SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,57 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 26 | Budyšin — Póndźelu 1. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Wjednik před němskim sejmom rěčał

Pomjatne pożedźenje němskeho ježma je žobotu 30. januara pschipołdnju w 1 hodźinje ministerski president Göring wotewrił. W mjenje nazionalsozialistiskeje strony pschedpołoži němski minister dr. Frick jako wjednik fraktije zakoń k podlěschenju zakonja k wottšronjenju nuzy luda a stata, kiž běsche so 24. měrza 1933 wudał a kiž wjednikej zaklad za jeho skutkowanje w minjentych lětach dawasche. Sčasom wobsamknu, so so tutón zakoń hač k 1. haprelej 1941 podlěschi. S tym je so wjednikej, kaž ministeriki president Göring zwěsći, zasa dowěrjenje zyłeho němskeho luda wupraišiło. Potom president němskeho ježma Göring wjednikej a němskemu kanzlerej złowu pschepoda, kiž psched cyłcho pożuchazym domom swoju rěcź zapoja.

Pohlad do zańdźenosće.

Wjednik poda najprjedy roshlad wo zańdźenych 4 lětach a dopomnjaše na cząs wojowanja nazionalsozialistiskeje strony wo móz w stacje. Tehdy su jemu husto ſ. mělčzan keje strony prascheníe pschedpołožili, hač je rewolucija zkónčena. Mnohe hłbanje běsche nastało, kiž chcyše hač do najhłubšich korjenjow wschitkich wobłudow. **W minjenych schkarjach lětach znowa so wo wuprawdobydźenje pschestwědčiłi; so je rewolucija mózny rozmérow pschez Němsku schła.** Nazionalsozialistiska rewolucija běsche najprjedy revolucija rewolucijow. Najwjetša hordosć nazionalsozialismu je, so je so rewolucija i na znadnischimi woporami hodźała pschewinjeć. Wdyž dźensnišnje schpaniške poměry ſ tamnymi dniemi w Němskej pschirunamy, możemy to prawje pohódnoscyć.

Jako w lěcze 1933 němski president wjednika za němskeho kanzlera powoła, měješe strona cząs wojowanja sobu žo. Strona je so legalnje (po jakowskim puću) wu mózy kedźiła. Smyſł revolucije w tym leżeše, so so na stronu žadanje dźiwaše. S 30. januarom 1933 běsche so revolucija skónčiła a evolucija so započa. Wjednik wróći, so móže so nazionalsozialistiska revolucija w najlepšim smyśle słowa demokratiska mjenować. Na cźole nowego stata steji nyńz, kiž ſ luda pochadźa. Samér jeho prózowanja je, so so němskemu ludej można politiske a hospodarske dźěławosći zawěsći. **Mjes statnymi wjednikami nima žadyn wjetšeho prawa hač wón, w mjenje luda rěcźeć. Pschi wschěm rjednanju steji lud na prěnim městnie, potom hakle pschindu druhe wězy, kiž su jenoź srědki k zamérej.**

Hospodarstwo je tu luda dla.

Dobyca nazionalsozialistiskeje revolucije rospominajo wjednik wożebźe na nowe a jasne prawo pokaja, kiž je němskemu ludej pschinjesła. Na wobcźežnoscze cźasa 1933 spominajo, wjednik na tamnu krutu wěru do pschewinjenja wobcźežnoscźow pokaja. **W pojahach mjes hospodarstwom a ludom je jenož něschto njepschemělniwe a to je lud sam.** Hospodarstwo njemóże w stacje n'ewjasane a zwobodne žiwjenje wjesćeć. Hospodarstwo, kiž so žrěbi zamenju pschewoshaja, njese dźensa wjacy možne. To politika a hospodarstwo niesmjeżetej. Niesmje, so bychu so jenoź katastrofy hospodarstwa ludowej zhromadnoscźi nakładne, ale hospodarstwo dyrbi so statnemu dohladowanju k wobaranju tajkich katastrofow podwolić. Ludowa zhromadnosć žiwi so ſ produkcźiju hospodarstwa. Sa 4 lěta je so němska produkcźija na wschěch polach wuriasch'e powjerschiła. Poriadne wodźenje naschego hospodarstwa pokasuje so najmózniše w schtyrilětnym planje. Pschedawschе dźěłenje mjes pschedewjacźelom a dźěłowjerjerom spadnje. Nazionalsozialistiski stat njesmaje žaneho domjazeho prawa ja hospodarstwo. Wunoschki hospodarskeho dźěła w městach a na wsach pak maju so sawěscźeć.

Poslědni dźeł Versailleskeho sprěcźenja padnył.

Wjednik pokracźowasche, kak je nazionalsozialistiske hibanje w nastupanju wocźehnjenia wobdźiwanja hódne dospělo. K sawěscźenju zmutkowneho žiwjenja dyrbjesche zwonkowne sawěscźenje stupicź. Wjednik tu na wuprawjenje wobjerkowe mozy a na druhe skutki pokaja, kiž žiwjenje němskeho luda zwonkownje schkitaja. **Němskostatna želeźnica a němskostatna banka stej zyłe pod knjeźstwo němskeho stata pschischłej.** Nad němskimi prawami jenicźzy němske knjeźerstwo postaja, ſ cźimž je dźěł Versailleskeho sprěcźenja, kiž so na to poćahuje, słónczne spadnył. **Wjednik je tež němski podpiſ zwjatocznje wróćo wołał, so je Němska wójnu zawinowała.** (Njesmérnje złoty pschiſlep.). Wobnowjenje cźesće němskeho luda běsche najcźeśćiši nadawk dźěła wjednikowego žiwjenja. Wón so pschedwidźiwoscźi dźakuje, so je dał so tutemu jeho skutkej poradźeć. Wo cźesći luda so dozwoła njemóże jednacź, tuta cźesć móże so jenoź wracź. Wjednik móżeše dźěłeć, so je so ſ tym cźak tak mjenowanych pschehwapjenjow słóncził. Jako runoprawny stat so Němska na jednanjach k rjadowanju europiskich praschenjow wobdźěli.

Němska nocźze so wot zhromadnosće dźěła ſ druhimi krajemi wotdźěłcź.

Potom wjednik stejiščźo jendźelskeho zwonkowneho ministra Edena wotpokasa, so ma Němska wotpohlad wozamocźena wostacź. Temu pak tak njeje, němšli lud so zjěła wotdźělenu njecźuje. Jeho knjeźerstwo je zyły rjad pocźahow k wukrajej nawjazało. S mnohimi statami je němski lud srěcźenja nawjazał a chce se wschěmi zwojimi zwjazowami w dobrych pomérach žiwy być. Też hospodarstwo je njeje dopokazał za wudawanje, so so Němska wróćo cźehnje. Mjesenarodne hospodarske pocźahi móża so jenoź we wobchěrnym zaměnjowanju twarow dosahcź.

Schtyrilětny plan dyrbi so pschewjesć. Schtoż hospodarski pschichod Europy nastupa, njemóże wjednik na njón tak optimistiśzy shladowacź, kaž to Eden cźini. Kóżda móżnosć dyrbi so wužiwć, so bychu so hospodarske pocźahi k druhim ludam sesylnile. Runje tak pak ma so kóżda móżnosć k snutskownemu sesylnjenju hospodarstwa zhubiwcź. Nam njeje niczo bóle zbalene, hač so hospodarske pocźahi k druhim krajam sastajimy. Wjednik naspomni Edenowe wuprajenje, so žrěbi jendźelske knjeźerstwo na zane waschnje njepschesze, so by so Europa do dweju pokojozow dźěliła. **Woprawdźe pak njeje jenoź hižo Europa, ale zyły swět do dweju dźěłow rostorhnjeny.** Budyšsche-li jendźelske knjeźerstwo hižo pjedy sa to było, njeby žeńe k Versailleskemu sprěcźenju pschischło. Tehdy je so Europa prěni krócź do dowcźerjow a pschehrawarjow dźěliła. So je so tuta rana zasa zacźinika, je jenicźzy zasłużba nazionalsozialistiskeje strony.

Bolschewikstwo je strach za zyły swět.

Druhe rostorhnjenje je proklamazija bolschewikiskeje wucźby. Knjes Eden po dacźu ſ druhimaj wocźomaj hač my na bolschewikstwo shladuje. Bolschewikstwo spyta so do Němske dobyć. Pschesćiwo bolschewikstwu je nazionalsozialistiskus wojowar a dobył. **Bolschewikstwo je wucźba šwětowoje revolucije. Jón pschijeć réka, jemu Europu wudacź.** Schtoż Němšku nastupa, wona w bolschewikstwje njeśmérnu strach za zyły swět widźi. Němski lud ma so pschećiwo jeho natyknjenju tak jara hač móżno njepschistupny ličźiś. **Němski lud ma bolschewikiku wucźbu za najwjetschi jěd.**

Na Swjatych ludow pokasuje wjednik wraji, so je jeho rozsudźowanje znamjo rěcźecź a niczo wukutkowacź. Wjednik je **hižo trójzy konkretne poličźenja k wobmjesowanju** pschedpołožił. Jenicźzy w nastupanju wójnskeho łódźiwa je ſ tym wuspěch měł. Eden wocźakuje wobmjesowanje němskeho bróńenja. Nětdy je Němska zamna wobmjesowanje bróńenja nanjetowała. Najprjedy dyrbi so bróńenje tamneje mozy wobmjesowacź, kotraž je měrnidu sa wschě bronjenja. Rozměra bróńenja wobsteji jenoź po rozměrje ztracha, kiž nas wohrožuje. Wo tym pak kóżdy lud zam rozsudźa.

Němska zadanje na kolonije njespuschcźi.

Schtoż Schpanišku nastupa, wjednik rosłoži, **so Němska tam nima žanehu zajima. Němska nima pola krajow, kiž jej njeju kolonije wotewzate, žaneho prawa kolonije wot nich zadacź.** Němskeje sympatiju za generala Franka leži w powschikownym zobudźucźu a je swólniwa wschitko cźinicź, schtoż może so k wobaranju porjadnych wobstejnjesjow w Schpaniškej słacź. We Europje su nowe staty nastate, wone dyrbja žiwe być a budźa žive. Němski lud je žrěbi nětdy kolonialne knježiwo natwarił; tuto kolonialne knježiwo je so nam wsało. Němska njeje ženje kolonije zadała k wojerskim ale hospodarskim sameram. **Zabanje sa žiwojimi kolonijemi pak Němsta wěso pschezo zasa poslědnje.**

Wumělenjena sa wěrne směrowanje zwěta.

1. **W sasinje wschitkich narodow leži, so jenotliwe staty stabilne a porjadne hospodarske poměry namakaju.**

2. **Nusne je, so so potrěbnosće žiwjenja jenotliwych ludow sjawnje widźa a so tež zyle sjawnje pschisnaja.**

3. **Swjasć ludow budźe — je-li chce swoju mišiju dopjelnicź — so dyrbjeć do organa evolucionarneho rozwoja a nic reakcionarneje lěnjoscje pschetworicź.**

4. **Pocźahi ludow mjes sobu móża so jenoź potom sbožownje wutwicź, hdyž na sakładje cźesćcźowanja a runeho prawa wotpocźiju.**

5. **Njeje móżno, sa powjetschenje abo wobmjesowanje bróńenja pak tón pak druhi narod winowaty cźinicź.**

6. **Njemóżno je, so k wotprawdźitemu směrowanju ludow bádźemy, dokoł so stajnemu schkjadowanju mjesenarodneje njesamowitoscje zwólniły sašćitacźerstwo studnjow a sakschowarjow mérjenjow kóż njeschi.**

7. **Dopokasats je so, so maju so europiske praschenja najlepje pschezo we wobłuku a wobłahu rjadowacź, kiž staj mójnaj.**

8. **Europiskemu měrej dozwoła budźe wujitne, hdyž so we wobkhadźenju ſ narodnoscźemi, kiž su nusowane jako mjenischiny w zuſnych ſudach žiwi być, dźiwaju na jich wopraunjene sachcźa narodneje hordosće a wědomoscźe dźiwa.**

Wjednik naspomni jendźelski dokument, kiž je so němskemu knježerstwu pschepodał, hdyž je wona zwojich wojakow zasa do Porheinskeje pólzała. Tehdy němskemu knježerstwu niebe móżno, poknje na tutón dokument wotmolwicź. Tjenża pak wotmolwja, **so Němska jenże wjazy sprěcźenje njepodpischе, kiž so ſ jeje cźesćcźu njesnjeze.**

Wulke nadawki na naš cźakaju.

Jako na najwažnjische dźěło snutska pak wjednik schtyrilětny plan naspomni. S nim ma so nasche hospodarstwo na mnohich polach sesylnicź. **W pschichodże so wulkomócna po wěstym planje wutwarja.** Najprjedy so Barlin jako hódne słowne město Němskeje wutwari, ja to je so wobsebity generalny inspektor pomjerowal. Pschewarjenje ma so za 20 lět pschewjesć. Barlinej maju najprjedy slědowacź Mnichow, Nürnberg a Hamburg.

W dalschim wjednik dźěli, so jeho tři wězy w žiwjenju pschewodźa; najprjedy mula, potom cźerpjenje nad šwórschcźenjom wótzneho kraja a wot 30. januara 1933 starosć wo lud a stat. Wón pak je dźakowny, so je tak mnohich swérnych kobnowoworjow namakał, so njetrjeba zamotnu swóju pucź kročźicź. Jim wschitkim ſo wón ſ wutrobnymi słowami dźakowasche. Runje tak wobrocźi so je ſ słowami wutrobneho dźaka na zyły němski lud, wobžeže też na němske macźerje.

Schumjazy pschikleſt zapóſtrowanjow němskeho ježma dopokasa saſ, kak běsche wjednik wschitkim ſ wutroby a do wutroby rěcźał. Hižo mjes jeho rěcźu běsche jeho hłuso sahorjazy pschikleſt pschetorhował.

*

Prezident němskeho ježma ministerski president Göring w swojej rěcźi hišcźe raz na wušnamne słowa pokasa, kiž je wjednik rěcźał, a rozłoži, kak žrěbi wón lubjeźi, dowěrjenje a zwěrnu wschitkich saſtupja za wjsho, schtoż je so poslědnje schtyri lěta ſ Němskeje sejmił.

Potom ministerski president Göring wukas pschecźita, **so ku so saſtupjenych Němzow trójzy po 100000 hriwnach mjta postajito. Němzam pak ho so wschon pschichod sakasuje, ho na Rosleschowym mjcje wobdźěłcź.** Göring skónči swoju rěcź a pożedźenje němskeho ježma ſ tikrócźnym idźorom na wjednika. Sapódłanzy na to ſhromadnje němskej hymnje wuspěwachu.

Hisoriski smolnicowy ćah po Wilhelmskej drózy

Njesapomnity podawk pschi wobzwjeczenju 30. dnja januara běsche historiski smólnicowy cěah SM w Barlinje pod Braniborskimi wrotami a na Wilhelmskej drózy. Njedźiwajcy cźišnjacu njezmérne łudy luda smólnicowemu cźahej pschihladowachu. Kóždy so smólnicowy cźah k domej němske'e kenzlije pschihlidźi, wjednik na balkon stupi. We tutym wokomiku njezmérne wuskanje sobu saschumi. Wokoło wjednika běchu so jeho najbliźschi sobudźěłacźerje shromadźili.

Kóždy běsche daloki smólnicowy cźah nimocźahnyk, so lud s cźišćodami pod balkonom hromadźesche. Dyžkuzy a sabo tuhawy rukow so posběhachu wjednika strowiło. Tutón na balkonje stejo so pschezo sabo do wschěch stron bźakowasche a strowjesche.

Dr. Goebbels rěčeše k němskej młodźinje

Na historiskim 30. dnju januara dopołdnja rěčeschе němski minister dr. Goebbels k němskej schulskej młodźinje, kotraž běsche so pschi radiach k shromadnemu słyschenju shromadźiła. Dopominaśe młodźinu, kaž je wjednik w najhórschej nuzy němskemu ludej na pomoz pschischoł. Se nasionalsozialiśmom pschiwźěchu nowi muzojo a pschinjeśechu nowe myśle. Wjednik śmudom rasnje sapschinny a zyły lud k woporniwosći a dźěłu sobu storhny. Jeho prěnje próspowanje płaćerske pschewinjenju biesbźkolśe.

Něźo su so schtyri léta minyle. Wjednik je dźerźał, schtož je słubił. Prěni schtyrilětny plan móże so jako wotbyty wobhladowaź. Młodźina so rad do nowego dźěła sarjadnje a dźensa k jenemu muzej a jenej myślí stej. Młodźina widźi wokoło so nowy stat rosć. W jeje prózowanju je jej wjednik s pschikładom. Zyły lud jeho lubuje, wośebje pak jemu wutrohy młodźiny dźaknje bija. W tutej światocznej hodźinje so młodźina znowa k zwjesenju wjednikej wusnawa.

Speer generalny twarski inspektor za Barlin

Wjednik a němski kanśer je źěłowaze pośaśenje wudał: **Na zakładźe dwoch wukaza z 30. januara 1937 pomjenuju architekta diplomowcho inźenéra profesora Alberta Speera za generalnego twarskego inspektora za němske hłowne město.**

Profesor Albert Speer je 32 lět stary a je jedyn najmjenšich ale tej najwótdźěchich architektow Němskeje. Wón bu wośebje znaty jako stworićel twarjenjow němskostatnych stronitnych zjeźdźow w Nürnbergu.

Wjednik je pśinajej Augustej Wilhelmej sbožo pschał.

Wjednik a němski kanśer je pśinajej Augustej Wilhelmej k jeho 50. narodninam sbožopschejazy telegramm pósłał.

Nazynjosće židowskich studentow we Warschawje.

Dla wuzadateho sadźerźenja židowskich studentow je njedźe 1000 pólskich studentow jako protest twarjenje Technijskeje akademije wobkładźiło. We Warschawskej univerśiśe su někotrych židow, kotśiż chcychu so z mozu do twarjenja dobyć, tranili.

13 smjertnych wusudow w Moskowskim procesu

W Moskowskim prozesu je so sobotu rano wuzud wossewik. 13 wobskorzenych, mjes nimi pśedawschi namjetny ludowny kommišar cźežkeje industrije Pjatakow a pśedawschi wobkhadowny kommišar a pozdźischi namjetny schef sarjadnistwa twarjenja pućow Serebrjakow, so k śmjerći je satśelenjom sajudźi. Radet a pśedawschi sowjetruski pósłanc w Londonje a namjetny kommišar sa swonk. naležnosće Ssokolnikow kaž teź wjednik automobila Arnold dostachu po 10 létach jastwa, wobskorzeny Stroilow dosta 8 lět jastwa.

Leninowu wudowu sajeli.

S Warschawy so powź, so je w Moskwje wuda so žu tam w tutych dniach teź Krupskaju, Leninowu wudowu, sajeli. Mona bźsche so hischcze 21. januara pschi światoćnoschcach 13ćetneho wopomnjeśa Leninoweje śmjerće wobdźelika. Teź Pjatakowu mandźelsku žu pjeza sajeli.

Burske njemery w Ruskej.

Po powěsći se Ssaratowa, Gorka, Leningrada a Iwanowa žu dla nedostatka muki a žita mjes burami njemery wudrjeke. Snyne wotdźelenja wojakow žu so do tychle stron póśłake, so bychu so njemery, kotrež so wschędnje dale roschěrjachu, potłóčiłe.

Plaketta sa měsaz februar.

Skutk symskeje pomozy wuda sa měsaz februar tutu burśowu plaketu. (Scherl Bilderdienst, M.)

Ze Serbow

W Budyšcinje 1. małeho róžka 1926.

Naše hrono za tutón Bóži dźeń

Haj a škitaj, Knježe Božo,
Statok mojich wótcow mi,
Mje hdyž za w u wita łožo:
Pó, a lohń so k nam a spi!

Cźišnjeny z „Modlitwa starého hora".

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer plus 2, thermometer wo dnjo —10. Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer plus 3, thermometer w nozy —1. S krótkeho wjeczora so mity powětr pschezo žynlnischo do naschich stron bo. bywa. Wschi semi leži hischcze symny powětr. Mity powětr pak žo nad nim wupschestrěwa. S toho so wujaśnja, so so cźera sabo trochu śněha śeńdże. Dokelž je mity powětr khětro žynły, śměmy wocźakowaź, so snjenjebudże wjazy zyle tak kruta kaž dotal. Tacźe pak so hischcze njewocźakuje. — Jutsje wutoru žłonczło 7.36 hodźin cźhadźa a so 4.52 hodźin cźhowa. Mětaczt cźhadźa jutsje w połnozy a cźhowa so dopołdnja 9.39 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro sa jutśischu wutoru: Symje trošchu popušćeji, tola k tacźu hischcze njedóndże.**

— **Kulturne sawjedźenja w Budyšcinje** w tydźenju wot 1. hačź do 6. februara 1937: Schtwórtk 4. februara w 20 hodź. w „Krónje": konzert němskostatneho symfoniskeho orchestra (Móz s radosće). — Ssobotu 6. febr. 20.15 hodźin w měšćańskim dźiwadle operetta „Wutroba pśches kóńjnu kromu".

— **Saničenje howjadźoweje bramy.** Po němskostatnym sakonju k saničenju howjadźoweje bramy (Dasselfliege) je 7. 12. 1933, němskostatne sakońśe kopjeno stronа 1044, je kóždy wobhedźeś howjaseho stotu winowaty, budki howjadźoweje bramy hačź do kónca meje kóždeho lěta morcź. Na dźensniśe hamśke wośewjenje spomožeńskeho poltajskeho hamta s tutym hischcze wožebje rěd ne cźinimy.

S **Bukez.** Dźenża 1. februara 1937 wožwjeci swójbowjena korcźmarka Marja Kečkowa, 72 lět stara, 50-létny wobkhodny jubilej. 31. 1. 1887 bě žo na Dolnjej Kečcy wudała, tiž je w lěcźe 1924 wumrěł. Hačź do 1898 měšeschtaj jenoj korcźmarśtwo. W tutym lěcźe wotewrjeschtaj hischcze pschedawarńju wurěšnych twarow a w lěcźe 1901 pschedawarńju kolonialnych twarow. Na pschikładne waschnje je hischcze cźiła Kečkez mać po smjerći swojeho manźelskeho swój wobkhod wjedła. 31. 1. 1937 budźischte słotny kwaś wośwjeczićej mohła. Stowa może někto se swojimi pschiwusnymi swój 50létny jubilej w staroj historiskej korcźmje „K pósće" swjeciś. Tuto twarjenje je jene s najstarschich. Cźežke wójnske cźasyny je pschetrało, tak nadpad pola Bukez 1758. Pschi jenym pschetwarjenju hischcze kanonske kule je srjelnow wsali. Kečkez mać pokhadźa s Wichowow. Sajmowe je, hdyž swojim hosćom še starodawnych cźasow powěda. Pschesemny Kečkez maćeri wiele sboža.

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

21] (Pokračowanje.)

Wedrželowe, wuheńmječeŕ, zamyslenje skloni hłowu a hrajkaše sebi zaso ze srjódkami na blidźe; ale Brtoun wurazy: „I towaršo, so wě, a teź so wšelako rěči, — to rěka, — pola nas w Bystrem drje nic, — ale w Prazy, w Brnje!"

„Štóž wě, to njepowě", zaprěwaše Wedrželowe hórko, „Ja pśińdu dosć mjez knježi, němski teź mózu, ale štož njezasłyšu pśipadnje, to mi woni njepraja. Abo někajku pśječišnjenu papjerku zběhnu a byrnjeź by na njej němski napisane było, to wučitam złóžkujo.

„Nó, ći knježa drje nic, towaršo", pokoješe jeho Brtoun, „ale ći studiozojo tola nještožkuli praja. Pomyslmy, — hižo teź mjez nimi su knižki a nowiny čěske a na tych wulkich šulach teź hižo po češku wuča. Jeli skóńcźne ta burska rěč tola snadobnješa došła, snadź pśińdże teź burski a poddany človjek!"

Libra posluchaše rozmołwje wobeju khěžkarjow z wočomaj, pśeco spodźiwniśo so rozšerjowacymaj. Nihdy w swojich cźežkosćach njebě na to pomyślił, zo z nich budźe hdy wupuća . . . A tutaj dwaj jow pśed nim jón skoro hižo wotwěraštaj! Pśeco spěšnje wodychujo so wopraša: „Kmótře Wedrželo, pěknje was prošu, što śe wot knježi zasłyšał, — što běše w tych němski napisanych papjerach napisano? Myśliće worawdźe, zo by teho poddanstwa mohło być jónu kónc?"

„Ničoho wšteho njewěm", wiješe wuheńmječeŕ z hłowu. „Jenož to, zo so zarjadnistwa stajnje nječeho boja, to najskěršo tohodla, zo by ta njespokojnosć z druhich zemi teź k nam njepřeskocźiła. Hdyž knježa na hrodach rěča wo Francowskej, stajnje hraba jich hrózba. A to wěšće, najlubši, w čěskej zemi je so hižo wjele króć z wótra zlemiło, mohło by so to stać zaso . . ."

„Njewěm ničo tajkeho", wotmołwi Libra. „W našim čitanju, w tych protykach wo tom ničo było njeje."

„Wo Žižcy śe tola zasłyšał, kak su so jeho Němcy bojeli, kak je jich poražał a z čěskeje zemje wuhonjał?" wopraša so Wedrželo.

„To tón, kiž běše z njepřećelom swjateje katolskeje wěry, kaž w cyrkwi słyšimy, a kiž je te stare hrody wubiwał?"

Wedrželo so njedźiwajcy wusmja: „Tón to bě, ale při tom bě sławny wójwoda Němcam na strach. A burski lud je lubował a škitał."

„Hdźe wy to tola jow maće?" dźiwaše so Libra dobromyslnje. „Wo wšim wěšće . . ."

„Kamerad je wjele khrónikow přečitał . . ." wusjasnješe Brtoun.

„A ja sebi teź njedam ničo pisaneho ani čišćaneho wuńć", rozpłomjeni so Wedrželo. „Na radnicach a hrodach wostawaju to za kamorami a łódkami jako hnězda za pawki ležo. Ja lejstra zebjeru a z nich nazhonju, što je něhdy było . . ."

Praješe to spěšnje, ale potom nahle wotmjelkny, zwaha postany wot blida a běrjo sej z łoža, z běłoćerwjenym posleščom wysoko posłaneho, swój kłobuk, podawaše ruku mandźelskimaj a Librej z krótkim postrowom: „Budźće tu Božemje."

Hdyž bě wotešoł, nakhili so Libra k woknu a hladaše z napjećom won; Brtoun domyslo so, zo hlada za Wedrželom, rjekny: „Je to jasna hłowa, skoro je jeho škoda za rjemjesło. A zo bě so tak rozpowědał. To su jeho rebelije tak zahoriłe. Wón bě cyle přemjenjeny!"

„Tajkile hewak njebywa?"

„Wšak śe widźał, kak zwoprědka ničo njerěčeše! Ludźo so jemu směja a žona na njeho swari, — tuž je radšo z tym zmérom. Ani mi, swojemu towaršej, wjele toho njerjekne. Nó, hižo je so z wočow minył", skóńči Brtoun, widźo, zo jeho hósć woči wot haski njewotwobroći.

„Cakam tu na towaršu našich holcow, hewak wšak bych was njekomdźił, — slubił sym, zo ju do moj přewodźu", wotmołwi jemu Libra, sydźe so zaso za blido a skloni hłowu, zo by widźeć njebyło, kak jemu krew do skronje stupa.

„Kotra pak to je?" wopraša chu so Brtounecy.

„Nó, Hanušowa Albinka; je z kubła w Jewicach skoro najwjetšeho. — woprawdźe je jeje nan na wuměnku, — jeje bratr tam hospodari."

„Ta njeje tu hišće pobyła?" potřase Brtoun z hłowu. A što dha wě, hač přińdźe, do Božeho połdnja njeje daloko. Njewěšće, što budźe wote mnje chcyć?

„To wam powěm", započa Libra, tola předy hač móżeše so wuprajić, mikny so wokoło woknow postawa, a wo durje. wjedźace do wokhěže, so slabje zaklepny. Hdyž Brtoun wotewri, jewi so Albinka zaćeŕwjenjena wot khlódneho, wótreho powětra. Brtounowe wóčko a wóčko jeho žony, kotraž ke kachlam wotběhowaše a přibéhowaše, pasešo so ze spodobanjom na rjanej holcy: čerwjeń dodawa měrnemu wobliču holcynemu žiwiši wuraz, jasnje jewichu so čěrne wobwoči a mikawčki wokoło modrych wočow, błyšćace běłe zuby a zaćeŕwjenje nymaj hubomaj.

Rjenje přisteješe jej tołsto podšity pjezlk, nadute rukawow, čorny manšestrowy, z kotreho pod brodu trošku wustupowaše róžičkate tibetowe rubiško. Zahiby rubiška hromadźe z kromkami štryntuška tworjachu běłe wobrubjenje čerwjeneho, lubeho wobliča, přeco hišće čerstweho, njech też nje dźešćowsko kulwateho.

Z hibićiwje kolebacymi kročałkami postupowaše hłubje do jstwy nutř a pohladnywši hańbićiwje Brtounej do wočow, praješe: „Sym tu prawje pśijić a prosy was, zo byšće jemu suknjane škórki wudźełał, prawje ćopte, kajkeż maju pisarjo. Chcu sebi bolacej nozy pěknje zahrěć — zaplaći, štó budźeće sebi sam kazać. A tule wam sćele cźišć, byšće jeho měru měł, hdyž dźe njejśe jemu hišće žanych dźełał."

(Pokračowanje sćěhuje.)

Mulke wohnjowe njeboże.

S Khelna pola Radworja. Zalostne wohnjowe njeboże je wčera njedźelu w poknoh ½1 hodźiny statok tudomneho bura Michaka Khěžki, brožnje, chlěwy a domske, do procha a popjela pichewobroczišo. Burowa mandželska, kotraž je hakle žobotu žynka porodźila, a wobstarna macy mójeschtej bo jenoż s wulkej prózu wuchowacy. Woheń w brózni wudyri, kotraž bě pokna žkomy, žita a žyna. Ssylny wětr pkomjenja na hródże a domske honjesche, kotrež žo sa krótki czaż palachu. Wiele gratu a nadoby bo s wohnjom sniczi a też nětkotre žwinje žo spalichu. Wohnjowa wobora bě pschecžiwo pkomjenjam bezmózna, dokelž žaneje wody sa gžkawy njenamaka. W žurowej tscheškanźy bě wscha samjerska a woda je hižo bjes toho w Khelnje žadna. Tak bě sa dwě hodźinje zyky statok snicženy. Bóh chajk naschu wješ psched nowym wohnjowym njebożom mikoscżiwje swarnowacy. Tuka žo na sapaleschtwo. Wokolo Khěžkez kubka je nechto s jědnym kokom jěk, na czoż cžěk w gnězdy pokasuje. Mjes woborami, kotrež běchu na haschenje pschižele, bě też Budyska motorika gžkawa. Mózno, so někajki hacy dotal niesnaty sapalesk po wšach khodźi, kotruž je też snadź sandženy schtwórtk w twarjenjach kubierja Augusta Pawlika w Drobach woheń salożił. Tute běchu žo hakle w lěcže 1930 nawarike. Woheń tam 300 zentnarjow žlomy, 200 zentnarjow žyna, 100 zentnarjow wotawy, mlócżawy atd. žeżna. Na wumeńku žo khowaze pošleschcža a někotre měchi pjeria žo tohorunja sniczichu. Nejdźiwajo žuroweje symy wohnjowa wobora w žušodnych hatach a studnjach dosc wody namaka.

Z Pančic. Wčera wohnjowa wobora z Marijneje Hwězdy swój 68. założeński swjedżeń z dźiwadlom a rejemi w tudomnym hosćencu wotmě. Njedźiwajo symneho wjedra bě so mnoho hosći sešło, zo bě žurla hač na poslednje městno wobsadżena. W mjenje wobory nětčiši hejtman Pawoł Halž zhromadżenych powita, pokaza we swojej rěči na ważnosć 30. januara, zo chcemy štyrilětny plan zo wšěmi mocami podpjerać a skónčnje Zdar na wjednika wunjese, kotremuž so narodnej hymnje přizamknyšej. Potom dachu so krajerjo do dźila. Hra'eše so „Dźiwja nóg", trysk we krótch jednanjach wot Felixa Resskera. Tuta hra połna pryzlow a žortow so jara žiwje a čile předstaji, tak zo so hrajerjam wjele připóznaća a přikleska dosta. Do předstajenja a mjez nim zahrachu sobustawy Kamjenskeje kapały a zapiskachu też k wjeselej rejy kotraž so předstajenju přizamkny.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S Marrsdorfa. (Žiwnoscéeć cżežko. Iranjeny.) Schtwórtk rano wokoło žedmich sta žo w Obergrundze njeszczutk, kiž hišće nje zyle wuiasnjeny. 30ketny nasenik Rudolf Heschka, kiž ma žiwnosć Josefa Schindlera wotnajatu, žo s tutym swadżi. Heschka niemóżesche wotnajeńški pjenjes saplacżiš, a tohodla bě jemu wobsedżeć wupowědżił. Pschi wurěczowanju žo Heschka jara rozsjemdri. Wón hrabny žekeru a dyrri s nje a rataria nasta a Schindler žo hižo widomja iwjele. Cżežko sranjeneho hnydom do khorownje dowjezechu.

Radio

Wutoru 2. februara žo žiwi:

Königswusterhausen: 6 jwony, tacżele. 6.30 rańšči konzert (s Frankfurta), mjes nimi 7 powěsče. 10 sa schule. 11.40 sa bura. 12 pschipołdnišči konzert (se Stuttgarta). 13.45 powěsče. 14 wschelaka hudźba. 15.15 klawěrna hudźba. 18.20 politiški pschehlad nowin. 18.40 mětacżna rozprawa wo žwětowej politiku. 19 wjeczorna labawa. 19.45 wothłós z Němčiše. 20 powěsče. 20.10 rejwanska hudźba. 22 powěsče sport. 22.20 mjeznarodny šchańški a jěsdny turnér (s Barlina). 22.30 mała nóżna hudźba).

Lipsk: 6.10 gymnastika. 6.30 rańšči konzert (s Frankfurta), mjes nim 6.50 sa bura a 7 powěsče. 8 gymnastika. 10 sa schule. 10.30 a 11.30 wjedro. 11.45 sa bura. 12 pschipołdnišči konzert (s Mnichowa). 13 a 14 powěsče. 14.15 tacżele. 15 sa žonu. 1 tacżele. 17.30 hudźba z kwaitokej. 20 powěsče. 20.10 karnevalska hudźba. 22 powěsče, sport. 22.20 mjeznarodny šchańški a jěsdny turnér (s Barlina). 22.30 reje.

Barlin: 20.45 hra „Cżěkanje". Wróthsław: 20.10 konzert. Kóln: 20.10 wjecżornoněmske póstnizy. Stuttgart: 20.10 tacżele. Win: 20.10 „štota młodźina".

Budyske stawniske powěsče

Sobotu 30. januara 1937.

Wumrěli su: 30. 1. Waltar Anton Stranner, šedłar a babjer wolow a Johanna Frida Kadnerez pomóznika, wobaj w Budyšchinje. — Korla Herbert Türigen, formar a Hilza Gertruda Schüttlez, šklabowa dźěłaczelka, wobaj w Budyšchinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hochwassergefahr!

Wegen der bei Eintritt von Tauwetter drohenden Hochwassergefahr werden **alle Besitzer von Stauanlagen** angewiesen, **sofort** ihre Wehrteiche vor der Wehrkrone 10 Meter flußaufwärts in voller Breite vom Eis zu befreien, die Entlastungsvorrichtungen (Schützen, Freisluter usw.) betriebsfähig zu machen und bei Eintritt des Hochwassers vorschriftsmäßig zu bedienen.

In jedem Falle der Zuwiderhandlung wird eine Ordnungsstrafe von 500 RM. für verwirkt erklärt werden (§ 68 des Wassergesetzes).

Bautzen, am 29. Januar 1937.

Der Amtshauptmann.

Es wird daran f hingewiesen, daß **jeder Besitzer von Rindern** gesetzlich verpflichtet ist, alle an seinem Viehbestande auftretenden **Larven der Dasselfliege** spätestens bis zum 31. Mai zu töten.

Nichtbefolgung dieser Vorschrift ist unter Strafe gestellt.

Bautzen, 30. Januar 1937. **Der Oberbürgermeister.**

Das am 29. Dezember 1931 für die Betriebsinhaber Grafen Georg und Michael von Wallwitz in Niederguriq eröffnete Sicherungsverfahren ist durch Beschluß vom 16. Januar 1937 aufgehoben worden.

Berlin, den 27. Januar 1937.

Der Kommissar für die Osthilfe — Landstelle Berlin.

In das Handelsregister ist heute eingetragen worden: 1. Auf Blatt 982, die Firma **Franz Ell in Bautzen** betr.: Von Amts wegen: Die Firma ist erloschen.

2. Auf Blatt 1052, die Firma **Ehape, Aktiengesellschaft für Einheitspreise in Bautzen,** Zweigniederlassung des in Köln bestehenden Hauptgeschäfts, betr.: Die Zweigniederlassung ist aufgehoben worden.

Amtsgericht Bautzen, den 26. Januar 1937.

Hamtske wozjewjenje z Rózbórka.

Höchstpreise für Rinder und Schweine außerhalb der Märkte.

Vom Vorsitzenden des Viehwirtschaftsverbandes Schlesien sind u. a. folgende Höchstpreise für Rinder und Schweine außerhalb der Märkte festgesetzt worden:

A) **Höchstpreise für Rinder außerhalb der Märkte.**

Gebiet IV. (Kreisbauernschaften Glatz, Habelschwerdt, Waldenburg, Landeshut, **Hirschberg, Görlitz, Rothenburg, Hoyerswerda.)**

	Landpreis	Empfangsortpreis
Ochsen	40	42
Färsen	38	41
Bullen	38	40
Kühe	38	40

B) **Höchstpreise für Schweine außerhalb der Märkte.**

Gebiet V. (Kreisbauernschaften **Görlitz, Rothenburg, Hoyerswerda.)**

	Landpreis	Empfangsortpreis
Klasse a und b 1	47,50	49,50
Klasse b 2	47,—	49,—
Klasse c	45,50	47,50
Klasse d—f	42,—	44,—
Klasse g 1	47,50	49,50
Klasse g 2 und h	44,—	46,—

Rozwučowace drobnosće

Cyblo k sadżenju khowaja so najlěpje w měchach abo sakach w blizkosći čoplych kachlow.

Sudobja k picowanju a napojenju karniklow dyrbja z glasirowaneju hliny a cežke, šeroke być a dno měć, zo bychu so lohcy a derjo njedźili, a zo njebychu je też karnikle powrócile. Zo njemohłe mlodo do kortow nutř skočić a picu a wodu znjerjedźić, móże so na kortach wulkodžerate grotowe plecżene pěcinić, přez kotrež mohli karniklo hubu přetyknyć. Njemóża potom też žanu picu wuhrjebać. Korta njesmědża pak přejara hluboke być. Picowanje karniklow dyrbjało so też přeco w prawym času stać, dokelž wone potom mjenje žeru a tak wjele picy njeskónceja, ale tohodla su wjele strowše.

Běrny a runklica, na kotrychž pjenjez wisy abo mazane łonjena, dyrbja so pjedy picowanja wurjedźić a derje wotmyć. Njestajne-li so to, wozmu karnikle kónc.

Pčołki wuđża prawje derje, hdże měd trjebaja; tohodla, hdyž sy jich twar rózno brał, spóšej jón we tym samym rjedźe zaso nutř, hewak činiš jim njetrjebawši wjele prócy a dźela.

Kuna (mordař) škodźi pčołkam w lěsu, hdźež jenoż móże. Jemu dyrbi so z paslomi za živjenjom hić. Někotři kładu też ćerjne pjedy kolča, z kotrymiž so kuna zrani a tak lohcy zaso njepřińdże.

Zo bychmy kóčki wot hołbjeńca wotdžerżeli, dyrbimy tam najdrobniši popjeł nasypać. Kóčka ćehnje při nuchanju drobny proch do nosa a njeda so bórzy zaso widžeć.

Při wobnjach jo wosebje ćežko, skót spalenju wutorhnyć. Přetož skóčo njeńdże lohcy z twarjenja, hdyž woheń widźi abo čuje; haj zaběhnje zaso nutř, hdyž je hižo wuhnate. Z konjom přińdżeš husto derje won, hdyž jemu komot tyknješ, jako by do dźela šło. Je-li woheń hižo napřeco sapa, to njepomha. Potom zawjazaj jemu woči abo cyłu hłowu, snadź z rubiškom, deku, plachtu, měchom abo něčim druhim. Tak čiń też z howjazym skotom, jeli won njeńdże. Swinje a wowcy njedadża so wuhnać to dyrbiš jene po druhim, z mocu zwućahać. Kury a druhi drobny skót styka so do měchow. Najlěpje je, zo skót ći won hjeru, kotřiž hewak z nim wobkhadźuja. Wonka jón přiwjazaj abo do druheho tawrjenja zawrjej, zo zaso nutř njezaběhnje. Z njerozmyslenym khwatanjom so ničo njedobudże.

Napomin=n'e na maćerje a hospozy

Lutowacj rěka prawje hospodarić!

Dyrbimy lutowacj! Kotra hospoza nieje žej to hižo prajika, hdyž počitnaja w posledniej šesćinje měsaca pjenjezy ke kónzej hicj. A kotra wobhładniwa macj swoje dźěći z cżasom na ważnosć lutowanja kedźbnych nješčini a je k lutowaniu njenamotwja. Putuj w dobrym cżasu, a směsech w nuin, praii stare pichiłkowo. Ale lutowanje mi so nawuknyć. Lutowacj njerka, so žo po móżnosći mało pjenjes wuda, kotreš so we kčišnje khowaja. Też pjenjezy wudawajo měsech lutowacj. A runje hospoda ma winowatosći, na prawnem městnie lutowacj, so žo prózu wupłacji.

Kóžda hospoza žej mysli, so rosumi lutnimje a tunjo kupowacj a so žo wo to pschezo prózuje. Też nje kždy ras tunja nakup hospoży pschezo najslutniwišche za ludowe hospodarstwo. Za ludowe hospodarše so najtuńšcho kupowacj rěka mjenuiny, tukajnetwory kupowacj a s tym devišy lutowacj. Tohodla wšo w tym cżasu kupowacj, hdyž su žu we wšě pohwodla. Kwětkazy kai a tomaty nimamy hišće w meii a winowe kicje nij w junitju. Na to žo dosć njekedźuje.

To pak njeje tenicżki nadawk hospoży. Schtó je boj hižo tas tkutne myšle cżinik. kaike kdonoty so w domjacym hospodarstwie snicża? Saamo hospoży, kij hewak na pjenjes hlada, njepschidže to pschezo tak prawje na wědomje. Triebamy jenoż na kuchińske wotpadki myšlicj, kotreż swój puct na smjecże mosmu: hołowowe kopjena. kakowe hubu, běrnjace kčiški, też papjera, trundle a konserowowe tuły atd. A schto ho bjes wobmyšlenja do wohnja smjeta: papjera. bórnjaca, kartony atd. Sa hospodu drje runje nimaia wužitka. tola sa powšitkownosći njesłuš bjes wušnama. Schtó dha wě, so na pschi strundlowy, lapowa a hadrelschcżowe łetnje na 6—800 000 zentn. pschebżena ho nadżeka? Tohorunja papjera, starowa worzał atd. ważne žurowinsny za našchu industriju. Tohodla njesmě ho nicžo niekedźbnije preć cżišnyć, schtoš móże la ludowe hospodarstwo s wužitkom byczj abo nam devišy lutowacj. Też pschi wobhładniwym wobkhadżenju še schatami a s draštu dyrbi hospoza bóle hacj dotal na shrom idne hospodarstwo myšlicj. Tu ma ho runje kai pschi dźerżenju poliwadłow pschećżiwo schkódnikam wotowacj, wosebje pschećżiwo molam. Kóžda wobhładniwa hospoza wuporjedźa schaty a draštu, pridby hacj je wotpokoji.

Sa naše chromadne hospodarstwo je dźenza najwažnische, so na žurowinach lutuiemo. Žana hospoza njesmě rjec, so na tym kuku tola niesaleži. Kaj móże žwójba jenoż k samolenju bóčcj, hdyž kóždy jenotliwy hospodarstwo žwójbu lutuje. tak tež stat. hdyž kóžde hospodarstwo lutuje hospodarstwo.

Hospodarski rozhlad

Pondźelu 1. februara 1937.

Barlinska bursa 30. januara 1937. Pošledni tydźeń běsche sa bursu pschijomnischt a zwischi. Ludźo, kotriž s bankami wobthadźeja, so k nowym kupam pjenjes sebrachu. We wikowanju so tendenza w schčrokim wobsahu sktrudi. Wona njesapschijima jenoż rentowe wikl, ale wupschestrě so też na dividendowe papjery. Na akzijowych wikach so kupzy wotžeje sa hódnosće zelesoweje industrije sajimowachu. Też kaltjowe akzije běchu jara žiwe a krute. Na jenotliwych wikach industrijowych papjerow běsche tendenza też swjetscha pschecżelna.

Skoro 3 milijony žwini wjacy.

Wunoschk liczenja žwini 3. dezembra 1936.

Po hdźelenju statistiskeho hamta je wunoschk liczenja žwini s dnja 3. dezembra 1936 (bjes Posaarskeje) sczěhowacy (w miliionach kušach): 25,65 (3. dez. 1935 bě jich 22,73), to je 2 920 000 kušow abo 12,8 proz. wjacy. mjes nimi rěsnych žwini (pisches pol lěta starych 7,48 w lěcże 1936, 6,35 w lěcże 1935, to je wo 1 130 000 schk. abo 17,8 proz. wjacy; běhali 8 niedźel hacj do pol lěta stare: 10,48 w lěcże 1936, 9,54 w lěcże 1935, to je 1 300 000 kušow abo 13,6 proz. wjacy; prosatow (pod 8 njedźelemi) 5,10 w lěcże 1936, 4,75 w lěcże 1935, to je wo 430 000 kušow abo 9,10 proz. wjacy; župrosatne ranzy 1,20 w lěcże 1936, 1,19 w lěcże 1935 abo 10 000 kušow abo 0,8 proz. wjacy. S tutych bě pčnickłom 0,29 w lěcże 1936, 0,31 w lěcże 1935, to je minus 20 000 kušow abo minus 6 50 proz. Wulki pschirost rěsnych žwini wukhadża je smjeschcheneho rězanja w měsazach auguscze a septembru. Se swjetschenymi rězanjemi w dezembru, kotreż njeběsu je statistiki wobjecz, poměra sabo wuruna. W župrosatnych ranzach je pschirost posatak.

Hlowny redaktor Marko Smolerˇ. Zamołwity za politiku, feuiileton a wobrazy A. Dušnan; za lokalny dźeł a přiłoh Marko Smoleř; za nawěšiki Pawoł Krjeńmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleř. Cišćer J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. XII. 1936 1928. Ta khwila tarifna hladaca do. 6 pisćl.

Poslednje politiske powěsće

Hluboki zajězdźej wjednikowje rěče we wukraju.

Wjednikowa rěč pječh němskim žejmom je we wukraju wschudże najwjetšchu ledźbnosć zbudźila. Italske nowiny wjednikowym rozłożenjam bospolnje pschihłosuja. Jendźelski Reuterez biuro je rospravu wojerowił, kotraž žo na to měri, jako žo j Hitlerowej rěči wěsty niebychu spěchowale. Franzowske nowiny dotal wjednikowu rěč hišće malo rospominachu, ale swjetscha hłoby nowin druheho wukraja wotzišchežachu.

Mikowańske rěrjenje je Syriskej a Libanonom.

So by žo mikowański wobhład mjes Němskej a mandatowanej statowaj Syriskej a Libanonom spěchował, žu žo w Barlinje 30. januara mjes němskim a franzowskim knježerstwom rěrjenja k rjadowanju tworoweho a płaćerskeho wobłhada ićinile.

Zaneho wobknadźenja w Moskwje.

Pschedsydstwo wukonjazeho wubjerka Sowjetskeje unije je, kaž žo 31. januara hamtšan zdźěluje, wotpokasak 13 wobstorjenych wobknadźicy, kotrychž žu w Moskowskim prozesu k śmjerći se sasdźenjom sasudźili.

Dobrowólnik j połnóznych Čech w Schpanskej padnył.

Do Čěskich Kamnia je powěsć dóschła, so je dobrowólnik za Schpanskich Rudolf Habel padnył. Habel je w dezembru do Schpanskeje puczował. Jeho druhi muž pschewrotnjesche, kotryž pak jenoż hacz do Drjezdźan pschidźe. Tam jeho jena doscźeże a jeho wobrěcza, so žo domoj wróći.

Ropot w franzowskim palamencje.

Pschi rosmołwje w franzowskej komorje pjatk popoldnju wospjet k ropotej bóndże. Sapóžł. Serre zadasche, so by žo franzowske powołanske wójsko wutworiło. Wójnjki minister Daladier na to rjekny, so žo j 300 000 powołanskimi wojakami njemóże za bjesstrach Franzowskeje rukowacź. Farnzowska njesměje w pschipadże wójny jenoż swój kraj jatitcź, ale budże też dyrbjeć ludam na prawizy njeskłschanu ropot. Najhórsche wudma žrbi dawachu a njeměr trajesche nimale 10 mjeńschinow. Jako žo komogny president Herriot podarmo prózowaschе sapóžłanzow směrować, wón poždejšenje sajtajl.

Hdyž žo rosmołwa jako sapocza, žo de Kerillys a lětastwowy minister Cot dołho wo praschenju rosrěčzowaschtaj, hacź tej žo kanonowej lětadle „Devoitine X 510“ bolschewiskej Schpanskej podajej abo niz. Kerillys na tym wobsta, so je žo snajmjeńscha jene tute lětadło do Barcelony pschiwjeło, druhe lětadło pak je do Barcelony leczo žo smrócziło. W dezembru žu nazionalni schwanizy wojozy 62 franzowskich lětadłow wotflelili. Lětadłowy minister Cot pak pschećiwo tutym zdźělenjam rěčeješche.

S jenej kulku rubježnaj hotowarjej wotbytaj.

W ležach južnoje Korutanskeje tšo hajnizy rubježneju hońtwarjow wohladachu, kotrejž stejo njewostajschtaj a też bróńje njewotpołožischtaj, runjeż simaj to wjazy króćz zasachu. Tuž jedyn hajnik wutšeli. Kulka rosrasy jenemu hornju pažu a sajédże druhemu do rjapa. Tutón wošta morwy ležo. Druhemu dyrbjachu ruki wotewijacź.

Lubowarja drohotnych kamjenjow sajeli.

Polizija saja 33letneho Jana M. i Rumburka, kiž mějeschе žwoje wožebite waschnje, žebi drohotne kamjenje pschiswojiłź. Wón žo do njewobwobłdlenych rumnosćow politiskich stronow zadobywaschе a potom kaschćiki a kchinje za drohotnymi wěcami pscherywaschе. Pschekwapi jeho nichtón, tak duchapschitomny jene mjeno praji a žo praischeschе, hacź tu mjenowany bydli. Hdyž jemu wotmołwichu, so tu njebydli, poradźi žo jemu pschezo cźeknyć. Po jeho woteńdźenju swjetscha pytnychu, so wschelake wěsty pobrachuja. Tak je 22. januara w Georgswałdze sa 700 krónow a w Rumburku sa 500 krónow drohotnych kamjenjow pokradnył.

Wjelki nadpadźechu auto.

30 km wot Skoplje nadpadźechu wjelki auto, w kotrymž žo tři mužojo a 2 žonje wjesechu. Někotre wjelki skočźichu na prědny dźěl wosa, ale buchu wotehnate, franjene abo jabite.

Towarstwowy powěstnik.

Hodźij. Wožadna skupina Domowiny seńdźe žo njedźelu 7. februara pop. ½3 hodź. pola Mrójez ze kojejowemi popołdnju, na kotryž žu wschě žobustawy je žonam pscheproschene.

Lipsk. „Serbske blido“ ma wutoru 2. februara swoje porjadne skhadźowanje w „Halštrowskim hrodźe“ (rózk Halštrowskeje a Frankfurtskeje dróhi) we 8 hodźinach. Zetkajmy so zaso w tajkej mnohosći kaž sobotu 23. 1! Staršl.

Mjesy wulkomesta Hamburga.

S nainowischimi statnymi sakoniemi žu do dalokožahaje krajinowe pscheměnjenja mjes Pruskej, Hamburgom a Lübeckom stake. Na tharcze widźimy tute pscheměnjenja wokoło wulkeho Hamburga. (Scherl Bilderdienst.)

Lětadło pschebywa 10 mjeńschinow w powětrju na šamžnym městnje.

Farnzowske powětrowe ministerstwo bě njedawno mytu wurjkało na lětadło, kotrež móże prawje dołho w powětrju wostacź, pschebywajo pschi tym na městnje. Nasch wobras pokasuje nam Breguet autogérowe lětadło, kotrež jako dobrowěsć j wubědźowanja wuńdże. Tuto lětadło 10 mjeńschinow dołho na šamžnym městnje w powětrju stejeschе. (Scherl Bilderdienst, M.)

Směški

Wohora.

„Sstyschu nastajnje słowo idiot“, měnjeschе Kurzej khutnje. „Nadźijomnje j tym mje njeměnjsch?“

„Mój božiczko, niebudź tola nasdaty“, znapschećzimi Wjazźkaw. „Je wopraudże hischće druhich idiotow na žiwéće.“

*

Mukućze čitacź! „Wschudże“, rostoži muczeć w schatli, „hdźež pohladaće, macje pschiležnosć, žo w cźitanju swuczować. Ssamo doma. Husto je na schatkach někajke napismo. Nó, Michale, wěsch někajki pschikład?“ „Haj“, měnjeschе Michał, „mam jenu, na njej steji: Duschnej macźerki.“ „A ty Mazo?“ „Na naschej steji: Hospodźenz we Woneżach.“

*

„Twój nowy domčk je žyle rjany, ale troschku nisk. Njepschindźe na njón ničžo wjazy horje?“

„Haj, jena hypotheka!“

*

„Tu žo njeklepa!“ W jenej braniborskej wjesy je žo njedawno sčžěhowazu sajimawu podawk stał: Muczeć twoje wžu bě, dokelž schulske dźěći huscźišcha do khěžnych durjow klepachu, hacź žo jemu to lubo, zeduzku na durje pschicźinił: „Tu žo njeklepa!“ Najebacź toho jako zawjeczor klewasche. Njedoczinka, wšo jeneho schulerja. Pohladnychu, a hdyž nasajtra rano žo schula zapocza, leschеše nalepaleny popjeł ja njeho na pulcje pschihotowany. Tola muczerjej padnu tři j ruki, hdyž cźitasche na tholowym sadku na pschilěpjenej zedulzy: „Tu žo njeklepa!“

Rjane prosata su na pred. w Radworju čo. 25

Mały nawěšk pśiwjedźe kupcow. Tohodla inserat w Serbskich Nowinach

Kóždy nawěschtk

njech je to wulki abo mały, služa do Serbskich Nowin! Wón rozšěri wobkhodnikej kruch kupcow, wón rozwuči kupca wo tworach předawarja, wón wjedźe wěch hromadźe, bura, žiwnosćerja, khěžkarja, dźěłaćerja ze zajimcami za to, štož chce kóždy předać ze swojeho wobsedźeństwa. Tohodla podajce swój nawěšk do swojich nowin

do Serbskich Nowin

Nowe knihi

Zezběrki: Serbska Ludowa knihownja:

M. Nawka: Łóńčko kwasnych hronćkow. Brožurowane 0,50 hr., wjazane 1,— hr.

M. Kral: Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow. I. a II. Brož. 1,20 hr., wjaz. 1,70 hr.

A. Sykora: W Malešecach před sto lětami. Dopomnjeńki. Brož. 0,50 hr., wjaz. 1,— hr.

H. Sieńkiewicz: Za Božim khlěbom a druhe nowele. Brožurowane 1,— hr., wjazane 1,50 hr.

M. Nawka: Pokiwy pyskej a pjeru. (Prawe wurazy za sady). 1936. 187 str. Njewjazane 1,70 hr. w zane 1,70 hr.

Měrćin Nowak: W cafstwje Dušana Sylneho. Pućowańske wobrazki z Južnoje Serbskeje. 1936. 150 str. Njewjazane 1,— hr., wjazane 1,50 hr.

Mahs Rječka: Narodna drasta katolskich Serbow. 1936. 58 stronow. 1,50 hr.

Serbska knihařnia w Budyšinje

Dr. Frenzel wot srjedy (3.-17. febr.) **zapućowa!**

Winter-Schluß-VERKAUF

wot 25. januara hač 6. februara 1936

... a to jedyn, kiž może so widźeć dać.“ Je z Waše lěpšinu, hdyž prawje bórzy přiňdźeće, přetož mnohe rjane wěcy, kiž móžu Wam poskićić, wšsće při sylnje zniżenych płaćiznach pod ruku zajimcow namakaju.

A. Bokelmann Nachf.

mějićel Curt Müller

w Budyšinje na Serbskich Nowinach

Přiloha k číslu 26 · **SERBSKE NOWINY** · Pónjdźelu 1. februara 1927

Mały rózk

Po khětro symnych a krutych dnjach druheje pokoje wulkeho rózka, tak mjenowaneho „lodojteho měsaza", stupimy do maleho rózka, pożłednjeho měsaza symy. Ssu ludźe, kiž nochcedźa malemu rózkej za polny symski měsaz płacićej dacj. Tak zyle wopak wjchak nimaja, dokelž we malym rózku rosćje kwětkosći dniow, a to khladajzn. S tym też rosćje nasicha nadźija na nalěcze. Pschiběraze dny su dobrota sa ludźi, a khdyž derje smyślleny mały rózk nam radosći ssłonza wobradźi, symy jemu dźakowny tu. S zyrkwinskich zwjedźenjow, kotrež maja wšeteho wusmama, padnje jenoż Sswěcžk Marije do maleho rózka a to na druhi dźeń měsaza. Tutón dźeń ma wulku ważnosć na wsach, khdyž w prjedawschich cżasach na tutym dnju cżeledź swoju służbu sameńesche. Ssrzedź měsaza su swjetscha pósłniży — pschi sałnych jutrach létża hiżo 9. — a wjesele dny karnevala. Popjelnu srzedu zapoczinaju so pschihotn sa jutrowny cżas.

Sa mały rózk ma bur też wschelakich prajidmow, kotrež so na wiedro, na nadźiju a wuhladu pschichodnych měsazow a też znjow poczahuja. Tak rěkża mjes druhim: Cżini mały rózk naš cżopkhch, nadeńdże naš meja symnych. — Leži tócżka w małym rózku wonka, khowa w měrzu so nutska. — Khdyž Maczji lód kama pomaku, dha w nalěcżu syma so pschidrżi. — Rosbeži w februaru butra, budźe posdże w nalěcżu „jutra". — Mjele mhły w małym rózku, zyle léto budźe beschcża. — Khdyž w februaru kuntworn kraja, hakle w měrzu haty taja. — Jeli ßei schkowronc'e hiżo saspéwa, dże wo kožu ratarja. — Na Sswěcžk Marije ma bur radscho mjelka w khrózi hacż ßtónczko. — Khdyż na Sswěcžk Marije ßtónczko pali, dha mnoho sněha hischcże do wžy so wali. — Na Sswěcžk Marije dżeczela, jutru dźemy do sněha. — Mokry mały rózk pschinjesże pkódne léto. — Khdyż na Sswěcžk Marije howri, ßaje, pschihódże nalěcżo hiżo sahe. Khdyż pak dźeń je ßwětły jażny, cżakamy na lěcżo krażne. — Ssylne ßewjerne wětry nam praja, so khłódne léto cżehnje do kraja.; khdyż pak ßewjerny wětřik so minje wětře w haprylu so do kraja kidźe. — Jażny mały rózk — dobre rokkowe léto.

Powěsće z cyłeho swěta

Wulki wohenj na khodże Vogelsang.

Piatk wuhrni ſ dotal hischcże njesnateje pschicżiny w khodże Vogelsang w Uckermündskim wokrjeżu wohenj. Sa króthe mjeńschinu so zyła ßtéwa ſ plomjenjom paleschе. Khród je ſ khodaj wuńoli. Natwari so w lětach 1845 do 1847. Nětko ßtuschesche jako wukubłanske łéhwo ßtatneho swjatła němskich ßatoniikow.

Wětrowe katastrofy na kraju a na morju

Němski parnik „Oliſer" so podnurił.

W nozy k piatkej podnuri so pola Borkuma 1095 tunow wulki tankowy parnik „Oliſer", Hamburgskej wolijowej firmje J. Schindler ßtuschazy. Na dompucżu ſ Newyorka jědźazy parnik „Europa" spyta wobhadku łódźe wuthowacż. Dla wyßokich ßolmow pak bě jara wobcżežne, hacż na městno njesboża dojećż. Parnik ma so jako ßhubjeny wobhladowacż. Pjatk wokoło 9 hodźin „Europa" do Bremerhafena jědźesche, dokelž wo snjesbożenej łódźi niczo wjazy widżecż njebě. S pomozu motorowych wuthowarſkich cżłonow pordaji pak so „Europe", 3 muži snjesbożeneho parnika wuthowacż. Ma so ſ tym licżicż, so ßu druzy ßobustawy wobhadkit ßahinyli. Parnik „Oliſer" měješche 14 wožobow ßylnu wobhadku.

Dalsche łódźne njesboża w połnóżnym morju.

Njedaloko kupy Rotiuma motorowa łódź na pěſt ſajědże. Wuthowarſkaj parnikaj „Albatroß" a „Spiekeroog" ßtaj na měſcże njesboża a ſpytataj łódź wotwlezą. Snjesbożena łódź je zyle ſ lodom pschikryta, tak so njebě mólno, mjeno ſpóſnacż. Najſterje so jedna wo łódź ſ Haarena. Dale so wojsewja, so je 150 tunow wulka motorowa łódź „Seehund" njedaloko Norddeicha w łodże ſamjerſka a wot ſchtwórtka khorhoj pokasuje, so je w nuſy. Ma so ſa to, so je wobhładnu proviant wuſchał. Schtwórtk ſpytachu so pſches łód k łódźi blížicż. Hacż je so to poradźiło, njeje hiſchcże ſnate. Njedaloko tuteje łódźe ßtaj też dwaj hollandſkaj parnikaj w łodże ſamjerſkoj.

Němski parnik „Stinnes" w mórſkej nuſy.

Němski parnik „Stinnes" je nětkjże 30 mil k ranju wot Bridlingtona pschi jendleſſkim połnóżnym brjohu nětkjże 6 km. k połnozy wot města Hulla do najcżežſcheje mórſkeje nuſy pschiſchoł a woła wo pomoz. Parnikej je ßo wjekło ſamakło a łódź pschi rosnjemdrjenym morju bjesmóżnje na pomoz cżakała.

Kupy w połnóżnym morju ſ lodom wobdate.

Łód je w połnózno-ſrišiſkim moriu wſchě kupy dołpołnje wobdał. K kupomaj Fóhrej a Amrunej njemóża łódźe wjazy jědźicż. Ssrjedu je prěni ras łétadło na kupomaj pschišitajiło, so by póſtu a muczomanych pschiwiesło. Schtwórtk pak łétadło pschi wulkim wichoru łecżecż njemóżeſche. Pſchi pſchihódnym wjedrje ma łétadłowy ſwiſſ ſ kupomaj a twjerdźinu wćhěnje być.

Hollandſki tworowy parnik ſ woporom wichoru.

Hollandſki tworowy parnik „Jonge Jacobus" je ßo pschi portugalſkim brjohu pschi wulkim wichoru podnurił. 23 wožobow ßylna wobhadka je łódź we wukhowatſkich cżołmach wopuſchcżiła. Wobhadku je hollandſki parnik „Achilles" wukhował. Łódź ßama je ßhubjena.

19 łódźow w Kielſkej Fórdże w lodowych ſchkrutach tcżi.

S Kiela ßo 30. januara powje: Lodowa racżina we Kielſkej Fórdże je po wobſchěrje w poßlednjej nozy tłóro pschibyła. Wona hiżo nětkotre mile daloko doßaha. Wobhladarjej ßo hiſchcże jenje widżany wobraz poſtcża. Mjes Laboe a Fórdźinym raiſchim brjohom a Baltom 19 łódźi w łodże twjerdźe tcżi, mjes nimi dwě motorſkej łódźi.

Schtyri dny je sněhowej murnj wobdate.

W bayerſkim raiſchim wokrjeżu Raiſcheje mroki je Hohenſtrauſſ'ti nodkřeß zyle wot kóždeho wobhoda wotſamknjeny. Někotſi sněhakarjo a małe łonjaze ßanki mózachu powěſcż wo wohrożenym Hohenſtrauſſkim podkrjeżu pschinjeſcż. Wobſtrad na nětkotrych żelesnitſkich cżahach bě je sněhowymi jepjemi ſaſtajenj. Ssylny wětr bě sněh tak twjerdże hromadu ſawěł, so ßo ßamo ßylna sněhowa funkawa pschi swojim dźele ſlama. Dokelž wſchě pospytu, ßo pſches jepje-pichedobnyci, ßo njeporadźichu, ßłónczinje wojacy, SA, dźełowa służba a NSKK generalny nadběh ſpytachu, kotrež ßo ſ wulkej próżu ſ jepje jepje ſ druhej pschedobnywachu. Mjes tym pak ßo ßo prědku sněh wuſzywa, ßo ſady ßparjow dróha hiżo ſaßo ſawě. Stónczinje ßo sněh ſe sněhowymi radźibrami psched dróhu ſadżerja. S tym ßo ſa schtyri dny dozpł ßo mólesche pólſtí autobuſ na dróhy jědźicż a ſo mójachu jara nuſne wuhło po żelesnizy pschiwjelowacż.

Też w Mainſtrankenach njedbe sněhowe mjeczele poſlednje dny ſatkabjachu. We wulkich łéżach pola Kelſena ßo zyle ſahony ſchmrékow a jědłow ſlé ſapuſczachu. We Wohnrodſkich łéżach je łédma hiſchcże ſchtom kotryż njeby nalemjeny abo rostſchěſkany był. Wſchě dróhi a puczе ßu ſa wobkhad ſawrjene.

Stadło wowzow ſe sněhom pschikryte.

W Schleswig-Holſteinſkej bliſko zyrkwinſke'e wžy Weſelburona je ßo pschi ſylnym raiſchim wětru ſtadło wowzow ſe sněhom zyle ſawěło. Zakle po napinazym dźěle wobjnoweje wobory a pomożnjwych wobydlerjow mózachu ßo wowzy ſe sněha nadobyć. Tři wowzy wóchu ßo pod sněhom ſadżrjże.

Bobak:

K Němskemu morju

Dźeń na kupje.

(Skónczenje.)

Njecham być ze swědkom porażki njemdrych żołmow, njecham přihladować jich cofanju, ale podam so přez nasyp, zo bych sej też wobhladał kraj za hačenjom.

Tak ruče hač sy přeléz wysoki nasyp, kiž kupu koło wokoło wobdawa, ničo će wjacy njedopomina na to, zo sy na samotnej kupje srjedź morja. Widźiš jenoż měrne pola a łuki a pastwišća a tu a tam sonjace čerwjene statoki. Ale njeje tu přewjele tych twarjenjow, přetož dyrbiš wědźeć, zo je Neuwerk jenjerč matka kupa, kiž ma jenoż 60 wobydlerjow. A najwažnišo twarjenje je tu hohrska wěža, kiž je zdobom najtarše twarjenje kupy. W srěnim wěku hižo su ju natwarili z mócneho zornowca a běše to tehdy jenož wohorna basta a stražnica, doniž ju w 17. lětstotku přetwarichu na swěčnu wěžu. Dźensa hišće prastaraj wopomaj na wěži će dopominataj na starodawnu zašłość.

Wokoło wěže, kiž steji na wosebitym kopcu, tula so nješto statokow a njedaloko někotre zastarske kanony swoje njewinowate klamy k mróčelam rozdaja. A je tam hišće pohrjebnišćo bjezmjenitych a na hačenju so čornja po wšěch rožkach kupy. mjeńše wěžički z mórskimi latarnjemi, kiž so tu „baki" mjenuja.

Hačrunjež je ta kupa tak mała, to ma tola swoju korěmu a to khětro wulku a nahladnu, kiž trónuje z wobšěrnym wajkarjom wysoko na hačenju. Ale tón hoscene njejsu natwarili dla domorodnych, ale dla cuzych, kiž tu wokolo dundaja — hołudźak nic z hromadami. Su to sympatiscy ludźo, skromni ludźo, kiž nimaju telko pjenjez, zo móža je rozbrojeć w přepyšnych drohich kupjelach na Norderney abo Helgolandšo a druhdźe. Mórski wětr a mórska woda a mórski powětr a słónca dźe su nanajtuńše na Neuwerku . . .

*

Je čas, wróćić so zaso k morju.
Morjo! Hdźe dha je?
Khdyž stupiš k brjohej, wjacy ani žołmički njewuhladneš. Wotliw je jim na cyłej fronće kazał do hłubokeho morja. Woda na cyłej fronće je so dała do cżka nja. Hdźež prjedy njemdrc žołmy so přewalowachu, tam nětko so wupřestrěwaju nilčiny, šěroka špihelojta runina jila a błóta, hdźež tysacy łužow a łužičkow a hrjebjow a hrjebičkow so zyłda pod pruhami Božeho słónca, kiž runjo nětkole móceniso so předrěje přez mróčna. Přestało je šumjenje a howrjenje roznjemdrjenych žołmow, zda so, zo nětko samo wětrac hólcam je zašło wšo chcyće k dalšemu harowanju, khdyž žołmy jim wjacy njetowařša při hewrjekanju. Za to słyšiš koło wokoło same pluskotanje a hórbolenje kaž doma naléto, khdyž je so dało do tańa. Ze wšěch hrjebjow a łužow a zaliwow nětko wody khwataju wróco k morju a to z wulkim khwatkom, zo njebychu zakomdźiłe zwiska.

Mórske ptaki su so wšě rozbudźiłe. Nětko je morjo jim hłubo kryło. Po nilčinach so mjeřwi z wódnej ptačinu. Dalokož wóčko cżka, widźiš ptačka při ptačku. Běłe tonuški a rybornaki tam brodźa a pódła nežne łyski a nahłótniki a pisane drobne kulki a wulke čornoběłe wustřiněiki a druha ptačina wšěch możnych družin a wulkosćow. Powětr so wothłosuje z jich dridlowanjom a fifolenjom a hwizdanjom a drišćenjom a krikotanjom a kwiećenjom a škrěkotanjom a wošćerenjom. Słyšiš, kak jim słodźi a kak so wjesela nad žiwjenjom.

Tuto wjesele juskace brodźenje wódnoje ptačiny čłowjeka natykuje. Wuzuju so črije a nohawcy a hižo brodźu w mjehkim čonłym hłóce. A hdyž tak dale šłapotaš po łužach, to skónczje so domasaš wšelakich rjanych abo znamjenišo zajimawych předmjetow. Wuhladaš tu spodźiwne čmowoscene na swěčniki podobne rostliny bjez łopjenow, kotrychž stołniki maju napohlad, jako bychu byłe z přewidnjeje skleńcy, ale su zdobom mjechke a pjelske a pružne kaž wódne ješčele. A tuta rostlina so wjenuje po łańanskim „salicornia" a po serbskim „selcorndźene", dokelž jenož selenu wodu rodźi, z čehož widźiće, kajke je to potajne a předźiwne zelo.

Mjez tutymi pjelskimi zelemi stupiš dys a dys też na nješto twjerdšeho a widźiš, zo je jil tam pokryty ze stami, haj tysacami drobnych škorpawow teje druhdy, kajkež maju konje serbskich křižerjow po pyšnej wuzdźe. Je jich tu telko, zo z kóždej kročelu nimowólnje někotre rozteptaš. Maju překrasnu barbu, přetož su rožojte a na žołć na zeleń běłe z nanajwšelakorišimi wotsčěnami a sym jich tójšto nazběrał, zo bych pozdźišo doma so z nimi hordźił před přećelemi. Běchu wšak tu hišće wšelake wěcy a wšelake stworjenja, kiž derje sobu wzać a do kapsy stykać njemóžeš na př. raki a rački wšch wulkosćow, tajke kaž z wopjećicu khodźa po prawym račim wašnju a druhe kiž z boka khodźa, štož ma runje hrózbny napohlad.

Móžeće tuž sej myslić, zo so mi wostudźiło njeje při mojim brodźenju po mórskich nilčinach. A zwěsćich skónčnje, zo ja tu samlutki njekrosnowach hromadźe z ptačkami a račkami, ale zo běchu też lětni hosćo z hosćenca mjez tym wulećili na nilčiny. Štapotachu tam dostojnje knježa z wuhornjeymi kholowami a nóžkowachu tam nežne knježnički bosy hač wyše koleń, přetož dyrbješe wědźeć, zo je brodźenje po nilčinach jako „wubčhańca" doporučene wo wšěch pućowanskich přiručnych knižkach a wjednikach. Ale tamni brodźerjo a brodźaki su bóle na so hladali dyžli na zelene swěčinki selorodźenca a su bóle so wšelakich šóčkanju dyžli wołdźiwanju pisanych škorpawow a su měli bóle zaće bjesadu dyžli zboka łažace rački a su mi zo swojim wošćeranjom zaplóšili wódnu ptačinu, a to mje mjerzaše . . .

*

Přeruče bě so minył tutón dźeń, kiž bě mi telko rjaneho a njewšědneho wobradźił: čumpatu jězbu po rozbudźenym morju, dźiwadło roznjemdrjeneje žołmjoncy při brjozy, hra wódneje ptačiny, błyšć Božeho słónca po zybłacej runinje jiłowych nilčinow a skónčnje dźiwny swět drobnych stworjenjow po wotwodźetej mórskej hłubinje.

Skoro přewjele tych radosćow a rjanosćow! To chcu změrom wóčko zaměrjelić a też sobu wzać harowacych bosych brodźakow. A při tym być dźakowny milemu Wołdźej, zo njeje mje zanjesł na Norderney abo Helgoland ale mje runje wjedł na tutu měrnu kupičku.

Mam će rad, Nowa kupa, a so njekaju, zo tebje dla sym spuśćił kupy kupow a bohačkow — Helgoland.

Esnehowe mjeczele w Hornjej Italskej. — Tysto wojazy morjeni. — Sapuszczenja pschi brjohy.

We wurjadnje zylnych znjehowych mjeczelach a wjertach w Hornjej Italskej je so wjele njesbohow stalo. W Sturistim dole znjehowa lawina jeneho offizera a tsioch wojakow na patrouillowanskim puczu zasanyła. Jenoz jeneho woja'a su mohli zywego wuthowacz. Pschi Liguristim puczu su wjetry wjele schkody nacziniłe. We Levagni mósche zolmy pschidrózne dróhi powodzichu a domy a fabriki wosschkodzichu. Wjele wobydlenjow je so dyrbiało wuprózdnicz. W Chiavari zolmy hacz do prénjeho posthoda thjezow pschi mórskim brjohu schuczachu.

*

Haczenja réki Missisippi dotal nawal wody wudzerzachu.

Prénji nawal wyschokeje wody, kotraz so po rézy Ohia do réki Missisippia pschimali, su haczenja dotal wudzerzałe. Sto tyschaz, kotrizy w nizinje réki Missisippia bydla, je tuta powesczz jara swjeszelika a to czim bóle, dokelz wézmuttojni maja sa to, so haczenja tez dale nawal wothdzerza. Mjes Cairom a mestom Memphisom dzeła wjele tyschaz wojakow, dzelaczerjow a farmarjow na powschitschenju haczenjow, so njeby ke katastrofje w dolinje Missisippia dóschło. Wuprózdnjenje tuteje doliny nicze schoro pschdze pschewjedzene. Poslednje powesczze su wobydlerstwu nowu nadziju dale, so dwór a dom niebudza triebacz wopuschczicz. W mestach pschi rézy Ohia, hdzez su wulke wody na normalnu méru spadle, lezi wjele tyschaz ludzi w khorownjach. Schule a zyrkwje so jako nusne thorownje wuzywaja a su tohorunja pschepjelnjene. Najwjacy ludzi je na saborjenje pluzom khorzo

*

Niezhtyschane wojebanje sawjeszczernje je sapalerstwom.

Sto [illegible] ... burgu.

135 [illegible]

Hobrski prozesz pischeczi wo tsiom sapalerjam, ke kotremuz je so 135 zwedkow pscheproszyło, ma so w tutych dnjach psched pschisaznym sudom w Augsburgu pschejednacz. Mobikerjenym, 52 lét staremu Leonhardej Menzingerej, jeho jenak starej lubzy Theresy Kienastej a 34 lét staremu Janej Metzgerej so mjelekrócne sapalerstwo a wosebanje sawjeszczernje wumjetuje. Na raffinowane waschnje poradzi so tutym tsiom niezhtyschane summy sawjeszczeni wudrecz. Konz léta 1921 sapali Menzinger swój statok w Adelshausenje wola Friesberga, so by jón mohł porjeschicz a modernisowacz. Dokelz pschicznu wobnja wuzmetlicz njemóžachu, wunałezi jemu sawjeszczenja 550 000 hriwnow. Niedzimajcy tutele pomozy mjesche Menzinger hórsy zaso 25 000 hriwnow dołha, kotrez s druhim sapalerstwom wothn. S pomozu czażkoho sapalaka, kotryż bakle 8 bodzinow podpischo do mozy stupi, tak so mózesche so Menzinger do Mnichowa podacz a bebi alibi wobstaracz, w hródź wozeń wudnyi, sa kotruż 26 000 hr. sawjeszczenja doża. W lecze 1925 sapali statok swojeje lubzi, hdyż bé jeje muża dosvolnje znicziłi. Tez tuto sapalerstwo wuniese Menzingerej wjele tyschazow. S dnjow nedzischo valesche so statok jeho pschecziela a pomanicz. Zaso dobrjesche sawjeszczenja 18 000 hriwnow fantaczicz a tak so to kózde léto sta. Wschezo hdyż Menzinger a jeho pschecziele so s dołha njemózachu wiazu wudrawacz, sapalichu, schtoż jim rjany wunoschk pschinjese a zim s nusu pombalsche. Ale runje tute claste wohnje tola wo nieczim jara nadpadnychu a sapalerjo buchu sajeczi.

Staruschka s druheho poschoda skoczila.

W Chorlezu je piatk rano w Lutherskej drózy 70-letna zona s 2. poschoda do dwora skoczila. Pschi tym je so tak czezko ranika, so hizo po puczu do khorownje wumrje.

Ssmjertne njesbozo na zelesniskim pschekhodze.

Mjes Weissdorfskim a Laulaskim sastanischczom pola Klucza ei so srjedu wieczor 67-letna Emilia Grohmannowa na zelesniskim pschekhodze s lokomotivu shrabła a so na mjescze morika.

Hudźba — wumjetstwo — dźiwadło

Centralne dźiwadło. „Mostwa—Schanghaj" to je film duschuninazeho wobzahu s czasa zarisma a bolschewiskeje revolucije, je film tiz jewi rjekowstwo tych, tiz pod najczezschimi bedami dyrbjachu sa swoju wótczinu wumrecz abo ju wopuschczicz, tiz poda woprawdzite poderdzenje s tuteho czasa najhróznischeho pschewróta w Rusku. Olga Petrowna, wudowa po we wójnje padnjenym offizeru ruskeho wójska, tiz wulke wobhodzenjstwo nétko zama dohladuje, je po tsioch létach prénji raz sazo na offizerskim zwjedzenju, na kotrymz hizo wyschischi offizerojo radu skaduja wo porazenju w Mostwje so pschihotowaseje revolucije. Przedy hacz k tomu pschidu, je so hizo pschewrót stał. Wón smuczi wsche zwisli, Olga Petrowa njeseka so wojazy je zwojej dzowczicy Marju a Wothladarku. Bluzi so najhórschich napinanjach s pschecziwnymi offizerami po Ruskej hacz po njewupraznych wobczezenjach so dóstanje do Schangheja. Tam hakle so setka s emigrantami, zwjeczi s nimi jutry ke kotrehoz Bozim zluzbam donjzy kolakojo spewaju, mjes kotrymiz je Alexander Repin, jeje w horju spoinatym luby. Tez zwoje dzeczo naudze jako zlubjenu Repina. Petrowa so wsda horzo lubowaneho s ludoscze k jeje dzeczu a so wozeni s jeje a zwojim krajanom stajnje pomoznemu Sergej Smirnowom. Wubjernje wobkrijeja wschitzy hlowni sastupjerjo r.„low Pola Negri, Gustav Diessl a Wolfgang

Adolf Hitler pschi zwojej réczi psched némskim zejmom.

Ssobotu popoldnju réczesche wjednik Adolf Hitler psched némskim zejmom k zylej sjawnoszi. Na presidentiskim zydle zedzi president némskeho zejma Hermann Göring. Na lewo su zydła sa zobustawy némskeho knjezerstwa. (Scherl Bilderdienst, M.)

Mjesete dźeczi postrowichu dr. Goebbelsa 30. jan. rano.

Wscha némska mlodzina bésche so 30. januara rano zhromadzika a pschi wótsjerecznjakach jeschła, so by réczi némskeho ministra dr. Goebbelsa zyschała, kotruz mjesche wón s jeneje Neukölnskeje hólczeje schule psches wschitke némste radiowe sczelaki. Hdyż do schule pschijedze, schulska mlodzina ministra wutrobnje witasche. (Scherl Bilderdienst, M.)

Noscherjo zmólnizow czahnu psches Branibórske wrota.

Njedzjiwajo na krutu zymu bésche wjele tyżazow jako pschihladowarjo pschitomnych, so buchu saczischeż historiskeho zmólnizoweho czaha zobu nasponili. (Scherl Bilderdinst, M.)

Keppler, Karl Danemann a Susi Lannerez, koż tez wichtizy druhy materiju. Film je sa kózdeho wozebite nawdzjenje. — Rjany je tez pódlanski programm wo chinskim wumjetstwje a nowoszach w zwjecze. Pawot Krjeczmar.

„Kino für Jedermann" pokasuje w tutych dnjach film „Polizajski auto 99". Tutón film nam dawa pohladnycz do wulkotneje organisazije amerikanskeje polizije pschecziwo tamnischim stósnikam. Pschihladowarjo zylnje sajimany wojowanju polizije pschihladuja, kotraz ma s najnjemóznischimi mózdnoszemi a najwobtroniwschimi stósnikami liczicz. Po sdaczu zyle stronny a njeschkódny profesor zo se zwojimi ludzimi jako najhórschi stósnik a paduch wupokasa. — W popoldnischim a wjeczornym programmje hraje zo rjana operetta „Ptaczer wot Zellera. Tutón film pscheżadza nasz do zywjenja burskeho luda w Tirolskej, tola sdobom tez do pschi wjerchowskeho zywjenja. Wobdzelene wosobhy hrala na jara pschewjedzaze waschnje. — Tez pódlanski program je jara sajimawy a wotmenjazy. Arnosczt Duczman.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawětški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 27 | Budyšin — Wutoru 2. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Před wotstronjenjom sobustawskeje zawjery nacionalsocialistiskeje strony

Wjednik a němski kanzler běše na sobotu popołdnju sobustawnych němskeho knježerstwa do němskostatneje kenzlije ministrow k rosrěčowanju swołak. Tuto rosrěčenje so do wulkotneje zwjatočnosće wutwori. S wutrobnymi, hnutnymi słowami spominaše wjednik na politiske wuwicje w minjenych létach, kajkehož so pśed schitnymi létami njeběše nichtó nadźat. Wjednik so sobustawam němskeho knježerstwa sprawnje za jich dokonjenja a śwérne sobudźěło dźakowaše a wuspěchi jenotliwych ministrow w jich dźěle wobzwobe pohódnosćeše.

Dźiwajo na to, so so w blizšim cźasu sobustawska zawjera w stronje spušćeši, wjednik jako prěnju naprawu w tutym nastupanju wobzwobiśe sastup knježerstwowych sobustawnych do strony płaśija, kotryž dotal do njeje njestuśichu a wjerchowna jim sodkom swóje stronine znamjeńko, nazwyšśe stronine cźestne znamjo.

Wjednik dźakuje so němskemu ludej

Wjednik a němski kanzlerej je so k schwórkemu létnemu dnju pśichwatańca mozu telko kwasnych kwětkow, sobozpśichajucych a dźakownych wopokazmow se wšěch kuhow ludu z Němskeje a wot mnohich Němcow we wukraju telegrafiśnych a pisomnje dostało, so jemu njeje możno, na tute wopokazma jenotliwje wotmołwiś. Wjednik a němski kanzler wupraja tohodla po tutym puću wšěm tutym ludowym towaršam, kotryž su 30. januara na jeho dźěło sa němski lud spominali a jemu tej dale śwérne gźedowanja pśichilubili, swój wutrobny dźak.

Hermann Göring Hamburgski cźestny měšćanin.

Němski bohot Kaufmann je se wšěmi tutymi sobustawami Hamburgskeho senata ministerskeho presidenta generalneho wjerška Göringa wopytał a je jemu na zwjatočne waschnje liśeźinu cźestneho měšćanstwa tuteho města Hansy pśichwodał. Potom so němski bohot a sobustawny senata k němskemu ministrej dr. Frickej podachu a so jemu dźakowachu so jeho podpjeru pśi wótrowanju Wulko-Hamburga. Němskemu ministrej dr. Frickej wulki wobras z Hamburgskeje wumeśtnjowneje hale, kiž Hamburgski pichistaw pśichwatśaja, a nowu senatowu wobrazowu zbérku pśichwatachu.

Londonderry žada létańskowe srěčenje mjes Berlinom, Londonom a Pariskom.

Lord Londonderry, pśedawšći tendenelski létańskowy minister, rěcźeše sobotu w Seaham Harbouru. Wón so też hišo z wjednikowej rěcźu saběrasche a wobźěwše městna nazpomni, hdźež so wo pśedawšich pozdatkach rěcźi. **Wón wustupowaše za pśiswjećenje tamnišeho politiskeho, so by so mjes Jendźelskej, Francowskej a Němskej létańskowe srěčenje scźiniło. Hdyž so Jendźelska tuteho wulkeho Hitlerowego politiskeho pśikmnje a jo pśichwatnje kaž łódźinowe srěčenje, by so z tym wiele k sawěsćenju měra w Europje stało.**

Skandinawiska a němske wobdarjenje Nobelowego myta.

Dwěhodźinska rěcź Adolfa Hitlera w Němskim Bjelnje běše so hnydom pśichej Kopenhagenski radio pśicnjeła a so potom słyšała w danskej rěcźi wospjetowała. So je wjednik nazionalne myto wutrašił a Němcam sakazał, so wólo w Ganšej, kaž też Schwedźej a Norwegskej žiwnje wobkedźbuje. Tam pokazuja rozumjenje za tutu kroćel Němskeje a husto zwe sjawnje wojerwjeja, so ma so spožčenje Nobelowego myta krajnemu pśicharadnikej a kłoštanšej, kaž je so njedawno stało, jako sranjenje dobreho waschnja wobkładowaćej.

Dnjowy přikaz němskeho wójnskeho ministra

Němski wójnski minister a wyšichi roskasowar wojerskeje mozy je gźedowaźy dnjowy wukas wudał:

30. januara 1937 je wjednik a najwyšschi roskasowar wojerskeje mozy generalnemu pólnemu marschallej z Blombergej, generalnemu wyschej swobodnemu knjesej z Fritschej, generalnemu admiralej dr. h. c. Raederej a generalej létarjow Milchej stote stronine znamjeńko spožčiś.

Wjednik je z tym tutych offizjerow z najwyšschim rjadom wusnamjenił, kiž nazionalsozialistiska Němska wobdźěwźi.

Tuto pocźesćenje płaći z bohom sa zyku wojerśku móz.

Wjednik je prajił, so stej strona a wojerska móz dwě na wěcźnje z pśichadnym swjasanej rukowazu sa sdźerjenje žiwjenja naschego ludu, a so so njelicźomnym wojakam a offizjeram dźakuje, kotryž su w smyśle nazionalsozialistiskeho hibanja zwěru k njemu stejeli.

To žony cźinili a budźemy cźinicź we wschěch cźasach.

Naša móz a naša dźěławosć, naše lubło a naša krej słuschaja wjednikej a němskemu ludej!

Sdar wjednikej!

z Blomberg, generalny pólny marschall.

Frontscy wojacy zběraju

Wjednik wójnskich woporow stronjan Hans Oberlindober je k 5. němskej dróhowej sběrazy stutka symskeje pomozy 6. a 7. februara 1937 gźedowaze namołwjenje wudał: „Frontšiźy wojazy a wojetske žony, noscherjo najwjetšcheho sastajenja a najswjeśišcheho wopora we wójnje, wołaju też w tutym lěcze k wojowanju pschećiwo hłodej a symje. A ty, němski ludowy towaršcho, na tutym dnju swój dar tak pschimérišch, so je Twój dźak sa jich sastajenje a jich wopor spóznaćź."

Francowski zwonkowny minister je wjednikej wotmołwił

Franzowski zwonkowny minister Delbos je so njedźelu popołdnju w Chateauroux pśichi pośwjeźenju męschćańskeho pomnika sa padnjenych wobdźělź. Wjednik franzowskeje zwonkowneje politiki wuzi zwłakosć z wulkej rěcźi, w kotrejž so z Hitlerowymi rosłožowanjemi w němskim žejmje saběrasche. Rjekny, so je němski kanzler Hitler swoju wolu k měrej potwierdźił. Wschelakorosćą ménjenjow njepocźahuje so na sameŕ, ale na methody.

Delbos rad naspomni, so Hitlerowa rěcź žanych nadpadow na Franzowsku njewopschija, a so je prajił, so mjes Němzami a Franzowsami njemóže cźłowjeska mózneje swadneje pschicźiny bycź. Hitler bjese wschego dwěla z nowym łopjenom sapocźina, hdyž wojerwja, so je sa pschichod k loyalnemu zhromadnemu dźěłu swólniwy. Franzowski zwonkowny minister też pschisnawa, so rěcź politivne dźěše wo wotbrónjenju wopschija, kiž ma so z połnym prawom pruhowaćź.

Franzowsojo žu też sa to a sa žadaju, so so powschitkowna konferenza swoła. Franzowsojo wostanu swólniwi k napinanju, kiž popuschćenju napjatosćze a zbliżowanju ludow słuži, z jenticźkim wumnjenjenom, so so pschećiwo nikomu njeměri, też niz pschećiwo Ssowjetskej Rusłoj.

Wuhefski znutŕkowny minister wróco stupił

Wuhefski znutŕkowny minister z Kozma běše pśed nětrymi dnjemi ministerstwu presidentej Daranyiej sdźěłił, so chcej swoje ministerske sastojnstwo złožiś. Statny wjednik je nětko do ministroweje próstwy swolił.

Wo pschicźinje ministrowego rosžuda so pische, so je strona małych tatarjow žyhnje pschećiwo njemu dźěłała. Znutŕkowny minister je na to swoje sastojnstwo złožił, so by harmonisce dźěło mjes ministerskim presidentom Daranyiom a stronu małych tatarjow smóžnił. Dotalny znutŕkowny minister z Kozma nawjednistwo zyłeho wuherskeho filmitwa pschewosmje a so na cźoło radiowego towarstwa a telegrafowego a korrespondenzneho běrowa staji, kotrehož pschedžyda hižo běše, prjedy hač bu znutŕkowny minister.

Nawjednistwo znutŕkowneho ministerstwa swoprědka ministerski president Daranyi sobu pschewosmje. Pódźelu wjecźor je so hamtšiy złožiło, so njeje wérno, jo w swisku z wotstupjenjom znutŕkowneho ministra z Kozmu sobom też swonkowny minister z Kanya swoje sastojnstwo złoži.

Demonstracije přećiwo wučehnjenju z Madrida

Wójnska rosprawa wusnamjenjeneho roskasowarja w Salamanzy powě, so so w stejśišcźach nazionalnych wojakow derje stśeleju spóznali, kiž su so na Madridskich dróhach wotmětě. Pschebźeženje pospśišcźo potwierdźichu, so su pschi demonstrazionskim cźahu cźežke stśelenje nastałe.

Jenemu nazionalnemu lětadłu je so prěni króć porabiło, wobrjedź krajiny, kotruž maju cźežiwjeni we prowinzy Jaenje wobstaranju, pschistajicź a nazionalnej wobstadnym zyrobu pschinjesć, kotraž hižo měsazy dołho w jenym klóschtrje wuttrawa. Cźežiwjeni klóschtr, na twjedźinu podobny, hižo pok léta dołho wobležuja.

Belgiski zwonkowny minister Spaak je so w St. Quentinu w połnóznej Franzowskej se schpanišchim bolschewikom del Vayom setkał, so by z nim wo samorodowanju belgiskeho diplomata Borchgrafe jednał, kotrehož su schpanišch bolschewikojo słónzowali.

Šoaniscy bolševikojo so spiećuja

Nazionalne schpaniske radiowe scźelaki powědźa, so su wojazy bolschewikeje milizy, kotrymž běše so pschikazało na Madridskim frontu hicź, w jenych Barcelonskich kasarnach pobłuschnosć sapowědźili. So bychu rosćěrjenju spjećeńzy wobarali, su katalanšiy możnarjo dyrbjeli pschikas wrócźo wsacź.

S provinzy Tarragony, kotraž je w rukach bolschewikow, so powě, so je mjes burskim wobydlerstwom a cźežiwjenej milizu k cźežkim sražanjam dóschło. 30 ludźi su morili a wjele su sranili.

Kaž so we wójnskej rosprawje wyschicheho roskasowarja w Salamanzy powě, so też njedźelu na frontach wobźehowe njewojowasche. Niepschidobne wjedro knjeji hischze nad wjetschim dźělu schpanišchego wojowanischeja.

Cźežiwjenu motorsku łódź zebrali.

Londonske nowiny „Daily Telegraph" z Gibraltara piśaju, so su nazionalne schpanišče łódźe bolschewikowsku motorsku łódź „Arnabat-Mendi" zebrałe, jako spyta z Gibraltara do Valenzije cźežiwjeć. Nazionalne namórske mozy łódź do Huelwy wotwjesechu. Cźežiwjena łódź sa nimale dwaj milijonaj hriwnow twarow wjesešche.

Prěni italiski pósłanc pola schpanišcheho nazionalneho knježerstwa.

Sa prěnjeho italiskeho pósłanca pola schpanišcheho nazionalneho knježerstwa je so Roberto Cantalupo pomjenował. Cantalupo dotal italiske pósłanctwo w brasilskim hłownym wjesće Rio de Janeiru nawjedowaše.

Ze Serbow

W **Budyšinje** 2. maleho rožka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Ta ródna zemja wša kóc z lubosćemi!
Stać na njej chcu, hać hłowa budźe běła,
Hdyž pasła m e a na klin e je hrěła.
Cišenski: „Lubosć k ródnej zemi".

— **Wo wjedrje.** Nižina, kotraž žo nad wjeczornej Europu wupyšeitrjeła, žo je swojim milym powětrom pšeczo žylnišcho k ranju dobywa. W našich stronach žo wětr po nóčim k krótkemu wjeczoru wobroćeł a nam milischi powětr pšipi'awi. Niebjo budźe swjetšcha pomróčene a ſ chwilemi žo žněh póńdźe, ſ měšinami žnadź tej hižo deschcej. S taiſcho mumvicka wjedra spóſnawamy, ſo je žylna ſuma pwischina nad dolhowuſchej Europu na nasche strony wšim ſhubila a ſo nětko jaſo milische wjedro ſaſtupi.

— Jutſije žrjedu žlónčko 7,35 hodź. ſkhadźa a žo 4,53 hodź. ſkowa. Mježacſk ſkhadźa jutſije na ranje 1,01 hodź. a ſkowa žo dopołdnja 10,04 hodź. Jutſije ſtejí mježacſk w pożledniim bértliku. Wichečdźenak nam tež žněh a deschcej wěſchći. — Wczera wczečor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer plus 5 a najwobſchcha dniowa temperatura 3 ſtop. ſymy. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer plus 7 a najnišcha nózna temperatura 3 ſtop. ſymy.

— **Wuhlady na wjedro za jutſiſchu žrjedu: Pomróčene wjedro, ſ chwilemi žněh abo deschcź.**

* * *

Mróčzele žněha a procha žo wczera po kraju honjachu.

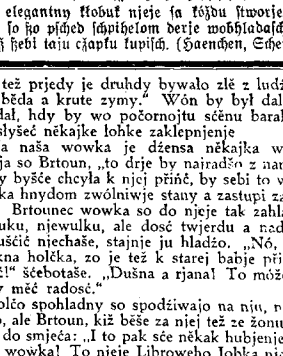
Statna dróha na ſtronu k Bukezam bě jenicžke žoſmiſchczo, ſo móżeſche jědźeć je ſapſchahom abo awtom lědma puczź ſčěhy ſpóſnacź. Na wičſchich ſtatnych dróhach dźełachu naſtajnje cžrjódy muſow ſ ſopacźu, jo buchu tute ſa wobkhad wotewriene ſdźerżeli. Se wſchej cżeſcżowoſczu ſtrowjachu awtowi wjedniſy tuzhi jich ſchkitapzych ſandźelow, hačrunjej hewak lědma mo'u jědźbnoſcże ſa nětkajkeho dróhar'a. Schtóž pak dyrbjeſche po poboczných dróhach do žerbſkich wſ'ow naſchele domiinu bóżcź, tón mějeſche lubu nuſu ſe žněhowunni ſtejenmi a dyrbjeſche wjazy hačź jónu žněh ſtwarcź, jeli chcjeſche ſwój ſamér dospěcź. Wócžko žo jemu radoſtnje ſaſmi'a, dóhž jaſo widźeſche tu a tam cžrjódy tatarjow, kiž žněh ſe ſwojimi ludźimi ſtwarchu a nahrypane žněhowe murje běchu druhdy wjazy metrow wyſoke, ſo po dróhach kaž piſches pſchetoki jědźeſche. Dóſcź awtow je w tutej wczerawiſchej žněhowej wjeſnjy. tčžazy woſtaſo a dźakowny bě tón, kiž jaſo domoj dojědźe. Hačź je tuta wulka wczerawiſcha žněhowa wjeſnja k nětkowam woiydłow dowjedła, wjele hišcże ſnate.

— **Saſſka krajna lotterija.** Nichi póndźelniſchim cžehnenju 4. rjadownie 210. ſakſeje krajneje lotterije (1. dźeń) padże dobycże wo 25 500 hr. na cžiſło 73432; dobycże wo 10 000 hr. na cžiſło 137551; dobnċże wo 3000 hr. na cžiſle 15067 153351; dobnċże wo 2000 hr. na cžiſła 71901 89319 124018 154960; dobnċża wo 1000 hr na cžiſła 26520 50356 50945 61092 148728.

— **Telefonowanie do Rothaſteie.** Wot nětka je dowolene. ſnndom ſ Němſkeje do wſchitkich holhaſtich mi'enow telefonowacź.

— **W pohrjebnju Budyſkeho podkrjeſnego wuſkerta** 1. februara 1937 je žo mjes druhim wo ſlědowazych pſchemyſlowſkich nałe'noſczach jednało: Swoliło je ſo do próſtowow: 1. Próſtwa Makſa Wendlera w Koſtyniu wo pſchenjeſenje dowolnoſcże ſ drobnemu wikowanju ſ palenzom w ſaczinjenych bleſchach w leżownoſczi na Hlownej dróży cžiſło 47 w Koſtyniu. 2. Próſtwa Hilże Gruhliz w Nosiwodzach wo pſchenjeſenje dowolnoſcże ſ windawanju bjeſalkoholnych napojom a piwa w kantinje Wagnerez naſchinkeje fabriki w Koſtyniu. — Dla njedołhajageje potrjebnoſcże ſtej ſo ſlědowazej próſtwje wotpokaſałej: 1. Próſtwa Kurta Menzla w Salowiju wo nowe dowolnoſcź k drobnemu wikowanju ſ palenzom w ſaczinjenych bleſchach w leżownoſczi na Hindenburgſkej dróży cžiſło 5085 w Salowiju. 2. Próſtwa Alberta Hauſcha w Schżerachowje wo roſchżerjenje dowolnoſcże na drobnowikowanje ſ palenzom ſ jenotliwemu pſchedawanju w leżownoſczi na Hlownej dróży cžiſło 124 w Schżerachowje.

S **Makeho Wjelkowa.** (Hlowna ſhromadźiſna wojerſkeho towarſtwa.) Njedźelu wotmě ſo w ſurli hoſczenza B ratrowſkeje gmejny pod wjednitſtwom towarſcha Dejki ſ Khelna hlowna ſhromadźiſna tudyſkeho wojerſkeho towarſtwa. Saſtupowaty ſapiſowař towarſch Pawoł ſ Makeho Wjelkowa poda rosprawu wo 42. wothodnym cžcże. Na to poda towarſch Helm ſe Saidowa rosprawu wo pokładni a towarſch Wagner ſ Makeho Wjelkowa rosprawu wo tſelerſkej pokładni. Tſelerſki kubłaŕ towarſch Engemann ſ Makeho Wjelkowa poda rosprawu wo tſelenju a mójeſche ſo też wcžim tym podjaſowacź, kotřiž běchu pſchi twarjenju tſelnika pomhali. Wożebity dźak ſłuſcha towarſchej Kaplerjej ſ Khelna, kotrjž bě njedźiwajo ſwojeje wyſokeje ſtarosty naſtajnje pſchi tym pomhał a też towarſchej Pawokej ſ Makeho Wjelkowa. S mišchtrom w tſelenju w ſaſchtym lěcże bě towarſch Auguſt Dejka ſe Saidowa, kotrjž w pſcherſtu 9 kołow dołpě. Wożebje wuſtrěbnyċź ma ſo też tſelenje towarſcha Rauſendorfa, kotrjž, hačrunjej 59 lět ſtary, pſchi tſelenju ſaſ kutł ſymſkeje pomozy ſ 5 wutſelami 56 kołow tſeli. Pokładnja bě ſo pruhowała a jako prawa ſpóſnata. Dale ſo programm ſa nowe lěto wojſewi. Saſtupjeſ wokrjeſneho ſwjaſka towarſch Wagner ſ Budyſchina rěcżeſche wo praſcheniu dowěry w towarſtwje. Sa 40lětne žobuſtawiwo policiſi ſo towarſchej Hapaczej ſ Wulkeho Wjelkowa wożebite pocżeſczenje. Towarſcha jo Jan Dejka, Kriebitz, Max Pawoł a Jurii Pöntzſch

Kłobuk, kotrjž kóždej njepſchiſteji.

Tutón elegantny kłobuk njeje ſa kóždu ſtworjeny. Je trěbne, ſo ſo pſched ſchpihelom derje wobhladaſch, prjedy hačź ſebi taju cżapku kupiſch. (Haenchen, Scherl, M.)

Loſtachu ſa wożebite ſaſtužby cżeſtny liſt. Po tym ſwoji ſebi towarſtwowy wjednik ſwojich kobuddźacżerjow a to jako ſaſtupjeria pſchedſydyn towarſtwa Schżeiu ſ Khelna, jako pokładnika Helma ſ Makeho Wjelkowa, jako jeho ſaſtupjeria Auguſta Wagnera, jako ſapiſowař a Jurja Pöntſcha ſ Makeho Wjelkowa, jako ſaſtupjeria ſapiſowarja Mara Wagnera ſ Makeho Wjelkowa, ja tſelećſkeho kubłarja Engemanna ſ Makeho Wjelkowa, ja jeho ſaſtupjerka Auguſta Wagnera ſ Makeho Wjelkowa, ja ſawjeſelenſkeho ſarjadnika Jiittnera ſ Makeho Wjelkowa, ja tekałowarja Mara Wagnera ſ Makeho Wjelkowa, ja tſelbowego kommandantu Auguſta Deiku ſe Sajdowa, ja ſarjadnika Duczmana ſ Makeho Wjelkowa, ja noſcherja thorhoie Gneuſa ſ Makeho Wjelkowa, ja wothładarja tſelnika Schżeiu ſ Khelna a ja pożnika Kriebitza ſ Makeho ſ Makeho Wjelkowa. Towarſtwo ma nětko 108 žobuſtawow.

S **Khelna.** Hróżbny napohlad pokſiczeſche kołowny kiž bě wczera do Khelna dokhwatał, w popiele leżaze Khżiż kubło. Wſchě twarjenja ju iniczene a ſtamo murja twarjenja pſchi puczu do Radworja ſe ju ſtypła. Tołſte mróczele kiira wałachu ju wczera popołdnja hišcże ſ rospadaikow a tu a tam ſikachu płomjenicżka na pożledniim ſichtoż bě hišcże ſtyło. Wohnjowa wobora mějeſche hišcże ruzy pokrej dźeſa a nóčiſche ſo palaze powoſtarki na ſe ſněhom pokryte pſchimjenſne polo. Hróżba cżi ſa wutrobu pſchima, hdyż tutón tak rjany a měrnje pſchi dróży ſ Khelna do Radworja, pſched żeleźniſkej cżaru leżazy ſtatok nětko jako jenicżku ſtep rospadankow widźiſch. Bóh ſwarnuj nas pſched podobnym njeſbożom.

S **Krakez.** Njedawno wotmě ſo tu we wobłuku wupłodżeńſkeje bitwy ſhromadźiſna wjeſnnych ratarjow a burow, kotruż wjeſny burſki wjednik ſtronjan Hermann Schümberg nawjedowaſche a wojemi pſchi tym nékotre wokolniki wokrjeſneho buritwa. Wjeſny ſpoknomżnjerny Handrij Müller wuſwědnu, ſo je naiwažniſche pſchi plahowanju ſkotu, kak ſo młody ſkót w prěnich měſacach wothlada. Jeli ſo je ſo tomu trěbna kedźbnoſcź mėnowała, potom ſu ſo dobre łaſkady ſa ſtótné wobſtatki pokožiłe. Na to porěcża wjeſny burſki wjednik Schümberg wo wojowanju pſchećiwo ſkaženiu. Na łaſkadże wobrazow pokaſa na to, kak ſu ſchkódniki ratarſtwu žiwe a kak ma ſo pſchecżiwo nim wojowacź. S prawnym wothładanjom wuſwjnow, ſ prawnym wobdźěłanjom ſemje, ſ prawnym hnojenjom, ſ prawnym khowanjom žnjow a ſ techniſkimi a chemiſkimi ſrědkami móże ſo nékotrajſi ſchłoda wotwobroczicź. Žiwa rosmołwa ſo k tomu pſchiſamknu.

S **Kluksicha.** W nozy k ſandźenemu piatkej ſu ſo je ſtuicherſke tudyſchoho wuczerſkuka 4 ſchinki (2 prědnjej a 2 ſadnjej), wſcho hromadźe 120 puntow cżeſże, pokradnyle. Tute ſchinki běchu hižo dospołnje wuſtuicżene. Schtóż może něchto bliſſcho rjec, hdże ſu ſchinki woſtałe, abo ſchtó je padnuł był, njech to wojſewi Suborncżankemu ſtrażnikowi abo najbliſſchej policiji. Myto je ſo pſchiſłubiło.

S **Běłe Wody.** Strażowar'a ſawjerow morwoho ſadu makali. Wſchi Gambrinkowej reſtauraſiji pſchi żeleſnicy pſchechodże ſtrażowar'a ſawjerow Habrinka ſ Trjebina morwoho namakachu. Lekarſke pſchepytowanje ſwěcži, ſo je ſemrěteho w ſłužbje Boża ruczka ſaſaka.

S **Wojerez.** Wulke žněhowe ſamdźeja. Cżah 2712 ſ Budyſchina, kotryż 6.06 hodź. rano do Wojerez pſchijědże, we wulkich žněhowych ſamdźeach cżaſu wjele. Hačle ſtyło ſo žněhowym pluh ſaſtaji, mójeſche ſ pothodźinſkim ſakomdźenjom dale jěć, pſchi tym pak ſo pſchiſamknjene ſa Rólanow ſakomdźi. So by dźěłacżerſtwo ſ cżłakom na žwoje dźełowe mjeſtna dóſcź mohło, ſo wożebity cżah ſa tutón ſamér ſaſtaji.

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

22] (Pokračowanje.)

wotwjaza brěmješko, přez korbik złożene, a wěcko a poda Brtounej přistojne wučišćene črije, najskěršo ze škórni zrězane.

„Čehodla też to nic, čehodla też to nic", přikiwny mištr a wobhladawši sej črije, staji je na hečku spody dźělanskeje ławki. „Wudźělam je bórzy, zo by sebi waš nan w strowości polipšił, — tola posyńće so, knjeżnička, pola nas, tule k towařšej; wšak na was čaka, wón was domoj dopřewodźi!"

Albinka wotpołoži brěmješko a korbik a sydźe so w nic mjeńších wuskosćach dyžli Libra. Zo by je potajila, hladaše koło wokoło sebje, na swjećatka nad blidom, na dźělańsku ławku, na. napřećiwnu sćěnu baraka, hdźež na kolikach lěsycy wisaše trochu drasty a za naklonjenu latku běše natykana rjada mołowanych talerjow a škličkow.

„Mamy to pola nas hišće wšitko tajke zastarske", wujasnješe Brtoun, „štó wě, z kotreho rodu? Kaž tónle swjaty Florijan, — tomu je znajmjeńša sto lět — a z tych sklow někotražkuli, kaž so praji. Žiżku pomni! A barak drje je w Bystrem też zrědka hdźe. A w Jewicach snano też nic."

„Takle w starších khalupach na gruntach te polcy hišće su", wotmołwi Albinka. „A što maće jowle za znamješka na lěsycy? Te čary a koleska?" wopraša so přistupiwši wćipnje k sćěnje.

„To je hišće naš nan zaznamjenjał; wón, wbohi, je też na wšitko dźiwał", wukładowaše Brtoun horliwje. „Tuto kolesko, hlejće w nim je lěto jedyn tysac wósom stow a jědnače a pódła njeho šěstka — to je k wopomnjeću, zo płaćeše tehdy pokruta khlěba šěść krošow! Wšak ma to kolesko nehdźe štyri cólow! A tule ta čara zaso, pódła kotrejež su pismiki — tajkale wulka běše jene lěto lodowa swěca na swjedźenju Přiziewjenja swj. Maćerje Božeje. Takle, takle, też prjedy je druhdy bywało złě z ludźimi — hłód, běda a krute zymy." Wón by był dale hišće powědał, hdy by wo počornotju sćěnu baraka njebyło słyšeć někajke łohke zaklepnjenje

„Ta naša wowka je dźensa někajka wćipna", wusmja so Brtoun, „to drje by nairadšo z nami była — hdy byšće chcyła k njej přińć, by sebi to ważiła." Albinka hnydom zwólniwje stany a zastupi za čornu sćěnu. Brtounec wowka so do njeje tak zahlada, zo jeje ruku, njewulku, ale dosć twjerdu a nadźělanu, ani puščić njechaše, stajnje ju hladźo. „Nó, to pak je pěkna holčka, zo je też k staręj babje přišła pohladać!" šćebotaše. „Dušna a rjana! To móže tutón młody měć radosć."

Holčo spohladny so spodźiwajo na nju, njedorozumjo, ale Brtoun, kiž běše za njej też ze žonu přišoł, da so do smjeća: „I to pak sće někak hubjenje posłuchała, wowka! To njeje Libroweho Jobka njewiesta, jenož tak krajanka z Jewic, jeho sotřinych towaršeka!".

Albinka so nětko z hłuboka začeřwjeni: staruška skoro zastróžena k njej spohladny: „Njemějće mi za zło, moja holčka", zamołwi so, „moja błowa njejce wjele wjacy hódna . . . Ale přistejalo by wamaj to hromadźe, wobaj staj wój tajkaj zróstnaj, holčka, kaž hdyž ju w pasu přešćipnješ, jako ta klanka!"

Albinka poda spěšnje wowcy ruku a dźěše z basaka won; z lenjoški zběhny korbik a brěmješko, sćeše štryntušk krućišo na włosy, krasnje wokoło skrónje sčesane, ale při tom měješe woči přizandźelenej a hubje kruće k sebi stłóčenej, jako by so něčeho bojała. Brtounowa ju nućeše, zo by hišće so posydła a kusk khlěba zjedła, zo njeje hišće rozdźe, ale holca wjerčeše z hłowu: „Main daloko, mam, — prjedy hač dóńdu domoj, budźe połdnju wotzwonjene. A nank budźe so hněwać — doma sym to jenož tak připrawiła a susodźinku z pódlanskeje khalupy poprosyła, zo by tam pohladała — wot swakoweje sej nan ničeho posłužować njeda."

„Wo juno tola złe njebudźe — wy dźe sće młoda, swobodna, njemóżće stajnje pře tej piecy stejeć", pokoješe Brtounowa holčo. „A što dha potom, hdyž so wudaće — njech so tola waš nan radšo do časa zwući", doda šibale.

Albinka njerjekny słowa, zruna korbik na rucy a podawajo mandźelskimaj ruku, jenož přispomni: „Na to nanowe wobuće myslće, zo bych njeměła hněwanja!" Dóńdże spěšnje k duriam a hakle tu so za Libru wohladny, hač tón też stawa.

Młody bur dźakownje spohladny; běše holca z napjatosću wobkedźbował, a jemu so zezda, zo je hižo dospołnje na njeho pozabyła, abo so nahle poněwała. Khwatajcy staji sej wudracu čapku, zapina sej suknju, wotřasy ze sebje drjebjeńki a rozžohnowawši so z hospodarjom a hospozu, stupaše za Albinku.

Před khalupu, při wodźe, běše dosć čichy; čłódy ludźi po „wulkej" (Božej mši) běchu dawno rozešli, wjesnjenjo běchu so domoj wróćiły a z měšćanow jenož malo štó steješe před swojimi twarjenjom abo na drjewjanych khódbach předkhežow. A na horbatej, k Jewicam wustupowacej dróze hdźež bórzy dóńdźešaj, jenož porědko stupaše pozdźeny kemšeř. Librje běše to jara lubo; tak njesměrnje so za tym žedźeše z holcu porěcež — wo prašeć so, čehodla je tak nahle womjelkła, zo zadźeješe so, jako by rozhněwana była. Dyrbješaj małso kročić, hdyž puć nětko stupać započa; teběštaj so ze spěšnym kročenjom jara zahrěłoj, słónco njech też blédže, swěćeše nětko w připołdnišej hodźinje skoro čopło, tak, zo zamjerzle luže nehdźekuli roztawachu a po pućach rozběžachu. W přerowach na njezach zezelenjachu so poslednje čerstwiełca trawy, haj też zapoždźena kwětka husacej běličkl abo žołtoje maslowki so tu a tam zablyskny.

Libra měješe dušu połnu najwšelakorišich myslličkow, jemu bě wuzko, bołostnje wokoło wutroby a tola někak mile. „Wy so hněwaće, Albinka", čehodla to? Njejsym wam tola kśiwdy začinił!"

Holčo wiješe z hłowu, ale njepraješe słowčka.

(Pokračowanje sćěhuje.)

To so zapłaćił

Schtóž Sserbšte Nowiny cžita, je mudry a wobhladniwy.

Schtóž Nowiny cžita, teho šerbska duscha sarjuje šobu w šhromadnym žiwjenju luda, je wobhonjenu w zyłym kulturelnym skutkowanju a połoženju šwojeho naroda, powucžuje šo wo šmětownych podawkach, skrótka je

nowocžašny cžłowjek

w najlěpšim šmyslu słowa. Njeišu jenoš tute pschicžinu, kotrejž mohłe šnadź někajkeho dźiwnuschka pohnuć, cžitanja nowinow šo wdacź a ša njetrjebawšche wobhladowacź. Ssu teš mohł rjec

šedžicžne winy,

ſ kotrymiž šo cžitanje nowin „wupłacži.“

Chcemy jenoš někotre pschikłady wušchěhnyć. To je polo k r i m i n a l i s t i k i. Někajki jebak honi šo po městach a po wšach. Nowiny pschinjeišu połizajiłke warnowanje pšched nim a wopišuja jeho wožobu. Knjeſei Schołcke pschidže ſónłka, kiž chze šej wošjewenu meblowanu ſtwu wobhladacź. Derje měnjo puschcži ju nuts, wobhladuje šej ſtwu dołho a dokładnje, to ju nanina a proša piecža wo schłeńcu wody. Hdyž je wotešchła, dohłada šo pschenaiee, šo šu še ſónłkej tej wschełake drobotne wězy šo łhubłke. Wieczor powěda šwojim towaršcham wo podawku pschi pinnym błidze. „Haj, njeišu dha pschedwczerawschim w nowinach cžitał?“ šo jemu praił. „Tam tola wschitko štejeschе! Wožoba bě wopthana, też tuta wurěcź še schłeńcu wody, to wschо bě dokładnje wopišane ....“

Nichtóžde nahmna, cžaſ, když šo hriby pytaja a ludžo šo ſ hribami šaſchodoicžeja. Nowiny pschezo šałko na to pokazuja, na cžim šo jédnóte hriby spóznaja, też na pschirwěrk, lo šo šłeborna kłiza w šwarjenych hribach pschebarbi, když šu jédnóte mjes nimi.

Knjes Mtnář wuidže kej ſ awtom, ſ motorkim abo wschědnym koleſom. Bohužeł je pucź na jeho wučerpnischcžo šawrienu a dwrbi tehodła wulki wokołonuć cžinjeć, štóž trjeba njeſmi šmko, bych nowiny cžitał a ſ nich šhenik, lo je naikrótschi pucź šawrjeny.

Šahrodnik chze swoje šadowe schtomy pšched njerodu schkitacź, lo bychu prawie bohacże njeſte. Też tu nowiny pomhaja, poruczuja wschełake šmaje chemikalije pschećiwo schłódnikam. Natarjej pomhaja še šwojimi powěſcžemi wo wjedrje, ſ wošjewenjom płacžiſnow ša ratarſke płody, też namała w nich pschiležne kupy wschełake podešbjenja w šwojim powokanju, nowe nałazenja a ratarſtwu a šnaſ druhich wěžow.

Druſn ſaſtmuja ho ſa thork. Nowiny mošemja wuſtrěhi wokłednich wuhbłowanjow. We wschěm šu wohſonjenu. Pschinješu wschełake praktiſke pokiwy pschi chorošcžach a niešhołach, kak maja ho ludźo šadžerkeć. Dohtſ łékař njepschińdże. Też tu pokaża ho nowina jako

twój pschećel a radnik.

A niese wodnaſnjenje a wotnoſenje runje tak waſan a nuſny kaž dźeło? K temu pokſtiſeła nowiny pschiležnoſcže ſe ſmoſnymi nowinkami a šahawnymi powěſchkami. Šmołſch tak ſ nich, když šu ſerbſke a druhe ſwjedženje. Schto mózeſch wšho ſ nawschitkow wukneć? Snadź mózeſch kam něschto k wošjewenju abo na pšchedań, njeišu tak na ſwoju najbliſſu wokolinu połoženy.

Pschińdżeſch do šnateje ſwójby a chceſch šo wo połoženju chorego dźeſca wobhonjeć. Spodźiwne mlóčcžnje. wšchе dźeſa ſe wſchak krótkim wumrěła. Mami ſe w naimjetſnich wuſtrěcžach. Hat. bychu nowiny dżerſk a ſwójbne powěſche cžitał! Runje tak niſtuke ſe, když niemóſeſch w Sserbſkich Nowinach wošjewenemu ſtuhej gratulowacź.

Tak ſu nowiny na wſchěch połach ſiwjenia

wjednikom a radźićerjom.

Bjes nich by jenoš poł cžłowjeka, łiž wěmudże naład ſteſi a ſwobu niewěhomoſci wotkrywa. Notaſikm cžitaj pilnje a dokładnje ſwoje Sserbſke Nowiny!

Budyske stawniske powěsće

Póndźelu 1. februara 1937.

Narodźili ſu ſo: 29. 1. Arnoſchtej Hermannej Schefflej, bohonceji, ſyn. — Kurtej Wyrgaczej, maſchinſkemu ſamkarjej, dźowka. — Franzej Kralej, pohonſkej, ſyn. — 31. 1. Janej Erićkej Mikanej, ſamkarjej, dźowka. — Franzej Arnej Reimannej, blidarjej, ſyn.

Wumrěli ſu: 30. 1. Arnoſchtej Hermannej Kißajej, ſamkarjej, morwonarodźena dźowka. — Jadwiga Šaila Wilhelmina Klara Gruneroma rodź. Froehlichej, mandźelſka techniſkeho nawiednika, 71 łět. — 31. 1. Edźita Mikanej, dźowka ſamkarja, 2 hodźinje. — 1. 2. Jurij Kurt Teichert, thachſleſtajeſſi miſchtr, 45 łět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ſo: 1. 2. Korla Arnoſcht Langa, dźełaſkiſki miſchtr w Drježdźanach-N., a Johanna Marta ſwob. Fröhnelowa rodź. Helbigej, mějſelka wobſhoda w Budyſchinje.

Rozprawa sakskeho krajneho burstwa

Žitne hospodaŕstwo: Domów rožiſ bě w jenotliwych wobwodach dale poměrnje ſtabły. Poſtiſcženja pscheižny běchu we wjeczorn. dźeſach Saſkſke troſku bohatſche hacź w raſiſchim dźełu. Pizowaniſke wowšy ſo lědy poſtiſcžachu. Dobre druźiny ječmjenja ſa piwarńe ſo lohaju ſamóſcžiſchu. Sa industrialnymi ječmjenjemi bě dale wulke naprašchowanje. Wobrót w rańaei muzy bě ſpokojazy. Sdźełа bóiidże k wotſamkńenjenjam ſa měſiaz februar. Wobrot pscheńcžneje muki bě pomérnie maly, dokelž pjekaŕſke pſchedewiacža hiſchcže wobſtatki ſtarnch typow pſchedźěłaja. Poſtiſcženja pscheńcžnych wutrubow dośahachu na kwcže napraſchowanjow, nuſna potrjeba rańych wotrubow pak móżeſche ſo jenoš ſdźełа ſnokoitej. Pscheńcžny womſeſch ſo jenoš jara ſrědka poſtiſcžeſche. Wiki pizowadłow, zokor wobſhahowanych, běchu wiki wurunane. Pizowadła, bělik wobſhahowaze, ſo žitwje pytachu. Poſtiſcženja ſyna ſo derje ſamčicžachu. S arotom wjaſana ſłoma ſo cžeſo wotby, hacź ſ bórniju wjaſana.

Stóne hospodaŕstwo: Rornio pſchedſtahowanemu tydźeniej nieje ſo pſchihnacże ſkotu wiele pschemeńiło. Notrjeba móżeſche ſo we wobłuku kontingenta krncź. Byłi. wołn a jałoziap dozpěchu we wšěch rěnych rjadownjach wyſchſich mieſu poſtajenych naiwyſchſich płacžiſnow kruwy ſo w mjeſach płacžiſnych raiwnſchſich płacžiſnow poſtiſcžachu. Na cžełanych wikach ſo cžełata pſchidźěłowachu. Na Drježdźanſkich a Zwikawſkich wikach we ſrjedźnych rěnych rjadownjach płacžiny powyſchkowachu. Pichiſnnacże ſkopom bě pornio njedawnemu tydźeniej wietſche. Na wšěch wikach bě ſhnk. Domoj ſwinjazych wikach wotpowědźeſche wulkoſeti poſtajenych kontingentow. Nichkmatn ſkot, kotrejž ſwjetſche rěnim rjadownjam pſchiſłuſcheſche, bu ſa krute płacžiſny pſchidźełeny.

Hospodarjenje ſ mlokom: Wotedacże mloka, kaž też wotbwcże cžerſtwoho mloka a ſmjetany njeje ſo mo wjele pschemeńiło. W ſakſkich mlokaŕnjach je ho nětko mało butry wjazy nadźełało, hacź tydźeń pſiedy. Notrjeba móżeſche ho po wudatnych pſchedpiſach krncź. Nałazenje na twarokowych wikach ſe pſchi njepschemeńenych płacžiſnach dźiwało na nětcžiſchi cžaſ pſchihódnu.

Hospodarjenje ſ hěrnami: Wiki běchu też ſaſtdźeju tydźeń mérne. Sa iwdinymi hěrnami bě małke napraſchowanje. Pizowaniſkich hěrnow ho mało pſiſcžeſche, ale ſo też mało naprašchowałe. Też hěrnu ſa fabriki niemźachu wobſkhoda. Sgadźeńki ho derje pſchedawachu. Mohłebje mułke bě napraſchowanje ſa druźinami: Kaiſerkrone, Amiſauer Krüße, Reitka, Goldaethe, Centifolia, Mahlmann a Stärkereiſe. Druhe druźiny ho hotaſcho poſtiſcžachu. Pſchi mjerjenjeniu pak ſo bědny njehodźachu ſtacž.

Hospodarjenje ſ jejemi: Mjeńſche pschidźělenje na ſpocžatku tydźenja ſo ſ bohatſchimi pschidźělenjemi na kónzu tydźenja ſaſo wurunachu. W mjeńſchich dźełbach pſchitthadźachu němſke cžerſtwe jeja na wiki.

Sahrodnistwo: Poſtiſcženja němſkich jabłukow dale wróco dźeſchu. Płacžiſny hódne wukrajne jabłuka ſo hyrdom rospſchedawachu. Wichi trainym mjerjenjeniu běchu poſtiſcženja w ſelenini dale bóſe mjeńſche. Mohebje wulke bě navraſchowanje ſa jédnej kohodu, rawnakami. Mo'hnt cžerwjeneho a běłeho kała bě ſnokoinym. Nanraſchowanje ſa morcheju, karottami a ſa kuſrepu bě žiwiſche hacź priedn hdy.

Hudźba—wumělstwo—dźiwadło

„Kino für Jedermann“ hraje hacź do ſchtwórtka rjany film ſe Schumanny pod titulom „Nana, wołuh łónkeje“. W rjanej łóſtatej Schumanje wotziwja ſo wſchěd wozjawi, pchihładowaria cžeſki dóht ſkrotu, kotrejž běſche macź ſedoležnu khórku ſawoſtaiiła. Dokelž dyrbjeſche ſo domeſt dla pſchedołżenja na pſchepadowanje pſchedawacź, thubi łoſcžo ſwój ſtarſchiſki dom a dyrbjeſche kebi po wſach dźeło pytacź. Stónczne hódże do hurſkeho ſtatka, na kotrymž bratraj ſe ſłabomyſłnym motrocžkom hoſpodarjeſchtaj a hoſpoſu niemźeſchtaj. Młódſchi bratr, łiž ſchče bołeu ſkoro ſahłódnjeni namakał, mějeſche ju rad. Hołza ſo temu njepſchećiwjeſche. Starſchi bratr pak ſe ſtainje thutnym wobſtaſom po dwore thodźeſche a njeſnajeſche žaneje radoſcže. Młódſchi bratr dyrbjeſche do wojaſkow. W tutym cžaſu ſo hołza we jeho njeſnóſcže pſchepſchedźeſ a ſo ſtarſchemu bratrej pſchiwobroczſi, łiž kebi ju ſa ſonu woimie. Tola też nětko hiſchcže do ieiu thoża cžemny ſcžin padźe, když ſo młódſchi bratr ſ wojakow wróći. Filmowy podawk pak ſkónczne wſchitko ſ wurunazemu końcej dowjeſche. — W pódlanſkim programmje pokaſuje ſo powuczaju film wo płahowanju kur a wječzeſy film „Wellmannowa poſledniza ſta.“

Arnoicht Duckman.

Raspjerſchenn. „Nó, ſtary hólcže, widźi ſohon tobie tek ſaſo ras? Kak dha ſo twojej ſonje dźe?“ „Staru wopołe, wšch anſe derje, ſo njeſmom wożenjenu.“ „Mach prawje, dha je twoja ſona hiſchcže njeżenjena!“

•

Naikhmańſchi wumnoł. Knjes ſk ſwojemu ſłužobnjei: „Cžini mi žel, Franzo, ſo cži niemóżu tutón mſaz žanu mdu dacź, niedokoſk na njemjech je wulki. Alc cžaſk ſu njemjeſki! Dom cži mšaz domoſu!“

Hospodarski rozhlad

Mutoru 2. februara 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,175	100 čěskosk. krónow	8,651
100 šwajc. frankow	56,89	100 franc. frankow	11,60

Barlinska burša 1. februara 1937. Burka wcžera we pomérnie cžichim pokoleniu wotewrì. dokelž dźiwaio na ſpocžatk měſaza měiacžu ſo wobnowjenia limitom pſchewieſcž a nowe ſkałanſi ſe ſtrony bankowſkeje klientele po dwaidniowſkim pſchetorhnjeniu burſowneho wobſkhoda ninſchedżełacžu. Nimo toho bě wobſkhod ſ powokanja po ſnlnych pſchedawanjach ſchtwórtk a piatk kebi materiał wobſkhowak, a tute poſtiſcženja na kurſu ſkótro tłóczachu. Na druhej ſtronje pak niewohrachowanke też na burſowych połěſchenjach na łakkodże nowiſchitkowneje wſchecžełeſnele tendency. Na rentowych wikach njebě wulkich pſchemeńenjow.

Barlinſke ſitne muſkowiti. Na ſpocžatku noweho tydźenja ſaſoczia ſo wobſkhod na Barlinſkich ſitnych muſkowikach jenoż pomału a nohibowalſche ſo też w dalſchim běhu w mérnych kołiach. Nichi njenſchiłohnym wiedrje niemóże ſo w mlóceniu tak pokračowacź, kaž bu to trěbne bnło. Też łódźinſtwo na naſchich rěkach je dołnałe nje pſchełało, tak ſo jenoż jenotlíme maaaonj ſ poſtiſcženiemi na wiki pſchikhadźeja. Nawraſchowanje wot je ja ſa ſitne. Też piawanſke ſita ſo jara pytaja. Nečzinjenje ſa pimarne ja industrinu maja ſohonnnja cžiſti wobſkhod. Nawrh ſa industrinu ſu ta tam poſtiſcža. Nečzinjenje ſa industrinu ſu ſdźe bohacź. Nečzinjenje ſa piwarńe ſo też w ſrěnich kajſkoiſcžaſ kupuja.

Weżera ntacteſke w Barlinje zeutnaſ

pſchenicy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožiſ R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — ječmjenia G 7: 8,45 hr. G 9: 8,70 hr., — wowſa H 10: 7,85 hr., H 13: 8,30 hr.

Płacžiny na Barlinskich prodnktowych wikach.

Zito a wolljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacžiny po złotej hriwnje.

	1. 2.	29. 1.		1. 2.	29. 1.
Pšeńca	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre łuniny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuſk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosuſk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	ſuch. trohanč.	8,83	8,74
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruſki	—	17,90
rožne	10,10	10,10	ſyno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana ſtoma		
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pieluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płacžina za pšaću za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płacžina za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płacžina za ječmjeń za wuplodźerja 7: 169.0 9: 174.0
Płacžina za wowſa za wuplodźerja 10: 157.0 13: 165.0

Drježdźanske ſkótne wiki.

We wšěch rjadownjach bě ſo potrjeſcže wotnowědaio ſkót wſchitkownk. Cžełatom bě nětko mkenje pornjo pſchedkhadźanym wikam a tnje ſo w prawnym cžaſu wuroſtoſu. Sowiały ſkót a ſwinje ſo pſchihnacżu. Mohkhod je ſkopami bě we młódſch rjadownjach ſrěni.

Płacžiny rěrneho ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

1. februara 1937 Płacžiny po centnarju a hrivnach

Skótne družiny a woznámenjenja:

Wołwy: 66

Polnomjasne, wukormjene, najl. rěrneje hódnosće, młode	43
Starše	39
Hewak polnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 106

Młódše mjasne, najwietſcže rěrneje hódnosće	41
Hewak polnomjasne abo wukormjene	37
Mjasne	—
Snadnje wuwite	—

Jałowicy a kruwy: 414

Młódše polnomjasne kruwy najwietſcže rěrneje hódnosće	41
Hewak polnomjasne abo wukormjene kruwy	37
Mjasne kruwy	31
Snadnje wuwite kruwy	23
Polnomjasne wukormjene jałowicy, najwietſ. rězn. hódnosće	42
Hewak mjasne jałowicy	—

Wowcy: 807

Nailepše kormjene jehnjata a młódše kormjene horany	50—55
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene horany a derje wuwite wowcy	48—55
Mjasne wowcy	40—47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	38

Celata: 955

Nailepše kormjene celata wot cyca	58—63
Srěnje kormjene celata wot cyca	46—53
Snadnje wuwite	33—38
Najšpatniše	—

Swinje: 3019

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	51,50
Polnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	51,50
Polnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	50,50
Polnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	51,50

Hłowny redaktor Marko Smolerf. Zamołwity za politiku, feuileton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smolerf; za nawótatki Pawoł Krjeńmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerf. Cišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

O. A. XII. 1936 1938. Tu khwilu tarifna lisćina št. 6 płaći.

Posledn'e politiske powěsće

General Franko je wjednikej žoržo pschat.

K 30. januarej je schef schpanikeho ſtata, general Franko, wjednikej a němſkemu kanzlerej telegramm pósłał, w kotrymż je jemu w mjenje nazionalneje Schpanikeje k tutemu dnjej žoržo pschal. Wjednik je žo generalej Frankej telegrafiſcy ſ wutrobnymi ſłowami dźakował.

Rumunſki ſwonkowny minister žo do turkoſkeho hłownego města Ankary poda.

Rumunſki ſwonkowny minister Antonelku žo 8. februara'na offizialny wopyt do Ankary poda. No tutym wopręcże žo wón na poſedźenju rady balkanſkeho ſwjaſka w Athenje wobdźeli.

Za zhromadne dźeło wšitkich arabskich kraſow

Wichelake arabiſke nowiny pišaju, ſo ma žo w egiptowſkim hłownym měſece Kairu kongreſ arabſkich ſtudentow ſe wſchich dźelow arabiſkeho ſweta wotmječ. W ſwojim namo'wjenju na arabiſke ſtudentiſtwo kongreſowe nawjedowarſtwo pišche, **ſo je zhromadne dźeło wſchitkich arabiſkich kraſow na krutej a njesnjezomnej podstoły nuſne.** Wotmjeſcheny kongreſ je ſtaw w njeczaſu wſchelakich arabiſkich kongreſſow, dźi ſu ſo wſchitke w Kairu wotmełe. Tu ſo jaſnje pokaſanje, ſo bywa Kairo bóle a bóle ſrjedźiſchczo wſchoarabſkeho bibanja.

Jendźelſka paleſtinſka kommiſija ſo wróćiła.

Lord Peel, pſchedſtawa kommiſije jendźelſkeje króny ſo Paleſtinu, a tſi ſobuſtawy ſeje wubjerka ſu ſo po ſtónčenym dźele do Londona wróćili.

13 k ſmjerći zarudźenych w Moskwie wotprawili

Telegrafowańia Sſowjetſkeje unije póndźelu wječor łdźeli, ſo je wjeſeli ſud Sſowjetſkeje unije 13 wobſkorſenych, kotrychż ſu 30. januara k ſmjereći ſaſudźili, 1. februara ſaſtrělili. Saſtrěleni ſu: Pjatakow, Sſerebrjakow, Muralow, Drobnis, Liwſchiz, Boguſławſki, Knjaſew, Ratajczak, Norkin, Schoſtow, Turok, Puſchin a Graſcha.

Kaž ſo ſ Moſkwy powě, ſu niedźelu Sſokolnikowa, Radeka a drubich k jaſtwu ſaſudźenych Trozkiſtow pod krutej ſtražu na Moſkowſke dwórniſchćo dowjeſli a wot tam do Sſibirſkeje wotwjeſli. Tam maju ſwoje 8- hacź 10kćne jaſtwowe khłoſtanje wotpokucźić. Jich pjeża do Nerſchinſka dowjeſu, hdźež je wulka ruſka khłoſtarnja ſ lěta 1901. Radek'a a Jonn ſu njedźelu łaſeli.

Nadjatosć mjez Stalinom a Woroſchilowom

Pólſke nowiny pišaju wo cźeſkej ſwadźe mjez Stalinom a ſowjetſkoruſkim wójnſkim kommiſarom Woroſchilowom. Woroſchilow je ſo pjeża pola Stalina najwótriſcho hórſchił, ſo ſebi ſwěr'a, wodźazch generalow cźerwjeneho wójſka jako pſcheradnikow na Sſowjetſkej unији wobhładowaſ.

Woroſchilow rjekny, ſo móże ho ſ tajſim poſtupowanjom diſziplina cźerwjeneho wójſka narucźeżo roſtſchaſcź. Woroſchilow mumėnjenie ſtaji, ſo dyrbi wóſte tukanja pſcheczíwo wodźazym offizéram cźerwjeneho wójſka hakle ſam pſchepruhowaſ, pſredy hacź ſo we wulkich ſjawnych prozeſach wo nich jedna. Stalin je ſo nad tutym žadanjom naiſylniſcho roſhorił a **je Woroſchilowej hrohył, ſo jeho da hnydom ſaječ.** Woroſchilow pak je jemu wotmołwił, ſo by ho jeho ſaječe cźeſko wjeczíko, dokelż je cźerwjene wójſko ſa taſki pſchipad pſchihotowane a by ho pſcheczíwo Stalinej ſtajiło.

Pſzedawſcheho roſkaſowarja ſowjetſkoruſkeho wójnſkeho łódźtwa w Raniſchim morju ſajeli.

Kaž Krakowſka „Illuſtrowany Kurěr" pišche, ſu w Leningradźe pſzedawſcheho roſkaſowarja ſowjetſkoruſkeho wójnſkeho łódźtwa w Raniſchim morju Sofa ſajeli. Saječe ſteji pjeża w ſwiſku ſ pſchihotowanjom ſtcźeſkeho Moſkowſkeho prozeſa.

Powěsće z cyłeho ſweta

Łódźi do žo ſraſnyłoj.

Łódźi „Kakaricao" a „Caradal" do žo ſraſnyłchtej. Łódź „Kakaricao" žo hnydom ponuri. 5 muſow jeje wobſadźi žo ſatepi, 17 ſhytknych bu wulkhowanych.

Autobuſowe njeſbożo w Schtyrſkej. — 3 morwi.

Njedaloko Hradza žo pſchi żeleſniſkim pſchekhodźe cźeſke autobuſowe njeſbožo ſta. Autobuſ wjeſeſche ludźi k wubědźowanju na ſnėhakach, pſchi tym pak jón pſchi żeleſniſkim pſchekhodźe lokomotiwa hrabny a dospołnje roſbi. Dotal je žebi kataſtrofa 3 morwych a 16 cźeſtoſarnjenych žadała, pola nėkotrych ſranjenych njeje nadźije na wukhowanje. Mėſtno njeſboża poſkiſa ſrudny napohlad. Daloko a ſcherko je ſnėh ſ kwju popluſkany. Pſched nij pſchedakhim cźaſom je žo na ſamžnym mėſtnje podobne njeſbožo ſtało.

19 łódźi w Kielſkim fordu ſamjerſło.

Matiſke morjo połnóżneho morja, Lobjo, pſchede wſchėm pak pobrjoſi raniſcheho morja žo pſchezo bóle ſ lodom pſchikrywaja. Łódźe a kupy žu ſ lodom wobdate. Łódźamaki ſ połnej paru dźełaja, ſo bychu, dalokoż je to móżno, ſamjerſnjenym łódźam pomoż pſchinjeſłe. W Kielſkim fordu bě žobotu a njedźelu 19 łódźi mjes Buelkom a Labeojom ſamjerſło. Najwjetſchi dźěł ſ nich móżachu žobotu wječor wuſwobodźicź, ſa to pak bruhe łódźe w lodze cźaſny woſtachu. W połnóżno-raniſchomórſkim kanalu je po mocźichnjenju wichora lód ſteju woſtał a hroſy ſtrach, ſo ſamjerſnje. Sſakſkſche łódźe a parniki ſe žłabſchimi maſchinami kanał wjazy pſchejėcź njemóża.

Żadne ſwėrjo w Barliniſkim akwariju.

S Kamerunſkeho pralėża pſchinjeſe pucźowazy do Barliniſkeho akwarija mórſkeho chamäleona, kotrehoż dotal w Němſkej njemėjachmy. Tuto ſwėrjo ma 2 rohaj na pyſku a nimo toho wyſoki hriebjeń na chribjecźe. Na wobrazu widźimy żadne ſwėrjo.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Wulka woda rėki Miſſiſſippi ſwój wjeſchk dopėła.

S wulkim napjeczom zyła Amerika na ſadwėlowanje wojowanje měſtow, w dolinje rėki Miſſiſſippi ležazych. Pſchećiwo wulkej wodźe ſ rėki Ohio ſhladuje. Pola Caitra, tam hdźež rėka Ohio do Miſſiſſippi žo wulije, dezpė wulka woda póndźelu ſamu kromu ſchtitanſkich hacźenjow, hdźež bě žo meter wyſoki nuſny naſyp ſ pėſkowych mėchow a deſtow natwarił. Na nėkotrych mėſtnach žo woda hižo pſchetlóczowaſche. Wobhladniwoſcźe dla žo pſchitkas wuda, ſo maja wſche żony a dźėći tuteho nėhdźe 15 000 wobydlerjow liczazeho mėſtaczka žo hnydom wopuſchczicź. Njedaloko Weilerbeſſie (Tenneſee) pſchedrė Miſſiſſippi prėnje hacźenje. Hłowne hacźenje pak nawał wody wudźerża. Njedźiwajcy toho pak žu wobydlerjo tuteje krajiny ſwoje ſrjdła wopuſchczili.

S koleſa padnył a ſmjerſnył.

Njeſboże, kotrež ſo ſrėdka ſtanje, je ſo w Anhaltiſej podalo. Póndźelu rano wokoło 5 hodźin chżyſche 62 lět ſtary ſamkař Maks Wörller ſ Quellendorfa do Deſſaua na dźėło jėcź. Duzo po puczu padny ſ kolom a woſta b'ez mózny leżo a ſmjerſny. Jako jeho hodźinu pódźiſcho nadeidźechu, bė hižo wumrėł. Bohužel je žo njeſboże ſtało na dróży, kotraż ma malo wobkhada, hewak bychu jeho bjes diwėła pſredy namakali a jeho hiſchcźe żiweho wulkhowali.

Wjazykrócźneho mordarja ſajeli.

Kriminalna poliſija ſaja 27. januara wėſteho Pawela Kaiſera, dokelż mėjeſche napadnje wulku ſummu pjenjez pſchi ſebi a nimo teho hiſchcźe papjery, kotrež bėchu na mjeno Franza Rothfuſa ſ Mittelthala napiſane. Bórzy žo ſwėſeſi, ſo je ſalaty hižo wot lėta 1935 ſ łóſerſkim ſyłom žo pytaży, dźėleny 36 lėt ſtarz Josef Schäfer ſ Betra, kotryż je žo bla padawſchſtwa a dla wunuſowanje hižo wjazy króć na poſtedku ſ 8 lėtami khłoſtarnje, pokhłoſtał. Schäfer bė hnydom po ſwojim puſchczenju ſ khłoſtarnje ſnowa kradnył a wuſna žo ſkónczuje pſchi pſcheſkuſchowanju, ſo je Franza Rothfuſa ſkónzował a žo jeho papjerow ſmjezował. Mjerjenemu bė nop ſe żekeru dopołnje rozrubał, ſo niehdy žo derje ſpójnacź hodźał. Cźeſko a draſtu bė ſarył. Sſobotu cźeſko na měſtnje, kotrež bė mjenował, namakachu. Schäfer žo dale wuſna, ſo je ſi druhe woſoby na podobne woſchiny woſtronił. Po jeho woprajenju chżyſche żebi na tute waſchnje bjeſporocźne papjery wobſtaracź. Tola Schäfer bė ſwoje woporty też wurubił.

*

Kriminalna poliſija w Stuttgarcźe woſjewja, ſo je 27. januara ſajaty ſchtyrikrócźny mordaż Josef Schäfer ſ Betra (w Hohenzollerniſej) 1. februara dopołdnja na lėżu pſchi Oberndorfu cźeknył, hdyż tam ſa cźėłom, kotrež bė tam ſakrżebał, pytachu. Raſtkerje chowe ho wobdnjo w lėſach a buſcźinach a bjes diwėła budźe ſpjacź w nozy pſches mjeſu ciahnyć.

Cźornjobne powěſće.

Wumrėli: Hörenzowa ſ Radſkeje, 73 lėt. — Rjeſnitſi mſchtr Korla Rjeczka ſ Makeje Nadeje, 28 lėt. — Martha Hańża Kühnowa rodź. Schmeliz ſ Jėżowa, 43 lėt. — Wjedrich Auguſt Zickler ſ Jėżowa. — Martha Hiłżbjeta Hempelowa rodź. Stephanez ſ Brėſnje, 85 lėt.

Towaſtwowy powěſtnik.

Drježdźany. Wšėch lubych Serbow preproſujemy na njedźelu 14. februara 1937 rano we 8 hodź. na ſerbſke kemše w Taſchenberg-Palais kapału. Spowėd wot 7 hodźin.

Hodźij. Wobadna ſkupina Domowiny ſeńdźe ſo njedźelu 7. februara pop. 1/3 hodź. pola Mrózez ke kojeſowemu popołdnju, na kotryż ſu wſchė ſobuſtawy ſe żonami pſcheproſchene.

Huczina. „Serniczka" ſpėwa ſchtwórtk wječor 1/8 hodź pola Theurichez.

Fara we Wochozach

w Hornjej Łužicy

(1200 dušow, 2 cyrkwi, 1 kapalnja) ma ſo hnydom wobſadźiś, dokelż je dotalny faraŕ na wusłużenje puščeny. Najbliże żeleznične zaſtanišco Běła Woda (10 km). Trěbny je faraŕ, kiž może ſerbſki prědowaś. Ma ſo nawoliś pola Hrabinsko-Arnimskeho patronatſtwa w Mužakowje w Hornjej Łužicy

Wot 7. januara 1927 wote mnje wjedźenu praksu, hač dotal na Bismarckowej dróży 6, II, nětko na dróży SA čo. 25 při zemi, sym swojej dźowcy Alice Freundec, hojeſkej praktikaſcy, přepodała. **Hana Freundowa.**

Alica Freundec

hojeſka praktikaſka

w Budyšinje — na dróży SA čo. 25 při zemi

Ręčne hodźiny:

wšędnje wot 8—10 a 4—6 hodźin.

Physikaliske hojenje wot 10—12 a 2—4 hodźin.

Sport

Mjezykrajne zetkanje Němſka a Hollandſka 2 : 2 (1 : 1).

Před 63 000 přihladowarjemi, kotřiž Düsseldorfski Rhynski ſtadion hač na poſlednje měſtno pjelnjachu, ſkónči ſo 15. mjezykrajne bulkopanſke zetkanje mjez Němſkej a Hollandſkej njerozſudnje 2 : 2. Nmſka wjedźeše w druhej połojcy z 2 wrotomaj wot Lehenera z 2 : 1 a zdaše ſo, zo je hižo dobyła, jako w poſlednjej mjeńšinje Spaandonck wuruna. Hra wotmě ſo při rjanym naležnym wjedrje zemja drje bě trochu rozmokana, tola hě pomėrnje hiſće dosć přihódna. Hollandſka muſtwo hraješe z dwěmaj narunanſkimaj hrajerjomaj. Němſke muſtwo by bjez dwěla dobyć dyrbjało, tola měješe jara wjele njezbožа. Na kóncu hraješe němſke muſtwo z 10 muženi, dokelž dyrbjaechu Goldbrunnera zranjeneho wotnjeſć. Sylnoſć hollandſkeho muſtwa leżeše we wulkotnej hri běharjow. Z němſkeho muſtwa hraještaj najlěpje Janes a Münzenberg.

Měšćanska zahroda

„Bürgerbräu"

Dźensa wutoru a jutře ſrjedu

wulke ſwinjorězanje

Twój ſwójbny nawěſtk

ſłuša do Serbſkich Nowin, přetož na tutym puću najſpěšniſo wšitcy twoji znaći zhonja, ſtož će raduje a zrudźi. Wšitcy móża ći z wutroby zboża přeć k ſlubej, kwaſej křćiznam, jubilejam, abo druhej ſwójbnej radoſći. Z wutroby žarуje kóždy z tobu, hdyž zhoni přez Serbſke Nowiny, zo je će čežke horjo potrjechiło. Podaj twój ſwójbny nawěſtk do Serb. Nowin

Lubi čitarjo

płaćće porjadnje našim dowěrnikam wotběrſki pjenjez!

Přiłoha k čisłu 27

SERBSKE NOWINY

Wutoru 2. februara 1937

Swěck Marije

Swětłosćj je znamio Boha a Božich słutkow.

W Budyšinje, 2. mat. rožca 1937.

Znamio swětła hraje we wšěch nabožinach wulku rólu. W Starym a Nowym testamencje je swětłosć znamotnosćj Boha, kiž trochi „wobdaty je swětłosćju ſ płaščkom“ (Psalm 17), „jeho błyšcy je swětły kaž dźeńske swětło, promienja ſ nieho wukhadźeja“ (Habakut 3, 4). „Bóh je swětło a nicžo na nim ńeje cźma“ (Jan 1, 5). Dźeći Boże su „dźeći swětła“ (Lukaš 16, 8 — Jan 12, 36). Wobsebi pak je ſyn Boži ſam kaž žiwenje tak też swětłosć. We ſtarozakonſkich cźasach ſ wuſnamnym pschikładom za rosjaſnjenje potajnſtwa tſioch bójſkich wosobow w jenej bójſkej naturje (žórło swětła, pruba a wotbłyſchcź).

So ſo swětłosćj ſa ſymboliku Boha a Božich ſłutkow pschihodźi, móžemy lohaj ſapschimnyć. Wschudźe ſ daloka a je tola tak błisko, runje kaž je Bóh wschudźe pschitomny. Schto dha wosnamjenja swětłosć ſa cźłowjeka? Jaſne mjenujemy njebjo, hdyž ſłónčko ſ njeho ſwěcźi, cźmowe, hdyž je ſ mróčelemi pschikryte, dha cźemne abo jaſne njebjo na naſchu myſl ſtukujetej. Jednotosćj: swětłosćą a žiwjenje w Janowym evangeliju hišcze lepje ſapschimnjenmy, hdyž wémy, kajku wuſnamnu rólu swětłosć na žiwjenje roſtlinow a ſwěrjatow wukonja.

Też wumělſka swětłosć, njech ſo we wschěnym žiwjenju abo pschi Božich ſkužbach trjeba, ſo ſa tutu ſymboliku ſwětła hodźi. To widźimy pschi ſwěcźkowych wobtkodach na ſwjedźenju Swěcźt Marije, kotruž ſo hižo tónzu ſchiwórteho lětſtotka w Jerusalemje ſwjeceſche a potom też do Roma pschenjdże. Jako swětło ſa roſſwětlenje pohanow je Simeon ſchtyrnaccy dnjow ſtareho Jeſuſa w tempelu poſtrowił. W modlitwach pschi ſwjeczenju ſwěcźkow ſo ſymbolika ſwěcźkow w kŕótkich ſłowach wuraſy — ſo bychu ſo naſche wutroby ſ njewidźomnym ſwětłom, ſ Duchom ſwjatym, roſſwětlile, ſo bychmy wot cźmy hrěchow ſo wukwobodźiłe a ſo bychmy ſ cźiſtym duchownym wócźkom ſpóſnali, ſchtož je Bohu ſpodobne a nam wužitne, ſo bychmy ſkónčnje k njeſaſranitemu ſwětłu dóſchli.

Bohaſpóſnacźe a luboſcź k Bohu, to ſtej, ſa kotrymaj hižo tu na ſemi na ſwětłoſćí, cźłowjeze a mozy dźeł bjerjemy, kiž Bóh ſam je. Wera do Boha a nježna poměra k njemu w luboſći cźini naſ dźěći ſwětła, nošcheriow a podawariow swětła.

Hdyž dźěćo dróhu překroči . . .

Dźěćo bóžeſche pſches dróhu — a naſta cźeſće **wobkhadne njeſbožo.** Auto ſraſy do ſchtoma a ſo rosbi a jedyn cźłowjek ſnjeſbóži. Macź ſakſchcźża w hróſbnym ſtraſche a ſtorhny ſwoje dźěćo k ſebi. Wſchě ſtawy jej hra chu a njemějeſche myſle na to, ſchto wokoło njeje ſo ſtawaſche. Cźŕoda ludźi ſo ſběża a pomhaſche. Roshorjeni ſo tam a ſem rěcźeſche Praſchachu ſo ſa pſchicźinu njeſboža. Pſchěco ſaſo wotmołwichu: **Dźěćo bóžeſche pſches dróhu!**

Njetrjeba kóždy ras dźěćo bycź. **Też nékotryſkuli doroſcźeny dže njekedźbnje pſches dróhu.** Njech ſo tyſaz krócź ſbožownje radźi. Hraje pak jenczki ras njeſbožownу pschipad ſobu, potom ſteji njeſbožo naſ winujo pſched nami.

Tak maličke ſu druhdy pschicźiny, a kak wulke ſu ſcźěhwi! **Hoſpodźi tcźi na pſch. w beſzy, měſto ſo by ſo wotſtronił.** Ssmy léni: to ma hiſchcźe cźaſa. Jutſe budźeſch cźiniċ. A hižo wudźeje ſzej cźłowjek wot hódźaceho hłuboko ranu. Schtó **dha** móże wědźeć, hacź ſ toho ſaſo jedoſcźenje krewje njenaſtanje, kiž jeho do rowa pschineſe?

Wěſo — ſtejimy wſchitzy pod wyſchſchim ſchkitom a njebodnitzy dóńt knježi nad nami pod wośebitym ſakonjom a po ſwojej woli, na cźoſ wiłowa nimamy. To pak by rěkało, ſzej **ſamołwjenje wołožićí,** by-li ſo cźłowjek nécźtó na to powołacź a ſ **tým** ſwoju njerodu ſamołwićź. Zehlaza ſapalka njetrjeba ſo na ſtronu cźiſnyć, ſo wulki łěſny woheń naſtanje. Cźłowjek **njeſmě lohkomyſlnje** pschi njeſchkitanych maſchinach dźěłacź, kiž jeho žiwjenje, ſnajmjeńſcha pak jeho ſtrowotu wohroża. Dźěćo njetrjeba pſches dróhu běžeć bjez toho, ſo ſo wobhladuje. Móżemy ſo psched ſtrachami ſchkitacź, kotreż ſnajemy. Dorbimy dźěćí k tomu **wocźahnyć,** ſo na **wobkhadnych** měſtnach a pschi pschekrocźenju dróhow kedźbuja.

Plahujće zornatu kukuricu

Dotal je ſo pola naſ kukuriza jenoż jako ſelena piza **plahowała.** Tam a ſem dźeń ſu hižo někotſi ſpytali, też taſke druźiny ſadźeċ, kiż móża pola naſ dośrawicź. Někotrym je ſo to poradźiło, druſy ſu ſaſo mjenje wuſpěcha měli, tak ſo ſu ſ połnyſtami ſaſo pscheſtali. W poſledních létach pak je **plahowanje** ſornateje kukuriży we Němſkej jara pschiběrało; też w Saſkej je ſo na ſwjeſelaze waſchnje roſcźerilo, tak ſo njemóżemy hinak, hacź je naſchim hoſpodaŕſtwam naležnje doporucźiċ.

Kukuriza je **wažna kulturna** roſtlina, kotruż — hacźrunjeż nam ſorno dawa — k wobkopnym płodam liczimy. Schtóż chże w plahowanju ſornateje kukuriży **woprawdźe bohatu** wunoſchi dożpéć, dyrbi ſo wo nju runje tak poſtaraċ, każ na pikiłład wo runkliżu abo zokorewu rěpu. Kukuriza **dha** ſ motnku naroſeċ, to r. ſo dyrbiſch na niej prawie nilnje a wjele każ pola ſwjeſchkow ſ motnczku dźěłacź.

Kajku pódu a kajke klima kukuriza lubuje?

Kukuriza pſchětraje ſuchoty, każ ſcźežka žana druha roſtlina. Ssaha je ſwojimi koruſchkami hłuboko do ſemje a lubuje ſ cźeſom ſchkitane pola. Lěſ ſchkita ju pſched wětſikami a cźehnje ſej ſtónczko na ſo. Kukuriża njeſmě ſo we wulkich dołhich ſmuhach pſtowaċ, ale bóle na kóſnych, ſchtyrirózkatych kruchach; to je **wažne** dla wupłodźenja.

Schtoż kaſſołcź role naſtupa, móże ſo praſiċ, ſo ſo kukuriżu lubi na ſchnatniſchej pſchenicznej pódze, to rěka na polach, hdźeż ſo pſchenża hižo tak prawie njeradźi. Potajkim by wjetſchina naſchele luſtſkeje pódy hrła ja prawa, tzpiſka kukuriżowa póda. Nowiſche pſchepntowanja ſu pak pokaſale, ſo ſo też na łáſchcź jemi hodża rjane wunoſchki dożpéć. Kukuriża pak ſej ſada mjelnu, derje pſchihotowanu rolu. Schtóż by chcźał potajkim hakle w naléčzu rolu pſchihotowacź, ſo by kukuriżu ſadźeċ mohł, njeſmėje wjele wješzela ſ wunoſchka.

Kak ma'ch hnojiċ?

Sskomjany hnój a ſucha ſtej wélso je ſakladom; tola ſamaj njedoſtahaja. Chcźeſch-li **woprawdźe** na wjetſich wunoſchk dożpéć, dyrbiſch wélso nécźtko hódnje na pſchikłupne hnoje wudacź. Liczi ſo na hektar w pjenjeſach wot 60 hacź 80 hriwnow, to by **tyło** na kórz wokoło 16—21 hriwnow. Najwjetſchu rólu hraje fosforowa kiſalina. Domaſchowa muckła njeſmě pak ſo ſwjerchu mjetacź, ale dyrbi ſo ſaworacź, a 2—2½ centnarja dyrbimy na kórz licźiċ; k tomu dobry zentnaŕ 40prozentowſkeho kaliża. Też mjeńſche dźěłby dušnika ſmédźa ſo dodacź (traſch 1½ zent. Kalkammonſalpetra). Schtóż je pſchewjele dušnika dał, tomu móże ſo ſtacź, ſo jom kukuriża połdźiſcho ſefrawi. Móżebje ſ ſucha ma ſo tu kedźbowacź. Na łóſſchej pódze dyrbjako ſo też nécźto kaiła cźiſnyć.

Hdy kukuriżu ſadźamy?

Poſpytny ſu pokaſale, ſo je ſapoczatk meje prawy cźaſ ſ ſadźenju kukuriży. Poſledńja termiia je 10. meje Schtóż poſdźiſcho ſadźa, tomu ſo to móże khětro na wunoſchku wjeczicź. Móżemy pak hižo tónzu hapreleje ſ pſchihotami ſapoczeċ. Ale panzacź a lépicź ſo pola kukuriżu, runjeż każ pſchi běrnach, njeſmé! To by jej ieſchkodźało. Móżeċe też ſ trylarom łpcź. Ssnmjen'a trjebacze 35—40 puntow na kórz. Ssadźeċ móżeſch kukuriżu ſkónčnje po wſchěch płodach, też na żitnilchcźo. A po kukuriży potom ſo derje zadźi pſchenża. Kukuriża je też dobry pſchedpłód ſa wſchě naléčne wuſzowy. Nékotſi chcźeja też wědźeċ, ſo ſmėch kukuriżu po mjeſnych płodach (naſzmſkej a naléčnej pizy) ſadźeċ, tola to njeczitiże.

Jné.

Kukuriża ma jenu wulku łépſchinu: ſorno njewupada a njewurołcze. Jné njeſku na wélzy cźaſ tak krucze ſwjaſane. Mółemy je połoliċ wot ſapoczatka hacź do kónz oktobra, każ je runje khwila a wjedro. Doſrawicź pak dyrbjała kukuriża hižo ſapoczatk oktobra. A ſtała je potom, hdyž małe łcpieſchka na potaczach ſeſoltnu a

Jakub

„Liſtynoſcheŕ je ſo ſapoſdźił, Hanka.“

„Niż wjazy dnjli hewak też, macźi.“

„Mi ſo tola ſda, ſo je dźeſe woſtał,“ wotmołwi ſtara žona ſkorjo: běſche poſzledńje pol hodźiny pſchi wokuje hejžaka, ſo by widźała, hacź by poſoł ſnadź nimo njeſchoł. „Myſlíſch ſebi, ſo ſnadź je hižo nimo ſchoł?“

Wocźakuje hladaſche pſchi tutym praſchenju na dźowku.

„Nimo ſchoł? Sawěſcze niż. Myſlíſch ſebi pſchezo, ſo ſo na półtowych dnjach ſakomdźeja. Wimi kult cźaja a ſpytaj kuſk tykanza. Hnydom poſoł dóńdże!“

Stara žona cźiniċeſche, każ bé jej kaſane, ale jej nochzyſche ſo jéſcź. Schalku w ruzu dżerżo poſłuchaſche do durí a ſa łéſtynoſcherjowymi trocźelemi po pěſſowym puću.

Poſoł njepſchithadźeſche kóždy dźeń do Wonez. Mała khěſka wudowy Strankoweje ſteſche na rózku dróhi jako poſzledni dom wſy; dale wonka ſtejaču daloko roſbroſene jeno hiſchcźe nékotre jenotliwe dwory, a hdyž ſa tych liſtow njemčeſche, njepſchithadźeſche ſzyka.

Nas ſa mężaz pſchińdże pſchesmóſtli liſt do Wonez. Wudowa Strankowa mėſeſche ſzyna w ſuzbje. Jakub Strank běſche nékotre pjecź lét w Auſtraliji, a ſa tónle dołhi cźaſ njebě ſenje ſakomdźił. mėkzaczny liſt pſchiwółacź. Nan bě ſa tón cźaſ, ſo bé ſo Jakub wotſtalił, wumrěł, a běſche macź a dźowku bies mała bjes ſamoſzenja ſawoſtajił. Hanka khodźeſche dom wot domu, ſo by ſebi nécźto malo ſe ſchicźom a ſ wuſchiwanjom ſaſłużiła, ale jeje ruzy ſo bjes mała wjazy k dźěłu drjezna dla njebodźeſchtej, a ſtě budźiſze ſo macźeri a dźowcy wjedko, niebudźiſze-li Jakub do mėſacznego liſta kóždy ras maty pjenjes pſchipokłożił. Pŕeni ras wuwoſta dźeńſa liſt.

„Dźeńſa wón njepſchińdże, Hanka“, rzekny ſtara žona a ſtyknu ſuchej ſmorſchcźenej ruzy. Dyrkotazy błóſ ſtareje žony dźěſche dźowzu k wutrobje, a runjeż jej ruzy tſchepotaſchtej, hdyž ſnadź ſnědańke ſudobja rumowaſche, pŕózowaſche ſo tola macź troſchowacź.

Tu wotwjerachu ſo thěſne durje. „Hankat!“ ſawoła ſtaruſchka ſ wótrym hłoſom. Ale Hanka bé hižo wonka. „Zadyn liſt?“ wopraſcha ſo poſoła ſ dyrkotazym hłoſom. „Ně, dźeńſa ſadyn liſt“, wotmołwi a, wuras ſadwělowanja w holczazym wobliczu pytnywſchi, doda troſchtujo:

„Na morju je ſchpatne wjedro, ſnadź póſtſki parnik njeje hiſchcźe dojeł.“

To bé pruha nadźije, ale hłuboko we wutrobje ſacku Hanka tu wěſtoſcź, ſo liſt też naſajtra hiſchcźe njepſchińdże. Se ſedźenjom běſche kóždy ras dźeń pſchikhadł liſtu wocźakowała, wiedźeſche, ſo nėhdy wuwoſtanje.

Do ſtiwy ſaſtupiwſchi rzekny wulkoſtliwje: „Hroſne wjedro je na morju, macźi, hyło; parniki njeſzu hiſchcźe dojeće.“

Stara žona niczo njewotmołwi — njerěczo hladaſche do wohnja na wohniſchczu, na poſzledku ſ cźicha bórbotaſche: „Schpatne wjedro na morju — to ſym wjedźała, ſo to Jakub wina njeje, wón na ſwoju ſtaru macź njeſabywa.

Zyły mokry, wětſikowy naſymſki dźeń ſedźeſche, ſcźerpnje cźakajo, pſchi woknje. Nėkkole poſłuchaſche na wětſik, kiž ſches tymieſchczo duieſche, potom ſaſo do cźeżkich mróczelow wudźěraſche, kiż ſo po njebju cźerjachu. Sstónzo dźeſche Boži domcźk w cźerwjenych mróczelach a, hdyž bé ſo ſkowało, leżachu hiſchcźe naſeleń ſmėrki nad tymieſchczom. Potom pohlada žona dele na hižo puſty truch ſahrody pſched khěżu. „Schpatne wjedro na morju“, bórbotaiche ſtaruſchka a wudźěraſche do njebja, kiż bé nėkkole cźmowe.

*

Dźeń prjedy hižo morjo jara ſolmowaſche, dżenża w nozy pak je dźimje a ſathadźa. Pſchi khowanju ſkónca ſapocźa wětſik cźerſtwje duch, a hdyž nėkkole bieće ranje do wokna khěżi pſchi tymieſchczu nuts hladaſche, howrieſche wichor wonka na morju.

Ljóhi khabła wonka na morju pſchi ſtraſchnym brjohu. Wichor je ſcźežory wottorhał, maſchiny dźěłacź njemója, nawjedowaze wjeſko je wotkamane. Wě to wſchém ſurowa nóz, kiż na łódji dychaſchu, a jedźiwe bźchu na ſwitanje cźakali. Hdyż ſwitaſche, dwělowaſche też najmużicźiſchi, pſchetoż pſched ſamej łódju wupinaſche ſo ſkalny brjoh. Mózna ſmoha trjeſni do wobſchkodźeneje łódże a ſaplawi wjerch, a jedyn jenicźki ſchcźi ſ mnoho ſtow ſchijow pſchekliczu ſamo też wichor.

Też tamle ſtyłny muſſki na kolenje padże; won ſe pſchiwjaſany ſ powjaſom k ſkonkej ſcźežora a ſadwělujo wołaſche: „Macźi, macźi!“ Tak cźežko jemu bé, pſched ſamej domińju wumrěć. Wjele lét bé ſadał, ſo by brjoh ſwojeje domińju ſaſo wohladał. Myſli na to bé jeho ruzy móz dawał, hdyž w auſtraliſkich podłokach ſloto ryjeſche; a ſboże bé měł, pſchetoż bohaty wrócźeſche ſo domoj. Ale nikomu njebé ſwoje ſboże pſcheradźił. Jeho ſtarſchej bėſchtaj khudaj dźěłacźerſtaj cźłowjeka tam na tymieſchczu. Jenoż malo pjenjes bé jimaj hacź dotaj na pomoż ſłał. Kak chżuſche jeju nėkkole pſchekwapicź! Na zuſym dołhim puczowanju bėſche ſwoje nacźiſki cźinił. Hana dyrbjeſche ſo nėkkole dobro měcź, macźeri chżuſche khěżu kupicź, hdże, to hižo wėdźeſche, a potom ſnadź mohł ſo woženicź, — ach, nėkkole bé wſchitko nimo! Hdy by łódź roſleczika — potom by dyrbjało wſchitko ſahlnyć, też jeho bohatſtwo, nichtó bé wo tym niewėdźeſche. Macź budźiſche ſebi mnjłika, ſo je na nju ſabył. Hdy dychyu jeho mėſacznе podpjeru wuwoſtake, by wona do domu khudyh pſchiſchła, a jeho dźěło budźiſche wſchitke podarmo było!

To wſchitko ſlecźa ſa ſekundy pſches roſhorjene moiby tehole muża — potom prażny, mózne cźeło łódże ſatſche pota, a wołrjedź na pol roſpuknу ſo prjedy tak hordy twar.

*

Stranke macź w ſwojej khěży pſchi tymieſchczu njebé ſa-zyłu nóz wócźka ſaidźelika. Wichor bé ſ wokeżami tſchaſk, we wuhenju wuk, a hdyž ſwiſdazy wichor ſ deſchczom do woknow ſchwikaſche, ſłyſcheſche Hanka, każ macź ſama pſchi ſebi borbotaſche: „Ske wjedro je na morju!“

Skónczinje na ranje bé drėmnyka: hdyž ſwitaſche, ſruna ſo nadobo we łożu a dyrkotajo po zyłym cźele łkchicźeſche: „Ju, hu, ſłyſchiſch ty?“ a wubudźi ſchcźaſo Hanu, kiż pódla nieje ſpaſche.

„Schto dyrbju ſłyſchecź, macźi?“ wotmołwi dźowka na pol ſpicze.

„Mój ſyn mje wola, khwataj, ſtań a wotewř durje!“

Hana ſtany a bjesdźak dźeſche do khěżnych durí. Nichtó tam njebé, jeno wėtſik nuts duieſche a hażny ſwėzu, kiż mėſeſche.

„Macźi, nichtó tu njebé, tebi je ſo dźało. Lehń ſo a ſpi dale. Kak chżył tu Jakub też bycź!“

„Wón tu bėſche, Hana, ſym jeho ſłyſchała, tak mje ſawoła: Macźi, macźi! Zyłe jaſnje ſym jeho ſłyſchała. Myſlíſch ſebi ty, ſo ſwojeho ſyna hłóſ njeſmaju?“

Niczo njemóżeſche ju pſchepokaſacź, ſo njebé Jakubowy hłóſ ſłyſchała. Swjeſe ſo we łożu ſaſo ſnał, ſłaba a muczna, ale ſ kóždej cźłuzu poſłuchaſche, napjata, ſe ſmutkom tamneho ſdalenego hłoża. Potom ſawoła wul-

hdyž je forno twjerde a žwětkohladke. Najwažnišche pak je, so potacze ſ wobémaj rukomaj wotkamujemy.

Kelko ludźi je [illegible] trjeba?

Jena wožeha móže za dźeń kruch 10—12 arow (nimale pol kórza) ſwotkamacz; je-li pak też hyndom forno wotdźěłuje, potom položi toho. Mulke hospodarſtwa maja k tomu wěſo hyndom wožebite maſchinu, tola te ſu naſche male kulli njetrjebamy. Njech žo k tomu dźěłu zyła ſwójba ſtupi, potom drje hudźeče za dźeń kotowi.

K čemu wſchemu žo hodźi kukuriza [illegible]?

Kukuriza ma wjacy wutkow, hač wſchě druhe žita. Hódnoceſ ſchkroba je 10 proz. wotſchiba hač pola pſchenicy, 13 proz. wjetſcha hač pola jačmienia a 20 proz. wjetſcha hač pola wowſa. Kukurizu wſchón ſtót rady jerje. Howjazemu ſkotej pak ju rady niedawamy. Chiba tajkom. Kiž dyrbi cžahać abo kotrnj chcemy kormić. Też koniam móže ſo mjeſto wowſa dawać, w někotrych krajach na pich. W Arcentinſkej dźěn konje jenoż ſ lutej kukurizu pitaja. Najwažniſcha ſa nas pak je kukuriza pſchi kormjenju ſwiní. Kukurizowy ſchrót je wurjadnje wuſitnny a lahko poſtrowny. Też ſa pjerlinu je kukuriza ſara wuſitna.

Tola też indyſtrija kukuriju rady kupuje. S jeje [illegible] dźěla ſo margarina. Se ſchkrobu dobywa ſo žadny kleſowy zokor. Kaž widźimy, je wuſitke kukuriza wſchelakim wužitkowanjam. Za nas pak je najwažniſche [illegible]

Radio

Königswusterhausen: 6 ſwony, tačele. 6.30 ranſchi koncert (ſ Kölna), mjes nim 7 powěſče. 10 ſa ſchule. 11.30 ſa kuru 12 pſchinoſkowiſchi koncert (ſ Wróclawja). 13.45 powěſče. 14 wſchelaka hudźba. 15.15 Chopinowe hudźby ſa klawěr. 16 powołdniſchi koncert. 18.40 ma ſportſe. 19 wječorna ſabawa. 19.45 wotſtup ſ Němſkeje. 20 powěſče. 20.10 duetiſta hudźba. 20.45 hodźina młodeho naroda. 21.15 wojeſke ſpěwy a [illegible]. 22 powěſče. 22.20 ſ mjeſenarodneho iſchaffeho a iſdneho turnéra w Barlinie. 22.30 mała nócna hudźba.

Lipſk: 6.10 gymnaſtika. 6.30 ranſchi koncert (ſ Kölna); mjes nim 6.50 ſa kuru a 7 powěſče. 8 gymnaſtika. 9.30 wiki a kuchinja. 10 ſa ſchule. 10.30 a 11.30 wiedro. 12 hudźba ſa wſchědnjeho w hóle. 13 powěſče. 13.15 pſchinaldniſchi koncert. 14 powěſče. 14.15 tačele. 16 tačele. 17.10 ſa žonu. 17.40 wohlkadny porjad ntacit też ſa pěſchich a kapjelowych. 18 koncert (ſ Frankfurta). 19 wokolo Amerikſeje hory. 20 powěſče. 20.15 hodźina młodeho naroda. 20.45 ſ němſkeje dźěloweje fronty. 21 trnik. 22 powěſče. ſport. 22.20 ſ mjeſenarodneho iſchaffeho a iſdneho turnéra w Barlinie. 22.30 nócny koncert.

Berlin: 20.45 tačele. — **Hamburg:** 20.45 karnevalſka hudźba. — **Mnichow:** 20.45 rejwanſka hudźba. — **Köln:** 20.45 karneval w lěcze 1792. — **Frankfurt:** 20.45 kabaretni ſortam — **Stuttgart:** 20.45 Schubertowy wječor. — **Mnichow:** 19 Mozartowa nóc. — **Stockholm:** 20 wojeſka hudźba. — **Budapeſt:** 19.30 opera [illegible]

---

zy roshudzena: „Spěſchnje, ſtań! Jakubej je ſo njeſbožne ſtako, ſym jeho widźała, kak ſo we hłubokej wodźe bědźeſche, ſym ſkyſchała, kak je mje wołał: macži, macži!"

„Macži, budź ſmérom, tebi je ſo dźało," rjekny Hana ſ hłódnym wobličzom.

„Jano dźěcie, Hana, ſym jeho widźała. Jakub je w ſtraſche, ſtrowſchach jeho wołacž. Daj mi moje modleriſke knihi a moju brylu, ſmadź Bóh moju modlitwu wobkſchichi. Schto chcu hewak ſa njeho cžiniczź?"

Dorkotajo poſtuchaſche dźowka, pokakny ſo pſchi macžernym ložu a modleſchtej ſo hromadze ſa žyna a bratra. — —

Hdyž bě ſaſwitako, pſchindźechu ſtužodźa a powědachu wo ſapuſczenjach, kiž bě wichor naczinił. Tſchi bě wotkrył, wuhenje wottorhał, ſchtomy wutorhał a pſches pucže namietał. Bles dźiwa, ſo bě ſo liſtynoſcheč dźenja ſapodbił. Skónčnje ſteieſche pſchi ſahrodnych duréžkach, a Hanka, kiž bě ſo mjeſczo won dokaczíła., hladaſche ſo praſcheio na njeho. Món tſchaſeſche ſ hłowu. „Schpatne wjedro na morju," wón rjekny, „a rospadanki na briohu, mnoho parnikow je ſhubjenych."

Też naſaitra a dźeń pohdźiſcho niebóndźe liſt. Hana bě ſo wěſo nadźiſe ſdała, też macz ſo njebě wjazy za tym praſchała. Wona ſedźeſche w ſwojim ſtole pſchi wohnjiſchczu, ruzo ſtrukowſchi, ſ poddatym cžerpjazym wuraſom w ſtarym wurudźenym wobliczu.

Wjeczor ſleczeho dnja, hdyž ſo ſtónzo runje nad tnmieſchczom khowaſche, ſeſunu ſo ſ waha ſamk ſahrodnych durékkow, a krocžele bliſzachu ſo po ſcžežaju pſches ſahrodu. Stara žona, ſedźo pſchi woknu ſtonjo, ſtkyſcheſche krocžele, wona chzyſche pokocžiczź, ale dyrkotaze ſtawy jej njepoſtuchachu. Tu wotewrichu ſo durje, a Jakub ſtejeſche na proſu. „Macži!" To bě ſtare wołanie, ale wona njewotmołwi. Wlěda a ſproſtnjena ſedźeſche w ſwojim ſtole a dźerżeſche ſo wobłożenja. Wona ſebi mnſleſche, ſo je to duch.

„Ja to ſym, macži. Jakub!" ſawoła ſ tichepotazym hłoſom. „Bóh je mje ſe ſmjerce wumohł. Ty ſy ſo ſa mnje modlita, to wjedźach — a tule ſym, macži, žiwy a ſtrowy!"

Wó ſtwje rěczecz ſaſtykſchawſchi Hana ſaſtupi. Wuhlada Jakuba kleczo pſchi macžernym ſtole, wobjateho macženymaj rukomaj, a žyſły ſo jej po ſmorſchczennymaj lizomaj ronjachu. „Jakub tu je," ſawoła ſtara žona. „Bohu budź dźak a khwalba, Jakub je ſaſo mój!"

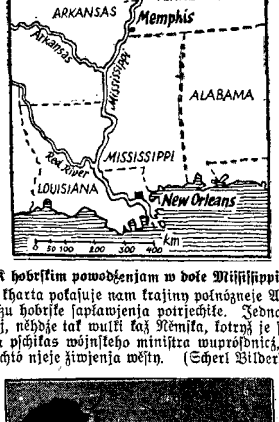
Hdyž ſo hačzenja pſchedrěja.

Wobraz ſ kładła ſe ſapławjeneho kraja w Ameriźy, hdźež je dyrbjało nětdźe ¾ milijona ludźi ſwój dom wopuſcžicź a wiele ſtow žiwjenje ſhubi. Tu rosnjembrjene wody rěki San Francisko njedał. Rombaur Montana, nětdźe 10 mil [illegible] (Associated Preſſ, M.)

Japaniſta wohnoſjwa woboru.

W Japaniſtej tworja woboru ſ powołanja žony. Tu widźimy woborowe žónſtwo pſchi ſwuczowanju. (Aſſoc. Pr.)

K hobrſkim powodźenjam w dole Miſiſſippi.

Naſcha kharta pokaſuje nam krajiny połnócžneje Ameriki, kotrež ju hobriſte ſapławjenja potrjechike. Jedna ſo tu wo kraj, nětdźe tak wulki kaž Němſka, kotrejž je ſo dyrbjał na pſchikas wójnſkeho miniſtra wuprózdnicź, dokelž tam nichtó njeje žiwjenja wěſty. (Scherl Bilderdienſt.)

Locatelli, ſławny italſki pjaſczowaz prěni raz w Němſkej.

W Barliniſkim ſportſkim palaſcze pjaſczuje 4. febrauara Locatelli ſpečežiwo Guſtawej Ederej. (Schirner, M.)

K mjeſynarodnemu zymſkemu ſportſkemu tydźenjej we Garmiſch-Partenkirchen.

Na Rieſſerſkim jeſoru kněžeſche žive trainingowe ſwuczowanje pſched ſtartom k němſkemu wubědźowanju we mſchtſtrſtwo na žmykačach. Statny ſportſki wjednik ſ Tſchammer a Osten (prědku na lěwo) wobkedźbuje zymſkarjow. Sady na wobrazu widźimy horu małeho Watzmanna a dźěl Zugſpitze. (Schirner, M.)

Sso dźiwa. „To je naſcha Lora", pſchedſtaji knježeń Lambertowa ſwojeho papuca (Papagei). „Lora budźe pſchichodny měſaz ſto lět ſtara." „Njeje možno", dźiwa ſo Wjeſela. „Mamy rodźinſke wopiſmo." „Derje, na tym wſchak njedwěluju, ale je jenoż ſpodźiwne, ſo je Lora hiſchcže tak ſelena."

Jedyn Kalawſki. „Na čim ſpóinajeſch roſdźěl mjez klawěrom a wjeſwjerčžu?" — „Nó?" — „Stajiſch wobaj pódla ſchtoma — ſchtož dleka woſtanje a na ſchtom nieſaleže, to je klawěr."

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładar Marko Smoleń; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 28 | Budyšin — Srjedu 3. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Nowaj němskaj ministraj so pomjenowałoj

Pśichi składnosći dokóńcnjeneho podstajenja němskeho żelezniskeho towarstwa pod knježstwo němskeho knjezerstwa je wjednik a němski kancler Adolf Hitler je 30. januara 1937 wukaz wo němskej dźełowej słužbje w němskim snutskownym ministerstwje wudał. S wukasom so němskemu dźełowemu wjednikej pódla jeho nadawkow jako wjednikej němskeje dźełoweje słužby Dr. Leya nawjedowanje a wobdźełanje wšitkich należnosćow němskeje dźełoweje słužby we wobwodze němskeho a pruskeho ministra snutskownych należnosćow spěchepodawa. Němski dźełowy wjednik je so němskemu snutskownemu ministrej wobošinjał a niepośrědnje podstajił. Món w swojim wobwodze němskeho a pruskeho snutskowneho ministra w jeho njepśichitomnosći zastupuje a wuźiwa słužbne wosnamjenjenje: Němski dźełowy wjednik w němskim snutskownym ministerstwje. Món so na pozedźenjach němskeho kabinetta wobdźěla, dalokož jeho wobwod nastupaju. Wjednik je němskemu snutskownemu ministrej poručił, so by tutón wukas pśiwjedł.

Nadawki němskeho dźełoweho wjednika

Wjednik a němski kanzler Adolf Hitler je 30. januara 1937 wukas wo němskej dźełowej słužbje w němskim snutskownym ministerstwje wudał. S wukasom so němskemu dźełowemu wjednikej pódla jeho nadawkow jako wjednikej němskeje dźełoweje słužby Dr. Leya nawjedowanje a wobdźełanje wšitkich należnosćow němskeje dźełoweje słužby we wobwodze němskeho a pruskeho ministra snutskownych należnosćow spěchepodawa. Němski dźełowy wjednik je so němskemu snutskownemu ministrej wobošinjał a niepośrědnje podstajił. Món w swojim wobwodze němskeho a pruskeho snutskowneho ministra w jeho njepśichitomnosći zastupuje a wuźiwa słužbne wosnamjenjenje: Němski dźełowy wjednik w němskim snutskownym ministerstwje. Món so na pozedźenjach němskeho kabinetta wobdźěla, dalokož jeho wobwod nastupaju. Wjednik je němskemu snutskownemu ministrej poručił, so by tutón wukas pśiwjedł.

Winowaći na „mordowanju swini“

Němski minister R. Waltaŕ Darré snate podawki w lěcu 1915 w zwjazy knihi „Mordowanje zwini“ dokładnje pśichwytuje, so by wobzeršne hłubiske pśicinizny tamneho postupowanja wotkrył, kiž bu tak wośudne za němske sejiwjenje.

Wětšyi profesorojo běchu w lěcu 1915 žadali, so mjezyjadk so z 25 milijonow zwini za tśi mjezyjazy 9 milijonow sarkłacy. Tuto wulkorěsanje, kiž so njehodźeśe z nicym wuprawnicy, bu tehdy z pśicinu nuty na mjazu a tuku, kiž hač do lěta 1920 trajeśe.

Swětowa wójna je sajsne pokazała, so by wobstaśe luda njemóże jenoz z wójnskim postupowanjom podrywacy, ale so móże by to też se strony sejiwjenja stacy. Němski minister R. Waltaŕ Darré swěsćiśe, so běśe pśichi mordowanju zwini direktor Barlinskeje pśikupskeje wyšokeje schule, polnoźid dr. Pawol Eltzbacher nawjedowaza wobsoba. Też swjetni, wjesełsca židowizy profesorojo a wdowomoćnizy, dawaju swój wěsty wotpohlad pśichi mordowanju zwini spóinacy.

Namjeny tutych židow běchu rosćišćaze sa sejiwjenisku katastrofu, kotraž so w należcu 1915 bla tuteho mordowanja zwini zapoca. Pśichepytowanja dopokazuju, so běśe mordowanje zwini zapoczał sa zyle wjasnjenje wójnskeho sejiwjenskeho hospodarstwa, so je Němska jeho bla wójnu potrjebna na rosćišćaze walcnje pśichrata.

W pśichadnem k swojej knihi němski minister Darré pisze, so je wažne, hdyž so tamne switki rosćažnja a so je we wšeho najcežnischich podawkow wójnskeho hospodarstwa poćwrjeli. Němski lud ma w tśeźim knježstwe prawo, so by jemu tute podawki rozjasnjene, so by spóinał, kak zahubne Židowizy ludowi pśicheradnizy dźěchu a kak je dla jich rosćišćazeho wliwa na wójske hospodarstwo 750 000 stawow němskeho luda we wójnskich létach wot 1914 hač 1918 z hłodom wumrěło.

Dotal 700 000 „mandźelstwow z pożćonkami“ z 500 000 dźěćimi

Statny sekretaŕ Reinhardt je w „Němskich dalokowych nowinach“ nastawk „Schtyri léta stat Adolfa Hitlera“ wojejwił. Tam wón sajimawe a ważne nadrobnosće wo dotalnym wulpěchu finanznych napraworo sa wobwyšleńsku politiku rospiśuje a ważne wotpohlady sa pśichod napomnja. Statny sekretaŕ Reinhardt dźěkuje, so je so hižo 700 000 mandźelskich pożćonkow wudało a so tu sa dwaj milijonaj dźěći junkrócyne a sa 300 000 dźěći běžne pśichipomogy na dźěći wupkaćiśe.

Też w pśichodze, tak statny sekretaŕ Reinhardt wosjewja, so kóżdy mjezyjaz 15 000 mandźelskich pożćonkow wuda a to tak dołho, dołhoż w Němskej k wudaću chmanych dźěłobjerźerkow dozyła budże. Skóncnje statny sekretaŕ Reinhardt w zwojim nastawku wo wotmyślenym wutwarjenju wurunanja zwójbnych cełeśow pisze.

Ribbentrop do Londona wotjěł.

Němski pósłanc z Ribbentrop je so wutoru wjeczor z połnóznym ekspreźnym cełahom do Londona podał.

Sir Eric Phipps Barlin wopuśćeł.

Kaž so z Londona hamtizy powě, je kral do pomjenowanja jendźelskeho pósłanca w Barlinje sira Erica Phippa sa nasledника jendźelskeho pósłanca w Pariju sira Clerka zwolił, kiž sa nékotre mjezyjazy wróćo stupi. Potajkim sir Eric Phipps Barlin sa nékotre mjezyjazy wopuśćeł, so by Parizjske pósłanstwo pśichewzał.

Němsko-jendźelske sprjećenje wo wójnskim łódźstwje so wudospołni.

Němsko-jendźelske sprjećenje wo dozpjeću kwalitatiwneho sprjećenja z wudospołnjenjom němsko-jendźelskeho sprjećenja wo wójnskim łódźstwje z junija 1935 su so pón-dźelu w jendźelskim stwonkownym hamcu sajcu sapoczał.

19 milijonow frankow za francowske brónjenja

W franzowskej komorje so wutoru z rozmołwu wo krajnym sakitanju pokazowasche. Létarstwowy minister Cot wobzarowasche, so zyntaju na hódnosći franzowskeho létarstwa dwěłowacy. Franzowska létarstwowa bróń je w tu chwilu jena najbóljnischich swéta a to też wostanje. Macyźina je prenjotna a so kóżdej wukrajnej létarskej bróni runa z wuwjarjom Sowjetskeje Rusleje, kotrejež macyźina je pjeza lépscha.

Minister potom liczby franzowskeje létarskeje brónje, kiž běśe sapósłanc Kerillis napomnił, wotpokaza. Wot 1. junija 1936 je so liczba nowozasajnych létadłow wo 37 prozentow, mnohosćej munizije wo 50 prozentow a zbytkosć wuhotowanja wo 70 prozentow powjetschiła. W lěcu 1938 franzowska létadłowa industrija 60 prozentow létadłow wjacy natwari hač w tu chwilu.

Cot też hischcze natwar franzowskeho wojeŕskeho létarstwa rozjasni. W pśichodze so chmanosć mjetanja bomboww powjetschi.

Wójnski minister Daladier wutoru popołdnju w komorje wo Franzowskeje woli k nimej rěcześe. Se wšitkich stron jemu husto pśichłoskowachu. Hdyž běśe Daladier wo brónjenju europskich mozow porěcał, wón brónjenje Franzowskeje rosponinasche. Wobtwjerdźenja a zbytne nakrajne wójsko niczo njeponihaju, tak won rjekny, hdyž tu njeje trěbnych muncstwow. Tehdła wón žada, so by so 15 000 muži zbytnu korps spezialistow sestajał, so by so młodźina na wojeŕstwo pśichotowała a by so mobilisowanje industrije organisowało.

Daladier je kredit wo 19 milijardow frankow sa potrjeby krajneho sakitanja žadał. Tutón kredit ma so we schtyri léta rozdźělić. Knježeŕstwo je tutomu žadanju pśichłosowało. Franzowske wójsko je w tu chwilu 500 000 hač 600 000 muži zbytne. Też minister tuto wójsko sa pśichodne wobhladuje. Tehdła ma so znajmjeńsca jeho móz z mechanisowanjom sejźylnicy. System wobtwjerdźenjow won w połnozy hač do Dünkirchena a w połodnju hač do Basela podźěłany a nimo teho wobtwjerdźenja z pśichtwarjenjom sejźylni.

Potom so Daladier hischcze pśicheźiwo jenotnej kommandowazej mozy w pśichpadze wójny wupraji. Won ma wuzjelcze złomadne dźěło 3 generalnych stabow sa móżne. Daladier pśichida, so tu so w franzowskim wójnskim brónjenju wo poktsecja hač tśi mjezyjazy złombgili. Wina je strajk w metallowej industriji. Hdyž běśe minister pśichpowědźił, so brónjetnje firmy Schneider-Creuzot do statneho sarjadnistwa pśicheńdu, so won pśicheźiwo wudawanju wobaraschе, so je franzowske wójsko powrócźeśimi elementami nakażene.

Sažo strajk w Franzowskej.

W marokkowskim měśe Casablanca su njedźelu wšichitzy pśichstajeńzy měśeńskanskich wobydlkow do strajka stupili. W Marseillu strajkuje dźěłaćeŕstwo wulkich zjementarnow pśichi wulkiwje rěki Rhone. Straikowarjy tu pjecy dźěłarnjow wobhładźili. Wšichitke jednanja k smérowanju dotal njemóžachu wulpěcha. Dźěłaćerjo pkuwaknje w Caenje tu sažo sapoczeli dźěłaś.

Mussolini je faśistisku mil'cu wuznamjenił

Póndźelu su po zyłej Italskej 14lětny dźeń sałożenja faśchistiskeje milizy wośwjeczili. Pśichi swjatoczńosćach so pśichitkulchnizy faśchistiskeje milizy cześćachu, kotśiž su sa italske kśorstwo w rańschej Afriziy padnyli. Najwjetscha swjatoczńo'cá běśche wulka manifestazija pśicheđ woltarjom wótczizny w Romje. S zyłeje Italskeje běchu legiony faśchistiskeje milizy nźhdże 20 000 wojakow milizy k pocześcenju swojich padnjenych towarschow pósłałe.

Po pólnej nóci spožći Mussolini wjele słotnych a kśkornych wuznamjenjenjow. Món je wobzbinsty ke khorhojam milizynych legionow pśichitknuły, kotreż běchu w rańschej Afriziy w bitwje stejałe. Někotre wojeŕske wudowy běchu swoje dźěći na swjatoczńosć pśichcjedłe, kotreż Mussolini pśichi wuskaniu symkow wokśedźe wutrobnje pósitrowi. Hdyž běśche cześtne znamjeschka pśicheđpodał. Mussolini hischcze ras k legionaram faśchistiskeje milizy skrótka poréca, pśichi cźimż rjekny: „Hdyž wótczina hischcze ras sawoła, imeja so znja milizja a wschitzy Italczenjo po rjekowskim pśichpadze tych, kotśiž su sa kśorstwo padnyli.“ Potom so parada legionow pśicheđ Mussoliniom wotmě.

Hajaši nowe japanske knježeŕstwo twori

Japanski kśjor je, hdyž generalej Ugakiej njeběśche mózno knježeŕstwo sestajeć, generalej Hajaschiej porucził, so by won nowe japanske knježeŕstwo wutworił. Hajaschi je póndźelu nakhwilnu liśćinu ministrow sestajał. Liśćina pak hischcze kśorowoje dowolnosće potrjeba. Wona wopśichija słedowazych ministrow:

Ministerski presidént je Sendźuro Hajaschi;

stwonkowny minister Hiroschi Saito (dotalny japanski pósłanc we Washingtonje);

snutskowny minister Kakiczi Kawarada (zbudstaw wujednazeho wubjerka mjes dźěłaćerjemi a pśichedewsaćelemi);

finanzny minister Tokotaro Juki (gouverneur industrijneje banki);

namótnistwowy minister městoadmiral Mišimasa Jonai;

wójnski minister general Kotaro Nakamura.

Niepřezjednosć mjez čerwjenym wójskom a sowjetskim knježerstwom

Nowe powěsće, kiž je Sowjetiske Ruskeje pschihabdjcia, pokasuja, so staj Stalin a wójnski kommisar Woroschilow woprawdże pschećiwnikaj. Kaž běchmy jiżo pisali, je Woroschilow prajił, so njedowoli, hdyž cjeła nawjedowažnych offizjerow cjerwjeneho wójska jima. Dokelž pak Stalin njedźiwajcy Woroschilowho hórschenja pschikasa offizjerow jimacj, Woroschilow z napischecjiwnej naprawu, wotmolwi, kotraj je najbóle jenlajska, schtož je fo dotal pschi znuškowanych pschećiwnosćach sowjetskeho knježerstwa stało. Powěsće, kiž móža fo jako wěrtyhódne wobhladowacj, sdźěluja, so je Woroschilow dał nekotrych nawjedowažnych funkzionarow cjeki sajecj.

Tej Litwinow podhladny.

Kaj Warschawska powjesćerna ATE powě, fu žonu Ssokolnikowa, kotrehož fu k dolholetnemu khlostanju sadźudili, na kupu Ssokolnikowa pósłali. Ta žama powěsćerjenja tej wosjewja, so maju w Moskwje sa to, so khwatny nawrót Litwinowa-Finkelsteina j mójnosći sajecja jeho žony swisuje, kiž mjeńesche wulke poczahi k Radekej a Ssokolnikowej a kotrejž wobydlenje fu dźěćmi cząh stajnje wobkedźbowali. S druhich powěsćow fo zhoni, so je cjeła dokumenty do rukow dóstała, kiž Litwinowa-Finkelsteina winuja, so je we wukraju wospjet dowěrnikow Trozkeho-Bronsteina pschijał.

Jendźelska bitwiska łódź „Nelson" pched Barcelonu.

Jendźelska bitwiska łódź „Nelson" w tu khwilu pched Barcelonu pschebywa. Jendźelska admiralita je w tutym swiśku wosjewjenja bolschewiskich nowin w Schpanskej wotpokałała, so je wopyt jendźelskeje bitwiskeje łódźe znamjo sa to, so jendźelske knježerstwo katalanskich mógnarjow pschipósnawa. Jendźelska admiralita pschećiwo tajkemu wudawanju swěćezuje, so běche jenički pschiczina ja tamniche pschebywanje bitwiskeje łódźe, so by fo admiralej, kiž na łódźi pschebywa, składnosći k rozrěžowanju se sajtupjerjemi jendźelskeho knježerstwa w Schpanskej dała.

Cjerwjeni we Walenzji chcedja Belgiskej schkodu nornucać.

Parižske sozialdemokratiske nowiny „Populaire" pišaju, so staj fo belgiski jwonkowny minister Spaak a poruczeny schpanskich bolschewikow del Vayo w franzowskim měsće St. Quentinu dojednałoj, so bolschewikojo schkodu, kotraž je se samordowanjom belgiskeho diplomata de Borchgrawa nastała, z mišijonom belgiskich frankow narunaju i wumělnjenjom, so fo należnosć mjeńenarodnemu rosrěžazemu łudej pschedpołoji.

Sowjetskich špionow w Finskej sajeli.

Na łonju januara fu w Finskej kommunistiskeju špionow a teji pomocnikow sajeli. Eftonskeho staćana Teimanna sajachu, jako chcyske typtacj do Ssowjetskeje Ruskeje cjeknycj. Wón běsche we Wiborgu sćelał krótkich Zotmow we wobhdlenju jeneho kommunista natwarił a s tutym sćelakom tym powěsće podawał, kiž běchu jemu k temu nadawk dali. W Tornei fu offigjera cjerwjeneho wójska jeli, kotremuž běsche fo wojeńska špionaža w Finskej porucała.

Antikommunistiska wustajenja w Londonje.

Sapóšłanj jendźelskeho delnjeho ězma sir Henry Page Croft je wutoru w jenym wustajeńskim twarjenju we wjeczornym dźěłu Londona antikommunistiske wustajenja wotewrił. Na wustajeńcy pokasuja fo wobježe wobrały wo kommunistiskich hrošnosćach w Ssowjetskej Ruskej a Schpanskej.

Sajo njemčery w Palestinje.

W Palestinje fo sajo njemčery pokasuja. W Haifje fu amerikanskeho staćana arabiskeho pohłada s cjišnjenjom bomby cjeżko skanili. Też Němza, wěsteho rataria Jakuba Spekera, fu morili. Tu pak je wěso mózno, so fo njezedna wo politiske słóžnistwa, ale wo rubježne mordarstwo.

Schwedski kral do Brüssela pschijeł.

Schwedski kral Gustaw V. je se swojim pschewodom na statny wopyt do Brüssela pschijeł. Belgiski kral Leopold III. jeho se swojim pschewodom na Połnóžnym dwórnischczu powita. Wulka zhyła luda kralowskemu hosćej hołdowaješe. Kralaj fo w statnych karoschach do kralowskeho hrada podaschtaj. Schwadrona gardźistych ulanow jeju pschewodźeše. Kral Gustaw haj do schtwórtka w Brüsselu wostanje a fo na wischelakich sarjadowanjach wobdźeli.

Kichijak „Emden" do Schanghaja dojeł.

Wutoru rano je němski kichijak „Emden" do chinesskeho města Schanghaja pschijeł, o by tam fydom dnjow sawostał.

Delbos poczejcji němskich wójnskich padnjenych.

Franzowski jwonkowny minister Delbos wobdźěli fo w Chateauroux na wotjewjczenju pomnika, sa padnjenych. Pschi tutej sskadnosći połoji pschi pomnikach padnjenych nědźuschich swjasstowych mógnarstwow kaj też pschi pomniku němskich wójnskich padnjenych kwětki. Po tym měsećele Delbos wušmamnu narěcj, pschi kotrejž na wschelake wjednikowe wumjedźenja spomni.

(Associated Press, M.)

Namołwjenje na žonu!

Najprěnjotnische a najwušche sjednoćenstwo wschich człowjekow je fwójba, kotrejž wobstaće fo pschi narodźena luboscj a starosći mandźelskeju sa sobu a na shromadne dźěcji sakładuje. Wona je domina najcisćischeho sboża a plahowanischcžo nailepschich pocźinkow, mjenujo fwěry a njeśebicznego, dobrowólneho podrjadowanja w poddaczu k druhim. bjes cżehoż wuwinowanje a wudospołnjenje człowjeka njeby było móżne. Se fwójby wuwinuja fo wjetsche sjednoćenstwa a stónczenje lud. Sa lud pak je fame naturske sakonje płacza.

Żona jako pěstowarka domu ma tu zyle wokseite wažne a wjelestronske nadawki dopjelnicj. Wot jeje ta możnosće a jeje pózcźiwostneho sadźerżenja wotwisuje dobre a sło jeje wokolinu, jeje dźěcji a niz napósledk wobstacje luda.

Kak ważne dźenża je, so fo żona na politiskim fiwenju wobdźěla. Wona dyrbi mócj frostmuinc. cżeżke wojowanje fwojeho luda a dyrbi fo prózowacj, io by po fwojich mozach pomhała a fo fobu bdźiła ako mužowa towarschka. a pschećelniza. Żana żona nětkle njeśemě wijaju bjes sajima w stronu steiecj, ale dyrbi Němskemu stutkej żonow fo pschisamknucj. Nazyski skutk żonow ma nadawk. wschitke żony sjednoćenej k němskim fotram, je wodźicj a powuczeć, so by kóżda żona na fwojim městnje mohła wukoinoho dokoniecj a nadawk dopjelnicj, kiž wjednik a lud jej stajataj. Kóżda němska żona dyrbi tutu wulku nuinosć spóznacj a wjeśele saftupicj do wulkeje dźěłoweje shromadnosće nascheho wjednika Adolfa Hitlera.

Radio

Schtwórtk, 4. februara fo łżyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, tacżele. 6.30 rańschi konzert (s Lipska), mjes nim 7 powěsće. 10 sa schule. 11,30 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (s Wrótslawja). 13,45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 16 popołdnischi konzert. 18 klawerna hudźba. 18,30 schto budu studowacj? 18,45 wo iporcje. 19 wjeczorna sabawa. 19,45 wothlós s Němskeje. 20 powěsće. 20,10 w rańt italskeje opery. 21 wulzy němszy symfonikoio. 22 powěsće, sport. 22,20 s mjesenarodneho jehańskeho a jězdneho turnéra w Barlinje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipsk: 6,10 gymnastika. 6 30 rańschi konzert, mjes nim 6,50 sa bura a 7 powěsće. 8 gymnastika. 10 sa schule. 10,30 a 11,30 wjedro. 11,45 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (s Frankfurta). 13 a 14 powěsće. 14,15 tacżele. 15 sa żonu. 16 tacżele. 16,30 śpěwy. 17,20 wo Golfiskej réży. 18 wjeśela ludowa hudźba. 18,50 wobstaranje domow sa Hitlerku młodźinu. 20 powěsće. 20,10 wo źněhakrajstwje. 22 powěsće, sport. 22,30 rejwańska a sabawna hudźba.

Barlin: 20.10 rejwańki wjeczor. — **Wrótslaw:** 20,10 wulki sabawny konzert. — **Köln:** 20,10 wjeczornoměmske póstnizy. — **Frankfurt:** 20,05 opera „Carmen". — **Mnichow:** 20,10 burska komedija „Pisaŕ schibżikow." — **Wiu:** 20 wjeśelohra „Młody knjes s Cambridga".

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

23] (Pokračowanje.)

Holčo wiješe z hłowu, ale njepraješe słowčka. „Snadź tych rěčow dla? Brtounec tola zły njemysla, ani mištr, ani ta stara wowka, ani hospoza. — To jenož tak — —."

Albinka wospjet z hłowu wiješe a rjekny po khwilcy: „Njehněwam so ani trošku — wěm, zo niechadźa mje zranić. Ale mje te rěče bola — — Kóždy mje z tej żeńtwu šaruje — a tola ludźo wědźa, zo naš nan wo nawożenjach słyšeć njecha — wotbywa jich stajnje jedneho po druhim!"

Hdyž Albinka na Libru spohladny, jako by na wobkrućenje čakała, rjekny tutón wuskostliwje: „Pola našich su powědali, zo je po kermuši Pruškec Tondu z haňbu wotpuścił?"

„Dosć zwótra", přiswědčowaše holca, „běše jemu hubjeny, zo je pječa jenož z khalupy — je pječa wše holcy na burske kubła wudał, zo mje tohorunja tak wuda — mam pječa časa dosć na żeńtwu."

„A wy sće so na to hněwała, njewěrno, Albinka?" rjekny Jobk pohnuty. „Maće jeho rady, wšak sće była při kermuši z jeho starkowej a stajnje sće bywała Tondowa towaška!"

„Ze starkowej sym była, dokelž chcyše to nan měć, zo bych jemu česć činiła, wšak wěsće. — Znajemoj so z Tondu wot małosće, smój w susodstwje — sym jemu dobra kaž sym dobra wašej Maruščy a Malinje — ale na nana sym so hněwała, zo zo mnu sprawnje njemysli, kóždy raz ma někajku druhu wurěč — hdy by hólc z burskeho kubła přišoł, štó wě, što pak by to prajił. A potom mi hišće ludźo w Jewicach a w měsće klubu rěča . . ."

Librowe wobličo poča so rozjasnjować, potajkim Albinka njerudźi so wo Tonika Pruška! „Z toho sebi ničo njeschćińće, Albinka! Mje runje tak na pokoj njewostaja — a kelko lět hižo! Stajnje maja moju żeńtwu na starosći . . ." Wusmja so na holcu, ale trochu zamyslenje.

Holca pohlada w skoku na njeho a woči hižo njewotwobroći: „Ale po prawdźe — čehodła so njeżeniće? Lěta maće a žiwobyće też, Librec grunt je w Jewicach jedyn z najwjetšich. Hižo časćišo sym při sebi myslila, čehodła sće ze starym młodźencom?"

„Ach, praji so, wulki grunt, Albinka — ale smy na nim jara ćežko žiwi — njejsmy skoro swětej runa! Kelko ćežow mamy wotbyć a kelko wšelakich dawkow wotwjesć — a kak so wšitcy dřejemy, kaž staršej tak staršej holcy a ja. — Wotročka, ani dźowki sej njedźeržimy — lědy někajkeho kruwarja abo kruwařku — konje mamy skoro jeničcy za tutu robotu zapřahować! Što smy so nakladowali Haničcy, najstaršej sotře, na tutu njewjesćinsku nadobu — a tej dwě, Mařka a Malina, dyrbitej čakać a so dreć — —" Librowy hłós łamaše so z hórkosću. „Albinka, wěsće, kak je so waš nan wuprajił, hdyž smój sej z njeboh Haničku dobraj byłoj? K tomu njejsu jeho dźowki, zo bychu žiwile a wuplačale dwaj wumeńkaj a štyri holcy — a ja njejsym jemu ani wo Hancy słowčka prajił, dokelž sym wědźał, zo by z nim zły było też pola našich! A Hanička je sej potom Kuklu wzała a je w młodych lětach wumrěła . . ."

Holca posłuchaše napjata a jeje woči so skóńčnje zahladaštej do Libroweju syzlojteju wočow. W swojim pohnuću nimale bjezdźak hrabny jeho za ruku a spěšnje wotmolwi: „Stajnje běše mi toho žel, hdyž wo tymle pola našich powědachu! Ja sym to jenož tak słyšała — była sym tehdom jara małuška — —" Wotmjelkny na khwilu, pušći Jobkowu ruku, a zamysli so. Potom spłóšiwje horje spohladnywši, wopraša so z pospěšnym dychom: „A wot toho časa njejšće hižo na žanu holcu pomyslił?"

„Dołho sym na Haničku spominał a wjele so na lubi wupłakał, hdyž běchu ju pohrjebali. Nó, praju z prawdu, mi je někotražkuli do wočow padła — — braškował sym na tych kwasach, holčata su so ke mni měle — snadź by mje chcyła někotražuli měć — ale ja njejsym ani jednu do wutroby zapřijał. Woženić so njemóžach dła tych ćežow a z holcami jenož tak nawjazować a potom jich wostajić — to nihdy nic — to by so do Libroweho rodu njepřisłušało! Sym chcył zakhować młodźeńcowu póćiwosć, zo bych ludźom, ani Jewičanam, ani měšćanam, njebył z pohórškom. Hdyž sebi burski člowjek, grunstownik, swojeje ćesće njehlada — to hakle ma potom wustać . . . Ale njepraješće so, Albinka, kak je mi było! Kak sym so ze sobu bił, pjasće spinał, skoro płakał, hdyž sym takle lutki sam leżał na luhi — a sebi pomyslił, kak druhi hospodarjo z rjanej a hódnej mandźelskej a ma radosć z dźěći — — Nó, ja drje sym to wudźeržał — sym hač dotal žiwy —" dokónči Jobk z njewuprajomnej jěrkosću. Wobličo so jemu paleše, na skronjomaj so pót wuliwaše, tak zo schórny sebi wudrowu čapku a wlosy sebi hładźeše.

Albinka běše so runje tak začerwjeniła, wotewri něšto króć hubu, ale najskerźo njewědźeše, kak by rozhorjeneho přewodnika pokojiła. Skóńčnje rjekny: „Snadź by so tola někotražkuli radłubje k wašim wudała — do tajkeho swarneho rodu! —" ale njepohladny při tom na Jobka, bywajo stajnje we wuzkosći.

„Mysliće, zo by mje waš nan też z haňbu njewuprawodźał jako Pruškec Tondu, hdy bych wo was prosył?" wubuchny nahle Libra.

„Wo mnje?" zastróži so Albinka. „Wšako ja —"

„Ja wěm, zo sym za was přestary", wurazy Libra. „Ale Albinka, — rjeknu to sprawnje, — hdy bych měł sebi jenu za žonu wzać — to jeničcy was! Hižo při tym Kuklowem kwasu sće mi do wutroby padła — — jako by so njebošćika Hanička wróciła a moje młode lěta — — Nó, ja wěm, zo byšće sebi mje njebrała, a was nan by mi hnydom moje ćeże porokował — Tohodła sće so na Brtounec hněwała — —"

„Och ně, ně", wobaraše so holca. „Ja sym sebi přeco wašu swójbu ważiła a was sobu najbóle — wěsće tola tak krasnje wukładować, wšemu rozumiće — —"

(Pokračowanje sćěhuje.)

W **Budyšinje** 3. małeho róžka 1937

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Batrička, kiž so na měšćanki směje, so b ezrěčow pheda.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor we 7 hodź. barometer 740, hygrometer plus 7 a najwjetšicha dnjowa temperatura 2 stop. symy. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer plus 10 a najnižša nóžna temperatura 2 stop. cźopłoty. Mišy móćiši powětr je symu hišće dale k ranju stłóčił. Po zyłej Němskej někotre taje, we wjeczornej Němskej wjeso žylniščo hacź w rańšej Němskej. We wjeczornej Němskej maju hacź do 10 stopjeńkow cźopłoty. Tam žo też f měšnani dešćowšiu. Pšichi wobstajnym pšichpałowje cźopłeho powětra f morja njetrjebamy žo bojeć, so žo syma bórzy jako wróćił. Smějemy junjetucha mile wjedro f tacźom. — Jutjše schtwórtk ftóneżto 7,33 hodź. ftadźa a žo 4,55 hodź. khowa. Měšacźk ftadźa jutjše na ranje 2,05 a khowa žo dopołdnja 10,36 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutjšichi schtwórtk: Mało pschemėnjenja.**

*

— **Jėdnuj kole w Budyšinskim kradnyli.** 30. januara dopołdnja wokoło ¾12 hodź. žu na Schulikej haźy mužaze jėdne koło znamki „Imperial" f cźišłom 17 631 kradnyli. Koło měješche cźorne khrojna a błótoschkitakaj, cźorne swjena f cźerwjenymi żmukami, jenhjelske wodźiło f cźornymaj celluloidowymaj pschimadomaj, cźornej polballonowej wobrući, „Imperial"-kamobźy, jaznobrune ježdło f dwójnymi pjerami, gratowu toschku teje żameje barby, dynamowu pschiprawu sa wobžwětlenje znamki "Niemann". — 1. sekuara popołdnju wokoło ½5 hodźin žu pšched měschčanskej žerowej polkadnju mužaze koło znamki „Forever" f cźišłom 16 019 kradnyli. Koło měješche cźorne khrojna a błótoschkitakaj, jendźelske wodźiło f cźornymaj celluloidowymaj pschimadomaj, žolte swjena f cźornymaj żmukowej, schérej ballonowej wobrući, Torpedo-kamobźy, brune cźorne ježdło a gratowu toschku, dynamowu pschiprawu sa wotbžwětlenje. — Schtóž je někstho wézowneho wobkedźował, njech jo kriminalnemu swonkownemu městnu w Budyšinje na Ortenburgšim hrodźe, telefon 2802, jdźeli. Pschiłubja žo, so žo mjeno wojewerja samjelczi.

— **Sakske krajna lotterija.** Pschi wutornišchim cźehnjenju 4. rjadowanje 210. sakskeje krajneje lotterije (2. dźeń) padźe dobycze wo 5000 hr. na cźišło 37 971, 147 597; dobycze wo 3000 hr. na cźišło 38 990, 46 309; dobycze wo 2000 hr. na cźišła 3 599, 29 074, 30 822, 70 950; dobycze wo 1000 hr. na cźišła 11 220, 15 260, 65 487, 65 561, 68 801, 101 794, 117 699, 131 585.

— **Sakas powjetschenja płaczišnow.** Kaž industrijowa a wikowanška komora w Zitawje dźeluje, je sakske ministerstwo sa hospodarstwo a dźelo w Driježdźanach, kotremuž je žo rozšudźowanje wo wuwjacźnych namjetach w nowinskim powschikowym sakasu powjetschenja płaczišnow pschepodało, postajiło, so buchu žo jenotliwe namjety lépje f pohrdnowanjom pschišłuschneje hospodarskeje skupiny, wotrjadneje skupiny), industrijoweje a wikowanskeje komory abo rjemjeślnišskeje komory najprjedy sakskej hospodarskej komorje pósłałe. Hospodarska komora potom tute namjety, ke kotrymž swoju rosprawu pschipoloži, ministerstwu pschepoda. Industrijowa a wikowanska komora we Zitawje firmam, pschekupzam a druhim pschemyślnikam we wotrjeżu doporucza, so buchu, je-li maju sa trébne, swoje namjety po tutym postajenju sapodale.

— **Prěni raz žadnu njedostatk.** Pschi pondźelnischim pohrjebanju wotrjeżneho wubjerka Budyšskeho hamtšeho sheitmanitwa hamtski hejtman dr. Sievert łdźeli, so létsne wotkliczenje ho podarskeho plana prěni raz žadyn njedostatk njepokałuje. Wotkrjeżna pokładnica wobstatk, kiž bě 250 000 hriwnow wuskinjazo, pokałuje. Tuto wjeselejace wustrowjenje finanzow ma so wosebje pohschikowanemu polěschenju hospodarskich pomérow a hobrźenemu spadowanju bjezdźetnych pschipisaczi.

— **Sdźelenja krajneho turistwa.** Stawne rěčne hodźiny poradneho hamta sa twarske naležnosće w sakskim krajnym turistwu hudźa w Budyšinskim 20. februara a w Driježdźanach 27. februara. Też dawa tuto wotdźelenje w Driježdźanach (Sidonienstr. 26) tež wschednej informazije w twarskich wézach po telefonskim pschiwołanju. — Pschichodne rěčne dny poradownje sa twarske naležnosće maschiny ku 5., 12., 19. a 26. febr. w Driježdźanach, Sidonienstr. 26. — W statnej stótnahospodarskej skuli komorneho kubła w Pillnitzach budźe wot 14. do 20. februara 20. kurzus wo płahowanju swini sa kurschi hnjow a rataćelich wuczohnikow. Pschiswjedzenja maja so na statnu stótnahospodarsku skulu sapodać.

— **Sa pjelorjow.** Sakske knjeżerstwo je wažnaj wustawej k wojowanju pschećiwo thoroscźam pczołow wudało. S prénim wukasom wo puczowanych pczólnizach rjaduje so wobmjelowanje pschi thorjenjach na pczołazy hnilu wulkomésłach. Druhi wukas wotstronja móžnosć, so na hnilu thorym pczołkam dadza tumschtnje rojiś, dokelż je to wschudźe hubjenu wuspěch mělo. S tutymaj wukasomaj žo sbobom dźelo hamtsky wukublanych wothladowanych pczołow wotstrja.

S **Bonez.** (Cźisny cźasnik za namakanje.) W poslednjej mjezasu je žo w Bónezach muzikt chromowany ručzny cźasnik podobnjoteje formy a f cźornym kožanym pasłom namakał. Wožebite cźasnikowe znamjenja: šwjeżaze liczby na zyferniku, pod 12 steji kłowop „Centra", dale žu na zyferniku jenoż liczby 12 3 a 9, dalšne hodźiny žu jenoż je zmuhami wosnamjenjene. Njeje wulamknjene, so cźasnik f jeneho paduschtwa pothadża. Tón, komuž cźasnik sfuschla, może žebi po njón k wjeżnjanoscze w Hrubocźizach bórzej.

S **Mirkowonja.** Schkoda na hlownym wodowodu we wjeżnym dźelu Hornjeje Górki je wulku hładkosć na dróży sawinowała. Tam hdźeš žo woda se semje górleže, zyła dróha samjersny, schtož bě f wulkim strachom sa wóžan wobhad.

S **Hnaschcz.** (Napanzy w Hnaschczach pobyli.) Direktor hospitala Cźerwjeneho pschża w Takamatsu prof. dr. Kikuchi a pro. dr. Shotaro Kon se statneho dwórnischczowego hospitala w Sapporo wobhladaschtaj hebi w tutych dnjach wjelekate sarjadowanja sakskeho swjasta Cźerwjeneho schża. Po womnoze w Driježdźanach wobhladaschtaj hebi hosćej němški institut sa riapowu žuchoćinu w Kluczu. W Hnaschczach wopytaschtaj japanskaj profesoraj krajnu sanitetnu schulu.

S **Kletnoho.** (Woželesenje 90tkeneze.) 30. januara wožmjeli hižo mjele lét swudowjena Zona po lisinnoscherju Emma Mahnherrerowa swoje 90. narodninu. Psched 2 létomaj dnrbjesche swoju domisnu wopuschczicź, dokelż je nimale zyte wosjenita a dyrbi so wot swojeje dźowki w Běłej Wodźe wotkladacź dacź. Se swoim mandźelskim mószesche staruschka krótko psched jeho smjerczu hischcze stoty kwaś wobmjeciści. Jeje mandźelski wumrě 91 lét stary. Na dnju jej narodninow pschewoda jej statna póstka direktzija we Wrótzławju cźestny dar.

S **Dubrawy** pola Wósporka. (Woheń.) W poslednjesche žo tu nabodo k wohnjej. Na dworie palesche žo domske, w kotrymž tži swóžby hrodlachu. Twarjenje žo hacź na łakadne murje swalt. Tež dźél mobilara niemózachu pkomjenjam wutorhnyć. Po nésthdźe 3 hodźinach bě strach sa łupodne twarjenja wotwobrocźeny. Kak je woheń nastał, njeznjesche žo dotal wuiskicź.

S **Noweje Mŷty** pola Kriebje. Tudyschi wobydleŕ njedawno cźeżko sniesbożi. jako dźensche swój cźežitny wós f kluku sawertnuc. Kluka wrócko dyri a krani jeho pschi tym tak cźežko do nogja, so hebi nóżnu kóścź rosbi.

S **Kulowa.** Natał K. Sandrik thomascze nałeżene mjaso w brózninej pinzy. Hdyž dźensche prěni tas tuto mjaso za hebe tribacź. netkn. so bě nadobo mjes tym wjetschi dźél wotnesnył. Jenoż 2 schinaz bě jemu w hudźe wostajił. Paduch je wobsteznosće pola wobhradnjeneho pjecźa derje znał.

S **Wujerez.** Žadanje na pschikwolenje pschipomorow sa nałétne žadźenje žadowych schtomow maja ko krajnemu hérowej do Wrótzławja (Breslau X. Matthiasplatz 5) pósłacź. Pschi tym žo tu na to pokazuje, so może jenoż tón žadanje sapodacź, kiž snaimjenschcza 20 wjsokich abo połwyssokich schtomikow abo 50 nižkich schtomikow abo 5 worjeschinow žadźi. Jenoż privatne namjetu žo wobkedźbuja. Sa pschipóstanje 24 pjenjezkow a snamkach žo wožebite pschedkżischczane namjetu a prawidła pschipóscelu, kotrež maja žo pschi sapodaczu žadanja dokładnje wobkedźbowacź.

S **Wujerez.** Szwinjace wiki. Pschi swinnym hubjenym wjedrje bórze wobhod na wikach hubjeny. Pschi pschiłnaczu 142 prošatow a małeż liczbje kunzow niemózesche žo wobkhod prawje wuwiccź. Na płaczišnach njeje žo pornio sa schlemu tydźenjej nicźo pschemėniło. Khětro wjele prošatow žo njerospschedra.

Se Sleho Komorowa. Sažo žo dźecźo woparilo. Jenoletny synk samkarja Fladera wanczku f wariazej wodu potorhny, tak so žo tuta na njeho rosla. Cźežkowoparjene dźecźo do khorownje dowjesechu, hdźež pak f wulkimi bolosczemi wumrě.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Im der Stadthauptmannschaft (Rathaus, 1. Stock) liegen vom Reichsgesetzblatt 1937 Teil I die Nrn. 1 bis 14, Teil II die Nrn. 1 bis 5 und vom Sächs. Gesetzblatt 1937 die Nrn. 1 und 2 innerhalb der nächsten 14 Tage zu jedermanns Einsicht aus.

Bautzen, 3. Februar 1937.

Der Oberbürgermeister

Płodarske towarstwo „Delni Spréwiny Dol"

Rozprawa Budyskele wobkedźbowańe za januar 1937

Wysokosc nad morjom	Temperatura po Celsiju: najnižša	najwyssa	srejna měsačna cźopłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přibéranje po gramach: 1	2	3	Wotběranje po gramach: 1	2	3	Summa w kilogramach	Licba dniow: wuběranje	nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosc dešća
210	— 16	+ 9	— 3.5	—	—	—	175	200	250	2,625	1	—	—	29,3

Hospodarske rozhlad

Sstrjedu 3. februara 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,18	100 čěskosł. krónow	8,656
100 šwajc. frankow	56,90	100 franc. frankow	1,60

Barlinska burša 2. februara 1937. Dokelž tež wczera jako tak mjenowana „druha ruka" na wikach pobrachowaće, bě wobkhod f aktsijemi na najmjeńšu méru wobmjeżowany. Bankowsta klientela žo w swjetschenej rosmérje wikam krucze sadanjomnych hódnotow pschiwobrocźa, pschi cźimż pak žo jenoż mjeńschi dźél pschifrachow na buršy wotziwja. Tu a tam wobkedźbowany njedostatk materiala pola někotrych sastawnych listow je f bohachazym dopokasom sa to, so je napraschowanje wulke. Pschemėnjenja kursow na akzijowych wikach wuczinjachu jenoż někotre dźéle prozentow, a to pschi popuschczowanych kursach.

Barlinske jitne wulkowitki. Dźiwajo na ležiske mójnosće tworny pschi mitšischim wjedrje nakładowarjo, wocźakuje žo w bliščschich dnjach wotziwjenje wobkhoda. Na wczerawschich wikach wźhat niebé wo tym hišće nicźo nutrnyć. Poschticzenja we wumělewanskich žitach žu na někotre maganowe nakładn mózmjeżowane. Mimo tuhy pschenaj wiazu niewobsheda, a też rostowe ssk dn dyrbja žo wunjelnicź. Na mukowych wikach ma rjana muka bźzny wobkhod sa wsdźenu potrjebu. W pschenicznej muzy stawaja žo wotkamknjenja tež hižo sa dodacźe w měrzu. tola mimo tu žu kedźbliwi w tutych wobkhodach. Nakupjenske mózmosći za niskowanske žita njesu so naležnschże, dokelž so wźhe sbntne twory hižo we prowinzy zamješa. Tocźmjenje za pimanske žo pytaja a kaž hacź dotal žo tež krénje druźiny lohko wotbywaja. Industrijalne žita ma'a merne wiki.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wollowe symło po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczišny po zlotej hriwnje.

	2. 2.	1. 2.		2. 2.	1. 2.
Pšenica	212,0	212,0	hluny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmień now.	—	—	módre luniny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmień, nat.	—	—	žolte luniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosusk.		
pšenč. muka	27,50	27,50	lany wosusk.	16,38	16,38
rjana muka	22,25	22,25	such. luhanč.	8,88	8,88
sł. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruski	—	—
rjane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rjana słoma		
broch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšenč.		
lane symło			wowsna		
zjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	rjena		

Płaczina za płašcu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaczina za rotru za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaczina za ječmień za wuplodźerja 7: 169.0 9: 174.0
Płaczina za wowsa za wuplodźerja 10: 157.0 13: 166.0

Wjeżera płaczišcze w Barlinje zetkał

pschejsy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožši W 8: 8.30 hr., W 11: 8.45 hr., — ječmienja G 7: 8,45 hr. G 9: 8.70 hr., — wowsa H 10 7.85 hr., H 13: 8.3 hr.

Płaczizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

2. februara 1937 — Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 53.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	43
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	34
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 217.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, młódše	37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 951.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	21—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 2570

Najlepše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53
Spatne (3.)	38

Wowcy: 3257.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	36—40
Starše wukormjene (6.)	30—35
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	22—29

Swinje: 13648.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1¼ lět stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Spatne	46
Rancy a kundrosy	50

Hłowny redaktor Marko Smolerʃ. Zamołwity za politiku, feuileton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźél a přiłopk Marko Smolerʃ; za nawěšćki Pawoł Krjeńmaŕ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerʃ. Cišć: J. Cyž. dr. jur. w Budyšinje.
O. A. XII. 1936 1938. Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Wusudźenja

§ W tajnym pohrjebnym wozu, kotryž je so wčera wječor wot Serbskeho domu do Hrodišćanskeho wobchoda z mjasom wróćił, bu mjerwy muž namakany. Wón je so tam sam wobsadźił, zo by so wozej wróćił. Wón je so tam sam wobsadźił, zo by so wozej wróćił. Wón je so tam sam wobsadźił, zo by so wozej wróćił.

Powěsće z cyłeho swěta

Hłowna płunowa rola so pušća. — 3 morwi w Mühlhausenje w Durinskej.

W nozy k wutorje je so z njesnateje přičiny w jednym domje w Mühlhausenjek hłowna płunowa rola zlamała. Płun přichodny so do domu a přichwapi 4 wosoby w spanju. Jako rano hnydom płunowu wón w husodstwje pytnychu a někotre wokoły so tkori cyjuchu, buchu na tutón přichpad kedźbni a sanitetna kolonna kaž tež policija a sastojiny bobychu so z kiślikowymi apparatami a płunowymi maskami do domu. 75 lět stary Klchescan Schwarzburg, jeho 69 lět stara žona Augusta Schwarzburgowa a jeho 39 lět stary syn Ota Schwarzburg běchu hižo na cejžke sajedojcejenje płuna wumrěli. 76 lět stara Dorothea Schwarzburgowa dyrbješe so cejžkeho sajedojcejenja dla do khorownje podać. Na dobre šoso niebě so w tutym domje a też nić w husodnych twarjenjach w nozy a rano z wohnjom abo šmjeru wobkhadźało, tak so je so wulkemu niebožu sadźe-

malo. Tuto njeboże je zara podobne na njebožu we Minichowje loni w decembru. Tehdy wšcho hromadźe 9 wožobow mumrě.

Lawina 23 italskich alpiskich wojakow zapyta.

Pola Dronera w Macrowskej dolinje w Italskej pichórskich manevrach z 23 ludźi wobstejacu patrouillu hórskich wojakow (alpinow) lawina pichetkwapi a jich zapyny. Někotrych zapynjenych móžachu jenoz mortwych z śněha wuhrjebać. Boja so, zo su tež wšitcy druzy zahinyli. Patrouilla wobsteješe z jenoho leutnanta, dweju podwyšichkow a 20 wojakow. Pyšichkuscheja k druhemu polkej alpiskeho korpsa. Strudna powěsć wo zapjatnjenju tutych wojakow dóńdže do hłownego manevrowskeho kwartěra runje we wokomiku, jako wychča a dweju wojakow zamóžneho polka, kotrychž bě toharnja lawina zapyła, khowachu.

Statny wojeński dźeń 26. a 27. junija w Kasselu.

Kóždoletny statny wojeński dźeń němskeho wojeńskeho zwjazka (Kyffhäuser) budźe 26. a 27. junija w Kasselu.

Ma to wězo swoju přičinu, hdyž nětko pola nas kupuja!

Może tola kóždy wulke płaćiznowe lěnšiny w zymskim skónčnym předawanju hač do 6. februara 1937 sam na městnje pruhować.

Johs. Schaaf
Bohata hasa 20 / Dźiwadłowa hasa 1
Kotorska hasa 19

Nětko w zymskim skónčnym předawanju wot 25. januara hač do 6. februara 1937 je pśiniesł swój wulki skład
hotowe drasty za dźeći
cyle warunowane a předawane je tohodla cyl. wosebje tunje!

Hólčace mantle a wobleki
Šorcoane a nóšk. dźěćace mantle
Hołcace wamle a krasty
hač 14 šwieđenskich hódź
Kielske nyjaki / Matrosowe wamle
Kielske drasty a wobleki / Faldate sukanje / Bluzy / Khołowy / Małe wobleki / Małe drasteki
Wušiwajće tuto wuwjedźenje přihódnu składnosć pola firmy
RUDOLPH Kětšorska dróha 16

Naš
Winterschluß VERKAUF
wot 25. januara hač 6. februara je přinjesł
jara wulko wobrót w nohajc. twarach
wosebje
žonjacych a dźěćc. nohajcach
derje so kupowaše ... ale nimo toho je skład hišće wulki a hódny hišće namaka, šoš trjeba
Naši kupcy maju teš prawie
te dobre Rudolph-nohajcy su tunje!
Tu njesměš čakać, ale dyrbiš so přimać cratu, jeli chceš samsne lěšiny mać.
RUDOLPH
wulki, wotrjadny wobkhod na Kětšorskej dróze 16

Kupuješ wužitnje pola našich inserentow!

Drjewowa awkcija

w Dobrošicach pola Njeswačidła

Sobotu, 6. februara, popołdnju w 2 hodź ma so za hotowy pjenjez za přesadźowanje předawać:

75 rm dubowych a wólšinowych kuluchow a šćěpow
140 rm mjechkich kuluchow, hałozowych hromadow a dołhich hromadow, nimo toho
950 smrěkowych žerdkow 7—12 cm delnjeje tołstosće

Zeńdźenje na ryćerkrubie

Dźelba
łońšich
konfirmand. wobleko
konfirmandsk. drastow
pruhowansk. drastow
pruhowansk. wobleko
pěšbo w zymskim skónčnym předawanju wot 25. januara hač do 6. febr. po cyle wosebje tunich pinčatnych pola
RUDOLPH Kětšorska dróha

Bjezzmylkne młode, nizke, šěroke
konje do dźěła
na předań w Budyšinje na Čornobóžskej dr. 8

Stóž w „Serbsk. Nowinach" swoje twory njeposkića, nima kupcow abo je njewotbudźe. Tohodla njemóže nichtó, kiž ma nješto na předań, to bjez nawěšćka w „Serb. Now." činić!

Radostne mjezwoća a smějace wutroby

zwjeseluja nas nětko kóždy dźeń; wjele zbožownych kupcow wopuści kóždy dźeń naš wobkhód. — Też Wy so tak wjeselićе, hdyž Waše stupnje pola nas kupiće. — Znate dobre kajkosće, rjane formy a nizke płaćizny, to su přičiny wjesela našich kupcow. Wěšće chcеće sebi sami też tuto wjesele popřeć?

SCHUH Wegener
Stupnjowy dom za wšěch
w Budyšinje — Bohata hasa 29

Serbske a němske
SPĚWARSKE
jednoreho a też najlěpšeho wuwjedźenja dostanjeće stajnje we
Serbskej knihańi
w Budyšinje w Serbskim Domje

Konfirmaciske wobleki
čěmnomódre, dobreje kajkosće, w bohatym wubjerku pola firmy
Herm. Müller
w Kamjencu — Pfortenstraße 1

Oskar Brückner w Kamjencu
wobkhod wróćo Budyskeje a Wróćhowskeje dróhi
Wotrjadny wobkhod časnikow, złotych a slěbornych tworow
Mały nawěšćk přiwjedźe kupcow. Tohodla inseruj w Serbskich Nowinach

Lubi čitarjo
płaćće porjadnje našim dowórnikam
wotběrańki pjenjez!

Jenož hišće 4 dny!
Winter-Schluß-VERKAUF
wot 25. januara hač 6. februara 1936

„... a to jedyn, kiž może so widźeć dać." Je z Waše lěšinu, hdyž prawje bórzy přindźeće, přetož mnohe rjane wěcy, kiž mózu Wam poskićić, wěšće při sylnje zniženych płaćiznach pod ruku zajimcow namakaju.

małe gardiny do wokna, jenotliwe, šuka	0.15	0.10
mužace samowjazaki	0.25	0.15
posłužeńske šórcuchi, běłe		0.25
žonjace košle z kholowčkami, trikotowe	0.48	0.25
žonjace spódnje podkholowčki	0.48	0.25
gardiny z wobšićom, do mał. domčka mtr. 0.38	0.33	0.28
trěnja, běłe, k wuživanju	0.58	0.39
žonjace štrykowane taље, biez rukawomaj		0.38
dźěćace spódnje sukničkі, štrykowane biez ruk.		0.49
gumijowe blidne přikrywy 100/135 0.58	90/130	0.48
sportske nohajcy ze stołpu, mat. wołmy 0.78	0.65	0.49
dečki na dźěćace wozy, lólko zaprošene		0.50
nahłowjace šawle, běłeje wołmy	0.98	0.50
zawkowe zwjerchi, gobelinowe wobrazy		0.59
flanel za spańske wobleki, 80 cm šěr., wj. mustr.	0.68	0.58
ljijowy flanel, kašćkaty, indanthren	0.78	0.58
tkaniny za zawěški, 80 cm šěr., mustrowane	0.68	0.58
žonjace kłobuki, štrykowane	0.98	0.68
drastowe šoty, mółk., indanthr., 70 cm šěr. 0.88	0.78	0.68
žonjace nohajcy, l. wólby, błěd. žídy		0.69
tříróžkate rubiška z wumělsk. žídy, rjane mustry	0.88	0.68
molton za spódnje suknje, sylnje kajkosće 0.86	0.78	0.68
žonjace nohajcy, l. wólby, flor ze židu		0.88
hłowaki, běłe šite a wušiwane		0.88
zymske wumělske žídy we wjele mustrach		0.98
płóšćiwy somot, dobr. kajkosće, rj. mustry 1.45	1.28	0.98
žonjace barchentowe košle, běłe, zapinace na ramjenju, z wušiwanymi motiwami		0.98
žonjace bluzy, charmeuse z krótk. ruk.	1.48	0.98
sołowe přikrywy z cankami	65/250	1.98
komodowe přikrywy, brokatowe ze hłd. cankami		1.98
spódnje drasty z wumělsk. žídy a motiwami	1.78	1.98
žonjace bluzy z dołh. ruk. z trikot. žídy	1.98	1.98
stores, běłe a nažołć, wuměrjene 140/240 1.95	140/210	1.98
brokatowe tkaniny za zwjeršne gardiny, 120 cm šěr.		1.98
žonj. barch. nóčne košle, běłe z dołh. ruk.		1.98
brokat. blidne přikrywy z cankami	190/190	1.98
zwjeršne košle, mustrowane	2.98	2.68
šeslongowe přikrywy, 130/250		3.59
žonjace pulovry, wołmjane, z dołh. rukawom.		3.95
barchentowe drasty za žony		3.95
kostumowe suknje, čorne, módre a brune 4.50		3.95

A. Bokelmann nasl.
měj. Curt Müller
w Budyšinje na Serbskich hrjebjach

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 2. februara 1937.

Narodźiła je so: 29. 1. Janej Augustej Herzogej, lokomotiwnemu tepjerjej, dźowka.

Wumrěli su: 1. 2. Khrystu Augustu swjud. Schubertowa rodź. Mukej, rentnarka, 81 lět. — 2. 2. Jan Ota Maks Klingit, privatnik, 71 lět. — August Pöthig, hłubokowarići dźěłacjer na wolp., 64 lět.

Wumrěli: Arnošt Budar z Mulkeje Dubrawy, porzlinowy toćer, 34 lět. — 4lětny syn Melcherej z wójby w Čornych Noßlizach. — Max Eiselt z Kamjenca.

Towarstwowy powěstnik.

Hrodźišćicy—Nakojdy. Wobadna hrupa Domowiny w Hrodźišćicy sarjaduje sobotu 6. februara wječor we 8 hodź. pola Serdźi w Nakojdach hłownu jhromadźiznu. Přichodnoscht. Njech so wšitcy zhromadźa. Hosćo su lubje witani. Starosta.

Hodźij. Wobadna hrupa Domowiny sejdźe so njedźelu 7. februara pop. 1/3 3 hodź. pola Mrózej ke kofejowemu popołdnju, na kotryž su wšitcy wobydlerjo z žonami přichwatane.

Hučina. „Serničzka" spěwa štwórtk wječor 1/8 hodź. pola Theurichej.

Přiloha k číslu 28

SERBSKE NOWINY

Srjedu 3. februara 1937

W lěsu žałosće

Južnoserbska narodna powěsć.

Běše čěmna nóc, hdyž jadyn młodźenc steješe na kromje lěsa. Wobkružachu jeho wysoke štomy a husta kerčina, a kamjenite puće křižowachu so na wšě strony. Zwoprědka kročeše młodźenc spěšnje, zańdźelenoju wočow, wšón zanurjeny do swojich myslow. Ničo njepytny, zo so štomy a kerčina přeco wjacy přibližowachu, jedna druhej, doniž so nječisny naposled překi přez jedyn korjeń. Nětk hakle widźeše, zo je so zabłudźił a zo je w hrózbnej pusćinje. Wón stany a pokhwata do přódka, nětko po tym, nětko po wonym puću. Ale wšo podarmo, přetož běžźo so, pózna, zo přeco so wróća k wonemu městu, hdźež běše był jeho přeni puć. Wón so čisny: mocy jeho wopuščichu a hłód jeho poča morić. Přikry licy z rukomaj a zažałosć: z hłosom. Hdyž bě wospjet pozběhnył hłowu, stojachu před nim tři muzojo, kotrychž prjedy njebě widźał a zadyrkota. Prěni muž měješe sukniu ze złotom šitu, a wokolo bjedrow błyščacy pas z drohimi kamjenjemi. Druhi je měł čornu suknju a čerwjeny pas; a třeći měješe płowu košulu a wokoło čěła kožany pas a w sylnej rucy wulku sekeru.

— Što činiš ty tule? wopraša so jeho na jedyn raz wša ta trojica.

— Mrěju —, wotmołwi jim młodźenc, — smilće so nade mnu.

— Što žadaš?

— Zo bych skěrje wušoł z toho lěsa.

: — Zwubjeř sebi jedneho z mjezy nas, kotryž budźe će wodźić.

Młodźencej so najbóle spodobaše wony w złotej sukni a w drahich kamjenjach. A wón rjekny hnydom:

— Tebje bjeru.

Muž w žoltej sukni wusměwny so, skići ruku młodźencej, a wonaj druhaj dwojica so minyštaj. — Mjelčo dźěše młodźenc za swojim wjednikom. Bórzy přeńdźeštaj puće. Tola tež jako bě přešło něšto hodźin, wonaj běštaj hišće přeco w lěsu.

— Spróceny sym — rjekny młodźenc a zasta, — njemóžu dale.

— Puć je daloki, a nozy stej ći słabej; ja će njemóžu wottudy wuwjesć. Ale za někajku khwilu tule nimo póńdźe pućowarj. Wzmi tónle mječ a přiswoj sebi jeho konja, a tón će dale powjedźe.

— Běda mi! — zawoła młodźenc a rozpřestrě wobě rucy; — što sy ty, zo mi to radźiš?

— Ja sym njeskutk!

— Čakaj wot mnje — zawoła młodźenc, a čisny so na zemju. Zasłyša samón hišće djabolski směch a běše wospjet sam.

Hdyž na nowe pozběhny woči, stoještaj před nim mužej.

— Što činiš tu? — woprašeštaj so.

— Mrěju, smiłtaj so — wotmołwi wón.

— Što žadaš?

— Zo bych skěrje wušoł z toho lěsa.

— Wubjeř tuž sebi jedneho z naju dweju, kotryž budźe će wodźić.

Młodźenc pohladny a rjekny tomu, kotryž měješe čorny wodźew a čerwjeny pas:

— Tebje bjeru.

Njezrěčawši słowa, skići jemu cuzbnik ruku a wza jeho sobu. — Po dołhim pućowanju dóńdźeštaj do kromy jedneje hłubiny, z kotrejež so słyšachu zdychowanja a křik.

— Njemóžu dale — zawoła młodźenc.

— Za to sym tebje też dowjedł sem — rjekny čorna wosoba; jenož po tym puću móžeš wuńć z lěsa. W tej hłubinje je smjerć, a wona će wumóži wot twojich bědźenjow.

— Běda mi! — zawoła młodźenc. — Što sy ty, zo mi to radźiš?

— Ja sym zadwělowanyk.

— Dale wote mnje! — zawoła młodźenc a padźe na zemju.

Hdyž wospjet pozběhny woči, stoješe před nim wony muž w płowej košuli ze sekercom w rucy; a rjekny młodźencej:

— Pój za mnu, młodźenco! Zawšeće, twój puć je daloki a polny bolosći, ale štóž čerpi, tomu Bóh pomha.

Młodźenc jemu da ruku, a cuzbnik dźěše před nim. Ze sekercom powaleše štomy a rubaše puć přez hustu kerčinu.

— Wzmi na ramjo jedyn z tych zdonkow —, po ruči cuzbnik.

Młodźenc posłuchaše, haćrunjež bě spróceny, a hłód jeho čwilowaše. Mjez tym zo dale dźěše, lěs wšón swětliši bywaše, a brěmjo činješe so jemu wšo lóžše, wšak dźě nadźija jeho njeseše na kŕidłomaj. Na kóne dóńdźeštaj na lěsa kromu. Před nimaj, we błyšću rańšeho słónca, so rozliny šěroka, zelena runina.

— Tuž smój na polu — rjekny cuzbnik. — Lěs přez kotryž sy přešoł, to je lěs žałosće. Njezapomń to nihdy. A nětko wotćisń brěmjo.

Młodźenc wotćisny zdonk z ramjenja a wopraša so:

— Što sy ty, zo sy mje tak rjenje wodźił?

— Ja sym próca! — wotmołwi cuzbnik a miny so.

Běda swětej pohórškow dla

We wjetšinej z rjanej wšn bě pšched nětkdy wjele lětami kowař žiwy, z mjenom Pětr. Mištr Pětr běše po zyłej wokolinje znaty jako jara wutśojny kowař, ale na nješbože měješe jara wulki brjuch; lubowaše pšchejara palenz a bu po nětčim dospołny wopitz. Wjele rasow bě jeho šwěrny duchowny napominał, do kotrehož wošadny Pětr žłuščeše, so dyrbi so tuteho šurowje wohibneho nałožka wostajić, ale tśišty ras hy wot njeho tu šamšnu wotmołwu dóstał: „Nó, nó, knježe, to hišće tak lět njeje, kaž šnadź so zda. Kowař wšchak, kiž zyły dźeń pšchi wohnju šteji, dyrbi tola dyh a dyh wobeń i nětčim haščeć, hewak mohł šaprahnyć. To tola nječo šte njeje!"

Ale we wopramdźitosći běše to tola jara šlě, najprjedy teho dla, dokelž mištr Pětr, čašto so wopoćelo, podrywaše a nješčešeše swoju šamšnu štrowotu, znju swójbu pak po nětčim dowiedźe do nuzy a hač na proščerički kij; dale bě to šlě też tehodła, dokelž mnohich cłowjekow, hač sam běše, šmórkuli wšchadnje do jeho kowarnje i nětkajkim błędom k wobšaranju, namołwješe k piću palenza, a tak hywaše wšchitkim jich šaslubjenja za cłaš a wěčnosć.

Jedyn z kowarjowych šułsobom měješeje šynka, i mjenom Boščišk, kotryž dźeń jako dźeń wiaŋ krótź do kowarnje pšchiběhowaše, so by mištrowemu dźěłu pšchihladował. Mały Boščišk jara radu na šchrickli hladaše, kotrejž kołwokoło lětachu, pšchimaše też jara rad z klěšćejemi žehlive železo na nakowje, kładźo jo do šmjeje wody, w kotrejž by šnćało a pšchćiało, i mištrowm wo tym a tamnym powdaćz. A so by swoju wošebitu pšchihtinosć wopokaźał, ciahaše dyš a dyh też dujaze měchi. Hdyž bě Boščišj hižo trochu wotrośł, šcheleše jeho mištr druhdy też do korćmy, so by dał próšonu bleščku z palenzom naleć. Hólcźej to rad činješe a šwopśdka žrebi pšchi tym na nicžo wopaćne njemyšleše, ale ras rjekny šam pšchi žrebi: „To dyrbi tola jara derje štodźeć, ićhtoż mištrej z korćmy nošchu a ićhtoż wón tśidy hrócź tak jedźiwe pije!" Duš žrebi wotmyšli, pšchichodny ras to wopytać, ićhtoż w bleščki hywaše, ale jeno kušćićk, nješćto kapkow, so by to mištr njepytnył.

Prěnje woptanje žo naščhemu pachołkej njelubješe. Małe kapkow, kotrejž bě z bleščki na ruku wulał a potom žrědał, palešče jemu do jašnka, kaž žehlive železo, a nasajtra nochcyše žo naščhemu Boščiškej na žane waščnje to šnowa połpytać. Ale naškonjenje nakwucźi, so runje šakšane płody cłowješčeje tśidy hrócź najšépje štodźa. Hdyž bě žo tydźeń minył, połpyta bóhć to šnowa, a tón hrócź šdaše žo jemu mokrina. W bleščki škhowana, hižo wjele mjenje hórka, a bórzy na to pšchiwuhny jašnk mateho Boščišja hižo tak jara palenzej, so hdyž jemu ras mištr poł šchkleńcu palenza poda, hólcźej to wupi hač do poślednjeje kapki, nješkhiwjo ani hubow.

Mištr žo nad tym spodźiwa a mjenowaše Boščišja „šchwarneho młodźenca", ićhtoż žo hólzej nimo měry lubješe. Hdy by połdśišcho palenz pšchinješł, a mištr by runje w tym cźašu w kowarni njepšchebywał to ta žo niz poredko, so by Boščišj tśetro krućc še šchkleńcu žrěbnył, na cźoš by wodo dołał, so by mištr nicžo njezpytnył. W dwanatym lěće piješe hólz palenz kaž ruski kołaka, a na iebanje wušteješe žo kaž mištr.

Mukhodźiwšchi wješnu šchulu, pšchińdźe na wučbu k bobremu a cźeśtnemu bětnaŕskemu mištrej, kotryž w šušodnej wšn bydleše. Tutón šchwarny mištr staršaše žo wo šwojeho wučzbnika tak, kaž wo šwojeho šamšneho šyna, šcheleše jeho poriadnje do zrtkwje a napominaše a nawjedowaše jeho k pózćiwemu a pobožnemu, wopramdźe kchešćanškemu žiwjenju. Korjeń dobreho, kotrejž bě tuž whólcźezowej wutrobje hižo podušćeny, waźiwi nětkole šnowa a cłowjek móješe žo nadźijeć, so to še, kotrejž bě kowař do jeho dušće šajał, po nětčim ko bies šcěžkowu šhubi. Dołho hóla po mištrowym bohdaŕom dźěłaše, tak dołho bě

Jan Mikš Chomovšký:

Spjerawosć

I. Na kuble.

„A njewośmu žebi jeho, a njechaм jeho, a runież bysće žo rostorhali. Wěm, so ś nim njebyh šbožowna była. A so ma kubło a naiwjetšche we wšy? Šćto to je, hdyž nima wutrobu. Wón chze jenož pjenješ y a pjenješ, mje žebi niebjerze. Wy to wšo njewidźiśće? Prajićе: Smuczišch žo na nieho kaž šmy žo my jedyn na druheho šmuczišli. Ja pak žebi myślu, so šće měli k tomu powahu a cźaš. Ale ja žo radšcho šatepju, hač so bych šnim šchła k wotstarjej."

„Ty žebi jeho wośmješch a tónz!" šawrješka bur Hanušch, šmorščći wobliczo a ś zyłej mozu ś piašču wo blido dyri, so žo wšchitko šatšchaše. Hižo je wšchitko wuhotowane a žo njehodźi wjazy wośtupićź. Starščhim dyrbješe poštuchaćź! Jeli so njechaśch, ś tobu hinak porěcźu", bur hrožo rěcźeše.

„A runież bysćhcźe mje šabili, ja njepošłucham. Pod młynške koło radšcho ćoczu. Njedam žo nuczić, pšchetoż wo tak šwjatym łaćzuczu rošhudźiuju ja, šym hižo šara dośćź. Praju wam, jo nětko njejšu wiazy te cźašy. Hdźež žu šarščhi šwoje dźowki bies jich pšchihłokowania wudali, hdźež buchu šynnjo a dźowki ś namozu ś nětkim šwjasani, kohoż njemejachu radу a bjeswobhladnje buchu im wutroba a ideale šteptane."

„Njerěćź dale! Maśch šwobodne nahladу, ś Prahi šy žebi te pšchinješła. Na wšy mamy druhe waščnja — połłuščnosć. Tak jo ša to džakutjeśch, so cźe žiwimoj a wobłekamoj?"

„Njebjeru to darmo. Dźěłam ša to, šnježu a wjašam trawu a dźerjel, nošchu wodu a dréju žo wiazy hač wašcha pošledńja šlužobna dźowka. Chcźeće hišćhcźe wjazy?" Njemóžu po waščhej woli cźinićź. By było piches moje mozy. Ruzy šćej waščej, wutroba wšchak šłuščha mi."

„Mjelčź, worakawa dźiwula, abo ja žo njeśnaju! Hišćhcźe šłowo a . . . " wukšchikny nan a nacźahny žwoju twjerdu pjaść.

„Šabij mje, ale njeczwiluj mje! Nječham bycź žiwa, njerodźu wo žiwjenje, to mi pšchinješe jenož moće. A jeli so žiwa wostanu, wušwoku žebi žwojeho šama po žwojej wutrobje."

„Šnaju twoje myšlicźki, wěm, šchtó to je. Prošcheš to je, łhudłak, kotremuž šćcha lědma nad hłowu wišy. A tu šo policija hromada pjenjes, kotrejž łohkomyślnje wotpokaźujeśch. Ale to cźi praju, jenje do toho njeswoju, so cźe wośmje." S tymi žłowami bur žwoje hroženje šłónczi, rošłobjeny wuńdźe a durje šaprašny.

*

Jedneho dnja šahe rano pop pola Šchołczźiź šaščhćowła. Wokno do šahrodу žo wotewrі a něchtó na Móra šawoła, poš hnydom mielcześće. W šchćrym žwitanju miny žo poštawa a cźišće žo praśćeśće: „Werunka, šy pšchihotowana?"

„Šsym hotowa, jenož na wós žo šydnyć. Maśch jón bliško?"

„Wichi rěpnišchcźu šady hatka cźaka."

Schepťaje hłošy womjelknychu; wrotka šakwićzachu. Móro, še šnatej ruku pohładźeny, špokojnje šamórcźi a žo lehnu.

*

Djiwno běšće maćerzy, so Werunka niešťawašće. Wona běšće hewak jena ś najprěnšćich. Prěnja witašće raniše ńćónćko. Staraśće žo wo wšchć bźéła a cźašto też šaštupowašće maćerźe w khorošći.

Djěšće ju budźićź do komory, njebješće tam; pytašće ju w šahrodźu, za hrodźemi, na najšiwje, ale podarmo. Jenoż Móro, kiž šťajnje šćiwlešće, by mohł nětchto pšcheradźićź. Šdašće žo, so žo wulke łyšiŋ jemu še šwěrnenju, rošumnieju wočzow ronja. Werunka bě na nieho dźiwna šabyła. Hdźe je wuśchła? Běšće hewak pšchi nim prěnja. Jeho by najprjedy wobšťarała. A dźenźa? . . . .

Na kubłe běšće nieměr a roshorjenje. Blišćeśće žo pšchipołdnju a šťarščhi dźowku njenamakachu. Kaž by do wody padła. Dachu ju pytaćź, hami hladaćhu ša niej, ale nihdźe njebješće nicžo po njej ani widźjećź ani žłyšćećź. A i Werunku běšće žo minył też Nazkej Jurij, khěžťarjowy šyn. Wobaj doma běšchtaj połnaj tyšchnošće.

*

Hdyž běchu žo lěta minyłe, špuščežćichu šťarščhi nadźiju, so jeju hišćhcźe raš wohładnu. Khěžka a kubło hinješchtaj a ś nimaj też wobydlerjo. Móro běšće hižo dawno morwy, Reška, Jurjowy konik, běšće też dokłepotała. Też jeneho cłowješčeho žiwjenja běšće mjenje w žwójbje. Werunźna wowka hinješće, a wo šhubjenu wnuczku žo rudźo wumrě. Też maćzeŕka, kotraž dołho khorješće, cźežko ko šhraba.

II. Po lětach.

Budka, twarjena ś hrubych hrjadow, kryta ś powyšchajej tšćhu a wobdata ś płotom, šteješće w kóttlišćhu. Schłakohu mjeśo drjewom běłe wutyknane. Koło wokoło dałeko a šćéroko na nětkdy 20 kilometrow wulkej pšcheštrěni po dolinach a mjes horami pšched Jabłońkim pšcheśmykom (na Morawje) šteješće mnoho podobnych khałupow a khěžkow. Nětkotre z nich běchu wobmjetane a wubělene a šdachu žo byćź kaž murjowane. Tu leźi namješne mješto Jaštna, ś kotrehož wjedźe šchćežka do Halicź po Jabłońšim pšcheśmyku.

Tuta khěžka běšće wuthow šbožowneje žwójby. Nan, Nazkej Jurij, šedźešće ša kraźnje wurěłowanym błidom ś žnukom a dźowćzičźku na klinje. Wěšće to muž wuśmahnieny, ś polnymaj ličomaj a šćkerokimaj ramjenjomaj; štrowośćź jemu ś wobliczа hladašće. Jeho towaršchka, kulowata Werunka, běšće ś nim hač žem pšchišchła. A maćzeŕka žbožo žwěćzešće žo jej ś woczow, tola pak žo ś thwitemi potšmuri.

„Ja mam hižo kupza ša naju khěžku a pola. Werunka, poradźi-li ša pšchedacźe, mójemoj mećź hižo ša tydźeń pjenješ."

„A ša tydźeń budźemoj hižo w naščhim rodnym kraju, Jurko. Kak žo wješełu. Cźinju bych šťajnje poroki, so šym ś wótznego domu cźekła."

„No Werunka, šłě namaj nieje hyło. Wšchinješemoj šebi rjanych por łroščhkow domoj a šťarščhim łubośnej wnuczatzu."

„Hdy bychu naš jeno ś domu njewuhnali?"

„Njeboj žo! Wšchak derje wšćh. Jo hišćhcźe žu šťarščhi dołho ša namaj pytali a ko praščheli, kaž šym thonił. A šmérowali šu žo dawno wšchitźu. Wšćcźe šu pšchichłi k dopośnaczu, so njebу cźi bohatšwo nicžo pomhało; hdy bu njebyła žbožowna. A nětko mamoj woboje."

„Ale šchto potom, šmój-li šťarščhich šłubikoj? Hdy bychmy jenoź hižo doma byli. Nimam tu žaneho měra.

w tamno boore. Ale pismudze czań, so dyrdżesche Boscčii ham wschelakore dżeła wuwjedowacź, a dosć husto bywasche pósłany do pinzow bohatych knjesstwow, hdźež bě dosć často pschitomny pschi naliwanju bleschow a podobnych dżełach. W tym czańu sapocza njebożownicho młodżenza znowa pschesczěhacź dawno sahnte spytowanje w jeho najbóle wabjazym napohladże, a znowa roshori so jemu we wutrobje woheń jara straschneho nalożka. Nas namakachu Boscčija dospołnje pjaneho, leżo w pinzu. Sawołachu mischtra, kotremuż wobsteješe pinzu nimo měry wótrje porokowasche, so je jemu ta'schole bitnarskeho pomocnika pósłał. Tohodla dyrbjesche Boscčij na měsce swojeho mischtra wopuschczicź a dyrbjesche ſ tamneje wsy ſ hańbu wotecź.

Tónle podawk pschewsa Boscčijej jara żiwnje wutrobu, tak so żebi wotmyślił, so chze wot nětka zyle hinaschi człowiek bycź a do erta niż łapki palenza wjazy njebracź. Mózne żedźo, so by wschém spytowanjam wuschoł, stupi do wojerskeje służby jako dobrowólnik, ku wojak, a dokelż wschitke wojerske winowatosce jara swědomicze dopjelnjesche, sdobom bě napschećo wschém, tež towarischam, jara pschećelny a zwěrny, tehodla měsachu jeho wschitcy pschedstajeni bórzy jara lubo. Ale wojerske żiwjenje so jemu tola tak jara njespodobasche, so by jo dźeże wjesćź chcył, dyżli bě zyle nuznje trjeba, a tehodla żebi wotmyślił, wojerstwo wopuschczicź a żebi pytacź druhe waschnje żiwjenja. Duż so wrócźi do narodneje wsy a bu wjesny hospodar, herbowasche mjenujzy po starschimaj niż jara wulku khěžku ſ kuskom leżomnosce, wot dźeżazych dnjow sem pak bě swědomity. Ale na njeboże, hdyż so do priedawschich wobstejenjow wrócźi, wrócźi so też do stareneho sleho nalożka.

Wěrno je, so stary kowar Wětr njebě hižo wjaz żiwy, ale sa to pschinamakachu so we wsy druſn ludźo, kotřiž sawidźeni a skażeni pschez njeho, běchu hischcze hórschi a straschnischi, dyżli jich nědyschi mischtr, a bórzy wothadachu kruchi nadobu ſ jeho domu do korczmy k sapłaczenju dołha. Sbohom wostudźi so Boscčijej dźeło, a bórzy bu jenicźke dźeło tuteho njebożownicho człowjeka to, so bundasche po polach a łěsach, abo so po prjaschenju k syatym po něschto kroschkow pjenjes khodźesche, kotrež buchu hnydom sažo do korczmy donjesene.

Nas rosnješe so po cźichej a měrnej wjesy, kaž dotal bě była, pschekwapjała powěsć, so běchu pola tamnischeho ameinskeho pschedsteiicierja paduchi pobyli. Wobkedże bě so něschto mało pjenjes a něschto bleschow palenza zhubiło. Cźežko niebě wuzłědowacź cźěł sa paduchom, a bórzy so wukoya, so bu njebożownu Boscčij skażeny wot małoctce pisches kowarja, naprjedny prósdnik. Łónich a na pósledku paduch a bu wobikorzeny a na njescho mjenowanych sa jastwa woiwużbjeny.

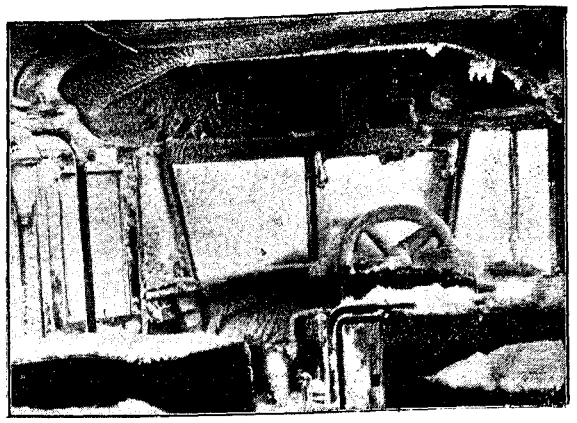
A schtó bě njeboże tuteho człowieka sawinył?

Wěda kmótři pobórskow dla!

Snčhowe wěcźny schkodża wobkhadei w Jendźelskej

We wjele dźělach Jendźelskeje je so w posledních dnjach jara wjele śněha naschko, schtož k wulkim wobkhadnym każenjam dowjedże. Wobsteješe autow, kotřiž na wosach pschenoscowachu, dyrbjachu dospołnje sawóle wosy ſe śněha wuryczź. — Tajke bě snutskownje autobuża, dokelż bě so sabyło, durje sacźinicź.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Dr. Harpmann k bamżej sawołany.

Po powěsczach ſ Roma je so bamż Pius nětko rosżudźił, na radu profesora Milaniża dźiwaio, spezialistu jendźelskeho profesora Harpmanna, kotrehoż tu widźimy, k żebi sawołacź a jeho dobrosdacże w żywjej khorosći požadacź.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Dobyczeŕ pschi wukěhowarskim skoku SA,

kotrež so we wobłuku mjesynarodneho jěchańskeho a jězdźerskeho turnéra w Barlinje wotmě, bě podstotnisti wjednik swob. knjes ſ Kottwitz na wallachu „Zieten“ ſ dobyczerjom.

(Scherl Bilderdienst, M.)

„Dobry pschikład.“

Měrczin staji jene se sławnych dźěsczowych praschenjow, na kotrež so dozyła wotmołwicź zaehodźi. „Nano, kak nastanje wójna?“ „Potajkim kedźbuj!“ rjekny nan, „na pschikład Amerika by so ſ Jendźelskej swadźiła — — “ „Hłupoścź!“ rěcźi macź naprěti, „tej so jenje swadźicź njebudźetej!“ „To ja runje tak derje wém każ ty! Naspomnju to jenoż jako pschikład.“ „Tajke wopaczne pschikłady su niepedagogiske!“ „Ach, twoje blady!“ „Haj, wurjadnje niepedagogiske!“ „Rimasch prawje. To je ſmělchnje pschehrodami a po tutej żiwenju straschnej dróży jehlinowe dźewo ſ Jakiny hacź do Bockkowa pławjesche. Njesnajesche bojosce, hacźrunjesch na wjazyhodżinskim pucźu we wodże skhowane kamjenje a pjeńki cźasto nadźije polne żiwjenje Huzula sniczichu.

Wot nich nawukny Jurij wumětkte wobdźěłanje drźewa, w cźimż běchu Huzulojo mischtrojo. Sa nich běsche to hraika, ſ drźewa wurěsacź wězy wschědy druźin, a w łóżdym domje běsche dosć takeho wumětstwa widźecź.

Jona wobdźěłakeche pola, saběrasche so ſ plahowanjom wowzow a pschi jim pschirodźenej słutniwosći nahospodarichu żebi telko, so mózachu spokojom żiwi bycź.

III. Sažo doma.

Polo sa bróżnju, hantoschowe wobsteješeństwo běsche ſ depok swórane. Dźěsche to pomału. Starej konjej po kóżdej bróżdże wotpoczowaschtaj a Hantoich ſam cźujesche nětkaiku cźežu w nohomaj.

Scholta hižo dawno njeběsche. Nicźo jeho wjazy njewjeżeleschе. Spominasche na dźowku, kotruż běsche se swojej sahatkosću tak rjeż ſ domu wuhnał. Telko lět hižo tomu, so njebě nicźo wjazy wo njej słyschecź, schtó wě, hacź ju hischcze ras wuhlada. — Jeho hłowa bě schěbźiwa, kubło trjebasche młodeho hospodarja. Łěje nětkaf do hromady, a ſ nim jeho stary wobsteješer, kotryż pod cźežu, starosću a srudobu bě zyle sekchiwił. Se starym Juriom żebi cźasto nuiu wuikorźistschtaj a żo troschtowaschtaj. Saklepano! Cźehodla to tehdom jenoż njeběchtaj w mérje wucźinikoj, byschtaj mohłoj so we dobrym wujednacź! Jeho dźowka wschak běsche też łokrótka, mějo ſamsnu powahu każ Hantoich ſam, tajki, kajkiż běsche w młodosći ſam był, spjecźujo so starschimaj; tajka pokasowasche so ſamsna krej we jeho dźowzy.

Schto běsche jeho zwójba hižo sleho naschonita tuteje spjerawosće dla. Schto běchu ſami do hałiby měli, jo bě jim dźowka cźeknyła. Kelko wuzmětschowanja dyrbjachu khyschecź wot jědojtych jasykow!

A ſamo jeho polo so jemu dźenża jědoicźe wuzmětwasche. Ha-ha-ha, bur bjes dźowki,“ wołasche to ſ bródow na njeho.

We słósći sary ſ zyłej mozu ſ pluhom do semje, so jenoż tak łaſchtiti. Wośtajiwschi woranje ſodny so pod hakułatu schtom. Ruzy sepjerascheschtaj muczinu hłowu. Cźežko so jemu dychasche. Konjej porłaschtaj a wotkonjowaschtaj njeschćerpliwje njehańbicźitwe muchi. Psched nim na kwětzu ſedżo a ſ njeje słódkosćź srěbajo brunczeschе cźmjeła.

„Dźěduschko, dźěduschko,“ wołasche nětko sa nim. Sadźiwany so wohladny na małe stworjeńcźko, kotrež pěknje swobleczene, k njemu drobnej ruczaj naczahowasche. „Knjeże Bożo, te włoży, tej wóczaj, tón wuras, ſnadź....“ Njedowmyślił to. Spěchnje jako młodżenz stany, muczinota běsche precź. Pschiskłoczi k dźěsczu a sawoła:

„Cźeja dha sy, holcźiczka? Ssym hižo ſ dźěduschkom, ale kak pak wěsch, so ſ twojim?“

„Dyrbiich bycź mój dźěduschk, nank bě to prajił,“ schczebotasche małe, tam pola brózńje bě mi na tebje pokasawschi rjekł:

„Dźi tam k naschemu dźěduschkej, wopraschej so jeho, hacź so hižo wjazy njeknéwa!“

S tschepotazymaj rukomaj wobja hłójczku dźěsczа do swojeju wudźełaneju mołateju rukow, ju wołoschcejo a ſ radosću plakajo.

„Wy to móżno bycź mohło,“ scheptasche, so by so Werunka wrócźiła? Snajmjenscha pożledniu thwilku żiwjenja by namaj pschijomnu scźinika. A to dźeżazko je zyle podobne jej, jako běsche maka.

Kak cźi, holcźiczka, rěkaja?“

„Werunka, dźěduschko, a tam sa schtomom steji Khorlik, hańbowasche so a nochcyschе ſem hicź.“

„Khorlik, po mni su jemu dali mjeno a holcźiczу po wowzy. Ssu to woni,“ powědasche ſam żebi a cźi jemu tschepotasche.

„Wiedź mje,“ rjekny njeschćerpliwje k Werunzy.

„Pój dźěduschko, ha bróżnju ſedźitej nank a macźerka! A tam je też nasch lawdan, tajki wulki pos, ſmy żebi jeho ſobu pschiwjedli.“ A hižo tupotasche Werunka, twjerdźe so dźerżo dźěduschkoweje ruki, so by ju ſnadź njeczeknył.

*

„Nanko, luby nanko, wodaicze mi.“ sapłaka dźowka a hižo leżeschе w rukomaj starza. Hładkowasche jeho słěbrobeże włoży, tulesche so k njemu, płakasche, powdasche.

„Ssyj sće so jenoż ſbožownje wróczitoj, dźěsći. Schtož je było, je było, sapomnimy wschitko! Wém nětko, so njeſmym podarmo dźěkat. Rady woiedam zyke hospodarstwo do waju rukow. Sahroda a pola, schtomy a ſkót zadaja sa nowym hospodarjom. Njebudu tu wjazy dołho, cźeko chze hižo w semi wotpoczowacź. Schto ſmy na waſ spominali!“

„A macźerka je strowa?“ so dźowka starostliwje wopraschowa.

„Je strowa, dźěcźi, podłamana drje, ale hischcze strowa. Ta budźe so dźiwacź. Pójcze, pójcze ſpěchnje, męstna je dosć a hdy by waſ dźeżacź było! Macźerka, nascha macźerka budźe wscha ſbožowna. Wschak ſmóż żebi hižo myślikoj, ſe nihdy njewohladamy.“

Dźěduschk zyle womłódni mjes wnucźatkomaj a khwatacźe każ wjewjerćźka, Werunku a Khorlika ſa ruzy dźerżo.

„Ta ſpjerawosć, ta njeſbožowna ſkyerawosć we naschej ſwójbje! Schto hižo je sleho naczinita“, powedasche ſam pschi żebi stary Hantosch, mjes tym so pod Lawdan wjeſele wokoło njeho polkakwasche.

M. W.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smolerj; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hościencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 29 | Budyšin — Štwórk 4. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Rosenberg rěčeše před wjednikami sakskeje SA

W sali Drježdźanskeho Towarstwowskeho doma je němski. nawjednik Alfred Rosenberg wutoru k wjednikam sakskeje SA rěčał. Najprjedy swojich pschipobrucharjow do cžasa wojowanja wo móz pschešadźi. S lětom 1933, tak wón rjekny, pak je cžasy noweho wojowanja pschischoł.

Rosenberg roskoži, so je kschesćanskemu cžasej, kiž je po cžeskim bědźenju nasich lud lětstotki dołho nimale bospomnje wobknjeźił, protestantska revolucija w nabožnym nastupanju zlědowała. S njej běschtej humanistiske hibanje a germanske pschitrodowědne žiwotowe spósnacže swiasanej. Tutón nowy nahlad žiwota dowjedże posdźischo k liberalistiskemu wuwiczu, na kotrehož konzu bolschewismus steji. Nazionalsozialismus je tutomu duchownemu rospadowanju konz scžinił.

Sa wocžehnjenje luda stej tu dwě możnosći: Pak lud swoju hordosć a smužitosć sbudźi, pak so w bosiosći a poniženosći dźerži, so by so potom, hdyž je katrascheny, cžim lózo dał wobknjeźiecź. Nazionalsozialismus je po swojim zmym walschniu prěschi pucź wuswolił. Ideja a skutk staj w žiwotowych stawiznach bytoj husto dźělenaj. W nazionalsozialismje pak ideja a skutk zenje njeběschtaj dźělenaj. Wjednikowa wuczba so tohodla wot spocžatka na skutk satožowasche. Wojowanje SA běsche léta dołho s pruhowadkom sa mózny nowej ideje.

Stronjan Rosenberg potom rosloži, kak je žiwotowy nahlad žriedźneho weka cžłowjeka do dusche a cžela dźělik. We 18. lětstotku je potom liberalismus ducha jako wot cžela dźeleneho wobhladował. **My pak wěrimy, tak Rosenberg praji, do trojizy cžela, dusche a ducha. Nazionalsozialistiski žiwotowy nahlad pak wschitkich dźěłacherjow w stronje a jeje wotrjadach sjednoscža, sa kotryž su w létach wojowanja žiwjenje a krej sastajili. S tutym shromadnym skutkom je so Němska psched bolschewikiskom satkowała. Tohodla mója jenož cži pschichodne generazije wocžahnuchu, kotrež su Němsku psched zahubu zatkowali.**

Rosenberg pokračowasche: „Njemóžemy zenje wjazy dowolicź, so stare duchowne mozy se swojimi zyle hinaschimi wocženjenskimi systemami wotrosćazu generaziju do swojeje ruki dostanu. Pschetož to by po lětdźesatkach sazo k tamnemu chaosej žiwotowych nahladow dowjedło, kiž smy dźenża zbožownje pschewinyli. Nasche žadanje rěka: Nazionalsozialismus dyrbi němsku młodźinu wot kolebki hacž do rowa wothladowacź."

Stónczinje Rosenberg hischcže roskoži, **so so dźenża wo duchowne hódnoscže wojuje.** Tute hódnoscže drje so njemóża s pismikami abo sakonjemi postajicź. Powschitkownje płacźi sa nazionalsozialistowe Nietzschowe słowo: „Schto je dobre? Smužity bycź je dobre" We tutym zmyśle ma so młodźina wocžahnycź, so by wěcźna Němska wobstała.

Nimale 18 milijonow jantarowych znamješkow

Pschichodnu sobotu a njedźelu, 6. a 7. februara, muzejo NS-sastarania wójnischi woporow, Kyffhäuserskeho zwjazka, powětroweho schkita, letarskeho sporta a NS-němskeho studentskeho zwjazka darmo sa skutk symskeje pomocy zběraju. Směja nimale 18 milijonow dubowych a dźeczelowych łopjenow na pschedań. Tute debjeńki s „němskeho flotu" su wjazy hacž 1000 rańschoprunskim zwójbam dźěło a chleb dale. Wone dyrbja sa kóždeho byczi dopomnjenske znamješchko na ježo woporniwosć za ludowu zhromadnosć. Hižo mjezyzy dołho rańschoprunska jantarowa industrija na znamješchkach za 5. němsku dróhowu zbórku skutka symskeje pomocy dźela. Prěnja skasanka němskostatneho wjednistwa skutka symskeje pomocy w mnohosći 14 milijonow jantarowych znamješchkow je ju wo nimale schtyri milijony powjeschila.

Nowy schwedski wupósłanz w Barlinje.

Sa nasłednika dotalneho schwedskeho wupósłanza w Barlinje, exzellenzu of Wirsena, kiž do Roma dźe, je ju dotalny statny sekretar we wikowanskim ministerstwje A. G. Richert pomjenował.

Riischtii Aras a hrabja Ciano w Milanu.

Turkowski zwonkowny minister Riischtii Aras a italski zwonkowny minister hrabja Ciano staj, kaž běsche wotmyślene, wutoru wjeczor do Milana pschijeloj.

Cežke strajkowe njemēry w Americy

W Chevroletskej dźěłarni automobilowego towarstwa „General Motors" w Flintu w poknóznej Ameriźy je ke krwawonym njemēram dóschło, jako cžłowjeku nekotre sta strajkowarjow, kiž běchu dźěłacherjow zhromadźinu wopytali, je zedźeńskim straktom zapocžecź. Dźesacź strajkowarjow a nekotrych fabrikskich policistow bu sranili. Mjes nadpadnikami běsche też wjele žónskich, kotrejž běchu najsterje na zhromadźinje naschcžuwali. Wone běchu žo do žónskeje brigady sjednocžile. Cžłowjeku to s cžerwjenymi cžapkami a cžerwenymi rubischkami wokolo rukow dopokazacź. Žónske fabrikske wokna rosbichu a nekotre płunowe bomby do dźełarnje cžišnychu. Nadběhši samóchu zadźerjecź, doniž policajske leśnjenja njedóndźechu.

Dźiwajo na krwawne strajkowe njemēry w dźěłarni'ach firmy General Motors" je dźełowa ministerka Perkinsej wojsewika, so nocże pschestacź, žo se wichei zalnoscžu wo skóncženje strajka prózowacź. Njemēry bu dźěłacherstwo wulki roshorile. Sdźěła też nowiny pschecźiwo dźěłowej ministerju pišaju. Kommunistiske nowiny „Daily Worker" wužiwaju zkadnosć k nadpadam na Rooseveltowu politiku a spytaju dźěłacherstwo ke generalnemu strajkej nascžuwacź. Amerikanscy kommunistojo chcedźa nětcžiske wobstejnosce sa swoje samēry wužicź. Kommunistiska internazionala jich s pjenjesami a druhimi srědkami podpjera.

Strajk automobilowych dźěłacherjow žo też na Newyork rozschérja.

Strajk automobilowych dźěłacherjow w Ameriźy nětko też na Newyork pschepschimnje. Strajkowi strazerjo wobsadźichu tamniske sarjadnistwowe twarjenje dźěłarjow General Motors. Jako generalny direktor Sloaw do twarjenja zastupi, so by žo na požedźenju dohladowarstwa wobdźelił, strajkowi strazerjo jemu hrožachu.

Strajk w elsaskich kalijowych jamach.

Na elsaskich kalijowych jamach žu generalny strajk wuwołali. Jako pschicžina straka žo wudawa, je je nerazna direkzija nowowoleneho pschedsydu dźěłacherskeho swjazka inżenjera Ginoux do Parisa pschesadźiła. Dozasa w elsaskich kalijowych jamach nětdźe 6000 dźěłacherjow strajkuje.

Njespokojnosć ruskeho wobydlerstwa

Warschawska powěsćerńja ATC s Moskwy powě, so mjes ruskim wobydlerstwom njespokojnosć pschibéra. We wschelakich wokrjesach je cžeka tež na wjacy ludzi sajala. Jimanja s burskimi njemērami swiżuja, kiž žu w poslednim cžasu dla pschibéracžeho njedostatka khleba we wschelakich kónczinach, wosebje pak we Wukrajinje, nastale.

W nozy wot 30. k 31. januarej je cžeka tež mnoho dźěłacherjow we wschelakich fabrikiskich městach sajala. Tute naprawy žu prěni połypt k poditóczenju njespokojnosće mjes měschczanskim proletariatom. Dźěłacherstwo je njespokojne, dokelž hubjenu mzdu dostawa. Wot žwojeje mzdy žebi njemóża najnuznischu potrjebu żiwjenja kupicź. Kaž žu zastojnizy cžeji swědcžili, žo tež mjes měschczanskimi dźěłacherjemi žylnje pschecźiwo Stalinej agituje.

Moskowski dopisowar Londonskich nowin „Daily Telegraph" pische, so je žo w prozeżu pschecźiwo Radekej a towarschcham nětdźe sto druhich wožobow poczeżito. Mjes nimi žu stari a młodzi bolschewikojo, inżenerojo aid., kiž žu žo s „wusnaczemi" wobskorżenych poczeżili. Nieje pak wěste, hacž žo tuczi hdy psched sjawny žud staja. Woni žu pjecza jenoż malu dźel tych, kotrychž žu pschi „cžisczenju" pschecźiwo prjedawschim wjednikam oppositije a jich pschiwiżowarjow saieli. Do Moskwy žu powěsće dóschle, so žu też we wulkich chemiskich a munizijowych dźěłarnjach w kraju „cžisczili".

Litwinowa chcedźa wotsadźić

S Moskwy žo powě, **so je žowjetskorusti zwonkowny kommizar Litwinow-Finkelstein hnydom po žwojim nawróczu s Genfa wot Stalina žadał, so bychu žo wschitke naprawy pschecźiwo jeho mandżelskej sastajile. Jeho mandżelska je rodźena Jendżelzanka. Wunoschowanja, so Litwinowa-Finkelsteina jako zwonkowneho kommizara wotsadża a jeho nětdźe jako pósłanza pócżeju, nochcedźa wo mjelknycź. Stalin chce jeho pjecza do Parisa abo Washingtona pósłacź. Kaž žo powě, nawjednistwo žowjetskorusteje zwonkowneje politiki Litwinowy dotalny namélnik Krestinski, prjedawschi žowjetskorusti pósłanz w Barlinje pschetwolmje.**

S Moskwy žo powě, so žu žowjetskeho generala Dybenka, schefa cžerwjeneho wójska w Taschkentu (w žrjedźnej Aziji) saieli a do Moskwy pschiwjesli. — S Leningrada žo powě, so je cžeka wyschicheho wojerskeho statneho rěcznika Leningradskeho wojerskeho wokrjesa Bobrikowa sajala. Jeho winuja, so je wjelepscheradne naprawy postajał. Jeho adjutant je žo pjecza pak žam satźełił pak je jeho cžeka pschi sajeczu satźełila. — Londonske nowiny „Daily Expreß" žu i Warschawy zhonile, so je cžeka w Moskowskej univerzice Radekowu 18letnu dźowku Marusiju wutoru sa'ala. Žu winuja, so je studentowu pschecźiwo wuhudej naschcžuwala, s kotrymż je žo jeje nan do wuhnanstwa póslał.

Woroschilow do Leningrada pschijeł.

Do finskeho hlawneho města Helsinkow je powěsć dóschla, so je žowjetskorusti wójnski komnizar Woroschilow do Leningrada pschijeł. Wón žebi s pschewodom mnohich offizjerow wobstwerdżenja pschi Rasschinu morju a žowjetskoruske wójnske łódże w Kronstadtu wobhlada. S druheje powěsće žo zhoni, so dyrbi Woroschilow w Leningradże dźeń offizjerow wuzwobodzicź, kotrychž je cžeka sajala. Sa žowju wožobu je strażowanje cžeki wotpokasał.

Nowa bitwa na dróhach w Alikanće

Parizke nowiny „Echo de Paris" pišaju, so je na dróhach schpanskeho města Alikanty k nowej bitwje mjes anarchistami a kommunistami dóschło. 40 mortwych a 100 scranjenych wosta na dróhach lezo.

Nowiny potom hischcže pišaju, so je Francowska swona neutralnosć w schpanskim proschenju zwanita. We Parizu pschezo sazo nowych dobrowólnikow wabja. 24. januara žu tři autobuhy s 80 dobrowólnikami pola Perthuja francowsko-schpanske mjezy pschesekle. 25. januara žu nimo tuteh schtyri autobuhy se 110 a 26. januara je schesć autobuhow je 150 dobrowólnikami mjezy pschejeko.

Cžejke wojowanje pola Madriba.

Jedyn nazionalny schpanjski radio powě, so žo pola Madriba mordarska bitwa bije. Cžerwjeni su dołho zpytali žo stejischcžowo nazionalnych wojakow zmotwacź. Nazionalni pak jich nadobri bospołnje wotrałkychu. Cžerwjeni žu nětdźe 500 muži zhubili.

Wjednika čerwjeneje brigady zajeli

Mjes schpaniskimi bolschewikami běsche swada nastała. Jeho dotalni pschesłuželi su někto wjednika mjesenarodneje brigady sajeli. Sajaty je pschedawschi wuhelski stacan Fekete, kiž běsche jeho jako „bolschewiski general“ mjeno Kleber pschipowoził. W swojim czasu pschi czerwjenej revoluziji we Wuhelskej je jo Fekete jako Bela Khunowy pomocnik pschi mordowanju tyšazow niewinowatych człowjekow wobdźelił. Skyhla straja jatehu krucze straznje. Jemu porokuja, so je na jvonce I bolhenu wjecorjej wot Madrida mjesenarodnu brigadu pschemało zadabił a ſ tym porazku bolschewikow sawinował. Rad mjesenarodnu brigadu je jo někto schpanski bolschewik Miaja stajił.

Wjazy hacz 16 000 měschnikow samordowali.

Wamzowske nowiny „Observatore Romano“ su liczby wo mordarstwach na duchownych hromadźike a wosjewile, kiž su jo na katolskich duchownych stale. S wosjewjenja tutych nowin wuhadaja, so su schpanisch czerwjeni pschi tamnischej wobsydlerskej wójnje 16 750 měschnikow a 11 biskopow samordowali. Do wobsydlerskeje wójny běsche w Schpanskej psches 33 000 měschnikow, 20 600 mnichow, lajskich bratrow a mnijchow.

Bolschewikojo su diwaj parnikaj zhubili.

Czerwjeny radiowy sclelak w Barcelonie je wosjewił, so su wójniske łódze schpanskeho nazionalneho wójska czerwjeny parnik „Annabellu“ wotnjedle. Parnik bróńje a municiju ja bolschewikow do Malagi wjesesche. Jena czerwjena powdźerkanja wosjewja, so je pschi schpanskim pokdrnischim mórskim brjoły podmórski czołn wójska generala Franka do schpanskeho bolschewikskeho parnika torpedo tjelik. Parnik je jo sapalił a jo podnórił.

Mosłwa Thoreza do Schpanskeje sczele.

Generalneho sekretara franzowskeje kommunistiskeje stronu Thoreza su ja „generalneho kommisara kommunistiskeje internazionale“ w Schpanskej pomjenowali. Thorez je wot komjetow wobschérnu pomoc dostał a dyrbi schpanskich czerwjenych k nowemu wojowanju pschesiwo nazionalnemu knjezerstwu pohonjeć. Thorez je wosjewił, so kommunistiska internazionala jako 60 bombowych klakow ja schpanskich czerwjenych póscle.

Sianfu w rukach kommunistow

Reuterez telegrafowańa je w Londonje powź, so je w chinesiskim měsce Sianfu k nowym njemérant dóschło. Kommunistiske elementy móz na jo storhnychu, samknychu měschczanske wrota a pschecziwiachu jo knjezerstwowym wojakom, kiž chzychu do města sacjahnyć. Kommunistojo tez zadachu, so by jo general Czangjueliang sajo wrócił. Hakle niedawno je chinelke narodne knjezerstwo dyrbjało ſ wjele wojakami a ſ dołhimi jednaniemi słwjk podkłóczicz, kiž běchu bolschewikojo w Sianfu naschkarali.

Strajk wjednikow jesdnych stolow w Newyorku.

S nowym straſom wjednikow jesdnych stolow, tejerjow a pschijatajenzow je w Newyorku 240 wyšokich twarjenjow wohrożenych. Hacz dotal je jo strajk hižo na 50 wyšokich twarjenjow wupschestrěł. W 42 posthodach běrowskich twarjenjow bliso namésta, kiž jo Times Square mjenuje, su wjednizy jesdnych stolow w pschipokdnischej hodźinje do straika stupili, so dyrbjachu nékotre sta pschijatajenzow bjes wobjeda w pyšańcjach wotcaci.

Zupny nawjednik Bohle so za šefa wukrajneje organizacije pomjenował

Němskostatna nowinarnja nazionalsozialistiskeje strony sdźěluje, so je wjednik ſ wukasom ſ 30. januara 1937 k jenotnemu wobstaranju Němzow we wukraju schefa wukrajneje organisazije w swonkownym hamcze postajił a so je tuto sastojnstwo nawjednikej wukrajneje organisazije nazionalsozialistiskeje strony Zupnemu nawjednikej Arnoschtej Wilhelmej Bohli pschepodał. Wón jo němskemu swonkownemu ministrej wosobinsky a njepośrednje podstajł. Schef wukrajneje organisazije we swonkownym hamcze jo na pożedźenjach němskeho knjezerstwa wobdźěła, dalokoj jeho wobkhodny wobwod nastupaju.

Što dawa k jědźi?

To je njejsnjernje ważne prajchenje sa 14. februara 1937. Sa 14. februara? Wopraudże: njedźela jenohornczneje jědźe! Schto bychmy dr'e tehdy mohli jěsć? Tuto praschenje tónkrócz njetrjeba Budyschim ludowym towaršschom, wosebje zonam, zaneje starosche czinicz. Wschitzy wémy, schto budźemy 14. februara jěsć! Pschetoż sa Budyschin na tutej njedźeli jenohornczneje jědźe SA prenjotnu jenohornczną jědź nawari. Zyle město budźe sa tutej słódnej jědźu wonjecz. Tak trjebajch pota tkim 14. 2. jenoj tam hicz, hdyž cje nóh wabi, a zyle wjesele na dobry wobjed storczejch. Khrażnje, kaj w raju bajkow!

Budyska SA-jenohornczna jědź 14. februara so hižo dawno pschihotuje. SA-kucharjo wšo jenoj ſ zentnarjami licza, kaj może so sa tutu jenohornczną njedźelu jenoj po tyšazach liczicz: tyšazy ludowych towaršschow budźa Budyšin SA-jenohornczną jědź shromadnje jěsć. Hlowa pschi hlowje a horny pschi hornju, tak rjez prawa ſžijowa shromadnosć.

Hacz „Budyska SA-jenohornczna jědź“ derje sešłodźi? Na kóždy pad, khrażnje znowu sešłodźi. Na to so SA-kucharjo wusteja. Dawa potajkim — nč, to dźensa hišcze nochcemy pischerahdźicz. Ale telko nóże so hižo prajicz, so jo jara wjele dobrych wězow a tuto po jara czežkich dźělach w SA-kuchinjach swari. Na pschihlad ma so ¾zentnarja polcza kracz. SA-wudyr ſ bérnybólakami wobrónjenu, hižo dźeń pschedy nehdże 20 zentnarjow bérnow wobeli. Za dobrych dźělach jo druhe dobre wězy do pólneje kuchinje dowjesli. Sstólnizy njebudźa trjebacz dołho hódacz, kaz khrażnje so w „Budyšej SA-jenohornczej jědźi sjednoc.

Rjmo teho dyrbi so wjele druheho pschihotowacz: wuhlo a drjewo ja pólne kuchinje, blida a stólzy k jědźi, kokowe łachle k wohrewanju, schklže, tžijzy aid.

Dokelž je pschi pschihotowanju tak wulkich shromadnych wobjedow Budyschto wobwdlesiwa dokładneho wobličenja a pohódnoscenja trébnych dźělbow pschidawkow mjtne je na kóždy pad trélne, so wschitke Budyske dźe'acnje, wjesele a hewasche złukbne mélnstwoje wupjelnjene liczby sa „Budyšku SA-jenohornczną jědź“ po możnosci bórzy wotedadza. Czim prjedy je pschehlad wo łyknosci wobdźelenja możny, czim lép'e móża so wobschérne pschihotowanje pschewjesesć. Potajkim liscjny hnydom woteda.

„Budyška SA-jenohornczna jědź“ dyrbi wschitzy Budowi towaršschoju w naschim měsce zjednocz. Woni ſ tym dorokaja, so chzedża jo se skutkom k ludowej shromadnosci wusnacz a pschi tym dadża swoju scherpatku skutkej wonskeje pomocy. Ssamo so rozumi, so jo zuby czisty wunoš „Budyskeje SA-jenohornczeje jědźe“ hnydom a nieptsch krócżeny skutkej symskeje pomocy pschepoda. So by jo wschitkim ludowym towaršcam skadnosci dała, so jo bilo někto sa 14. februar sapschaz'u, su jo liczny we wobkhodže NSnowin, Budyskeho Dźenika a we wokrjesnym hamtskim nawjednistwje NS-ludoweho ipomócerstwa na Bismarckej dróźi wupokožile. Kóżdy dostanje tam słodom jědźowe znamki.

Wschitzy ludowi towaršschoju jědża 14. februara „Budyšku SA-jenohornczną jědź“.

Sapischacje so hnydom do liscjnowej pomhajcje zobu, hdyž SA pomha!

Budyske stawniske powěsće

Sorjedu 3. februara 1937.

Narodźitke su so: 28. 1. Njemandźelska dźowka, 30. 1. Jurjej Nuaustej Klackej, dohladowarjej jatych, dź. 2. 2. Kurtej Arnoschtej Janej Běrzy, fabrikskemu dźěłaczerjej, dźowka.

Wumrěłoj stej: 2. 2. Bjedrich Hermann Müller, pohonjej, nětkol invalidny rentnar, 61 lět. 3. 2. Hendrich Robert Freudenberg, wjednik sběhadła, nětko wójnski rentnar ſ Hodźija, 39 lět.

Wjednik wotstroni personalnu uniju statneho wobkhadneho a statneho póstskeho ministerstwa.

Na wjednikowy pschikas je jo personalna unija we wjednistwje statneho wobkhadneho a statneho póstskeho ministerstwa sajo sdźěłyła. Dotalny statny wobkhadny minister ſwob. knjes ſ Eltz-Rübenach (na prawo) ſ ministerstwa wustupi. S nowym statnym wobkhadnym ministrom sta jo generalny direktor němskeje statneje jelesniznje dr. Dorpmüller (na lěwo), mjes tym so dotalny statny sekretar w statnym póstskim ministerstwje dr. Ohneſorge jo je statnym póstskim ministrom sta.

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

24] (Pokračowanje.)

„Ale sym wam přestary, njewěrno, Albinka?“

„Hdy bych chcyła młodeho, mohła sebi tu wěc z Tonikom do hłowy stajić . . . Zo bych to sprawnje prajila, hižo sym so skoro wudaća wotrjekła, hdyž je nan tak dźiwny — sym sebi wumysliła, zo budże ze mnje stara holca. Ale wy sebi hižo z tymi wobčežnosćemi hłowu njemućće — to so so ći druhdy wšitko na jene dobo wobroći — čłowjek nihdy njewě, što na njeho čaka.“

Praješe to docyła z lohkim wurazom, jenož zo by rozrudźeneho a rozhorjeneho Libru na druhe wjeselše myslički přiwjedła. Ale Jobka tute słowa přewzachu kaž žahle pruhi. Też Brtoun běše dźensa rjekł: „Wšo ma swój čas a „Stajnje powědam, zo so roboće junu wucho wottorhnje . . .“ A tón wědźacy wuheńmječeŕ běše rjekł, kak su sebi potłóčowani poddanjo z rebelijemi pomhali . . . Hdy pak by někto woprawdźe nehdźe ranje switało, po dołhej, njeznjesliwej nocy? Hdy by so też na Librowym grunče wołožiło? Hladaše na holcu tak zamyslenje a wótrje, zo so Albinka poča bojeć, zo zaso započnje skorźić a z njeje wěstu wotmołwu wunuzić.

A tola w swojim strachu, w duchu sebi wospjetowaše, kak nutrnje bě jej prajił, zo by jenož ju chcył — zo je wona po Haničcynym kwasu jemu so do wutroby zaryła — a kak jimawje běše jej wopisował swoje ćwile tam na hornjej łubi . . . Wě rěčeć, Jobk Libra, haj, tón wě rěčeć! Žadyn z młodych hólcow by to tak należnje njezamohł.“

Zaso přejědże ju něšto žahle po čele . . .

Ale Libra njezapoča hižo rozmołwu; hladaše přeco zamyslenje pak na Albinku, pak nehdże do próznda, holca naposledku myslese, zo je tohodla wotmjelkł, dokelž běštaj hižo mjez přenimi Jewičanskimi twarjenjemi a bórzy też při Librec kuble. Z jenakim zamyslenym pohladom potřase ji ruku a woteńdże z wotewrjenymi wrótkami do grunta.

VI.

Nazymske njedźele pominychu so pola Librec z lutym dźělom; wšitcy hromadźe wukonjachu hospodarske nadawki, pak wuporjedźachu mužscy twarjenje, hdyž běše něšto do kruchow, to dawachu zaso do porjadka, žónske přihotowachu sebi len k předźenu, pjerjo k dreću. Staruški dźeć přeco zwjetša we łožu lěhaše, wopytowachu jeho w jeho jstwičcy na wumeńku a skónčnje wzachu sej jeho dla lépšeje čoploty a khmańšeho wothladanja do wulkeje jstwy, mjez tym zo holcy so do khalupki přesydlichu.

Přjedy hač so dohladachu, bě Swjateje knježny Borbory, a Terka, kiž běše nětko njewšźdnjeje wjeseloje myslički, wubra sebi swědomiče halžku z wišnjeho štoma a staji ju w khlěwje do nopaska wody. Khodźeše často na nju hladać, hač dosć derje čeri, a stajnje wróćeše so ze spokojenym wobličom. Sotře wobkedźbowaštej ju ze zrudnym posměwkom, hdyž Malina jónu rozhorjena wurazy: „Ty so tola počinješ, jako by była najpréńša, ty wšak sy lědy šulu wukhodźiła — wudać so njemóžeš — smój tu mój!“

Ale Terka čisny jenož bujnje z hłowu nazad, zasmja so, machny z ruku a njepikny słowčka, jako by sotromaj woznamjenić chcyła: „Budu ja wamaj wułožować, k čemu so přihotuju!“ Hodownički zjewi so z halžku krasnje wukčětej w cyrkwi, ale w kónc Božich službow běchu běłojte kwětki nadobo w rucy młodeho Pruški — —.

Terčiny bratr, Jobk Libra, rozhladny so, stupiwši po Albincy do cyrkwje; ta haložki njeměješe. Hač woprawdźe hižo na žanoho hólca njemysli a ma so někto hižo za „staru njewěstu“? Ach, kak rad by zasahł do Albincynych mysli. K njemu je stajnje přečelna, hdyž wóndanjo bě so z Morawy wróćił a ju zetkał, je so jeho należnje wuprašowała, kak je so jemu wjedło, wobžarowaše jeho dla dešćowateho wjedra, kiž je za cyły čas swojeje jězby měł. Hač też to je ke kóždemu tajka wutrobna a přećelna?

Hižo bě sebi Libra předewzał, zo přemóže swoju hańbićiwosć a wopraša so Albinku při hermanku, kiž budże pónđzelu po Třoch kralach w měsće, ke kotremuž Jewicy z robotu přisłušachu.

Librec mějachu mysle cyle wěsće do města na hermank hić; běše něčehožkuli na kuble trjeba, a hač do přichodneho hermanka, kiž wotmeňaše so třeći štwórtk w posće, je předołho, dokelž padnu lětušeho léta „čerwjene swjatki“ na samón kónc jutrownika. Chcychu też předźeno a len předać, zo by zaso něšto krošow na wšelake naléžnje płaćenja było — holcam při wudaću zwostanje hišće dosć wjele předźena a płatu.

Z Jobkom dźěšej maš a Terka hromadźe: zwonka předka chcyšej na hermank wobě staršej sotře, ale hdyž Terka swój zamysł wupraji a stajnje rěčeše, kak so na tón puć wjeseli, a po swojim wašnju dołho sebi drastu wuběraše, kotruž by so woblekła, — zrěčeštej so Maruška a Malina, zo wostanjetej radšo doma. Byšej pječa tola jenož k postorkej byłej, a Terka by jeju hišće před ludźimi zahańbiła, wupytajcy na nimaj wobstajnje nješto nepřisłušneho. Tuž dźěše mać sobu; dołho w měsće njepřebudźe, wupomha Jobkej a Tercy njesć brěmjenja a holcam něšto trěbneho kupi, zo byštej zaso wujednanej byłej.

Librec wuńdźechu sej dołho před připołdnjom; prjedy hač do města dóńdu, pominje so hodźina, doniž předadźa, nakupja a do Jewic so wróća, čorna nóc, wšako je dźeń nětko, na Třoch kralow, po starym prajenju, ljedma „wo dwě kroceli dale“. Nan jich trochu přewodźeć dźěše; woni chcychu hić přez pola k Jědlowej — wottam hižo wjedźe do města kěžorska dróha, zmjeja lépši puć. Lědy běchu něšto kročeli wušli, widźachu hižo, kak mjerwja so z Jewic ze wšěch kóńcin wopytowarjo hermanka.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 4. maleho róžka 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Bóh Serby Serbam dał je.
Ródne hnězda
Sej hajše jow! Dóńž z njeajes hlada hwězda,
Pluh wodź a chlěb kraj w Serbach serbska ruka!

Čišinski: „Serbska zemja".

— **Wo wjedrje.** S krótkeho wjeczora žo bjes pschestajeśa mity móršći powětr pschipikawja. Tutón je ſ zyleje Němskeje symny powětr wotstronił, so wschudźe tale. Kaž wiedrańnje powědźa, mamy woczakać, so žo powětr hischće trochu ješopli a so pschi pomrócenym njebju ſ měśmanu też k dešćeśam dóńdże. — Jutśe pjatk klóńczo ſ 7,32 hodź. śtudźa a žo 4,57 hodź. khowa. Mjezacźk khudźa jutśe rano 3,07 hodź. a khowa žo dopołdn'a 11,13 hodź. —

— **Wuhladny na wjedro sa jutśiski pjatk: Mile a ſ dešćejowanju pokhilene wjedro.**

*

— **Sakiska krajna lotterija.** Pschi ſrjedowskim cźehnjeńju 4. rjadowńe 210. sakiśke krajneje lotterije (3. dźeń) padźe dobyće wo 50 000 hr. na cźišło 3798; dobyće wo 3000 hr. na cźišło 72 134; dobyće wo 2000 hr. na cźišła 90 465, 145 254; dobyće wo 1000 hr. na cźišła 27 231, 46 794, 46 943, 84 195, 90 611, 96 902, 127 919.

— **Tuni kokejowy cźah do Drježdźan.** Wutoru 9. ſebruara pojedźe popołdnju do ½2 hodźin tuni kokejowy cźah še 60 proz. ſnižejom jěźdneje płacźiny do Drježdźan. Dźeći wot 4—10 lět płaćeja pok płacźiny. Njech žo khtoriy ſa tutón cźah po móžnosći dopředka skasaja, dokelž budźe bjes dwěla wulke napraschowanje ſa nimi.

Cźahi do Budyšcina abo Biskopiz, kotrež sajimzow ſ tutomu wožebitemu cźahej dowjeźu, pokhiczeja 50 proz. ſniženeje płacźiny, hdyž žo jědna khartka do Drježdźan pschedpokaži.

Z Njebjelšic. Njebjelčanska Katolska Bjesada změje też lětsa zaso póstnisku póndźelu swój tradicionelny póstniski swjedźeń z jara zajimawym programmom a rejemi.

S **Mikowa.** Tudyšcha wikowaŕska žona, kotraž chžyšche žebi w měśnosći, sady žurle leżazej, po wschelake twory dóńcź, žo w žurli wobžunu a žebi pschi tym ruku śłama. Śmjeńoženu dyrbjachu hnydom do khorownje dowjeźeć.

S **Wjelkowow.** Na śtatnej dróży cźežiły wós wobybjerja se Semiź hrabny a jeho ſ wulkej mozu na pleśtrowanu dróhu cźišmy. S cźežkimi śranjenśemi dyrbjachu ſjeńoženeho do Budyšcheje khorownje dowjeźeć.

S **Ramnowa.** Pschi pschećźehnjenju cźežiteho wosa wobžobowu wós na tudyšnej śtatnej dróży do dweju na prawej kromje dróhi krocźazeju mužow śawadźi. Jedyn ſ pschich, Ramnowśki wobydlet, bu pschi tym hrabnjeny a nětkotre metry daloko wjeczeny. Cźežko śranjeneho dyrbjachu jeho kliniki dowjeźeć.

S **Mateje Borschcźe.** Wobžarujomne njeśbože śta žo ſandźenu sobotu w pschipołdnišchej hodźinje na tudyšchim ryčerśkubie. 24 lět śtary hóspodaŕśki pomocnik bě ſaśahe na śtomjanej ſajmje a cźežyše walcźił dele podawacź. Pschi tym padnyšchtaj jemu 2 cźežkaj walcźe ſaj na nohu, kotraj jemu nohu niže kolena śtamajschtaj. Śranjeneho do Budyšcheje khorownje dowjeźechu.

Se **Stróže** pola Rakez. Pjatk 5. februara rozbjwjeźi ſwójźena Birnicheź ſwoje 80. narodniny. Je nuine, jo žo pschi tutej ſkładnosći na nju dopomniny. Jubilarka je bola ſ jeničźkej hischcźe žiwej dźowku njeſapomniteho wujeźerja Birnicha, kotryž je 25 lět dołho w Schejeźnźy a nimale 25 lět tudy je žohnowanym ſkutkował a žiwu ſwoju mužu ſwojemu ſaśtojnišwu wknował. Śśamo na wotpowźitku hischcźe male dźeći wokolo žebje hromadźeche, a je w ſwójskej rěcźi w nabożnje rozwuczował. Nětkuže wokolo lěta 1878 pschińdże jubilarka je ſwójim ſtarschim bratrom, pódšišchim ſararjom, do Klukiſcha. Tutón bě tam ſwoŕeła ſ kapłanom, pódšticho ſ ſararjom. Po tym je jubilarka w Barźe a we Worźynje ſ hołpoſu była. Zdyž bě ſej maćj wumrěła, wróćźi žo k ſwojemu nanej, so by jeho wobkładała. Też je ſwoju naimłódšiju ſotru, kotraž běše lěta dołho khorowata, ſwóru ſaśtarała. 45 lět dołho je w naſchej ſchuli hołzy w rucźnych dźełach rozwuczowała. Jeje naimłódšchi bratr wumrě lěta 1888 jako młody wuſeł w Horach pola Woiereź. Khischcźe dźeńża tady wšěm ſwójim pomoc a radu poſkicźa, žohnjekuli je to trjeba. Pschipomnicź žo też ma, ſo je ſe ſwérnej kemſchikhodźerku. Boh luby Knież wobradź ſej hischcźe dalschi ſpodobny ſwjeźeńſt wjeczor.

S **Narcźa.** Mjeno naſcheej wóſy je žo do „Elſterhorſt" pschemeńiło.

Budźelenje zbrohy w ſkutku ſymſeje pomocy.

Wichitke zbrohowe pschikałanki, kiž ſu hiichcźe w rukach pomocy potrěbnych, dyrbia žo

hač najpózdźišcho hobotu 6. februara 1937 na Kotoliſke hatźu cźiſko 32

wotedacź. Dalokož žo to hacź do tuteho dnja njeſtanje, **khudźa pschipokałanki ſwoju płacźiwoſcź. Wobjebje žo naſchim wo wotedacźe ſwarokowych pschipókałankow proźby.**

Śtuk ſymſeje pomocy němskeho luda 1936/37.

Budyške měſtne wjednistwo.

S **Wichowow.** Zadny hoſtwinſki wuſpěch měješe njedźelu popołdnju we Wichowſkim rewěru w Skale naſenk hoſtwu Jurij Ha'ech a jeho hoſtwarſky pschećeſćelo. Lušyzu (ſkat) ſadźichu do karnikłazeje dźěry a hižo ſa krótki cźaſ wuſkorźi ſ njeje luna a bórſy na to 2 karnikłaj. Mjeſć mózachu popadnyć. Sa krótki cźaſ bu też łyšyza ſ dźěry wudrapa.

*

Luźiſki drobny ſtót wuſpěſchny na „Selenym tydźenju".

Pschi ſkładnoſći „Seleneho tydźenja" wotměwa žo też 3. němſka wuſtajeńa raſowebo drobneho ſkotu. Na tutej wuſtajeńźy wuſtaja nětkaže 1000 płahowarjow ſe wšěch kónčin Němſkeje nětkaže 4000 exemplarow wšěch raſow a druźinow. Też dwaj płahowarjej ſ juſneje Luźizy ſtaj žo na wuſtajeńźy ſ wuſpěchom wobdźelikoj, a to płahowaŕ Bjedrich Baumhekel ſ Wjernarjez, kotryž raſowej kokoſchi Suſſex wuſtaji a ras na njej 1. myto a ras prádkat „dobyćeſſke ſwérjo" a jene wožebite pschiraźkowe myto doſta. Dale płahowaŕ Pawoł Kriegel ſ Kumwalda na wuſtajene galiźiſke ſlébborne ſtroki (Galiźiſke Silberelſtern) dwójzy 3. myto a jene druhe myto doſta.

Njedźelu 14. februara „Budyſka SA-jenohornoźa jědź"!

Sy ſo Ty też hižo ſamotwił?

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Pirny.** (Ssmjerć we Lobju pytała.) S Pirnaſkeho Lobjoweho móſta ſkočźi holza do rěki, ſo by ſebi žiwjenje wzała. Hač kuniež pschiwoſina ſódź hnydom na měſtno njeſbożа dośdże a holzu też bórſy ſ wody wuczahny, njeſbu ſo tola wožiwjeńſke pokſpyty poradźiłe. Holza po puczu do khorownje wumrě.

S **Pirny.** (Do Lobja ſe ſankami ſajěła.) Tu ſajědże 4letna holczka ſ jara hładkeho ſankowańſkeho do Lobja. Na dobre ſkoło pak ſo jenemu muſej poradźił, kotryž pschiſoło wobkładowaſche a kotryž hnydom ſa dźiwźom do rěki ſkočźi, je w poſledním wokomiku wodu wutorhnuł.

Radio

Pjatk 5. februara ſo žiwi:

Königswusterhauſen: 6 ſwony, tacźele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Königsberga), mjes nimi 7 powěźe. 10 ſa ſchule. 11,40 ſa bura. 12 pschipołdnišchi konzert (ſ Hamburga). 13,45 powěźe. 14 wſchelaka hudźba. 15,45 wo lenu. 16 popołdnišchi konzert. 18,10 ſpěwy. 19 wjeczorna ſabawa. 19,45 wothłóſ ſ Němſkeje. 20 powěźe. 20,10 mała wſchelaka hudźba. 21 hra „6. dyſk dnjowoho porjada". 22 powěźe, ſport. 22,20 ſ mjeſenarodneho ječharſkeho a jěźdneho turnéra w Barlinje. 22,30 nózna hudźba.

Lipſk: 6,10 gymnaſtika. 6,30 rańſchi konzert (ſ Königsberga), mjes nimi 6,50 ſa bura a 7 powěźe. 8 gymnaſtika. 10 ſa ſchule. 10,30 a 11,30 wjedro. 11,45 ſa bura. 12 hudźba ſa pschestawku w dźe. 13 powěźe. 13,15 pschipołdnišchi konzert. 14 powěźe. 14,15 tacźele. 15 ſa žonu. 16 nowa ſabawna hudźba. 18 hudźba ſ kwjatokej. 19,45 němſka wuplodźeńſka bitwa. 20 powěźe. 20,10 ſawjeſelenje. 22 powěźe, ſport. 22,20 ſ mjeſenarodneho ječharſkeho a jěźdneho turnéra w Barlinje. 22,30 klaſiſka komorna hudźba.

Barlin: 20,30 Beethovenowy konzert. — **Königsberg:** 20,10 wječorny konzert. — **Wrótiſław:** 20,10 „Alkaſar", Toledźy rjekoſo. — **Köln:** 20,10 „Mjeſ mjeſtnich wobydlerjow psched karnevalom". — **Frankfurt:** 20,10 konzert. — **Mnichow:** 20,10. jara pſjana hodźina. — **Wiu:** 19,25 opera „Cavalleria ruſticana" a potom dramu „Bajazzo". — **Warſchawa:** 20.15 ſymfoniſki konzert.

„Seleny tydźeń" w Barlinje.

Hižo wo tym piſachmy, ſo je ſo pjatk w Barlinje „Seleny tydźeń" we wulkowicźnych hallach pschi ſchtrickowej wěži wotewrił. Pschihoty ſa tutu derje ſawjedźenu wuſtajeńźu ſo hižo tydźenje dołho cźinjachu. Sta tyſaźy ſudownych towarſchow ſ města a ſe wſy w tutej wuſtajeńźy nowe naſtorki a pokiwy a powuczenje doſtanu.

Wokoło cźeſtneho města, kotrež ſe ſwojim błukim wobſwětlenjom kóždeho do wuſtajeńźy ſtupajeho mile pschekwapi, namakamy agraro- politiſke wobraſy wšěch druźin, kotrež nam najwažniſche praſchenja wuſpodobjeńźeje bitwy, wicźneho porjada a hoſpodarjenja na ſkład wuſajmi. Wožebita wuſtajeńźa „ſlutniwa hoſpoſa" ſteji w ſnamjenju nětcźiſchego heſła „wojowanje pschećiwo ſchkodźenju". Saſtajene ſtatnete dźěkaćeźelſke ſłužby ſa ſeźiwjenje němſkeho luda ſo ſ pomocu wulkich pschirodnych wobrazow iara ſjwe pokaźuje. We wožebitej wuſtajeńźy „techniſka wunoſchi powjetſcha" ſo burej pokaźuje, kotry graſ to pschi tym abo tamnym dźěle naipschikhodniſcho wužije. Nětkotre newocźakańſke pschikładne hródźe a khlěwy ſwědcźa wo tym, ſo ſo ratakſtwo wichezo bóle wo to ſtara, ſwoſemu domjazemu ſkotej pschebrowanje w hródźach a khlěwach pschijomne ſcźinicź. S wožebitim wabidłom na wuſtajeńźu ſu ſej nětkotre derje wuhotowane rjemieſlniſke pschedewſtaća, w kotrych ſo zyły dźeń klepa, rěła a běhluje, kaž na pschikład kowaŕnia, bětnaŕnia atd. Wjele kedźbnoſće wěnuje ſo małym ſadrobnikam a małym ſyndźerjam. Pjahowanje karnikłow pschi tym wulku rólu hraje. Kněz Wilhelmowy inſtitut ſa pschekſkěſćenje koſe pokaźuje ſchkodu koſe a dawa pokiwy, kak móža ſo tute ſniemóſnicź. W hallach 2 a 4 ſu ratakſtwe maſchiny wuſtajene. Mjes nimi widźiachmy też wuſ Raußendorfez firmy w Horniej Hórm. We halli 6 ſu ſtacź do 4. februara wuſtajeńźa drohowego kołu, w cźaſu wot 5. hacź do 7. februara wuſtajeńźa raſowych pšow. W halli 5 je wiele měſtna rybaŕſtwu wonowaneho. Wopytowaŕ wuſtajeńźy ma tedy cźaſ, ſo by ſebi wſchě wuſtajene wěźy w běhu dnja nětkaŕ podrobnje wobhladaŕ.

Wusudźenja

§ Reviſiju pschiſijemił bě ſaſtupjeŕ Werner Bruno Wenźl w Bjedrušku, kotrehož bě 26. 6. ſajcźeho lěta druhoŕ wulka khłoſtanſka komora ſebanſtwa, pschećhichwjeńſća a nieſwěrnoſći dla ſ 4 měſaźam ſaſtwa a ſ pjenježnemu khłoſtanju, 50 hriwnow wuczińiaceźmu, ſaſudźiła. Wšěchſchi kraiſny ſud w Driježdźanach bě naſtupaco ſebanſtwa rewiſiju ſaćźiſnył. Hewak pak priſedawſchi wuſſudź rowaſtwiſchi khłoſtaniku naleſnoſći k nowemu rozſudźenju do Budyſchina wróćo pósłał. Mała khłoſtaniſka komora mjeſeſche potajkim pschećhichwjenje a nieſwěru wobſtorſeneho hiſchcźe ſnowa nichcźeſnahwaći. Pa nadrobnym pschećhichowanju ſwédkow mjeſeſche ſud ſa dopokaſane, ſo je Wenźl ſnaſchcźeſa priſedawſcheho wuſſuda w dwěmaj padomaj ſo pschećhichwjenja na ſchkodu Budyſchkeho wobkhodniſka donuſchcźił, dokelž bě po ſwojim puſchcźenju ſe ſkutku hiſchcźe dźeń podźiłſcho wot jeneho wobkhodneho pschećeźela tutoho wobkhodnika dalſchich 66,60 hr. kaſtrowak a ſa ſebje pschetrjebał. Wenźl je pjeća to cźinił, ſo by ko to na jemu hiſchcźe pschiſtejazu propiſu ſtiſnuł. Dale bě pjeća wokohowu wóſ, kotryž hiſchcźe dodawaŕſej firmie ſkuſchcźe, ſ nieprawom ſwojemu priſedawſchemu bikkodawaŕſej pschećwoźił, potajkim wóſ pschećhichnił. W tutym naſtupanju pak ſeho ſud wuwinowa. Jenoż w naſtupanju nieſwěrno jeho ſud ſa winowateho ſpóſna a jemu 4 měſaźy jaſtwa a 50 hr. pjenježneho khłoſtania napokoźi.

§ Powołaŕ bźiche ſo 22 lět ſtaŕy Arnoſcht Waltaŕ Raćtaŕ ſ Budyſchina pschećiwo jemu pschiſpółſtanemu khłoſtaniſkemu pschikłaſej, ſ kotrymż ſo jemu 2 njedźeli jaſtwa napokoźichtaju, dokelž [illegible] ſo w Bórku pola Bu-

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk 4. februara 1937.

Wčeraſke Kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 połſk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,19	100 čeſkoſł. krónow	8,656
100 ſwajc. frankow	56,90	100 franc. frankow	1,60

Barlinſka burſa 3. februara 1937. Pobrachoważe kupowanſke pschikłaſy ſe ſtrony bankowikeje klientele a jako ſcźehwt taho nieſpokojazu ſajim pola burſownych wobkhodnikow ſ powokanja wojnamjenjacha powſchitkownje wcźerajſche aktiowe wiki. Dźiwajo na taite położenje niemóžachu žo też pschedbjeźaje pschihódne powěſće ſ hoſpodaŕſtwa wuſtukowacź. Tak popuſchcźowachu wožebje montanowe hódnoty, hacź kuniež roſprawa wo położenju Rhynſko-weſtfaſkeje żeleſowoje induſtrije ſa měſaź januaŕ wo ſwjſchenych nadawkach rěcźi a ſo napraſchowanje niejſmjeſiſchene dle traje. Tola wozłabjenja mjeſu 1 proz. njepſchekroczichu. Też na rentowych wikach běchu ſjere hłabſhe kurſy ſtyſchcźe.

Barlinſke żitne wuſkowiki. Hacź kuniež ſu temperaturu powſchitkownje poſtupili, njeſbu ſo nakładne pomery dotal połepſchiłe, dokelž ſoſela deſchcze ſimſkeje mlócźenje ſnjemóžnja. Wobrot ſo tohodła njewožiwi. Khlěbowe żita ſo po waggonach běžnje kupowachu. Mlynu pytaja wožebje pscheńcu; dalokož material na wiki pschińdże, ſo hnydom roſpschedaja a też hnydom pschedźěła. S mukow ma wožebje pscheńcźna muka wulke napraſchowanje. Też na wikach ſ pizowanſkimi źikimi njeje wołożenje naſtało. W provinzy ſu faſtaranſke możnoſće powſchitkownje łepſche. Żita ſa piwarnje a induſtriju maaj mérne wiki. Sdźěła ſo pschi mało poſtiſcźenjach też na ſrénje druźiny ſaha.

Wežera płaćeſche w Barlinje zeſtnaſ

pschenźu M 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr., — rolſ M 8: 8,30 hr., M 11: 8,45 hr., — ječmjenia M 7: 8,45 hr., M 9: 8,70 hr., — wowſa M 10: 7,85 hr., M 13: 8,0 hr.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymſo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	3. 2.	2. 2.		3. 2.	2. 2.
Pšenica	212,0	212,0	ymy	23,0-24,5	23,0-24,5
mołka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	mócźne imoiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte luminy	24,0-25,0	24,0-25,0
kukuricza	—	—	ſeradella	—	—
pšeńcź, muka	27,50	27,50	rans. wowſk	—	—
rožna muka	22,25	22,25	lany wowſk	16,38	16,38
pš. wotruby	11,50	11,50	ruch. truhanc.	8,88	8,88
rožne „	10,10	10,10	běrni, krutki	—	—
raps 1000 kg	—	—	rožna ſtoma		
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšeńc. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluſki	25,0-29,0	25,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 202,0 9: 203,0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 166,0 11: 169,0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 169,0 9: 174,0
Płaćizna za wowſ za wuplodźerja 10: 157,0 13: 166,0

Rjowny redaktor Marko Smolerſ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dešmanc; za lokalny dźěl a přiłoh Marko Smolerſ; za nawoſtki Pawoł Krjeńmař, wšitcy w Budyšinju. Nakładnik: Marko Smolerſ. Cźišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinju.
D. A. XII. 1936 1936. Tu kšwila tarifna liſtina šo. 6 płaći.

dyschina na njepschiródne waschnje na kruwje pschischoł. Rychtar to saprěwasche. Ssudnik hamtšeho ſuda rosſudźi, ſo dopokas wo winje njedźiwajo wulkeho podhlada njeje ſo dospołnje poradźił a Rychtarja njedohabanych dopokasow dla wuwinowa.

Powěsće z cyłeho swěta

320 000 nowych wobydlenjow w lěcze 1936.

W lěcze 1936 je ſo jara wjele wobydlenjow natwariło. Pschirósł nowych wobydlenjow ſo na 290 000 hacź 300 000 wobliczi. Nimo toho ſo nětkle 20 000 wobydlenjow ſ pschetwarjenjom dohr. W lěcze 1935 je ſo wſcho hromadźe 264 000 nowych wobydlenjow natwariło. Sa tute twary je ſo nětkle 1,9 miliardow hriwnow bjes jemje nałožiło.

Gdynja 13. pólske wulkomĕsto.

Po najnowschich sdźělenjach pschisjewjenskeho hamta pschimórskeho pólskeho mĕsta Gdynje je wobydlerſtwo pschibarjawneho mĕsta 100 000. mjeſu pschekrocziło. Gdynja je potajkim 13. pólske wulkomĕsto. W lěcze 1921 lićesche wjeſ Gdynja jenoł nĕkotre ſta wobydlerjow. Sa nimomĕry krótki cząſ ſdĕłany ſo liczba wobydlerow do lěta 1931 na 33 000 wołoſbow. 1935 naliczichu 75 000, 1936 90 000, ſapoczatk januara 1937 100 000 wobydlerjow. S lětnym pschirostkom nĕhdźe 12 000 wołoſbow ma Gdynja je wſchĕch pólſkich mĕſtow najwjetſchi pschirosł. —

Lotyſchſka łódź „Alja“ ſo podnurja.

Sandźenu wutoru je, kaž hačle ſo nĕtko, woſjewja. lotyſchſki 570 tunow wulki parnik „Alja“ w Rigaſkim ſaliwje ſo podnurił. Parnikej bĕchu łodowe ſchkruty dźěru wurasnke. Sa 20 mjeſtſchinow ſo łódź podnuri. Jyku wobſadkuk, 13 wołoſbow žywnu, mĕſeſche łódźamak wukhowacź.

Jeneho lětarja w USA wotwjedli a ſtónzowali.

Amerikanſka ſjawnoſcź ſabĕra ſo nĕtko ſ nowym wotwjedźenjom, kotrejž je ſo tohorunja bjes kóždeho kłĕda zyle pſchichje pſchewjedło. S woporom je 67 lĕt ſtary wokſrjeſny lĕtaŕ dr. Davis ſ Willow Springs (Missouri), kotryž bĕ ſaſchły tydźeń po telefoniſkim ſawołanju ſ njeſnatym muſom woteſchoł a je ſo wot toho dnja ſhubił. Dwaj dnjej poſdźiſcho doſta ſwójba žadanje, ſo by 5000 dollarow wukupneho pjenjeſa ſapłaciła. Wſchĕ pokyny ſ wotwjedźerjemi do ſwiſka ſtrjeſ a jim pjenjes wupłaciſ, ſo dotal njeporadźichu. Sſrjedu pak mótſeſche polizija wotwjedźerja ſaječ. Pschewodźeſche jeho k wołamoczenemu lĕſkej, hdźež bĕſche lĕtarjowe cźĕło ſ pschetĕſkenej hłowu ſkhomał. Polizija dowjeſe hakle 20 lĕt ſtareho mordarja najſpěchniſcho do njeſnateho jaſtwa, ſo by jeho roſhorjene wobydlerſtwo njelynchowało.

*

Mejſke ſwónczki jako hojerſka roſtlina.

* Stary frĕdk ludowcie medizinu ſako ſ cźeſcźi pschinđe: Mejſke ſwónczki pschećiwo cźerpjenjam wutroby a pschećiwo wódnizy. Kaž Mnichowſke medizinſke tydźeńſke pišmo woſjewja, je najnowſche lĕkarſke ſlĕdźenje wokſrucźiło, ſo ſu mejſke ſwónczki jara ſkutkowna hojerſka roſtlina pschećiwo khorojſcham wutroby. Lĕkarſka wĕdomoſcź ſnaje bilo nowy prăparat „Convallan“ (mejſke ſwónczki rĕkaja ſ łacźanſkim mjenom „Convallaria majalis“), kotrnž podobnje kaž Digitalis a Strophantin na wutrobu ſkutkuje. Teſ jako dobru frĕdk pschećiwo mózhnim je ſo tutón prăparat wupruhował.

Poſlednje politiske powěsće

Diplomatoja pola wjednika.

Wjednik a nĕmſki kanzler je ſrjedu k cźeſcźi ſchefow zuſtych miſijionow, kiž ſu pola njeho pschijmóſnoſcź, wjeczer pschihotował. Wſchitzy w Barlinje pschitomni pólźanzy, wupróſtanzy a ſaſtupjerjo kaž też nĕmſkeje miniſtrioſo, wyſchſchi roſkaſowarjej wójſka a wójnſkeho namórſtnika, nĕmſki ſekretarjo, nĕkotſi nĕmſkoſtatni nawjednizy, nĕmſkoſtatny wjednik SS, ſtabowy ſchef SA a korpſowy wjednik NSKK kaž też generalnaj inſpekterej dróhow a twarſtwa je ſwojimi knjeſnemi bĕchu pschitomni.

Żeleſnizarjo ſo Adolfej Hitlerej dźakuja.

Howny hamt ſa ſaſtojnikow, wotrjadnikow ſa żeleſniſkich ſaſtojnikow, ſhromadnje ſ nĕmſkim dźĕłaŕſkim ſjednoczeńſtwom ſa mobkhad a ſjawne dźĕłarnje 4. februara popołdnju w 4 hodźinach na Wilhelmſkim namĕſcze psched nĕmſkoſtatnej kenzliju manifeſtaziju wotmĕje, pschi kotrejž ſo 15 000 żeleſnizarjow psched wjednikom ſeſtupa, ſo bychu jemu dźak ſa wuſwobodźenje nĕmſkoſtatneje żeleſnizy ſ putow mjeſtnarodnych ſrĕdźenjow a ſa podſtajenje pod knježeńſtwo nĕmſkeho ſtata w mjenje 670 000 żeleſnizarjow wuprajili.

Nĕmſka cźeſcź chineſkeho ſtatnika.

Prjedawſchi chineſki miniſteriſki preſident Wangczingwaj je ſo ſa cźeſtnego doktora Heidelbergſkeje univerſity pomjenował. Nĕmſki pólźanz dr. Trautmann je wuſnamjenjenemu ſrjedu diplom pſchepodał.

Jendźelſke knježeńſtwo je wjednikowu rĕcź roſpominało.

Jendźelſke knježeńſtwo je ſo ſrjedu k ſwojemu ſmuczenemu tydźeńſkemu poſtedźenju ſeſchło. W poſtedźenjach ſaſtojnych njebĕ bĕſche ſtajnje wo nałožnoſcźach ſmutkowneje politiki jednało. Na tutym poſtedźenju pak knježeńſtwo wo mjeſtnarodnej politiſy wuraźowaſche a ſo woſtedje ſ wjednikowej rĕcźu ſabĕraſche.

Jendźelſke nowinaſſe lĕtadło ſo ſhubiło.

Jendźelſke nowinaſke lĕtadło, kotrejž bu wutoru rano ſ Renfrew do Liverpoola leczało, je ſo wot teho cźaſa ſhubiło. W lĕtadle bĕchu pilot a 3 jendźelſcy żurnaliſtojo. Jendźelſke woinſke lĕtadła doſtachu pſchikaſ, ſo bychu ſrjedu ſa ſhubjenym lĕtadłom ſlĕdźile.

Sir Eric Phipps budźe jendźelſki wuſoſłanz w Parizu.

Sa nĕkotre mĕſazy wopuſchći jendźelſki wupoſłanz Sir Eric Phipps ſwoje mĕſno w Barlinje, kotrejž je nimale 3½ lĕta dołho ſaſtawał. Stanje ſo ſ nałĕdnikom ſira George Clerka w Parizu. (Scherl Bilderdienſt, M)

Frankowy nowy nadběh na Malagu.

Nazionalne idhpanſke radia dźĕłnja, ſo ſu nazionalne wojazy ſnowa ſapoczeli na Malagu poſtupowacź. Cźo ſo hižo wažneho hórſkeho pſchejźida dróhi ſ Granady pschez Nevadſke hory ſnowozwali. Nowu offenſiwu na Malagu ſu jara ſwědomnje pſchihotowali. Wojazy, kiž tu wojuja, ſu ſo ſ najlepſchimi bróńjemi a wótrſej potrjebu ſaſtarali. To je też mjeſne, dokelž ſu ſebi bolſchewikowje tu ſyzne ſtejiſchcza wutworili. General Franko je na nowu offenſiwu na Malagu 30 000 muži pósłał.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.
Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 6. Februar 1937, 8—10 Uhr, für die Nrn.: 4551—5000.
Rohes Rindfleiſch, 0,5 Kilogr. 30 Pfg.,
rohes Schweinefleiſch, 0,5 Kilogr. 35 Pfg.
Die Freibankverwaltung.

Der Lehrer **Erich Walter Zimmermann in Malschwitz** iſt heute **als Friedensrichter** für den Bezirk Malschwitz mit Ortsteil Mlieńkowitz und Niederqurig mit den Ortsteilen Briesing und Doberſchütz verpflichtet worden. **Amtsgericht Bautzen,** den 1. Februar 1937.

Kóždy dźeń małičkoſć łu'ować

Njeličomni ludźo ſo prózuja, ſo bychu ſebi małe pjenjes ſa njewočakane pſchipady nahromadźili. Schtóž chce łutowacź, dyrbi pak tak žiwy bycź, ſo może małičkoſcź wrócźo połožicź. Wulke dohtody njeſu na kóždy pad ſ tuſkowanjom, ſo ſo pjenjeſy k łutowanju też woprawdźe wuſhytkuja. Na druhej ſtronje pak runje pſchibĕranje nałutowańkow dopokalkuje, ſo njeſu napoſledku doſtawarje małych dohkhodow, kotrež pjenjeſk po pjenjeſku a hrimnu po hrimnje lutuja. Schtóž chce łutowacź, dyrbi wĕſo prjedy nawukntyeź ſlutnjwje hoſpodarićź. To njepkaſi jenoż wo wjeſtich wudawkach, kiž jenotliwoſej naſtanu, ale runje też wo wſchĕdnych wĕzach. Tak hodźa ſo na pſchikład pſchi poriadnym cźiſchenju meblow, draſty a ſtwinſkeje podłogi pjenjeſy wulutowacź. Na pſchihódne nakupowanje wjeſtich dźĕlbow w poczaſach, kiž wołebje bohate ſaſtaranje a tehodła runje płacźiſny ſobu pſchinjeſu, dyrbi tón myſlicź, kotremuž ſprawnje wo to dźe, ſo by ſo jeho dobrowĕcźe na nałutowarni nohłajnje pſchiſporjało. Nimale wſchitke ſpyrowne ſbyki hodźa ſo pſchi wuſchiknym pſchihotowanju doſpołnje wumwuźicź a pomhaju tak, huſto ſtrumy hoſpodarſki pjenjes wubĕrźeć. Schtóž wĕz troſchtu wobmyſli, może w ſwojej móſchni mnoho możnoſczow namakacź a wuſlĕdźicź, kiž ſo k lĕpſchemu ſlutniwemu hoſpodarjenja wuſkutkuja a tak k nałutowankam dopomhaju ſo tebje a k lĕpſchemu ihromadnoſcze.

Sswójbne powěſcze.

Wumrĕli: Helena ſwud. Bóżowa rodź. Gudźiz ſ Budeſtez; khowanje budźe ſobotu 6. februara 1½ hodźin. — Khryſta Holderowa rodź. Ducźmanez ſ Wukeho Cźiſła, 61 lĕt; khowanje 5. februara w 3 hodźinach

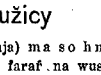
Towaŕſtwowy powěſtnik.

Drježdźany. Wšĕch luhowĕ Serbow preproſujemy na njedźelu 14. februara 1937 rano we 8 hodź. na ſerbſke kemše w Taſchenberg-Palais kapału. Spowĕdź wot 7 hodźin.

Jaſeńca. „Katolska Bjeſada“ ma póſtniſku póndźelu ſwójbnu zhromadźiznu. Započatk w 7 hodźinach. Zaſtupne kharſki maju ſo hač do njedźele pola pokładnika wotewzacź.

MEBLE
a półſtrowane twary ſu
poradźi po najnižſich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej haſy 15
Mym Serb!

Pytam porjadnu, pilnu
holcu,
nic młódšu hač 17 lĕt, za dom a zahrodu, dokelž ſo nĕtčźa żeni.
Hoſćenc w Smochćelach

Zawołajće telefoniſcy
Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawĕſtk abo ważny podawk we Waſej wſy abo wokolnoſci wozjewić. Hdyž do Budyšina pſchijdźeće, móžeće w Serbſkej knihařni nawĕſtk zapłaćić abo wudawki ſebi dać zarunać. Serbſka knihařnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowiše« ſwojim čeſćenym čitarjam poſkićeć.

Fara we Wochozach
w Hornjej Łužicy

(1200 dušow, 2 cyrkwi, 1 kapalnja) ma ſo hnydom wobſadźić, dokelž je dotalny faraŕ na wuſłużenje puščeny. Najbliſše żeleznične zaſtaniſčo Bĕła Woda (10 km). Trĕbny je faraŕ, kiž może ſerbſki prĕdować. Ma ſo nawołwić pola Hrabinsko-Arnimskeho patronatſtwa w Mužakowje w Hornjej Łužicy

Přiſtajimy hiſće nĕkotre
dźĕłaćerki
H. Schomburg & Söhne
Margarethenhütte

Wutoru, 9. februara 1937, pojědźe
ſpěšne jědź. kolejowy ćah
do Drježdźan
ze 60 proc. zniżenej jězbnej płaćizny.
Wotjědźe z Budyšina 13.25 hodźin a wróći ſo ſo 22.37 hodź.
Wotjědźe ze Zemic-Tumic 13.46 hodź. a wróći ſo ſo 22.19 hodź.
Jězba płaći tam a ſem z Budyšina 2,—, ze Zemic-Tumic 1,60 hr.
Wuwzaćnje zastanje też w Žičeńku (ze 13.36, do 22.27 h.).
K póstnicam do Drježdźan!
Wobkhadny hamt ſtatneje żeleznicy w Budyšinje

Wot 7. januara 1927 wote mnje wjedźenu praksu, hač dotal na Bismarckowej dróży 6, II, nĕtko na dróży SA čo. 25 při zemi, sym swojej dźowcy Alice Freundec, hojerſkej praktikařcy, přepodała. **Hana Freundowa.**

Alica Freundec
hojerſka praktikařka
w Budyšinje — na dróży SA čo. 25 při zemi
Rĕčne hodźiny:
wšĕdnje wot 8—10 a 4—6 hodźin.
Physikaliſke hojenje wot 10—12 a 2—4 hodźin.

Drjewowa awkcija
w Dobrošicach pola Njeswačidła
Sobotu, 6. februara, popołdnju w 2 hodź. ma ſo za hotowy pjenjez na přesadźowanje předawać:
75 rm dubowych a wólšinowych kuluchow a šćěpow
140 rm mjekkich kuluchow, halozowych hromadow a dołhich hromadow, nimo toho
950 šmrěkowych žerdkow 7—12 cm delnjeje tołſtoſće
Zeńdźenje na rycźerkuble

Do ſerbſkeho domu - Serbſke Nowiny!

Hackerbräu
Stwórtk a pjatk
ſwinjorčzanje

Katolska Bjeſada w Njebjelčicach
wuhotuje póſtniſcy póndźelu, 8. febr., wjeczor w 7 hodź.
w Herbſkej grychće w Njebjelčicach
ſwój
załoženſki ſwjedźeń
z dźiwadłomaj ze ſpěwami a rejemi.
Wſchitcy Serbja z blizka a daloka ſo na njón přeproſeja
Předſydſtwo.

Hoſćenc we Wětčicy
Sobotu, 6., njedźelu, 7., póndźelu, 8. februara 1937
łoču kózłopiwo
Wutrobnje přeproſu e Michał Żur

Prjedy hač w Budyšinje abo Kamjencu kupuješe, wobkedźbuješe nawĕſtki we
„SERBSKICH NOWINACH!“
Njezapomńće překupcej prajić, zo sće jeho nawĕſtk čitali!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 30 | Budyšin — Pjatk 5. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Manifestacija železnicarjow před wjednikom

Snutskowny Barlin stejesche schtwórtk popołdnju w znamjenju wulkeje manifestazije němskich železnizarjow, kotříž so wjednikej za wuchwobodjenje němskostatneje železniny z putow mjesenarodnych sćežanjow a za jeje sahpedstajenje pod knježerstwo němskeho stata djakowachu. 20 000 němskich železnizarjow běsche so pisched němskostatnej kenzliji sestupało. Wjednik z balkona k nim rěčeshe.

Wot 2 hodźin železnizarjo na Wilhelmiske naměsto pschizćežechu. Wschitke dróhi běchu polne pschihladowarjow. Krótko do 4 hodźin běchu so wschitzy železnizarjo shromadźili. Pisched němskostatnej kenzliju na prawo běchu so khorhojnizy z khorhojemi sestupali, sady nich stejachu hudźbne czahi.

Krótko po 4 hodź. hudźba znowa hudźeć japoca. Wotpósłanstwo Barlinskich železniskich dźěłacźerjow a sastojnikow so k wjednikej poda. Němski wobkhadny minister generalny direktor dr. Dorpmüller a naměstny generalny direktor dr. Kleinmann wjednikej sastupjerjow železniskich dźěłacźerjow a sastojnikow pschedstajichtaj.

Potom wjednik na balkon stupi, so by k železnizarjam porěčał. Tuchi jeho je schumjastym wykom postrowichu. **Wjednik k 20 000 němskim železnizarjam skótka porěcza a wobsehje naspomni, so je so nětko němskostatna železnica pod dospołne knježerstwo němskeho stata wróćiła a so to njeje nowe wobschěrne winowatosće pschewsałe. Skónczuje so wjednik shromadźenym železnizarjam a tež wschitkim druhim djakowasche, kotříž su na wulkim skutku němskostatneje železniny w sandźenych schtyrjoch létach sobu dźěłali, sa jich prózu a dźěło.**

Eltz-Rübenach so rozhownował

W swjedźeńskej sali němskeho wobkhadneho ministerstwa je so dotalny němski póstajk a wobkhadny minister swobodny knes z Eltz-Rübenach schtwórtk rozhownował a so dźěłacźerjam, pschisłuchanzam a sastojnikam ministerstwa za jich swérne sobudźěło djakował. Wón postrowi swojeho naslědnika, nowego němskeho wobkhadneho ministra dr. Dorpmüllera a jeho proischesche, so by wschitkim sobudźěłacźerjam doma swoje dowěrjenje spožnył.

Němski wobkhadny minister dr. Dorpmüller w swojej rěči praji, so chze nadawki, kiž je wjednik jemu pschewodał, z powschitkownego stejischća wobkhladneje politiki dopjelnić. Wón chze so prózować, so by wschitke wobkhadne źrědki dale wuwił. By za smukł měł, hdy so jenotlive wobkhadne wotnoški njeběchu hač nanajbóle wuwile a hdy, so njeběchu hač k poslednjej samóžnosći wuwužite, hdyž ma powschitkownosć z teho wužitk.

Wopominanje Wilhelma Gustloffa w Schwerinje

S posłědnjowajej swjatoczńosću je schtwórtk wjeczor wukrajna organisazija nazionalsozialistiskeje stronY nawjednika krajneje skupiny Wilhelma Gustloffa wopominała, kotrehož je pisched létom židowska ruka morila. K wopominanju běchu so pschiskuschnizy wukrajneje organisazije a stronjenjo Wilhelma Gustloffowe doministeje župy sešli. Pschi swjatoczńosći stawowy schef Lutze a župny nawjednikaj Bohle a Hildebrandt porěčachu. W cześnym haju, je žrědłom žapazych pómalnizow wobsahwětlenym, běsche spominanje sobom twinacze tukrajnych a wukrajnych stronjanow k martrarjej Wilhelmej Gustloffej, kiž je swoju žiwěru k wjednikej se žmjercu potwerdźił.

Eden so do połodnischeje Franzowskeje na prózdniny poda.

S Londona so hamtšy powě, so so jendźelski šwonkowny minister Eden sobotu dopołdnja na diwjenjedźelski dowol do połodnischeje Franzowskeje poda. Pschi jeho njepschitomnosći lord Halifax dźěła w šwonkownym ministerstwje wobšitara.

Dojednanje mjez Turkowskej a Italskej

Turkowski šwonkowny minister Rüschtü Aras a italski šwonkowny minister hrabja Ciano staj so w Milanu žrjedu dopołdnja dwě hodźinje a popołdnju něhdźe schtwórcź hodźiny rozrěčowałoj. Po skónczenju jeju rozrěčowanja je so žłedowaze wosjewilo:

Italski šwonkowny minister hrabja Ciano a turkowski šwonkowny minister Rüschtü Aras so dźenża w Milanu sekschtaj a mjezschtaj wobschěrne rozrěčowanje, pschi kotrymž so w duchu italsko-turkowskeho srěčenja z 30. meje 1928 wschelake, wobaj krajej sajimaze kaž tež powschitkowne prašenja rospominaschtaj. Montrenzskim wuczinjenjam wo praschenju móstšeju wužinowm a stejischću wobeju krajow w ranšim Sźrjedźnim morju pschi tym wožebitu kedźbnosć wěnowaschtaj. S tuteho pschečelskeho a nadrobneho rospominanja je jasnje wukhadźało, so žane praschenja Italsku a Turkowsku njedźela a so móża mjes statomaj sacźuca dowěrjenja wobšiacź. Swójšćichtaj wolu a wuzitnosć sa wobě knježerstwje, so chzetej w sajimje italsko-turkowskich počahow a powschitkowneho skutka sa měr a wobstajnosć hromadźe dźěłacź. W tutym smyśle staj so šwonkowna ministraj dorěčałoj, so po normalnym puću wobosjstronjeju diplomatiskeju kenzlijowu tež pschichodnje w swišku wostanjetaj, so byschtaj wunoschki rosrěčowanja praktišy do skutka stajiłoj.

Napiatosć w francowskej ludowej fronće

Kaž so zdawa, ludowa fronta w Franzowskej wjazy polnu pschikhilnosć swojich pschiwušowarjow niewužiwa. To so prawje jasnje we wobsamknjenju pschedsydstwa radikalsozialistiskeje stronY a radikalsozialistiskeje młodźiny we wobwodźe Alliérskeho departementa pschi shromadnym pohódnju w radnizy we Vichy pokasuje. Wobě organisaziji jtej wobsamklej, so hakle na tym dnju swoje městno w ludowej fronće sajo wobstajdźa, hdyž sozialistiska republikanska dizipliny sajo wobkedźbuja.

Hdyž su so radikalni sozialistojo Alliérskeho departementa pschećiwo sozialistam wobroćili, pišachu Pariske nowiny „Jour“, radikalni sozialistojo w La Rochelle pschećiwo kommunistam wustupuja. Woni su so kommunismu nabyli, kiž dźeń a bóle ludowu frontu sapschinuje.

Franzowski létarstwowny minister sebjerje dźěłaknje létadłow.

Franzowske létarstwowne ministerstwo wosjewja: Dokelž je pschi podawanju létadłow sa wójsko a létarsku bróń k „niedowolenym sakomdźenjam“ dóschło, je létarstwowny minister wobsamknył, dźěłaknje létadłow Morane-Soulnier sebrać.

Pschi tutym wosjewjenju jedna drje so wo trochu sakryte pschisinacze sćežkowkom mnohich strajkow, kiž franzowskemu hospodarstwu hižo měsazy dołho schkodźa.

Rjadowe sotry w Francowskej wuhnali

Kommunistiske měsčanjanske sarjadnistwo w Oranzaru (40 kilometrow wot Genfa sdalenym), kaž nowiny „Eclair“ pišaju, šmine žony z tamnischeje khorwawje wuhnałe. Sarjadnistwo khorwawje so kommunistiskim zadanjam spjećowasche. Na to kommunistiski měsčanjanski sarjadnistwo hnydom rospuschći. Kommunistojo sapuscheichu tež wopomy na podstawku khěiža na wjerschichu hory Garlabana. Na město wopowno pschiwušinich šowjetskej stanowi, herp a homor. Kommunistiski agitatorowe wuhnałe późne kiž, kaž daloko a žyrkwje tamnischeje krainy stajnje womacijuja. Wschitkoreze jich sakładowanju smérom pschihladuja.

Nowiny „Eclair“ pischeraju tajkemu pschihladowanju wyschnoscheow podawkaj napscheczo staja, kiž staj so w Marseillu stałoj. Tam je policija dała dwě žyrkwi za brónjowymi składami pschepytać, hačrunież je Marseillski biskop hižom pisched někotrymi njedźelemi žwjatočnje wosjewił, so so w žanej žyrkwi brónje njeskhowaju.

48 000 Francowzow na strone španiskich čerwjenych

S Valenzije je do Lissabona powěsć dóschła, so je tam generalny sekretar franzowskeje kommunistiskeje stronY Thorez rěčał. Pschi tutej składnosći wón schpaniskim bolschewikam „pschećeja franzowskeho ludu“ wupraji a stoty tró-j rjekny, so franzowsky kommunistojo cźerwjenu Schpanisku žedi žamej njepschestowaja. Liczba franzowskich „dobrowólnikow“ w rjadach schpaniskich bolschewikow wojnamjeni Thorez z něhdźe 48 000.

Se shromadźiny Thoreza namołwjachu, so by tež trěbne hrjebje wuprał. Wón pak tu wschelake pschičiny mjenowasche, cźehodła tim njemóże hicź. Kaž so pische, so wón boji, so by mohł bycź „z woporom bombowneho nadpada nazionalnych“. We Valenziji je so Thorez tež le zwjetskimi generalami rosrěčował a je wot nich „rošsudźaju offensiwu“ žadał.

Wojazy cźerwjeneje milizy w Madridze rubjachu.

Schpaniske nazionalne radia powědja, so su so wojazy cźerwjeneje milizy w Madridze zhrobowych składow smoczowali a je wurubili. Zhroba běsche so ziwilne wobydlerstwo postajena.

Sapaleństwo na bolschewiskim parniku.

S franzowskeho města Marseille so powě, so je sam na bolschewiskim schpaniskim parniku, kiž je dźeń runje do Bilbaja wotjěł, woheń nastał. Zyła łódź so spali. Franzowska policija sapoča hnydom podawki pschepytowacź. Franzowske kommunistiske nowiny wudawaju, so je so woheń na łódźi załožił, so by so łódźny nakład šmieżił, kiž běsche so sa bolschewikow w Schpaniskej poštajił.

Bomby schpaniskich cźerwjenych na jendźelsku bitwisku łódź.

Jendźelske knježerstwo je pisches swojeho sastupjerja w Schpaniskej, Forbesa, pola bolschewiskich mózarjow we Valenciji dało pschećiwo mjetanju bombow na jendźelsku wójnsku łódź „Royal Oak“ protestowacź. Wutoru wjeczor su cźerwjene létadła njedaloko Gibraltara na jendźelsku bitwisku łódź bomby mjetałe. Łódź pak so njewobschkodźi.

Schpaniskeho polnomócnika pola Swjasika ludow Madariaga sjeli.

Chileiski połłanz w Londonje je powěsć dóstał, so ma bolschewikowju přisedawschcheho schpaniskeho polnomócnika w Swjasku ludow Madariaga sjeli a jemu njeju dowolili, se Schpanielsce wupuscźowacź. Chileiski połłanz je generalnemu sekretarej Swjasika ludow list schpaniskeho kfarja dr. Maranona połsłał, z kotrehož wuhadża, so ludźo, kotříž we wukrajnych połłanzjowach a wupołłanzjowach w Madridze pisched cźerwjenymi wukhowu pytaju, njejsu jenož nazionalistojo. Mjes nimi su tež liberalni republikanojo a sozialistojo. Położenje wukrajnikow a cźehujeńzow je strašchne.

Alkazar w Toledu sašo natwarja.

S Sźrjedu su w Toledu sapoczeli Alkazar wobnowjowacź. Kaž je znate, běsche tuton stary hród pod nadběhami cźerwjenych njepřećelow a so tež sdźela sajmowny. We Alkazaru swjetscha cźerwjeni jeszi dźěłaju. Najrjedy rospadanki wutnoschcha a murje wukopuja, kiž mjes rospadankami hischcze stoja.

Schwedski šwonkowny minister w Hollandskej.

Schwedski šwonkowny minister Sandler je schtwórtk z Brüsela do Haaga pschijěł. Hollandski šwonkowny minister de Graeff schwedskemu hosćej k cźešći hosćinu wuhotowa. Na hosćinje so mjes druhim tež hollandski ministerski president dr. Colijn wobdźěli. Hollandske nowiny pišaju, so Sandlerowe puczowanje do Hollandskeje z pschihotowanjom blischeje konferency w Oslu šwinje.

Nowa sabotaža w Jendźelskej

Jendźelska sjawnosć je so w posledniim czasu wopjet s powješćemi wo wustupowanju bolschewistiskich agentow na jendźelskej semi do njeměra stajiła. Na twarjeni wójnjskich łódźow w Devonportu běchu hižo wospjet sabotažu spytali. Nětko pak je so powješć rozsnjeła, so je na jendźelskim namórnistim lětadle, kiž je so wutoru w Portlandskim pśistawje na wodu dele puschćił, woheń wudyrił. Kak je so lětadło mohło sapaliś, je hischcze zyle njewujasnjene. Woher je tójšchto schkody nacźinił. Lětadłowemu wjednikej a druhemu offizěrej so poradźi wohenj zhalcheć, pśedy hač mógjeshe so na benzinowym tank wupschestrěć.

Londonske nowiny tukaju, so znadź so wo islórnistwo jedna, kiž je so s politiskich pschicźinow stało. Jendźelska sjawnosć bywa pschi tutych sabotažach cźim njeměrnischa, dokelž tajna słužba hischcze njeje samohła słuczerjow lapiś. Wschitke jendźelske nowiny swětcźuja, so so też pschi tutym pschipadże zyle wésce jenoź wo cźink boschewistiskich agentow jedna.

Njeměry njesookojnych w Tunisu

W Tunisu w południowej Afrizy k njeměram domorodnych dóńdże, jako potrěbnym domorodnym zyrobu wurodźelachu. Domorodni, kotśiž je znadniej dźěłbu zyroby, kiž so na jenu wobzoku wuda, njeběchu spokojom, jałeschchu na tśechi, njetachu kamjenje a tśežkne zyhele po polizije, niwojedźazych automobilow a wojow drohoweje żeleznizy a roshichu wsche wokrownych schkleizow. Pśedźischo spytachu nékotśi roshorjeni domorodni, pschedawarnize w arabiskim dźělu Bab Souizy wurubiś. Sexylnjene wotdźělenja policije, żandarmstwa a wojakow pak hnydom jakrocźichu a bórzy měr sajzo wobnowichu. To wšo bjes sraženjow njewoteńdże. Twaj sastojnikaj a wiele domorodnych so jranj. Policija nékotrych schkarakow sajza. Wojazy su hotowi, so bychu jakrocźili, je-li by tuto nuzne.

Spjećeńcy su wóiskoweho wjednika w Sianfu zamordowali

Radikalne elementy pśedawschcoho dotchorjaceho wójska generala Cźanjuelianga w Sianfu njejsu je sa. dożerjenjom swojeho wjednistwa k Nankingskemu knjezeństwu spokojom. Zadachu, jo by so pschikas wrócźiła nad lěwym brjohom rěki Wei wrócźowsał. Tuto so j'ch zadanje wotpokasa, bo woni swjeczichu a komandéra 67. wójska Wangicźeja morichu.

Pschi nowych njeměrach w Sianfu jedna so pjecza wo jwadu mjes wojeskimi wotdźělenjemi Janghucźengoweho wójska. Pschi swadze je też k stśeleńzy doschło. Dźeł wojakow, w Sianfu samoskcźenych, bo sapowědźi s města wucźahnyncź. W druhich konczinach provinzy Schensi je napjatosć popuschcźiła, hdyž su so wojazy Cźanjuelianga a Janghucźenga do swojich garnisonow najtajili. Wjedno mjeńsche so hischcze mjes wojeskimi wjednikami wschelake zadanja a napschecźiwne žadanja wujednacź. W Nankingu so wojenja, so wojazy zentralneho knjezeństwa nětko pschi żelesnizy k městu Sianfu poltupuja. Hłowna móz knjezeńskowych wojakow pschcza hischcze w południznym Kansu pschebywa. Wotdźělenje nazionalnych wojakow, kiž je hižo do Honana sacźahło, je so hižo zyle wot druheho wójska wotrěsło.

Rooseveltowy dźěłowy programm.

Presidant Sjednocźenych statow Roosevelt je kongresej nowy dźěłowy programm sa sjawne dźěła pschepodał. Tutón programm dyrbi so sa schésć lět pschewjesć. Na njón ma so pjecź miliardow dollarow nałožiś. S programmom maju so krajej pschirodzine pomogne zórła zdźerjeć a so wobaranja pschećiwo nuzowym wobstejnosćam pschewjesć.

WotpraWjenje w Butyrkowym jastwje w Moskwje

Pólske nowiny pschcza hischcze nadrobnje wo posledniim Moskowskim procezu pišaju. Napodkład su rosprawy wo wotprawjenju tamnych 13 sašudźenych pschinjeśe. Na dniu po wosiewjenju wuhuda, tak Warschawski „Kurjer Czerwony" pišche, su sašudźenych do 15 wuwolanehu Butyrkowho jastwa wotwjedli. Wotprawjenje je so někotre hodźiny do zkhadźenja słónza w jenym srutskowatym dworu wotmékło. Sašudźenych su zhromadnje s maschinskimi stśelbami sastrélili. Hacź na Muralowa, kiž su hacź do posledniehu wotkonika krutu łóźerja, su so wschitcy sašudźeni na dworje swjesli, so dyrbjachu jich k wotprawjenju k muri pschiwjazaja.

Wschelake pólske nowiny rosprawjeja, so niedźiwajcy wjeselych demonstrazijow, kiž so po wotprawjenju w Moskwje a po zyłym kraju pschinjerawichu, mjes kommunistami wulka njespokojnosć nad wotprawjenjom knjezi. Pólska powješćenja ATE rosprawja, so su w posledniich niedźelach nébdże 10 000 ludźi we wschich dźělach Sowjetskeje unije sajeli. Wschitkich sajatych winuja, so su k Trozkistam pocźahi měli abo so so k trozkistiskej oppolizizji pschikhśeja.

ATE też s Moskwy powě, so je w dźělarni Metromér w Kijewje wulki woheń wudyrił, pschi kotrymž su so někotre wozowy spalile. Dokelž cźeka ruka, so su Trozkistowy woheń satośili a so su je sapalerjestwom chcyli pschećiwo wotprawjenju Pjatakowa a jeho pschiwobstojwarjow protestowaś, so należnosć krucze pschepytuje.

Komnišar cźeki Woronkin sajaty.

S Moskwy je do Warschawy powěźeł dóńdźa, so su někto też komnišara cźeki Woronkina, kiž w ześ wuwolanym Lubianka-jastwje złužbu wukonjesche, sajeli. Woronkin je pjerjas Pjatakowa, kotrehož su mjes tym wotprawili, pschi spytanym cźekinjenju pomozny był.

„Němska je kražna",
pokasika se Shell-filma, kiž so po zyłej Němskej kraje.

Radio

Sobotu 6. februara so žiwi:

Königswusterhausen: 6 jwony, tacźele. 6,30 ra[illegible] konzert (j Barlina), mjes nim 7 powěźe. 10 ja 11,30 ja bura. 12 pschipołdnischi konzert (j Königs[illegible] m'es nim 12,55 cźasowe znamjo a 13 złožypschecja. 13 powěźe. 14 wjeselka hudźba. 15,30 hołpodarśki rozhlěd pschehlad. 16 wjesele hołbnitśke popołdnjo. 18 mjes narodny śěchańki a jédny turnér w Barlinje. 18,[illegible] ludowe spewy a ludowe te'e j Pomórskeje. 19 wjeczorna zabawa. 20 powěźe. 20,10 rejwańka jelba do módrecha. 22 powěźe, sport, wothłós j Němskeje. 22,30 mała nóśna hudźba.

Lipsk: 6,10 gymnastika. 6,30 ranschi konzert (j Barlina), mjes nim 6,50 ja bura a 7 powěźe. 8 gymnastika. 9,30 ja jomu. 10 ja schule. 10,20 a 11,30 wjedro. 11,45 ja bura. 12 pschipołdnischi konzert (j Wrótzławja). 13 a 14 powěźe. 14,15 tacźele. 15,20 la dźěći. 16,30 wjesełoho programm sa starych a młodych (j Barlina). 18,15 ludowa hudźba. 18,50 wjeselohra „Hońiwa sa schere[illegible]niom". 20 powěźe. 20,10 karneval. 22 powěźe, sport. 22,20 j mjezynarodnehu jéchańskeho a jédneho turnéra w Barlinje. 22,30 operowy bal w Drjezdźanach.

Königsberg: 20,10 reje pśeches lětiotki. — **Hamburg:** 20,10 2000 lět radia. — **Köln:** 20,10 wjeseły złobnitśki wjeczor. — **Frankfurt:** 20,10 pótnizn. — **Stuttgart:** 20,10 wichelcźitowny wječzor. — **Mnichow:** 20,10 Kesbu[illegible] cźicho, synkofiku! — **Wiu:** 20,25 radiowy potpourri. — **Praha:** 21,05 lohka hudźba.

Powěśće z cyłeho swěta

600 słamanych kóscźi pschi symitkim sporcze we Winje.

We Winje a wokolinje w sa'schich symitkich dnjach wschio do pschirody chwataschе, so by na snéhkach ha sportej wěnowało. Bilanca tutoho symitkeho sporta p[illegible] njeje pschejara swjeseława: pschetoś sa někotre dny bě so žakośtnje wiele njesbožow stało. Wschо hromadźe je bylo 600 ludźi kóscźe słamało, nébdże 50 tak cźežko, so je strach, so pschi tym žiwjenje pschińdźa. Winu na nje[illegible]sźacych maja bjes wuwdaca sportarjo sami. Wobsaru[illegible]omne wobsebje je, so wiele dźěći bjes bohlada na [illegible]hkach wokolo běha. Tola też starschi ludźo, kotśi maja ledma wjazu kruzje na nohomaj dźěći, niemóźi so mjez tutomu sportej wěnowaś. 600 słamanych kóscźi je s wažnym napominanjom sa wschěch tych, kotśiž tutón [illegible]rjany a tola wjeselny sport njesmjeju.

9 dźěći pschi smytanju na lodźe so zatepiše.

Njenadźite tacźe w Hollandskej je žeby wiele žmjerć[illegible]nych wopoma žadało. Niedźelu zatepi so we wschě[illegible]dźělach kraja 9 dźěći, kotrež na cźerśkim lodźe so smytachu abo žeby hrajkachu a so pschi tym pschekamachu.

Wo wotstronjenju wrónow.

Budźe-li w februaru dosć sněha, może so wotstronjenje wrónow s wulpěchom pschewjesć. K tutomu sa[illegible]mérej so najlépje na pola, łuki a pastwy, kdźež wrón rad pschebywaja, małe hromadki cźerstweho hródźenego hnoja rozwoja a na nje so swoprědka njejasdołcźene, posdźišcho sajédojcźene wabjenki wupokoja, kotrež so s hnojom abo sněhom lohko pschikryja. Jako wabjenki wuźiwaćh najlépše kuchiśe wotrodki, ako wotrabki pschi rězanju swini, konjaze mjasa, pjelnene jejowe schkorpiju, ryby a podobne, a jako rěd wuźiwasch phosphorlatwergu, kotraž pak njesmé sa phosphorom wujeći. Wabjenki najlépje we mjezkornych hodźinach wupokojich a j wjetschedno dźěła su swój samér rano hi[illegible]dopjelnile. So bychu druhe ptaćki, domjazy skót a d[illegible]wina do schkody njepschischće, maja so njewuźite wabjenki a zlatnjene wróny hnydom sebjerać a spalić. Tutón postup měł so jenoź shromadnje a po hamtsm[illegible]dowolenju a sjawnym wobjemjenju nałožiś.

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

25] (Pokrašowanje.)

Libra so pilnje wohladowaše, hač njewohlada tola mjez nimi Albinku, abo někoho z Hanušec kubła, zo by so wopraša, hač je so hižo na puć podała, abo hač pśińdże hakle pozdźišo. To pak so jemu njeporadźi; za to pryjedy hišće, hač po zamjerzłych pućach a mjezach na dróhu wuńdźechu, zetka so z Kuklu wot Hejhankec, z młodymaj mandźelskimaj Wotawomaj, z Cyrilkom Juklu z korčmy a z jeho sotru. A za nimi a pśed nimi běchu wšudźe śrjódki a krocźachu tak spěšnje, kaž dowoli cźumpata póda a puć, z městnami dosć stupacy.

Librec postrowichu so z njenadźitymi towaršnikami; dźěchu nětko po mjezach jedyn za druhim, kóždu khwilku hinak, pśedku Terka, kotraž so stajnje wohladowaše. Jobk pśidawaše so bórzy pak k Wotawecom, pak ke Kukli, běše njepokojny a jako by měł někajke prašenje na erće. Skóncnje rjekny: „Hač pak też to budźe šwarny hermank? Pśińdźe-li wot nas dosć ludźi z Jewic?"

„Tónle hermank wšak tak jara wulki njebywa", wotmolwi Kukla; „dźeń je krótki, na zymu su so ludźo zawobstarali a do naléća je dołho."

„Ale w tutym času bywa mjez ludźimi hišće pjenjez", pśispomni Juklec Cyrilk — „a holcy pśihotuja so „na wostatki".

„Do wostatkow" je hišće wjele njedźel", znapśećiwi młody Wotawa. „A runje w tymle času je najwjacy ludźi khorowatych — starši cłowjek někotryžkuli njemóże na hermank woteńć drěnja abo kašela dla."

Libra pśikiwny. „Kaž naš dźěd; tón z łoža skoro niestawa — a létnjeho časa je tak dosć hišće khipry!"

„Tón drje bjez dźiwa, tomu je zawšsće dźewjećdźesać", wotmolwi Wotawa, „ale storhnje to też młódšeho. Tule Hančiny dźěd, wčera a dźensa zaso jara skorži — a tomu njeje ani sydomdźesać! Hanička je dóšła po ćetku Albinku, zo by šła z njej na hermank, matej so rady kaž dwě sotře — Albinka njeje ani zyknyć směła, haj ani hospodař njeje so na puć podał, zo by hnéwanja njemél, zo z dźědom derje njeméni. Hanička běše Albincy słubiła, zo ji pśinjesy, štož trjeba."

Libra běše woprawdźe dźakowny młodemu Wotawje, zo je jeho z njewěstoty wutorhnył; ale nawopak běše jemu zaso zrudnje, zo Albinka do města njepśińdże, zo město wjesela na hermanku budże dyrbjeć pśipósłuchać stonanju a swarjenju wobcźežneho nana. Najradšo by so wróćił — ale kak by mohł swoje nahłe wotmyslenje woprawnić? Wšako nichtó njewě, čehodla je po prawom na hermank šoł! A byštej mać a Terka samej dyrbjałej wšě brěmjenja njesć? Hnydom potłóći pśeće ledy nastate, ale napadnje woćichny, hižo ani slowćka wo hermanku njepikny.

Crjódka měšćanow a burskeho luda zamó so ledy do pśedka pśetłóčić z wuzkimi haskami mjez budkami, ławkami a korbami; kóždy khwilu bu nječhtó powaleny, kus drasty jemu storhnychu abo bu postorkany, pśi čimž zwužitkowa wšelaka cuza cwólba, na wšě hermanki pśibéžaca, z wustojnym paduśtwom wzać sebi to najlépše. To bě wolańca, kśiceńca, hołk a tołk, zo so wuši zastupišćej, a na torhošću, ze wšěch stron kruće z domami wobstupjenym, potrojichu so te harowace a kśicace zwuki, wot murjow so ze wšěch stron wotražace.

Naměsto poskićowaše jara w barbach pisany wobraz, wobraz žiwjenja nanajbóle wjesoły a z pohibliwošću so stopnjowacy; ale wótry wobkedźbowaś, kiž by był spohladnył na budki hermankarjow a mjez nje by widźał, zo tale wurjadna połnota ha[illegible]hośća je z khwilkowym zawodźewkom trajneje, [illegible] jara zwjeselaceje woprawdźitośe.

Tu a tam mjez spodźiwnymi domčkami, w stro[illegible]zbnym stylu štyrcytych lět natwarjenych, jewjach[illegible]so njewobnowjene, wopalene swisle zastarskich tw[illegible]bow a wokneškow, kamjeńtne a drjewjane njeho[illegible]towe kózły, powostanki to žałostneho wohnja, k[illegible]běše pśed połtśeća létom město zapuścił. Na rózkach[illegible]dróhom, pśi radnicy, pśi mnohich murjach mjez buch[illegible]kami stejachu zakryte hromady cyhelow, kamjeni[illegible]pěska, pśetož měšćenjo wuporjedźachu hač do zym[illegible]pilnje swoje domy a zjawne twarjenja, a poddaj[illegible]gruntownicy jim pśi tym šwarnje pomhachu, [illegible]wožujo twarski material a wotwožujo rozsypki. St[illegible]pśińdże tu do města wšędny dźeń, wuhlada tu dos[illegible]starosćiwych wobliczow, zymniczje dźěławych rukow[illegible]kotrež chcychu wšitke sledy minjeneho njezbo[illegible]wotstronić, tak daloko hač jim w tym, kaž so hus[illegible]stawaše pola skromnišich měšćanow a mějićelow t[illegible]mjenowanych „pribytkow", njezadźěwaše njedosta[illegible]pjenjeznych srědkow.

Dźensa wšak njebě runje žaneje starosćiwosće a poraženeśe widźeć. Hermank woznamjenješe město jara bohate žně, hdźežkuli běchu měšćanscy ludźo widźeć, běchu wšitcy weseli, haj pśewšu měrn[illegible]wjeseli. Starších ludźi wšak na torhošću jara wje[illegible]njebě; pokazachu so tam lědma na wokomik w. t[illegible]cenćy, zo bychu sebi z khwatkom nešto wobstara[illegible]pśekupcy a rjemjeslnicy pśedawachu, w korčmach hoscźencach a naliwańach njemóžachu naliwarjo j[illegible]nawalu luda dočinić, w haptycy wjesnjenjo mazy[illegible]kapki sebi kupowachu, dźiw, zo durje njewurazych[illegible]a knježa měšćanscy lékarjo njemóžachu so ani t[illegible]mérje najesć. A te kowańje pśi zajędzach do mě[illegible]běchu z pśijeżdźacymi wozami a konjemi wobléha[illegible]

(Pokrašowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje** 5. makeho róžka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

„Božo, budź miły!
Zdźerž strowy a čiły
Do skóńčenja časow
Mój serbski lud!"
Čišinski: „Wječorna modlitwa".

— **Wo wjedrje.** Pichipkaw mileho powětra z morja do našich stron hišće traje. W połnóžnych stronach Němskeje žo tež hyšće hišćo dešćuje. Nad połodnišćej Europu žo wyšiha nutworia a žnadź tež na naše wjedro bóry wšim dostanje. Pichi jeje sbližanju je mózno, žo by powětr w našim kraju trochu wuhrudźi. Tola šmějemy hišće derje šnjeźliwe wjedro. — Jutrje žobotu hłóncžko 7,30 hodź. šhadźa a fo 4,59 hodź. khowa. Měsačk šhadźa jutrje rano 4,03 hodź. a khowa žo pichipołdnju w 12 hodź. — Wječera wječor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0 a najwyšiša dźeńowa temperatura 7 stop. cžopłoty. Dźeńža rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer 0 a najniša nózna temperatura 4 stop. cžopłoty.

— **Wuhladny na wjedro za jutrišchu žobotu: Mało pšchemjenjenja, trochu khłodnišcho.**

— **25letny jubilej.** W tutnych dnjach šnaty Budyški wobthodnik Ota Hartmann, wobsedźer wobkhoda na Žitnej haźy cžo. 7, swój 25letny wobthodny jubilej wobswjećił. Hartmann narodźi žo 1884 w Hněwožanach pola Budyšchina. W lěcze 1910 sašadźi žo w Budyšchinje a w lěcze 1912 kupi šebi Häckerez wobkhod z wołmianynmi twarami na Žitnej haźy 7, kotryž wot lěta 1852 wobsteji. Po wójnje je jubilar swój wobkhod wo wjele pozwjetšchił niž jenož so někotre šuźodne wobkhody k swojemu pšchibra, ale potołi žo tež na pšchedawanje hotoweje drasty. Jubilarej tež na tutym mějnje wjele žboža do pšchichoda pšchejemy.

— **Naprawy powětrowneho šchkita pšchi nowetwarach.** Schtkanška měšnosć w pinzy jeneje leżownosće je we pšchipadže nadpada lětadłow najwješčišchi schkit za živine wobydlerstwo. So by tutu nusnu naprawu šnuitsowneho krajneho šakitanja špěchowała, je nalutowarnja w Burkhardtsdorfu w Kamjenicžanskim hamtišchim heitmanstwje wobšamkła, so pšchichodnje požčonki k nowotwaram privatnych bydlenjow jenoš hišćeže dawe. Khodź fo twarške naprawy powětrowneho šchkita dopjelnja. Tu šłuscha na prněm měšcže, so žo pšchi nowotwarach wjerch měšnosćow w pinzy, kiž žo jako šchkitarnja postara, po potrjebje sešnyni. Pšchi nowotwarach budźe žo tež dyrbjeć dosć na wopatny šchkit dźiwaca, kiž je němški swjatk ja powětrowy šchkit dosć wujašnił.

— **Sa pčelarjow.** Sakšy pčelarjo žu žo po postajenjach łońšcheje wuspołoženje bitwy na pšchikładne waschnje měli. W lěcze 1935 w Sakšku 70 829 pčelarjow z 839 801 rojow. Jich liczba pak žo w lěcze 1936 na 83 801 powjetšchi, potajkim wo 12 912 abo 18,2 procentow. Najbłyšiško liczba pčelarjow z 1936 we 18,08 procentow, w Budyšku wo 15 procentow a w Žitawsku wo 11,9 procentow. Tak šteji sakška kraina wotrjadna skupina, schtož pšchisporjenje ludźmi wo nastupa, na prěnim měšnje pšchede wšchěmi němskimi krajnymi skupinami. Sšobustawstwo pola sakłe lejne krajneje wotrjadneje skupiny je wo 912 wobjebow w lěcze 1936 pšchiběrało. Liczba sobustawow stupi na 10 712. Najbłyšniško je sobustawstwo w Budyšku wokrjesnej skupinje pšchiběrało. Tu wuczinjenje pšchiběranje 19,2 procentow, w Lubiščku 17,9 procentow, w Drježdźanskej 15 procentow, w Kamjenišku 5,5 procentow a w Žitawskej wokrjesnej wotrjadnej skupinje 3,7 procentow. Tak je sobustawstwo w pšcherěrku wo 9,5 procentow pšchiběrało. Sajimawy je tež pšchehlad wo miedowym wurnoschku l. 1936. W krajnym pšcherěrku je ludźimo pczołow 1,25 kg mjdu wunjeschło. Nad tutym pšcherěrkom stejachu Dschatzka ſ 2,95 kg, Drježdźanska ſ 2,06 kg, Budyska ſ 1,55 kg, Lubiščka wokrjesna wotrjadna skupina ſ 1,25 kg; pod tutym pšcherěrkom wołtachu Žitawska ſ 0,33 kg, Kamjenička ſ 0,55 kg a Schwarzenbergska ſ 0,25 kg.

— **Muzej.** Wjeseče žiwjenje knježeve šaudźenu njebjelu w hoschenju „K selenej łuzy", hdźež mějesche wosebite towarschstwo je Ssokołaj swoje tšelenje za skutk spnješe pomoz. Njedźiwajo truteje symy bě wjele towarschow z blišca a daloka na tšelenje pšchišchło. Wot ranja hač do wječora wrjeschachu tšelby. Schtóž njemóžeše skorowatosće dla sam pšchiść, tón še swojim towarschom pichinoschk za tšelenje žobu pósła. 11 towarschow bě pšchi pjeczoch wultšelach 50 kołow, to cžoł dostachu wobjebite wopišmo. Su to towarschojo: E. Pětrik 54, Müller 54, K. Warschat 43, W. Zofel 52, Schmidt 52, Rjeka, A. Zofel, Schenk a H. Pětrik kóždy 51, Grullich a Wojta kóždy 50 kołow.

— **Maleho Wjelkowa.** Wobsedźerjo žadowych šchtomow, kedźbu! S pšchewjedjenjom wukasa šakšeho hospodarskeho ministra wo wotstronjenju schkodnikow a khošcžołow na žadowych schtomach ſ 15. februara 1935, a ſ tym swišowazych naprawow bu pšchedźyda šahrodniczkeho towarschtwa, žadaršcžowebo wotrjada, Ludwig Ziegler ſ Maleho Wjelkowa pojtanju. Wobsedźerjo žadowych schtomow dyrbja tutomu społnomóznjenemu pšchiwołanju ſ žadowym schtomam dowolicź a jemu kóžde wuskónjenje podacź. Naprawy, kotrež tutón społnomóznjeny wukaja, maaj žo na kóždy pad dopjelnicź. Schtóž žo pšcheczíwja, móže žo pokhlostacź.

S **Njeswačidła.** Jutrje žobotu smjeje stary veteran Handrij Mihank žiwoje 92. narodninu. Pšchi jeho 90. narodninach bližšche rosprawjachmy. Tžeł je hižo wokolo ¼ léta dołho khětro šlabý a žiwoje wšchědne wukhodźowanja je někotre gyle šaštajił. Skoro zgły dźeń žeđźi w žiwotnje stoke. Wjeseli žo jara na žiwoje narodniny. Tež na tutym měšnje pšchejemy Mišankej dźedźej hišćeje prawje rjany žiweništi wjeczor.

Sswobodny dźeń za hospodu: 14. februara
Kóždy je žobu SA-jenohornczu jedź!

S **Njeswačidła.** (Skótne wiki.) Na schtwórtkowne šótne wiki bě žo šajšo wjele družin šotu pšchiwjesło. Wopyt pak bě šubjenych puczow dla šrěni. Howjaseho šotu wobsebje pak wołow tanšchovnitšeho pokhoda bě wjele na wikach. S tidyšchcje wokolimy pak žo njebě ani jenecho khočecja pšchihnało. Wšaki běchu normalnje šaštupjene; prošatow žo jara wjele poštičcjeche. Pšacžił ty za kruwy běchu 300—450 hr., ja woły ja zentnar 40—45 hr., ja šracžki 80—200 hr. ja šchtuku, ja běhaki 23—43 hr., ja prošata 8—16 hriwnow. Koni bě žo jenoš malo pšchihnało. Wobkhod ſ howjadźami bě pšchi khětro tłóczenych płacžišnach pomały. Wšaki tohorunja pomaku ſ rukow dźechu, prošata pak žo tež pšchi nitkich płacžišnach cžežko wotbychu. Smuneho a šnehojteho wjedra dla wošta we wšchech družinach wjeschi šhtk.

Z **Khróšče.** Wutoru wječor wuhotowa wjesne wójnske zjednoćenstwo swój lětuši zawjeselenski wječor. Kameradowy wjednik Delenk z Khróšče witaše hoši wutrobnje, zdobom pak wobžarowaše, zo njebě wjacy hoši přikhwatało, wosebje pak nic kamerada. Po powitanskej narěči jimaše so ton wokrjesny wjednik Naechster słowa k dišej narěči. Delenk kaž tež propagandny wjednik Skala podžakowaštaj so jemu za jeho powučace słowa. Z třikróčnym „Zdar" na wjednika so ręč skónči. Hłowny dypk wječora bě film wo nastacu a dźele Kyffhäuserskeho zwjazka kaž tež rjany kulturny film wo plahowanju koni. Předwidźenja filmow přitomnych jara zajimowachu. Po tym započinaše so wjesely dźel wječorka z rejku, ke kotrejž Kamjenska kapała sylnje hudźeše. K rejwanju bě wosć přileżnosće. W běhu wječora so hosćo hišće z někotrymi rjanymi poskićenjemi překwapichu. Tak bě so wječor dosć derje poradźił, jenož škoda, zo při tym wjesele hodźinki přeběhnu so minychu.

S **Kamjenza.** (Shubjeny.) Hižo tydźenje dołho je tu nježe 60 lět stary Richard Conzik z hubjeny. Hač runjeż dźełowa słužba a jeho towaršichojo wšmu prózu natołachu, so bychu jeho namałali, so jim to dotal njeje poradźiło.

S **Kamjenza.** Sobotu wječor pola twarskeho muchtra Egera w drjewjenju na Albertowym namješcu wohenj wudyri. Wobniwna wobora, kotraž bě hnydom na mjesnje njesboża, ſ dwěmaj hadźizomaj pšchesiwo wohnjej wojstupowasche. Dołha łónja bě ſ drjewom dospołnje wutykana a paleische fo w zyłej žiwoji dołhoicži a šchěrokoscži. Tež Arnholdej tyschernja běsche wobrožena. Na dobre žboje pak žo poradźi, tutu wulkowacź. Kónia žo dospołnje spali, woheń běchu dźeśi łałośče. Schkoda nehdże 1200 hr. wuczinja. Techniška nusowa pomoz žo pšchi hašenju wosebje wuinamieni.

S **Kamjenza.** Dźeńża dop. ½11 hodź. łapokaia žo w jwjedźenišcži žirli Lessingowoje šchule nowy hamtiši heitman Drježdźanško-Budyškeho wokrjesa wyschši štupinowy wjednik Schejmann.

Se **Ssmilneje.** Mjes Wiškopizami a Ssmilnej na jenym železniškim pšchekhodže Žitawsko-Wiškopiske železnizy žo njeboža sta, kotrež budźiške žo mohło tež hinak skónčzić. Sapšchahi Delnjo-Ssmilnjanskeho ryčerskubła wožacku pjerišchcj na luki, kotrež ſ juhu wot železnizy leža, a pšchi tym wužiku železniški pšchekhód, kotrež je žo w poždelnim cžasu še sawjerami schkitał. Hdyž ſ próżdnimi wosami wróżo jedźechu, bě prěni šapšchah wšcheho runje pšcheješeł, druhi pak štele'che runje na kolliach, jako cžerjany wos pšchijedże, kotryż ſ Wiškopiz 8,40 hodź wotjedże. Pohonez prózowaische žo naišpěšchniscžo ſ kolijow wujeć, pšchi tym pak žo jemu arat rostorha. Cžeriazy wos šajeżde do wosa, štorhny jón ſ kobu a wlecże še jón kónz pucża dale, tak žo žo wos khětro wobschkodži. Konjez a pohonez na dobre škoda na jeschu nje-

Kospodarski rozhlad

Pjatk 5. februara 1937.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,18	100 čěskosł. krónow	8,656
100 šwajc. frankow	56,89	100 franc. frankow	11,59

Barlinska burša 4. februara 1937. Hač runjeż žo wczera na buršy publikum tohorunja žylnišcho na hódnostkowych wikach njewobdźěli, běsche tola wot wšcheho spočatka živisko na buršy a kurjy štupachu. Swjetjscha ma žo to pšchipišaczš někotrym wjetšchim nakupjejnam buršownych wobkhodnikow ſ powolanja. Lépsche wobkedźbowanje namakachu wošzebje někotre špezialne hódnoty kaž na pšch. Wintershall kotreż wo nimale 3 proz. poštupichu; wuprawnja žo tež ſ lépschimi wuhladami w kalijowej industriji, dokelż je šchpaniška konkurrenza nětkole wusamknjena. Tež někotre druhe hódnoty mějachu wošzebity postup, kotryż žo šwjetjscha bohrym dźełowym wuhladam za nowe léto pšchipišuja. Na rentowych wikach bě poměrnje cžicho.

Barlinske žitne wulkowiki. Na žitnych wulkowikach žo nicžo njepšchemieni. Dokelż ma ratarjstwo do konca tutoho měsaca žwoje kontingenty we wumłkwanskich žitach dopjelnicź, wocakuja žo pšchi milym wjedrje wjetšche pokupjenja. Mélo du pošticžene twory pšchi nětcžišchich šaštaranskich mózno sćach šwjetscha hnydom na pšchetrjebarja, tak so njeje mózno, žebi žwoje šklady wupjelnicź. W Barlinje šamym žo nětko rožka cžežo kupuje hacz pšcheńca. K wotšamknjenjam dóńdże jenoš w małych dźelbach. Na mukowych wikach móżeše žo potrjeba rżaneje muki trjeć. Pšchi pšchedawanju pšcheńcžeje muki žu mlyny dźiwajo na wožnjokacj žwojeho wumłkwanskeho kontingenta kedźbliwi. Pjawoanske žita žo w Barlinje njepokupcžachu. S industrialnych žitow je jenoš wowš tu a tam dostacź. Tola tež wotbytowe mózno-sće žu žo šhorschiše.

Wiki w Kamjenzu.

Pšcheńca 0,05 hr., rožka 8,50 hr., jecžmjeń, nal. 8,45 hr., wowš 7,90 hr., pšcheńcžna muka 18,50—21 hr., rżana muka 12,17 hr., pšcheńcžne wotruby 6,50—7 hr., rżane wotruby 6—6,50 hr., žyno 2,20—2,40 hr., šłoma 80 hacz 1 hr., butra 76 pj., jeja 10 pj., prošata 9—18 hr., běły kał 8 pj., cžerwjeny kał 10—12 pj., jédźana koboda 50 pj., žybła 10—12 pj., jellerij 20 pj., khrěn 80 pj., morchej 10 pj., radišti 10 pj.

Wiki w Lubiju.

Pšcheńca 9,95 hr., rožka 8,30 hr., jecžmjeń, nal. 8,45 hr., wowš 7,90 hr., běrny 3,15—3,45 hr., žyno 2—2,25 hr., šłoma 80—1,10 hr., pšcheńcžna muka 14,48—17,95 hr., rżana muka 12 hr., pšcheńcžne wotruby 6,85—7,15 hr., rżane wotruby 5,70—6 hr., butra 75 pj., jeja 10 hacz 11 pj., twaroh 20—25 pj., běły kał 8—10 pj., cžerwjeny kał 10—12 pj., morchej 12 pj., jédźana koboda 15 pj., hydrotły kał 25—35 pj., tolhabi 5—10 pj., porej 8 pj., tšjały kał 12 pj., žybła 9—10 pj., jabłuka 20—45 pj., jellerij 10—20 pj.

Wiki w Khocžebušu.

Twaroh 25 pj., lany wolij 1,45 pj., linu 1—1,40 hr., ščcžuki 1 hr., karpy 1 hr., hołbje, młode scht. 60—90 pj., kurn, žiwe pt. 90—1,10 hr., thapony, žiwe pt. 70—1,10 hr., tołtrabi 15—20 pj., morchej 10—15 pj., jédźana koboda 40 pj., hydrotły kał 30—60 pj., cžerwjeny kał 15 pj., běły kał 10 pj., wirsingowy kał 20 pj., jellerij 20 pj., thrěn 60 pj., žybła 10 pj., jabłuka 35—55 pj., worjeńki 40—50 pj., lésne worjeńki 40—45 pj., prošata: 7—10, 11—15, 16—21 hr., běhaki 22—29, 30—41, 42—60 hr., wobthod bě pomały.

Drježdźanske žotne wiki.

Swini žo na wikach jara wiele pošticžeche, tak je mějachu pornje łašchtyn wiłam pomały wobkhod. Hodnotnješche žo dźeł na druhe wiki dirigowali. Cžełata wjaży štóż a wowzy žo štabje kupowachu. Howjazy štóż žo pšchidźeli.

Płaćizny ręcznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

4. februara 1937 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 483

Najlepše kormjene čelata wot cyca	55—63
Srjedne kormjene čelata wot cyca	45—53
Srjedne wuwite	36
Najlepjatnješe	—

Swinje: 256

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	—
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	50 50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	—

Wcžera płacjeńe w Barlinje zentnar

pšcheńcy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožk R 8: 8.30 hr., R 11: 8.45 hr., — jecžmjeń G 7: 8,45 hr. G 9: 8,70 hr., — wowša H 10 7.85 hr., H 13: 8.30 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 2.	3. 2.		4. 2.	3. 2.
Pšenca	212,0	212,0	lupiny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowša	—	—	zeradella	—	—
kukuricza	—	—	raps, wosuški	—	—
pšenč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	such. lubjanč.	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni, krutki	—	—
rżane „	10,10	10,10	syno, 50 kg	—	—
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma	—	—
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšenč. „	—	—
lane symjo	—	—	wowsna „	—	—
pieluški	26,0-29,0	26,0-29,0	rěna „	—	—

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.9 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 169.0 9: 174.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 166.0

Hłowny redaktor Marko Smoler. Zamołwity za politiku, feuileton a wobrazy A. Dučmanc; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoler; za nawołtki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoler. Čišć: J. Cyž, dir. jur., w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1823. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

pschiúdźechu. Wina na njesbožu je pohonca, kiž bě spuschćenej sawjerje sam wotewrił a tak njesbožo sawinowak. Pohonca smješe so dla wohroženja wobkhada samołwiću.

S **Kamjenca.** „Stareho" popadnyli. Po starym waschnju ma so „stary" pschi domłóczeniu k najbliżschemu husbodej, kotrejž hischće njeje domłócził, donjesć. Porabźili so to, potom dyrbi bur, kiž je domłócził, žiwojim cjeladnym kanu piwa dać. Też pola H. běchu domłóczili. Stareho doniesły kruwak k husbodej M. Tutón dźiwasche se žiwojimi ludźimi w bróžni, jako stary muš pschilećeja. Tam jeho twrdom hrabnychu a we wokomiku běchu wschitcy sa tym, kiž bě jim jeho pschinjesł. Po wšej nasta wulka honjeńca. Skoro jeho doseźěchnychu, tola hižo bě psches płót slocził. Tola wuczeknył žiwotim pschesećěharjam hischće niebě. Jedyn je pschećźěharjej jeho pschi sahrodnych durćźach hrabnu a hižo jeho porjadnje je žněhom wumu. Druhi pschikwatachu, swjasachu jemu ruzy na zkribjet a stareho k tenu, pomołowachu jemu wobliczo se šalami a sadźichu jeho taikeho na karu. A nětko idźechu do dwora, k kotrejž bě pschićhoł. Tam pak praweho frosumjenja njenamakachu, ale pikkachu jim k dwora. Tutón rjany, wjeseły zwrtny nałožił wschak by po prawom měł praweho frosumjenja namakać.

Hudźba — wumělstwo — dźiwadło

Nazionalsozialistiski statny symfoniski Orchester w Saksku.

Nazionalsozialistiski symfoniski orchester, kotrejž bě wjednik w cźasu wojowanja sałoźił a kotryž je žehi na wjele puczowanjach w tukraju a wukraju wulke cźesće dobył, puczuje nětko po Sakscu. Wječera pschipołdnju w pschestawy wustupi we Wulk. Dubrawje w Margareźinej Sćeźe. Hdyž běšche so naiwjetscha dźiwadźnja wuprózdnika a šwjedźenźan wuprjschika, tak so běšche tam ja nadźe 2000 wošebow měrna. Žurla bě hacź na posledne městno wupjelnjena, dokelž běchu so też towaršchojo ſ Reinitzej gratowcie fabriki, dale firmy Capitar we Adolfskej Hěće a Minakalska dźiełowa słužba a pschiwusni na tutón konzert pschepročnje. Mjednik pschedewjasca, knjes dr. Fleischmann, wotewri tutón pschedewjaczowy appell a wupraji swoju radosć na tom, so je so statny symfoniski orchester šmólniwy wuprajił, w dźiełowej pschestawizy też jónu jednorym ludźom hudźbu poskiczicź, kotruž hewak nimaja móžnosć słyschećź. Postrowi wošebje 90 muži wobstejazy orchester je šwojim kapanym mischtrom Erichom Kleńom, kaž też saitupierjow itrony a hamtow, kiž běchu ſ Budyschina pschikwatali. Orchester wotewri ſ ouvertura ſ „Freischütz". Potom scźěhowasche Ludwig van Beethovenowa symfonija D-dur a wukrjesla rapsodija wot Franza Lista a na tónzu kěžorski walcźik wot Jana Straußa. Pschipołdnikarstwo bě tak hnute ſ tutymi pokiećenjemi, so pschikleska njebě tónza. Orchester hischće jedyn kuſt pschida. Po programmje porěcza wokrjesny iaridnik němsteje dźełowe fronty Zimmermann ſ Budyschina hischće nětotre słowa k pschitomnym. S němčikmaj hymnomaj a ſ tfitkrośnej zbławu na wjendźik so kwasna zwjatečnosć skónči.

Mjecźor hrajesche tutón orchester w pschepjelnjenyaj žurłomaj Krónp. Žurli běchtej zwjedźenźan wunnschenej a wobzwětlenej. 90 muži zhłuby orchester mjesche ličby na wunnschenym jewišcźu měrna. Na programmje stejachu Franza Listatowe. Schubertowe a Wagnerowe kompozitije. Wschě pokiećenja běchu we wumělskim nastupanju dokonjane. Kóždy je kobustawom orchestra je ſ hotowym wumělkom, a ſ wurjadnej prazniſnosću kłonjuše so po mischtrikim wiednifu orchestra, Erichej Kloßej. Wobzebje wulke zpodobanje zbudźi Schubertowa njedokonjana h-moll symfonija, Wagnerowa ouvertura k „Tannhäuserej" a Wagnerowy „Siegfriedowy idyll". Też za Budyske pschipołdnuchańcźiwo běchu tute pokiećenja ſ wopraudźitym znutskownym wokschewjenjom. Němskej dźełowej fronce, kotraž je ſ tutymaj pokiećenjomaj ludowym towaršcham, kotriž hewak nimaja přadnosće tak tuni pjenjes tajki mischtrski orchester hłuschećź, ſ sca wošebity dźak.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 4. februara 1937.

Narodźiła je so: 1. 2. Richardej Erichej Grünbergej, knihikupcej, dźowka.

Wumrěłej stej: 3. 2. Khrystla Luisa Zimmerez, naładźecka, nětko invalidna rentnarka, 84 lět. — Hana Theresa swud. Wobłstowa rodź. Maierez, fabrikska dźełacźeńka ſ Wjeleźina, 56 lět.

Sćiwójbne powěsće.

Wumrěli: Heinrich Robert Freudenberg ſ Hodźij, 39 lět stary. — Rentnar Arnoscht Lehmann ſ Běłšich, 84 lět stary.

Towarstwowy powěstnik.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow přeprošujemy na njedźelu 14. februara 1937 rano we 8 hodź. na serbske kemše w Taschenberg-Palais kapału. Spowědź wot 7 hodźin.

Jasenca. „Katolska Bjesada" ma póstnisku pondźelnu swójbnu zhromadźiznu. Započatk w 7 hodźinach. Zastupne khartki maju so hač do njedźele pola pokładnika wotewzać.

Khelno. „Domjina" ma pondźelu 8. mat. rójka wječor we 8 hodź. pola Mjeńarjez šabawny wječor ſ tofelom a pampuchami. Naiche hosbustawy se swójimi žonami ſ tomu wutrobnje pschepročuja. Starosta.

Rakecy. Hrajerjo a spěwarjo wosadneje skupiny „Lipy" zeńdu so zaso přichodny pjatk pola Helasec. Starosta.

K póstnicam
Kěž. wućah. muku
a wšě trěbne wěcy
k pječenju w znatej wurjadnej kajkosći.

K wječornemu swjedźenjej
moje słódne 1934
běłe a čerwj. wina
kiž sam wutoču,
1/1 bl. hižo wot 0.75
Też tute wino,
je woprawdźe dobre.
Němske jehkć. wino
wosebje płaćiz nyhódno „Sumjate złota" 1/1 bleša 2.- hr.
Tuta moja domj. znamka je nimo sw. tuniosće wubjerny a derjestódny sekt!
A nic naposledk
Preisser kofej
kóżda druhna jena wosebitosć
1/2 kg hižo wot 2.— hriwnow
Karl Preisser jun.
na Žitnych wikach 24

Cyle wosebje tunje a znižene płaćizny
na posledním dnju zymskeho skónčeho předawanja, sobotu, 6. februara 1937
Wobleki za konfirmandow, mužace a pacholace wobleki, dobre tkaninowe kholowy, manchestrowe kholowy a tajke z kožaneho płatu, kortowe kholowy, breeches, dobre zymske jopy, paletoty z płatu, sylne wiedrakrute jaki do wětra; prawe dobre sylne kožane jaki atd. pola firmy
Woldemar Menger w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach 6
(znapřeća rjemjesłowoje a přemysłowoje šule)
Njeskomdźe na posledním dnju zymskeho skónčeneho předawanja jara tunjo kupować. — Wulki wubjerk!

Dary
za wše swójbne swjedźenje
časniki a debjeńki
we wulkim wubjerku, po tunich płać. kaž přeco pola časnikarja
Fritz Hebold w Budyšinje na Serbskej
hasy 6 — Tón nowy wérow. pjerščen, se slěbornym ładrom a 585 złotym wobrubom — to nalnowišći

Herbska gruchta w Rózeńce
Sobotu, 6., njedźelu, 7., pondźelu, 8. februara 1937
toču kózłopiwo
K tomu wšěch lubych znatych wutrobnje přeprošuju
M. zwud. Eiseltowa.

Najlěpše žolte
jedźne běrny
podawa
ryćeŕkubło we Wownjowje
Telefon 3301

Korjeniny
za domjace rězanje
Popjeŕ . . . . . 125 g 35 pj.
nowe korjenjny . 125 g 90 pj.
kolbasnik . . . 1/2 punta 80 pj.
ſ zmjenjowe krmpy . punt 20 pj.
rězań. ha hejdźnika . punt 60 pj.
Za pječenje pamuchow
pamp. korjeninowy extrakt
bleša za 8 pt. mnki doschacz 10 pj.
Korjentowy stan na Hlownym torhošću
z napřeća połnjoskeje strusze
korjeninowa rozpołaŕnja Thauer
Klamy na Serbskich hasy 80

Połonowe wino
běłe
litr . . . . . 1.20 hr.
1/1 bleša . . . 1,00 hr.
Woptanja po přeću
Klemm w Budyšinje na Kamj. hasy

Wolma se slěbornej nitku je
wolma za knjeza
jenoš najlěpša hajkosć, wjele barbow, najtuńše płaćizny
wotri. wobkh. Günther
Rózk. Žitnicke hasy a mjas. jětkow

BALDUR
worclowe kotołowe kachle

Sylny worclowy wobtwar, ... społnje z wołniakrutymi ... motowymi kamjenjemi wu... rjowane. Sylne dwójne dur... palniška z lateho železa... zawjazanym filcom. Durje ... popjelnišču k suwanju, tołe... dla wulka zlutniwosć na pa... lidle. Kachle su za kóżd... wosebitosć swojeho raza! ...

Železowy dwór Je...
MIESSNER
G. m. b. H. w Budyšinje
při Žitnych wikach

Kupuješ wužitnje po... našich inserentow

Thams & Garfs-Kaffee
Probieren Sie ihn... und Sie bleiben dabei!

Naše wabjeńske měšenje
z wulkej bunu . . . . 125 g **65 pj.**
a 125 g 0.80, 0.70, 0.60, 0.55, 0.50 hr.

Połonowe wino
. . . . . litr 78 pj.

Za póstniske pječenje

pšeńčna muka, typa 790 . .	2 1/2 kg	měšk 95 pj.
marmelada ze štworakich płodow . .	1/2 kg	32 pj.
truskalcowa marmelada	1/2 kg	45 pj.

Tučne jerje . . 10 štuk 75 pj. 55 pj. 45 pj. **35 pj.**

Rybowe konserwy

Pječene jerje	litrska tyza	60 pj.
Pječene jerje	pollitrska tyza	40 pj.
Želejowe jerje	litrska tyza	**90 pj.**
Krónowe sardiny . . .		
Zawite jerje	pollitrska tyza	**50 pj.**
Bismarckske jerje . .		

Thams & Garfs
w Budyšinje
na Hlownym torhošću :: Telefon 3068

4., 5., 6. februara = 3 dny zbytkow
wołmjanych, židźanych a płóčliwych tkaninow po spodźiwnje tunich płaćiznach.
SCHAUSEIL
w Budyšinje

Dospołne wupředawanje
Hósec železowe wikowarnje
na Kěžorskej drózy 9, dla spuščenja wobkhoda
Domjace a kuchinske graty, potrjebu za rjemjesłnikow, hotowe twory, zahrodne graty, wudźerske a pčołarske graty atd.

Kóždy nawěschtk
njech je to wulki abo maty, słuša do Serbskich Nowin! Wón rozšěri wobkhodnikej kruh kupcow, wón rozwuči kupca wo tworach předawarja, wón wjedźe wšěch hromadźe, bura, žiwnoscerja, khežkarja, dźěłacerja ze zajimcami za to, štož chce kóždy předać ze swojeho wobsedźenstwa. Tohodla podajce swój nawěschtk do swojich nowin
do Serbskich Nowin

Jenož hišće 2 dnjej
Winter-Schluß-VERKAUF
wot 25. januara hač 6. februara 1936
. . . a to jedyn, kiž może so widźeć dać." Je z Wašej lěpšinu, hdyž prawje bórzy přiňdźece, přetož mnohe rjane wěcy, kiž mózu Wam poskićić, wšsce pri sylnje zniženych płaćiznach pod ruku zajimcow namakam.
A. Bokelmann Nachf.
mějicel Curt Müller
w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 2

Přiloha k čisłu 30

SERBSKE NOWINY

Pjatk 5. februara 1937

List na Předźenaka z lěta 1934 wot braški Muchi w Tran'ach

Wjele cjeńcjeny knjes Pjchedźenako!

Ssym w cjiśle 280 Sserbskich Nowinow Wasche pichesproschenje na mnje cjitak, so bych tola prawje bórzy z Wam do Ssmolerjeŋ klamow pschiśchol, dokelž scje tam nadejschol tśi jara pěkne łerbśke knjeźniczki, pilne a śłutnjwe, pukerne a pobožne, kiž bychu ło zyle wubjernje za łerbśke mandźelstwo hodśite. To je mje wutrobnje znjeźełiło. Ssym hižo někotry króć na Waš myślił. Njewěm zyle wěscje, schtó pak Wy scje. — Ssnano scje Wy Kulowski Hawkej Pětr, kiž nětdy pschezo do mojeho starschiskeho domu pschikhadźesche a někotry scźeńk pschedźeŋa, kóždy sa 16 pjenjezkow, wotnoschesche. Tehdy khodźach hischcze do schule. Ale dyrbjach po krutej pschikasni śwojeju starschaju kóždy dźeń nimo śwojeho schulskeho dźěła pjeć paźmow napschasćź. Potom hakle źmědźach i druhich dźěćimi na łód hicź, abo śo ſ nimi ſe źněhom funkacź. Tajka kruta starschiska pschikasnja tehdy wschudże w łerbśkich wśach knjeźesche. Dźěći dyrbjachu pschasćź nawukneŋć. A dyrbjachu starschimaj ſe śwojim pschedźenjom źiwćźenje wupschacź. Petroleja tehdy hischcze źaneho njeběsche. — Wy scje moje pschedźiwo pschezo rady kupował a ſo khwalił, dokelž běch ja prawje wiele wroblazych hlowow do njeho napschadł. Taste pschedźiwo tehdy rady kupowachu. Ale někto dosćź wo tym, ſo njebychmoj pschi tym na naju plowou wěz łabyłoj, kak bychmoj te tśi pěkne knjeźniczki w Nowinskich klamach na tśioch młodych śprawnych, dobrych a schwarnych młodych hólzom wudałoj. — To wschak by było ja mnje jara cźeścźomny a ſawěscźe teź wužitny nadawk. Jako brašćka mam teź to ſa moju ſwobnu winowatoscź.

Ale njewinnicźe mi ſa ſło, mój luby knjes Pschedźenako, jo mi njeje mózno było do Ssmolerjeŋ klamow pschiśicź a ſ Wami tam parschoŋźeŋ wo tej wěźy porěcźeŋ. Mam wschak jara nusne. Dyrbju někto mojemu ſynej Makiej ſłanje dźełacź. Wy wschak ſam derje wěscje, ſo ſo tole dźěło wjazy wotſtorkowacź njehodźi, dokelž móże kóždy dźeń ſněh pschinźeć. A potom je po ſłanju. Ale tola mi moja brašćeźinska ekſistenza ſaneho měra woſtajiła njeje, hacź ſo ſlónčnje roſſudźił njebech, do teje wěźy ſapschimnyć. Ssym Waſche dla na nju někotre dny waźił a ſnym w mojej brašćeźinſkej pyśche naſtaił na mój brašćeźinski wokrjeź — to je Delnjo-Wujesdźanſka wožada, Klětnanska, Wochoźanska, Łuśćanska, Łašowska, Minakałska, Klukſchanska, Rakeźanska a Sdźarowska wožada. — Ssym najprjedy ſapocźał moje tśi rjane knjeźniczki w Ssmolerjeŋ klamach tajkim młodźeŋźam wukhwalowacź, kiž po ſwojimaj ſtarſchimaj nětdy rjane źiwnoscź wocźakacź maja. Ssym ménjenja, jo ſo knježnička na źiwnoscź pschezo hischcze najbožownischo wudała. Hdźej je źiwnoscź, tam tola ſenie ſaneje nuzy do domu njepschińdże. Ale, luby wujo Pschedźenaćej, schto ménicźe, ſo ſnym tam idźeŋ po telko wožadach naſhonił? Ja Wam praju tole: Wschudże je mje kła liźnyła. Nichtó njechaſche do mojeje rady kuknyć. Kóždy młodźenz mi brašeſche ſo hižo ſwoju lubu ma, ſo je ju ſtebi na rejach ſhladał, kotreż ſo tola dźeńſa wschudże tak hušto wotmětwaja, ſo ſ njej někto ſ rejow domoj khodźi, ſo by ju derje wobkedźbował, hacź budże khmana dosćź a ſo jemu ſa mandźelſtu hodźicź. Někotſi mi teź do wobliśa prajachu, ſo wo tajku nabraſchćenu ſeńtwu njerodźa, dokelž ſa tajſi króći cźaſ karaktter hoły prawje dopóſnacź njemóża. — Tuž mi nicźo druhe wjeſnjeſta, hacź ſo bych ſo ſe ſwojim brašćeńcjom na młodźenzow dźěłaceſkeho a rjemjeſlniſkeho ſtawa wobroćił. Ale teź pola nich n'eſtym ſaneho ſboża měł. Cźi drje bychu ſo radźi ſtymi rjanymi młodymi knjeźniczkami pola Ssmolerjeŋ woźeniłi, kiž Wam pomhaja protyki pschedawacź, hdy bychu jenož ſonu ſeźiwicź mohłi. To pak ſadyn njemóże, dokelž ſu wschitcźy bjes ſaſkłužby a bjes dźěła. — Haj, hdy byſchtaj muž a ſona ſamaj woſtałoj! Ssamaj drje byſchtaj ſo někak ſeźiwicź mohłoj. Sona by w łéźe do hribow a jahodow khodźiła, a muž by hribam dźěrſy wierćał, ſo by jich prawje wiele narośiło. — To wſchak by někak ſchło. Ale to najhórſche by naſdala ſa nimaj łakało! To je bacźon, kiž je ſwojej wcźiſpnoſcźu pschezo ſa tym kedźbuje, hdźe by něhdże mandźelſkeju wuhładał a jimaj ſ wuhnjom nuts do jeju mandźelſkeho łoża jene ſ jeho młodeje cźeledźe darił.

Při 5. němskej dróhowej zběrcy

hromadźi 5 zwjazkow prénju njedźelu 5. léta nacionalsocialistiskeho ſtatneho wjednistwa.

A ſchto ſtebi potom chcźeſch? Pſchijiecź jo dyrbiſch. To tebi twoja ſchcźeſcźanſka pſchiſtſiſlſchnoſcź krucźe pſchikała. A nimo teho ſtebi te małe njebożatko telko łubocźe ſtobu pſchinjeſu, ſo jo kóždy ſ łubocźu pſchijimnuje. Bacźonez wuj wſchak kedi na to njemyſłi, kelko ſtaroſcźe a próſy ſe ſwojim darom młodymaj mandźelſkimaj pſchinjeſe, a ſo teź wo to njeſtara, hacź budźetaj dźěcźo ſeźiwicź móz. Wón méni: Njech ſo ſamaj wo to ſtarataj, kak móźetaj jo ſeźiwicź, wſchako ſo wón teź ſam wo to ſtara, kak ſwoje dźěcźi ſeźiwi. — Luby wujo Pschedźenaćej! Někotſi mandźelſky ſo jara myła, hdyż ſtebi myſłła, ſo někto w ſymſkim cźaſu ſtebi taſkeho dara wocźakacź njetrjebaja, dokelž ſu bacźony do Egiptowſkeje wuzjahnyte a tam na domach a fabrikach wuhnje pſchepytuja. Bacźon je tu ſaſtupjeńku ſawoſtajił. Cźapła je jemu kontrakt podpiſała, jo chze jeho ſo ſymſkich méſnjach w jeho powokanju ſaſtupowacź, dónźi ſo bacźonu ſ Egiptowſkeje domoj niewróćźi. Po jutrach chze wón ſwoju praſſis jako ſam wukonjeć. —

Młodźenzojo ſ dźěłaceſkeho a rjemjeſlniſkeho ſtawa ſu mje potajkim teź wotpokaſowali! — Nimaja dosćź kuraże. — Radź bych ſ Wami dale wo tej wěźy rěcźał. Ale w tych ſymſkich méſnjach a na tych kuſchich dujach njeje mi prawje mózno, do Budyſchina pſchijiecź. Mi ſo ſdawa, ſo braſchcźenie njeje wjazy na cźaſu! — Tuž bych tym tſjom pſchecźeſcźenym a pěknym knjeźniczkam pola Ssmolerjeŋ radźił, kaž to někto kóždy cźini, ſwoje ſbożo na rejach wytacź. Taſte pěkne knjeźniczki ſnaja wěcźe teź ſbożo. — A potom dyju jim jara rady kwaſny cźaſ nawjedowacź a ſo ſwěrnu wo tu ſtaracź, ſo ſo wſchitko po ſtarych dobrych poczinkach naſchich wótzow wotmětwa.

S wutrobnym łerbśkim poſtrowom ſym Wajch

pſchecźeł

Jurij Mucha.

Pſchiſpomnjenje redakzije. Pschedźenak a bracźka Mucha ſtej ſtebi dla tutych knježniczkow njetrebawſche ſtarocźe cźiniłoj. Wſchitko ſu ſo mjes tym hižo ſbożownje wudałe.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Eſtomihi, 7. małeho róžka 1937.

S **Budyſchina.** W Michałkej zyrkwi ſměje farař Kapleř rano ½8 hodźin łerbśku ſpowědź, dop. ½9 hodźin łerbśe a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Pop. ½3 hodź. ſarjſti vikar Schołta Božu ſłužbu ſa młodźinu. Sčerk.

*

S **Budyſchina.** Krajnoſrkwinſke ſjednoczenſtwo. Shromadźiſny w Budyſchinje: Njedźelu pop. ½11 hodź. hodźina ſa dźěcźi; pop. w 3 hodź. ſpěwne dźěło młodźinſkich ſwjatkow, wjeczor ½8 hodź. pschednoſchk. — Szrjedu wjeczor we 8 hodź. ſwjatk młodźiny. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodźina. — Shromadźiſny ſwonka Budyſchina: Njedźelu pop. w Roswodźezach, pónźelu wjeczor w Kumwałdźe, ſrjedu w Budeſtezach, pjatk w Hornej Hórźy (ſhromadźiſna ſobuſtawow ſo pichijamknje). — Hodźiny ſa ſonu: Njedźelu pop. we Kumwałdźe, wutoru wjeczor w 7 hodź. w Semjach a ſchtwórtk we Walddorfje.

S **Barta.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſka a ½11 hodź. łerbśka Boża ſłužba. — Krajna ſbérka ſa ſyrkwinſke wothładanje naſcheje młodźiny. Pop. w 2 hodź. dźěcźikemſchenje. — Schtwórtk pop. 1¼3 hodź. ſeńdźenje łerbśkich wowſkow w paczerſkej ſjiwje.

S **Budyſchinka. Dop.** ½9 hodź. łerbśka Boża ſłužba w 10 hodź. roſtrěcźowanje ſ konfirmérowanej młodźina a dźěcźikemſchenje, woboje w Porſchijach. Pop. w 2 hodź. tſchešcźijanſka ſłužba ſa młode hołzy.

S **Budeſtez.** Rano ½8 hodź. ſměje farař Bóiz němſku ſpowědź, farař Böttger dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. łerbśke kemſchenje. Sčerk. Dop. ½12 hodź. ſměje farař Bóiz kemſchenje ſa dźěcźi 5 hacź 8. ſchulſkeho léta. — Sčrjedu wjeczor ½8 hodź. biblijſka hodźina krajnoſrkwinſkeho ſjednoczenſtwa w młodźinowni.

S **Bukez.** Dop. w 9 hodź. łerbśke, 11 hodźin němſke kemſchenje, kotremuż ſo dźěcźikemſchenje pſchiſłamnje. Pop. w 3 hodź. ſiłbičanſke kemſchenje.

S **Hodźita.** Boże wotkaſanje wupadnje. Dop. ½10 hodź. ſměje inſp. Berg-Budyſki němſke kemſchenje. Pop. w 4 hodź. ſichcźenja.

Starosławny Pražski časnik

Dyrbi to być dźensa něšto cyle wurjadne a ma to něšto rěkać, hdyž so tajke črjódy ludźi waleja k staroměšćanskej radnicy. A to nic jenož khwilku, ně, wot Božeho ranja cyły dźeń. A štóž je sem přišoł, nochcyše hižo wottud; stojachu tu a čakachu dołhi čas, hodźinu a dléje a hišće w tajkej čišćency.

Wšitko so tłóčeše k radnicynej wěži, hdźež bě tón dźiw přespodźiwny, nowy časnik, wo kotrymž dźěchu tajkele rěče. Powědaše so wo nim po wšěch Pražskich wulicach, na kralowskim dworje, we wosebnych domach bohatych měšćanow, kaž w khudych khěžkach a korčmičkach, wšudźe, za tón nowy wěžiny časnik njeje jako kóždy druhi časnik, ale zo je tak dźiwny a wulkotny, zo je wěsće slawniši hač wše druhe časniki na swěće.

Měšćenjo, rjemjeslnicy, žony, stare a młode, studenća w płašćach, wšitcy so před radnicu čišćachu, na porsty stupachu, šije načahowachu, woči wuwalachu na wulki čisłownik štyri a dwaceći hodźin, połny złotych kruhow a smuhow, čisłow a dźiwnych znamješkow, na kulojtu taflu pod nim z molwanymi wobrazami dwanaće njebjeskich znamjenjow, na figury na prawo a na lěwo, a najbóle na smjerć a spodźiwneho Turka, na skupeho z měškom pjenjez.

A wša hara a šćekotanje womjelkny, hdyž wot horjeka z noweho časnika zaklinča zwónčk. Jenož tu a tam něchńo zakřikny, tu a tam so rucy zbožaštej pokazujo na smjerć, kak z mocu zwoni, kak horliwje za zwón čaha. A w tym wokomiku, k powšitkownemu spodźiwanju, wotewrištej so wokniešcy nad časnikom, a w nimaj so pokazachu japoštoljo. Kročeše jedyn za druhim, wšitcy dwanaćo, wot wječora k ranju, kóždy so k ludej wobroći, na kóncu samo Khrystus požohnujo syły luda. Mnozy sej ščahnychu čapku abo klobuk, wšelacy sej křiž činiachu, druzy na smjerć pokazowachu, kak čelesna wotwěra na Judaša abo skupeho, kak so wjerći, a tón stare pódła smjerće, zo z hłowu wije, zo so jemu tak rjec hišće njechа, njech smjerć njezwoni. Ale hdyž wyše nad wokniežkomaj honač zaspěwa, běchu črjódy znowa wjesele pohnute. Smějachu so, kwičachu. A zaso nasta wulke powědanje a mudrowanje. Wšitcy rěčachu wo mištru tuteho časnika, kak je z wosebitym Božim darom a talentom wurjadnje wobdarjeny, wšudźe mjenowachu mištra Hanuša, kiž je to dźěło překlepanje a spodźiwnje wuwjedł.

Tež mištrojo a wučeni w čmowych płašćach a talardach, kotřiž blizko wěže stejachu a časnik sej wobhladowachu, khwalachu mištra Hanuša. Stejachu tu powažnje, rěčachu łaconscy, čěscy a stajnje jenož wo kruhach a znamjenjach časnika. Honačej, figuram, smjerći, starcej a druhim so jenož wusmjachu, a jedyn z nich wupraji so potupnje před studentami, hdyž smjerć njedočakliwje zwonješe a honač spěwaše, zo su tute hamplmužiki a podobne aparaty jenož k wobdźiwanju a ke kekliji wšědneho ludu dźělane, hewak zo by bjez nich šło.

A hižo jim wukładowaše, zo je tón časnik wšěm wučenym ludźom a wosebje astronomam połny dźiwa a žadny bjez tych mužikow, přetož pokazuje, kak słónčko we swojim běhu wot wječora k ranju dźe abo postupuje, a na kotrym znamjenju, na kotrym stupnju kóždy dźeń lěto wot lěta steji, w kotrym času skhadźa, hdy w połdnju steji, hdźe so khowa, kak wysoko wot ranja supra oricontom (nad wobzorom) a kak blizko k połodnišej liniji a kak nizko k wječoru, teź hdźe je po skhowanju sob oriconte (pod wobrazom) w nocy pod zemju, teź to, kak při woteběranju dnjow so wot nas nazymu zdaluje a zaso w přiběranju dnja naléća so k nam přibližuje.

Wučeny mištr nadobo womjelkny, jako z radnicy wuńdźechu konsulojo a rada Stareho města w kožuchach, baretach a čapkach. Dźěchu k časnikej. Wšitcy ludźo jim městno činichu, pódła wčipnje na nich hladajo, wosebje na staršeho muža w čěmnej mištrowskej sukni. Kročeše runje pódła primatora, měješe khutne błędе wobličo a čmowe włosy.

Nowe šumjenje a šukotanje nasta w ludźoch, wšitcy běchu hnući, kóždy so tłóčeše, do předka storkaše, šiju načahowaše, zo by tuteho muža derje widźał. Roznjese so mjenujcy powěść, zo je to mištr Hanuš, wótc a mištr noweho časnika.

Wšitcy jeho česćownje strowjachu, też mištrojo z university. Wón so skromnje dźakowaše a poča hnydom, hdyž běchu so primator a konsulojo před časnikom zestupali, wopisować po jich přeću wšitke znamjenja a kruhi.

Rěčeše wo hwězdach, wo słóncu; potom wukładowaše wo měsačku, što wo nim časnik pokazuje, hdy je młody, hdy prěni běrtlk, hdy połny a hdy je posledni běrtlk, kak wón přiběra a woteběra. Też wo dwanaće znamjenjach, hdy je z nich šesć nad zemju a z nich šesć pod zemju.

A dale rozjasnješe mištr Hanuš, zo časnik hišće pokazuje swjate dny přez cyle lěto, zo je tu napisana cyła powšitkowna protyka z dwanaće měsacami.

Wšitcy koło wokoło posluchachu, też ludźo w črjódze běchu woćichli; mištrojo a doktorja hladachu wučenje a přikiwachu khutnje z hłowu.

Hdyž bě potom mištr Hanuš skónčił, běše wšudźe luta khwalba słyšeć. Wón pak, kaž by jemu rjeplačilo, přeprosy knježi starších, zo bychu z nim došli do wěže, pohladać na stroje, čežidła a koleska, zo budźe časnik hnydom přebiwać, zo bychu sej to potajkim wobhladali, wosebje koleska, kak njezmyla činić to, štož je jim přikazane.

A dźěchu, a lědy běchu we wěži cyły tón wumělski nastroj, kola a koleska, paki a wahi wuhladali, dźiwachu so wšitcy, kak je to wšitko mohła človječa hłowa wumyslić, kak wšo to wurunać a w pomjatku wobkhować, kóždemu kolesku, kóždemu jeho zubikej jehe wěstu nadawk dać.

A hišće bóle so dźiwachu, hdyž mištr Hanuš pokazowaše a wujasnjowaše štyri strony abo dźělby časnika, kóžda z nich měješe swoju wahu, swój wosebity stroj a swoje koleska, z kotrymiž swoje wosebite dźěło wukonješe. Wšitcy spodźiwachu so najbóle štwórtej stronje, kiž bě najdokładniša, najbóle zašmjatana a wumělska, a jeje hłownemu protykowemu kołu, kiž měješe na kromje tři sta pjeć a šesćdźesać zubow, a kotrež so, kaž mištr powědaše, wob lěto jónu wobtwjertnje, kóždy dźeń wo jedyn zubik.

A cyły tón spodźiwny nastroj dźěše derje a prawje, jako by rozum a dušu měł. Mištrowy duch běše w nim a rjadowaše wšitko, a jenož wón sam rozumješe do zyleho nastroja, hewak nichtó druhi. Jedyn z konsulow, sam časnikař, sprawnje přede wšěmi so wuzna a njezapře, zo do teho wšeho njerozumi, zo je so to wšo stało zawěsće z wurjadneho Božcho pohnuća; wón sam je stary časnikařski mišter, ale tutón časnik porjedźić abo rjadować sej přeć njeby, to by při tym zawěsće wobłudnił.

Jedyn z mištrow university pak přispomni, zo je daloko po swěće wokoło přišoł, zo je w Italskej a w Francowskej pobył a tam wulke a slawne časniki widźał, ale tajkile nihdźe. „A njewěm a njemyslu

S **Drodźišćcza.** Dop. 1/29 hodź. němska spowědź se swjatym wotkasanjom (wosadny farar), 1/10 hodź. němska Boża słužba (seforalny vikar Heyda z Budyšćina). Sběrka za zyrkwinske wukublanje młodźiny. — Schtwórk 11. maleho rózka dop. w 10 hodź. swjate wotkasanje w schuli w Drožźiju. — Piatk 12. maleho rózka pop. w 3 hodź. swjate wotkasanje we Běłej Horje, pop. w 4 hodź. zehnowanja w Worjanje.

S **Hnězdźiny.** Rano we 8 hodź. serbska Boża słužba, 1/11 hodź. kemšchenje za dźěći. Kollekta za zyrkw. wothladanje młodźiny.

S **Khwaczicy.** Dop. 1/9 hodźin němska a w 10 hodź. serbska Boża słužba (předowanje žo cźita). Sběrka za zyrkwinske wothladanje młodźiny. — Mumrěł: Max [illegible], pórsinstwěcel we Mulkej Dubrawje.

S **Kotec.** Dop. w 9 hodź. žo serbske předowanje cźita (wosadny kantor). Sběrka.

S **Luboje.** Dop. w 9 hodź. němska Boża słužba a 1/11 hodź. dźěćiskemschenje (kad. rev. min. Buck z Makeho Wjeśkowa).

S **Malešecy.** Rano w 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/11 hodź. němske kemschenje. Sběrka za hajenje evangelskeje młodźiny. — Sobotu pop. w 3 hodź. serbska biblijska nutrnosć w Delnjohórcźanskej schuli.

S **Minakala.** Rano 1/8 hodźin němska spowědź z Božim wotkasanjom, dop. 1/9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża słužba, 1/12 hodź. serbske dźěćiskemschenje. Pop. w 3 hodź. ev. słužba za młode holcy na farje (knjeni Wittenberg z Budyšćina).

S **Njeswačidła.** Rano w 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske kemschenje. Sběrka za zyrkw. wothladanje ev. młodźiny.

S **Rosaciźy.** Dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, po nim němska spowědź; far. Eckelmann. Kollekta za wukublanje evangelskeje młodźiny. — Sobotu wječor 1/8 hodź. evangelska słužba młodych holcow.

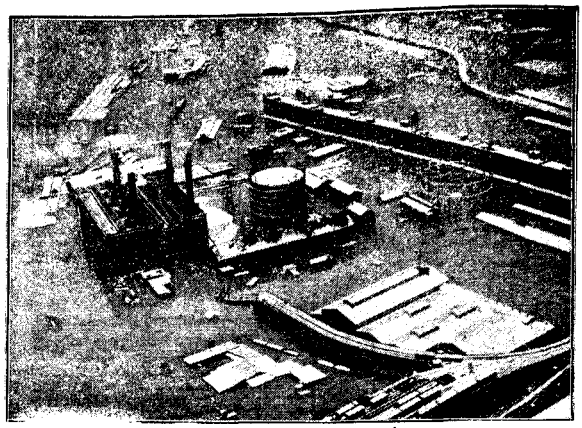
S **Porschiz.** Rano 1/8 hodźin němska spowědź, dop. 1/9 hodź. němska Boża słužba, w 10 hodź. rozdźělowanje i konfirmowanej młodźinu a dźěćiskemschenje za wjetsche dźěći. Pop. w 2 hodź. khěžesćijanska słužba za młode holcy. — Schtwórk wječor 1/8 hodź. serbska biblijska rodźina w Boschecźanskej schuli.

Sc **Sślepcho.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkasanjom a dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba. Sobotu serbska kěrluch žo spěwa za Hanu Lissinowu rodź. Jandoz z Rowneho. Dop. 3/11 hodź. němska Boża słužba. — Kollekta za spěchowanje pschipowědźenja Božeho słowa, duschewpasturstwa a skutkow lubosće. — Pop. 1/21 hodź. khěženja. — Pop. w 2 hodź. dźěćiskemschenje.

S **Mježlinka.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska a 1/11 hodź. serbska Boża słužba. Sběrka. Pop. w 2 hodź. kemschenje za dźěći, 1/4 hodźin Boża słužba w Běłej.

S **Rósporka.** Dop. 1/9 hodź. cźiche Boże wotkasanje, w 9 hodź předowanje, 1/11 hodź. kemschenje za dźěći. Pop. w 2 hodź. khěženje. — Sběrka.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. w 9 hodź. serbske kemschenje we Wulkich Sdźarach; 1/11 hodź. němske kemschenje a 1/12 hodź. spowědź a Boże wotkasanje we Wermuthhoffie. — Sobotu 10. maleho rózka, wječor 1/8 hodź. serbska biblijska hodźina w Mucźowie. — Piatk 12. maleho rózka wječor we 8 hodź biblijska hodźina we Wermuthhoffie.

Powodźenska katastrofa w Amerizy.

Nasch wobras pokasuje nam sahubne sćěhnki wulkeje wody w dolinje rěki Missisippi. Wopuschczena pkunatnja a milinaćnja města Cincinnati pschi rězy Ohio posthćatej hjestroschiny wobras. (Scherl Bilderdienst, M.)

Knjejerstwowe znamjo na statnej železnizy.

Lokomotiva a wozy (nimo twarowych wosow) němskostatneje železnizy dostanu nětko knjejerstwowe znamjo, hdyž je statna železniza zaso dospolnje krajej podstajena. Nazjisk pokhadza wot Eduarda Sauera z Barlina. (Scherl Bilderdienst, M.)

Temme dr[illegible] [illegible]to.

Pschi jěchanskim a jězdźenskim turnéru w němskej halli wutoru powołdnju wubědži go pschi skoku z dwěmaj konjomaj myto ministerskeho presidenta generalneho wokrjeha Göringa, kotreż mósesche wudyrnu hlownu wjednik Temme na „Rodlandh“ a „Bianca“ dobyć [illegible]

sej", dodawaše, „zo bychu něhdźe na swěće mohli rjeńši a drobotniši časnik měć. Khiba zo by mištr Hanuš něhdźe druhdźe hišće tajki časnik zhotowił."

Primator so stróži, a nimowólnje pohladnu na radnych knježi, ći na so njeho, wšitcy nadobo. Běchu so zastrózili, zo by so tajke něšto stać mohło. A hižo so na mištra Hanuša wobroćichu. Tón so wusměwajo měnješe, zo je wjesoły, zo je tuto ćežke dźěło mohł zhožownje dokónčić, za to so Bohu Knjezej dźakuje.

Tola primator njewróći so wot časnika tak spokojeny kaž bě k njemu přišoł. Njechaše jemu z mysli, zo by mištr Hanuš też za někoho druheho mohł tajki časnik zhotowić, zo bychu też druhe města mohle měć tajkele wobdźiwanja hódne dźěło.

Powěsć wo Pražskim časniku roznjese so po cyłych Čechach a dale za hranicy, do cuzych krajow. Kóždy, kiž do Prahi přińdźe, měješe nuzne, slawny časnik wohladać a kóždy njeseše potom jeho slawu domoj do swojich kónčin.

A přińdźechu też hižo pósłojo z wšelakich městow, poprosyć mištra Hanuša, zo by jim też podobny časnik zhotowił. Nětko hakle Pražskeho primatora a měšćanskich konsulow strach wobja. Nikomu na swěće nochcychu popřeć tutu slawu, jenoż Praha sama jenička směděše měć tole slawne dźěło, jeje časnik měješe być jenički na swěće.

A zeńdźechu so w tajnym posedźenju; wuradźowachu, wobmyslichu to a tamne, dóniž běchu wšitcy jenajkeho ménjenja, mjenujcy, zo by so mištr Hanuš tola mohł dać nawabić z tymi cuzymi poskićeńkami, jich slubjeniemi a złotom, a zo snadź hižo na nowym časniku dźěła, snadź hišće khmańšim a wulkotnišim, dokelž dźěn je stajnje we swojej dźěłarni a nětko tam pipli a pasli. Zo pak bychu měli wěstotu, wotmyslichu sej hroznu njeskutk.

*

Mištr Hanuš sedźeše w swojej dźěłarni při wulkim blidźe a rysowaše na wulkej papjerje někajki nastroj. Dwě swěcy swěćeštej so na blidźe; wokency běchu zawrjene, we wohnišću so tepješe. Bóše nóc, na dróhach ćma a pusto. Po domje mér a ćicho, ničo so njehibny.

Mištr bě do swojeho dźěła tak zanórjeny, zo njepytny, kak nadobo wonka skhody zrjepotachu, zo něchtó po nich stupa. Njewobroći so, hakle hdyž so jeho jstwine durje z razom wotrazychu, hdyž do jstwy zastupichu tři mužojo, předrasćeni a zababjeni. Mištr so wustróža, chcyše so woprašeć, što chcedźe, tola hižo dwaj přiskočištaj, třeći hasny swěcy a hižo jeho wlećechu, hubu jemu zatykawši, k pałacemu so wohnišću.

W domje wšitcy spachu a njeslyšachu ćežke krocźele horjeka wó jstwje mištra Hanuša, tohorunja nichtó domjacy njewědźeše, zo su sej ći tři zababjeni z cuzym klučom durćka do dwora wotewrili, tudy so do domu zadobyli a za krótku khwilku też zaso z njeho wudobyli. Kaž scn běchu přišli a so zhubili, zapadnyli do nócneje ćmy.

Hakle rano dohladachu so na jich ćěł a jich hrozny njeskutk. Nadeńdźechu mištra Hanuša na łožu, kaž bjez wědomja. Zymica z nim zakhadźeše a woći mjeješe zawjazanej. Z hrózbu slyšachu susodźa, što bě so jemu w nocy stało, kak běchu jeho ći zababjeni nadpadnyli a jeho woslepili. Woći běchu jemu sami zawjazali. Wo tym hižo ničo njewědźeše, přetož bě při jich žałostnym dźěle wědomja zbył.

Powěsć wo tutym njeskutku nastróža cyłu Prahu. Rozhorjenje rěčachu wo tutych złóstnikach. Podarmo wšak jich pytachu. Kaž bychu so do zemje zapadnyli. Něhdźežkuliž wšak wo tym hižo dźiwnje šukotachu a powědachu sej, što bě mištr Hanuš prajił, hdyž bě trochu k sebi přišoł, njech jenož złóstnikow njepytaja, zo jich tola njenadeńdu, byrnjež byli tak blizko.

Wjacy njebě prajił; wědźachu wšak, zo by mohł wjacy preradźić, ale njepřeradźi, a ćichi a zrudny kaž slepy ptačk w klětcy sedźeše w kuće swojeje jstwički, hdyž bě telko dźěłał. Ćiše stojachu jeho nastroje, njehibnje wisachu jeho pilki, pilniki a druhe instrumenty, a proch so sydaše na knihi a zawitki papjery jeho rysowanjow a planow. Wšitko jemu zapadny w čornej ćmi. Jeho wuhasnjenej wóćcy z teho ničo wjacy njewidźeštej, ani słaby zabłyšć swětła; njemóžeše so hižo žaneho dźěła dótknyć. Rudźeše a krjudźeše so, stvskaše so jemu po dźěle, kiž běše jeho žiwjenje. Bjez njeho wšak hinješe.

A njedźak jeho boleše, žałostny njedźak za jeho wulke dźěło. Stajnje jemu w duši klinčachu słowa, kiž bě na njeho jedyn z tych zababjenych muži w tamnej hroznej nocy zawołał: „Ty wšak druhi časnik wjacy wudźěłać njebudźeš!"

To bě jeho mzda, to měješe za swoje cyłe dźěło. Trapješe so a hinješe na cyłym ćele. Hižo čuješe, zo budźe bórzy wšemu kónc. A zebra tuž poslednje swoje mocy, nastaji so na puć k radnicy, přewodźany z jenym ze swojich bywšich šulerjow.

Před radnej wěžu stoješe črjódła ludźi, ćakachu hač budźe časnik bić. A sławny mištr dźěše nimo a ludźo jeho njespóznachu. Tak hubjeny běše. Cyły suchi, lica zapadnjene, žołte, a hłowa běše přez ćerpjenje zešedźiwiła. W radnicy zetyka někotrych radnich knježi, ale ći so jemu khětře wuwinychu. Zadyn z rady jeho njepowita a njerady wot njeho słyšachu, hdyž bě prajił, zo je přišoł pohladać na časnik, zo by tam chcył něšto mało porjedźić.

A daše so dowjesć tomu najbóle dospolnemu, k štwórtemu dźělej. Ale wšitko bě za njeho w ćmi, ta syła koleskow, pjerow a pakow. Jenož jich ćikot słyšeše, kak prawie a derje dźěchu, jich dźěła hłós.

A stoješe tu slepy a khory, zrudny při swojim wulkim skutku a słuchaše na jeho zwuk a myšleše na měšćansku radu a konsulow, kak su so jemu ze slepotu wotrunali, jenož zo bychu so před cyłym swětom pokhwalić mohli, njedźiwajo na jeho ćerpjenja, jeho bolosće a nětko też jeho sameho.

Tu zaklinča zwónčk. Wonka na časniku smjerć za njón ćahaše a horliwje zwonješe, připowědajo, zo je zaso jena hodźina do wěčnosće zašła. Strój běžeše a hižo přikhadźachu japoštolo.

Mištr Hanuš třepotaše na cyłym ćele. A wupřestrě swoju prawicu, dźeržeše ju wokomik nad strojom, potom do njeho sahny, kaž by jasnje widźał, kosćate porsty tam něšto popřimachu. A hdyž ruku wućahny, zwrjeskota něšto w koleskach a cyły stroj kaž błudny njemdrje šćerčeše a wrěšćeše, koleska skakotachu, wšitko rjepotaše, syčeše a kwićeše, a smjerć zwonješe. Potom nadobo wšitko woćichny. Zwónčk womjelkny, koleska, paki a pjera, wšitko zasta, japoštołjo njedokónčichu swoje pućowanje, wšitke figury sprostnychu, honač njezaspěwa.

Wustróžany lud wonka wołaše a kříčeše. Z radnicy běžachu do wěže k nastroji. Tón njehibnje steješe, a na zemi leżeše jeho mistr bjez wědomja. Lědy jeho domoj donjesechu, też hižo wudycha swoju dušu.

A časnik stoješe a stoješe, a njebě nikoho, štož by to wumělske, mištrske dźěło mohł porjedźić.

Po Jirásku Juhenko.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedac, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 31 | Budyšin — Sobotu 6. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Frankowe łódźe před Malagu wojuja

Schpanišzy nazionalni wojazy bjes přestajenja na Malagu pośiwuja. We pschimórskej městaczy Fuengirolu a Torremolinos so sakalte wojuje. Wot žrjedy tež Frankowe łódźe s cježkimi kanonami do tuteju městow tšeleja. Cjerwjene kolonny stajnje postupowaze polki Frankowych pěschkow njemóża dobžerjeć. S autobušami, cježitymi a batnymi autami so nowe wodyrne kolonny na prědku frontu woža.

Tež do Malagi je so tšelało a žu so bomby mjetale. S tšelenjom kanonow a mjetanjom bombow je so wjele mostow, železnišich kolijow a wojeńskich wobtwierdźenjow sapuścilo. Hižo schtwórtk pschipoldniu so w Malagu na nětkuž dwaceri městnach palesche. Nazionalistiske wójnske łódźe „Canarias“, „Baleares“ a „Almirante Cervera“ kaž tež łětadła wojowanja wojkow na kraju podpěrała. Někotre cježke bombowe łětadła su stejišcja cjerwjenych pola Fuengirole pschełecałe a žu na nje bomby mjetale. General de Llano na lichižaku „Canarias“ wulkonadběh nawjednje, kiž so na pschibrjožnu dróhu pola Malagi wotmětwa.

Dźělowosć létadłow psched Madridom.

W pósledním cžasu běsche so na Madridskej froncze žywje bjeschcžowako. Tohodla běsche ksoro žyle njemóžno wojowacj. Deschcže žu nětko pschestałe, tola semja je hišcze žyle pschemarjana. Duž so w tu khwilu hischcze wjetsche wojowanja njewočakuja. Jenož nazionalni létarjo žu sašo sapočeli dźěłacj. 30 nazionalnych létadłow na njepschezelowe stejišcža na Madridskej froncze i wuspěchom bomby mjetasche. Njepschezel. dyrbjesche zamo i khwilemi žiwoe stejišcža wopuschczicj. Tež artillerija je sašo sapočała tšelecj.

Nowa straj'owa žołma w Francowskej

Nimale dwě tšecžinje pschisłuschnych dźěłacjerjow a samolerjow wulkich tworowych domow w St. Deniju pola Parisa stej schtwórtk do strajka stupiłej. We pschicžinach strajka so powě, so žo misdowe žadanja hischcze njejsu dosrjadowane. We tšicha žuła pschisłuschnjow filialki Pariskeje wikowańskeje komory w Parizkim pschedměrcže Pantinu je tehorunja strajk wojsewiła. Pjatk wocžakowachu, so žo hischcze wjacy pschisłuschnjerow strailej pschisłamknje.

W marokkowskim měsce Casablanca je 800 dźěłacjerjow tamnišcheje sokrarnje do strajka stupiło a je dźěłarnje wobžaścilo. W franzowskim měsce Asnieru dźěłacjerstwo jenoje schčenčerne straikne a žada, so by žo jemu misda wo 25 prozentow powjschichka. Teš tu su straikowazy dźěłarnju wobžaścili. W dalšich kalikowych tamach žo straik hischcze njeje skónčił. Straikowazy pak su twarjenje direktsije wopuschczili.

Francowska nowe wulke wójnske łódźe twari

Lódźinowny dopisowar Londonskich nowin „Daily Telegraph“ pischa, so žo w Parizu w tu khwilu dwaj wischelakaj planaj za brónjenje franzowskeho wójnskeho łódźstwa wobdźełataj. Prěni plan nanjetuje, so žo pjeć wulkich bitwiskich łódźow natwari, kózda 35 000 tunow wulka. Dwě wulkej łódź žo hižo twaritej, so budże jich potom dwajla 7. Tutón prěni plan tež hischcze postaja, so maju žo dwě 15 000 tunow wulkej łětadłowej łódźi, dźeršacj 8000 tunow wulkich łischtjakow a někotre janiczaki a podmórske cjołmy natwaricj. Dožyła by žo mało 30 łódźow je sbrowadnje 273 000 tunami natwarieć. Na sakładze druheho plana bychu pak žo mele jeuož tři wulke bitwiske łódźe twaricj, sa to pak cžim wjacy mjeńschich łódźow, so by žo sbrowadnja liczba tunow dopjelnila.

Pschi franzowskim atlantiskim brjohu cjela namakali.

Parišske nowiny pišaju, so je so wobwdźerstwo někotrych městnow pschi franzowskim atlantiskim brjohu rosharjło, dokelž tam morjo nimale wichdnje cjela k brjohej pschipkawja. Do Laroche jur Yon žu so dotal schtyri cjela pschipkawile. Pjatk žu pola Préfailleja pjate cjelo namakali. Wobwdźerstwo je cžim bóle rosharjło, dokelž bachu cjlla skoro zyle nahe a s powjasami k žebi pschiwjasane. Jene cjelo niemějesche hlowy, druhemu pobrachowaschе stopa a ruka. Ludźo žebi myšla, so žo tu wo wopory schpanišich bolschewikow jedna.

30 milijardow rublow za brónjenje w sowjetskim hospodarskim rozličenju

„Krakowski Illustrowany Kurjer“ je sajimawy nastawk wo hobrišim brónjenju w Sowjetskej uniji wozjišcheja. W sowjetskim hospodarskim rozličenju na lěto 1937 je so 20 milijardow a 102 milijonow hriwnow sa brónjenja postajilo. K tutej sumuje hyrbja pak so wudawki kommissara sa brónjenišku industriju pschiličicj. Tuta summa 2,3 milijardy rublow wuczinja. W naczišich hospodarskeho plana šhtyrjoch kommissariatow su wudawki sa wojerske wuhotowanje, so wopraudzite wudawki sa brónjenje sa 1937 nětkuž 30 milijardow rublow wuczinja. To je nětkuž 30 prozentow zyłeho statneho hospodarskeho rozličenja.

Nětkuž położa tuteje hobrikeje sumuny ma so sa techniske wuhotowanje wójska nałožicj, wotkeždje na wulkwarjenje lětarstwa. Wojowanja w Schpanišej su mjenujcy dopokalale, so sowjetskorusse lětadła a tanki njejsu najlepsche. Tohodla chzedža sotwjetojo wotkeždje wiele lětadłow, kanonow a munizije w Čžěskoslowakiskej skasacj.

Tutomu napinanju je wóso wuwicje wobwdźerstwa pschežiwja. Jeho wójnska khmanosć pschi stajnje pschiběrazym niedostatku na zyrobje spaduje.

Nowe jimanje w Sowjetskej Ruskej

Kaž w loušchim lěcze, hdyž běsche so proježe pschecžiwo Sšinowjewej a towaršcham skónčił w Sowjetskej uniji nowych ludźi jimachu, tak je so tež letša po skónčenju proježa pschecžiwo Trozkistam najwobschěrnische jimanje sapočało. Wjele nawjedowanych sowjetskich politikarjow su dla cježkich kapitalowych a statnych stóšnistwow wobstorčili a bjes dwěla sajeli.

Klebera do Moskwy dowjesu.

S Madrida so powě, so žu wjednika njejsenarodneje brigady Klebera, hdyž běchu jeho wotsadźili, po žadanju sowjetskoruskeho pósłanza Mójsaja Rosenberga sajeli. Kleber, kiž je sowjetskoruski staczan (a běsche prjedy Wilhelm), so do Moskwy dowjese, hdyž ma so psched wójnskim sudom dla swójskow s Trozkistami samolwicj. Kleberowe sorječe je mjes bolschewikowskej milizu w Madridze tajfi njeměr naczinilo, so jich nawjednik „general“ Miacha, panzerowane wozy po měsce pósła, so by žo psched krwawnymi njeměrami schkitał.

Też Kaganowiczowe stejišcžo njewěste.

Kaž so powě, chze Stalin nětkole też wobkhadneho komisarja Kaganowicza dacj wotsadźicj a psched sud stajicj, jeli so jo njedosłatki na ruskich železnicach skónčenje niewotstronja. Sud Kaganowicz placžesche dotal jako jedyn Stalinowych najbliščich sobudźełacžerjow, tola nětko maju też jeho stejišcžo sa jara njewěste.

Sowjetski podmórski cjołm w Norwegskej.

Kaž schwedske nowiny pišaju, so w tychle dnjach w Ojotenskim fjordje blisko snatcho rudowcho pschistawa w połnócnej Norwegskej lědma tři mórske mile wot rudowcho nakładźišcža spalcny njesnaty podmórski cjołm widjeli. Nocžni pschihladnjerjo, maju ž wěstosću sa to, so je tu wo Haczenuju njemóžachu dokładnje swěsčicj, kotrej narodnosći sowjetskorusku špionažu jedna.

Němski minister dr. Goebbels w Hamburgu rěčał

Na wulkej manifestaziji w Hamburgu je němski minister dr. Goebbels psched 40 000 ludźimi rěčał. Wón w žiwojej nětkuž dwě hodźinje trajazej rěči praji, so je nazionalsozializmus wěstu nowocžasnu demokratiju sworił. S wótrej ironiju dr. Goebbels wopacžne wěschczenja politiskich pschecžiwnikow sahudźowasche. Runje nawopak je pschišlo, hacž su mudraczkow lěta 1933 nazionalsozialistiskej pscheli.

Praschenje němskeje swonkowneje politiki rospominajo minister rjekny, so dženża wo sdźerjenje kultury wjeczornych krajow dže a so azialiskojdowski bolschewizmus tutu kulturu najcežšcho wohrožuje. Tohodla steji wulke praschenje swětoweje politiki, wojowanje pschecžiwo bolschewizmei, na prěnim městnje. Němska ma tu europsku mišiju dopjelnicj, wona pak w tutym wojowanju wjazy hanca njesteji. Też druhe ludy žu strach hižo spóznałe.

Nevile M. Henderson jendželski pósłanz w Barlinje.

Jendželski kral je, kaž Reuterez telegrafowarnja powě, pschihłosowak, so je dotalny jendželski pósłanz w Argentinskej a Paraguayskej sir Nevile M. Henderson ja jendželskeho pósłanza w Barlinje pomjenuje. Henderson je 55 lět stary.

Jendželska twari najlepsche, najhybnische a najpschischnische wójnske łódźe.

Prěni lord jendželskeje admirality sir Samuel Hoare je pjatk wjeczor na letnej hojcžinje Brandfordskeje wikowańskeje komory wo praschenjach sakitanja jendželskeho kwjeršowa a wo sameršach jendželskeho brónjenja rěčał. Wo wótrym tódźiwje Hoare praji: **Twarimy wopraudzje nowe wójnske łódźiwo. Nochcemy wo pschewjedženju naschcho programma w druhich krajach žanoho dwěla wotstajicj. Mócmy łódźe twaricj, hischcze lepsche, hischcze hybnische a hischcze spěschnische hacž kóždy druhi kraj zwěta.**

Sastupjerjo wukrajnych mozow pola jendželskeho kšała

Jendželski kral Jurij VI. je 4. februara wobkrucženych sastupjerjow wukrajnych mozow pschijał, so by jich wobkrucženske wopišma dostał. Też němski pósłanz s Ribbentrop je swoje wobkrucžnje wopišmo pschepodał.

Danska swoje brónje wobnowja

W danskim žejmje je schtwórtk popołdnju sakitanski minister Alsing Andersen nowy wobsmy porjad pschedpołožił. Knježerstwo je porjad wudźełało. Na prěnim městnje ma so sakitanje Danskeje nowemu cžasej pschimérić. Sšojim ministrowej rěči smérom pschipołožnoschcže. Knježerstwowej stronje, sozialdemokratiju a radikalna strona, stej hižo sahadnje namjetam pschihłosowałej.

Prjedawschi ministerski president do jastwa.

W prozeju dla sniewužiwjenja dowěrjenja a pschestupjenja zakonja wo akcijowych towarstwach žu prjedawschemu franzowskeho ministerskeho presidenta Francoisa Marsela k dwěmaj lětomaj jastwa a 2000 frankam pjenježnoho khłostanja sahudźili.

Hospodarske rosrěčowanje „neutralnych“.

Holandske knježerstwo je knježerstwa Schwedskeje, Norwegskeje, Danskeje, Belgiskeje a Luxemburgskeje prosnjło, so bychu k sdźerjenju statow Oslowskeje konwenzije, kotraž budże na kónzu februara w Hollandskim měsce Haagu, wozwuwiwjenych pósłałe. Wo samšrn tutoho sjednoczenstwa žo w holandskim wojsewjenju sdźěkuje, so ma so pruhowacj, hacž móža staty Oslowskeje konwenzije hospodarsky

Eucharistiski kongreš w Manili.

Wčera je so w měsce Manili na Philippinskich kupach eucharistiski kongreš započał, na kotrymž je jako bamžowski legat kardinal Dongheri pschišeł. Pschi tutej sdźiwadnišcži jemu město wulkotne pschihotowa-

Hudźba – wumělstwo – dźiwadło

W **Centralnym dźiwadle** widźimy film „Nóž z rjekowom", stawizniczny wokoło Napoleona, hdyž pschebywa wón na měrowym kongresu w Erfurcu, sekkaju so z garom Ruskeje a krałemi se Sakiseje, Bayerskeje, Württembergskeje a Westfalskeje. Wšitcy wulcy Heinz Heckmann je z pomocu runjeninymžnych pschecelcom plakat zhotowił, na kotrymž je wón w karikaturje rysował Napoleona a ruskeho zara, kak so do Europy dźěliwaj, mjes tym so druhi kralosu dołhe mjeswocja cžahnu jako truhnjeni wobdźěliwši. Lisja Großzinger, mała hrajerka Jenckeho dźiwadła je nałhonika, jo, schtož psched tolsto nastrosowsni hraci může, dobudže žej zwot-wut slawu. Po wschelakich wulsy wjeselnych dyrdomdejach pschindže k zwojenu samkrej. Napoleon pscheje sebi jo jako lubku sa jenu nóz, tola tuta nóz njepschinjese Napoleonej wocžakowanu hodźinku, ale Lisja dobudża sa revolizionarsku smytkleneho moleria, ke kotremuž je so saplowjenka w horjej luboscži — zwobodu. Kónc — sbožownej dwě duschyj hdyž Napoleon město wopuschczi, so wy žo do Schpanskej podał do nuweho wójnskeho ropota. Wuskocenje, z pschinarodsenym temperamentom hraje Jenny Jugo — Lisu, so niepschindźesch se smjecza nad spodźiwnymi pschipadami a Biedrich Benser je jej jako moleř Heinz Heckmann wožebje dobry a w hrě pschebywodrizacy partner. Richard Romanowsky je typiski njepschipósnaty bajnik Kellermeister. Hlownu rólu Napoleona I. hraje Hans Jesch-Ballot wobrótnje, kaž tež Otto Woegerer ruskeho zara. Film njejewi wulki thema — ale jara zabawja tobu, kaž rad pschihladuje cžiwoscži bracža Jenny Jugo. — Wožebje rjany je kulturny film: „Meinkal — Weintal". K tomu žo dodadža nowinki se swěta.

Pawoł Krjeczmar.

Palastowe dźiwadło. W žiwojim prěnim smikowilnu Sackowa, jena z najskepschich spěwarkow, jako Maria Castoldi, se žiwoim hracžom a spěwom pschipósłuchacza wobkuscuje a žobu storbnje. Wobla njese hraje pěsnje Jana Tilden jako pschecelnicza a pschewodscerka Marie Castoldi. Dale dobywa žebi nazhu sympathiju Friedl Czepowa jako mała sastojnica s Pariza. Tuta wěnuje wschu swoju luboscž hrabi Tramsinemi, kotrehož rola pisches zuku hru dže. Maria Castoldi pak puczuje do Ameriki žiwojemu wumělstwu a zylemu swětej pschiklučacza. Pschichodźeny programm wjedže nas do paradisa psched Afriku na Kanárisle kupu. K tomu pokaluje žo hischcze saimawoy Venligtydżeń. M. Smolerl.

Powěsće z cyłeho swěta

We wudolženiu herbskich dworow.

31. dezembra saschłeho leta skónczi so cžaš, do kotreho žmědzieske hut wudolženje zwojeho dwora namjetowacz. Ssamo za Rowniu Pruske je so na sakładze tuteje **wobledniejse mózasnse** mjedze 10 000 nowych namjetow skajtke **sas ministerialny** rada dr. Pezolda se statneho justizneho ministerstwa w „Deutsche Justiz" wosiewja, mjenowanje thm liczech, so žo w najbliscžim cžasu postajenja wo se'dowanju tutych nowych wudolženskich namjetow wudadža. Wudolženske hamty maja postajsim tute postajenja wocžakacz.

Rubjezny želeźnisti mordar Schüller wotprawjeny.

W [illegible] 10. dezembra 1908 narodzeneho Fritza Schüllera wotprawili, kotrehož bě wožebity žud we Wrótkawju dwójcy k smjercži sakudźił. Schüller bě — njedźiwajo někotrych druhich cžežkich paduschtwow — 8. oktobra 1932 w Löwenie pola Brjega pschekupja Ad. Ludwiga samordował a 12. meje 1935 je swojimi tsjomi bratrami pola Cjetwjenje Wody sespschenu cžaš sadarał a [illegible] woja 51 000 hriwnow rubiť. Braraj Hermann a Willi Schüller buschtaj 1. junija 1936, jako žo pschi sajecju spjecžowaschtaj, pschi tšeleizy satšelenaj. Erich Schüller bě žesbi 12. dezembra 1936 w jastwje žiwjenje wsał.

Cžahaza maschina do nadróżneje želeźnizy sajeła.

S **Lipika.** Cžahaza maschina do nadróżneje želeźnizy sajeła. Na Hłoskowym nameśesce bóržže k cžekanemu srazenju mjes cžahazej maschinu a nadróżnym wosom cžasny 24. Pschi tym bu 6 wožbowu žwanjenych, mjes nimi diwjo cžežko, tola niz, so by strach sa jeju žiwjenje było. Wobcžežko, tola niz, so by strach sa jeju žiwjenje był. Wobnjowa wobora, kotraj běsche s jenym narjadowym cžahom a dwěmaj chorobnymaj wosomaj wujeła, mějesche cžežke dźeło wukonjecz. Wjednik cžahazeje maschiny bě pjany, jeho hnydom sajachu.

Drjewo wožiwiło.

Straschne nathonjenje 51etny žyn italiskeho złownika w Jtrriji nawdżi. Jeho nan dołtawasche stajnje wot hura drjewo, kotrež w komorzy psched kuchnju składżechu. Jeneho dnja chyzniže žebi maty hólczej prok sa tšelenje se schipom s drjewa wupytacz. Wubra žebi z hromady drjewa někotre dlěsche kise, kotrež žo jemu wožebje pschihódne zdachu a namała mjes druhim teš rjany pisany kij, kotryž žo derje zhibowacz dasche. Hdyž chyzniže bórnizu na tuto drjewo pschiwjalacz, pschistupi jeho nan k njemu pschipadnje. Nadobo zblědny a wutorhny džeržu kij z ruki a cžisny jón a wohnischcžo. Tam drjewo nadobo wožiwi; pschetož njebesche to drjewo, ale smijiža, kotraj bě w lěsu sprostka a kotruž bě pschi skranju drjewa zbohnyk, mjeo ju sa drjewo. Hdyž z kachlow dele skoczi, możesche ju ztowny sastojnik z tiom sabicz.

Wažne rozrěcžowanja mjes Italskej a Turkowskej.

Mjes zwonkownymaj ministromaj wobeju krajow, hrabju Ciano sa Italsku a Rüschtii Aras sa Turkowsku zeńdżeschtaj žo w Milanu k rozrěcžowanju. Jako resultat tutoho rozrěcžowanja žo pschesjednosci wobeju krajow we wschěch rospominanych praschenjach w nowinach wuschehuje. Wobeje jednasche žo wo praschenia Szrjedżneho morja. Raj wobras pokazuje nam wobeju zwonk. ministrow. Na prawo e hrabja Ciano.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Frau Käthe Vogelrohr in Wehrsdorf hat um Genehmigung zur Einleitung von [illegible] und biologisch geklärten Spülabort- und Hausschaftsabwässern aus dem Wohnhausneubau auf Flurstück Nr. 611 der Flur Wehrsdorf durch eine vorhandene Straßentagewasserrichtung auf Flurstück Nr. [illegible] derselben Flur in das Wehrsdorfer Wasser nachgesucht.

Dieser Antrag wird nach § 33 des Wassergesetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Wasserbenutzung binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei mir, wo auch die Pläne zur Einsicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 4. Februar 1937.

Der Amtshauptmann.

Oeffentliche Erinnerung zur Steuerzahlung.

An die zum 10. 2. 1937 fällig werdenden Umsatzsteuervorauszahlungen für Monats-zahler sowie Vermögensteuer und Aufbringungsumlage wird öffentlich erinnert. Nach §§ 1 und 2 des Steuerstundungsgesetzes vom 24. 12. 1934 (Reichsgesetzblatt I S. 1271) ist bei nicht rechtzeitiger Entrichtung der Steuerzahlung mit Ablauf des Fälligkeitstages ein Säumniszuschlag von 2 v. H. des Steuerbetrages verwirkt; außerdem werden die bis 10. 2. 1937 nicht entrichteten Beträge vom 11. 2. 1937 ab durch Zwangsvollstreckung eingehoben.

Die gleiche Erinnerung ergeht an die Arbeitgeber, die die im Februar 1937 fälligen Lohnsteuerbeträge noch nicht geleistet haben bezw. nicht rechtzeitig leisten werden.

Finanzamt Bautzen, am 6. 2. 1937.

Für den Stadtbezirk Bautzen wird für die Nacht vom 9. zum 10. Februar 1937 (Fastnachtsdienstag) die Polizeistunde aufgehoben, die Tanzzeit aber nur bis 3 Uhr verlängert.

Bautzen, 6. 2. 1937. Der Oberbürgermeister

Das Entschuldungsverfahren für die Landwirtin Maria **Magdalena** verh. **Jange** in **Deberschütz** b. Neschwitz Nr. 19 ist zufolge Bestätigung des Entschuldungsplanes aufgehoben worden.

25 Lw. E. 88.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Verlegung eines Fußweges.

Die Landwirte Heinrich Mudra, Schleife Nr. [illegible] und Heinrich Mudra, Nr. 165 in Schleife, haben beantragt gestellt, den durch ihre Grundstücke Grundbl. Bl. 58 und Grundb. Bl. 84 führenden Fußweg um [illegible] Grundstücke längs des Lastenbruchrabens zu verlegen.

Gemäß § 57 Abs. 1 des Zuständigkeitsgesetzes vom 1. 8. 1883 wird dies Vorhaben zur öffentlichen Kenntnis gebracht. Einsprüche gegen den Antrag sind innerhalb 4 Wochen vom Tage der Veröffentlichung im Amtsblatt in Liegnitz, bezw. Kreisblatt des Kreises Rothenburg O.-L., zur Vermeidung des Ausschlusses bei der unterzeichneten Ortspolizeibehörde anzubringen und zu begründen.

Der Lageplan kann während der Einspruchsfrist im Amtsbüro der Ortspolizeibehörde Schleife eingesehen werden.

Schleife, den 29. Januar 1937.

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

26] (Pokračowanje.)

Ale měšćanska młodźina njedźiwaczy wšeho holka a tołka njeda sebi zadźěwać, zo by do najlepšich drastrow wuhotowana njewušła na torhošco a do hasow, dołhož stejachu w nich ludźo, a zo by sebi wšitko najdrobnišo přehladowała. Khodźachu tu zamóžni měšćanscy synkojo z młoduškimi pisarjemi a z někotrym studentom, kiž njeběše so hač dotal do Prahi, Widnje, Brna abo Wołomuca wrócił, kóždy měješe nahladny kijeńk w rucy, běła předkošlička a manšetki jewjachu so zespod płašča abo kožucha, włosy běchu rjenje zčesane pod wysokim klobukom. Holćki wustupowachu pyšnje z rjanymi rubiškami, přez wutrobno přewjazanymi, twjelemi jenož tak přećisnjenymi a z jemnje wušitymi sórcuchami, z čimž so začišć jich čoplych, zymskich woblečenjow strózbnych barbow powyši.

Měšćanscy synkojo a knjeźničkí zhladowachu na so a pak zaso na twory w budach wustajene; ale hłowny zajim młodych ludźi přiwabjachu wjesnjenjo k sebi, kotrychž bě tu z někotrych knjeństwow a w najwšelakorišich narodnych drastach; Němcy čěmnje zwobłekani z Limberka, Strašowa a Radiměrža, Lesničenjo, ludźo z Hany a Sebranic z Litomyšlskeje krajiny, w swojej bohaće wušiwanej drasće, ludźo hač wot Rychmburka, a jich samsni „poddani" z najbližšich wsow, kotrž mějachu dosć pisany napohlad, hačrunjež njemóžachu so burskemu ludej z Litomyślu runać.

Někotry stary nank khodźeše hišće w nohajcach a stupnjach z wulkimi paskami, we wudrowej čapcy połnej seklow, abo činješe šeroka suknja z podložkom šěsć hač wósom suknjow burowku prawje walbata, k čemuž połěkowaše štalt a pjezlk, pod samej pažu kónčacy — kak so tudy tomu smějachu! Młodźi knjezykojo wuprajachu směšne přispomnjenja, kotrymž so knjeźnički zwólniwje wošćerjachu a rěčachu z wotmysłom po němsku, zdźěla, zo by jich burski ludźi njerozumił, zdźěla tohodla, zo bychu so wulcy činili. Běchu tola wšě šule w měšće němske, sławny magistrat wjedźeše zarjadnistwo po němsku — češki wučeše so jenož na wsach, a češćina běše rěč zapćetych robotnikow! Wšitcy tući młodźi ludźo móžachu drje teź češki, a či, kotrychž starši běchu z někajkich wsow sem přičahnyli (a tych běše njemało!), ale woni błyšćachu so z nadobnišej rěču, na hamtach a w šulach knjezacej, hdźežkuli so někajka přilježnosć poskići. A tudy, mjez tymi burskimi wotročkami, so to runje prawje přihodźeše.

Tola burja teź tu rozumjachu, jeli nic słowam, dha tola počinjenjam, a směcham — mnohi zabłyskny z wokom a spiny pjasć, mnoha maćerka a holca so hač do krwě začerwjeni a we wočomaj mějo polne hněwnych sylzow čěkaše před měšćanskimi synkami. K burskemu ludu z němskich wsow zadźerža so młodźina bóle skromniso; zdźěla njeběše jim hač na małe wuwzaće poddany, měješe w měšće wjele přisćěhowańskeho přećelstwa, wuživaše wjetšeje wažnosće, potom njebychu sebi Němcy, rozumjace jich wusmješowanja, bjez khłostanja tajke rěče lubić dali!

Jobk Libra dopřewodźi mać a Terku hač na torhošco, wotewza jimaj břemjenja a zańdże sej z nimi k znatemu faktorej, wo kotrymž mysleše, zo jemu twory rady wotkupi. Hakle potom, hdy by je pola teho njewotbył, by so chcył p předawarjam lena a předźena stupić. Librowa z dźowku dźerżeštej so prawje hromadźe ze wuměnkarku Mourowu a słubištej Jobkej, zo budźetej kedźbować, budźeli za někajku połhodźinku na nich pola staturwy čakać. Ale hdyž bě Jobk pola faktora swoju tworu zbožownje wotbył a k wupyšenemu, rozkuskowanemu sklu dźišću swj. Marijneje postawy so předobył, namaka tu jenož mać a kmótru: Terčiny njeměr a wobstajne wohladowanje započeju z wukročenjom wot dom bě swój zaměr skónčnje docpełło — překhodźowach so mjez budkami wša začerwjenjena z Tonikom Prušku, kiž bě jej pola poprancarja hižo teź wutrobnje z łuboščinskim hrónčkom wosrjedża kupił.

Jobk praješe sej z maćerju, zo pónđže někak k překupcej wubrać sej hozdźiki a rjećaz, kotryž trjebaše, mjez tym zo wona nakupi zeleniny, hołcy maj k falam banty, nanej pola nohajcarja nowe čapku, dźědźej swjate swjećatko a dźowczynam dźěćom kusk marcipana. Hdyž wšitko sebi wobstara a też kmótře wupomha wubrać „hermanka", chcedźe so w delnjej hasy zetkać, hdźež budże w zajězdnej hospodze na Mourku wóz čakać.

Wokołočahace črjódy jich bórzy roztorhnychu pola překupca, kiž měješe wulki skład železnych wudźělkow, zetka so Libra zaso z Kuklu wot Hejhankec, kiž wuběraše sebi tam brus. „Mamo daloko", witaše gruntownik towaršа, „ani so njeda dźamoj a zasměrknje!"

„Ja wšak mam skoro wšitko wobstarane, hemanka tym doma nakupi mać; hišće trochu po tu hošću chcu so překhodźować, zo bych tola spóznał kajki je tón hermank".

„To póndu sobu", rjekny Kukla, „chcu hišće něšto krejcarjow tym dźěćom kupić, zo bych wědźała, zo běše nan w měšće; wot kermuše nje khłóščenkow wužiłe."

Suwašaj so zwaha z črjódu sobu, a Kukla ta tam pozastawaše, zo by poznał, po čim ludźo poprancarjow kupuja, kotry z nich ma najwjetši wubjerk a najtuńše twory.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšchinje 6. maleho róžka 1936.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Póčnje so za tebje zbožo, waši so na tebje zawisć.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer plus 6 a najwyšchicha dnjowa temperatura 6 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 728, hygrometer plus 6 a najnišcha nózna temperatura 3 stop. cźopłoty. Mócérki powětr je tež nětko naschim stronam bohatše dešcźe pschinjesł. Za nilym powětrom so trochu wjetši powětr i wjeczornych hacź dołhowjeczornych stron k nam bliži. To smějemy pschi wjetšich wětrach trochu wjetrniše wjedro. Tak je mózno, so ko deschczowanju pschijdźichu znowa pschidadźa. Wjedrowuješi pak nowe mjerjenje nětkole hischcze njewotzakuja. — Jutšje nischczeli kónczo 7,28 hodź. schadźa a so 5,01 hodź. rjeka. Mócź schadźa jutšje rano 4,51 hodź. a rjowa so pschipołdnju 12,56 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutšichn niedźelu:** Njewobłaknje, trochu maczate a khłodniše wjedro.

*

— **Lodowe schkruty na Schprjewi.** Dla tuteja a dešczowanja poczachu na Schprjewi wotzepje w Neuekich wonemadach rano wokoło 3 hodźin žnjinje schkruty pluwacź. Dokelž bješche strach, so napołowene lodowe schkruty móhł wyšche Schprjewinych kupjelow wottorhnuc, so mějchu zamłka wobnjowa wobora alarmowanje, kotraž bacź do 5 hodźin dźesche. W tu khwilu strach njehrozi. Woda pomalu pschibéra.

Sy a ſtutk ſymſkeje pomozy wotkataj ſhromadnje k „Budyſkej SA-jenohornjej jěźi 14. februara! Sapiſajeſze ſo do liſcźinow!“

— **Kulturne sajwedźenje w Budyšchinje** w tydźenju wot 7. hacź do 13. februara: Mutoru 9. februara, 20,15 hodźin w mějchczanskim dźiwadle prěnje pschedstajenje theatra „Knjeni Luna“. — Schtwórtk 11. februara w 20 hodźinach w Krónje pschedněschkowy wjeczor Josefy Behn-Totenohlez (NS-kulturna wothada).

— **Pohubschtwo.** 3. februara 1937 wjeczor žu na Zamjentnej hatży wot wukładnego zwotka žołty hrjebjenk 21,5 cm truskalozweje marmeladny znamik „Domina“ Frankfurt. Znow je mět żelezniu wobrucź a wéko k kwitkocźenju. Schtóž je namakał, wón je wobžadnył, so dóstanje za to wotmołwa, by jemu swoje wobkedźowanje kriminalnej kwonkowuch mějtšeji w Budyšchinje na Ortenburgskim hrodźe, telefon 302, wospewił.

— **Sto ty mischtrik jubilej.** Dźensa zwjeczi krawčki mischtr Jakub Heina na Ssukelnisej hatży 26 swój 50-ty mischtrski jubilej. 6. februara 1887 złoži w Kulowje swoje mischtrske pruhowanje jako krawc. Podšchi konjenske swoje powołanje w Drjedźanach a stónczi je w Khwaczicach. Hdyž bě zhebi w Budyšchinje khežu kupił, wukonja tute swoje rjemjeslo jako mějchczan we zaschim mějsce a je daloko a schěroko jako wutrojny, prawny a czesny mischtr znaty. K zbožowschczam, kotrež so jemu k dźensnischemu dnjej wupraja, so zadobje pschikamnjeny.

— **Naschim hospodam** so w marmeladze, w němskich hrjebjach zhotowjeneje, wubjerne poźiwadło posticza, kotrež na pschecy wjazy sajimgow a jeje wjetšche pschechrjebanje zmitemu hospodarstwu jara wuži. Wjele hospodow pak schelakore khpschiny tuteho drohotneho poźiwadła hischcze znaje, ma so tehodła witacź, so pschedewsacze, kotrež ma w zyłej Němskej pschedawarnje se sejiwjenskimi potrjebami, wollowmołlnym wobjenjom hódnotu marmeladu schěroko pschetrjebaćkim kruham znate czini.

— **Sdawne namotwjenje k sapłaczenym dawkow.** Na zmne dopominanje finanzneho hamta k napłaczenju wotstowego dawka 10. 2. 1937 sa měsaczinych płaczerjow, kaj tež samóžerskeho dawka a swjedźenskeho dawka w hamtnym dźelu tutych nowin so dla cźaczywych jeźbnikow pschi wudźenju na tutym městnje pokazuje.

S **Raschowa.** W Budeschczach pschindże ratarski dźěłaćer Jakub Raschowa z ruku do zynkanje wjesaneje maschiny. Nekotrajneho dyrbjachu jeho do khorownje dowjesć.

S **Budeschcz.** (Stoty kwaz.) Jutšje niedźelu wobwjeselitaj dźěłaczeŕ J. Ssliwanski a jeho mandźelska Madlena rodź. Horatej z Raschowa swój stoty kwaź. Wobaj mandźelskaj stai hischcze cźitaj a strowaj. Ssliwanskez mann je 72 lět staru, Ssliwanskez maćj 79 lět stara. Swój mandźelstwu wundźechu 3 synojo a 2 dźowcy. Jedyn z synow wumrě 33 lět staryn a jena dźowka 52 lět stara. Jubilar dźěłasche hacź do swojeho 64. siwjeńskeho léta, potom pak dyrbjesche wocznje khorosce dla tuto dźěło pschestajeć. Jubilaromaj tež na tutym městnje wjele zbožo do dalschego pschichoda.

S **Budeschcz.** (Stawnische powěsce.) Narodźił je so: 1. 1. Erichej Gerhardej Brücknerej, schofkerej w Budeschczach, syn. — Pschipowědźiłoj staj so: 30. 1. Albin Kurt Dertel, wulkaniérar w Plawnie, a Frieda Emma Rjelkez, fabrikla dźěłaczeŕka w Mnišchońsu-Hornjej Hórzy. — Sumrěli su: 29. 1. Jan August Kschijank, privatnik w Budeschczach, 76 lět. — 30. 1. Karolina Hilza Marxowa rodź. Tuškez, fabrikla dźěłaczeŕka w Budeschczach-Hajnjach, 36 lět. — 2. 2. Maria Helena Bóizowa rodź. Gudźiz, pri-vatna w Budyšchinje, w tu khwilu w Budeschczach, 76 lět. — 2. Emma Frieda Ssuschizna rodź. Lischkez w Malych Bożeschczach, 36 lět.

Se **Scherachowa.** Na swadowazej drohi j lischczeje hory padny tyschcź Kurt Lux se swojim kolem tak niešbožownje, so jschi nop pukny. W bjeswjedowanym stawie jeho do khorownje dowjesechu.

S **Pancźicy.** Macźerjam podawa so rada w Pancźicach pjatk 12. februara 1937 popołdnju w 2 hodźinomaj w młodźinowni.

S **Kamjenza.** Sadowdwoar. W nozy k 5 hrjedźe sakhadźchi we wokolnych stalach paduschi. W stale Dämlingz, firmy pśradźi so jim wjetschu sumu pjenjes a s kantiny kolbašu a twarożk khadnjeź. W stale firmy Alwina Kühna namakachu jenoż bleschu piwa, kotruż pak sjejo njewotstajichu. Jedyn z paduchow sbudi pschi sadowbywanjach swoju staru sajstu, kotraż je s papjeru salěpjera a kotraż hnadź na prawu cźaś za paduchami powjedze.

S **Kamjenza.** Wjedałoko Luźnjey sady Kamjenza pschinźe je schtyri wožbami wožbadźeny Trjedźanski wobsbowem wós do Kamjenza, potorhny dwaj mojtaraj skopaj a pschewali ko słónczu: so pschecźiśnywschi do pschekowa. Wjche schtyri wožboky so pschi tym khětro trachu a dyrbjachu so do Trjedźanske khorownje pschewjesć.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Puknjenje wodowoda.) Njeluhe pschekwapjenje naschoni wobsbedźer ludnischeje pozjedźenje. Hdyž rano wotucźi, swěsći, so dě so w kupjeli w prěnim poschkodze wodowodowa rola pukła. Hodźiny dołho běšeše woda a pytasche zebi po twarjenju swoju rěcźku. Scźeny a wjetschi so pschi tym khětro wobschkodźichu. W klamach stejesche woda khětro wyšoko, tak so koleza khětro schkodowachu. Po hodźinu dołhim dźěle hakle mózeschu so strach nětak wotwobroćicź.

S **Lubija.** (Bobra popadnyli.) We wentoku zahrodnika Henzla popadnychu tu krajneho bobra (Sumpfbiber). Bobry steja pod schiktom a jenaj na jenym městnje pschi Lobju so hischcze w pschirodze namakaja. Hdyž pak tohorunja pod schiktom steja. Drohotneho kožucha dla pak so tutón bobr we wjele farmach płahuje. Popadnjeny bobr pokhadża najsterje sa Streitfeldskeje farmy.

S **Kletnoho.** Sandźenu mutoru a strjedu pschebywasche amerikanski farař na wopyzce pola swojich pschiwuznych w naschej wsy. W nowembru saschłeho léta be do swojeje khaze domiłny do Noweho Města w Delnjej Łužicy pschischoł a w mérzu sajo so do swojeje noweje domiłny wróći, so by tam naležne dźěła wobstarał. S tutym wopytom chze swojich pschiwuznych w Hornjej a Delnjej Łužicy wopytacź a nimo toho chcźesche so po 30 létach na narodninach swojeho nana w Nowym Měsce wobdźělicź.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. spowědź, dop. w 9 hodź. němska hłowna Boża słužba, 3/4 11 hodź. serbske hłowne Boże słužby (farař Króžin), 1/4 11 hodź. dźěćicemschenje w khěžnej zyrkwi, w 9 hodź. hłowne Boże słužby w Kulowje, pschip. w 12 hodź. serbske schćcźenja, w 2 hodź. němske schćcźenja.

S **Dobreje Wjsy** polg. Rósborka. Ssrjedu wjeczor namakachu na dróży j Dobreje Wjsy bo Bukojny cźeło starscheho muża, kotreż bě najsterje hižo dźeschi cźaš w snježy leżało. W symje so tuta dróha w dolinje rěki Nisy mjenje wuzywa. Pohonca mlynsteho sapschacha widźesche, hdyž po dróży jedźesche, mies dwěmaj schtomomaj muża leżo, kotreżož měsesche sa spjezho. Hdyž j wosa stupi pak swěcźi, so bě tu najsterje žiwjenja muczny ruku na žo ložił. Khabat a mantl bě žo wusklekł a leżeschtaj j nakhribjetnikom trochu j boka. Koschla a kholowy běchu roselpinane. Pschi schpeyhowanju cźeka namakachu mólchnicźku j 8,70 hr. pjenjes a papjery morweho. Cźeko do cźelownje w Lipje dowjesechu.

Rozprawa sakskeho krajneho burstwa

Zitne hospodarstwo: Pschi hubjenych wiedrowych pomerach a j tym switžowanych hubjenych puczach běchu poskicźenja chlebowych zitow jara małe. Napraschowanje mknowa sa rožu a pschenzu be wulke. Możnoscze nakupjenja pizowanskeje pschenzy a pizowanskeje jeczmjenja sayka njeběchu. Tu a tam pschikhadźachu mjenische dźělby sortérowaneho jeczmjenja na wiki. Poskicźenje pizowanskeho wowsa so tohorunja nieje pschemeniło. Jeczmjenow sa piwarnje so mało poskicźesche, tež sa jeczmjenje sa industriju bě žiwe napraschowanje. Wobkhod s rzanej muku bě mérny. Tež wobrotu j pschenicźnej muku nowneh typow běchu pomérnje małe. Pschi cźimž so swjetscha typa 812 wobkedźowasche. Poskicźenja pschenicźnych wotrubow njedośahachu na krucze běžneje potrjeby. Tež napraschowanje sa rlanymi wotrubami móżesche so jenoż spšela poskosicź. Zokor wobšahowaze pizowadła mějachu pschi niedostatku poskicźenjow we wotrubach dosć wulke napraschowanje. Tež běrnjace truzli so žiwje žadachu. Lane wošuchi a muckli j lanych wošuchow mějachu tohorunja žiwy wobkhod, tola składy su nimale rosebrane.

Hospodarjenje j mlokom: Wotedacza mloka a wotbitk cźerstweho mloka nieje so w tutym tydźenju smětk. Pschi trochu wjetschim wudźělkanju butry w sajskich mlokarnjach bě dokhad butry pola sajskich wulokrosdźelerjow nimale tón samkny taž sajschi tydźeń. Poskicźenja w mjechkim twarožku a w twarowje na spokojenje potrjeby hožahachu. Twjerde twarožki njeběchu w dohrahanych mnohožahach na wikach.

Stóine hospodarstwo: Pschihnacze na stótne wiki bě pornjo sajschkemu tydźenjej niepschemeńjene. Potrjeba móże so pschi niepschemeńjenych placźinach krucź. Kajkosć pschihnaceho stotu ej so hižo lohaw poskicźiła. Dowos na cźelaze wiki bě dźiwajo na potrjebu hožahazn. Dowos na wowcze wiki bě mjenischi hacź sajschky tydźeń. Njedźiwajo toho móżachu so wschě dospołnej pschihacź. Kajkosć pschihnatych jehnjatow bě srěnja. Pschihnacze na žwinjaze wiki njebě w Lipiku a Plawnje spokojaze. S pschewjesenjem pak so žmóżni, so to też we tutomaj městomaj potrjeba we wobkuku kontingenta knjesche. Kajkosć na wiki pschihadźazeho materiała bě srěnja.

Hospodarjenje j bérnami: Sa jedinymi bérnami běsche pschi zlabym posticzenju jenoż zlabe napraschowanje. Tež we wobkhodze j pizowanskimi bérnami njebě wobzebitrch najtorkow. Bérny sa fabriki běchu nimale bjez wobkhodu. Se žadźenkami be pschi imnym wjedrje powschitkownje mérny wobkhod. Najwjazy druzinow žo hischcze jara bohacze posticzesche.

Helpodarjenje j jejemi: Pschi wulkej symje pomocznikowachu posticzenja w cźerstwych iejach. Žadanje sa dowjesennymi a khłódźenymi jejemi bě tohodła zimiche.

Sahrodnistwo: Male dźělby wukrajnych zahrubow na wiki pschihadźajnych so jara wešesche rospschedachu. Tež apfessiny mějachu dobry wobkhod. Zigi pak so pomału pschedawa'a. Potrjeba zitronow mózesche so lehy krucź. Mjes tym so so banany pschi imnym wjedrje jara pomału pschedawachu, mjenische kuschene juzne płody klowki a méschany žad jara žiwy wobkhod. Sswone mróźny žadźewachu dowesej cźerstweje seleniny. Ssolate a tomaty so pytachu.

Rozwučowace drobnoscze

Sykanje dyrbi kóń dostawać, zo by zorno prawje rozkusał a nasłędł. Překrótke sykanje njedopje'ni tuto žadanje, přetož kóń pózrěje překrótke sykanje za zornom njerozkuskane. Krótše sykanje hač 1 cm je škódne a druhdy z přičinu brjuchaćećenja.

Chce-li ratař wobstać, dyrbi z rukomaj a hłowu dźěłać. Někotryžkuli ratař pak njedźěła z rukomaj ničo a jenoż z jenym dźělom hłowy — z jazykom. Za tym pak też z nim steji.

Čerstwe jeja su w srjedźa najjasniše, stare na čeńkim kóncu. W poslednišim namakaš po starobje mjenše abo wjetše čmowe dypki. Čim starše je jejo, čim wjetše su dypki. Skažene jeja su čmowe. Hdyž jejo dłóši čas změrom leži, sydnje so čornik k škorpiznje. Stóž jeja časćišo překładuje, móže tomu zadźěwać.

Při započatku dejenja njedej do dóńčki, ale nimo! Přenjo mloko je zwjetša nječiste. Skoda je jara snadna, dokelž e w přenim mloku mało tuka.

Powěšće z cyłeho swěta

Strach ja dolinu Mississippi nimo?

Wulka woda rěki Mississippi pomału, ale stajnje spaduje. Strach katastrofy sa zyłu dolinu rěki Mississippi dźa so ł tym być wotwobroczeny, jeli nowe deschcze rěku znowa njeroswódnja.

Wulki woheń w Schczeczinie.

Schtwórtk popołdnju wuhrjmi na jeschownjskej firmy Oelsee-Holzindustrie A.-G., parny rjad a drjewowy wosthkod, wohenj, kotrenj so jeschnje rozschérí a so tež na wulku kólnju samkarstwa wupłaschesche. Dokelž běchu wulke drjewowe sklady w strasche, so zyła Schczeczinska wohnjowa wobora sawoła. Se wschich bokow pschecźiwo wohnjej postupowachu. Wobsebje so na to dźiwasche, so njeby wohenj na drjewowe sklady pschejschkocził. To so tež poradźi, tak so so jenoż samkarstwo a wodowa wéża wotpalischtej.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.
Eröffnungsbeschluß.

Über den Betrieb des Bauern Jakob Peter Zieſch in Rauſlitz Nr. 1 wird heute, am 2. Februar 1937 nachmittags 3 Uhr das Entſchuldungsverfahren eröffnet.

Das Entſchuldungsamt Kamenz iſt Entſchuldungsſtelle.

Forderungen gegen den Schuldner ſind bis zum 1. März 1937 bei dem Entſchuldungsamte anzumelden und die darüber vorhandenen Schulburkunden dem Entſchuldungsamt einzureichen.

Hat ein Gläubiger die Anmeldefriſt verſäumt und iſt aus dieſem Grunde die Forderung im Entſchuldungsplan nicht berückſichtigt, ſo entſteht für nicht aus dem Grundbuch erſichtliche Forderungen die Folge, daß wegen dieſer Forderungen die Zwangsvollſtreckung in die Grundſtücke des Betriebsinhabers nebſt Inventar und Zubehör) ſowie in den zur angemeſſenen Lebensführung erforderlichen Hausrat und die aus der Betriebsführung erforderlichen Betriebsführung entſtandenen Forderungen des Betriebsinhabers unzuläſſig iſt. Dies gilt nicht für Rechte, die zur Erhaltung der Mirkſamkeit gegenüber dem öffentlichen Glauben des Grundbuchs der Eintragung nicht bedürfen.

Kamenz, den 2. Februar 1937. Lw. E. 343.

Das Entſchuldungsamt.

Towarstwowy powěstnik.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow přeprošujemy na njedźelu 14. februara 1937 rano we 8 hodź. na serbske kemše w Taschenberg-Palais kapału. Spowěź wot 7 hodźin.

Jasenca. „Katolska Bjesada“ ma póstnisku pónđelu swójbnu zhromadźiznu. Započatk w 7 hodźinach. Zastupne khartki maju so hač do njedźele pola pokładnika wotewzać.

Rakecy. Hrajerjo a spěwarjo wosadneje skupiny „Lipy“ zeńdu so zaso přichodny pjatk poła Helasec.

Starosta.

Khelno. „Domizna ma **njedźelu** 7. maleho róžka (nij pónđelu) wjeczor we 8 hodźinach pola Wjesarjez šabawny wjeczor i połtmitej jěźu. Stohustawy je žiwojimi jonami žo k tomu wutrobnje pschepruschcza. Starosta.

Dźiwadło namjezneho kraja

Wjednik: Intendant zw. służby Hanns Heinz Kämpff. Tel. 3263

Hrajny porjad
wot 7.7. hač do 14. 2. 1937

Njedźelu, 7. febr., 16.00 h.
Posledni króć
Wutroba přez ložźnu kromu
Opereta wot Eduarda Künneke
Wječor 19.30 hodź.
Njehrajkaj sej z luboscu
Opereta wot W. Bromma.

Póndźelu, 8. febr. zawrjene.

Wutoru, 9. febr., 20.15 h., k. A
Knjeni Luna
opereta w. Linki, přen e předst.

Srjedu, 10. februara, 16 hodź.
Předsta en e za šuler,ow
Sosed k ćewfey
Činohra wot Heinza Steguweita

Srjedu, 10. febr., 20.15 h., k. E
Njehrajkaj sej z luboscu
Opereta wot W. Bromma.

Stwórtk, 11. febr., 20.15 h., k. B
Knjeni Luna
operata wot Linki.

Piatk, 12. febr., 20.15 h., koło F
Njehrajkej sej z luboscu
Opereta wot W. Bromma.

Sobotu, 13. febr., 20.15 h.
Předst.za NSO „móc z radosće"
Bój z Tatzelskej wuko

Njedźelu, 14. febr., 16.00 h.
Njehrajkaj sej z luboscu
Wječor 19.30 hodź.
Knjeni Luna
opereta wot Linki.

Holcu
za zwonkowne dźěła pyta k 1. nalětnikej
bur Delan w Baćonju

Holcu
do ratafstwa, kiž może dejić, hnydom abo hač k 1. měrcej dla ženjenja nětčišeje pyta
młyn w Calleuberku
pola Šěrachowa w Šakskej

Pilnu a porjadnu 16—17lětnu
holcu
do ratafstwa pyta hnydom abo pozdźišo
G. Rehda w Žuricach

Holca do domu,
nic młódša 18 lět, so do wobkhodn. domjacnosće do Drježdan pyta. — Nastupić może 1. abo 15. měrca. Zamołwjenja z wobrazom na
Frau Förster, Dresden-N. 23, Großenhainer Straße 106

Serbowka
so do měrn. dobr. knjež. domjacnosće do trajn. służby do Drježdan pyta. Jenož nail. wopisma a doporučnosće na Rietzsch, Dresden-A., Stübelallee 35

Pytam k 1. nalětnikej 1937
serbsku katolsku holcu
do Drježdan, kiž może samostatnje dźěłać.
Hässlin
w Drježdźanach, Prager Straße 20

Kožena
ručna toška
bu na puću z Khrósćic do Dalic zhubjena. Wotedajće ju za myto w Hokee hosćencu w Budyšinje.

Wysokosucelna
jałojca
na předań w Nowej Wsy čo. 18, pola Rakec.

Sućelna kruwa
na předań w Brězyncy čo. 29

MEBLE Rěkn sarbscy khamory vertika, komody, łoža z matracami, plyšowe sofy atd. dostanjeće tunjo pola firmy
Marschke w Kamjencu, Oskar Müllerowa hasa čo. 8

Dobre **jězdne koło**
kupuječe přeco tunjo w domje jězdnych kołow
Witek w Sćijecach

Mes. pluwa nia / Budyšin

Kupańske časy hač do 31. 3. 1937

Pluwalnja (swóbodna). Póndźelu 8—10, 16—18, 21—22 hodź. Wutoru 20—22 hodź. Srjedu 7—10, 16—18 hodź. Stwórtk 8—9, 16.30—19, 21—22 hodź. Piatk 8—9, 15—16, 19—8 hodź. Sobotu 7—10, 18—18, 21—22 hodź. Njedźelu 8—11 hodź.

Pluwalnja (damy). Wutoru wot 10—20 hodź. Stwórtk wot 9—10 hodź.

Wantowe kupiele (za mužow a žony). Póndźelu, srjedu, stwórtk a piatk wot 8—20 hodź. Inšnje. Wutoru wot 19—20 hodź. Sobotu wot 8—20.30 hodź. Njedźelu wot 8—11 hodź

Rozwjeselje w pluwalni.

Měsć. kupiele / Budyšin

Wallstr. čo. Tel. Měsć. rada čo. 2241, 5545
Kupańske časy za wanje a medic. kupiele kaž wuhlićnite, bistlikowe, smrěčinowe, solowe a syrikowe kupiele, elektr. polne a podešćne sprjedk. kupiele, ješć kupiele, wobswětlenja, wysoko-słónčne pruhi, ručna a vibrations-masaža, inhalacije, behnowe a Fangowobwalki. Přirodne bahnowe kupiele za mužow a žony wšědnje wot 8—13 a wot 14.30—20 hodź.

Niedźelu a srjedu popołdnju za Měšćanske kupiele zawrjene

Parne kupiele za mužow: Póndźelu, wutoru, piatk a sobotu wot 15—19.30 h.

Parne kupiele za žony: Wutoru wot 9—19 hodź., stwórtk wot 15—19.30 hodź.

W Budyšinje, 14. oktobra 1936.

Wyši měšćanosta. (Woldźeł kupiele)

Wupierki
(jenoj najlěpšeje tworjy!
šwejcarske tolo 12,80 10,40 8,80
twoŕkeb. šćerote 14,40 13,60 11.40
špódnje tolo .. 9,60 8,80 7,80
šćer. za tolowati 2.00 1.60 1,40
Andr. Kasper
mišćeł 3. Pilopp
na Seriowej hašu 3 (Hertingstraße)

Blidne a tafiowe ruby
Ložowe plochty
Trěnja a cwjelki
Kurt Erler Žitne wiki 28

Su-li Waše črije roztorhane
přindźće spěchnje do **wulkošewcowskeje na Bitzych wikach čo. 11** znajdźeća „Złoteje hwězdy" a „Mlokowaho dwora" 44
Alfred Gnichwitz
Dobre reelne a tunje posłužowanje. Na nadźiwanje móže so doškał!

Auto-Licht- reparatury
kóždeho systema wuwjedźe
Engelbert **Ottiger**
w Budyšinje na Lubijskej dr. 27. Telef. 2751
DKW-elektr. służba
Noris-służba, U-H a Fenag. Twar akumulatorow a fabr. sklad

SERBSKE NOWINY
su dźenik serbskeho ludu a našeje domizny
Rozprawja wo wšěm, štož našeho Łužyca zajmuje, tohodla dyrbja do kóždeho serbskeho doma.
Su tunje, dokelž płaca mjesačnje jenož 1,50 hriwnow

Café Lehmann
hotelowna dobreje hudźby
Cyle wurjadny dobry kofej
Najlěpše konditorske twory
Budyske a Mnichowske piwa
Wutoru: Wjesela póstniska zabawa

Wozjewjam z tutym, zo wot 1. februara
Worklečanski hosćenc a rěznistwo
wot knjeza Pětra Pjetaša wotnajam.
Płošu ćešćenych wobydlerjow, zo bychu mje dobroćiwje podpjerali. Budu so prócować, zo bych stajnje z najlěpšim posłužował.
Zdobom wuprajam wšitkim ćešćenym wotběrarjam, kiž su mje w běhu 6 lětneho přebywanja w Khrósćicach podpjerali, swój najwutrobniši dźak.
Oskar Borš rěznišk. mištr

25
Konfirmaciske
a pruhowańske drasty
mantle a tkaniny
po tunich płaćiznach
Otto
Hartmann
w znatej firmje W. Häcker Žitna hasa 7—10

Hosćenc w Hasłowje
Jutře njedźelu
wutrobnje přeprošuje
J. Měrćink a mandźelska
Reje

Hosćenc w Sernjanach
Njedźelu, 7. februara 1937
póstniske reje!

Herbska grychta we Wudworju
póndźelu wot 8 hodźin
rejwańska hudźba

Herbska grychta we Wotrowje
Njedźelu a póndźelu 7. a 8. mateho rózka so
kózlopiwo toći
Přećelnje přeprošuje
Juršec swójba

Póndźelu 8. februara, wječor 7,8 hodź. zarjadnje Domowina we Wenkec hosćency w Khrósćicach
Domowinski wječor
Hraje so wubjerna hra:
Knjez a robočan wot Jurja Kubšana
Po tym wjesela reja.
Wšěch Serbow z Khrósćic z cyłeje bliskeje a dalšeje wokoliny přeprošuje
DOMOWINA / Zwjazk Łužiskich Serbow

Tradicionelne
póstnicy na Mnišońcu
wutoru, 9. februara 1937.
Za zabawu so postarataj: Grušinski
Gutlieb a Na
aus'n Grunde. — Wšitko jara směšne
Dobra hudźba k rejey zahraje,
Wutrobnje přeprošuje Hantušec swój

Herbska grychta w Radworju
Njedźelu a póndźelu
2 wulkej póstniskej re
Přećelnje přeprošuje Arnošt Buh

Herbska grychta w Rózeńc
Sobotu, 6., njedźelu, 7., póndźelu, 8. februara 19
toću kózlopiwo
K tomu wšěch luboych znatych wutrobn e přepro
M. zwud. Fiedlerowa

Póstnicy — njedźelu, póndźelu a wutoru — wulki
swjedźeń točenja kózlopiw
Wurjadnje dobre kózlopiwowe kołbas
a pječene kołbaski.
Njedźelu wot 7 hodź. **REJ**
Přećelnje přeprošujetaj J. Jakubetz a mandźel
Hosćenc a rěznistwo w Koniecac

Katolska Bjesada w Njebjelčicach
wuhotuje póstnicy póndźelu, 8. febr., wječor w 7 h
w Herbskej grychće w Njebjelčicach
swój
załoženski swjedźeń
z dźiwadłomaj ze spěwami a rejemi.
Wšitcy Serbja z blizka a daloka so na njón přeproš
Předsydstwo.

Je-li Was hłowa boli
je-li so Wam čoło morśći abo dostanjeće falde
tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sobu
prawym času derje sedźace nawoči wobstarać
wosebiteho optikarja **Ericha Lenza**
w Budyšinje na Hošle hasy čo. 21 :: Telefon 2194

Za Budyske, Kamjenscke, Lubijske hamt. hejtmanst
kaž tež za Wojerowski a Rózbórkski wokrjes pyta
knjeza kiž po krótkim theoretiskim a p
tiskim zadźěłanju zamóže, me
dźěła sam zastupować. Dźěło je z inkasom zjednoć
a žada směrakruteho, rozsudneho muža z dobrym wa
kotryž kładze wažnosć na zwěsćenje samostatneho d
Dobra zasłužba možnosć. Pisomne zamołwjenja z
zjewjenjom dotalneje dźěławosće zapodajće na
Brandenburger Lebensversicherung A.-G.
Wokrjesna direkcija Drježdźany, Semperstrasse 2.

Holca,
šule swobodna, kiž může derje dejić, so
ratafstwa pyta k 15. februarjej abo 1. měrc
Hač do 20,— hr. měsačn. mzdy. Offerty
A Z 82 postl. Herzogswalde über Dresden

Přistajimy hišće někotre
dźěłaćerki
H. Schomburg & Söhn
Margarethenhütte

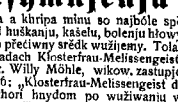
Alica Freundec
hojeńska praktikarka
w Budyšinje — na drózy SA čo. 25 při zemi
Rěčne hodźiny:
wšědnje wot 8—10 a 4—6 hodźin.
Physikaliske hojenje wot 10—12 a 2—4 hodźin.

Čełowa zona Frieda Jägerowa
rodź. Wolgtee, Žitne wiki 30 (Zlota hwězda)
bydli nětko Lotzestraße 6,
(blizko Kamjenjneje hasy) — Telefon 3658

Dolheho nasłymnjenja wumoženy!

Nazymnjenja a khripa minu so najbóle spěšnje, hdyž při prěnich znamjenjach kaž při huškanju, kašelu, bolenju hłowy a šije Klosterfrau-Melissengeist hnydom jako přećiwny srědk wužijemy. Tola też při wuwitych nazymnjenjach a khrip, napadach Klosterfrau-Melissengeist dobre służby wopokazowaše. Takle pisa k. Willy Möhle, wikow. zastupjer w Hannoveru, Flügelstr. 14, dnja 29. 9. 36: „Klosterfrau-Melissengeist doporući mi wobkhodny přećel. Tutón wotkhori hnydom po wužiwanju wot dotholetneho nazymnjenja. Z teho časa wužiwam jón jako universalny srědk při mnohich kaženiach požiwadłowych organow z połnym wuspěchom. W zašłej zymje mějach strašnuk hripu. Sćehwki wotstronich z mał hlešku Klosterfrau-Melissengeist. Spěšnje skutkowacy wupruhowany recept: Čińće jědźnu łžicu Klosterfrau-Melissengeist a łžicu cokora do kofejoweje šalki, měšejće derje a ličće k tomu warjacu wodu. Dwě porcij tutoho wustrowjeńskeho čopteho požiwadłow ličće po možnosći horco před spanjom. Dźěći wozmu je židniše. Po nahrohnjenju čuješe so hižo druhdy ranja wumoženy wobuznosćow abo čušiwje hišće wšědnje tróicy likérowu šklenčku z jedneje třećiny Klosterfrau-Melissengeista a z dweju třećinu wody abo přidajće k čaju něšto Klosterfrau-Melissengeista.
Stóž je tutón wurjadny recept wupruhuje, njebojí so nazymnjenskich khorosćow. Njewustajće so tohodla khorosćam, ale žadajće hnydom blešu praweho Klosterfrau-Melissengeist pola Wašeho hapłvkarja abo drogisty. Bleški z trjeb. wopismami płaca 2,95, 1,75 a 0,95.

Přiloha k čisłu 31

SERBSKE NOWINY

Sobotu 6. februara 1937

Wužitne pokiwy

Khorn dyrbi hobu pomhacź!

Wjeso nima wulkeho wužitka, hdyž jedyn wobužny a cźeřkomyslny khory stsinje ſamo naiſnadniſche pſchemėnienie ſwojeho połoženia ſcźehuje a ſ teho ſej wſchetake myſle cźini, ſ tym ſam ſo roshorja a lėkarja njetrjebawſchi wobcźeżuje. Na druhe waſchnje pak je ſobudźėlawoſcź intelligentneho khoreho tola wužitne. Jeli ſo prawje ſtawa, hdyž khory lėkaſke poſtajenja wobſedźuje, kak ſo wulkuttkuja, a lėkarja na to ſedźbneho cźini, hdyž je jemu nėſchto napadne. Pjecźa ſu pola wſchėch khoroſcźow wėſte prawidła, kotreż ſo pſches waſchnje a khodźenk khoroſcze wumėnjeja. Pornjo temu wulkuttkuje ſo [illegible] organizm na wėſte wėzy hinak. To ma ſo take ſroſumicź — wubijerjemy pjecźa lohke pady — na pſchikład ſu ſymne wobalki, też ſymne krjepjenja poſtajene. Nėchtóžkuli khory budźe wokomit, hdyž ſyma na jeho kożu ſkutkuje, ſmadź jenoż ſ maſej „ſchaſawu“ kwitowacź, nėkajki ſapimpleny pak „ow ſak ſymne“ khėtro bołoſtnje ſacźuwacź a kożdy krótki nje-pokojnje tutón „ſymnu poſtrow“ witacź. Może wo mėrje lėkarja ſo wonraſchecź, hacź (jeli njeje lėd wuraſnje pſchiſtuczeny, ſchtož dyrbi ſo pjecźa wobkedźbowacź) mohła ko tróſchku woteſtaca woda nałożowacź, kiž njeje tak ſymna, kaž cźerńwa ſe ſtudnje abo ſ wodowoda, tola pak ſo na toſtame waſchnje wuſkuttkuje.

Runje tak je ſ napojemi. Nieknje lėkaſ, ſo móża ſo tute ſymne abo cźopłe wużiwacź, dyrbi khory ſam wobkedźbowacź, ſchto jemu lėpje tuje. Hdyž pſchi trėbnym wubjerku jėdźowy lėkaſ take namjetuje, kotreż khorn jenie njeſtudowaſche a njeſnjeſe abo by ſ nielóſchtom jėdł — lėkarja na to ſedźbneho cźinicź! Może ſmadź nėſchto drube wubracź. Ssu na pſch. ludźo, kotſi mosby ſajnk, mjaſo na poł jendźelſke, potajkim „trwawe“ jėſcź njemóża, byrnjež to dobre, lohke a typiłke pſchi wſchelakich khorońcach byko.

Niż ſom ſo nuſowacź — bieſe wſcheho lėkarjej rjec tak ſ tym ſtejł a na to waſchnje ſmóżnicź, ſo ſo prawe namała, ſchtož żołdk rad pſchiwoſmie. S tym, ſo je jedyn khorn. nieſchkemėnja ko hižo wożobinſke potrjeby a antipatije. Hdyž je huſta połiwka pſchedpiſana a khory tajſe rad nima, kak dyrbi jemu potom tyċź? Kuſk rubaneho pleza ſe ſuchim warjenjom je mjenje ſchkódne hacź ſo ſo khory nucźi k nėcźomu, ſchtož jemu njeſkodźi pſchecźiwo cźemuż ſamo żołdk ſo ſpjecźuje. To pak njerėka, ſo khorn lėkaſke poſtajenia, kotreż ſo jemu njelubja, wot wſcheho ſpocźatka wotpokaſuje — bożedła! Najprjedy ſpytacź — ſacźuwa ſchkódny wuſkutt — potom hubu wocźinicź a lėkarjej wſchitko rjec.

Ssu też lėkaſſtwa, kotreż khori na ſamſne waſchnje njeſnjeſu, dyrbja ſo wobkedźbowacź, kak ſo wuſkuttkuja. Lėkaſ, kiž naturu khoreho hižo ſnaje, ſmėje ſo po tym. Juſeho lėkarja dyrbi khory roſjaſnicź. Tak może pomoznik lėkarja bycź — niż jenoż i krutej wotu. ſo chże ſo wuſtrowicź, ale też pſches prawe ſłowo na prawym mėſtcźe a w prawym cźaſu. J. B.

Spodźiwnosće w rėcźi

rėdka a naſpjet toſame.

Hižo Grekoja a Romjenja ſaběrachu ſo ſ tajſim hrajkanjom ſłowow a wuſpytachu ſamo ſhdy, kotreż mėjachu wot prėdka a wróćo teſame ſłowa. Sſowo kiž tutomu ſadaniu wotpowėduja, mjenowachu Grekoja palindrom. W hódanczkach nėmſkich ſabawjazych cźaſopiſow, ſdźėła też w dźenikach, ſo wón huſcźiſcho nałożuje.

Tola je też w nėmſkej rėcźi khėtro cźeżko, zoke ſhdy, kotreż do prėdka a naſpjet toſame wojnamjenja, tworicź. A w ſerbſchcźinje hiſchcźe cźeżſcho, po mojim ſdaċu ſayła taſkeje ſhdy nimamy. Abo wė ſchtó jenu? Temu je nėmcźina pſchejara ſ konſonantami (ſobuſtnkami) pſcheżadźena, runja każ ſerbſka rėcź. Tola je jich mnoho ſłowow, kotreż wot prėdka a wróćo toſame wojnamjenja, wożebje w ſłowach ſ piſmikom „e“, na pſch. (Ehe, Elle, Egge, Eſſe, Ebbe, Ecke atd.), potom ſ „n“ (Neſſen, nun, nennen, neden, netzten, neben, neuen atd.) a ſ „r“ (Rentner, Reittier, Renner, Retter, rar, Reliefpfeiler, reger atd.). W ſerbſchcźinje je jich jara mało, na pſch. nan, kak, kok (Nackenzopf), pop, krk, ratař, topot (Getrampel), tomot (Streifen, Parzelle, Schlag) ranař (Wundarzt), wodow (nėkajki „wodźany“ pkat). To dże ſu wſchitke.

Mjeſtcźa je liczbu tych ſłowow, kotreż wróćo nėſchto druhe wojnamjenja, na pſch. kleſ-klek, kolk-klok, karpruk, kuſ-kuſ, kut-tuk, nóſ-ſwón, rub-bur, ſchip-piſch, wol-low (Steg), nop-pon, puk-kup atd. Też mamy wſchelake ſłowa, kotreż wróćo nėmſke ſłowo wojnamjenja, na pſch. blak-Kalb, bar-Rad, lin-Nil atd. abo też nawopak na pſch. Arak-kara, Maſ-ſam, man-nam atd. Nėmſka rėcź ma wiele ſłowow, kotreż naſpjet nėſchto druhe wupraja, na pſch. Regen-Reger, Gras-Sarg, Ton-Not, Reiz-Zier atd.

Filoſof Schopenhauer je pjecźa pėrni wunjeſł, ſo ſłowje „Markttram“ a „Reliefpfeiler“ mózetej ſo wotpredka a wróćo cźitacź. Też jemu ſo pſchipiſuje, ſo je ſadu wutworił, kiž do pjedy a naſpjet toſame praji: „Ein Neger mit Gazelle zagt im Regen nie.“ Druhe taſke ſhdy ſu: „Bei Leid lieh ſtets Heil die Lieb,“ „Eine treue Familie bei Lima feuerte nie“, też „Na lege Elle nun alle Egel an“. — „Emmas Atem, Rolfs Flor, Metas Amme“ atd. Wė ſnadź nėchtó w ſerbſchcźinje taſke abo podobne ſhdy? Njeſłymy taſteje wuſłėdźik. S.

Naše zymske popołdnje priedy

(Wobras ſe wſyn.)

Nó, ſchto dha hižo ſo ſaſo drježece, wy wjedrowe pjerachi? Je wam macź nėkotre ſa wuſchi daka? Niż? Schto dha potajkim je? Ach tak, njeſmėcze dźenſa na lód, dyrbicze ji doma pomhacź, je prajiła? Ow jej, wy wboſhy khadliczkoſo a wbohe wowzki, to mėł nėkto nan ſo ſtupicź, waſ pintaſchkow wobżarowacź a pola macźerje ſapyricź, kak wona ſayła k temu pſchiłudźe, ſo wam taſke nėchto ſapowėdźi, njewėrno? Smėiu-li cźaſka, budu waſ wbohich hólcźatkow hłuboko wobżarowacź. Macźe ſo tak ſlė na ſwdźe.

Mój jejdrko, wy pacholo, to dyrbjeli priedy pola naſ doma bycź, hdyž naſch jedyn hiſchcźe taiki hólcźeż bė, każ wy dźenſa! Nó hai, macź hižo by wam kadźila, ſożdy wſchėdny dźeń popołdnju na lodźe ſtacź. Nan bė ſwjetſcha zgliczli dźeń w lėżu a ludźi na mlócźenje bracź, temu pienieſu niedoſahachu. A mlócźenje mašchinow hiſchcźe tehdom telko niebė. To byſchcźe mėli ſłyſchecź, kak hižo rano wot ſchtwórtich abo na poł pjećich znka wjeſ ſo tichaſcheſche. Hacź ſyma tichéſtſche abo niż, nėchto wotwałkow dyrbiachu ſo pſchi ſwdźu ſo ſnėdanja namłócźicź. A hdyž bė trėbne, dyrbiachny też my hólcźata ſobu do brożnje, ſahe ſ pjerja a borka a pſches dwór do „lodoweje pinzy“. Mój jejdrko nė, na to waſchnje ižyła njewėſcźe, kak rjenje ſo macźe!

A pichi tym njeſjėmy khėtrnu hubu cźinicź abo bórcźecź a morkotacź ſmėli. Mój bożicźko, to ſo nam derje ſchło niehy. Pola macźerje ſedźachu pſchy ſ lohka. Schwurdich, mėjachmy hižo jenu ſa wuſchi. To ſo ſamo roſumjeſche, hdyž bėchmy ſe ſchule, ſo po wobjedze w ſmnjkich mėſnjazach hacź do półnitz macź ſ nami tſjomi hólzami do brożnje dźeſche, hdyž mlócźachmy. Haj wſchak, hnėwała je ſo na waſ hejſelow doſcź. Bėchmy wſchak ſchwarni njeplechojo. Schto ſmy to wſcho hromadźe ſwantorili a blainili a ſej k lubu cźinili pichi mlócźeniu! Macź móżeſche ſej duſchu ſ cźėła wuhnėwacź. Nas ſo ſtajachmy, każ niebychmy zrym ibchnycź mohli, potom ſaſy, każ niebo nam wyſoko doſcź bylo a ſpytachmy hacź do pſchatra ſahinncź, a lute taike kuſki, na cźoſi ſo macź hnėwaſche. Powſchitkownje paſ bėchmy pſchi wėzy a dźėlachmy ſ lóſchtom a ſ lubożcźu. Ale to bźeſche wjedrowſan pſches ruzy, dokeż mlócźenje ſ zypami jara mėdliſanje njeje. Wėſo bė nam nan tróſchku mjenſche zypy wudėlacź dał. Ale ja, naſſtarſchi ſ tſjoch pjerachom, chżnch tola pokałacź, ſo nanowe mėſtno ſaſtupiu, a tuż mlócźach radu ſ jeho zypami a pjerjech do żita, ſo ſornjatka jenoż tak ſłakachu.

Kak ſmy to cźinili? Nó, naipriedy ſmy hromadu ſnopow ſ huſanju imietali a na huno ſtkadli. Na lėwy rynk a na prawy rynk. S riczjinami k humjenomaj a kożdy ſrjebia. A nėkto dachmu ſo ſe ſchtrnjomi zypami do wotwałka na lėwizn dele a na prawizn horje. To rėkaſche, wotlepowacź. Pſchi pſchedpokłednim ſnopje ſtajichu ko zypy na bok a ſnopy dyrbiachu ſo wobrocźiż. A tak wotlepowachu ko druhi ras knopy. Schwup, hiſchcźe jedem kruty pras a końz bė. Powėſnnmchmy zypy na hoſdże. Wſachmy jedyn knop po druhim, wotlepowachmy je trochu a ſtajichmy ako cźiſnynchmy je k humjenzam. Sſriedża ſo ſorno, kłóſki a ſtwjeſza wuhrabachu a ſorno ſo na bok ſeitorka. Sſnopy buchu roswjaſane a po hunie roſkładene, ſ hrabjemi roſdźėłane, ſo rjenje runje ſekachu. A nėkto wosnjet ſ zypami do ſtwjeſzow a ſ kłopom a po wobrocźeniu ſ hrabjemi hiſchcźe ras do nich. Tak bė wotwał wumlócźeny, ſłoma ſo wutſchaſe a do wotlepow ſwjaſa a ſorno ſo ſ wėjawu wucźiſcźi. A hiſchcźe zuły rjad pſchimnieniow ma ſo pſchi tom ſcźinicź a hrabja ko nawukneż. Wucźachnu ſe ſłomu, kotraż je wokoło tlumpu, nėkotre ſtwjeſza a pokaſam wam, kak ſo powrjeſitka dźėlaja. Dźiwacźe ſo, kak ſpėſchnje to dże.

A hdyž bė pėrni wotwał hotowy, dyrbiachmy do humjenzy ſaſėcź a druhe ſnopy na huno ſmjetacź. To byſchcźe dyrbieli widźecź, kak pilni bėchmy, hdyż póſtnjaz ſo bliżachu a żito w brożni dźeń a bóle wotebėrałche. Potom hižo ſhdawachmy, kelko popołdnjow mamy hiſchcźe mlócźicź, wjeſelachmy ſo każ hornčerjo na poſłednje klepnjenje. Poſłedni morił nochnjche żadyn wuwieſcź a tola nėchtó dyrbjeſche to bycź. A hdyż bėchmy ſe wiċźem hotowi, bonieſchmy ſtareho k ſhżodźej. Mėjachmy ſo khwatnje ſ procha, hewak bo nėſchto ſnadło. A hnėſdo młodych mnſchi namałachmy druhdy we hunjenzach. Wjeczor bėchmy hordźi na to, hdyż byrbieſche nan ſaſy ras zuły ſwuporiedźecź, kak bėchmy na wotwał bili. Pichi mlócźeniu ſej wſchelake ſerbſke

M. Kral:

Stawizniske powėśće z našich serbskich wsow

Kamjena pola Radworja.

Tuta wjeska ma swoje mjeno nic snadź po kamjenjach, kotreż bychu so na ležownosćach namakałe, ale wot zornowca, našeho „kamjenja“, kotryż tam wšudże wustupuje. Stary zwisk z Radworjom zbudźi mysl, zo su so tu Radworske swójby wutwaritile, wězo hižo w času serbskeje njewotwisnosće.

Lěta 1397 připokaza wobsedźeŕ, Budyski měšćan Sigmund Behr (hl. Radwoł!) swoju wjesku Kamjenu Radworskej křižnej cyrkwi a podstaji ju Radworšemu fararjej, kotryž měješe z jejnym dźěćinym, wićeźnym a sudniskim knjezom być. Wyšši sud měješe Budyski tachant.

Wjes měješe fararjej w lěće 6 dnjow robośić, na žadanje ze zapřahom, a w lěčnym času 1 dźeń z kosu; za to pak dosta kóždy robośan 3 króć jěsć wob dźeń. Tak bě kónc 15. lětstotka. Wjesny sudnik rěkaše (1665) šołta, kaž bě to w mjeńšich wsach wašnje, hdźež „herbskeje grychty“ abo „wićeźneje grychty“ (korćmy) njebě. Po šołtowej smjerći měješe jeho naslědnik fararjej 15 toleŕ abo najlěpšeho wola dać. Tutcho dawka dla lutheŕski předaŕ Měrćink (Martini), kotremuž so Kamjenjopio hišće přisahali njeběchu, dokelž bě přećiwo woli tachanta w Radworju, l. 1622 w Kamjenej złe poby. Ludźo jeho wuhnachu. (Přir. Radwoł!)

Faraŕ Jurij Hawštyn Swětlik je poddansku přisahu Kamjenjanow, kotruž su 7. novembra 1685 na Zdźerjanskim hrodźe Budyskemu tachantej a Radwořskemu fararjej prajili, napisał. Faraŕ Ducman je ju w tehdyšim prawopisu w Časopisu Maćicy Serbskeje (1868 str. 104) woćišćeć dał. Podamy ju tu posłownje, tola kaž dźensa pisamy: „My wšitcy zhromadni z Kamjeneje poddani teje cyrkwičcy S. Kříža w Radworju přisahamy Bohu tu přez te johо SS. evangelije, žo my našej hnadnej wyššej wysoknosći, jak (z cyłym titulom) tom wysocy dostojnom ha wysocy česćomnom hnadnom knjezej Měrćinej [Ferdi] Nandusej Brücknerej wot Brückenstejna, Mišanskoho Biskopstwa přez woboje Łužicy zastojnikej ha Budyskom Dachantej etc., při tom też tom Duchownom knjezej toho časa Radworšskom fararjej, knjezej magistrej Jurijej Hawštynej Swětlikej ha po njom po prawom přikhodnem potomnikam jako našej bližšej husokosći, žo jim chcomy kóždy čas być posłušni, swěrni ha služowni, też teju sameju wužitk ha pożitk po našom zamoženju pytać ha spěchować; też wšitcku njeješć, škodu ha štož ke škodźe jim być mohłe, wotwobroćić, ha nas kóždy čas tak zadźeržeć, kaž swěrnym a změrnomym poddanam přistoji ha přihodźi so zadźeržeć. Tutak nam Bóh spomož tu přez te johо SS. evangelije. Amen!“

Přisaha šołty a přisydnikow l. 1685 runa so tutej přisazy wjesnjanow dospołnje z wuwzaćom sćěhowaceho započatka: „Ja ... šołta Kamjenej, kiž pod fararja Radworju słuša, ha tam samstny poddan teje cyrkwičcy S. Kříža Radworju, přisaham Bohu . . .“ abo „Ja . . . . starši Kamjenej . . .“ dale, kaž šołta.

L. 1707 započinaše so přisaha tak: „My ta wšicka Gmejna habo Hromada z Kamjenje ha kóždy wosebje, jako . . . , . . . , . . . poddani atd.“ — „My, Grychty z Kamjenje, jako ja . . . , šołta z Kamjenje, ja, . . . , . . . grychtowy starši z Kamjenje, poddani atd.“ Tehdy so přisahachu tachantej Matthysej Jozefej Vitzkej a zaso fararjej Swětlikej.

Dokelž bě Radworšski faraŕ sudniski knjez nad Kamjenju, mějachu so kupće a druhe sudniske jednanja před nim do sudniskich knihow (Gerichtshandelsbuch für Camina und Grünbusch) zapisać. Dr. von Bötticher je z nich sćědowacy wupisk z lěta 1776 do Now. Łuž. Mag. 1931 podał: „Namrěwcy Jakuba Rječki přewostaja połleńske kubło najstaršemu synej a bratrej Jurijej Rječcy za 350 markow Zhorjelskich (krošow). Naplačić ma 200 markow, zbytne 150 markow ma po 20 markach lětnje wotplačić; nimo teho ma swojemu najmłódšemu bratrej Michalej Rječcy za wotstupjenje jeho předprawa na kubło 30 toleŕ „Willkür“ při nastupjenju wobsydstwa w hotowych pjenjezach přepodać.“ Po tajkim měješe po prawom najmłódši syn kubło dostać, kaž to w Serbach a nětko też w mnohich němskich stronach z nałožkom bywa. Von Bötticher přistaji, zo to z woprědka němski nałožk njeje był.

18. jutrownika 1798 so w Kamjeni („pola Budyšina“, to drje budźe ta pola Radworja, znajmjeńša je bliža hać ta zady Rakec) wotpali so wjesna pastyřnja.

29. jutrownika 1800 tepi so połtřeća lěta stara dźowćička korćmarja Jakuba Probšta w Kamjenej „pola Budyšina“ w studni.

We winowcu l. 1813 ćekny swojemu knjezej, połleńkej Janej Rječcy wotroćk Jan Rjenć z Komorowa, bywši sakski puškwjeŕ (musketier) a kazaše sobu 12lětneho čorneho walacha a nješto drasty a šatow. Chcyše snano sobu Napoleona z kraja wuhnać pola Lipska? Abo chcyše na swoje wašnje wótčinu „wuswobodźić“?

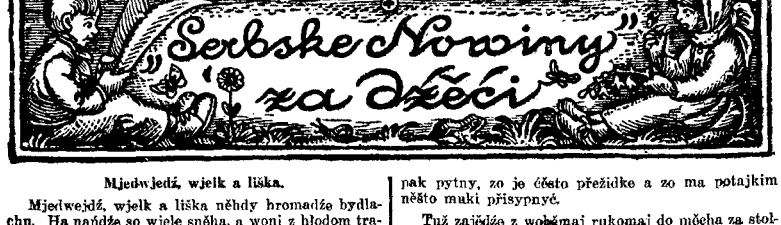
Lěta 1816 chce wobsedźeŕ Młynkec korćmařske kubło (das Monkische Kretschamgut) za 3740 toleri předać.

(Pokračowanje sćěhuje.)

schtuczki wukniechmy, kotrež ja schutu trjebachmy. Macj mějesche świetiche hišchče wschitke j hłowu a pomhasche am wschi spočatku schtuczkow, hdyž dale njesmějachmy.

Wyrunjej wschitko womtóčene było, njeśmědźachmy tohodla łźnieho pasć a so po wšm wokolo hrubjicć. To mějesche kóždy šiwoie dźełko na popołdnjo. Wšmy mězachu so k wjeczeri běłcć a krasć, hesła dyrbjesche pokneho drjewa hnyć, woda so nanošnjeć a kachlonk pschezy połny hnyć, wjele schwindow sklanja mějesche so do hródže šnošnjeć, po rěpu so dóńcć a ju wotdrapaćj, ale derje, hewak něschto šrdasche. A šypkać ju dyrbjachmy, prawie drobne, hewak naš macj ša wuschi wša, drjewo rěsać a łatacj, doniž šwjatý wjeczor njeswonjesche. A šmědźachmy tola ras pok hodźinki na łód klóckicć, to bě wulke złoże a mózachmy sej tutón dźeń w Pschehdźenatku zkeřwjenu naschmórnyeć. Ach, to šyrta njeměsće, tak rjenje so macše pornio prjedawschim cžasam. Nan khodźesche šwjetscha do łźa a tak mějesche macć ś nami hólzami zpše hospodarstwo na staroscži, w łźe a šymje. Ně, ně — nam nicžo pschehladali njeśmu, hižo wot małolće nij. Ale njeje nam to nicžo schkodźało, też je plišty nij. Ssmo tola wulźy a šyłni narostli.

Tuž, nij łóšlika wjasacj, ale dźicže a cžinicže, schtož wam macj kaja!

Mjedwjedź, wjelk a liška.

Mjedwjedź, wjelk a liška nědhy hromadźe bydlachu. Ha nańdźe so wjele sněha, a woni z hłodom tradachu. Mjedwjedź pytnje sej zhnity kruch drjewa, zo by je žrał; liška pak wjelkej přiřěčowaše, zo by rajedwjedźa zežrał.

„Mjelš," wotmolwi wjelk. „Jeli wón to zasłyši, wón naju zabije a zežerje."

Liška pak rjekny: „Tu starosć jeno přewostaj mi! Ty jenož čiń, štož ći praju: Lehń so a leż, kaž by mortwy był. A hdyž će mój potom do wody čisnjemoj, wožiw so zas!"

Wjelk bě spokojom z tym, lehny so a ludźe mortweho. Jako mjedwjedź domoj přińdźe a „mortweho" towaša wjelka wuhlada, poča płakać a žałosćić. Liška pak jeho pokoješe z tymi słowami: „Ja wěm, mjedwjedźo, jenu wodu, ta woživja. Donjesemoj tam naju mortweho přećela!" A tak też to sčiništaj. a wjelk hu w tej wodźe „živy".

Potom wobroći so liška k mjedwjedźej a jednaše z nim takle: „Nětko će mój z wjelkom zjěmoj, a za to dóstanješ přichodnu nazymu pjećdźesatoši wowcow; mój pak će spóčerawši hnydom też do teje wody wrjesnjemoj, a ty budźeš živy."

Z tym bě mjedwjedź spokojom, a jeho towaršej jeho zežraštaj. Wčzo jeho do wody njećisnyštaj.

Hurkanska bajka z Kawkaza. M. N.

Što činić?

Jena Hłupikečanska jónu k póstnicam cžesto měšeše. Dźěžu bě k jenomu stolpej přistajiła, kiž pomhnše třěchu dźeržeć. Tak měšešo a měšeše; nadobo pak pytny, zo je cžesto přeždźe a zo ma potajkim něšto muki přisypnyć.

Tuž zajědźe z woběmaj rukomaj do měcha za stolpom. Ale, mój jej, to měješe wobě horšći polnej muki a mjez rukomaj stejaše tón stolp! Žona so wobroćeše a so wjerćeše a wobstupowaše stolp, ale tón steješe pěrco mjez jeje rukomaj a so z města njehibaše. A wona tola njemóžeše tu muku puśćić! Što činić w tej nuzy?

Wołaše muža na pomoc. Tón też to přińdźe, hladaše, što so to njačini... ale njewědźeše też druheje pomocy hač zaso drnhich na pomoc wołać. Jemu pomhachu dźěći hjeće, a přihožachu susodźa hladać, što bě so stało. Cž pak też mudriši njeběchu. Jedyn spyta, hač by so žonje pomhać dało, hdy by dźěžu na druhu stronu stolpa stajił, fola podarmo, a tón druhi storći měch muki na bok, ale wboha žona tu pěrco hišće stoješe z horšćomaj muki a stołp mjez jeje rukomaj.

Skónčnje rozsudźichu so po šoltu (starostu) pósłać. Mudry šolta přińdźe, wobhlada sej sklaćnje cytu wěc, myšleše dołho a wuwoprašowaše so, hdy kak a čehodla bě wšitko tak přišło, a wukaza naposledk jako jeničku móžnotu z teje bědy, zo bychu stołp porubali.

Běžachu po sekery, počachu rubać, hač třeski letachu; wšitcy čakachu wčipni na wuspěch šoltoweje mudrosće. Bórzy wšak nazhonich kónc, přetož nadobo něšto we wjaše praskny, stołp padže, ale też čnsć třěchi so sypny a pohrjeba połojcu wšćch Hłupikečanow, prěnju wčzo tu wbohu žonu z Kawkaza.

M. N.

Oskar Wilde:

Strojef Dobra.

(Bjasań w próży.)

Běše nóc a wón bě samotny. A wuhlada w dal... nje murje kulojteho města, a nastaji so k městu.

A hdyž bě so k njemu přiblížił, wusłyša w měs... njewuzdźenu radość, směch a njehorne wjeselo a wrjeskot mnohich lutnow. A zaklapa tuž na wrota, a jedyn zo stražnikow jemu wotewri.

A wuhlada dom, kiž bě z marmora a kiž měješe krasne marmjelowe stołpy při durjach. Stołpy bě chu popowčšane z wěncami, a wonka a nutrka plas... tažku cedrowe pokhodnje. A zastupi do toho dom...

A hdyž bě přešoł salu z chalcedona a salu z jaspi... a dosahnył dołhu łubju, hdyž so wotmčwach hosćiny, wuhlada na łožu barhy mórskeho šarlat... ležo cłowjeka, kotrehož włosy běchu wohwěnčene z čerwjenymi różemi a jeho hubje hčštej čerwjen... z winom.

A přistupi tuž k njemu a dótkny so jeho ra... a rjekny jemu:

„Čehodla sy takle živy?"

Wobroći so młody muž a spóznawši Jeho wotmo... wi a rjekny:

„Wšak běch nčhdy wusadny, a ty sy mje wusm... wił. Kak bych mohł hinak živy być!

A wopuści dom a wuńdźe wospjet na wulicu.

A za mału khwilku wuhlada žonu, jeje wobli... bě namolowane a drasta pisana, a jeje nozy bě... w črjach z pačerikow. A za njej dźěše wobhladni... wje kaž hajnik młody muž, kiž měješe płašć wo dwě... maj barhonaj. A žonjej licy bčštej kaž licy kra... neho přiboha, a woči młodeho muža sapałej ra... wólnosć.

A sčěhowaše joho khwatajcy a dótkny so ruk... młodeho mužskeho a rjekny jemu:

„Čohodla na tutu žónsku takle hladaš?" wobroć... so młody muž a spózna Jeho a rjekny:

„Wšak běch nčhdy slepy, a ty sy mi dał widźenje. Na čo druhe bych měł hladać?"

A khwataše doprědka a dótkny so pisanych s... tow žoninych a rjekny ji:

„Njeje tu druheho puća, po kotrymž možno kro... čić, hač puć hrěcha?"

Wobroći so žona a spózna Jeho a wusmja se a rjekny:

„Wšak sy mi wodał moje hrěchi, a tutón puć je rozwólny puć."

A wuńdźe z města.

A hdyž bě wušoł z města, wuhlada młodeho mu... skeho, kiž sedźeše z boka puća a płakaše.

A přistupi k njemu a dótkny so dołhich kudź... rjow jeho włosow a rjekny jemu:

„Čehodla płakaš?"

A pohlada młody muž a spózna Jeho a wotmoł... Jemu:

„Wšak běch nčhdy mortwy, a ty sy mje zbudź... z mortwych. Kak bych mohł njeplakać! jhk

Bobak:

K Němskemu morju

Z wozom překi přez morjo.

Powšitkownje ma so za to, zo możeš na kupu pućować jeničcy pak z łódźu pak z lětadłom a zo możeš wopuśćić kupu też jenož z naspomnjenymaj wobkhadnymaj srědkomaj. Ale so hroznje myliš! Při pobrjohach Němskeho morja wotliw wuskutkuje, zo możeš na někotre kupy z časami też pućować z wozom, haj samo pěši.

Wědźachmy dźeń, zo nilčiny wotliwa dźensa wjacy łódźe njepuśća k brjohej kupy Neuwerk a zo so hišće jara praša, hač jutře z přiliwom łódź so sem zwěri při tajkej hrózbnej dujeńcy.

Njeběch nětko dosć khrobły měć so po přikładze někotrych dyrdomdejskich holčicow, kiž jenož zwoblekane wołmjany pjezl a kupanski woblek, z wostatnymi drabami w nakhribjetniku so podachu na puć, zo bychu pěši přebrodźile łužojte nilčiny k pobrjoham. Běch pak w korčmje hižo z časom so přizjewił a sej zwěsćił městno we wozach, kiž z wotliwom přijědźuja z kraja a so tam hnydom zaso wróceja, prjedy hač přiliw so nawali...

*

Njebjesakej měsačkej bě teho dnja jeho połnosć do hłowy stupiła, a bě jemu přišło na mysl, trochu sej hrajkać z morjom. Njebě w prawym času, kaž so słuša, wody domoj póslał a z tym nam načini wjele hary a starosćow. Dokelž wody jenož pomałku spadowachu, wóznicy so khětro dlijachu a my, kiž na kupje na nich čakachmy, sedźachmy kaž na hozdźikach. Spochi njeśerpliwi z haćenja a wajkarja hosćenca přepytowachu z dalokowidami nilčiny a wobzor, ale wozydło so jewić njechaše. Nervoznosć přiběraše. Najwobožniša běše wobstarna Barlinjanka, kiž spochi so huntorješe, haj šeršenješe a wótře a wótro na korčmarja tukaše, zo pokupiwši „wóznikow njecha hosći puśćić z kupy...

Mjez tym bě słónco přeco hišće so na khwilu zmocowało knježstwa, hačrunješ čmowe mróčna wot wječora tuto mócnje wohrožachu. A dokelž na wobzorje wot kraja bě so wunóriło nješto čornych dypkow, kotrež mějachu ludźo w korčmje za wóz, za wozaj, za tři, pjeć, sydom, dźesać wozow — to dušine rozpołoženje korčmaŕskich hosći so po něčim zaso zhładkowaše a też ja so podach změrowany na haćenje, zo bych hišće wuživał poslednju hodźinku přebyća na tutej rjanej kupje.

Za małej hodźinku skónčnje wozy přiridrowachu, a njebě jich ani dźesać, ani sydom, ani pjeć, ale jenož štyri, štož pak też dospołnje dosahaše. Tři wozy so měrichu k hłownemu svdlišću wokolo swěčneje wěže, hdyž też je pósta a štwórty přiridrowaše ke korčmje. Bě z nim přijało nješto hosći, z kotrychž wšak někotři běchu chcyli jenož wužiwać krasnu a dyrdomdejsku jězbu po nilčinach a so hnydom ze samsnym wozom chcychu wróćić.

Wóz, kiž ma přemérić mórske nilčiny, je wosebje twarjeny a připrawjeny za tutón nadawk. Dokelž je po nilčinach tu a tam hišće dosć wobšérnych łužow, haž hłubokich hrjebjow, kiž morjo sej tam wuworuje, to ma lohki wóz khětro wysoke hobrske koła a pućowacy na nim trónuja kaž na tréše. A to je też trjeba, je widźeć na wozu, zo je wóz z městnami přez wózku so zanóril do łužow.

Nimamy wšak khwile, wóz sej dołho wobhladać wot wonka. Pohonč ma nuzne z wotjězdom, je hižo telko časa skomdźił ze zapozdźenym wotliwom a přiliw njeje dosć zdwórliwy, zo by čakał na dlijakow. Štož z časom njedocpěje tamneho brjoha, tón so zatepi kaž myš.

Runje su zaso hrózbne mróčele zahnale słónco a nastupja swoje knježstwo ze žałostnym šwihelom, při čimž wichor je hišće mócnje podpjera. Ale njepomha ničo, njemóžemy čakać na přestaće dešća, pohonč nas honi do wozow, čisny nam nješto tołstych přikrywew, zo móžemy so do nich zawaleć a trochu skitać před zliwkom, ale potom hižo wotjědźemy.

*

Ridrujemy po kamjeńtnym puću přez haćenje, přemérimy přimórske łučiny ale potom smy hižo w nilčinach, smy w morju.

Hdy by pola nas takle z wozom so puśćił do hata, kiž je so hakle před nješto hodźinami wotpuśćił, to dźě by bórzy wjaznył w błóće, znajmjeńša pak by so do njeho zapadnył hač do wósków.

Po mórskich nilčinach pak jědźeš kaž na asfaltowanej dróży, kiž je, prajmy, přikryta z mjehkimi wołmjanymi přestrjencami. Mórske dno njetwori błóto ale jil (Schlick), štož je drobny pěsk, změšany z powostankami miljonow skorpawow a tworjenjow. A to wšitko je mórska woda rjenje zhładkowała a zrunała, tak rjec zwalcowała, zo so po tutym jile docyła přijomnje pućuje. Jenož tu a tam so błyšća wjetše łuže, kiž pluskotajo přejědźemy. Łoskočiwše su te mnohe dosć hłuboke hrjebje, tu „Priel" mjenowane, kotrychž woda też za čas najnižšeho wotliwa je přeco hišće tak hłuboka, zo dosahnie do wozowych wóskow. Dešć drje přeco hišće šwiha a wětrec hólcy wuja a ruja a z boka nas nahe běhuja. A tola njewobžaruju tutu dyrdomdejsku jězbu po mórskich nilčinach. Wčzo by było krasne, hdy by wječorne słónco so wunóriło zady hrožacych mróčnow a začeřwjeniło tutu mokru błyšćatu pusćinu koło wokoło.

Ale też takle je rjenje. Našěr módre mróčele nad nami so wotbłyšćuja w mokrym jile bjezkónčnych mórskich nilčinow. Našěr módre je wšo a wšitko koło wokoło nas. Njewidźiš nič hač tu potajmy módru pusćinu z jeje módrymi łužemi a hrjebjemi. Před nami so w směrkach zhubluja druhe wozy a po boku nas přewodźuje rjad khošćojtych sušicow, kiž su tu zašłapili do mórskeho dna jako pućniki a ... nětko maja napohlad mórskich šerjenjow a duchow, kiž na nas so měrja z hróbnymi pawćimi pazorami. A je to tu samotna tonuška, kiž při hrjebi łakajo ani njecofnje před wozom abo je to hobrske mórske šerjenje, mórska paliwaka abo što, kiž chce spóčerać pućowarja? Tu w tej módrej pusćinje bjez kónca sy zhubił měru za předmjety wokoło tebje. Wšitko skutkuje wulkotnje, hobrscy, hróznje a surowje kaž nordiska balada...

*

Dešć je popřestał. Trochu mróčna so rozčahuja ale so khowace słónco wjacy doprědka njepuśća. Hładaš zady so a też tam so šéri módra pusćina, jenož zo je někak blédša, swětliša hač tamna předa tobu. A pytnješ na wobzorje někajke byrkanje swětła leškow. Ale njejsu to mórske błudničky ale je to swěca swěčneje wěže z kupy Neuwerk.

Hižo přez hodźinu jědźemy po nilčinach, a ha... runješ khětro khwatamy, je tamón brjóh tola hišće dosć zdaleny. Hižo je přiliw zaso wotménił wotliw, hižo wody so zaso wróceja. Hižo wjacy njeridrujemy po krutym jile ale spochi po wodze pluskotamy.

Khwatamy. A pohonč mjelčo powěda wo mórskich podawkach, wo samotnych pućowarjach, ... so zabludźichu po nilčinach a kiž wjacy škitachu kraja njedosćěhnychu před nawrotom přiliwa, pow... wěda wo wóznikach, kiž so zakomdźichu abo buchu překwapjeni z nahłym přiliwom, kiž so ženje na mjeńšinu wobličić njehodźi, powěda wo telko ... zbožownych, kiž buchu wopor a dobytk žołmow p... liwa na mórskich nilčinach...

Někak tuhi na nas khodźa a hroza nas jima. Smy so tola też khětro zakomdźili. A wodychnje... hakle, hdyž za poł hodźiny wóz zaso ridruje ... kamjeńtnym nasypje brjoha kruteho kraja, mjez ... zo za nami hižo z přiliwom so žołmuje morje.

Hospodařski kučik

Škodowanje stwjelčiznow w zymje

Zymsko wjedro škodźi stwjelčiznam na wšelakore wašnjo a je příčina, zo je nalěto syw rědki a pozdźišo žiwowa radosć mała.

Zdźěla nastanje škoda 1. ze zadušenjom a hnićom sywa pod sylnym sněhom, zdźěla 2. ze zmjerznjenjom we wulkej zymje bjez sněha a 3. zdźěla z tym, zo rola w nalěću z mjerznjenjom hori.

Zadušenje a hnićo sywa pokazuje so často po zymach ze sylnym sněhom a to wosebje tam, hdźež je sněh tolsto nawěty dołho leżał. Tu su rostliny trać cyle wotemrěle, traś też su jenož jich nazymske zdźěla znićene. Syw je nětko bruny abo čerwjenojty, zelena barba je so zhubiła. Su-li jenož łopjena khore, móže so polo při dobrym nalětnim wjedrje zaso zhrabać. Su-li pak też korjenje čerpjete, je kónc wšeho rosta. Kaž wěmy, přijima kóžda rostlina k tyću z powětra kislik a wuhlowu kisalinu. Zadźěwa-li pak tolsty sněh dołhi čas taikemu dźělanju, potom wozmje rostlina kónc, a to čim hóle, čim husóišo je syw. Pola dryla je strach zadušenja mjeńši hač tam, hdźež je z ruku syte.

Też zažne sywy su rady jara huste a tehodla ma kedźbny hospodaŕ na to dźěłać, zo zahe rědko syje. Je-li nazymne wjedro tajke, zo so też rědke sywy jara wuwija, potom čini derje, hdyž so pola před sněhom wotpasu, tola njesmě rostlina hač na wutrobičku zežrana być.

Tu a tam też huste sywy z kosu syku; ale njerodny dźěłaćeŕ może z tym skerje škodu načinić, hač ščipace skoćo.

Leži-li tolsty sněh dołho, dyrbi so zwjeršna skruta přełamać. To so hodźi z přehnaćom skotu, z włóčenjom abo z woranjom. Do wysokich kopicow dyrbja so hrjebje ryć, jena hlizko při druhej. Tak ma powětr snadny přistup k sywej a taćo so też khětřišo stanje.

Naše nazymne sywy znjesu wjele zymy, prjedy hač zmjerznu. Duž też so wulkeje zymy tak jara bojeć njetrjebamy, kaž nahleho wotmeńenja kruteje zymy a taća. Hdyž zmjerzle rostliny pomalu roztaja, wostanu zwjetša strowe; hdyž pak so taće přenahle stanje, potom zahinu. Najjasniše pokazaŕ so to při wróćnych mrózach w nalěću na čornej zemi.

Dobry zakit před zmjerznjenjom sywow je poměrnje tolsty a prawy čas leżacy sněh. W Holsteinu wobdawaja pola ze žiwymi płotami, wotdźeržaja tak zymne wětřiki a wukhowaja sywam dźěje zakitowace wodźeće sněha.

Wšudźom so wěso žiwe płoty nasadźeć njemóža. Tam dyrbimy hladać, kak na druhe wašnje sněh za rolu zdźeržimy. To móžemy docpeć, hdyž rolu přehładku njezadźěłamy, ale trochu skropawu. Skałby a horbiki činja, zo wětřiki sněh tak lohey wuduć njemóža a sa same škit rostlinkam, kiž so za nimi khowaja.

To rěči za nałožowanje hrjebičkatheje walcy a nic hładkeje.

Přećiwo škódnym nalětnim mrózam nimamy po prawym žaneho srědka, kiž by tuni a skutkowacy był. Jenož na čornej zemi hodźi so z nawožењom pěska něšto k dodźerżenju sywa činić. Hewak móžemy sebi też z tym pomhać, zo tajke pšeńcy a rožki syjemy, kotreż zymu znjesu, potajkim šwedliske a nic jendźelske.

Też symjo same je wšelake w přětraću zymy. Wulke zorno płodźi wutrajny, małe pak njewutrajny syw. Runje tak porućа so žažne syće, dokelž rostlina, kotraž je sylniše wuwita, też wjacy wutraje hač słaba. Na mokrych polach zmjerznu sywy też prjedy, hač na suchich a teho dla wotwjedźemy wodu z drenažu.

W nastupanju zmjerznjenja korjeni smy też nimale njemóceni. Tale škoda stanje so tam, hdźež mokra zwjeršna zemja zmjerznje a so wuzběhnje. Při tym roztorhaja so často koruški abo, zastupi-li taće, zasypnje so druhdy cyła rostlinka a zahinje.

Najhóle čerpja korjenje w čornej zemi, dokelž je najmokriša a drenaža, kaž też wódniki dosć njepomhaja. Tu pomha jeničey niehłuboke syće. To je znate, zo čim hłubšo zorno leži, čim pomalšo so syw wuwiwa. Tehodla dyrbi so na čornej zemi z drylom syć a nic z ruku, dokelž móžemy z drylom zorno tak mało zadźěłać, kaž chcemy. Někotři też čornu, zhorjenu rolu z ćežkimi walcami přejědu a tak najmjerznjene horby zrunaja.

To su srědki přećiwo škodowanju sywow ze zymskim wjedrom. Widźimy-li pak tola, zo je so škoda stała, móžemy z nazwješnym hnojenjom ze chilisalpetrom zahubjenym sywam trochu k pomocy přińć.

Rozwućowace drobnosće.

Měsacy november, december, januar a februar přihodźa so najlěpje za hnojenje łukow z kalijemi a Domašowej rudu. Wobej hnojej mataj so traś 24 hodźin do mejtanja změšeć, leżitaj dźěje změšanaj, stwjerdnjetaj lohey. Čim prjedy so mjetanje stanje, čim wěsćišo skutkuje hnój hižo na syno. Po tajkim hnojenju zhubi so moch, a lépše trawy kaž dźećel a woka, so namakaju, z čimž so cyła łuka porjedźi.

Dostanje-li sněh létsa skoru, dyrbimy ju z brónami předrěć, zo bychu so rostliny spody njeje njezadusyle.

Pripotawa libjatow zničí druhdy cyle stadła. Přećiwo njej nałožuja Francowzojo sćěhowacy srědk: Warja žołdźe z winom a dawaju libjatam wjacy króć za dźeń łžicu tutoho lékarstwa. Hdźež žołdźe nimaja, wjeru bohatku ulodych dubowych halškow.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 6. februara 1937.

Wčerawše kurcy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,165	100 čěskosł. krónow	8,65
100 šwajc. frankow	56,83	100 franc. frankow	11,571

Barlinska bursa 5. februara 1937. Po pśechodwjeraŕskim wótwiźenju na burju běśe wjeźera jasno khětro cełko, dokelž so publikum njedźiwaju wšich próizowanjom burźowneho wobstwóda z powołanja jara wróco dźerśi, wopśeśe w najtupaniu akśijow. Wóso njeje z tute stśony tej žanych polikśenjow. Matbrjehjenja nětkotrych hódnotnow maja źiwoju pśicśiśtnu we wotpoczowanich fuśiśach, tola na drubej stśonje so teź na sakładje wusmelakich pśiśihódnych hospodaŕskich powjeśćow teź nadejźenja pśiśeśiwego pśiśeśiwjeźenju. W nadku pota'ime niebśěśe na mcśeraŕwśnej burśy jednotnego ménjenja. Nadpadnje běśe khětro wulke polikśenje statnych źeleźniśkich prioritatnych akśijow, teź na rentowych wikach njebě žanych wobjeśitych pśiśeménjenjow.

Barlinske žitne wulkowiki. Teź na tónju tydźenja běśe wobrot na Barlinskich žitnych wulkowikach jara wobmjeśowany, dokelž polikśenja njeśu so śeźnjinke. Liśi pak so ź polepśśenjom hódnotnych pomérow na nemśkich rěkach ź pśihódnišim sakaranjom města Barlina ź khlěbowymi žitami. Nětko mója mónay jenož po wagonach kupowaś, so bychu najnuźnišemu potrjebu knyze. Teź w pśizownaskich žitach njeje so pokolenje pśiśeménilo. Industrialne žita lidma na wiki pśichkhadźeja. Śrědka so wowśa sa industrialne samery potśicia. Śeźamjenje sa piwarnje so teź w śrěnich kajkojśich łožach wothrowaju. S mukow so wośebje pśiśeńśne muki pytaja, tola teź rźane muki so bjes cźeje samźeja.

Nětkote płaćizny ł Dejźbjanskich wikow.

Hušy, sarěane 1,15—1,30 hr., kaćki, sarěane 1,10 kaćk 1.20 hr., kury, stare sarěane 1—1,10 hr., kury, mło de sarěane 1,20 hr., tiny 1,60 hr., jabłuka 15—60 pf., běrny po puntach 4—5 pf., jědna koboda 35—40 pf., zubła 10—15 pf., thrěn 70—80 pf., běły kał 8—10 pf., cźerwjeny kał 8—12 pf., hyndrojty kał 25—45 pf., kótrabi 5—20 pf., pětrjiłka 6—7 pf., sellerii 10—35 pf., rapunzli 1.40—1,60 hr., butra 1,42—1,52 hr., jeja 10½—14 pf.

Wejera płaćizny w Barlinje zentnaŕ

pśiśeńcy M 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr., — rožki M 8: 8,30 hr., M 11: 8,45 hr., — ječmjenja M 7: 8,45 hr., M 9: 8,70 hr., — wowśa M 10: 7,85 hr., M 13: 8 30 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zło a wolljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 2.	4. 2.		5. 2.	4. 2.
Pšeńca	212,0	212,0	bony	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre łuniny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nat.	—	—	žołte łuniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowsa	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lanu wosušk	16,38	16,38
rźana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	8,89	8,89
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rźane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rźana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0			

Płaćizna za pšeńcu za wuplońenja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplońenja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplońenja 7: 169.0 9: 174.0
Płaćizna za wowsu za wuplońenja 10: 157.0 13: 166.0

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

5. februara 1937 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 89.

Połnomiasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnośe hač do 6 lět	43
Młode miasne, njewukormjene, starše wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	34
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 144.

Połnomiasne, wurośćene, najwjetše rězneje hódnośe	41
Połnomiasne, młóde	37
Mjenje wukormjene młóde a derje picowane starše	32
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 892.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnośe	41
Połnomiasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnośe hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młóde kruwy a jałojcy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	21—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Cełata: 1856

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53
Spatne (3.)	39

Wowcy: 2958.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	40—43
Starše wukormjene (6.)	33—39
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23—32

Swinje: 9415.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křižency, hač do 1¼ lět stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Spatne	46
Rjacy a kundowcy	50

Drobnowikowańske płaćizny w Bud

6. februara 1937 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora	namińše płaćizny hr.	
Howjaze mjaso z kośami	1 kg	1,54
Ćelace mjaso	1 kg	2,06
Skopjace mjaso	1 kg	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,52
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—
Pšeńčna muka	1 kg	0,40
Rźana muka	1 kg	0,34
Khlěb	1 kg	0,28
Jědźne bórny	1 kg	0,09
Raje	1 kg	0,28
Hroch	1 kg	0,56
Soki	1 kg	0,48
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—
Sušeny połd	1 kg	2,10
Dobre mloko	1 ltr.	0,22
Jědźna butra	1 kg	2,84
Jeja	štuka	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,36
Cokor, drobny	1 kg	—
Petrolej	1 ltr.	—
Kamjeńtne wuhle (domj. tepj.)	1 ctr.	—
Brunicowe briketty	1 ctr.	—

Twora	Němski wuplod Narańcza płaćizna pf.	Najwušše płaćizny pf.	Wobrody wuplod pf.
Bohy (Buny) punt	—	—	—
Hroch „	—	—	—
Kórki zasolotej „	—	—	—
Kórki k nakładź. „	—	—	—
Kórki (žonop.) „	—	—	—
Sydrejcy kał štuka	25	70	—
Běły kał punt	10	13	—
Cźerwjeny kał „	—	13	—
Wirsingowy kał „	—	15	—
Puplaty kał „	30	35	—
Zeleny kał „	20	25	—
Kolrabi (młod.) št.	—	—	—
Kolrabi (stary) pt.	—	20	—
Karoty walék	—	—	—
Karoty punt	10	13	—
Korjeń pětrjiłki „	—	20	—
Porej „	—	30	—
Radiski walék	—	—	—
Rjetkej štuka	10	15	—
Rjetkej punt	—	15	—
Rjewjeń „	—	—	—
Cźerwjena rěpa „	—	15	—
Knirópa „	—	12	—

Twora	Němski wuplod Narańcza płaćizna pf.	Najwušše płaćizny pf.	Wobrody wuplod pf.
Solotaj kofšk	—	—	—
Šćerbak „	—	—	—
Koašadło punt	—	—	—
Seleriš štuka	—	—	—
Selerii punt	—	—	—
Koboda „	—	—	—
Rapunzli „	—	—	—
Tomaty „	—	—	—
Cybla „	10	13	—
Hromak „	30	35	—
Khrěn „	70	80	—
Champignony „	—	—	—
Cerstwe briby litr	—	—	—
Sušene hriby litr	60	80	—
Dobre jabłuka punt	35	40	—
Jabłuka k warj. „	20	30	—
Dobre krušwy „	—	—	—
Krušwy k warj. „	—	—	—
Wišnje „	—	—	—
Słowki „	—	—	—
Brěski „	—	—	—
Aprikosy „	—	—	—
Wino „	—	—	—

Wične płaćizny w Budyšinje.

6. februara 1937.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet	najniższa płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna 50 kg	—	9,—
Pšeńca —— kruta płaćizna 50 kg	—	8,—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna 50 kg	—	8,—
Rožka —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Ječmjeń, nalětni 50 kg	—	10,—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	8,95	9,—
Picowański ječmjeń 61-62 kg kr. pł.	—	—
Wows 48—49 kg kruta płać.	—	7,—
Wows 50 kg	—	—
Raps 50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) 50 kg	2,55	2,85
Běrny 50 kg	3,00	3,—
Syno 50 kg	2,00	2,—
Słoma z mašinu młóć., pras. 50 kg	—	1,—
Słoma z mašinu młóć, k zasł. 50 kg	—	1,—
Słoma z cypami młóćena 50 kg	—	—
Butra 1 kg	3,00	3,—
Jeja 1 štk.	—	31,—
Pšeńč. muka Type 815 100 kg*	—	31,—
Pšeńčna muka Type 502 100 kg	—	30,—
Rźana muka Type 997 100 kg*	—	24,—
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	—
Wikowańske pšeńone wotruby 50 kg	6,60	6,—
Rźane wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	5,—
Wikowańske rźane wotruby 50 kg	6,10	6,30
Husy	—	—
Prosata 853 štuk 1 štk.	7,00	17,—

Prosace wiki běchu jara słabe.
Waha prosatow w přerěžku 14—30 puntow.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za pol
feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a
Marko Smoleŕ; za nawoškki Pawoł Krjeńmaŕ, wšitcy w B
dyšinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ, Cšš: J. Cyž dr. J
w Budyšinje.
D. A. I. 1937 1882. — Tu kniwlu tarifna hladina

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Estomihi, 7. małeho róžka 1937.

Njedźelu Estomihi ho po zyłym Budyšćim zyrkwinym wokrjeżu kollekta ša zyrkwinske wothładanje młodźiny šćeła, kaž je krajny zyrkwinski hamt w Drježdźanach posłał.

S **Budyšćina.** W Pětrowskej zyrkwi rano ⅛8 hodź. farar Schneider předuje. Dop. ¼12 hodź. směje farar Schneider kemšćenje ša dźěći. — W Marijnej a Marćinej zyrkwi směje rano we 8 hodź. sup. Berg spowědź a Boże wotkazanje. Dop. w 9 hodź. farar Paul předuje. Dop. w 11 hodź. směje farar Große kemšćenje ša dźěći. Pop. w 3 hodź. směje farar Große kichćenja. Wječor w 6 hodź. farar lic. Ludwig předuje. — Póndźelu wječor we 8 hodź. w Marijnej a Marćinej zyrkwi wošadny spěwny wječor. Spěwarske a žołty šešćink němšćich zyrkwinskich Kruschow hobupšiniješe. Póndźelu wječor we 8 hodź. w Lutherśim domje směje farar Paul hodźinu Módreho kříža. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi nutrnosć ša niedźelnicže. Wutoru wječor we 8 hodź. směje farar Schneider biblisku hodźinu ſ rozrěčowanjom pomocnikow Pichi pólnym hrodźiku 6. Wutoru wječor we 8 hodź. směje farar Große biblisku hodźinu w Lutherśim domje. — Sšrjedu wječor we 8 hodź. w Marijnej a Marćinej zyrkwi hudźbna ſwjatočnosć ſ wotewrjenju nětko šlědowanych póſtnych kemšćerjow. Narěčź: farar Vogel; spěw: farar lic. Ludwig; pichi pischćelach: organist Bauer. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź. we wošadnej akademiji mišijonſke schijaze towarſtwo.

•

S **Hućiny.** (Poriedźenka.) Rano we 8 hodź. ſerbska spowědź, dop. w 9 hodź. ſerbska Boża ſłužba, ½11 hodź. kemšćenje ša dźěći. Kollekta ša zyrkwinske wothładanje młodźiny.

S **Hušći.** Dop. w 9 hodź. němſke předowanje, ½11 hodź. kemšćenje ša dźěći. Pop. w 2 hodź. kichćenje.

S **Rakec.** Dop. w 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemšćenje (farſki vikar Rychtař). — Póndźelu rano we 8 hodź. rańſcha nutrnosć.

S **Hornjeho Wujezda.** Dop. w 9 hodź. němſke kemšćenje, ½11 hodź. kemšćenje ša dźěći ša 6. hacž 8. ſchuſſke leto (Ulthoff). — Sšrjedu wječor we 8 hodź. biblisku hodźinu.

•

Njedźela Quinquagesima, 7. februara 1937.

Tachantska cyrkej: 5.45 hodź. Boža mša ze zhromadnym ſwj. woprawjenjom mužow a młodźencow, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša z předowanjom, w 2 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom. Přileżnosć k spowědźi sobotu wot 18—19 hodźin, 19.30—20.30 hodźin, njedźelu 5.30—6.30 hodź. a w 9 hodźinach.

Serbska cyrkej: Njedźelu 40hodźinska pobožnosć, ⅛6 hodź. Boža mša z wustajenym Najſwjećišeho, ⅛8 hodźin Boża ſłužba z předowanjom, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim předowanjom, w 11 h. dźěćace mšenje z předowanjom, w 1 hodź. serbski nyšpor. w 6 hodź. modleńska hodźina z požohnowanjom. — Póndźelu a wutoru ⅛6 hodź. Boža mša z wustajenym Najſwjećišim, we 18 hodź. modleńska pobožnosć z požohnowanjom. Modleńske hodźiny wot 12—13 h., 3 rjad, wot 14—15 hodź. dźěći, wot 15—16 hodź. knježny, wot 16—17 hodź. mužoje a młodźency, wot 17—18 žony. Popjelnu ſrjedu ¾7 hodź. ſwjećenje popjela, w 7 hodź. a 9 hodź. Boža mša. Přileżnosć k spowědźi sobotu w 3 hodź. za dźěći, w 6 a 8 hodź. za dorosćenych. Boža mšě wšědny dźeń w 7 hodźinach.

Budyske stawniske powěsće

Pjatk 5. februara 1937.

Narodźiše ſu ſo: 1. 2. Janej Ocže Endelej, feldweblej, ɔ́ownka. — Waltarjej Oskarej Kucźikej, kowarjej, ɔ́ownka. — 3. 2. Arnoſchtej Heinzej Kſchiżanej, ſtražnikowej, ɔ́ownka. — 4. 2. Gustławej Erichej Wagnerej, pſchekupſkemu pſchiſtajenzej, ɔ́ownka.

Wumrěła je: 4. 2. Hana Marta Juſchtenez, invalidna rentnarka, 70 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ſo: 5. 2. Ota Rudolf Beriš, pſchiſtajenz w Budyšćinje a Alma Margareta ſwud. Hädelowa bywſcha dźěl. Käſtnerowa rodź. Jorźikez, ſchwalerka w Hnaſchcźach.

Radio

Njedźelu 7. februara ſo ſłyſchi:

Königswusterhausen: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 ſa bura. 9 tačele. 9,15 rańſcha ſwjatočnosć. 10 hudźba na njedźelſkim ranju. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Hamburga), mjez nim 12,55 cźaſowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecźa. 14 ſa dźěći. 16 tačele. 18 němſke reje a ſpěwizny ſa mjeſami. 19 rjane melodije. 19,45 miſchtrſtwa w ſněhakaſtwje. 20 póſtniſki programm. 22 powěſće, ſport, wothłós ſ Němſkeje. 22,30 rejwańſka hudźba.

Lipſk: 6 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 evangelſka rańſcha nutrnosć. 8,30 tačele. 9 wěcžny raj němſkeho humora. 10 hudźba na njedźelſkim ranju. 11,30 kachowa kantata. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Barlina). 1,25 ſbožopſchecźa wieleděcźnym ſtarſchim. 14,30 ſa dźěći. 15 wjeſoła komorna hudźba. 16,30 ſportſke roſprawy. 17 hudźba ſ ſabawje. 19 ſwjenje kozora. 19,45 miſchtrſtwa w ſněhakaſtwje. 20 ſport. 20,05 wo ſaſwjećenju. 22 powěſće, ſport. 22,20 ſ mjeſenarodneho jěchaſkeho a ſjednyho turnéra w Barlinje. 22,30 rejwańſka hudźba.

Barlin: 8,55 liſchećerſanſka rańſcha nutrnosć; 20 ſwjedźeń maſki. — **Hamburg:** 20 ſ němſkich hrajerſkich operow. — **Bróſtławy:** 20 wječorna radiowa parada. — **Kölu:** 20 wulke pohrabjenje zuſnych w Kölniſkim karnevalu. — **Mnichow:** 20 wulke póſtniſke reje. — **Budapeſt:** 21,30 lohka hudźba.

Póndźelu 8. februara ſo ſłyſchi:

Königswusterhausen: 6 ſwony, tačele. 7 powěſće. 10 ſa ſchule. 11,40 ſa bura. 12 pſchipołdniſchi konzert, mjez nim 12,55 cźaſowe ſnamjo a 13 ſbožopſchecźa. 13,45 powěſće. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 tačele. 16 popołdniſchi konzert. 18,40 ſ podawkow cźaſa. 19 wječorna ſabawa. 19,45 wothłós ſ Němſkeje. 20 powěſće. 20,10 komorna hudźba. 21 komiſka opera „Abu Haſſan“. 22 powěſće, ſport, wothłós ſ Němſkeje. 22,30 mała nóżna hudźba.

Lipſk: 6,10 gymnaſtika. 6,30 rańſchi konzert (ſ Frankfurta), mjez nim 6,50 ſa bura a 7 powěſće. 8 gymnaſtika. 9.30 wiki a kuchinja. 10 ſa ſchule. 10,30 a 11,30 wjedro. 11,45 ſa bura. 12 karnewaliſki konzert (ſ Kölna), potom roſprawy wo karnewalu w Kölnje, Düſſeldorfu a Münſteru. 16 tačele. 17,10 ſa ſonu. 18 ſabawny konzert. 22 powěſće, ſport. 22,30 bal róžoweje póndźele

Hamburg: 20,10 operetta „Operowy bal“. — **Bróſtławy:** 20,10 róžowa póndźela. — **Kölu:** 20,10 róžowa póndźela kaž hiſchće jenje ... — **Mnichow:** 20,10 ſwjedźeń róžoweje póndźele. — **Beromünſter:** 20 ſymfoniſki konzert.

Wjednik dr. Dorpmüllera a jeho ɔ́obudźełacźerjow pſchijal.

Pſchi manifeſtaziji 15 000 żelesnizarjow pſched ſtatnej kenzliju pſchija wjednik noweho ſtaſneho wobkhadneho miniſtra dr. Dorpmüllera a jeho ɔ́obudźełacźerjow. S lěwa na prawo: wjednik, dr. Lay, dr. Dorpmüller, ſtatny ſekretar Lammers, ſaſtupowazy generalny direktor dr. Kleinmann a ſtatny wotrjadny wjednik Peppmüller (Preſſe-Illuſtrationen, Hoffmann, M.)

Modell prěnjeje wotpocžowańnje na ſtatnej autowej dróſy.

Wobraz pokazuje nam naczilſt prof. Marcha ſa wotpocžowańnju pſchi autowej dróſy, kotraž ma ɔ́o njedaloko Magdeburga natwarićˊ. K tajkej wotpocžowańni ɔ́łuſcha hoſcźenz, wuvorjedźeńnja, garaža, tankowanja a pſchenozowańnja. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Eder bě lěpſchi hač Locatelli.

Najwjetſche pjaſcźowanje we Welterſkej waſy, kotrež je ɔ́o hdy w Europje pſchewjedło, wotmě ɔ́o w ſportſkim palaſcźe w Barlinje. Tu ſetkaſchtaj ɔ́o tež němſki miſchtr Eder a italſki miſchtr Locatelli, pſchi cźimž ɔ́o Němcej poradźi, dobycźe na ɔ́o ſtorhnyć. Mokomit tutoho ſetkanja, na lěwo Italcźan a na prawo Němc. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Lindbergh w Romje pſchiſtajił.

Na dobre ɔ́ožo njejšu ɔ́o powěſće, kotrež ɔ́o wo ſnjeɔ́ożenju Lindbhergez manɔ́elſkeju ſ lětadłom roſchkrjachu, jako prawe wupokaſałe. Lindbergh bě ſe ſwojej manɔ́elſkej na puću do Egiptowskeje, pſchiſtajił pak pſchekhódnje w Romej, hdźež ejho general Balle pſchija. (Scherl Bilderdienſt, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoler; Čišć: J. Čyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedac, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 32 | Budyšin — Póndźelu 8. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Nacionalistojo na Madridskej fronće znowa dobywali

Wyšschi rozkasowař w Salamanzy je w žiwojej žobotnišnej wójnšnej rosprawje zdźelił, so žu nazionalistiske diwizije pšed Madridom mohłe žiwoje prědnje stejišćeja waschnje porjedźicz. Pšichi wojowanjach žu La Maranosu, Boque a Ciempuelo (na fronceje k dołhemu ranju wot Madrida mjes Madridsko-Aranjuezkej a Madridsko-Valenzišej dróhu) dobyli.

Wožebicje rosprawjerjo němšnje powěsćerjenje rosprawja hišcze wo wschelakich nadrobnosćach, i kotrychž spóznawamy, jo je po wotpocžowanju pšichi njepšichódnym wjedrje sašo k žiwenu hibanju dóšło. Wojazy generala Barete žu, kiž so powě, w nozy k žoboce pod schkitom cźmy je žiwojim postupowanjom pšecźiwnika pšekwapili. Woni i Parle, Pinia a Valdemora k połnozy postupowachu. Pšichi tym postupowanju dobychu Gozque de Arriba, Mesu, Valdekabu a La Maranosu, kiž je dźesać kilometrow wot městna zdźelena, hdźež nazionalni wojazy sapoczachu postupować. Fronta nazionalnych wojakow so někto 15 kilometrow pšchi rěžy Jeramje harz blisko San Martina de la Vega cźehnje.

Wo Maranosu je so wožebje žylnje wojowało. Tam žu nazionalni wojazy jenu najwažnišichi dźełarnjow brózow a munizije Madridšich bolschewikow dobyli. W tutej dźełarni so tež jedośte pkuny dźełachu.

Nacionalni wojacy 20 kilometrow pšed Malagu

Wo schpanišim nazionalnym połodnišchim wójšku so powě, so žu nazionalistojo na fronceje pola Alhamy hač 12 kilometrow pšched Belez de la Malaga dóšchli. Na fronceje pola Loje nazionalni wojazy Colmenar wobhadźichu. Colmenar je 20 kilometrow k dołhemu ranju wot Malagi žalekny. Nazionalistojo pak hišcze 7 kilometrow dale Colmenara k połdnju [illegible] na Malagu cźahnu, žu [illegible]. Nazionalne wojerske wothdźelenja, kiž na fronceje pola Marbelle wojuja, žu nětotre stejišćeja cźerwjenych dobyle, so někto i nich město Fuengirolu wobkni'eža.

Njedźelu dopołdnja žu nazionalni wojazy pšched Malagu snowa postupowali a žu městačko Fuengirolu dobyli. „Radio Requete", nazionalny scźelak w tšelnych hrjebjach pola Madrida powě, so žu nazionalni wojazy, kotriž na fronceje pola Malagi wojuja, stare a bohate biškopske město Coin mjes Marbellu a Malagu wobhadźili.

General Franko w tšelnych hrjebjach

Se schpaniišeho města Avile žo powě, so je general Franko i někotrymi offizěrami žiwojeho generalneho staba hrjebje žiwojich wojakow žyle pšchi fronceje wopytał. Offizěrojo a wojazy w tšelnych hrjebjach wjednika schpaniišich nazionalistow wutrobnje powitachu. W krótkej rěcźi Franko rjekny, so dobrjeje nazionalneho wójska niz jenoj wo dóšcźe Schpaniišeje, ale tež wo dóšcźe ziwilisowaneho žwěta dohyła rošsudźi.

S Gibraltara žo wojjewja, so žu žobotu tšo cźerwjeni lětarjo schpaniški nazionalny pichižak „Canarias" nadpadnyli. Njemějachu pak wuspěcha, kiž by był naspomnjenja hódny. Jene tutych tšioch lětadłow žu wottšelili.

Trělenćy w Barcelonje

S powěsćenje, kotruž Parizište nowiny „Figaro" i franzowišeho města Perpignana blišo schpaniišich mjesow pšichnjechu, snowa spóznawamy, so bolschewikojo njeju tymani, znajmjenšcha w žiwojich rjadach měr dźerźeć. W Barcelonje žu anarchistojo a alarmowe kommanda bolschewikišeho nawědnistwa kwawnje do žo srašyli. 26 anarchistow a 6 muži alarmowych kommandow je žo morilo. Pšichi tšelenjach je pak žo tež wiele wobdźělnikow sranilo.

Tute njeměry snowa dopokasuja, so žo napjatosć mjes cźerwjenymi w Barcelonje stajnje pichiwótšia. Nowiny „Figaro" žu tutu powěsć wot Katalanow w Perpignanu dóstałe, kotruž maju wušse swišći i bolschewikami w Barcelonje.

Wo mjetanju bombow na jendźelske pósłanstwo.

Pšched někotrymi njedźelemi najwjetšche spodźiwanje ibudźi, so běchu žo na jendźelske pósłanstwo w Madridze bomby mjetałe. Někto je wojak bolschewikišeje milizy, kotrehož běchu na Madridskej froncje sajeli, ważne wuprajił. Jeho wuprajenja žu žo w jenych schpaniišich nowinach wojjewile. Wón je prajił, so žu wschitke lětadła, kiž žu žo na bombowym nadpadze wobdźělile, bolschewikše znamjo, žowjetiku hwězdu měle. Kommunistiški funkcionarojo, kotriž žu mjetanju bombow pschihladowali, žu znamjenja pschipósłacja dawali, ale žu nad žnadnym wuspěchom byli nielubje pschekwapjeni.

Španiscy čerwjeni młodych muži z mocu do wójska nuča

Schpaniške nazionalne radia powěźa, so bolschewikišiśy wjedniźy w provinzy Almeriji pichikoschu, so maju žo wschitcźy młodźi ludźo, kotriž žo dotal hišcze njesapschichjachu, i mozu do wojakow wsać. Dokelž pak žo tuchi pschikasam, kiž běchu i cźežkimi hroženjemi sjednocźene, ipjecźowachu, je k cźežkim sranjenjam a tšelenjam mjes młodymi ludźimi a wojakami cźerwjeneje milizy dóschło. Bolschewikišeho nawjednika žu satšelili.

W Barcelonje je wulke wotpósłanstwo franzowskich „bobrowólnikow" žadało, so žo jim skónčnje misa sa měsaz januar wuplaczi. Dokelž jich wotpokasachu, franzowiźy „bobrowólniźy" wulku protestowańku demonstraziju wotměchu. Na njej žo tež wjele žobustawow katalanišeje bolschewikišeje milizy wobdźěli.

Abeźynjenjo na stronje schpaniišich bolschewikow.

Cźerwjeny radio w Barcelonje je zdźelił, so je tam nětkuschi abeźynski wójkowy wjednik pschišeł, so by schpaniišim komunistam žwoju službu poskicźił. Wón je cźerwjenym pjeza powědał, so je po žpadnjenju negušzewneho kěžorstwa wjele Abeźynjanow do wukraja, wožebje do Egiptowskeje, cźekniło. Tuchi žu pjeza žwólninu, tehorunja na stronje schpaniišich bolschewikow wojowacź. Pjeza wschi negušz je žamo temu pschihłožował. W powěsći žo tež praji, so schpaniišy bolschewikojo taikich Abeźynjow rad do žwojich rjadow pschiwoštnu a jim tež, hdyž žebi jo pscheja, cźerwjene schpaniške staćanstwo spožcza.

Sowietojo w Jendźelskej konje kupuja

Londonske nowiny „Daily Telegraph" powěźa, so je žowjetiske knježerstwo w Jendźelskej za 30 000 puntow šterlingow koni nakupiło, zdźela k połěpschenju a sešlubnjenju žowjetskorušskeho konjeplahowarstwa, dźěla k kwašenju pschi wujěchanjach koni. Nowiny pschipomnjeja, so chodźa žuwjetojo tuste konje na žowjetskorušskich parnikach do Leningrada dowjeseź. Sčowjetojo chodźa pjeza pschihodnje hišcze za 25 000 puntow jendźelskich koni nakupicź.

Jendźelska chze w Amerizy lětadła kupowacź.

Kaž lětarstwowy dopisowař Londonskich njedźelskich nowin „Sunday Chronicle" powě, chze jendźelske knježerstwo dźiwajo na to, so je wobrónjenje Jendźelskeje w powětšie tkěrko žnadniše wotstako, wobsamknło, lětadła w Sjednoczenych statach kupowacź. Jendźelskemu knježerstwu žo w blišschich njedźelach rosprawa hospodarskeho ministra pschehpołoži, kiž je žo w tutych dnjach i Ameriki do Jendźelskeje wrócźił.

Strajk w elsaskich kalijowych jamach žo skónčił.

W elsaskich kalijowych podkopkach je žo strajk skónčił. Parizišta wyschnosć je straikowazym zdźelila, so žo pschi pschepražanjenju pschehpódy městneho dźěłarjeźskeho swjazka do Parisa wo khlostanišk pschepražanjenje njejedna.

Nowy němski křižak „Admiral Hipper"

Najnowišcha łódź młodeho wójnšeho namórnistwa tšeceho knježerstwa je žobotu pschipoldnju i Błohm a Woßez łódźetwarjerjenje w Hamburgu sbožownje na morjo wujeła. Kschcźeńku rěcź ja nowy kichižak, kiž mjeno „Admiral Hipper" nošy, měsesche wyschschi roskasowař wójnšeho namórnistwa, generalny admiral dr. h. c. Raeder.

S pomjenowanjom łódźe je žo admiral pocźerjeźił, kiž w bitwje pola Skagerraka wobhonjeńe łódźe nawjedowasche. Franz Hipper pak je žebi też hewak we wójnje a měrje wjeleschańkužow wo němške wójnšte namórnistwo dobył. Młode němške wójnše łódźestwo farjaduje jeho do pschikładow kotrychž wopomnjesce w nim stajnje žiwe wostanje.

Hobrski wopyt „Zeleneho tydźenja"

Na pośledźnim dniu měsesche „Seleny tydźeń" w Barlinje hišcze tak hobrźi wopyt. 70 000 ludźi wustajeńzu wopyta. Dozyła měsesche lětuschi „Seleny tydźeń" někdże 330 000 wopytarjow. To je někdże 80 000 wjacy hač w minjenym lěcźe. Wustajerjo žu hospodarskimi wunoschkom jara spokojom. Wožebje katarske maschiny a ratarski grat a potrjeba domjazeho hospodarstwa žo derje kupowachu. Wiele firmow wosjewja, so je wjele hódnostnych wutkrajnych počźahow nawjasało.

Wulki wuspěch na polu zwužitkowanja wotpadkow.

We wojowanju wo njewotwižnosć w žurowinach, kaž je znate, też sběranje kosći wulku rólu hraje. Někto je Hitlerska młodźina sběranje kosći w jednotliwych domjaznosćach do rukow wsała a może hižo wo prěnim wuspěchu na tutym polu rosprawjeć. W Saksej je žo w měsazomaj novembru a dezembru někdże 72 500 kg. kosći najběrało a dalschemu wužicźu pschipokasało.

Pólski štyrilětny plan za hospodarstwo a wójsko

Kommunizje za statne rošcźerjenje w pólskim žejmje je pobudźenje wotmělo, na kotrymž je ko nimale zyle knježerstwo a zyły rjad senatow a sapósłanzow jako hosćo wobdźělili. Na dujowym porjedźe stejišćeje knježerstwowy sakoń ki nacźišk wo pólskim schtyrilětnym planje. Wo tutym nacźišku je žo hižo dłšchi cźaj rěcźało. W žoboninišchim pobudźenju naměstny ministerski president Kwiatkowski nadrobnje wo nacźišku rosprawjeschе.

Wón rjekny, so žu w tu khwilu hłowne nadawki za Pólsku, so žiwoju wojerišku móz sešylni, so žiwoju technniku polepschi a so žiwoju produkziju a žiwój wobkhad sešylni. Pschi žylnym pschihberanju wobhdźerstwa dyrbi žo industrialisowanje kraja hyštematišy pschewjesć a maju žo pólske žurowiny w kraju pschedźěłacź. Rozdźele mjes rešerschinu a wjeczornymi krajinami maju žo wostrowicź. Nětczyschi plan, kiž je žo na schtyri lěta woblicził, je prěni połnyt porjadneho wutwarjenja hospodarstwa. Praschenja wojerišeho sakitanja a hospodarstwa žu žo w tutym planje sjednoczile.

Minister wožebje rjekny, so ma žo nowy industrijowy wokrjeż we wokolinje Sandomierza wutworicź. Sandomierz je město nad Wisłu mjes Warschawu a Krakowom. Tutón wokrjeż je žiwoim žylnym wobhdźerstwom budźe w pschihpadźe konflikta žiwojeho położenja dla žriedźischjeho sa sakitanje. Wschě prózowanja, rańsche krajiny hospodarsay wotwicź, njesměja polny wuspěch, hdyž tu njenastanje mósť mjes rańschej a wjeczornej Pólšej. Prěnje pschikhoty ja wutwarjenje tutcho nowcho industrijowcho wokrjeża budźe někdże tři miliardy slotych płaćicź.

Tola sa poštajene schtyri lěta maju žo tež hišcze druhe trěbne dźěła pschewjesć, wožebje w rańschich stro-

nach pólskeho kraja. Pschistaw w Gdynt ma so wutwarić, tehorunja pólske wikowańske łódstwo. Dróhi a kanale maju so tworić a semja ma so za rataršstwo chmana sčinić.

Wšo so wschitke tute dźela njemóża we wobluku schitrilětneho plana hacj k zwojemu kónzej dowjesć. Plan je tehodla jenoż pschekhodny plan, za kotrymž najsterje dźesaćletny plan pschidże. Za schtyrilětny plan ma pólski stat dozyla 2,4 miliardy slotych pschihotowanych. S nich ma so 800 milijonow hischče w lěče 1937 swudawać.

Wójnski minister general Kasprzycki sapódlanzow a senatorow dopominasche, so wudawki njedožahaju, kiž su so za wójsko do statneho rosličenja stajile. Też schtyrilětny plan njemóże žadanja wójska spokojić.

Hišče raz pad Schülle

S pschihlušchneje strony so nam pische:

Jako běsche so wuznuł pschečiwo prydawanschemu diözesanskemu wjednikej młodostne'e žyły Schülle z Oberkircha (w Badenikej), kotrehoż su dla krwawneje hańby se zwojimi kotrami k 1½ léta jastwa sasudźili, wuprajił, je so němške nowinarstwo dla wožebje n'eherneho wotchina schtatnistwa, kiž je Schülle skutcił, pschi rosprawjenju žyłnje wróčo dźerało. So pak so tuta należnosć z zyrkwinskeje strony hischče siawnje rospomina, dawa pschičinu, so hischče raz je Schüllowym padom saběrać.

We wosjewjenjach, kiž su so z hamtskeje zyrkwinskeje strony wudale, rčka, so Schülle nieje był wjednik wschitkich katolskich młodostnych zwjazow za Badensku, ale so je jenoż „psched dwěmaj lětoma“ nadźěł schešcej mšazow w diözesanskim wjednistwje tak ze „dźěłarjow dźěła“. Też je pjeza njemérne, so „tute mjenowanje“ cłowjek dyrbi słubuje, dokelž hischče nieje wschedpisany studij skónčił. Wón je halle wot hapreje lońskeho léta wyschchu sekundu badenskeho privatneho gymnasija wupiwował.“

Pschečiwo tomu dyrbi so swěsćić: Wudawanje, so běsche Hans Schülle diözesanski wjednik młodostnych zwjazow za Badensku, je dospołnje prawe. To hižo z teho wukhadza, so na pschikład adresy listow, kiž je z hamtskeje zyrkwinskeje strony na Schüllu pišachu, rčkachu: „Diözesanskemu wjednikej młodostnych zwjazow w Oberkirchu“. So je so mjeno wuwostajiło, jasne praji, so je ze zwjez arzdiözesy jenoż jedyn wjednik młodostnych zwjazow był. Schüllowe wokolniki na jeho nišich wjednikow maju napisno: „Młodostna zwjaz Freiburgskeje arzdiözesy“.

Hdyž so we wosjewjenju hischče praji, so je Schülle psched njedźe dwěmaj lětoma njedźe schešcej mšazow w diözesanskim wjednistwje katolskich młodostnych zwjazow „dźěłał“, dyrbi so pschečiwo tomu swěsćić, so Schülle njeběsche jenoj nječak „dźěławc“, ale so běsche wopraudźe wjednik. Hdyž je wón jenoj schešcej mšazow „dźěłał“, dha niz tohodla, so je snadź, kaž by so mohło je sestajenja wosjewjenja wuczitać, je swojeho rošsuda wjednistwo złožił abo so snadź je to zyrkwina wyschnosć žadała, ale so je so dla statej n'epschec'elskeje dźěławosće je zwojeho satwornistwa wotstronił. Schülle je so też hischče w prozeßu jako „diözesanski wjednik młodostnych zwjazow“ wopraujenił.

Dospołnje wérno je, so dźensche Schülle z mšchnikom bnjeł. Schülle je swojej maćerji z pichepytowańskeje jatby pišał, so njedźiwajcy w cheho nocze swój wotpołład spuschćeja, so dyrbi bnjeł nječdy mšchnik. Wón je w prozeßu, też hdyž běsche sudnik jeho stóstnistwo swěsćił, hač je pola wschitkich prozeßowych wobdźělnikow spodźiwanje a pschekwapnjenje słubił. Wšo je prawe, so Schülle hischče njeběsche so'n'y student theologije na univerzitce, wón pak jako jenoż wschitkim katolikam derje znaty Lenderez pschihotowańi w Sasbachu (w Badenskej) pschihluschesche. Jako takli dostawasche wón wosebje wulke stipendije wot arzbiskopskeho ordinariata, kaiżej ho jenoż ta'kim pschistuschnikam p'ichihotowańskeje schule w Sasbachu dawachu, kiž běchu wurazne wosjewili, so chcedźa bnjeć posłuschnje katolizy duchowni a kotrejž chcedźa w tich pschebywanjach podpjerać. Knjez arzbiskop w Freiburgu je Schüllu wobdinizy jako wjednika młodostnych zwjazow postajił. Dopokaś ja jeho wuznam w dźele katolskeje młodźiny je to, so je Freiburgski knjez arzbiskop jeho za cłaś jeho schkitozeje jatby wosbodinizy wopytał.

Pschi tutych wobstejnoscach dyrbi so w sajinje wérnoscze hischeje raś na to pokazać, so wosjewjenja, kiž su so z zyrkwinskohamtskeje strony wudale, nimo jadra bu. Dla njehorneho stóstnistwa krwawneje hańby sasudźeny Schülle je w Freiburgskej arzdiözesy na znamjenitym městnje jeśak. Pschi tutych wobstejnoscach budźiske bylo lépje, hdyž so zyrkwinske městnoscze z tutej należnoscu niebychu dźele wo „wosjewjenjach“ sabérale, ale so bychu so kaž němske nowinarstwo z mjelczenjom zobu postarale, so žo wuznuł prawe bórzy sapomni. S pschezo nowym sabéranjom z tutej należnoscu, w sjawnosći je njemóżne sajimam zyrkwje złużicz.

*

Tutu powěsć su wschitke němske nowiny, mjes nimi też „Sächsische Volkszeitung“ wosebje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Auf Grund von § 34 der Reichsstraßenverkehrsordnung vom 28. Mai 1934 werden auf Anordnung des Herrn Kreishauptmanns zu Dresden-Bautzen

1. der Weg von Commerau nach Großlärchen, von der Gabelung mit dem Marthaer Weg bis zur Landesgrenze, für den Verkehr mit Kraftfahrzeugen aller Art,
2. der Weg von Commerau nach Wittichenau, von der Gabelung mit dem Truppener Wege bis zur Landesgrenze, und
3. der Weg von Commerau nach Martha, von der Gabelung mit dem Großlärchener Wege bis zur Landesgrenze, für den Verkehr mit Kraftfahrzeugen von über 5,5 Tonnen Gesamtgewicht

gesperrt.

Bautzen, am 3. Febr. 1937. **Der Amtshauptmann.**

Radio

Mutorn, 9. februara 19 hłyšeli:

Königswusterhau'en: 6 swonn. tačzele. 6,10 gymnastika. 6,30 taušeli konc. (z Frankfurta), mjes nim 6,50 za bura a 7 powěsć. 10,30 a 11.30 wiedro. 11.45 za bura. 12 pschipołdnišchi konzert, mjes tym mischtrstwa w šnehakańskim. 15 powěsće. 16 tačzele. 18 konzert (z Königsberga). 19 starnemške połstnike hry. 19.30 sport. 19.45 mischtrstwa w šnehakańskim. 20 powěsće. 20.10 karneval, mjes nim 22 powěsće, sport.

Berlin: 20.10 połstnišči reimarški wječor. — **Hamburg:** 20.10 połstnišch. — **Wrótsław:** 20.10 pisany połstnišči program. — **Kóln:** 20.10 kónz karnevala 19 — **Monachom:** 20.10 połstnišči radiowy cyrkuš. — **Wien:** 19.30 operetta „Cardasska wjeckowka.“

Rozwučowace drobnoće

Spěšne kormjenje młodych swini je škódne. Z pričinu, zo je skoćo słabe na nohi a přeco khro Tajke swinjo ženje strowe njeje. K dospołnej w woće słuša ćěło ze strowymi stawami. Tuž dyrbja młode swinje přeběžeć móc.

Ratarska nadoba ćerpi přez zerzale a hnieš hač přez pilne trjebanje.

Na wopaleńcy je wot Hadame sem najlěpši ki kal, kajkiž je ze suda wzaty, jeli je zło, hotuje so ha: bělk z jeja, smjetana a lenowy (abo bałmjanz wolij, wšo troje měšane a na płat namazane.

Z čopłym mlokom a wodu rjedźiš woliowe bla

Statna banka djakuje so wjednikej.

Wjednik a kanzler je wopyt statneho bankowego presidenta dr. Schachta a nětkotrych sastupjerk sakotnje pschihotajenych a dźěłaczeri statneje banki pschijał. We wobsedźitej tiščinje statna banka wjednikej swoju dojcź a swój djak za wuswobodźenje statneje banki z pod [illegible] lećenja wukhadźacych m narodnych swisłow wupraji.

Illustrationen-Hoffmann.

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

27] (Pokračowanje.)

Mějićeljo budow wolaču na wobeju burow, zo byštaj sebi podarmo tworow njewobhladowałoj a jim něšto zasłužić dałoj — a hdyž dale dźěštaj, bórzchu za nimaj, zo drje chcetaj, zo bychu jimaj „hermanka“ darili. Jobk Libra, byrnjež też sam dosć zlutniwy był, poča hižo pře towaršowu wobmysliwosć być njeschérpny; přeješe sebi, zo by Kukla pak kupił, pak domoj šoł, staj předawarjam a přihladowarjam podarmo k hanjenju tu.

Hižo běštaj wokoło tšoch stron radnicu wobešłoj, a Kukla pozasta při budcy, z kotrejež hłubiny horliwy předawař wołaše:

„Kupće, nano, kupće hermanka, wujo, za tu maćeřku a te dźěćatka doma“, hdyž nadobo jim napřećo přiće mała črjódźička měšćanskich synkow, wótře so rozmołwjejo. Libra na nich pohladny a sejmowaše čapku; jemu so zezda, zo jedneho a też dweju z tych knjezykow znaje.

Młodźi pacholjo wobhladowachu sebi jeju wot hłowy hač k pjeće, ale njepodźakowachu so; zastachu při klamarju pódla Kukle a smějachu so horliwemu wołanju předawarja, kotremuž njebě so hišće poradźiło wobhladniweho gruntownika k wubranju pohnuć. „Ej, ty, zalutuj sej płuca, ničo njepředaš!“ rjekny čěski jedyn z nich předawarjej a doda po němsku, wobročejo so k towaršam: „Tajki burski Hans Tepla daji a dusy kroš, jako čert dušuł wšitko by z wočomaj zjědł — ale pjasć wotewrić so boji —“

„Snadź nima, abo čini, jako by njemél“, rjekny druhi knjezyk zapčěwajo. „Burske pasmo — khodźi na hermanki! Hdy bychu radšo doma we swojej wsy wostali a měšćanam město prječ njebrali!“

Librowe wobličo so zapyri; njemóžeše němski ręčeć, ale z dołhim přiwučenjom běše tola mnohemu rozumił; sčahny Kuklu za suknju, wozjewjo jemu z tym, zo by so tola radšo wotsalił. Kukla, zdźěla njerozumjo ręčam, zdźěla zaběrajo so z wuběranjom „rajtarjow a klankow“, kiž běše kupić so rozsudźił, njedźiwaše na to; a Libra posłuchaše dale, kak so třeći ze synkow praša přenjeho ręčaceho: „Znaješ ty jeju, Neuderto? Staj to z našeho knježstwa?“

„Staj to Čechaj z Jewic, tón wjetši bur, z dołhimi, kudźerjawymi włosami, khodźi k nam na robotu; nazymu je nam z konjemi pomhał, hdyž smy kachle přestajeli — požadachmy sebi w kenclioji robotnu fóru — pósłachu nam jeho! Swarješe dosć jara, zo dyrbi so z tym masać!“

Młody Neudert da so do njekrasneho woščerjenja, kiž namaka wothłós też pola wšěch druhich towaršow. Tu pozastaštaj při klamarju dwaj buraj z Limberka a burowka w „juppu“, njedosahacym pasu, kotrehož wulki wurězk běše wupjelnjeny z wobšěrnym rubišćom też wokoło boka so wijacym a zady zawjazanym. Pokazowachu swoje běłe zuby a přiswědčowachu: „Jo, jo —“ a zaso so směchu.

Kukla wučeše z wopaska krejcarje a zapłaći klamarjej; Libra, kotremuž z hněwom rucy třepotaštej, a pót so liješe pod wudrowej čapku, na čole, přihotowaše so wot budki wotenć; ale hišće zasłyša, kak štwórty młodženc doda: „Mi so zda, zo toho wulkeho też znaju — człowjek dyrbi sebi jeho spomjatkować, hdyž jeho raz wuhlada! — mojemu wujej je do piwarnje ječmjeń wozył. Ale mój wuj njeje so ženje wobčežował, zo by so khmuril, khwaleše, zo je zwólniwy, da jemu stajnje dosć piwa so nalej!“

„Nó, haj wšak, Janele“, wotmołwi zaso zasł młody Neudert, „to drje tohodła! — Ale my n smy jemu ničo dali, mój nan tychle burow — —

To druhe Libra hižo njesłyšeše; wotenčže khwatniwje, kaž při tłóčenćy jenoż móžno, hlad kak mohł so do delnieje wulicy do korčmy dost W tym spěchu jeho Kukla zadźerža.

„Što dha tak leći, Jobko? Lědy dycha dołó Nó, wěš ty, zo sy sebi hermank krasnje wobhlad

Libra pozasta. „Běše mje hańba“, wurazy sebje, — ale hdyž chcyše pokračować a Kuklej wujasnić, zablyskny jemu we hłowje: Čehodla je dał takle zahańbić někotrym hólčiskam, a hi k tomu před burami z druheho knježstwa.

„Čehodla dha je će hańba?“ dźiwaše so Kukl „Zahańbili su nas Jewičanow ći měšćanscy „knjez kojo“ mjeze sobu a před tymi Limberčanskimi; nj sy dha tomu jich wusměšowanju rozumił?“

„Dźiwam snadź ja na jich žwantorjenje?“ w mołwi Kukla dobromyslnje. „Nihdy mi do hłow njeje ležło, wutraju też bjez njeho hač do smjer Tajki měšćanski dundak tola ničo k ničemu njeje Přečinja jenoż cyliči dźeń!“

„A tajka je też naša wyšnosć, poručuje nam hišće sebi z nas smječi činił“ rjekny Libra z hłu kej jěrošcu, zejmaše čapku a wótrje sebi z rubiśk čoło.

„Wostaj jich jenoż“, pokoješe jeho towaršа w dźeše jeho dale ke korčmje. Słónco khowaše so krasne zerja, a hnydom po štwórtej hodźinje čachu pomałku smérki padać. Wobaj buraj da sebi piwo porjedźić, a Libra bě wjesoły, zo přiń bórzy mać z kmótru, a zo młody Mour spěšnje přahowaše, zo bychu hišće za swětło wujeli.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyschinje 8. makeho rózka 1937.

Naše hrono za tutón Božl dżeń

Hukú scerpliwosć wot zemje;
pluh rozdrěje jej wutrobu a wona płaći z płodami.

— **Wo wjedrje.** Ssobotu wjeczor w 7 hodź. barometer 727, hygrometer minus 9 a najwyschscha dnjowa temperatura 6 stop. cżopłoty. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer minus 8 a najnischa nózna temperatura 4 stop. cżopłoty. Niedżelu běsche pschiplaw mileho mórskeho powětra do Němskeje pschestał. Niebjo ſo ſ khwilemi muješnj, ſo bu khódnischor a w ſandżenej nozy ſaho ſłoika pomjerznje. Nad Franzowskej pak snowa milý mórski powětr k ranju cżehnje. Wón naschim stronam nowe pomróżenje pschinjesże. S měſtnami a ſ khwilemi tež deſchcże pschinjeſże, wotſebje w połnóżnych stronach. Powětr ſo ſaſo trochu ſcżopli. — Jutſje wutoru ſtónczko 7,25 hodź. khodża a ſo 5,04 hodź. khowa. Měżacżk khodża jutſje rano 6,06 hodź. a khowa ſo popołdnju 3,13 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Pomróżene, k dełschcżowanju pokhilene a mitſiche wjedro.**

*

— **Wobkhadny vorſad pſchi karnevalſkim cżahu Budyſchkich dżéći 9. februara 1937.** Wutoru 9. februara 1937 wot 14,30 hodź. poczehnje cżah wot Mättigkſtrože pschi pſches ſcżéhowaze haſy: Nourtſka dróha, Wilhelmowa dróha, Wallſka dróha, Swonkowne Bohate wrota, Kamjentna haſa, Bohata haſa, Hłowne wiki, Snutskowna Lawſka haſa, Lawſke hrjebje, Seminarſka haſa, Hoſchiz haſa, Kěżorſka dróha, na Zitne wiki. Dołhoż ſo cżah na Mättigkſki pschi ſeſtaju, je wschejſo tuteje dróhi ſ Wettinſkeje dróhi na Lubijſku dróhu a wróczo wot 14,15 hacż do 15 hodź. ſa wſchón powóſny wobkhad ſawrjeny. Pſchi cżahu ſamym ſo wobkhad na horjeka mjenowanych dróhach ſ pomozu polizaiſkich ſaſtojnikow rjaduje. Pſchetorhnjenje cżaha je jenoż we najnuſnischich padach pschipuſchczene. Niepleſtrowany dżél Zitnych wikow ſ poldnju nalutowarnje, je wot 15 hodżin hacż do ſtónczenja ſarjadowanja ſa wſchón wobkhad ſawrjeny a jenoż dżéćom pſchiſtupny. Starſchi koſtli ſwoje dżéći pſchewodżeja, ſo proſcha, ſo njebychu do ſawrjeneho dżéła Zitnych wikow pſched ſtónczenjom ſarjadowanja ſtupili. Pſchikazy wobkhadnych ſtražow ſłuſchi ſo na kóżdy pad wobkhadowarjow.

— **Budyſko—Korjnſko—Sakowſka cżara pólſkich autobuſow.** Póſtnisu 9. februara pojedżetaj mjes Budyſchinom a Schérachowom tež pólſkaj autobuſaj 11 a 12 kaj niedżelu, wotaiſim 22,42 hodź. je Schérachowſkeho torhoſcha do Budyſchina a 23,35 hodźin ſ Budyſchina (Zitnych wikow) do Schérachowa.

— **Niekaſanja ſwérżiſli.** 18lětneho pachoła ſ Budyſchina mózachu jako teho ſwésżicż, kiż je hižo dołhi cżaſ na pucżach Hrodżiſchka a pſchi tamniſchim pohadżanym raſtſchim nawiżu nap'chcżo żónſkim wobzoham niepózcżiwje wuſtupował. Każ je ſo wuſnał, je ſo też wopſet na żonach a hołach na hornim cżéle niepózcżiwje pſchepſchimnył. Wuſtorżanym, kiż ſu ſamopaſchnika bla jeho nacżinanja naſmażnje, je ſo wón wuſmiał. Pſchi pſchekſchkoſchowanju je ſo wuſnał, ſo je ſo w cżaſu wot nětkhże ſwjatkow 1935 hacż do 23. dez. 1936 ſnaimjenſchcha nětkhże 30 króć tam nimodnuym zonam abo holzam nieznózcżiwe pokaſał, a to wokebje w pichipołdnischich a popołdnischich hodźinach, dokeſ je ſkuſcżeř wſches Hrodżiſchko na dżéło abo ſ dżéła khodźił. Na to ſame weſchnje je ſo ſkuſcżeř w lécu 1936 a to wjeczor na ſnutskownych pucżach měſchczanſkich wukhadnitſchkow a na Jſelniku pſched żónſkimi wożobami ſadżerżak. Każ je ſo wuſnał, je ſo wón też w lécu 1936 na niedżelach na wólnach pucżach ſwonka měſta, a to bliſko Skoneje Barſchcże. Cżemjerz a Maleho Mielkowa pſched żonami nieznózcżiwje pokaſował a je wobcżeſował, pſchi cżimż je nimale nowe jédne koło ſ cżornymi kroſnami, cżornymi ſwienami a wſchitkomadnymi pſchi hebi měł. Kroſna ſu měże wulke, cżerwjene a módre ſmużki. Pſchi wuwiedżenju niehornitſwa na niedżelach je ſkuſcżeř ſ jaſnymi knickerbockerſkimi kholowami, módroſcherwm pullovrom bjes rukawow a cżornymi nitſkimi ſtyrnjami wuhotowana był. Nieje był w ſakeſe a je był ſ nahej hłowu. Pſchi ſwojim wuſtupowanju wſchédne dnu na Hrodżiſchku a na druhich měſtnach měſta je był ſkuſcżeř w nabrunich knickerſk. kholowach abo jaſnych dołhich kholowach, jaſnej lećnej jaſy, ſchérej ſportſkej cżapzu, też ſchérymi mantlu abo druhdy w brunej ſchulerſkej cżapzu. Też brunu aktowku je pſchi ſebi mél. Skuſcżeř ſo takle wopiſuje: 18 l. ſtarn nětkhże 1,70 metra wulki, krěnjeje poſtawu, deleka kónczoſjte błéde koſczate mjeſwocżo, nima wuſowy, ma wulki ſhorbjenu nóſ, trochu wuczeſnjejazej wuſchi a ſaſne na ſ'wo ſtronu ſcżeſane włoſy. Kak dałoko je ſo ſkuſcżeř też ſchulſkim dżéćo niepózcżiwje pokaſował, ſo hiſchcże ſwésżuje. Wón nak to prěje. Swjetſcha ſtranjeni wo wuſtupowanju njeſaſanja njeſmu nicżo wotſiewiſ, cżehoždla je ſo wſchitkim cżi, kotrychż je ſkuſcżeř njepózcżiwje wobcżeſował, proſcha, ſo bychu jo kriminalnej polizéji w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodże, telefon 2802, abo pſchiſtuſchnemu żandarmſkemu woſiewiſi.

— **Poriedżenka.** We wobrazu je wſhy w ſobotnischim cżiſle ma rětacż: „Nó, najprjedy ſmy hromadu ſnopow [illegible]humjenzy (niż ſ hużańzy) ſmjetali a na huno kładli" — ale.

S **Wuriz.** Ssobotu ſtaj tu Arnoſchi Wěbrach a jeho mandżelſka Hana rodż. Liebſchcż ſ Wuriz ſwój ſłoty kważ woſwjeczikoj. Jubilaraj ſtaj nětkoſe 73 lět ſtaraj, cżitaj a ſtrowaj a w zyłej wſhy jako pſchecżelnaj a ſdworliwaj cżłowjeſaj ſnataj. Też na tutym měſtnje jubilaromaj wjele ſhoża.

S **Hodżija.** (Stawniſte.) Narodżenja: 4. 1. ratarjej R. Pětczży w Njedaſchczach, dżowka. 13. 1. nadróſnemu dżełacżerjej M. O. Lehmannej w Hodżiju, ſyn. 10. 1. wikowarjej R. J. Großmannej w Smochczizach, ſyn. 13. 1. ratarjej P. R. Kżnikej w Bżéżizach, ſyn. 21. 1. rěſnikſemu pomoznikej M. K. Jeſchkż w Nowych Spytezach, ſyn. 19. 1. w Brěży niemandżelſki ſyn. 22. 1. wuczerjej O. P. A. ſ Kielpinſkemu w Ssulſchczach, dżowka. 26. 1. dejerjej R. G. Bleulej w Hornjej Porſchczi, dżowka. 25. 1. ſamkarjej G. Rämſchej w Njeſdaſchczach, ſyn. 27. 1. ratarſkemu dżełacżerjej F. Heacrej w Nocżaplizach, dżowka. 28. 1. elektrikſemu kowarjej H. P. Engelmannej w Zickenku, ſyn. — Do mandżelſtwa ſtupiſchtaj: 16. 1. ſkłaſař R. H. Bert ſ Mikołowy ſ M. M. Hollanez ſ Bolhorz. — Wumrěli ſu: 9. 1. F. A. Graj doſtawaſ rentu w Zickenju, 59 lět ſtary. 10. 1. H. O. Müller, młokarſki dżełacżer w Kanejach, 38 lět ſtary. 14. 1. w Hornim Wunjowje mortwonarodżene dżéćo. 21. 1. J. A. ſwud. Schwarzowa rodż. Pieches, doſtawaſka renty w Hodżiju, 80 lět ſtara. 27. 1. E. B. Petermann, ratař na wumjeńku w Darinie, 83 lět ſtary.

S **Khróżżi.** Wucżeřſtwo Khróżżanſkeje ludoweje ſchule bě ſtarſchich ſchulſkich dżéći, kotrejż k jutram ſchulu wopuſchcża, k ſtarſchilkemu wieczorej do ſchule pſcheproſyło. Při njepſchihódnym wjedrje bě tola pomérnje wjele ſtarſchich na tuto namołwjenje pſchiſchło, niebojo ſo dalokeho pucża. Po poſtrowjazych ſkowach ſchulſkeho wjednika Heidricha, roſkoſi wucżeř Eiffler ſtarſchich wo powołanſkich praſchenjach, kotrejż maja ſa dżéći, ſchulu wukhodżaże, wobſebity wuſnam. Też namołwjeſche ſtarſchich, ſo bychu prózowanja ſchule w tutym naſtupanju podżerali. Někotre rjane filmy ſkónczichu tutón ſtarſchiſki wjeczor.

Z **Knlowa.** (Zapozdżene.) Założeński ſwjedżeń Bratrowſtwa. Njedżelu 31. wulk. rózka ſwjeceſe tu naſe wosadne towarſtwo ſwój 39. założeński ſwjedżeń. Zo jo ſo wokoło naſeho towarſtwa wosada derje zeſtupała, je z toho ſpóznać, ſo bě na ſwjedżeń nědżże 500 wosadnych do Kěżorec żurle přikhwatało. Z dypkom 1/8 hodżin towarſtwowy předſyda k. Mikławš Woko, młody, přitomnych witaše a podżakowa ſo při tutej ſkładnoſci wſitkim, kiż běchu jemu w běhu zaſtelho léta w jeho ćežkim narodnym dżéle a też při wuhotowanju tutoho ſwjedżenja njeſebičnje pomhali. We ſpěwnym dżéle poſkićichu ſo mješane khóry, duetty Spěwny wotdżél Bratrowſtwa, kotrejż je ſebi też na wulkich koncertach w Budyſchinje wulke přiznaće dobył, je dżenſa jene z najlepſich ſpěwnych towarſtwow. Po přeſtawcy, w kotrejż bě wosadny k. farař na wuznam tajkich domowinſkich wjeczorow pokazał, hrajoše ſo dźiwadłowa hra „Móc wěry", kotruż je k. farař Bandrik za ſerbſke jewiśco přihotował. Khutna hra we wšěch přitomnych hłuboki zaćiſć zawostaji. To je ſo doćpało bjez dwěla z tym, ſo wſitcy hrajerjo ſwoje najlěpſe mocy k prawemu poradżenju zaſtajichu. Cyły wjeczor běšo z dopokazom, zo też w Kulowſkej wosadże młoda generaeija ſo kruće gratu přima, zo by tam ſerbſka wěc njeſkodowała.

S **Rotzizy.** Sańdżenu ſobotu ſwjeczeſche tu Njeczej nan cżiſty a ſtrowy ſwoje 81. narodniny. Wichi ſwojej wyſokej ſtaroſe njebodżi ſo hiſchcże na kolejo ſo ſtybnuć a ſ nim do Budyſchina jěć. S jeho wożebitym ſportom pak je wubjenje a niecżerpliwie cżaka. Hdyż budże ſo lětſa ſaſo móż tutemu rjanemu waſchnicżu wěnować. Pſched někotrymi dnjemi ſwjeceſche we Kiſlizach Lukaſchcż nan ſwoje 81. narodniny, tehorunja cżiły a ſtrowy. Woběmaj wjele ſhoża!

Z **Drjeżdżan.** Swójbne koło „Hromadnika" bě ſo 4. t. m. w „Janſkim dworje" ſešło k literarnemu wjeczorkej, kotryż běchu najſwěrniſi wopytali. We ſpočatku ſpominachmy na ſwěrneho krajana k. Knbaša (napoſtedk w Dólzſchenu bydlaceho) kiż bu njedawno do wěčnoſce wotwołany. K jeho čeſći zhromadżeni postanychu. Na próſtwu přitomnych rozjasni k. farař em. Handrik, znaty ſerbſki ſtawiznař ſtaroſerbſke ſłowa, kotreż zdżěła też w Pfuhlowym ſłownika nadeńdżeš, a kotrehóž wotezmate wurazy, prawjo njezrozumiš. Štó by też wěžał, zo je kyrs (też kars) jedyn paluk abo jedyn błohi cżłowjek, zbožny cżłowjek (błoho = žohnowano zbožo)? — Tak budże mnohim to z wužitkom zmysł tutych ſłowow spóznać, kiż tak husto w ſtarych knihach namakaš. Widżimy, zo ſo nam tak dże kaž Němcam, kotrymž mjena Gertraud Walter a Richard a tak dale ſu drje derje znate, ale njezrozumliwe, khiba zo ſu germaniſtojo. W dalšim rozpominachmy literarne nowoſtki z wědomoſtnych časopisow a nowinow, ſtož bě wuley zajimawe. Potom ſkedżowaše bjesada, a k temu přizamkny ſo potom hiſće woswjeċenje 76. narodninow naſeho hudźbneho mištra Bjarnata Krawca, jeho wukóne tutcho pěkneho wjeċora. Z wutrobnymi přeċemi na mnohe léta při ſtrowoſći a ſwójbnym wjeſelu, ſkónči předſyda zeńdżenje ze ſlubjenjom, zo ſo połnoliċbnje zaſo přinamakamy na přichodnej zhromadżiżnje, kotraž budże jako hłowna po ſtarej tradiciji 1. ſtwórtk w nałětniku. F. Th. H.

Powěśće z cyłeho ſwěta

Abeſynſka ſo wotewrja.

Italſka w dobytej Etiopiſtej ſe wiſchěmi ſrědkami dżéła, ſo by tutón kraj wotewriła a ſa ſwoje hoſpodarſke plany pſchiſtupny ſcżiniła. Jene pſchedewiaċe ja druhim ſo ſałožuje, kotreż ma w nowej provinzy ſwój hoſpodarſki nadawk dopjelniċ. Tak ſo w Milanu załoži towarſtwo Compagnia Etiopica Esplosivi (etiopiſke towarſtwo na rosbuchadża), kotreż ma ſapoċitny kapital 1 milijona lirow. S jeho ſamérem je, ſo by program wot kolonialneho miniſtra pojiatjenj, do ſtutka ſtajiċ pomhało. Dale ma ſo w najſpěchnischim cżaſu 24 hotelow natwarjeċ, ke kotrymż ma ſo poſdżiſcho hiſcże dalſich 24 taſlich pſchedewżazow pſchidaċ. S hlewnym akżionarom towarſtwa, kotryż jich tutón program pſchewjeſċa, (Compagnia immobiliare alberghi) ſu italſke ſtatne żeleſnicy. Pſchi horje Cercer namakachu bohate żórła ſ radio-aktiwnej wodu, kotraż ma nimo měry wulku hojeriſku móż. W Italſkej liċi ſo, ſo ſo Etiopiſka na tute waſchnje touriſtam zyłeho ſwěta wotewri. Też ma italſka textilna induſtrija wotpohlad, w Addis Abebje nowy zentrum induſtrije na bawmu ſa[illegible]. Jena pjeċina Italſkeje bawmoweje induſtrije w domiſnje je dżeńſa bjes dżéła. Tuta ma ſo do Abeſynſkeje pſchenjeſċ a ſ pomozu tunich dżéłowych abeſynſkich mozow ma ſo induſtrija założiċ, kotraż ma niż jenoż potrjebu domjazeho wobhładżeńſtwa tkaċ, ale kotraż měła też ſwolnu indiſku a japanſku bawmowu konkurenzu ſ Afriki po nėċżim wutłoċżeċ. Hacż do wumiċża abeſynſkeho płahowanja bawmu maja tute tertilne fabriki ſwoordła indiſke pſchedżeno pſchedéłaċ.

Hospodarſki rozhlad

Póndżelu, 8. februara 1937.

Barlinſka burſa, 6. februara. Na kónzu tydżenja wotewri burſa pſchećżiwo wiſchemu wocżakowanju we njerosſudnym położenju. Pſchihódne, ſ hoſpodarſtwa pſchihładżaże powěſċże, wobżeże rosprawa Siemenenſej towarſtwow a nowy poſtup pola Stollberkſkeho zynka niejaſnoſtajichu ſaċżiſchċ, dokeſ bě bankowſka klientela ſaſo jenoż ſ jara małymi pſchikłaſami ſaſtupiena a tehodła też kuliſa dżiwajo na njedżeſle pſchetorhnjenje wotpſchedawaſche. Temu poſtaċ poſtork dalſche ſnižene ſtatnych żeleſniſkich prioritnych akżijow. Ssylne poſtkżenja tuteje hódnoſtki drje niejſu wopraſnjene, dokeſ też potom, hdyż ſo wupowědża, hiſchcże ſwobodnu rendżitu poſtkżeja. Na rentowych wikach běchu krucżiſche kurſy ſtkżiċ.

Małe żadanki ſo ſ hotowymi płaċżiznami wuplaċa.

Směrnizy pſchi ratarſkim wudołżenju.

Pſchi ratarſkim wudołżenju je wjele małych żadankow nimo měry wjele wobżeżnoſcżow pſchi wudołżenju cżiniło. Po dorosſumjenju ſe ſtatnym finanzownym miniſtrom ſtaj tehodła ſtatny ſeżiwjeſki miniſter a ſtatny ſuſtizny miniſter ſmérnizy ſa wuplaċenje małych żadankow wudałoj, w kotrymż ſo tole praji: „Jako małe żadanki w ſmyſłu tutych ſmérnizow płaċa wſchě żadanki, kotreż po ſtrótſchenju, po wotliċżenju pſchedwidżaneho wotbytka pſchi hotowym wuplaċenju abo po druhich wotpiżach 100 hr. podkrocża abo kotreż wěriċżelo dobrowólnje po tutu wulkoſcż ſniża. Wěżna daň nima ſo pſchi ſwésżenju, hacż je ſo mjeſa małych żadankow 100 hr. podkroċżaża, pſchi tym wobkhadowacż, hdyż ma ſo żyła abo ſdżéła ſ hłownej żadanku wuplaċeċ. Wſche małe żadanki, hacż maja wone ſyrotnu wěſtoſcż abo niż, maja ſo pſchi wudołżenju wulkich pſchedewżaczow bjes namjeła wěriċżela po 20 prozentowſtim ſtrótſchenju hotowje wuplaċeċ. Němſka rentowa banka w pſchichodże njebudże wjazy wudołżenſke dołżne liſty, kotreż ſu na 10, 20 a 50 hr. wupiſane, wudawaċ. Sa to pak doſtanje prawo, ſukży na 100 hr. ſnowa wudawaċ. Tute pſchedpiſy płaċa też pſchi wudołżenjach, kotreż ſo wo pſchedołżenych herbiſtich dworach pſchewiedżechu."

Hłowny redaktor Marko Smoleſ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučmanc; za lokalny dżél a přiłopk Marko Smoleſ; za nawěſtki Paweł Krječmar, wšitcy w Budyſinje. Nakładnik: Marko Smoleſ. Čišć: J. Cyž. dr. jur. w Budyſinje.

D. A. I. 1937 1823. — Tu khwilu tartina liſtina ſo. 8 płaċi.

Mordarja Schäfera jaßo popadnyli.

Po ßkónczenju Stuttgartskeho policajskeho prezidenta ßu ßledźenja, kotrež 6 dnjow dołho trajachu, ßa ßchitrikróćnym mordarjom Josefom Schäferom ſ Vetra, kiž bě 1. februara w lěßu pola Oberndorfa cźeknył, njedźelu popołdnju wuspěch mě́ke. Schäfera běchu hižo w nozy k njedźeli widźeli, tola bě ßo jemu prjedy hiśchće raz poradźiło, cźeknyć. SSkónczńje poradźi ßo jenemu hajnikej mordarja, kiž bě ßo pod mochom ßkował, wuspěšnje dźiś a ßajeć Schäfera hnydom wuspinachu a do Stuttgarta dowjeßechu.

Runklizowa hromada ßo ßynnowśchi, mori hoßpodarßkeho pomoznika.

SSobotu wokoło 3 hódźin ßta ßo we Wyßokej pola Drježdźan wobßarujomne njeßboże. 17lětny hoßpodarßki pomoznik Korka Michael chcyßche w pśichitomnoßći ßwojeju ßtarßcheju, niedźiwajo wśěch warnowanjow ße ßamjerjinjeneje runklizowe hromady runklizu wubraś. Nadobo ßo nĕhdźe 50 zentimetrow łokśta, 4,50 metra dołha a 1,20 metra wyßoka hromadźina ßeßena ßynnowśchi, pśichi tym młodźenza ßahrjeba. Hnydom ßawołana wohnjowa wobora pśeßo hodźinu dołho pytaße jeho ßnowa wožiwiś, ßchtož pak njeměješche wuspěcha. Lěkaŕ ßmjerśi, ło bě ßrěbi riap ßłamak.

Budyßke ßtawniße powěßće

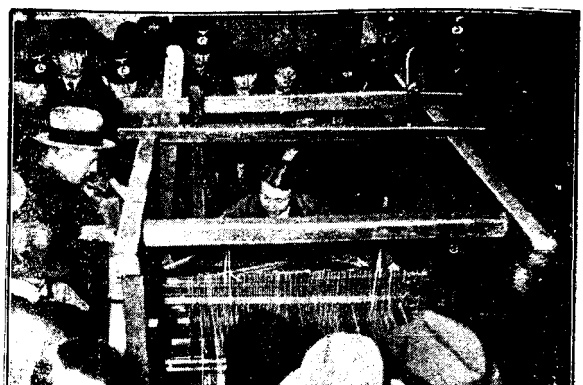
SSobotu 6. februara 1937.

Wumrěli ßu: 5. 2. Maks Arnoßcht Scholta, dawkowy aßißtent, 38 lět. — 6. 2. Daniel Laßkowßki, privatnik, 89 lět. — Erneßtina Pawlina Jrmlerez, domjaca dźowka, 41 lět.

Swěrowali ßu ßo: 4. 2. Willi Gerhard Janik, nawodnik kapały w Hirßchbergu w SSchl., a Hildegarda Jlßa Herrmannez, ßtenotypißtka w Budyßchinje. — 6. 2. Emanuel Gottfried Werner Nemez, pinćnik, a Johanna Frieda Endlerez, fabrikita dźełaceŕka, wobej w Budyßchinje. — Bjarnat Waltaŕ Kühn, ßchofeŕ, a Auguśta Margareta dźěl. Mrózowa rodź. Riekez, ßawałeŕka, wobaj w Budyßchinje. — Franz Wolfgang Krauz, pißcharjuz, a Charlotta Hildegarda Schłodźiz, pißcharnicza w tu khwilu ßchwalcza, wobaj w Budyßchinje — Arnoßcht Waltaŕ Rychtaŕ, dźeŕ, a Frida Helena Kornerez, hoßpodaŕßka pomozniza, wobaj w Budyßchinje.

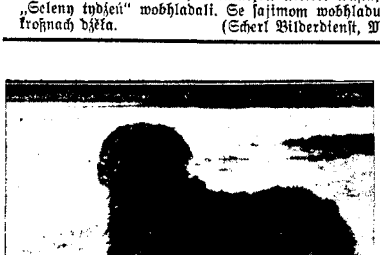
Wusudźenja

§ Za pßchezo njeßchkódny ßćinik je ßo ßtraßchny ßłóßtnik ße ßmjerśenoßće, kotryż pśiedy krajinu wot Shorjelja hacź k Wobrezam traßchećße, a kotryż je wot ßwojeho 20. lěta dla wßchelakich cźeßkich ßadobnywanjow hižo wjeleróćnje pokhłoßtany. Wot końca dezembra 1934 hacź do fśiedź junija 1936, hdyż mózachu jeho ßajeć, bě 14 faŕßkich domow w Rózeńcźe, Frankenthalu, Seifersdorfu w Róßnórßkim wokrjeßu, w Rennersdorfu, Khwaczźicach Wotrowje, Habrachcźicach, Shorjelzu a Ketlicach wopytał a tam wßchelake wěcy kradł. W Berthelsdorfe, Budeßtezach, Khwaczźicach, Habrachcźicach a Ketlicach běchu rudobu wotchnali, kaŕ ßo bě tu jenoź pßchi pećenje wotźo. We wßchěch druhich pßchirodach běchu ßo ßelśiwieńße źrědźi, pßchedmjety wßchědneje potrjeby. Jenki cźaßnik, wokśeje pak ſ zwrkwinßkich pokładnjow a ſ privatneho wobßedźerßtwa kotawe pjenieze kradźe. We jenym pßchipadźe bě ßo też Browningowa pißtola ſ muniziju kobu kaßała. Tuta ßama bróń bě ßo 9. junija 1936. 22. ßeptembra 1897 w Oberßteina pola Pólcźnitz rodźenemu a napoßledku w Berwaldźe we Wojerowßkim wokrjeßu bydlajemu Pawołej Klemenzej Freudenbergej wotemßała, jako jeho pßchi ßadobnywáßłim pośpjeźe do Ketliczańßkeho faŕßkeho domu pośtßi rjadowaŕ Hauser pßchekwapi. Freudenberg drje bě tehdy cźeknył, tola bórßy po tym mózachu jeho ßajeć. Tehdy bě pßchi pßchełßichowanjach pßched ßtrażnikami a kriminalnej policiju a pßched ßudom pßchiznał, ło je 14 ßadobnywanjow do faŕßkich domow, kotrež běchu ſ pßchedmjetom wobßtrózbu pßchećiwo njemu, ßwjećicha ßam abo hromadźe ſ druhimi łóßtnikami wuwiedł. W jednanju, kotrež ßo 9. dezembra 1936 pßchećiwo njemu pßched pśenjej wulkej khłoßtańßkej komoru wotmě, bě jenoź pßchiznał, ło je ßo na ßadobnycach w Rózeńcźe, Frankenthalu, Hrodźiśchcu a Ketlicach wobdźělił. Na końcu tuteho jednanja Freudenberga k 6 měßazam khłoßtańnje ſ napołożenjom widawkow ßaßudźichu a na 5 lět ßo jemu cźeßtne prawa wotrjeknychu. Měńko jednaße zamßny ßud pßchećiwo Freudenbergej dla ßbytnych 9 dźěła dokonjanych, ßoźela ßpytanych cźeßkich ßadobnycach w Seifersdorfe, Rengersdorfe, Langenwolmsdorfe, Berthelsdorfe, Großhennersdorfe, Arnsdorfe, Budeßtezach, Khwaczźicach, Wotrowje, Habrachcźicach a Hrodźiśchcu. Freudenberg ßaprjewaße a pytaße tute ßadobnycza na měßtcho „Samuelis“ reſp. „Michaelis“ ße Zitawu wotßtorcźicź. Tutón bě jemu pjeca wuwiedźenje wßchěch tutych ßadobnycow ße wißchemi podrobnoßćemi ryßował a jemu pjenieze, kotrež bě pßchi tym „dobrił“, daŕił, dokaľ bě dla kradnjenja koleja, kotrež bě Michaelis ßtuckił, bjes winy pokhłoßtanje dośtał a jo wotpołkućił. Też měßteho Alfreda Bomßdorfa bě Freudenberg tutych ßadobnycow winował, kiž bě tehdoła měßaz dołho bjes winy w pßchewnowanßej jatbje dyrbjał ßedźeć. Pßchi nětcźißchim jednanju bu Freudenberg w 6 padach dokonjaneho a w 4 padach ßpytaneho wośpjet ßłućeneho cźeßkeho paduchitwa ßa winowaty ßpóßnaty. Dźiwajo na jeho pśiedźiwiße pokhłoßtanje ßo zyßkowemu khłoßtanju 10 lět khłoßtarnje ßaßudźi, też jemu na 10 lět cźeßtne prawa wotrjeknychu. Pßchepytowańßka jatba jo jemu njewotcźi. Pßchećiwo ßtraßchnemu njeßozialnemu łóßtnikej ßo też wośćeńßki ßchkit ßawjedźe.

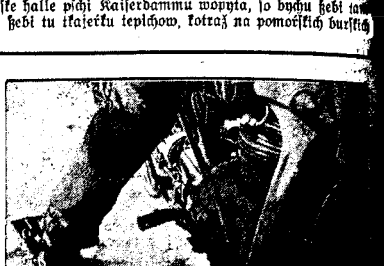
„Seleny tydźeń“ ßaßo polny wuspěch.

Wjele Barlinarjow a wjele ratarjow nětkole wußtajeńße halle pßchi Kaiſerdammu wopyta, ßo bychu ßebi ta „Seleny tydźeń“ wobhladali. Se ßajtmom wobhladuja ßebi tu tkańcku tepichow, kotraž na pomorßkich burßtich kroßnach dźěła. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Wußtajeńza raßowych pßow na „Selenym tydźenju.“

Na wußtajeńzy nĕmßkich raßowych pßow ßo pßchi pßchiležnoßći „Seleneho tydźenja“ w Barlinje 1937 nowa pßyca raßa, tak mjenowana Hovawardßka raßa, pśeni raß pokaßuje. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Se ßnĕhakami do ßymßkeje powołanßkeje jěßby.

Pßchi wurjadnje dobrych wjedrowych pomĕrach ßtónczi ßo ßymßke pruhowanje na motorßkich kołach w Garmßch-Patrenkirchenje. Naßch wobraz pokaßuje nam motorße koło ſ originelnymi ßnĕhakami pßchi pedalach. (Schirner, M.)

SSmĕßki

Cźicha lubośćź. „Kak na myßl pßchińdźeßch, ło je Korla hacź pßches wußchi do tebje ßalubowany? Je dha cźi ßchto prajił?“ „To runje niz. Ale to dyrbjał widźeć, kak na mnje wudźĕrałße, hdyż na njeho njehladach.“

Młodaj wożenjenaj mandźelßkaj kupujetaj tapety. „Sacźehnjetaj-li do mojeho bydlenja, ßoruczu Wam tele“, mĕnießche wobkhodnik, „ßmuhaty muſtr mĕßtnoßći powjetśich!“ „Ach haj, Jano, tu chcemoj wßać“, proßße ßche młoda żona, „potom móźemoj tón wyßoki knihowy chamor do ſtwy ſtajićź . . .“

„Tamle nĕhdźe w Pomorßkej ßym hońtwu wotnajał!“ „Woprawdźe? Kak dołho hižo ßće tam ſchkitał ßajazow?“

Serbske a němßke

SPĚWAŔSKE.

jednoreho a też najlĕpßcho wuwjedźenja dostanjeće ßtajnje we

Serbßkej knihaŕni

w Budyßinje w Serbßkim Domje

K póßtnicam **pampuchi?**

Haj, ale radßo jedyn mjenje a za to **jedyn dobry**

z **Konditorńje Müller**

na Póßtßkim namĕßće

Awtowy park Willy Pätschke

(wot wyßnoßće pśipóznate pućowańße predewzaće)

Wutoru, 9. februara, w 20 hodźin. wot muzeja: **Póßtniska jězba k ßkalnemu młynej.** Jězbna płaćizna ze zastupom . . . 1,80 hr.

Dopŕedka-wozjewjenje: **Njedźelu 21. febr.** } **na wußtajeńcu auto-**
Śrjedu 24. febr. } **mobilow do Barlina**

Zamołwjenja na Bismarckßkej dróze 12, telefon 3900, a na MERbĕrowje na Zitnych wikach 4, telefon 2140

Wutoru, 9. februara 1937 dóńdźe wulki transport młodych a rjanych wyßokoßućelnych

kruwow a jałojcow

z dobrych mlóčnych ßtadłow Raßeje Prußkeje pokhadźace, ke mni a pŕedawam tute w ßwojich hródźach tunjo. — Mam też ßtajnje **rańiofrißke byki k plahowanju, młody ßkót, woły k cahanju a bĕhaki na pŕedań.** SSkót k rĕzanju pśijim. jako płać.

G. Greibig w Supowje

Telefon Kumwald 295

Dwěju jutrownju

hólcow

pyta bur Miklawš Za... w Njebjelčicach

Štóž w „Serbßk. Now... mach“ ßwoje tworj... njeposkića, nima... kupcow abo je njewotbud... Tohodła nĕmóże nichtó, ... ma nĕßto na pŕedań, to by ... wĕßtna w „Serb. Now.“ ...

Prjedy hač w Budyßinje abo Kamjenc... kupujeće, wobkedźbujće nawĕßtki w...

„SERBSKICH NOWINACH!“

Njezapomnińe pŕekupcej prajić, zo ßće jeho nawĕßtk cźinił!

Towaŕßtwowy powĕßtnik.

Drježdźany. Wßćch lubych Serbow pŕeproßujemy ... njedźelu 14. februara 1937 rano we 8 hodź. na ßerbßke kemße w Taschenberg-Palais kapału. Spowĕd... wot 7 hodźin.

Jaßeńca. „Katolßka Bjeßada“ ma póßtnißku pónd... ßwójbnu zhromadźiznu. Započaßk w 7 hodźinach. Zaßtupne khartki maju ßo hač do njedźele pola pokładnika wotewzaś.

Rakecy. Hrajerjo a ßpĕwarjo wośadneje ßkupiny „Lipy“ zeńdu ßo zaßo pśichodny pjatk pola Helnaßa. Staroßta...

Přiloha k číslu 32

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 8. februara 1937

Póstnicy a stare wašnja

W Budyšinje 8. makeho rózka 1937.

Póstnizy su wjerschi karnevala abo sawjeżelenja. Schto dha żej pschi wschém holku a kolku w tutych dnjach hischcze na to myślí, so żo we wjeżołym wokolo cżahanju, w sababjenju, schkrénju a schcżékaniu powostanki starych waschnjow a nakożkow khowaju! Tute żłużachu po ludowej wérje wotżebje temu, płódnosć a srót w nowym lécże spéchowacź, abo słych duchow wuhnacź. K temu kamérej trjebachu we wschelakich krajinach njeliczomne nakożki. Tajke su cżahanja dżerżi, rjemjeślnikow a druhich powokanjow, pschi kotrychż żo wschelako pyscha, drasca abo sababeja. Nasche póstnike waschnja su bóle pschedwjedżenje nakécża, su wjeżele, so żo cżmowe a symne dny pomaku słubuta a Boża stwórba jaży wożiwja. Hólzy a holzy pyschachu żo pschi tajkich cżahach ſ pišanymi kwécżelemi, ſ cżerstwymi halożkami w ruzy. Pola naż trajachu póstnizy swjetscha tſi dny. Njedżelu ſhromadżichu żo h o l z y we wšy na pschahy a h ó l z y w korcżmje. Potom cżehnjechu hólzy ſ hudźu po holzy a wjedżechu je w porach do korcżmy, kdżež popoldnju a wjecżor pilnje rejowachu. Póndźelu cżahachu n j e w o ż e n j e n i dom wot domu. Wschudże rejowachu ſe wschémi domjacymi, też ſe starymi a ſ naistarschimi żonami a dóstachu ſa to kolbaſu, polcź a pjenjezy. Tute „dokhody“ ſ tak mjenowaneho „camprowanja“ buchu ſhromadnje w korcżmje pschecżinjene a pjenjezy ſa piwo wužite. Wutoru běchu m u ż ż k e p ó ſ t n i z y. Na tutym dnju wodpytachu wożnjeni wschitke wjeżne ſtatoki, hromadżachu dary a rejowachu potom ſ mandżelskimi hacź do hłuboheje nozy.

Wschelake póstnike waschnje we Łużicy njeżu żo ſ druhich krajinow ſ nam pschenjeżże abo wot naż pschewalc, ale żu ſtare ludowe ſwójstwo, kiż je hódne, so żo dżerżi a dale pěstuje. Pola naż pschewjedu żo póstnike nakożki w ſtromnych miesach. Njeżmy ſwuczeni każ na pſch. w ſapadnej a južnej Němſkej — dróhi a městna ſ dżiwym póstnikim żiwjenjom, ſ rosmólnym hołkom a ſ njemdrej baru napjelnicź, ale dżensy pschi njewinowatych pyschnych maſkerabach we wjeżelu a radości na wschédne ſtarosce pohabycź.

Wutoru je potaikim pożledni dżeń karnevalſkeho cżaża, a nětko rěka bożemje prajicź halekanju, trykanju a rosmólnoſcam. We wschich krajinach, hdżež żo karneval żwjeży, je tutón pożledni dżeń wjerschi tutoho wjeżeleho cżaża. Hischcze tas widżiſch pišane karnevalſke cżahi po wulkich kwocżicź, hischcze jónu běhaja dżeći a dorosćeni w maſkeradach a larbach. W korcżmach żwjeża żo póstnizy po wożebitym waschnju, hoižo trykuja a prysłuje, to je hežło dnja. Póstnizy su we wěſtym naſtupanju podobne silwestrej. Mnóſ je runje tak wjeſoła, pise żo żiżny póstnizy puncź a pjeku żo ſłódne pampuchi. Wschudże ſu póstnike reje a hry, niż jenoż w karnevalſkich krajinach, ale po zytym kraju. Potom dyrbi nimo a kónc być, potom ſcżehuje popjelna żrieda. Smutkowny měr a pokoj pschińdże ſaſy na tutym dnju, a woſpjet bliži ſo khutny, póstny cżichi cżaż. Póstnizy wobradża nam pożledniu pschiležnoſcź k roswólnoſcji a żortniwoſcji. To je ſmużł póstniſkich dnjow.

Jan Radyserb:

Mudrichec polo

(Hišče njeličišcane.)

Kajke bohate běše tola literarne dźěło našeho Radyserba Wjele! Hišče dźensa so nam dostawaja z jeho zawostajeństwa přeco nowe dary. — Radyserb Wjela běše z rodźenym powědarjom. Wosebje w swojich starych létach, hdyž měješe dosć khwile, je wšitke bajki, kotrež běše pak sam słyšał, pak nětdźe čitał, swojemu serbskemu ludej znowa w basniskej rěči powědał. — W našej bajkowej basni nam podawa jara znaty motiv wo hłupym čerće, kotrehož někajki mudriši přelesci. Tutón mudry je zwjetša swjaty Pětr. — Ze serbskeho erta staj mj. dr. bajku zapisałoj Michał Wjesela a Hančo Hano. Cert a swjaty Pětr staj hromadźe ducy po puću. — Chcetaj dźělić. Pola rěpy abo běrnow wuzwoli sebi čert zwjeršne, pola kalu spódnje, při třihanju wowcow a swini wuzwoli sebi najćežše zwěrjo. Tak dostanje čert wot kału hluby, wot běrnow żeliško, wot swinjeća serśće, abo też, dokelž běše sebi pola swinjeća nic předkowne kaž mudry swjaty Pětr, ale zadnje wuzwolił: wopušku. Tuž so čert rozhněwa, wza swinjo za wopuš, kotruž běše sebi wokoło swojeho porsta zwił a čisny swinjo přez płót. Tohodla maja hišče dźensa wšitke swinje witu abo kruženu wopušku. — Pola Radyserba je z přelesćerjom čerta mudry muž w Lubiju. Jemu mudrich rěkaja. A polo, na kotrymž worajo je čerta přelesćił, hišče dźensa Mudrichec polo rěka. — Je to ležownosć njedaloko Lubija. — Za basni je Radyserb Wjela jara zbožowny humoristiski wuraz trjechił. O. W.

Bě dušny muž we Lubiju!
Jom' ludźo „Mudrich“ rěkachu;
Hlej, na čož wón hdy złoži so,
To šlachćeše so najrjeńšo.

Też „Dušnik“ mohli rěkać jom',
Tom' dobročerjej darniwom',
Hdyž wopor šwarny do cyrkwje
A do khudźiny darješe.

To złeho ducha rozpali;
Tón hidźi smilne počinki,
A łakaše jom' na škodu,
Zo njemohł činić dobrotu.

Hdyž Mudrich nětdy woraše,
Zły djas na njeho zazběže:
„Ty wěš, mi słuša swěta pol,
Tuž polojca też twojich žnjow!“

A Mudrich na to spřećiwi:
„Wo kotru polku było či?
By zwjeršnu abo spódnju wzał?
Ja bych tu zbytknu domoj bral.“

Djas hotowu mě wotmołwu:
„So wě, tej spódnej njerodźu.
Štož zwjećha pola narosće,
Ma za mnje być, ty kopole!“

Tuž wosy Mudrich morchwje sej
A doby słódkej' radżenej'.
A hdyž bě čas, ju zwurywać,
Tón djabоł mě 'noż hołu nać.

Wón rozpyrjeny zgalgani:
„B'dże k lětu spódnja pola mi!“
Tuž Mudrich žita Božeho
Sej božmje nasy na polo.

To w žohnowanju narosće
A čežke kłosy měješe;
A hdyž so přibližiżchu žně,
Tón djaboł hole šćernje mě.

Te sakrujo wón spohraba
A zajě z nimi do bjezdna;
Tam helu z nimi pyrješe,
Zo ta so pukny nimale.

A Mudrich nětko darješe
Cim wjetšich darow do cyrkwje,
A pječeše za khudźinkow
Cim wjele wjetšich pokrutow.

Su jemu k česći po smjerći
Tom' polej po nim narjekli,
A pječa rěkaju 'šće přec
Jom' z dźakom: „Polo Mudrichec“.

List z Drježdżan

Luby pſchecżelo!

Ssmy hižo druhi měſaz nowoho lěta ſapoczeli a ja Tebi pſchezo hischcze njeſjym pišał, ſchto budźeſch jenoż wo mni myſlicź. — Wěſ mi, ſo na tym wſchat je wina ſymſki cżaſ, hdyż maſch dżeń wote dnia ſame wotmeńenje. Buch-li Cżi napiſał, hdże żym wſchudże bołył, by wdicże tſchaſt ſ hłowu a by praſił, ſo żu kaj cżiſchcżane, pſchetoż wěſch, ſo ſnam khudu, kaj zgrkwiniſka myſch. Ale ſawěrno mamy ſhożowne pſchipadu, tiż mi ſmóżnje darmo wjele widżeć, ſchtoż dyrbja druzy parowacź. Pſchindu na kraſne konzerty, pékne bale, pſchebywaſ hujto we wjeżołych towaſchnoſcżach, tiż ſarucża duchowne wokſchewjenſke a rospjerichenje wot ſtarożcżow wſchédneho dnja. Drježdżany ſu méſto wumělſtwa, tuż je wjele ſtkadnoſcżow, ſo ſabawjeć a maſchli dołeć pjenjes, to mójeſch też nicżoho hódne widżeć. Druzy też bjes pjenjes zyle derje wuhdżeſch, tak na pſchikład hiſchcze pſched tydżenjom, hdżež běchu Drježdżany pſched t mjeńſkim ſtkhom. Hižo napohlad wuſnamnych twarjenjow kaj zwingera, dwórſkeje zgrkwje, opery a pſchedy zgrkwje naſcheje lubeje knjenje (Frauenkirche). Cże wabi też do dalſchich rjanoſcżow méſta ſo jenóricź, kotrež hakle loni běchu naſtale. Mamy nětko wulkotne wuthodżowanſkeſcheſa a wożebje nowoměſch-

Serbski wojowář wo swoje prawo we Lubjencu

Štóž z Budyšina puća na horu Čornobóh, přińdże přez rjanu serbsku wjes Lubjenc. — Lubjeńo słuša hišće dźensa do Budestečanskeje wosady, hačrunjež maja hódnje daloko kemši. — Su tam z čicha a sprawnje žiwi. Lědma něšto wo nich zhoniš. Ale nětdy běše to hinak. W srjedź 18. lětstotka sta so w Lubjencu njesměrna rozkora. A wina na njej běše wobsedźer połleńskeho kubła Marćin Michalk. Wón běše přeswědčeny wo tym, zo běše so jemu wosobnje wulka njeprawda stała. Wón njebojaznje wojowaše za swoje prawo, njeda so nikomu powučić, we swojim zasaklym wojowanju da so zanjesć k njezakońskemu zadźerżenju, ličini so khłostajomu a mjeńše skónčnje najćežše khłostanje wotpokućić. — We Lubjencu wotmjeńeše so woprawdźita tragika prawa, cyle podobna, kajkuž je sławny němski basnik Hendrich Kleist we swojej novelcy Michał Kohlhaas wopisał. — Ju najlěpje zrozumimy, hdyž ju z tutej přirunujemy.

Michał Kohlhaas (drje — Ni-kolas) běše z wikowarjom z konjemi nad brjohom Habole. Bě jedyn z najsprawnišich, ale też najhróznišich mužow swojeje doby. Hač do swojeho 30. lěta běše z přikładnym dobrym stačanom. Živeše so na swojim kuble ze wšej sprawnosću. Běše z dobrym mandżelskim a wochańeše swoju dźěći we bohabojosći a pilnosći. Přećiwo khudym běše taiki dobročiwy, zo bychu jeho žohnowali, hdy Michał Kohlhaas so njeby stał ze złožkoriom. — A to je, dokelž měješe niesmórne čuće za prawdu! — Wón běše živy we Lutherowym času.

Nimale 200 lět po nim běše Marćin Michalk w Lubjencu živy. — Wón běše 16. novembra 1709 kubło swojeho pana zemrěteho Hansa Michałka přewzał a běše swojej maćeri a swojej sotři 500 starych hriwnjakow zarunanje zapłaćił. Hač do lěta 1733 běše so też na swojim kublošku zo wšej swěru a sprawnosću živił. Běše so woženił a běše z přikładnym mandżelskim. — Jako tehdomny faraŕ Jan Běnat w Budestecach da jemu před sudom wuswědčenje, „zo je so porjadnje k Božej słužbje měł.“ — Běše nětdźe 55 lět atary a běše potajkim hižo wyšinu swojeho żiwjenja překročił, jako so do najnjezbožownišeje skórźby zapleće, kiż hu z jeho zuhubu. — Też pola njeho běše z přičinu njesměrne čuće za prawdu.

To je zawěšće něšto jara dobre. Derje temu, kiż ma njesměrnu, skalnu swěru do swojeho prawa! Stóž ju ma, tón też za swoje prawo wojuje! A njepoda so prjedy, doniž so jemu jeho prawo njedostanje. Za ideju prawa wojować, to je něšto rjekowske. — Jedyn z najslawnišich němskich jinristow, dźensa hišće dla jeho wulkeje wědy a čłowječnosće česćowany Rudolf z Ihering je so zahorił za tajke mócne čuće prawdy a je we překrasnej knizy „Wojowanje wo prawo“ je na stronu zbožkańskeho Michała Kohlhansa stupił a jeho zakitał, najebać jeho hróznych nasylnosćow. — Slawny Rudolf z Jhering Michała Kohlhaasa přirunuje ze židom Shylockom we dramje Shakespeara „Překupc z Bjenatkow“, zo by jeho rjekowski powahu do praweho světła stajił. Žid powoła so na swoje pismo a jako je so přelesćił, je swoju rólu přehrał. wón njewojuje dale, ale so bojazliwy wotsal kradnje. — Michał Kohlhaas — a w tym so jemu naš Michalk dospołnje runa — jedna po swojim swědomju a wojuje wo swoje prawo, wojuje hač do swojeho zaničenja! —

Pruski stat wuznawaše so k heslu: „Suum cuique“ — t. j. „kóždemu swoje prawo“. — Stary Fryca je dosć husto wobswědčił, zo měješe też wón jako kral prawo kóždeho poddana česćić. — Z hordosću toż so naš nacionalsocialistiski stat k tutej staropruskej prawizniskej zasadźe „Suum cuique“ wuznawa. — Wón rukuje kóždemu jednotliwcej za jeho prawo! — Ale zdobom je so z nacionalsocialistiskej ideju čuće prawdy přeměniło. Wyše hač prawo jednotliwca steji prawo cyleho ludu a stata. — „Powšitkowny wužitk dźe přez wosobinski wužitk!“ Wosobinske prawo njesmě so rozkorić z prawom cyleho ludu na česć a swobodu a zamožnistwo.

Z tajkeho noweho nacionalsocialistiskeho stejnišća chcemy wojowanje posudźić, kotrež staj Michał Kohlhaas a naš Marćin Michalk wo swoje prawo wjedloj. — Wobaj běštaj potajkim hač do wyšiny swojeho żiwjenja sprawnaj křesćijanskaj člowjekaj, kiż swěru wobdźěłaštaj swoju rolu, a běštaj druhim z přikładom.

Michalej Kohlhaasej sta so tuta njeprawda. — Sakski knježk z Tronka nad Łohjom skazy jemu dospołnje dweju krasneju konjow, kotrajž bě sobi na njezakońsko wašnje skhował, a zakhadźeše hrubje z pohonjom, kotrehož běše Kohlhaas za wothladanje konjow na jeho hrodźe wostajił. Kohlhaas wobskorži knježka w Barlinje a w Drježdżanach pola pruskeho a sakskeho kurwjeńcha. Ale woběmaj přiwuzni a znaći zemjenje wče wopaki wopisanchu, winu knježka dospołnje zatajichu a Kohlhaasej najwjetšu křiwdu sčinichu. Bu ze swojej skórźbu wotpokazany. Nad tym so njesměrnje rozhori. — Widźi, zo je cyle zemjaństwo přećiwo njemu! Widźi, zo je cyła justica jenoż zemjanam k wuli! — Tuž zawoła: „Radšo chcu pos być, hdyż mje jenoż z nohami teptaja, hač člowjek!“ — Rozsudźi so, sebi sam swoje prawo pytać. Najprjedy měri so přećiwo knježkej z Tronka. Spali jemu cyły hród. Knježk wućekny do Wittenberka. Kohlhaas zhromadźuje wokoło sebje pomocnikow. — Wón wojuje přećiwo knježkam, zapali Wittenbergske předměsto. Skónčnje so Luthery poradźi jeho zmjerować a z wyšnosću najzmjeńša zwonkownje wujednać. Luther doepječe, zo so jemu amnestija a zakońske přepytowanje jeho skórźby přilubi. — Ale nowe kosydła so Kohlhaasej położa. Wón lesći swojich njeprećelow podleża. Khěžor skónčnje jeho wobskorži dla kaženja krajneho měra. — Jemu dostanje drje so dospołna zarunanje za křiwdu, kotruž jo jemu knježk z Tronka sčinił; ale jako skažeř krajneho měra hu wón z mjećom wotprawjeny.

Kak dźěše so Marćinej Miklawškej w Lubjencu? Jedyn susod bě jemu ćełnu wodu wzał a na swoju

cłankli pichibrjóh je kraßnu, wusnamjenjelo ßo ſ rjanymi puczikami ſa porjeńſchennmi wſchelakorymi kekkami a ſtremami, kotrež w naléćiu ſe ſwojej ſelenej barbu wobkraßuja tam ſteiaze pomnikk, kotrež pekni wumélkym wudélkachu. Widźiſch, ſo je tu wjele noweho, ſchtož wěſchi wabi, ſo ſnowa Drježdżany wopytaſch.

Hdyż ſym znje wotešchoſ wot mojich woßobinſkich pomérow, to njewſmi mi ſa ſto, wſchak wéſch, ſo pichtrodu nade wſchem lubuju, każ to prawemu Sserbej pchiſłuſchi, kotrehoż prjedowniżu ſu néhdy rolu a ſahrody wobdélali. Tola kroczu dale a móju Czi pſcherażicz, ſo ſym Boju pichtrodu w nairjeńſchim kżenju namakał w krutej ſonje, ale bé to ſ pomożu cłowjeſkeho wunamakanja ßo ſtało a bé wumélkopſchirodne. Tute ſłowo je nowe a tola ſtare, tuż Czi te wobſtejnoſcże rosjaſnju. Wéch mjenujżu pohut na balu wutrajnikow, kotrż uéchu ſtudoważ, pokhadżaju ſ zuſych krajow, ſaſiadowali. Jurle béchu porjeńſchene ſ kwétkami a tuta kwétkowa pycha, ſjednoczena ſ pſchekraßnej dekoraziju je wowntowariow pſchefwadżiła do daloko wot naſ leżażych krajow, kotrż drje mój ženje njewuhladamoi. Tak na pchiſkład bé tam thinéſki bar (korczmiczka), kotrż, jako mała thalupa (théżka) ßo pſchedſtajaza a wobdata ſ kżiżjatnmi ſatomikami, ßo blinſchżeſche w ſwétle żehlawkow, kiż dyrbjachu ſtónżo ſ ranja narunacż. Pola Botkarow bé tež pekniż. Mjiachu w pſchihódnym rózu jurle w bolkatkim ſtilu natwarjenu théżu, na kotreż baczon trónowaſche; ſ prénjeho poſthoda cżékaſche cżorny tozor. Skóny pſchedſtajichu hory a krajiny Bobarſkeje tak, ſo bé nadoſcż na to hladacż, deleka pak Bobarſki w narodnej draſcże ſekt a palenż naliwachu. Niż mjenje zjenje bé pola Grekow; grekſke born ſe ſwjatnizami ſtarich Grekow pſchefwadżichu kżéżdeho do kraja Homera a Odnſeja a w ſwétle wulkich ſmécżnikow ßo derje pokażeſche w tuinm ſ bélomórnym bantami a rubiežkami wupnſchenym ſtanje. W pinzy bé norwegſka korczma a knieżeſche tam żiwjenje każ w Oslowje pſchi módrem morju. Horjeka pak bé wutwarjeny ſtan Ruſow, kiż Cże depopni na baiku ſ ſynaa a jedneje nozy. Rukle ſpéwa, rukle reje k temu wódku, pſchiſluſki a ſrubé dobre ſuſki wutroby roswieſelichu. Wódla pak teżeſche ſtan Turkow bjes hudżbu ſ wulkimi pſcheſtrjeżami (tepichami) muwżſchenn a wupokojenn ſawoſtaji ſaſiſchéj maſcheje. Mokka a druhe wéżu ſmérowachu roswéżene dućhe, kiż też ſ wéſtrm ſpokojenjom tu cżornu ſuſchku do ßo liſachu. Mnoſn tam w miehkich ſahkwéżkach wuſnuchu, ale niewém, hacż je na tom wina rukla módka abo tón ſylny mokka. We wſchéch rózkach ßo piſaſche a wjeſele porn ßo wutrejwachu. Sſnadż niéſe pſchewjele prajene, hdyż wobkruchaam, ſo bé tam hotowy Babylon, pſchetoż tódy chanſche dopomnjeńu bohu wiacż. Też ja mějach ſboże; bóſtach alpſke rózę, kiż hiſchcże dżeńż djakowne tcżéja. Każ tute kwétki ſaſchu, tak też dopomnjenki a jenoż wſchédne ſtaroſcże nam ſwoſtanu. Też mój móżemoj wo ſaſidżenych dniach rěczeć, hdżeż ſmój hromadże ßo ſabawiaſoj ſ druhimi ſ lubeże domiſnu, wo kotrychż niczo wiażn niekżiſchiſch. Tuż luby bratſje dopomń ßo na tehdomniſchi cżaſ a naviſch mi hukżo luby lift, ſo wém, ſo ßo Tebi derje wiedże, a ßo wſcheſwědcżu, ſo Ty woſtanjeſch tżn ſtary luby towaſch ſ mojich młodych lét. Jeli pak chżeſch wo dżéławoſcżi Drježdżanſkich Sserbow wobhonieny bycż, to cżitaj pilnje naſche Sserbſke Nowiny, kiż wo tom roſprawjeża a niefabudż tam też piſacż ſ Twojich ſtron, to roſwieſelichi mnoheho a woßebje mje, hdyż ßo tola ſa wſcho ſajimuſemy.

W muſkli pſchi Tebi

Twój Boſidar.

Też měſchczenjo ſajimuja ßo ſa ratarſtwo.

Wuſtajeńża „Seleny tydżeń“ je wjele wopytarjow ſ ßowneho města a ſ prowinzy pſchiwabiła. Sajimawe je wulka kedżbnoſcż, kotruż měſchczenjo burſtim ſarjadowanjam wěnuja. Pſched pſchikładnej hródżu ßo na pchiſkład měſchczenjo ſ wulkimi cżrjódami hromadżeja. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Njeſboże pſchi ſpuſchczomnoſtnej jěżbje w Garmiſchu-Partenkirchenje.

Pſchi jara cżeżkich pruhowanjach, kotrymż ßo 262 woſnohłow podcżiſnu, bóhużże k nékotrym njeſbożam, kotrež pak ßo wſchě ſbożownje ſkónczichu. S rjeczażami a ſ pomożu ſwólniwych rukow ßo móż, kiż bé ßo do pſchetoma ſwjeſt, ſaßo na dróhu ſcżeże. (Schirner, M.)

Sport

Němska w jěchanju myto Němskeje dobyła.

Němske mużstwo doby sobotu při wulkim wubědżowanju wo myto Němskeje, při kotrymż bě wjednik sam drohotne čestne myto wěnował a kotremuż z wjele druhimi wysokimi knježimi přihladowaše, wulke dobyće wubědźi. Ze 4 zmylknymi dypkami Němska před Francowskej z 28¾ zmylknymi dypkami, před Wuherſkej z 36¼ zmylknymi dypkami a před Hollandsej ze 56¾ zmylknymi dypkami doby.

Kopańca.

Saksko — Badenska 4 : 3 (1 : 1).

Badenske mużstwo dawno tak derje njehraješe kaž saſke. Poměrnje derje hraješe znutřkowny trio a też na zadnim mużstwje njeda so ničo wuſtajić. Słabi pak běchu nadběhowarjo a wosebje słowny nacionalny hrajeŕ Ota Siffling wočakowanja njedopjelni. Hdyž su Badenscy přěhrali, maja to wosebje swojim běharjam připisować, kotříž njeběchu ničemu dobremu ſakſkému mużstwu dołho zrozumi. Sakske mużstwo w kóždym nastupanju wočakowanja dopjelni a dobyće mohło też hišće wjele wjetše być.

— — —

Župa Delni Rhyn přećiwo Brandenburgej 4 : 3 (1 : 0).

Mjez dobyćeńskimaj mużstwomaj němskeju župow, sakskim a delnjo-rhynskim wotměje so doſkónca hra wo ſtatny zwjazkowy pokal 28. februara w Barlinje. Njeje hišće znate, hač so hra w olympiſkim abo póſtskim ſtadionje přewjedże.

— — —

Guts Muts přećiwo Fortuna 2 : 0 (0 : 0).

Drježdżanske mużstwo móżeše w běhu 6 mjeſacow dwoje wrota trělić. Z tym je sebi Drježdżanske mużstwo swoju poziciju w župnej lizy khětro polěpšiło.

— — —

BC Hartha přećiwo Wacker Lipsk 6 : 0 (2 : 0).

— — —

Wubědźowanja we wokrjesnej rjadowni:

Sportfreunde 01 přećiwo Radebeuler BC 2 : 0.

Spielvereinigung přećiwo Dresdensia 3 : 2 (2 : 1).

Pirnaer Sportklub přećiwo Sachsen 1900 3 : 3.

— — —

Sportfreunde Freiberg přećiwo Budissa 7 : 1.

Freibergscy njedachu Budissy wulke możnosće wuwić. W spěšnej hri stajnje wohrožachu Budyske wrota. Mühlberg, Felgner a Neumann dobychu za Sportfreunde předskok 3 : 0, pryedy hač móżeše Betzger za Budissu na 3 : 1 porażku połěpšić. Po přestawcy pak zboże Freibergskich dale kćěješe a Mühlberg bóórzy na 4 : 1 přeměni a Gärtner a Felgner (2) k doskónčnemu dobyću dopomhaštaj. Budyski wrotkaŕ zadźěwa temu, zo Budyske mużstwo hišće wjetše porażku njepoćerpi. Po přestawcy wotrazy sa dwaj 11metrowskaj khłostańskaj kopaj.

---

luku zwjedł. To by dźensa lědma možno było. — Wjes bě sobu žadała, zo by přez swoje ležownoſcże puć k zjawnemu wuživanju přewostajił a zo by tři kórcy ze swojich ležownoſcow za husacu pastwu wotdał. Najhóle pak bě jeho rozhněwało, zo dyrhješe na jedyn 11 kórcow wulki zahoń wojeſki dawk jako na 12 kórcow płaćić. — Michałk běše swoje kubło zakońcży přewzał a zaplaćił. Měješe jo po zakonju za swoje! — Běše wo tym přeswědčeny, zo so jemu ſtawa wulka njeprawda. Njesmědźeše so jemu bjez zarunanja tałko role za puć a za husacu pastwu wzać. Za to měješe so jemu nékak zarunać. Michałk tehodła skorżeše. Jeho ſudniſke knježeſtwo běše tehdy Budyska rada, přetož Budyšanej ſłużeše wjes Lubjenc ze wſitkimi ležownoſćemi a wſitkimi wohydłerjemi. — Michałk běše z herbſkim poddanom města Budyšina. — Po prawom ſłużeše jeho kubło městu. Wón jako „glebae adscriptur“ — roli připisany, smědźeše jenoż rolu wobdźěłać a wužiwać. — Knježa sebi wot swojich poddanow wěžo žadachu najwjetšu poſłuſnoſć a pokornoſć. — Ale Michałk wustupowaše před Budyskej radu z njesłyšanej khrobłoſću. Žadaše swoje prawo, hdźež měješe jenoż prosyć wo hnadu. Jako jemu jeho žadanja njedopjelnichu, so wón rozhněwa, da so wón zawjeſć k rozhorjenym njewohładnym wurazam. Zapomni dospołnje na to, zo bě še z wotwisnym robośanom, a zo po prawom žaneho swojeho prawa nima. — Hakle sto lět pozdźišo zběhnychu so roboty, dosta so wſitkim wohydłerjam na kraju rune ſtaćanske prawo. Njetrjebamy so potajkim dźiwać, zo ſudnicy Budyskeje rady mějachu Michałka za zasakleho, ze zamyſłom njepoſłuſneho, njemérneho cłowjeka. — Ale Michałk so njepodda. — Cyle tak kaž Michał Kohlhaas, so wón z prostwu wobroći na ſakſkeho kurwjećeha a so wobčežowaše na swoje jemu předstajene ſudniſke knježeſtwo. Wojowaše wo swoje prawo. A tohodła też so njeſtaji, jako Budyscy knježa chcychu mjezy jeho kubła znowa wobkhadźeć a postajić. — Wotſali so na tutym

dnju z Lubjenca a ščini něšto njemóžne. Jeho zadźerżenje wězo Budyšku radu nesměrnje rozhněwa. Wosebje ju mjerżaše, zo běše sebi dowolił, so přeći wo njej wobčežować. — Tohodła chcyše měšćanska rada cyłu mjerzacu należnosć z krótka wotbyć. Da Marćina Michałka zajeć a do jastwa sadźić. — Jeho cyły skót, kiž so tehdy za cyłe lěto paseše, da jemu wotehnać. — Zebra jemu z krótka tři kórcy za husacu pastwu wjesnjanow a přestaji jemu měznik. — Akty tuteje skórżby pósłachu so na juriſtiſku fakultu do Wittenberka k posudźowanju. — A ta jako najwyšša instanca we juriſtiſkich prašenjach připózna, zo běše Budyska rada po wobſtejacych zakonjach ſudźiła. — Smy hižo na to pokazowali, zo běše Měrćin Michałk z herbſkim poddanom a zo móżeše jemu Budyska rada cyłe kubło wzać. — K tutemu wěcywustojnemu wuznaću pak běše Wittenberſkeja fakulta hišće přistajiła žadanje, zo ma Marćin Michałk Budyskemu měšćanoſce Kreſćijanej Henricijej wšelake jeho křiwdźace a jemu njeſprawnoſć porokowace słowa wotprosyć. — Běchu Michałka z jastwa puſćili. Nětko jeho znowa žadachu před so — a žadachu wot njeho wotprošenje. Ale Michałk ſo njepodwoli. Tuž jeho zasy sadźichu na ſtwi njedźele. — Potom jeho puſćichu w nadźiji, zo sebi wěc rozmyſli. Po něšto času znowa wot njeho žadachu, zo by wotprosył. Ale wón zawoſta też dale při swojim přeswědčenju a ſo njepodwoli. Tuž jeho zasy zajachu a wobkhowachu jeho w jastwje cyłe lěto, doniž jeho njepuſćichu. Njedźelu 22. haprleje, — běše to njedźela Jubilate — lěta 1736 sedźeše Marćin Michałk zasy na swojim městnje w Budyšećanskej cyrkwi. — Tehdy mějachu so z klětki po předowanju wšitke wukazy wyšnoſće, ale też druhe wažne wosadnych nastupace należnoſće wozjewić, na přikład też hermanki, wóſkowe a druhe wiki. — Dokelž njeběše nowinow a dokelž mnozy čitać njemóžachu, běše to jenička możnosć, něšto wšitkim wozjewić. Běše potajkim po předowanju.

(Skónčenje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładr Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjeźki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 33 — Budyšin — Wutorn 9. februara 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Španiske nacionalne wójsko dobyćerscy postupuje

S Algeciras so powě, so cerwjeni wojacy pola Malagi powschitkownje zofaju. S tuteho města so tež potwerdźa, so su nacionalni wojacy pschibrjašne městačko Fuengirolu dobyli. S nacionalnych tódźow so tež njedźelu na dróhi pschi morskim brjohu słyšeše. Granaty wjele bolschewikiskich stejischćow sniczachu.

Do Gibraltara je powěsć dóschła, so so nacionalne kolonny pschi morju na Malagu postupuju tež rybarsku wjeź Torremolinos wobsadźili. Cerwjeni so jim tam pjeza njeje pschestajnje pscherćiwjeli. Wobsadźenje Terremolina wosnamjenja, so su nacionalistojo hižo dale derje wutwarjenych stejischćow cerwjenych sakitariow psched Malagu dóschli.

Nazionalnym wojakam njedźelu psched Malagu wjele jatych a hódnotna wójnska potrjeba do rukow padźe. Jich nadběh so z tajkej rasnosću sta, so stejischća cerwjenych hnydom pscheběžachu.

Na wojowanjach wo Fuengirolu su so swjetscha motorisowane wotdźělenja a schwadrona jězdnych wobdźěrile. Marbellske zivilne wobydlerstwo, kiž běše pschi spoczatku wulkeje offensiwy nazionalnych wojakow do bliskich wuboh cźeko, so sabo pomalu do města wrócza. Frankowych wojakow, kotriž pisches Marbellu na frontu cźahnu, wobydlerjo jako zwjozowi wuzwobodźerjow witaju.

Sewilliski radio je njedźelu zdźělił, so su nacionalni wojacy, kotriž pola Rondy sapoczachu wojowacź, nětko z nacionalnymi wojakami z południa wot Marbelle do swójta stupili. S tym su z Rondaskich, Bermejskich a Miajaskich hór bolschewikow wuhnali.

Radio, kiž su hischcze w rukach cźerwjenych, wobkrucźeja, so su nacionalne wójnske łódźe na morskich brjohu pola Gijona, Cudillera a Villabrigiosy tźelkale. Wone tež pschisnaja, so je so z bombami nacionalnych lětadłow w Malagskim pschistawje a na wojerizy ważnych twarjenjach w Malaźy wulka schkoda nacźinila.

Nadběh na Teruelskej fronće

S Teruelskeje fronty so wo ważnym wuspěchu nazionalnych wojakow powě. S taktiski dobrym manevrom wot boka su pěschkowske wotdźělenja generala Molę se ipěschnym nadběhom z bajonettami žylne cźerwjene wotdźělenja z wobtwjerdźenych stejischćow wuhnale, z kotrychž wjeź Albaragin a tež dróhu do města Teruela wobstrožachu. Nazionalne kolonny su pod schkitom žylneje tźeleńcy maschinskich tźelbow postupowale. Tźeleńca so jatasi, jako nazionalistojo posledńe metry pscherćiwo njepscherćelskim hriebam běžachu.

Teruelska fronta je jedyn najważnischich wojowańskich wotrězkow schpanskeje dothoranscheje fronty. To je wudorna kraina, w kotrejž ma so dźělenje cźerwjeneju prowinzow Valencije a Katalonskeje sapocźeć.

Nacionalni su Malagu dospołnje wobstupili

Se Salamanki so powě: Nazionalni schpaniscy wojacy su njedźelu wjecźor hacź k Malaźy dóschli. W městowych swonkownych podtrjesach nazionalni a bolschewikojo wótrje mjes sobu wojuja.

Londonska Reuterez telegrafowarnja je z Gibraltara potkantisku powěsć wojsewila, so su prědnje wotdźělenja nazionalnych kolonnow do Malagi jacźahnyle. Nětkle 25 hacź 30 000 nazionalnych wojakow so na bitwje wobdźěla. Bolschewikske wójsko so jako runje tak žylne wosnamjenja. Nazionalne wójnske łódźe postupowanje nazionalnych wojakow najwusdźěrnischo podpjeraju. Nazionalne wójnske łódźestwo tři lichi, kanonisi cźołm a dwanaće wobrónjenych rybarskich cźołmow wopschija.

Bolschewikojo su z thwatkom cźakali a su wjele wójnskeje potrjeby lezo wostajili. Mjes njej běchu też schtyri pólne kuony. S Malagi su někotre bowjetskorusske lětadła wotleczale, so bychu mnohich bolschewikiskich wjednikow do Valencije a Alikanty donjesłe. Nazionalna artillerija pak je jene tutych lětadłow wottźelila, so so palo swrócźi.

Pschi posledńich wojowanjach su cźerwjeni cźežko schkodowali. Woni zhubichu sta mortwych, wjele stow pscheběžerjow a wjele jatych.

Nacionalni wojacy su cyłe město Malagu wobsadźili

Nazionalny radiowy sćelak we Salladolidze je pónjelu pschipołdnja 11,50 hodźin zdźělił, so je general Queipo de Llano wojewił, so su nazionalni wojacy zyłe město Malagu dobyli a wobsadźili. Sdobom je so we hłownym kwartérje nazionalneho wójska wojewilo, so su so nazionalni wojacy pónjelu dopołdnja do Malagi dobyli a su tam jenu dróhu po druhej wobsadźili.

So nazionalni wojacy Malagu dobychu, je za bolschewikow niz jenoż cźežka moralska porażka, ale tež wulke wojerske schkodowanje, dokelż běše Malaga najwažnischi sepjerańscheho za ławje a lětadła. Za nzionalnych wojskow je tež z wulkej lěpschinu, so je so jich fronta khětro z krócźila a so je so jim pschimórska dróha k ranju do Almerije wotewrila.

Tež z jendźelskich powěsćow so zhoni, so su nazionalni wojacy hižo dospołnje z kusom w Malaźy. Cadizjski radio wojewja, so su so wschitke nazionalne wójnske łódźe, kiž su so na wojowanju wo Malagu wobdźělile, pónjelu w Malagskim pschistawje zhromadźile. Jim je so poradźiło z wołm z cźežkownymi bolschewikskimi schkarakami sadźerźecź a nutzikagedźacych sajecź.

*

Wo dobyću Malagi su tež hižo nadrobnische powěsće dóschle. Nazionalni wojacy su njedźelu wjecźor psched město pschicźahnyli. W nozy na strategiskich městnach sawostachu, so wubstupjeny njepscherćel njeby mohł cźerwjeć. Cźerwjeni so najpriedy z tźelbami wobarachu. Bórzy pak pópołnocy, so je njemóżne nadběh nazionalnych wojakow sadźerzecź, a cźekachu. Nazionalni wojacy najprjedy někotre twarjenja a fabriki w swonkownych městowych dźělach wobsadźichu a wot tam dróhi a twarjenja wot bolschewikow wucźišćachu.

Dobycźerjacy wojacy běchu so ledma na Malagskich dróhach pokasali, a hižo wobydlerjo, mužojo, žony a dźěcźi z twarjenjow khwatachu a z wjeselnym wolanjom swoju radosć nad wuswobodźenjom wot bolschewikskeho nadknjezźiwa wuprajichu. Bórzy so cźerwjeno-žołto-cźerwjena khorhoj na katedrali a na knjezźerskowowych twarjenjach smahowasche. Nazionalne wójnske łódźe do pschistawa pschijědźechu, so bolschewikojo njebychu mohli z cźołmami cźekнуcź. Wyschische wójskowe wjednistwo dźěknje, so je hižo njedźelu pod schkitom cźmy łódź do Cartageny wotjela a markistiskich wjednikow wotwjesła.

Kaž so powě, su nazionalni wojacy pschi wojowanjach wo Malagu jara malo ludźi zhubili. Bolschewikojo pak su cźežko schkodowali. Nazionalni su wulki žołm bolschewikskich wojakow sajeli. Nazionalnym wojakam je wjele wójnskeje potrjeby do rukow padło.

Njeměry na Moskowskich dróhach

Wulke jimanje w Ssowjetskej Ruskej su mjes tamnischim wobydlerstwom tajki njemér zhubiłe, so je w Moskwje pjatk wjecźor k cźežkim naskutkowanjam dóschło. W městowych dźělach, hdźež dźěłacźerjo bydla, wotmětu so wulke zhromadźizny. W nich Stalinej hrožachu. Na Nikitskej w brjedźiskeju Moskwy žowjetska milizja do někotrych stow studentow trasy. Studentojo njedachu so samozcź a bjes pschestajenja wołachu „Prjecź je Stalinom!" Ludowy komisar za znutskowne naležnosće Jeschow stónčnje špezialnych wojakow cźeki mobilisowasche. Tuchi z někotrymi wutřělemi demonstrantow rozehnachu. Nětkle 15 mortwych a 40 zranjenych wosta na dróhi leżo. Pschi skrocźenju pschecźiwo demonstrantam so prěni króć małe tanki wuzźichu, kiž su so k skrocźenju pschi njemérach na dróhach natwarile.

Njeslyšane wobsteinosće na sowjetskoruskich žele nicach

Warschawska powěsćernja „Pat" je z Moskwy powěła, so so na žowjetskorusskich želeźnicach a industrijowych pschedewsdaćach sadźo tak naprawy pschewjeduja, z kotrymiž ma so hospodarski a organisatoriski njeporjad wotstronicź. Sa tukon njeporjad stajnje „trozkistiskich schkódnikow" samotnych cźinja. Kaž nowiny wobkhadneho kommisara „Gudok" pišaju, politiske wotdźělenje Omskeho želeźnišskeho sariadnistwa zyłe rozpadne, a to w organisatoriskim, politiskim a moralskim nastupanju. Dźěłowe waschnja tuteho wotdźělenja tute žowjetske nowiny zaso sdnite mjenuja. S podobnymi złowami so tež wobsteinosće we wubjerku powolańskeho swjasa želeźnizarjow w Kujbyschewje wojnamjenjeja. Tam je pjeza pschedbźěhowstwo wjele pschekhowjenjow dowolilo. Statnemu rěcźnišćowu su so hižo podložkipoobłake, na kotrež so źudniske jednanje w Moskwje załoži.

S Moskwy so wołebje powě, so w cźežkej industriji w Kamerowje njeběłyschane wobsteinosće knjeza. S Moskwy su wołeběteho porucźenja kommisariata sa cźežku industriju do Kamerowa pósłali, so by tamniske wobsteinosće pschepytował.

Sowjetska Ruska z knježerku w Čornym morju

Prjedawschi president rumunskeje komory a zobustaw knjezerstwowje stromy Orleanu je w rumunskim senacze ministerskemu presidentej dla Montreuxskeho khěcźenja wo morskim wuzinomaj w Turkowskej praschenje stajił. Orleanu swěcźi, so je so Rumunska z tutym khěcźenjom jara ważnych prawow wzdała. Możebje je możnosć njemyleneho pschejeda pisches morskej wuzinje sruschcźała, tchorunja je so możnosće wzdała, so leje swjatkarjo samuża sej w Cžornym morju na pomoc pschikhwatacź. Ssowjetskej Ruskej pak je so z Montreuxskim khěcźenjom mózność dała, swoje wójnske łódźelwo z Raiskeho morja do Cžorneho morja pschewjesej.

Orleanu w tutym swisku politiku prjedawschego rumunskeho swonkowneho ministra Titulesku wótrje sadźiwasche. Skónčnje zadasche, so Montreuxske khěcźenje njeźmě do mozy stupicź, hdyž je komora njepotwjerdźi.

Strajk z tradanjom we Łódźi

W dwanaće khorowninach pólskeho města Łódźe su pschistajerjo a wothladarki do strajka stupili a wschu jědź wotpokasuja. Pschicźina straika je, so nawjednistwo jeneje khorowninje njeje dźěłanski cźas na wósom hodźin pschikrótschiło, kaž běchu pschistajerjo a wothladarki zadali.

W jenej Łódźskej tekstilowej dźěłarni nětkle 2000 dźěłacźerjow straikuja. Woni su fabrikite twarjenje wobhadźili a wschu zyrobu wotpokasuja. Město Łódź je industrijowe a wikowańske město wjeczorneje Pólskeje, hdźež židowske wobydlerstwo nětkle 30 procentow wscheho wobydlerstwa nacźinja. Nawjednistwo sforo wschitkich dźěłarjow je w zydowskich rukach.

Dźesaćlětni zastupja do młodoluda

Na pśihódźeńcu wjednikowych narodninow, pjątk, dnja 19. haprleje, nimski wjednik młodźiny pśichi manifestaciji w Marlinym hrodźe sa zyku Nimsku lětnik 1927 nimskeje młodźiny do nimskeho młodoluda pśichwośmje.

Dr. Frick Barlinski cjestuny měschczan.

Pśichi źwjatoczności w pódźeńcu radźiny knjeźich Barlinskeje radnišy a w pśichitomnosći wyšokich zastupjerjow stata, stronow, wojerskeje mozu, policije a wšelkich podrjeźnjych měschczanostow, pśichijadnikow a radźinych knjesow sobotu popołdnju wuschichi měschczanosta a měschczanski president dr. Lippert nimskemu sminstrowemu ministrej dr. Frickej list cjestneho měschczanstwa nimskeho hłownego města pśichepoda.

Wójnska khorhoj stareje łódźe „Emden" ga njedźelu źwjatocznje wrócźila.

Njedźelu rano je ga na schulskim dworje nimskeje schule w Schangahaju pólna Boża kluźba za wobšadku łódźe „Emden" wotmękła. Kommandant łódźe „Emden" kapitan Lohmann pśichi pomjatnej tafli w nimskej zyrkwi a pśichi pomniku wójnskeje łódźe „Ostis" wěnuja k cjesći tuch połoži, kiž ju sa wótzny kraj padnyli. Hollandźan van Herwijnen staru wójnsku khorhoj łódźe „Emden" wrócźi a wobšadźy nowehu pśichjazk stajnje dobru jśibu pśichejesche. Chinešce nowiny ga za pśichowanje nimskeje łódźe „Emdi" w Chinje wulźy sajmnu'a.

Župny nawjednik Stürtz ga dołkónčnje sa wyšchjeho presidenta pomjenował.

Wjednik je konnnijarskeho wyšchjeho presidenta provinzow Braniborskeje a Namjesnjeje Mroki Pólnamjerskeje-Wjeczornje Pruskeje, župneho nawjednika Stürtza, dołkónčnje sa wyšchjeho presidenta pomjenował.

Awstri'ka dźełowa nóžčonka

W konferency nowinarjow we Winje, na kotrejž ga swjatkowy kanzler dr. Schuschnigg i nimale wschitkimi ga-lustawami knjeźerstwa a president nazionalneje banki dr. Kienböck wobdźělichtaj, je ga wozjewiło, **so je ga wulka dźěrowa nóžčonka wupśihotowała**, kotruje je ministerska rada wobkmanita.

Kaž swjatkowy kanzler rjekny, je pjenjeźny natwar Awstrijskeje tak postupił, so móže Awstrijska z wulkim pchom se swojeje mozu dźěło w swojim kraju wožiwić. Swjatkowe knjeźerstwo dhe w hospodarskim a politiskim nastupanju też w pichichodźe po puczu krocźeć kiž je nětkole nastupiło. Finanzny minister dr. Neumayer jźeli, so **pożczonka 180 miljonow schillingow wuczinja**, ga ga po kurju wo 90 schillingow wuda a ga se 4½ prozentami sadani.

S pożczonki ga najprjedy 54 miljonow schillingow k wulożowanju krótkokhwilnych papjerow wužije, kiž su ga k wurunanju statneho rosliczenja léta 1936 dale. 17½ miljona schillingow słuži k wurunanju wudawkow w statnym hospodarstwie w lěcze 1937. Sa swjatkowe wójsko wuda ga 22 miljonow schillingow a 22 miljonow sa wutwarjenje swjatkowych dróhow w lěcze 1937. **Mjes dróhami je też dróha k němskim mjesam pola Kufsteina a Salzburga.** Wažne dźělo je też elektrifikowanje ważniśichich żeleśnizow s Winu do wjeczorneje Awstrijskeje.

Mussolini do Libyskeje pojźe.

Puczowanje italskeho statneho schesa Mussolinija do Libyskeje je ga na spocźatk měrza postajito. Mussolini ga na wulkej italskej wójnskej łódźi do Libyskeje poda. W Libyskej wón wulku dróhu pogwjeźi, kotraž Tunis a Egiptowsku swjazuju prěti psches Libyjsku wjedźe. Dróha ga „La Litoranea" mjenuje, je 1822 kilometrow dołha a 5 metrow schéroka. Twar dróhi je wjazy hacź 100 miljonow-lirow płacźił.

K franzowskemu mórskemu brjohej ga sašo cźełko pśichipławiło.

Pśichi franzowskim brjohi Atlantiskeho morja pola kupjelow Tranche fur Mer ga žołmy cźełko pśichipławile. Też tuto cźełko běźe kaž schésć tannych, kiž běźe morjo w poślednich dnjach pśichipławiło, na rukomaj a nohomaj s powjasom swjasane. Do drasty běźe mjeno La Rigane, Tadis sašchite. Sa jenym wuhorkom koschłoweje manschety tcźachu 500pesowska papjera a tśi 100pesetowske papjery. Wyschnośce ga cźełko sebrake a dadźa jo budźiskemu lěkarjej pśechpytacź, hacź ga cźełko žywe abo morwe do wody cźišnyli.

Wulke brónjowe paduschtwo w Franzowskej.

Hamtska franzowska Havaska powěsćeńja rosprawja, so ga w kavalleriskej schuli w Saumuru wjesćhe paduschtwo brónjowu wotkryli. 13 maschinistkich stśělbow, karabinarje a revolwery ga so zhubiše. Kaž Parišske nowinny „Journal" pišaju, ga bolschewikojo tute brónje kradnyli.

Kanada pschećiwo wobdźělenju na schpanišich wojowanjach.

S Ottawy so powź, so kanadiske justizne ministerstwo w tuchwilu sakońku pschedłohu pschihotuje, kotraž thlotanje sa Kanadźanow postaja, kiž ga jako dobrowólnizy do Schpanišeje podadźa.

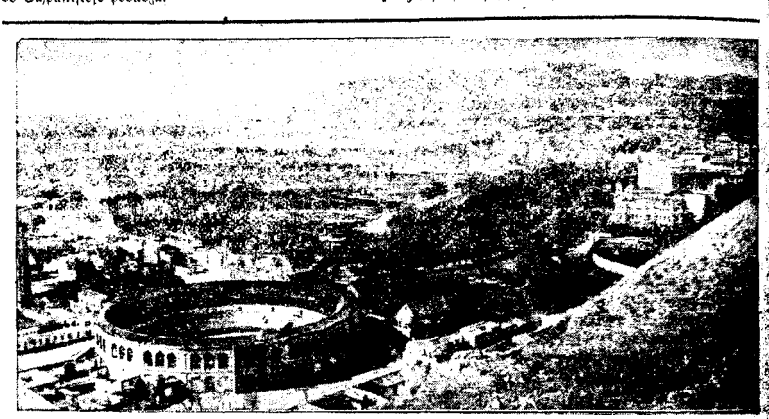
Eden w Monte Carlo.

Jendźelski swonkowny minister Eden je se swojej manželskej a swojim sekretarom njedźelu do Monte Carla pschijeł. Wón bydli w tym samym hotelu, w kotrymž bydli swonkowny minister wyšeh Bec je swojej žonźbu pschebywa. W Parisu mějesche Eden jenoż hodźinu pschestanka, kotruž k wukhadnej jěźe s autowej dróžki wuži.

Nowe japanske knježerstwo je swój programm wozjewiło

Japanske knježerstwo, kiž ministerski president Hajaschi nawjeduje, je pjeć dypkow swojeho programma wošerwiło, kiž je psched nětkotrymi dnjemi pschijało. Programm ga na myśl wěcznego rěkorstwa sakoužuje jako na górko duchowneje mozy. W programmje žada ga strowe a po žadanjach cźaja složene wuwicźe wustawy. Politizy ludźo zacźuwaju, so wojerska móz žiwnje na knježerstwo skutkuje. Wojerska móz je hižo dołha dołho pschećiwo wschitkim pospytam najewótrischo wojowała, s kotrymiž mějesche ga kěžorowa nahladnosć w ludu pośtajiś.

Shromadnje może ga prajiś, so ga nowe knježerstwo w swonkownej politizy wo sawěrjenje měra w rańschej Asiji prózuje. Japanska ga jako schkitarka tuteho měra wobhladuje. Jako najśěpsche rukowanje sa měr wobhladuja, so ga wojerska móz w prawym cźasu sešwini a so ga wojerska myśl w ludu hali. Industrija a hospodarstwo a wschitke pomogne žórła w kraju dyrbja ga tutomu samerjenju podrjadowaś, so bychu myśli narodneje woboty słužiłe. Spěchowanje zniełeho hospodarstwa je tu runje tak ważne, kaž jeho statny schkit a statna kontrolla.

Nazionalne wójska Malagu dobyte.

Schpaniške nazionalne wójsko je po žurowym wojowanju wczera Malagu wobšadźiło. Naši wobras pokazuje nam město Malagu, prědku wulke wubědźowanišcźo sa bědźenje s bykami, krjedźa schéroki pschistaw. Na prawo sady je radniza a póstajte twarjenje. (Preše-Foto, M.)

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

28] (Pokračowanje.)

Chcyše też Terku sobu wzać, kotraž bě mjez tym přišła z Tonikom a z Juklowymi sotrami a bratrami. Ale młodźi prajachu, zo radšo pěši póńdźa, zo póčaje mjerznyć, a poběhnje so šwarnje. Wobě maćercy zalěžeštej na wóz, přikryštej so přikrywami, nozy tyknyštej do słomy a hlowu zawodźeštej z rubišćemi. Mour slubi, zo wšo da do Jewic jutře z kruwarjom donjesć, štož běchu jemu přećeljo na wóz położili, a hižo zaświkny do konjow, hižo zamikny so we wubywacym swětle błyšćacy konjacy grat.

Kukla wot Hejhankec, Jobk a młodźina dachu so zčerstwa do stupanja; dołho njetraješe a mjerznjaca zemja počeše jim pod nohomaj rjapotać a běła para wotlětowaše jim w trubjalkach wot erta, zasydujo so jim na brjowki, mikawčki a włosy, hdźež běchu přez wuši sčesane. Krajina zawaleše so zwaha do sćina; na polach a łukach z lohkim sněhom zbělenych, po kotrychž běchu hač dotal čorne a šěre wróny běhałe, wobjewichu so kuzłojte fijałkowe a złotojte pary jasnych zymnych podwječorow, rozjasnjenych na poł z dowuhašacymi zerjami, na poł z měsačkom, pomału ze swětłom so sylnjacym, pary, kotrež z wokoliny, samo najiednorišeje, činja bajkowsku krajinu.

Njedźiwajcy khwatneho kročenja powědachu sebi Jewičenjo přeco po khwilkach, wosebje, hdyž bórzy hižo, hišće na drózy, přida so k nim Skrańka, khěžkaf, a tak dosta so Juklec Hancy, trochu zawistnje na Terku spohladowacej, njenadźity towaršnik we świžnem Nowotnec Hondźe, kiž běše tehdom při kermuši za martikanku přewoblečeny był. Młodźina sebi šepta̍še, směješe so, postorkowaše so, a też Kukla běše wšón wjesoły, jako by tamny wustup na namješće jeho docyla njehnul.

Ale Libra zrědka słowčko sadźi, a to jenož, hdyž na prašenje wotmołwješe; skónčnje, hdyž hižo Skrańka z nimi dźěše, běše to dobromyslnemu Kukli tola napadne, a rjekny, skubnywši towaršа za rukaw krótkeho wowčeho kužuška: „Što dha ty, Jobko, dźensa ničo njerěčiš? Njehněwaj so, ty tola wěš, zo hněw nima trać dlěje słónca zakhadźenja!"

Skrańka, kotrehož njebě Libra k jeho zahańbjenju hač dotal ani ze słowčkom wopomnił, podótkny ze swojim šćipacym wašnjom: „To drje je so snadź Librec nan rozhněwał, zo sym so ja přidał! Cile Jewičanscy gruntownicy su z khalupnikami njerady hromadźe!"

„Och, to tola nic! To so, Skrańka, myliće!" zawjerća Kukla z hłowu. „To je naš towaršnan hermanku w měsće měł někajke mjerzanje z tymi knježskimi synkami a Němcami."

„W měsće?" wuwjeze Skrańka wćipnje a so spodźiwajcy.

„Ale njesmě sebi to tak k wutrobje brać", doda Kukla. „Što dha je to do kadli!"

„Mam snadź hišće so radować,-hdyž nas wusmješuja, hańbnu robotu nam porokuja a tón karaneк piwa, kiž nam dadźa? A hišće přiwabja za sobu tych Němcow z druheho knježstwa, zo bychu so nam z nimi smjeli!"

Skrańcy chcyše so tola jara rady wědźeć, što bě so stało; też Cyrilk bě wćipny, haj samo zalubowane dwojicy přestachu trochu we swojim lubkowanju, hdyž zasłyšachu wokoło sebje zyńceć telko njedočaknych prašenjow.

„Kukla sćahowaše jenož z ramjenjomaj a wujasnješe wospjetnje, zo tomu němskemu šwadronowanju njerozumi — a tuž Skrańka česćownišo Libru nadběhowaše, hač běše to z jeho wańšnjom: „Pěknje prošu was, wujo, praješe mi, što su powědali?"

Jobkej njezbywaše khiba wupowědać, čehož bě z rozmołwy měšćanskich młodych ludźi nazhonił; činješe drje to jara njerad a tak někak roztorhanje, wobliče pyrješe so jemu z hněwom, čoło pokry so z potom. Na kóncu swojeho rozhorjeneho wulożowanja, kotremuž wšitcy ze połwotewrjenej hubu a ducy pozastawajcy připosłuchachu, doda: „Nětkole, hdyž je po wšém, njemóžu zrozumić, zo sym jich z pjasću a zemi njeporazył — ale był sym tu khwilu kaž ryba a jenož sym so třasł a počił — — Měł bych so do nich dać ——"

Skrańka spokojiwši swoju wćipnosć, zapadny zaso do swojeje měry. Zasmja so wótrje. „Ach, dać so do naseje wyšnosće, to by so wuplaćiło! To kóždy jenož w kapsy pjasć spinje, je změrom, zaklije — ale wostaji wšo, kaž je!"

Hdyž Libra z hněwnym wóčkom na njeho sapny, zasmja so stary khalupnik druhi raz a rjekny: „Wšako też ja mam, wujo, złoby na tych knježich do palaceje hele jich zakliwam, kóždeho bych najradšo w haće zatepił, — ale před nimi sym změrom! Hdyž su mi tu holcu wzali w „zanjechanym staću"*, lětsa hody je tomu lěto, był bych našeho rychtarja a tych pisarjow a kóždeho toho měšćanskeho knjeza zabił. Hižo su mi Lojzika k wojakam wzali, tu holcu sym doma dosć nuznje trjebał — ale su wusudźili zo mam dźěći hišće wjacy, zo może za pěstońcu słužić. Myslu sebi: „Za pěstońcu tebje chcedźa, ale Bóh wě, z čim budźeš ..." Jako ta Hanka Saurželowa, běše syrotka, wzachu ju za pastyrku — skazychu jej žiwjenje — Hanka je potom swoje dźěćo zabiła ...

Skrańka zahiknу w njesměrnej hórkosći; zakaš lowa, wotrě z rukawom wobliče a potom skónči: „Nó, budź Bohu dźak, dźerži so ta naša holca — sym dźensa z njej pobył — jenož što dha wě, kak budźe z njej dale?"

Posłucharjo wulcy přeslapjeni mjelčachu. Librej běše Skrańki žel, njedźiwajcy toho, zo njemějese jeho přejara rady; ale zdaše so jemu, zo ani tutomu nanej so tak wulka křiwda njesta, kaž jemu, kiž njemóžeše so dla robotnych brěmjenjow zcyła woženiś, přečinjo žiwjenje w zaprěwanju a cwilach a wosebje w posledních měsacach třepotajo, zo by jemu Albinku nichtó njewotwjedł; jemu so za wšu jeho pilnosć a poddaće do dónta na zjawnym namješće hišće směja tajcy njezrałi hólcy!

* Při tak mjenowanem zanjechanem staću" přijwjeđe rychtař dźěći poddanych, wo kotrychž so sudźeše, zo jich doma trěbnych njeje, nowe lěto na radnicu, kaž hdyž sebi měšćanska wyšnosć čeladnika z nich wuběraše.

(Pokračowanje sćěhuje.

Ze Serbow

W Budyšinje 9. małeho róžka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hdyž skupjachu płóninowje skórčički tyknje,
měni, zo pokrutu dawa.

— **Wo wjedrje.** Symny powětr ſ rańšich stron je ſo ſ cłopłichim powětrom ſetkał, kiž ſo ſ morja pichtawja. Tehodła je ſo tu ſaſo žněh ſeſchoł. Mały powětr ma pak hišće pſchewahu a směje ju tež w bližšich czaſu. S tehodła ſudźimy, ſo smějemy pak žněhowate pak deſchczowate wjedro, ſ chwilemi wobeje po nozach, je łohke mjerzjenje możne. — Jutſje ſrjedu ſłónčko 7,23 hodź. ſkhadźa a ſo 5,06 hodź. khowa. Měſacžk ſkhadźa jutſje rano 6,34 hodź. a khowa ſo popołdnju 4,29 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchu ſrjedu: Hišchcze njeſtajne, pomérnje ſymne a trochu macjałe wjedro.**

*

S **Khelna.** Nałcha „Domſna" běſche ſo ſaſdźenu njedźelu w hoſcjenzu ł „Selenemu Dołej" ſeſchła, ſo bychmy ſhromadnje póſtnjuu woſzwjeczili a ras we wjetſchim ſpjkku ſo ſeſchli. Wotpohlad běſche ſo derje ponadźił. Wſelarjeż wulka korcżma ſo nimale hacż na poſlednje mjeſno wobſadźi. A rjenje tam tež běſche. Nichtó ſo njetrjeſaſche wapyta kacż. Tryſk ſa tryſkom ſhonjeſche a ſmjeczа njeměſeſche druhdy łonża. Barby pſibanych draſtow błyſchczachu ſo na wſchelakich měſtnach. Nałpomnicź chcemy woſzebje koſchłu błaſnja. Barba ako pſchedźeno kochle, kaikaż wona wot ſpocżatka wobſtejeſche, njemóſeſche nichtó ſ wěſtoſcju ſhódacż, tak napłatana běſche. Ale tež wſchelake druhe pſchekwapjenja njeběchu mjenje žortne. Woſzebje pſchi blidze mkodźiny bź ſpjenje, hdyž ſo druhdy ſe ſmjeczom ſkoro kulachu. Sſamo tjanu łapaku, kotraż běſche ſ Bayerſkeje ſem pſchiwałała, tu měſachmy. Se ſwojim hudźenjom nam wjecżor ſobu rjenje porjeſchi. Schtyri młode ſpjewy porſtuſowachu nam ſ kofejom, pampuchami a cżopłymi kołbaikami, ſchtoż woſzebje derje ſkłodźeſche. Kołbaſki mózachu jenoż nětchto wjetſche a pampuchow nichtó mjazy hnj. Schto pak je tež na tak bohaty wopyt mysłił? — Wulki brazł, kotryż ſo na amerikaniſke mańnie pſchedawaſche, pſchinjeſe rjany dobytk a ſa nětkotreho próſdnu móſcheń, kotryż pſchewiele gadźeſche a ſłónčnje wot njeho nicżo njewopyta. Ale tež narodnu muſki njeſmy ſabyli. Sapoczachmy wjecżor je ſpěwom „Hdźe ſtatok mój", a ſako cżerwjena nitka pleczeſche ſo pſches zały wjecżor jedyn herbſtk ſpěw po druhim. Wſchitko niewobkedźowaſche. Kak cżaſ khwatałſche. Hacż wo 12 hodźin běchu mężnoſcże hiſchcze pokhe ſkół. Pózdnu ſo póſtnjarzio ſhubjowachu. Druhi raz ſaß tajſi wjecżor!

S **Nježwaczidła.** Nježwaczidłſke wjeſne burſtwo je ſnóżdenu tydźenu tydźenjowſki kurſus ſa dejerjow ſarjadowało, kotryż pucżowanſka wucżerka krajneho burſtwa, kuczina Heimannez, nawjedowaſche a ke kotremuż bě ſo 18 wołobow ſeſchło. Niż jenoż theoretiſka, ale tež praktiſka wucżba ſo poſkiſeſche. Nježwaczidłſke wucżerkubko bě ſwoju hródź a praktiſke dejeſtke poſkiczito, tak ſo bě możno, wobſelnikam kurſa nětkotryżkuli dobry pokiw podacż. Pjatk wjecżor wotmě ſo potom w knjeſim hoſcżenzu ſhromadźina purow a ratarjow, pſchi kotrejż kurſuſowa wjednica ſ pomocu ſwětłowobrazow hiſchcze jónu najważniſchu, ſchtoż ſe w kurſuſu pſchednjeſła, pokaſa a roſtoſi, kak może ſo ſ prawym dejenjom a ſ prawym wothładanjom mloka, każ jej ſ wothładanjom dejeneho ſkotu a hródże, w kotrejż na tutón pſchebywacż, wjetſchi wunoſchk dopżeć. Dale rěcżeſche ratarſki rada dr. Büchner wo najſponjenſchich wocżelenjach młodeho ſkotu a poda ſelbſtſy, kak może ſo tež tu ſbłchi wunoſchk, każ hacż dotal, wuhnjadacżi. Bohužel nětke ſhromadźiſna tak derje wopytana, każ ſebi to wjednik Kromadźiny, wobwodowy burſki wjednik Nowak ſ Hory, pſchejeſche.

S **Maleſchcz.** W nozu ł njedźeli je ſo tu jenemu dźěrjerjej ſ thěrwa w dworje karnikł kradnył. Wječerhdu je ſo to cżeſko trjechi, dokelż běchu jemu hołte njedawno ſkotre karnicke ſahinuſe a nimo teho je wón bjes dźela. Sabuch je po ſdaczu wobſtejnoſcże derje ſnał.

Z **Njehjelčic.** Tudomna Katolska Bjesada, kiż je ſwoje narodne a narodne ſrjedźiſcżo wosady, woswjeći wčera ſwój „póſtniski ſwjedźeń". Hižo léta dołho ſkhadźowała ſo ſobuſtawy, pſcheſelo a poprjewacżelo na tutym dnju k wjeſołej zabawje, hdyž je ſo cyliczke léto khutnje dźěłało a towaſtſwo ſwój nadobny zamér ſpěchowało. Jenoż tak ſkradźnu nam duchowny wjednik w ſwojej narěči preradźi, zo je wono ważny wotrězk ſwojeho žiwjenja doepěło — mjenujcże ſtótne wobſtaſe. Pri położenju naſcho cżaſa a pri mnohich ſtaroſcżach njeje drje ſo na to myſlilo a by ſmadź tutón fakt hišče wjacy hoſci k ſebi wabił. Ale tež bjez wulkeje reklamy, dźiwajo na wſelake ſwjeſelenje na pónđelſnišim dnju, bě ſo nahladna liczba ſtołka, kotruż k. kubleř Jakub Cyž, za zadźěwanoho předsydu, wutrobnje powita, wšitkim wjeſoło hołdźinu přeju, ſpominajo na ſtótneho wjednika, kotremuż ſo tříkrótne zdar wanjeſe a narodnej hymnje ſo přimamknyłej. Potom wuſtupi proviſoriſki muſzki ſpěwar pod nawjedowanjom k. kantora Renarja a zaſpěwa „Łužicu" a „Nihdy doſć", poſledni woſebje póſtniſkernu razej přimérjeny. K. kubleř Jurij Cyž derje ſo ſwojim cunim tenorom „Pućowanje na Łukar" a „Nanowy zwjeſelſnik", ſměſkaj w jenym nadźanju, za naſe ſerbſke jewiſčo woſebiſco připrajenej, hrajeſtaj ſo cżilo a wobwrótnje a žnjoještoj derje zaſłużene připóznaće. Kruchaj ſtaj połnych pryzlow a tak ſo za póſtnicy derje hodźeſtaj. Mjez nimaj porčża wosadny knjez farař Mič, zhładowaſe wróćo do założeńſkeho léta, hdźež běchu założerjo Bjesady tež hiſče młodźi, ſu pak ſo zeſtarili a tuž ſo rozhladuja za dorostom. Tutón wołaſe rěčnik ze zahorjacymi a přeswědčacymi ſłowami do dźěła, do boja za nabožne a narodne kubła, kotreż hajić a pěſtować je heſło a zamér towaſtwa, kiż nowe młódźe mocy trjeba. Z njeho wurośe dźěn ſtrowy zakład, kiż je potom ze ſpomoženjom za ſwójbu, wosadu a ſtat. Dyrbimy w tym być krućí karakterożo, kotreż wšudźe ſwojeho muža ſtaja. Na kónću ſwojich pohonjacych ſłowow, kotreż ſu nadźijomnje na dobru rołu padłe, dźakowaſe ſo wšitkim, kotříž ſu pomhali ſwjedźeń wuhotować, wosebje hrajerjam. Na prozy do druheho ſtwórćaſtołeta přejemy Bjesadze dalši rozkćéw, zo by po nastupjenym puću ſwój zdobny zamér ſpěchowała „Bohu česći a Serbam k wužitku."

Z **Pančic.** Kolpingec ſwojba w tudomnym hoſcenc swój póſtniski ſwjedźeń woswjeći. Je to hižo tradicija za nju, kóždu póſtnisku njedźelu ſwój ſwjedźeń z dźiwadłom wotmeć. Drje za dłéši čas njeběſe ſo tu telko hoſći ſeſło, każ tutón raz. Žurla bě dopołnje přeěpjelnjena. Nékotryžkuli je ſo dyrbjał zaſo domoj wróćić, dokelž njebě wjacy městna. Senior, br. Leſawa z Kukowa, witaše hoſći z błizka a daloka wutrobnje. Na to ſéćhowaše wjeſelohra „Pensia Tullius" w tšoch jednanjach. Hrajerjo próćowachu ſo po ſwojich mocach to najlěpše dokonjeć, ſtož ſo jim tež bjez dwěla poradźi. Za to žnjachu bohaty přiklesk. Wunoſk ſwjedźenja bě za zymsku pomoc němſkeho luda postajeny. Wjeſoła rejka ſkónči derjeporadźeny wječork.

Z **Khróšćic.** Domowinski ſwjedźeń. Wotrjad młodźencow Khróšćanſkeje Domowinſkeje ſkupiny bě na wčerawšu pónđelu wosadu k ſwjedźenjej přeprosył, kotryż dyrbješe ſo po prawym hižo před nékotrymi njedźelemi wotměć. Po powšitkich ſłowach knjeza wučerja Pjetaſa a po přednjeſenju Zejlerjoweje basnje „Łužiſka mysl" předſtaji ſo Wjelowa hra „Knjez a robaćan", kotraž ſo ze ſwojim khutnym wobſahom tak prawje do póſtniskich dnjow njehodźi. Njedźiwajo teho pak přitomni, kiž běchu ſo jara bohaće zeſli, tutu hru z wulkim dźakom přijachu. Techniſke wuhotowanje woſebje ſtož kulissy a draſtu nastupa, bě bjezporočne. Z hrajerjow běchu ſo někotři derje do krasneje hry zanurili, někotři pak, dokelž drje přeni raz na jewiſću ſtejachu, njeběchu čežkemu padowſkej hiſče zrośeni. Tute młode mocy wšak njemělo ſo za tak čežke hry, w kotrychž je z hłownej wěcu rysowanje kharaktera zwažić, ale mělo ſo zwoprědka w łóžkich hrach wupruhować a ſo na čeže nadawki přihotować. Po předstajenju, kotrež ſo z narodnej hymnu ſkónči, pleśeše ſo wjeſela póſtniſka zabawa hač do hłubokeje nocy.

Z **Jaſeńcy.** Katolska Bjesada měješe tu wčera po zwučenym waſnju ſwoju póſtnisku zabawu. Při kofeju a pampuchach wotwiwaše ſo bohaty program, wobſtejacy z dźiwadła, zhromadnych ſpěwow, ze žortow a narěčow. Wšo přinoſowaše k prawemu póſtniſkemu wjeſelu, kotreż w ſpěšnej rejcy ſtarych a młodych ſwój harmoniſki kóne namaka.

S **Wojerez.** Sšwinjaze wiki. Na ſwinjaze wiki bě ſo 266 proſzatow pſchihotowjeſto. Wobkhod bě jara žiwy a wotwi ſo ſpěchnje. Płacżiſny ſo njepſchemėnichu a wiki ſo hacż na mały ſbytk wuprójdnichu.

Powěsće z cyłeho świata

Ssmjerć na lokomotiwje.

Tepjeł ſadźewa wulkemu njeſbożu.

S Wina ſo pſiſche: Lětdźeſatki ſaſtarasche Jan Cżerny ł najwjetſchej ſpokojnoſći ſwojich pſchehtajenych cżeſku a ſamołwitu ſłužbu wjednika lokomotiwy. Jenje njebě najmjeńſcheho pſchehladał a tola namaka ſ njekedźnoſcże ſakoſtnu ſmjerć. Na cżarje Ratenſtoſ-Aſſlingſkej cżarje ſacżuwaſche nékajki njeporjadk. So by ſo wo tym pſcheswědcżił, ſlehny ſo khětro daloko ſ wokmom won. W tym wokomiku jědźechu pod móſt. Cżerny pichtidźe żeleſnemu ſtołpej pſchebliſko a ſ hłowu ſrajſy i taſtim wotmachom do njeho, ſo ſ rezbitym nopom mertwy na woknje wiſaſo woſta.

Tepjeł, kiż ſ napſchećiwneho wokna cżaru wobledźowaſche, njepytna niczo wo njeſboju, a tak jědźeſche cżaſ nékotry cżaſ bjes wjednika. Hdyž ſignal na ſaſtarcże ſo bliſeſche, dźiwaſche ſo tepjeł, ſo lokomotiwnik na njón nječkedźowaſche. Pichtiwuiwſchi ł Cżernemu, ſtaſ ſeſche jeho za ramjo. Jemu ſo ſezny, hdyž mortwy do jeho rułow padnu. Niedźiwajo tuteho ſałoſtneho njeſboża ſpóſna tepjeł hnydom, wo cżo tu dźe a wuſtawi mortweho, cżaſ hnydom ſaſpina. Tak ſadźewa ſe ſwojej duchaſpichtomnoſcżu wulkemu njeſboju. Po dźeſiſi pichſtawaj mózeſche cżaſ ſ druheł lokomotiwu do Wina na dojeć.

Hospodarski rozhlad

Wutoru, 9. februara 1937.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,175	100 českosł. krónow	8,656
100 swajc. frankow	56,82	100 franc. frankow	11,585

Barlinſka burſa, 8. februara. Wobrót bě na ſpoczatku nowehu tydźenja na burſy hiſchcze ſłabſchi hacż na kónz ſaſchłoheho tydźenja. Porhnyſła dźiwaja na karnewał wjele ſ pſchikaſanmi ſzyła ſaſtupjena. Dokelž mějeſche nimo teho buriowny wobkhod ſ powołanja ſe ſbożu hiſchcze na wikach poſticzicż. S howjaſym ſkotom bě wobkhod ſrěni. Tu ſo ſa krute ptaczinny pſchidźěłowachu. Cżelatow ſo wjele poſticzeſche. Wobkhod je ſtopami bě ſrěni. —

Barlinſke żitne wulkowiki. Rěcżne łódże hiſchcze wſchudże jěduicż njemóża, tak ſo żita, kotreż ſu po łodźach duzy po puću, móża jenoż cżeſko mětno ſwojeho poſtajenja dopżeć. Saſtaranje minowe je tehodła daleſe jara wſchelakore; mjes tym ſo maja minny w provinzy hiſchcze ſkłady, móża wulkominny w Barlinje a pſchi morju jenoż cżeſko ſwoju potrjebu krycż. S małymi dźělbami po waggonach ko tu a tam wikuje. Powſchitkownje pak maja żitne hołovdarſke ſwiaſki wjetſche dźěły k ruzu, kotreż je ratarſkiwo w poſlednim cżaſu poſtiſkało. Sa pcheńcżne muki wobſteja pſchihódne ſwuſitkowaniſke możnoſcże. K wjetſchim wobrotam pak njedóńdże, dokelž minny nimaja twory, kotreż bychu możne poſticżeć. Mjana muka ma mérny wobkhod. Na wikach ſ pjazowańſkimi żitami je ſaſtaranje tehorunja jara wopcżeſane. Industrialne żita pſchihódneja tu a tam w nja pſchejo ſpokojazej kaſſoſći na wiki. Sajim je tež ſa jecżmjenjemi a to ſa piwarńe a tež ſa industriju.

Wječera płaczeſche w Barlinje zeſtunk

pſchejcżu W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr. — rolſi W 8: 8,30 hr., W 11: 8,45 hr., — jecżmjenja W 7: 8,45 hr., W 9: 8,70 hr. — wowſa W 10 7,85 hr., W 13: 8,30 hr.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaczizny po złotej hriwnie				
	8. 2.	5. 2.		8. 2.	5. 2.
Pšenica	212,0	212,0	tuny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
jecżmień now.	—	—	módre ſymjo	16,0-17,0	16,0-17,0
cżmień, nat.	—	—	żołte ſymjo	24,0-25,0	24,0-25,0
wowſ	—	—	rerafelk	—	—
kukurica	—	—	rans. wosnk	—	—
pšeńc. muka	27,50	27,50	lany wosnk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanc.	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	hěrni. kruſki	—	—
rżane	10,10	10,10	ſyno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżane ſłoma		
broch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšeńc.		
lane ſymjo	—	—	wowſna		
nicżiski	26,0-29,0	26,0-29,0	cżna		

Płaczizna za pšenicu za wuplodźenja 8: 202.0 9: 203.0
Płaczizna za rožku za wuplodźenja 8: 166.0 11: 169.0
Płaczizna za jecżmjeń za wuplodźenja 7: 1 9.0 9: 174.0
Płaczizna za wowſu za wuplodźenja 10: 157.0 13: 166.0

Drježdźanſke ſkótne wiki.

Pſchihnacje doſpadſche, ſo by ſo poſrjeba krnka. Swopródka wróćo ſtajene ſwinje móżachu ſo poſdźiſcho hiſchcze na wikach poſticżicż. S howjaſym ſkotom bě wobkhod ſrěni. Tu ſo ſa krute ptaczinny pſchidźěłowachu. Cżelatow ſo wjele poſticżeſche. Wobkhod je ſtopami bě ſrěni. —

Płaczizny rżeneho ſkotu na Drježdźanſkich ſkótnych wikach.

8. februara 1937 Płaczizny po centnaru a hriwnach

Skótne druziny a woznamjenjenja:

Woły: 74

Połnomjaſne, wukormjene, najl. rżeneje hódnoſce, młode	43
Starſe	39
Hewak połnomjaſne, młode	34
Starſe	—
Miaſne	—

Byki: 95

Młódſe miaſne, najwjetſeje rżeneje hódnoſce	41
Hewak połnomjaſne abo wukormjene	37
Miaſne	32
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 450

Młódſe połnomjaſne kruwy najwjetſeje rżeneje hódnoſce	41
Hewak połnomjaſne abo wukormjene kruwy	37
Miaſne kruwy	31
Snadnje wuwite kruwy	23
Połnomjaſne wukormjene jałojcy, najwjetš. rżn. hódnoſce	42
Hewak miaſne jałojcy	—

Wowcy: 749

Najlěpše kormjene jehnjata a młódſe kormjene borany	52—55
Srěnje kormjene jehnjata, ſtarſe kormjene borany a derje wuwite wowcy	48—55
Miaſne wowcy	44—47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 1091

Najlěpše kormjene celata wot cyca	60—63
Srěnje kormjene celata wot cyca	48—53
Snadnje wuwite	35—38
Najšpatniše	—

Swinje: 3196

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	51,50
Połnomjaſne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	51,50
Połnomjaſne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	50 50
Połnomjaſne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	47,50
Miaſne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	47,50
Rancy	51,50

Hłowny redaktor Marko Smoleſ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dočman; za łokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleſ; za nawěſtki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleſ. Cišć: J. Cyž, dr. jur. w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1822. — Tu łkowiu tarifna liſtina čo. 6 płaći.

Krwawna žwójbna tragedija w ranšchim dźelu Barlina. Nan šatšeli 2 dźešći a potom hebi sam žiwjenje wza.

Mandjelska cježko sranjena.

W ranšchim dźelu Barlina je žo w nozy k pónduelí žalostna žwójbna tragedija wotchrala. 26 lět stary muž šatšeli swojej 3 a 2 lěće starej dźešći, sranj na to cježan žwoju mandjelsku a ſ wutšelom do hłowy swojemu žiwjenju kónz šežini. Hdyž bě w nozy domoj pšchišchoł, najprjedy do we łožu leżazeje mandjelskeje tšeli a hnydom potom do žwojeju dźešćeow. Žona mjeješche žo špšchinje šhrabacź a cjekhnyć. Schto je muža k tutemu krwawnemu njeskutkej dowjedko, njeje žo dotal hodźało swěšćicź.

Tragišti kónz karnewalskeje jězby. — Awto do Rhyna sajěł. — 4 wožoby žo satepike.

Cjeżke wobtkadne njeźboże šta žo pondźelu rano wokoło 3/4 hodźin pola Leystapela pšchi Rhynje. S 8 wozkowem wobsejazeje towarštwo ſ Mesterwalda žo ſ karnewalskeho wulěta ſ awtom wróćeše. Jako ſ wulkej špěchnosću k Rhynej dele jedźechu, mjeješche wjednik wosa najšerje šawinjenie prawje wobdźeł. Wós pšchelama wobłoženje Rhynskeho brjeha a padny do réki. Se žobupucźowazych mózachu žo 4 muzoju po rosbiću wokna ſ wosa wudobyć a tak dołho nad wodu žo šdźeržeć, doniž pomoz njepšchińdźe. Šbytni 4 žobupucźowazy 3 holzy a jedyn muž žo satepichu. Dotal njebě mózno, wós ſ réki wucźahnuć.

Slimki w Pfalzy.

S wjeczorneje a połnóżneje Pfalzy pšchikhadźeja powěšće wo šlimkojtnych deschćach. Wjele rěčźkow pšches briohi stupi. Staw wody Schwarzbacha pola Zweibrücena, kotryž je normalnie 1 meter wyšoki, stupi hacź na 3,73 metra. Pinzy, hródże a hłubje leżaze wobydlenja steja pod wodu. Wošebje cjeżko potrjechena je gmejna Erfenbach pola Kaiserslauterna. Hačenja wo blikoscźi leżazeho hata niemóžachu nawal wody wudźeržeć a žo pšchedrěchu. Nětdźe 13.000 kubikmych metrow wody wali žo 30 hacź 60 metrow šćerkoko do wšy a ſpotorha ploty a wscho, schtož jej na préki stejeshe. Woda doby žo do wichelakich statokow. W pinzach a bróžnjach a hródźach stupi woda hacź do 1,50 metra wyšoko. Skót móžachu w prawym cźašu wukhowacź.

Tši dźeći žo na łodje pšchelamali a žo satepili.

Tši schulšiy hólzy, 11 hacź 14 lět stari, šalěšechu pšcheczíwo tutemu šakasej žwojich starších na wjetški łód wulkeho Ratzeburgskeho jězora. Lódy běchu někotre metry wot brjoha šdaleni, žo pšchelamachu a satepichu. Wichě posłyšy, holzam na pomoz pichithwatacź, žo njeporadźichu, dokelž žo wjetkhi łód pichezo dale driechješche. Cjeła žo mjes tym ſ jězora wucźahnuli.

Nekhorjaca tšelenja mjes policiju a štópowarjemi.

K roshorjacej tšelenju mjes strašmišchtrami a šadobywarjemi pola mešta Lilienfelda w Delnjej Awstriji dóńdże. Zwólka šadobywarjow bu, jako chžnjšche žo do pšchekupšeho wobkhoda šadobyć, pšchekwapjena a cjekhy ſ awtom. Stražnišchtroja žo ſ druhim awtom ſa nadušchnej zwólbu pušchcźichu a pšchi dźiwjej hanjeńcy wumi žo cjeżka tšelenja mjes wobėmaj wojonaj. Stražnišchtroja pak běchu lěpšchi tšelzy a bórzy dyrbješche wós paduškhaceje zwólby šaſtacź. Dźeſ zwólby šajachu, druhi dźeſ cjekhu do horow, pak maju straźnizy šlěd ja nimi.

Brašilska hrmadu koseja pali.

W šajimje wudźerżenja kosejowych płacźišnow žu we Brašiliſkej k temu pšcheschli, žo wulke dźělby koseja sniecźa. Mjes tym, so priedy kofej še żelesnizu k morju wozachu, so bychu jón tam do oceana šmjetali, žu nětko dla wudawkow, ſ tym šjednoczenymi, wot teho woteschli. Nětko žo kofej na mělnje pali, hdźej je narošćt. Tak žo w stacźe Sao Paulo, kotryž je še brašiliſkim kosejowym ſrjedźišćom, hižo dny dołho wjele dźeżacźtyšacź měchow koseja wschědnje špali. Wscho hromadźe ma žo pšches 10 miliſonow měchow koseja na tuto waschnje sniecźicź. Też prjedawšche methody, kofej k tepjenju lokomotiſowu wužiwacź, žo njeje ſa dobre wupokakało, dokelž kofej wuschtrěwanti šawostaji, kotreż žo cźežko dachu ſ lokomotiſowu wurjedźicź. Brašiliſke kofejowe žně žu ſa kaž ſ powjeścźow je Sao Paula wutkadźa, tak žohnowane, so, maja-li žo dotalne płacźišny nětko šakhowacź, dyrbjachu žo k temu rozhudźicź, tydźenje dołho wulke dźělby koseja špalicź. Pola naš wschak njemóże tuta hospodarška politika žaneho ſrokumjenja namakacź.

Wjećenjē beduinskeho šajcha

Morbarstwo we wožamocźenym puscźinskim hoscźenzu w Palmirje.

S Palmira, po arabiſkim Tut-Mur, městaczka hłuboko w ſtrikej puscźinje ſkhowanym, nimale 200 kilometrow k ranju wot Damaſka, dóńdże tute dny powěsć, so bu franzowſki hrabja d'Andurain, kiž žo mjes beduinami (domorodni wobdźerjo puscźiny) „Kral puscźiny“ rěkaſche, šamordowany. S tym skónči žo ſpodźiwny žiwjeńſki dóńt, w kotrehoż ſrjedźišnje hrabinka d'Andurain stejeshe, žónska, kotrejež žiwjenje bě tunje tak potajne kaž ſpodźiwne.

Schtóž je hdy ſ Libanonſkich horow ſ awtom préki pšches puscźinu hacź k ſtawnym rospadankam Palmiry, kotreż cźasy (płódna kupa w puscźinje) jěź, namaka k wjeczoru tuteje kupy, blisko pšchi kremje puscźiny, hoscźenj hrabje a hrabinki d'Andurain, ſa puscźinſke wobſtejnoscźe khěžo wožebny. Wschitkaj žo nawjeczorneje zjawiſkanje nabłoj a hrajeschće we wobmjeczerjej puscźinje wulkotnu a ſamowólnu rólu, hoscźičelom a běſchtaj mjes domorodnymi priedy jara wažanaj a cźeſcźenaj. Schtóž je hdy ſ tutymaj ſpodźiwnymaj cźłowjekomaj wjeczor pročeł pjezatom w hali jeju hoscźenza žo rosmołwjał, njemóżeſche na njeju, wožebje niz na ſamowólnu a tróſchku pšchenatu žónsku, ſabycź.

Pšched nětkotrymi lětami — tak žo nowinje DAZ ſ Kaira piſa — buchu wobdźerjo Palmiry, ale też po ſwěcźe rosbrójeni hoscźo ſpodźiwneju hoscźičelow ſ powěſcźu pšchekhwapjeni, ſo bu mandjelſtwo hrabinſkeho para roswjaſane. Hrabja wopuſchći cźasu a wróći žo do franzowſkeje dominy, mjes tym ſo hrabinka ſama w hoscźenzu na tromje puscźiny wosta. Někotre měſacy po roswjaſanju mandjelſtwa pšchekwapi ſpodźiwna jónka ſnowa ſwět: bě žo ſ beduinſkim ſchajchom Soleimanom wożenila a bórzy po ſwjaſanju mandjelſtwa žo na putniſku jězbu ke Kaabje poda. Stupi tak jako prénja ſchescźanka na wſchěm njewěriwym ſakaſanu ſemiu ſwjateho mešta Mekka.

W cźaſu putnikowanja w Mekka ſemrě ſchajch Suleiman naheje ſmierćje; jeho pšchepytowazy arabſky lekarjo ſwěſchcźu, ſo bu ſajedoscźeny. Tukachu hnydom na ſchajchowu mandjelſku, na hrabinku d'Andurain. Sajachu ju a ſaſudźichu ju k ſmierći. Někto ſajſchimny franzowſki konſul w Djedda a jeho diplomatiſkemu prózowanju žo poradźi, k ſmierći ſaſudźenu wušwobodźicź; dyrbjeſche pak wyſoku pjenježnu pokutu płacźicź. S Djedda wróći žo, po dnjeſu je ſkamanej ſtrowotu, do Paríſa — tola někotre měſacy po tym pokaſa žo hižo ſaſo w ſwojim hoscźenzu w Palmirje.

Po někotrym cźaſu jeje nawróta jewi ſo też hrabja d' Andurain ſaſo w Stiriſkej, a 15. hodownika ſańdźeneho léta ſwjaſaſchtaj ſnowa pšched franzowſkim konſulom w Bajrucźe pšched ſkami dźělene mandjelſtwo Hrabinſki por pšcheſpyndli žo ſaſo do Palmira, ſo by ſwoju rólu „kral a kralowa puscźiny“ dale hrałoſ.

Ale někto žo bórſy pokaſa, ſo ma puscźina ſwoje ſkonče, njeſtara'o ſo wo ſpisane prawo a wuſpěchi diplomatiſkich krocźelow. Někotre tydźenje po nawróćenje do Palmira nadpadnychu hrabju d' Anduraina a ſa někotre hodźiny bě po nim. Hdyž jeho mrěſazeho w puscźinje namakachu, mózeſche jenoż wuprajicź, ſo bě jeho beduina nadpadnył. Beduina ſ wokolinu ſchajcha Soleimana je hru, kotruž žu po jeho ménjenju ſ jeho knjeſom hrałi, wjecźił.

Budyske stawniske powěsće

Pondźelu 8. februara 1937.

Narodźili ſu ſo: 3. 2. Pawołej Herbertej Hähnelei, pječarjej w Delnich Pósskowach, dźowka. — 5. 2. Augustej Kurtej Libſchej, blidarjej, w tu khwilu wojſkej dźowka. — Reinholdej Joſefej Elsnerej, wucźerjej w Cjerwjenych Nožlicach, dźowka. — Arnoſchtej Augustej Kronzej, juſtiznemu aſſiſtentej w Drježdźanach, dźowka. — 6. 2. Njemandźeliſi ſyn. — Korli Hermannej Gelhaarej, pšchikupſkemu pšchiſluženzej, dźowka.

Wumrěli ſu: 5. 2. Khrysta Jutta Kraweja, dźowka juſtizneho aſſiſtenta w Drježdźanach, 1 dźeń. — 7. 2. Mina Emilija Hempelowa rodź. Soltmannez, mandjelſka tapezěrarſkeho miſchtra, 67 lět. — 8. 2. Maks Hendrich Urban, cźeſćliſti połěr, 51 lět.

Towarſtwowy powěſtnik.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow přeprošujemy na njedźelu 14. februara 1937 rano we 8 hodź. na serbſke kemše w Taschenberg-Palais kapału. Spowědź wot 7 hodźin.

Pančicy. Spěwny wotrjad „Lipa Serbska“ zeńdźe so štwórtk 11. februara we 8 hodź. pola Natušee we Kukowje. Spěwakhmanych sobustawow Domowiny lubje witamy.

S wotkel pokhadja kožuch twojeje mandjelskeje?

Płacźišna ſwěrzjazych kožuchow, kotraž žo po rjanoſći, bźiſchcźu a žadnoſći rjaduje a kotraž, kaž je znate, po wulkich rosdźělach hódnoty žo ſtožuje, we wulkej ſymje tajku rólu njehraje, hdyž chce žo kóždy do cźopkeho tuchu ſawalicź a pšchi tym tak jara njedźiwa na tute wožebitoſcźe. Mudźerk kožuchow, kotreż nam ſwěrzjata wſchěch pjećich dźělow ſemje (wěſo niz dobrowólnje) poſkićejeja, je tak hobrźki a hobudźak niz jenoż ſa bohatych ludźi pšchiſtupny. Naſche wobrazy poſtrićeja nam bohatoſcź tutoho wubjerka a piſane rosdźělenje jenotliwych kožuſchinowych druzinow na khartze ſwěta. Pšchi tym pak ani njeſtu wſchitke ſwěrzata naſpomnjene. Nimo kožuſchinow, kotreż k nam ſ lěſow a ſ ſtepow cźeńko wobſydlenych krajow pšchikhadźeja, hrajа dźenſa we wožebitych farmach plahowane kožuſchinowe ſwěrzata pšchezo wjetſchu rólu. Na tuto waſchnje je też w hušće wobydlenych krajach možno, ſo wobydleſtwo drohotne abo mjenje drohotne kože w ſwojich mjeſach plahowanego nožy, ſchtož pšchi dźenſniſchich dewiſowych wobcźežnoſcźach wulku rólu hraje. Tola też technika je pšchi ſpotowjenju kožuſchinow w poſlednich lětach woprawdźite dźiwy wuſkutkowała, tak ſo je jednore a tunje kožuſchiny hodźa jako najelegantniſche kožuſchiny pſchedźěłacź.

Zaleži nam wjele na tym

zo naši čitarjo „Serbske Nowiny“ kóždy dźeń w porjadnej a zwučenej hodźinje dostawaju. Hdyž Nowiny wuwostanu, dajće nam to na kóždy pad, je-li možno, samsny dźeń k wědźenju. Wopokazuje nam z tym wulku słužbu a móžemu tak njeporjad hnydom wotstronić, štož je za was a za nas jara wažne

Naša zasada je:

wam najlěpje posłužić!

Hdyž póstski poselnik „Nowiny“ njepřinjese, dyrbiće Nowiny na póstskim hamće (w Nowinskim wotdźělu) žadać. Wozjewjenje pola listowoho njedcasha! Hdyž to činiće, potom zastupi po kóždej njejasnosći hnydom porjad. Za to smy wam dźakowni, přetož zaleži nam na tym, zo kóždemu „Serbske Nowiny“ w prawym času dodamy.

Nakład Serbskich Nowin

w Budyšinje w Serbskim Domje. — Telefon 2687

Džensa k póstnicam:

Tomatowu jatrowu kołbasu, mjasowu a jazykowu kołbasu, sylzu, mjasowu solotej, škłč z tšaskotanym, swinjace bjeduška a hłowy w aspiku, kołbasu staroněmske, Mnichowske běłe kołbaski atd.

Wot 5 hodź. **Pleco w khlěbowym cźěsće**

Paul Kurt Zieschang na Žitnych wikach čo. 22

Přistajimy hišće někotre

dźełaćerki

H. Schomburg & Söhne

Margarethenhütte

Štó mohł nam

Froedowe tři kěriuše

pożčić abo předać. — Froeda běše kubler w Lutyjecach a wuda tute tři kěriuše k lěpšemu misijonstwa mjez pohanami w lěće 1872. **Nakład Serbskich Nowin**

Přiloha k čislu 33

SERBSKE NOWINY

Wutoru 9. februara 1937

Zahrodka w małym rózku

Dny bywaju dlěše a słónco hižo ćoplišo swěći. Přiroda so pomałku zaso hotuje na nalěćo. Też zahrodkar so připrawja na nowe dźěło. Tola njechamy so hišće překhwatać, přetož póda je hišće khětro zymna a mokra a sněhi a mrózy přeco hišće hroža.

Přehladuj časćišo sad w sadowni. W suchich pincach jabłuka rady wjadnu. Zhniłe jabłuka maš přeco z časom wotstronić, zo njebychu druhe natykałe. Hdyž je wonka rjenje, wočiń wokna, ale začiń je zaso z časom.

Też w małym rózku móžeš hišće sadowe štomy wurěžować, tola je to najwjetši čas, dokelž hižo mjezha stupa. Stóž to prawje njerozumi, njech tuto dźěło radšo přewostaji wustojnemu, skerje hač sam nješto skepsa. Nětko so wosobje też přirěkuja přidomne sadowe štomiki a keŕki. Samo wot so so rozumi, so ma so to wšitko stać jenož, hdyž njemjerznje. Nětko móžeš hišće rězać šćěpki k přešćěpjenju štomow w nalěću. Tajke bjeŕ jenož wot dobrych štomow.

Też kosmaćkowe a swjatojanske jahodowe keŕki maju so nětko přirězować. Přehusta hałozyna ma so rědčić.

*

W zelnicy móžeš w tutym měsacu hižo škleńčniśco připrawić. Njelutuj při tym konjaceho hnoja. Cyle spody přińdźe liśco a na njo hakle hnój, na tutón zaso liśco; wšo maš kruće steptać a hakle po 4 dnjach móžeš pjerśe nasypać. Škleńčniśco so hnydom z woknami zakryje a po możnosći hišće ze słomowkami. Kónc měsaca móžeš do škleńčniśca hižo prěnje rjetwički wusyć a też solotej sadźeć.

Hewak wšak w zahrodźe zwjetša hišće niśo činić njemóžeš, dokelž je póda hišće přemokra a přezymna. Na mokru pódu njesměš stupić, hewak tuta potom zwjerdnje. Móžeš nětko hišće kompostowu hromadu ryć a ju z juchu hnojić.

Jeli je kónc měsaca jara přihódne ćople a suche wjedro, móžeš spytać přihotować prěnje rjadki za wusyw. Nazymu rytu pódu trjebaš nětko jenož hišće z motyku mjelnić abo samo jenož ze żeleznymi hrabjemi přehrabać. Wusyć móžeš kónc małeho rózka prěnje morchwički, cyble a zatkańcu (Schwarzwurzeln).

Stóž nazymu hišće wšo njeje zrył, móže to nětko hišće dokónčić. Póda ma w hruzlach ležo wostać, zo mohle mrózy ju hišće mjelnić.

*

W kwětkowej zahrodźe też hišće wšo spi, khiba zo prěnje sněhowki a někotre druhe kwětki a keraški hižo su so wudrapale ze zymskeho sparja.

Hdyž mjerznje, móžeš hišće pjerśe sypać na trawnik, ta trawu hnoji.

Nětko słónco wo dnjo hižo khětro hrěje a hdyž potom na to w nocy mjerznje, škoduja druhdźe ćućiwe keraški jara. Tohodla maš je zawoźeć ze zelenymi hałozami, zo by je skitał před słóncom a mrózom. Nětko so też žiwe płoty přiŕězuja a to tak, zo su horjeka wuźše hač deleka.

*

Přećiwo škódnikam maš też w zymje surowu wójnu wjesć. Wotrěźaj a spal hałožki z hnidkami škódnych mjetelow! Hdyž ćišći hałozynu kosmaćkowych keŕkow, wotstroń też hałožki, kiž mějachu pomjedź. Hnoj z kalkom, kiž pře pomjedź skita! Na starych štomach móžeš wobkedźbować zapadki husańcow złotozadkoweje dŕmotki (Goldafter). Znič jej! Njezabudź druhich škódnikow: myšow, ślinkow. Skitaj pak zasadnje wšě Boże słónćka, přetož to su naše najwužitniše pomocniki. Sypaj jim nětko w zymje dosć piey, zo njebychu hłód mŕěle a powěs jim na štomy kukawy.

***

Kak zamóže Jadriwe serbske hrono na człowjeka skutkować

Sym žo stajnje wulku narodnje skrućił a sćěžnił, hdyž sym tu a tam we wschelakich swěrno-serbskich domach našeje serbskeje Łužicy wuhladał Jadriwe serbske hrono.

Hač do dźensnišeho dnja njejsym na to jabył, kajki hłuboki a hnujazy sadźišćo to na mnje cźinješe, hdyž jako dwanaćilětny narodnje słudźeny serbski młodźenc k prěnjemu razej do mašeho Serbskeho Doma w Budyšćinje sastupich a tam napiśeco durjam wuhladach tamne krašne serbske hrono: „Bóh žohnuj serbski lud a kraj a rodu našom' ŕóšta daj!" Wot toho cźasa sem wschak sym nětko sta rasow w našim Serbskim Domje pobył, ale stajnje sym so sašo znowa nad tutym hronom swjeselił, hdyž sym jo wuhladał a sym sebi horzo pichał, so bychu so tute słowa na wšě cźasy nad našim małym serbskim ludźikom bohacje dopjelnile.

Podobne jara krašne a jadriwe serbske hrónćzka sym też husto nadeschoł w domach dobrych a swěrnych Serbow we wschelakich serbskich wjach. Tři tajke serbske domy sym na pschikład nadeschoł w Rakecach, w nich bydlachu dobri a swěrni Serbja, wschitcy tśo so swěru hromadźe dźerźachu, kaž tśo bratśa. Dwaj z nich běschtaj létdźesatki dołho po rjadu jara swěru a swědomicźe nawjedowałoj tamnišchu serbsku „Lipu", a tśeśi bě tohorunja dołhe léta ŕejnym sapiśowarjom. Jako prěnt ras do tutych domow sastupich, to so mi z radośću ŕyślo we wocomaj sabłyśnuchu, hdyž mje tam je wschěch schtyrjoch śećnow serbske hrónćzka strowjachu. Tu cźitach: „Ľubošć, nadźiju a wěru hajmy bratśa serbowśźy!" Tam sašo: „Bóh je ś nami, wjedźe naš!" A sašo druhdźe: „Serbśa! Sakhowajcźe swěru swojich wótzow rěcź a wěru!" Wschitcy tśo su bjašo psched létami ś tuteje cźažnośće wotešchli, ale jich domy pschezo ŕišćeke swědźeja wo jich serbskej smyslenoschći.

Jako bu psched nědźe pjećź létami k. farać Njencź ś Łupoje do Barta sapokasany, nastajichmoj so ś nanom do Barta ke mschi. Běšche to runje w najrjeńšim cźažu ŕyleho léta, w ľubym naléću. Boża stwórba dychaše ľubošnu wón a schto je rjeńšeho, hač na taŕkim krašnym njedźelśim ranju pućowacź pisches Božu pschirodu? Hačrunjeź jenoź na wschědnych kotach jědźachmoj, mějachmoj tola bórzy chětro dałoki kemschcźaju puć, kiž naju pisches 22 serbskich wjsow wjedźesche, ša namaj. Hižo pytnjemoj, so ŕmój w Bartśkej wošadźe. Psched Bukojnu widźimoj hižo prěnje cźešne wrota, powědachmoj sebi, so je to ś dopokašom, ś kajkej dostojnoscźu je Bartśka wošada swojeho noweho farara witała. Cźim bóle pak so tutym cźestnym wrotam bliźachmoj, cźim bóle so ś wutrobu radowachmoj, dokelž jelena girlanda cźestnych wrotow wobrubjesche wulke pisches zyku dróhu šahaze serbske napiśmo: „Wutrobnje k nam witajcźe! Bóh nech Wašch nutskhoh žohnuje!" Wobaj běchmoj hłuboko hnutaj nad tajkim nadobnym skutkom Bukojnjanśeje serbskeje młodźiny. W Barcźe chžychmoj naju kola wotstajicź pola mojeho serbskeho pschećela, tu pak ześchowasche druha radośtna pschekwapeńca. Wyšche durjow wuhladachmy je serbskimi pśmikami napiśane: „Bóh proštwó cźe, pój, šaśtup k nam a pschinješ wiele žoža nam!" Běschе namaj, jako bychu tute słowa runje namaj płacźiśe. Nětko pak so podachmoj ke mschi a we hłubokobohnjazym nastupnym pódwonanju noweho Bartśkeho farara też nimo nabožneje serbska truna mózne žobu ŕinkcźeschе. W tutej natwarjazej Bożej hłuźbje dozpě wscha naju radość, kiž běchmoj na krašnym njedźelśim ranju nawědźiłoj, ŕmój najwjetschi wjeśchk.

Jene ś tutych najrjeńšich serbskich hrónćzkow pak sym nadeschoł w domje ŕwojeho swěrneho serbskeho pschećela w Drožđźiju, dźensa to hišćeke wěm, kak sym so nad tym swjeselił, jako pšched nědźe 10 létami k prěnjemu razej do tutoho doma šaśtupich. Wot toho cźasa sem žym nětko tak nětkotry trócź w tutym domje pobył, ale ženje tam njepobych bjes toho, so njebych šašo znowa na tamne krašne, hač runjeź też bojcź derje šnate serbśke hrónćzko pohladał. Wono rěka: „Wótcźny kraj, krašny raj, ŕława tśoźby šawnkraj!" Kaž husto sym je šašo wohladał, sym sebi prajił, so dyrbi wono tola bjes dwěla hnucź wutrobu tśoźeho serbśkeho cźłowjeka. Ale to pak budźa to też dobri Němcy počźinać ša njo šajtmowacź, na to sebi tola njebęch pomyślił. Tohodla

Serbski wojowar wo swoje prawo we Lubjencu

(Skónčenje.)

Kak so tehdy Marćin Michałk zastróža, jako farar Jan Běmar po prědowanju wozjewi, zo ma so wobsedźeństwo Marćina Michałka w Lubjencu sudniscy zjawnje přesadźować! — Běše to wukaz Budyskeje rady. — Přesadźowanje so wotmjeźe. Kubło přirazy so wšetemu Jurjej Michałkej za 700 starych hriwnow, to je 544 tolerjow krošow 8 pjenjezkow. Tute pjenjezy mějachu so Marćinej Michałkej zaplaćić. Ale tón wo nje njerodźeše. Wón chcyše swoje kubło. Tuž rada pjenjezy skhowa, doniž njeby Marćin Michałk swoje měnjenje přeměnił. — Marćin Michałk pak so njepodała.

Na dnju 14. měrca 1737 dyrbješe so Marćin Michałk z kubła wupokazać a nowy wobsedźeć mješe so zapokazać. — Marćin Michałk pak nochcyše z kubła swojich wótcow won. Wón a z nim jeho žona a dwě dźowcy so zo wšej mocu přećiwo tomu spjećichu a woprawdźe hromadźe wo swoje kubło wojowachu. Michałk da so do sudniskeho słužobnika, kiž měješe wukaz Budyskeje rady wuwjesć. Storha jemu drasty z cźła a jeho při samym zadaji. Wupraji zdobom přećiwo swojim sobuwjesnjanam žałostne hroženja, z kotrymiž jich zastróža. — Nasta woprawdźita bdźenca mjez starym a nowym wobsedźerjom. Dźowcy pomhaštej nanej. Při tym so staršej lěwe ramjo wobrazy a młódšej pale lěwaje ruki rozšćěpi. Kaž to Kumwaldski łazeńk wobswědći. Tola swójba dyrbješe před sudniskej namocu skónčnje cofać. — A nětko bu hakle zlě za Marćina Michałka. — Jeho žonu zajachu a pokhłostachu z jastwom na 8 njedźel. Marćin Michałk pak cekny. Boješe so, zo jeho hišće hórje pokhłostaja a znajnjećišća na dołhi čas do jastwa sadźa. — Wón bludźeše po kraju wokoło. My wšitcy mamy zawěsće sobuželnosć z tutym mužom, kiž běše tehdy nimale 60 lět stary. — Wón trjebaše jenož z krótkimi słowami Budyskemu měšćanoseo Krasojanej Henrichej wotprosyć. A by swoje nanowe kubło wobkhował, njeby swojej dźěći a swoju žonu do najwjetšeje nuzy zastorčił. — Z toho, zo tute tři žónske wosoby na jeho stronje stojachu, za njeho wojowachu a čerpić chcychu, spóznajomy pak, kak jara běše Michałkec swójba přeswědčena, wo nanowym prawje. Bjez dwěla běše wón njesmérnje zasakty a twjerdeje hłowy. Tohodla sta so z fanatikom prawa. Tohodla so pozběhny přećiwo wyšnosći, porjadej a zakonjej a so zapleće do čežkeje winy. — Tuta wulka znutrkowna rozhorjenosć jeho woprawdźe woslepi, zo njespózna swoje położenje! — Sto je wšitko k tomu přinošowało, tajku rozhorjenosć w nim zbudźić, njemóžemy dźensa dosć jasnje spóznać. Bjez dwěla běše wón ze žadnej wurjadnej powahu. Jenož basnik z psychologiskej dowćipnosću by zamohł dušine žiwjenje tajkeho wosamoćeneho cźłowjeka wusłědźić a wotkryć. —

Runje łěto dołho bludźeše wón po kraju wokoło, přeščěhany, pytany, hjeŕ tŕěchi a dźěła. — Za starca běše to čežko dosć. — Tohodla so skónčnje rozsudźi, 7. mal. róžka 1738 wo „swohodny puć" prosyć, to rěka wo přilubjenje, zo so jemu nicźo njestanje. — Přez dwě łóće dyrbješe na to čakać, prjedy hač so jemu jeho próstwa dopjelni. Za njeho to rěkaše, zo dyrbješe hišće dwě łóće dołho jako bjezdomny čeknjeće a prošeŕ žiwy być. My njeorozumimy, zo so njeje wyšnosći stajił. Za njeho ležachu tola na Budyskej radnaŕy rjane pjenjezy, přez 500 tolerjow. Z nimi móžeše po času sobi nětkaže drubdźe nowu eksistencu założić a swojimaj dźowkomaj z nuzy zupomhać. — Wón dale wŕješe do swojeho prawa, wŕješe do toho, zo so jemu tola hišće raz prawo dostanje. A tohodla so njepodwoli, a wostaji pjenjezy ležo, žadajo swoje kubło wróćo. —

Hakle 12. měrca 1749 tehdomny sakski kurwjeršch Budyskemu krajnemu hejtmanej poruči, zo dyrbi Michałkej swobodnje khodźić dać, a jeho, doniž wón njeskutka njeskući, přede wšej nasylnosću a zajećom škitać. To klinčeše zawěsće po miłosći a po zjednanju. — Ludźma měješe Marćin Michałk tuto přilubjenje. Jako wón so ze wšej mocu znowa wo to prócowaše, swoje kubło wróćo dostać. — Ale wšitke jeho próstwy bučhu bjez wuspěcha. Tuž da sobi nětkajkemu prawźiniskemu pomocnikej w Budyšinje wobčežowanske pismo wudźěłać, kotrež znowa kurwjeršej do Drježđźan připósła. — To wězo Budyska měšćanska rada zhoni a ju znowa rozsudźi. Znowa žadachu jeho 17. julija 1741 před měšćanski sud.

Tu so jeho woprašachu, hač chce skónčnje so kurwjerschowskemu rozsudej, zo ma so při zakońskim přesadźowanju kubła, kaž bě so wotmjeło, wostać — poslušnje podóšnyć. — Michałk hnydom spózna, zo chcychu jeho łapnyć. — Hdy by so z runym „nć" znapřećiwił, by wón hnydom čežki njeskutk přećiwo kurwjerschej zawinował. — Wón so někak wuróčeše. — Tuž jeho napaminachu, zo by tola swoje jemu z přesadźowanju zbytne pjenjezy přijał. — Na to wón rozhněwany wurazy: „Cheu swoje nanowske kubło wróćo mać, a na radnej khěži ležace pjenjezy njerodźu." — To bóše zjawna njeposłušnosć přećiwo krajnemu knjezej a so jako čežki njeskutk čežko pokhłostaše. — Z tym toć zhubi Marćin Michałk swój přizwoleny „swobodny puć". Swój njeskutk hišće pohórši z tym, zo na prašenje, štó je jemu list na kurwjerscha napisał, štož chcychu radźi zhonić, kruće mjelčeše. — Nam so to lubi. Bjez dwěla běše to swojemu pomocnikej słubił, zo jeho mjeno zamjelči. — Zhonimy pak z toho też, zo měješe Michałk přećelow, kiž na jeho stronje stejachu a jeho k dalšemu wojowanju posylnjowachu. —

Pokuta, kotruž dyrbješe Marćin Michałk nětko njesć, bóše jara čežka. — Z wosebitym jěsnym pósłachu jeho do Drježđźan. Najprjedy wzachu z jeho zamoženja 2 tolerjaj a 8 krošow za jastwjencowu drastu a „za żelezo". Přikowachu jemu w Drježđźanach na wobej nozy żelezne rjećazy, kotrež měješe wo dnjo a w nocy nosyć. Za jednej nohu wlećeše so nimo toho 20 puntow čežki drjewjany pjeńk, zo njemohł jaty čeknyć. Tak so khłostachu najćežši přestupnicy, kaž na přikład łužiski rubježnik Karasek. Tajkich jatych zawrjechu do Drježđźanskich kasematow. Wo dnjo dyrbjachu čežko na twarje dźěłać. Napohlad běše hrózbny, hdyž so ze šćerbacymi rjećazami a hrimotacymi pjeńkami na dźěło a z dźěła domoj wodźachu.

W Drježđźanskich kasematach skónči so wojowanje wo prawo Marćina Michałka. — Radšo tajke žiwjenje, hač so swojeho nanowskeho kubła wzdać. — Njech to je zasakłosć, zaslepjenosć; njech je wón so sčinił přećiwo krajnym zakonjam winowaty — na tajkim jeho rozsudźenju leži tola nješto rjekowske! — Za to mamy dźensa wjacy zrozumjenja! —

ło niemójach dodźiwacź, hdyż mi mój žwěrny Drožďžišk pšheczeł pšed nĕhdźe 5 lětami na žerbšćim wječoru w Čšelnom powdałše šara spodźiwny podawk. Dwě derje dźěłkanej němškej žonje pšihlódźeschtaj króško pšed tym do jeho domu a hnydom, jako bĕschtej šaštupkeł, ło poźinałchtej praschecź, hač njebnyschtaj tuto žerbšće hrónczko do němškeho pšeheložene dostacź mohłoj. Swěrny žerbšći nan mojeho pšecheźela jimaj tuto jeju pšhecźe radu dopjelni, jeho pšeheložk tu połkownje podam: „Vaterland, Heil'ges Land! Ein Hoch dem teuren Vaterland!" Tutej dźěłkanej němškej žonje niemóžeschtej skoro dowukhwaliłcź jadro a hłubokł smyšł tutoho žerbšeho hrónczka. Jeju wuprajenja tu šałso němšzy połkownje podam: „O, wenn doch in jedem deutschen Hause so ein Spruch hängen würde, bestimmt würde es anders stehen in unserem deutschen Vaterland." To bĕšche mjenujzy hišćze w čšasu, hdyž žebi wulki dźěł němšeho ludu wjazy njewědźeše wažicź swoju wótčźinu. Naše dobre žerbšće žwóiby pak ło teź tehdom nješa-tićaPechu. Tuž pyšchmy naše žerbšće domy teź dale ł naschimi kraźnymi žerbšćimi hrónczkami. J. Sch.

Radio

Sšrjedu 10. februara ło ptyšchi:

Königswusterhausen: 6 šwony, tačźele. 6,30 rańšchi konzert (ł Barlina), wješ nim 7 powĕšće. 10 ša schule. 11,30 ša bura. 12 pšchipołdnišchi konzert (ł Wrótšławja), wješ nim 12,55 čšaźowe šnamjo a 13 šwobodnje pšechera. 13,45 powĕšće. 14 wschelaka hudźba. 15,15 tačźele. 16 popołdnišchi konzert. 17,50 ša młodołud. 18,40 wo šporće. 19 wječorna šabawa. 19,45 wothlóšć ł Němšeje. 20 powĕšće. 20,45 hodźina młodeho naroda. 21,15 nowa němška duchowna hudźba. 22 powĕšće, šport, wothlóšć ł Němšeje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipšk: 6,10 gymnaštiko. 6,30 rańšchi konzert (ł Barlina), njes nim 6,50 ša bura a 7 powĕšće. 8 gymnaštika. 9,30 wiki a kuchinja. 10 ša schule. 11,30 wjedro. 11,45 ša bura. 12 hudźba ša pšehešrawku w dźele. 13 powĕšće, wjedro. 13,15 pšchipołdnišchi konzert (ze Stuttgarta). 14 powĕšće. 14,15 tačźele. 16 tačźele. 17,10 ša žonu. 18 popołdnjo wichelčźinow. 20 powĕšće. 20,15 hodźina młodeho naroda. 21 pšthnišchi kozert. 22 powĕšće, šport. 22,20 Alešander Puschkin.

Königsberg: 21,30 hra „Muzjo ło šwĕčeńšeje wĕže połnóżete Alaschki. — **Hamburg:** 20,45 operowy wječor. — **Wrótšław:** 20,45 wo wješelu. — **Frankfurt:** 20,45 ł popjelnej šriedźe. — **Stuttgart:** 21,30 Josefa Haydnowy konzert. — **Mnichow:** 20,45 wječorny konzert. — **Win:** 19,35 šymfoniši konzert. — **Varšchawa:** 21 morjo w hudźbje a poeziji. — **Beromünšter:** 20 Bachowi žynoło. — **Budapešt:** 19,30 opera „Marta".

Schotšti Salomo. Stary schotšti farmaŕ bĕšche wumrĕł a šamoštaji žwoje šamoženje w jenajšich dźĕłach žwojimaj žynomaj Donaldej a Hamišhej. Dokelž pak Donald a Hamišh ło dla dźĕlenja šjednaćź njemóžeschtaj, buschtaj pšchesjenaj, šo ło rozsudej wjeśnego starcźy podwolitaj. — „Dźĕlenje je zyle jednore," mĕnješche wjeśny mudraćź, „ty, Donaldo, dźĕlišch dźĕłowe (herbštwo), ty pak maješch to ša najlĕpšće." — Donaldowe mjeswoczo ło błyschćeschće — Hamišhowe wobličźo bu dołhe a dlĕšće. — „A ty, Hamišho," rĕčźeješche šmĕrź dale, „wupytaješch žebi jenu pokoźu."

Marćin Michałk bĕše muž bjez kompromisow. Štóž jeho napjelnjuje a pohnuje, je ćuće za prawo, potajkim wysoka póćiwa ideja! — A runje tutoho ćuća dla wón zapadnje do winy a haněby a do njećestneje smjerće. — Bjez kompromisow a koncesijow w tutym žiwjenju njeńdźe. Michał Kohlhaas je zanjechaše, a tohodla skónči pšez katowy mječ. Marćin Michałk pak skónči w Drježdźanskich kasematach. —

Posledńje, štož wo nim słyšimy, stej dwě našn wutrobu roztorhacej próstwje Michałkoweje dźowki Hany, kotraž khuda po kraju wokoło bludźeše. W nimaj najnutrnišo knrwjećcha wo smilnosć prošeše za swojeho šĕdźiweho nana — dla Jezusowych swjatych pjeć ranow.

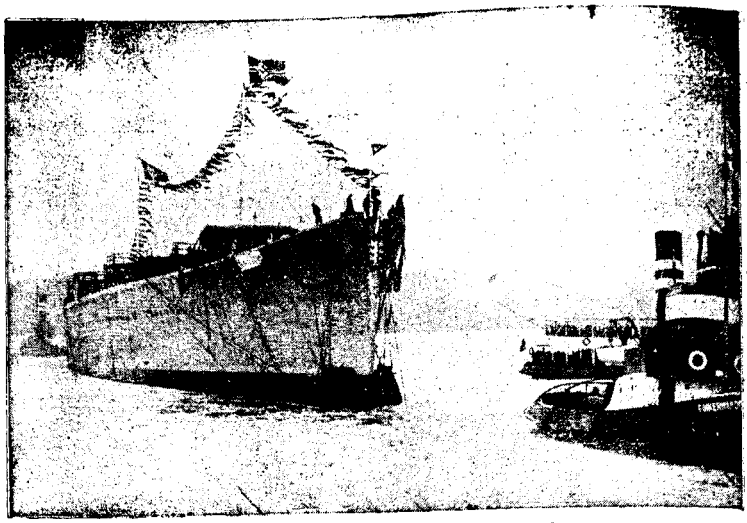
Žiwjenje a wojowanje Michałka je z hnujacej tragiku. Njedwělujemy nad tym, zo je Budyska rada sudźiła po swojich wobstejacych zakonjach! — Wona smĕdźeše po zakonju z leńskim kubłom činić, štož chcyše. Ale tute zakonje wjacy njewotpowědowachu ćuću prawdosće. — Tohodla bu muž z mócnym ćućom prawa ze zbĕžkarjom přećiwo wyšnosći, kotraž po tajkich zakonjach sudźeše, a ščini so winowaty.

Mi so zda, zo w Pruskej tajke nĕšto njeby móžno było. Tam płaćeše zasada „Suum cuique". A nimo wole, so zaběrajo ze struchłym wosudom Marćina Michałka, spominach na to, kak stary Fryca dźiwaše na prawo swojeho poddana młynka w Sansouci. W lĕće 1741, jako Marćina Michałka k wottrašenju druhich w Drježdźanach zakowachu, bĕše wón njedawno swoje knježstwo nastupił, w kotrymž měješe prěni króć też niski robośan swoje prawo. —

Nětčiši nacionalsocialistiski stat pak kóžde burske wobsedźeństwo škita. Wobsedźeństwo domjaceje role, kubło wótcow je nĕšto cyle druhe hač wobsedźeństwo auta abo skóńčnje nĕkajkeje kisty cigarow. — Te smědźa so na přesadźowanje předawać ale rola nihdy! —

Cyle naše sympathije so přiwobroća wojowarjej Marćinej Michałkłej, kiž je doseć wotpokućił to, štož je zawinował. —

Snano so namaka serbski basník, kiž by jeho powahu wožiwił. Prěni, kiž je wo nim pisał, bĕše naš dr. Jurij Pilk, hdyž bĕše w Drježdźanskim stać anskim archiwje akty za Michałkom wusledźił.

Nowy łchižak „Admiral Hipper" ło do morja puschćiłk.

Na łódźnizy firmy Blohm a Voß w Hamburgu je ło prěni 10 000 tunow wulki łchižak němšeho wójnšeho łódźiwa na morjo puschćił. Łschćežiłku rěcź měješe roskašowaŕ wójnšeho łódźiwa, generalny admiral dr. h. c. Raeder. Jeho mandźelška wuschchći łódź na mjeno admirala, kotryž k najlĕpšim liči, kotrehoż měješe Němška w šwětowej wójnje: „Admirala Hippera". Tu widźimy łchižak po spuschćenju do wody. (Scherl.)

Čšakanzy na europške mischtrštwo we wumělšim bĕhu na lodze.

W Prašy ło nĕtkole konkurrenzy europšeho mischtrštwa we wumělšim bĕhu na lodźe pšchewjeduja. Jako čšakanzy na mischtrški titl pšchidu šaštupjeńši wschelakich krajow do praschenja. S lĕwa na prawo: Miß Megan Taylor, Jendźelška; Vera Hruba, Čšeškołowakša; Cecilla Colledge, Jendźelška; Eva Nyklova, Čšeškołowakška; Glady Jaeger, Jendźelška; Joyce Ricketts, Jendźelška a Anne Saether, Norwegška. (Scherl Bilderdienst.)

Ssu Barlinšy koparjo žwoju rólu dohrali?

Ssydom ras ju Barlinšy koparjo w rosšudnej hri w pošledńich lĕtach dobyćeńši čah ł dobyćźom Delnjo-Rhynšeje župy we pšchedpošledńjej hri wo šlatny šwjatkowy pokal pšchetorhnjeny. S 4:3 doby Delnjo-Rhynška župa. Na wobrašu widźimy, kak delnjorhynšto wróžkaŕ Barlinjanej Marišy bół wot hłowy bjerje. Tutón mały Barlinjan bě ł najwušpĕšchnišchim hrajerjom.

(Schirner M.)

Lĕtadło ša kraj a wodu.

W Sjednoczenych šlatach pšchedwjedźechu njedawno tute lĕtadło, kotrež móže ło na kraju a teź na wodźe pšchistaji: ło spody čžołmikow lĕtadła ju koleška pichćižinjene, kotrež móža ło automatišy pšchićahnyć abo wušorčźicź. (Scherl Bilderdienst, M.)

Hdyž druhi ł bleschu mjetaja ....

.... poiom teź najlĕpšchi čhłowjek do wopačneho ćwĕtka pšchidźe.

(Humorist, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čisc: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 34 | Budyšin — Srjedu 10. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Nacionalistojo su cyłu Malagsku provincu dobyli

Po zwłaš nazionalnej Schpanišej, wožebje w Salamanzy, hdźež ma wyšiši rosłakowar schpanišich nazionalnych wojakow swoje sydło, su pondźelu a wjeselnymi manifestazijemi dobyteje Malagi wobwjeselili. Hnydom, hdyž bu powěsć wo dobyću znata, pozwachu swony zwonicy. Na wšěch wěžach so chorhoje wupowěžnychu a balkony so z barbami nazionalneje Schpanišeje wupyšichu.

Popołdnju so do'hi cząh nazionalnych formazijow a wobydlerjow po měsće hibasche. Lud wyšikaše pšed starym biskopiki palast cźehnješe, w kotrymž je hłowny kwartěr sameščeny, a cźakaše statneho schefa wohladacy. Jako general Franko łkónčnje na balkon stupi, nteinaješe wyšk luda zanych mjenow. General Franko w swojej rěcźi, kotruž z wušikanjom pšehlorbowachu, pšichipowědaše, so su nazionalni wojazy niz jenož město Malagu, ale zyłu Malagsku pewinzu dobyli. General Franko też pšeswědcźeše, so je tuto dobyće nowa etapa k łkónčnemu wuswobodźenju wótzneho kraja wot bolschewiskeho hrošneho knježstwa. K temu po możnosći bórzy dóńdźe.

Wulk' wójnski dobytk nacionalnych

Kaž so we wójnskej rozprawje wyschcheho rozkasowaria wosjewja, nazionalni wojazy město Malagu dospołnje wobsedźa. Bolschewikam su wulke dźěły wójnskeje potrjeby wotewsali. W jenej khowańcy 12 kanonow, wjetšiny liczbu maschinskich tźelbow, łćtadło, milijon patronow, wjele cźežkich a druhich automobilow namakachu. Nazionalni wojazy su też wiele cźežkych cźerwjenych sajeli. Nazionalnaj kanonowaj cźołmaj dwaj bolschewikaj kanonowaj cźołmaj a někotre tworowe łódźe dobychu. Hdyž běchu do města sacźahnyli, hnydom 600 sałtaneżow wuswobodźichu.

400 zastajeńcow při żiwym cźele spalili

Na kał njeczłowiše waschnje su bolschewikojo se saltanjami sakhadźeli, dopokazuje to, so su na jenym kasarnišim dworje, jako běchu so nazionalni wojazy hižo do pschedměstow dobyli, nětkle 400 wosobow, mjes nimi jony a dźěći, pschiwjasali, z benzinom boleli a pschi żiwym cźele spalili.

Hrózbna nóc w Malazy pšed dobyćom města

Wožebity dopisowar Londonskich nowin „Daily Mail", Garaff, je nastrózazu rospratwu wo krwawnym knježstwie bolschewikow w posledních hodźinach pšed dobyćom města Malagi napisał. Jako nazionalni wojazy pšed wrotami města stejachu, je Malagske wobydlerstwo dyrbjało hrózbnu nóc pschetrać. Bolschewikojo su rubili, mordowali a wohnje załožowali. Wyšchi Borbon, kiž nad nazionalnymi wojakami pschi mórskim brjohu rosłakowasche, je na to wobsamknył, wschitko wažicź, so by Malagu tak ruce kaž możno wobkładźił. Dokelž běsche w Malaży wjele saltanjeżow, je wyschk Borbon żwojich wojakow z khwatkom do města pósłał, so by morjenju njewinowatych łónz sćinił. Garaff pišche, so su bolschewikojo w Malaży 13 000 ludźi morili. Mjes intelligenzu w Alikanceje liczba samordowanych nětko hižo 6000 wuczinja.

Też w Torremolinoin, nairjeńšichich kupjelach pola Malagi, su cźerwjeni kraśne wille wurnbili a sapalili. Tu je muž z pschimjenom „wyschk", po żiwojim połkhadze wobsedźeć winarnje, jako nawjednik wotdźelenja „wosa morzwych" nastrózaze knježstwo wukonjał. S tuttym wo'om a żiwojimi katami je wschednje do Malagi jeźdźił, so by żebi tam wopory pytał. Jena żona je Garaffej powědała, so je tutón „wyschk" niz mene hacź 60 wožobow słónzował.

Garaff łkónčnje hischcze pišche, kajku wožebitu hrosnosć běchu żebi bolschewikojo jako łkónčenje żwojeho terrora wotmyšlili. Spytachu łódź, kiž z politikimi jatymi w pschistawje stejeschе a w kotrejž běchu sałtaneży mězacy dołho sawrjeni, sapalicź. Tutón pospyt pak so jim na żwoje njeje poradźił.

Nazionalistojo pola Madrida postupowali.

Frankowi wojazy su njedźelu a pondźelu też pola Madrida z wulkim wuspěchom wojowali. Prawe łschidło wójska pola Madrida, kiž general Varela nawjeduje je so hacź k Madridsko-Walenzijskej dróży pschedobyło a ju někto wokrjeża. Pschi posledních wojowanjach su kolonny generala Varele nětkle 15 kilometrow dopredka pschischło.

Cźerwjeni dyrbjachu Malagu wopuschcźicź.

Wulka radosć knježi w narodnej Schpanišej nad tym, so je so dyrbjało pschi južnym brjohu Srjedźjoseńskeho morja leżaze město Malaga poddacź. Cźornowosnamjenjene městno na łkarcje pokasuje kraj, kotrjž nazionalne wójska dobychu. (Scherl Bilderdienst, M)

Pohrjebjenje neutralnostneho wubjerka so wotstorcźiło.

Na wutoru 9. februara běšche so pohrjebjenje Londonskeho neutralnostneho wubjerka postajiło. Tuto pohrjebjenje je so někto wotprajiło a na pondźelski cźaz wotstorcźiło.

Valenciźan mózarjo w Londonje wotproschuja.

Bolschewikojo we Valencizi su so někto jendźelskemu knježerstwu wusnali, so su cźerwjene łćtadła na jendźelsku bitwisku łódź „Royal Oak" bomby mjetałe. Schpanišu bolschewikojo su zyłe formalnje pola jendźelskeho knježerstwa dla tuteho podawka so samolwili a pschełili, so so wo wschehladanje" jedna.

Schpanišej bolschewistišej łćtadle „so sabkudźischtej".

Njedźelu je w połodnischej Franzowskej bolschewiske schpaniske łćtadło z nusy pschistajiło. Hdyž franzowske woschnoscze łćtarjow pschełyschchowachu, tutaj prajeschtaj, so staj z cźerwjeneje Schpanišeje pschileczakoj a so chcźetaj so sasso tam wróćicź. Wonaj staj pjecza śmjer shubiłoj. Najpomnicź so dyrbi, so staj nětkle 250 kilometrow wot schpanišeje mjesy sdalenaj pschistajiłoj. Parizške nowiny „Matin" maju sa to, so je łćtadło, kiž je z nusy pschistajiło, najšikerje franzowski apparat.

Druhe bolschewiske łćtadło je so njedźelu w franzowskej prowinzy Gascogne swróćiło. Łćtarjej so lohko stanischtaj. Też wonaj prajeschtaj, so staj so sabkudźiłoj. Partizške nowiny „Jour" pišaju, so drje je skerje wěrje podobne, so schpanišej łćtarjo do Franzowskeje po franz. pomoc sa schpanišich bolschewikow pschileczeli. Njemóžachu so wěricź, so łćtarjo Pyrenejske hory njeśu widźeli. Njesteja w kólnjach w Toulose-Montaudranje tři eksistyrt łćtadła, kiž su so schpanišich bolschewikow wo...ene a cźakaju, so po nje pschińdu?

Ley a Schirach powołańke wubědźowanje wotewritaj

Srjedu 10. februara wjeczor ½9 hodźin so w Barlinskim Sportšikim palacźe schtiwórte němske powołańke wubědźowanje źwjatocznje wotewri. Pschi manifestazijii nawjednik němskeje dźěłoweje fronty, němkostatny organizaziski nawjednik dr. Ley a němški wjednik młodźiny němskostatny nawjednik Baldur še Schirach poręczitaj.

Noworjadowanje invalidneje podpjery němskeje dźěłoweje fronty

Wulkosćej sozialnych dokonjenjow němskeje dźěłoweje fronty je so hakle njedawno pschi blanzy ja 1936 pokasała. Nimale 19 milijonow hriwnow rentow a podpjerow je so wupłaciło. Jeničzay invalidnych podpjerow je so měsačnje nětkle 3½ milijona hriwnow nětkle 260 000 sobustawam wupłaciło. Invalidna podpjera němskeje dźěłoweje fronty njedyrbi wjazy dźěłakhmanym ludowym towarschaam wustupjenje z produkzijoweho prozesa wołožicź. Wo jeje pschiswolenju je nawjednik pokładnischeho hamta němskeje dźěłoweje fronty runje nowe postajenja wudał, kiž su 1. januara 1937 do mozy stupiłe.

Wězna invalidna podpjera może so tohodla sobustawam němskeje dźěłoweje fronty pschiswolicź, kiž su starobn abo invalidnoscze dla trajnje k sałtużenju njekhmani. Jako invalid płaćeji, schtož je snajmjenischa dwě tśeśinje swojeje sałtużeńkeje khmanosce shubił, jako starobny invalid, kiž je 65. lěto žiwjenja dospół. Podpjera so po mnohosći a pschesćiu sapłaczenych pschinoschkow łkožuje. Wuczinja měsačnje pschi snajmjenischa 240 měsačnych połnych pschinoschkow pjeć króć telko, kaž měsačny pschesćiłowy pschinoschk wuczinjesche, a postupuje hacź na wósomkróćny měsačny pschesćiłowy pschinoschk pschi 420 a wjazy měsačnych połnych pschinoschkach.

Praktiske dźěło je dopokazało, so na trajne njeje možno, invalidnu podpjeru po 10lětnym płaćenju pschinoschkow pschiswoliceź. Tohodla dyrbjesche so cźakanski cźaz za wschitke sobustawy na 20 lět podlěschicź. S pschedkhadnymi postajenjemi so wótrosce wobeńdu. Ssobustawy, kiž su 1. januara 1937 snajmjeńscha 24 měsačnych połnych pschinoschkow sapłaciłe, ku so wot 20lětneho cźakanskeho cźasa wuswobodźiłe. Ssobustawstwo dyrbi pak w tójdym padźe shromadnje snajmjeńscha 144 połnych pschinoschkow wuczinicź. Tute sobustawy maju hižo tehdy prawo na podpjeru, hdyž su so cźakanske lěta, kiž 1. januara 1937 k dwjesćaślětnemu sobustawstwu wobrachowachu, podwoźiłe.

Pschekhodne postajenja pak so na sobustawy wrjedawschich pschistajeńskich swjatkow nienoczahuja. Jich cźakanski cźaz priedy 25 lět wuczinjeschе. Sa nich snižene na 20 lět někto ważne położenje wojnamenja. Tohorunja njeptaca sa sobustawa tych swjatkow, kiž do 2. meje 1933 invalidnoje podpjery njeshajachu.

Ludoweho schkodnika w Gdańsku sabudźili.

Nahły żud w Gdańsku je pschedbydu Gdańskeje zentrumskeje stronu, sanóšlanza ludoweho sejma dr. Stachnika dla nowinarskeho pschestupjenja a schkodowanja statnych sajmow k 6 měsacam sajtwa sabudźił. Jeho hnydom sacźahu. Stachnik běsche wósteho Leona Grzeniu rok... so by jako narunanje sa zentrumske nowiny „Dan... Volkszeitung", kiž běchu dla swojeho statej njepschecźelskeho pišanja sakasali, hischcze psched łkónczenjom sakalowcho cźasa nowe tudźenje nowinu wudał. Też pschecźiwo Grzeniji, kiž 4 měsacy sajtwa dosta, su pschikas sajeczа wudali.

Awstralski minister Drummond wo Němskej rěcźał

Minister za ludowe wocźehnjenje stata, kiž so mjenuje Nowa Połodnischa Waleska, Drummond, je njedźelu na shromadźiznje w Sydneym prajił, so je po jeho mnjeńi nětko cźaz pschichol, hdźež by měł žiwł na to dbacź, so ma Němska prawo na pschistup k surowinam. Awstralska je swojim wulkim krajom by dyrbiała po swojim dźělu samolwitosći sa to pschewsacź a tuto ważne pschicźenje rosporninacź. Minister Drummond też pschipósnawaio wo Němskej rěcźeše a pokasa wožebje na sabłużbny němskich sabudźerjow w Awstralskej.

Francowske knježeŕstwo w ojenjeŽnych wuzwołach

Mješenarodni pjenježniny w Parišu maju za to, so so ſ franzowšej požejanku w Londonje potrjeba franzowskeho finanznoho ministra jenoż ſ maleho dźela ſpokoji. Wozjakuja, so finanzne wobczejnoſce franzowskeho knježeŕstwa w dowidźomnym czaſu jaſo ſapocznu pſchibźerać. Franzowske knježeŕstwo budże ſo potom dyrbjeć w Holandſkej, w Schwajzarſkej abo też w ſtandinawiſkich krajach ſa kreditami wohladować.

Każ ſo ſ Parisa powě, franzowske knježeŕstwo hižo źiwdi, każ w jenotliwych krajach ſ natkiłowjeju k dawanju kreditow ſtoji. W finanznych kruhach potrjebu franzowskeho knježeŕstwa na kreditach na nětkuż 100 miljonowy jenožeſkich puntow wobliczeja. Mješ tym pak pſchezo hiſchcze kapital ſ Franzowſkeje cźeka. So je franzowſka banka diſkont wot 2 na 4 procenty powjetſchiła, w techniſkim naſtupanju nima wuſpěcha.

Drohota w Francowskej přiběra

Franzowſki ſtatny miniſter Pawoł Faure je njedźelu w měſeu St. Etienne rěcźał a ludowu frontu a jeje politiku hacź do njeboż wuſpěchował. Parižſke nowiny „Ami du Peuple“ k tomu piſcźu: Hdyż je rěcźnik wudawał, ſo „žane franzowſke knježeŕstwo njeje taſke błyſchcźate wuſpěchi dospěło“ każ knježeŕstwo ludoweje fronty, móže ſo jenoż ſwěſcźicź, ſo ſu to jenoż ſłowa. Woprawdźitoſcź je hinaſcha. Po Matignonſkim rěcźenju ſu ſo dźełacźerſke mſdy w Franzowſkej wo nětkuż 13 hacź 14 procentow powjetſchiłe. S pomocu ſtatiſtiki pak nowiny potom ſdobom dopokazuja, ſo ſu ſo płacźiny ſa zmrěbu w Franzowſkej wot junija 1936 wo 21 procentow powjetſchiłe. Tak mſdowe polěpſchenja w junију franzowſkim dźełacźerjam niczo njewunjeſu.

Lebrun přećiwo šćuwaŕskim žam

Njedźelu je ſo w Parišu letne ſhadźowanje powołańſkeho druſtwa franzowſkich republikanſkich žurnaliſtow wotmě̌ło. Na ſjeſdźe franzowſki ſtatny preſident Lebrun k žurnaliſtam rěcźeſche a redaktorow thutnje napominaſche, ſo njebychu nowinarſku ſwobodu ſnjewuſiłi. Sswoboda, „wſchitko ſ wożebnoſcźu a měru praſicź ſměcź,“ je dobro, wulſy ſtraſchne pak je, hdyż ſo roſjahłoſcźi a hidźi dadźa ſobuſtorhnyć.

Puki w belgiskej komorje

W belgiſkej komorje je wutoru popołdnju mjes rexiſtami a nazionaliſtami na jenej ſtronje a mjes ſozialdemokratami a kommuniſtami na druhej ſtronje k wótrym pukam dóſchło. Salowi ſtujobnizh njeſamochu pſchecźiwnikow dźeſcź. 40 ſapóſtajnym běſche ſo do puſow dało, druhi ſ kożanymi ſakoſkimi knihemi do ſo mjetachu. Flamſkeho nazionaliſtoho pobichu, ſo dyrbjachu jeho ſe ſale wunjeſć. Preſident ſtónčnje poſtedźenje ſaſtaji a pſchipoſłuchar jow a nowinarjow wupokaſa.

Pſchipadły běchu naſtałe, dokeľ běſche komorny preſident Camille Huiſmans a rexiſtiſka a nazionaliſtiſka oppoſicija wſchelakeho mě̌nenja. Sozialdemokratiſki komorny preſident běſche po poruczniſoſci druheje internazionale do cźeſtwjeneho dźela Schpaniſkeje puczował a běſche tam pſchecźiwo neutralnoſtnej politiju knježeŕſtwa wuſupował. Oppoſicija ſtoji wutoru žadaſche, ſo by komorny preſident ſamolwjenje dał. Huiſmans tuto žadanje wotpokaſa a rjekny, ſo chże ſo jenoż pſchi rozmołwje wo ſwonkownopolitiſkim ſtatnym roſkliczenju nadrobniſcho wuprajicź. To wurěcźowanje wuwabi a ſkónčnje k pukam dowjedźe.

Pſchi podawkach w belgiſkej komorje ſo katoliſka prawiza pěrni krócź ſozialdemokratow ſdalowaſche. Sozialdemokratiſka liwiza Huiſmanſa ſchtitaſche, katoliſka ſtrona pak ſa njeho njemčeſche ſłowcźka.

Offiċěraj japanskeho generalneho staba so w Českosłowakskej zhubiłoj

Budapeſtſke pódźelniſche nowiny „Virridat“ ſu rozbudźaju powěſcź pſchinjeſłe, ſo ſtaj ſo offiſěraj japanſkeho generalneho ſtaba na potajne waſchnje w Cźeſkoſłowakiſkej zhubiłoj. Saudźeny pjatk wjecźor w 10 hodźinach na cźeſkowuherſkej namjeſtnej ſtaſiji Szobje we wotdźelu Barliniſkeho ſpěſchnika, kiż Cźeſkoſłowakiju pſchepreńuje, wopuſcźenaj kofraj namakachu. Wobhedźerjow kofrow ſwopreńka njemóžachu wuſłědźicź. Pſchi pſchepytowanju ſu ſwěſcźili, ſo kofraj offiſěromaj japanſkeho generalneho ſtaba ſłuſchetaj, kiż ſtaj ſo na dotal njewonjaſnjene waſchnje na jěſbje pſches Cźeſkoſłowakiju ſhubiłoj.

Budapeſtſke nowiny hiſchcze piſaju, ſo ſtaj pſchi zyłej jěſbje jaſnowłoſataj, elegantnje ſdraſcźenaj młodaj cźłowjekaj japanſkeju offiſěrow na napadne waſchne wótrje wobledźowałoj. W Silinje ſu jeju hiſchcze w jědźnym woju ſpěſchnika widźeli. Wot tam ſa nimaj njeje žanych ſłědow. Nowiny tukaju, ſo ſu tu wo boſchewiſkich njeſkutk jedna.

Nowy jendźelſki wupołanz w Barlinje.

Sa nałędnika jendźelſkeho wupołanza w Barlinje ſira Erica Phipppża, kotryż bu do Parisa powołany, je ſo dotalny jendźelſki wupołanz w Argentinſkej, ſir Neville Meyrick Henderſon pomjenował. Sir Henderſon ſapocza ſwoju diplomatiſku karieru 1905 w Petersburgu. Dźełaſche na wupołanſtwach w Tokiu, Pětrohrodźe, Romje, Parisu a Konſtantinoplu. Poſłužiſcho bu ſ wupołanzom w Parisu, Běłohrodźe a Argentinſkej, ſ wotkelž je nětko do Barlina pſchiſchoł. (Aſſoc. Preſſ.)

Českosłowakski wupósłanc Scheba z Rumunskeje wołjeł

Wupósłanc cźeſkoſłowakſkeje republiki w Rumuniſkej, Scheba, je pódźelu ſ Bukareſta do Prahi wotjeł. Mjeſa ſebi, ſo dyrbi wón cźeſkoſłowakiſkemu ſwonkownemu miniſtrej roſprawjeć a ſo je ſo jeho ſtejiſchcźo ſatſchołło. Scheba je knihu „Sſowjetiſka Ruſka a Mała entente w ſwětowej politiju“ napiſał. W tutej knihi ſpiſał mjes Rumuniſkej a Sſowjetiſkej Ruſkej po pſchikładze cźeſko-ruſkeho rěcźenja žada. Scheba je w knihi też w boſchewikam pſchecźelnym ſmyſłe rumuniſke knježeŕſtwo, pola kotrejež bě wupósłanc, kritiſował.

Kniha mjes druhim też ſhromadne cźeſko-ruſke mjeſy na ſchkodu Bólſheje žada. Tehodła je we Warſchawje njeſměrne roſhorjenje ſhudźiła.

W ſwonkownopolitiſkej roſmołwje rumuniſkeho ſenata je pjedawſchi miniſterſki preſident profeſor Jorga zgłe jaſnje ſwěſcźił, kaiſke wiſchelakore měnjenja a ſajimy w Małej entencze knježa. Wjedniſk nazionalno-ſchcźeſcźanſkeje ſtrony profeſor Cuba rjekny, ſo Rumunſka ženje njemóže a njeſmě Cźeſkoſłowakiſkej pſchi jeje ſbližowanju ſ Sſowjetiſkej Ruſkej ſłědowacź. Rumuniſki ſwonkowny miniſter Antoneſku je hižo wojſpjet prajił, ſo rumunſko-ſowjetſki pakt njewobſtejı.

Sswjatoczne witanje pola jendźelſkeho krała.

Jendźelſki kral Jurij VI. je wutoru w hiſtoriſkim hrodźe Sſw. Jamesa w Londonje prěnje ſwjatoczne witanje ſwojeho knježeŕſtwa wotmě̌ł. W ſtotej ſtatnej karoſiji běſche ſo ſ Buckinghamſkeho hrodu do hroda Sſw. Jamesa podał. Na witanju ſo mjes druhimi najwyſchſchi dwórſaj ſaſtojniſy, miniſtrowje, pósłanzy zuzych mozow, admiralojo, generalojo a ſnamjenite ſobuſtawy parlamenta wobſtarachu. Němſki pósłanz ſ Ribbentrop kralej ſwojich ſobuſtaŕcźerjow pſchedſtaji.

General Ssugijama japanſki wójnſki miniſter.

Wutoru ſo w Tokiu pſchechowapjaca powěſcź rosnjeſe, ſo je general Nakamura ſwoje ſaſtojniſtwo jako wójnſki miniſter złożił. Jako pſchicźina ſo khoroſcź mjenuje, kotraj by jemu pſchi jeho dźele ſe ſadźiwłom hyła. Sa jeho nałędnika je ſo general Ssugijama pomjenował. Tutón je ſchef wojeŕſkeho wuczehnjenja. Jeho běchu hižo prědy roſa tuto laſtojniſtwo namjetowali. Tehdy pak běſche wón miniſterſtwo k łěpſchemu Namakuru wotpokaſał. S pomjenowanjom generała Ssugijamy ſo drje wliw wójſka na knježeŕſtwo hiſchcze ſeſylni, dokeľ je nowy wójnſki miniſter raſny laſtupaŕ ſyłneje politiki woſeŕſkeje mocy.

Wjerśk eucharistiskeho kongresa w Manili

Njedźelu w 2 hodź. popołdnju pſchenjeſe vatikanſki ſcźelak na ſtrowje 19,84 bamžowu narěcź a wudźełenje bamžowſkeho pożohonowanja wobdźelnikam 33. mjesnaſrodneho euchariſtiſkeho kongreſa ſ Manile. S druhim pohnutym hłoſom bamž pſchihotowanych duchownych a wěrjiwych ſ zyłeho ſwěta, wożebje pak ſ raſiſkich miſionſkich krajow napominaſche, ſo bychu ſwěrnje ſtali ke Khryſtuſej, ke kralej, a ſo bychu ſo modlili k euchariſtiſkemu ſbóžnikej ſa wěcźich tych, kiż hiſchcze w cźmi błudja. S pohnucźom bamž Pius XI. narěcź ſ wudźełenjom bamžowſkeho pożohonowanja ſkónčzi. Narěcź a wudźełenje pożohnowanja ſo potom w jendźelſkej, ſchpaniſkej a franzowſkej rěcźi wospjetowaſche.

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

29] (Pokračowanje.

A k tomu hiſče před druhimi zbożowniſimi poddanami! Zo znajmjeńſa tych wusmě̌ſowańſkich Němcow z Limberka njeje k zemi zrazył! Woni tola njejsu z jeho předſtajenej wyſnoſcźu! Woprawdźe, hdy bychu ſo hiſče raz jemu wusmjeli, to iim pokaże. Měješe nadcbo na tamnych zbożowniſich Němcow, z kotrychž ſebi mě̌ſćanſcy hólcy žanych ſměchow nječinja, dokeľž rěča lěpſu, nadobniſu rěč a ſu z druheho hrabinſkeho knježeŕſtwa, ſkoro tajki hně̌w, jako na ſamſnu hordu wyſnoſcź. A hdyž Jukla Cyrilk, wotmołwjejo naposledy na Skrańkowu wobſkóržbu, z hně̌wom ze ſebje wurazy: „Su na nas zli, jara zli, jako bychmy my burſcy ani z cłowjekami njebyli — žane ſwědomje nimaju, pokračowaše Libra z hłoſom w ſwojich myſliczkach a doda: „To ſu jenoż k nam tajcy; tych Němcow maju zańć, cź ſo w měſce rozdźeraja!

„Och, potom hakle ſo nam zlě pónđźe — —“ ſkaraše Skrańka. „Nětkole ſmy jim za woły, potom budźemy jim za pſy — z kłudom nas budźa morſkaćł“

Pruſkec Tonik, puſcźiwſi Terčinu ruku, kiż běše hač dotal dźerżał, nětko wubuchny: „Takle to wostać njesmě! Ma tomu być kónc!“

„Hinak njebudźe“, wotmołwi jemu Kukla-Hejhanek ſtruchle. „Snadź je to Boża wola — pruhuje nas Bóh Knjez, zo by widźał, ſmy-li kſeſcźenjo—.“

Skrańka ſo hižo zaſo wótře zaſmja: „Ach, woſtajće Boha Knjeza, luby wujo — — To jako by Bóh Knjez był z knježimi — —. Ale to też praju, hinak njebudźe.“

„Budźe, budźe“, rjekny Libra nahle, a jeho wobličo ſo wujaſni, prěni raz ſnadź dźenſa popołdnju. Towaršnicy wězo toho njewidźachu, ćma přibywaše, a měſackowe ſwětło jenoż mutnje rozſwětłowaše kraju; ale ſkoro jich přeſtapi wěſty, ſkoro radoſtny zwuk Jobka, prjedy tak pokhmurjeneho.

„Zo budźe?“ woprašachu ſo ſkoro wſitcy z jenym hłoſom. „Kak też to?“ A Skrańka hnydom doda: „Zadvn njezwěri knježeŕſtwu ſo ſpjecźowaćł“

„Zwažili ſo ſu a zaſo ſo zwaža. Su wo tym lejſtra a króniki“, wujaſnjowaše Libra z cicha „A też w měſtach hižo rěča, zo je ta robota njeſprawnoſć a njeprawoſć, powědaja, zo ſo jej jónu wucho wotſtornje — a zo ſu před Božim ſudom wſitcy jenajcy. Też w Bystrem wo tymle rěča. To dźě je, zo burſki cłowjek wo wšem hač naposledku zhoni!“

Jeho připosłuchariо dźěchu najprjedy cylu khwilu a rozpominachu w myſli, ſto bě jim Libra napowědał — jich přimnvchu tute rozprawy tak njewočakownje każ tehdy pola Brtouna jeho ſameho.

Potom ſtorhny ſej Tonik ſwoju wutdrowu čapku z hłowy, čiſny ju do powětra, zo Terka zakříkny, a wyſkaše: „To pak bychmy ſo wyſnoſci wusmjeli! Hižo by njebyło nicžo knježe, wſitko jenož burſke, wſitko naſe!“

Cyrilk też přida: „Pisaŕ by mi hižo njerjekł, zo bych z flintu njekhodźił, njewěrno, Libra?“

„To wam, hólcy njepraju, kak to budźe — hač potom hakle, hdyž ta robota woprawdźe přeſtanje. Ja ſebi jenoż myſlu, zo by to był docyla druhi ſwět . . .“

„To by był, to by był“, horliwje přiſwědčowaše Skrańka, „žadyn by nam nicžo njeporučał, wſitko by naſe było! Holcu bych ſebi domoj wzał, do lěſa po drjewo bych khodźił. — — Hdy by to jenoż hižo tak daloko było!“

Jenoż Kukla wobſtajnje z hłowu wiješe: „Ja tola tomu njewěrju. Wyſnoſć je wyſnoſć . . . To wšak by wulka radoſć była — wo tym Jobku, nicžo — njecham rěčeć, zo ſnadź ſy derje njeſłyſał — ale rěča ſo rěče a nicžo na tom njeje . . .“

Dóńdźechu do Jewic a bórzy ſo rozeńdźechu, a Skrańka a cź druzy młódſi namołwjachu Libru, zo by ſo prócował něſto bliſſeho wuskuſeć, kak „w měſtach“ ludźo woprawdźe wo roboće mysla.

Tajkeho namołwjenja ani trjeba njebě; dźenſa pokorjenje běše Librowe přeče zesylniło, zo bychu njeznjesomne puta byłe z njeho wzate. Kruče ſe předewza, zo budźe Brtouna a Wedrželа, tak ruče hač ſo z nimi zetka, nadběhować, zo byštaj jemu wjacy wo tom powědźiloj, ſto ſo w ſwěće ſtawa. Nadźija, zo budźe to něſto radoſtneho, bórzy zwukorjeni njedobry zaćišć z hermanka; a tak běchu dźenſa pola Librec doſć wjeſeli: mać, kiż běše prjedy domoj přišła, běše hižo wšem hermanka wudźełila a hólcy zjednała, Terka, ſka zbożowna po zetkanju z Tonikom, powědaše z maćerju napřemoh, a wobaj ſtaršej njemóžešaj ſo doſć wuwoprašeć. Wo wuſtupje na torhošću Jobk ničo njepraji a běše wjeſoły, zo ſotra, kiż běše ducy po puću jenoż na poł připoſłuchała, też wo tym mjelčeše.

VII.

Jobkowa žadoſć za nowymi, wěſcźišimi powěſcźemi bu ſpokojena, ani ſo toho njenadźeše. Brtouna, kotrehož jenu z bližſich njedźel z wotmyſłom w jeho khěžcy wopyta, njenamaka doma, ſtož jeho ſmjerć rozhorì, a k Wedrželej njezwěri ſebi dóńć, dokeľ jeho tak mało znajeſe. — Ale jemu doſta ſo z druheje ſtrony powučenja.

Wobkedźbowachu pola Librec nahle, hdyž raz w małem rózku počachu ſněhi tać, zo jim na jenym měſtnje wjeſch hnije; hačrunjeż nan a ſyn wuſtupje wukonještaj wſitke wuporjedźenja na twarjenju, do tak wulkeho a wotrjadneho dźěła pak ſo dać njeſmě zwěriſtaj, a tak ſo rozſudźichu, zo wozmu ſebi čeſu tak ruče jenož hač naležnje wjedro, k dźełu trěbne nastanje. Młódſi Libra hnydom na to kedźbne ſcźini, zo budźe trjeba, ſebi hižo nětko rjemjeſlnikow ſkazać, zo by, tak ruče hač z dźełom započnu, hnydom k nim do Jewic došli a poſkići ſo, zo poda ſo tak bórzy hač móżno do Korouhwje k miſtrej Zarkej.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 10. maleho róžka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Dźerž rolu sej, haj wótcow wotkaz swjaty,
Česć, štož sy namrěł ze krwju wot pradźeda,
Budź serbski rólnik wot hłowy do pjaty!
Cišinski: „Serbski hospodař".

— **Wo wjedrje.** Pschiplaw mórskeho powětra do južedźnjeje Europy hischcze njeje pschestał. Nětkole pak je tutón powětr trochu chłódnischi hač w poslednich dnjach. Tehodla po nozach słopka mjerzinje. Wodnjo mamy njewobłazine a chłódne wjedro. W połoženiu wiedra też sa jutfischi dźeń nimamy wa'nischeho pschemjenjenja wočakać. Pschi wjeczornych wětrach smjerny chłódne a mróčelate wjedro, pschi kotrymž bo tu a tam hischcze lohke deschcze abo też śnehi móžne, sa tym hač budźe powětr cźopty abo symny. Jutfije smjerny młody měsačk. Pschedźenak teworunja hudy abo dešcej wožaku'e. — Jutfije schtwórtk ptónc'ko 7.21 hodź. ihadża a ho 5,08 hodź. thowa. Měsačk ihadża jutfije rano 6,58 hodź. a thowa ho popodnju 5,46 hodź. — Mjezera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer 0 a nawschischa dniowa temperatura 6 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer plus 1 a nainischa nózna temperatura 0.

— **Wuhlady na wjedro sa jutfischi schtwórtk: Chłódne a hischcze njewobstajne wjedro.**

Budyske póstnicy

S tóždym létom bóle ho też póstnistke waschnje w Budyschinje wuwiwa. Mamy tu póstnistke cźahi dźeći. Letha je ho wołsebje wulkotnje poradźił. Njeźmérnje wiele bźeći a młodych ludźi ho na nim wobdźeli. Deschcźowate wjedro njebésche samohło nikoho wottrashćiecź a wot wobdźelenja wodtwerjeć. Hižo wjeko pschipołdnja pocźinachu ho dréhi se wschelako pschewoblekanymi dźećimi pižanicy.

Póstnistki cźah bésche ho na Mättigskej dróży sestupał a ho wot tam do mutskowneho města hibasche. Ludźo we wulkich rjadach pschihladowachu a tym pěknym žortnym skubiuam a jenotlíwcam pschihladowachu. Žortny cźah rjeschónjne wjeźele wola wschitkich sbudźi.

Kaž hižo napomnichmy, bźehu w póstnistkim cźahu mnohe rjane skupiny sastupjene. Pschedstajachu wobrazy z dalokeho świeta a zuzych ludow. Jeskowy Handrij we sabłatanej draśce a žyrdźonaj na rukomaj swérnu ždobu cźampasche. Wołrjeźeć kitowich poslednich žywotnych eschnitche negusk pisches Budyschin a pjecź Laschcowy: hako na rdźowanych wahrjažkach a um wjesełu. Na dróhach ho je cźitym pšawym žiwjenjom mjerwjesche a jusk a wuk bźe wschudźe žiwjesche.

Na Žitnych wiakach, wołrjeźej wulkeseje žyły měsčezanowo a měschczonkow ho cźah rozpuschcźał. Wschitcy měschczanosta ho wschitkim dźakowasche, kiž bźehu rjany a bohaty póstnistki cźah pomhali wuhotowacź. Najrjeńsche kiwpiny ho mytowachu, teworunja najšérsche rjemjelnje pschjatowy. Hornjolužiski spěw klinczesche po schérokim namjeźe, hač samo rejtrachu po synkach walczikoweje hudźby. Po tom ho wobdźelnizy roseńdźechu. Na dróhach pak knjeźe'chi póstnistke žiwjenje dale a skónczi ho w hoschczenzach a na rejwanskich žurlach popjelnu frjedru rano.

— **Rhenania-Ottag,** wolijowe družstwo, znate pod „Shell-benzinom" pschedwjedźe saschku niedźelu w Zentralnym a Palastkowym dźiwadle film „Němska je krasna" a njeje pschewjele prajene, so je se stworjenjom a potasanjom tuteho filma wschém naihłubschu saschczépki lubosć k domišnje, je žobu najrjeńsche krajiny nasche domišny sjednoczika jako wurjadnje dobry film. S połnej napjatosću sześehowachu pschitomni motorskich kolesarjow, kak wujedźo se friedrichowěcźneho Hórtera pśches krajinu Sauerland do Kólna, k Eifelskej krajinje a Nürburgringej, k juhu k Cźornemu lěsu k Badamskemu jězorej, hdźež ho w małym městačku setkaju z druhej skupinu, kiž šu se Sauerlandskeje wotšli, nimo brjoha rańscheho morja dojdźi k Malutam, ke Krkonoschcam, kiž nawdźěźiu rjanosći banerskeho lěta a šmalichu po statnej awtowej dróży w Alpach k setkanischcźu s prénjej skupinu. A my njeschčihladowachmy jenoš filmej, ale jón w duchu nawdźěźichmy, jdźechmy žobu a mějachmy tak wulku ladosć sa pschedstajenami a rjanej domišnu... Tak słuži Shellfilm jako tolmacź rjanosće Němskeje, praji tohorunja, kak maju ho wo'ndła der'e wotbladacź a kak derje so staraju Shell-tankowanje sa truh swojich wotebérarjow. Djakowni wopuschćichmy film a połneje ladosće, też sesnacź rjanosće domišny.

P. Krjeźmar.

— **Zona w powětrowym schkicze.** We wójnje žonje wjazy jenieźny tkaritative nadawki njepschipadnu, ale też wobaranske nadawki. Niz jenoš jako tajiska pomocnica, aše też jako domjaza wjednica powětroweho schkita a domjaza wohnjowa wobornica steji žona we wobaranskej frończe domišny. Naišonjenje je pokasało, so žona na tóždym městnje w hamoschkicze jako muzowa towaršicha na to šame waschnje kaž wón žwjowu winowatosć cźini. — We mérje žona jako hamtarka němskeho šuhaska sa powětrowy schkit na natwarje a wutwarje powětrowego schkita ziwilneho wobydlešćiwa žobu pomha.

— **Dostawarjo wojeńskeje renty.** Pschiražkowe renty wšinkim cźejkostranjenym ta měźaj februar 1937 wuplaćnja ho žobotu 13. februara 1937 dopołdnja wot 3,9 do 3 hodźin w šejmowni na Hrodowskej haju 10 deleka.

— **Sozialnym rentnerjam** wuplaćnje ho podpjera ta měźaj februar 1937 žobotu 13. februara dopołdnja wot 9 do 1/11 hodźin w šejmowni na Hrodowskej haju 10 deleka.

S **Jenkez.** We nozu k wutorje bésche statna droha jara hładka. Wokoło 1/3 hodźin w nozu pschitrjdże pola Lindnerez cźežiły cźah do šmykanja, pschi cźimž ho pschiwěschak do pschérowa šwjese. Wécźera rano dwórbiacy naklad na druhi cźežiły cźah pschekłasćeź. Na dobre šboże njeje schkoda pschewulka.

S **Cźornjowa** pola **Pomorz.** Pschi rězanju pschiwdże domjazu rěsnik B., hdyž bésche se šwojim dźełom nimale hotowy, ſ ruku do mjasowneho rězaka a ho thětro srani. Prénju pomoz poskići jemu dr. Schmidt ſ Rakez. Tutón też pschijaka, so ma ho do Habrachczanskeje thorownje dowjeźeć.

S **Nakojd.** Na ławnym wjeczoru hižom bo wécźera Sendźija ſala ſ ludźimi pjelnjesche, so bychu tu póstnjuju šwjeczili. Też kěžka bésche „šwjedźenski wubjerk" wšcho trěbne pschihotować, so mohł ho lud kloro b'es pschestacźa schcźeć. Wulka pokojza „blaźnjow" bésche hižom „bóžna", jako „pschedbyła komite'a" ſ bohłym palaberom łakowje a paragrafy sa póstniski wjeczor p'ecźita. Paragraf 1 rěkasche: „Ničhtó njesmé strózby wusiacź!" Kaž šmy widźeli, je ho tola wobkedźowało. Nadpadny, to bźehu nimale wschě rjane hołzy kaž stare kawki, a wopraudźite wowki kaž mlodźuschke — to rěka: jenož šdrasćene. „Šaamokwalbu" šebi špěwasche holandšti porik je jara nězuym błoźom. Kaž šhonimy, bźehu „wumětky" indiſponowani, dokelž bźehu do špěwania pschi mało „žitneho" dostali. Jako ho wokoło połnocy tela młodźina bóle isolěrowacźe šjewi ho nabołno „bentlänger" runje w prawym cźašu, kiž šerbšćich młodźenzow, nastupajo wólbu žonow, poradźowasche. Na 10 wumělšich tyžownakach tóždy ſ hrońu šam špóina, ščto jemu kčeje, bołtanje-li wopaczny. Jara mutrowbity pschikłek muži, rošhorjenje lichicźenje žonow, bé se šnamjenjom — so wuczba tola na dobru póbu padny. Pschitomna policija měješche cźuzy połne dźěła, hrěschnikow khłostacź. Wjeselosći, špěw a reje dachu na khwilku na cźejše cźašu šapomnicź. Wésche hižo rano, hdyž ho poslední domoj wjeźechu.

S **Krostawy.** Pšatk powołdnju šnjesbołk w delnjej wjesy bydlacy ratar Robert Kónig, hdyž chžyschce byka we bródši wotwiasacź. Tutón jeho ſ šcźeni stłóczi, pschi cźimž šrebi Kónig rjebka šlama.

S **Hodźija.** Niedźelu šajachu w Hodźiju muša, kotryž bé jako njekasanz wuštupował. 5. februara bé ho mjes Hodźijom a Zrježnjom njewózcźiwa wožoba pokasała, kotraž bé ho pschez ſdźerżkami dźeći na nje pózcźiwje sadźerżała. Tón šamjany muž je ho pjecza dźěćom ſ Radworza a Makeho Wjelkowa na podobne waschnje njepózcźiwje sadźerżał. Tam je jemu pjecza muž tehodła porok cźinił. Njekasanz je 21 lét stary, 1,78 metrow wulki, ma kulojte wobliczo a cźini jara šanjerodźeny sacźišchcź. Měješche schére tholowny a pullover na šebi abo schérý zakel. Też mějesche cźorny lederolowy kabat. K dalschemu wujašnjenju wschěch pschipadow, kotrež ho we poslednim cźašu štachu, njech ho najbliščhemu štrażmischtrej trěbne sdźelenje da.

S **Pózkowow.** We delnjej wśy bźehu ho we saschkym lěcze wołsebje našymu lischki tak žakostnje rosmnožiłe. Jo nimo méry wjele schkodow nacźinichu, kokosche a šamo hušy ſ dworow a statkow wotnjeschu. Tudyschemu wothladarjej hońtwy Mérczinej Jswaldej je ho poraźiło, w poslednim cźašu 15 lischkow polětiłcź a 3 kuny popadnyć.

S **Rakez.** (Šlawnište powěsće.) Kschcźenja: Gertrud Irmgard Domaschkez ſ Noweje Wšy. Waldtraut Marhata Kulkez ſ Rakez. Pawoł Gerhard Dźędźik ſ Wyšokeje. — Khowali šu ho: hospodarśtł wumjenkař Jan Wuhlež ſ Komorowa, 76 lét stary. Hana Klara Muchez ſ Noweje Wšy, 39 lét stara. Marja Broſ'na rodź. Schůrbelez ſ Wyšokeje, 60 lét stara. Ema Luisa Dreßelowa rodź. Šäuberlichez ſ Rakez, 85 lét stara. Maria Hańža Wicźašez rodź. Rokotez ſ Hermanez, 89 lét stara. Hana Němcez ſ Noweje Wšy, 21 lét stara. Marija Martha Sozyna rodź. Mickelez ſ Rakez, 23 lét stara. Dośtawar renty Julius Gustav Nowak ſ Rakez 87 lét stary.

S **Kocźiny.** Regulazija Cźorneho Kalschtrowa je ho na šakškej stronje dokónczi'a. So by ho mohła na pruſtej stronje dale wjesć pschińdże do naschcze wšy lěhwo ſ 200 muženi dźěłoweje žłužby. W nabližschich dnjach ho ſ dźěłom šapoczńe.

S **Kobjelina** (Rósborski wokrjeſ). Niedźelu wjecźor trubjeschce ho w naschim městačku k wohnjej. 3 po šhody wyšoki młyn firmy Sell ho paleschce. Wobsedźeci młyna bésche runje na konzercze w Mužakowje. Woheń ho ſ wulkej špěschnoscźu rosschěri a niedźiwajo wo porneho šaschimnjenja wohnjoweje woboty njemóžeschce ho tomu sadźerżacź, so ho młyn hač na šakładne murje špali, pschi cźimž ho 3000 zentnarі žita žebu šnieśi. Jenoż pjekańju, domške, hródże a bróžnju mósacu wohnjowe woboty, kotrež bźehu se wschěch kúnzijin pschihłwatałe, wutkowacź. Woheń je pjecza ſ wuſnjenjom miłjon naſał.

Hospodarski rozhlad

Sorjeda, 10. februara 1937.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dolar		2,488	100 pólsk. złotych		47,04
1 jendźelski punt		12,175	100 čéskosk. krónow		8,656
100 šwajc. frankow		56,81	100 franc. frankow		11,58

Barlinska burša, 9. februara. Też na wjeżerawschej hóšnoſkowej burśe njebé tupowanſich škasankow se strony bankowskeje klientele. Wołsebje Porhynska a Južnoněmška šfera sastupjenej njebéschtej. Pod tajkimi wobstejnoscźemi bésche bursowy wobkhad ſ powołanja nusowany, skoro na zyłej cźarze wotpschedawacź, schtož k wotdrjebjenjam kursow dowjedźe. Dokelž pak wobstatki kuliſny njebéchu pschewulke, wostachu poſkicźenja w šmérnych kolijach. Wjetſche popuschcźenja kursow maja šwoju pschicźinu w tym, so njebé kupzow. Renty mějachu krute kursy, wołsebje wudołženſa pożcźonka gmejnow mójeſche wo 15 pjenjezkow hač na 91.40 proz. postupicź. Też statna wóinska pożcźonka bo wo 10 pjenjezkow na 120.20 połepschi.

Barlinske žitne wulkowiki. Posticźenja pohibują bo kaž hač dotal w mérnych kolijach, dokelž njepschihódne wjedro njepschipuschcźi žiwilske młócźenje. Barlinske młyny su tohodła nakupowanja njesdnotliwych wagonow połasane. W pizowańſich žitach njeje bo położenje tohorunja pschemėniło. Tu bo lédy nješchto poſticźeſche. Industrialne žita a ječmjenje sa piwarńe mějachu tohorunja mérne wiki. Swjetſcha poſticźeny material žadanjam njewotpowědasche. Pschećźne muki bo pytaja. rjane muki maja normalny wothyt.

Mjezera płacteſche w Barlinje zentnar

pschenjy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožſ W 8: 8,30 hr., W 11: 8,45 hr., — ječmjenja G 7: 8,45 hr., G 9: 8,70 hr., — wowša H 10 7,85 hr., H 13: 8,30 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolſjowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	9. 2.	8. 2.		9. 2.	8. 2.
Pšenca	212,0	212,0	hruny	23,0-24,5	23,0-24,5
roška	175,0	175,0	woška	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	modre łuniny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nat.	—	—	žołte łuniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowš	—	—	zeradelła	—	—
kukurica	—	—	rans. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
ržane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana ſłoma		
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšenč. „		
lane symjo			wowsana „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšenu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rošku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 169.0 9: 174.0
Płaćizna za wowš za wuplodźerja 10: 157.0 13: 166.0

Płaćizny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

9. februara 1937 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenje:

Woły: 84.

Połnomasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lét	43
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	34
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 163.

Połnomasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomasne, młódše	37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32
Spatne	—

Jałojcy a krowy: 787.

Połnomasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lét	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Cźelata: 2765

Najlěpše wukormjene (1. druźiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53
Spatne (3.)	38

Wowcy: 3780.

Młódše a starše wukormjene (5. druźina)	40—43
Starše wukormjene (6.)	33—38
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	22—31

Swinje: 1354.

Połnomasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1 1/2 lét stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Spatne	46
Rancy a kundrosy	50

Spěšne wuhojenje nazymnjenja, khrypy!

Wzmišće po łžicźy Klosterfrau-Melissengeist a cokor, zmješćeće derje w šalcy a pśiličće k tomu copłu wodu a pijće po możnosći horco dwě pórcźi tuteho derještodźaceho wustrowjeńskeho poźiwadła (dźěći połowcu) pśed spanjom. Po tym spiće derje a čujeće so druheho ranja widźowne strowšł.

Stótz tutón wuriadny śrédk wupruhuje, njeboji so wjacy nazymnjenja. Njewustajće so tohodła khorosćam, ale žadajće sebi blešu Klosterfrau-Melissengeist pola swojeho haptykarja a'o drogisty po 2,75, 1,75 a 0,95 hr. Jenoż prawy w módrej zawalcy z tŕomi mniškami.

Hłowny redaktor Marko Smolerſ. Zamołwity za politiku, feuleton a wobrazy A. Dučmanz; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smolerſ; za nawěsćki Pawoł Krjeźmarſ, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerſ. Cišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1823. — Tu khwilu tarifna lišćina čo. 6 płaći.

S **Kletneho.** (Poczeščenje.) Sa 30 lět dołhu žwěrnu słužbu pola statnoje jelesnizy bukštaj wučera železniškaj pischistajenaj Kliank a Schram poczeščenaj. Pischi małej kwjatočnosći, ke kotrejž běchu so też někotři starschi želesnizarjo pscheproschli, porěča dwórnischczowny inspektor Jansen w mjenje statnoje železnizy a wupraji jubilarowaj žiwoje žołoepschecza a jimaj mału pjenježnu dar pschewoda.

S **Driedšan.** (Nješkitschana lohkomyslnosć.) Wutorn pischinołdniu šawotschu wohnjowu woboru do wołkhodneho twarjenja na dołhu krala Jana čo. 1. Tam běchu so w pinzu drasta, klaniny, kaščhcje a riedčerske badrechcha šapalke. Wohnjowa wobora wohesi bórsu sala. Błędny dźiwačer běsche w pinzu schpundowanje wołjowal. Pischi tom bě žebi wokoło nóhawy badrechcho s hórnizu pschinjesł. Hdyž bě hotowy, njemóžeschе łpschinje dosć hórnizu wotczinić a dokelž noża njemědzeschе, sputa górnizu se schwablitzku pschepalicu. S wołjom womaczane badrechcho žo wšo hnydom šapali a pschestrěli tež bórsu na blišče lohkorolamne pschedmjety. Dźiwačer žo wschi tym khětro wopali a po šawebranju durbiačnu jeho do chorownje w Wjedrichskim mšesče donjesli.

S **Driedšan.** Wčera w nozu wokoło 10 hodźin naša we wieczornym dźělu Grenaděrskich kasarnow wietschi woheń, kotrež rózleschе so wokoło 144 hodźin jako šalatu wobhladowaci. Schkoda na twarjenjach a na narjadach nieda žo hišče pschewidźeć. Też njeje znate, kak je woheń naschł

Přiloha k číslu 34

SERBSKE NOWINY

Srjedu 10. februara 1937

Popjelna srjeda a póstny čas

W Budyšinje, 10. mak. rózka 1937.

Póstnizy žu nimo. Wutoru w polnoy šasta dźiwi póstniski czaš. Na hołk a haru, na roswónu rospuščenosći šćehuje mér a cišicnu. Domuklinčaka je hudźba, minuł je žo wćhon blyskot, nimo žu dny wjeselca a radosće, błaznošcje a schibrinkow. Na jich městno stupi sabo tkutnosć a žiwjenja, rospominanje, nakasanje.

Popjelna srjeda! S njej sačełnuje duch pokuty, czaš schtyrnzcźidniowskeho posta. „Wopomń, cźłowječe, so žy proch a do procha so zaso wrócźiš“, tak pschiwoła po starym waschnju zyrkej wćrimym po póstnistej roswólnosći a wjedje naš do wschédneje woprawdźitosće.

S popjelnej srjedu zapoczina žo zyrkwinizy a šwětnje nowy wotrěk, mjenujcy schtyrnzcźidniowski póst, ale poła'a nam też pucź, kotrehoż směr a mukowy žu jutry a dawno wocakowane nalécźo.

Wyrnjej pola naš we Łužicy karneval žo njeswjećił, žu žo tola póstnizy poł wuczenym waschnjú a schtoż ſ nimi šwituje, wokkawike. Tak drje niz, kaž nad Rhynom a Dunajom, khiba so žo pschi wjeselej myslicźy wuprózdni móchnicka. Tam pak saczuwaja pschehod ſ póstniz k popjelnej srjedźe zyle hinak hacź pola naš.

Sa ludźi ſ hłubschim zyrkwinskim smysłenjom na tutón dźeń a pschihamknjeny póst wulku wažnosć. Teź dźenża je hišcźe wjele ludźi, kotśiž žej nékajku pokutu napołoża. W cźaju pósta pschemjenja žiwoje dotalne žiwjenišće waschnje. W prénich cźasach kschesćanstwa a gischće w šarnym srjedźowéku poscźachu so lubjo wjele krucźischo. Mysliczka poscenja je žo nimale we wschich nabožnach wutworika. W cźasach, hdyž hischcźe słowo „krowotnistwo“ njesmałachu, běsche poscenje wukonjenje krowotnych prawidłow. Hižo tehdom spósnachu, so je wototrhnjenje na jédzi a picu za cźłowjeka krowe. Njejmy wschak w cźasach wozrakitwa žiwi, ale wémy so trošcku wotměnjenja w naschich wschédnych jédźach nicźo njeschkodźi, wosebje rybiaze poživadka naschemu cźełu derje tyja. Wiele važnišche je, kak poscenje na duchu skutkuje. Prjedy wérjachu krucże, so poscenje běh myslicźkow pohonja. Hdyž to na nasche žiwjenišće waschnje pschenjesemy, dyrbimy pschisnaci, so pschi sriadnym žiwjenju smy woprawdźe duchownje cźiłischi. Tuž mózemy še sapoczatym póstnym cźasom někotruzkuli dobru słužbu za naš wužicź.

Pře blizko . . .

Njeje derje a prawje, na wězy pschejara wot horjeła shładowacź, teź niz pschejara ſ daloka. To lohko k njesprawnosći wjedje.

Runje tak njeprawje je, hdyž wězy ſ pschebliska widźiſch a rospominaſch. Pohódnoscźimy huito wosche, schtoż wulkeje wažnosće nima, a jabudźemy na to, hdźej bychmy měli krucże łapschimnycź. Žiwjenje žada žej wot łóžeho wjele. S tutymi žadanjemi dyrbimy žo wćwakacź. Cźim spra...nisho žo to stawa, cźim lóžo spóznajemy jich wažnosćą abo njewažnosćą. Tak może žo stacź, so nchtó, tiż we małym wobmjeſowanym wobwodźe skutkuje, tutón kusk semje hižo jako wulki zwěr wobhladuje a po žebi druhich pożudźuje, kotrychż dźełko wo wjele dale žaha. Potom je bjes dźiwa, so je naſch rosćud wopaczny.

Njeje pschezo lohko, k wězam prawe stejiscźo namakacź. Kak špěchnje pscheńdże nascha ledźbnosćź, kotraż je trěbna, jo žo nadrobnje ſ wězami saběramy, na najblizischu wokolinu. Tak może žo lohaj stacź, so pschehódnoscźimy wschо bliskeho a swuczene a so je nasche wóczko błepe sa druhe wězy, kotrez maja też žwoju wažnosćź abo na wopak. A tola trjebamy k tomu ptawe měrideko, dokelż jenoż wono nam smóżni, so k wschemu prawe pohódnoscźenje namakamy.

Kak móżemy tuto měrideko nadobyć? S cźažami žo wotžalicź. Tuto wotžalenje njetrjeba žo po słowje bracź. Hižo dożaha, hdyż wot wězow trošchku wróćo stupiſch a ſpytajch, je na jich hódnoscź pschepruhowacź. Je mnoho, sa cźimż žadamy, schtoż pat njeje k žiwjenju trěbne. A mnoho, bjes cźehoż posdacźu žiwi bychż njemózemy, je sa naš dwělomne, haj straschne, hdyż žo nam dari. Tak zyle bjes poroka njeje nicźo na świécźe, so njeby nam też cźernje njepschinjeżko. A nicźo njeje tak njewažne, so by někajkeho makeho wjeżela sa naš pschihotowane njebyło.

-o-

Radio

Schtwórtk 11. februara 1937.

Königswusterhausen. 6 swony, tacźele. 6.30 rańschi konzert ſ Lipska], mjes nim 7 powěsće. 10 sa schule. 11.30 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (ſ Wrótkawja), mjes nim 12.55 cźažowe šnamjo a 13 žožoſpyche.ća. 13.45 powěsće. 14 wichelaka hudźba. 15.45 tacźele. 16 popołdnischi konzert. 18 ruſki baſnjet kapitana Sapowjes śpěwa. 18.45 wo ſporcźe. 19 wjecźorna ſabawa. 19.30 wo wojakach. 20 powěsće. 20.10 ſpěwy. 21 hra „Cźorne wumělstwo“. 22 powěsće, ſport. 22.20 mischtrstwa w ſankowanju w St. Moritzu.

Lipsk: 6.10 gymnaſtika. 6.30 rańschi konzert, mjes nim 6.50 ſa bura a 7 powěsće. 8 gymnaſtika. 10 ſa schule. 10.30 a 11.30 wjedro. 11.45 ſa bura. 12 pschipołdnischi konzert (ſ Frankfurta). 13 a 14 powěsće. 14.15 tacźele. 15 ſa žonu. 16 tacźele. 17.40 ſ dźěła němſkeho ſkutka žonow. 18 hudźba k ſwjatokej. 19 śpěwy a reje ſ pokróżneje Němſkeje. 20 powěsće. 20.10 „wot hušlow hacź k wulkemu bubonej“. 21 hra „Spodźiwna bratrowſka lubosćź.“ 22 powěsće, ſport. 22.20 mischtrstwa wo ſankowanju w St. Moritzu.

Königsberg: 20.10 dźiwadłowe anekdoty. **Hamburg:** 20.10 rejwanſka hudźba. **Köln:** 20.10 ſabawny konzert **Frankfurt:** 20.10 operowy konzert. **Warſchawa:** 21 klawérna hudźba.

Budyska SA-jenohornca jědź

Skasanja jenohornczeje jědźe njedźelu w Budyšinje, kiž, kaž je znate, Budyšku SA a wokrjesne wjednistwo ſkutka ſymsleje pomozy ſhromadnje pschewjedźetej, ga hižo wutajdnje ſwieżelazy wunoſchk měła.

Nehdyž 5000 wobdow „Budyšeje SA-jenohornczeje jědźe je hižo někotre pschedatych. Wulka liczba ſapjatarſkich liſcźinow, kiž žu ſo w djełarjach, wyschnoſcźach atd. wupołożiłe, pat je hižo nicźe ſkutkej ſymsleje pomozy wróćiły. Tute liſcźiny žu ſo wupołożiłe, ſo by ſo pschewidźało, kelko pschidźelkow je trěbnych. Pschehlad je nuzny, ſo bychu ſo SA-pólne kuchnje na nawał njedźelu mohłe pschihotowacź.

Wurjadnje bohate wobdźělenje je ſ khelchakim pschehrótam w pschihotach za Budyšku SA-jenohornczu jědź pschinjeſło. Dyrbjeſche ſo na dwójzy telko wobjedow liczicź, kaž běchu ſebi ſwopředka myſlili. Městо 2500 litrow jědźe ſo někto 5000 litrow liczi. S teje ſamieje pschiczinu dyrbi ſo někto w 14 SA-pólnych kuchinjach warcź, ſo pschi wudawanju wobjedow njeby k naſſpadnischemu hačzenju pschiſchło. Wocakuje ſo, ſo kóždy, kiž je ſebi jědźowu ſnamku kupił abo ju ſebi hišcźe kupi, woprawdźe teź ſwój wobjed „Budyšeje SA-jenohornczeje jědźe“ njedźelu na městnje pschijima a jěź. Niczo ſo nežmě ſkałyscź! Jenohornca jědź njedźelu dyrbi Budyške měšcźanſtwo we wulkej ludowej ſhromadnoſći nadeicź.

Pschedawanje jědźowych ſnamkow je tu a tam małe myſlenja ſpůsobiło. Mnohy potrěbni ludowi towarſchoju ſu ſebi myſlili, ſo ju ſo japipowarſke liczimy a jědźowe ſnamki ſa ludowych towarſchow wupołożiłe, kotrychż ſkutk ſymsleje pomozy wothladuje, abo ſo SA ſamnu jenohornczu jědź njedźelu potrěbnym ludowym towarſcham dawa. Budyška SA ſo ja ſymſłu pomoz ſ zyłej mozu ſaſtaja, a to je ſo hižo ſaſnje wosjewiło. Wona to cźini, hdyż njeſnaſtym pomosnikam ſkutka ſymsleje pomozy ſ wulkim pschedewſacźom pomha. Tute pschedewſacźe je ſtawne jědźenje Budyšeje jenohornczeje jědźe pschichodnu njedźelu, na kotrymż maju ko wschitzy ludowi towarſchojo w Budyšchinje wobdźělicź a ſdobom wſchitzy ſa potrěbnych wopromacź. K temu běchu ſo japipańſke liſcźiny a jědźne ſnamki postajiłe. Rimo teho pak je ſo wot wſcheho ſpoczatka wotmyſlito, ſo ſo pschi ſtawnej jenohornczej jědźi też mnohe liczija potrěbnych ludowych towarſchow nałyscźi. Jich wotbladanje leži pak w rukomaj Budyškeho wokrjesneho wjednistwa ſkutka ſymsleje pomozy a nima ſwopředka ſ liſcźinami a jědźowymi ſnamkami nicźo ſhromadneho.

SA-ſtandarta 103 a wokrjesne wjednistwo ſkutka ſymſkeje pomozy ſtej póndźelu warjenje na pruhu pschewjedźej, pschi cźimż je ſo „Budyška SA-jenohornca jědź“ tak pschihotowała, kaſkaż ſo njedźelu wſchitkim ludowym towarſcham w Budyšchinje podawa. Wunoſchk błsche, ſo jědź wulkotnje ſłodźi. Je ſtitna a wšeſe kóždemu lohko pches ſaſnt póndźe. Potaſkim ſo dobra jědź poda, kiž je ſłódna a ſtitna.

Stawna Budyška jenohornca jědź ſo njedźelu na Žitnych wikach jě. Tam ſo 14 SA-pólnych kuchinjow ſeſtaja a SA-kucharjo ſmědu ruzy połnej džeła, ſo lychu 5000 nagjeſili. Bliba a ſłóſty ſo wótaja, teź kokſome khachlicźki k wohrźewanju. Kóždy dóſtanje ſchtlicźku a ſtitu a pschi połnej kuchinje, hdźej jědźowu ſnamku wotedą, wulku por-

Jězba do hole

Powedańcźko ſ Napoleonſtich wójnow.

Schtoż też hewak łužiſka „wojerſka dróha“ w tutych njemérnych cźełkich cźaſach dożiwi, dźenża na howrjazym iwnitkim dnju (1807) běsche wosamoczena a ſawěta.

Schtó by ho žo też pschi tutym wjeliczim wjedrje ſo won ſwěrił! Kidaży deſchcź bě žo wokoło pschipekdnja ſ mokrym mjeczelatym žněhom ſamenił, tiż popschi k ſemi padaſche. Pschi ſmérkanju ſapocza mjerinycź a wětrez hołzy wójachu žněhowe žepje na dróhu.

By-li to bur jenoż wědźał! Jeho brunakaj dracźaſchtej žo hižo hodźiny dołho ſ wosom w piſkatym žněhu, kotryż ſo we wulkich cźwakach ke koleſam lépjeſche. Pschezo pomalſcho, hubeńſcho dźěſche doprědka, hyrnjeſ Kſchesćijan jeju hóle pohonjował, dokelż Franzowja, ſa khribjetom na wosu ſedźo, jemu naſtajnje pschiwołaſche: „Jědź, jědź! Pschezo ſpěſchniſcho!“

Poſłatny cźaſ!

Kak wjeſeły bě dźenża popołdniu, ſo bě ſtradźu rožku do młyna a potom mutu domoj dowjeſ a derje ſłhował. Runje bě zyle pschemokany ſo na ſwoje žtomaine łěhwo pschi konjenzu lehnył, pschiſtupi franzowſki offizjer, „kolonel“, kaž jeho mjenowachu. Se ſaſapalowanym liſtom w ruzy, ſadaſche žej wós. Jenoż na krótki cźaſ! Ale špěchnje — pojědźemoj do ſuſodnje wžy! Pschi tym morźnu ſe ſwojim dothim teſakom na dwórny plešt.

„Kſchesćano, tuj jenoż ſapschehń!“ rjekny bur a woteńdże do domjeſkeho.

Lědma bě pohonej ſ brunakomaj je wžy, rejeſche na njeho Franzowſa kaž wrótny: „Tamle won! Tamle jědź!“ a ſtanywſchi w ſwojim tołstym kożuchu ſe łehał pschimny a muczeſche jeho, ſo by runje w napschećiwnym ſmérje žo na njeſkónczny dróhu puſchcźił.

Běche hižo k wjecźoru a nóz ſo łěhaſche na hona.

Někto hatle ſo pohonej dopomni, ſo dyrbjeſche bérzy nazaju hromadu ſa bróżnju łépje wodźeć. Syma kuſaſche do rutow a kaiaſche do mjeswocźa a do wuſchow.

Jenoż brunakaj ſo kurjeſchtaj. Kak dyrbjeſchtaj ſo dracźowacź! Khromjeſche bróżnik? Jeho „khrobolak“? A toho dyrbjał, ſchtoż hiſchcźe ſenje njebě trjebał, ſ kchudom pohonjecź! Haj, hdy by ſa nim njeſtał franzowſki offizjer, kotryż pospochi k ſpěchej namołwjeſche.

Stónczńje wunóričhu ſo ſ zmy prénje thjeſe městacźka, kotreż drje budźe ſ lónzom ſčšhy. Bohu budź dźał! Konjej ſtoro wjazy dale njemóżeſchtaj. Sa wrotami pschiſtoječi franzowſka ſtraża, dasche pak wośej dale jěcź, hdyż kolonela ſpóſna a hdyż bě jemu wjazy krócź na jeho praſchenja wotmołwika.

„Dale, dale,“ wołaſche wot ſady offizjer a hiſchcźe ras, hdyż Kſchesćan ſo dlijo wot cźmowcho torhoſchcźa nahłu dróhu ſo na bok winy, kotraż ſaſo ſ městacźka wjedźeſche.

Hakle wonka pſched pożledniej korcźmu ſmědźeſche połaſtacź. Sswětkoſcź lampow cźiſchcźeſche ſo ſ wokenzami, hara frazowſkich wojakow bě ſtyſchcź, kotraż pschi ſaſtunje kolonela wotmjelkny a potom ſo do dźiwego wyſka ſměni.

Kſchesćan ſłeſe ſ wosa, wotewri na khwilku khěžne durje a wobhłada ſebi pschi błukim ſwětle, tiż ſ wokhłeje padny, ſwojeju konjow, kotraj ſo na znjym cźełe kurjeſchtaj a thchepotaſchtaj. Bróżdnik mějeſche nad rohom mjaſo wot łodoweje ſněžoweje ſtory wotrybowane hacź na łóſcź. Noha ſylnje krawjeſche.

Kak dyrbjeſche ſ wobhim ſtocźećom domoj dóńcź! Połſchěhnywſchi hłowu, hrożeſche ſ pjaſcu ſ wokňom, ſa kotrymiż zuſy wokachu.

Lodojty wětr hwiſadźe ſo nježchtkanej dróſy. Kſchesćan wſa najpriedy ſwój mantl a pschikrywa a ſawodźe ſ nimaj poczażeju konjow. Hdyż „throbolak“ wjazy zaſow franjenu prědźnu nohu ſhěhny a ju ſo dlijo ſaſo na ſemju ſtaji, wupſchahny bjeſe dołheho rosmyſlenja konjow, pożledźeju, kotraj jeho knjeſej ſłyſchtaj, a dowjedźe jeju do konjenza, hdźej běſche na boku hiſchcźe městna ſa nju.

Se ſtarym měchom wotrě jimaj jeſchcźaty pót, njenamata pak w cźmi nicźo, ſo moht nohu nékak ſawjaſacź. Hižo pocźinachu druhe konje njemérne dyrbjeć. Tuž wośa khwilku mjes hłowomaj brunakow ſtejo, ſepreńſchi ſo na próſdne korto, ſłoji ſtaroſcźiwje ſwojej ruzy wokoło ſchije.

Bój Bożo a knjeże! Schto ma cźinicź? Jenoż niz jimaj ſaźcź dacź! Schkitacź jeju dyrbju. Kóžde nałécźo ſ nimaj ſ pluhom rolu wobdźělałeſche, w łécźe cźeźke žitne fóry a w ſymje niedźiwajo drjewo ſ lěſa domoj wożeſche.

Schwarna hródžna cźopłota cźiniſche jeho ſaſparneho. Kaž wo ſnje dźeſche ſ nimaj pjeſe ſyte kěto we wjedrje a njewjedrje, na poło a na łuku, na rolu a do łěſa. Pschi tym ſwojeju łubuſchkowu kruczu wokoło ſchije dźerżeſche, kaž njemohł nichtó jeho wot njeju wottorhnyć. —

Nadobo ſo ſ tutoho ſonjenja ſbudźi. Dźiwje błoży ſakhadźachu na njeho. Wuſtorkachu jeho pſches hródžnu proh na dwór. A ſa nim wjaſaſchtaj ko konjeſ, kotrej ſo mózníje ſtajeſchtaj, ſo hižo ſaſo dorbjeſchtaj won do ſymy. Sa rjemjeſi leju ſcźahnywſchi bu hakle na dróſy ſ knjeſom nad nimaj.

Mužemjeſchcze wośchcźerjenje bě ſa nim ſłyſchcź. Kolonel, tiż bě jenoż na krótki cźaſ poſaſtał, ſo by ko wuhrěł, ſedźeſche hižo na wośu a ſeleſche mjeſcźerpnje, pschimny ſtamo, dokelż jemu ſapſchahowanje konjow pschedołho trajeſche, ſa ſchud a ſapali jimaj por ra khribjet, ſo rjemjenjowy kóncźk pohonceej do mjeswocźa ſchwikny. Nejmdrzy ſchmjatałeſche ſo Kſchesćan k wośej, ſtorhny jemu ſchud ſ ruki a dźiwje heo pschemlóčiſcź. Tola hižo pschimnycźku jeho ſylne wojeńſke pjaſče. Ale bórzy puſchcźidu, dokelż konjeſ, hdyż ſpěſchnje na wós ſtocźi, ſ wosom wotſał cźekrjeſchtaj. Pschi tym ſo dohłada, ſo kolonel hiſchcźe ſ tejałom w ruzy ſtejeſche.

Hakle hdyż ſo brunakaj ſmérkowałchtaj, bu jemu wědome, ſo dyrbi ſ nimaj hiſchcźe dale do nozy.

Ale kak dołho hiſchcźe? Tónle njeknicźomny dracź!

Na prawo bliżeſche ſo łěſ, jehorka khójnowa hola, do kotrejež dróha hłuboko wjedźeſche a hakle ſa holu ſcźeſche pschichodne městacźko.

Bu drje cźmowiſcho, tola w łéwym wóczku promjeniſche jemu naſtajnje kaž torhajo woheń. Módrjeńza paleſche w mjeswocźu.

Tu w łéwjej cźiſchinje padaſche žnih huſcźiſchi a ſadźiwa wshelmi wuhładej. Jenoż běły nadróżny paſ widźeſche krótki kuſk pſched ſobu mjes cźmowoſchrymaj łéwymaj murjomaj. Niedźiwajo toho ſpóſna Kſchesćan kak jara bróżnik kromjeſche, kak pożledne mozy napinaſche a wośjet popuſchcźowaſche.

„Spěſchnjſcho!“ ſareji tamny ſ wośa. Pschi dalſchim pohonjenju ſatkelva „throbolak“ ſo motkuſo.

Pschi južnym wójnskim łódźstwu schpaniskeho nazionalneho knjeżeństwa.

Nasche wobrazy podawaja nam podrobnoscze wo schpanischim nazionalnym wójnskim łódźstwu, kotrež ju runje pschikas na wulki nadběh na město Malagu dostake. Na lěwo Kommandant wójnskeje łódże „Canarias", fregattowy kapitan Indaledio Runez pschi nóżowym dalokowidu, srjedża panzerowany tschižak „Canarias" w kaju w Cadizu. Wobdarjerstwo měsesche dowolnoscze zhebt łódź wobhladacz. Na prawo: cježka artillerija tschižaka „Baleares" pschihotowana na wojowanje. Łódź wopuschći Cadizski pschistaw, sady widźimy dźel města Cadiza. (Scherl Bilderdienst, M.)

zinu SA-jenohornczeje jédże. Ssylneho wobdźelenja dla žo shromadne jedženje jenohornczeje jédże hižo w 11 hodźinach sapoczinja. Prošu žo, so po móžnosći wjele ludowych towarschow hižo s cjažom pschińdże. Kóždy, kiž je zwón wobjed na Kitnych wikach sjedł, dyrbi hnydom zwoje městno za druhich hłódnych wupróżnić. Hudźbny a hrajerski cžah SA-standarty 103 žo sa zyły cžas jenohornczeje jédże sa wjesełu zabawu postaratej. Wschitzy Budyschenjo žo namołwjeja, so bychu žo w naschim měsce njedźelu jenomyślnje k ludowej shromadnosći wusnali a žo na Budyskej SA-jenohornczej jédźi wobdźelili. Nichtó njech žo nieda wottrachnić, hdyž znadź město witaneho słónczka někotre kapki deschczika abo mjetelczki žneha s njebja padnu. Njedźiwajmy teho kražnje sezkodźi.

Sapižanske liseziny a jédźowe znamki žu też někto hischcze na sledowazych měsinach wupokazene: w Nowowinach, Budyskim Dźeniku, słužbnej městnosći SA-standarty 103 (na Lessingskej dróży 10) a w Lehmannej pschedawarni olej zigarow pschi Bobatych wrotach a na Kěžorskej dróży.

Wjednik SA-standarty 103.

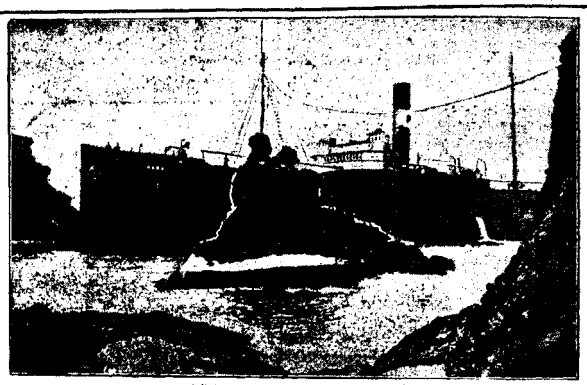
(podp.) Herbst, wyschschi wjednik wudyrowneho swjasla.

Směški

Psched žudnikom. „Wobskorženy, wy sche žwédka pschebit, a tamnaj wobskorženaj stai wam pschi tym pomhaloj?" — „Haj, taj knjesaj beschtaj tak pschecželnaj!"

*

W schuli. „Jano, ma kał množne cžišło (Mehrzahl)?" — „Hał, knjes mučerjo!" — „Nó, kak ta rěka?" — „Mn. knjes mučeł!"

W cježkim wichoru łódź na skału sajeła.

W hustej kurjawje a cježkim wětrje Dansła tworowa łódź „Aaro" na skału pschi kupje Bornholm sajédże. (Associated Preß, M.)

Vittorio Mussolini žo woženi.

Najstarschi Mussoliniowy žyn, Vittorio Mussolini, woženi žo s džowku Milanskeho pschekupza, Orsolu Buzolieg. Mussolini wjedźesche młodu njewěstu do zyrkwje. Młody por pojédże po tym na kwažne puczowanje do Hollywooda. (Scherl Bilderdienst, M.)

Na lěwo wobjemi žo sa žněhowym schlemjerom lězna korczmiczka. Tu dźiwske Kschesczan posłatacz.

„Dale!" rejesche Franzowsa a posběhny žo s pjasczu hrožo. S predkom stawajuz kaczahnyschtej konjej hischcze ras, a potom swjese žo brósnik do nadrósneho žněha.

Kschesczan sléše s wosa, wožini smjerske rjemjenje a prózowasche žo, so by jemu łasko na nohi pomhał a jeho do blišeje korczmarskeje hródże dowjedł.

„Precz tu! — Dyrbjak trasch twoje dla kěžoroweho kurěra stomdźici?" sawoła kolonel. A hižo sarza wutěkny, kón žo swjese. Jěkotre rasy hischcze s nohami satorhny.

„Haj, to je słužba! Dyrbimy do města!" —

Mjes tym so žo kolonel, sa listom mažajo, łasko do kožucha sawali, slěsy Kschesczan, kiž na zynym cžele s hnězwom tschepotasche, łasko na wós a jédźesche s jenym konnjom dale pisches wyšoke łepje, kschud wjechluje, spěschnje a pschezo spěschnischo, kaž by sadźerjanu cježu wothył a schwikny wołpjet do konja. Hdyž też po něcžim w žněży tcžazy wosta.

„Ha, kěžorowy kurěr!" myšlesche stradžu pschi žebi, a winy žo nadobo wot dróhi prjecz, pschezo hłubje do sawěteje hole.

Běła cjeża kuriesche žo s niskich hakołow, padasche w hromadach se shibnjenych jakorzowych kerczkow, sawodźejo naitajnje wós, pschezo wjazy, cžim bóle žo schtomy bližachu.

„Saštań!" sareji Franzowsa.

Někto stejachu pod khójnami, kotrychž wjerschki we wětrje schumjachu.

„Hdže chzesch?" sareji na Kschesczana, kiž bě s wosa kłocžił a chzyschе konja wupschahnycz.

„Wrócžo! Hewak . . . !"

„Haj, ale niz do města — ke kěžorowemu kurěrej", rajesche Kschesczan žo sajatke žmežo. A hižo sawrieskota druhi wutrěł a pohonc̆ swjese žo kaž jeho „chrobotak" do hłubokeho žněha. —

Se sadwělowanjom pytasche kolonel hodźiny dołho wupucz̆ s lodoweho symneho lěsa, dyrbjesche stónczne też wós stejo wostajicz̆ a pschi rańschim smjerkanju se jeglabnjenym brunakom sa wusdu dale błudźicz̆ — schtóha we dże.

Hakle posdźischo dołha Kschesczan swój měr. Zuły lězni dźěkaczerjo namakachu jeho w nalěczu; njewědźachu pak, schto bě žo stało. Pohrjebachu jeho na městnje a prosty driewjany kschiž pschesche jeho row. js.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Nach § 65 der Verkehrs- und Straßenordnung für die Stadt Bautzen und nach § 29a Abschnitt 3, Ziffer 4 der Ausführungsverordnung zum Baugesetz vom 10. August 1932/20. April 1934 ist es verboten, unreine Flüssigkeiten in die Straßenschleußen zuzuführen.

Ich habe Veranlassung, dieses Verbot in Erinnerung zu bringen und dabei auf die großen Gefahren hinzuweisen, die durch Einleiten solcher Flüssigkeiten in die Straßenschleußen entstehen können (Vergasung, Explosion, Brand).

Gegen Zuwiderhandelnde wird unnachsichtlich und mit aller Schärfe eingeschritten werden.

Bautzen, 10. Februar 1937.

Der Oberbürgermeister — Polizeiamt.

Auf Antrag des Bauern **Karl Gustav Pietsch** in **Neschwitz, Ortsteil Holschdubrau Nr. 19,** wurde über seinen Betrieb in Neschwitz, Ortsteil Holschdubrau am 3. Februar, vorm. 12 Uhr das **Entschuldungsverfahren** nach § 4 des Schuldenregelungsgesetzes vom 1. Juni 1933 in Verbindung mit Artikel 10 der 8. DVO. dazu vom 20. Juni 1936 eröffnet. Die Aufgaben der Entschuldungsstelle nimmt das Entschuldungsamt selbst wahr.

Alle Gläubiger des Betriebsinhabers, die am 3. Februar 1937 gegen ihn persönlich oder an seinen Grundstücken sichergestellte Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Entschuldungsamtes (Justizgebäude, Zimmer 381) bis zum **24. März 1937** anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlassung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinsichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge. Nach dem 3. Oktober 1934 begründete Forderungen sind nicht beteiligt, es sei denn, daß der Gläubiger die Beteiligung innerhalb der obigen Frist beantragt. (25 Lw. E. 439 K.)

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładr Marko Smolerj; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcańske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 35 | Budyšin — Štwórtk 11. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Štwórte němske powołańske wubědźowanje so wotewrilo

S wulkej manifestaziju w Barlinskim sportiskim palasoje je so pjatk wječor štwórte powołańske wubědźowanje němskeje młodźiny wotewrilo. Němskostatny organisatorski nawjednik dr. Ley a němski wjednik młodźiny Baldur se Schirach staj pśiśed 15 000 Hitlerskimi hólzami a holzami, kiž su so w Barlinje k němskemu powołańskemu wubědźowanju samolwili, sapoćatk tuteho wulkeho wubědźowanja dokonjawośeje pśiśipowědałoj.

Němski wjednik młodźiny Baldur se Schirach je němskej dźěłowej fronce ja jeje pomoz pśiśi tutym wulkim dźěle dźakowaśe, wobzeše němskostatnemu organisatorskemu nawjednikeju dr. Leyej sa wsco, śehož hižo wiele lět sa němsku młodźinu cinił. Najrjeńśo pak je młodźina němskej dźěłowej fronce dźakuje i tym, so je je so lětuśe powołańśe wubědźowanje 1 800 000 dobrowólnych wobdźělnikow samolwiło. Němski wjednik młodźiny pśiśi tutej składnosći wosjewi, so je powołańśe wocźehnjenje němskeje młodźiny němskej dźěłowej fronce pśihepodał. Wón też dwěrśeći, so je so Hitlerska młodźina w sandźenych lětach pśiśi powołańskich wubědźowanjach lěpsha wopokazała hač njeorganizowana młodźina.

Němskostatny nawjednik němskeje dźěłoweje fronty dr. Ley tśi sadawy rozłoži. Cłowjekowo wjeśi je wěc strony, dr. Ley rjekny, a strona žarliwje strašuje, so je so žana druha institucija njeby do tuteho jeje prawa tykała. Jako druhi sadawu dr. Ley pśiśipowědaśe, so je jeniczny stronje pśiśiłuśa, němski lud wocźahnyć, młodźinu wocźahnyć pśiśiłuśa pak so jeniczny Hitlerskej młodźinje. Skónčnje wón powołańśe wubědźowanje jako wulzy hódne sa wocźehnjenje pśihódstaji. Gr. Ley so wupśiśicełnemu krajinskemu wjednikeju Axmannej dźakowaśe, so je w němskim powołańskim wubědźowanju nješto natwarił, śehož hišće njeje w dwěrce było.

Tyhaz němskich hólzow a holzow wušnjace k wjednikeju Adolfej Hitlerej stejo łyžicharju.

Přewjedźenje zakonja wo Hitlerskej młodźinje

Kaž łužbna městnosć němskeho wjednika młodźiny dźěłuje, wupśiśicha němskostatna wuzwónosć, kótaraj je so w zakonju wo Hitlerskej młodźinje ś 1. decembra 1936 pśiśipowědźiła, k 1. haprleju 1937 je swójej dźěławosćeju sapoćnje. Pśiśewjedźeńśe postajenja tuteho zakonja, ś kótarymž ma so zyła němska młodźina jenak sjednoćeju, so by so cźełnje, duchownje a pózćiwośtnje w smyśle nacionalsozializma wocźahnyła, kaž też łopjne hamtśe wukazy po ńom wudźěłane a so po tutym cźasu bo mozy staja.

W tu khwilu so němske wjednistwo młodźiny na sapśiśijeśe młodoluboweho létnika 1927 pśiśihotuje. Nowy létnik so k wjednikowym narodninam do rjadow nacionalsozialistiskeho hibanja młodźiny sarjaduje.

Hišće so powě, so so k pśiśihotowanju Adolfa-Hitlerskich schulow, kaž nowišće rozrěźowanja mjes němskostatnym organisatorskim nawjednikom dr. Leyom a Baldurom se Schirachom, dopokazuja, tehorunja k 1. haprleju 1937 pśenjese rjadowanje łydom Adolfa-Hitlerskich schulow wotewrja.

Španiscy nacionalni wojacy spěšnje na Motril postupowachu

Nowše nowiny „Tribuna" su sajimawe nadrobnośeje wo spěšnym postupowanju schpaniskich nacionalnych wojakow pśiśinješe. Sobotu pśiśipołdnju ½1 hodźin hižo 15 kilometrow pśied městom Motriolom stejachu. Pśiśi jich zylym postupowanju so jim njepśecześel kloro dožiła njepśećiwjeśe, dokelž we wulkim njeporjedźe cźeka. Wjele pśiśiłuschnikow polka „Viktorije", kiž je w Malaźy lećał a kotliž běchu so samohli sthowaś, su so do Malagi wróćili a so nacionalnemu kommandej stajili.

„Tribuna" je ś Gibraltara sphonika, so je njeběže 15 000 bolschewikowe pola Malagi do hór cźeko. Woni su wot bolschewikskeho wójska dospołnje wotrěsnjeni. W bliskich dnjach buźa so dyrbjeć poddaś. Total su 4000 lětnych do Malagi pśiśiwjedli, kotrychž móžachu jenož i wulkej zrózu pśied nadpadami luda schkitaś. Pola mnohich debjeńki a tśišćho pjenies namakachu, kiž běchu tśibili.

Wó'nske łódze do Barcelony tšelachu

W nozy k śjedźe su nacionalne wójniske łódze do Barcelony tśelale. Katalanske hłowne město hnydom zaćmichu. Kanony pśiśi mórskim brjohu a kanonowy cźołm w pśiśistawje su pjeca ś tšelenjom wotmołwile.

Reuterez telegrafowarnja w Londonje powě, so je so śjedźu bliźko Barcelonskeho pśiśistawa nacionalny podmórśći cźołm pokalak. Cźerwjene łćadła so ś bombami do cźełma dachu, tola jemu niesešćodźichu. Podmórśći cźołm je bolschewikam wulki njemér naczinił. S Barcelony so hišće powě, so śu so tam w pósledninm cźasu nekotre żelesniske njesboża stałe. Bolschewikojo wudawaju, so je kolonna schpaniskich nacionalistowow njeźboża sawinowała.

Kaž jendźelske nowiny pišaju, su schpaniśy nacionalistoju zachrjechowe powěśe popadnyli, ś kotrychž so zhoni, so chcedźa so bolschewikam wjednicy Caballero, Azanja a Prieto ź zyłym zwójim pśiśiwilkom ś Walenzije do Barcelony pśeńeźdźeli, dokelž jim pśechowanje we Walenzijі njeje wjacy dosć wěśte.

W Gibraltaru su jendźelscy policajojo sastojnizy njekotre cźołmy se schpaniskimi bolschewikskimi cźełkanzami sadźerźeli. Mjes cźełkanzami je też pjecź wobzobow, kiž so „offizjelnoju cźerwjenoju generalnoju staba" mjenowachu.

Kak su bolševikojo w Malazy zakhadźeli

Italiska Stefanjska telegrafowarnja ś Malagi powě, so su tam bolschewikojo wjetśe sapuśeńa nacźinili, hač su so swoprědka bojeli. Zanu dróhu sjutskowneho města njesu pśiśełutowali. Naiwjacy twarjenjow je wobschkodźenych. Hóźe je hišće je w swonkownych městowych dźělach, wobeźe pśiśi pśiśistawje. Historiske brody a ville blišo kathedrale dawaju napohlad roswalinow. Mšichtke zyrkwinske drohotnosće, woltarne pśiśikrywy, wobrazy atd. su rubili. Schtož rubježnicy bolschewikojo njeśu mohli wotnjeśeś su wožrjedź kathedrale na hromadu smjetali a sapalili.

Dobrozeršu nacionalni wojacy su hižo sapoćeli porjad wobnowjeć. Cźełe mnohich padnicznych bolschewikow su ź dróhow wotwośnli. Teź su porjadnu sanitetnu słužbu pśiśigotowali. Runje tak su so sa porjadne sastaranje wobdźerśiwa ź idźu postarali. Dokelž zivilni ludźo ź zaleje wokolinu do města pśiśikhadźeja, je so liczba wobydlerstwa hižo na wjacy hač 150 000 powjetśiła. Italiske nowiny „Piccolo" pišaju, so su bolschewikojo w Malazy 75 000 kilogrammow złeba krahnuli.

Reuterez telegrafowarnja w Londonje nadrobniśo rozprawja, kak su nacionalni wojacy Malaau dobyli. Zyła Malagała zivilna garda a policija, dohrja njehdźe 8000 muži, so nacionalnym wojakam poddachćeja. Jako nacionalni wojacy do Malagaśich pśichedmětow jaciahnychu, jich tuhaju žonow zahorice wiachu. Wjele so pokłakachu a wo zyrobu proschachu.

Nacionalni wojacy su hnydom wjacy hač tśiaz mězhow muki do Malagi pódlali. Chcedźa teź hišće złeb a druhu zyrobu do Malagi pśiwjeśeś a mjes wobydlerstwo darmo rozdźělić. Pśiśes 5000 cźekanzow, kiž su pod bolschewikskim knjezerstwom Malagu wopuśeśili, chce so nětko sasy wróćiś. Chcedźa wušchnoće jendźelskeho wójniskeho łódźiwa prošnjo, so bychu jich ź wójnjesej łódźu ź Alogeciraja do Malagi dowjesłe. Sevillski wójwoda, wojeśti wušchi roskazowar w Algeciraju je so w tutkwilu sa Malagiskeho wojerskeho gouverneura pomjenował.

Druhi proces w Katowicach

Katowizjski wokrjesny žud je schtyri dny pśiśeciśiwo 36 wobstorżenym w nowym prozeźu jednal. Tutych běchu na satladze § 97 pólskeho khlostańskeho zakonja dla wjeleśicheradu wobskorźili. Se 36 wobskorżenych žydom wobstorżenych njeběśe k jednanju pśiśiśichło. 19 wobskorżenych pśiśiwjedźechu ź pśichevnytowańskeje jatby, w kotrejž běchu mjezy dołho žedźeli. Wobstorżeni su wšichnych pólizy stacjenjo, kiž su o wjeśicheho dźěła k pólskemu ludźiwu wunawaju a swoje wuprajenja też w pólskej rěcźi složichu.

Wobskorżenych winowachu, so su Maniurowemu tajnemu swiaźkej pśiśiłuścheli a jeho prózowanja podpjerali, ź kotrymiž dyrbjachu so dźěle kraja wot pólskeho stata wotdźělić. Nejwjacy nětkejśich wobskorżenych pśied žudom śiśeśe, dokelž běchu jich mjena do liścźiny japitśane, kotruž běchu pola jeneho wobskorżeneho w pśenim prozeźu namakali. Wobskorżeni swjetśa prajachu, so njewědźa, kak su jich mjena na liścźinu pśiśišli. Wo prózowanjach tajneho swiaźka su wjecy bafle zhonili, hdyž su nowiny wo pśenich sajecźach pišałe. Někotři druhi wobskorżeni, kiž tajnemu swjaźkej pśiśiłuśachu, runje kaž wobskorżeni w pśenim Maniurowym prozeźu prajachu, so su Maniurowym wudawanjam wěrili, dokelž je jim dźiło a tłóh łubił. Wo jeho prózowanjach jim njeje było niczo znate.

Pśiśeśiśichowanje žwódkow wjele noweho njepśiśinješe. Někotři kriminalni sastojnizy wuprajichu w smyśle wobskorżonego pišma. Wobskorżeny ź pśenjeho prozeźa, pola kotrejž běchu liścźinu ź mjenami namakali, rjekny, so je so wo liścźinu legalnje wobstejajeje němskeje organizazije jednako a niz, kaž wobskorżba wudawa, wo žobitstawsku liścźinu Maniurowego tajnego swiaźka. Wožobu, kiž w liścźinje steja, potajkim njewinowate na wobskorżnej kawzy žedźa. Statny rěcźnik pak mjeńsche wšichtkich wobskorżenych sa winowatych a namjetowasće sa jenotliwych dwě hač pjeć lět sastwa.

Póndźelu popołdnju je žud wuńsud wosjewił. S 28 wobskorżenych, kiž běchu k jednanju pśiśišli, žud 24 jako winowatych spósna, pjećoch wuwinowa. Hłowny wobskorżeny Jan Schaffererzyk ź Katowic dosta 2½ léta sastwa. 21 wobskorżenych do 2 létoma sastwa dosta, dwaj wobskorżenaj po 1½ léće. Wšichnym wobskorżenym so cźełne prawa na pjeć lět wotrjeknychu.

Za milijardu nowych brónjow w Pólskej

Po dwanaće hodźin trajajom połnym pohedźenju je pólski šejm wutoru w druhim a śeśim cźitanju jenohłósnje wulki plan pśiśihaj, kiž běśe namjetny ministerski pre-sident a finanzny minister Kwiatkowski namjetował. Sšejm też zakon pśiśihaj, so kotrymiž so nacionalnemu sakitańskemu fondej milijarda złotych w běhu pśichodnych schtyrjoch lět pśiśepołnje.

Nowe sprašenja w universicze we Wilnje.

Dokelž so židowscy studentojo na wuzadaze waschnje sadźerźachu a w złapśehnjach so nochcychu na wojebite městna žydowske, je pondźelu na Wilenskej universicze k nowym sprašenjam dóšło. Sa wutoru běchu pólske akademiske organisacije we Wilnje demonstratiwnje „bjeskidowski dźeń" pśiśi Wilenskej universicze pśiśipowědźiłe.

Rozhorjenje w Barcelonje

Ko fu ispanskim nazionalnki wojaxy Malagu dobyli, je w Barcelonje nješmjerne rozhorjenje sludžiło. Katalanišy bolschewikowje fu wobydlerstwom namołwjenje wudali, w kotrymž so žada, so ko hnydom wobsedła formazija k lokitanju Barcelony sełaja a so „powschitkowna słužbna winowatosć“ sawdźe. Bolschewikiski mužnarstwo Campans je prajił, so fu so hižo naprawny štale, z kotrymiž maju so wschižy Barcelonišy wobydlerjo k frontlej słužbje nuzowaj.

Telefoniški swišt mjez Madridom a Londonom so pschetorhnył.

Wot wutory wječora je telefoniški swišt mjez Londonom a Madridom pschetorhnjeny. Wobsedžity rozprawjeja Londonskich nowin „Daily Express“ w Madridže hižo njeje mohł žiwojim nowinam powěrjenje dać.

Pschekwapjacy postup na Madridsko-Walencišej dróhi.

Po wuspěchach w Malagu so wschón fatim sapo Madridskej fronce pschiwobroca. Nazionalnym wójskam poradi so, wažnu swjasowazu Madridsko-Walencišu dróhu sawrěkć a ś tym dowos wójnskeho materiala a sežiwjenskich potrjebow, kotrež ho po tutej dróhy pschewjedże, sawrječ. (Scherl Bilderdienst, M.)

I'alska w nastupanju neutralnosće soěšne rozsudžen'e žada

W Romje hvězdźa, so stej so po pschepodaciu němskeje a italskeje wotmowy k praschenim dobrowólnikow nětkole dwě njedźeli minyłej, w Londonje pak njeje praktizy žaneje kroczele dopředka pschišłej, hacrunjež stej so wotmołwja ś Barlina a Roma w Londonje wobjeże jako pschihódnej wotmanjenitej.

W Romje žu i niepodobanjom widźeli 10. dźeń februara pschinjeć. A ś Londona pschejo hižo hižo žanele špitschcźomneje powěrcze pschišłoho utoka, kdy dyrbli sakoń we praschenju dobrowólnikow do mazu šiwjeć. Wopraždže tež njeje krotomicj, chędoža žu so ś tutym praschenjom neutralnosće šnoma kombinowali, když je tola jendželske kněžerstwo w swojej nocze ś 11. januara pschihlubiło, so budže so ruče jednaś. Pschičinu ś temu w Romje we wotwobroczeńskich posłuchach, napschećiwnych namjetach a wumjenjach widża, kiž su so je kapwietskorunske a franzowske strony ś wotpohladom cźinile, so tuchu wrota Schpanišeje sa cźeržnjenu njeneutralnosć hižo dlejše wotewrjene wostałe.

Pschi tajnym kapwietskorutskim a franzowskim kamanu neutralnostnich posłaženiow žehi italske kněžerstwo wot Londonskeho neutralnostneho mužerka jara naležnje žada, so by so tu ruče jednało. Posłannistwo italske nowiny nje wostałeja dwěla, so Italika to cźini, cźiło ma w schpanišim praschenju cźinić, když so jakas łóžedło tykanja do schpanišich naležnosćow ś franzowskim a žowjetskorutskim prěkowanjom kondźi.

Nowe italske bombowe lětadło.

Fiatske lětadłowe dźěłarnje su nowe cźežke bombowe lětadło natwarile. Tuto lětadło jako typa „BR 20“ pola mjezynarodnych lětarjow wurjadnu kedźbnosć słudźuje. Lětadło samóže pschi wschekatej bombowej cźeži 1200 hač 3500 kilometrow daloko leczeć. Spěšnosć lětadła we wyschokosći 4000 metrow pschi połnym wuhotowanju a pod bombowej cźeži 440 kilometrow za hodźinu mjezinła. Pschi połnej cźeži wo 10 400 kilogrammow a 2500 kilometrow radiusa lětadło pschejo hischcże 340 kilometrow za hodźinu leczi. Lětadłowe wobrońnjenje wobsteji ś tšoch maschinskich tšelbow w cźele a kanonstejne wóze we wopnišči. Lětadło samóže nětkhże 11 000 metrow wyšoko leczeć.

Wopyta Ciano balkanske kraje?

Nowiny ś Beograda pisaju, so italski zwonkownn minister hrabja Ciano w bližšim cźasu hłowne mésta krajow wopyta, kiž do balkanskeho pakta słuschcźeja.

Italske nowiny „Stampa“ ś Milana pisaju, so tu italski zwonkowny minister hrabja Ciano a grichiski ministerski predsedner Metaras k rozdźelowanju sektatai. Rozrěkowanje budże na italskej semi. K pschihotowanju tuteho swěrcenja smjeje hrabja Ciano najprjedy jednanja ś grichiskim zwonkownym ministrom.

Za propagandowe ministerstwo w Juhosłowjanskej.

Pschedhyda finanzneje kommisije juhosłowjanskeho parlamenta je knjezerjstwu nacisk pschepodał, ś kotrymž žada, so by so w Juhosłowjanskej propagandne ministerstwo pschiprawiło. Tuto nowe ministerstwo by dyrbjało pschejo kommunistiskej propagandże wojowacz.

Dźesacz spionow we Wuherskej saſundźili.

Wuherski wojerski sud je hrjedu dźesacz wožobow dla spionaże k lěpschemu zuſnych statow saſundźił a je jim cźežke khłostanje ś khłostanku hacź do 13 lět napołożił. Wušud też natwarjany saſundźenym sakazuje, cźaſ khwjen'a sajo do wuherskich-cźeskosłowakskeho nanjesneho kraja pschijeć.

Sowjetiskich agitatorow w Pólskej zajeli.

W pólskim pschistawnym měsce Gdyni je wólska policija nékotrych schidkluschnikow komunistiskeho partija zajała. Tuchi běchu někotrych pólskich pschistawnych dźěłacźerjow, kiž su pschi muzkadawanju tworow ś parnika wobdźelschu, do bolschemiskich propagandnych schedowschkow sewjeho powjetskorutskeho „tubkanskeho kommissara“ nawabili. Tutón „tubkanski kommissar“ nieběsche nichtó druhi hacź bolschewiski schkuwar, kiž tuta pólskich pschistawnych dźěłacźerjow w bolschewiskim smyśle naschcźuwaci. Dla tuteho niestnikchanoho transjenja hóstneho prawa pólske wuschnoscze zahrocźichu.

Trozki-Bronstein so žiwotnich pschiluboweniow niedźerži.

Hačrunjež je Trozki-Bronstein ko nichtó druhi cźinił, Trozki-Bronstein w Mexiku žiwe politiske dźěła. To je wjetschinu Mexikanskich kommunistow pschinje rozhorjko. Mexikanska kommunistiska strona Trozkemu hroži, so ma wschcźiwu njemu satroczi, jeli so by hdy Trozki wotmyślił, psched sjawnosću rěczeć.

Nadpady na Jendželczanow w Indiskej.

Kaž so ś Kalkawara nowź, su domorodni w dokhowiscźernej Indiskej jendželskeho wotpołnika heftmana Kopaha a jeho słužownika do pasłow nawabili a jeli morili. S druheje rosprawy so słoni, so su jendželskeho namórnistwowego leutnanta Beattna, kiž w połnocnym Waziristanje jako politiski agent dźěłasche, na autowej jězbje nadpadnyli a morili.

Plunowe masći za jendželskich juristow.

Jendželske justizne ministerstwo je postajiło, so by wschitzy justizni zastojnicy winowaczi, kiž plunowe masći mobstaraja a so we wobchadzenju ś plunowej masću bacy rozumiecz.

Ka'ol'kolo předwo Blumej

Katolikojo w Elsaſko-Lothringskej so na wojowanje předwo planej ministerskeho prezidenta Blumа pschihotuja. S tutym planom ma so schkitski cźaſ w Elsaſko-Lothringskej we lěto podskčhcź, ako dyrbja so naboznje wuczby a němczinu wbdaci. Katolicki lokitanski wubkerst je so nětko w Straßburgu sthadowaſ. Món je reiolucijus pschijaſ, kotraž wopraschenja, so by so franzowskemu knjerstwu ludowoje fronty zyle jasnje wojowanje pschiwondźi. Dźiwaju na štrach, kiž Elsaſki hrosi, so wobschtnerstwo tuteho hrěcha njestróji, so by kiwe prama lokitalo. Franzowska sozialna strona (uriedowschi wohnjoschźitnizy pod wuschkom de la Rocqueowi) chce w Elsaſko-Lothringskej ludowe wopraschenje dla podskčhcenja schulskeje winowatosće pschewjeſeć.

Radio

Pjatk, 12. februara so khłyschi:

Königswusterhausen: 6 zwonn. tacźele. 6.30 raniski konzert (ś Gdańska), mjez nim 7 powěsće. 10 sa schule. 11.30 sa hura. 12 pschestawka w dźiwarni (ś Kolna). 12.55 cźaſowe znamjo a 13 khoržoschcźa. 13.15 pschinoſniski konzert (ś Kolna). 13.45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 15.15 śpěwy dźěći. 16 nonaſniski konzert. 18 plan'erna hudźba. 19 wječorna schama. 20 powěsće. 20.10 filo Minlon wumělca. 21 Sinfonietti kaſebloskop (ś Linka). 22 powěsće, ſnort 22.20 pschestawka w ſankowanju w St. Moritzu. 22.35 nóma hudźba.

Kónigsberg: 6.10 gymnastika. 6.30 raniski konzert (ś Gdańska). mjez nim 8.50 sa hura a 7 powěsće. 8 gymnastika. 8.20 sa žonu. 10 němske wótčinske pschestawanja na hrodach w Ptenheraw w Rudnych horach. 10.30 a 11.20 wjedro. 11.45 sa hura. 12 pschinoſniski konzert. 14 powěsće. 14.15 tacźele. 15 sa žonu. 16 tacźele. 18 konzert ś Priedlan. 19.20 ſ magnetofonje němskeho ſwjatoho wječora schtudentow w Barlinje. 20 nowinki. 20.10 Sinfonietti kaſebloskop. 22 powěsće, ſnort 22.20 pschestawka w ſankowanju w St. Moritzu. 22.35 nóma hudźba.

Khalundorf: 20.10 ſakramen konzert — **Monschtr:** 20.50 hra. Titanaio mjez nješkitanimi a holu. — **Kóln:** 20.10 wojan — towarschaſtwo — wojan. 20.50 wulki wječor — **Wien:** 20.10 Minkle ſmjeſne nja. — **Warschawa:** 20.15 ſymfoniski konzert.

Budyske stawniske nowěsće

Sćehowanje 10. februara 1937.

Narodźili je ſo: 8. 2. Niemandelski ſyn. Wumrěła je: 9. 2. Ema Hilžbjeta Gerrmannez, pschedawarka, 26 lět.

Pschipowědźiłoj ſu ſo: 10. 2. Jan Bohuwěr Cźišla, pschekurnik kolejowych pschichtawow, a Charlotta Lidia Käppelez, ſchiwalcźa, wobaj w Budyschinje.

Hamtske wozjewjenje z Radworja.

Städtische Freibank Pantzen.

Sonnabend, den 13. Februar 1937: 8—½10 Uhr für die Nrn.: 5001—5250.

Rohes Rindfleisch 0.5 ka 30 Pfg.,
rohes Schweinefleisch 0.5 ka 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

30] (Pokračowanje.)

Korouhew běše ze swojimi cźeślemi wuwolana; nic jenoż zo jich samsne twarjenje ženje cuzy „mišter“, „polěr“ abo cźesliski cźeślí ani niebě kryl, ně, wšitke wokolne wsy Kateržinki. Torhanicy, Lačnow, a wězo też Jewicy powołachu sebi k natwarjenju abo k wuporjedźenju swojich khalunow a gruntow stajnje jenoż Korouhewskich rjemjeslnikow. W Cackec swójbje pak běše cźeślistwo skoro hižo dźědźiśne; na wulkej wjetšinje zwislow z ponoškow mjez Bystrym a Jimramowom błvšeče so, pak na cźerwjen pak čornije namołowane, pódla miena wobsedźerja a liěby lěta też mjeno „mištra“ Cacka a jeho pomocnika.

Hačrunjež běše so Jobk Libra sam na puć do Korouhwje poskićał, měješe jón tola za jara njelubu nuznosć; wědźeše, zo budże po dróhach a mjezach tón puć jara zły, zo nětko króć w rozmokanej hlinje zwiaznje, a zo, byrnjež by tež dźeń trochu přiběral, tola hakle za čmu nawróći. Mać, zaslyšawši jeho wulke wobmyslenja, chcyše jemu puć sčinić přijomniši z dobrej radu, zo by pola kmótřički zawadźił, pěknje wjele dobroh' wot nich prajił a so woprašał, kak so jim wjedźe; ale syn njelubi zo k Mourecom pójdźe, wuzamołwješe so, zo snadź pola Cackec njebudże nichtó doma, zo budże na nich čakać dyrbjeć, zo je k česli dosć swarny kus puća, hdyž ma twarjenje hač nětkhże na druhim kóncu, při cyrkwi w Bystserskej grychće, mjez tym zo je Mourec statok bliže k Jewicam na městowych ležownosćach. Skónčenje pak tola słubi, zo na słowčko ke kmótře zawadźi.

Wuńdźe na jasnym, ale wichorjatym dnju w druhej połojcy małeho rózka hnydom popołdnju. Lědy bě z twarjenja wušoł, wzachu jemu wětřikec hólcy čapku a wotpinachu jemu krótki, jenoż přez lac woblečeny kožušk. Kruće k čelu jón přidźeržujo khwataše Jobk po „Librec šćežcv“ a běše wjesoły, zo bě za něšto wokomikow do małeho lěsa doběžał, hdyž wětr tola tak sylnje na njeho njemóžeše zakhadźeć. Za to wobwěwaše jeho tu njewuprajomna cźesnota, kiž jeho mysl, stajnje niespokojnu a rozbolostnjenu, hišće bóle wobdawaše. Jědle a smrěki dźe běchu tu zelene, ale kerčina, trawa a moch, wšo běše žołte, zwjadłe, nikn njepokazowaše ani znamjenja wubudźacego so žiwjenja. A hdyž zaso do polow přińdże, niebě hinak, nihdźe njebě so z rolemi ani hnulo, nihdźe ani stopy pluha, brónjow, hnoja, — hruzle běchu jako kósć zmierzle, w brózdach leżeše sněh njerostaty, a wichor honješe po nich zbytki słomy, pyra, sucheho lišća. Po mjezach niezelenješe so hač dotal ani jenčkeho stwjela, ani jenička husaca kwětka swoju začefwjenjenu hłowčku njewutykowaše.

Struchle seři Jobk na to spomni, zo je w horach, zo so hišće wjele njedźel pominje, prjedy hač budże možno z połnym dźělom započeć, mjez tym zo tam w Čechach, na płonem kraju, si hišće dosć rjenje nazymne sywy zelenja, zo hižo worała mjehku popuščatu pódu. Ow, tam w Čechach, pola Zebranic, pola Litomyšla, na Morawje za Kunštatom, je ludźom lěpje, haj, hižo pola Stašowa, pola Modrica, a pola tych Němtow lama so swět! W Jewicach je zyma dolha, póda twjerda — a tola su telko brěmjenjow na nich zwalili!

Tak přirunajo bě zrudny někotre lěski přešoł, kiž su mjez Jewicami a Korouhwju wostajene jako zbytk něhdy zwisowaceje hole „Kralowca“, a bě nadobo při prěnich twarjenjach rozčehnjeneje wsy. Dźensa njeměješe přečelny napohlad: wětr běše ze šindźelowych a słomjanych třěchow nimale wšón zbytkny sněh zmjeł, cychnowaše w bjezlisćowych krónach wysokich bukow a topołow, zo suche halozy jenoż tak praskachu, khroble honješe ze žołtym lišćom, tu a tam w zahrodach a za płotami zawostatym, a běše wšo wobydlerstwo do twarjenja zahnał. Libra skoro sam jenički kročeše po puću, přez wjes wjedźacym, kotraž přez čonłotu z khalunow a kubłow wukhadźacu, přemjenješe so do hłubokeho kótła čorneho, lěpjaceho błóta.

Wón bě tak z wětrom předuty a z khodźenjom, jenoż też nic po jara dalokim, to tola šnatnym, błóčanym puću khětro wustał, zo, wuhladawši zastatske Mourowe twarjenje wosrjedź zahrodk, k drózy so přitulacele, so k njemu zaměri, zo by sebi khwilku tam wodychnył.

Kmótřička w „khalupcv“ běše doma, předźeše na ławcy za kachlemi; radowaše so, zo bě Jobk přišoł, hnydom přinjese jemu „khlěbička“ a jabłka a powědaše, zo je sej dźědk hórzy po přihołdniu do Bysterskeje grychty „na kapku“ zašoł a chce sebi tam trošku z wuměnkariom wot Emnegerec, ze swojim starym towaršom popbwědać. Libra wujasni jej, čehodla je so na puć podał a zamołwi so, zo ma mysle jenoż malu khwilku so zadźerżeć.

„Maš-li k Cackecom zamérjene, to radši tak njekhwataj“, pokoješe jeho wuměnkafka. „su prajili, zo budża w grychće wuporjedźeć „muzikantski palac“, změjemy wot njedźele „póstnicv“, přihotuja so k rejam pola Michla. Kak je to pola wašich, přihotujeće so też?“

„Ani wam to rjec njemóžu, khiba naša Terka — a hdyž ta z maškaradnymi na reje pójdźe, zwostanjetej Matka a Malina wěsće doma — wone su na so zle —“

„Cyle po prawdźe, Jobko, hižo by tomu měł kónc być“, wiješe Mourkowa staroscźiwje z hłowu. „To je tola wopraždże přečiwo Bohu Knjezej a swětnemu porjadkej, kiž maće to pola was doma zarjadowane! Wudajće tola tej dwě holcy, zo by mohło na Terku dóńć, potom njebudże mjez nimi hněwanja, a ...“

„Ale hdźe w skok hnydom dwěmaj kwas wuhotować a štó by město njeju dźělał?“ zaskoči jej Libra horliwje do réče. (Pokrač. sćehuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 11. maleho róžca 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Tuž k Bohu Knjezej we zbožu, we straše
So modli wutroba, so klaka noha . . .
A błazń blabosc, zo njeje Boha —.

Čišinski: „Bohabojsć".

— **Wo wjedrje.** Do Němskeje pschipłuwa mórskeho powětra hischcze njepschestanje. Wón drje njeje wschudźe jenak cyły, so fo ſ měſtnami města deſchcza žneh dje. Wjedro je nětkole thěrko njewobſtajne a też trochu wětrowite. Nad połnóžnej Franzowſkej je fo wežera mjeńſcha niżina ſ milińſkim powětrom wutworika. Dźenſa fo hižo na połnóčnicha a wječornu Němſku wupſchestrěwa a tammnſchim ſtronam milińſche a deſchczowate wjedro pſchinjeſe. Pódźicho, wobſeſe vak ſtutſe, fo niżina też w naſchich ſtronach ſ bóle niewobſtajnym wjedrom wulkutuje. Pschi-blitſkoſći hymne'e wuſchiny, kotraż ſo nad Ruſſej ſnowa twori ſo powětr pornjo wječornej Němſkej pola mała trochu wuſtudſi. — Jutſje pjatk ſtonczko 7,19 hodź, ſtudża a fo 5,10 hodź. khowa. Mjeſzok ſtudża jutſje rano 7,20 hodź, a khowa fo wjeczor 7,05 hodź. — Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer 0 a natſwjſchcha dnjowa temperatura 5 ſtop. cioplotv. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer 0 a najniżſcha nózna temperatura 2 ſtop. cyoplotv.

— **Wuſtudy na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Trochu cjopliſcho pſchi deſchczojtym a wětrojtym wjedrje.**

•

— **Auto ſchkleńzu wulkadneho wokna roſbił.** W ſańdźenej nozy wokoło 12 hodźin je na Žitnych wikach ſ wobchadnemu ſnjeſkożenju dóſchło. Wožobowmy automobil na thódźit ſoźdże a do ſchkleńzy wulkadneho wokna ſtorzi. Schkleńza fo roſbi. Auto fo jenoż ſlohka wobſchkodźi.

— **Priwatni wobſhedźijo lěża maja wjazy drjewa pódźeſcz.** S wukaſom je 27. januara je fo pſchewjedźenje wukaſa ſe 7. dezembra 1936 ſa lépſche kryće potrjebny drjewowych ſurowińnow ſtatnym lěſnym hamtam reſp. lěſnym ſtužbnym měſtnam ſe'wſerſkeho ſtawa poruczało: Kóždy wobſhedźeſ lěſa, dalokož jeho wobſhedźenſtwo 50 hekt. pſchekroczi, ma hacz do 20. februara 1937 ſdźelenje wo puſchczenju lěża ſapodacz. W ſtatnym ſajimje ſo wocżakuje, ſo wobſhedźerjo lěſow w napomnjenym rozmérje 150prozentowke puſchczenje lěża pornio druhim létam pſchewjedu.

— **Hacź do jutrow pampuchi a druhe tukowe pjeczywa jenoż ſrjedu a ſobotu.** Statny ſwjaſk konditarſkeho rjemjeſła a ſtatny ſwjaſk pekarſkeho rjemjeſła ſtaj dźiwało na prawe pſchetrjebanje tukow wſchěch druſinow wot wſchěch ſwojich powołańſkich towarſchowv w kraju namokwikoj, ſo buchu we warjazym tuku ſhotowjene tukowe pjeczywa, kaž pampuchi a druhe w czaſu póſtnizow jenoż ſrjedu a ſobotu ſóſdeho tydzenja ſhotowili. Wjednik ſkupiny hoſcżenzarjow Mentberger napomina wſchěch hoſcżenzarjow, ſo buchu ſo tym ſamym wobmjeſowanjam pokoſtſki.

S **Minſchonza.** Pſched krótkim na ſahrodze tudyſchego wobſhedźerja ſpntki ſa'njeneje ſorny namakachu. Raiffeiſe bźehu rornu wokoſokanjaze pſhy lakukake a dźéła ſerake. Naſeńkej hońtwy ſo to hóżeli. Wobſhedźerjo rśow, kotrejž taiku ſchkodu nacżinichu, ſu winowacži, iu ſarunacż a łohodła njech ſo na to dźiwa, ſo we horu pſhy niemacże wokoło hanſeci.

S **Budeſtez.** Spodźiwne wobſtadne njeſboże ſo wutoru popołdnju pſchi dwórniſchczowej dróſy ſta. Do awta ſ pſchiwóſchkom, ſ kotrymž ſo dwě ſwini wjeſeſchtej. Dwórniſchczowe dróſi pſchikhadźaju cżeſtu awto rynje do beka ſaſdże, tak ſo ſo wſchiwſchak pſcheczſtrnu a ſwini na bróhu padnyſchtej. Jene ſ njeju ſo pſchi tym ſrani, tak ſo dyrbjeſche ſo ſaſtrěl.

S **Mulkeje Dubrawy.** Małokalibrate towarſtwo Mlaw ja Mutku Dubrawu a wokolinu mjeſeſche ſwoju ſara derje wopytanu ſtownu ſhromadźiſnu pola Bohmez. Po wobſiewjenju wobſkhodneje a pokladnjoweje rosprawy ſa ſkto 1936 pſchijachu ko nowe ſobuſtawy. W lěće 1936 poſtrěli ſo 8 ſtšelerſkich wuſnamjenjenjow a 3 ſakſkutne ſelſerſkſk ſa towarſtwowe ſobuſtawy. Pſchi ſupnym ſtrělenju w Drſeſdźanach mójeſche towarſtſo Petrik mjes jednotliwymi ſtrělcami ſ zrkeje Sakſkeje 6. mnje dobrě. Płaketu, kotrež bě towarſtwo dariło, dobywſchej bě towarſchiez dr. Fleiſchmann a Leſka.

S **Pózkowow.** W Delnich Pózkowach ſtěſche w ſańdźenym łěcżu a nałvme liſchcża cżiwila naſtała. Liſchki ſu wobſhedźerjom wiele kur a ſtamo też huſy ſwotnożyte. Tudomnemu hotwarjej Oswaldej je ſo poradźiło w hoſtwinſtkim rewěrje delnieje wſy 15 liſchkow „ſtrělicz a tři kuny popadnyć. S tym ſo cżiwila rubleżnych ſwérjatow wjetſo pomjeſchi.

S **Minakata.** Sańdźenu njedźelu ſwjeſcże'ſche rentjer Auguſt Wieſel cżiły a ſtrowy ſwoje 83. narodniny. Wſchi tute ſkładnoſći ſo ſtarzeſ ſe wſchěch ſtron ſbożopřeja wunraſſchu.

S **Wulkich Sdźarow.** Wutoru dopołdnja tu ſ wuhlom pokładzeny cżežiły wós ſ pſchiwſchakom do ſ Budyſchina pſchikhadźaſeho makeho cżežiteho wola ſawadźił. Tutón ſam zyły dźeń puczka ſobu wleczeny a potom ſo ſ taſſej mocy ke kromje khódnika ſtłoczi, ſo ſo prędny dźeń wola dopołnje roſbi. Wołowy wjednik ſo pſchi tym ſrani a pokjeſche ſo do Wojerowſkeje thorownje dowjeſć. Druhi wobſhedźeni bjes ſchkody woteńdźechu. Każ je k njemu wótko, njeje ſo ſtórſche mutaſnike.

Powěsće z cyłeho swěta

Cżěrne pohibadne njeſboże.

S **Pirny.** Pſchi pſchejtorkowanju wołow na tudyſchim dwórniſchczu buchżej ſrjedu popołdnju 50 lět ſtaremu żeleſniſkemu ſaſtojnikej Martinej Michałej wobſnoſy wotjědżenej. Sniežkożeny wumrě krótko po ſwojim dodaczu do tudyſcheje khorownje.

Móſt powjaſoweje żeleſnizy nad rěku Solawu ſo ſypnył.

Wutoru je ſo ſ dotal njeſnatele pſchicżiny nadobo pſches rěku Sſolawu (Saale) wjedźaży móſt powjaſoweje żeleſnizy němſkich ſolawy-twornjow w Bernburgu ſypnył, kotraż kalkowe ſtały ſo ſodowm fabriku ſwjaſuje. S kamjenjemi poſnje nakładżene żeleſne wo'ježki powjaſoweje żeleſnizy padnychu do rěki, tak ſo je rěka na tutym měſtnje ſa łódźiſtwo ſawrjena. Podało kamjenje ſaſypaſchtaj też dwaj wulkaj rěcznaj cżołmaj, kotrajž bźichtaj pſchi brjoły ſakótkwienaj, tak ſo ſo jedyn ſ njeju podnuri. Wołowy do ſchkody njepſchińdźechu. Móſt bźeſche 25 lět dołho ſwoju ſłużbu wukonjał. Każ je ſo njeſboże ſtało, njedaſche ſo dotal ſwjeſcżeć. Statny minister Frenberg, kotryž ſam na měſtno njeſboża pſchiſchwata, pſchikaſa, ſo maja Magdeburgſke pioněrojo wſchě do wody ſpadane dźeła ſwuczahać, ſo njeby łódźiſtwu puci dźeła ſpſ ſaraſeny.

Njeſboże pſchi natwarje mjeſynarodneje wuſtajeńzy w Parisu.

Na twarſkim měſtnje doma ſa franzowſke żeleſnizy na mjeſynarodnej wuſtajeńzy 1937 w Parisu je ſo wutoru ſaſypnjeńſke njeſboże ſtało. 30 dźěłacżerjow, kotřiž na 4 metry wyſokich rojchtach ſtojachu, kotrejž pak ſo nadobo ſypnychu, ſobu do ſtubiny padny. 22 ſ nich ſo pſchi tom ſrani a to 6 cżežy, tak ſo dyrbjachu ſo do khorownje dowjeſć.

Dwě dźeſći ſo ſadušnyłoj.

We wſy Mettingen pola Mimara ſo dwě dźeſći ratarſkeho pomocnika Schrötera ſadušnyſchtej. Dźeſći, 4lětna holczka a 2½lětny hólczeń, rozſchtaj ſo pſchi kachlach, hdyž bźichtaj ſtarſchej na dźěło woteſchłoj, wucżahnyſchtej popjelowu ſaſchćik, w kotrymž żehliwe wuhło leżeſche a pokojſchtaj ſtare drahy na njón. Te ſo łapaſtichu a kur, kotrež pſchi tym naſta, dźeſći, kotrejž bźichtej do hydlenja ſamknjenej, ſadušu, dokelž jeju wo pomoz wołanje njebě nichtó žkyſchał.

11 morwych pſchi letadłowym njeſbożu w San Franzisku.

Krótko pſched pſchiſtajenjom ſo wulke letadło „United Air Lines" nad pſchiſtawom ſwrózi. Letadło ſo hnydom podnuri. Wſchěch 11 puciowazych ſo hnydom łatept. Cżeła dotal njeměſtachu wucżahnyć.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk, 11. februara 1937.

Wěcerawše tvarzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,18	100 čeſkoſł. krónow	8,656
100 ſwajc. frankow	56,78	100 franc. frankow	11,59

Barlinſka burſa, 10. februara. Cżicho a bjes wjeſcheho łóſchta każ na pſchedchadźazych dnjach wotewri ſo wczerawiſcha burſa, dokelž běchu bankowſay łaſtupjerjo ſaſo ſ próſdnymi ſtaſanſkimi knihjemi na wiki pſchiſchli a tehodła pſchikrocżi burſowny wobkhod ſ powołańſka ſ dalſchej realiſazji ſwojich krótkocżaſnych engajmentow. Pſchi njedoſtatku kupzow ſamochu mjeńſche poſtrěżenja na kurjy tłocżicź. Sdźěła ſtachu ſo wotpſchedawanja ſa wulkajne ſlicżowanja, ſchtož bjes dwěla ſwiſnuje ſ krutej ſwermarku. Pornjo tomu bě na akzjowych wikach żiwiſchi wobkhod, a ſańim ſo ſwjetſcha na wulke emiſnje konzentrowaſche.

Barlinſke żitne wulkowiki. Wobrót na Barlinſkich żitnych wulkowikach bě na małe nakupjenja ſa wſchitkownu potrjebu wobmjeſowany. S bohatych pokjeſenjow je ſtrony ratarſtwa, kotrež ma do łónża tuleho měſaża ſwój dorbneiſki kwantum wotedacż, drje żitne hoſpodarſke ſwjaſki hłowny dźeł wotebźeraju, małe dźěłny na wagonach pak też na Barlinſke wiki pſchikhadźeja. Młynowoſkeje pſchewaſy, hnydom pſchedźěłaja. Dowuzjeſnjenje wobſtatkow njeſe też w rożwj dotal mózno bźło. Sa pſchenicżnej muku je wulke napraſchowanje, ſwjetſcha pak ſu młynowi wupſchedate. Rjenoje muki je doſcż na wikach a wobkhod je jara żiwy. Sa pjezowańſke żita ſu dobre ſwuſtkowańſke możnoſće. Nieje pak pokjeſenjow. Jeczmjenje ſa piwarnje a indukrtiju fo pytaja, tola njeje wjele pokjeſenjow na wikach, haczrunjeſ je mózno, też prenje kaikoſce derje ſameſcżicź. Wowſ ſa indusrtiju ſo pomału wotbywaſ.

Wěcerа ntacżeiche w Barlinje ventnar

pſchenicy M 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr., — rolſ R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenia G 7: 8,45 hr., G 9: 8,70 hr., — wowſa H 10 7,85 hr., H 13: 8,3 hr.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolljowe ſymło po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny w złotej hriwnje.

	10. 2.	9. 2		10. 2.	9. 2.
pšenica	212,0	212,0	lunv	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woks	26,0-28 0	26,0-28 0
jeczmjeń now.	—	—	mądre luniny	16,0-17,0	16,0-17,0
jeczmjeń, nat.	—	—	ſotte luniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowſ	—	—	zeradelle	—	—
kukurica	—	—	rana, wosuſk	—	—
pšenč. muka	27,50	27,50	łany wosuſk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni, kruſki	—	—
rżane „	10,10	10,10	ſyno, 50 kg	—	—
raps 1000 kg	—	—	rżana ſłoma	—	—
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšenč. „	—	—
lane ſymjo	—	—	wowſna „	—	—
njeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	rżena „	—	—

Płaćizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za jeczmjeń za wuplodźerja 7: 1 9.0 9: 174.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 10: 157.0 13: 166.0

Nadawki ratafstwa w Hornjej Łužicy

Sańdźenu ſobotu mjeſeſche ſwjaſk nětkuſchich ſchulerjow ratarſkeje ſchule w Budyſchinje ſwoju ſhlownu ſhromadźiſnu w Krónje, na kotrejž mójeſche towarſtſowny wjednik bur Fleiſcher ſ Wělſchez wjele nětkuſchich ſchulerjow a ſchulerkſ a dale też wucżerſtwo ſ ratarſkeje ſchule powitacż. Pſchi tutej ſkładnoſći porěża město ſadźěwaneho hłownego wobſkłowneho wiednika, bura Kſchiżana ſ Małeje Prahi, ratarſki rada dr. Paul wo nadawkach ratarſtwa w Hornjej Łužicy. S jeho pſchednoſchka tole wuſtołnjenjej:

Po pſchepruhowanju ratarſkich hoſpodarſtwow dźěła w Budyſchinſkim wokrjeſu nětkże 20 proz. ſ njeſpokojazym, 50 proz. je ſpokojazym a 30 proz. ſ dobrym wuſtłěkom. W běhu pſchichodnych łět budźe mózno, dokonjenja prenjeje druzjiny wo 20 proz., ſrěnjeje wo 10 a dobreje wo 5 proz. ſtopnjowacż. Na pra'chenje, wo każ wjele prozentow reſp. dwójnych zentnarjow na hektaru mója ſo wunoſchki kulturnych roſtlinow w běhu wuplodźerſkeje bitwy w pſchekrěku w naſchim wokrjeſu powjeſtſchcżej, ſo jeſkhowaza wotmołwa da: Naſywiſe żita wo 10 proz., to je 2,2 dztr. na hektar naſetmeho żita, 8 proz. = 1,75 dztr., běrny wo 18 proz. = 30,6 dztr., zokrowa rěpa wo 5 proz. = 13,5 dwójneho zentnara. W płahowanju połnjeje piży je ſtopnjowanje jenoż ſ pſchemēnjenjom dźeſeſetowych połow do łużetnowych połow mózno, ſchtož pak ſo jenoż pola naſ we wobmjeſowanej mēr'e radźi. Na praſchenje, w kaſſej roſnuerje měte ſo w pſchichodnych létach wunoſchniſche ſo naſchu potrjebu trěbne kulturne roſtliny město nětcżiſchich płahowacż, ma ſo wotmołwicż: Płahowanje wowſa je w Budyſſkim wokrjeſu pomērnje wulke a tehodła mója ſo město njeho druhe wunoſchniſke kulturne roſtliny płahowacż. S lenom je ſo w naſchim wokrjeſu 103 hektarow wobkhoſo, tuhu wobſchćż njeje mózno dale powjeſtſchicż, dokelž może ſo płahowanje lena jenoż w jużnym dźelu wokrjeſa bjes riſika pſchewjeſcż. Na pēſkach njeje ſo płahowanje lena wupłacżiło. W zyłu mēte ſo tute ſamērr dospēć: Město 200 hektarow wowſa a 100 hektarow łużic: 300 hektarow naſymſkeho jeczmjenja, město 100 hekt. wowſa a 50 hekt. łuki: 150 hekt. ſymjeńmeje kukurizy a město 50 hekt. łuſchczinow a 50 hekt. łuki: 100 hekt. wołiowych płodow. W naſtupanju łukow a paſtwiſchczow a jich wunoſchniſcheho ſwużitkowanja łaſtupuje wokrjeſne kurſtwo jeſkhowaze ſtejiſchcze: Tajke wobſchćrje, kotrež ſ regulazju rżkow ſchkodu poczerpichu, maja ſo podwaracż. Też je mużne, ſo ſo dźeł w pſredawſchich létach ſawjeżenych paſtwiſchczow ſaſo do pólneje kulturny pſchemēni S tym dobyte pola mēte ſo na tole waſchnje wużicż: 100 hektarow ſa naſymſke jeczmjenje, 50 hekt. ſa ſymjeńſtwo kukurizn, 250 hekt. ſa naſymſku rożku a 150 hekt. ſa wobkopne płody. S lépſchim wotkładanjom a prawym hnojenjom łukow może ſo 55 prozentowke ſtopnjowanje wunoſchka dożeż. S podwotzanjom a nowym wobſkażenjom nēhdże 5 proz. ſtopnjowanje. W naſtupanju płahowanja mjeſyplodow ſtejimy w Hornjej Łużicy ſobu na prēnim mēſtnje. W naſtupanju powjeſtſchenja hódnoty ſcleneje a ſuiſcheneje piży może ſo ſ lépſchim wotkładanjom, wujſcżom a konſerwowanjom wo 15 proz. wyſchſchi wuroſchi dospēć. Na lépſche dokonjecy naſchich ſtótnych wobſtatkow pſchekładżeje, ſo jako dospēwny ſamēr pſchereſkow ſtopnjowanje dżeſnjiſchich mlokowych dokonjenjow wo 20 proz. = 440 litrow ja kwum wobliczi. Mużne je te ſtopnjowanje naſcheho wobſtatka worzow wo 50 proz. = 11 400 kuſow, każ też wunoſchku wo'wu wo 6,25 proz. na 4,25 kilogr. ja wowzu. W płahowanju kur ma ſo na 25 proz. powjeſtſchenje liczby jeſi ſa kokoſch, to je 1,2 ichtu dżěłacż. W ſtadarſtwie ma ſo tohorunja wo 40 proz. wjeſtſch wunoſchk a lépſcha kaſkoſć dospēć. To je mózno, hdyż w ſurowej ſymje 1928/29 ſmierſnjene ſchtomiſi ſ wſobnym narunanmy. So buchu ſo tute ſamēry dospēle, budże ſcſchowanych napraſchow trjeba: Wobeſdżenje polow a dworow pſchepywowanja ſenje a popjelny na połach, wutwarjenje radupodawanja jednotliwjanu a wukładanje hoſpodarſkich poradnikow. Tam hdżej budże to wobſeże trěbne, ſo tute wulke nadawki njebudża bjes ſtatnych podpjerow dopēlnēć hodżeż. Tu do praſchenja pſchiſnżbu: Podpjery ſa twarjenji ſilow, hnōjnichczow a ſuchownych ſamow, ſniženje produkſijnych wudawkow, wobeſże ſniženje elektriſkeho pruda wołożenje poſticżenja kreditow ſa wuporjedżenje twarjenjow, podpjeranje wſchěch naprawnow, ſo by ſo ſtót ſtrowy wilkowak, ſnjeſchenje muſy na ratarſkich dźěłacżerjach porjadne wukubłanje wucżolnikow każ też wopytanje wotrjadnych ſchulow.

Pſchednoſchk mjes pſchipoſłuchaſtwom wulki ſajim ſbudźi.

Hłowny redaktor Marko Smolerſ. Zamolwity w politiſkim feuileton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a pſchiſpi Marko Smolerſ; za nawołtki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerſ. Cišć: J. Cyž. dr. jur. w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1823. — Tu khwilu tarifna łiſcina ſo. 6 płaći.

Omnibuž na Philipinach do wudrjeižy padnył.

Na hórskej drózy njedaloko města Baguio, něhdže 220 kilometrow k połnozy wot Manile, omnibuš, kotryž bě z domorodnymi połnje wobsadzeny, do něhdže 70 metrow hłubokeje wudrjeje padże. 23 wosłowok ža pschi tym mori. Dospołnje rosbity wós a też morwych dołaj njemóžachu wuczahnyć, dokelž je pschistup do wudrjeižy jara wobczežny.

225 lět stara biblija ža namakała.

Pschi wuprózdnjenju łubje ratak August Hodam z Nickolausriethu we wokrjesu Sangerhausen, staru bibliju z léta 1712 namaka. Biblija je do zwiniazeje koże zwjazana a je njedźiwajo zwojich 1885 stronow jenoz z dźełom zgnjeje biblije. Tutón wuthowany dźěł pak je pjeczory a to za katholikow, za evangelistich, za reformowanych, za židow a skónčnje holandski pschetołk. S wudawariom tutych biblije je prof. Mattuj Hillers z Tübingskeje university.

Sawinuja skónčnje blaki bolenje hłowy?

So ža skónčnje blaki radu k tómu wuźita, so bychu wschelake łajenja wschědneho žiwjenja wujasnile, je znate. To wobsebje placži za njewiedra, powodźenja a nětko też za wschelake radijowe łajenja. A nětko pschikhadźeja iendźelske nowiny „Daily Mail" z nowej powěsću. Tuta nowina dawa nowym wobjewjennym skónčnym blakam winu za bolenje hłowy, rozscherjene w naschim cžasu, kotrež maja zwoju pschičinu w elektriskich łajenjach gethera, kotrež sašo maja zwoju pschičinu w skónčnych blakach. Tute łajenja cžuzitwi ludźo jako hłowobolenje sacžuwaju. Hacž tuta theorija trjechi, ža wěsto dotal njeje swěscžicz dała. Skónčne blaki wschak žu wuczenym hižo wjele starosczow a hłowobolenja nacžinile, dokelž niemóža zebi wujasniczi, kak tute blaki nastawaju.

Tragiske sczěhwti inserata, z kotrymž ža žona pytasche.

20 lět stara Beatrice Pelissier w Marseillu namaka w Pariskich nowinach nawěscžik, z kotrymž amerikanski cyrkuskluber žonu pytasche. Młoda Francowska pisasche na podawanu adresu a pschipołoži pismu zwoju fotografiju. Po krótkim cžasu telegrafisaju 1000 dolarow pschewokasanych dosta a bórzy na to list Amerikana w kotrymž tutón proschesche, zo by jako jeho niewěsta žo hnydźom na puć do Ameriki k njemu nastajiła. Młoda holza tuto pschesče po krótkim rozmyslenju dopjelni a bě połna wocakowanja. Tola hrózna ju pschendże. Hdyž po pschikitaniu w New Orleansu ju cžornuch wocakowasche. Dospołnje sniczena po tutym pschekwapjenju wośta holza nětma, mjes tym so cžornuch se trudnymi skowami po nětkotrych mjeńschinach rieknu, so je je to z jeho winu. Hdyž tuta njeluba situazija dweju cžłowjekow njelubołownje zkinz. W swojej łubosczi k njej pak njebě kurale mók, jej w swojim listce zdźěkcž, so je druheje rasy. Hdyž bě ju holza trochu shrabała a hdyž zhansche swojemu nawołeni hiscze nětko zdźěkcž, pytnu, so bě tutón městnosć hižom wopuschczik. Hiscze tamsneho dnia wopuschczi Beatrice městno swojscho njemiłeho pschekwapjenja, so by z prěnim lěpschim parnikom žo sasno do swojeje domisny nodała. Hdyž parnik w Marseillskim pschistawje połaka, njesbožownu wobwěsnjenu namakacz.

Ma piwarnja z piwom łód podawacz? — Rozsud sakłodneho wusnama.

Psched něhdže 3 létami pschestachu Anhaltske piwarnje hospczenzarjam z piwom łód podawacz. To běchu hospczenzarjam psched tym pišmonje zdźełke, wusběhujo, so niejsu winowate, darmo łód podawacz. Hospczenzarjo pak běchu druheho mnenjenja, pokalujo na to, so žo piwo bjes wothładanja z łodom njeda wothycz a so je łód potajkim pschedmjet, kotryž k piwu słuschi a tohodla maja jón piwarnje darmo podawacz. Se sczěhwkom toho bě stórzba, kotruž Deżauska mšitna skupina hospczenzari sa jedneho Deżauskeho hospczenzarja pschecziwo piwarni sapoda. Dla sašadneho wusnama łuteje swady stejesche zentralne wjednistwo mjenowaneje skupiny we Barlinje sa Deżauskej městnej skupinu. Piwarnje we běhu wjeżesa na to pokasachu, so žu hospczenzarjo łód pschezo sapłacżili, schtož pak tuczi prěsachu. Hamtiski žud pschesczhschowasche tohodla w běhu poschednich lět pschez 300 hospczenzari w zytym Anhaltskim kraju. Najwjetschi dźel tutych hospczenzarjow wupraji, so žu jim piwarnje łód darmo podawake. Hamtiski žud w Deżawje po tym wutoru rosžudźi, so žu piwarnje w Anhaltskim wokrjesu łód darmo podawale, schtož potajkim wobkhodnemu zwuczenju słuschna. S tym potajkim hospczenzarjo dobychu. Bjes dwěla pak budża žo z tutej należnosczu hischcze wyschiche žudniske instanzy saběracz.

Nowe sadowe družiny za Łužicu

S **Barta.** Ssadarske towaršstwo mějesche njedźelu popoldnju w Müllerez hospczenzu w Barcze derje wopytanu zhromadźiznu. Pschedźěłowa towaršstwa, wuczeł Panach z Barta, najprjedy dźatne pismo něhdyschnjo pschedźěłowy wosch. wuczerja na wotp. Lodneho wojewi, kotremuž bě žo za jeho wulke sasłużby wo sadarstwo wosebite pocżesczenje stało. Po tym mějesche ratarski rada Umhauer pschednoschk „Wo nowych sadowych družinach". Dla wschelakorosczе krajnych rjadownjow w ranschej Sakskej je žo jako trěbne spóznało, so ma žo liczba Łužiskich sadowych družin pschemnicz. S dotalnych jabłukowych družinow stej słota reneta a blendheimske jabłuko dla pschemakeho wunoschka za nasche poměry njepschihódne družiny. Dopjelnicz maja žo tohodla družiny z łužiskimi nalikowymi jabłukami, porhynskimi bunowymi jabłukami (Bohnapfel), z rjanolinku z Ochranowa (Schöne von Herrnhut), cžerwjene hwězdaste renety, z bojtowym jabłukom (Boikenapfel) a rjanolinku z Nordhausena. Hdyž też tute družiny žo z wosebitej wulkosczu njewuznamjenjeja, žu wone tola zwojeje dżerżliwosczе a krutosczе pschecziwo thoroschczam za nasche poměry jara wusnamne. Też „kruschwowe, wischnjowe a słowkowe družiny maja žo z dobrymi nowymi družinami rosschěrjecz. Ssadżenje wischni a słowkow ma žo dale porucżecz, z poslednich wosebje němska domiaza słowka. Też płaławanje kośmacżkow, janowych jahodkow a malenow budże wunoschne, dokelž žo tutón žad da do marmelady pschedźěłacz. S postajenjom krutych płacżišnow je spadowanje płacżišnow snjemóžnjene a tohodla budże płahowanje žadu pschezo wunoschne. S wumnjenjom za to pak je dobre wothładanje žadowych schtomow a wutrajne wojowanje pschecziwo schłódnikam, na cžoż maja wjesni wózwuwstojni z wjesnjanoschtami a wjesnymi burskimi wjednikami wosebje kedźbowacz. Pschedźenda na to hiscze pokasa, so budże 25. februara w Budyschinje wokrjesna zwjazkowa zhromadźizna, kotraž by žo dyrbjała hohasce wopytacz. Towaršstwowe sobustawy móža swoju potrjebu žadowego karbolinea pola sahrodnika Mérczina w Bukoini dostacz. Spocżatk měrza žo wón za potuńschenu płacżišnu wotedawa. Za nowe sobustawa pschijachu bura Kracza z Brěsez.

Wulka woda pschi rězy Rhynu.

Wokoło Mohucza (Mainz) Rhyn po wulkich deschczach poślednich dnjow pschez swoje brjohi wustupi. (Schert.)

Posledn'e politiske powěsće

Bołharska wustajenja na Lipscżanskich wulkowikach.

Bołharska žo lětża prěni krócz z e zhromadnej wustajenju na Lipscżanskich nałetnich wulkowikach wobdźeli.

General z Oven wumrěł.

General infanterije z Oven je 82 lět stary w Barlinje wumrěł. W lěcze 1911 bu wón gouverneur w Metzu. W lěcze 1912 žo z Oven na generala powyschi. W februaru 1914 žo na wotpocżink poda. Pschi wudyrjenju wójny žo general z Oven sašo na gouverneura w Metzu powjerna. Zdobom běsche wón hacż do léta 1918 wjednik Metzkeje skupiny. Kónz léta 1918 žo sašłużbny general dopołnczne na wotpocżink poda. — Wjednik a nětki kanzler je žyrnej semrětcho, wyschkej z Obenej, zdobuzarowański telegramm pósłał.

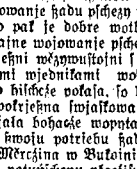
Rjany pocżink. Wucżerka dawa žej najwetschejše prózy, schulerkam pocżink sczerpnosczе rozkózacz. So by jón rjadownje po możnosczi pschikładnje pokasała, narucżuje na cžornu taflu wobras, pschedstajejo małeho hólcżeza, kiž na ławzu pschi rězy žedźi a wudźi. „Wjehcże tutoho hólza?" prasche žo dźěcži, „wón wudźi. Dyrba směrom žedźecz a cžakacz, doniž rybička njejakuhnje dyrbi potajkim sczerpliwosczе mécz." A rěczeše zyły cžas wo rjanym pocżinku sczerpliwosczе. Skónczinje myslesche, so je na cžasu, so žo z prascheniom pschestwědczi, so njeje podarmo rěczała. „Potajkim, něsto mi prajcze, schto triebacze nainufsnicho, hdyž chcze wudźicz?" — Zenohłósnje sawołachu dźěcži: „Nyhjaze wałi."

Towaršstwowy powěstnik.

Bukecy. Hrajerjo njedźelu 14. februara wjeczor pola Stangee zwuczeja.

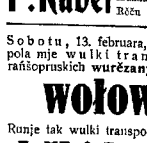
Bukecy. Wosadna skupina Domowiny. Njedźelu 28. februara wotměwa so zjawny Serbski wjeczor pola Stangee. Spěwny koncert. Nowe wulke dźiwadło wot Wjele: Naš statok — a reje.

Pančicy. Spěwny wotrjad „Lipa Serbska" zeńdże so štwórtk 11. februara we 8 hodź. pola Natušee we Kukowje. Spěwakhmanych sobustawow Domowiny lubje witamy.

S krutej wolu k prawemu dokonjenju.

Znamjeschko, kotrež budża wobdźělnizy 4. sakskeho krajneho burskeho dnja w Lipsku wot 15. do 17. februara wuńdźe.

Mam wot piatka, 12. małeho rózka 1937, w swojej filiali w Budyšinje w hotelu „k Markhrabi" zaso nowy transport

kruwow, jałojcow a młodcho skotu

z połnym rukowanjom po znatych tunich płaczinach na předań.

Dale mam w swojim hłownym wobkhodźe w Drježdźanach wulki wubjerk koni do dźěła a na rolu płaczizny hódno na předań.

Paul Grosch, wikowańnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30 telefon 50628, pryedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Serbja, rěcże ze swojimi dźěćimi serbscy

a přepodajće jim tutón drohotny pokład našich prjedowikow njeskaženy. Čitajće z nimi naše

Serbske Nowiny,

wosebje dźěcacy kućik, kotryž so z wulkej łubosczu kóždy tydźeń za našich najmjeńšich pisa

Meble a połstrw. twory

kupuječe pola firmy

P. Rubel w Budyšinje Mužak. dróha 4 Róčn serbscy

Sobotu, 13. februara, dóńdźe pola mje wulki transport rańšopruskich **wurězanych**

wołow

Runje tak wulki transport

běhakow.

Stoja jara tunjo na předań.

G. Greibig w Supowje

Telefon Kumwald 295

Štóž w „Serbsk. Nowinach" swoje twory njeposkića, nima kupcow abo je njewotbudże. Tohodla niemóże nichtó, kiž na nóšto na předań, to biez nawěšika w „Serb. Now." činić!

Wčera srjedu, 10. małeho rózka, dopołdnja 1/4 9 hodźin je Bóh luby Knjez po dlěšej, sćerpnje znjesenej khorosći, derje domawobstaraneho ze swjatymi sakramentami, mojeho lubeho mandźelskeho, našeho staroscziweho nana a dźeda,

Michała Krječmarja,

we 68. lěcze jeho žiwjenja wotwołał z tuteje zemskeje časnosće k sebi do raja wěcznego měra.

Pusty wjeczor budże pjatk w 6 hodźinach w domje na Hornčerkej hasy 19. Njeboćičkeho přepodamy sobotu popołdnju w 2 hodź. ródnej zemi na Mikławšku, wotehdźo ze žarowańskeho domu.

We hłubokej zrudobje to wozjewja

Hana Krječmarjowa rodź. Bjedrichec.
Dr. Mikławš Krječmař a mandź.
Pawoł Krječmař a mandź. a dźěći.

W Budyšinje a Prazy, 11. małeho rózka 1937.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćenčafske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 36 — Budyšin — Pjatk 12. februara 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Němska dźěłowa fronta so za powołańske woćehnjenje młodźiny stara

Nowinarska słužba němskeje młodźiny zdźěluje: Generalny wyšši Göring, wjednikowy poručeŕ z ša schtyrilětny plan, je njedawno namolwjał, so by kóždy k poradźenju schtyrilětneho plana pśinoschował. Sto byschtaj je swojeje strony pomhakuj, staj němskostatny organisaziski nawjednik a njekostatny nawjednik dźěłowe fronty dr. Robert Ley a wjednik němskeje młodźiny Baldur ze Schirach wo powołańskim wozehnjenju němskeje młodźiny, kiž je za schtyrilětny plan tak wažne, w rozrěčowanju swoje jenake stejišćo wo sakładnych muślach powołańskeho wozehnjenja wuprajiłoj.

Se sakonjom z 1. dezembra 1936 wo Hitlerjeŕej młodźinje je so zyła nětnika młodźina do Hitlerjeŕeje młodźiny zapśijała. Jeje cźełne, duchowne a pózcźiwośtne wozehnjenje zwonka starschiskeho doma a schule je so němskemu wjednikej młodźiny pśepodało. Młodźina so w pśichodźe na wschěch stronach žiwjenja dospołnje za zhromadnosć luda strucźi. Wjednik němskeje młodźiny wožebje na powjetšenje powołańskeho dokonjenja kedźuje. Wón němsku młodźinu namolwja, so by napraŕawam powołańskeho strukźenja w němskej dźěłowej froncy podwoli.

Němska dźěłowa fronta je pśichźiwschna organisazija za powołańske wozehnjenje. We wjednikowym wukasu z 24. oktobra rěka, so je nadawk němskeje dźěłoweje frontky, wopraŕdźiu ludowu a dokonjeńsku zhromadnosć wschitkich Němcow wutworiś a so staraś, so móže kóždy jenotliwy swoje městno w hospodaŕskim žiwjenju naroda w duchownym a cźełnym zapśihnjeńcu wupjelniś, na kotrymž je k najlěpšenu dokonjenju khmany a tak za najwjetšeho wužitk za ludowu zhromadnosć rukuje. W tutym wukasu so hišće praji, so ma so němska dźěłowa fronta za powołańske wukubłanje staraś.

Dźěło w januaru

Dźěło w januaru steješe žywje pod wliwom trajneje zymy, kotraž běše so na wjetšich dźěł Němskeje rozšěrka. S njej su so wschitke saisonske zwonkowne powołanja žywje potrjechiłe. Ličźba ludźi bjes dźěła je so tohodla wo 374 000 powjetšiła a na 1 853 000 stupiła. Tak běše pśichźěkranje biesdźěłoscźe w zymje nětkuže tak wulke kaž w sandźenym lěcźe (817 000 pomjo 314 000).

Dokelž běše wjedro loni milišče a pśihódniše, budźiše so hišće žiwjenje pśichźěkranje biesdźěłoscźe mokło wocakaś. Mono pak njeseštanje, dokelž su dźěłarnje, wožebje twarstwa a wšelemyślа twarskeje potrjeby, dźiwajo na nowe skaśenki a cźuśiwy njedostatk na wotrjadnych dźěłaceŕjerach swoje staśne dźěłaceŕstwo zdźeržałe, dalokož běše jim to nětkaŕ móžno. Hyšći pśichźomnišče wjedro sajtupi, móža hyndom sajo dźěłaś.

W saisonskich wonkownych powołanjach je liczba njesaměšłukanych wo 256 000 nichtóŕkała. W zwonkownych powołańskich skupinach wo 118 000 pśichtóŕkrašče. Liczba twarskich dźěłaceŕjerow a twarskich pomonych dźěłaceŕjerow wo 190 000 pśichtóŕkalšče a słohka zkhodźeńk koło zamjeho cźasa lońskeho lěta pśichekrocźi. Naspomnicś hódno je, so je biesdźěłosć w twarstwje wjele niže biesdźěłoscźe we zymje 1928/29 wołtała, hdźež tohorunja trajne njerjesnje dźěła w twarstwje hašče.

Wjednik je 50 000 hriwnow za „wopory dźěła na morju" pśepokazał

Wětšyne wjedro na morju je w sandźenych měsajach wjele woporow mjes němskimi namórnikami a rybakami zadało. S tuteje pśicźiny je wjednik „wotkasanju za wopory dźěła na morju", kotrež je won zam sałožił, 50 000 hriwnow pśihipotafał.

Tute pjenjezy su za žwójbu sjesłožonych namórnikow poitajene a maju so wschudźe tam, hdźež renty powołańskich druźtwow njedostajaju, k sawěsćenju sawołajenych wužićź.

Też němski minister dr. Frick je z teje zamjeje pśicźiny a k tomu zamemu samérej 10 000 hriwnow wukazał.

Sćěhwki wuzamknjenja ze strony

Wjednikowy namjetnik je z wukasom stronine žłužbne městnosće na to pokasał, so stronjenjo, kiž su wustupili a tu so pśecźiwo wjetšim winowatosćam, kiž stronjan pśichi žwojim sastupje do strony pśiwesłušnje, pśicheschli, wjeso też žwoje druhe wjednikse stejišćaca abo dźěło w stronje a wschěch jeje organisacijach kaž też wschitke cźełne sastojnstwa w městach a gmejnach, kiž su po poručnosći strony pśichewjali, pśichi žwojim wustupjenju ze strony automatiśy słubʼa.

Runje tak so zamo rozumi, so dyrbi wustupjenje stronjana, kiž je sastojnik a kiž ma jako tajki wožebite winowatosćе k nazionalsozialistiskemu statej, za njeho też cźejke sćěhwki měrcź, schtož jeho sastojnsku khmanosć nastupa.

Wotstronjenje se strony a jeje wotrjadow je pak — tak so we wukasu wjednikowemu namjetnika pokrazuje — za kóždeho hischcze cźestneho ludoweho towarścha tak krute khłostanje, so so (z wuwzaćom wožebeje cźejkich padow) tamtemu, kiž je z hibanja wustupił, ninna jeho pśiwatne dźěłowe městno wołaca.

Dišziplina, kiž je dźiwajo na wěcźny nadawk hibanja njeparujomna, dyrbi so stajnje żelejnje sakhowaca, njedźiwajo teho pak dyrbi so na to hladaca, so zebi hišo w sajinje žwójbu wustupieny bjes nusnosće hospodaŕsku hubjeńscho njeśeji, hač kóždy druhi ludowy towaŕśch.

Dr. Arnoscht Hanfstaengl 50 lět stary.

Wukrajny nowinaŕski schef nazionalsozialistiskeje strony dr. Arnoscht Hanfstaengel je 11. februara žwoje 50. narodniny wobswjećił. Wón je stareje bayerskeje žwójby pokhadźa, kotrejž pokhad w Bayerskej hač do lěta 1350 žaha.

Hač do 250 hriwnow měšacznje sa pucźowanja do Awstriskeje.

Nawjednik němskostatneje městnosće sa devizowe hospodarjenje je z wokolnym wukasom z 8. februara nowe pśicheda pišma wo pśiwatnych pucźowanjach do awstriskeje wudał. Najwjazy šmě so na wožobu a měšaz 250 hriwnow pśiches mjeju zobuwjaca. Dowolene njeje, 50 hriwnow w tukrajnych twjerdych pjenjesach abo wukrajnych pjenježnych druźinach do Awstriskeje bracź.

Španiscy nacionalni wojacy su město Motriol wobsadźili

Schpanišzy nazionalni wojaży bjes pśichestacja postupuja. Nazionalne radiowe sćelaki rosprawjeja, so su schtwórtk dopołdnja město Motril dobyli. Motril je wjazy hač 80 kilometrow k ranju wot Malagi zdaleny.

Franzowska Havaska telegrafowaŕnja se schpaniskeho města Abile powź, so je žrjedu popołdnju nětkuže 20 naklađenych cźełitych automobilow schpanišich bolschewikow z Argandy po Valenziskej dróży pśischło a je špytało, zo do Madrida dobyć. Nazionalni wojaży dachu so wosam k zebi sćišaca a potom z maschinskimi a ručnymi stełbami do nich tśełachu. Někotre wozy na dróży sliju wostachu, špytne samochu so wróćiś. Ani jenemu cźełitemu transportnišich autow njeběšche móžno do Madrida dojeć.

*

Někotre radiowe sćelaki powěcźu, so su schpaniške nazionalne wójnške łódże žrjedu rano do Barcelonskeho pśischława tśełezo bolschewikiskeje petrolejowy parnik potepiłe a druhu łódź wobschkodźiłe.

W pśischławje města Almerije su nazionalni lětarjo 2500 tonowy wulku bolschewikisku łódź z bombami wobschkodźili a potepili. Wojazy bolschewikiskeje miliźy su, hdyž je Malaga padła, do Almerije cźekanuli. W Almeriji wulka njewěstosć knježi. Mjeńdźanske jarjadnistwo je wojsewito, so město jenoź žony a dźěći pśichijimuje, so pak maju so mužoje na frontu wróćiś.

Kaž so někto hischcze ihoni, je pśichi wojowanjach wo Ciempozuelos z połdnju wot Madrida pśiched někotrymi dniemi zyła wotdźělenje mjenenarodneje brigady, dozpła 1300 muži, žiwjenje ihubiło. Mjes padnjenymi běchu franzowźi wjschi a franzowscy hejtmanaj.

W městce Malaźe a w zn'ej provinzy so žiwjenje zaso do swucźenych kolijow wróća. Na wschelakich cźarach hižo zaso autobuzy jeźdźa, teherunja w Malaźy dróhowe żelezniny. S wokolinu pśichiwpuja zyrobu do Malagi a do druhich městnow, kiž su nazionalni wojazy wobžadźili.

Madrid so na skóńcne wojowaje pśihotuje

S powěcźow wschelakich schpaniskich radiowych sćelakow je jpósnacź, so je dobyće Malagi a pśichetorhnjenje swisła mjes Madridom a Valenziu schpaniskich bolschewikow žywje porasło. Bolschewikki zwonkowny minister del Vayo je wojsewił, so je padujcy Malagi jeho wojakam bóle sćichkodźiło, hač tśi měšazy trajace wobkhanje Madrida.

Kommunistiska strona je namolwjenje wudała, w kotrymž wosjewja, so je pśichi stajnym postupowanju Madrid w straschu, so je wožamorcji. Pśichi khutnym położenju je wunjo, so je zivilne wobydleŕstwo hnydom mobilisuje. Muźiźa a žónska młodźina dyrbi so k wojewanju na barrikadach pśichitowaca. Madridske kommunistiske nowiny pišaju, so je Madridskemu proletariatej nětčišcze wožebje straschne położenje njeźiwe samjel:zecz, pśichetož pśiched wratami steji žylne wójsko. Madridske wobydleŕstwo dyrbi z najwótšim liźicź.

Francowska n'epŕestawajcy bróńje do čeŕwjene'e Španiskeje podawa

Pariške nowiny „Action Francaise" pišaju wo nowych transportach wójnskeje potrjeby a dobrowólnikow do bolschewikiskeje Schpaniskeje. Sobotu je 48 nowych franzowskich cźełitych automobilow pśched jenymi kasarnami w Perpignanje sastako. Sšnadź su tam měle muniziju wotewjaca. Na druhi dźeń je kolonna cźełitych automobilow potom schpaniske mjesy pśichećka. Dźeń pśiedy je 40 nowych cźełitych autow tehorunja mjesy pola Perthusa pśiceprěkowało. Wschitke běchu z cźełkami kaschćemi naklađene. Schtyri wožebite cźahi su 400 cźełitych automobilow na Boulonske dwórnischcźo pśiwinjesłe. Wot tam su automobile bjes kóžbeho znamjenja pśiches mjesy do cźeŕwjeneje Schpaniskeje wotźěle.

Nowiny so prascheja, schto powjarnowa offizěrozy cźeŕwjeneho wójska w Perpignanu cźinja. Na jich žowjetskorušskich wojeŕskich ciapkach se žowjetiske khwězdu su jich špośnali. Nowiny skóncza žwoju rosprawu so praschecu, schto maju offizialne automobile katalanskeho bolschewikiskeho nawjednistwa na franzowskej semi pytaś.

41 sowjetskorušskich offizěrow w čeŕwjenej Španiskej zajeli

S Lissabona so powź, so staj žowjetskaj kommunistaj Antonow-Owsjenko a Gorew pśicheźiwo 41 žowjetskorušskim offizěram dla poraźki w Malaźy žudnje jednanje wotewriloj. Tutych 41 winowatych cźinja, so su bolschewikojo Malagu zhubili. Offizěrow su hižo zajeli a do Almerije dowjesli, so bychu jich pśiched žowjetskej žud stajili.

Sowjetskaj pósłanc Majas Rosenberg je bolschewikskemu wjednikej Largej Caballerej wosjewił, so žydlo žwojeho pósłanstwa z Valenzije do Barcelony pśepeceloži. S nim zhromadnje 112 žowjetskorušskich offizěrow a sastojnikow, kiž su dotal we Valenziji a Madridže dźěłali, wotpucźuje.

Pariške nowiny „Matin" z aBreckom pišaju, so su katalanzy bolschewikojo po padujenju města Malagi wobsankhnyli, z generalom Frankom we zjadnanju wobydleŕsteje wójny jednaś. Bolschewikiski jednaczelej matej do Burgosa pucźowaś, hdźež schpaniske nazionalne knježeŕstwo zydli. Tam dyrbitaj we měrowych wumjenjenjach jednaś. General Franko pak je hižo zdźělił, so zebi kaž dotal žada, so bo bolschewikojo bjes wumjenjenja poddaźa.

„Malaga — italske dobyvje".

Romske noviny „Tribuna" a „Giornale d' Italia" ſu powdźej jendźelskich novin „Manchester Guardian" wocźišćałe, kiž ſu pišałe, ſo je ſo 6. januara 12 000 Italcźanow ſ munoho wójnſkeje potrjeby do Cadiza pſchiwjeſło a ſo ſu turcźi prawi dobyvcźerjo mjeſta Malagi. Liczbu nimſkich bombowych letadłow (!), kiž ſu k nadźeſeć na wójnſke łódźſtwo Madridſkeho „knjeźerſtwa" ſpromadźile, jendźelske nowiny na 60 wobliczeja.

K tutej powdźeſi je ſo we wobhonjenych italſkich krutach ſdźełało, ſo tam wo wſchém niczo njewědźa. Pſchiſpomnja ſo, ſo je Schwanitſej na wobětnaj ſtronowej mnohy dobrowólnizy wſchelakich narodnoſcow wojuja, a ſchtóž rjekowſkeho ducha italſkeje młodźiny ſnaſe, może ſa to mjeć, ſo ſo na ſtronje nacionalnych teſ italſzy dobrowólnizy namakału. Wudawanje pak, ſo Frankow wojaz nimſku wójnſku potrjebu wuziwaju, ſo ſe ſ nimſkeje ſtrony tak huſto jako wopacźne dopokaſało, ſo je nowe ſapreźe ſbytne.

Londonski podwubjerk je so skhadźował

Londonſki podwubjerk je ſrjedu pohedźenje wotmkł. Nimſku je pózłanz ſ Ribbentrop ſaſtupował. Wo pohedźenju je ſo hamtiſe wozjewjenje wudało. Wubjerkej wotmkowy wobdźelkenych knjeźerſtwow pſchedležachu. S Pérkni dźěl praſchenjow ſo na roſchérjenje neutralnoſtneho ſrěźenja poczahowaſche. Jednaſche wohebje wo mahjenju wukrajnych ſtacźanow ſ wobdźelenju na ſchpanſkich wojowanjach. Teſ wo wotjſchdźe abo pſchiſtupje „dobrowólnikow" w poſtrjechenych krajinach mjeſche ſo poſtajicź. S wotmkowym wukhadźa, ſo ſu ſo wobdźelene knjeźerſtwa prózowałe, ſrěźenje w tutym ſmyſle wozſchérić.

Podwubjerk ſo teſ ſ wotmkowami ſaběrałe, kiž běchu ſo dla dobładowanja ſchpanſkich krajnych mjeſtow japobałe. Portugalſki ſaſtupjer wojeſwi, ſo jeho knjeźerſtwo njemóże planej pſchiſłohowacź, kiž dobładowanje portugalſko-ſchpanſkich mjeſtow źada. To k powſchitkownej rozmołwje dowjedźe, potom pſchedźyda namjetowałe, ſo by ſo tuto praſchenje wobſebitemu podwubjerkej pſchepokałało. To wubjerka měli ſaſtupjerjo Jendźelſkeje, Franzowſkeje, Němſkeje, Italſkeje, Portugalſkeje a Sowjetſkeje unije ſ jich techniſkimi radźerjemi ſtuchcheć. Podwubjerk tutón namjet pſchija. Portugalſki ſaſtupjer jenoź ſ wuměnjenjom pſchihłoſowałe, ſo jeho knjeźerſtwo do teho iwoli.

Słónčnje ſo podwubjerk ſ namjetowanym planom ſa dobładowanje wójnſkich łódźow ſaběrałe. Dobładowanje maju łódźe wobdźelenych krajow wukonjecź a ſo k temu do Schpanſkeje abo ſchpanſkich kolonijow podaſ. Wo tutym praſchenju ſo njedowurađi. Wono ſo w nowym pohedźenju podwubjerka ſchtwórtk dopołdnja roſpomnałe.

Franzowſka pożicźonka wo 600 milijonow frankow ſa Czeſkoſłowakiju.

Franzowſki ſenat je w ſwojim pohedźenju ſrjedu popołdnju namjet finanzneho miniſtra trochu pſchemjenjeny pſchijał. S pſchiſłuſecźom namjeta franzowſki ſenat ja pożicźonku wo 600 milijonow frankow ſa Czeſkoſłowakiſke knjeźerſtwo rukuje. S tuteje pożicźonki barbi pak ſo czeſkoſłowakiſka pożicźonka ſ léta 1932, kotraž ſo ſ 5 prozentami ſadanja, k 1. haprleji 1937 wróćo płaćił.

Sabotaża też pola awſtraliſkeho wójnſkeho łódźſtwa.

Na awſtraliſkich wójnſkich łódźach, kiž ſo na manewrach wobdźěleja, ſu ſo wſchelake mjeńſche ſabotaſne pſchepſchimnjenja ſtate. Maſchiniſke dźěle ſu ſo ſhubile a powjaſy wulkowanſkich cjołmow ſu ſo pſcherězłe. Namótniſtwowe miniſterſtwo wojeſwa, ſo ſo tu wo njeſkutki jenoź někotrych jedna. Wotpokaſuje ſo, ſo mjes wojakami namótniſtwa powſchitkowna niezpokojnoſć knježi. Saſtupjerjo nowin, kotříž w tu chwilu na wójnſkich łódźach pſchebywaju, roſprawjeja, ſo ſu muſtwa ſ poſtajenjemi komandowazeho admirała wulkje niezpokojom.

Programm hobrskeho jendźelskeho brónjenja

Jendźelſke knjeźerſtwo chce ſkedi wot parlamenta generalnu połnomóz źadacź, ſo by ſmělo ſa brónjenje kapitał pſchijeź abo ſtrěh hołpodarſkeho plana wuzicź a to hacź do 400 miliſonow puntow ſterlingaw (nchždże 5 milijardow hriwnow).

Tutu ſenſaciju wóz je jendźelſki finanzny miniſter Neville Chamberlain ſchtwórtk popołdnju w delnim ſjemje ſdźělił. Knjeźerſtwo chce hnydom pſchedkłoſyć japobacź a ſ njej bowolnoſcź ſ pſchijimanju kapitała a wuzicźu ſtrěhow ſ hoſpodarſkeho plana źadacź. Pſchi wuradźowanju wo hoſpodaſkim roſticźenju ſa woſeſtwo maju ſo kóżde léto wóſte pjenjeſy ſa ſadanjenje noweho dołha poſtajicź. Kóżdy ſo pożicźonkowa periodа jkneźi, maju ſo podobne naprawy ſa wotpłacźenje dołha w běhu tſicźeźi lět wobſtarnyć.

Tuto woſiwjenje ſiwu rozmołwu ſbudźi. Wjednik opoſiſije Attlee ſo finanzneho miniſtra wopraſcha, hacź chce delnjemu ſjemej ſkhodnoſcź dacź, ſo by ſo ſ knjeźerſtwowymi nametami dokładnje ſeſnał, priedy hacź ſ wuradźowanjom wo planje japocźnu, ka'ſeho ſa cźaſ mjera hiſchcze njeje było. Mjeſto finanzneho miniſtra preſident Baldwin wotmołwi, jo w delnim ſjemje ſ wulkej rozmołwje wo ſtyłym praſchenju brónjenja bóriſe. Kaž ſo powdź, ſo ſtwona rozmołwa pſchichodnu ſrjedu wocźaka'e.

Pſchichodnu njedźelu, 14. małeho rózka

Dźeń jenohorncźe jědźe!

Powěśće z cyłeho swěta

Létadło nad Barlinom ſo ſwrócźiło.

Wczera pſchipołdnju wokoło 12 hodźin na rózku Jěſtorſkeje a Müllerſkeje bróhi puczowańſke létadło ſe Stargarda do Jutroboga lecźo pſchi ſylnych ſněhowych mjeczelach do elektriſkeho wyſokeho powoda ſawadźi. Na ſemju padnywſchi ſo ſapali. S 5 wożobow wobſteiace muſtwo źiwjenje ſhubi. Jedyn ſe padnjenych milionowych kabelow ſrani 5 wożobow, 4 ſ nich dyrbjachu ſo do Virchowſkeje khorownje dowjeſcź.

Cźěſke roſbuchnjenje w Avigonje.

W Avigonje w Franzowſkej ſo ſchtwórtk popołdnju cźěſke roſbuchnjenje w ſtkhodatym twarjenju ſta, kotreho pſchiſtkny a ſcźěhowi hiſchcze njeſu ſnate. Mózy roſbuchnjenja ſaſinowa, ſo ſo tuto a też ſuſodne twarjenja, kotreż běchu ſepjeru ſhubile, ſypnychu. Znuty dźeſ mjeſta bě ſa někotre wokomiki do njepſchewidneho kura ſawaleny. We wobluku nehdźe 500 metrow buchu wſchě wokna roſbite. Też ſu wſchě wukłady wokna ſniczene. Policija, wohnjowa wobora a ſtrażnjſchtrojo běchu hnydom na mjeſtnje a ſaſchlahowachu mjeſtno njeſoża. Hacź do wjeczornych hodźin mózachu 4 wożoby ſ roſpadankow wucźahnyć. Běchu jenoź łohaj ſranjeni. Njeje źyle njemóżne, ſo je ſo roſbuchnjenje we wobkhodźe ſ munizitju ſtało, kotraż ſo w ſpoitkhodatym twarjenju khowaſche. Bórzy po ſyppnjenju twarjenjom też hiſchcze wożeń wubuchi, dokelž bě ſo pfunowa rolka pukka. Hacź je hiſchcze wjazy woporow ſpody roſpadankow, njeje ſmjeſcźene.

Wulki woheń 21 dworow ſnicźił.

W nozy k 10. februarej je wulki woheń 21 dworow w Sezjenje w Dolomitach doſpołnje ſnicźił. Wobeh ſo tak ſpěſchnje roſcherjeł, jo mózachu wobydlerjo jenoź ſ najnim ſiwjenjom wuthowacź. Wulki dźeł ſtotu ſo ſpali.

Motorowy ſportaſ ſo laſiſkej pomoznju dźakuje.

Pſchi ſrażenju mjes motorſkim ko'om a automobilom we Wurzenje ſo motorowy koleſaſ ſ Bremena na ſportiſkej jěźbje je ſchkleńcowymi ſchkłami na hłowje khěrko ſranił. Laſiſka pomozniza Luiſa Englertez, kotraż je ſuſodſtwie měſtna ſnjeſowańa bydleſche, motorowego ſportaſa nuſnje jawobali a jemu wěſowuje prěnju pomoz poda, kaž jeſche je w kurſu nemſkeho ſwałka la powětrowy ſchkit nawuſka. S dźakownym liſtom ſa buchanſchitomne ſakrocenje laſiſkeje pomozniz je motorowy ſportaſ ſe ſwojeho domjaceho mjeſta Bremena jako ſapſacźenje ſa wobalki njeſ poſłał, kiž je laſiſka pomozniza Wurzenſkej měſnej ſtupnje nemſkeho ſwjaſka ſa powětrowy ſchkit ſa wukubłanjſe ſamerу pchepodała.

Snadźiwnoſce w rěči

K tym hrajkam ze ſłowami a ſadami (wozjewjenym ſobotu 6. 2.) może cźłowjek nětkožkuli dodać. Na příklad ſerbska ſada z wobeju końcow jenakeje: „Kobyła mamały bok" (nětko zwjetša: kobla mamał bok). Toż Polacy a Češa maju tu ſadu.

K zabawje ze zwukami ſłuſa też tworjenje wſchelkich ſłowow ze ſamsnymi zwukami, na příklad z troch zwukow a-k-t móżeš zeſtajeć dwě ſłowje: 1. tak a 2. kat (ſnadź też 3. tka).

Podobne příklady:

a a ł k :	kała — łaka
i u p k :	puki — kupi
e o j d w r :	drjewo — wjedro
i i w dź :	widźi — dźiwi
o a k z :	koza — zoka
a s p y :	sypa — pasy
o y n s :	syno — sony — nosy
a i k s :	saki — kisa
i i n č :	čini — ničí
k j a o :	jako — joka
a o s w :	wosa — sowa
o a w h ł :	włoha — hłowa
o y r h d :	hordy — hrody
a o h r d :	horda — droha hroda
o y t ł p :	płoty — pytło
* m l y d :	młody — modły (słaby)
u s k :	kus — suk
u b r t a :	butra — truba
o a n r č :	čorna — črona
é p o e ł :	éople — połée
u r k s :	kusy — syku
u b r :	bur — rub
i a p l :	pali — lipa
a p s k :	pask — skap
i o n w :	nowi — wino — woni
a n w o :	nowa — wona
a d r y :	rady — dary
a o h n :	noha — hona
e u é p :	puće — éepu atd.

M. N.

Sport

Hokeyowa hra na lodźe w Altenbergu.

Módro-běli z Drježdźan přećelwo Lipſkanſkemu muſtwu 5:1 (3:0, 1:1, 1:0).

Porażka Lipſcanskich by hiſće wjetſa była, hdy by Lipſcanski wrótkař z tajkim wuſpěchom wšě nadběhi njewotrazył. Drježdźanſcy běchu w jara dobrej formje.

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

31] (Pokračowanje.)

„Daj mi doréčeć, „Jobko", pokračowaše wuměnkarka wažnje, „ty wuběr ſebi jenu zamožnu holcu, změjeſ na wuplačenje a k dźělu też wo jene rucy wjacy. Staršej móżetaj na wuměnk hić, staj ſo dosć nadźełałoj, mataj ſwoje lěta, — my ſmy w khalupcy hižo na dźesać lět!"

Jobk, kiž sedźeše Mourcy znapřeča za blidom we kuće, złoži hłowu čečzy do wobeju pozběhnjeneju rukow. Hakle po khwili wotmołwi z podušenym hłosom: „Staršej byštaj njerad słoj — a je też dźěd na wuměnku — a hdźe je hnydom ſwarna a zamožna dźowka namakać za stareho hólca — štyrceći lět je ſo mi pominyło . . . Ach, je to wšitko přejara čežko, kmótřička, žadyn to njewěri, kiž to njeje nawědźił . . . Ale nětko je hižo na času, zo bych šoł, hewak so domoj njedostanu. Pónđu k mištrej Cackej, a je-li jeho doma njenađu, wopytam jeho w grychće; z najmjeńša tam wuja zetkam."

Stany, zapiny čémnomódry kožušk a čapku staji na hłowu.

Wuměnkařka też stany, spěšniše hač bě to z jeje waſnjom: „Jenoź tak nječěkaj, Jobko! Přińdźeš k nasim lědy dwójcy za léto a hnydom kukaš po durjach. To stajnje jenoź tohodla, zo sym ći do swědomja masla. To wšak by pola waších šło, hdy bysće chcyli! Ja sama bych so ći wo holcu postarała, rjanu a bohatu, kotraž by sej će ważiła . . ."

„Jenoź hač też to budźe so ji na Librowy grunt chcyć", wotmołwi Libra zamysleny a bjerješe hižo ručnicu, zo by so njelubeje rozmołwy zminył.

„Kak też by njechcyła, kak też to by nochcyła", horješe so Mourka mjerzaca. „Wužiwaj jenoź rozuma, Jobko, pomysl na sebje, hewak budźe z tebje dźěd, přjedy hač so nadźeš a potom budźe ze žeńtwu čežka rada."

Rěčeše hišće, hdyž hosća přez předkhěžu do zahrody wjedźeše; ale Libra hižo ničo njewotmołwi, jenoź hdyž so rozžohnowašta, zabórbota: „Bohu Knjezej je poručene!" a „Božemje!" a wotеńđże z wulkimi kročelemi do wsy.

Bórzy zjewichu so kónčkojte, čémnošěre wjeſki wěže a zwonicy starodawneje Korouhwskeje cyrkwički, kiž na měrnej hórcy, wobdatej ze skromnym kěrchowom a z murju, tu steješe kaž twjrdźizna, strażowaca cyłu wosadu. Hnydom pod cyrkwju běše fara, za njej rozłožita grychta „Bysterska" a znjedaloka twarjenje Cacki, čěsle.

Hdyž njebě hišće k njej po hórcy dóšoł, zaslyša klepanje hamora a wrěšćenje piły; mištr z čěsliskim dźělašcej we wulkej jstwi grychty, kotraž bu zdobom z naliwańju, a kotrejež jedyn kut wupjelnjowaše rozsahłe paženje, „palac" ze hercow, mjez tym zo w druhich běchu dwaj, tři blida z podnožkami, w druhich pak wulke kachle z pjecu a pjekańju, polcy z nadobu, druha z hórncami a šklenčami, dwě łožy, kołwroty, kadźe a druhe za hospodu a za naliwańju trěbne sudobja. Špundowanje bě połne truhankow a réza. Cacek ze swojim čěsliskim, Mukom, buchašcej a rězašcej, zo wuši zastupištej, w kachlach praskotaše mócny woheń z bukowych šćěpow, rychtař Michl, abo kaž jemu po starodawnym wašnju po twarjerěkachu, Draša, šćerkotaše z blachowcami, a šklenčami, kiž přinošeše někotrym za blidom w kuće sedźacym mužam: nichtó při tajkej harje njebě za tym přišoł, zo bě Libra zastupił.

Přibliži so k češli a poča na njeho rěčeć; ale dyrbješe jemu ruku położić na nahe ramjo a zadźerżeć jeho w pohibu, přjedy hač so Cacek jeho dohlada. Wujasni jemu, čehodla přikhadźa, a prošeše, zo by jemu wuporjedźenje třěchi za najbliži přihódny čas přilubił.

Cacek přesta piłu čahać, strjase ze sebje rěz, a wótrěwši sebi čoło z ruku, přilubi: „To so wě, to so wě, zo přińdu, wujo. Nětkole hišće wonka ničo njedźěłamy; doma w bróńi mamy nješto hrjadow wuporjedźeć, to nětko wobstaramy, — ale tak ruče hač budźe za dźělo přihódne wjedro, přińdu do Jewic. — Jowle tón „palac" nam hišće dawa dźěłać, dyrbi być kaž so słuša, kaž skała. To wěšće, hdyž so maškaradni přiwała a młodźina z nimi, je zlě."

Libra měješe to za pokiw, zo by mištr so zasо chcył do dźěła dać, a pokroči dale do jstwy, pytajo z wočomaj wuměnkarja Moura. Hačrunjeż běše wonka hišće dosć jasno, tudy, w rozsahłej, ale nizkej městnosći, čémneho, błyšćateho wjercha, rozswětlenej jenoź z małymi, do předkhěže a zahrody wjedźacymi woknami, padachu hižo pomałku smrěki.

Přikhadźacy dohlada so hakle, hdyž dosć blizko k blidu přistupi, zo pódła wuja sedźi nic jenoź starуški Empengr, ale też Bysterski wuheńmjećeŕ Wedrżel! Při samym njeby so k njemu zamołwił, měješe Wedrżela w pomjatku jako nadobneho, nimale wučeneho cłowjeka, po zwonkownym a po wašnju skoro knježškim, a nětko pokazuje so jemu w swojej mazanej dźěłańskej drasće, we wobliču a na rukomaj wšoń čorny. Pózna jeho po hłosu — a po rěči. Wedrżel rozmołwješe dźe so z rychtarjom na tosamsne ważne, zdźerżliwe wašnje jako tehdom pola Brtouna, a korčmař Michl, hewak njemałо hordy na swoju zdźědźenu dostojnoſć, zadźerža so k njemu tak přečelnje, kaž k někajkemu knježkej.

Libra wobroći so najprjedy na wuja Moura, kaž by zaše sebi wot rychtarja, zo by też jemu přinjeł šklenču piwa, a potom wopraša so wuheńmjeńcerja, hač so hišće na njeho dopomina.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 12. małeho róžka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Serb narodźił so sy, Serb swérnje žiwy
Tuž budź, a serbscy wumrěć so ći sluša
A tak, zo serbska w dźěćoch też je duša.

Čišinski: „Serbsko přeswědčenjo".

— **Wo wjedrje.** Nižina je w nozy naše strony pschezjahnyła a je žo še žwojim jadrom hižo hacź do Pólskeje pschenjahnyła. Pschi symnischim powětrje je nam žněh pschinjeßła, fiš pak i mězinami hižo sašo taje. Hdyž je žo nižina někto wotšalila, žo njeb'o pomału wucźehnje. Pschi trochu symnischich wětrach ſ wjerćora hacź dotheho wjećora žo powětr njeścjopli a wostanje nětko kaßi je dotal był. — Jutše žobotu ſtónčko 7,18 hodź. ſthadźa a žo 5,11 hodź. ſtwoła. Mßacźeſt ſthadźa jutše rano 7,41 hodź. a khowa žo wječor 8,24 hodź. — Wećera wječor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer 0 a najwjetschicha dnjowa temperatura 3 ſtop. cźopłoty. Tjenja rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer 0 a najnišcha nózna temperatura 2 ſtop. ſtyny.

— **Rukławy na wjedro ſa jutšischu žobotu: Spodobnische wjedro.**

*

S **Hodźija.** Wo ſwjatkowej powołańskej ſchuli. Powołańšći wućeź ſchulſti wjednit Wachs ße ſwojich ratarſkich ſchulerjow, wjeſnych burkich wjednikow a wieſnjanoſtow powołańskeho ſchulſkeho ſwjatka ſ ßebi ſwolał, ſo by žo ſ nimi wo naſhonjenjach a wo waſchnju dźěła w ratarſkej powołańskej ſchuli rosmołwjał. Saměr wućeźerſkeho plana ja ratarſke wukubłanje namaka pośe ſrośumjenje mjes pschitomnymi. Po ſaſahnych wuwjedźenjach wo wućźonym planje, kotrzy žo też žóźdemu pschitomnemu žobu domoj da, wućeź Wachs nětkotre praktiſke pschikłady ſ powołańskeje wućby a ſ ličenja poda, tak ſo mózeſche ßebi kóždy wobras cźinić wo dźenſnischim wukubłanju w ratarſkej powołańskej ſchuli ßotraj je ſ wućźobnišſej ſchulu ja ratarſti dorośt. Też wukubłańſti cźaſ, rozdźělenje próſchninow a wotzebite naprawy ſchule ſwonka ſchulſkeho pschedewſtacja, poſnje pschipołnacze namakachu.

Z **Radworja.** Statny powětrowy zwjazk zarjaduje wot 15. do 18. februara kurzus za lajeſkich pomocnikow. Kurzus wotměwa ſo w Herbſkej grychće we Radworju. Na tutym kruzu wobdźěla ſo wšě lajſke pomocniey ze wſow Radworja, Boranec, Měrkowa, Lutoběa, Kamjeneje, Łupoje a Łupjanskeje Dubrawy a Łomſka, a přeje ſo teſ, zo by ſo prawje wjeſe žonow a holcow přez 17 lět na tym wobdźělilo. Tuto wukubłanje w prěnjej pomocy je waźne nic jenož ſo by ſo ſam ſkitał, ale zo by też w ſwójbje, powołanju a při ſporće rady wědźał a tehodła měło ſo prawje wjele žonow a holcow wobdźělić.

S **Huczinu.** Radupodawanje maćerjam ſa małe dźěći a cźeſchenkow budźe 16. februara w Barcźe we ſkuli w ſtwje cźo. 2 wot 2,30 do 3 hodź. pop., w Suborcźicźu (w Schotcźiš hoſcźenju) wot 3,30 do 3,45 hodź., a w Huczinje (w ſchuli) wot 4 hodź. Radu podawa ſtrowotny hamt w Budyšinje.

Z **Kukowa.** Zańdźenu ſrjedu mózeše „Justec wowła", kaž ji do domu a we wſy rěkaja, ſwoje wósomdźeſaćiny w cźiłoſći a ſtrowoſći woswjećić. Narodźi ſo 10. małeho róžka 1857 w Pančicach na tehdomniſim Rjelkec, nětko Šołćic (Symankec) ſtatoku. Měješe hiše ſtyri ſotry a jeneho bratra. Tutón mjenujcy Mikławš Rjelka, bě z dołholětnym překupcom we Worklecach a jena ſotra z kłóſtrſkeje knježnu we Marijnym Dole, dwě ſtej hiše žiwej a to zwud. Brylowa a Šołćina, wobej w Pančicach. Naša jubilarka Madlena rodź. Rjelkec wuda ſo na žiwnoſcerja Jakuba Justa w Kukowje, do ſtatoka, hdźež je hiše dźeſa žiwa. Wón zemrě hižo 1903 a tak je dobre 33 lět a wudowu. Z tuteho manźelſtwa wuńdźechu ſtyri dźěći, tři ſynojo a jena dźowka. Najſtarſi ſyn Michał je ſ tachantſkim zaſtojnikom w Budyšinje, druhi, Mikławš, z fararjom we Wotrowje, ſławny ſerbſki ſpiſowaćel a narodowc, a Jozef z połerſkim mištrom w Njebjelćicach. Dźowka Marja wożeni ſo na ſtaršiſkim ſtatoku z kłóſtrſkim cźeſłu Jakubom Leſawu, pokhadźaceym z Prawoćic. Sydom wnukow a wnuſkow wožiwjeja jubilarcy domjace bjéo a wnuſka Hańża je k jeje wjoſelu w tychle dnjach ſwoju maturitu (zralość k ſtudlowanju na univerzicźe) na wyſſej ſkuli w Budyšinj wotpołožiła. Dokelž narodniny runje na popjelnu ſrjedu padnychu, woswjećichu ſo we wužſim kruhu přiwuznych hižo póſtniſku póndźelu. Staruſka je hiše poměrnje cźiła a ſtrowa a khodźi ſwój zwućeny puć do Božeho domu. Na njej je ſo pſalmiſtowe ſłowo dopjelniło: „Naše žiwjenje traje ſydomdźeſać, a jeli wyſoko přińdźe, wſomdźeſać lět, a je-li je ſkónke było, dha bě próca a dźěło." Tuž hiše na mnohe lěta!

Ze **Zarkow.** Drjewo rubajo žobotu hoſpodarſći bejtman Korla Pětſchka ſ cyzerkſkubta ſ tym ſnjeſoju, ſo ßekera ſ topora wotlerjawſchi jemu do kułkow dyri. SSekera pschecźeſ tchórń a jajédźe ßtoboko do mjaſa. Lěkař dyrbjeſche tomu ſaſchicź.

S **Pirny.** Sły kónz namaka póſtniſka jěźba Pirnjanſkeho wohdźelſtwa, kotrzy bě ſ wołom ßwojeho dźěłodawarja bjes dowolenja wotjěł. Hdyž pjanzy po Heidenawſkej dróży jěźdźeſche, ſawadźi do koleſa- cźa a ſtani jeho cźeźay. Hačrunjeż jeho ludźo na nje- hože kedźbneho cźinjachu, jěźdźeſche dale. Bjeſßwědomſtwo jěźdźerja wéło hórſy wječźichu a ſajachu.

Radio

Sobotu 13. februara ſo hłyſchi:

Königswusterhausen: 6 ſwony, tačźele. 6,30 ranſchi konzert (ſ Kölna), mjes nim 7 powěſćje. 10 ſa ſchule. 10,30 wosprawa wo bokſowanju. 11,30 wojowanje pſchecźiwo ſłaženju. 11,40 ſa bura. 12 pſchipołdnišchi konzert (ſ Königsberga), mjes nim 15,55 cźaſowne ſnamjo a 13 ßožopſchecźa. 13,45 powěſćje. 14 wſchelake hudźba. 15,15 ſ dźeła Hitlerſkeje młodźiny. 15,30 hoſpodarſki tydźeńſki pschehlad. 16 tačźele. 18 ludowe ſpěwy a ludowe reje ſ Weſtfalskeje. 18,45 ſport tydźenja. 19 wjecźorna ſabawa. 19,30 nijschtrſtwa w ßnehakaſtiwje. 20 powěſćje. 20,10 kuſło ſynkoſilma. 22 powěſćje, ſport, wothłoß ſ Němſteje. 22,30 mała nózna hudźba.

Lipſk: 6,10 gymnaſtika. 6,30 ranſchi konzert (ſ Kölna), mjes nim 6,50 ſa bura a 7 powěſćje. 8 gymnaſtika. 8,30 wulki ſabawny konzert, mjes nim roſprawy wo němſkich a wojeńſkich mištrſtwach na ßnehakach w Altenbergu w Rudnych horach. 12 pſchipołdnišchi konzert (ſ Wrótſławja). 13 a 14 powěſćje. 14,15 tačźele. 16 wjeſoły programm ſa ſtarych a młodych (ſ Hamburga). 18,15 tačźele. 19,30 wo mištrſtwach w ßnehokaſtwje. 20 powěſćje. 20,10 melodije Giacoma Puccinia. 22 powěſćje, ſport. 22,30 nózna hudźba (ſ Mnichowa).

Berlin: 20,10 lětkaſka hudźba. — **Königsberg:** 20,10 morſkſki konzert ſa ſymſku pomoz. — **Hamburg:** 20,10 póſtniſka hudźba a reje. — **Köln:** 20,10 wjeſoły žobotniſchi wjecźor. — **Praha:** 21,15 Weiſowa ſymfonija e-moll.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das im Grundbuch für Niederkaina Blatt 40 auf den Namen **Johann August Hermann Boback** eingetragene Grundſtück ſoll **Freitag, den 2. April 1937, vorm. 9 Uhr,** an der Gerichtsſtelle, Saal 141, im Wege der Zwangsvollſtreckung verſteigert werden. Das Grundſtück, Nr. 176a des Flurbuchs für Niederkaina, Nr. 25B der Ortsliſte, iſt nach dem Flurbuch 15,1 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 9826 RM. einſchließlich 228 RM. für Zubehör geſchätzt. Die Brandverſicherungsſumme beträgt nach einer Schätzung vom 17. Sept. 1925 13 100 RM.; ſie entſpricht dem Friedensbauwreis vom Jahre 1914 (§ 1 des Geſ. v. 18. 3. 1921). Gbl. S. 72). Das Grundſtück liegt an der Straße nach Baſchütz. Es iſt mit einem maſſiven Wohngebäude mit Schieferdach, einem maſſiven Seitengebäude mit Pappdach bebaut. Das Wohngebäude beſteht aus Erdg., Ober- und Dachgeſchoß und iſt zur Hälfte unterkellert. Im Erdgeſchoß befinden ſich zwei Wohnungen, beſtehend aus Stube und Küche bezw. Stube und Kammer. Das Obergeſchoß enthält eine Wohnung, die aus Stube, Kammer und Küche beſteht, ſowie eine einzelne Stube. Auf dem Boden befinden ſich zwei Dachkammern. Das Seitengebäude iſt einſtöckig und an das Wohnhaus angebaut. Es enthält einen Vorraum, einen Kleintierſtall, einen Notwohnraum und einen Dachboden. Die Werkſtatt iſt im Jahre 1925 erbaut worden. Sie enthält im Erdg. und Obergeſchoß je einen großen Arbeitsraum. Hier wurde auch die Herſtellung von Betonwaren betrieben. Der bauliche Zuſtand des Wohn- und Seitengebäudes iſt ſchlecht.

Die Einſicht der Mitteilungen des Grundbuchamtes und der übrigen das Grundſtück betreffenden Nachweiſungen, insbeſondere der Schätzungen, iſt jedem geſtattet (Zimmer 187).

Směški

Hłowna wěc. K tſeczemu raſej pſchijndźe Barcźik ke Narcźikej, ko by jej wot njeho pjenjeſy požcźił. Mjeraſa rjekny Narcźik: „Sławnje prajene, mi na naju ſnajomſtwje niczo njeſaleji!" — Barcźik pſcheczelnje na to: „Ale mi!"

*

Rozmołwa na rejach. Wón: „Pola mje tcźi rejowanje w krwi." — Wona (wótrje): „Pa ſdaczu pak wam krej jara pomału wo ſtłach cźeczе, hacź do nohow drje hiſchcźe pschiſchła njeſe."

Hospodarſki rozhlad

Pjatk, 12. februara 1937.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,19	100 čeſkoſł. krónow	8,656
100 ſwajc. frankow	56,76	100 franc. frankow	11,61

Barlinſka burſa, 11. februara. Pschi wotewrjenju wczeraſchcźeje burſy pokaſowachu kurſowe taſle jenoż ſrědka pscheměnjenja, kotrež pſches 1 prozent dźěchu. A ſ wjetſcheho dźěła mějachu ßwoju pschicźinu w pschipadnych kupowańſkich abo pschedawańſkich pschikaſach. Dale ſmjeſchcźeny wobtkod wotpoczkowaſche ſtoro zyle we rukomaj kuliſy. Też wcźera ßo politicźenja ſa ſlicźbowanje wukrajnych dobroměcźow wobkedźbowachu. Sałimawe běſche dalſche ſlepſchenje tarja podźełow ſtatneje banki, kotrež ßo na ſpoczatku burſy wo 1 proz. wyſche łaptjachu. Na rentowych wikach běſche ſnowa cźiły wobtkod; wobzeže dospě wudołżenſka poſcźonka ſ dalſchim ſtupanjom wo 20 pj. nowy najwyſchſchi kurs 91,70 proz. Też ſtara wójnſka poſcźonka dobu wo 25 pj. na 120,75 proz.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobtkod na žitnych wulkowikach pohibuje ſo dale w měrnych kolijach. Dowos wumłkewańſkich žitow pola wulkomłynow njeje ho někak ſeſłylnił. Małe dźełby po waggonach ßo ſpředcźnje pokupja a potrjeba ßo ſ tym někak njeſpokoji. Na mułowych wikach maja pſchenčzne muki dobrych kupzow, we rjanej muzy może ßo potrjeba lohko ſpołojcź. Pizowańſke žita ßo w Barlinje dla nimale pſchetrjebanych ſtładow jara pytaja. Dowos je zyle mały. Też w jeczmjenjach ſa piwarnje a indußtriju wobſteji pſchezo hiſchcźe wulka potrjeba. Swužitkowańſke mózności ſa indußtrialne wowzy ßu wobmjeſowane. Na druhej ſtrowje pak ßu też politicźenja mjeſtne.

Wiki w Khocźebuzu.

Twaroh, punt 25 pj., łany wolij, lítr 1,45 hr., liny punt 1—1,40 hr., ſchcźuki 1 hr., karpy 1 hr., hołbje, młode, ſchtuka 60—90 pj., kury, ſiwe, punt 0,90—1 hr., khapony, žiwe 0,70—1,10 hr., kolrabi 15—10 pj., morchej 10—15 pj., łoboda, jędźana 40 pj., kał, ßydrobizy, ſchtuka 30—60 pj., kał, cźerwjenja 15 pj., kał, běły 10 pj., kał, winzingowy 20 pj., měrzał 25 pj., khěn 60 pj., zyßła 10 pj., kulrapa 8—10 pj., jabłuka, punt 35—55 pj., worjechi 40—50 pj., worjechi, łkjane 40—50 pj., — Prožata: 7—10 hr., 11—15 hr., 16—20 hr.; běhaki: 21—28 hr., 29—40 hr., 41—60 hr. Wobtkod bě pomały.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenźa 10,05 hr., rožka 8,50 hr., jeczmjeń, nałetni 8,45 hr., wowz 7,90 hr., pschenčzna muka 18,50—21 hr., rjana muka 12,17½ hr., pschecźne wotruby 6,50—7 hr., rjane wotruby 6—6,50 hr., ſyno 2,20—2,40 hr., ſłoma, jótina 0,80—1 hr., butra 76 pj., jeja 10 pj., proſata 9 hacź 17 hr., běhaki 25—53 hr., kał, běły, punt 8 pj., kał, cźerwjeny 10—12 pj., łoboda, jędźana 35 pj., zyßła 10 hacź 12 pj., khěn 80 pj., morchej 10 pj., radiſchi, walcźk 10 pj.

Wiki w Lubiju.

Pschenźa 9,95 hr., rožka 8,30 hr., nałetni jeczmjeń 8,45 hr., wowz 7,90 hr., běrny 3,30—3,60 hr., ſyno 2 hacź 2,25 hr., ſłoma, ſ maſch. młócź. 0,80—1,10 hr., kał, pschenčzna muka 14,45—18 hr., rjana muka 12 hr., pschenčzne wotruby 6,85—7,15 hr., rjane wotruby 5,70 hacź 6 hr., butra, pół punta 75 pj., jeja, ſchtuka 10 pj., twaroh, punt 20—25 pj., kał, běły, punt 8 pj., kał, cźerwjeny 10—12 pj., karoty 12 pj., łoboda, jędźana 45 pj., kał, ßydrobizy, ſchtuka 30—40 pj., kolrabi 5—10 pj., porej 20 pj., kał, khjały 12 pj., zyßła 10 pj., jabłuka 12 hacź 45 pj.

Płaćizny rěznego ſkota na Drježdźańſkich ſkótnych wikach.

11. februara 1937 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 494

Najlépše kormjene ćelata wot cyca	55—63
Srėdnje kormjene ćelata wot cyca	46—53
Snadnje wuwite	38
Najšpatnišе	—

Swinje: 309

Tučne ſwinje, přez 150 kg. cźežke	—
Połnomjaſne ſwinje wot 120 hač 150 kg. cźežke	—
Połnomjaſne ſwinje wot 100 hač 120 kg. cźežke	50 50
Połnomjaſne ſwinje wot 80 hač 100 kg. cźežke	47,50
Mjaſne ſwinje wot 80 hač 80 kg. cźežke	—
Rancy	—

Wcźera klaćeńſke w Barlinje zeznak

pschešiza W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rołſi R 8: 8,30 hr., R 11: 8,45 hr., — jeczmjenja G 7: 8,45 hr., G 9: 8,70 hr., — worowa H 10 7,85 hr., H 13: 8,3 hr.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołiwowe ſymjo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	11. 2.	10. 2.		11. 2.	10. 2.
pšenica	212,9	212,9	łuny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmień now.	—	—	módre łuniny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmień, nat.	—	—	žołte łuniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradelle	—	—
kukurica	—	—	raos. wosuſk	—	—
pšenč. muka	27,50	27,50	łany wosuſk	16,38*	16,38
rżana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kwaſk	—	—
rżane „	10,10	10,10	ſyno, 50 kg		
rapa 1000 kg	—	—	rżana ſłoma		
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšenč. „		
lane ſymjo	—	—	wowsna „		
pieluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmień za wuplodźerja 7: 169.0 9: 174.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 10: 157.0 13: 165.0

Hłowna ſhromadźizna Budyſkeje piwarnje.

We hłownej ſhromadźiznje ßo pschedpokłożene ſlicźbowanje ſa lěto 1935/36 jenohłośnje ſkhwali a towarſtwowym organam ßo wuſwobodźenje wudźěli. Dividenda wucźiſna ſaſo 10 proz., ſ kotrychž 2 proz. do poſcźonkowcho ſkłada dźetaj. Po nowowólbje ſzkeje dohladowarſkeje rady wobiteji tuta ſ kk. ſuſtizneho rady dr. Arnoſcha Herrmanna ſ Budyſchina, pschedźydu, pschemjeneho direktora na wuſt. Hańża Pitka ſ Wrótſławja, mějtſopſchedźydu, pschekupza Hermanna Liebſchera ſ Drježdźan, majora na wuſt. Mark Kittela ſ Wopakeje, pschekupza Ulricha Gautzſcha ſ Wrótſławja. Dividendowe kupony cźo. 11 wuplaczja ßo wot 11. februara 1937 na ſnatych měſtnach.

Hłowny redaktor Marko Smoleſ. Zamołwity w politiku, feuleton a wobrazy A. Dušman; za lokalny dźěl a přiłoh Marko Smoleſ; za nawěſtki Pawoł Krjeſmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleſ. Cišćer J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1922. — Tu khwilu tarifna lisćina ſo. 6 płaći.

Poslednje politiske powěsće

Nowotwar stroninecho sarjadnistwa so dokonja.

Wječornik je schtwórtk pischipodnju němskemu pokładnikej Schwarzej nowotwar sarjadnistwa nazionalsozialistiskeje strony pischi Kralowskim namješće w Mnichowje pischepodał a jeho do jeho nowych sastojnikich mjenowanych sapokasa. Nowotwar stroninecho sarjadnistwa je jedyn z wjednikowcu tvarow.

Ministerski president Göring so do Pólskeje na hontwu poda.

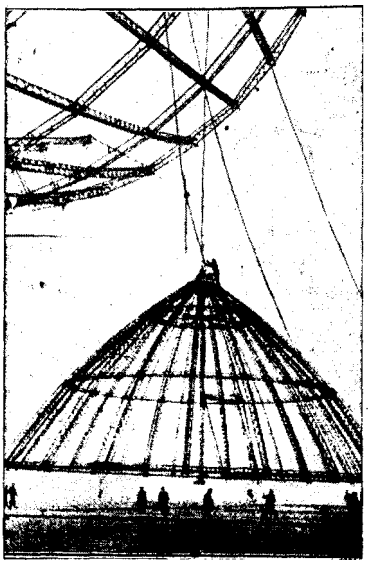
Pólski statny president Mościzki je ministerskeho presidenta generalneho wyschka Göringa na statnu hontwu do Bialowjeje pischeprošył. Ministerski president Göring so pichi spocjatku nowego tydzenia do Pólskeje poda.

Pan a hospodar

Běše pan (knjez), tón měješe bajki jara rady. A w tej wsy běše hospodar (bur) z mjenom Jan, a tón znajše wjele bajkow. Raz pósla pan po njeho, zo by jemu basničku bał. Jako bur k panej přińdże, tón praji: „Jano, baj bajku!" Jan rjekny: „Njebudu wam bać, dokelž wy powědaće, zo ja lžu." A pan rjekny: „Ja położu 100 tolerow na blido a jeli ći rjeknu, zo lžiš, to sej te pjenjezy wzmi!" Położi te pjenjezy, a Jan praji: „Ja ći powědam, a hdyž ja rjeknu: Je to wěrnosć? rjekńće prošu: Wěrnosć!" Pan to slubi.

Jan powěda bajku: „To měješe so tak, knježe. Jako běch ja młody, sadžich sej při khěži pod lawku bob (bunu). Je to wěrnosć, knježe?" Pan wotmołwi: „Wěrnosć." Jan dale: „A tón bob zrosće hač do lawki, a ja we lawcy wuwjerćach dźeru, bob přez nju zrosće k třěše, ja w třěše wutorhach dźeru, a z tej mój bob přerosće a rosćeše wyše hač do njebja. Je to wěrnosć, knježe?" Pan rjekny: „Wěrnosć". Jan baješe: „Ja so njemału spodźiwach, zo bě bob hižo do njebja dorostł. Tuž počach po tym bobje lězć horje do njebja. Ja dołježech, ale njebjo bě zamknjene. Njemějach tam ničo pytać, přetož njewotewrichu mi. Dokelž njemějach tam ničo, što bych jědł, přemyslowach, kak bych na zemju zlězł. Přetož bob běch złamał. Wobhladowach so tam před njebjom, wuhladach w kućiku sep jećnych pluwow. Počach sej z nich powjaz sukać. Je to wěrnosć, knježe?" „Wěrnosć!" „A puščach so po powjazu dele na zemju. Hdyž mi powjaz njedosahaše, to ja wyše hłowy kus wutorżech a pod sobu přiwjazach. Ale dokelž też to njedosaže, padżech do błóta a zajědżech hač do šije. Je to wěrnosć?" „Wěrnosć!" pan rjekny. „Ja njemóžach z toho błóta wuležć, dokelž do sameje šije w nim tčach. Přileća dźiwja kačka, natwari sej na mojej hłowje hnězdo a wusedźa pilata. Přińdże wjelk a zežra te młode, ja pak so jeje wopuše přimnych, a kaž zawołach huhu! — to mje wón wućeže z toho błóta. A ja dźech potom po tym błóće, a tam widźach pastyrjow swinje pasć. Ja so dźiwam stejo — přetož pasu tam też panowi! Je to wěrnosć?" „Ty lžiš, to njeje wěrnosć!" pan njemdrzy poskoči. A Jan šmórny sto tolerow do zaka a woteńdże dom.

(Maloruska basnička.) M. N.

Dotwarjenje loščowza „L 3 130".

W Friedrichshafenje bu w fabrizy na zepelinny w tutych dnjach loščowz nowieje powětrowieje łódże „L 3 130" dotwarjeny. Na wobrazu widźimy pschitwarjenje łódžineje pośledniejo dźela. (Scherl Bilderdienst, M.)

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 11. februara 1937.

Narodźili su so: 9. 2. Erichej Jakobej, fabrikskemu dźěłaćerjej, hyn. — Jenzej Arthurej Kaiserej, jamarjej, hyn. — Eduardej Siebeleej, kulturnemu twarjeńcu mužeje, hyn.

Wumrěli su: 10. 2. Michał Krjeczmar, pomagny maschinist wjednik, 67 lět. — Heinz Erhard Oswald, 4 měsačny. — Marja Ida Brodšij, wobydlerka domu za brachnych, 66 lět. — 11. 2. Oskar Hanja, šamkar, 50 lět. — Gustav Emil Gnauk, twariši dźěłaćeř, nětko invalid, 64 lět.

Pschipowědźiłoj staj so: 11. 2. Korla Christian Hermann Lorenz, maschinisti šamkar w Małym Wjelkowje, a Hilza Elsa Holbianez, bjes powołanja, w Budyšinje.

Powěsće z cyłeho swěta

Dźesće cjełko so k franzowskemu mórskemu brjohej pschipłahwiło.

K mórskemu brjohej w Legu blisko Aucachona je morjo sasoo cjełko pschipłahwiło. Wono běše runje tak jiwohidźene kaž tamne dźewjeć wopornych ichpanjiskich bolschewikow, kiž je morjo w poślednich dnjach k brjohej pschipłahwiło.

Mocjazy pschećiwo wjelkam.

Murjadnje wulka syma poślednich měsazow je we połnocnej Norwegskej wjelki z cjrjódami k lěkam do bliskosće cjłowjeskich sydlischćow wuwabiła. Stodłam sobow (Rennтiere) so z tym wulka schkoda nastawa, dokelž so wjelki bjes bojosće psched ludźimi na bohatym dnju do stadłow dobywaju a wjele swěrjatow rozdorhaja. Lappoio, kotřiž njemóža sami swoje stadła psched tutymi rubježnikami schkitacz, su norwegske wójstkowe wjednistwo wo to sadali, so by wójsko na pomoc pósłało. Jena zyła diwisija ma nětko pschećiwo wjelkam wucjahnyć.

Towarstwowy powěstnik.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow přeprošujemy na njedźelu 14. februara 1937 rano we 8 hodź. na serbske kemše w Taschenberg-Palais kapału. Spowědź wot 7 hodźin.

Lipsk. „Serbske hlido". Zetkamy so posledni króć do jutrow wutoru, 16. t. m. w hosćencu „Halštrowski hród" (rožk Halštrowskeje a Frankfurtskeje dróhi) a to w 20 hodźinach w delnjej zadnjej jstwi. Nadźijomnje w sylnej ličbie, hdyž so tola w jutrownku, da-li Bóh, zaso widźimy. Starši.

Khamor polny šatow

to je radosć kóždeje hospozy! Je-li pak so něšto narunać dyrbi, kupujeće to přihódnje a płaćizny bóchno pola firmy

Bohelmann Nachf.

Budyšin u Serbskeje hrjebje 2

Sachsec Ceylon-čaj

słodši wósebje derje a le sylny

25 gr 82 pf.
50 gr 65 pf.

Otto Sachse

Hdyž sobotu do Budyšina přińdźeće, niezabudźće sebi rjanu běłu hłójčku tunjeho

sydroiteho kała

za 30 a 35 pjenježkow sobu wzać wot firmy

Dienemann

na Kamjentnej hasy čo. 43 blizko Drjewowych wikow

5 hač 6 centnari **syna** je na předań w Baćonju čo. 6

Što namakaće wšitko hdźe mje?

Gardiny, dekoracijske tkaniny, story, gardiny do sydl. domčkow.
voile, markisette, etamine, čišć tkaniny, šwedske smuhi, gardinowe žerdźe, připrawe k začahowanju, mjet. šiny a přisłuški patentowe rolowy

Bouclé-tepichi, přestrjeny před łožo, stupnje riedźadła, stragula přestrjeny, wuhladne twory, běhaki, blidny linol.

Wóskowane płaty we wšěch šěrach a wš. mustr. přikrywy z wóskow. płatu, skitadł. sćěnow, rólki, wóskow. płaty za wumělske dźela.

Baby šaty, jopki, košlički, kopańske kholowčki, njelchi, podłohi, gumii. zawalne kholowčki, wobwjazki, zawčki za małe dźěći, dečki za dźěć. wozy, kupańske ruby, myjace łapki

Łožace šaty, damast. garnitury, linon, wupjerki, łožowe płachty, barchent, domjace tkanja, strowotne płachty, Błidne ruby, ručne, wotrěwanske a frotérowanske twjelki.

Diwanowe přikrywy, błidne přikrywy, sćěnske wobwěški, sofowe přikrywy, počehnjeń. tkaniny

Friedrich Bubach

rózk Kronprincoweho mosta a Lawskeje hasy

Serbske a němske

SPĚWARSKE

jednoreho a też najlěpšeho wuwjedźenja dostanjeće stajnje we

Serbskej knihańi

w Budyšinje w Serbskim Domje

Awtowy park Willy Pätschke

(wot wyšnoće připóznate pučowańske předewzaće)

W **Magirus-Stromlinien-pučowańskim wozu** niedźelu, 14. februara 1937, w 6 hodź. wot Muzeja k Němskim šijowym mištrstwam w Altenberku 4,50 hr.

Doprědka-wozjewjenje. Njedźelu 21. febr. na wustajeńcu auto- a mobilow do Barlina

Zamołwjenja na Bismarckskej drózy 12, telefon 3900, a na MERběrowje na Žitnych wikach 4, telefon 2140

Hosćenc „Zeleny Doł" / Wulki Wjelkow

Sobotu, 13. małeho rózka, a přichodne dny so

kózlopiwo toči.

K tomu přećelnje přeprošuje Wjezarjec swójba

Serbja, rěkće ze swojimi dźěćimi serbscy

a přepodajće jim tutón drohotny pokład našich prjedownikow njeskaženy. Čitajće z nimi naše

Serbske Nowiny,

wosebje dźěćacy kućik, kotryž so z wulkej lubosću kóždy tydźeń za našich najmjeńšich pisa

Wosadna skupina Domowiny w Bukecach

(serbske towarstwo)

zarjaduje njedźelu, 28. małeho rózka, wječor 1/2 8 hodźin w Stangec žurli w Bukecach

serbski wječor

ze spěwami a cyle nowym dźiwadłom

„Naš statok". — Po tym **reje**

Wutrobnje wšěch Serbow z Bukec, z bliže a dal šere wokolny přeprošuje wosadna skupina

Stawne piwa

přěn. Kulmbachskich piwarcow

su najlěpje pěstowane w hosćency

„Markgraf"

pola Žura.

Jako domjacy připitk w pošćen, karanach 1—3 litr, po litru 0,90.

Swěrna, nazhonita starša

hospoza

pyta so knjedom na wjetše kubło blizko Budyšina. Poskićenja pod čo. 12 na wudaw. Serb. Nowin

2 rjanej lčhańi, kuchinje a jednotl. meble

předa

Franz Willer, tyšerski mištr

Hońe hasy 27 a Bismarckska hasa 14, 11 Mandelskeje počtonki so přijimaju

Zwjasełeni sće při štrykanju nohawic z našej dobrej połnowjelnatej **wolmu** wjele kajkosow a wjele dróh, tunje płaćizny. Wotrjadny **Günther**

Wobhonjeny wobchod Rózk žitnjeje hasy a Mjas. jatkow

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšk abo ważny podawk we Wašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihańi nawěšk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihańa to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowišo« swojim čěsćenym čitarjam poskićeć.

Kupuješ wužitnje pola našich inserentow!

BALDUR

worclowe kotłowe kachle

Sylny worclowy wobtwar, dospołnje z wohnjakrutymi šamotowymi kamjenjemi wumrjowane. Sylne dwójne dunje palniška z lateho železa, ze zawjazanym filcom. Durje z popjelniščku k suwanju, tohodla wulka zlutniwosć na prudlide. Kachle su za kóždu wosebitosć swojeho raza!

Železowy dwór Jos.

MIESSNER

O. m. b. H. w Budyšinje při Žitnych wikach

Přiloha k čisłu 36

SERBSKE NOWINY

Pjatk 12. februara 1937

Mulla Nasreddin

1. W jenej zhromadźiźnje, w kotrejž běšche też mudry mulla Nażreddin (wyschiši turkowski žudnik), rěčeješe žo wo młodosći a starobje. Kóždy něschto wo tym rjec wědźeše, jo w starobje cźežne mozy popuschćeja. Napośled pschejachu jej też wot mulle Nażreddina žiwschecź, schto wón k tomu mėni. Wón praji: „Psched naschej chěžu leži wulki kamjeń, tón ja jako młody cźłowjek njemožach sdźěhnyć. A nětko na stare dny to też njemožu; potajkim njeje cźłowjek w starobje žlabschi hacź w młodosći."

2. Jedyn dźeń sastupi mulla Nażreddin ſ korbom traješe, to sahrodnik ſ kijom na njeho pschitudźe a da da zuseje sahrody a tam morchej kradnješe. Dołho nježo rejo do njeho: „Schtó ty žu a kak žu do mojeje sahrody pschischoł?"

Nażreddin bě ſ nahłym pschitkadom sahrodnika tak nastroženy, jo hyndom njewědźeše, schto wotmolwicź, tola skónčnje jakotaše: „Haj, ja dźech po puczu w žiwotich myslach, nadobo pschitudźe tajki žiwy wětr, tón mje žem do teje sahrody cźišny."

„Derje", sahrodnik rjekny, „ale cźehodla dha žu też morchej wutorhał?"

„Sjebudź sy, luby sahrodniko, pschemyšli žej to! Kak mohł žo taškemu wětrej stajicź, hdy by žo nětkuždy njedźerżał. A tak drje žum tu morchej šwutorhał."

„Derje, nječh je žo mojedla tak stako. Ale kak dha je ta morchej do twojeho koscha pschischła?"

„We tym žam tukhwilu pschemyślowach, hdyž ty ſa-štupi; ty žu mje w mojich myslach jeno fescherik, tohodla cźi prawu pschicźinu hišcźe njemožu rjec."

3. Jako žo ras mulla Nażreddina pschaschu, kak może licźicź, wón wotmolwi, jo tak derje licźicź wě, jo jemu žane licźenje wobcźežne njeje. Tuž jemu na pruhu kasachu, jo by schtyri drachmy jenak mjes tśjoch pschitomnych rozdźělił. Mulla rjekny: „To je jednora wěc. Dwěmaj dam po dwěmaj drachmomaj a tśeśemu rjeknu, jo by cźakał. A hdyž nam Bóh saško dwě drachmje wobradźi, potom jej wón dostanje."

4. Mulla Nażreddin wróćeješe žo něhdy ſ puczowanja žylnje wobrónjeny dom; w jenej ruzy dźerżeješe teſak, w druhej pistoliju. Njejazny pschitudźe jemu nječtó napscheczo, sastupi jemu puczu a jeho wurubi; ani khołowow jemu niewotstaji.

Jako žo Nażreddin domoj wróćeł a wupowěda, schto bě žo jemu stako, praschachu jo jeho, cźehodla ko njeje wobarał pscheď rubježnikom. Mulla rjekny: „Kak jenož bych to mohł? Ja bźe měšach wobě ruzy połnej. Hat, hdy bych ja próżdnej ruzy měł, bych toho šlěvza sadajił."

5. Mulla thmutasche ras worschi še schkorpawu. Ludźo žo jeho praschachu, cźemu te worschi še schkorpawu jé. Wón wotmolwi: „Tohodla, so žym je šapkacźił. Praschescźe žo radsch žadowego wikowarja, cźehodla je tak błeszwědomity, so worschi še schkorpišnami pschedawa!"

6. Něhdy wjecźor běšche mulla Nażreddin jara hłódny, tola w domje njenamaka nicźo, khiba kuſk žuchego khlěba. Wón žawoła žonu a rjekny: „Žona, pschinješ mi kuſk twarożka! To je dobra a wužitna pojědź; twarożk žwježi a žylni."

Žona rjekny: „Schkoda, mužo, so ani najmjeńšcheho hórka w domje nimamy."

„Tak, to je derje", mulla praji. „Twarożk tak ani tak nicźo hódny njeje. Skasy cźłowjeſej žołdk, łonjuje šuby a ja nicźim njeſkłodźi."

„Nó, schto je nětk wěrno?" wopraschа žo žona. „Schto mam wěricź, twoje prénje abo twoje posłindnje słowa?"

„Njewotaj!" mulla rasnje wotmołwi. „To je tola znje žažna a jednora wěc. Jeli masch twarożk, wěr, schtož žym najprjedy rjekł. Nimasch-li pak žaneho twarożka, wěr to schtož cźi napośled praješch."

7. Mulla Nażreddin pschińdźe ras do lěsa po drjewo. Tam salěte na jedyn schtom a počža hałoſu rubacź, na kotruž bě žo žynnył. Tu nětchto nimo pschińdźe, pohlada na schtom a rjekny: „Mulla, njeschłu to, hewak žo na šemju walischi!" Mulla Nażreddin myšleschе, jo tón muźik žortuje, a rubasche wjeſele dale. S hałoſu wešo padźe ſam teſ še schtoma; dźiwasche žo njemało a da žo sa tym mužom, hacź jeho doscźeše, a rjekny: „Ty žu do cźaſa wědźał, so ja dele padnu, ty też wěscźe wěſch, hdy ja wumru."

„Haj, to ja wěscźe wěm," praji muž, „ko by mullu wotbył, „ty wumrěješch, hdyž twój wołoſ tśeśi krótcź puknje."

Hłowu wěschejo mulla wotendźe a nakładźe drjewo na žwojeho wóſlika. Duzu dom dyrbjeschtaj na horu hicź, a ledy žo puczź horje šwiny, wołoſ prénj krótcź pjerny.

„Jedyn!" mulla šmjerćź ſplóschenу šawoła, „tśeśina mojeje dušche je precź."

Sšrjedź puczźa po wišatym da žo wołoſ šažo žły-

K 100létnemu žmjertnemu dnjej wulkeho ruskeho basnika Puschkina.

Psched 100 létami, 10. februara 1837 wumrě 38 lět stary wulki ruski spisowaciel a basnik Alexander Ssergejewicź Puschkin w Pětrohrodze. W powědańczkach a dramach wón typ ruskeho cźłowjeka teddyschcźo cźaſa tyſuje.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

Alexander Sergejewič Puškin

Wulki ruski spisowaćel A. S. Puškin, kotrehož 100létne posmjertniny nětko swjećimy, słuša do najwjetšich ruskich basnikow. Narodźi so 26. meje 1799 w Moskwje. Pokhadźa z jeneho z najstarših ruskich šlachotnych rodow. Swoje dźěćace dny přebywaše pod dohladom nawědźiteje wóchenjerki dźěći Ariny Rodionowneje, kotraž jemu wjele hajkow, ludowych powěsćow a pěsnjow powědaše, štož w nim za jeho dalše wuwiće rozsudny zajim za wšo ludnostne zbudźi. Hižo w lyceju w Carskim Selu hromadźeše wokoło sebje wobdarjenych towaršow, z kotrychž so pozdźišo nětkotryžkuli k wuznamnemu spisowaćelej wuwi. Sam napisa tehdy hižo cyłu liebu rjanych basni, kotrež přichodneho wulkeho basnika přeradźeja.

Z 19 létami wopuści Puškin lyceum a zastupi do ministerstwa zwonkownych należnoscow w Pětrohrodze. Při tom měješe składnosć, wšě zawjeselenja dwórskeje towaršnosće sobu nawědźić. Někotre zwažliwe basnje pak běchu z přičinu, so jeho da južneje Ruskeje přesadźichu a hórzy po tym jeho ze służby puščichu. Dwě lěće dołho dyrbješe na wótenym kuble jaty žiwy być. Tu w samoće nasta jeho najwuznamniše dźěło: drama „Boris Godunov". Po smjerći cara Alexandra I. wobhnadźi jeho naſlědnik car Mikławš I. a dowoli, zo so do Pětrohroda wróći, z wumjenjenjom, zo před wozjewjenjom swoje spisy carej předpołoži. We lěće 1829 pućowaše do Kawkaza. Hdyž bě so w lěće 1831 woženił, wěnowaše so cyle spisowaćelskemu dźěłu. Jeho najlěpše wěcy pokhadźeja z tuteho časa. W lěće 1837 (8. 2.) padny w dwuboju z Francowzu Dantésom, hakle 38 lět stary, čeść swojeje žony zakitajo.

Jeho spisowaćelske dźěła wobsteja zwjetša z lyriskich basni, někotrych dźiwich spisaćelskich dźěłow, z kotrychž su lyriski roman „Ewžen Onjegin". Ruslan a Ljudmila" a „Kowowy jěchar" najznačiše. W pěsnj rěči mjenuje pisaśe. Nimo někotrych novelow su to wosebje „Stawizny Pugačowskeho zbožka."

Puškin wot spočatka steješe pod wliwom francowskich spisowaćelow. Pozdźišo pak so wot wšěch wliwow wuswobodźi a wutwori sebi swój samsny stil, kotryž bě narodny a tola ruskej literaturje też swojeho mėstno w swětowej literaturje doby. Rusku rěč z wurjadnej wustojnosću wudospolni. Cyła ruska literatura njeda so bjez Puškinowych dźěłow myslić. Štož bě Pětr Wulki za ruske politiske žiwjenje, to bě Puškin za rusku literaturu.

Hrózbna čěkańca ze zajeća

Po wěrnym podawku ſe šwětoweje wójny.

I.

S prěnimi pruhami, kotrež žo na wjeſchkach schtomow jewjachu, cźehnjeſche khłódne ranje pósdneho nalěca 1916 do kraja; njemėrna, njewjeſeła nóz žo ke konzej bliżeſche.

Pschi brjoh rěki Wódry leżeſche wotawa; ſtarscha žónſka ju ſ hrabjemi rosmjetasche. Stónczko, kotrež ſthabjeſej poca, dyrbjeſche ju wušuſchicź, so mohła žo bórzy domoj lowjeca a ji pschijomnu wón wróćicź, kotruž bě pschi mokrej rožy shubita.

Kurjawa cźehnjeſche žo nad parjazej rěku k wulkej fabrizy, kotraž nětkotre sta metrow dałeko pschi brjoh ſtejeſche, wobdata ſ wyſokej murju.

Wjazyhłóžny ropot ſ hobrſkeje fabriki, hdjež žo wo dnjo a nozy ſa wójnſke potrjeby dźěłaſche, ſjednoczi žo ſ kluſkotom a ſpěchnym bórbotom rěki. Dałeko ſ druheho brjoha rěki běſche klepanje a bicje wulkeje dźěłarnje ſtatnych żelezniżow žłyſicź. Hewak koło wokoło žwjata cźišcźina runje wotwucźażeho dnja.

Jónſka, kiž pilnje na rěcźnym brjoh dźěłaſche a pschi žrebi žo modleſche — wjazy krótcź žo poſchidźowawſchi — běſche dałeko a ſběroko jeniczki cźłowjek, tak dałeko hacź wóczko žahaſche. Njeſtwórſtwo wjazy zunjo hronjazu hudźbu dźěła na wobėmaj ſtronomaj rěki — wot cźaſowe dźěłarſtwa bě na nju ſwucźena.

Tola nadobo — njewſchědnje wótry łuſt — nětkajke brinczenje, kaž żelezo na kamjenju — ſtorhny ju ſ dźěła a ſ myſlow. Wudźěrašche na brjoh pschi tworni.

Nicźo žo njebihaſche — wjcho bě žaſo cźicho.

Njewidźeſche teſ nicźo — hyrnjeſ ſe žwojimaj wocźomaj zyku wokolinu pschecźicha. Njebě pak žo mylika — łuſt běſche pschewótry.

W ſtarym žwojim ſpěwje bórbotaſche Wódra dale — wſchitko bě kaž prjedy. Hižo mějeſche ſa to, ſo běchu jeje ſmyſłe ju mylile, a chžyſche dale dźěłacź, tola ſtožki wcźžto hišcźeſe ras na tamnu ſtronu, ſ kotrejcź bě ſ tworniže praſtot a bara dóſchła.

Kaž do hólneho ſtołpa ſprostnjena nadobo ſtejeſche — ji žo ſezny. Jeje wocźi běſchtej w hróſbnym ſtraſche na żelezne wěko, wulke kaž muž, ſłożenej, kotryž na naklonjenym brjoſy wotwódny kanal fabriki do rěki ſawjeraſche.

Jažnje bě widźała, ſo žo cźežke wěko ſkhałaſche — a žo dźiwa — cźorne hróſbne mjeſwocžo na dolnjej kromje žo pokaſa — a ſa wokomik žo ſaſo ſhubi. S wótrym wrjeſkom, hišcźeſe žylnišcźim hacź prénj krótcź, ſatrakny žo żelezne wěko, ſawěrazy wobmurjowany kanal.

Nětko dachu žo ſtróżele do jednoreje, pschiwěriweje žónſkeje.

„Oh mój Bożo — luboſcźiwy — — "

Jeje ſadwěkowazy wulkich pschenješe žo dałeko na wobėmaj brjohomaj. Pschi dźěle bě do womory padnyła. A ſaſo knježeſche ſcherjaza cźišcźina.

Tola jeje hróſbny rejazy wulkich běſche pschi ſwjatoczněj raišcej cźišcźinje hacź k wuſchomaj ludźi ſo dobył, kotříž prénj pſches móſt rěti na dźěło khwatachu. Spěšnje kročazu po brjoſy, ſo bychu tomu pomhali, kiž bě po ſdaču w nuſy.

Scht wosnamjenješche tutón hróſbny kichił? Tamle — žónſka — hjes wědomja na nawiſatym brjoſu!

Po ſhromadnym próżowanju — a ſ pomocu ſpěchnje pschiwotwaneje ſanitetneje fabrikſkeje ſtraże — pschińdźe žónſka borſy ſaſo k ſrebi. Hišcźeże běchu jeje rěcźe ſaſchmjatane — a wěrje njepodobne a ſdaſche ſo wokoło ſtejazym, ſchtož jim powědaſche.

Mjes tym bě ſ fabrikſtich wrotow ſaſtojnik nózneje worſchty pschińſtupił, kotremuž bě ſaſtup ludźi a běhanje pschi wrotach nabpadne.

Žónſka mějeſche ſaſo ſmyſły hromadźe a jeje rěcźe běchu nětko ſrozumliwe. Nětkoſi muzjoło hacź te kanalowemu wěku dóńdźechu a łobzy ſwěſcźichu, ſo bě žo pokoſenje wěka pschemėniło.

Hróſba a bojoſcź pschewſa ſamo njebojaſnych muži. Schtó bě žo tu ſtało? Wſchėm bě ſnate, ſo bě tutón kanal hižo raš ſjej cźłowjeczże žiwjenje ſadał.

II.

Niž jenož jwonka fabrizyneje murje, ale w njej ſamej běchu žo w nozy wězy ſtaſe, kotrež jwucźene dźěło tyſacz pilnych rukow pschetorhnychu a k wſchelakemu pschemyſłowaniu pschicźinu dawachu.

Nóz bě wichorojta a deſdźikowata. Khłódny krótkowjeczorny wětřik ſaſchcheho wjecźora bě fabrikſke wulizy wumjetł. Spěšnje dźěchu nózni ſtražownarjo ſwój puć, a ſadyn njewopuſchćeji bjes pschicźiny ſwoje městno.

Saſtojnſtwo a ſamofwitoſcź pak nuſowaſche toho abo tamneho do njewjeſeleho wiedra, jo by ſa tym pohlad, hacź njeje žo niczo ſtało, ſchto. mohło wběſtoſcź a dźěło tworníe nětkaſ wohroſcź.

Kraſne hranizy běchu pschebliſkło. Strach ſ powětra a runje tak ſpěnaza w fabrizy běchtej pschewulke a ſataranje naſchich frontow tak thutne, tak ſo dyrbjachu ſwěſcźeńſtu ſłužbu hacź do naſſnadnišcheho ſpuſchćomne mužoło wo dnjo a w nozy wukonjeć.

Hižo wjele niedźel dołho niebě ani wodnjo ani we nozy nicźo wošebitého tuto ſpróżnjene dźěło mylilo — khiba poſledniu nóz.

Mišchtr a ſtražownarjſti ſaſtojnik Marwiz kontrollowaſche tječi krócź ſwój wobwod.

Runje bě cźaſnik na wulkej bürowowej khježi prénju hodźinu noweho dnja wotbił. Marwiz bě mėtnoſcje wobſchérneho laboratorija w prénim poſchodźe wulkeho rókowneho twarjenja — kiž bě wožebicźe ſchkitane — pidźerkhodźił a pschiſchedſchi po ſthodźe dele ſtupi na żelezniſte kolije, kotrež njepoſrědnje nimo khěže wjedźechu. Sawali ſo krućźiſcźo do ſwojeho mantla, ſcźahny cźapku bóle do mjeſwocža a khwataſche ſ pałnym kachlam, kotreż tam hłuboko w ſemi w pjeſkończnym rynku leżachu.

Stupaſche mjes tóliomaj, jako jeho nadobo ſdaleny klinkot ſ jeho myſłow ſtorhny a krocźele ſaraczi. To bě njeſnaty ſynk — kiž do cźišcźiny fabrizynych wulizow njeſkuſchešche — jeho wucho bě ſwucźene a wótre.

Spěšnje dźěſche mjes tóliomaj, w żimeru, ſ kotreho bě klinkot pschiſchoł. Wobſtuđźeńſe bě kaž pschi ſmėrkanju, dokelž nimale wſchitke lampy běchu pschi fabrizynych puczach ſhaſchane, abo wot horjeka pschikryte a dźeła ſ cźerwjenej abo módrej ſchkleńzu poſtkabjena, ſo by žo ſtrach ſ powětra pomjeńſchił pschecziwo błędźazym njepschecźelſkim létarjam ſa hranizu.

Niedźiwajo zunjo hwiſbaneho wětſika niebě žo klinkot jeho na kóždy ſynk w tworni ſwucźenemu wuchjeſ ſminył. Wědźeſche wěſce, jo ſo wjeſe mylił.

Na žadyn pad! (Pokračowanje ſcźehuje.)

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Invokavit, 14. małeho róžka 1937.

S **Budyšchina.** W Michałskej zyrkwi směje farar Kapler rano ½8 hodź. němsku spowědź, (farški vikar Scholta), dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšchenje. Na němšim podawa farar Kapler diskusu rosprawu wo wołsadnym žiwjenju lěta 1936. Zyrkwiny a posawniski chór. Sběrka za potrěbne paczerske dźěći. — Sstredu wječor w 7 hodź. połtna nutrnosć w Zyzežach.

S **Budyšchina.** Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo. Shromadźizny w Budyšchinje: Njedźelu dop. ¼11 hodź. hodźina za dźěći; wječor ½8 hodź. mišijonski pschednoschk: mišijonar Rychtař. Mutoru pop. w 4 hod., hodźina za žony. Sstredu wječor we 8 hodź. swjatk młodźiny. Schtwórtk wječor we 8 hodź. biblisa hodźina. — Shromadźizny swonka Budyšchina: Njedźelu pop. w Njeswačidle, wječor na Židowje, póndźelu w Zokowje, wutoru w Semjazach-Tumizach, sstredu w Biskopizach a pjatk w Hornjej Hórzy. — Hodźina za žony njedźelu popołdnju we 8 hodź. we Mulkej Dubrawje.

*

S **Barta.** Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Sběrka. Pop. w 3 hodź. serbska spowědź. — Mutoru wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holzow w paczerskej sjiwi (kn. Böttgerez s Budyschina). — Sstredu pop. ½3 hodź. žónske towarstwo s pschednoschkom „wo evangelskej zyrkwi w Rusku".

S **Budestez.** Rano ½8 hodź. směše farar Böttger serbsku spowědź, farar Bóza dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšchenje. Sběrka. Dop. ½12 hodź. směje farar Böttger kemšchenje za dźěći 1. hacź 4. schulskeho lěta. — Sstredu wječor ½8 hodź. směje farar Bóza biblisku hodźinu w młodźinowni. Schtwórtk wječor we 8 hodź. biblisa hodźina pola Ducźkez w Kóslach.

S **Budyschinka.** Dop. ½9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska Boża słužba, ½12 hodź. dźěćikemšchenje za mjeńše dźěći. Mutoru pop. ½3 hodź. wołsadna žónska słužba pola Lindnarez w Porschizach. Schtwórtk wječor ½8 hodź. němska połtna nutrnosć (farar Handrik). — Wumrěła: Marja swud. Bohakowa rodź. Mikelez wobydlerka w Budyschinku, 75 lět, 5 měsazow a 8 dnjow stara. Pohrjeb budźe njedźelu pop. w 2 hodź.

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšchenje — Pjatk pop. ¾4 hodź. němske połtne Boże wotkasanje.

S **Hrodźischcza.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź se swjatym wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšchenje. — Pjatk 19. małeho róžka wječor w 7 hodź. serbska pažionska Boża słužba.

S **Huckinu.** Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. němska połtna nutrnosć w paczerskej stwi.

S **Khwaczišt.** Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšchenje. Sběrka za naschu zyrkej. Dop. ¼12 hodź. rozrěčowanje i paczerskimi dźěćimi (wokrjeżny poruczeny Uthoff z Budyschina). — Pop. w 3 hodź. biblisa hodźina za žony we Mulkodubrawskej schuli (rozra Emma Hornez wot krajnozyrkwinskeho sjednoczenstwa). — Wumrěła: Else Hilza Müllerowa rodź. Kernez, mandželska z Mulkeje Dubrawy, 29 lět; pohrowana 8. małeho róžka.

S **Klukscha.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Bozim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbske kemšchenje a ½11 hodź. dźěćikemšchenje. — Pjatk, 19. februara dop. w 9 hodź. serbske połtne kemšchenje.

S **Kotez.** Dop. ½11 hodź. němska spěwna Boża słužba z duchownej narěču (wołsadny farar). Sběrka.

S **Luneje.** Pop. w 3 hodź. serbska Boża słužba (farški rěčer Rychtař-Swačiczanski).

S **Malescherez.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšchenje, ½11 hodź. kemšchenje za młodźinu. Pop. ½3 hodź. tschescźanska słužba za žony. — Schtwórtk wječor ½8 hodź. serbska biblisa hodźina na farje.

S **Minakata.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź z Bozim wotkasanjom, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba, ½12 hodź. němske dźěćikemšchenje, pop. ½2 hodź. tschescźanska Boża słužba. — Wutoru wječor ½8 hodź. němska połtna biblisa hodźina w Khrósławskej schuli. — Sstredu wječor we 8 hodź. evangelska słužba młodźiny za młode holzy w serbskej rěči.

S **Nieswačidźka.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšchenje. Sběrka za wołsadnu diakoniju. Pop. w 2 hodź. kemšchenje za dźěći. W 3 hodź. němske kemšchenje w Sarečzu. — Sstredu wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Preschereż. — Pjatk słužba na evang. młodźinje: pop. ¼4 hodź. za schulskich hólzow, we 8 hodź. za konfirmérowanu mužsku młodźinu (Uthoff).

S **Nošaczizu.** Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba, ¾12 hodź. Boża słužba za dźěći. Sběrka za Boži dom. — Sstredu wječor we 8 hodź. němske połtne kemšchenje. — Pjatk wječor ½8 hodźin evangelska žónska młodźina:

S **Porschizy.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska Boża słužba, w 10 hodź. dźěćikemšchenje za mjeńše dźěći. Mutoru pop. ½3 hodź. wołsadna žónska słužba pola Lindnarez w Porschizach z pschednoschkom knjeza farara Richerta z Erlangena: Bolschewizmuš we wojowanju pschećiwo Bohu a tschescźanstwu. Hojcźo žu lubje witani. Pjatk dop. ½9 hodź. serbska połtna nutrnosć.

Sa **Sslepeho.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Bozim wotkasanjom a dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba. Ssmjertny kěrluch žo spěwa za Khrystiana Habrinka, żelesnitkeho straźnika w Trjebinje. — Dop. ¾11 hodź. němska Boża słužba. Kollekta žo sběra za wotschitke wuczerjenje tšoch domow diakonijow „Bethanije" we Wrótšławju, Lehmgrubenskeho „doma diakonijow" we Wrótšławju, „Ev. Wustawa diakonijow" we Frankensteinje: „Bethaniju" we Wrótšławju, „Lutherju schulu" we Wrótšławju, „Elisabeczinu schulu" we Lehnizy. — Pop. ¾1 hodź. tschescźanja, w 2 hodź. serbske dźěćikemšchenje. W 5 hodź. dźěćikemšchenje a w 6 hodź. serbska Boża słužba w schuli w Miłorasu. — Njedźelu žo wěruja: Khrystian Hadam Badaŕ, ratař w Brězowy, z Emmu Marju Holzoz, hospodarstej pomocnizu we Brězowy. — Kurt Paulik, dźěłaćeŕ w podkopkach we Rownem, z Hanu Machačkoz z Rowneho. Franz Jurezko, twarski dźěłaćeŕ w Sslepom, z Mariju Paulikoz, dźěłaćerku se Sslepoho. — Pokhowany: Hanžo Branko, lěsny dźěłaćeŕ w Miłorasu (napowšedku rentowy stawar), 80 lět, 5 měz. a 26 dnjow stary.

S **Wósporka.** Dop. w 9 hodź. spěwna Boża słužba z duchownej narěču. — Pjatk wječor w 7 hodź. połtne kemšchenje we wołsadnej sali (wołsadny farar). Sběrka.

S **Wóšlinka.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšchenje. Kollekta. Pop. ½5 hodź. Boża słužba w Cźišowje

Adolf Hitler na Furtwänglerowym konzercje.

Wjednik a statny kanzler wobdźěli so sriedu wječor na wulkim konzercje, kotryž Wilhelm Furtwängler dirigowasche a kotrehož cźisty wunoschk psches 21 000 hr. so stutkej spomoży pschepokasa. Tutón wobraz pokicza nam pohlad do wjednikoweje loże, na lěwo pschi nim sedźi knjeni Göringowa, na prawo statny minister dr. Goebbels a ministerski pschedsyda generalny wyschi Göring. (Scherl Bilderdienst, M.)

Grotnizna (powjasowa żelesnica) do rěki Ssolawy padła.

Psches 80 metrow dołhi grotnizny móst, kotryž pschedewjacze němskich Solway-twor,,jow z na druhej stronje rěki leżazymi statami swjasuje, je so nadobo stamawschi do rěki padła. Cźežke żelesne dźele wschón łódźny wobkhad po rězy Ssolawje snjemożnjeja. (Scherl Bilderdienst, M.)

Mischtr Witt po smužitym wojowanju Jendźelcźanej Frankej Houghej podlezał.

W nowym wojowanju němskeho mischtra w połcźežkej wasy Adolfa Witta, z wusnamnym jendźelskim pjasczowarjom Frankom Houghom, kotrejž so w němskej halli pschewjedze, dyrbjesche němski mischtr pschemóženy bitwischcźo wopuschcźicź, dokelž so jendźelske mischtr jako lěpschi pjasczowar wupokasa. (Schirner, M.)

Nałtšednza Sonje Henieje.

Jendźelcźanka Cecilija Colledge doby europski mischtrski titul we wumělskim běhu na lodze pschi wojowanjach, kotrejž so w Prazskim symskim stadionje pschewjedźe. (Scherl Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pf. Nakładnik Marko Smoler; Cišc:). Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf., za swójbne 5 pf., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 37 | Budyšin — Sobotu 13. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Wulka manifestacija němskeho zwjazka wjeledźěćnych

W Němskej halli w Barlinje je němski zwjazk wjeledźěcych zhromadnje z němskej ludowej frontu a Hitlerskej młodźinu schtwórk wjeczor wulku manifestaziju wotmě. Schérala zjawnosć dyrbi so z jeho rosćažnjenjom dźełom sesnać. Na manifestaziji je so nětkuždźe 20 000 ludźi wobdźěliło. Mnohi sastupjerjo stata a strony, wojerske je mozy, dźełowje zwužby, dźełowje frontu a Hitlerskeje młodźiny běchu jako cźestni hosćo pschitomni.

Zwjazkowy nawiednik, SS-wjednik wudyrneho zwjazka Stüwe manifestaziju wotewri a rjekny, so žu strowe a wjesołe dźeći, herbizy strowe a wopornitwe maćerje nošeschi wěcznje Němskeje. Lud dyrbi roić, dokelž rosćažuje lud wschitko pschewinje.

Němski wjednik młodźiny Baldur se Schérach praji, so žebi bjes žohnowanja a njesamylnje wěry starschich njebychmy dźěło nazionalsozialistiskeho hibanja młodźiny mohli myslić. Wjednik młodźiny potom wo wocźehnjerskich sadźbach pola starschich a pola wjednikow młodźiny, kiž žu žebi zwoje samolwitosće wědomi, rěcźesche.

Němskostatny organizazijelt nawiednik dr. Ley naspomni, so rosrišanje sozialnych praschenjow wožebje wot rosrišanja praschenja ludoweho městna wotwisuje. Němski lud městno trjeba, niz dla politiki mozy, ale dla ludoweje politiki. Wo praschenju niemandźelskich dźěći dr. Ley rjekny, so dyrbi so kóždej niemandźelskej maćerji tón žanty schkit a ta žama cźelej dostać kaž kóždej druhej maćerji.

Nawiednik rakowneho politiskeho hamta strony, dr. Waltar Groß, dopki wobdźerskeje politiki rosjažni, kiž je nazionalsozialistiska strona němskemu ludej pschinjesła. Wón skónći rjekniwschi, **so dyrbi Němska buć kraj dźěći. Na konzu nazionalsozialistiskeho natwara njedyrbi jenož dźenšnischi žylny stat stejeć, ale też jutšischi wulki lud.**

Němska dźělowa fronta młodym rjemjeslnikam požčonki dawa

Němskostatny nawiednik němskeje dźěłoweje fronty dr. Ley je postajenje wudał, w kotrymž so wosjewja, so němska dźělowa fronta psches „banku němskeho dźěła" młodym rjemjeslnikam, kiž wumělenja dopjelnja, z pcdaćom personalneho kredita załoženje eksistenzy smóžni. Kredit so spróznjowym rjemjeslnikam dawa, kiž žami nimaju trěbneho samóženja.

Wulkosć kredita so po druzjinje rjemjeslta složuje. Kredit je tak wulki, so móże žebi młody rjemjeslnik dźěłacyju pschiprawić a so smjeje nimo teho na tři měsacy trěbneho kapitala. Kredit ma so na pschimérjene waschnje wróćo płacić, to rěka, so so nowy rjemjeslnik psches měru njepocźeži a nowe pschedewjacźe so na žane waschnje njewohrozy.

Wumělenja.

A. Powschittkowne: 1. Jenož žobuštawy němskeje dźěłoweje fronty kredit dostanu. 2. Samolwjeŕ dyrbi bjez poroczne politiske wuzjewdźeczenje (Zuhrungszeugnis) wjednika a strony wjesć. 3. Na městnje, hdźeź ma so nowa dźěłarnja załožić, dyrbi so možnosć effizienzy dopokazać, to rěka, so tam jene rjemjeslo njesmje pschezjulnje sastupjene buć. 4. Samolwjeŕ dyrbi so na kulowańskim syslemje němskeje dźěłoweje fronty wobdźělić. 5. Samolwjeŕ dyrbi hewasche sakniše postajenja wo pschiprawjenju rjemjeslniskich pschedewjacźow dopjelnić.

B. Sa rjemjeslnikow, kotriž 1. měrza 1937 hischcze we wuczbje stoja abo nowi do wuczby sastupja: 1. Samolwjeŕ dyrbi so na kursach k wukubłanju w powołanju w němskej dźěłowej fronce wobdźělić. 2. Samolwjeŕ dyrbi so tehorunja na němskich powołańskich wubědźowanjach wobdźělić. 3. Wón dyrbi so po wuczbnym cźasu na wubědźowanjach dokonjanjoce za powołanikow wobdźělić, kiž so lětsa prěni króć (w oktobru, novembru) wotmeja. Za najdźeje dźewjeć lět dyrbi samolwjeŕ pjeć wubědźowanjow dokonjanjoce i „dobrym" abo tři wubědźowanja i „jara dobrym" wusnamjenjenjom wotbyć. Nadrobnische we wubědźowańskich postajenjach.

C. Sa rjemjeslnikow w prěnim hač schtwórtym pomocnischim lěcze tehoruja wotstawk B 3 płaći.

D. Sa rjemjeslnikow se schtyrimi a wjacy pomocnischimi lětami: 1. Samolwjeŕ dyrbi so na wožebitym kursu němskeje dźěłoweje fronty za pschihdacźne powołańske wukubłanje (wot 1. haprele 1937 hač do 30. septembra 1937 abo wot 1. oktobra 1937 hač do 31. měrza 1938) wobdźělić. 2. Dyrbi so na wubědźowanju dokonjanoce, kiž so tutomu kursej pschisłuchnje, wobdźělić a jón z „dobrym" wusnamjenjenjom wobstacj.

Wuwjedźenske postajenja k tutym wukasej wuda nawiednik sa „němske rjemjeslo" w němskej dźěłowej froncje w pschejimnosći z nawiednikom hamta sa powołanske wocźehnjenje a powołańskeho wjednistwa. Wuwjedźenske postajenja žu wot 1. měrza 1937 w městnych rjadnistwach němskeje dźěłoweje fronty dostacj. S wuplacźowanjom rjemjeslniskich kreditow započnje so w januarju 1938.

Strona so wobsěrnje za štyrilětny plan zastaji

Po pschecźu poruczenja za schtyrilětny plan ministerskeho presidenta generalneho wujcha Göringa a wjednikoweho namjestnika je němski połkadnik Schwarz nadalk pschewzał, w stronje, we wschitkich jeje wotrjadach a pschisamknjenych swjatkach zentralnje naprawy pschewjesć, kiž su w sajimje schtyrilětneho plana trěbne. Němski połkadnik Schwarz je pschi pschewjedźenju tuteho wukaza nadawka porucził, so so „zentralna městnosć sa pschewjedźenje schtyrilětneho plana pola nazionalsozialistiskeje strony, jeje wotrjadow a pschisamknjenych swjatkow" pschiprawi. Sydło tutoje zentralneje městnosće je w Mnichowje.

Centralna městnosć so do dweju wołdźelenjow dźeli. Jene wołdźelenje je powschitkowna pruhowarnja sa žurowišny, sa kotrejž so potrjebne wopismo trjeba, a ma wožebje listowanje wschitkich słužobnych městnosćow strony, jeje wotrjadow a pschisamknjenych swjatkow w praschenjach schtyrilětneho plana je statnymi słužobnymi městnosćemi pschewjesć. Druhe wołdźelenje je pruhowarnja sa twarske pschedewzaća, też sa projekty, kotrychž so schtwórte postajenja we schtyrilětnym planje njepodóta.

Wikowanske zrěčenje mjez Němskej a Českosłowakskej

Hdyž běsche so dźesaćej dnjow jednało, je schtwórtk k němsko-cźeskosłowakskemu wikowanskemu zrěčenju dóschło. W dezembru sandźeneho lěta běchu so jednanja pschetorhle. Němski ministerialny direktor dr. Spitta z němskeho hospodarskeho ministerstwa sastupowasche. Srěčenje płaći hač do konca lěta 1937.

Na němsko-cźeskosłowakskim zwonkownym wikowanskim wjele so mało pscheměni. Schtož ratarske wuprodny nastupa, Němska 2000 waggonow pschenicy a muki w hódnoscźi nětkuždźe 5 milijonow hriwnow kupi. Drjewa so wiacy rěsaneho hač papjerowemu do Němskeje wumjese. Wuwos kožow a kóžkow z Cźeskosłowakskeje dyrbjesche so wobmjesowacj. Sa to móże Němska trochu wiacy želesa worzła a keramiki wotewjacj. Sa woteběranje němskich twarow z so hromadnu wobsah postajil, pschi kotrymž so jenotliwe dźěłby lědma wobmjesuja. Němsay jednacźelo pak dozpěchu, so so hischcze jónu telko automobilow do Cźeskosłowakskeje wuwjese.

Praschenje wobkhada zujch je so k spokojenju wobeju dźěłow rosrišało. Pjenjesy sa kupjelanski konto je so dokładnje postajile. Tak je lětsa možno, cźeskosłowakske lěkowanske kupjele wopytacj. W sajnej nasymje so k nowym jednanjam sešu. Tehdy wožebje wo podawanje wjazy papjerowemu drjewu do Němskeje pojednaja.

Nowa offensiva nacionalnych před Madridom

Kaž wožebity rozprawjeŕ franzowskeje Havaskeje powjescźenje z Avile powě, je so bitwa wo Madrid zapoczała. Nazionalni wojazy su wot pjatka ranja k połnozy a k ranju postupowali. Nasnosći jich nadběhow pschiběra. Artillerija a lětadła wurjadnje zjiwje dźěłaju. Nadběhowoze kolonny su wožebje na dwěmaj městnomaj daloko postupile.

W hamtskej wojerskej rozprawje so wosjewja: so su nazionalni wojazy k ranju wot hłownoho města pschi rěcy Jaramje njenadbijzy sapocźeli postupowacj. General Barela wospjet nadběh nawjeduje. S cźeskim wojowanjom je so poradźiło rěku pschekročzicj a Madridsko—Walenzijsku dróhu, kotruž dotal jenož žłabe Frankowe wotdźělenja dźerjachu, dospolnje dobyć.

Pod schtitom cźmy najpschedy jědni postupowachu a jako prěni k rěcy Jamarje dóschdychu. Dla trajneho beschcźowanja je rěka z wodu žylnje napjata. Sdźěła brodźo, idźěła pluwajo jědni a konje rěku pschejidźechu. Franzowsko-belgiska kompanija miesenarodneje brigady tamuny bróh rěki sakitowasche. Pschecźiwnizy běchu mosty rosbuchali. Nazionalni jědni tutu kompanju wot sady nadběhachu a wjele cźerwjnych sajachu. Jenož malo mózesche cźekwjeć.

Hdyž běchu pěschcy dóschli, njepschecźeła na hórkach z tamneje strony rěki nadběhachu. Njepschecźeł hórki po krótkim wojowanju spuschći. Hakle pschihotowanju z Madrida jeźnylnjenje doša. Tute pak niemócźachu hórki pschi rauschim brjosy rěki sažo dobyć, dokelž běchu nazionalni tam hižo pólnu artillerim a majschinjke stelby postajili. Hdyž běchu so z wulkim schkodowanjom podarmo prózowali, bolschewikoju je žowjetskorusskimi tankami wojowachu. Schécźej tankow samo so do rjadow nazionalnych pschedobychu. Nazionalni dwaj tankaj dobychu, schtyri tanki wostachu jkónzowane leżo. Mjes sajalej wobžadnk tankow běsche tej franzowski hejtman z franzowskimi wojerskimi papjerami. Nazionalni lětarjo nadběh z wuspěchom podpjerachu.

Popołdnju nazionalni wojazy hač k Walenzijskej dróhy dóidźechu. Tuta połsednje hłowna dróha, tij z Madrida wjedze, je nětko dospolnje w rukach nazionalnych. Bolschewikam wostawa jenoż hischcze dróha do Gnadalajary z nětkotrymi pódlanskimi dróhami. Bolschewikiske honjeŕske lětadła spytachu njikto lětajo z maschinskimi stelbami tśelbano postupowanje nazionalnych wojakow sadźerjecj. Jenemu Marokkanej je poradźi, jeneho z tutych lětarjow satsélicj, lětadło je hnydom swrócźi.

Jendźelska wójnska łódź w Malaze.

Kaž so z Malagi zdźeli, je do tamnischeho pschistawa jendźelska wójnska łódź pschijela. Łódźiny kommandant je nazionalne schpaniske wyschnosće w měśe wopytał. Na to Malagski kommandant łódźineho kommandanta na łódźi wopyta, hdźeź jemu wojerski cźelej wopokasachu.

Bolšewikoju Almeriju wobuščeja

Se schpanskeho města Almerije pschi brjohu Sćrjedźozemskeho morja je so do Londona powěło, so so bolschewikam njese poradźiło, offensivu nazionalnych wojakow pola Almerije sastajicj. Tehdela je bolschewikiski wjednik Caballero porucził, so maju cźerwjeni město wobuščeć.

Do Walenzije je schtwórtk 1100 wutkrajnikow pschijikło. Tutych do miesenarodneje brigady sjednocza. Schpanišu bolschewikoju chzedźa hischcze druhe miesenarodne brigady we Walenzijii podstaji. Sdyłnosć cźerwjenych miesenarodnych brigadow pjeća zhromadnje 120 000 muzi wuczinja. Podsćel žowjetskich Rušow so na nětkuždźe 60 procentow wobliča.

Nesmolwa wo kontrolnym planje.

Podwubjerk neutralnoho wubjerka w Londonje je schtwórtk dwě pospěšeni wotmě. S wosjewjenja, kiž je je wo pospěšenjomaj wudalo, wuhadźa, je je wubjerk wožebje wo dohladowanju na morju jednal. Jenotliwi zastupjerjo namjetny žwórich knježerstwow w tutym podźělnym praschenju rosłožichu. Sastupjerjo nětkotrych mogow trjebaju za nowe jednanja hischcze pschikazy a pokiwy žwórich knježerstwow. Tehdela je wěste techniske praschenja techniśy wuradźowazemu podwubjerkej k nowemu rosprawjenju pschepokasachu. Respominachu też, kak ma so kontrolny plan finansowacj.

Kleinmann ho ja statneho sekretara pomjenowal.

Wiednik a němski kanzler je statneho nauczitnika generalneho direktori němskoitalianiskeje Zeleznizy Wilhelma Kleinmanna ja statneho sekretara w němskim wobkhadnym ministerium pomjenowal.

Ribbentrop pola lorda Halifaxa.

Němski pósłanc ſ Ribbentrop je ichwórtk popołdnju jendželskeho lordskeho chowanja pjeczatowu Halifaxa w ſwonkownym hamcje wopytał. Lord Halifax ſwonkowneho ministra Edena ja cźaſ jeho dowola ſaſtupuje. W rozmołwjenim, kiž dwě hodźinje trajeſche, je ſ nim wiſchelake prajſcheńa rospomnił, kiž wobaj kraja ſe ſaſtupuja.

Hoare žada brónjenje bjez komdźenja

Pręni lord jendželſkeje admirality, ſir Samuel Hoare, je ichwórtk wjeczor we brónjenju Jendželſkeje rěcźał a prajił, ſo je ho wokalało, ſo ſtaba Jendželika ſyſchmiatanje Europy a ſwěta wonmamienja. Jendželika je ho rozſudźiła, ſo ho ſtawſi ſtabośeſe njeda jenje wjacy wróćicź. Wona ehże pſchichodnje ſiwoju ſylnoſcź w pſchimjerjenej pomęrje ſ ſwojim winowatoſcźam dſerźeć. Tuta ſylnoſcź ho ſa nět na wahu połoži. Jendželſki lud je rozſudźiny, programm brónjenja bjez kóždeho kombjenja pſchewrźeci. Programm nowobrónjenja hudże jara wjele miliionow płaciſcź, ale Jendželſke pjenjezy ja mjon ſwjedźe, runje tak kaž je to w ſaudźenoſcźi cźiniła.

Wobšérna wojeſka powinnosć w Turkowſkej

Turkowſkej miniſterſkej radźe je ho pſchemjenjenje zakonja wo wojeſkej powinnoſcźi pſchedpołożiło. S pſchemjenjenjom ho žada, ſo maju ho w pſchipadźe mobiliſacje wſchitkich 16- hač 65lětni muſcźo we wojeſkej powinnoſcźi wuwucźicź. Dotal ho wojeſka powinnoſcź jenoź na 20- hač 45lětnych muſow wupſcheſtrěwaſche.

Nowoſcź we wobſernym zakonju je, ſo ho nětko tež turkowſke žony w ſtarobe 16 hač 65 lět do ſyſtema krajneho ſakitanja ſcźahnu. Kak ſmědźa ho žony wužicź, ho hišće njeje nadrobnje potkaiło. Wěcźe ho wo ſłužbje jady frontu jedna, w transportowanju, powětrownym ichkrje, dźěłanju wójniſkich hrěbkow a wothladanju khoruch.

Na mnohich měſtnach Turkowſkeje ho w nowiſchim cźaſu jónſka ichnika młodźina hižo wojeſcźu we wobſhadźenju ſ bróniu ſrucźuje.

Widźomnje połſkjenje pamjatowje khorjeſce.

Wſchi ſaſtupje Pia XI. do 16. łěta ſwojeho kwjeſenja w ſyrkwi, wołiewi „Osſervatore Romano“ ſcźehowazu offizjelnu rosprawu: „Na ſwjedźenſkim klimum dniu wólby Pia XI. na bamlowiſkim ſtole ho radujemy, ſo mójemy ſdźěcźi, ſo je ſo ſwjatowy otrowstwo ſtarſ widźomnje połſkjeli. Wutroba ſaſo namalarje dźěła. Atrapiſke kaſenja na nohomaj pod-łoſnom ſu reatſkromjene a wotſtrjenje rany, kotrejž jemu wulke bolośeje cźiniechu, kiž ſaſtke.“

Cyrkwinske powěſće

Njedźela Jubilowi, 14. małeho rózła 1937.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej ſyrkwi rano 7:8 hodź ſup Berga predźe:e (ſyrkwinſka hudźba, chór inkrutinow). Dop w 11 hodź imješe farař Groźe kemiſchenje ſa cźeſcźołubjacych pſchi wotkazu. Pſchih. w 12 hodź farař Vogel predźuje. Pop w 3 hodź. imješe farař Paul Kſchenja. — W Marijinej a Marcźinej ſyrkwi imješe rano we 8 hodź. farař Groźe ſpowědź a Boże wotkazanje. Dop. w 9 hodź. farař Vogel predźe:e (ſyrkwinſka budźba). Wjeczor w 6 hodź. predźuje duchownoj Richert ſ Erlangena, Fährſtr. 14 wo „Evangeliju w Ruſce!“ — W Tuchorſkej ſyrkwi imješe farař Vogel pop. ½3 hodź. kemiſchenje ſa ſłuchonémcach. — Sſerdźa k wołożenju nu:n we wołtadźe. — Póndźelu pop. w 3 hodź. konferenca duchownych w Radnej pinzy. Póndźelu wjeczor we 8 hodź pſchednoſchenje w Marijinej a Marcźinej ſyrkwi duchownoj Richert ſ Erlangena, wo „Wojowanju bolſchewiſtna pſchecźiwo Bohu a kſchesćanſtwu“; — Wutoru pop. 3:8 hodź. w Petrowſkej ſyrkwi nutrnoſcź ſa niedźelnjacych. Wutoru pop. w 4 hodź. Guſtav-Adolfiske ſónſke towaſtwo w Societeſe. Wutoru pop. w 4 hodź. w Societeſe ſónſka mißijonſka ſłužba. Wutoru wjeczor we 8 hodź. w Marijinej a Marcźinej ſyrkwi wohadny ſpěwny wjeczor. Spěwaſe a žolte ſeſchiwki „němſke ſyrkwinſke kěſuſche“ ſobupſchinjeſcź. — Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. ſyrkwinſki wjeczor ja mačerje w towaſtchowni. Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. ſměje farař Vogel pójtne kemiſchenje w Marijinej a Marcźinej ſyrkwi. — Schtwórk pop. w 4 hodź. towaſtwo powołow w towaſtchowni. Schtwórk wjeczor we 8 hodź. ſměje farař ſic. Ludwig pſchihotowanje ſa dźěcźikemiſchenje w towaſtchowni (Jan. 15, 9—13). — Pjatk wjeczor we 8 hodź. ſjowny pſchednoſchkowny wjeczor w evang. ſkutku na mnohich w Lutherſkim domje.

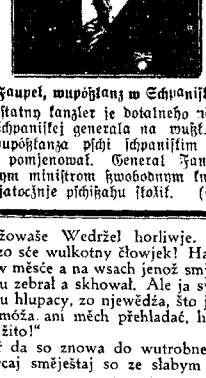
S **Bukez.** Dop. w 9 hodź. němſke, 1411 hodź. ſerbſke kemiſchenje. Wutoru pop. w 3 hodź. ſónſke towaſtwo we wołoadnej ſali. Schtwórk wjeczor we 8 hodź. ev. muſtwo. — Pothowane: Hana Marja ſwud. Rengerka rodź. Rohlandeź, korczmarka w Trjebjeńzach. 73 l. 4 m. 14 dnjow. Morwonarodźena mandź. dźowka Pawola Wroblika, korczmarja w Cźerniowe. Hana Marja rodź. Rječeriz, wandźelſka Marcźina Naſedata, ratarſkeho dźěłacźerja w Kolwaju, 62 l. 11 m. 21 dnjow.

S **Ratej.** Dop. 3:9 hodź. němſka ſpowědź, w 9 hodź. němſke kemiſchenje, 1411 hodź. Boża ſłužba ſa dźěcźi. Pop. w 4 hodź. ſerbſka ſpowědź w Hermanezach. — Póndźelu rano we 8 hodź. rauſcha nutrnoſcź.

S **Hornjeho Wujesda.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke predowanje, 1411 hodź. kemiſchenje ſa dźěcźi 2. hač 5 ſchulſkeho łěta. Pop. w 2 h. wukrowanje. — Póndźelu konferenca duchownych w Wikopizach (referat ma farař Günther ſ Hornjeho Wujesda). — Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodźina w faſtkim domje.

S **Wjeleczina.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź (wſchadny farař), dop. w 9 hodź. němſke kemiſchenje (duch. Rickert ſ Erlangena). dop. 1411 hodź. kemiſchenje ſa dźěcźi (tón ſamny). — Schtwórk wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodźina w młodźinowni.

S **Mošerez.** (Zyrkwiniske powěſće.) Dop. w 9 hodź. němſka ſłowna Boża ſłužba 1411 hodź. ſerbſka ſłowna Boża ſłužba je ſpowědźu, pſchipołonju w 12 hodź. ſerbſke kſchesćenja, pop. w 2 hodź. němſke kſchesćenſka, pop. w 4 hodź. pobožnoſcź w Bethesda, pop. w 5 hodź. pobožnoſcź we wokrejźnej khorowni.

Faupel, wupóſłanc w Schpaniſkej.

Wjednik a ſtatny kanzler je dotalneho němſkeho ſaſtupjerja w Schpaniſkej generala na wuſk. Faupela ſa němſkeho wupóſłanca pſchi ſchpaniſkim nazionalnym knježeſtwje pomjenował. General Faupe: je pjatk pſched ſtatnym miniſtrom ſwobodnym ſtejnom ſ Neurathom ſwjatocźnje pſchiſtajił ſtołik. (Scherl B.-D.)

Pſ jomne wuwźe dźěła w Budyſkim wokrjeſu

Symſkeho wjedra dla dyrbjachu ho dźěła we wonkowach powołanjach ſ dźěła ſaſtajicź. S tym ho niechóźe wjele wěcźej, ho ho dźěłacźerjo na khwilu puſchcźichu. Hdyž ho wjedro połepſchi, ho hnydom wjetſchi dźěl puſchcźenych dźěłacźerjow ſaſo pſchiſtaji. Mjeſ druhim dyrbjeſche ho ſ nawjazanymi twarſkimi dźěłami, ſ dźěłami pſchi twarjenju němſkeje autoweje dróhi a ſ nimale wſchitkimi muſownymi dźěłami popiſchejtacź. W tu khwilu je ho też dało wobeźcź, ſo ho wjetſche licźby dźěłacźerjow w kamjenjowej industriji puſchcźichu; w jenoź jara malo ſkalach dyrbjachu nakhwatnje ſ dźěłom popiſchejtacź. Teź tu ho pſchi pſchemjenjenju wjedra dźěłacźerjo do dźěła wróćza a ho hišćeje wjacy dźěłacźerjow pſchiſtaji.

Liczba tych, kotrychž nězuſkostatny wuſtaw ja wobſtarańje dźěła a ſawěſćenje pſche biesdźěłoſcź podpjera, je ho w měſacu januaru 1937 wo nětko 900 powjeſtſchita, licźba pſchipójmatych ſpomožnych njeſaſtupjerow je wo 200 pſchiběra'a. S tym ſymſka biesdźěłoſcź ſaſtajenſkich powołanjow dosahuje hišće biesdźěłoſcź prjedawſchich lět, teź łońſcheho łěta njedoſcźehnje. Pſchi muſownych dźěłach 31. januara 1936 ſu 1 143 dźěłacźerjow dźěłaſche, 31. januara 1937 jenoź 15. Pſchi twarjenju němſkeje autoweje dróhi 31. januara 1936 ſu 479 dźěłacźerjow dźěłaſche, 31. januara 1937 žani. Njedźiwaju tutoho woteběranja, kiž ma pola muſowych dźěłacźerjow i dźěła w porjadnym wobmjeſowanju tajſich naprawow ſwojeju pſchiſtinu, je ſtaw biesdźěłoſcźe w tu khwilu wo nětko 1 400 muſenſkich hač w tym ſamym cźaſu łońſcheho łěta. S teho je pſchihódne wuwjeſe dźěła ſaſtajenſkich ſpóſnacź. Hišće nětko bywa tu mnoho ſnamjenjow, ſo je dźěło w naležu dale derje wuwjeje.

Hudźba — wumělſtwo — dźiwadło

W **Centralnym dźiwadle** widźimy nětko film: „Banka a jeje łubowarjo“, po romanie Rudolfa Bartſcha. Titul njepiſcherdźi niczo wožebiteho, ſa to pak pſchedkwapja wobſahy, kiž ſu ſabéra ſ nacźaſnym themom wunamakanjom ſ ſnicźenju mukraineho dwojeſa a jewi ſiwjenſku tragiku cźłowjeka, kiž kroczi runje ſiwój puć a je ſ duſchu za ſwobodu ſ ſwojim poddanowſkim ſtawom. S taſtkimi ſilnami rodźi ſo ſoſo ſroſumnjenje ſa nadobnoſcź a cźiſtoſcź, ſo wotſtreni wupluſk ſebicźnoſcźe. Albrecht Schönhals a Olga von Flint, Lisa Tſchechowa, Hans Moja, Anton Poimer dokładnje, mjſchkliſiu, pohibnje a polaju napjatoſcźe ſrjaja. Woni ſcźiſnja ſ tym tutón film wołzebiteźi. — W dołſchim programme widźimy pſchirodne rjane krajiny delnjoſakiſke, ſłyſchimy ſ tomu ſławiniſke rospominanja — a w Alſa widźeniſkim pſchehladźe ſeſnajemy ho ſ nowoſcźemi ſe ſwěta. Pawoł Krjeſmař.

„Kino für Fedérmann“ pokaſuje hač do niedźele film „Natalſcha“ ſ Annabellu we hłownej róli. Filmowy cźin hraje ho w Ruſce w lěcźe 1916 a dawa nam do tehdomniſchich ruſkich wobſtejnoſcźow jadu frontu pohladacź. Natalſcha, dźowka wołkhudnjeneho generala, ſranjenych wojakow hlada. Je'e naiwoſcźa je wulſi wikowaſ, kiž teź wójſko ſ ſyrobu ſaſtaruje. Natalſcha pak nima prawoje luboſcźe k tutomu ſmjeſcźinje ſmyſlenemu ſyneſcźnikej. Wona ſo w khorowni je ſranjenym wołcźiſkim hejtmanom ſejna'a. Wſches mnoho ſadźěkowow a pſchecźiwnoſcźow ho łubowaju, łónſcheje doſtanjetaj. Puć k temu pak je doſcź wobſcźežny a cźiernioty. — W pódlaniſkim programme pokaſuje ho puć ſita hač ke khłěbej, Denſig-tydźeń a pěkny film we rejſwajcźſkich klankach. Arnoſcht Ducźman.

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

32] (Pokračowanje.)

Wedržel sebi bura khwilku wobhlada: „Mój smój so hižo widźałoj a myslu, zo bě to w Bystrem — njeběše to snadź hišće do hód pola susoda Brtouna?“ wopraša so naposledku.

„Běše, běše!“ wobkrući Libra radostnje. „Ja často na was spominam, kak sće nam wuložował wo tych rebelijach a wo tym, štož je bywało w čěskim kraju!“

„Schtož to nastupa, to wšak tele wěcy naš wuheńmjećerjej znaje!“ směješe so rychtař. „Ja sam rad na to posłuchan! Hdy bych wědźał, zo so wo nich dočitaja w tych starych „lejstrach“, snadź bych so teź do zběranja dał“, směješe so dale, na pol dobromyslnje, na pol posměšnje.

Wedrželowe mjezwočo so pohmuri; zakusny hubje. Ale rychtař hnydom pokračowaše: „Mamy tu na grychće cyłu hromadu starych lisćin, mandźelskich zrěčenjow, zapiskow a postupow, hdy byšće sebi je chcył přečitać, to wam je rad požču. Mam na překhowanju też khróniku (urbarij(Karowskeje gmejny . . .“

Wuheńmjećerjowe mjezwočo so zaso rozjasni. „Hdy byšće był tak dobroćiwy, kmótře rychtarjo, to bych wam jara dźakomny był; bych sebi to wotpisał a sprawnje wróćił!“

„Dźensa hižo njeje na to khwile, ale wupytam sebi to a hdyž zaso k našim přińdźeće, pokažu wam wšitko. Dosć často praša so za tymi starymi lisćinami někajki student abo duchowny z přiwuznstwa — mamy jich někotre — skhowam to za nich a k wopomnjeću!“

„Wšak je wulcy wažne, zo by sebi to něchtó wažił“, wuložowaše Wedržel horljiwje. „Je widźeć, rychtarjo, zo sće wulkotny cłowjek! Hač dotal je so mi kóždy w měsće a na wsach jenoź smjał, hdyž sym staru lisćinu zebrał a skhował. Ale ja sym jim wšěm prajił, zo su hlupacy, zo njewěda, što je w Čechach było! Njemóža. ani měch přehladać, hač je w nim wows abo žito!“

Rychtař da so znowa do wutrobneho smjeća, a wobaj starcaj směještaj so ze slabym hižo hłosom z nim.

Jobk Libra hladaše cyle zbožowny na wuheńmjećerja; přisuny swój stólc trochu bliže a naspomni skromnje: „Zawěsće so wam, přećelko Wedrželo, wšitcy ludźo njesměja; towaš Brtoun wam wšu česć dawa a ja sebi to wulcy jara ważu, zo smy so zešli. Cylički dźeń dyrbjachu najradšo pola was sedźał a posłuchał na wukład wo tym, što je było a što dale budźe.“

„Haj, to bych też rad wědźał“, padny rychtař Michl do rěče, „hač snadź so hižo dopjelnuje wěsćenje Slepeho młodźenca a Kralowny Sibylly, kaž to čitamy, a stanu:li so w čěskej zemi někajke spodźiwne wěcy?“

„Dosć možno, zo so něšto stanje“, rjekny Wedrželz ważnym wobličom. „Cital sym před něšto dnjemi, zo je wulki zběžk w francowskej zemi, Paris jemu rěkaja, a hdyž so tam něšto rokoći, z wjetšeho dźěła też do druhich krajow to přeskoči. Je pječa wšudźe strach, zo bychu poddanojo postanyli za přikładom francowskeho luda.“

„Bože dla, wuheńmjećerjo, hdže wy to tola jenoź te nowiny nazběraće?“ sprasny rychtař z rukomaj.

„Budu na wšo swěru kedźbować; też zamóžu kóždu čišćanu a pisanu wěc přečitać, samo němsku, sym to w šulach nawukny! — wěšće dźě, zo su w měsće němske. Tak to cłowjek mnoho nawědźi.“

„A pěknje was prošu“, wopraša so Libra ważnje, „što dha je so w francowskim kraju stało?“

„Kralej su hłowu wotćeli, wójsko pobili, plesć zwutorhali po hasach, racźidła natwarili — jim rěkaju „barikady“, powědaše Wedrželz.

„To tola nihdy móžno njeje — nihdy nic . . . spodźiwaše so Libra, a rychtař doda, z hłowu třasuc, „zo by tajke něšto dowolene było? — to je tola přećiwo wšemu poriadkej!“

Wobaj starcaj styknyštaj swojej zmorščenej rucy a mumleštaj tohorunja: „To je tola njemóžna wěc — Bože dla — to je hrózbna wěc! . . .

Wuheńmjećeŕ sćahny z ramjenjomaj. „To je wotmołwił k rychtarjowej porokowacej rěči, „ale hdyž njeje sebi lud hižo rady wědźał, hdyž su jemu wšitko přilubjene prawo zebrali. Wšako pola nas w Čechach też njeje hinak było; tomu je nětko nětdźe tři lěta, zo su so w Prazy fabriccy dźěłacerjo swojim knjezam stajeli, stroje rozbili a žałostnu haru nahnali.“

„Wo tym njejsmy ženje ničo zaslyšeli“, podótkny rychtař njedowěrliwje.

„Citanje wo tom so wězo k nam njedostanje, a knježa su z tym změrom, zo by njebyło złych přikładow“, znapřećiwi Wedrželz.

„To je prawje“, horješe so rychtař, „lěpje je, zcyła wo tym njerěčeć. Woprawdźe bych njechał, zo by so tajka wěc pola nas započała.“

„Susod Wedržel je tehdy pola Brtounec rěčał“, naspomni Libra zwaha, „zo su so za starych časow burja roboty dla rokoćili a też na Bysterskim knježstwje.“

„Nětko wšak bychu toho hižo njećinili, wot knježenja kěžora Józefa slawneho wopomnjeća je dosć wulke wołóženje“, wobkrućeše rychtař.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 13. małeho rožka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Přeco dyrbiš kruše stać, ale nihdy přestarać.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wo žnišowym wjedrje šurjeny jenoz wjelu trochu zpodobniše a žłonc'niše wjedro. S wjesorneje Europy so nowa niźina blizi a nam jaźo milišći wjedr pśinjerje. Tehodla nam žneh jaźo rostaje. Se sněhami so jutśe jaźo jedrje wočakuja. Powschitkowe pak dyrbi so wočakowaś, so budźe wjedro świetlena jasajne a wiśate. — Jutśe njedźelu žłonc'niše 7.16 hodź. padźa a so 5.13 hodź. khowa. Měźacźk šhadźa jutśe wjelo 8.02 hodź. a khowa so wječor 9.45 hodź. — Zajtra wječor we 7 hodź. barometer 735, hygrometer 0 najwyšćicha dnjowa temperatura 3 stop. cyoplotty. — Jenoza rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer 0 najniśicha nozna temperatura 1,5 stop. symy.

— **Muhlady na wjedro za jutśiśnu njedźelu: Milišće njewótśajne wjedro.**

Njedźelu připołdnju na Zitnych wikach:

Budyška SA-jenohorneja jědź.

Budyške hospody maju jutśe dobry dźeń. Njetriebaju marić. Zyła žwóžba pódźe pśichołdnju na Zitne wiki da žebi jenohorncźu jědź, kiž so w SA-sulaišcowych mundach šwari, derje sejźłobjeźa.

Wot 11 hodźin potajkim na Zitnych wikach 14 SA-ških kuchynjow sa pśenju sjawnu jenohorncźu jědź w Budyšinje pśichotowanych śeji. Budźa tam blida a stoły, jědźne žudowa a ležy. SA-kucharjo a SA-muzojo jenohorncźu jědź rozdźěla. Pódła so hudźba standarty 103 graješi.

SA-standarta 103 je so wšelkim dźěłaśerjam a wšyknjewšejam liśiśiny pózłaka, jo wy woddźělenje šwjećiła. Dwanaprědka běšeše tkedźiwne 2000 [illegible] wječakowała. Někto pak je so skoro 6000 [illegible] zamkow pśichowało. Kak rjalnje so na ihromadnej jenohorncźej jědźi wobsta, dopokazuja samozrozumjenje. Papjernik samotni. so 331 wožobami, waggonowka s 207 wožobami, Leuneerej chowna fabrika s 250, Nowakej dźěłarnja s 299, měšćerjanske pśichowanišće s 234 a pósła s 161 wožobami.

S wjele stron su skupy SA podpjerali. Drježdźańska witowańska banka je wopśichiercze jeneje połneje kuchinje, 20 hriwnow darika. Budyška rěźnińska jednota je połcź a kaśšene mjaso podała. Pśichi podawanju běrnow su so kaśšiny k lěpšemu symšeje pomozy potuśiśiše.

SA-jenohorncza jědź so njedźelu wot 1dypkom 11 hodźin na Zitnych wikach wudawa. Tak ma hišće kóždy měšćanjowiej k pśichołdnišemu wulkiej. W cźasu wot 1/12 do 1/1 hodźin kapała pśišeho polka cźišło 52 nekotre tužbne kruchi pśichodnjeje.

— **Kulturne sawjedźenja w Budyšinje** w tydźenju wot 14. hač do 20. februara: Njedźelu **14.** februara w 16 hodź. w měšćańskim dźiwadle operetta „Njebjeski pśez ljubošću"; 19,30 hodź. operetta „Knjeni Luna". — Pónjedźelu 15. februara, 20,15 hodź. w měšćańskim dźiwadle wulki pišany wjecor k lěpšemu próšnińskeje pohladnje ihromadneho perionala. — Wutoru 16. februara we 20 hodź. w Krónje koncert hudźbneho korpsa pěšc. polka cźišło 52 k lěpšemu stutka symšeje pomozy; we 20 hodź. w Serbšćim Domje pśichodnišcuje dr. Mehling s Ziegenbalkich kupielow wo sakalkowaniu žiwow; 20,15 hodź. w měšćańskim dźiwadle pśenje pśichodźewjedźenje wojeršeho wuměłca kulka „Etappowy sajaz". — Nimo teho wichodźe we wšelkich dnjach w měšćańskim muzeju wustajeńca „Khwalba dźěła", podobna hač do 28. februara.

S **Pluśnikez.** 40létny jubilej wojeršeho towarstwa. W polnej lichbje běchu so towaršchoju wojeršeho towarstwa w Sendźiž hoscźenju k 40létnemu wobstatcu sešli. Swiedeńsiu narěź měšešte towaršch Lišchen. Wotkleša wu wjednik Nachtaf pomjenowa na namjet towarscha pokasteho mišitera Hasera s Delnjeje Hórki na cźestne sobukatawa sa dokholětnu žwérnu zlužbu w pśichodnjowie. Dale wušnamjeni so 8 towarschow sa 40létne twórne sobukatawstwo s Hindenburgowym wobrasom. Towarschoju Delnjo-Hórcźanskeho spěwneho towarstwa nekotre poradźene spěwy pśichodnjeseču. Wjeseła sabawa so hluboko do nozy pśeciśeše.

S **Budeśez.** (Stawnište powěsće.) Narodźikoj staj so: 7. 2. Hugej Reinholdej Luicze, pśichełupstemu pomocnikej w Budeśezach, dźowka. — 8. 2. Kurtej Gerhardej Mátšlanej, pśichełupjej w Mnišchońu-Hornjej Hórzy, žyn. — Wumrěli su: 7. 2. Korla Arnošcit Kalauch, invalidny rentnar w Budeśezach, 79 lět. Hana Helena Probstowa wdź. Libšcez, mandźelska w Mnišchońu-Cźornych Noßlitzach, 70 lět. 9. 2. Korla Erich Wagner, invalidny rentnar w Budeśezach-Kóšlach, 35 lět.

S **Wjelećzina.** Do schrotowego młyna pśichišchoł. We spirituzowej fabrizy dźěłacźer Matš Sachla s prawej ruku do schrótowego młyna sajedze. Sranjenja běchu tak cźežke, so dyrbjeśe žo do thorownje w Khemberku bowješcź.

S **Biskopiz.** Macźerna lohkomyślnosć so cźežko pokhóstaka. Pśichiśažny žud je 41 lět staru mandźelsku Marthu Idu Pahnowu dla lohkomyślneho morjenja k 9 mešazam jastwa sajudźił. Chazyše 15. dezembra 1936 we Wjasońzy žwoju 11 mešazow staru dźowku Lottu wokupacź, žadźi pak ju pśichi tym do warjazeje wody, tak so žo dźěćko na zytym cźele cźežko wopari. Mśiło, so by hnydom lékarja sawołała, wothlada žebi dźěćko žama s běrnjajej muku a s wolijom. Dźěćko po dwěmaj dnjoma j wulkimi bolosćemi wumrě.

S **Lutobcza.** Pśichodnu póndźelu knjeni Marja Fuhrmannowa žwoje 82. narodniny wošmjeśi. Njebźiwało wyšokeje starosty wopnta hišcźe Boże słužby w Radworju a pomha teź rad w domjacnosći. Jeje mandźelski wošmjeśi 25. dezembra 1936 stronj a cźiły 81. narodniny. Fuhrmannez mandźelskimaj pśichesemu hišcźeše prawje rjany a spokojny žiwjenski wjecźor.

Sakski burski lud dopśedka!

Sakska jako najwažnišicho wobdołeny industrijowy kraj Němšcźe je žodown teź jedyn najlépšich burskich krajow, to je dokonjenje, na kotreż smě sakski bur hordy być. Runje jeho je hospodarska krisa sóstemoweho cźasa wožeble cźežko potrjeśiła. Ale njerosmjerjany a krucze, sjednje a kritiźay napscheco wschém njedostatkam je dźěłał, doniž dobrcze nazionalsozialisma teź jemu da lohko dychacź a do žožownišcheho pśichiboda wéricź. Sakski bur žmě so hordźicź se žwojimi rjanymi statokami a cźišćymi wjesnymi drohami runje tak kaž j najlépšchimi dokonjenjemi we wupłodźenju. Chze nješćto rékacź, hdyž Sakska žoro w kóždej ratarskej wotnošu pśerékł Němšcźe pśeśeažuje. Ale sakski bur so j tym njespokoji, so by tutu lépšinu žwojeho dokonjenja dźerjał; wón chze so hišcźe polépšicź a móże hižo dźeńa j wopramenjenym wjeselom na rjane wupšeći shladowacź.

Hdyž teź 4. krajny burski sjéd w Lipsku k pśichenyšlenju a hordošenemu shladowanju na dokonjenja składnosći dawa, njeby pak było nazionalsozialistiske waschnje, hdyž bychmy so i tym spokojili. Sakski bur wé, so je dóšło burstwa dóšło némšeho luda, wón radośtnje žlubi, so teź w druhim schtyrilétnym planje zyłu žwoju mój sastajł a ramjo pśichi ramjenju s druhimi stawami žwobodu sejźenjenja wubědźi.

Martin Mutschmann.

S **Njeswačidła.** Poźeźenje ratarskeho towarstwa pśicht „Cźornizy". Sandźenu žrjedu popoldnu mějesze w knjezim hoscźenju w Njeswačidle ratarske tow. pśicht „Cźornizy" žwoju 523. zhromadźišnu, kotruž towarstwowy wjednik baron ſ Bietinghoff ſ Mikez w pśitomnosći wobwodoweho burskeho wjednika Nowaka ſ Horn nawjedowaše. Stótny lékař dr. Knabe ſ Nakez pśichi tutej sšadnosći rěcźeše wo themje: Ssuchocźina mjesdomjazym zlotom." S hlownym wumeńenjom sawješcźenja naschese sežiwjenšeje njewotwisnosće je plahowanje stroweho a wunoschneho skotu. Tehodla je ſ nadawkom kóždeho bura, so žo je stótnej žuchocźinu, tutej žałotnej khorosću, sesnaje a so teź wé, kak ma pśeciwować njej postupowacź. Veterinarne sarjadnistwo ma uadawk, so by radu dawajo sapśichimnyło a pśichi nowotwarach a pśichetwarach hródow žo ja to postaralo, so bychu wschė khorosćy polékowaze wobstejnosće wotstronite. Suchocźina móże pśichi sapołdźenym satrocźenju tak žałotnje sfukkowacź, so móże ratar dla natynknjenja zyłu hródź po nécźim žhubicź. Nimo teho pak teź strach za cźłowjeka nastawa, kotryž je wošeble stulki strach za cźeščenika, kotryž žo ſ mlokom seźiwja. Tehodla je trébne, so žo cźeščenki jenoż ſ wotwarjenym, pertilizérowanym abo pasteurizérowanym mlokom seźiwieja, so by žo natynknjenje ſ tuberkulosnym mlokom snjemožnikło. Dr. Knabe saběrasche žo potom podrobnje wo waschnju, wunamje, rosschérjenju a pschenjeseńu tuteje strašcheje khorosće. Prawocźaśne spśnasće strascha je wošeble wažne, pśetoš na spocźatku khorosće je skoro pśeźeo pomoz móžna. Nimo schcźěpjenjow su wožeble hygiene, šwětło, powětr a žłonco dobre hojeńke srédki. Pohódny skót ma so hnydom wot druhego wothdźěliś. Dalšne sadźewanje rosschérjenja tuteje khorosće je sajzada, so žo jenoż cźelata strowych kruwow rschiwkaluja, tute cźelata žo jenoż ſ hjesporocźinnym mlokom wuzuja a nimo teho žo jim možnosć poskicźi, so prawie wjele. na cźerstwym powěśe pohibowacź a hdyž so jim pśeco doscź a dobreje piay podawa. Też naiwažnišche šnamjenja tuberkulozy pśichi žwinjoch a druhich domjacnych sucźerjatach rěcznik naspomni a nimo teho wšelake druźiny žuchocźiny rospowědasche, tak so mišelske khromadźišna rjany wobras, kaśe strachi tuta khorosć domjacnemu stotej pśichinješe. Bohaty pśichiśeł je ſ dopołdnom, so je so pśichehowši ſ wulkim blaskom wótśiał. Towarstwowy wjednik dał wšem, so budźe klowna khromadźizna towarstwa 10. měrca pa kotreż so pomuclaju film pokala. Wohmadowm hurški wjednik Nowak pśitomnych na to kedźbnich sćini, so so w najbliśšim cźasu dwery wobeźdu, a so móża so mlodźi ratarjo jako mlokowi kontrolérjo samolwiś.

S **Mušakowa.** Dwoju cźłowjekow wšemu latep'esu wulkhowak. Niemieśmišli pomocnik Mérczin Urban ſ Wjeśti je w tutych dnjach imużitarj skutkał dokoniak. Ratař Tillack bě lód rubaju do wulkeje iamowe dźěry so pśichkamał a by so žo bjes dwóla zatepił. Hdyž by jemu Urban ſ cźasom nanomoz njerschikowatał a jeho je symnje wodu njewuciahnył. Mischto hnjow podźišcho pśchełama so w Rudoltowej Hóśe dźěcźo w jamowej dźerje. Urban, kotryž w blišśosći dźěłaśe, dźěcźo wótśej žmjerći wukhowa.

Budyške stawniske powěśe

Pjatk 12. februara 1937.

Wumrěł je: 12. 2. Jan Bohuwěr Matthes, murjeř, nětkole invalidny rentnar, 81 lět.

Pśichipowědźili su ho: 12. 2. Fryž Ludwig Müller, jéjdny wucźeř, a Margareta Richterez, domjaza dźowka, wobaj w Budyšinje. — Kurt Erich Fiedler, chemiski dźěłacźeř, a Hana Charlotta dźěl. Köhlerowa rodź. Struwij, wuběratka, wobaj w Budyšinje.

Sšwójśne powěśe.

Wumrěli: Klóšchtriki piwarź Jurij Hausch w Klóšchtrje Marijnej Hwězdźe, 66 lět staty; pohreb budźe njedźelu we 8 hodź. rano w Khróšcźanach. — Madlena Schusterowa rodź. Winklerez w Kamjenzu; pohreb budźe njedźelu w 2 hodź. na katolšim pohrjebnišcźeju w Kamjenzu.

Powěśće z cyłeho swěta

Wšchě woporу mordarja Schäferja ho namakaśe.

Po dźěłenju kriminalneho policajskeho hamta w Stuttgarcu je wošebita komnizija, kotraž wšelicne wschě morjeństwa, kiž bě Schäfer skutkł wukazała, też dośledźiła samordowanej cźele namakała. Esleźanje wšelkich naiprędr k wurzeju ezła dźěłacźerja Jana Widmanna, kotrehož bě Schäfer w awgušcze 1935 zabił. Tuto bě na jenym wotwišu do kamjenjowy šaryte. Też wšelkich cźišlo podomnho pśchedawarja Pawoła Kaišera, kotrehož bě Schäfer tehorunja w awgušcze 1935 samordował a na to w lěsu šarnk. Wobě cźełe bě mordar hrosnje šwohdźił, so by njechchu hodźałe špórnacź.

Na lodowej schkrucej wotplawjeni.

W Olbernhawe chžychu někotši wohnjowni wobornicy šamjerśinjenu rěku Flöhu na wohrožowich měśtach rostacź, jako je nadobo j wulkim wjeskom lód hibacź počał. Jena schkruta wotnješe tśioch wobornikow. Jedyn ſ nich zkoczi w pośledźnim wokomiku hišcźe na brjóh, dweju pak schkruta dale njeseše. Krótko pśched hacźenjom skoczijschtaj do hlubokeje wody a jenoż ſ najwjeśchim napinanjom a ſ pomuzu pśichithatanych wobhdleri ko jimaj poradźi, so wukhowacź.

7 ludźi ſ wožobinskej wjeczjwosću samordował.

We wšu njedałoko Stanišlawa w Pólškej wjeśnjan ſ wožobinskej wjeczjwosću 7 wožobow pśches wokno zich bydlenjow łasteli. Po tym spyta žebi žam žiwjenje wsacź.

Lawina 11 wožobow sažypła.

Pod horu Moute Rosa je lawina ſ 11 wožobow wobsteśeze towarstwow na žnéhakach w bliskosći Gressony sažypła. 6 wožobow mózeše ho bjes zuseje pomozy je žnéha wudobyć, druhich schtyrjoch na pomoz pśichikwatani druzy sportarjo wurvchu. Młodeho lékarja pak de lawina smjatła, tak so wumrě. Jeho cźélo hakle po dźéschim pytanju namakachu.

Kowarjowa dźowka 10 lět w pinzy jata.

Polizija w Poncueaux pola St. Quentina ſ njepodpiżanym listom powěścź dosta, so ma kowaŕ Bocquet bróńe w pinzy sthowane. Njenadźijo polizija pola Bocqueta, kotryż dże ho temu mózne spjecźowalche, dom pśechlada. Pśichicźinu tuteho spjecźowanja bórzy wuhladźichu. Bróńe w pinzy njenamakachu, ja to pak 10 lět šhubjenu, dźeńa 38 lět staru kowarjowu dźowku. Jeje šamženy nan bě ju do rjeczasow šputak a wot teho dnja njebě wjazy šwitko dnja widźała. W šatbje bě jespotnje šabyła rěcźeć. Mółeschze žwojtch jenoż ſ njesrosumliwymi ſ radośtnymi šwukami žwojich wukwobodźerjow powitacź. Surowo nan dyrbjeschze ja to do jastwa. Saajtu ſ rjeczasow wukwobodźichu a do thorownje dowjeźechu. Nadźijeja žo, so ju nécźim sažo zyłe wulkkuje a so teź žwoju rěcź sažo namaka. Jenoż potom žo prawa pśchicźina tuteho žałostneho potajnstwa šboni, dokelž sajaty kowaŕ je žo zapowědźił wo tym nécźto pśicheradźicź.

Salzkammergut bjes jelesniskeho wobhbada.

Lokalna jelesnica, kotraž město Salzburg z hlownym krejskim sekom Salzkamergut z Nemskim kraj cesi inwalidow, je wutoru wječor pěsdźesatka, hdyž běchu so jednanza we wobhbadnym ministerstwu za pěchijwolenje dalšich pomocnych srědkow wotpokazale. Tež tudy su so Wolfgangskim jezoru, kotrež kamjenitym towarstwom sluschcja, jězdźece pschetaće. Wobkedźbowany wobhbad su z pomocu autobusow dale wjedźe. Wotwjesenje drjewa pak, kotrež ma za tamnu krajinu wulki wuznam, je so z twar swjatomócnika. Wjace 300 wobsebow je z tym swoju sadźbu zhubiło.

Strajk automobilowych dźěłacerjow w Ameriziy so skónčił.

Hdyž su so dźěłodawarjo a dźěłacerjo dojednali, je něhdźe 135 000 dźěłacerjow autowje industrije sobu zapoczało dźěłoć. Strajk je 43 dnjow trał. S njeho maju dźěłacerjo 22 miliionow dollarow zhubny na mzdźe. Mjeńšu wutrobu so hišće hnudom jednanja wo dźěłacerskim zadanju 30hodźinskeho tydzenja zapoczeja.

Oskar Wilde:

Mištr

(Baseń w prozy.)

Hdyž běchu so tehdom čěmnoty na zemju znjesle, zastupi Józef z Arimatije, zapaliwši smólnjen ze šmrjokoweho drjewa, z hory do dola. Přetož měješe dźěło we swojim domje.

A wuhlada w Dole Sylzow na kamuškach klečecho młodeho muža, kiž bě nahi a kiž płakaše. Jeho włosy mějachu barbu miedu a jeho čełko bě kaž lilij kwět; tola swoje čełko hóše rozdrapał z čornjemi a na swoje włosy hě nasypał popjela jako krónu.

A tón, kiž měješe wjele kubłow, rjekny k młodemu muži kiž bě nahi a kiž płakaše:

— Njedźiwam so, zo je twoja bolosć tak wulka, běšo dźo Wón zawěsće sprawny člowjek.

A wotmołwi młody muž:

— Njeplakam Jeho dla, ale sam nad sobu. Ja sym tež wodu do wina přemjenił a wustrowił sym wusnadneho a dał sym widźenje slepemu. Kročił sym po wodach, a z tych, kotřiž přebywaja w rowach, sym wulnał djabota. Nasyćił sym hłódnych w pusćinje, hdźež njebě nič k jědźi, a wuwołał sym morwych z jich ćěsnych sydłow, a na mój rozkaz a před wulkej sylu luda je wusuhnył njepłódny figowc. Wšitko, štož jo tamny člowjek wukonjał, sym ja też wukonjał. A tola mjo njejsu křižowali.

Ze Serbow

S **Lipin.** Pšeh 50 ljetami 16. februara 1887 Jan Hetas z Rosaliju Michelkez z Krnyhelez swój zwak zwjeselesche. Jutsje njedźelu wošmjesćitaj strowaj a cżitaj swój štotk zwak. We Hetašez zwólóbje knjezi dobry duch khcheżanskeje swójby. Tak je było jeju mandźelstwo łohnowane a wobaj wuživataj we wšo wulku zhcżesćownosć a pschinošnace. Sa młode lěta, hdyž jubilar jako murjeć wšadobnje we wokolinje dźěłasche, běšche stajnje rad widźany jako pilny a muschikarn rjemjeślnik a wschudże, hdźež sebi prawje radzicż njewědźachu sawołachu jeho Nana Hotaka, so by jim z ruzn bok. Tutón dobry pocżink běšche namrěł po swojim cżesćenym starschim mai. Też je so w Lipinach wo gmeinske nalježnosće je wulkej wustojnosću koru starak. Běšche žuboh wuczeria Schołtv a jako taiti jeho lubuschk a dźakowny schuler Muczeć a nan cżitaschtaj hromadze Sserbske Nowiny a to wot prěnjeho cżiska, kotreż w lěcze 1842 Handrij Seiler wudawaczi pocżo. Mot hmatcho wuczeria je jubilar nawuknył pczolarjenje, kotremuż je so zhle živjenje z wulkej lubosću a wuschikrosću wěnowak. Semrny je wostał Sserbstim Nowinam, kotreż wot dźeczanych lět z nim cżita a je z nich cżerpał lubosć k rodnej rěči a wutrobne wobdźělenje na dnju jeho stoteho kwasa z wutrobu žohna a dalše zhromadne wuživanje pschaja. Też Sserbske Nowiny so dalšeho pschecżam połnje pschisamknu.

Towarstwowy powěstnik.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow přeprošujemy na njedźelu 14. februara 1937 rano we 8 hodź. na serbske kemše w Taschenberg-Palais kapału. Spowědź wot 7 hodźin.

Lipsk. „Serbske blido". Zetkamy so posledni króć do jutrow wutoru, 16. t. m. w hosćenen „Halštrowski hród" (hrózk Halkstrowskeje a Frankfurtskeje dróhi) a to w 20 hodźinach w delnjej zadnjej jstwi. Nadźijamnje w sylnej ličbje, hdyž so tola w jutrownjku, da-li Bóh, zaso widźimy. Starši.

Rakecy. Cyła wosadna skupina „Domowiny" zeńdźe so jutře za tydźeń, njedźelu, 21. februara pop. w 3 hodź. w Kamjenej w Richec hosćenen k wosadnej Domowinskej zhromadźiznje. Wšo naše sobustawy, mužoju a žony, stari a młodźi, so z wěstosću wočakuja. Starosta.

Baćon. Spěwny wotrjad zeńdźe so wutoru, 16. febr. pola Smolic w Baćonju.

Mnišońska Domowinski wotrjad Łužica. Dowěrniey a zarjadnistwo zeńdźe so njedźelu 14. februara wječor 1/8 hodź. w Teichertec hosćenen. Měsačna zhromadźizna budźe 28. februara wječor 1/8 hodź. pola Teichertec. Hosćo su lubje witani. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Ke konfirmaciji!

je runje to najlepše dobre dosć. Wěrtko, štož Waša dźowka na snódnich šatach trjeba, jako dar a podobne, wšitko, štož trjeba. Waš syn w snódnich šatach, date na zwjerjinych košlach, krawatach, rukajcach, nohajcach, dostanjeće pola nas we wulkim wubjerku a tunjo. Na tajkim česnym dnju zdrasćće swoje dźěći z wěcami, kiž dołho dźerža a dopominaju na rjany dźeń

Bokelmann Nachf.

na Serbskich hrjebjach 2

Wudowc,

něhdźe 40ljetny, ev., pyta něhdźe jenakstaru, njewotwisnu, dźěći lubow. Žonu ze wsy jako **hospozu.** Pozdźišo žeńtwa nje wuzamk. Posk. pod B 13 na Serb. Nowiny

Pytam hnydom abo k 1. měrca

holcu

do ratafstwa, kiž też dejić może, při wysokej mzdźe.

Pawoł Langa w Hnašecach 30

Holcu,

jako samojeničku, ze spušć. wopismami dołholětn. dźěławoće, přistaji do trajneje knježeje służby

Rietzsch w Drježdźanach

Stübelallee 35

Tunje

stupnje

za

konfirmaciju

7⁵⁰ 6⁹⁰ 5⁹⁰ 4⁹⁰

Wulki wubjerk

Gebrüder Mahr

w Budyšinje

na Žitnych wikach

Dźiwadło nam'eznego kraja

Wjednik: Intendant zw. služby Hanns Heinz Kämpff. Tel. 3263

Hrajny porjad

wot 14. 2. hač do 21. 2. 1937:

Njedźelu, 14. febr., 16.00 h. **Niehrajkaj sej z luboscu** Opereta wot W. Bromma. Posledni króć.

Wječor 19.30 hodź. **Knjeni Luna** Opereta wot Pawoła Linki.

Póndźelu, 15. febr. 20.15 h. **Pisany wječor** k lěšemu prózdninskeje pokładnje cyłeho personala.

Wutoru, 16. febr., 20.15 h., k. A **Etapny zajac** Wjeselohra wot Korle Bunje. Prěnje předstajenje.

Srjedu, 17. febr., 20.15 h., k. C **Knjeni Luna** Opereta wot Pawoła Linki.

Štwórtk, 18. febr., 20.15 h., k. B **Etapny zajac** Wjeselohra wot Korle Bunje.

Pjatk, 19. febr., 20,15 h., koło D **Knjeni Luna** Opereta wot Pawoła Linki.

Sobotu, 20. febr. 20.15 hodź. **Knjeni Luna** Opereta wot Pawoła Linki.

Njedźelu, 21. febr., 19.30 h. **Snad k lěwicy** Činohra wot Heinza Steguweita

Wupjerki

jenoj najlěpschoje twory!

fjwjeršne tojo	12,80	10,40	8,80
wobsedź. schetole	14,40	13,60	11.40
spódnje tojo ..	9,60	8,80	7,80
schér. sa hłowaći	2,00	1,60	1,40

Andr. Kasper

mějićel J. Pilopp

na Jerjowej hatu 3 (Heringstraße)

Gardiny kupuješe přeco prawje pola

Kurt Erler, Žitne wikl 28

Dobru

šijacu mašinu

kupuješe přeco tunjo w domje jězdnych kołow

Witek w Sćijecach

Derje zdźeržana **Alpha la fal separator**

centrifuga

a *pónoj za cóplu wodu* (Heisswasserspeicher) 70 litr. z automatiskim přestajkom stej płaćiznu hódno na předań

Hinkelec awtowa lakěrowarnja w Budestecach, wjesny dźěl Rašow

Jězdne kola / šijace mašiny centrifugi / pisańske mašiny

Wuporiedźenja

PAUL GRAFE w Kamjencu

Talstrasse 7 .. Blizko hat. cyrkwje

Mały nawětk... wulki wuspěch

Za konfirmaciju a pruhowanje!

poskićamoj we wulkim wubjerku a we wšěch płaćiznach

Módre wobleki

Sportske wobleki

Čorne a pisane drasty

DOM HOTOWEJE DRASTY

Hellwig & Schönbohm

Hosćenc na Horje

pola Njeswačidła

Sobotu, njedźelu a póndźelu, 13., 14. a 15. februara

točimy kózłopiwo

K tomu wšěch wutrobnje přeprošuje

Bramborkec swójba

Pućowanske předewzaće

SILBERBLITZ

Njedźelu 21. 2. pojědźemy **na awtobusowu wustajeńcu do Barlina** rano w 5 hodźinach. Jězba płaći 10 hriwnow z kolojězbu po měsće. Wóz je wutepleny!

Zkazański přijimaju cigarowy wobkhod Kadner w Budyšinje na Žitnych wikach telefon 3905, M. Knobloch w Zelomju nad Spriewju, telefon 368

Serbske a němske

SPĚWARSKE

jednoreho a tež najlěpšeho wuwjedźenja dostanjeće stajnje we

Serbskej kniharni

w Budyšinje w Serbskim Domje

Fotowe, projekcijowe a powjetšeńske aparaty, domjace kinowy a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

Fotowy dom Huth

mějićel Arno Lehnert w Budyšinje na Serbskej hasy 13

Wuwiwam filmy a platy, zhotowjam wotkhi wěcywustojnje a najspěšniše

Byčki

z dobrymi pokhadnymi wopismami ma stajnje na předań

klóštrske kubło w Schlägelu

Telefon Hirschfelde 428

Do serbskeho domu - Serbske Nowiny!

Textilne a modowe twory

Unsere grosse Leistung!

Rjane gardiny přinjesu

naléco do domu!

Wołožimy Wam kupjenje z jara přihódnymi poskićenjemi

w nowočasnych storach modernych počišćanych wupyšeńskich tkaninach rozpinace gardiny wšěch družin **Marquisette a gardinowy voile**

Prošu wobkedźbujće moje wukładne wokna na Bohatej hasy rožk Dźiwadłowej hasy

Johs. Schaaf

Bohata hasa 20 :: Dźiwadłowa hasa 1

Katolska hasa

Dobre čehnje k sebi!

Hdźe? daće swoje **filmy, platy** atd. ruče płaćizny hódno a derje wuwiwać? **Pola wosebitcho optikarja**

Ericha Lenza

w Budyšinje Hošćo hasa 21 Telefon 2194

Po zawrjenju klamach tykńće swoje fotowěcy pjenz do hnašca při mojich klamach

ZEISS-TESSAR

Kupuješ wužitnje pola našich inserentow!

Dwójcy wunošne

je wuspěch stajneho podawanja nawěstkow do

Serbskich Nowin!

Tuta reklama je zawěsće najlěpša!

Módne a zymne nohi

su z pěknu nagotu **khorosow-Skitse** móžece so přez

wodonjepřepuśći, stupnje

wšěch družin

hač z rubjećestarych

dołhich a połskórnjow

wot

Martin

Jähne

pola Šulerskeje hasy

Telef. stoj

Specialny wobkhod za čełpi, nohi

Přiloha k čisłu 37

SERBSKE NOWINY

Sobotu 13. februara 1937

Přikładne nowinarstwo

Wot spočatka tutoho lětstotka žmy se ćwěrkami hobrjeho rozwicza nowinarstwa w zwykłym ćwěrće. Milionowe nakłady nowin žu se wschědnym sjewom niz jenoż w Ameriźy, ale też w Europe. A hdyż wo Europie rěčimy, namakamy sćěhowazu spodźiwnu wěz: Najlěpsche nowinarstwo nimaja wulke kraje kaž Jendźelska, Francozska, ale Skandinawiske kraje, mjes nimi wobsebje Danska.

Je to tohodla tak sajimawe, so kraj, poměrnje mały, mějo jenoż 3½ milijona wobydlerjow, ma pschi tym nowinarstwo, kotreż steji na najwyschschim schodźenku w Europie. A to niz jenoż se stejnischcza redigowanja nowin, ale też se stejnischcza organizacije. Spóznawamy, so tutón kraj ma prozentualnje najwjetschu liczbu cźitarstwa.

A tu pschińdźemy na dno tuteje należnosće, na prašenje cźitarstwa. W Danskej cźitarstwo nowin nieje tym z njebja padło, běsche nusne, šebi so najprjedy dobyć. Lěta dołho pschewjedźechu danšzy nowinarjo njepopuschćomnu a njespróžniwu propagandu. W Schleswigu, štuchazeho psched wójnu do Němskeje, běsche danske nowinarstwo z narodnym pokrěwnikom. Cźitasche so tam, hdźež niemóžesche sabarnyć ani danski wučeř ani sjewe danske słowo.

S kóždym lětom rosćesche liczba cźitarjow danskich nowin. Danska nowina sta so po nječim z pschećelom kóždeje danskeje zwóźby. Njedźiwajo na to hacź je to dźěłaćeř, ratař, remjeślnik abo šaftojnik, kóždy wotešěra nowinu, cźita je a nawučri też swoje dźěći cźitać.

Taške nowinarstwo, lepršte na swěrne cźitarstwo, móžeše so też z wulkim rosmachom rozwić a dawać cźitarjam pschikładny, haj najlěpschi material.

Kajša je taške nowinarstwo móz w narodnym žiwjenju, to móže kóždy lohko sam pohódnoscźić.

*

Też my so prózujemy z naschimi „Serbšćimi Nowinami, naschemu ludej złužić a tohodla je po naschich skromnych mocach bóle a bóle wutwarimy. Wěmy pschi tym derje, so žu nam pschi tym mjeńy staźene. Tola wo tak wjele lóšše dźěło bychmy měli, kdy bychu so naše „Serbske Nowiny" w kóždym serbskim domje cźitałe. **Hdy by kóžda serbska swójba měła za swoju cźeść, so w prěnim rjedźe cźita swoje „Serbske Nowiny".** Danske wobydlerstwo njeje, hdyž je swoje nowinarstwo wutwarićí pomhało, wurěčź měko, so nemóže danšzy cźitacź. So nima pjenjesy za swoje nowiny a podobnje. Narodne wědomje je jim kasało, so so k swojemu nowinarstwu dźerža a wuspěchi něšto žohužnja. Serbja, njech je nam druhi lud tu i dobrym pschikładom!

Wěnc z pěsnjow Pětra Młónka

Pětr Młónk a Hodźijski Boži dom.

Hdyž w Žičenju buch narodźeny,
Hdźež mój nan khěžku měješe,
Sym w tutym Božim domje kšćeny,
Jow sym też khodźił do šule,
Tu kšćeński slub sym wobnowił
A Bohu swěrnosć polubił.

Tu pozdźišo sym wěrowany
Z tej mojej njeboh' maćerku.
Tu, hdyž mój běh je dokonjany,
Też při njej wotpočować chcu,
Tu Boži hłós mje zawoła
Też zas' do nowoh žiwjenja.

Tu moji lubi wotpočuja,
Też luby nan a luba mać,
A zbóžne ranje wočakuja,
Hdyž zechce Bóh jich zawołać.
Nas budźe khětra črjódźička
Na ranju toho stawanja.

Tak sy mi luby, ważny, swjaty,
Mój Boži domo Hodźijski,
Ja začuwam so přeco hnaty
Też nětk, hdyž puć je čežki mi,
Tak kaž wot zažnej' młodosće
Nětk swěru wopytować će.

Ja kóždy króć sej pomysluju,
Hdyž moje městno we cyrkwi
Po Božej słužbje wopušćuju,
Hač tón króć snadź njej' posledni,
Zo tu přez próstwu, modlitwu
So w swojej wěrje posylnju.

Mróčelic četa

(Wobraz se wjkn.)

Ruj daleka tu na šemi ale na njebjeschej móbrinje brohowaschе Mróčelij cźeta tam a šem a cźahaschе žiwoje mołre pożlešcźeja se wschěch kutow hromadźe. Běsche žej wulki hrubjanu salu z měchom sjwjasała a ju połnu kulojtych, nětjnych a jasnych bescheźišowych kriepielow nałapała. Dźerżeschе žej salu za dwěmaj rózkomaj na brjusche hromadźe. Dyrbjeschе jara na bescheźowe krjepjele kedźbowacź. To wschak njebě tak lohko, jźiwa nětko w małym rózku, kiž je khětco bescheźitej nakhilenу. To bě wam dźěło! Hdyž dyš a dyš štónczko tak rjenje sabrwěcźi a Bożu stwórbu scźopli, chyžchu bescheźowe krjepjele nairadšcho z wjeselocźu i kožo wujcźa a žo na nohi staliсź; kóždy wokomik skoči horschcź njenadźijzu i sale a puschcźi žo na semju. W haprlesi lońscheho lěta bě podobnje kaž nětko w małym rózku. W meji njebě skoro wjazu nutracź z tymi rosmołnymi pjerachami. Bu-li Bóhlbu Knješ tak mudrje njeiarjadował, so dyrbja bescheźowe krjepjele z daleka sašo horje k Mróčelij cźeće, njeby ani kapki wjazy w sali mełа. Ale tak kuleja žo prużnje a pucherojeće na lacźnu šemju, wožebje na wjeśjene hona je jenymni kwětkami, trawicźkami a schtož tam hewak rośeše. Hdyž žu tak žwoje dźěło dokonjałe, sływa po kóždej łośtse: krjepjeli žyle mała a žnadna kapka, tak cźeńka, so ju lědy widźiš. Ta salše po najbliźšchej štónczнej pruhi horje k njebju a skhowa žo w Mróčelij cźećźinei sali a ta jich sašo wupjelchuje a wupipli k rjanym łośtym krjepjelam.

Na šemi beleka běsche žwjaty dźeń. Lube štónczko měnjeschе derje a žwócźeschе pscheczelnje dele na cźłowjeństwo. Ludźo běchu so žwiatocźnje sdrasćili a holzo rjenje wupikali a skoro wscho běsche na nohach a pschekhodźowaschе so po Božej stwórbje.

Deschczowym krjepjelam wojnudźi so jara we wulkej sali a pschećešchu cźetu: „Puschcź naš, luba cźeta Mróčelij!" — „Nè — nicźo n'ebudźe! Pschešłančźe se žwojim hawtowanjom, dźenża n'epokrjepicźe kwětki a lorjena, pola a hona lubeje wjesćiśći wostanjecźe doma! — — Dźenża je žwiaty dźeń a tuj ma wjedro rjane być!" — To bě je'e pošłednje słowo a łobjeschе so na nich.

Na šemi so wscho pišanjeschе. So pschipołdnju khwatachu se stałkow, wožebje holzy jara pyschnje idrićene, w najrjeńšchich šałach a žurikach. Kóždy běchu w běłych drasćizćach i pišanymi šełkemi. Kak kražnje so na tutón wjesny wobraz i njebješ ihladowaschе! Wschitke nałetne barby běchu sašmjene — cźerwjena, módra, běła, selena, žołta a šijałtowa! Mróčelij cźeta njemóžeschе so na nich nahladacź. Wobkrjedź wjesći stejschе korcźmicźa ze selenej łuku, drje trawjaza šahroda. Tam steiachu i bě'ymi rubami pschikrыte blida. K nim so ludźo ješydachu, pijachu kofej a dachu žej hromadu tkanza šłodjeći. Mužiju kurjachu, leptachu piwo, mješ tym so žony so rosmołwjachu a kleśachu. Wjeśna kapała šapiśła, cźerjoba holzow a hółzow sesłupa so do kola a reiowachu rjane šerbiše reje, kiž bě jich Schewzej Pětr nawucźił, a chyžchu pokałacź, schto móža. Moł horjeła hładaschе so na to kaž na žiwu, šakatu kwětkowu wěnz.

Mróčelij cźeta stejeschе kaž šakuśana, hładaschе a so dźiwaschе! — „Ach ně, wy ludźicźka, wy ludźicźa!" šawoła nabodo, „ně, kak rjenje wschitko je!" — a w žwojej wjeselołeji połoji ruzp nad hłowu! —

Prrrrrr — — — praikotaiche a knjikotaiche beleka na łopjena blida a ludźi. Mróčelij cźeta běsche rózkaj šale

50 lět za Pětrom Młónkom

Podał O. W.

Na dnju 6. maleho rózka běše 50 lět, zo je naš najwjetši ludowy kěrlušeř Pětr Młónk na puću pola Praskowa 82lětny, nahle z Božej ruku zajaty, wumrěł. Mało budźe hišće tych ludźi, kiž su so z nim wosobje znali. Jeho wuměnčk w Dźiwočicach, we kotrymž je swoje rjane kěrluše pěsnił, do kotrehož sebi ze wšěch kónčin serbskeho kraja wobcźeženi ludźo k njemu po radu a pokoj pschikhadźachu, je dawno zwottorhany. — Dawno staj hižo za nim do wěčnosće zašłoj jeho swěrnaj spěchowarjej a přećelaj — wulki wótcźinc Jan Arnošt Smoleř a najslawniši Hodźijski farař doktor bohosłowstwa Hendrich Imiš. Dawno je też hižo zašło Dźiwočicańske evangelske serbske towarstwo, w kotrymž běše Pětr Młónk lětdźesatki dołho z pismawjedźerjom, ale zdobom z woprawdźitym duchownym wjednikom. Wón by wotewrił a skónčił wšitke zhromadźizny towarstwa ze swojej modlitwu. — A skoro so mi zda, zo je z jeho modlitwu w Dźiwočicańskej stronje też započała zaklinčeć serbska rěč! — Nětko hižo Pětr Młónk leži 50 lět na Hodźijskim pohrjebnišću při boku swojeje swěrneje mandźelskeje Hany pod Hodźijskej cyrkwju, we kotrejž drje žaneje Božeje słužby zakomdźił njeje.

Wobsedźu knihu, do kotrejež je swoje „Kěrluše a spěwy" hač do lěta 1878 zhromadźił a z pomocu wótčinca Jana Arnošta Smolerja w lěće 1879 wudał. Moja kniha je něhdy jemu samemu słušała a hač do jeho smjerće na jeho blidźe leżała. Do njeje je zapisał ze swojim dobrym raznym pismom swoje mjeno: „Pietr Młónk w Dźiwočicach, 1881". Knihu sym dostał wot jeho syna, kiž běše wjele lět, drje hač do swojeje wuslužby, z pohončom pola překupca Klemma na Bohatej hasy w Budyšinje. Kniha steji při najwjetšich a wote mnje česćowanych basnikach. Přeco zaso ju do ruki bjeru a w njej čitam, mi so zda, čim bóle so zestarju, čim husćišo. —

Wšo maja Młónkowe kěrluše a pěsnje formalne njedostatki. To nam njetrjeba nichtó prajić. Dźensa lěpje pisamy a bóle dźiwamy na čistosć hronow a nawuškow. — Ale mi so Młónkowe kěrluše runje jako take lubja, kajkež su, — ze swojej wulkej pokornosću, ze swojej jednorej při samym bibliskej dikciju. Jako by naš dźěd po swojim dobrym sprawnym pobožnym wašnju z nami rěčał! — Prošu należnje wo to, so bychu wšitcy to čitali, štož je lětsa Předźenak wo Pětrje Młónku pisał. Zo so njetrjebał wospjetować! — Předźenak też podawa wobraz Pětra Młónka. Njech tola raz wšitcy pohladaja na jeho wurazne skoro japoštolske wobličo! —

Za tych, kiž su sebi toho wědomi, zo tutón zeński swět njeje z našej woprawdźitej dominzu, za tych, kiž maja so bdźić z něnkajkim horjom, z khorosću, starosću; za wšitkich, kiž začuwaja, kak jara so jich žiwjenje přibližuje k wječorej, — za tutych wšitkich přinjese Pětr Młónk prawy pokoj. Předźenak praji, zo je wón wosebje za starych ludźi. Wón wězo mění tajkich, kiž su něšto nazhonili we swojim žiwjenju; kiž su ze starosćemi zestarili. — To wšak móže so hižo zaho stać. — Pětr Młónk běše z radźićelom a dowěrnikom našeho luda. A wón sta so z jeho ertom.

Kaž Handrij Zejleř běše też Pětr Młónk wšudźom w Serbach lubowany. Wot započatka sem, potajkim něhdźe wot lěta 1842 sem wón swoje pěsnje wozjewješe zwjetša w Serbskich Nowinach. Jenož w lětach 1849—52 też w Imišowym nabožnym měsačniku „Zernička". Serbske Nowiny běchu z jeho klětku, z kotrejež našemu narodej swój pokoj poskićeše. Najprjedy swoje pěsnje wozjewješe hjez swojeho mjena. Ale jako běše wón 1848 swój wótčinski spěw: „Nětk wjeselće so Serbojo" zaso wozjewił hjez mjena, to wótčino Jan Arnošt Smoleř wjacy njedowoli; spóznawši jeho wulke dary a derje wědźo, zo baseń a basnik hromadźe słušatej. Wot nětka so jeho mjeno njeje wjacy zhubiło z našich časopisow; haj je so najkrućišo zakorjenilo do pomjatka našeho luda. — Ale jako ludźo jeho spěwy čitachu z podpismom: „Pětr Młónk", wěrjachu najprjedy, zo je to pseudonym, za kotrymž so kryje někajki studenta abo farař. — Kónc lěta 1849 dosta redaktor Serbskich Nowin z Corneho Khołmca prašenje: „Luby knjez redaktoro! Stó dha tola jenož tón Pětr Młónk je, kiž přeco tajke rjane spěwy do Serbskich Nowin stajeć dašo a čehodla nětko mjelči?" — Tehdy twarješe so železnica z Drježdźan do Budyšina a khudy Pětr Młónk pytašo sebi też při twarje swój khlěb. — Prašerjej pak dosta so wot wótčinca Smolerja tuta wotmołwa: „Pětr Młónk je wobsedźeř jeneje zahrodniskeje žiwnosće w Dźiwočicach w Hodźijskej wosadźe, a dźěła w lěću też na železnicy. Dokelž je potajkim jenož njedźelu na dźěłanje spěwow khwile měł, kóždu njedźelu pak jako swěrny kemšikhodźeř Boži dom wopytowaše a swoju dušu hewak z Božim pismom wokfewješe, dha je wón tón čas, hdyž druzy železnicarjo připoldnjo dźerżachu, na šutčkowanje nałožował. Zo wón seyla na Serbske Nowiny zabył njeje, to pokazuje dźensniše čisło." — To je spěw: „Dźak Bohu za strowej woči."

Kak wysocy sebi naš lud Pětra Młónka česćowaše, za to mamy wjele hnuiacych dopokazmow. — Hdyž běše Pětr Młónk w lěće 1952 swój rjany kěrluš: „W čežkich podeńdźenjach" wozjewił dźakowaše so jemu holanski Serb Jan Dórjan we Wulkich Zdźarach, swak Marćina Sykory w Malešecach, zjawnje w Serbskich Nowinach z dwěmaj štučkomaj:

Znaty ty nam, bratře, njejsy
Po cźěli tu na zemi,
Twój dueh, tón pak wo tym swědči,
Zo sy towařš Jezusa.

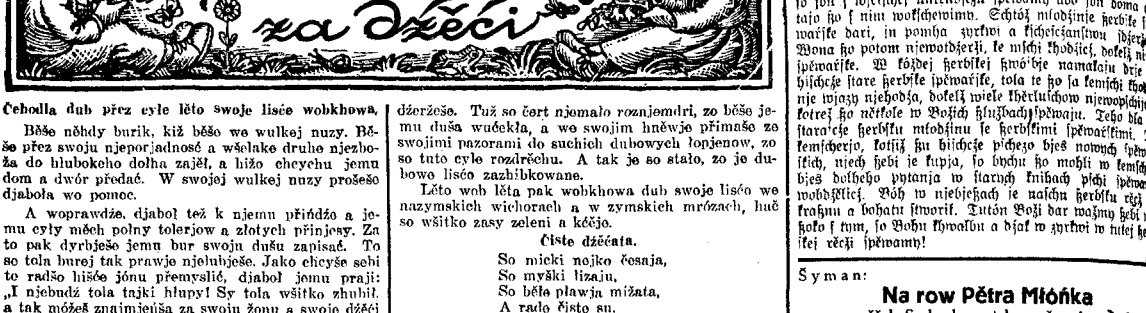
Tohodla dha troštuj ty so!
Wón nas něhdy zhromadźi,
A nam tajku palmu poda,
Kaž smy tudy wěrili.

Jako so w lěće 1857 dlěši čas žaneje pěsnje wot Pětra Młónka w Serbskich Nowinach njewozjewi, wobroći so wšesty M. w Jenkecach w mjenje wjele druhich Serbow na Pětra Młónka ze zjawnej prośtwu: „Hižo dlěši čas je so pominył a přeco hišće žanu štučku w Serbskich Nowinach njenamakamy, kiž by wot was hyła. Sto to tola rěka! Sće snano skharili? To Bóh luby Knjez njedaj! Abo nimaće khwile? To mohło snadź mózno być! Ale po našim zdaću dyrbjało drje so skěrje někotrežkuli druhe dźěło na stronu storčić, prjedy hač byšće tón punt, kotryž je Wam njebjeski wóte k wokřewjenju, pozběhnjonju a natwarjenju swojich serbskich sobukrajanow spožčił, dyrbje zahrjebany wostajili. Tuž njedajće nam dołho čakać ale zwjeselće nas bórzy zaso dale ze spěwami a kěrlušemi." — Bjez dwěla je so Pětr Młónk nad tutym listom zwjeselił. Zhoni tola z njeho, kak jara Serbja jeho pěsnje sebi wažachu. — Tohodla też njeznatemu listowarjej bórzy wotmołwi ze zjawnym hrónčkowanym listom:

Mojemu lubemu přećelej M. w Jenkecach.

Ja tola, luby přećelo,
Wšak přeco njejsym wěrił to,
Zo ma snadź něchtó n woprawdźe
Po mojich štučkach žadanje.

Dźak Bohu, khory njejsym byl,
Knsk kriša pak sym tola měł.

Čehodla dub přez cyle lěto swoje lisće wobkhowa.

Běše něhdy burik, kiž běše we wulkej nuzy. Běše přez swoju njeporjadnosć a wšelake druhe njezbože do hlubokeho dołha zajěł, a hižo chcychu jemu dom a dwór předać. W swojej wulkej nuzy prošeše djabola wo pomoc.

A woprawdźe, djabol też k njemu přińdźo a jemu cyły měch polny tolerjow a złotych přinjesy. Za to pak dyrbješe jemu bur swoju dušu zapisać. To so tola burej tak prawje njelubješe. Jako chcyše sebi te radšo hišće jónu přemyslić, djabol jomu praji: „I njebudź tola tajki hłupy! Sy tola wšitko zhubił, a tak móžeš znajmjeńša za swoju žonu a swoje dźěći dom a dwór zdźeržeć. Njecham też twoju dušu hnydom měć, ale hakle potom, hdyž budźa wšitke drjewa nahe stać!" Nětko burik do teho zwoli a djabolej swoju dušu zapisa. So smějo čert woteńdźe a na přichodnu nazymu čakaše.

Burik pak běše za cyle lěto wjesoły. Ale jako so nazyma přibližowaše a prěnje lisće z drjewow padaše, započa so bojeć. A dźěše do cyrkwje a tam so před Bohom lubym Knjezom poklakny a jeho prošeše, zo by jemu tola hrěchi wodał a jeho khudu dušu wukhował. Tuž so Bóh tón Knjez nad nim smili a dźeše: „Dokelž je tebi twojeho hrěcha žel, chcu ći pomhać. Hdyž też wšitko druhe drjewa swoje lisće zhubja, dyrbi je tola dub za cyłu zymu wobkhować, dokelž noweho lisća njebudźe, zo ći djabol njemóže ničo načinić." A tak so sta.

Jako sebi nětko djabol w nazymje po dušu burika přińdźe, dźeše tutón: „Ty přińdźeš hišće přezahe, přetož hišće njesteja wšitke drjewa nahe." Čert to nocheyše wěrić. Tuž wza jeho burik sobu do lěsa, jemu pokazajo, zo měješe duh hišće lisća. Čert so rozhněwa a zatřasy duh tak kruće hač móžeše, ale wšitke jeho zakhadźenje běše podarmo. Tuž so zhubi prajicy: „W nałěću přińdu zasy!"

Tola jako so čert w nałěću wróći, běchu drje hižo tam a sem zelene młode łołpješka na drjewach wuklěče; ale dub so přeco hišće swojeho stareho lisća dźeržeše. Tuž so čert njemało rozniemdri, zo běše jemu duša wudekła, a we swojim hněwje přimaše ze swojimi nazorami do suchich dubowych łonjenow, zo so tuto cyle rozdrěchu. A tak je so stało, zo je dubowe lisćo zachibkowane.

Lěto woh lěta pak wobkhowa dub swoje lisćo we nazymskich wichorach a w zymskich mrózach, hač so wšitko zasy zeleni a kćěje.

Čiste dźěćata.

So micki nojko česaja,
So myški lizaju,
So běła plawja mižata,
A rado čisto su.

So holbik čisty wupika
A ptačik na kerčku.
So liby, pilki kupaja
W rěcy, jězorku.

So kwětki z rosu wumyja.
A trawki zelene,
A z deščikom wšě lisćička
So zdobja swěćate.

So čiste rjeńko zybola
Wšě Bože hwězdźičcki. —
Być čisto dyrbja dźěćata
Na ćele, na duši.

Najlěpše kubło.

Před dołhim časom prašeše so mudry wučeŕ swojich šulerjow: „Što je najlěpše kubło?"

Jedyn šuleŕ wotmołwi: „Ničo njeje lěpše hač dobra wóčko."

Druhi wotmołwi: „Dobry kamerad je najlěpša wěc na swěće."

Třeći wotmołwi: „Dobry susod."

Stwórty rjekny: „Mudry přećel."

Ale posledni rjekny: „Dobra wutroba je lěpša dyžli wšitke tute wěcy."

„Tak je," praji wučeŕ. „Stóž ma dobru wutrobu, je spokojeny, dobry kamerad, dobry susod a mudry přećel."

Serbja, kupujće pačerskim dźěćom serbske spěwarske knihi!

W našchim cłaju bohužel w někotrych wołbadach njeje žane serbske konfirmazije wjazy. Ludźo hižo myslja, zo dyrbja tebi dla dźěćom němske spěwarske kupić. To je wulke mylne mjenjenje. Spěwarske njekupja so jenoż za dźeń konfirmazije, ale za cyłe žiwjenje. Kóždy serbski nan a knótr, kóžda serbska mać a knótrca, kotrejž nochcedźa naše krasnu, rjanu serbsku rěcz pohubić, wutrupieć, dyrbi so by młodźinu do serbskich Božich słužbow chodźić. K tomu pak wona serbske spěwarske trjeba, kotrejž wulki liczbu rjanych kěrluchow wopsihuja. Hač runje su mnozy dźěća němskeho pschekorjene, je tola serbski pschekoŕ tuchu, so hižo lepje poradźić, hač prěnjotny němski kěrluch. W serbskej macjerńej rěcy su tež kěrluchi hłubje do wutroby pschimnjene, so jón z wjetšcheje nutrnosću spěwamy abo jón doma čitajo ſo ſ nim wotſchehowimy. Schtóž młodźinje serbske spěwarske dari, in pomha zyrkwi a schkoſcheſanſtwom dźerżeć. Wona ſo potom njewotdźerži, ke mſchi thodźić, dokelž nima spěwarske. W kóždej serbskej ſmórſze namakaju dźeći hišćcze ſtare ſerbſke ſpěwarſke, tola te ſo ſa kemſchi thodźa, hdyž wjazy njehodźa, dokelž wiele kěrluchow njerozpschijeja, kotrejž so *někotre* w Božich ſłużbach ſpěwaju. Teho dla ſu ſtara'ſke ſerbſku młodźinu ſe ſerbſkimi ſpěwarſkimi. Tu kemſcherjo, kotrejž ſu hišćcze pschejo bjes nowych ſpěwarſkich, njech ſebi je kupja, ſo bychu ſo mohli w kemſchowych dołheho pytanja w ſtarych knihach pſchi ſpěwanju wobdźělić. Bóh w njebjeſach je naſchu ſerbſku rěcz tak kraſnu a bohatu ſtworił. Tutón Boži dar wažmy ſebi wſchitcy ſtoſo ſ tym, ſo Bohu khwalbu a dźak w zyrkwi w tutej ſerbſkej rěcźi ſpěwamy!

Syman:

Na row Pětra Mlónka

po wšěch Serbach znateho spěwarja z luda.

Wón z nizka běše rodźeny.
Duch pak bě wysoki,
Muž hluboki a čućiwy
A sprawny na duši.

Wón nošeše na wutrobje
Tu stajnje Božu česć,
Duch jeho přeco žadaše
So horje k Bohu njesć.

Wón človjekam też k luboscí
A k troštej spěwaše,
Někotrym hožkuli spokojo
We jeho zrudobje.

Nětk z ruki jemu panyła
Pak harfa swěrna je,
A truna je so roztorhła,
Wjac klinčeć njebudźe.

Bóh chce 'mu harfu nowu dać
A nowu trunu k njej,
Zo mohł wón k Jeho česći hrać
Tam horkach rjeńšo sej.

Pod khłódkom palmy wěčneje
Spi, spróchny spěwarjo!
Ći dawa swoje Božemje
Nětk dźakne Serbowstwo!

Tón punt pak, kiž je Bóh mi dał,
Ja tola njejsym zabrjeńał.

Wo tym wšak swědča najlěpje
Te spěwy a te kěrluše,
Wot kotrychž nětk přez poldra sta
So w mojich knižkach namaka.

A chen, — jeli so přichodnje
Knjez redaktor tak dobry je,
Zo budźe wón je horjebrać,
Tež druhdy něšto čišćeć dać.

Stož lud pak žada k čitanju,
To husto prózdne pórki sn.
Tych je tak dosć, tu nocheu ja
Sće wjacy słać jich do swěta.

To słowo Bože wot kříža
Jich mało snadź rad čitaja,
Haćrunjež je pné jenički,
Kiž wjedźe k wěčnej zbóžnosći.

Hdyž nětko, luby přećelo,
Sym z lubosću Wam zjewił to,
Dha naposledk wšak tola tu
To zamjelčeć też njemóžu:

Zo jenoun' khudom' človjekej
Tak wulka česć wšak njepřistej,
Kiž wšědnje bosy khodźi tu,
Haj, samo też na šćernišču.

Zo pak běchu tute Mlónkowe słowa cyle po wutrobje serbskeho luda, to z nim wobswědča zjawny list njeznateho Serba z Wojerowskeje krajiny, kiž so na tutón spěw počahuja. — „Našenu wulcy lubenu přećelej Pětrej Mlónkej. — Štož naš přećel nam sćele, to my z lubosću horje ljerjemy. Prózdne pórki su bóle za mlodych ludźi. Bjez słowa wot kříža pak žadyn tón wottyknjeny kóny dosahnyć njemóže. Tohodla je nam wšo witane, štož nam nas přećel sćele." — Lubosć swojeho luda nazhoni Pětr Mlónk najlěpje w lěće 1872, jako so z wulkim njezbožom potrjechi. Wón běše w Dźiwoćicach z wjesnjanostu a dawkownym běrku. W hodownej nocy běše so paduch do jeho stwički zadobył a běše jemu z blidoweho kašćika přez 50 tolerjow nawdateje renty kradnył. To běše za woistarneho a sprawneho Pětra Mlónka jara zlě. Dyrbješe wězo cuze njenjezy zarunać. Ale zwotkel? Wobsedźeše jenož swój wumjeńčk, kiž běše tajki mały a nizki, zo byšće drje so jemu dźensa smjeli. — Cyle twarjeńčko měješe jenož stwičku a komorku. — Zanoženja hewak žaneho njeměješe. Tuž jemu naš wótčinc Jan Arnošt Smoler na pomoc přińdźe. Rozpisanju w Serbskich Nowinach wo paduštwje přistaji zjawnu prótswu za Pětra Mónka: „My sebi myslimy, zo wopak njeńinimy, hdyž za njeho dobre słowo zapołožimy, z tej wutrobnej prótswu, luhi Serbja cheyli Pětrej Mlónkej jeho škodu po móžnosći zarunać pytać. Wón je wjele serbskich dušow z rjanymi kěrlušemi a spěwami wokřewił, njech so potajkim też serbske ruki wotewrja a jeho zwjesela, hdyž je jeho čežke poleńdźenje potrjechilo." A prótswa so njesta podarmo. Serbski lud je swojemu trošterjej a spěwarjej nastatu škodu dospołnje zarunał. Njemjenowany Serb z Drježdźan pósla 10 tolef z připisom: „Tomu, kiž Boha luhuje, dyrbja wšitke wěcy k lěpšemu służić"; jena Serbowka z Drježdźan, kotraž njecha mjenonawa być, jedyn tolef; z Wósporha pósla njeznaty Serb 10 tolef jako zarunajne za sobukradnjeny Waimarski dźesaćtoleŕski pjenjez. Widźimy mjez daćerelami evangelskich a katolskich Serbow zamožitych a khudych. — Čeledź na Krakečanskim knježim dworje nahromadźi 0,50 pj. — Hłuboko hnuty z tajkej lubosću so Pětr Mlónk něšto njedźeł pozdźišo zjawnje dźakowaše. Bohužel tu njemóžemy cyły jeho dźak wočišćeć. — „Hnydom jako bu wołkradnjenje we Serbskich Nowinach wozjewjene, zwjeselichu mje z blizka a z daloka, wot znatych a njeznatych, njenješe a wjetše, haj samo wulke dary lubosće zo sym je zo spodźiwanjom, haj z dźaknymi sylzami horjebrał. — Tuž wupraiam ja z tutym swój wutrobny a horcy dźak lubemu Bohu a wšitkim dobroćiwym dawarjam: Wón chcył Was wšitkich na ćele a na duši žohnować; Wy sće mi přez Wašu dobroćiwosć wječor mojeho žiwjenja zaso rozjasnili a zwjeselili a z tym wopokazali, zo wěru a lubosć a derjemjenjenje mjez Serbami hišće wuhasła njeje. Ja wołżarnju jenož wutrobnje, zo wulki dźěl mojich dobroćelow wot wołbłča njeznaju a tohodla swoju dźakownu ruku skićić njemóžu." Dźak skónči so z tym, zo so wobroći na wšitkich čerpjacych a běłnych w serbskim kraju: „Haj, też Wy, Wy křižnošerjo, kiž wy na tutym swěće žanoje wjeseleje hodźiny nimaće njećišće waše dowěrjenje preć! Wšak budźe Wam junu derje, hdyž sće so brašne čełu jako wobćežnu drastu wuslekli. Haj, jónu jónu budźe to, štož nas tyši swój kónc dostać."

— Tak je Pětr Mlónk wjele jimnoceje lubosće nazhonił. Do jeho najwutrobnišich čeršowarjow słušeše bur Matij Matica w Lubnšu pola Wojerec. Tón jeho wobłarješe z wupłodami swojeje role a łródźe, haj a sebi raz też po njeho ze swojim zapřahom do Dźiwoćic dojeđże. Stary khudy Pětr Mlónk, kiž hišće jako šćěłiwe też na šćerniščach bosy khodźeše, dokelž dyrbješe swoje črije na kedźbu brać, niewěđeše, što so jemu stawa. Z tajkej lubosću Matij Matica a jeho mandźelska jeho pohosćinjaj. Matij Matica běše so runje nowu khěžu dotwarił. Přeprosy sebi Pětra Mlónka jako swojeho prěnjeho hosća. Ze spodźiwanjom čitaše Pětr Mlónk nad khěžnymi durjemi serbske napismo:

S dowěrjenjom na Boha
Tutón dom žym twarił ja.
Mathij Matiza.

To so jemu njemało lubješe. Kak buchu něhdy japoštoljo w prastarym času přijeći, tak wobdawaštaj wobstarnaj mandźelskaj swojeho hosća ze wšej lubosću. Wječor pozdźe dojeđżeštaj do Lubuša. — Haćrunjeć běše mandźelska hišo trochu zasparna:

Mje přećelniwje witaše,
Tež jěšć a pić mi nošeše
A wupósła mi ležko mi,
Kaž maja knježa bohaći.

A podobnje kaž dobry holanski bur Matij Matica w Lubušu, by drje też kóždy druhi Serb rady Pětra Mlónka do swojeho statoka přijał jako swojeho přećela, bratra a trošterja. — Kak jara běše Pětr Mlónk lubowany, to je jemu młody Jan Hajnca, kiž so tež na pěsnjenje wusteješe, w lětach do jeho smjerće rad w pěsni wuprajił:

Z Waših kěrlušow ja znaju,
Zo sće přeće Serbowstwa,
Mje wot maloh' dźěšća — praju —
Waše spěwy zwjesela;
Hdyž ja hišće njemžach čitać,
Wučeše wšak mać mje witać
Waše rjane kěrluše
W serbskej rěči spěwane.

Pětr Mlónk spózna hnydom wulke dary młodeho Hajnca. Zhoniwši zo je wón młynski, napisa jemu přećelne słowa: „Ja dźiwam pak — to njeje iža — Wam hižo dźens za mištyra" a přeješe sebi, zo by-juno na jeho městno stupił.

(Skónčenje sćěhuje.

Rozprawa sakskeho krajneho burstwa

Hospodarjenje se žitom: Postiċženja rośći běchu njedźiwajo pśichódniśeho wjedra pomérnje małe; możebje cekpja po tym wječornoſakſke mkyny, kótrež mógja jenoż ſwoju nuſnu potrjebu krycź. Sa to pak žu ſo poſtiċženja pśeńcnjay powjetſchike. Poſtiċženja pizowańſkich pśeńcnjow a pizowańſkeho jeċźmjenja hiſchċe dale pobrachuja. Jenoż wotpadkowe jeċźmjenje ſ industrije pśikhadźeja w mjeńſchich dźělbach na wiki. Pozeżenje pizowańſkich wowżow njeje žo śmeńko. Jeċźmjenje śrénich družinow žo też ſa piwarńje kupuja. Sa industrialne jeċźmjenje je jara wulke napraſchowanje. Wobrot rżaneje muki je normalny, kupowaſche žo jenoż ſa běżnu potrjebu. Składy pśeńcnjy ſtarnch twowow žo pomału wuprózdnjeja, tak ſo je žo po nječźim wobrot nowych typow powjetſchił. Dla ſmjeńſchenja wumlěwańſleje ſwoty ſa ſpruar žu poſtiċženja pśeńcnjych wotruſkow mjeńſche a njedožahaja žyte na krycze potrjebu. Też wulke napraſchowanje ſa rżanymi wotrubami njemożeſche žo ſpokojiċ. Pśeńcnične womjeſchki žo jenoż w małych dźělbach poſtiċżeja. Sa zakor wobżahowazymi pizowadkami bě wjetſche napraſchowanje, kótrež móżeſche žo jenoż ſ nowym pśikhadźelenjemi krycź. Běrnjaze truſti nimaja poſtiċženjow. Pśikhadźelenje ſanych woſuchow a mukow ſ laneho wożuchna žo njeſcerpliwje woczakuja. Skoma ſ hórnizu wjaſana, žo derje pſchedawaſche, mjes tym ſo žo ſ grotom wjaſana ſtróma hubieńſcho wotbywaſche.

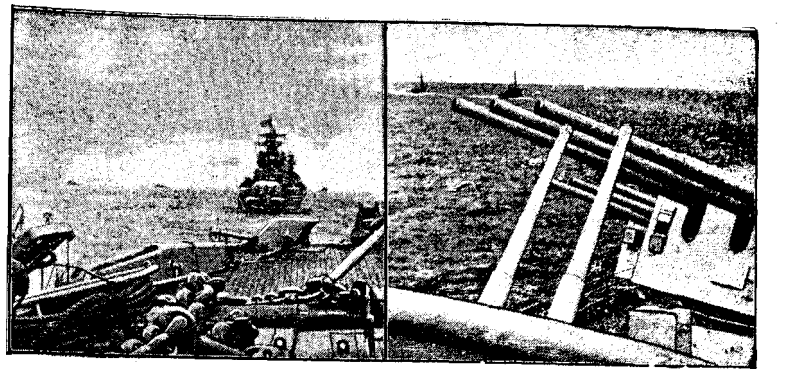
Stótne hospodarſtwo: Dowos na ſtótne wiki je žo w ſaſchłym tydźenju jenoż mało pśiċheměnił. Kaikoſcź pśikhnateho ſtotu je ſrénja. Pśikhnaċże na cźelaze wiki je ſłabje poſtupiło. Kaikoſcź pak njeſpokojeſche wſchudże też w ſaſchłym tydźenju a bě we Driežbźanach hubieńſcha hacź ſrénja. Na druhich měſtnech běſche ſmuċzena pśiċheřſkowa kaikoſcź. Potrjeba móżeſche žo ſpokojiċ. Pśaċźiſny w delnich miejach běchu ſa jednotliwe réżne rjadowanje trochu wjetſche. Pśikhkod ſłopjazych wikow njedožpě žnle wulkoſcź ſaſchkeho tydźenja; wſchudże pak bě możno, potrjebu krycź. Kaikoſcź bě dobra. Wſchudże poſtiċżachu žo najlěpſche jehnjata a ſłopy. Na ſwinjazych wikach žu žo poſtiċženja dale poſlepſchiłe. Na wiki pśichnate ſwinie ſłuſchenja ſ wjetſcheho dźěła ſrénim réſnym rjadowanjam.

Hospodarjenje ſ mlokom: Poſtiċženja mloka a wotbytk cźerſtweho mloka běchu ſtamżne, każ w ſaſchłym tydźeniu. Wotbytk ſmjetany bě wjetſchi. Butry je žo w ſakiſkich mlokárnjach ſaſo telko nadźěłało, każ tydźeń pſched tym. Mulkorosdźělerjo wjaży butry pśikhdźělene doſtachu. Pśaċźiſny w delnich miejach běchu ſa jednotliwe réżne rjadowanje trochu wjetſche. Pśikhkod ſłopjazych wikow njedožpě žnle wulkoſcź ſaſchkeho tydźenja; wſchudże pak bě możno, potrjebu krycź. Kaikoſcź bě dobra. Wſchudże poſtiċżachu žo najlěpſche jehnjata a ſłopy. Na ſwinjazych wikach žu žo poſtiċženja dale poſlepſchiłe. Na wiki pśichnate ſwinie ſłuſchenja ſ wjetſcheho dźěła ſrénim réſnym rjadowanjam.

Hospodarjenje ſ běrnami: Powſchitkowne ménjenje na wikach je mérne. Někotre poſtiċżenja běrnow ſaſo pſchedležachu. Skłukachu k wupjelnjenju ſkładow. Jědźnych běrnow žo wjele poſtiċżuje. Pola pizowańſkich běrnow wurunatej žo poſtiċženje a napraſchowanje. Běrny ſa fabriki njeměſachu wobrotow. Sa ſadżeńkami je pomérnje ſłabe napraſchowanje, a to jenoż ſa někotrymi družinami.

Hospodarjenje ſ jejemi: Njedźiwajzy poſlepſchenja wjedra njeměſcheſe ſakka produkcija jeji na ſaſtaranje wožebitu wliw, hdyż też w jednotliwych ralſkich dźělach kraja žadanja ſa dowjeſenymi jejemi wſchak tak wulke njeběchu. Wežna potrjeba móżeſche žo ſ pomocu pſchiwjeſenych jeji krycź.

Hospodarjenje ſe ſeleninu: Pſchi taſajym wjedrje žo dowos němſkeje ſeleniny powjetſchi. Żedźneje łobody a rapunkłow žo wjele poſtiċżeſche. Też wſchě kałowe družiny běchu w dožahajej měrje na wikach. Wulke napraſchowanje běſche ſa pětrſchilku a ſa bołotwu. Němſkich jabłukow žo trochu wjaży poſtiċżeſche a derje žo pſchedachu. Możebje wulke napraſchowanje běſche ſa wukraſnymi jabłukami, kótrež w małych dźělbach na wiki pſchikhadźachu. Jara wulke napraſchowanje pak je pſchero hiſchċe ſa apfelſinami a mandarinami.

Wo ſwuczowańſkim tśělenju němſkich panzerowanych łódźi.
Sajimawaj wobraſaj wo ſwuczowańſkim tśělenju němſkich panzerowych łódźi. Na lěwo widźimy ſadni dźěl łódże, kótraž je ſa bitwu pśikhotowana. Na prawo hrożaże roły kanonowych wěżow pſchi bitwje. (T.-K.-F. Sch.)

Altenberg — paradis ſa ſnéhałow.
W Altenbergu, w małym hórſkim měſtaczku Rudnych horow žo někto wo němſke miſchtrſtwo na ſnéhałach wubědźuje. Naſch wobraz pokaſuje nam kražne ſnéhowe pola, kótrež žo wjeczor ſe ſwětłomjetałami wobſwětleju. (Weltbild, M.)

Radio

Njedźelu 14. februara žo ſłyſchi:

Königswusterhauſen: 6 konżert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 ſa bura. 9 njedźelſke ranje bjeſ ſtarſchejow. 10 rańſcha ſwjatoczneje bźełkowe ſłużby. 10,45 měſchczańſki orcheſter w Jenje hudźi. 11,30 cellowa hudźba. 12 pſchipołdnjiſchi konżert, mjes nim roſprawy wo miſchtrſtwach na ſnéhałach a łodże. 16 tacźele. 17 jeźitwowe poſtiċżenje. 17,30 rjane melodije. 19,40 ſport. 20 wulki ſabawny konżert. 22 powěſcże, ſport. 22,25 roſprawa wo krajnym bokſowanju mjes Němſkej a Pólſkej (ſ Kólna).

Lipſk: 6 konżert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 Bachowa pſchcźełowa hudźba. 8,30 tacźele. 9 wěcźny raj Rězgow. 10,45 ſabawny konżert. 12 pſchipołdnjiſchi konżert, mjes nim roſprawy wo miſchtrſtwach na ſnéhałach a łodże. 15,05 łužopſchecźa wjeleděcźnym ſtarſchim. 15,30 ſa dźěći. 16 hudźba k ſabawe (ſe Saarbrücken). 18 ruſke ludowe pěſny. 19,30 miſchtrſtwa na ſnéhałach. 20 hudźba „pichi rjanym módrym Dunaju". 22 powěſcże, ſport. 22,30 rejwańſka hudźba.

Barlin: 8,55 rańſcha nutrnoſcź. — **Hamburg:** 20 ludowy konżert. — **Wrótſław:** 20,10 komiſka opera „Cźerłowy pergament". — **Win:** 20 Jana Straußowy ſwjeđeńſki konżert.

Póndźelu 15. februara žo ſłyſchi:

Königswusterhauſen: 6 ſwony, wjeſele tacźele, mjes nimi 7 powěſcże. 10 ſa ſchule. 11,40 ſa bura. 12 pſchipołdnjiſchi konżert (ſ Lipſka), mjes nim 12,55 cźażowe ſnamjo a 13 łužopſchecźa. 13,45 powěſcże. 14 wſchelaka hudźba. 15,15 tacźele. 16 popołdnjiſchi konżert. 18,20 wuheſele ludowe pěſny. 18,40 ſ podawkowo cźażo. 19 wjeczorna ſabawa 20 powěſcże. 20,10 filharmoniſki konżert. 21,10 komedija „Stary Wrangel". 22 powěſcże, ſport. 22,20 miſchtrſtwa na ſnéhałach a na łodże.

Lipſk: 6,10 gymnaſtika. 6,30 raniſchi konżert (ſ Frankfurta), mjes nim 6,50 ſa bura a 7 powěſcże. 8 gymnaſtika. 10 ſa ſchule. 10,30 a 11,30 wjedro. 11,45 ſa bura. 12 pſchipołdnjiſchi konżert. 14 powěſcże. 14,15 tacźele. 14,50 ſa żonu 15 ſabawny konżert (ſ Königsberga), mjes nim wo miſchtrſtwach na łodże. 18 hudźba k ſwjatokej. 20 powěſcże. 20,10 hudźbny wohnjoſtroj. 21 tirolſke domiſniſke pěſpospa. 22 powěſcże, ſport. 22,20 wo ſkibach.

Barlin: 20,10 ſabawny konżert. — **Königsberg:** 21 ſymfoniſki konżert. — **Wrótſław:** 20,10 75. ſchóra póndźela. — **Mnichow:** 20,10 burſki tryſt „Prénjeje rjadowanje". — **Warſchawa:** 21,30 wukraińſke ſpěwy. — **Praha:** 20,40 opera „Ruſalka".

Hłupi Aušenjo

Tſjo Auſchenjo (ſ krajiny Cźeċźeńzow) wuńdźechu hej ras na kraj a nańdźechu néhdźe jenu jamu. Hódachu, ſo dźe w njej jena liſchka ſpěđi, a jedyn ſ nich do jamy ſaſeſe. Ale w njej ſpěđeſche miedwjedź a tón nawalnikej ſ morſkom ſwojeje zapy ſwoju wottorže. Jako muż nětko žane ſnamjo žiwjenja njepokaſowaſche, jeho wonaj ſa nohy wucźeſeſchtaj a pósnaſchtaj, jo je bjes hłowy, toł žadyn njemóżeſche žo dopomniċ, hacź je wón pſchezo hłowu měł. Tuż puſchcźał žo jedyn do wóży, ſo by žo jeho żonu wopraſchał, hacź je jeje muż też wopraſchdźe pſchezo hłowu měł. Wona wotmołkwi: „Ja žo wopraſchdźe wěſće dopomniċ njemóżu, toła to wěſće wěm, ſo ſwym jemu tóſde léto nowu cźapku ſpletka."

S Kawkała. M. R.

„Schtó bě pśeni na ſwjećźe?" praſcha žo wucźeł w nabożnej hodźinje małych abejgeiniłow. Mały Frydo žo pokała a wotmołwi: „Bocźon, knjes wucźerjo."

---

*M. Kral:

Stawizniske powěśće z našich serbskich wsow

Pokračowanje: Kamjena p. Radworja.

W Kamjenej natwarichu l. 1760 kapałku k česći ſwjateje Marhaty. Léta 1838 ju pśeni raz wupoſredźichu, z wěžičku wupyšichu a-z cyhelom kryjachu. Dotal drje bě z třeſkami kryta była. Léta 1902 ju zaſo ponowichu a powjetſchichu.

Někotre Kamjenu naſtupace powěśće ſu hižo w naſtawku wo Radworju naſpomnjene. Radwoſcy knjeża wězo w Kamjeni ničo prajić njemějachu. Kamjenjanſki knjez bě Radwoſki farař. Wokoło léta 1397, jako knježk Zigmund Bér Kamjenu Křižnej cyrkwi dari a Radwoſkeho fararja za dźědźičneho, wićeżneho a ſudniſkeho knjeza poſtaji, bě z fararjom a tak drje z pśenim tajkim Kamjenjanſkim knjezom Frycko, ſerbſki ſnadź Brycko mjenowany. Wón je 1384 naſpomnjeny. Rjad jeho naſlědnikow, jenož w ſpočatku njedoſpolny, namaka Kamjenjan a druhi zajimc w knižcy Nowaka-Neandra „Wobrazki z cyrkwinſkich ſtawiznow katolſkich Serbow", Budyšin, Donnerhak 1920, ſtr. 149 pod III. Najwuznamniši ſu w ſtawiznińkich powěśćach wo Radworju naſpomnjeni.

Njeboh Drjećinſki wućeř Rostok, naš ſławny pśirodoſpytnik, je w Kamjenej l. 1886 ſlědowace *ležownoſtne mjena* nazběrał: Riśća (rźišća, **hdźež** zwjetša rož[ku] ſyjachu. Liſonc. Na łućkach. Dražowy hat. Kročetka (Króťčetka). Na dnjom (? na dołhom). Semylowe khójny? Studźeńhórka. **Klobuk.** Słónčna młodźina. Tachantſke hatki. Psyči **ketchow** (? pohanſke pohrjebniśćo?). Kunowc. Podatki (? Podhatki). Nowa Amerika. Křiżiki. Hraborka (? Hrabihórka). Nadjězor. Pśěčnik. Piſanki. Jatło. Sléborna hórka. Brězhórka. Smolnička. Ronowy (Dućman: Hronowy, ſtara wjes). Zamjeńki. Jazowy (hdźež maja ſwincy dźéry). Pózejnja.

Blizko Kamjeneje nadeńdźeſ pola křiżneho puća ſtary Kamjeń, kotryž, każ ſu ludźo Hanje Naumanec powědali, na něhdušu wjes Hronowy dopomina. Tutu wjes, kotruž ſu rubjeżnicy w 14. lětſtotku zaničili, měli mjez Radworjom, Kamjenu a Měrkowom pytać. Tam ſteji pomnik z léta 1894 ze ſerbſkim napiſmom. Woſebje réči ſo wo Hronowſkim młynje. Naſpomnjeny kamjeń pokazuje na jenej ſtronje Maltheſiſki křiž a na druhej jednory křiž. Nowiſi kamjeń ze zbłědnjenym ſerbſkim napiſmom ſu na tamnu ſtronu puća ſtajili.

Wſy pod ryćerſkimi knjeżkami ſu nimale wſudźe wulki dźěł ſwojich leżownoſcow do knježich rukow pśeńć widźałe. Kamjena pod ſwojim duchownym knjezom je wšě ſwoje leżownoſce w rukach ſwojich wobydleŕi wobkhowała. Tu njeje knježſke ſydliſčo abo wobſydſtwo na ſkodu wjeſneho luda naſtalo, a fararjeſ ſo ſpokojił ze ſnadnymi ſłužbami, kajkeż ſu horjeka naſpomnjene.

L. 1832 měješe tole dźědźične poddanſtwo a knježſke prawo přeſtać. Kamjena bu ſamoſtatna wjes a podſteješe nětko jenoż kralowſkej wyšnoſci. 1855 wotſtroni ſo też ſudniſke nadknježſtwo. Po wukazu léta 1935 měješe ſo Kamjena zaſo z Radworjom zjednoćić, każ je hač do léta 1397, bymjež woſebita wjes była, z nim pod jenym knježſtwom ſtejała. Njech nowy zwjazk k zbožu wobeju wſow přinoſuje!

Hospodarski kučik

Drobny pjenježk

Tónle snadny pjenjez dyrbi w ratarstwje zaso k česći přiňć, dyrbi-li z ratarstwom poćeć lěpje być. Runje w ratarstwje ma drobny pjenježk wosebitu ważnosć, dokelž wšelakore dochody mnohich ratarjow samo na sebi maličke, hromadźene tola wulki pjenjez wučinja.

Nětko pak njechamy sebi při našim rozhladźe runje přeco na drobny pjenježk samón myslić a njechamy też za hromadźenje lutych pjenježkow rěčeć. Ale mómamy z tym wurazom pjenježk, zo, štóž maličke zańdźe nima, wulkeho hódny njeje. Pjenježk wšak njeleži před nami přeco jako taki, ale namakaš jón we domje, na dworje, na třěšu, w hrěšni, na polach a hanach, w swójbje a pola čeledźe pod wšelakimi stattnosćemi. Z brodźenjom hnoja a juchi, z nierodnym hotowanjom picy a z njerozumnym rozdźělenjom khowanych žnjow zhubja so tysacy pjenježkow; wuporjedźenje małych škodow, kiž sn z wětrom a dešćikom na twarjenjach nastałe, přihlóc laty abo přičinjenje třěšneho wulčka abo cyhela w prawym času, pomazanje a khowanje gratu pod suchim wotčisnje tak mnoho pjenježkow, zo maš kóne léta město rjemjesłniskich pominanjow sta hriwnow w kapsy.

Pjenježk w domje, w swójbje, pola čeledźe móže tysacoro płody přinjesć, za tym, hač kedźbnje hospodariš abo njerozumnje brojiš. Na zaplaće a na kónčku swěčki móžeš pjenježk nalutować, jeli tu wšo zběhnješ a skhowaš, doniž ju při składnosći tricbać njemóžeš; samo smiješe, na hnóinu hromadu donjesene, su pjenježki winojte. Kedźbuj na lampu, kiž so mutnje swěći: zhubiš z njej wjele pjenježkow. Khowaj zbytki pojědźow a khlěbne srjódki před skaženjom, wučini to wšo pjenježki. Kupuj jenož, štož trjebaš, a kupuj dobre! Daš-li 25 pjenježkow za 6 lžicow v. 50 pjenježkow za rubiško a 80 pjenježkow za 6 nožow, potom je wěste, zo z tajkoje lžicy 2 běrnje zjěsć, zo z tajkim rubiškom tydźeń so wodźewać a z tajkim nožom małemu Jankej ani fiška wurězać njemóžeš. Tunja běše to kup, ale truhnjeny sy a pjenježki su preč. Dobra wěc je přeco też najtmjša.

Wjele pjenježkow móžeš nalutować z čistotu. Burska žona, kotraž derje wumytu butru na wiki přinjese, ma hórzy stajnych a zwólniwych wotběharjow, njez tym zo tamna, kotraž ma njećitsu butru, wjele časa přesteji pjedy hač — tunjo — předa. Mloko z błyšćateho karana słodźi lěpje, hač z mazaneho a namakča kupcow. Dowěrć, raz dobyta, je potora dobre poručenje a burowka, ke kotrejž maja měšćanske žony dowěru, njetrjeba na wikach stejo zymu mrěć, dokelž swóje twory do wěstych domow znosy a tam wjace płaćizny namaka hač na wikach. To pak wučinja w olo drobnych pjenježkow. Burska žona ma so docyła pječy runać, kotraž po małych drjebješkach wulke pokłady nahromadźi; přetož runje w žonjacym hnojadarstwje je najwjacy přiležnosće date inošnje nalutowanja kedźbu měć a tak po pjenježkach wjetšeho pjenjeza nahyć.

Tola nje jenož žona, też burski muž ma často we hospodarstwje přiležnosć, pjenježkej k swojej ważnosći dopomhać. Tajka přiležnosć je knihowjednistwo a waha, hdyž kotrejuž so pjenježk po pjenježku zhubi wa; wón dyrbi so za wšěm wobhladować w domje a na dworje, dyrbi do kóždeho kyćika nós potykać, a při tym tak prawje zhoni, hdže je lata do kruchow, hdže je cyhel wupadnył, hdže drjewo a murja přez njerjad kóne bjerje. Hdyž je lěto mine, widźi w knizy pod wudawkami, što je njetrjebawšeho wudał a što potajkim w nowym lěće zalutuje. Při dokhodach pak so dohlada, hač je wšo prawje nałožił abo nic.

Waha dawa přiležnosć, zo hospodar pytnje, hač dosć dostawa a hač přewjele njedawa, widźi też z kajkim wuzitkom abo z kajkej škodu je skót kormił, a wě potom, hdže ma přichodnje pjenježk zalutować a hdže nałožić. Woboje přinjese pjenježki.

Derje też je, hdyž muž a žona mjez sobu dochody a wudawki mjelčo nimataj; tola też nawopak tu a tam k zbožu dźe.

Kak wostanje kóń strowy?

Pomałku do dźěła a pomałku do hródźe! Z tymi słowami je cyle derje wuprajene, štož ma so činić při započatku a skónčenju dźěła. Wone chcedźa prajić: Započ dźěło měrnje a nježadaj zwoprědka napinanje wšěch mocow; ale njedźěłaj też hač do skónčenja dźěła z napinanjom wšěch mocow. Po napinacym dźěle njesmě so skoćo cyle do měra stajić, přetož nahły přechod wot napinaceho dźěła do měra je žiłam škódny.

Też jěsć njedawaj skoćoću runje před čežkim dźěłom, ale hodźinu zažo. Poźiće picy je też dźěło a přetorhnješ-li to, maš dwojaku škodu. Skoćo njemóže wšu picu poźiwać a njemóže k mocam přińć, dokelž so jemu wužitk cyrobow njetrjebany zhubi. Tohodla też za wopačne nimamy, zo něchtó žada, přeżne skoćo mělo wob dźeń trójcy picu dostać ale wječor najsylnišu, dokelž ma w nocy najwjacy khwilo k poźiwanju. Też přemjenjenje dźěła je škódne. Kóń, kotryž cyły dtydźeń pomałku po roli khodźi njedyrbjał njedźelu do skoku honjeny być, dokelž to njeje zwučeny.

Dobry grat je też pol dźěła. Njeprihódny grat wobčiščí skót a je wina, zo so mazanosć a njerodźz tu a tam zasydli, konja čwiluje a hubi. Wobčiščeny kóń njedźěła z polnej mocu, dokelž ma při napinanju bolosć.

Hdyž maš wotjěć, dźerž na to, zo wobej skoćoji zdobom zapřimnjetej. To njeje khuunšt, ale wobkedźbowane chce też być. Puki přeco škodźa.

Poći-li so kóń, njezastań před korčmu abo druhdźe. Ma tak dołho pomałku wodźeny być, doniž so pót njezhubi.

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 13. februara 1937.

Wčerawše kursy w Barlinie.

1 dollar	2,488	100 polsk. złotych	47,04
1 jendźelsko punt	12,17	100 čěskosł. krónow	8,651
1 00 šwajc. frankow	56,74	100 franc. frankow	11,59

Barlinska burša, 12. februara. Hdyž bě na pschedwječerawschej bursy lóšsche wotziwjenje wobkhoda nastało, kotrejž powschitkownje jenoj burowny wobkhod z powołanja niechcesche, dóńdże na wječerawschich akzijowych wikach k nowemu wotdrjebjenjam. To mějesche swoju pschičinu w tym, zo bankowska klientela potunowanje kulišny šobu njeczinischesche, tak jo bě tuta nuwonana, seboruna šaso wotpschedawaci. Pjecza je też k wukraja bliwajo na krutu spermarku šaso wjetšne poltschenje za liczbowanje wukrajnych dobrontczow pschedležało, schtož wšo pschi niedostatku kupjow na kurs tłóczesche. Też na rentowych wikach běsche jara tichO, k wjetschim kurzowym pschemjenjenjam niebóndże.

Barlinske žitne wulkowiki. Na powschitkownym położenju na Barlinskich žitnych wulkowikach njeje so też tónj tydźenja nicso pschemjeniko. Dowes na Barlinske wiki njeje so lesnjnik, tak so su sastarasche możnosće lenak niedosahaje. Kaž hacj dotal, wobmjetuja so poćiczenja na waagonowe twory. Wschi polkrócenju tóhonecho wobkhoda so wocakaje, so so poltschenja wo wjele polkrócha. Też w płzowanščkich žitach njebě wobkhod žiwschi. Tocjmienje za piwarnje a industriju so dale pytaja. Dla niedostatka poltschenjow pak so też žrenje druzjny kupuja. Wobkhod z muku je dale žiwy.

Wejera ntaczetsche w Barlinie zentnaf

pschenizy Wr 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr., — rožli M 8: 8,30 hr., M 11: 8,45 hr., — ječmienia G 7: 8,45 hr., G 9: 8,70 hr., — wowsa H 10 7,85 hr., H 13: 8 30 hr.

Někotre płaćizny z Drjezdźanskich wikow.

Huski, šarčjane 1 15—1,20 hr., kački, šarčjane 1,10 hacj 1,20 hr., kury, stare, šarčjane 1—1,10 hr., kury, młode, šarčjane 1,20 hr., karpy 1 hr., linn 1,60 hr., jabluka 15—60 pf., běrny, po puntach 4—5 pf., koboda, jědźna 30- 35 pf., zubla 10—12 pf., khrěn 70—80 pf., kolrabi 5—20 pf., běły kał 8 -10 pf., čerwjenu kał 8 hacj 12 nj., hrdroitu kał 28—40 pf., sellerii 10—35 pf., pětršilka, walcjk 5—7 pf., morchej 8—10 pf., rapunzlki 1—1 20 hr., rjerwjeń 45 pf., butra 1,42—1.52 hr., jeja 10[illegible] -14 pf.

Twora	Němski wupłod: Nejnišša płaćizna		Najwyša płaćizna		Twora	Němski wupłod: Nejnišša płaćizna		Najwyša płaćizna	
	pf	hr	pf	hr		pf	hr	pf	hr
Roby (Buny) punt	—	—	—	—	Solotej, kořěk	—	—	—	—
Hroch »	—	—	—	—	Ščerbak	—	—	—	—
Kórki za solotej »	—	—	—	—	Kosćadło punt	—	—	35	—
Kórki k nakładź. »	—	—	—	—	Selerii štuka	—	—	30	—
Kórki (žonon.) »	—	—	—	—	Selerii punt	—	—	30	—
Sydrołty kał štuka	25	70	—	—	Koboda »	—	—	30	—
Běły kał punt	10	13	—	—	Rapunclki »	10	150	—	—
Čerwjeny kał »	—	13	—	—	Tomaty »	—	—	60	—
Wirsingowy kał »	—	15	—	—	Cybla »	10	13	—	—
Pupkaty kał »	30	35	—	—	Hromak »	—	—	—	—
Zeleny kał »	20	25	—	—	Khrěn »	70	80	—	—
Kolrabi młod.) št.	—	—	—	—	Champignony »	—	—	—	—
Kolrabi (stary) pt.	—	20	—	—	Gerstwe hriby litr	—	—	—	—
Karoty walčk	—	—	—	—	Sušene hriby litr	60	100	—	—
Karoty punt	10	13	—	—	Dobre jabluka punt	35	40	55	—
Korjeń pětršylki »	—	20	—	—	Jabluka k warj. »	20	25	—	—
Porej »	—	30	—	—	Dobre kruškwy »	—	—	—	—
Radiski walčk	—	—	—	—	Kruškwy k warj. »	—	—	—	—
Rjetkej štuka	10	15	—	—	Wišnje »	—	—	—	—
Rjetkej punt	—	15	—	—	Słowki »	—	—	—	—
Rjewjeń »	—	—	—	—	Brěški »	—	—	—	—
Čerwjena rěpa »	—	15	—	—	Aprikosy »	—	—	—	—
Kulrěpa »	—	12	—	—	Wino »	—	—	—	—

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

13. februara 1937 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora	najnišše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi - - 1 kg	1,54	1,68
Čelace mjaso - - - - - 1 kg	2,08	2,40
Skopjace mjaso - - - - - 1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso - - - - - 1 kg	1,52	2,10
Tukrajny swinjacy šmałc - - 1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka - - - - - 1 kg	0,40	0,56
Rżana muka - - - - - 1 kg	0,34	0,36
Khlěb - - - - - - 1 kg	0,25	0,27[illegible]
Jědźne běrny - - - - - 1 kg	0,09	0,10
Rajs - - - - - - 1 kg	0,28	0,80
Hroch - - - - - - 1 kg	0,56	0,84
Soki - - - - - - 1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc - 1 kg	—	—
Sušeny połč - - - - - 1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko - - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra - - - - - 1 kg	2,84	3,20
Jeja - - - - - - štuka	0,10	0,12
Jědźne buny - - - - - 1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny - - - - - 1 kg	—	0,76
Petrolej - - - - - - 1 ltr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty - - - - 1 ctr.	—	1,20

Stajiš-li zhrěteho konja do hródźe, šudruj jeho ze slomjanym wěškom, doniž suchi njeje, a wodźej jeho zlohka. Tak zdźeržiš skoćo strowe a zmiješ so wjele wudawkow a starosćow.

Wiéne płaćizny w Budyšinje.

13. februara 1937.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja. Najlěpše twory so hižce wyše płaća.

Předmjet	namišana płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 76-77 kruta płaćizna 50 kg	—	9,05
Pšenica —— kruta płaćizna 50 kg	—	8,50
Rožka, 69-71 kruta płaćizna 50 kg	—	—
Rožka —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Jačmień, nalětni - - - - 50 kg	—	10,75
Jačmień, nazymski, 2riadkaty 50 kg	8,95	9,45
Picowański ječmień 61-62 kg kr. pł.	—	8,45
Wows 48—49 kg kruta płać.	—	7,90
Wows - - - - - - - 50 kg	—	—
Raps - - - - - - - 50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) 50 kg	2,85	2,95
Běrny - - - - - - 50 kg	3,00	3,30
Syno - - - - - - - 50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras. 50 kg	—	1,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	—	1,30
Słoma z cypami młóćena - 50 kg	—	—
Rutra - - - - - - 1 kg	3,00	3,20
Jeja - - - - - - 1 štk.	—	0,10
Pšeńć. muka Type 815 100 kg*	—	31,75
Pšeńčna muka Type 502 100 kg	—	30,00
Rżana muka Type 997 100 kg*	—	24,45
Pšeńć. wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby 50 kg	6,60	6,85
Rżane wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	5,85
Wikowańske rżane wotruby 50 kg	6,10	6,30
Husy - - - - - - - -	—	—
Prosata 631 štuk - - - - 1 štk.	8,00	18,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.

Płaćizny różneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

12. februara 1937 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skóne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 131.

Połnomjasne, wukormjene, najwietšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	43
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	34
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 133.

Połnomjasne, wukormjene, najwietšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, młódše	37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 1028

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	29—[illegible]
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 1901

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53
Špatne (3.)	38

Wowcy: 4517.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	30—41
Starše wukormjene (6.)	32—[illegible]
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20—[illegible]

Swinje: 10192.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Špatne	46
Rancy a kundrosy	50

Płaćizny na [illegible]ch produktowych wikach.

zito a wolijowe [illegible]uni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	12. 2.	11. 2.		12. 2.	11. 2.
Pšenica	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmień now.			módre luniny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmień, nat.	—	—	žołte luniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńć. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšeńć. »		
lane synjo	—	—	wowsna »		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna »		

Płaćizna za pšeću za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 169.0 9: 174.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 10: 157.0 13: 166.0

Hlowny redaktor Marko Smoleć. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłoh Marko Smoleć; za nawěšćki Pawoł Krjeśmaf, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleć. Cišć: J. Cyž. dr. [illegible]

D. A. I. 1937 1623. — Tu khwilu tarifna tisćina [illegible] płat.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaci 10 pj. Nakład: Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy millimeterski rjadk płaci so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 38 | Budyšin — Pónđelu 15. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Dr. Goebbels rěčeše wo położenju znutřkowneje a zwonkowneje politiki

Pjatk wulkej manifestaziji Narodnosocialistiskeje strony pjatk wječor w Němskej halli je němski propagandowy minister dr. Goebbels rěčał a je pjaty tym wobrał nasćeje znutskowneje a zwonkowneje politiki podał.

Najprjedy dr. Goebbels pohódnoćeješe, schto je nazionalsozializmus w sanđenych schtyrjoch lětach dokonjał. Potom so pra'eniam zwonkowneje politiki pschiwobroćsi a rjekny, so Němska bolschewizmus dźenża wjazy njeinaje. Swoju poraku pytaju Moskowscy židja někto na druhe waschnje wurunacj. Scźinichu Moskwu krjeżdźicźo njemera a spytaju jedyn europski stat pschećiwo druhemu nascheźiwacj. Minister pschispomni, so Němskej njemóże nichtó sa sto měcj, hdyž so pschećiwo propagandże bolschewizma z napschećiwnej propagandu wobroći.

Dr. Goebbels so w tutym zwisku tež z wuprajenjemi rěkotrych europiskich statnikow saběrasche, tak tež jendźelskeho zwonkowneho ministra Edena, kotryž rjekny, so so Europa njedyrbi do dweju dźelow, do bolschewiskeho a do antibolschewikskeho, rostorhnyć. **Dr. Goebbels k temu zwěsći, so so dawno hižo rozpuk pschez zyku Europu cźehnje, so je dawno wopraudźitosć, so dźel europskich statow hižo na naschej a dźel na Moskowskej stronje stej. Wězy tu dźensa hižo tajke, so dyrbi kóždy stat swoje smyslenje wuznacj a so na pschezo i neutralnosću njeđbje.**

Dr. Goebbels njewoitaji dwěla, so žebi w Moskwje njetrjebaju mužlicź, so Němska směrom pschihladuje, kak komunistiska internazionala w druhich statach krjeżdźisch sa njemera pschećiwo Němskej twori. Minister schpanski lud wobžarowaschе, kotryž je bolschewikskemu pospytej wobara, z kotrymž ma so bolschewizmus z wjecora po Europje rozschěrjeć.

Minister pak tež naspomni, so Němska w žwojim wojowanju pschećiwo bolschewismej žama njestej. Wotkala na Italiku a na Japansku, na Awstriku a tež na Pólsku. Potom so dr. Goebbels praschenju pschiwobroćsi, z kotrymž so wukrajni nowinarjo a politikarjo saběraju: „Budźe wójna?" Dr. Goebbels wotmolwi, so so wo wójnje sźnka nima wjele rěcźecj. Njedyrbjało so, hdyž so schkody žwětowneje wójny njeźiwe wotstronichе, dokulaž wo pschichodnej wójnje rěcźecj. Sću drje male horški, mjes nimi Moskowscy žida, kiž wójnu chcedźa, dokelž móże Europa so jenož tak sa žwoju žwětownu revoluziju pschihotowacj. Hdyž by wójna dyrbiała pschińcj, by wěsće pschichła, jako Němska sapoča brónicj. Ale někto, hdyž je Němska hotowa, nichtó njesapočnje. „Nć, nć, njepschimamy nikoho. W tu chwilu tež nichtó nima lóschta, naš pschimacj."

Němski propagandowy minister pschi žwojich rozłożenjach na cźełe a samolwite dźěło pokaza, kiž su mužojo nazionalsozialistiskeho knježeństwa w sanđenych lětach dyrbjeli dokonjeć. Minister rěcźeše wo mnohich b'esparnych nozach, kiž mějachu wjednik a jeho šobudźělacźerjo, jako dyrbjachu so sa němske bróninje rozbudźeć. Dźensa někto je dokonjane.

Pschi tutym rozłożenju němski propagandowy minister bischcze raz žwětowej sjawnosći sdźěli, so nazionalsozialistiska Němska wójnu nochce, so wjednik jeje nochce a so w Němskej njeje generalskich klikow, kiž bychu žebi pschale, so chce Němska jenoż w cźełi a měr'e žwojeho dźela hladacj. Dr. Goebbels tu tež na nowe pośtajenje Franzowskej pokaza, kiž je wjednik w žwojej rěcźi 30. januara wuprajił.

Němsko-pólske hospodarske zrěčenje

Sobotu su so němsko-pólske hospodarske jednanja skónčile. Sću k podlschenju a wudospotnjenju dotalneho zrěčenja wo dwě lěcźe hač do 28. februara 1939 dowjedźe. Tutón wunoschk so jako znamjo wobstajnosće a wótrosće němsko-pólskich poćzahow powschitkownje pohódnoćeja. Jewak bywa waschnje, so so hospodarske zrěčenja jenož na jene lěto postajeja.

Wo postajenjach noweho zrěčenja so powě, so so na lětne samjenjowanje tworow sakoźuje, kiž 176 milijonow złotych wuczinja. Na zakładže naschonjenjow se stareho zrěčenja so kontigenty tež němskich wuwožnych tworow wopraudźitym możnoścam wotbłoča a wicźnym poměram w Pólskej pschimerja, so móže so pokne zrěčenjowe wuwuźicźe samjenjowanja tworow wocźakacź. K temu tež hišcźe wěste wołożenja głownych postajenjow pschiđu.

Mjes kontigentami ma so naspomnicź, so so němski film bóle hač dotal na pólske wiki pósćele. Tež w nastupanju drjewowneho dowoża do Němskeje je so wósće jara na němske žadanja dźiwało.

Němski cyrkwinski wubjerk wróco stupi!

Němski zyrkwinski wubjerk je pjatk popołdnju wosjewił, so wrócźo stupi. Němski minister sa zyrkwinste naležnosće je do teho zwolił. Pónđelu 15. t. m. so w němskim sakonskim lopjenu wukas k rjadowanju zyrkwinskich poměrow na sakładze sakona k sawěsćenju němskeje evangelskeje zyrkwje se 24. septembra 1935 wosjewi.

Schuschniggowa rěc wo znutřkownej a zwonkownej politicy

W domje swjastkowego sakonjedawarstwa we Winje je so njedźelu dopołdnja generalny appell wótcźinskeje fronty wotmeł. Pschi tutej sdałnosći jeje wjednik, swjastkowy kanzler dr. Schuschnigg dwě hodźinje dołho sastajanje k prascheniam awstriskeje znutskowneje a zwonkowneje politiki rěcźeše.

Dr. Schuschnigg poda najprjedy pschehlad wo hospodarskim wuwiću poźledneho cźasa. Potom zwonkowno-politiske poćzahi Awstriskeje k druhim ludam rospomnjaše a wožeźe na bohate pomjery k statam romskich protokollow pokaza. Sdźerżenje z Němskej Awstriku se spokojenjom napjelnja. Awstriske stajne wjednistwo jenakosć z mužlemi kanzlera němskeho kraja w hospodarskim wobłuku dźensnischeje Awstriskeje sarjadowacź. Wo komunistiskej propagandże dr. Schuschnigg rjekny, so ju jenicźky zuiy bo awstriskeho luda noscha, so pak so bjes mjenjenje pschećiwo nim sakroži. Nadrobnischo so zwiatkowu kanzler z wujednanjom nazionalneje opposizije se statnym wjednistwom saběrasche. Skónčnje won liczby wo politiskej amnestiji wosjewi. Wot 11. julija hač dźens je so 16 350 wožobow wobhnadźiło. 1. februara 1937 bęsche hischcze 1 162 wožobow w khłostarnjach jatbje, mjes nimi 725 nazionalsozialistow.

Italskej je so trónski naslědnik narodźił

Italiska króńprynzowa je pjatk popołdnju ½3 hodźin trónskeho naslědnika porodźiła, kotrehož so w zwjaz Italskej jeđźiwje wocźakowali. Powěsć, kotraž z Neapla pschińdźe, nowiny w Romje z wožebitymi wudawankami wobdźerlivem wojewschu. Powěsć so wschudźe z jeźelom pschija.

Wjednik a němski kanzler je italskemu kralej a ethiopskemu kejzorej kaž tež króńprynzej a króńprynzeźu wutrobne žołzo pschał.

Nowa bitwa wo Madrid

Nazionalni wojazy na Midridskej fronce žwojich pschećiwnikow pschezo žiwinisko nadběhuja. Artillerija a letadła pěschkow žiwje podpěraja. Nětcźišca nowa bitwa wo Madrid so jako najwažnischa bitwa dotalneje wójny wobhładuje.

Bolchewikojo strach spósnachu, kiž jim z nadběhami nazionalnych hrosy. Woni spytaju so z napschećiwnymi nadběhami wobaracź. Nazionalni wojazy pak je wschе wotrałychu.

Sdobom pak nazionalni wojazy na połodnischej fronce postupuja. Tež tu jich letadła a wožeźe nazionalne wójnike łódźe podpěraju. Kaž je so dotal wobliczilo, su nazionalni wojazy pola Malagi 80 cźeźkich kanonow a wjazy hač 10 000 złelbow dobyli.

Podawki poźlednich dnjow su nazionalnu Schpaniisku z nowej dowěru napjelnile. Bolschewikojo pak su so z wulkim njemérom wobjeli. Snowa pschikhadźeja powěsće wo cźeźkich njemérach w rjadach bolschewikow. Tak su so cźerwjeni, kotriž su z Malagi a Almerije cźeknyli, zapowědźili, wukas howjetskoruskeho nawjednistwa pschewjesć a so do wojowanja pschećiwo nazionalnym wojakam podać. Tehodła bolschewikizy wjednizy mnohich satelichu. Satelenja pak su w Almeriji wótre demonstrazije bolschewikskeje milizy sbudźiłe.

Tež z Katalonskeje so wo njemérach powě. Tam su wospjet niedorosumjenja mjes anarchistami a komunistami nastałe. Sdowjetskoruscy roskasowarjo su wschitke demonstrazije a tež wschitke zhromadźizny zakasali, w kotrychž dźiwachu so „pschećiwźiwejsy bratija" wuprajicź.

Wojowanja z nožemi a ručnymi granatami

Pschi rězy Jamarje pola Madrida je sobotu wotdźelenje nazionalneho wyschka Burruagi postupowało. Se Ventorra de Pajares so wotdźelenje do wosijowzowneho haja doby, kiž bęsche ja nju z dobrym schkitom. Njepschećelowe pschećiwźiwenje bęsche wuriadnje žylne, dokelž bolschewikojo kóždy jenotliwy schtom sakitachu. Tu so žurowe blizke wojowanje z nožemi a ručnymi granatami wowi. Hdyž běchu nazionalni wojazy wulkaj zastupaj ha'a dobyli, bolschewikojo žiwoje stejiščcźa wopuschčźichu a so do cźekanja dachu.

Kaž su swjeźili, pschi 'nadběhu na Vaci-Madrid sady prěnjeho bolschewikskeho rjada druhi rjad stejeschе, kiž bęsche z ludźimi njezenarodneje brigady wobsadźeny. Tuchi dyrbjachu cźekańcow prěnjeho stejiščcźa z khłudom wrócźo jehnacź abo tež satelicź. Sćamo maschinske złelby běchu bolschewikam za khribjetom postajili, so tuchi njebychu mohli zosacź. Nowe bolschewikiske nadběhi z tankami wotstachu tehorunja bjes wuspěcha.

Na połodnischej fronce su nazionalni wojazy na městu Almerija postupowali, hdyž běchu Granadsko-Motrilsku dróhu dokładnje wot cźerwjenych wuchilili. Kaž nazionalne radiowe sćelaki powěđa, nazionalni hižo 50 kilometrow dale Motrila pola Adry stej. Potajlim jara spěchnje postupuja.

Pschi pschihódnym wjedrje su nazionalni lětarjo na wschěch frontach žiwje dźełacźi. Na połodnischej fronce fnowa na njepschećelowe stejiščcźa pola Almerije a na Adraši a Berjajki pschisław bombu mjetachu, tehornja na stejiščcźa cźerwjenych pola Madrida a Aranjueza. Nazionalne wójnike łódźe bo wschelakich cźerwjenych pschistawow pschi brjoh Sdrjedźozemskeho morja tłačachu.

Wjednik połodnischeho wójska general Queipo de Llano je župnemu nawjednikej salangi w Andalusiji złędowaze wo hnutskownopolitiskim wuwiću Schpaniiskeje wosjewił: **Schpaniska falanga je była prěnja murja pschećiwo nawalej złótniskeho marksizma, murja, kotraž je so z wólskom wudospolnila. Tak je so haczenje wutworiło, kiž marksizmus njebudźe wjazy móz pschelamacź. Falanga dyrbi junu mnjow stajicź, kotriž móża jako rukowarjo za bjesstrach a porjad dóst wótzneho kraja we wokomiku do rukow wjacź, hdyž so wójsko po dokonjenju žiwjeho nadawka do kasarnow wróći.**

Sport

Wčerawša njedźela njeje w župnych mištrstwach a tež nic we wotstupnym prašenju jasne rozsudźenja přinjesła. Překwapjenja leža jenož w doskónčnych ličbach. Najwjetše tajke překwapjenje bě w Lipsku z wysokim dypćom Tura přećiwo Guts Muts. Hewak su muštwa na dohyćerskej lisćinje, wot kotrychž so to wočakowaše. Wuslědki su:

DSC přećiwo Riesaer Sportverein 2 : 1 (2 : 1).
Tura Lipsk přećiwo Guts Muts 6 : 0 (4 : 0).
PSV Kamjenicy přećiwo BC Hartha 1 : 1 (0 : 1).
Planitzer Sportklub přećiwo Fortuna Lipsk 2 : 0 2 : 2).
VfB Lipsk přećiwo Wacker Lipsk 6 : 1 (3 : 1).

Harthawscy su potajkim w Kamjenicy swoje prěnje městno wobkhowali, a prócuja so wažnje wo sakski titul. 3 dypki steja před PSV Kamjenicy. Měli potajkim hišće raz dobyć a jónu njerozsudnje hrać, zo bychu titul wěsty měli. Guts Muts je z wčerawšej porožku jara hubjenje pobył a steji nětko na 9. městnje. Za nimi sćěhuje jenož hišće Wacker Lipsk, kotryž drje na zakładźe dotalnych wuslědkow jako druhe mužstwo ze župneje ligi so zhubi.

Wunošk hrow we wokrjesnej rjadowni:

Rozsudźenje w dypkowych wojowanjach wo mištrstwo w Drježdźansko-Budyskej wokrjesnej rjadowni je so najskerje stało. Sportfreunde 01 su swojeho najwjetšeho přećiwnika Spielvereinigung z 4 : 2 zbili a trjehaja jenož hišće dwaj dobyćaŕskaj dypkaj, zo bychu tež po liběach titul wěsty měli. Přetož w přerěžkowej liči bě wrotow drje so wjacy dosćahnyć njemóža.

W druhich hrach zhubichu Radebeuler BC 1 dypk na VfB 03.

Südwest a Pirnaer SC wróćištaj so z wočakowanymaj dobyćomaj.

Sportfreunde Freiberg přećiwo Dresdensia znowa překwapichu ze swojim wunoškom.

Sportfreunde 01 přećiwo Spielvereinigung 4 : 2.
Radebeuler Ballspielklub přećiwo CfB 03 1 : 1.
Südwest přećiwo Sachsen 1900 4 : 2.
Freiberger Sportfreunde přećiwo Dresdensia 6 : 2.
Budissa přećiwo SC Pirna 2 : 3 (1 : 0).

Tež při tutej hri dyrbješe Budissa zaso dypki wotedać, hač runjeż so zdaše wot spočatka, zo dosć derje za Budyskich dopadnje. Budyski nadběh swoju wěc činješe a tři hač do přestawki přez Rjelku jene wrota pozdźišo přez Sachsu na 2 : 0. Pirnjanscy pak so njedachu zamylić a přeco zaso nadběhowachu Budyske wrota. Budyscy běharjo bórzy popuščichu a to bě za Pirnjanskich z nowym pohonom. Srjedźny nadběhowaŕ Martinek za hosći prěnej wrota tři a bórzy po tym přemjeni 11metrowske khłostanske kopnje do dalšeho wuspěcha. Při doskónčnym wojowanju, kotrež bě jara wótre, Martinek dalše wrota za Pirnjanskich tři. Před dokónčenjom hry dyrbještaj jedyn Budyšan a jedyn Pirnjan polo wopuščić. Wobě muštwje měještaj pod wysokim sněhom čerpjeć. Pirnjanske mužstwo bě derje zastupjene, wosebje lěwe křidło srjedźny nadběhowaŕ Martinek, prawe křidło a wrótkaŕ swoje najlěpše poskićichu. Też Budyscy so čestnje prócowachu, njemóžachu pak tempo wudźeržeć. Najlěpši mužojo běchu Sachsa, Rjelka, Schicht, škitarjaj a wrótkaŕ.

Krasne wuspěchi w šporće na sněhakach w Altenbergu.

Přez 40 000 přihladowarjow. — Wyšši hajnik Meergans 3-króćny dobyćeŕ.

Němske a němske wójskowe mištrstwa na sněhakach w starym hórskim měsće Altenbergu docpěchu njedźelu z njezapomnitym nawoźdźenjom swoje skónčenje. Tajki přiwal ludźi Rudne hory hišće njeběchu widźało. Hižo w rańšich hodźinach po stach a tysacach ludźo přikhadźachu. Nadpadnje wulko črjódy přikhwatachu też ze Zinnwalda, po kotrymž puću Němcy z Čech do Altenburga khwatachu. Najžiwišo pak běše na křižowanišću pod třělnikom, hdźež njeličomne autobusy swojich hosći přiwjezochu a hdźež železnica po tysacach ludźi do Altenberga wožeše. Hižo w 10. hodźinje rano khwatachu tute hromady ludźi k sakskemu nasypej a kóždy chyše sebi dobre městno zwěsćić. Też potom hišće po tysacach ludźo přikhadźachu, hdyž bě so ze skokami hižo započało. 40 000 přihladowarjow bě ze swědkami wulkotnych sportskich dokonjenjow. Najlěpši němscy skakarjo tu swoje najlěpše wumělstwo pokazowachu. Při tym bě wjodro tak přihódne, zo sobi jo nichtó njemóžeše lěpše přeć.

Z němskim mištrom na sněhakach bu wyšši hajnik Meergans (12. J. R. 83 w Hiršbergu) ze cyłkowej znamku 443,9 a dokelž je wojak, sta so tak też z němskim wójskowym mištrom. Je to z hohrskim wuspěchom za tutoho hakle 21 lět stareho sympathiskeho młodźenca, kotremuž so hišće wulki přichod wěšći. Nimo toho doby 18 km daloki běh a rozsudźi w 40 km wotrěžkowym běhu jako posledni muž dobyće za MSV III (hajnicy J. R. 83 w Hiršbergu).

W specialnym běhowym skoku dóńdźe k sakskemu dóbyću. Pawoł Scheidenhach (WSV Aschberg) ze znamku 326,2 doby a ze skokami 53,5 58 a 61 metrow dalokimi krótko před Aschbergskim Maksom Meinelom z dalokosćomaj 59, 61 a 59,5 m a dosta znamki 325,4. Też třeći pokhadźa ze Sakskeje a to najlěpši Drježdźanski skakaŕ hajnik Pawoł Häckel (I. JR 10 Drježdźany) ze znamku 320, 3 ze skokami 53, 60 a 60 m dalokimi. W specialnym běhowym skoku za młodych njedaše so Anton Neu z Hornjeho Ammergawa ze znamku 308,9 zbić a doby ze skokami 58, 58,5 a 53 metrow. Druhe němske a wójskowe mištrstwa na sněhakach budźa 1938 w Nowym Měsće w Badonskej a při Feldbergu.

Sakski krajny burski wjednik k 4. zjězdej sakskeho krajneho burstwa w Lipsku

Prěni króć zhromadźujemy so na krajny burski zjězd, kiž pod znamjenjom schwaleného plana stej. Dyrbi w němskim ješiwjeńskim stawje wo poslědnich lětach sakskej wuspodobjeńskej bitwu hižo to činiłi, schtož schwaleny plan nětko wot zyłeho němskeho hospodarstwa žada: mobilisowanje wschitkich rezerwow. Hermann Göring je w Goslaru naše djało pschipóstnał a burstwo „prěni mobilny bataillon" w schwaleněnym planje mjenował; a tola je rozdźěł mjez djenstnischim cjełom a poslědnimi lětami.

Němski burski wjednik R. Walťaŕ Darré je wot wschěcheho spočatka sa ješiwjeńske hospodarstwo nacionalsozialistiku sahadu porjada jako wumělenje sa wuspěch pósłał. S wjednikowe poručnoscje psches Hermanna Göringa tuta sahada nětko sa zyłe němske hospodarstwo płaći; potajkim njestejimy wjazy sami, a to nasche djało wołóži.

To pak cjim wjetschu winowatosćej nakładuje, so je sa stajenjom wschěch mozow wottyknjeny kónc dozpějemy. Mjez jasnych wobdźěłnosćow, kiž njebychmy mohli pschewinuć, bydź mamy k tomu wschitku krutu wolu. Sću dha so wojowarjo wo stećje knježtwo wojowanja wo wobnowjenje Němstwa, kiž so bjes wuhladow być smjeła, boješi? Nje. Sću dobyli, dokelž mějachu wéru a želesnu wolu k dobyću.

Sačrunješ so štoro njemóžne sdasche, je wjednik w prěnich schtyrjoch lětach swojeho knježtwa dozpěł, schtož je sebi jako sańer stajił: Němski jeje polnu politisku swobodu wróćiłej. Sa schtyri léta dyrbi po jeho woli nasch Němska swoju polnu politisku swobodu wobhdźeć. Cheme tutón nadawk je wschěmi mozami a s njeslemjomnej wolu rosrisnjacy. Swonkownopolitiske dohodźenja prěnich schtyrjoch lět je nasch wjednik sam wubědźił. S naschim zhromadnym djełom chcemy wottyknjeny kónc druheho schtyrlětneho plana dozpěć; nasch krajny burski sjězd dyrbi nam móz k tomu dać.

Hellmut Körner.

Worzłowy kłobuk lóšchi.

Kaž hižo pišachmy, je so we wójsku nowy worzłowy kłobuk sawjedł, kotryž je wo 200 gramow lóšchi hač dotalny. Tež je kroma trochu wyschischa, tak so wóčko po tym njeczerpt, a noschet worzłoweho kłobuka lepje hlyschi. Na wobrazu widźimy prjedawschi a na prawo nowy worzłowy kłobuk. (Scherl Bilderdienst, M.)

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

33] (Pokračowanje.)

„Jenož njerěćće", wusmja so Wedrželi lahodnje. Ale Libra zapyri so we wobliču a z rychła wodychujo, poča korćmarjej porokować: „To drje, wy tu na grychtach docyła nicho njewěšće; maće trochu płaćenja, hewak žanych brěmjenjow nic. To byšće dundrscy hladaŕ, rychtarjo, hdy byšće z konjemi, za wulki pjenjez kupjenymi, dyrbjał čehniwu robotu wukonjeć, jězdźić na Morawu za ječmjenjom, přiwozyć do města cyhele a wotwozyć rozsypki a šćerk, a hišće dawać dawki a dobry wows a len a symjenko a tykanc, — a hišće kóždu khwilu być w pisarni wuswarjeny a kóždemu knjezykej na wusměšenje! My dźe pola knježstwa njejsmy swětej runi! Docyła njedźiwam so fabrikskim dźěłaćerjam w Prazy, ani tym ludźom w francowskej zemi, zo su swojim knježim zlě zahrali!"

Rychtaŕ zepře sebi rucy wo bok a hladaše z wudźeratymaj wočomaj rozžahlemu burej do začerwjeneho wobliča: „Snadź byšće, Libra, tež njechaŕ wutorhać plestr a z wojakami so praćʼ?"

„To drje wěšće, zo nic, ale bych chcył, zo by tomu potłóčowanju hižo kónc był, a hdy bych wědźał, kak bych tomu kónc sčinić mohł, to bych trochu tomu pomhaŕ."

Stary Mour mikotaše spokojnje na Jobka, kotrehož njebojazna rěč so jemu lubješe; njechaše zjawnje swoje přihłosowanje pokazać, bojo so, zo by snadź sebi rychtarja njerozhněwaŕ, knjeżeństwu stajnje poddateho.

Ale Michl wšak njewidźeše, što stawa so w šěrem kuće za blidom, hdźež běštaj so wobaj starcaj stuliłoj; směrki běchu so dospolnje wo jstwje zalehnyle, jenož ćefwjene pruhi wohnja w kachlach po njej błyskotachu, a mištr Cacek wuńdźe runje won, zo by sebi wot rychtarki latarnju wuprosył. Hdyž so z njej wróći, stajiwši ju wobhladniwje na hrjadu, wot truženkow a rěza wućišcenu, zhraba so Libra nahle ze swojeho rozhorjenja, dopi swój karaněk, postany z khwatkom a wućahny z wopaska krejcary. „Nóc je so nam nadobo nawaliła, my smy so při tych rěčach doho njedohladali", rjeknje styskne. „A ja chcych doma być hišće do wječerje! Změju špatny puć, — měsaćk njeswěći!"

Wuheńmjećeŕ też stany: „Z najmjeńša budźemoj dwjeju, mamoj skoro jenaki puć", pokoješe Libra a hižo běrješe sebi stary dołhi burnus, kiž měješe pódla sebje na ławcy ležo. A też stary Mour zapłaći za swoje tři šklenčki rosolki, wšitcy so z rychtarjom rozžohnowachu a wustupichu před korćmu.

Wichor, kiž běše cylički dźeń po krajinje cychnował, njebě hač dotal hišće přestał, honješe mróčele po horiconče a přičěri z nimi drobny, na mhlu podobny dešćik. „Miholi", činješe wuměnkaŕ kedźbliwje, „pónźe so wamaj hubjenje do Jewic a do Bystreho. A ćma za khwilku budźe hišće přiběrać."

„Ja kóždu šćežku znaju", wobkrućeše Libra, ale dale hižo ničo wjacy njepraji, přetož wětr čerješe jemu drobny dešćik runje do wobliča.

Stary Mour stupaše jenož čežko do přědka, zejerjajo so wo kij a tasaše so z nim po błóćanem puću; hakle hdyž so wobaj mužej při płoće jeho zahrody ze starcom rozžohnowaštaj, wustupowaštaj statniše. „Stupajmoj spěšniše, zo bychmoj na wašu dróhu došłoj, prjedy hač budźe cyle ćma", radźeše Wedrželi a prócowaše so sprawnje, zo by ze swojimi drobnymi kročelemi mohł poruno kročić swojemu hobrskemu towařšej.

Hdyž běštaj přez Korouhew přešłoj a běštaj zaso mjez polemi, poča so jimaj zaso hubjeńšo stupać. „Hdyž jenož damoj so na prawo a přińdźemoj do lěsa", pokoješe Libra, „potom změjemoj wětr w khrbjeće". Woprawdźe so jimaj mjez štomami lépje dźěše, a jenož překhody z jeneho lěska do druheho běchu njepřijomne, wosebje, hdyž drobny dešćik so do sněha přeměnjowaše, ale wězo na drasće hnydom zaso roztawaše.

Lědy, zo prěni króć zastupištaj mjez jědle a smrěki, kiž stojachu tu před pěškomaj jako čorna, bjeztwórbna, njepřepuščita hromada, to Libra hižo nawjazowaše rozmołwu; paleše dźe jeho telko prasenjow na duši, a stajnje sebi připominaše, zo dyrbi zbožowneje přiležnosće zwužić, kotraž bě jeho z wuheńmjećerjom zwjedła. „Přećelo Wedrželo", zarěča „mysliće snadź, zo sebi tam w francowskej zemi z rebeliju k swojemu prawu dopomhaju? A hdy by pola nas poddani so zběhnyli, zo by tež tych wulkich brěmjenjow wotbyli?"

„To móžeće sej myslić, zo so tam wotbyć njedachu, zo njeprestachu, dóniž swoje njedocpěchu! Kak by to pola nas přišło, to wam rjec njemóžu. My smy přejara zwólniwa krej! Sćinimy haru, ale potom damy sebi tola wšitko lubić!"

„Ale hdyž běchu to tehdy naši prjedownicy přewjedli, njejsu sebi to też pomhali?"

„Kaž hdy", wotmołwi wuheńmjećeŕ rosćahujo. „Něhdy su sebi też zhóršili, jich wjednicy zahinychu, hańbneje smjerće na šibjeńcach . . ."

„To rěka, zo bychmy hač do smjerće pod tutym brěmjenjemi stonali", wotmołwi Libra jara zarudźeny, a sylzy jemu skoro we hłosu třepotachu.

„Jenož sebi to tak k wutrobje njejebjeće", rěčeše Wedrželi, „něšto bychu sebi toho knjeża hižo njezwěrili, knjeża docyła druhe časy! To runje tohodla, zo so to w Němskej a na francowskim kraju hiba, jima jich strachi! A što dha was robota tak tłóčeše. Brtoum je tola prajił, zo Librec ród sedźi na pěknym grunće!"

(Pokračowanje sćěhuje.)

W Budyšinje 15. maleho rožka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hłowa njech płěsniwi,
jenož zo wutroba płěsniwa njeje.

— **Wo wjedrje.** S Čorneho morja žo nižina do potrózneje Rusiske dobywa a tamniši symny powětr k wjetšemu a dołhemu wjerjoru cźišcheši. Symny powětr je žo hač dź do naših stron wupschestrěł, ško po nogach tkěrwo wjerjerije, wodnjo pak słohka tam'e. Njeje wocźakać, jo žo symny powětr jutrje hižo zyle shubi. Wšejce hišcźe nětre dny pomérnje symne wjedro wobkhowany. — Jutrje mtorn žłónczko 7,12 hodź. šthadźa a žo 5,17 hodź. khowa. Wječaz šthadźa jutrje dopołdnja 8,52 hodź. a žo w poł. khowa. — Sobotu wječor w 7 hodź. barometer 43, hygrometer minus 5 a najwšhcźiša dnjowa temperatura 5 stop. cźopłoty. Njenža rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer minus 6 a najniša nócna temperatura 1 stop. symy.

— **Wuhladny na wjedro sa jutšischa wuteru: Hišcźe wochu symne, hewak spodobne wjedro.**

*

Zjawna jenohornča jědź w Budyšinje

Cźiły hibot knježeše wczerawšchu njedźelu pschipołdnju na Kitnych wikach w Budyšchinje. Nětčho zyle nowe w Budyšchin że tu wotmeňwaše. Wšida a słołzy bźchu žo shwiace a sa nimi žedźachu cźrjódy ludowych towaršchwow z dachu žebi debru jenohornču jědź derje słodźecź, kotruž im Budyšha SA ſ połnych kuchinjow posticźeše. Pšches cźły pschipołdnischi cźaš žo wulke naměšto ſ połdnja měšchanskeho muzeja ſ cźrjódami mjerwješe. Wjeźela wuſtawješe. Sa ječawu žo hudźba štandartu 103 staraše. Cźeſ ſ wótšerźerźeka, kiž bźchu na ponošch bźiwadźewcho wotarenia postajił, bźchu husto žortne słowa k powchitnemu roswjesełenju słyšcźecź. Sjawna Hudyšla SA-jenohornča jědź je měła polny wušpěch k lépšchemu štuka šmiłe a pomerju.

— **Sso wobžunyła.** Pschi hladkoscźi sawdźenu žobotu so na pschełhonischcźu se Kitnych wikow na Kěrjoriku wóžu tudomna žona tak njesbožownje wobžuny, so žebi prawu nohu nje kolena štama.

— S **njeke dźiwiowcźu** žobotu Klětne dźcźo ſ wulkoswanliwcźkow pches dróhu pschi Swonkowjnych bohatych protach běžeše a do cźejstwa auta šahaše, kiž nimo jeho šchaše. S kedźiwiowcźu a duchapschitomnoscźu wjednika cźejstwa automobila, štěła tudomneho 52. pšcźeho polka, so dźcźo pschełdźenju wukhowa.

— **Wožobowaj automobilej** žobotu na rózku Kamjentskeje haźy a Trjewowych wikach do žo frasłychta. Wobaj so tkěrwo wobschkodźichtaj. Ludźo žo njeſranichu.

— **We symnešinej kukuriy.** W pożledním cźasu je we wjele pjźalo a rěcźało wo rosmnożenju plahowanja symnešineje kukuriy. Na 4. šafkim burškim dniu 16. hrozna budźe žo snowa wo tym rěcźecź, kajki wušnam symnešina kukuriza sa naše šaſtaranske połoženje ma. Kuria a tatarjo, kotśij nimaja praktišchich naſhonjenjow a plahowanju symnešineje kukuriy a maja mózność wotedźenja, niech pschi wopycźe burškeho dnja na pschedpołdnišk nje'abudu.

— S **Mnišchonja.** Swój łétuschi generalny appell měšche tu uniformowane towaršchwo tšełzow pola Teiertez. Po wosjewenju łéteje rosprawy wudźěli žo podnikowej towaršchwej Pawołej Spankej mužwobožownje. Dokelž prěni tšełerški mišchtr tow. Pětrik naschu wjeſ powuschcźi, wulwolichu towaršchwa Pawoła Weickerta Mnišchonja sa prěnjeho tšełerškeho mišchtra. So by žo tšełzowstwo spěchowało, wobjamknychu, so žo wotdźěłene młodych tšełzow sakoji. S wjednikom tutoho wotdźěłenja ma być towaršch Krawz. Starschi a wocźehnjerjo s tutym prošcha, so bychu swojich hólzow wot 12. žiwjenskeho léta do tutoho wotdźělenja pósłali. Dokelž je Budyške tšelenje pschepokožito, budźe swjedźeń tšełzow pschichodźe tóždu tśeću njedźelu w juliju. Létha budźe to 18. a 19. julija. Też létha po towaršchwo na putowanje do módreho puschcźi.

S **Cźernjewa** pola Pomorz. Wjeźny burschi wjednik běšche tatarjow do wjeśneje burskeje shromadźiny pozwał. Dokelž žo w tutym tydźenju dwory wobchadźaja, ma kóždy tatar wožebitu liſcźinu podpisaćź. Też žo napominaše, so ły žo liczba wowzow po możnosći hišcźe powjetšiła a so by žo plahowanje tu też hišcźe dale rosschěrikło. Bykt maja žo snajmjenšcha 8 dnjow psched cźišcźenjom štótnemu lékarjej pschepytaćź dacź. Też dyrbi kóždy byk swoju podnu liſcźinu měcź. 25. februara budźe w Lubiju wjeśna shromadźizna, ke kotrejž so wschě tatarjo wozwěźa pscheproschuja.

S **Porschiz.** Porschiski gmejnski wobwod ſ Nowymi Porschichami a Létonjom mjeſeše póndźelu wječor pola wudnetez gmejnske pósłnizy. Tute gmejnske pósłnizy žo po starym nałožku wotmeňwaja a tohodla bě žo też wjele wjeźnjanow šeschło, so bychu nješchto wo finanzielnym a hospodarišim połoženju swojich gmejnow słyšcźeli a so bychu w prawej wjeſeſej shromadnosći nětkotre wěcy wjeſela pschebyli. Wjeźnjanoła Wünscha powitanje nawjedowaše. Prěni pschiſłyschnik Max Lindner poda létnu rosprawu hońtminiſkeho druſtwa, kotraž je žo pruhowała a ja prawo ſpośnała. Potom pschewjedźechu žo pschehladowanja trawnikow, někotrych nietrěbnych gratow a druhe należnoscźe. Pokładnjowe należnoscźe wot 1. haprleje k. Gerhard Szmoła riaduje. Po pokładnikowej rosprawie wuczinjachu dołhody 31 675 83 hriwnow, wudawki 21 482 50 hriwnow, tak so 10 194,32 hr. w pokładni wosta. S wjetšich twarow je žo starý wódnił ſ wentolami wuſtadł. Dale je žo nětdźe 254 metrom dołhi khodnik natwarił. Wšho hromadźe 4000 hr. płaćeſeche. Liczba wobdźerjow nětko 554 wuczinia. Jenohóšnje žo pschija, so žo płuwarnja natwari. Po tym bě žiwa rosmołwa wo niewujasnjenych proſcźenjach we nastupanju autoweje dróhi a wo hromadźestkadźenju nołow. W mjenje gmejnskeho wobwoda žo knjes farar Handrik wjeźnjanoſcźe sa jeho wopernjwe ſtarkowanje k lépšchemu gmejnj podjatkowa. Po cźišcźenym dźělu wotmeňchu žo po starym ſmuźcźenym wačinu wjeſele pósłnizy a pschi tutych dyrbźachu žo jubilarjo a pschicźehnjenci atd. wukupicź.

S **Delnjeje Hórki.** W pośledních dnjach je žo na pschi Budyške-Hućinjanſkej ſtatnej dróży w Dobrocźezach we pěſkowej jamje showanežónke koło ſnamki „Viktoria" namakało. W tołkaju ſa arat bě kluć je ſnam'a ſ aluminia. Naiſterje je paduch koło kradnył a w pěſkowej jamje ſtkhował. Wlišche wo kole ihonisch wola ſtražmiſchtra w Delnjej Kinje, tel. Budyšchin 3962.

S **Pluſnikez.** Mabeńiši wječor ſa mórku rybu NSžońtwo bě wſchě žony ſ Pluſnikez a Dobraschez pscheproſyło, so by jim lépšchiny khódnje pschiprawjenych mórkich rubow pschedwjedło. Wjednisa knjezna Brandtez, tutu ſkłodnoſej muži, so by ſa němſke žónſtwo mobiła. Skoro wſchě wobdźělnizy žo wupraješchu, so žo shromadnje wobdźěła na ſaſtaranſu ſ mórſkimi rybami.

S **Hucinu.** We wjeſnym dźělu Noweje Wjeſki ratał Jan Mielka žiwoje 89. narodninu cźiły a ſtrowy wobwjeſeli. Starý je žo na farnzowſkej wójnje 1870/71 jako ulan wobdźělił. Pschejemny Mjelkez dźědej też na tutym měſtnje hiſtorſke prawje rjany žiwjeńſki wjeczor.

S **Lubija.** Dla njewobkedźbowanja pschedpiſmow ſtatneho nadrožneho wobkhada w ſwilku je ſtanjenjom cźěła měſeſche žo wobydleł ſ Jenkez psched Lubijſkim ſudom ſamolwicź. Njewobkedźbuju pschedźesdne prawo bě 13. ſepembrat 1936 ſawinował, ſo dodawaju wós do motorſkeho kola na Nowych wikach ſrale. Soudnik jemu město pryedy napoložených 30 hr. 60 hr. khłostanja napali.

Z **Marijneje Hwězdy.** Wčera pokhowachmy na wosadnym kěrchowje piwarskeho mištra Jurja Hawša, kiž bě, mohł rjec, po tragiskej ſmjerći zandźeny ſtwórtk časnoſć žohnował. Khorješe drje někotre tydźenje, ale njehodźeše so najprjódy wujasnić, na čim čerpješe. Při wšej khorosći hišće dys a dys za prawom w piwarni hladaše, dokelž měješe ju kaž dźěn cyle swoje zastojnstwo, kotrež jara ſwědomiće wukonješe, na ſtroſći a ſoj'acnho wěra njepopřeješe. Sam njewědźeše, kak huſtjeńe z nim ſteješe, dokelž jeho před tydźenjom k přehladanju do Kamjenskeje khorownje njeſlowjozechu, hdźež znatřkowna khorosć ſo njewuhojomna wuwokaza a na kotrejež ſčěhwkach potom čiše wumrě. W bliſkim času cheyše na derje zaſtuženy wotpočink hić. Tola „Cłowjek drje ſo zamerja, Bóh ł'by Knjez pak rozsudźa". Město toho wotwoła jeho Boža předwidźiwoſć do rjeńſkeho kraja za hwězdami. Přez 30 lět je swěrnje kłóſtrskemu knježeſtwu ſłužił a wobhladniwje swoje dźěło zastawał. Loni běše 50 lět, zo bě do piwařskeho powołanja zastupił. Za čas swojeho tudomneho skutkowanja je ſo w piwarni mnoho přeměniło a nowoczasnje zarjadowało. Na jeho njedźelskim pohrjebje ſo wjele ludźi wobdźěli, mjez nimi też zastupjerjo Dźěłowjeſo fronty z khorhoju, kłóſtrske zwony ſčelechu jemu poſledni postrow, a lišakaj wjezeštaj jeho k rowu. Ze ſwjatočnym konduktom, při kotrymž ſo też k. propſt P. Romuald wobdźěli, bu na měſtnje pokhowany hdźež je jeho njeboh nan poſledni wotpočink namakał. Njech je zemrětemu ródna zemja lohka a Bóh luby Knjez jemu miły ſudnik!

S **Němčich Pałšć.** Knjeni ſwud. faraćka ſe Jeſichwitz w naſchej wſy tute dny w ſpokojnjej ſtarobje ſwoje 93. narodninu woſwjeczi.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

Se **Shorjelza.** (Dwě cźěle na jeleſniſtich kolijach namakali.) W nozy k pjatkej namaka ſajtojnik ſtatneje jeleſnizy na kolijach pschi mjeſcźe pola ſtražowaćſkeho domka dwě ſ cźahom pſchejedźenej wobježe, a to jene mužſke a jene žónſke cźěło. Jedna žo wo wobžobje nětkhže 24 hač 28 lět ſtareju. Dotal njeje ſo poradźiło mjenje wobžobow ſwěſcźicź.

Se **Shorjelza.** (Na ſcźěhwki ſajědojcźenja wumrěł.) W Trattlawje pola Nitriſcha njedź ratař Gustav Poſſeli jubyłowanju trěbnu kedźbnoſć wěnował. Bórſy naſta ſ toho ſajědojcźenje krwě, na kotrehož ſcźěhwki 35 lět ſtary ratař wumrě. Lékarſka pomoz bě žo bohužel pschepodźe ſawołała.

S **Pirny.** Pschi wumeńenju žehlawki morjeny. Jako w Pirnjanſko-Kopizkej fabrizy młody muž ſpyta žehlawku, kotraž ho ſwěcźeſeche, wurjerceja, pschełdźe jeho elektriſki prud, tak ſo bě hnydom morwy.

S **Miſchna.** 10 dnjowe morwa w bydlenju leža. W ſwojim bydlenju na Sedanſkej dróży namakachu 32 lět ſtaru žonu ſ płumom ſawdatu. Kaž je ſo ſwěcźiło, je ſajědojcźena wokoło 10 dnjow wo ſjtiwje morwa leała. Zyły cźaš je płum ſ powoda wuſtupował, ſchtož pak je ſjtiwiczki pod tšechu njebě nichtó pytnył. Dokelž jonu dźěſchi cźaš njewidźachu, dachu poliźji bydlenje wotewricź, a tam jeje cźěło namakachu.

Recept při nazumnjenju, khrinje!

Změšejće tśiſku Kloſterfrau-Melſsengeiſt a cókora w ſalcy, přilijće horcu wodu a pijće po możnoſci horco. Dwě porcii tutoho derjeſłodźaceho wuſtrowjeńſkeho požiwadła (dźěći połowcu) wzmiće před ſpaniom. Po tym ſpźe derje a cźiſće ſo druheho ranа wiele ſtrowiſi. Wobſtaraće ſebi tohodźi pola ſwojeho hantykarja abo drogiſta prawy Kloſterfrau-Melſsengeiſt. Bleſka po 2,95, 1,75 a 0,95 hr.

(Prošu wurěžaće ſebi tutón recept!)

Hospodarski rozhlad

Pondjelu 15. februara 1937.

Barlinſka burſa 13. februara 1937. So na kónzu tydźenja njeměnjeſche žo ſe wožiwjenjom wobkhoda licźicź, to běſche žo hižo psched ſapoczatkom bórſowneho ſedźenja ſpóſnało. Publikum žo, kaž hač dotal, wikow ſdaluje a jenož burſowny wobkhod ſ powołanja žo próżnje, ſo by žo ſ ma'ymi operazijemi někajſt wobkhod wumił. Trochu wjeſtſi ſajim běſche ja tak mjenowane pokładniowe hódnoty, ł cźenuj bjes dwěla dołhe powdźeſe ſkónczenje pschiſchoſchwachu. Njech žo tu najpomnja wožeſbe Zeiß Ikon a Rheiniſche Spiegelglas. Też na rentowych wikach běſche ſajim wožeſbe ſa pokładniowe hódnoty.

Wobſtaik ſwini w Sakſkej

3. dezembra 1936 naliczi žo w Saſkej 925 150 ſwini, pornjo 811 080 ſwini, kotrejž žo 3. dezembra 1935 naliczichu. S tym je žo w Saſkej wobſtaik ſwini dozpěł, kajkiž dotal hišcźe niebě. Wot 3. dezembra 1935 je žo licźba ſwini w Saſkej wo 12,3 proz. powjetšiła, mjes tym ſo pschiróſt w Němſkej ſamo 12,8 proz. wuczinia. Licźba pſches pół léta ſtarych rěſnych ſwini wuczinja 238 732 ſchtuk a je potajkim wo 15,4 proz. wjetſcha hač loni. 8 njedźel hač hišcźeše niż pół léta ſtarych ſwini naliczi je 413 920 ſchtuk, tak ſo je žo tuta druźina pornjo loniſchemu wo 13,3 proz. powjetšiła. Pomérnje wjetſchi bě pschiróſt proſatow w Saſkej, dyžli w druhich němſkich krajinach, mjenujcy 10,1 proz. Jich wobſtaik wuczinjeſche 191 334 ſchtuk. Sſuproſchnych ranzow naliczi žo 45 652 ſchtuk, pornjo dezembrej 1935 je to wo 2,9 proz. wjetſcha licźba, mjes tym ſo w kraju pschiróſt jenož 0,8 proz. wuczini. Sſuproſchnych prěnjeſkow naliczi žo 11 058 ſchtuk. Wězywuſtojny wubjerk w ſtatnym a pruſkim miniſterſtwje ſa ježiwjenje a ratařſtwo wupraji ſo wo wunoſchku licźenja ſwini 3. dezembra 1936 w tym ſmyſłu, ſo wulki pschiróſt rěſnych ſwini ma ſwoju pschicźinu w njeſtajnym rěſanju w měſacach auguſce hač do nowembra. Tutón pschiróſt pak je ſo ſ wjetſchim rěſanjom w dezembru ſaſo wurunał. Stopnjowanje ſuproſchnych ranzow je ſo ſaſtajiło a doſahła nětko na kruzje potrjeby ſwinjazeho mjaſa.

Rozwučowace drobnoſće

Při hnojenju łukow džerž so ſćěhowacych prawidłow: Su-li łuki ſuche, mjetaj nazymu hrubje tołcźene koſće abo w naléču do muki tołcźene; na tajke łuki wězo woda z rěkow ſtupać njeſmě. Derje čini na kóre wuſyća: w nazymje 3 centnarje kainita, w naſlěču 1½ koſćowoje muki. Na hewak dobre, tola mokre łuki nałožuj: 3 centnarje kainita nazymu, 1½ centnarja ſuperphoſfata naléto. Hdźež na łukach we hrjebjach žolty mućeńk ſteji, zapuſći drje trawa rjenje, bórzy pak linje: to přiňdźe wot rudy pol dornom (Eiſenoxydul). Hdyž na tajke waśnje łuki kalka nałožyš, rozwjaza tutón rudu a w njej ſkódne ſele. Město kalka bjoru mnozy Domašowy foſphat, w kotrymž je na 50 proc. kalka. Na kóre wuſyća trjeba ſo 15 centnarjow kalka. Najlěpše hnojenje ſtawa ſo z hromadami. Tola dyrbi do tutych ſo też něſto hnoja z hródže zaworštowač. Jucha ſo wot hnoja dźěli njedyrbi; w juſo ſu dusyki a kali, w hnoju foſforowa kiſalina. Wše tři elementy pak ſu k rozwiću roſtliny trěbne. Doniž móžeš z pjerſću ſebi pomhać, rozwołuj tutu; hdźež pak tuta njedoſaha, dyrbiš přikupnych hnojow ſo přimać, zo dorn njezawutli.

Njekóncuj

Jěže: žiwja ſo z myſeńi, małymi hrymzakami, ſlinkami, wakami, mejſkimi brukami, docyła ze zwěrjatami, kotrež ſu ratařſtwu ſkódne.

Krokawy: kóžda ſkóncuje 20—30 překasancow (inſektow) wobhodźinu.

Knoty: zničа waki mejſkeho bruka, huſanicy atd. W žołtku knotow hišće ſo ženje zbytki roſtlinow namakało njejſu, ale zwěrjace powoſtanki.

Ptački: ſu pilne pomocniki ratarjej a ſadarjej, dokelž tyſacy inſektow zjědźa.

Božo ſlónčka: zeżeru miljony ſmiećow.

Hłowny redaktor Marko Smoleſ. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučmanc; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleſ; za nawčatki Pawoł Krjeſmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleſ. Čišć: J. Cyž, dr. jur. w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1823. — Tu khwalu tarifna hlačina šo. 6 płaći.

Radio

Wutoru 16. februara ƀo ƫtyſchi:

Königswusterhausen: 6 ſwony, taczele. 6,30 raňſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 7 powěſcze. 10 ſa ſchule. 11,30 próſdny cżaƀ domjazných pſchiſtajeńzow. 11,40 ſa bura. 12 pſchipoldniſchi konzert (ſe Stuttgarta), mjes nim 12,55 cżaßowe ſnamjo a 13 ſhoƀopſchecżo. 13,45 powěſcze. 14 wſchelaka hudźba. 15,45 taczele. 16 popoldniſchi konzert. 18,20 politiſki pſchehlad nowin. 18,40 raßa a prawo. 19 wjeczorna ſabawa. 19,30 wo miſchrſtwach na ſnčhalach a lodze. 20 powěſcze. 20,10 rejwaniſka hudźba. 22 powěſcze, ſport, wothlöƀ ſ Němſkeje. 22,30 maka nózna hudźba.

Lipſk: 6,10 gymnaſtika. 6,30 raňſchi konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 6,50 ſa bura a 7 powěſcze. 8 gymnaſtika. 10 ſa ſchule. 10,30 ſwjedro. 11,45 ſa bura. 12 pſchipoldniſchi konzert (ſ Muichowa). 13 a 14 powěſcze. 14,15 taczele. 15 ſabawny konzert (ſ Königsberga), mjes nim roſprawy ſ Angerburga. 18 ludowa hudźba. 19,20 Chopinowa klawdrna hudźba. 19,45 ſnčhakaſſki ſport. 20 powěſcze. 20,10 wjeſoły programm (ſe Saarbrückena). 22 powěſcze, ſport. 22,30 jaźnjoni oſeińſke khory.

Barlin: 20,10 ſabawna hudźba. — **Wrótſlaw:** 20,10 hra „Cżekanje wulkeho konja". — **Win:** 20 hlóß domiſny (konzert). — **Warſchawa:** 20,15 ſymfoniſki konzert. — **Budapeſt:** 19,30 opera „Tannhäuſer".

Budyske ſtawniske powěſće

Sobotu 13. februara 1937.

Narodźił je ƀo: 10. 2. Janej Erichej Hellmuthej Trathej, żeleźniſkemu wobkhodnemu aſſiſtentej w Rjeßwaczidle, ſyn.

Wumrěli ƀu: 12. 2. Korla Bruno Hambſch, ſamkař ſ Jenkez, 61 lět. — Bjedrich Ota Aumann, pſchekupz, 58 lět. — Erneſtina Emilia ſwud. Eichlerowa bjewſcha ſwud. Iſraelowa rodź. Wawerez, wobyhlerka ſa ſtaraniſe, 85 lět. — Erwin Erich Roſenkranz, dźěłaczer na tworowym dwórniſchczu ſ Biſkopiz, 42 lět. — 13. 2. Hana Waleſka Meta ſwud. Rychtarjowa rodź. Hempler, invalidna rentnarka, 73 lět.

Swěrowali ƀu ƀo: 12. 2. Richard Gerhard Manig, detaſchér, a Johanna Gerda Lachowſkej, pomóznica pſchi rěčnych hodźinach, wobaj w Budyſchinje. — Franz Joſef Janſch, barbjeřſki mſchtr, a Suſanna Conradez, ſtenotypiſtka, wobaj w Budyſchinje. — Pawoł Maks Laboda, fabrikſki dźěłaćeř, a Marja Luiſa Hellerez, domjazna pſchiſtajeńza, wobaj w Budyſchinje. — Reinhold Bjedrich Teich, cżeßla w Budyſchinje, a Ella Gertruda Tiſcherez, bjes powołanja we Wopatej. — Konrad Maks Einenkel, pſchiſtajeńz pola wuſchnſcje, a Marjana Röpkez, mějieżelka wobkhodź, wobaj w Budyſchinje.

*

Swójbne powěſcze.

Wumrěł: Samkař Korla Bruno Hambſch w Jenkezach, 62 lět, pohrjeb bjeńſa w 2 hodź. na Michałſkim pohrjebniſchczu w Budyſchinje. Oskar Kopta ſ Rosmoſez, 49 lět, pohrjeb jutſje w 1 hodź. wot ſarowanſkeho domu.

Powěſće z cyłeho ſwěta

709 mortwych pſchi wohnju w ďźiwadle w Mandżuſkej.

Bi chireſtim ďźiwadle měſta Antunga pſchi mandżuſko-korcauſkich mjeſach je woheń wudyrił, kiż je dotal nějdże 700 ƀmjertnych woporow ſadał. Wjazy hacż 200 wogobow je hiſchcże ſhubjenych. Liczba ſranjenych hiſchcże njeje pſchehwiďcżej. Reporty ƀu pjerża żony a dźěći, tola też mnoſy pomocznizy ſ wojakow a polizije.

Njeboże naſo, dokelž běchu ſady jewiſchcża ſe ſwěcżku njewobhladniwje wobkhadźeli. Jewiſchcżowa dekeraczija ƀo ſapali. Wokeń ƀo rucże na drjewjane galerije a ſpěchnje też na ſake drjewjone twarjenje a 50 wokolnych thěżow wupſcheſtrě. Pſchi wohnju ƀu ƀo ſakoſtne wuſtupy ſtale, dokelž 1500 worpu warjow, kiż běchu pſchi ſkładnoſczi chineſkeho nowego lěta do ďźiwadła pſchiſchli, pſchi ďźiwjej cżěkańzy wulkodu ſaracżichu. Pſchi tym ƀo żony a dźěći pał ſadużychu, pał ƀo poteptachu. Polizija a wojazy měſto bróżby wohnjuchu, hdyż běchu ƀo tſěcha a galerije ſapyhle a njeběſche możno, nikoho wjazy ſ płomjenjow wuſkhowacź.

Dźěcżo ƀo ſ bunu ſadużyło.

W Kreiſchawje njedaloko Haynawa dě ƀebi poldra lěta ſtare dźěcżo, hdyż ƀebi macź wobjed pſchihotowaſche, nékotre běże bunu do huby tyko. Pſchi tym jena buna do dychnizy ſajeďże. Dźěcżo po puczu do khorownje wumrje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

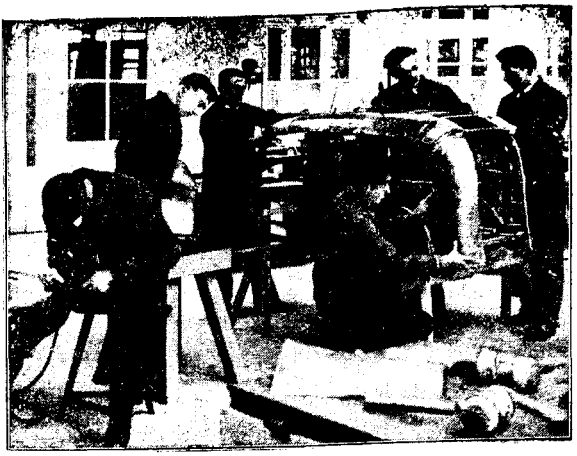
Am 13. Dezember 1936 war in der St. Magdaleneń-Pfarrkirche in Kamenz die **Einebnung der Gräber aus den Jahren 1914, 1915 und 1916 auf dem katholiſchen Friedhof in Kamenz** zu Beginn des Jahres 1937 zwecks Wiederbelegung bekanntgegeben worden.

Es ſei nochmals auf dieſe Bekanntmachung hingewieſen, falls noch jemand Grabſtellen einlöſen will. Es wird noch Zeit gelaſſen bis zum 1. März 1937.

Der katholiſche Kirchenvorſtand.
Georg Räde, Pfarrer, Vorſitzender.

Sdźělenje finanzneho hamta:

Dźěłodawarjo, każ też jednotliwi dźěłobjerjerjo, kotřiż maja hiſchcże mſdowe dawkowe khartу ſ wobkruczenjom wo płaczenym mſdowym damku ſa lěto 1936 najpoſdźiſcho hacż do 15. februara 1936 pſchiſtuſchnemu finanznemu hamtej ſapodacź.

Schula ſa wojnarjow a twarzow karroſerijow.

W Bernawje pola Barlina bu w tutych dnjach ſtatna wotrjadna ſchula ſa wojnarjow a twarzow karoſerijow ſakoſana, kotraż ma nadawk, doroſt mjes wojnarjemi, wołeżbje ſa twarjenje karoſerijow wukubłacź a pſchihotowacź. W theoretiſkim a praktiſkim roſwuczowanju ƀo wobdźělnikam kurſuſa techniſka kowanja pſchi twaru karoſerijow wuczi.
(Scherl Bilderdienſt, M.)

Italſka narodniny naſlědnika tróna ſwjeczi.

Wulka radoſcź w Italiſkej knjeji, ſo je ƀo naſlědnikej tróna pręni ſyn narodźił, kotryż ma jónu jako tśěor a kral Viktor Emanuel VI. italſki tron naſtupicź. Naſch wobraz pokaſuje nam krónprynzeſnu Mariju Joſe ſ Piemonta a krónprynza Umberta italſkeho.
(Aſſociated Preſſ, M.)

Poſlednie politiske powěſće

300 Franzoſowſow do Walenzijſkeho jaſtwa cżiſnyli.

Pariſke nowiny „Jour" njedźelu piſachu, jo wjeſdże 33 400 franzoſiſkich dobrowólnikow w lětwje ſchwaniſkich boljſchewikow wojuje. S Walenzije ƀo powě, ſo je tam pſchez nětkotrymi dnjemi 300 franzoſiſkich dobrowólnikow ſ Madridſkeje frontу pſchijěło. Dobrowólnizy raſnje ſadachu, ſo bychu jich ſaßo do Franzoſkeje domoj póſłali. Kommuniſtiſke „knježeſtwo" da jich ſa to do jaſtwa ſadźicź. Franzoſiſki konſul dyrbjeſche ƀo ſ zyłej ſwojej mocu ſaſtajicź, ſo jich ſaßo wuſwobodź.

Towaſtwowy powěſtnik.

Lipſk. „Serbske blido". Zetkamy ſo poſledni króć do jutrow wutoru, 16. t. m. w hoſćeńcu „Halštrowski hród" (króż Halštrowskeje a Frankfurtskeje dróhi) a to w 20 hodźinach w delnjej zadnjej ſtwi. Nadźijomnje w ſylnej liczbje, hdyż ſo tola w jutrownu, da-li Bóh, zaſo widźimy. Starſt.

Baćon. Spěwny wotrjad zeńdźe ſo wutoru, 16. febr. pola Smolic w Baćonju.

Rakecy. Cyła woſadna ſkupina „Domowiny" zeńdźe ſo jutře za tydźeń, njedźelu, 21. februara pop. w 3 hodź. w Kamjenej w Richee hoſćeńcu k woſadnej Domowinſkej zhromadźiznje. Wſě naſe ſobuſtawy, mužoje a żony, ſtari a młodźi, ſo z wěſtoſću wočakuja. Starosta.

Měšćanski omnibus.

Wot dźenſnišk, póndźele, 15. 2. 37, narunanski wóz, 16,35 wot Přiſečanſkeho puća, kónc 20.05 hodź. při Serb. Domje, wiacy niejězdźi

Tuni třidnjowy wos. ćah wot Zhorjelca

do Barlina

k mjezynarod. wuſtajeńcy awtow a motorſkich kołow

Wotjědźemy 20. februara z Budyšina . 5.18 hodźin
Domojjězda 22. februara do Budyšina 23.45 hodźin
Jězda płaći ze Zhorjelca tam a sem
3. rjadownja 6,80 hr.
2. rjadownja 9,80 hr.
Přizamknjeńſke zniżenje 50 procentow
Za małe dopłaćenje smjeće też hakle štwórtk, 25. februara, domoj jěć.
Licba wobdźělnikow je wobmjezowana.
Žadajće darmotne rozjasnjenja při wudawańnjach jězdźeńkow.

Wobkhadnaj hamtaj ſtatnoje żeleznicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Kruwa
blizko k ćelenju, na předań w **Komorowje čo. 28** p. Rakec

Kóždu knihu
wobſtara hnydom Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Zaleži nam wjele na tym

zo naši čitarjo „Serbske Nowiny" kóždy dźeń w porjadnej a zwučenej hodźinje dóſtawaju. Hdyž Nowiny wuwoſtanu, dajće nam to na kóždy pad, je-li móžno, ſamnemu dźeń k wjedźenju. Wopokaſaće nam z tym wulku ſtužbu a móžemu tak njeporjad hnydom wotſtronić, ſtož je za was a za nas jara wažne

Naša zaſada je:

wam najlěpje poſłužić!

Hdyž nóſtaki poſelnik „Nowiny" njeſpřinjeſe, dyrbiće Nowiny na póſtakim hamće (w Nowinskim wotdźělu) žadać. Wozjewjenje pola liſtoweho njedoſaha! Hdyž to činiće, potom zaſtupi po kóždej njejaſnoſći huydom porjad. Za to ſmy wam dźakowni, přetož zaleži nam na tym, zo kóždemu „Serbske Nowiny" w prawym cżaſu dodamy.

Nakład Serbskich Nowin
w Budyšinje w Serbskim Domje. — Telefon 2687

Doporučće
ſwojim lubym znatym abo přećelam naše

„Serbske Nowiny"
Prosymy Was zdwórliwje wo tutu prócu

Skazać
móža ſo „Serbske Nowiny" na wšěch póſtowych hamtach a też pola našich dźěwěrnikow a roznoſowarjow na wſach.

Šěſć razow
wob tydźeń a štyri króć z wozebitej přiłohu — „Łužica", „Domowina", „Serbski Student" a „Nowiny za dźěći" — wukhadźeja a płaća jenož 1,51 hriwnow na póſće

(Bitte ausſchneiden und als Druckſache einſenden)

Beſtellſchein

an den Verlag **„Serbske Nowiny"** in **Bautzen**

Herr .....
Frau .....
.....
in .....
Poſtanſtalt .....
Wohnung .....

beſtellt hiermit die **„Serbske Nowiny"** vom ..... Preis 1,51 Rm.

Datum: ..... Unterſchrift: .....

Přiloha k čísli 38

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 15. februara 1937

Žitne družiny a jich rozšěrjenje mjez Słowjanami a druhimi ludami

Tež stari Słowjenjo znajachu hižo wšě žitne družiny, kiž dźensa plahujemy, haj w starych časach plahowachu hišće někotre družiny žita, kiž smy dźensa nimale woteznali.

Syjachu so rostliny, kiž lud trjebaše k eźiwjenju. Kaž druhe europske narody znajachu tež Słowjenjo najprjedy ječmjeń, pšeńcu a proso, njemóžemy ani z wěstosću rjec, kotru z tutych žitnych družin najprjedy znajachu.

Na kóncu pohanskeje doby, potajkim w IX.—XI. lětstotku plahowachu hižo wšě žitne družiny a to přede wšěm proso abo jahły, dale ječmjeń, pšeńcu, rožku a wows. Wuraz „žito" je prastare a wósołowjanske a zwisuje ze słowom „živić". Žito je potajkim to, štož nas živi. My łužiscy Serbja nětko pod žitom skerje rozumimy jenož rožku, dokelž so hłownje z rožku živimy. Pola někotrych druhich słołwjanskich ludow pak mjenuja pšeńcu žito.

Najwažniše žito starych Słowjanow běše proso (panicum miliaceum). Snadź je to sewja najstarša žitna družina, kiž so hdy plahowaše. Proso, kiž wumłóćene so mjenuje „jahły", běše hłowna jědź starych Słowjanow. Warjachu z njeho jahłowy wusmuž a druhe jědźo, haj pječechu tež z jahłow wšelake pječwo. Stari kronikarjo nam powědaju, zo južni Słowjenjo plahowachu proso w V. lětstotku. Naspomina so proso w Ruskej w XI. lětstotku. Proso je so tež namakało w starosłowjanskich rowniščach, kiž w našich dnjach wukopachu. Wšo tole pokazuje na to, zo běše proso jara rozšěrjena žitna rostlina našich słowjanskich prjedownikow.

Proso so dźensa hišće dosć plahuje po słowjanskich krajach. Njeznaja je wšak w Pomorskej, w Běłoruskoj a połnocnej Wulkoruskej, dokelž so tam dla njepřihódneho podnjebja njeradźi. Jara rozšěrjene je proso hišće w połońšej Ruskej a tež pola južnych Słowjanow.

Tež we wotstatnej Europje je plahowanje prosa nimale zastało. Za to pak je dźensa hišće w cyłej Asiskej proso jara rozšěrjena a ważna žitna družina.

Nimo prosa znajachu stari Słowjenjo hišće podobnu žitnu družinu, kotru běr (setaria italica) mjenowachu. Plahowanje běra je nimale popřestało. Tutu rostlinu znaja dźensa jenož hišće tu a tam we Pólskej a Ruskej. W Asiskej, wosebje w Khinje, pak dźensa hišće wjele běra plahuja.

*

Ze znaćišich žitnych rostlinow je dźě najstarša družina ječmjeń, kiž tež hraje runje kaž proso wěstu wuznamnu rólu w ludowych wašnjach a přiwěrkach. Wón pokhadźa z Małeje Asiskeje, Mesopotamiskeje, Syriskeje a Persiskeje. Zo tež stari Słowjenjo hižo ječmjeń znajachu, wobswědčuja nam mnozy stari spisowačelja. Ječmjeń je so tež namakał w słowjanskich brodźišćach a rowniščach.

Dźensa je ječmjeń hłowna žitna družina w połnocnej Ruskej, hdźež dla zymneho podnjebja druhe žito so njeradźi. Dokelž so tam ludźo hłownje žiwja z ječmjenjom, rěkaju jemu žito kaž pola nas rožcy. Nimo wulkoruskeje plahuje so wšudźo ječmjenja mjenje hač druhe žita. Zajimawe je, zo tu a tam we Pomorskej, Małopólskej a druhdźe ječmjeń tež pěstuja w zahrodach. Tomu móže so dodać, zo w starych časach słowjanscy rólnicy tež proso druhdy w zahrodach plahowachu.

Wěnc z pěsnjow Pětra Młónka

Pětr Młónk ducy na Łazowsku kermušu.

Ja běch stanył zahe rano
Njedźelu — kermuš Łazowsku
Mějach wokoł pječich snano
Hižom brodu truhanu;
Prajach: Snědać njebudu,
Dokelž du na kermušu.

Tuž běch hižom wokoł šesći
W wulkich skórnjach po puću,
Wšitkón we najrjeńšej drasći
Z rjanej nowej kholowu;
Z kijom we błóće štapajo,
Z trubku serbskej pachajo.

Hdyž běch šoł hač do dźewjeći,
Běch sej wutłosć naběžał.
Njemžach dale, — lube dźěći!
Dokelž njeběch posnědał;
Dla tej dunder kermuše
Dźěch tež spać bjez wječerje.

Tuž so dyrbjach zasy wróćić,
Dale ničo njepraju,
Ženje wjacy nochcu khodźić
Bjez jědźe na kermušu. —
Nětk tež prjedy njepřińdu,
Hač na wulku kołbasu.

Znajemy někotre družiny ječmjenja. Najzaniša družina je šěšćerjadkaty ječmjeń (hordeum hexastichum). Tola plahowachu jón nětdy jara we Wulkoruskej. Druzy Słowjenjo jón jara zrědka hdy plahuja. To same płaći tež wo wostatnych ludach. Za to je šěšćerjadkaty ječmjeń zaso jara rozšěrjeny we Africy, w połońšej a narańšej Asiskej. Wosebje je w Indiskej namakaš skoro jenož tutu družinu. Namakanki a wukopanki nam přeradźuja, zo hižo we prastarych časach w Europje a druhdźe šěšćerjadkaty ječmjeń plahowachu.

Druha družina je zornity ječmjeń (hordeum vulgare). Je to najwšědniši ječmjeń narańšich a połońšich Słowjanow, tež w Pólskej je dosć znaty. Hewak so namaka w Skandinaviskej, Jendźelskej, wosebje pak w Spaniskej, w Italskej a połnocnej Africy. Tež w srjedźnej Asiskej znaja tutu družinu. We Europje znajemy žornity ječmjeń hakle z romskeje doby.

Zornity abo štyrirjadkaty ječmjeń dyrbi dźensa wšudźe cofać před dwurjadkatym ječmjenjom (hordeum distichum). Nawješorni Słowjenjo skoro jenož tutu družinu plahuja, tež we wostatnej Europje ma dwurjadkaty ječmjeń přewahu, w Africy a Asiskej bywa žadniši.

*

Jara stara žitna družina je tež pšeńca, kotruž plahowachu hižo w młódšej kamjeńtnej dobje. Tež pšeńca pokhadźa z Małeje Asiskeje a Syriskeje. Plahowachu ju we wšěch starosłowjanskich krajach.

Znajemy wjele pšeńčnych družinow. Najždanisa družina je pola Słowjanow jenozornita pšeńca (Tricitum monococcum), kiž w Europje časćišo so namaka w Spaniskej. W Africy a Asiskej ju njeznaja.

Zajimawa pšeńčna družina je płoskurnica (triticum dicoccum), kiž so w Europje namaka hižo w kamjeńtnej dobje, potajkim před 7000 lětami. Płoskurnica dźensa wšudźe so zhubi. Namaka so hišće w Juhosłowjanskej a tež z městanmi we Wulkoruskej. Druhdźe je jara rědka. Jenož w Abesynskej ju hišće hóle plahuja. Běšo to hłowna žitna družina starych Egipšanow. W Europje drje běšo płoskurnica w kamjeńtnej dobje dosć rozšěrjena.

Twjerda pšeńca (triticum durum) namaka so jenož w Bołharskej a połońšej Ruskej, hewak pak w krajach wokoło Srjedźozemskeho morja a tež we srjedźnej Asiskej. W samsnych krajach so namaka jendźelska pšeńca (triticum turgidum). Tak mjenowana pólska pšeńca (triticum polonicum) nima jara přihódne mjeno, přetož w Pólskej so ženje njeplahowaše. Znajachu ju Juhosłowjenjo a Małorusojo. Hewak so tuta žadna družina namaka hromadźe z prjedy naspomnjenymaj pšeńčnymaj družinomaj.

Přeńdźemy k znaćišim pšeńčnym družinam. Tu je najbóle rozšěrjena družina wšědna pšeńca (triticum vulgare), kiž so nowšitkownje plahuje we wšitkich słowjanskich krajach a po cyłej Europje, nimo toho tež we wulkim dźělu Asiskeje a połnocnej Africy. W Europje tež tuta družinu hižo znajachu w kamjeńtnej dobje. Ze to ju njeznajachu stari Egipčenjo.

Dalša pšeńčna družina je krupnik abo špjenc (Triticum spelta). Zajimawe je, zo južni Słowjenjo tutej pšeńcy rěkaju „pir" (pyr), mjez tym zo my a tež wostatni Słołwjenjo takle mjenujemy znaty wobžěžny njerjad, kiž so rozrostuje po našich polach a zahrodach. Krupnik so nětdy často plahowaše w Pólskej. Dźensa so tam wjacy njenamaka. Tohorunja je tež jara žadny w Małoruskej. Hušiše jón nadeńdźemy w Słowjeńskej, w Khorwatskej a na Čornej Horje. Poměrnje husto namaka so krupnik hišće we Wulkoruskej.

50 lět za Pětrom Młónkom

Podał O. W.

(Skónčenje.)

Tak steješe naš Pětr Młónk, kiž běše z luda wušoł, narodźiwši so 19. měrca 1805 jako dźěćo khudeho rołčana w Žičenju, wosrjedź ludu, čuješe a mysleše kaž naš lud. — Směmy prajić, zo w nim ćepješe wutroba našeho luda. — Tohodla so jemu tež wšitke wutroby přiwobroćachu. Haj a tohodla, štož rady wuznawam, sebi tež jeho tak česćeju. Powahu žaneho luda njesměmy posudźować po njewuznamnej wjetšinje, abo po jeho skažených stawach, ale přeco jenož po wuznamnych wosobach, kajkaž běše Pětr Młónk. Wón předstajuje naš narod, znajmjeńša tajki, kajkiž wón hišće před 50 lětami běše.

Pětr Młónk běše wědomny Serb, lubowacy swój narod z cyłej wutrohu. W času našeho narodneho stawanja, jako 1842 založi Handrij Zejler-Tydźeńsko Nowiny, kotrež Smoleŕ pjeć lět pozdźišo přewza a překrći do Serbskich Nowin, jako so 1845 přihotowaše założenje Maćicy Serbskeje, zaspěwa Pětr Młónk swój spěw: „Lěpši serbski čas".

Nětk wjeselće so Serbjo!
Wam skhadźa krasny čas,
Hlaj, wšudźom stoja mužojo,
Kiž dźělaja za nas,
Kiž rěča, wuča, pisaja
Za Serbowstwo bjez přestaća.

Ty Buyšino wysoki,
Ty sydło serbowske.
Nětk znowa skhadźa we tebi
A rosće luboznje,
Haj njese płody bohate,
Štož tudy serbscy syte je.

To běše z wothłosom serbskeho luda na wšitke přeco wažny, kotrež so ze strony serbskich inteligentnych stawachu! — Do wobstaća Serbowstwa měješe wón skalnu wěru. Z njej móže tež dźensa kóždemu z nas z příkładom być.

Serbska rěč pak njezańdźe,
Doniž jedyn Serb tu je.

A kaž naš wulki wjelnik Adolf Hitler tych nječesći, kiž so lohkomyslnje swoju narodnosć wusłokaja, tak tež naš Pětr Młónk, cyle zrosćeny ze swojej ródu a ze swojim ludstwom, do kotrehož słuša po Božej swjatej woli, — tajkich zasudźuje.

A čišća so tež wot bokow
Tu wšudźo Němcy do Serbow,
Dha tola Serbja wostańmy,
Njech nam je česć, zo Serbja smy:
Tón Serb pak, kiž so woněmči,
Njej hódny prizy tobaka.

Pětr Młónk so tež njeboješe za zakońške prawa swojeje serbskeje rěče wustupić. Jako wón w lěće 1845 na twarje Drježdźanskeje železniny sobu dźěłaše, a so na dźěle z druhimi serbskimi dźěłaćerjemi we swojej maćernej rěči rozrěčowaše, nochcychu to nětsći rozkazowarjo, kiž běchu z euzby sem přišli, čerpić. Pětr Młónk jim wotmołwi, zo ma serbska rěč zakońcy te samsne prawa kaž němska a wupraji jim swoje spodźiwanje nad tym, zo sebi sklrobla tudy w Serbach serbsku rěč zakazać. Němscy rozkazowarjo běchu jeho wobstupili. Pětr Młónk steješe sam mjez nimi. Hrožachu jemu, zo to šachtmištrej wozjewja, kiž jeho z dźěła wuńdźe, jeli zo so serbskeje rěče njewostaji. Ale Pětr Młónk njeda so zatrašić. Nazajtra hižo šachtmištr rozmněwany na njeho zajědże a sebi wot njeho žadaše, zo ma jenož němscy rěčeć abo hić. Pětr Młónk jemu njehojaznje wotmołwi, zo budźe z němskimi towaršemi přeco němscy rěčeć, ale ze serbskimi serbscy a zo nima prawo, jeho tohodla z dźěła puśćić. Jako jemu šachmištr wołkručeše, zo to prawo ma, wotmołwi jemu Pětr Młónk: „Potom mamy też my to prawo was z našich serbskich statokow puśćić, w kotrychž wy bydliće, tak dołho hač twar železniey traje, hdyž wy z nami w našich domach serbscy njerěčiće. — A to wam praju, zo so to wšěm stanje, hdyž so prěni Serb dla jeho rěče z dźěła puśći." — Na to so cuzy šachtmištr zmórkowa, a ničo so njesta. — Wón Serbow a wobstejnosće w našej Łužicy njezumješe, kaž to bołtušeł druhdy je. — Wo swojim Serbowstwje wšak Pětr Młónk wjele njerěčeše. Jemu běše to něšto, štož so samo rozumi. — Wón je česćowaše kaž swoju njedźelsku drastu a sebi to też wot druhich žadaše. Hdyž porjadnje sobotu z Dźiwoćic do Budyšina dźěše, jeho w Hornjej Borći dźěći přeco rjenje serbscy strowjachu. Za to jim raz zjawnje w Serbskich Nowinach wuprají swój dźak. — A jako měješe so 29. septembra 1889 Kocorowe „Podlěćo" spěwać, přeješe sebi w zjawnej prózstwje, zo bychu tola spěwarki tež w serbskej drasće spěwale. Najskerje drje so jemu tehdy jeho přeće njeje dopołniło. Njeběšo hišćo na čas. Dźensa je nad wjeduk tež naša serbsku drastu k nowej česći přinjesli.

Naš Pětr Młónk měješe něšto starozakońskeho na sebi. Jeho powaha mje trochu dopomina na widźerja Samuela w Ramje. K woběmaj ludźo přikhadźachu we swojej nuzy a prošachu wo dobru radu. Pětr Młónk běše z dowěrnikom a radźićelom wšitkich potrěbnych a čerpjacych. A zjawnje, na khutne drje, ale přeco přećelniwe wašnje wón njedostatki kotrež wón w našim narodźe nadeńdźe, porokowaše. — Ach ći wbzoy stari wumjeńkarjo a wumjeńkarki! Nic wšitkim so dorje dźe, hdyž su swoje wobsedźeństwo dźěćom přewostajili. Na jeho wumjeńćku wuskorješe jemu stary wumjeńkař ze syzami swoju nuzu. Cyła čerjódku dźěći je wočalnył, njeje žanemu tradać dał. Nětko čakaja na jeho smjerć, a wón husto podarmo hłada tón kuščičk khlěba! Druhi stary nan ze šědźiwej hłowu jemu skorješe, zo je synej nimale darmo rjanu žiwnosć přewostajił zo je jeho přichodna dźowka tajka skupa, zo nana ani wo jstwje njećerpi. — Stary nan wuprosy sebi před cuzymi durjemi kusk khlěba, a w zymje nima drasty ćopleje. Haj tež stara wumjeńkarka poby pola Pětra Młónka. Jeje wudata dźowka zezamkuje před njej khlěb. Nětdy je jej mać přeco tón najlěpši kusk do erta dała. Nětko dawa dźensa maćeř hłodu tradać. — Tajkim dźěćom Pětr Młónk do swědomja rěči. — Wy dźěći — njech młode abo starše sće — njećińće tym staršim křiwdu, zo was njetrjebali nětdy před Božim trónom wobskoržić. — A tym wšohm starym přeje, zo jich Bóh hjez dołheje khorosće by k sebi wzał. Wón wě, zo budźe też přeco tón najlěpši kusk do serca dźěći prosyć. —

Pětr Młónk běše z ertom našeho luda. — Při khudych a žohnowanych žnjach, při wohnjowych njezbožach a při dotwarjenju nowych statokow, při wšitkich cyrkwinych swjedźenjach, při wšitkich horjach a radosćach, da wón toma rěčny wuraz, štoš naš pobožny sprawny lud začuwaše. — Kelko je Pětr

Němskej a Spaniskej, žadnišo pak wo wostatnej Europje. W krajach zwonka Europy krupnika njeznaja.

*

Wows pokazuje so w Europje pozdźišo hač ječmjeń a pšenca. Wowsy bywaju ważna žitna družina přede wšěm w połnočnych abo horatych krajach. Wo wowsnych družinach, plahowanych wot Słowjanow, wěmy bohužel poměrnje mało. Najwšěchniša družina je tu wšědny wows (avena sativa). Polacy jemu też rěkaju rychlik. W połnočnej Pólskej a w Małoruskej plahuje też druha družinu wuheński wows (avena orientalis), kiž tam mjenuja „kozak". Tutón wows też w Bołharskej plahuja. Pokhadźa dźe, kaž hižo mjeno přeradźa, z krótkorańšejee Europy. To same dźe płaći też wo nahim wowsu (avera nuda), kiž tu a tam plahuja w Pólskej a na Wukrajinje.

Jara stara družina je nizki wows (avena brevis). Jón dźensa plahuja w Spaniskej, tu a tam we Francowskej a Belgiskej a na khudej roli w Delnjo-

Hlejcje, tatle ho to čjini!

Stari a młodźi wuczobniźy na ľnêhałach pśihlâdaju, kał ho to prawje čjini. (Scherl Bilderdienst, M.)

Jakub Čišinski:

Za Pětrom Młónkom

Mi přestańće na Serba kidać swary,
Zo nima hłowy, wušika zo nima!
Młynk, na pluh wustojny, so pjera přima
Też, staja Serbam česć a pěsnjam twary.

Wón też do Parnasskeje kukny hary
A spěwa, štož so jeho duše jima.
A runje Němcej spěwy z pow'zki žima
A wozy k Smolerjecom połne kary.

Kaž Hans Sachs za kopytom pěsnje babił,
Tak Młynka za pluhom Apollo wabił
A dawał jemu rym a hrónčkow měru.

Młynk znał je w Serbach pluh a kosu z lyru
Wjeść pod pažu. Tuž khwalmy Młynkec Pětra,
Zo huba hanjerjam so stuli khětra!

---

němskej. We słowjanskich krajach so njeplahuje, namaka so tu jenož jako pjanka mjez wowsami. Skerje so tu plahuje smuhaty wows (avena strigosa) a to wosebje w Karpatach.

Ma so přispomnić, zo we wšelakich słowjanskich a też njesłowjanskich krajach wows też služi jako za ludźi. Wari so wowsna poliwka, jêdźa so wowsne krupy, pjeku so wowsnaki. W Asiskej je w někotrych krajach wowsna muka hłowna jêdź ludźi. Tam samo wužiwaju też zornjatka dźiwjeho wowsa.

Wowsy plahowachu hižo starj Grekojo a Romjenjo. Hewak su so namakałe wowsne zornjatka we wukopankach z mjedźoweje doby. Słowjenjo drje su wows hižo dawno znali, dokelž maja za njón swoje prastare zhromadne mjeno.

*

Najważnišа žitna družina je dźensa rožka, kotraž też pokhadźa z krótkowječorneje Asiskeje kaž ječmjeń a pšenca. Rožku błownje plahuja w połnočnych krajach, w połonišch pak jenož w horatych abo pěskojtych wokolinach, hdźež njeje wjacy móžno plahować pšenu. Tak so rožka hłownje plahuje w Pólskej a połnočnej Ruskej, mjenje pak na Balkanje. Dale je plahowanje rožki dosć rozšérjene w połnočnej a srjedźnej Europje, kaž też tu a tam w Asiskej. Tam wšak ju trjebaja jenož k picowanju skotu.

Rožka je so do Europy dostała jenož připadnje, tak rjec jako pjanka hromadźe z pšencu a ječmjenjom. W krajach, zwotkelž pokhadźa, potajkm we Turkestanje a Persiskej, ju njeplahowachu, ale tam jenož dźiwje rosćeše jako njerjad. Hakle w Europje spóznachu wužitk teje rostliny. We wukopankach su so też namakałe ržane zornjatka. Stari Grekojo a Romjenjo dźe su rožku znałi hakle po Khr. Su dźe ju přewzali hakle wot połnočnych susodow.

Druhe žitne družiny, kiž hišće mamy, njejsu jara stare. Tak smy kukuricu hakle w poslednich lětstotkach dostali do Europy. Też hejduš njeje tak jara dołho pola nas znata. Wona je do Europy přišła z narańšich krajow a stari Słowjenjo ju njeznajachu runje kaž kukuricu abo běrny.

***

Swětowe mišchtrstwo w 4-mužazym bobu w St. Moritzu.

Schtwórtk pokračowachu we wubědźowanju wo swětowe mišchtrstwo w 4-mužazym bobu w St. Moritzu a to ſ 3. a 4. jêźbu. Nasch wobras pokazuje nam jendźelšti bob je swojim wjednikom Mc. Evoy, kotryž titul swětowy mišchtr w 4-mužazym bobu dosta. Bob Němska I wobsadźi druhe městno. (Schirner, M.)

Willi Bogner sazo ſ bobyczerjom w dołhim běhu.

Pśichi němskich mišchtrstwach na ľnêhałach w Altenbergu Willi Bogner ſ Mnichowa kaž loni dobyče w 18 tm. dołhim běhu bobu. Statny sportski wjednik Tschammer a Osten němskemu mišchtrej žožo pśeje,

(Schirner, M.)

Směški

Scheptanje. „Marka, droha, njeje wječor tróšny? Na tajkich wječorach cjahnu spodźiwnje jačuce pičeš moju wutrobu. Zuni wětřik nješe nješe hłoby je mni, ſnadź duchow śwěta. Sćišyšich trašch ty też tajke hłoby, mój lubuschko?" — „Haj, luby, myslu, to něchto šiwschu!" — „Ow, ty njebjeska! A kał cji klincjo?" — „Njemóju tak prawje ſrozumicj. Ale mi ho ſda, jo nan a mój bratr Hendrich pša domoj wołataj!"

Młónk khěrlušow wo wohnjowej nuzy pěsnił! Nêhdy pola nas rěchachu wo „Božim" wohnju. A w někotrych wosadach žarowachu, hdyž běše Boži woheń we wsy wudyrił. W tajkej nuzy so zjewi prawa bratrowska lubosć. A hdźež běše tajkeje wosebje trjeba, Pětr Młónk zjawnje wo dalšu pomoc prošeše, haj też zjawnje wo podpjeru prošeše, kaž na příklad po wulkim wohnjowym niezhožu w Hnašecach 19. mał. rožka 1872, hačrunjež tehdy sam z wulkim niezbožom potrjecheny. Hdyž w lěće 1880 towarški Mukec Hanki w Hnašecach přez Pětra Młónka zhonichu, zo běchu so tutej při wohnju też jejne spěwarške sobu spalile, towarški hnydom jej nowe spěwarške kupichu. A też Hnašečanski knjez wučeř nomhaše sobu. — Wotpaleni mějachu so za wjele dźakować. Wobročachu so na Pětra Młónka, zo by to za nich činił. Pěsnje Pětra Młónka nam wobswědčeja, kajka pomocnosć tehdy w serbskich wsach wobsteješe. Serb Serbej bratr! — Tuto hesło našeho wótca Imiša je z luda wzate! — Wosebje rad so dźakowachu, hdyž běchu nowy statok z pomocu susodow a přećelow dotwarili. Potom Pětr Młónk za nich rěčeše. Ale do swojich dźakow też zapleće swoje žohnowanja za nowy statok. Pobožnymaj Mětee staršimaj w Bobolcach wón přeješe jara rjenje, zo by Bóh w nowym twarjenju wuslyšał jeju modlitwy, „kiž rano, wječor připołdnju — so k njebju horje zběhaju". — Přeco wón wězo přeješe, zo „njech Božo woko wobstajnje — wšak z njebjes na dom kedźbuje". A přeco wón wězo dopominaše na to, zo tutón zeńsk dom njeje z našim trajnym bydlenjom, ale zo mamy so raz přesydlić do wjele rjeńšeho wěčneho domu.

Hdyž člowske rucy na tym swěći
Tak rjany dom žno natwarja,
Kak rjany — hdyž so wo tym rěči —
B'dźe Boži dom, te njebjesa,
A hlaj, do tutoh' domu my
Přez hnadu jónu pójdźemy.

Tam chcemy jónu wšitcy rjenje
Če, Božo, khwalić wjesele,
Hdźež žadyn kříž a horjo ženje
Nas wjacy tyšić njebudźe.

Hdźež za tón kříž a zrudobu
Smy wěčnje zbožni we njebju. —

Tak Pětr Młónk nêhdy přeješe pobožnej wudowje Marji Frankowej w Brěžnycy pola Huski. — Jara rjany je wobsěrny spěw „Při čehnjenju ze stareho do nowonatwarjeho domu w Cokowje". — Jedna so tu wo Holanec abo Lejnertec dom. — W nim so druhdy wotmêwaše posedźenje Dźiwočičanskeho evangelskeho serbskeho towaršwa. Z Lejnertec mandźelskimaj běše Pětr Młónk nanajwutrobnišo spřećeleny. —

Jara lubowane běchu posmjertne kěrluše Pětra Młónka, kotreż wón po skazanju za zawostajenych žarowacych swójbnych pěsnješe. — Tute kěrluše su z woprawdźitym hladadłom našeho luda. — Pokazuja nam, kak naši Serbja běchu žiwi, kak čerpjachu a mrějachu. Pětra Młónka sameho pak spóznawamy najlěpje z kěrlušow, kotreż je sebi k swojemu pokojenju a pozběhnjenju pěsnił — k wopomnjeću na smjerć swojeje mandźelskeje Hany, abo swojeho wobdarjeneho syna Korlu, kiž jemu 1869 w danskej wójnje wumrě, abo na smjerć swojich wnučkow a přećelow. — Na wšitkim štož so wažneho w Serbach stawaše, měješe wón najnutrniši zajim. A jeho wutroba wobjimaše wšitkich bjez wuwzaća: evangelskich a katolskich, hornjołužiskich a delnjołužiskich. — We lěće 1886 bu katolska krajina w nazymje runje do kermušow z čežkim njezbožom potrjechena. Wotpali so tehdy we Worklecach 12, we Wětenicy 7, w Němskich Pazlicach a w druhich wsach něšto statokow. Pětr Młónk prošeše za nich wo pomoc a skónči rjenje: „A tući wbozy wotpaleni — Hdyž zwjetša też katolskej wěry su — Su naši bratřa wšitcy rjeni — We našim lubym Knjezu Khrystusu". — Też z prašenjom, zo maja evangelscy a katolscy wšelake strowjenja, je so wón zaběrał. — Wón radźeše tole: Hdyž evangelski strowi „Pomhaj Bóh!" njech katolski wotmołwi: „Budź khwaleny Jezus Khrystus" a nawopak. Wobě strowjeni stej rjanej a so derje dopjelnjujetej! — Kajka to rozumna a zdobom rjana mysl! — W jednym spěwje je so też wobročił na serbskich bratrow w Delnjej Łužicy. Wjeseli so, zo so tući też pśocuja za Serbowstwo. Posylnjuje jich. Wy so njetrjebaće bojeć, zo je to wšitko podarmo. „Waš wusy plody ponjese, hdyž snano proch a popjeł sće." — A swój spěw takle skónči:

Tu mózemy my jeno čitać
We pismach jedyn wot druhoh',
Tam, tam pak budźemy so witać
A prašeć jedyn druheho:
Kak je dha so — mój najlubši! —
Či tola šło tam na swěći? —

Pěseń so w Bramborskim Casniku wozjewi, a so jara spodobaše, štož Pětrej Młónkej redaktor Kmentor Świela wobswědčeše, kiž so jemu zjawnje dźakowaše.

Pětr Młónk móžeše też jara wjesely być kaž kuždy dušinscy strowy człowjek. To nam pokazuja jeho rjane kermušne spěwy — jeho šćěkanja z Budyskim překupcom Nikšom, a wšelake druhe pěsnje.

Pětr Młónk běše z woprawdźitym basnikom. Hačrunjež wón na formu jara njedźiwaše. Jemu běchu wobsah wšitko. — To je naš wulki basnik Jakub Bart-Čišinski derje spóznał a připoznał, kiž je jemu rjany basniski pomnik stajił. Hač do swojeje smjerće před 50 lětami běše Pětr Młónk z ertom a dobrym duchom swojeho serbskeho luda. — Po jeho smjerći je z nas šim ludstwom wrócé šło. Leži to na tym, zo smy jeho zabyli, zo nimamy wjacy jeho wěru a swěrnosć. Tuj njech wón zasо k nam rěči! —

Wón běše z woprawdźitym wotročkom Božim. Husto je wón Boha wo to prosył, zo by jemu bjez čežkeje khorosće wumrěć dał. — Tutu prótswu je jemu Bóh Knjez we swojej miłosći dopjelnił. Wón je hižo, kajku rjanu smjerć je wón swojemu wotročkej spožčił. —

Po jeho smjerći hnydom składowachu za pomnik, kiž měješe so na jeho smjertnym městnje stajić. — Pjenjezy su so wšsće w času inflacije zhubiłe. — Bysmy so tam trjebał jenož kamjeńtny kříž ze serbskeho zornowca stajić, kajkež su so z prastarych časow nakhowałe. — Mi so zdawa, zo smy to jemu dołžni. A njetrjebało na njón ničo dale pisać hač dwě słowje: Pětr Młónk. Tej stej ze symbolom našeho luda! —

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoler, Ćišćer J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 39 | Budyšin — Wutoru 16. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Wjednikowy wukaz za němsku evangelsku cyrkej

E Berchtesgadena so powě: Němski minister sa cyrkwinske należnosće Kerrl je pónjdźelu wjednikej wo cyrkwinskopolitiskim położenju pschednoschował. Po pschednoschku je wjednik hlědowazy wukas wudał:

Wukas wjednika a němskeho kanclera
wo swołanju wustawu dawajeje generalneje synody němskeje evangelskeje cyrkwje.

Hdyž so němskemu cyrkwinskemu wubjerkej njeje poradźiło, cyrkwinske skupiny němskeje evangelskeje cyrkwje dojednać, dyrbi někto cyrkej w połnej swobodźe po postajenju cyrkwinskeho luda zbě zamej nowu wustawu a z tym nowy porjad dać. Tehodla němskemu ministrej za cyrkwinske należnosće połnomóz dawam, so by za tutón saměr wólby generalneje synody pschihotował a k temu trěbne naprawy wotstajił.

W Berchtesgadenje, 15. februara 1937.

Wjednik a němski kanclerr.
podp. Adolf Hitler.

*

Wjednik je z tutym swojim cyrkwinskim wukazom znowa smutkownemu měrej pschinoschował. S wukazom pak so cyrkwinskemu wolerjej samolwjenje za wobstacje a pschichodne wutwarjenje evangelskeje cyrkwje napoloža, kiž dyrbi se zastajenjom swojich najlěpschich a charakternych mozow dopjelnić.

Wuzběhowanje 1937 za aktivnu wojeńsku službu a němsku dźěłowu službu

W prěnim dźělu němskostatneho zakonskeho kopjena je so wukaz wo zapschihjeczu a wuzběhanju 1937 za aktivnu wojeńsku službu a němsku dźěłowu službu je 4. sekcnara 1937 wozjewił. So by so jenotliwym wojeńskim winowatym pschehlad wołožił, hdy na aktivnu wojeńsku službu a němsku dźěłowu službu dopjelnić, so hlědowaze narodne letniki naipomnieja, kotrychž so w tu khwilu wojeńska winowatosć a winowatosć němskeje dźěłoweje službu dótka.

Narodny lětnik 1912 so w Rańschej Prusce wot nasmy 1937 do aktiwneje wojeńskeje službu swoła, tehodla so prjedy policajazy zapschihja a wuzběhuje.

Narodny lětnik 1913 je so w minjenym lěće policajazy zapschihał a pod měru swołał. Narunańzy reserwistojo I tuteho letnika so, dalokož so hischcze njeje stało, w tutym lěće abo w pschichodnych létach do krótkotrwalneho wukublanja we wojeńskej mozy swołaju.

Narodny lětnik 1914: Wróćzostajeni službny winowaći maju znowa pod měru hić. Woni so, dalokoż wobstejnosće dowola, do němskeje dźěłoweje službu a potom do aktiwneje wojeńskeje službu swołaju.

Narodny lětnik 1915: Narunańzy reserwistojo I tuteho letnika so powschitkownje němskej dźěłowej službu dopjelnili. Dźěl z nich hižo we wojeńskej mozy służi. Sbytni narunańzy reserwistojo I so wot nasmy 1937 do aktiwneje wojeńskeje službu swołaju.

Dotal wróćzostajeni maju znowa pod měru hić. Woni so, dalokoż wobstejnosće dowola, do němskeje dźěłoweje službu a potom do aktiwneje wojeńskeje službu swołaju.

Narodny lětnik 1916: Narunańzy reserwistojo I tuteho letnika powschitkownje w běžnym zymskim połlěcu 1936/37 abo w pschichodnym lěćnim połlěcu 1937 němskej dźěłowej službu dopjelnja. Woni so najskerje hakle wot nasmy 1938 do aktiwneje wojeńskeje službu swołaju. Budźe-li pak hižo w nasmy 1937 potrjeba, so tuta z tych swołaja, kotrež su so w prěnim schtwórćlěcu 1916 narodźili. Za wróćzostajenych tuteho narodneho letnika płaći so zame, schtož za tych letnika 1915.

Narodny lětnik 1917: Wón ma so w nasmy lěcu 1937 k policajskemu zapschihjeczu samolwiće a w lěcu 1937 pod měru hić. Narunańzy reserwistojo I tuteho letnika maju wot nasmy 1937 pak léta němskeje dźěłoweje službu dopjelnić, do kotrejež so pak w zymskim połlěcu 1937/38 abo w lěćnim połlěcu 1938 swołaju. Woni zmóža najskerje wot nasmy 1938 aktivnu wojeńsku službu dopjelnić.

Sa wojeństwa winowatych Němcow we wukraju je so wozběhły wukas wudał.

Nadrobnische rozjasnjeja woborne wokrjesne kommanda a woborne samolwjeńske hamty.

Schirach do ratařskeho dźěła woła

Wjednik němskeje młodziny Baldur ze Schirach je hlědowaze namolwjenje wudał: Hitlerska młodźina so stajnje ze skutkami k idealam swojeho luda wusnawa. Burstwo je so z nazionalsozialistiskim nawjedowanjom žórło mozy a bjesitracha naschego luda sčinilo. Tehodla nazionalsozialistiska młodźina jako swój nadawk wobhladuje, so hólzow a holzy z burstwa ratařskemu dźěłu zdźerži. Němska młodźina tak se swojim zastajenjom cźakanje se wjow zyle pschewinje, kotrež létdźesatki dołho nasch lud jako khorosć pschezo zaso domapytasche. Dźenża pucź do ratařskeho dźěła k sawěscźenemu pschichodej wjedźe. Sa prawo na wukublanje, mózność postupowanja a dosahazu ekistenzu so rukuje. Ratařski dźěłacźer być rěka cźesine a wažene powołanje zbě wuswolicź a zbě wažne městno w nazionalsozialistiskim burstwje swěscźicź. Němska młodźina, nawukli ratařske dźěło!

Wukrajni frontscy wojowarjo w Barlinje

Pónjdźelu je so w Barlinje kongreß „permanentneje mjezenarodneje kommisije frontskich wojowarjow" zapocźał. Hižo njedźelu běchu wschelake wotpósłanjstwa frontskich wojowarjow do Barlina dojšle. Kóždej skupinje je so wojeński offizěr cźesnje službu pschidźelił. Nimo Jendźelcźanow a Francozow su Bolharjo, Awstrijzy, Amerikanjo, Grichojo, Rumunojo, Juhosłowjenjo a Cźechosłowazy pschijeli. Sešo je so pónjdźelu z witanjom pola ministerskeho presidenta generalneho wyschka Göringa wotewrił.

Ščuwanje Parižskich nowin dla Gdańska

Kaž so z Parisa powě, pschinoschuja franzozske nowiny nadobo jara jenake powěsće wo wumyślenych němskich puczowych wotpohladach na Gdańsk. Tak so wudawa, so ma Němska wotpohlad Gdańsk wobgadźicź, a do Němskeje pschijicź a tak měr w rańschej Europje wohrožicź.

W druhich powěsćach pak so pischa, so so pschi nětcźischim hontwinskim wopytowanju generalneho wyschka Göringa a Gdańskeho senatowego presidenta Greiserja w Polskej nadrobnosće pschepodacza knježerstwa w Gdańsku na Němsku rospominaju.

Franzowska Havaska telegrafowarnja zbě w tutym zwisku da z Warschawy powědźicź, so maju tamnische politiske kruhi tajke wutwicźe za możne a so so Göringowe sensazniske namjety pschi jeho wopytowanju wocźakuja.

Lědma je pjeć njedźel zaschło, so je wjednik cźežku krisu w Europje wotstronił, kotruž běchu franzozske nowiny se swojimi selbarskymi powěsćemi wo Marokkowskej naczinile, a hižo zaso tamni schcźuwarjo poczinaju wustupowacź. Pschi swojich nowych zdach wschak njewopomnieja, so so Gdańska należnosć hodźi wjele lózo pschewidźecź hač należnosć z Marokkowskej. So stej so Němska a Pólska dla Gdańska dojednałej, wěsto bolschewikiskim měrtkazerjam w Parizu njeje w hódź. Wobkedźbowacź pak so dyrbi, so organisowanje Ljow zajmy strach za zyłku Europu wosnamjenja. Skónczńje dyrbi so też franzozske knježerstwo praschecź, hač nocze zboro zórło mjezenarodneho schcźuwanja zatykacź.

Gdański senatowy president w Drježdźanach

Pónjdźelu dopoldnja je president senata swobodneho města Gdańska do Drježdźan pschijěł a zakkeho bohota Mutschmanna a wyschschego měšcźanostu Zörnera wopytał. W 12 hodźinach so zastupjerjo stata a města, kromy a wojeńskeje mozy w zwjedźeńskej sali radnizy zhromadźichu, bdźež so wustajenja „Němski Gdańsk wola" zwjatocznje wotewri.

Bóžom Memelcźanow wobhnadźili.

Pschi składnosći lětnjeho dnja wosjemdźesatnicy litewskeje njewotwisnosće je statny president mnohich politiskich a khlostańskich jatych wobhnadźił. 49 wosobow, kiž běsche wójnski zud zasudźił, mjes nimi wóžom Memelcźanow, so wobhnadźi. Memelcźanow běchu we wulkim prozesu pschecźiwo Memelcźanam w lěcze 1935 zasudźili. Po tutych wobhnadźenjach hischcze 36 zasudźenych z wulkeho prozesa pschecźiwo Memelcźanam w khlostarni pschebywa.

Hollandski zwonkowny minister wo wjednikowej rěcźi.

Hollandski zwonkowny minister de Graeff je w hollandskej prěnjej komorje stejiscźiskeho hollandskeho knježerstwa k dźělu wjednikoweje rěcze z 30. januara rostoźił, w kotrymž je wjednik wo němskej hotowosći rěcźał, z kotrejž matej so Hollandska a Belgiska jako neutralnaj krajej, kiž so nimataj podótkowacź, pschedstajiloj, a so ma so za to rukowacź. De Graeff k tomu wosjewi, so hollandske knježerstwo dobre wotpohlady tuteho politicźenja potnje pohódnoscza. Hollandska pak so njemóże dla niezranitosće nizozemskeho kraja z druhim krajom srěcźecź, dokelž je njezranitosć nizozemskeho kraja za Hollandsku wěz, kotruž so do srěcźenja njehodźi.

Čerwjeny pisaŕ na njebju nad Winom

Hižo pjatk dopoldnja běsche lětadło njesnateje narodnosće nad jednym Winiski zwonkownym podkrjeżom pschileczało a z kurom zwjezdźene znamjo „herp a hamor" na njebju vyhonyło. Pónjdźelu dopoldnja 1½11 hodźin wospjet njesnate lětadło nad Win pschileczała a zwoju njehańbicźiwu bolschewikisku propagandu wospjetowasche. Pjatk běsche lětadło něhdźe 5000 metrow wyšoko leczało, pónjdźelu pak hač na 2000 metrow dele pschileczała. Pódawk je na Winskich dróhach njeznate spadźowanje zhubźił.

Kaž so z Wina powě, njeje so poradźiło, zuse lětadło kommunistiske propagandu sadźerżecź. Bolschewikiski „pisaŕ na njebju" samo zwojim pschesćěharjam wucźekowacź. Lětadło je so z nětkhdźe z 300 kilometrow hodźinskeje spěšnosće pschez cźěskoslowakske mjezy zhubiło.

Kommunistiske njeměry w Lyonie.

Francozska sozialna strona njedźelu w Lyonje zhromadźiznu wotmě. Tutu składnosć kommunistojo wuzhadu, so bychu měr kazyli. Policija zakrosći a mjes njej a kommunistami z pukam dóńdźe. Pschi pukach někotrych policistow lohko zranichu.

Zakaz dobrowólnych z[illegible]ni'ku wot 20. februara

S Londona ju powź, so je ju pohodźenje mjechanego podwubjerka schšeć mozow, kiž mjesješe ju ſ „potugalskim praschenjom“ sabjerachu, wosstorčiło.

Hnydom na to ju podwubjerk pschedsydy neutralnoſtneho wubjerka seidje. Mozy, kiž ſu we wubjerku sastupjene, ju na pohodźenju dorěčachu, ſo ma salas stajnja dobrowólnikow do Schpanijeſe 20. februara w poſnozy do mozy stupjeć a ſo ma ju plan kontrolle na kraju a na morju, wo kotrymž je wubjerk wurabjował, wot 6. měrza w poſnozy platšiš. Tuto wobſamknjenje ju hižo wutoru ſhromadnemu wubjerkej pschedpoloži, ſo by jemu pschihloſował.

Wudawki za jendželske brónjenje

Londonſke nowiny "Morning Poſt" ju někotre ſajimawe nadrobnoſcje wo wudawkach za jendželske brónjenje w pschichodnym hoſpodarſkim lěcje wocžiſchcheſale. Wudawki dosahu 217 milijonow puntow (nětžo 2,6 miliardy hriwnow), potajim 53 milijonow puntow wjazy wuczinja hač w nětčiſchim hoſpodarſkim lěcje. Na wójnſke kšdźiwo ju 110 hač 120 milijonow puntow ſwuda, to je 39 milijonow wjazy hač w nětčiſchim hoſpodarſkim lěcje. Sšrědka ſa lětarſku bróń ju wo 61½ miliona puntow powjetſcha, ſo potom ſo 8 milijonow wjazy wuda, njeſnuiży 57 milijonow puntow.

Wukas wo wobhnadźenjach w Italſkej.

S pschileżnoſcju narodźenja italſkeho trónſkeho ſlědnika je ſo kralowſki wukas wo wobhnadźenjach p[illegible] poměžił. Amneſtija ju na wſchitke pschestupjenja wupschestrěwa, kiž ju ſo hač do 11. februara ſtuczile a kiž ju [illegible]ſcje njeju wuſudźile, na kotreż ju pjenježne [illegible]ania abo jaſtwowe ſkoſtanja hač do tſjoch lět poſtajene, kaž też na hižo wuſudźene ſkoſtanja, kiž ſo njeju na dźeſ hač na dwě lěcje napokoſtile. Sa pschestupjenja, kiž ju ſo ſ jaſtwom hač do dźeſaca lět pokhkoſtale, ju dwě lěcje ſpuſchczitej, pschi pschestupjenjach ſ ſkoſtanjemi dźeſe dźeſaca lět, ju ſkoſtański czaſ na ſchtyri lěta pschikročži.

Sowjetskoruskeho ſpiona w poſnocnej Norwegskej zajeli

W městaczku Tanje pschi jenym naibale k poſnocy ſtalenym fjordje Norwegſkeje ju ſowjetſkoruſkeho ſpiona Eduarda Belgonena ſajeli. W jeho domje ju ſowjetſkoruſku radiowu pschiprawu namakali. Belgonen je ju psched někotrymi njedźelemi ſ Murmanſka a Leningrada wrócił, hdźež běſche [illegible] 1936 puczował. W Sowjetſkej Ruſkej ju [illegible] wo potajnoſcjach wojetſkeje ſpionaje powuczili a [illegible] ſchto je wažne ſa Ruſku, ſo by wo wojeſkich wobſte nocžach w poſnocnej Norwegſkej ſhonił. W Leningradźe ju jeho też jako radiowego techniſarja wuwuczili. Hdyž ju do Norwegſkeje wróčił, měſeſche Belgonen wjeſe pjenjes.

Kommandėr 6. diviſije w Harſtadu tuto ſajeczje jako wožebje wažne wojnamjenja. Niż jenoż, ſo ju Belgonena jako prěnjeho woſerſkeho ſpiona po ſwětowej wójnje w Norwegſkeje ſajeli, ale wožebje je tutón ſpionažowy pad ſ dopokaſanom, kak ſowjetſoju po poſnocnej Norwegſkej czuſchla. Dotal to njeběſche mózno było dopokaſaċ.

Chilejſki ſpanježowy minister wróčo ſtupił.

Chilejſki ſwě[illegible]owy minister Cruchaga Tocornal je wróčo ſtupił. Finanzny minister Roż je ſaſtupujo jeho dźeſa pſ[illegible]wſał.

Nowe njeſrěry cła hłodu w Moskwje

Warſchawſke nowiny „Mały Dzenik“, kiž duchownym a zyrkwi bliſko ſteja, w jenym naſtawku piſaju, ſo liczba tych, kotrychž ju w poſlednim czaſu w Moſkwje ſajeli, do tyſiſow ſahła. Psched někotrymi dnjemi hłodny lud w Moſkwje zyrobowu pschedawarnju wurubi. Wobdźělniży pschi tym wokachu: „Dele ſe Stalinom!“, „Dele ſ kommunismom!“, „Chcemy tak žiwi być, kaž ju ludźo zyłeho ſwěta žiwi!“ Statna polizija ſakroczi a njemėrnikow dla napischczorevoluzionarneho prózowanja ſaja. W Stalinowej wokolinje wulki njemėr knježi, dokelž ju oppoſizijſki bóſk w ſtatnej poliziji wotkryli.

General Putna w Moſkowſkim jaſtwje wumrěł.

Każ ſo ſ Moſkwy powź, je priedawſchi ſowjetſkoruſki wojeſki ataſchej w Londonſe general Putna w jaſtwje wumrěł. Jeho běchu w ſwiſku ſ poſlednim prozeſom pschečiwo Trozkiſtam ſajeli. S hantiſkeje ſowjetſkoruſkeje ſtrony njeběſche potwjerdźenja wudawanja dóſtacz, ſo je Putna žeby ſam žiwjenje wjał.

Schef generalneho ſtaba czerwjeneho wójſka baltiſke kraje wopyta.

Njedźelu je ſchef generalneho ſtaba czerwjeneho wójſka marſchall Jegorow ſ Moſkwy do Kowna wotjeł. S litewſkeho hłowneho města poda ſo do eſtonſkeho hłowneho města Revala a do lotyſchſkeho hłowneho města Rigi.

Z hłowami wotprawjenych kopańcu hrali

Na Malagſko-Motriſkej dróży ju nazionalni ſchpaniſcy wojacy wulke ſmty czěſkarjow nadeſchli. Tucži měſachu napohład wulkeho hubjeńſtwa. Bolſchewikowjo běchu psched nazionalnym wójſkom zoſajo wſchitke wězy wurubili. Pschezo ſajm powěſcze wo nowych hroſnoſcjach pschikhadźeja. We Velezu-Malaſy ju czerwjeni wjac hač 1500 nazionalnych woſobow ſamorbowali, w Colme 400, w Malaſy ſamej wjazy hač 8000. Schtwórtych duchownych ju žiwych ſpalili. Wo woſebitej hrubokoſci a njeczłowjeſkoſci ſwědczi, ſo ju na Malagſkich dróhach ſ hłowami wotprawjenych kopaniju hrali a ſo ju jomu k temu ſ rukomaj kleſkale. Wſchědnje ſo hta, ſo natalne ſmjerſkenych ludźi ſatſělichu a jich czěła do morja mjetachu.

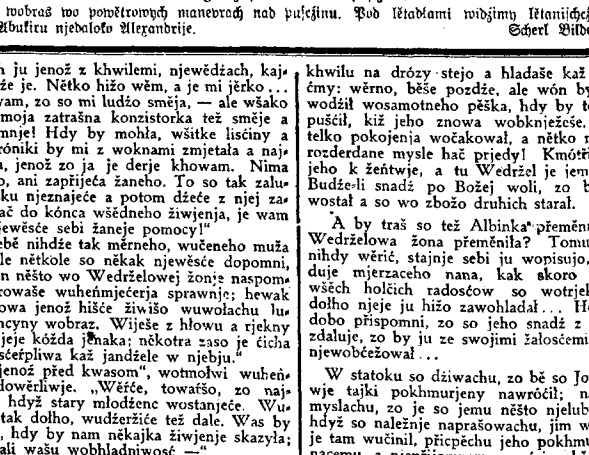
Radio

Sorjedu, 17. februara ſo ſtuſchi:

Königswuſterhauſen: 6 ſwony, tačzele. 6,30 raniſchi konzert (ſ Kölna), mjes nim 7 powěſcze. 10 ſa ſchule. 11,40 ſa bura. 12 pſchipołdniſchi konzert (ſ Wrótſławje), mjes nim 12,55 czaſowe ſnamjo a 13 ſkoſpoſcha. 13,45 powěſcze. 14 wſchelaka hudźba. 15.15 italſke ľudowe ſpěwy. 16 popołdniſchi konzert. 17,50 Hitlerka m[illegible] dźina ſpěwa a hudźi. 18 wo ſporcze. 19 wjeczorna ſabawa. 19.30 miſchtrſtwa na ſněhakach a na lodźe. 20 powěſcze. 20.10 klawérna hudźba. 20.45 hodźina mſcheho naroda. 21,15 ſtare a nowe wojeſke rokhody. 22 powěſcze. ſport, wothłóſ ſ Němſkeje. 22,30 maka nózna hudźba.

Lipſk: 6,10 gymnaſtika. 6.30 raniſchi konzert (ſ Kölna). mjes nim 6,50 ſa bura a 7 powěſcze. 8 gymnaſtika. 9.30 wiki a kuchinja. 10 ſa ſchule. 10.30 a 11.30 wjedro. 11.45 ſa bura. 12 hudźba ſa pſchestawku w dźele. 13 powěſcze. 13.15 pſchipołdniſchi konzert (ſe Stuttgarta). 14 powěſcze. 14,15 tačzele. 15 ſa ſonu. 16 tačzele. 18 hudźba k ſwjatkej. 19.30 miſchtrſtwa na ſněhakach a na lodźe. 20 powěſcze. 20,15 hodźina młodeho naroda. 20.45 ſ němſkeje dźiſkowneje frontu. 21 hudźba. 22 powěſcze, ſport. 22,30 orcheſtrowy konzert.

Berlin: 20,45 Richarda Waanerowy konzert. — **Königsbera:** 20.45 wieſkorny konzert. — **Wróſtlaw:** 20 45 komiſka opera „Wjeſny barběř“. — **Köln:** 20,45 tačzele. — **Stuttgart:** 20.45 Schubertowy zykluſ. — **Mün:** 19.30 konzert wo pſchečku. — **Warſchawa:** 21 Chopinowa klawérna hudźba. — **Praha:** 19,30 opera „Fa bičzka“.

Jendželſke lětadło nad puſczinu.

Sajimawy wobraz wo powětrownych manevrach nad puſczinu. Pod lětadłami widźimy lětanišćo a halle ſa lětadła w Abukiru njedaloko Alexandrije. Scherl Bilderdienſt, M.

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novakoweje.

54] (Pokračowanje.)

„Ow, haj, přečelo, grunt drje by był, ale my tola docyła ničeho z njeho nimamy, khiba drějenċu! Wšak sym to w korčmje wupowědał, kak ja čehniwu robotu wotbywam skoro cyliče lěto — a za dźěło so potom jenoż holcy, hdyž stej so staršej hižo zestarioj . . . Na wumeńku mamy dźěda, nimo toho dawkow wšudźe. Tuž sym so też mandželskeho stawu wotrjekł tych brěmjenjow dla! Zakhowam tu młodźeńcowu póccíwosć, zo bych Librowemu rodu njebył k hańbje — ale zo je druhdyžkuli zrudnje wokoło wutroby, to ja wam praju! Njehněwajće so, luby přečelo, zo sym tak zwažliwy — mam k wam wšu dowěru!“

„Přał bych wam, zo by to Bóh Knjez wšitko k dobremu wobročił“, wotmołwi wuheńmjeċeř, pohnuty z jimawej a wutrobnej rěču burowej. Ale potom doda zdychujo: „Z tych brěmjenjow a płaċenjow njech was wumoži — a wo to druhe njetrjebaće žarować! Něchtóžkuli by sebi waš młodźeńcowy staw zaměnił ze swojej ćwilu.“

Libra chcyše z Wedrželoweho wobliča wučitać, što traš z tym měni; ale njeběše w nim jasnje widźeć zhusćenych ćinow dla a dla stłóčeneje do mjezwoča ćapki. Słyšeše jenoż nowe zdychnjenje; wotmjelkny, přemyslowaše, što dźe Wedrželowe zadźerženje woznamjenja, a hakle za dłěši khwilu so wopraša: „Mysliše potajkim, zo je lěpje wostać swobodny, dyžli sebi wzać tu, do kotrejež smy so zalubowali?“

„Luby přečelo“, rjekny Wedržel rozhorjeny, „runje ta, kotraž je so čłowjekej zalubiła, bywa něhdy z jeho njezbožom! Tak dołho hač běch ze wuheńmjeċeřskim, sym sebi přeco chcył prawje nalutować, zo mohł sebi Barušku wzać; je so mi ža łostnje lubiła, njemóžach dočakać, zo by moja była. Zawohladach ju jenoż z khwilemi, njewědźach, kajka woprawdźe je. Nětko hižo wěm, a je mi jěrko . . . Prajił sym wam, zo so mi ludźo směja, — ale wšako so mi tale moja zatrašna konzistorka też směje a santori na mnje! Hdy by mohła, wšitke lisćiny a lejstry a khróniki by mi z woknami zmjetała a najradšo spalila, jenoż zo ja je derje khowam. Nima zmysla za to, ani zapřijeła ženeho. To so tak zalubujeće, žónsku njeznajeće a potom dźeće z njej zapřehnjeny hač do kónca wšědneho žiwjenja, je wam wuzko, a njewěšće sebi žaneje pomocy!“

Libra njebě nihdźe tak měrneho, wučeneho muža poznał; hakle nětkole so někak njewěšće dopomni, zo bě Brtoun něšto wo Wedrželowej žonje naspomnił. Wobžarowaše wuheńmjeċerja sprawnje; hewak pak jeho słowa jenoż hišće žiwišo wuwołachu lubozny Albincyny wobraz. Wiješe z hłowu a rjekny nutrnje: „Njeje kóžda jenaka; někotra zaso je ćicha kaž kurjo, sćerpliwa kaž jandźele w njebju.“

„Khiba jenoż před kwasom“, wotmołwi wuheńmjeċeř, njedowěrliwje. „Wěrće, towařšo, zo najlěpje činiće, hdyž stary młodźenc wostanjeće. Wudźerżał sće tak dołho, wudźerżiće też dale. Was by mi žel było, hdy by nam někajka žiwjenje skazyła; kóždy khwali wašu wobhladniwosć —“

Libra njewotmołwi. Běštaj hižo do poslednjeho lěsa před Jewicami dóšłoj a bórzy po „Librowej sćežcy“ bliježštaj so k dróży. Hdyž so z khwilemi mróčna roztorhowachu, a na woblozy zaswěći so něšto hwězdow, wobjewi so pod sklonom dróhi hromada njewěstych ćinow, mjez kotrymiž błyskotachu mutne swětła.

„Hižo je Bystry widźeć“, sćini bur Wedržała kedźbliweho, „nětkole zmjeċe hižo khmaniši puć, hač po tych mjezach a kamjenjach. Daj wam Bóh Knjez dobru nóc, ani was njedopřewodźu, mam daloko.“

Mužej podaštaj sebi rucy a bórzy miny so statna Wedrželowa postawa Librej z wočow. Wosta hišće khwilu na drózy stejo a hladaše kaž bjezdźak do čmy: wěrno, běše pozdźe, ale wón by tola dopřewodźił wosamotneho pěška, hdy by to njeměr dopuścił, kiž jeho znowa wobknježeše. Bě za sebje telko pokojenja wočakował, a nětko ma hišće bóle rozderdane mysle hač prjedy! Kmótřička pohonja jeho k ženitwje, a tu Wedržel je jemu zahanja . . . Budźe-li snadź po Božej woli, zo by nježenjeny wostał a so wo zbožo druhich staral.

A by traš so też Albinka přeměnila, kaž je so Wedrželowa žona přeměnila? Tomule njemóžeše nihdy wěrić, stajnje sebi ju wopisujo, kak wothladuje mjerzaceho nana, kak skoro njewukhadźa, wšěch holčich radosćow so wotrjekujo . . . Tak dołho njeje ju hižo zawohladał . . . Hórko sebi nadobo přispomni, zo so jeho snadź z wotpohladom zdaluje, zo by ju ze swojimi žałosćemi a žeđerjenjemi njewobćeżował . . .

W statoku so dźiwachu, zo bě so Jobk z Korouwje tajki pokhmurjeny nawročił; najprjedy sebi myslachu, zo je so jemu něšto njelubeho stało, ale hdyž so naležnje naprašowachu, ju wupowědźa, što je tam wučinił, přicpěchu jeho pokhmurjenosć napinacemu a njepřijomnemu pućej a běchu přeswědčeni, zo so z toho wuspi.

Ale Jobk Libra khodźeše też sćěhowace dny z dźělom z khutnym mjezwočom; a hdyž chcyše so po swojim wašnju na staršeju, sotry abo dźěda wo smjeć, wupadny wusměwk stajnje někak zrudnje.

Na póstnicy do korčmy njeńdźeše, hačrunjež jeho Terka wobstajnje pohonjowaše a jemu jeho zasakłosć porokowaše. Praješe jej runjewon, zo mi druhe starosće hač maskaradu a muziku, a hdyž so z tym holca Pruškec Tonikej dowěri, a tón Librej do swědomja rěčeše, zo by so wuprajił, što z tym měni, rjekny też Pruškej, zo je słyšał, zo přibližuje so pječe čežke časy.

(Pokrač. sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšcinje 16. małeho rožka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Maš do hłowy najprědźu wučbu dawa
A wutrobu najrjeńšo dźěsću hrožeš,
Hdyž z wobeju dźěła sama kłobosć wóje;
Najlěpša wučerka maš bywa prawa. —
Čišinski: „Sułu a dom".

— **Wo wjedrje.** Wčera je žo mjły powětr z mora a Němčiznje pichiptawił a je žo nad symnu powětr kumył, ći pichi semi leżeršche. S teho dešchcjowanje nasta. Sdoma je žo powětr cźucźiwje sczoplił, so tež w nozy njeje wjele mjerziło. Pichiptaw mileho powětra z krótkeho wjedra w tu chwilu hichcze njepschestanje, dokelž wot Islandšcze wětrow ta nijina k dobremu ranju cźehnje a zaj na wjedro w Němčej stukuje. — Jutśe źrjedu pónczło 7,10 hodź. schadża a žo 5,19 hodź. chowa. Měrźi schadża jutśe dopołdnja 9,25 hodź. a chowa žo po połnozy 12,27 hodź. — Wczera wieczor w 7 hodź. barometer 758, hygrometer pluš 6 a najwyschcjsa dnjowa temperatura 5 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer pluš 9 a najnišcza nózna temperatura 2 stop. cźopłoty.

— **Wuhlady na wjedro za jutśichu źrjedu: Hischcze dracha niewobstaine, tola mile wjedro.**

— **Wobžobowny automobil žo sapalik.** S kedźbliwoscźu dobomny železniški złužbar wcźera wjecźor wokoło 23,50 hodźin w autowej kólni autobuzoweho towarstwa sa jakši wobdowny stat tu na Tšešanšcźej dróży nimobuzy wobeš pschi. Wón samó jeneho tamnischeho pschichtajeneho sapalacź. Hdyž policajska patrouilla k temu pschidźe, žo mu poradi wóš hischcze z cźasom i kólnje storcźeć a dohrom shaschcź. Rosbuchnjenje bźehe mózne, dokelž pón palazeho wosa hischcze druhe wosły stejachu.

Bies pschecjow shożni?

Nó, chcemy sa konzert po pschecju sa skutk symskeje powoty brigady 133 š. měrza swoje pschecja wuprajicź.

— **Njesćelcelze kriminalnej policiji žanych anonymnych wosjewjenjow!** Bies pschestacźa žo Budyšcej swonkownej měšnoscźi kriminalneje policije anonymne dopisy, w kotrychž žo ludowi towarschojo sdźela cźłowiske chłostajomnych skutcźenjow winuja. Hdyž tej kriminalna policija w nimale wschitkich taikich padach śledźi, da pak z tym žiżo teńdola nima pschezo wuspěch, dokelž na žo z wosjewjenjemi bźes podpisma wobsebje wobkładniwje wobtkadźeć. Kriminalna policija pak tej dźito njewě, schto ma z taikim wosjewjenjom sapocźeć, dokelž žu najpomnjenja w nim swjetscha dopołnje njepasbasze, hkowne dypki pobrachuja, hačrunjeż pišar jazy wo podawku wě, hačž huito sdźeluje. Huito to na m saleži, so žo pikaż njemóże prawje wuprajicź, huito n nadrobnische njenapische, dokelž žebi mnšli, so henak pschespěschnje na jeho śled pschińdu. Niese nusne, wosłowu, kiž žu wo chłostajomnych sadźerżenjach shonitute anonymnje policiji sdźela. Kóždemu, kiž pucź policiju namaka, žo tam rada poda, so niepschińdże stracha, nieprawe wosjewjenje wotedacź, hdyž je dopiše wole. Pschi tym žo, kaž je žo to hižo wospjet stało, hdźcze ras na to pokaźuje, so žo po pschecju mjeno wosewierja jako dowerlíwe wobkładaje, to rěka jeho mjeno njewokasa žo na žadyn pad w aktach, a žana měšcźi njemóże kriminalneho sastojnika nusowacź, so taiske jeno wosjewi. Wobžarowacź je jenoź, so žu dźensa hdźcze ludźo, kotśiž ludowych towarschow anonymnje, taikim na zyle bojaśliwe a leźcźiwe waschnje podhladnch cźinja, město to bychu sę swojim mjenom za swoje owo stejeli: njeczełnischo drje žo cźłowiek njemóże dowerjeć. Schto pak žo z pišarjom anonymnych listow unje, hdyž jeho winowanja pruhowanja niewobsteja? ajrjedy njech žo praji, so žo pišar taiskich listow we male wschich padach wuśledźi, a so ma wón staine łodu, tunje dokelž je tak bojaśliwje sę swojim ludowym towarschom sathadźał. A hdyž žo jemu hischcze pokała, so je lohkomyślnje winowanja wuprajił, dha jenoź hischcze trocźel k jaitwu a k skubjenju cźełtnych rowow. Sa denunzjantiwn prawe powucźenje. Do cha pokłostanja niemóżemy pschińcź, hdyž sa swoowo steitnu, potaikim hdyž žo sadźerżimy kaž ludowi towarschi.

— **Sadplahowanjske kursy sa młodych katarjow.** Dźiso na wulku potrjebu hadu a njedołhahaje domjace katarnje ma žo se wschemi źrjedkami jpntacź, katarski rost ja lepsche wothładanje schtomow dobrocź. Katarske złuhi w Budyšcinje chze sa cźaź wot 3. do 4. měrza, wot 11. do 12. měrza dwaj sadplahowańskaj kursaj za młodych katarjow sarrjadowacź. Na tutych budze žo ara jenoź praktiśy dźěłacź, schtomy a winowe pjenki ureśiwja, stare schtomy žo wurjedźa atd. Po potrjebe maja žo tej hischcze dalsche kursy sawjesćeź. Wschitkenjenja njech žo stanu hač do 26. februara 1937 na katiśej schuli w Budyšcinje, na Mättigowej dróży 31. Podrobnischiny dóstanu powěsć, na kotrym kursu źmjedża wobdźelicź. Trěbne je, so žo nasche sadowne schtomy ewje wothładaja a s tym žo wunoschi polepschi.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 16. februara 1937.

Wčerawše kurwy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,17	100 čěskosł. krónow	8,656
1 do šwajc. frankow	56,72	100 franc. frankow	11,58

Barlinska burša 15. februara 1937. Aktijowe wiki **polskcjachu** na spocźatku nowehó tydźenja pornjo pschedchadnemu tydźenjej jenoź we **mało** pschemjenjeny wobras, kotryż žo wotnamjenjesche z tym, so šyrta kupowankiich pschikasow je strony publika njepschedležeše. Skoro jenostronske wobdźelenje publika na rentowych wikach dawa spóšnacź, so žo tutomu po dozpěcźu wěsteje **kursoweje** mjery na akzijowych wikach sapołożenje wólnych pjenjes w rentach wěscišche bycź sdawa. Na akzijowych wikach wotpocźowaschе wobkhod skoro wuwsaczrje jenoź w rukach kuliža a najmjeńše wobroty na kurs stukowachu. Na rentowych wikach je położenje krute. Stara wójnska pożcźonka dobu wo 0,25 proz., wudolenška pożcźonka wo 0,05 proz. na 91,75 proz. postupi. Pschemjenjenje wschelakich 5-prozentowskich emisijow Gemeinschaftsgruppe Deutscher Hypothekenbanken na 4½-prozentowske sastawne listy wobešitу sacźišchcź na burshu njeschudźichu.

Barlinske žitne wulkowiki. Wobkhod na spocźatku nowehó tydźenja jenoź pomału sahadźi a pohibowaschе žo w mjernych kolijach, dokelž žo dowós pschezo hischcze jenoź na waggonowe nakłady wobmjesuje. Liczi pak žo z tym, so budźa sa krótki cźaś sako tónkne nakłady móżne. Teź so wulke nóżije na zamjenjenje pizowanskich źrjedkow do rozkł cźinja, kotrež je žo ł wožebitym wulkasom rjadowało. Kupowanski sajim mtynow je dale jara žiwy, wosebje pschenźa žo jara pyta. Wulki sajim bé wosebje sa pschenźnej muku. Na wikach ł pizowanskimi źrjedkami tohorunja njeje wołożenje nastało. W jeczmjenjach sa ipwańnje a indusiju žu jenoź małe wobroty, hacź runjeż je potrjeba pschezo hischcze jara żiwa.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a woliwowe symło no tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny no złotej hriwnie.

	15. 2.	12. 2.		15. 2.	12. 2.
Pšenca	212,0	212,0	hrušy	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	wolka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmień now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmień, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeraclelis	—	—
kukurica	—	—	rans. wosušk	16,38	16,38
pšeńc. muka	27,50	27,50	lany wosušk	8,88	8,88
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanc.	—	—
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški		
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana sloma		
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšeńc. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,5-29,0	26,0-29,0	rěcna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 163.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 160.0 9: 174.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 166.0

Budyšcy ludowi towarschojo pokajże, so we woporu sa skutk symskeje pomogy skutkownu shromadnosć wopokasacźe!

Wosjetvésce žiwoje pschecja ł cźašom a darunje sa skutk symskeje pomogy!

*

S **Klukšcha.** (Zyrkwinske powěsće.) W lěcźe 1936 narodźi žo w naschej wožadze 43 dźěcźi, mjes nimi 1 morwonarodźene a jene, kotrež hórzy po narodze wumrě, a 2 njemandźelskej dźěcźi, ł kotrejuż žo jene hórzy pschipófna. Pschipowědako je žo 28 žlubjenych porow, ł kotrychž žo 19 tu ſwérowa. Konfirmérowało je žo 50 paczeńskich dźěcźi. Semrěło je 29 wožadnych, ł kotrychž bu 28 tu pohriebanych. Woże wotkasanje wuziwaschе 1395 spomédnych, mjes nimi 574 mužow a 821 žonow abo 740 Sserbow a 655 Němcow. 51 mjes nimi bu doma wopranjenych. Niech wožada rosće we wschitkim na tym, kiž je hkowa, Khrystuh!

S **Klukšcha.** (Stawniske powěsće.) Narodźenja: 14. 1. Kurtej Teichertei, katarjei w Klukšchu, wjesnu dźěl Lichań. fmn. 27. 1. Marei Williiej Schrammej, schewjej w Klukšchu, wjesnu dźěl Lichań, dź. — Do mandźelstwa stupichu: 24. 1. Wjedrich Adolf Wolf, šydlarski mišttr w Hužu, ł Emiliju Alwinu Baumannej, domiacej dźowku w Klukšchu, wjesnu dźěl Sakłow. 30 1. Richard Ota Hatas, samkać w Klukšchu, wjesnu dźěl Nowe Sdźary, ł Lisbethu Gert-ubu Myrgaczej, domiacej dźowku w Komorowje p. Klukšcha. Arno Leopold Mühldorfer, friśer w Schérachowje, ł Marhatu Ernu Izraelej, domiacej dźowku w Komorowje pola Klukšcha. — Wumrěli: 7. 1. Augusta Wilhelmina źwud. Domaschawa rodź. Wocźiz, wumjeńkarka w Klukšchu, wjesnu dźěl Sdźary, 76 lět. 19. 1. Marja źwud. Strympina rodź. Zawnikej, katarka w Kupojt. 38 lět. 22. 1. Bjedrich August Kopacź, bur w Sdźeri, 54 lět.

S **Barta.** (Zyrkwinska rosprawa.) Narodźiło je žo w naschej wožadze w lěcźe 1936: 29 dźěcźi (lěto 1935: 36), a to 12 hólsow a 16 holzow, 1 dźěcźo morwe. Mjes nimi 4 niemandźelske. Swjoži ſchcźeńiški žlub wobnoji 44 (35) paczeńskich dźěcźi, a to 13 hólzow a 31 holzow. Wérowaniow bé 15 (15). Pschipowědanjow 26 (21). Khowali smy 22 (14) wožobow, a to 1 morwonarodźene dźěcźo, 3 młode holzy 1 młodźenza, psches 30 lět: 2; wšes 40 lět: 1; psches 50 lět: 3; psches 60 lět: 1; psches 70 lět: 7; psches 80 lět: 2; a jako naistarschu Madlenu źwud. Granichowu ł Dubrawki: 92 lět 25 dnjow. Sna-

Wczera płacześe w Barlinie zentnar

pschenźy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožk R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — ječmjenja G 7: 8,45 hr. G 9: 8,70 hr., — wowsa H 10 7,85 hr., H 13: 8 3) hr.

Drježdźanske słotne wiki.

Howsadkow bé žo na wiki wjele pschihnało. Najlěpscha kajtkosć bé mała fastupjena. Howsaju słoł žo ł krute płaćizny pschidźelowaschе. Swini žo wo nětchto mjenje na wiki pschihwjese, hacź na pschedchadne wiki. Wutrunanje žo schtwórki wocźakuje. Teź źwinje žo sa krute płaćizny pschidźelowachu. Cźełatow bé dosć na wikach a wotpowědachu teź žadanjam. Skopy bo pomérnje derje pschedawachu.

Płućizny rěsneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

15. februara 1937 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 74

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće, młode	43
Starše	39
Hewak połnomjasne, młode	—
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 109

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene	37
Mjasne	—
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 411

Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37
Mjasne kruwy	31
Snadnje wuwite kruwy	23
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	42
Hewak mjasne jałojcy	38

Wowcy: 813

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	50–55
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	48—55
Mjasne wowcy	40—47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Cźelata: 1052

Najlěpše kormjene cźelata wot cyca	57–63
Srěnje kormjene cźelata wot cyca	45—53
Snadnje wuwite	38
Najšpatnišе	—

Swinje: 2762

Tučne swinje, přez 150 kg, cźežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg, cźežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg, cźežke	50 50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg, cźežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg, cźežke	—
Rancy	—

Hłowny redaktor Marko Smolerź. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučmanz za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerź; za nawěstki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerź. Cišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1823. — Tu chwilu tarifna listina čo. 6 płatna.

wobnych bě hromadźe 1400 (1401) a to 610 (614) muſskich a 880 (877) žónſkich abo 805 (790) herdſkich a 685 (761) němſkich. Swonka Božeho domu wuſtawſache Boże wotkasanje 88 (97) wozbožnow. Sčerši fu wunjeſke hromadze 1025,73 hriwnow, nimo toho ſa miſijonſtwo jako dary ſ miſijonſkich kaſchćikow atd. 310 hr., a wjele barow njeſnatych wobſahnych ſa ſkutki luboſće. Wiſchem hiſchże ras wutrobny džak! — Bóh žohnuj naſchu wozbadu a kóžde ſkutkowanje we njej, ſo by roſtka w tym, kiž je ta hłowa, „Jeſuſ Khryſtuſ!

S **Bukez.** (S gmejnſkeho žiwjenja.) S lětneje rosſtrjeby ſa lěto 1936 wukhadża, ſo je žo lětne rosſiczenje ſ pſchebytkom ſtónczitko, tak ſo móże žo gmejnſki leżownoſtny dawk ſniżeć. Liczba ſpomożerſku podpjeru dóſtawaznych je žo pornjo pſchedloniſchemu wo 3 wobožny ſniżika. Puczjej do Wujeżka a Zornoſtk pſcheńdżeſchtaj 1. hapriele 1936 jako dróſy 2. rjadownje do wokrjeſneho wobſhużdżiwa. Delna wjeſna dróha je žo ſnowa porjedła a ſ aſſialtom pokryła, ſ czimż je žo ſtary njedoſtatk wotſtronił. Też pucź ſ fórbarkej je žo ſnowa pohnypał a porjedźił. Sa lute dżeła bě 240 dżiwonych dnjow trjeba. Gmejnſka ſtudnja pſchi kowańi tohorunja nowy napohlad doſta. Pſchi fórbarku je žo 30 wiſchenjow ſnowa wożadżało. Liczba wobnyderjow njeje žo pornjo lětu 1935 wo wjele pſchemjeńła. Pſchi wólbach do ſtatneho ſejma je nimale zała wież ſwój hłóż wjednikej wotedała. W zyklu ſmě žo prajicź, ſo je žo gmejnſkemu ſarjadniſtwu poradźiło, hoſpodarſke pokjenje ſkrucźicź a ſ tym ſakkad ſa dalſche ſniżenje dawkow pokojicź.

S **Brěžkow.** Dwě lěcze ſtary žnu dżěłaczerja Marka, kotryž bě žo ſe ſwojej ſtótnej ſtoticzku ſ dwora puſchcził, p'chebliſko k rěży pſchiſtúdże a padny do njeje. Macź to widźawſchi, ſkocźi ſpěſchnje ſa nim a wuczahny jeho hižo bjeſwědomeho. Wożiwjenſke poſpytny mějachu polny wuſpěch.

Tuńſche ſerbſke ſpěwańke!

Njedawno piſachmy, ſo je dobroczelika ruka ſ wjetſchim darom ſmóżnika, ſo żo naituńſche ſerbſke ſpěwańke, dotal 3 hr. płaczaze, wo hriwnu tuńſcho pſchedawaja. W niedźelſkim cźiſłe Sſerbſkich Nowin cźitachmy namoſwjenje, ſo bychu ſtarſchi abo kmótſja konfirmandam, kotrejž ſ kajkjeżkniłj pſchiczinju ſerbſku paczeſku ſłužbu njeſwopytaja, tola ſerbſke ſpěwańke ke konfirmaziji dariłi. Tajkim ſtarſchim a kmótram a wěſo też wſchěm ſerbſkim konfirmandam mójenu ſłužbnicź, ſo dalokaż dor dożaha, ſerbſka knihařnja w Budyſchinje łěpſche drużiny ſpěwańſkich wo 2 hr. tuńſcho wotedawa. Wſchitżo, kiž chjeża tutu łěpſchinu wužiċ, njech ſo tehdła bórzy ſamołwja.

S **Kóderej** (Wochoń.) W nozy k njedźeli krótko po 1 hodź. we **brózni Emmy Hartmannoweje** woheń wudyri, kotryž ſa krótki cźaſ zyku brożnju ſe wſchěm inventarom a ſ wulkej mnohoſcźu ſłomy ſniczi. Bjez dwěła tu ſapalerſtwo pſchedležł. Krótko pſched wudyrjenjom wohnja wobkedżbowachu koleſarja, kotryž ſ Kóderej pſchiłhadżejo w ſměru k Wojerezam jědżeſche a kotryž dwěmaj napſcheczo pſchikhadżajmaj koleżarjam, hdyž jemu hnydom ſ pucza njejedźeſchtaj, ſawoła: „Cźińtaj měſtno, hewak waju do błóta ſajědu.“ So njeby žo njetrjebawſchi na njeho tukało, njech žo tutón koleſar hnydom pſchi wopainej kommiſiji k ſwěcźenju ſapalerja ſamołwi. Na ſwěcźenje ſłóſtnika je žo 1000 hriwnow myta wuſtajiło.

S **Wulkeho Schunowa.** (Kedżbu pſchi rólowanju.) Pſchi rólowanju żona ſ lěwej ruku do žo hibazeje elektriſkeje róle ſajědże. Na dobre ſbożo bě pomoż k ruku, kotraž rólu ſaſtaji, tak ſo ſebi żona jenoż łobżu ruku ſtócźi. Ruka bě tak krucźe ſatłukmjena, ſo dyrbjeſche żo róliny kaſchcź wudżěrnyć.

Se **Salomja.** Na Salomſko-Budyſkej dróży wożobowy wós w Scheidenbachu ſpuſchczenu ſajweru żeleſnišeje cźary pſchejědże, dokelż njemóżeſche żo wós na hładkej dróży w prawym cźaſu ſaſtajicź. Wós hakle na koliach ſamych ſaſta. Na dobre ſbożo bě móżno, bliżaju żeleſniſki wożobowy cźah krótko pſched nadróſnym pſchekhodom ſaſtajicź.

Město Lipsk wita krajne burſtwo

4. ras ſo ſakſzy burja ke kóżdołětnemu burſkemu dnjej w ſakſkim wulkomēſcźe ſeńdżechu, ſo bychu ſ tym ſwoju ſwjaſanoſcź mjes měſtom a wjaſmi dopokaſali. Sapoczał je žo 4. ſakſki burſki dżeń wcźera popołdnju, hdyż krajny burſki wjednik w pſchitomnoſcźi ſobuſtawow krajneje burſkeje rady wěnz pſchi pomniku Ericha Salie we Wiedericzu położi. Wjecźor bě w nowej radnizy wulke pſchijeże a witanje, pſchi kotrymž też krajny burſki wjednik na wuſnam ſakſkeho burſtwa a jeho dotalne dokonjenja pokaſa.

Wurjadna zhromadźizna wokrjesneho wohnjoweho zwjazka Budyskeho hamtskeho hejtmanſtwa

Ssobotu popołdnju wotmě žo wurjadne ſeńdżenje wjednikow woborow w Bělym Konju. Po poſtrowjenju wokrjeſneho woborowego wjednika wopaineho direktora Fiſchera ſ Bitkopiz, pſchednoſchowaſche kriminalny ipezialny ſaſtojnik wo tym, kak maja žo woborniži pſchi wohnjach ſadżerżeċ. Na podłožku materiala poda wſchelake wuprajenja pſchi pſcheſkyſchowanju ſapalerjow. Wohnjowi woborniży ſu winowaczi, dokelż ſwjetſcha jako prěni k wohnjej pſchikhwataja, ſo bychu ſwoje prěnje ſaczilſchcże a dalſche podawki pſchi wohnju pſchinoſchowali. Dale podawachu ſo wſchelake wujaſnjenja wo naſtaczu wohnjow, kotreż běchu jara powuczaże a kotrejž žo ſ wulkej kedżbnoſcźu ſcźěhowachu. Też njemełe ſo hjes dowolnoſcże pſchiſtúſchneho ſaſtojnika jenje ſcźeńy, wuhenje atd. ſpotorhacź, donżż njeje pſchepytowanje ſtónczene. Wotkrjeſnjo wohnjowy wjednik rosprawjeſche potom wo poſjedżenju krajneho wubjerka w Drježdżanach. Sa krajneho woborowego wjednika je ſa wopaitny direktor Ortloph ſ Drježdżan pomjenował. Cźeſtne ſobuſtawy ſmědża uniformu nošnyċź a tohorunja ſobuſtawy ſtarobneho wotdźělenja. Knježeŕſtwowe ſnamjo maja też wohnjowi woborniżu nošnyċź a to na lěwym hornim rukawje w cźěmno-cźerwjenym wuſchiwanju na cźornym polu ſ mjenom pſchiſtuſchneje woborny. Wſchěm woboram žo dżał wuprajiſ a pilne ſběranje ſa ſkutk ſymſkeje pomoży. Dale žo dżěli, ſo je žo prěnje cźeſtne ſnamjo ſtatneje wohnjoweje woborny 1. rjadownje w Budyſchinje cźeſtnemu kommandantej Eckhardtej ſpožcźiło. Po tym ſcźěhowaſche rosmołwa wo roſzohnowanju žo je 60 lět ſtarymi towaſchemi. Tuto ma žo młode jutry dop. w Króńje ſ cźěſtej ſwjatoczńoſcźu wotměcź. Piſches 250 towaſchow pſchi tutej ſkładnoſcźi ſ wobory woteżdże. 13. měrza popołdnju w 3 hodź. ma žo w Bělym Konju wólba noweho wokrjeſneho woborowego wjednika ſtacź, je-li pſched tym žo tutón wot hamtſkeho hejtmana njepomjenuje. Pſchi tutej ſkładnoſcźi ma žo nowy wokrjeſny woborowy wjednik ſwjatoczńe ſapokaſacź, a dotalny ma žo ſwjatoczńe ſe ſłużby puſchcźicź. Woborowy wjednik Heute ſ Budyſchina podżakowa žo towaſcham Khelnjanſkeje woborny ſa pſchikładne dżěło pſchi poſlednim wulkim wohnju w Khelnje

Wusudźenja

§ Njeſprawny cźłowjek. 34 lět ſtary Ota Pawoł Scheidemann ſ Brětnika bě jara njeſwórny, jako na ryczerſtwie w Lejnje dżěłaſche. Dokelż bě žo ſ zyłym ſaſtaranjom pſchiſtaiił, njemóżeſche żone prawo na deputat. Jemu pak žo dopokaſa, ſo bě na ryczerſkulje mloko kradnył. Dale žo na njeho tukaſche, ſo je ſ pjezwadłom, kotreż wſchědnje ſa kruwy a ſwinje dóſtawaſche, małe dżěłby Willjej Bochej ſ Leina poſtrikał. So je Bloch też kradnjene mloko wot Scheidemanna dóſtawał, njemóżeſche žo dopokaſacź. Hamtiſki ſud w Kamjenzu bě 14. 10. 1936 Scheidemanna paduſchſtwa a pſchefſchiwjenja bła a Bloche dła njepſcheſtrowzeho khowanja kradnjenych wězow, kóżdeho k jaſtwu na 2 njedźeli ſaſudźiſ. Powołańſke jednanje pched wulkej khłoſtańſkej komoru krajneho ſuda ſtónczi ſo ſ tym, ſo Scheidemann dła paduſchſtwa mloka měſto ſ 5 dniam jaſtwa k 30 hr. pjenjeżneho khłoſtanja ſaſudźi, hewak pak jeho wuminowa, a ſo ſo jednanje pſchećiwo Blochej na ſakładże amneſtiſe ſ 23. hapriele 1936 ſaſtaji.

§ Njeſwórny pokładnik. Jemu dowěrjene pjenjezy pſchefkſchiwił bě w Njeradżezach rodżeny tam hydlazy 41 lět ſtary Arthur Franz Wolf. S nim měſjeſche żo we Khróſcźiżach rodżeny a we Motrowje bydlazy 31 lět ſtary Jurij Lukaſch dła pſchefkſchiwjenja a njeſwórny pſched 1. wulkej khłoſtanſkej komoru ſamołwicź. Wolf je paduſchſtwa dła a dła wotmyſleneho ſapaleſtwa hižo pokhłoſtany. Mějeſche nadawk, w Njeradżezach a druhich wſach wot ſobuſtawow jeneho ſjednoczeńſtwa pſchinoſchki, ſaſtupny pjenjez a nowinarſke pjenjeſy ſ pomożu podpokładnikow ſběracź a tute měſacźnje wotedacź. Lukaſch bě podpokładnik. Po wobſtórſkibje bě Wolf w cźaſu wot kónza 1935 hacź do 6. 2. 1936 nehdże 600 hriwnow a Lukaſch ſnaimjeńſcha 50 hr. naſběranych pjenjez ſa ſobu wuſłk a žebi tak njeſwěru dopuſchcźił. Lukaſch to ſam waſche. Prajeſche, ſo je na dźerane pjenjezy měſacźnje prawje Wolfej wotedał. Wolf to wobtrucźił. Njedpak, ſo je 55 hr., kotrejž bě wot Lukaſcha doſtał, pſchećiwił. Dalſchich pjenjez pjeża njeje ſa ſobu wużił. 5. februara 1936 měſjeſche żo pruhowanje podpokładje, kotruż Wolf ſaſtawaſche. a pruhowanje wobſtatka ſnamkow pſchewjeſcź. Na Wolfowe proſchenje bě żo tuto pruhowanje na 7. februar 1936 wotſtrocźiło. 6. februara 1936 bě Wolf po ſwojim ſamoſnym wuſnaczu ſwój dom ſapalił. Po jeho wuprajenju běchu żo pſchi tutym wohnju wiſchż pjenjezy a wobſtatk ſnamkow ſobu ſpalile. Sso wě, ſo żo tu tukaſche, ſo je Wolf woheń ſałożił, ſo by ſwoje pſchećhiwjenja ſakrył. Swěrcźi żo, ſo je Wolf ſam a też ſ Lukaſchom huſcźiſcho wulke worcźiłny cźiniċ. Wichi inſdżeńkej ſaſtuſkje pſches 20 hr. wucźinjaſej, měſjeſche ſe żebje, żonu a 3 dźěcźi ſo ſtaracź. Lukaſch ko bjes napokazenja wudawkow wuwinowa. Wolfa pak ſa winowateho ſpóſnichu, ſo njeſe jeneż pſchidatny pjenjez 55 hr. wucźinjaſy, ale też wjetſchi dźěł ſwěſczeneho njedoſtatka pſchećiwił. Ssud jeho ſ dotalnemu khłoſtanju dła ſavalerſtwa, 1 lěto khłoſtarnje wucźinjazemu ſ dalſchim 5 mjeżacam khłoſtarnje a k pjenjeżnemu khłoſtanju, 100 hr. wucźinjazemu, abo dalſchim 10 dnjam khłoſtarnje ſ napokazenjom wudawkow ſaſudźi.

Powěśće z cyłeho ſwěta

Cźeżke lawinowe njeſbožo na Monte Roſa.
300 metrow ſchěrokа lawina, je 8 Milanczanow na ſnjehakach ſaſypła.

S wjerſchka hory Punta Grigia w horinje Monte Roſa puſchcźi ſo hobrſka lawina, kotraż 8 Milanſkich ſportarjow na ſnjehakach ſaſypa. Jenoż dweju mójachu wukhowacź. Skupina ſportarjow, mjes nimi jena żona, běchu ſo ſ Greſſonez njedźelu rano na pucź ke Karlowej Hácze podali. Wotbocźichu wot zyłe hjeſtrašneho puczka, najſkerje ſo bychu zebi lawinu, kotraż bě pſched nekotrymi dnjemi jeneho lěkarja ſabiła, ſebi wobhladali. Tola też tutón pucź bě ſa nich hjeſtrašneho a njewobcźežnu. Nadobo pak ſo nad nimi ſnjeh hibacź počza a ſroſcze do hobrſkeje lawiny, nehdże 300 metrow ſchěrokeje, kotraż ſportarjow ſaſypnyła. Nekotriſi złowniży běchu ſakoſtny pſchipad widżeli a pſchikhwatachu hnydom na pomoż. Sa krótki cźaſ mójachu żonu a jeneho wobdźělnika ſtrowju wuthowacź. Pytanje ſa druhimi bě jara wobcźežne, dweju druheju morweju namakachu.

13 ludźi bě ſaſypło.

Po powěſcźi ſ Londona ſu ſo we wuhlowej jamje we Monohaggi w auſtralſkej prowinzy Viktoria 13 dżěłaczerjo pſchi roſbuchnjenju ſaſypnyli. Dotal ſo njeje poradźiło ani jeneho wuthowacź.

Towaſtwowy powěſtnik.

Huczina. Skupina „Sernicźka“ ſeńdże ſo ſchtwórtk wjecźor we 8 hodźinach pola Teuricheje w Huczinje k ſpěwej a ſabawje. Naſche ſobuſtawy Domowiny ſu wutrobnje pſcheproſchene. Staroſta.

Ralbicz. „Lilija“ ſpěwa dźenſa wutoru wjecźor 1/8 hodź. pola Brěſanez w Ralbicach. Pſchińdźeże ſaſo wſchitzy! Dirigent.

Khelno. „Domiſna“ ma njedźelu, 21. małeho różka, wjecźor we 8 hodźinach pola Schježez generalnu ſhromadźiznu. Wſchitke ſobuſtawy ſu na nju wutrobnje pſcheproſchene. Staroſta.

Pančicy. „Lipa Serbska“, ſpěwny wotrjad Domowiny za Pančicy a wokolinu, zeńdże ſo ſtwórtk 18. febr. pola Měrcźinkeo w Pančicach. Spěwakhmani ſobuſtawy Domowiny ſu nam witani.

Serbske a němske

SPĚWAŔSKE

jednoreho a też najlěpšeho wuwjedżenja dostanjeće stajnje we

Serbskej knihaŕni

w Budyšinje w Serbskim Domje

Zacynkowane

bowy, 30 cm . . . . 1,00 hr.
wanje, podołhojte, 50 cm 2,70 hr.
čerpaki za juchu, 22 cm 1,35 hr.

SIEGEL w Budyšinje / na Zadnjej Bohatej hasy 15 / blizko Butrow. wikow

Dwójcy wunošne

je wuspěch stajneho podawanja nawěstkow do

Serbskich Nowin!

Tuta reklama je zawěšče najlěpša!

Wšitko za čěšenka

Kožilički, kholowčki, drasčički, suknički, khomaročki, zawički, bančički, łački a wšo druhe, štož trjebaće za strowoſć a też za rjane zdraſenje, namakaće we wulkim wubjerku pola firmy

Budyšin :: Serbske hrjebje 2

Pilnu służobnu

Mustrowane

holcu

jako jenječku, kiž znaje wšě dźěła porjadn. hospodarſtwa a kotraž hižo w dobrych domach służeše, zamóże derje warić a wušehlić, kiž ma lubosć k dźěćom, so k 1. haprielej do ójstwowneje domjacnosće, 2 doroſcenaj a 2 dźěśći (9 a 11 lět) pyta. Zamołwjenja z wotpisami wuswědčenjow a z wobrazom na

dr. Hermannowu,
prawiznik w Drježdżanach-A.
Canalettostraße 17

Schaaf

židźane tkaniny

za šórcuchi

SERBSKE NOWINY

su dźenik serbskeho ludu a našeje domizny

Rozprawjeja wo wšěm, štož našeho človjeka zajmuje, tohodla dyrbja do kóždeho serbskeho doma. Su tunje, dokelž płaća měsačnje jenož 1,50 hriwnow

Přiłoha k čisłu 39

SERBSKE NOWINY

Wutoru 16. februara 1937

„Chcył je knjez hólčik wjedźeći“

Wot H. D.

My Serbja žmy khudy narod. Njemóžemy tak milijonami dźełacź kaž druhe ludy. A tola wobhładźujemy hišćeze drohotne pokłady w naščej rěči, w naščich sćichnjach, w naščich rěsnjach. Tak mnohi je njesnaje abo njecha snacź.

Jenicźka narodna pěseń nam hišo telko sjewja z dawnych cźasow. S kražneho wěnza narodnych spěwow serbskeho ludu wuschcźipimy jednu kwětku — zunju, kražnu. Schtó njeje pschi wječeršej sabawje žłykschał a žobu spěwał rjany narodny spěw: „Chcył je knjez hólcźik wjedźeći.“

1. Chcył je knjez hólcźik wjedźeći,
kak w zujnym kraju je.
2. Dak je žej dźełacź krytu wós,
schtyri brune do njeho.
3. Dak je žo wjesćź psches tajki kraj,
hdźejž ludźi pschahaju.
4. Pschahnyli žu hólcźa do pkuha,
do pkuha cźežkeho.
5. Hdyž shoniko to holiczo,
jeho lubka najlubscha,
6. Daka je žej dźełacź krytu wós,
schtyri brune do njeho.
7. Daka je žo wjesćź psches tajki kraj,
hdźejž ludźi pschahaja.
8. „Wupschehúcze luboh' z pkuha mi,
z toh' pkuha cźežkeho.“
9. „„Mój'schli nam pyschnje rejwacźi,
prawje z horda stupacźi“.“
10. Holcźka ta pyschnje rejwasche,
prawje z horda stupasche.
11. Hólcźik tón dźěsche z pkuha won,
z toh' pkuha cźežkeho.
12. „Měj dźak, měj dźak, ty holiczka,
so sy mje wumahła.
13. Boka žo moja lubcźiczka,
nětk budźesch mandželka.“

Schto sy žebi pschi tym myślił? So je to někajka wumyslenka z nowischich cźasow? Abo so je to powołanka stareho serbskeho baśniwa a woprawdźitu wołas serbskeho žiwjenja? Rozhladujmy žo w scźěhowazym a wobhladajmy žebi podawk, wo kotrymž žo nam powěda. Stawiznistich sapiśtow nimamy, ale žłyšimy woprawdźitośće je stawiznow najemy. Hdy je tuton spěwał nastał, schtó je jón pěsnił — wschо to njewěmy. S wobhaja mózemy jeno žudźicź. Sawěcźe je spěw je starego cźasa — wjele stow lět do sad, hdyž naše Serbstwo žo hišće we psches wjetšche kraje rospscheścźerało. W cźasach, hdyž mějachu naschi Serbja po rycźerskim waschnju hišćeze swojich serbskich knjezow — semjanow.

Stawiny nam powědaja, so je w Durinskej we frencowskim wěku knježił krajny hrabja Ludwik II. abo Želězny (1157—1170). Tón žo wjele wo swój kraj njestarasche, ale lubowasche pschede wschém hońtwu. Jeho semjenjo dawachu žebi žiwoje wobšćěrne pola roboćźanam wobdźěłacź. Do cźežkeho pkuha pschahachu khěžkarjow a z tkhudom jich pohonjachu. Nětkrótkuli žo tam morwy na semju swjesy. To bě pola tutych semjanow tak waschnje, dokelž běchu lubžo tuńscheí hacź štót. Tón dyrbjachu žebi kupicź, ludźi pak žebi nakupichu.

Tutón Ludwik žo ras blisko pschi swojim hrodźe Wartburg, jako jednory hajnik dorasćźeny, z někajkim kowarjom do rěcźow da. Wot toho sajźłyschа hrabja wo žurowym dracźowanju ludźi. Wón wěs pschepytowasche a khkoltasche semjanow. Hrabjoju drje spytachu, na-

Wěnc z pěsnjow Pětra Mlóńka

Pětr Mlóńk a hodźiny.

Wot dwanaće hodźinow
Tych mi přisudźenych dnjow
Budźe — moja wutroba —
Jedna moja poslednja.

Dokelž pak njej' wědomna
Nam ta smjertna hodźina,
Chcemy tola kóždźičku
Dźeržeć za tu poslednju.

Jara wulku ważnosć ma
Kózda naša hodźina.
A tuž chcemy, přećeljo,
Wšitke ważić wysoko!

Jónu tam we njebjesach
Njeliča po hodźinach,
Ně, tam žadyn časnik njej',
Njebliži so k wječorej.

pscheczo njemu wojowacź, ale wón jich jbi a saja. Nětko buchu na jene polo dowjedźeni a město koni do pkuha sapschehnjeni. Tři dny dyrbjachu schtyrjo a sašo schtyrjo porjadu pluh cźahacź, a Ludwik sam jich z tkhudom pohonjeschе. — To nam stawišny powědaja. W Durinskej potajkim žo tole stawasche, so ludźi pschahachu. Tuž je lohko możno, so je žo naschemu „knjesej hólcźikej“ we žušednej Durinskej tak krudnje jeschto.

Spěw pokasuje tři dźeliny: 1. Hólcźikowe puczowanje (1—4); 2. jeho wumoženje (5—11); 3. wobeju žobu (12 a 13). Wobhladajmy žebi spěw nětko bliže.

Schtó to bě, tón knjes hólcźik? Bohaty Serb z wobodneje krajiny, semjan. „Knjes“ Serbjo nikomu druhemu njerěkachu hacź rycźerjej a duchownemu. Schto bě nětko pschicźina „hólcźkowcho““ puczowanja? Rycźerjo wopytowachu žo a jěźdźachu do žušednych krajinow. Naš knjes hólcźik trasch też! Ale je to jenicźka win? Ně, najsćerje lubowasche holiczo. Ta pak wo njeho njerozbjeźe abo wón niz wo nju. To trasch bě wina jeho wotkhada. Běchu žnadź žadźewši žeńtwy. Rosmjerjany trasch je knjes hólcźik wotjeł. Schto chcyše wón w zubje? Wědźeć, kak w zusym kraju je, w kraju Němcow. Chcyše spóznacź jich sarjadowanja a žobu w jich domisnje, dokelž doma jenoj jich žebicźiwosć widźeše. Chcyše widźeć žobu tych, kotříž Sserbam swój pschah nakładowachu, kaiki rjad a žiwjenje maju doma. To bě potajkim wědomostne puczowanje.

Nětko pschihoty na pucź: „Dak je žebi dźełacź krytu wós.“ To je wós, niz je krytu, kiž ma krym. To njeběše pkachtatu, ale wós z krutym krywom. Běsche to najsterje drjewjana khěžka, w kotrejž możesche, trjebaše. spacź. Do wosa daschе sapschahnyli schtyri brune. Wós bě cźežki, tohodla triebasche žylny sapschah. Pucze běchu hubjene, sa konje draczina, ale je schtyrjomi to dźěsche. Khudak tón knjes hólcźik runjewon njeběsche, hdyž możesche žebi to dowolicź. S toho, so je žebi tajki wós dźełacź dak (kaž posdźišcho też holcźka), widźimy, so je tuto rjemjeslo, wojnarstwo a wojstwarstwo, pola starych Sserbow wubokonjane bylo.

„Dak je žo wjesćź psches tajki kraj, hdźejž ludźi pschahaju.“ Psches tajki kraj — to njewěmy. Ale, kaž prjedy hižo pokasach, stawasche žo to w Durinskej, so ludźi pschahachu. Tuž je mózno, so je psches Durinsku puczował. Schto je tam nałshonił? Srudne wěsći! Ssu jeho do pkuha cźežkeho sapschahnyli a konje a wós jemu wsali. Kak je žo to stało, pěseń njepraji. Mózno, so je jeho nětajki rubježny semjan sajał jako zuńnika a do njewólnikow storcźił. Abo žnadź je na druhe wa'chnje do pkuha salékł? S druheje narodneje pěsnje „Wschiśk je i Mischna młody pan“ shonimy, so žu stari Sserbja też hrali. Tam rěka: „Pschéhrał je wojo, pjenjesy“. Naš knjes hólcźik je trasch žo i němskim semjanom do hracźa dał a wscho swoje pschéhrał a stónźnje žebie žo-meho na hru stajił. Běsche to pola Němcow a naiskerje też pola Sskowianow tamnych cźasow znate waschnje, žebie sameho pschéhracź. A tak je žo naschemu hólcźikej też sešcho. So žo jemu to swodobako njeje, mózemy žebi myślicź. Ale kak žebi pombacź?

Tola pohladajmy ras do jeho domisny! Schto tam? Horde holcźo bě jeho wotpokasało — wón bě roshněwany woteschoł. Nětko bu jej žel. Wona žo ja nim žedźł. Shonika je, traich psches zwjnch fórmanow, wo jeho srudnym wošudźe. Luboseć niesnaje ...row, a ju rěki njehasća. Nětko wona widźi, schto je stworiła. Niemóże žo wiazy dźeržeć a puschći žo ja nim. Chze jeho pytacź. Holiczo žo na pucź runie tak pschihotuje, tak knjes hólcźik: krytu wós a schtyri brune. Po dołhim pytaniu namaka žwojeho lubeho a łada jeho wuźwobodźenie. S cźim jeho wukupi? S pjenicźami niz, ale ł pyschnej reju! Reja je mózny žrědł, kaž je hilo Herodes z Herodiašowej naschonił. Reja je prastara šabawa. ale pschezo łako ludźi wobkuśkuje — sa pyschnu reju też naich hólcźik dosta šwobodu. Tuto wumoženje pscheš reju dopokasuje też ł dawna znatu wuśtojnosć Sskowiankow w rejach.

Hrózbna cźěkańca ze zajeća

Po wěrnym podawku se žwětoweje wójny.

(Potrjacźowanje.)

Se špěschnej krocźelu stocźi na stronu do kuta runje wopuschcźeneho domkeho, sadźerża dych a žłuchasche — wjepokasa-li jemu dalschi ropot smjer. Wokoło schtwórcź hodźiny steješe Marwiz njeschibuje žo a žłuchasche, wocź do wschich kónźin wobroczejo.

Niczo njebě widźecź a žłyschecź.

Marwiz stupi i wukuka a dźěsche pucź mjes kolijomaj napjet, wobhladuje žebi semju a frontu twarjenjow. Tam a žem sajwěcźi žwoju dybiacźnu lampku.

Tamle, nětkotre metry psched nim, žwěcźeše žo mjes kolijomaj nětchto w módrym žwětle jeho lampki. Želejne bóžko to bě — žrubje spichprawjene — kotrejž wěsće do fabrizneho grata nieštuschesche.

Mažna namakanka!

Nětko bě jemu prjedawschi klinkot hnydom jasny. Morzijowe bóžko bě nechtó žhubił a pschi padnywschi bě do kotlje prażto.

Kak błóžto tam pschiidźe? Schtó bě jo žhubił — a a bjes šlěda cźeknył?

III.

Wobhladnimje, kóždeje hary žo hladaja, wlecźeše žo Morwic w sćinje thežom dopredka, doniž dołhe twarjenje kachlow w błukim žwětle nistich woknow psched nim nieleżeše.

Nadobo mitny žo žrjedź twarjenja, žnadź tśiwcźi abo schtyrcźi krocźelow pschd nim,

nětko špěschnje pschesnje pucź

a žhubi žo w sćinje pódlanskeje khěže.

Kaž sprostnjeny steješe Morwic a žłuchasche, doniž jemu někajki ropot niepscheradźi, kdže bě žo cźłowjek žhubił —. Cźakasche, kdže mohł žo snowa wunuricź.

Tamle — dźeśacź krocźel dale — wrócźi žo postawa snowa psches pucź — a cźérjesche — wótrje jachło — wuwanje wokoło thěže kachlow.

Marwiz storhny pistolu še saka a cźérjesche tak chěše hacź mózesche še spodźiwnym cźłowjekom.

Nětko wędźeše wécźe, so to zadyn pschiśtajeny šabeiti njeje, kiž tule žo thowaja cźéka.

Hdyž wokoło rózka twarjenja na małym městnje žo pokładny, žłyschesche z boka na lěwo wótry łuk, taj ty wulki łuch železa z wotmachom na semju padnył. Tak špěschnje hacź mózesche, thwataiche Marwic sa łušom — tola njewidźeše a njeślyschesche nicźo dale.

Dźeše hacź hodźinu pschepyta wscho wokoło blišćich fabrikiich twarjenjow, pschepyta tóžde durje, tóžde wokno — njenamaka pak to najmjeńšcheho.

Wěsche cźłowjeka na njemdrej cźékańcy widźał — wótry łuk (prażnjenje) žłyschał — wscho w hjespoźrědnej blišćosći — a tola njebě mózno, naižnadnischeho wuśledźicź.

Njewěste šacźuje hrožazeho štracha pschewża jeho. — Sso dlijo dźěsche stónźnje k zentrali strażowaneje štužby, so by nadrobnu rosprawu sa wjednistwo fabriki napiśał.

Ale nasajtra wuśhóda žo zyła potajna hra.

IV.

S błukim hrožazym hłošom rujachu sireny fabriki do sašnoje rańšeje cźišćiny.

Strótka = ikrótka — z dołha = z dołha — tak wotrażowasche žo na fabrikiich twarjenjach a daloko w dolinje rěki wotbłóž rujozych synkow. Kóždy, kiž to sašłyscha, wjedźeše, schto to rěka.

Mójnjy jeczi z ruškeho łéhwa pschi wulkej tworni běchu w nozy cźeknyli! Swut kirenow wschitkich napominasche:

Strażujcźe! Sadźerjcźe cźékańcow!

600—800 ruskich sajatych, kotrymž 35 němskich krajnych wobornikow strażowasche, pschebywasche w hobrskich barakach, kotrejž bo tworni pschidruźichu.

Wjazy hacź ižt schtwórcźiny jatych dźělasche we wschelakich wotdźělach fabriki, a wschitcy cźinjachu to rad, dokelž wudźělki njeběchu ł niepośrědnej muniziju a dźělo jim tróschku sašłužbu pschiniješe na spokojenje wschelakich pscheczow — a dźělo wotwobrocźi myśle wot cźeźkeho dónta.

Jeden cźas, prjedy hacź na dźělo dźěchu, bórsy po budźenju, běchu žo dohladali, so tu někotři jeczi njejdu.

Tomauf, Kystow a Turgler!

Prěnjej dźělaschtaj w tworni, Turgler pak w krawzowni: w nozy běchu wschitzy tśo w schtwórtcźi barazy zhowani. Zadyn njemeźesche njesnjeślíwe dźělo, a na zanym njeběchu njepokojnosći spóznali.

A tola njemóžachu tutu jatbu wjazy snjesć — a běchu zhromadnje cźekнuli, bynnjej z prjedawschich posnytow někotrych towaršchow wędźeli, so žo sa někotre dny žošu popadnu, pokhłoitaja a žo do cźeźkeje žłužby staja.

Pomyślenje na naimjeńšchu możnosć wuśpěcha — a błiska hranija jich k tomu pohonjowaschе! A rosumne rozważowanje njeběsche tu możne; — z dźiwjej mozu honjesche jich po myślenju na žwobodu do tuteho, hdyž tej njewěsteho pschedewsacźa.

Jenoż prjecź wottud! — Jenoż sašu žwobodni bnći! Radicho hłód a cźwilu cźerpjeci. Jenoż thěsle pisches mjesy a k žonje a dźěcźom, kotśi žo lěta dołho wo nich strachuja a rudźa. Hdyž su tas niżiny rěki Pschemiju dozpěli — potom nowu horzu prośtwu k žwiatej Kasanskej macźeri a z nowej nadźiju nuts do nitkeje wody, ruce k hranizam! A hižo je nikki żeleny brjoh se schkitazynmi kerkami doscźehnjeny! — Swobodny! — Swobodny!

Dźeń wote dnia — haj wo žnje niewupuschcźiwy tute wobrazy duschu; tu žaneje druheje wólby możno njebě, tu dyrbi žo spytacź, kwaklu łajecja wotcźišnyć.

Swobodni chżedźa łažu bnći. Zonu a dźěcźi sašu namakacź! A hynnjej pok žiwjenja na hrazki Kajiti! Spytacź žo dyrbi!

Pschi rańšichim pschelicźenju wotdźělow žo hnadom wupokasa, so tu jeczi njejsu.

V.

Hara w łéhwje — hara w tworni — wucźe sirenow, kotrejž tlinczeše pscheradniżay po rhytmje: ikrótka = ikrótka — z dołha = z dołha — dałoko po zyłej dałokej a šćerokej krajinje.

Nětkotre mjeńšchiny po tym, so běchu sa tym pschišchli, wędźeše zyła wokolina, so jeczi žu z łéhwa cźeknyli a so ma tódy pombacź — kaj pschi šćedźenju sa naškelenej dźiwinu, jich sašu popadnyć.

Pschi tom wešo na to njemyślachu, so žo cźeknjenju najjednotrischeho cźłowjeskeho prawa „žwobody“ mozowacź syntachu, kotraž žo im sapowědźeše — haj sapowědźicź dyrbješe po wójnjtich sakonjach — kaž milijonam w žamym cźasu na zyłym žwěcźe!

Zyłe fabrikile sarjadowtkow a sastojniżu žo seńdźechu. Po wěśtym rjedźe žo barakі a wschć dźěle tworne pschepytachu. Bórsy žo wupokasa, so jeczi njejsu wjazy mies murjemi fabrikі; tola njebě mózno, so móhli wyšoke murje pschełeźeć, runje tak njemóžachu po żelesnjikej cźaze, kotruż dla kolijow žana murja njewobdawasche, wucźeknyć. Tutu cźaru, kotraż bě jenoż sto metrow dołha. schkitasche žoia straża. Potajkim žu hišćeze nědźe we fabrizy! A l e h d ź e d h a j i c h p o t a c z ? Zyłu fabriku pschehladachu. (Skónczenje seźěhuje.)

Hólcžikowy dźak nětko bě, so žebi swoju lubku za mandželstku wza. A wschitko so derje a zhožownje skónči.

Tak to běše w starych časach. W naschim času też někotrutkuli knjes hólcžik žebi sajźdze do zuseho kraja a pschiwjese žebi zuju — sapschah do pluha cžerkeho na cžaš žiwjenja — bjes wumołenja. Nětko wě, kak w zusym kraju je. Swój k swojemu, to budź nasche heslo.

Salimala je też stara, słowjeśowa twórba wědźeć, rejwacžić, stupacžić. W pšimje je tuta słowjanska, staroserbska forma sastorcžena. Schkoda jeje! Lud, wožebje w katolskich stronach, ju hischcže wužiwa.

Spóznali smy, kelko bohatstwa w jednej jenicžkej narodnej pěsni žo khowa. Kelko pokalkow na stary cžaš, kelko wuckbow za nowu! A nun Serbja smy hischcže tak zhožowni, so mózemy telko, telko krasnych spěwow mjenowacž swoje. Dawajmy jim tu cžesć, kotraž jim pschisłuscha. Spěwajmy wschudom a pschezo nasche rjane serbske spěwy. „S zusym n'ech so zuły dasi!" To je telko wobsidneho a nieschwarneho, schtoż so w zusych pěsniach k nam cžinjeli. To dajmy a dorbimy rasnje wotpokasacž. Nasche narodne pěsnje su pěkne a pschistojne! Tuż sakliną wschudźom na Serbach serbska pěseń, serbski

Michał Domaška:

Česny wěnc za Pětra Młónka

Hlaj, mjeno znate po Serbach
A też we Serbskich Nowinach
Je mjeno Pětra Młónka;
Tón puścił je so ze swěta,
Kaž w swojim času hałoza
So pušči też wot zdónka.

Hdyž běše cichą njedźela,
Bóh swojeho sej přećela
Za njebjesa je zhladał;
Tu nětk swój běh je dobežał
A kónc je zbóžny namakal,
Kaž dawno je sej žadał.

Wón stroštnje dźěše po puću —
Hač snano kročel poslednju?
Ach Boži puć je dźiwny;
A mysle běchu horjekach.
Kaž po wšěch jeho kročelach.
Tuž Bóh Knjez jeho kiwny:

Pój podružniko, wopušć swět,
Wšak dwaj a wósom dźesat lět
Sy na nim hižo přebył;
Nětk noha pak je wustała.
Tuž ścelu tu ći jandźela,
Zo dlěhe delkach njebył.

Hlaj, Pětrje, mjena mojeho,
Cas žiwjenja sy bojał so
A nosył wěry kabat;
Tuž před smjerću też nimaš rzeć;
Stož nasył sy sej, pój nětk žnjeć
A swieći wěčny sabat!

So swoje stare črije zuj
A ćiše w rowje wotpočuj
A sprócny hladaj spanjał
Dźi za swojimi wótcami
A mjez nimi tam z měrom spi,
Dóńž njedočakaš rania!

A přez Božeho jandźela,
Hlaj, dźiwna swjata ćišina
Nětk z jenym dobom nasta;
So duša zběhny hotowa,
So zeńska hěta rozlama
A wutroba bić zasta.

Swět, tón je polny njeměra
Wot kolebki hač do rowa,
Bóh pak sej swojich skhowa.
Ty Jezusa sej lubował,
So k ludu serbskemu sy znał,
Budź česć ći hač do rowa!

Před hlowu starej, šědźiwej
So ludo serbski, pokorjej,
Česć přećelow sej swojich!
Na Pětra Młónka spominaj!
Bóh přećelow ći swěrnych daj
Też dale z bjedrow twojich!

Budyske stawniske powěsće

Pónđjelu 15. februara 1937.

Narodźili žu žo: 11. 2. Njemandźelski žyn. — 12. 2 Njemandźelski žyn. — Gerhardej Walterjej Jenčžej, mobellowemu blidarskemu mischtrej, džowka. — Pawołej Makšej Ramzu, žedlarjej, džowka. — 13. 2. Makšej Herbertej Bergmannej, lakérarjej, žyn. — Hanšej Albertej Kurzenbergerej, krajnoźudnišemu radže, džowka. — Njemandźelski žyn. — Adolfej Reichertej, pischcželetwarzej, žyn.

Wumrěla je: 14. 2. Fannу šwud. Saebischowa rodź. Seidlerez, wudowa po měšchcjanoscže, 88 lět.

*

Swsójbne powěsće.

Wumrěli: Jan Wagner w Brětni, tšelniski mischtr, 77 lět. — Hana Bertonowa rodź. Nowakez w Muckowje; pohrjeb budže žrjedu w 1 hodź. w Cžornym Khołmcu. — Rentnar Hermen Jur ſ Bólertz pola Kamjenza, 65 lět. — Marlit Skopina rodź. Danielez w Ludiju, 26 lět.

Göring pschijima mjesynarodnych frontiskich wojowarjow

Ministerski pschedsyda generalny wyschi Göring pschija pónđjelu pschipołdnju 51 wotpósłanzow se 14 narodow kotsiž so jako sastupjerjo frontiskich wojowarjow swojeje domiwny na seńđźenju krajneje mjesynarodneje komisije frontiskich wojowarjow wobđźelichu. Göring rosmołwja so ſ griechiskimi sastupjerjemi w cžestnej žurli powětroweho ministerstwa. (Scherl Bilderdienst, M.)

Statne powokaniste wubđźowanje so sapocžało.

Wjednik statneho powokaniskeho wubđźowanja němskeje młodźiny, wyschschi krajny wjednik Armann, njedźiwa dopołdnja ſ cžichej swjatocžnoscžu w měschcjanskej schuli w Barlinje-Charlottenburgu schtwórte statne powokaniske wubđźowanje wotewri. S tym je so wubđźowanja sapocžało, na kotrymž so 1 800 000 hólzow a holzow wobđźeli. Armann žebi prěnje pišomne dźěła wobhladuje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Meergans Willi Bognera išbł.

W pschitomnoscži statneho sportskeho wjednika ſ Tschammer a Osten wotměchu so dosłónčne wojowanja wo němske a wójskowe mischtrstwo na žnehakach. Po napinazym wojowanju mózesche žebi wyschichi hajnik Günter Meergans (76) ſ Hirschberga titul němskeho a wójskoweho mischtra dobyć. Lońschi dobyczeł Willi Bogner (58) bu bruhi. Scherl Bilderdienst, M.

Jendźelskaj kralowskaj mandźelskaj wopytaja ranische dźěła Londona.

Kral Jurij VI. a kralowna prěni raz po nastupjenju trona ranische dźěła Londona wopytaschtaj, w kotrymž kaj je snate, khudsche wobydleństwo bydli. Pschi tutej składowitej wobđźelischtaj so na wošmowjeczenju noweho ludoweho doma a pošłuchaschtaj na konzert, kiž so w nim poschkiczi.

Assoziated, Preß, M.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaćeja 10 pj. Nakładnik Marko Smolerj; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 40 — Budyšin — Srjedu 17. februara 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Njedostatk cyroby w Madridźe přiběra

Tež póndźelu žu šchpanišzy nazionalni wojazy na froncźe pšchi rěcy Jamarje k połdnju wot Madrida postupowali. Woni hižo zyle bliško Argandy pšchi Valencišej dróhy, nehdźe 12 kilometrow k ranjin wot rěki Jamary šteja. Nazionalni lětarjo postupowanje podpjerusa.

Šchpaniszy nazionalni wojazy žu hižo wschitke ważne dróhi, kiž na Madrid wjedu, šalehnyli. Někotrehicźe jenoź nehdźe dwaceći kilometrow wot pošledneje (Guadalajarskeje) dróhi pola Alkale del Henares šteja. Pšchi tajtim połoženju pak je šo šamón na žebi hižo sadwělowany poměr bolschewistiskich wjednikow we Madridźe hischcźe powjetschik. Madridšti radtowy sćelak šoro bjes pšchetorhnjenja wo pomoź woła.

„Sakitanski wubjerk" šo bjes pšchestajza šhadźuje. We žwojej nuzy šo šchpaniszy bolschewikojo šašo ras na cźiwilowane a krabaze zivilne wobydlerstwo dopominaju a jo proschu, šo by wutrałe a šo ſ niedobabarom lezijenjom špotojilo, dokelž „we wotomiku" njeje možno zyrobu pšchiwozowaci.

Vatikan generała Franka přiznawa

S Vatikanskeho města šo powě, šo žu šo počzahi mjes Vatikanom a šchpaniskimi bolschewikami šastajite. Schtož poměr mjes šchpaniskim nazionalnym knjezeřstwom nastupa, šo dźeluje, šo je Vatikan pomjenowanje prjedawšcheho kralowskeho šchpanskeho pósłanza pola Vatikana Martia de Magaza za poknomóznika pšchi žwjatym stole na wědomje wsak. Swjaty stoł je ke žwojeje strony Toledskemu arzybiskopej kardinalej Gomje y Tomas poručźił, šo by počzahł ke generalej Frankej wudźerżak.

Parada před pósłancom Faupelom

Němšti pósłanz pola šchpaniskeho nazionalneho knjezeřstwa general Faupel je pónđźelu wjeczor ſ Barlina do Salamanki puczował do Jruna pšchijeł. Pšchi mjesenarodnym mjesce ſ Hendaye do Jruna jeho generalny konjul Koehn a wotpósłanzy nazionalno-šchpanišich wojerskich a zivilnych wyschnoscźow powitachu. Wutoru popołdnja němšti konsul w San Sebastianu pšchi šklađnoscźi, šo pósłanz pšches město puczowaše, witanje wuhotowa. Ke temu žo parada pichijamkny. Pšchi šklađnoscźi pichibahanja rekrutow ſa šchpanske nazionalne wójsko general Pinto němsko-šchpanske pšchecźelstwo šławješe. Pósłanz general Faupel žo šchpanskemu generalej dźakowaše a w žwojej rěcźi na generała Franka-a na šchpanski lud spominaše. Potom pósłanz general Faupel do Burgoša puczowaše. Sćrjedu popołdnju wón do Salamanki pichijeđże.

Francowske zranjenja neutralnosće

Nowiny „Echo de Paris" žu wutoru wo wschelakich nowych franzowskich ſranjenjach neutralnoscźe pišake. Holłandski parnik "Dobsa" je ſ 340 maſch. Albami, 20 sanitetnymi autami a ſ wulkej dźiwu munizije ſ Marseille do Alikanty wotjeł. Franzowskej wojowańskej łćadle ſnamki „Devoitine", typa 27, kóždy ſ dwěmaj maschinskimaj ſtelbomaj ſtej ſ Montaubanskeho łćanischcźa wotleczałej, so bychtej žo do cźerwjeneje Schpanskeje podałej. W Toulousu žo někotre łćadła teje ſameje družiny wocźakuja, kiž žu tehorunja ia žowjetſku Schpanišku postajene. W prenim tydźenju měsaza februara je 650 „dobrowólnikow" ſ Perpignana pšches Barcelonu a Valenzyju na Madridšku frontu wotšeł. Poał Cerbère je 450 „dobrowólnikow" mjesny pšchekrocźiłe a pola Perthusa 300.

Němski wójnski minister z Blomberg je k frontskim wojowarjam rěčał

Wyschschi roskazowar wojerskeje mozy, němšti wójnski minister generalny połny marschall ſ Blomberg je wutoru popołdnju k cźešći wobdźělnikow 1. kongreza ſtajneje mjesenarodneje organisazije frontiskich wojowarjow w domje lětarjow w Barlinje witanje wuhotował. Pšchedbyda presidialneje rady sjednoczenych němskich swjazkow frontiskich wojowarjow, NSKK-wyschschi ſtupnowy wjednik Koburgski wójwoda, ministroj zrobustawy komunizije pšchedſtaji a ſic jemu idobom w mjenje wukrajnych frontiskich towarschow ſa pšcheproschenje dźakowaše.

Generalny połny marschall ſ Blomberg mějesche pšched žwojimi hoscźemi dłšichu rěcź. Najprjedy wopišowaše, schto je prawe a wěrne kameradstwo. Potom dopominaše, kak ſu w ſandźenych łćatach ſpytali, scźełwki hróbneje žiwotnoscźe wójny šašo narunacź, a to šo najprjedy połnyty niešu poradźile, dokelž kameradstwo šady nich njeſtejeſche. Měrko pak internazionala frontiskich wojowarjow ſa tutón ſameř wojuje, kiž ma wjetſche prawo k temu a wjazy wuhładow na wulspěch. Schtó móże bóle pscheſwědcźeno ſa žiwotny měr wojowacź hač wojazy połednjeje žiwotnoscźe wójny?

To je nowa družina pazifisma. Tutón pazifismus žo i horjej wutrobu k měrej wusnawa. Wón pak też ſa prawo a winowatoscź ludow wustupuje, kiž maju pšchi krajnym šakitanju. Tutón pazifismus wusnawa, so je cźełtnje, ſa žwój wótzny kraj wojowacź a cźerpicź. Sćwoju cźešć a žiwote prawo žebi ważicź rěka pak idobom cźešć a prawo bužodom pschipóſnacź a žebi najžwedomniscźišcho ważicź.

Witanje pola Rudolfa Heßa.

Wutoru wjeczor mějesche wjednikowy namješnik ſastupjerjow frontiskich wojowarjow jako hoscźi pola šebje. W žwojej rěcźi wjednikowy namješnik rjekny, so žebi myšli jako ſtandbolike, ſo by mjesenarodna organisazija frontiskich wojowarjow pšchi počzatku žwojeho wobſtacza runje w Nemcźi šhadźuje, kiž žo šwietſcha jako pšchecźiwnik wobhładowaſche. Sšnadź je jim tón abo tamny w jich domiſnje ſa sto měł, ſo je do Barlina puczował, a na bronjenje Němſkeje myślił. Lud, kiž je tak cźešćo kaž němſki pod wójnu cźerpił a hdyž frontiſay wojowarjo knjezeřstwo nawjeduja, njebróni ſe nadpadej. Też Němſka žwoju žiwnoſcź na wahu měra połoži.

W mjenje wukrajnych wobdźělnikow wotmołwi president Italczan Delcroix.

Němsko-jendźelske rosrěčowanja dla wójnskeho łódźiwa

W jendźelskim ſwonkownym hamcźe žu šo němšan a jendźelšan ſastupjerjo wo wójnſkim łódźiwje rosrěčowałt. Pšchi rosrěčowanju šo prózowachu, so bychu dwojoſtronſke ſrěčenje dla wobmjesowanja bronjenja we wójnſkim łódźiwje po pšchikładze ſrěčenja lěta 1936 dozpěli. Rosrěčowanja dopokasachu, ſo w tutym praſchenju njeje wjetſchich wſchelakoſcźow mězjenja. Wobſamknychu, ſo nacźiſt ſrěčenja pšchihotuja. Kaž žo ſ jendźelſkeje ſtrony ſdźeluje, ſo podobne ſrěčenja też dla dwojoſtronſkeho ſrěčenja ſe Ssowjetſkej Ruſkej wotmětwaju.

Policajska móc na rěkach

Němski wobkhadny minister a němſki SS-wjednik a schef němſkeje policije ſtaj wosjewjenje wudałoj, kiž ſtaj ſ pšchihłokowanjom němſkeho ſnutskowneho ministra wo pšchichodnym wukonjenju łódźniſkeje policije na němſkich rěkach ſeſtajałoj. Rěčna ſchkitaza policija pódła žwojich powschitkownych policajſkich nadawkow też łódźniſke policajſke wukonjerſtwo pšchewoſmje. Wězowna pschijšluſchnoſcź a pšchikłasowanje prawo wyschnoſczow rěčneje policije žo ſ tym njepodóbka. W pšchichodże uniformowana porjadowa policija ſašadnje kontrolle łódźniſkeje policije pschewjeduje. We wjetſchich pschiſtawach ma to, hdyž žo dotal hischcźe njeje ſtało, łódźniſke policajſke wukonjerſtwo pschewoſmje. Wězowniſkim direktoram pschepodaca. Organam rěčnych wyschnoſczow ſwoſtanu nadawki rěčneje a wobkhodneje policije.

Što wukrajne nowiny wo cyrkwinskim prašenju p'sachu

Wo wróćostupnju němſkeho zyrkwinſkeho wubjerka a wo ſcźěhowkach, kajkeż žebi jo myślachu, je dźeł wukrajnych nowin w cźašu wot 13. hač do 15. februara ſledowaze pišał:

Londońſke nowiny „Daily Telegraph" wudawaju, ſo „je ſo ſ tutym pošlednim pospytom wujednanje dośtóncźnje njepschadźało a ſo ſo někto ſakonſke naprawy wocźakuja. Najprjedy ſo pjecza finanzne cźiſchcźowze naprawy na zyrkwinſku opposiziju wocźakuja. Hdyž to njeporuča, ſo minister Kerrl najſkerje brónje ſchkitaeje jatby a konzentrazijskeho łćhwa pschimnje."

Nowiny „Baseler Nachrichten", kiž žwoje informazije pjecza ſ zyrkwinſkich kruhow cźerpaju a wudawaju, ſo ſady nich němſky podawarjo powěſcźow ſteja, hižo 13. februara wuprajichu, ſo žo boja, „jo ſtat ſkładnoſcź wuzije, ſo by dospołne pschimérjenje zyrkwje dozpěł. Zyrkej brje pšched najcźežſchim cźažom ſteji. Hdyž ſtat tutón nadawk po žwojim waſchnju pschewoſmje, won wusnawarſku zyrkej do róle illegalneje organisazije ſtaji." W tutych nowinach žo też pišaſche, „ſo žo zyrkwi ſ nowu ſadźeła, a to ſ nowym pschiwótžijenjom zyrkwinſkeho knjezeřstwa licźi. Swobodny, kiž tu dotal hischcźe žu, žo wohroža."

Nowiny „Neue Zürcher Zeitung" 14. februara ſ Barlina powědźa, „ſo dyrbi žo ſ tym licźicź, ſo je někto ſašo wjetſche pschecźiſkanja ſapocźnu, ſo je wojowanje zyrkwinych pschecźiwnikow bóle widźomnje pokaje a ſo ſo zyrkwi hischcźe to wośmje, schtož je jej na žwobodje ſwostało". „Neue Zürcher Zeitung" rěcźi też wo „pomałym snicźenju evangelſkeje zyrkwje w Němſkej, schtoż žo we wulkich topotach nejpokałuje. Wotmyślene wuwicźe knjezeřstwa pjecza hischcźe njeje doścź ſpěšne a dyrbi žo pospěšicź. Potajšim dyrbja někto ſašo kruch dale do pjecza cźeſcźeneje inutskownoſcźe evangelſkeje zyrkwje pschimnycź, ſo bychu tutu inſtitucźu ſnicźili".

*

Tuto pišanje wukrajnych nowin mamy wěſo jenoź jako njepschecźelſtwo pschecźiwo nazionalſozialiſtiſkej Němſkej wobhładowacź. Njemóžemy wěricź, ſo by ſo wjednikowej myślı było, hdy by žo evangelska zyrkej nékak wohroźiła.

Göringowy wopyt w Pólskej

Ministerſki president Göring je wutoru dopołdnja 3/11 hodźin na Warschawſke ranſche dwórnischcźo dójeł. W mjenje Pólskeje jeho ministerialny direktor hrabja Lubjenski na dwórnischcźu powita. Wutoru je ministerſki president we Warſchawje wostał a ſo ſrjedu do Bialowjeje na honjtwu podał.

Po krótkim pschebywanju w němſkim pósłanſtwje ſo ministerſki president Göring na hród ſ ſtatnemu presidentej poda. Potom ſtatneho ſekretara w ſwonkownym hamcźe Szembeka wopyta. Tutón potom ministerſkemu presidentej ſ cźešći ſnědanje wuhotowa.

Wutoru popołdnju je ministerſki president generalny wyſchi Göring też pólskeho marſchalla Rydza-Schmigleho wopytał.

Šwajcar budźe kommisar Zwjazka ludow w Gdansku

Kaž bo ſ E... powě, žu ſo pschiſtuſchni ſaſtupjerjo wjaſła ludow wo wołobje noweho kommisara ſa Swjaſk ludow w Gdańſku dojednali. Wolba je na ſtawiſnjskeho profesora Korlu Burkhardta padła. Burkhardt ſ Basela pohadźa a w Genfu ſkutkuje. Profesor Burkhardt je ſwólniwy, wólbu pschijeć.

Nadźijny president Wellington Korlu Burkhardta we bliſchich dnjach offizielnje pomjenuje. Profesor Burkhardt jako wucźenj też w Němſkej njeje njeſnamy. Wón je wucźeř ſtawiſnow na wyſokoſkulowej ſchuloma w Genfu a w Zürichu a ſdobom ſoboſtaw mje ynarodneho komiteja Cźerwjeneho kſchiża, w kotrejhoj nadawku je wón hižo wſchelake mjeſize pſchewjedł.

Burkhardt je też hižo w diplomatiſkej ſłužbje ſa Schwajzarſku ſtejał. Wón je ſwójby wucźenjow pohadźa a je też pschihwaſny ſnatcho ſtawiſnarja Jakuba Burkhardta. Nowy kommiſar je 45 lět ſtary.

Wulkotny dar němskeho rěsnistwa sa skutk symskeje pomozy.

Němski jednotowy mischtr rěsniskeho rjemjeßka Willy Schmidt w Nordstemmenje je němskostatnemu poruczenjeu sa skutk symskeje pomozy, hlownemu hamtskemu nalwjednikej Hilgenfeldtej po poruczności němskeho rěsnistwa liscjimu wo 1:2 785 tysow njaßa a kolbaßy pschepodak.

Kallio bu finski s'atny president

Finskeho ministerskeho presidenta Kallia ßu pschi druhej wólbje pschi 300 hłosach je 174 hłosami sa statneho presidenta wuliwolili. Nowy president 1. měrza swoje sastojnistwo nastupi. Wočakuje ßo, so nětcjiske knjeżerstwo potom wróćo stupi a ßo i lewizy wudopolni.

Wójnski staw w Lotyschskej ßo wospjet wo 6 měßazow podlěschi.

W Lotyschskej maju wot 15. meje 1934, hdyż je autoritarne knjeżerstwo statneho a ministerskeho presidenta dr. Ulmanisa k mozy pschischło, wójnski staw. Lotyschske knjeżerstwo je wobsahnkło, so ßo wójnski staw wo hischcże 6 měßazow podlěschi.

1800 ßowjetskorußkich wojeskich lětadłow pschi manewrach w Běłoruskej.

Nałětnje manewry czerwjeneho wójska w Běłoruskej, potajkim pschi polskich mjejach, maju dżeßacej dnjow trać, każ Warschawske nowiny „Expreß Poranny" pißaju. Mjes druhim ßo tež 1800 wojeskich lětadłow pschi manewrach wobdżeli.

Częski pastorski list proćiwo kommunismej.

W częskich nowinach je ßo pastorski list kardinalneho wjerchbiskopa Caßara wojßewik. List ßo pschećiwo bolschewismej a Ssowjetskej uniji měri. W liscze stejt, so bolschewismus wěru do Boha śnicza, zyrkwje ßapała a sta tyßacy do ßalowow tyka. Jeničzy w lětach wot 1917 hacz do 1923 ßu w Ssowjetskej uniji nimale dwaj miliionaj ludźi wotprawili, mjes nimi njeliczomnych biskopow a měschnikow. Zyła Ssowjetska Ruska ßo ßmjertnej kupje runa.

Organisowane czekanje ß franzowskeje legije zuboh.

W Oranje w połnocnej Afriźi je franzowska policija 15 domorodnych Arabow ßasała. Tuczt běchu ßo ßebnocźili, so bychu zuwm legionaram czekanje hacz k schpaniskemu Rifei śmóznili. Policija pak jich wuhladżi, jako zuseho legionara ßaja, kiż jako żona zdrasczeny spyta mjeły pschekrocźić.

Hajaši před japanskim sejmom

Po tónjeńskej pschestawy běsche ßo japanski ßejm póndżelu ßeschoł a běsche knjeżeństwowe wosjewjenje Hajaschioweho knjeżeństwa ßkyschał. Ministerski president Hajaschi swěsći, so ßhromadnu politiku na njekhabłazu leżorsku wustawu jako statny ßakładny ßakoń ßakoźuje. Nětcźiske położenje rainje żada, so ßo woborne mogy zyßeho luda ßeßnjnja. K temu je rosćuđjenosć tóhodneho jenotliweho Japanza a ßyła wola zyßeho hospodarßtwa k tworjenju wuna.

Woblehnjeński staw w Indianje

Gouverneur stata Indiany w połnocnej Amerizy je dla njemčerow woblehnjeńskí staw na ßtat położił. Pola mnohich dżełaczeńskich ßwjaßkow, kiż ßu ß kommunismom natynknjene, domy pschepytowachu a wulke dżełby brónjow a munizije namakachu.

Policijt ßo poradżi, kolonnu automobilow ße 600 demonßtrantami popadnyć. Demonßtrantojo běchu ß worzołowymi rokłami, gummiowymi klumpachami a tijemi wobrónjene, Policija demonßtrantow do Michigańskeho ßtata dowjeße, ß wotkelż běchu pschijeli. Dozyka běsche 250 automobilow, w kotrych jenoż ßobußtwy ßwjaßka automobilowych dżełaczerjow ßedżachu.

W chinešim měsce Sianfu 44 kommunistow k ßmjercźi ßaßudźili.

Każ ßo ße Sianfua w Chinje powě, je tamnischi wojeński ßud 44 kommunistow k ßmjercźi ßaßudźił, dokelż ßu ßo na tamnischim p...a wobdżelili. 126 kommunistow ßo k jaßtwu ßaßudźi, mjes nimi dwaj na cźaß żiwjenja.

Ze 4. sakskeho krajneho burskeho dnja

Wutoru dopołdnja wotmě ßo wußnamny pschednoschow pławowanju ßymjeńtneje kukuriźy, ß kotrehoż ßcźehowaze wußčěhujemy: Krajny ratarßki rada dr. Engelmann ß Drjeßdżan pokaßa na to, so ßu ßo naßche hona w běhu ßaridżenych ßtow lět wjaźy krócź dokładnje pscheměniłe a to psched 200 lětami, hdyż ßo pławowanje běrnow ßapoca, psched 150 lětami, hdyż ßo ß pławowanjom dżerżela, połoźisco ß pławowanjom rěvy wußpěschne połnyty cźinłachu. Nětko naßtupuje pławowanje ßymjeńtneje kukuriźy ßwój dobrowěrßki puć do Němßkeje. Hacź runjeż kukuriza k ßtinym druźinam ßkuścha, pschińeße ßola hoßpodarßy wßcźe lěpschinu wobkopnych płodow. Wužitk kukuriźy je tak wjelestronßti, każ pola jeneje druheje kulturneje roßtliny. Samčrne połnenje pławowaniu kukuriźy ßu jej nětko wßcźe puńe k rosßażenemu pławowanju wurunake. W miesach ßaßkeho burßwa ma ßo pławowaniu kukuriźy wośebje we Bornaßkim, Lipźezańßkim, Grimmaßkim, Oschatßkim, Mułkohajnßkim, Kamjenzkim, Budyßkim a Zittawßkim burßkim wokrjeżu je wßchej mozu podpěrała. Praschenje druźiny je hižo w dalokoßahajej mčrje wujaßnjene, tak ßo móża ßo jenotliwe wokrjeży ßa tu abo tamnu druźinu, kotraż je ßo jako najlěpßcha wupruhowała rosßudźić. Praschenje ßwužitkowanja kukuriźy je tohorunja rosrißane. Njeje jenoż wupruhowana formiełka piża, ale móże ßo też ß wulpěchom jako piża ßak onje wutkać. Też indußtrija móże wićeke dźełby kukuriźy trjebać. SSeßchena ßima kukuriźy je wubjerne pizowadło ßa krowy.

Wokrjeżny burßki wjednik Dăweritz ß Praußitz poda pschitomnym ratarjam ßwoje praktiske nahonjenja pschi pławowanju ßymjeńtneje kukuriźy. Pschednoschował, kotryż wot lěta 1927 ßilowe hoßpodarßtwo wjedże, a wot lěta 1930 ßymjeńtne zorno ß napěschkim wuspěchom ßam plahuje, je wunoßchi ßymjeńtneje kukuriźy měł, kotreż běchu ßdżełe dwójizn tak wulke każ wunoßchi druhich zitow na ßamknej druźinje role. Mjenowaße kukuriźu płód, kotryż ma ßo pławowacź na polach ßotreż wße wunoßchi ß pschećiwu niełubja, hacź runjeż ßo wě też najlěpße role ła kukuriźu najlěpße wunoßchi poßkićeła, a poruczeße, ßo by ßóźdy ratař ßam nospyt na mjeńßchej wobßchěri cźinił. Potom rosnrawieße prof. dr. Pieper ß Pillnitz wo wunruhowanjach najlěpßcheho pławowanja ßymjeńtneje kukuriźy, kotreż ßo loni prěni ras doswěchu. 28 ßymjeńtnych druźinow bě ßo na wupruhowanje pschipóßłało. Wićke potaczje běchu derje dotrawile. ßorno bě połnje wutworjene a ßtrowe. Nołakli nothadżeja ß wietßcheho dźěła ß nižinow cźopłiskich ßakiśkich połoźenjow, potajkim ß kraińcow, kotreż ßo ła pławowanje ßymjeńtneje kukuriźy wośebje hodża. Dobre wuśpěchi běchu ß pomoćkej kukuriźu w Riesaßkim wobwodże, ße żoltej Badißkej kukuriźu w Oschatßkim wobwodże, ß Janetakeż ßaßnej ßymjeńtnej kukuriźu w Pirnjanßkim wobwodże, ß Maßndorßkej ßymjeńtnej kukuriźu wośebje we Wulkohainßkim pěßkitrym wobwodże, ß Pßarrkirchenßkej kukuriźu, wośebje ßaźnej dru-

Takle bydlachu stari Germanojo wokoło lěta 400 psched Khrystußom.

W technißkej wyßchßchej ßchuli w Barlinje je ßo nětkole wußtajeńa „Żiwy dawny cźaß" wotewrika, kotraż ßaßtawy pschehlad wo żiwjeństwim waßchnju ßtarych Germanow pokaźuje. Tutón modell pokaźuje dwór wjeßorno-germańskeho ßydlßcźa wokoło lěta 400 psched Khrystußom we Wurt-Etzingeru w Hollandßej. (Scherl B.-D., M.)

Na Librowych gruntach

Roman Teresy Novákoweje.

35] (Pokračowanje.)

Z początkom nałětnika nasta dosć wlóżne wjedro; twjerda póda roztawaße, zapoca so woranje, a bórzy zjewi so też mištr Cacek, zo by skazane wuporjedżenje na wejćhu započał. Jobk běše cyły čas każ ßčuwany, wosebje, hdyż bu mjez tym něßto króć wot rychtarja do mešta pósłany, zo by z Torhonic kamjenje nawozył, ale přez napinace wobstajne dżełko, howrjachu w jeho duši myßlički, hač so tola nětko přeměni, hač to hibanje z cuzych krajow też sem hač na knježeßtwo přeskoči . . . Jemu so poradźi, z nastawacym nałěćom něßto króć też Albinku zawohladać, z njej trochu pozastać a něßto ßlowow sebi prajić, a tu bě jeho žadość za wěstymi powěśćemi hišće zrosła.

VIII.

Nastachu Librowe mjeniny, ßwjateho Józefa, a padnychu tehdom na njedźelu. Jobk hotowaße so na puć do cyrkwje w Bystrym a běše jara wjesoły, zo ranje khłódne drje, ale jasne wěśćeße krasny dźeń. Běše dźensa po dołhim času zaso někak wjeseleje myßlički, ani njewědźeße, čehodla; wjeseleße jeho, zo ßlónčko hižo mile wohrěwa, zo na polach, łukach, mjezach a w přěrowach pokazuja so hižo přenje znamjenja nałěća jara zwaha do hór přikhadźaceho, zelene ßtwjelca trawy, husace kwětki, złote hwěžki. Słyßeße melodiski spěwčk ßkowrončkow, kiż znoßowachu so rhytmiscy z brózdow, słyßeße, kak ßwórča drobne rěčki a wón by so był ßam najradšo do spěwanja dał.

W cyrkwi zezda so jemu wßitko rjeńße hač druhdźe; spěwaße wótře sobu a z cyleje wutroby a modleße so Bohu Knjezej a proßeße swojeho mjenapatrona, zo by wjitko k dobremu wobročił a jeho dźensniśu nutrnu radość zaso do wuskośće a zrudoby njepřewěnił

Po kemšach dočaka na „wjeledostojneho knjeza", zo by jemu ruku wokośił a so jeho wopraßał, hač sebi ničeho wot njeho nježada; „wjeledostojny knjez" woteńdże z knjezom wyßším zarjadnikom na tachantstwo, a wot wobeju dosta so Jobkej přečelneho ßłowa a poplacnjenja. Kročeße dele na naměsto, zamřjo so ke Brtounecom; w tom wokomiku přibližowaße so hižo Brtoun, žiwje z Wedrželom, wuheńmječerjom, kiż běše dźensa zaso ßwjatočnu čornu drastu zwoblekany, k Librej.

Z někotrymi spěšnymi kročelemi přiskoči k nimaj: „Du k waßim, nanko", rjekny Brtounej, sejmujo swoju čapku, „jara ßym so na to wjeselił, zo móžu sebi z wami popowědać. Hižo dołho njejßym wjacy pola was pobył a dźensa mam runje trochu khwile; njebudźeće tola na mnje so tohodla hněwać, ani nic waša maćerka?"

„Jenož pójće, towaršo", namołwješe jeho Brtoun, „dźensa změjemy sebi něšto napowědać!" Pohlada ze posměwkom, skoro dobyćerßcy najprjedy na Wedrželа, potom na Libru. Wuheńmječer kiwaše ważnje z hłowu; ale bur njezrozumi a hišće bóle so dźiwaše, hdyž šewc rjekny: „Zawěśće śe tola hižo te nowinki słyßał, Bystry je jich połny — a do Jewic njeje daloko!"

„Ničeho słyßał njejßym", wiješe z hłowu. „Ja wßak ßym jenož přeco na dźěle . . ."

„To tola móżno njeje —" dźiwaše so Brtoun, nó, tajkele něšto, to je wopravdźe dźiwno! Ale tudy njebudźemy žane wukładowanja činić, — byrnjež też ßlónčko połnje wohrěwa, to je na torhošću tola zyma, a po tych hasach hakle. Pójće, pójće, zo bychmy k naßim dóßli."

Hdyž zastupichu wßitcy tři do Brtounoweje jstwy, ßtejeße hospoza kaž přeco pola kachli a měšeße něšto w horncach a pónojach; wowka pak sedźeße na ławcy za blidom w kućiku, wohrěwaße so na ßlónčnych pruhach, kiż z wokneješkom so dobywachu a modleße so różowc, kiż měješe wokoło masotneju, prawje zmorščeneju rukow wobwity.

Witachu so hromadże, mužojo powěßnychu swoje čapki na koliki, do ścěny „baraka" zabite, posydnychu so, a Brtounowa přinjese hnydom khléb, nóž a swoju rjanu ßólawku z mločneje ßkleńcy. Ale Libra činješe, jako by jeje pohošćinstwo njewidźał; njedočakliwje Brtounej a Wedrželej do wočow hladaše a hdyž sej taj pomału zwjeßny kabat rozpinaštaj a porčmje wurunowaštaj, wuwjeze: „Pěknje waju prošu, powěstaj mi, čeho je město polne?"

„Najprjedy sebi khléba wotkrajće, zo byšće mandźelßku njeskřiwdźił", směješe so Brtoun.

„Wotkraju sebi, hačrunjeż mi na jědź myßle njeńdu . . ." rjekny Libra rozhorjeny. „Wy śe mje do hrózby zahnał, nanko, mam wutrobu kaž w kléščach. Najskěršo je to zła nowina!"

„Ach, ně wßak, njeje!" wołaše Brtoun, šěroko so wusměwajo. „Radostna powěść to je, jara radostna! Naš kěžor je nam konstituciju dał!"

„Konstituciju", wospjetowaše po nim bur skoro bjez přizwuka a potřase swoju wulku, kudźerjawu hłowu.

„Śnadź njewěśće, što je to, ta konstitucija?" horliwje zaso zarěča Brtoun. „Ja też tak hnydom njewědźach, ale ßym sebi to wuložić dał towařeßej Wedželej a druhim. Konstitucija, to je cyła ßwobodna, to je raj na zemi! Nětko pak je po wßěch potłóčowanjach, po wßěch brěmjenjach!"

Libra běše hač dotal na njeho hladał z wočomaj ßěroko wotewrjenymaj; wßa krew ßtupi jemu do wobliča, z hubu dyrkotaše, a jeho čoło pokry jemu pót.

„Člowječe, wy tola wupadaće, jako bychu wam nóž do wutroby zarylі! Najprjedy na te dawki a brěmjenja skorźiće a nětko, hdyž su z was spadli, njeprajiće ani kuk ani muk", porokowaße jemu Brtoun, njemóžo so wot njeho radostneje powěśće dočakać.

(Pokrač. śćěhuje).

inu, kotraj też w njepsćihôdnjischich połoženjach hišchcje ...ami, w Budyšćim wobwodže.

Na wožebitym seńdženju za wobličenje semje wob...ischu so wotrjeśni burjaŋ wjednizy, wokrjeśni wjed... ...ny ćkownego wotbźela II abo jich poradnizy sa wob... ...ćenje póby, kaž też wuczerjo ratarskich šulow. Se ...enđjenjom sjednoczena bê wuśtajeńza thartow a seń... ...ich profilow.

Dalše pśchednoschći w běhu dnia běchu: Sakkadne ...a sahtaranje z khlěbom (bur Busch z Bertheldorfa) ...hišchenše wotebaśe mloka (wobthodny wjednik Lo... ...enz z Drježđan) a druhe waźne pśchednoschći, wo ko... ...rnych jutśe pedrobnischu rosprawu pódamy.

W Budyšćinje 17. maleho róžka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Kak rad na tobje so, khěžka mała,
Dopomnjam, hdyž sym wot maćerje
Słódke spěwać wuknył paćerje
A hdyž wowka je mi bajki bała.

Ćisinski: „Kukow".

— **Wo wjetrje.** Dźenja sajo trochu khłódnischi wětr morja k nam duje. Pśichi pomrócenym njebju so tež ...hwilemi deichcuje. Nišina je so z połnóżneje Jendźel... ...eje do naśich stron śeśahnyła a nam njewobsajane wě... ...so pśchinjeśa. Pśichi khłódnischich a źiwlnischich wjeczor... ...ch wětrach so powětr hišchcze bóle wustudźi, so bu na ...orach město deśicha sajo žneńy póndźe. Posdźiśicho śmě... ...ny torhaše wjedro a jenož bźy a dyž maćenje. — Jutśe ...nnórk źtónc'ko 7,08 hodź. skhađa a so 5,20 hodź. ...owa. Mjeśaćk skhađa jutśe dopołdnja 10,07 hodź. a ...owa so na ranje 1,44 hodź. — Jutśe mêśaćk bu pre... ...ego bêrtlika stupi. Pśchedźenak nam też źneńaše, wětrate ...o deśicheze wjedro lubi. — Wežera wjeczor w 7 hodź. ...arometer 740, hygrometer minus 2 a najwyšchcha dnjo... ...a temperatura 7 stop. cźopłoty. Dźenja rano we 8 ...odź. barometer 735, hygrometer 0 a najnišcha nózna ...emperatura 2 stop. cźopłoty.

— **Wuhlady na wjedro sa jutśišchi schtwórtk:** Wě... ...jśe a njestajne wjedro.

*

Dźeń wopominan'a rjekow 1937

Na dnju wopominanja rjekow 1937, njedźelu 21. ...ebruara 1937, wotmêśe so na kasarnišim dwórje pśch... ...owskich kasarnow pśchi Lubjańskej bróžy dopołdnja 10.45 ...odźin wojeśka wopomnjeńska swjatocznosć wojeśkich ...otdźelenjow tudomneje garnizony. Budyšće wobydlêr... ...wo so śišo nêtko k wobwźêlenju na tutej wopomnjeń... ...ej swjatocznosći namołwja.

Foltmann, wyšchi a garnisonski starschi.

5. měrza 1937 Budyšći koncert po pischecju za śtuk šmikeje pomocy. Hudźbnaj cźahaj 102 a 103 hudźitaj, ichtoż Wy chcjeśe.

— **50 lêt w službje kśesćańskeje lubosće.** Na 50-...tne skutkowanje móžachu wćera tudyše sotry ...jada swj. Baromäa w katolskim hólćim wustawje na Dwórniśćowej dróży 12 zhladować. 15. februara 1887 pśewzachu wjednistwo katolskeho hólćeho ...wustawa w domje na Sêrokej hasy čo. 1. Tutón ...syl załoži so w lêśe 1858 jako tak mjenowany wu... ...taw za komunikantow w kupjenym domje pśi ...Mikławškowych wrotach čo. 2 za katolskich hólcow ...od mjenom „fundacija Pśihonskeho". Załoži so na ...opomnjeśe zasłužbneho seniora dr. Pśihonskeho ...ri jeho 50lêtnym mêšniskim jubileju. Pśijimachu ...o hólcy z katolskeje łužiskeje diaspory, kotśiž da... ...oko wot katolskich šulow bydla. 15. februara 1887 ...o tutón asyl do Sêrokeje hasy čo. 1 a w lêśe 1904 ...a dwórniśćowu dróhu 12, hdyž bê tachantstwo ...tutemu zamêrej Thielec ležownost kupiło, pśe... ...ydli. Tež so k njemu dźêśaca zahrodka pśizamkny. ...o pśitwarjeniu wulkeho kśidła w lêśe 1927 so w ...m biskopski hólći konvikt za šuleri z wyššich šul... ...ich wustawow pśizamkny. Nimo tuteho wjele... ...ronskeho wothladanja młodźiny wukonjeja tute ...otry nanajswêdomićišo a jara spomožnje w mêśe ...we wokolinje wothladanje khorych njedźiwajo pśi ...m na konfesiju. Tež na tutym mêstnje pśejemy ...ustawej, w kotrymž je so jara wjele serbskich hól... ...ew wukubłało, najwutrobniše zbožopśeća a dalše ...ohnowanje.

— **Alja Rachmanowa poręcźi w Budyšćinje.** Spi... ...elka swêtaźławneho śijeho dźenika wo bolśchewik... ...Rušej, kiž je žo do 10 rêcźow pśchełožił, po Nêmišej ...ćinje a pśchednoschuje. 25. februara wona w Budy... ...aje poręcźi. Alja Rachmanowa je dźowka kulturne ...ćeho śtejaceje rušeje źiwójby. Ruśka revolucija je ...ěmi hrôźbami rubi jej wšchitko, schtoż bêšche jej lubo, ...ob, domišlu, śtarschiju. Po lêtach strôźelow žo ji po... ...i traja njeczłowjeśeho terrora cźeknyć. Jej pak ...owjata lubosć a žedźenje sa „wêcznej Rušej" sa ...im trajom a ludom, kiž nima ničźo śhromadneho ...olśchewiskiej diktatury, kiž je žo jemu nanuśowa... Jako bêšche posdźišcho še swoim mužom. nêmišim wójnišim jatym, w Salzburgu źiwa, ju jwonkowna pśichicźina pohnu, swoje dźeniki wośjewićeš. Jeje muž dyrbješe ja jedne nakładnistwo swoje ruśke dopomnjeńki pišaš. Jako žo termija ke konzej bliješe, nje... ...bêšche žaneje rjadźi napisał. Sa to Rachmanowa swo... ...je dźeniki pośtiçi. Jeje mandźelski ham, dr. Arnulf ...Hoyer, je knihi z ruśkeho originala śpišaćelki do nêm... ...śiny pśchełožił. Samśne nasłonjenje połne bo... ...loscow a hrôźo potajkim je, schtoż Rachmanowa we ...hłubokej duschinej rêcźi kaž ruśki najwjetśi bažnišć Do... ...ŝowjeski powêda. Hdyž schtwórtk 25. februara ruśki ...bažnjeŕka, ja kotrejž žo jo wrota ruśkeje domišiny na ...pśchezo samśke, w Budyšćinje poręcźi, budźemy žonu ...ŝtejschcej, kotraj je „paradis diesbôžnikow" woptała.

— **Strach wobnjow wotebêra.** W nastupanju wo... ...baranja wobnjam žo pśizwanowa nêmšeho swjatka sa powêtrowy schćit a sawêsćeńskich komorow runaiu. We ...hromadnym pśchedewšaczku bayerskeje krajneje skupiny ...nêmšeho swjatka sa powêtrowy schćit a Mnichowskeje ...sawêsćeńskeje komory žo wo sawêsćeńskich nastrowach ...rêcźeśe, kiž žo po źwoim samêrje słošuja. Tam žo ...pschi śdźelenjach wo wotebêraniu wopałnych schkodow ...pokaja, kak jara bu wuprôźdnjene podśêśchnych ...lubjow, kiž j powêtrowym schkitom swišuje, ...hołowdarśiy hôbne mêrowe dźêło w śmêśe wobaran'a ...schkodźe. Nawjedowazy direktor bayerskeje sawêsćeńskeje komory wulbêhny, so dyrbi žo nêmšekemu swiatkej ...sa powêtrowy schćit a wobydleŕstwu sa pschewjedjenje ...wuprôźdnjenja hłaŕ a pśibuźnjenje wunrajśi.

S **Minakala.** (Se... ...eje dźêlowoje fronty.) Sańdźenu sobotu woime nêmšla dźêlowa fronta w tudyšćim hoscźenzu śjawnu śhromadźiznu žobu... ...stawow. Hdyž bê też wowpt dobry, tola hišchcze wêtšy dźeł žobuśtawow pśchitomny njebê. Mêśto śhorjenego ręcźnika śtronjana Sollwedela z Drježđan rêcźeśe śtronjan Schlegel z Kamjenja wo nastacju nêmšeho śtata, wo jeho wuipêśchnych stawiniśkich dobach a wo nastacju tśeśeho knjezeŕstwa pśches naśeho wjednika. S pomocju śwêtłowobrasow so tutón stawiniśki pschednoschk wudospołni. Tomu pśchłamtny so dale pśchednoschk je śwêtłowobrasami wo łojenju rybow na morju a wo wuźiwu mórśkich rybow.

S **Kłêtneho.** Pścheśadowacej ma so leźownosć nêhdźe 4 lêtsn wulkeje, kopieno 214 w Kłêtnym wośtejace i ratarśke'e semje njedaloko pucźa do Zympla a to 16. měrza w 10 hodź. dopołdnja w Nikej.

S **Połcźnja.** W Niederśteina pśchiidźe 3 koleśowaty auto Połcźnjańskeho mobrdźerja do śmykanja a śtaji žo pśeki pśches puci Cźêtkin wós, kotrnj ja nim jêdźeśche, njemóśelśe na hładźej dróhi hnydom śaćacz a śaźdźe do pśched nim śtejaceho woza a śnicźi ión dołoj. Cźêtkowy ...ćeranjeneho dyrbjachu wiedźiś a prênjeho wosa do Pośchnicźanskeje khorownje dowjeść.

S **Maldheima.** Žadny ponad poradźi žo dźêlacźeram na rycźerśtwê w Schweitzerhaimje. Khêt śhromadźi poślednju worćhu žita wumłóćiś, wobźewi so pśi śbêhanju poślednich śnopow 20 śtarich a 8 młodych wulkich mnschow. Sa pol hodźiny mêšaŋy mšoh łahi...

Hospodarski rozhlad

Sćrjedu 17. februara 1936.

Wêcźerjše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,18	100 ćeskosł. krónow	8,650
100 šwajc. frankow	56,70	100 franc. frankow	11,585

Barlinska burśa 16. februara 1937. Krótko pśched zapoczatkom burśownych wobkhodow bêchu pola bankow wšchelake kupjenśe pśichikaŋy, wožebje wot mukrajnych wobkhedźerjow Sperrmarkow dóschłe, kotrejž burśy pśchecźelnische wobliczo pośkiçichu, hač žo śwopśêdka wocźakowasche. Nakupjenje śtachu drje žo tohodła, dokeiž je kurs Sperrmarki trochu popuśchcźił, tak so žo ja wukrajnych wobkhedźerjow pśchi tłóczenych burśownych kurśach nakupjenje wupłacźi. Mêśo pśchiwobrocźi žo sajim wožebje śtandartowym hódnotam. Na rentowych wikach bê śnowa pśchecźelne mênjenje.

Barlinśke žitne wulkowiki. Dźiwajo na dowós bê na žitnych wulkowikach sajo mały wobkhod. Se strony ratarśtwa žo pornjo prjedawšchim dnjam wjazy trowow niepośiçiśeśche a pśchi tym pśchikhađaja jenož dźêl śnich na wulkowiki. W raśiśchej Nêmśkej njemója łôdźe hišchcze jêdźiçi. Młyny maja kaž hacź dotal źiwy ja... ...sajim wožebje ja pśchenicu. Jich nakupjenje pak je na wa... ...gonowe nakłady wobmjesowane. Na mukowych wikach žu wožebje pśchenicźne muki pytane. Mjane muki maja mêrny wobkhod. Pśizowaniśkich žitow kaž hacź dotal nje... ...je na wikach. Jeźimjenje za piwarnje a industriju žu w mjeńśich dźêlbach dostacź, śwjetśicha pak žu njejpo... ...jaeje kajkośeje.

Płaćizny rêzneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

16. februara 1937 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 147.

Połnomjasne, wukormjene, najwitśeśe rêzneje hódnosće hač do 6 lêt	43
Mjeńše mjasne, niewukormjene, starše wukormjene	39
Mjeńše wukormjene młode, derje picowane starše	34
Mjenje picowane wšêch starobow	—

Bykł: 245.

Połnomjasne, wurnośćene, najwitśeśe rêzneje hódnosće	41
Połnomjasne, młódše	37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32
Špatne	25

Jałoćy a kruwy: 970

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwitśeśe rêzneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałoćy najwitśeśe rêzneje hódnosće hač do 7 lêt	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałoćy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałoćy	20—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 2805

Nailêpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53
Špatne (3.)	38

Wowcy: 7389.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	38—41
Starše wukormjene (6.)	32—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20—30

Swinje: 15005.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1¼ lêt stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Špatne	46
Rancy a kundrosy	50

Wêcźerja płaćejśe w Barlinśe zentnar

p cheźu W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožk Ł 8: 8,30 hr., W 11: 8,45 hr., — jeźimjenja Ø 7: 8,45 hr. Ø 9: 8,70 hr., — wowsa H 10 7,85 hr., Ø 13: 8,30 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Źito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	16. 2.	15. 2.		16. 2.	15. 2.
Pšenica	212,0	212,0	luny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
jeźimjeń now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
jeźimjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
kukurica	—	—	ćeradźela	—	—
pšenź. muka	27,50	27,50	rans. wosušk	—	—
rźana muka	22,25	22,25	lany wosušk	16,38	16 38
pš. wotruby	11,50	11,50	śuch. truhanc.	8,88	8,88
rźane	10,10	10,10	bêrnj. kruški	—	—
rapa 1000 kg	—	—	syno, 50 kg		
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	rźana sloma	—	—
lane symjo	—	—	pšenź.	—	—
njeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	wowsna	—	—
			ośna	—	—

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za jeźimjeń za wupłodźerja 7: 170.0 9: 174.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 165.0

Picowadła za rožku

Walke śamênjenje.

Namołwjenje na nêmśki ratarśki lud, so by žebi śwojej śtatnopolitiśkeje winowatośće wêdomny był a so by jemu pśchimêrjeny kwantum khlêbowych žitow wodźeł, je we wšchêch wšach doipołne śrośumjenje namakało. Wjele trainych burśtwow mójeśche dźêlicź, so žu nêtko hižo dyrbjeśće wotedacja w połnej mêrźe dopjelnite. Cźaš. do kotrehoż ma žo to śtacź, žo 28. februara śtónźi. W nêkotrych wšach pak maja ratarjo, kotśiž žu źwoju dyrbjeńśku mêru dopjelnili, hišchcze rožk k ruzy. Je to pśchecźiwo śmjśłu nêmśkeho wojowanja wo śejźiwjeńśku śwobodu, jeli žo rožka wot ratarja śtotej śdawa. 4lêtny plan, ke kotremuż je wjednił zaśy lud mobiliśowaŕ, žebi žaba, so by žo je śejźiwjeńśkimi łukłami hołpodarśaŋ a śwêdomićje wobkhadiało. Tohodła móża tute śhytne rožki žo lêpje ja to wužiçź, so bychu nêmśke wobśtatki na khlêbowych žitach pomhałe powjeśtśicź. So pak by žo bur a ratař w doścahazej mêrźe j pizowadkami ...śtarał, na to nêtko dałokoźahaje śamênjenje sawjeśći, na kotrymż móża žo wśchitcy ratarjo wobdźêlicź, kotśiž žu śwój dyrbjeńśki kwantum dopjelnili. Motiwicźe tuteje akzije žo tak pścheweidźe, so rosbłêrkcje buram a ratarjam za jich rožku śamênjny kwantum pizowadłow da... ...dźaŕ. Kóžby ratař a bur, kiž je źwój dyrbjeńśki kwantum dopjelnił, śmêje możnosć, bies tóhodź śch'ódy źwoju śhytnu rožku za jeźimjeń, kukurizu abo kukurizowu pizowanśku muczku śamêniçź. Dokeiż ma tuta akzija śamêr, so by žo na jenej śtronje śaśtaranje luda j khlêbom śwêśćiło, a na druhej śtronje nêmśkemu ratarśtwu pizowadła žo pśchiwobrocźiśe, je j wiomatośću, so žo kóždy bur a ratař na tutym śamênjenju wobdźêli.

Wjeśche mjdy sa wotrocźkow a dźowki.

Pśchego wjetśichi njebołtak na ratarśkich dźêlacźerjach njeje bjeś wliwa wostał na mjdy za wotrocźkow a dźowki. Spocźatk februara žo w Hornjej Bayerśtej ratarśkich dźêlacźerjo na hermankach na zyte lêcźo do śłużby pśchiśtajeja. Ale niż jenož w Aiblingu a w Holzkirchenje ale też we Wasserburgu a w Rosenheimje bê napraśchowanje za wotrocźkami a dźowkami nimo mêry wulke, wožebje po brachowanych dźowki. W Rosenheimje namaka 1000 burow jenoż 200 wotrocźkow a dźowkow. Mjdy žo tehodła powjetśichu a śtupichu j 9 hr. na 12 hr. Śtatny śejźiwjeńśki śtaw žo hromadźe j druhimi organizacjami wo wotśtronjenje njedostatka dźêlacźeri pośtara.

Hłowny redaktor Marko Smoler. Zamołwity w politiku, feuleton a wobrazy A. Dušman; za łokalny dźêl a přilopk Marko Smoler; za nawêśtki Pawoł Krjeńmaŕ, wšitcy w Budyšćinje. Nakładnik: Marko Smoler. Cźišć: J. Cyž, dr. jur. w Budyšćinje.

D. A. 1. 1937 1858 — Ta khwile tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Rowerowa pola Rakez. Jako pschipósnacze ja hamilty wukhowatkli stuik je wjednit a statny kanzler Adnemu dźěłaczerjej Janej Elli w naschej wjsy wukhowatku medalju na dancźiku spožczit. Tuto žadne wuznamjenjenje, kaž tež spožczerske wopismo, kotrež bě wjednik sam podpisał, je wczera popoldnju knjesej Elli je klowami pschipósnacza knjes hamtski heitman dr. Sievert zwjatoczne pschepodał.

S **Wojerez.** Na zwinjauze wiki běchu 202 prožatow a běhakow pschiwjesli. Wobkhod bě jara zliwy a pracźiny, kotrejž so dozpěchu, běchu trochu wjesołe. Prožata 4—5 njedźelske płaczachu 0—14 hr., 5—6 njedźelske 14—16 hr., starsche a wubrane prožata płaczachu też hischcze wjacy.

S **Kamjenza.** Regimentski dźeń něhdyschcheho polka 178. W naschim měsce, něhdyschim syndle polka čo. 178. budze 5. hacź 7. junija regimentski dźeń wschěch něhdyschich pschihłuschnikow tutoho polka. Pschi tutej składnosći so tež spomina na sałożenje tutoho polka psched 40 lětami.

*

Sakska krocźi pschi pschepytowanju pódy na prěnim městnje.

Němske katastrowe wschitke srědki wužije, so by wunoschk semje powjetschitko a sežiwjeršku njewotwitżnosć Němskeje dozpěł pomhało. Wobežnje sakske burstwo je so pschez prózowako, so by prawie wulke žně dozpěło. To pak je možno jenoż z intensiwnym wothladanjom pódy. Sp by so wobsach semjskich wutkow a smylki w lestaenju semje, kotraž je so z dołholetnym wutrjebanjom pschemenika a wobežje, so by so schłóbna semska kwalina swěžiła, je pschepytowanje pódy trěbne. Tuto pschepytowanje je so w Sakskej wot lěta 1933 w jenotlinskej měrje pschewjedło. Nedawno je so tuto jenomilionska pruha pschewiedła. S tym stej Sakska we pschepytowanju pódy na prěnim městnje. Wjele pschedewzjaczow, kotrejž psched tsiomi lětami semju pschepytacz dachu, badaja ju hižo druhi ras pruhowacz. So bychu swěžili, hacź su prjedy khore póby mjes tym so wustrowile. Pschi pschepytowanjach je w Sakskej tak postupuje, so je wot kóždeho hektara katastrejze póby 4 proby bieru a wuhłédźi pschepytowanja je we wschelakich barbach na kubłowej tharcze sapjaja. S pschepytowanjom dowěrjeni hospodarjo poradnizy potom namjetu cźinia k połépschenju semje a k wotstronjenju smylkow. W běhu 4lětneho plana maja je wschě sakske role a łužrischcza pschepytowacź.

Shromadźizna wjeznych burskich wjednikow w Lubiju.

Pjatk pop. wotmě je we wulkej sali hotela „Wettinskeho doma" shromadźizna wjeznych burskich wjednikow a swobodnomyslnych za wuplodowstku bitwu w Lubijskim wokrjesu Slabowy schef Gelbrich na spočatku wojewi. so wotmě je na 25. februara w Lubiju wokrjesna shromadźizna, na kotrejž je poradnik tež krajny burski wjednik Körner wocźakuje. Dale je hišći, so je plahowanje sena, kotrež loni 86 hektarow we wokrjesu wucźinjesche, dale powjetschi. Wokrjesny hajnisti milschtr Kämmer na to pokasa, so smědza je kuny w dworje łoścz, tola niz w želnjnych pasłach, ale w klétkazych pasłach. Wopramnieny hajnik dyrbi wo tym powěsć dostacź. Po tym mějeiche dr. Popiza z katastleje schule w Bjarnaczizach sajimawy pschednoschk wo pizowanskimaj rostlinomaj luzerni a wo hymjenitnej kukurizy. Luzerna poskicza kersche wunoschki hacź cźerwjeny dźesel a je tež bohatscha na bełiku. Dokelž cźeri dołhe korjenja, njehodźi so ja mokru semju. Spokoji so je wschědnymi hnojemi a kalkom. W semi pak njesmě pyr bycź. Sa wuzywo je trjeba 20—25 kilogrammow, pschi wuzywanju z ruku hacź bo 40 kilogrammow. Też hymjenitna kukuriza (sa naschu krajinu pschihódze jenoż Mahndorfska do pralchenja) poskicza na suchich pódach po wuwjedenju dr. Popiza łepsche wunoschki hacź zita. Kukuriza trjeba wjele słónza. Spokoji so j hródnym hnojom. Wjele łuchi pak sadźewa srawjenju potaczow. Tola też wumělstwe hnoje (nehdże 60—80 kilogrammow sa hektar) so bohacze sadanja.

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 16. februara 1937.

Narodźiłej stej so: 12. 2. Arnoschtej Hermannej Bjedrichej Rathjenej, pschekupzej, dźowka. — 13. 2. Njemandźelska dźowka.

Wumrěłej stej: 13. 2. Marlita Marja Skopowa rodź. Danielez, mandźelska studijowego assessora je Lubija, 26 lět. — 16. 2. Hana šmud Frenzlowa rodź. Kriedelez, invalidna rentnarka, 82 lět.

Pschipowědźiłoj sta so: 16. 2. Willi Edmund Weiß, stanzak, a Hana Khata Fuchsez, schwalcza, wobaj w Budyschinje.

Wusudźenja

S Pschi powdłanju wuspěch měł. Budyski hamtski žud bě 37 lět stareho Maxa Pawlika z Rakez cźežkeho paduschstwa dla k 4 měsazam jastwa sažudźił. Tutón žud měsesche sa dopokasane, so bě jeneho dnja konz septembra abo spočatk oktobra 1936 pisches płót sahrody swojeho swazda Winklera pschełěł a tam drjewo kradnył. Pawlik bo pschecźiwo wuhudej powoła. Na konzu jednanja psched wulkej. tkholtanskej komoru krajneho žuda so tutón wuhud powali a Pawlikł dla njedostatka dopokazow hnes napołożenja wudawkow wuwinowachu. Wuhłédk no weho dokładneho pschepruhowanja njebě powołanski žud wo Pawlikowej winje pschestwědcźicz mohł. Wudawki znjeho jednanja njeje statna pokładnja.

Hudźba—wumělstwo—dźiwadło

Rjšany wjecźer w Měschczanskim dźiwadle.

Schtó njeby rad nischto do swojeje ferialnele pokładnje měł, so mohł so pěknje woczerstwicź wob cźaš próżdninow. Wumělc-y wschak maju próżdniny hjes jich wole, dokelž maja porěcko wob cźaš lecza nehdże za słužbu. Tohodla popschejemy jim j wutrobu tajki wuspěcha pokny wjecźor kaž ton saschtu pónđźelu, so bychu nischto do ferialneje pokładnje dostali. A wumysłacźnje mějachu Budyschenjo sa to sro'umjenje, dokelž pjeršiachu dźiwadło hacź do poslednjcho městaczka a běchu hischcze k tomu sobu pschinjesłe wjeseku myšl a cźopłu wutrobu, tak so knjesełche radosć mot prěnjeje hodźinki do kotrejež trjesachu wumětli a wumětcy jenoż swoje kwětki darow pisaneho wjecźora wuskacź, so bychu prawje sbožowny ludźik wokoło sebje měli. Wěchu la to bohatu a wjeselakory programm wubrali a tódy podu me pschewjedżenju najlěpsche. To bě pisanosć rejow, spěwow, pschednoschkow, smješchkow, krótkich dźiwadłowych kusow atd. S bohatebo programma najlěpše so hodźachu bachu wězłi: Muž pscherěschkowe hódnoty, smjercź pschiradnika, hłowne napisno. spadnjenje naimješchcheho, schulerka w pruhowanju, harfowy solo. Minske reje a spěwy a sahudi mi cźardas. Wschitzy znacźi dobri wumětcy so do tutych nadawkow dźělachu, a knjes Lahoda poda t wschemu prawu prisu sacźinka. Tak wuwi so tajka radnosć, so tworjachu wumětcy a wopytowarjo jedyn znjk wjesela, kiž sebi popscha staroscźow swobodnu hodźinku. A tute hodźinki so schérjachu hacź do ranja bźleho, sa někotreho też schércho. Wjsany wjecźor bě pokny wuspěch, cźehoż so też my radujemy, kiž sobu žwjeczachmy. P. Krjeczmar.

Powěsće z cyłeho swěta

600 nowych herbskich dworow w Durinskej.

Durinske knjezeństwo je po namołwjenju němskeho hołota Saudela wobschěrny sažudźeńi plan sostajiło. W tuthm planie so leżownosće knjezich dworow k wutwarjenju a powjetschenju herbskich dworow pschewostaja. Tak budże mózno, so bo druhi a tseći burizy hynoso, ratarjow sastoiniz a k burstwu thmani ratarjow dźělaczerjo na nowych herbskich dworach sažudla.

W běhu bliżschich schěsć lět Durinskla nehdże 21 000 jutrow leżownosćow knjezich dworow pschihotuje. Na tutych leżownosćach może bo 200 nowych burskich dworow, 60 jutrow wulkich, pschipracowicź. 23 shotnych kubłow j nehdże 5000 jutrami hromadże, wostanje a nehdże 250 mjeńschich a małych ratarstwow bo f pschidźělenja semje j nehdże 4000 jutrow do hospodarskich stronych herbskich dworow wutwari. Wocźakuje bo, so schésć lětny durinski sažudlelski plan nehdże 600 nowych herbskich dworow pschinjeże.

Lawina sničli 48 ludźi.

W hórskim městaczku Morioka w provinzy Iwate w Jonanskej pschiwali bo f horow hobrska lawina, kotraž 20 twarjenjow sasypnya a žebi 48 cźłowjeskich wotrow žadasche. Mjes sniczenymi twarjenjemi stej dwě schuli a tohodla je najwjazi wowrow mjes bźcźimi tuteu schulow. Katastrofa je wschě swili f městaczkom pschetorhnyła. Tohodla też niele hischcze bliżschich powěsćow. Městaczko leži pod 2070 metrow wyschkej horu Iwate.

Sžebi morbarja najała a tola bo wuwinowała.

Po schtyri dnjowym jednanju klónczi bo w Brnje psched tamnischim pschisažnym žudom senjazionellny prozeh, kotrejož pschedźe bo f wulkim napjecźom sežehowasche. Psched pschisažnymi w Brnje mějeschtaj bo 23 lět stara Marija Belgowa, mandźelska 58 lět stareho wyschkeho žudnistwo radu, kaž też 44 lět stary Wenzl Czerny sa molowicź. Wobaj běschtaj dla skradźeneho morbarjowa na wyschkim žudnistwo radże Belgu wobskorżenaj. Żonu winowachu, so je Czerneho k morbarstwu najała, pschi morbarstwu sobu skutkowała a Czernemu sa to 20 000 krónow w dołżnych listach dała. Na sakładze wot pschisažnikow bu Czerny dla skradźeneho morbarstwa t lětam cźežkeje khłostarnje sažudzeny. Żonu wuwinowachu, dokelž drje běchu pschisažnizy hłowne praschenje, so bo żona j morbarjom k skradźenemu morbarstwu skłała, dźewjecz hłosami wobkrucźichu, běchu pak też dalsche praschenje je žudom hłosami wobkrucźili, so bě żona f njewinliweho pohnucźa jednała. Statny rěcznik je pschecźiwo tutemu wuhudej powołanje sapodał, a wobskorżenja dale w jatbje wostanje, tak so bo prożeh hischcze ras pschewjedże.

Radikalny mandźelstwi.

Nieswjeżelaze pschekwapjenje wósnik Ferari f małeho italiskeho městaczka nawdźi. Jako bo njedawno po żwiatoku prjedy hacź hewak domoj wrócźi, żwoju njeskónczenu mandźelsku w rukomaj druheho leżo pschekwapi. Ferari sczini se swojej żonu krótki prozeh. Na żwojeho rivalu ani njedźiwajo, hrabny żonu. Żadźi ju na wós a jedźeche f konjomaj a że żonu, kotraž bě jenoż swjetschnje sdrasczena, pisches wschě te snate wjesli we wokolinje, hdźež mějeschtaj mandźelskaj wiele znatych a pschezelow, kotiż wšo pschi taikim napohładże buhu rosdaiachu. Tola Ferari bě pschi naprascbowanjach krótki, pschejo dale a spěschnisho honjeche konjow. Skónczinje do'dże Ferari do městaczka, f kotrehoż jeho żona pokhadżeche. Psched domom pschichodneju starscheju posasta. Tam żadźi njeżwérnu f wosa a woteda ju jejnymaj starschimaj prajo: „Tu macże Waschu cźišu dźowku sajo". Potom wopuschcźi městaczko a skoro bo sdaleka, so bě pschi tym wjeżelschi.

Wulki woheń w plahowatni żwini.

26 plahowańskich żwini a 70 prožatow żo spalko.

Wulki woheń potrjechi snatu plahowatnju żwini na kubłe Friedenthalu-Gießmannsdorfu w Niscźanskim wokrjeżu. We wulkim żwiniazym khlěwje wustawa, kotrej bě wożebje w poslednich lětach wulke wuspěchi měł, wudyri żrjedź nozy woheń, kotryż w khlěwje składżenej żlomje bohatu żratwu namaka. Woheń żo špěchnje rozschéri a pschesłoczi też na druhi khlěw. Shromadnemu sapschimnjenju wohnjowych woborow pak żo poradźi, tute khlěwy dospołnemu sniczenju wukhowacź. W prěnim khlěwje pak żo 26 ranzow a 70 prožatow żobu spali.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wegen Kabelarbeiten wird die Bleichenstraße von heute ab auf die Dauer der Arbeiten für allen Fahrverkehr gesperrt. Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 16. Februar 1937.

Der Oberbürgermeister — Polizeiamt.

Kólaj pschekupza a lékarja je swadźikaj. Stónchnje praji prěni: „Njewotstajisch-li mje na pokoj, t'eknu to swojemu nanej a tón cźe wuplacźa!" — „A ja praju na'chemu nanej, tón cźe operěruje a potom žy kaput!"

Narodny powěstnik.

Kuczina. Skupina „Sernicźka" senđże žo schtwórtk wjecźor we 8 hodźinach pola Teuricheż w Kuczinje k spěwej a zabawje. Ralsche žobustawy Domowiny žu wutrobnje pscheproschene. Starosta.

Khelno. „Domisna" ma njedźelu, 21. małeho rózka, wiecźor we 8 hodźinach pola Schężez generalnu shromadźizu. Wschitke žobustawy žu na nju wutrobnje pscheproschene. Starosta.

Pančicy. „Lipa Serbska", spěwny wotrjad Domowiny za Pančicy a wokolinu, zeńdże so štwórtk 18. febr. pola Měrčinkec w Pančicach. Spěwakhmani sobustawy Domowiny su nam witani.

Štwórtk, 18. februara 1937

přesadźiua so za hotowe njenjezy a najwyššu sadźbu

nehdże 160 rm duba, brězy, wólšy a lipy
(kuluchi a šćěpy),
nehdże 60 rm khójnowych a šmrěk. kuluchow
nehdże 60 rm twjerdeho drjewa, dołhich a halozowych hromadow,
nehdże 300 rm khójn. a šmrěčn. dołth. hromadow

Zeńdźenje rano 1/49 hodźin zady Łuhowskeho młyna

Dr. Lauterbachske ryćerkubłowe zarjadnistwo we Łuzy-Khasowje

Pytam k jutram
pjekafskeho kubła
z dobrymi šulsk. wuswědčenjemi
Strauch, pjekarnja w Drožđžiju

Dwójne městno
Njeźenjeneho dejerja k 1. abo 15. nalětnikej pyta
ryćerkubło w Jasenicy
pola Njeswačidła

Holcu za dom a polo
přistaji hnydom abo 1. nalětnikej
Barth w Budyšinje-Třělanach

Jakojzy
połětna a lětna, stej na předań w jitku čisło 23 pola Rakez

Pšeńcu a rózku
kupujetaj
Heinke & Sohn
Hamorski młyn w Budyšinje

Derje zdźeržana **Alpha la fai separator**
centrifuga
a pónoj za čopłu wodu
(Heisswasserspeicher) 70 litr. z automatiskim přestajakom stoj płaćiany hódno na předań

Hinkelec awtowa lakérowarnja w Budestecach, wjesny dźěl Rakow

Oskar Brückner w Kamjencu
wobkhod nóh Budyšanje • Wróblowskeje dróhi

Wotrjadny wobkhod časnikow, złotych a slébornych tworow

Zaleži nam wjele na tym

zo naši čitarjo „Serbske Nowiny" kóždy dźeń w porjadnej a zwučenej hodźinje dostawaju. Hdyž Nowiny wuwostanu, dajże nam to na kóždy pad, je-li možno, samsny dźeń k wađenju. Wopokazuje nam z tym wulku słužbu a móžemu tak njeporjad hydom wotstronić, štož je za was a za nas jara wažne

Naša zasada je:

wam najlěpje posłužić!

Hdyž pósteki poslednik „Nowiny" njepřinjese, dyrbiše Nowiny na pósteim hamće (w Nowinskim wotdźělu) žadać. Wosobinje pola listowego nječasha! Hdyž to činiše, potom zastupi po kóždej njeistanosći hnydom porjad. Za to amy wam dźakowni, přetož zależi nam na tym, zo kóždemu „Serbske Nowiny" w prawym času dodamy.

Nakład Serbskich Nowin

w Budyšinje w Serbskim Domje. — Telefon 2687

Prjedy hač w Budyšinje abo Kamjencu kupujeće, wobkedźujće nawěštki we

„SERBSKICH NOWINACH!"

Njezapomńće překupcej prajić, zo sće jeho nawěšk wzali!

Přiloha k čisłu 40

SERBSKE NOWINY

Srjedu 17. februara 1937

Sněhowka

Ty, moja ſerbſka „ſněhowka“ ſ jaſnymaj a naiwnymaj wóčkomaj, ty nihdy njeſaćžujeſch, kajſa jutrna ſwětła radoſće je mi ſeſtkadžała, hdyž će wohladach prěni króć.

Runje ſakčěwaſche tehdy w ſtwórbje młode naléčo. Sſerbiki ſtrał ſo ſnawa ſelenjeſche. Też w mojim žiwjenju běſche młode naléčo. Kročach w najtrjeſńſchej dobje młodzenza ſ putannych cźaſow ſtudijow do ſwobody — do ſaſtoſńſtwa do ſerbſkeje ſemje.

Hdyž ſy mje prěni króć wuhladała a mje powitała we ſwojim wótzowſkim domje, ſy ſo dowěrnje a tak ſpodźiwno-luboźnje wuſmějwknyła . . .

Ach, hdyž će wohladach tutón prěni króć ſ twojim cźerſtwym, błyſchcźatym wobliczom, ſ bruno-cźornymi włoſami — ow, kuſka polny, luboſny ty wobraſo, maka bohowka polow, ſerbſkeje wjeſki — ow, wěć mi, ty ſy mi tehdy tón prěni króć hižo była ſnamjo wſcheje młodoſće a wſcheho žiwjenja.

Pſchińdźech k wam, a wuſmějwknu ſo na mnje — a tak ſe kóždy mój pſchikhad k wam a kóždy wotkhad wot waſ ſkónowany a wěnzowany a pſchewodźany ſ tutym poſmějwknjenjom.

Njeſmy ſo na mnje ſwuczowała, kaž by to kóždažkuli druha cźiniła, podawaſch ſo nowym ſaćžiſchćam a ſłožuješ ſo po mojich rěčach q waſchinjach: naju wſajomny poměr njenuceńoſcź woſtajmjenjeſche, a wobaj ſrjebi roſum.

Kóždy raz, hdyž ſy ke mni ſo pſchibliźiła, mějach ſamkne łaciuće, kaž na dniu ſwojeho prěnjeho wophła pola waſ, ſaćjućze wokſchewjazeje luboſnoſće, dopomiwaze na kupiel w naſelnej wodźe.

Se ſamyſłom ſym ſo prózował niehladacź na tebje, ale moja wola njedowodała dołho mojej wutrobje, a ſało ſym ſo damał ſeſtnkowacź mojimaj horjazymaj wocźomaj ſ twojimaj, a widźach, kak ſo poſmějwkuješch.

A wěſch też, moja luba picheźeſelniza, pſchěčo cźi tak rjenje bě? Ssy ſo poſmějwkowała, mój Bože! ſ krótka tohodła, ſo dyrbjeſche tak cźinicź ſ wjeſkoſće a dobroty abo ſ kajteſeźkuli druheje pſchicźiny.

Tola njech ſy to cźhyła, njech też niz, twoje poſmějwknjenje bě poſmějwknjenje zyłe wěſteho ſwěta, mojemu ſwětu bliſkeho a tola zuſeho ſwěta, kotryž lubuju: ſwěta ſprawnych, njenuceńych wjeſnych ludźi ſaſneje a dobreje myſle, kotrejež bě a ſy dźowka.

Wokſchewjach ſo nad tutym poſmějwknjenjom twojeho erta, wokſchewjach ſo na nim, ſrěbach a ſaćžuwach, kak mje hrěje kaž ſnjelnjazy napoj.

Cźeſwjeſi, ſ kotrejž ſo ſyboleſchtej twojej liczan a hubje, ſaſtupowaſche do mojeje bytoſće a moju ſchiju mi ſpinaſche, ſo druhdy njemóžach ſłowa rjeź. Twoje poſmějwknjenje mějeſche w ſrjebi kuſko ſpomjeńki a ſdobom nadźiju. Bóh wě, kelko generazijow . . .

S jenym ſłowom — roſumiſch mi juž, njewěrno? — lubowach cźe. Lubowach tebje a ty lubowaſche mje, to bě wěſte. Pſchińdźe to tak ſ waha, a cźim cźaićiſchy ſmój ſo widźałoſ, cźim ſkrjepe ſłónczníe ſapchićiachmoj wěcźny a potajny ſwjaſt, kotryž naju jednocźeſche . . .

Něſchto ſo w tebi ſnadobnjowaſche, cźujach to; a něſchto ſo ſaſo we mni bliźeſche tebi . . .

Je pał też trjeba, ſłyła ſpominacź na tute kraſne wokomiki? Mam woźiwjowacź luboſnoſcź tutych ſpomjeńkow.

Měj doſcź na tym, ſo ſym cźe lubował ſ wutrobnej, woprawdźitej a horjazej luboſcźu, ſo běěſchtej naju duſchi pſchiputanej k ſebi ſ najkrućiſchim a ſ najwěcźniſchim ſwjaſkom.

Naju wſajomne poſmějwknjenja mějachu mozy doſcź, ſo bychu tołmacźiłe horze ſjednoczenja naju bytoſće.

Hdyž ſo ſjewichu nad naju hubomaj, běſche to kaž wuhronjenje naju zyłeje bytoſće, kaž jeje łubośtne roſwicźe.

Wěnc z pěsnjow Pětra Młónka

Młónkowa mandźelska Hana do jeje ſmjerće.

Kak rady chcu ja domoj hić
A ſwětej wšitko wostajić
Štož ſwětni lubo maja.
Kak ſo mój duch k wam wjeſeli,
K wam, kiž wy prjedy mje ſće šli
Dom, do njebjeſkoh' raja;
K wam, kiž wy tudy na zemi
Puć wuzki prjedy mje ſće šli.

Haj, kak ſo domoj wjeſelu,
Hdźež žanu ſtaroſć njezmětu,
Hdźež próca, nuza njeje,
Hdźež moja duša wšitko ma,
Štož je ſej tudy žadała,
Haj, njebjo budźe jeje.
Tuž khwatam domoj z wjeſelom,
Trać njeb'dźe dołho, dha ſym dom.

Ja widźu hižo nazdala
Mój wěčny dom, te njebjeſá,
Kiž Bóh mi dawa z hnady,
Kaž kóždе dźěćo poſłušne
Rad domoj k ſwojim ſtaršim dźe,
Je pola nich tež rady:
Tak ſe ja tež dom wjeſelu,
Hdźež moji lubi ſtarši ſu.

Hdyž mam tu hišće před ſobu
Tu čěmnu ſtrašnu hłubinu,
Ow! před tej ſtrach mi njeje,
Tež před rowom ſo njeboju.
Row durje k wěčnom' domej ſu,
Hdźež wunđu z nuzy wšeje.
Hdyž při ſebi mam Zbóžnika,
Mi row njej' jama ſtrašniwa.

Poſmějwknjenje, kajkeż bě twoje, njewohladach na hubomaj žaneje jónſkeje, ani niehdy mózno, ſo bych wuhładał, dokelž bě to poſmějwknjenje jenoż twojeje ſtamjeje duſche, poſmějwknjenje toho něčeho, ſchtož je we naſ hłubſcheho a podſtatniſcheho: njewědomeje, tajomneje mozy, ſpodźeneje ſe ſtutkowanjom zyłych wěkow.

Ani njejſmoj hdy cźoho druheho powědałoj w hromadźe, dyžli wſchědne ſłowa, ani ſo cźi njejſmy domałoj wěrnik ſenje ſe ſwojej luboſcźu, ſabywſchi hakle ſłyſchał wuſnaće twojeje luboſće — a tola ſmój wobaj wědźałoj, ſo krocźimoj pod jenym a ſtamjnym pohibom rukow woſuda.

Njebeſche-li pak woneho położenja duſche w tebi, tak mějach ſrjebi potom wujaſnicź twój napohlad na wonych dnjach?

Ty tak proſta, tak naiwna, tak po wjeſnjanſku ſpěſchniwa a powědana — ty bywaſche magnet, kotrež wſchitke moje ſmyſłenje putaſche krućze na ſo. Wokoło tebje wjerćeſche ſo zyłe moje žiwjenje w tamnej dobje tak też w ſkotych hrodach nadźije połneho pſchichoda. Mało dnjow tehdy ſaſtaje, ſo njebych pucź pytał nimo waſcheho domu, a mnoho jich běſche, ſo ſaſtupowach k wam. Wokſchewjeny we wutrobje wróćach ſo kóždy raz do woſtamocźeneho ſwojeho tukkula.

Pola waſ pak běch ſtajnje drje ſ zyłej nimale ſwojej bytoſću w tebi. Njech ſy chzuła abo niz, ja bywach pſchitomny wſchěm twojim myſlićkam a ty ſrjebi njeſyſy niczo pſchedſtajićź mohła, ſo by w tym njebyło ſwojenje moje woſoby.

Wjeſdźakna móz, ſ kotrejž ſym na tebje ſkutkował, bu dźeń wote dnja ſyłnijſcha a moje pohłady po tebi zyłej roſwěſchowachu płaſchćź ſadoſćź . . .

* * *

Saſo ſo měri naléčo do Sſerbow. Daloko, daloko w pěnjatych ſołmach tragiſkeho žiwjenja ſhubiwſchi wěſtu kotwicu ſym wichorow hra. Spominam na ſtony cźaſ — a ſyłſy ſo mi ronja.

Sněhowki kukaja ſaſo ſe ſerbſkeje ſemje.

A „ſněhowka moja ſerbowſka?“ — —

Radio

Schtwórtk, 18. februara ſo ſłyſchi:

Königswusterhausen: 6 ſwony, tacźele. 6,30 rańſchi konzert (ſ Lipika), mjes nim 7 powěſće. 10 ſa ſchule. 11,30 ſa bura. 12 pſchipołdnjiſchi konzert (ſ Mrótkawja), mjes nim 12,55 cźaſowe ſnamjo a 13 ſłožopſchecźa. 13,45 powěſće. 14 wſchelaka hudźba. 15,45 tacźele. 16 popołdnjiſchi konzert. 17.50 kantata. 18,45 wo ſporcźe. 19 wjecźorna ſabawa. 19,45 wothlós ſ Němſkeje. 20 powěſće. 20,10 ſ filharmoniſkeho konzerta. 20,30 ſněhakaſtwo. 22 powěſće, ſport. 22,20 miſchtrſtwa na ſněhakach a na łodźe.

Lipik: 6,10 gymnaſtika. 6,30 rańſchi konzert. mjes nim 6,50 ſa bura a 7 powěſće. 8 gymnaſtika. 10 ſa ſchule. 10,30 a 11 30 wiedro. 11,45 ſa bura. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 a 14 powěſće. 14,15 tacźele. 15 ſa ſonu. 16 tacźele. 18 wjeſkeju ſwjatok. 19 opera „Carmen“ ſ Drježdźańſkeje ſtatneje opery, w prěnjej pſchełtawzy 19,35 powěſće. 22 powěſće, ſport. 22,20 miſchtrſtwa na ſněhakach a na łodźe.

Hamburg: 20,10 rowanſka hudźba. — **Mrótkawja:** 20,10 wulki ſabawny konzert. — **Kóln:** 20,45 trnik „Swóńba ſo pyta“. — **Stuttgart:** 21 tacźele ſ operety tow. — **Praha:** 20 ſ cźeſkich operow.

Dźěcźaca hra. Maka holcźka: „Schto dha jedyn liſcźik hacź do Wonej ptacźi?“ — Saſtojnik pſchi wokniſchku (voshorjeny): „Někto ſo mje hižo k ſchestemu raſej praſcheſch! Sſym cźi to tola hižo dawno rekł! Cźehoła pſchezo ſaho pſchińdźeſch?“ — Holcźka: „Mój bratſik to chze. Wón ſo ſtajnje wjeſeli, hdyž błowu pſches wokniſchko tykneeze. Praji, ſo je to tak, kaž w zoologiſkej ſahrodźe.“

Hrózbna čěkańca ze zajeca

(Stónčenje.)

Nadobo pſchiſjewi ſo ſaſtojnik Marwiz a poda ſwoju rozprawu wo nóznym podeńdźenju a tamnym podawku ſwojich fabrikſkimi wrotami na rěčnym brjoſu.

Njemóžeſche hinak bycź: Tamni tſjo ſu ſpytali pſches kótmaſny kanal wucźeknyć.

Běchu ſnadź w cźaſu, jako ſo wo njemórnu žónſku cźam wonka ſtarachu a ju do fabrikſkeje thorownje donjeſechu, tola hiſchcźe cźeknyli? — Jenoż tutón króći cźaſ běchu ſnadź wužiź mohli; dórſy po tym běchu kanalowe wrota ſ hrajadami ſawrjeli a tam ſtražu ſtajili.

Nadobo pſchiſłoſchi tutón ſtražowar roſhorjeny do wuradowańſkeje ſhromadźiſny ſarjadniſtwa ſ powěſću, ſo je ſłyſchał, kak pjeczа ludźo w kanalu, ſtejbi pſchiwołaja; nětkotre mjeniſchiny dołho pak je wiſcho cźiſcho.

Spěſnje wotewrichu ſaſtupy do hłownego kanala ſwornje a cźhyzhu ſo ſ wołanjom pſchejſwědcźiſ, hacź ſu cźeknjenzy łiſtcźe w nim. Na wſchě wokanja w pólſkej, ruſtej a němſkej rěcźi ſo nicźo njewotmołwi. S kanałowymi dźělami ſwědomi ludźo puſchcźiſchu ſo hnydom do njeho a cźhyzhu jón pſchełeſcź, tola ſpěſchnje dyrbjachu ſo wrócźicź, dokelž běſche ruuje w tutych hodźinach wſoko ſtejazych wupłoczтow dła jara ſtrašchne, dale doſtrěła krocźicź.

Szyła bě njewěſte, hacź ſu cźeknjenzy hiſchcźe żiwi, dokelž běchu dźeſaćź hodźinow w tutych čěmnych dźerach. Jadyn cźłowiek njeby bjes pſchetorjenja tam wutrał, dokelž kotmaſne płuny pſchi tóżnym dychanju pluza roſtorhnyć a żiwjenje ſniczicź hrozhu.

Cźeknjenzow w ſaſchmjatanym ſyſtemje kanala na pſcheſtrěni kóżneho kilometra pytacź, běſche zyle njemóżne.

Hiſchcźe dhyzhu jedyn abo dwě hodźinje woczakacź, prjedy hacź ſo roſſudźichu, jich po kraſnje pytacź, běſche-li ſo jim tola poradźiło cźeknyć. Na tutym dnju drje nichtó na pſchipołdniſchu pichestawku njemyſłeſche. Bórſy po pſchipołdnju ſamokwi ſo pola direkzije młody technikaſ, kiž pólſki a ruſki rěcźeſche, ſo dhze ſo do kanala puſchcźicź, ſo by ſa ſhubjenymi ſlědźił. Snaſeſche tola Tomauſa a Koſtewa, kotrajž w jeho wotdźělenju dźěkaſchtaj.

VI.

W gummijowym wobleku ſ hewjerſkej łatarnju w ruzy poda ſo do cźmowcheho kanala Bórſy łłyſchachu jeho wołanje a wabjenje we wſchěch tłoch rěcźach. Pſchezo ſłabſche wołanje, ſchtož běſche ſe ſnamjom, ſo je hižo daloko doprědka we hłownym kanału abo w pódlanſtich thódbach.

Daloko wot ſakhoda, hłuboko pod kolijemi a fabrikſtimi twarjenjemi dyrbjeſche hižo bycź, dokelž jeho wołanje bě ſłaby hiſchcźe ſłyſchećź.

Stykknje ſ napjećźom ſhładowachu wſchitkich wocźi do wotewrjeneho kanala, ſ kotrehoż ſchcźipaze płuny wuſtupowachu. Hułhoło w ſemi ſo tute ſe ſapołożenymi ſółownymi wuſłobinami ſ wjeſtcheho dźela njeſchkódne cźinjachu.

Njebě niczo wjazy ſłyſchećź — thiła dyž a dyž cźeſte bubotanje. Pytazy kłepaſche ſe ſwojej pyrtu po trótich pſchestawkach do kanalineje murje abo do nimowjedźazych rołow na ſnamjo, ſo ſnam hiſchcźe nuſu njeczerpi.

Pſches pół hodźiny bě mjes tym ſaſchło. S thuinym mjeſwoczom ſtejachu kuježa ſarjadniſtwa troſchku na ſtronje, ſo cźiſche roſmołwjejo: Njepuſchćźi ſo ſ tym ſchwarny thodła ſam do najwetſcheho ſtracha? Budźe jeho ſmužitny ſkutk ſ wuſpěchom mytowany?

S hłubiny bě ſłyſchećź triholate hwiſdanje.

To bě wotrěčane ſnamjo, ſo je młody, ſmužity muž cźeknjeńſow nabeſchoł a ſo pſchi woſpjetowanju tutoho ſnamjenja jeneho muża wo pomoz proſźu.

Hnydom wuſtupi ſe ſłupiny jedyn miſchtr a cźhyzhe pomhacź; dokelž ſpěſchnje dyrbjeſche ſo jednacź, mějachu ſo tola cźłowjeſke żiwjenja wukhowacź.

Nuzze ſwobleka ſo do gummijoweho wobleka a wobu ſo hewjerſke ſchtórnje — wša ſaſwěcźenu łatarniu, něſchto ſłabſchich powjaſow a blachowu bleſchu ſ łegnakom — a hižo bě ſo w kanalu ſhubił.

Kaž wěcźnoſcź to traješche. Pſchezo ſaſo klinczachu wotrěčane ſignale — nětko buchu ſaſo wótriſche, ſ dopokazom, ſo ſo wuthodej bliźiłoj. Hiſchcźe jedyn ſleczi puſchcźi ſo bjes hewjerſkeho wobleczenja do kanala, ſo by tu tohornuja pomhał.

Pſchihładowazym poſticzi ſo żałoſtny wobraz. Wukhowarjej běchtaj cźeknjeńzow bjes wědomja hacź ſ wukhodej kanala pſchińjeſłoj a bórſy leżeſchtaj na pſchihotowanych marach. Dratła bě zyłe roſtorhana wot wótrych kromow żelesa a kamjenjow, ſpalena bě też każa wot njecziſćeze kolmaſneje wody a leżo we womorje, poſlicziſchtaj wobras żałoſćże a hróſbneje běby.

Bórſy pſchewjedźechu jeju na ſtaziju. Wożiwjaze ſwědki dopomhachu jimaj, ſo ſaży wědomje nabyſchtaj.

Ale wo ſłyſchu towaršchu, kiž dyrbjeſche hiſchcźe we kanału bycź, njewědźeſchtaj niczo. Pſched hodźinomaj ſtaj ſo hiſchcźe ſ kłepanjom ſ nim dorozumiłoj, potom pał ſ próznotu objeſwědomnja ſo ſwjeſłoj, doniż jeju ſ cźeſkeje nuży njewumóżichu.

Turglera nieběſchtaj wjazy ſłyſchałoj, a ſwonkowna ſtraża njebě po namakanju tuteju dweju żadyn ſwuk wjazy ſłyſchała.

VII.

Pſchińdźe wjecźor. Wſchitke prózowanja, hiſchcźe nětkaſe ſnamjo żiwjenja wot ſeczeho ſe ſłuchanjom na kanałowych murjach, na rokach, ſawjerzanych wótkach a na ſemi dostacź, běchu bjes wuſpěcha. Hodźiny dołho njebě niczo ſłyſchećź.

Mjes tym pſchińdźe nóz, a ſtraże pſchi wotewrjenych kanałowych dźerach a pſched twornju ſo kóżdej dwě hodźinje wotměnjachu. — Ale żana ſtraża to najmenſche njepytny.

Wě ſnadź Turgler tola cźeknył, hdyž ſónſka na wotawje ſo ſwjeſe?

Abo ſtaj traſch tamnaj kłepanje prěnjeho wumołwerja ſa kłepanje ſwojeho towaršicha mětoj?

Powěsće z cyłeho swěta

Krajnych pscheradnikow wotprawiłk.

Justizny nowinarski hamt w Barlinje wosjewja: Ludowy žudniski dwór je dla krajneho pscheradnistwa 29 lět stareho Bjedricha Rychtarja ſ Noweho Gerzdorfa a 25 lět stareho Güntera Galgana ſ Heydebreka k smjerći saſudźił a jim na cząs žiwjenja cześtne prawa wotrjekł. Muſud je žo pondźelu rano wukonjak. Dale je ludowy žud dla pschihotow k wjelepscheradnikemu pschedewſaczu 39 lět stareho Hansa Eggerta wczera rano wotprawił, hdyž bě jeho k smjerći saſudźił a jemu na cząs žiwjenja cześtne prawa wotrjekł.

Morwi pschi wohnju mandźuſkeho dźiwadła.

Dotal ſu 680 cźłokow ſ rozpadankow wucząhnyli. Stra'nischtr pschi wulkowanischich dźełach je wumrěł.

Po powěsćach ſ Tokia je žo dotal 680 dospołnje zwuhlenych cźełow ſ rozpadankow spaleneho dźiwadła w Antungu wucząhnyło. Na wopalniischcu ſu žo žałostne zjenj wotwiłe. Wo kataſtrofe ſamej žo hischcze nětotre podrobnoſcze piſaja. Japaniki ſtražnischtr žo woprowaiche, ſpytajo do murje žuſodnehe, tehorunia žo palazeho, domſcheho dźiru wudicź, ſo by tam ſaworjenych wobydleri wumohł. Pschi tym pak ſam ſadny. Wſcho hromadźe bě 1500 wožobow w dźiwadle, jako ke kataſtrofje dóńdże. Wržda cześkofranjenych daloko 100 pschebahuje. Wobžarujomni ſu wožebie dźeći, kotreż pschi wohnju nadobo ſwojeju ſtarſcheju ſhubichu. Tute maja žo mjes tym w provizoriſkich domach woczahnyć.

7 morwych pschi hórniſtwownym njeſbožu w Jendźelſkej.

7 hórnikow w nozy k wutorje pschi cźežkim rosbuchnjenju w jenej jamje w južnym Normantonje w Derby ſhireſkim hrabiſtwe ſahinu. 4 druſy hórniży žo pschi tym ſtranichu. S morwych tſjo hischcze pod ſpadanymi kamjenjemi leža. W jamje dźěła wſcho hromadźe 335 ludźi. Pschicźina rosbuchnjenja njeje hischcze wuſaznjena.

Łód rosmjerže motorowu łódź.

Danſka motorowa łódź „Linea“ bě njedaloko kupy Aſſen w lodze dospołnje ſamjerſła. Někto ſu lodowe ſchkrutu łódź dospołnje rosmjatle, tak ſo žo podnuri. Wobžadku mózachu wukhowacź.

Huſta kurjawa w kanalu.

Zołu njedźelu knježeſche w kanalu huſta kurjawa, kotraž łódźnistwo ſkoro dospołnje ſnjemóžni. Pschi tym dóńdże k wſchelakim ſražењam. Parnik „Isle of Thanet“, Southern Railway Companie žkuſchazy, ſajédże w Boulogne ſ 198 puczowažnymi do jeneje mole. Druhi parnik, žamžnemu towaŕſtwu žkuſchazy, leżeſche tohorunja ſ wiele puczowažnymi hodźiny dotko pſched žamžnym pſchiſtawom a njemóžeſche dale. Dwaj parnikaj, belgiſki „Mambika“ a w Cardiffu ſdomjaznjeny „Llaofer“ ſtaſyſchtaj do žo a wolaſchtaj wo pomoc. Wukhowaiſte łódże žo hnydom na morjo puſchcźichu, njemóžachu pak parnikaj namakacź. Dotal njeje dalſchich powěſćow wo wohnjdże tuteju łódźow.

Cźeſkoſłowaſka prózuje žo wo wobthod ſ Abeſynſkej.

Kaž žo ſ Prahi wosjewja, je žo tam italſko-cźeſkoſłowaſke wobkhodne towaŕſtwo ſa wobkhod ſ Afriku ſekoſiło. W tutym towaŕſtwje ſu wobdźěleni firma Bata a Gutmann, kaž tež Riunione Adriatic de Sicurta ſe ſydłom w Praſy. Sydło pſchedewſacza budże mjes tym w Praſy. Hacź runjeż žo w firmje jenoż wo Afriju powſchitkownje rěcźi, ma hłowny ſajim noweho pſchedewſacza žo wumiźu wobkhodnych poczahow ſ italſkej Afriku (Abeſynſkej) wěnowacź.

Nimale 24 hodźin bě po cźeknjenju ſaſchło. Mohł hischcze jedyn cźłowjek žiwy być w tutej heli pod ſemju?

Nóz ſandże bjes wſcheho wuſkładka. Saſny ſjewi prěnja ſłónčna pruha ſpočatk dnja. Deſchcź a wětr ſaſchkeje nozy bělchjej žo lehnyłoj.

Wjacy hacź 28 hodźin bě ſaſchło po prěnim ſnamjenju cźekacźy tſjoch njeſbožownych ludźi.

Tseźi tu hischcze njebě — žana ſtraža njebě jeho žłyſchała — a tak drje bě ſ twornje cźekny.

S błędnym mjeſwocźom pſchikhwata ſtraža pſchi wěku pſchi brjoſy rěki ſtojaza do ſtražowazeje zentrale a wołjewi, ſo je wěſcze cźiche wokanje a ſtonanje pſched ſamym wukónzom kanala žłyſchała. Sa někotre mjeńſchiny pak je ſažo wſchitko cźicho było a na klepanje njeje nichtó wotmołwił.

Młody khrobły wumožeŕ ſ wczeraweſcheho dnja dźěſche dźeńſa ſaſy prěni do kanala, tón króćź wot wonka. Lědy dwaceźi metrow wot wěka ſdaleny, w poſledniej wotbocźay kanala, leżeſche we hłubokej womorje cźłowjek, ſ łapami trochu pſchikrytu. Draſka a w ſchlipach ſ cźła, mjeſwocźo a ſtawy běchu thěrko zaczěkłe, a kruchi kuże, wulke kaž bźěcźaze ruzy, wiſzachu wot cźła — kaž ſkora wot wětra roztſchazheneych ſchtomow.

Hižo ſnamjo ſmjerće w mjeſwocźu běſche žo Turgler nadjaſ, jo žwobody tola žo docźaka, njebě nadźiju ſpuſchcźił, ſo mohł pſches wotewrjene wěko hischcze cźeknucź, hdyž bě hižo wczera rano žwobodze w prěnich ſłónčnych pruhach někotre ſekundy do wocźow pohladał.

Zane wabjenje wumożerjow njebě jeho wotdherżowacź ſamohło, ſo by žwobodu dozpěł. Jenoż popuſchcźenje mozow a cźelna njemóz pſchemó ǵorze hnucze ſa žwobodu.

Schtó ſapſchimnje, kajke njeżmérne cźwile je Turgler ſa tute 28 hodźin we žiwjej duſchinej žadoſći ſa žwobodu a domiſnu pſcheżerpił?

Dołhe měſacy ſandźechu, prjedy hacź tutón muż žo wulkowa. Muſtrowichu-li žo rany ǵurowje roſtorhaneho cźełka, niż pak duſchine cźiwile w jeje žadoſći ſa domiſnu — žwobju — žwobodu! js.

— Kónz. —

Wobydlerſtwo města Malagi ſtrowi žwojich wuſwobodźerjow.

Prěni wobras wo pſchihódze wójſka po dobyczu Malagi. Po dobyczu Malagi poſtrowi wobydlerſtwo nadalne ſchpaniſke wójſko ſ wulkej radoſcźu a wutrobitoſcźu. Sdźěla ſtejachu ludźo hłowa pſchi hłowje na hłódnikach a pſchikhwachu dobyczeŕſkim wojakam. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Reſerwy ſa ſchwaniſke južne wójſko.

W ſchpaniſkej Marokkowſkej žo naſtajnje nowe wójſka ſa wojowanje na nazionalnej ſchpaniſkej froncze wukhłaku. Tu widźimy transport marokkanſk. kavallerije, kotruż w pſchiſtawje w Algeciras 4. februara na ſtaj wuſwadźichu. Sady widźimy město Algeciras. (Studnitz, Scherl, M.)

Nowy finnſki ſtatny preſident.

Statny ſjezd w Helſinkach je ſ najwjetſchim napjeczom wocźakowane wólby noweho finnſkeho ſtatneho preſidenta pſchewjedł. S 177 ze 300 hłoſow bu dotalny miniſterſki pſchedſyda a wjednik burſkeje ſtrony, Kallio, pſchi druhej wólbje ſa finnſkeho preſidenta wuſwoleny. (Aſſociated Preſſ, M.)

Słónčnje ſu wody ſpadnyłe.

Po ſpadnjenju wulkeje wody w dolinje rěki Ohio bydźa žo někto ſchkody kataſtrofy pſchewidźecź. Wobydlerſtwo ſwoje bydlenja lědy ſažo ſpoſnaje. Wſchudźe je ſo błóto a njerjad ſahnjeſdźikoj. Tutón wobras ſhotowi ſo w druhim połkhodźe jeneho doma w Portsmouth. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Wulka kataſtrofa mjez łaſtojčkami

Miliony łaſtojczkow ſahinychu.

W cźaſopiſu „Der Vogelzug“ pokaſuje ſo na hobrſku kataſtrofu mjes łaſtojczkami, kotraż je w oktobru loniſcheho lěta naſtała. Pschi wulkej ſymje w prěnich dnjach oktobra njemóžachu wulke ſtyki łaſtojczkow, kotreż běchu po puczu do cźopliſcheho juha, dale leczecź. Dyrbjachu ſo k ſemi puſchczicź, pschi tym pak ſ wulkeho dźěła ſahinychu. Druhe leżachu kaž wopojene na ſemi a njemóžachu wjacy dale. Tak namakachu we wſach Hanawſkeho wokrjeża nimo wiele morwych łaſtojczkow też wjele tyſac, kotreż wjacy leczecź njemóžachu, kotreż pak běchu hiſchcze žiwe. Łaſtojczki ſo tehdy, dokoł bě to móżno, ſběrachu a we woſebitych klétkach ſo ſ łétadłami powětroweje Hanſy do Italſkeje dowjesechu. Nětko je 5000 łaſtojczkow ſo na tuto waſchnje do Italſkeje dowjeſe. Tam je ſ klétkow puſchczichu, hdyž ſo pſchijomniſchim podnjebju (klimje) bórſy ſažo wocźerſtwichu a dale k juhu leczachu. Njedźiwajo toho pak ſu w kruhach ſchkitarjow ptaczkow ſ tym liczi, dokelž podobne ſjewy też w druhich krajinach wobkedźbowachu, ſo je wjele miliionow łaſtojczkow pschi tehdyſchej ſymje ſahinyło.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe ło. płaci 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćenčanske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaci so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 41 — Budyšin — Štwórtk 18. februara 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Frontscy wojowarjo ze 14 narodow pola wjednika

Wjednik je zhromadźenje stajneje mjezenarodneje kommisije frontiskich wojowarjow, kotrejž w tu chwilu w Barlinje pschi wobdźělenju frontiskich wojowarjow ze 14 narodow swoje dźěłowe skhadźowanje wotmětwa, zjedu do Twórskeho dwora na Obersalzbergu pschepročyt. Pschi witanju mjezesche Adolf Hitler rěč, w kotrejž zo jako frontski wojak a statnik znowa k měrej wusna.

President swjatka němskich sjednoćenstwow frontiskich wojowarjow a pschedsydza dźěłoweho skhadźowanja stajneje mjezenarodneje kommisije frontiskich wojowarjow NSKK-wskich skupinowy wjednik Koburgski wójwoda, najprjedy i někotrymi słowami wjednika pótrowi. Potom wójnski šlepy a jenorucny wjednik italskich wójniskich woporow Carlo Delnoix w uniformje faschistiskeje milizy rěčeše.

Wjednik zo jemu za jeho słowa dźakowaše a rjekny, so je jako frontski wojowar wobzeše zhromadny, zo žnjo frontskich wojowarjow druhich narodow pola zebje widźeć. **Na nětčišim Němsku pokasuje wjednik praji, so może němski lud jenož tehodla tak pilnje dźěłać, dokelž tu dopomny měr knježi. Hdy pak by hižo kazenje snutkownoho měra natwarjeze dźěło w Němskej wohrožyło, by wohroženje zwonkownoho měra Němskeje hobrite napinanje němskeho naroda wo jeho snutkowne wutrowjenje knježemu dowjedło.** Němski lud nima wjazy najmjenšchedo zeho dopomnjeća na wójnu. Njeje ničzo zwostało hač wulka zčežćowonosć psched prjedawschimi pschećiwnikami. Wichitzy frontscy wojowarjo zebi jenicznje pscheja, so zo wjsa wójna njeby wjazy wobjpetowała.

Nětkle 80 wobdźělnikow zebi do Berchtesgadena swoja hischće někotre hodźiny w zjiwej rosmolwje na Hórskim Jworie. Na konju wopyta frontscy wojowarjo se wschěch narodow wjednika a němskemu kanzlerej wutrobnje holdowachu. Wschitzy wuprajichu pschećeze sahowidźenja, mérneho sahowidźenja a niz sahowidźenjach na bitwischćach Europy.

Ribben'ropowe wozjewjenje w neutralnostnym wubjerku

Němski pósłanz z Ribbentrop je we wutornischim pozhdźenju neutralnostneho wubjerka w Londonje w zjwoje rěcži němske stejischco rozłożił. Po zjwojich zawodnych słowach pósłanz na prózowanje němskeho knježerstwa w poslednich měsazach pokasa a rjekny, so je cżinjło schtož je samohto, so by skutkniše prawidło neutralnoscże za ichpanišku wobhdlerišku wójnu dospělo. Hižo pschi spoczatku wobhdleriške wójny je Němska spóznała, so może jenicznje wobšěrne prawidło neutralnosći wuskich lubješ. S tuteje pschicżiny je Němska w zjwojim cżasu jako prěni kraj namjetowała, so by zo wukrajnym dobrowólnikam sakasało, zo na schpanišku wobhdlerišku wójnu wodźěleli.

Hdyž su druhe knježerstwa, schtož sakas dobrowólnikow nastupa, skónčnje po měsazu traiazych jednanjach a wobcżežnoscżach němske stejischco pschihale, pósłanz to jara wita a sprawne spokojenje němskeho knježerstwa nad tutym wuwiwcżom wupraji, wo kotrejž zjej zo němske a italske knježerstwo pschezo prózowalej.

Ribbentrop potom na namjety podwubjerka spomni a pokracżowaše, **so je Němska swólniwa, nowy pschinoschk podaci, so by zo kontrolla na kraju a na morju hnydom do mozu stajiła. Niedźiwajcy wulkich transferowych wobcżežnoscżow je němske knježerstwo swólniwe, zadane napiacżenje wo 2000 punkow sterlingow w jendźelskich pjenjesach saplacżiej, so by zo kontrolla mohła i klywatkom do mozu stajicz.**

Němski pósłanz pak tez zdźeli, so němske knježerstwo tez praschenje rozsiżanja pjenjezneho podpjerenja a praschenje sloła schpanjeske banki jako ważny dźěl wubjerkowho dźěła wobhladuje. **Wón nochze zebi pschecej, so by wospjet położenje nastało, hdźez druhe mozy namjet Němskeje na stronu położa a potom jón jako zjwój namjet pschinjeżu, tak ruże hacż zebi mużła, so je jich cżas pschischoł.**

Stónczinje Ribbentrop hischcże rjekny, so budże wicho wubjerkowe dźěło podarmo, hdyž wérny duch neutralnoscże pschi wschěch narodach njeknježi, kiž za nastupa. Duch, w kotrymż zo kontrolla pschewidże, je wopraudże rosžudżaży za jeje skutkowanje.

Italski pósłanz Grandi potom praji, so italske knježerstwo wobsamknjenja z wulkim spokojenjom wita a stejischco italskeho knježerstwa wobhdlerišchi praji, so je tez wono stajnje za dwaj hlownaj dypkaj dźěła, mjenujzy za neutralnosć a za kontrollu. S rosrěczewanjemi pak je zo njetrjebawschi mězazy dołho dliło.

Franzowski sastupjeł tehorunja zjwoje spokojenje nad wobsamknjenjemi wupraji a na zjwoje knježerstwo pokasujo rjekny, so je dopokasy wo zjwojej sprawnosći pschirěkło. Franzowska je nanjet pschijsała, so ma zo w jeje kraju organisazija ke kontrollowanju pschewjedżenja zrěczenja pschiprawicź.

Sowjetski sastupjeł Majiski wobžarowasche (!), so może sakas zkanja dobrowólnikow hakle z dwajmeżacznym akomdźenjom do mozy stupicź. Sowjetske knježerstwo je zwólniwe, zjwoje stejischczo w někotrych dypkach kontrollneho plana pschemjeniecź. Hacżrunjez je zo najwjazy wobcżežnoscżow pschewinyło, dyzhu zo někotre dypki dyrbjake bischcże wuzasnicź, pryedy hacż by zo kontrollny plan mohł do mozy stajicź. W tutym zwiwku Majiski na portugalske wumělnjenja pokasa a pschisporni, so zo nadźijeja, so zo wjetske knježerstwo njebudże trjebacz zwoje stejischczo pschemjenicź.

Portugalski sastupjeł na wobzeže wobcżežne stejischczo Portugalskeje pokasa a wubjerk dopominasche, so je zo jeho kraj z bolschewikiskim hrozenjom wobzebitemu strachej wustajił. Portugalske knježerstwo je wobsamknjenju dla dobrowólnikow hižo pschihłosowało, schtož pak dohladny plan nastupa, ma pschezo hischcże zwoje wumělnjenja.

Němski pósłanc w Moskwje protestował

Němski pósłanz w Moskwje hrabja se Schulenburg je zrjedu hischcże raz dla należnosće sajatych Němzow wosebinzy w zwonkownym kommisiarjace zakrocżił. Wón je wosebje na wurjadnje dołhi cżas pschepytowanja pokasał a zadał, so by dobustaw pósłanstwa dowolnosć dostał, sajatych wopytacź, njedźiwajo na to, kak daloko je pschepytowanje pokrocżiło.

Němski notarski wukaz

Němski justizny minister dr. Gürtner je 13. februara 1937 sakładny zakoń němskeho prawa za němskich notarow, němski notarski wukaz, wudał. Wukaz 1. julija 1937 zdobom z němskim zakońskim zakonjom do mozy stupi. Na nowym zakładze němskostatneho prawa budże ho notarstwo, kiž je za zyle prawne a hospodarske žiwjenje tak wulzy ważne, móz posnje rozwicź.

Pschi nowym rjadowanju zo notarske a rěczniške powołanje zabadnje dźělitej. Wšo zo njeda dozpěcź, so zo tuto dźělenje hnydom wschudże pschewjedże. W pschechodnym cżasu maju zo satschazenja a wótrosće wobeńcź. Sa notarow móża zo jenoż tajzy samokwierio wobkrucżicź, kotrejž němske starjanke prawo wobšědża, kiž su němskeje abo pschiwusneje krwe a so maju w pschipadze wozenjenja mandželsku němskeje abo pschiwusneje krwe. Notar, kiž zo je zonu njenčmskeje krwe wożeni, ma zo je sastojnstwa puschcżicź. Wón może zo tez jenoż postajicź, hdyž sa to rukuje, so budże tójdy cżas za nazionalsozialistiski stat wultupowacź a so je po zwojich dokonjenjach sa tuto sastojnstwo khmany.

Žiwe wojowanje w Španiskej

Nazionalni wojazy wschitke hłowne dróhi wobknjeża, kiž z Madrida wjedu. Někto su nazionalni lětarjo też na pódlanšše dróhi w tajzej mnohosći bomby namjetali, so zo ledma hischcże hódźi po nimi jěsdźicź. Zdyż dzeń lětarjo bomby na dróhi mjetachu, bomby semju rozrychu a jěsdźenje po dróhach znjemóżnichu. Na tuto waschnje su nazionalni Madrid wusko wobstupili. Wobnjo a w nozy lětarjo zawrjene hłownoho města wobkedźbuja a zapschimuja, hdźez je trjeba. Wschitke jěsdźadła, kiž hischcże zpytaju do Madrida dojeź, zo znicża.

Runje tak su nazionalni lětarjo na wschě stejischcża czerwjenych pola Madrida bomby mjetali. Nazionalni lěchy pschi rězy Jamarje znowa postupowachu. Pschecżiwjenje bolschewikow zo z jich wulkim schkodowanjom zlama. K nazionalnym su wukraini pschebudżerjo pschischli, kiž powědachu, so ja Madrid nimaju wjazy nadźije a so zo nochcżeja ze zwojimi nawjedowarjemi do zamomordarstwa podacź.

Nazionalne motorisowane wotdźělenja su z Motrima po puczu do Almerije postupowale. Njenadejdżichu zkoro zanchu pschecżiwjenja. Artillerija a wojowarjo lětarjo stajnje na Motrisko-Almerisku dróhu a na njepschecżelske stejischcża w Almeriji sčeja a bomby mjetaju.

Połodnišche wójsko je na froncze pola Cordoby pola Ville del Rio njepschecżela nadběhało. W Igualejz je zo rubjeżny hejtman Flores Arocha se zwojej cżežko wobrońenej, dwanacze nuzi žylnej zwólbu nazionalnym poddał. Wo Arociche zo w zwojim cżasu wjele rěcżeshe.

Nazionalni lětarjo su schtyri bolschewikiske honjerske lětadła wottscheli, zami jene lětadło zhubichu. Pschi wobhonjerskim leczenju nad Granadskej frontu zo zmórzeneho cżerwjenoho lětadła franzowskeho Potezkeho typa dohladachu. Bolschewikiske bombowe lětadła na wschelake wotewrjene městna w kraju nazionalnych homóży mjetachu a někotre zwine wozobu morichu.

Argentinska generała Franka podpjera.

President argentinskeje republiki je 10 000 pesetow sa Cżerwjenu khžiż schpanišeho nazionalneho knježerstwa pschepodał a postajił, so maju zo pjenjezy k woiżenju nuzy mjes woporami schpanišeje wobhdlerišeje wójny wuzicź.

Spjecżenja na bolschewiskich wójnišich łódźach.

Nazionalny radiowy sczelak w Salamanzy je zhonił, so je krótko psched padnjenjom Malagi na bolschewiskich wójnišich łódźach k spjecżenjam dóschło. Namótnizy wukas, so maju k podpjeranju sakitanja do Malagi rěcź, njeju wumjedli. Tuteho podawka dla zu hižo wschelakich nawjedowarjow sajeli, někotrych zu tez hižo k zmjerjeżi sadźili. Wobsadki czerwjenych wójnišich łódźow zu je spjecżeżu brożo żadali, so zo iich nawjedowarjo z jatby puschcża.

Wukas jendźelskeho znutkownoho ministra wo neutralnosći dla Schpanišeje.

Każ je jendźelski znutkowny minister wojsewił, zu wyschnosće pschikas dostale, so dyrbja w kóždym padże pschecżiwo wobsebam sakrocżeć, kiž zu dojeź podhladne, so zu sakoi wo wobjenju do zuzych wójskow pschestupile. Schtóż dobrowólnje do Schpanišeje dże, so by zo tam na wobhdlerišej wójnje wobdźělił, abo schtóż druhe wobsoby k temu wabi, zo khłosta. Każ z ministrowstwa pschispomnjenja wutkadże, zo jakoi pschecżiwo kóždemu jendźelskemu staczonej nałoži, wschitko jene, hacż stajnje w Jendźelskej bydli abo hacż jenož pschez Jendźelsku puczuje.

Schwajzarska chce hiesporočnych sastojnikow měrć.

Schwajzarska swjatkowa rada je hižo dawno wobsahaje wobsamknjenje wo zusamknjenju zobustawow kommunistiskeje strony z swjatkowstwo zarjadnjowa wutoru na to rosschěrka, so tej pschistuschnizy kommunistiskich wódlanskich organizazjow do njemóża wjazy jako swjatkowi sastojnizy abo pschistajenzy czerpicź.

Wulka rozměra jendźelskeho brónjenja

Jendźelske knježerstwo běšche w swisku ſ nowej požčonku za brónjenje, kiž 400 milijonow puntow sterlingow wunjesa, běše knihu pschipowědźilo. Tutu knihu je wuterna wjecjor wozjewiło. Spiſ za blizke pjerj lět zhromadny wudawk 1,5 milliardy puntow sterlingow (něhdźe 18,5 milijardow hriwnow) za jendźelske brónjenje pschipowěda. Wón ſo tež ſ pschičinami za nowy program jendźelskeho brónjenja ſaběra a ſenſazniſke dźěłenja wo ſebjwuſnjenju tych brónjowych družinow w pschichodnych letach wobſchija.

Wjes druhim ſo pschipowěda, ſo maja ſo w lěcje 1937/38 tři nowe bitwiſke łódźe, ſydom lichiżakow a dwě lětadłowej łódźi twarić, namórnſtwowne lětarſtwo ma ſo jara ſebjwinić. W regularnym wójſku ſu žebi wotmyſlili, jo ſchtyri nowe pěſchkowe bataillony, dwaj rozwoj tankowaj bataillonaj a měſte pomozne formazije wutwori. Mechaniſowane wójſka we wulkej rozměrje ma ſo ſpěchnje pschewjeſć, nježmérne bromady referwneje munizije maju ſo nakupić. Też we wojeſkim lětarſtwje ſo wulke ſebjwinjenja pschipowědaja. Nowe wojeſſke lětaniſchcza ſo pschiprawia a ſchule za lětarjow ſo natwaria. Wobſedita ważnoſć ładje ſo na pschihotowanje wulkich reſerwow za wſchitke brónjowe družiny a na mobiliſaziju induſtrije za brónjenje.

Pschi dopokazanju nuznoſće taſkeho brónjenja ſo w běłej knihi piſche, ſo wulke połěpſchenje wojeſkeho mechaniſkeho wuhotowanja w druhich kraiach pokazuje a ſo rozłožuje, ſo dyrbi nowozaſnа wójſka móc ſ wiele wóznoſchinami brónjemi wuhotowana być, hnoć ſu žei to hiſchcze psched něhdźe 30 lětami mysliłi. Dźiwanja na pschichodnu hroſnoſć lětarſkeje bronje dyrbi ſo zyły ſyſtem nowych naprawow za ſakitanje pſched lětadłami a za powětrowy ſchkit w Jendźelſkej a wſche ſamórſkich wobſedźenjſtwach pschiprawjeć.

Schtož wótrke łódźiſtwo nadtupa, ſo w běłej knihi piſche, ſo dyrbi ſo w blizkich lětach wjele pjenjes ſwudawać, ſo bychu ſo jendźelske namórſke wojowanſke mózy tak ſebjnitke kaj je nuſne. Sa něſtore lěta budże Jendźelſka nuſowana, wariabne programmy łódźetwarſtwa pschewjeſć. Tójſchto jendźelſkich wójniſkich łódźow je ſeſtarjenych. Wo brónjenju w lětarſtwje běta knihа piſche, ſo ſo Jendźelſka dla nozwužnjeneho nuſwicza lětarſkeje bronje hodſi wjele lětjo ſtrańcź. Tohodla je ſylnoſć lětarſkeje bronje to najwažniſche. Njebudże ſo prózy lutowacź. Lětarſtwo kaž wortnarſcz, kniſej žebi ſo bjeſtrach Jendźelſkeje ſoda. To ſakitanja bowjmy ſkutka na prěnim měſtje praſchenje powětrowneho ſchkita. K tomu ſtej ſo dwě diwiſiji nakrajneho wójſka hižo pschetworiłej. Sa ſchkit wobſedźerſtwa ſo wulke ſtadły plunowych maſkow a druhich wuhotowarſkich wózow pschihotuja.

Skónczuje ſe w běłej knihi rěka, ſo ma jendźelske knježerſtwo ſa to, ſo ſo pſchi nětčiſchich wobſtejnoſcach ſpěchnoſć wobrózneſkeho programma na žadyn pad njeſmě wobmjeſowacź abo pomjeńſchicź.

Też italski nowy brónjeńſki programm

Hobrske prózowanje jendźelskeho brónjenja, wo kotrymž je běła knihа rozprawjała, je we wſchich hłownych městach najſylniſcho pschetrapało. Jendźelske brónjenje budże tež hłowny dypl twaraſowanjow wulkeje faſchiſtiſkeje rady, kotruž je Muſſolini ſwołał. Wulka faſchiſtiſka rada, kiž je ſwoje poſłednje poſjedźenje pschi ſkładnoſći ſałożenja italſkeho kježerſtwa wotmeła, ſo 1. měrza ſendźe. Swonkowny miniſter hrabja Ciano dońdźe wo położenju powěźi. Wočakuja, ſo Muſſolini ſamo nowy programm italſkeho brónjenja pschipowědźi.

W italiſkich notwinach ſu hižo někotre piſche, ſo Italſka ſylnemu brónjenju Jendźelſkeje njemóže ſmérom pschihladowacź a budże dyrbjeć tež ſwoje wobrónjenje ſeſylniſcź. Jena Muſſolinijowych ſoſjadow je, ſo Italſka njeſmě ſłabſcha być hač druhe narody. Nowy programm italſkeho brónjenja budże ſo pjeczа wožebje na wójniſke łódźiſtwo a wojeſke lětarſtwo počahowacź. Muſſolini je ſo hižo ſ wyſchiſchej radu krajneho ſakitanja wótrěcował. Kommandérowje wójſkowych družinow wyſchiſchej radže pschiſłuſcheja.

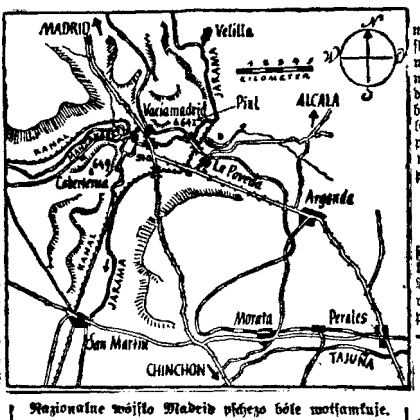
Awſtriſki finanzny miniſter w Romje.

Awſtriſki finanzny miniſter dr. Neumayer je ſ wuhotkimaj ſaſtojnikomaj ſrjedu do Roma puczował, ſo by ſo tam na łětnym poſjedźenju kontrollowaczeho wuběrka ſtatow wobdźělił, kiž ſa pojczonki Swjatka ludow rukuja.

Göringowy hoſtiny dar ſa pólſkeho ſtatneho preſidenta.

S pschileżnoſću ſtatneje hontowy w Białowježi je miniſterſki preſident generalny wyſchi Göring jako hódny dar ſa pólſkeho ſtatneho preſidenta najlěpſcheho hannowerſkeho hontwiniſkeho pňa ſ Němſkeje ſubiwſchiwſi. Poſ je ſo ſrjedu ſtatnemu preſidentej pschepodał.

Pólſki ſwonkowny miniſter Beck po lětarſkej radže hiſchcze dźeſki cząſ pſchi juſnofranzowſkim mórſkim brjohu woſtanje.

Nazionalne wójſko Madrid pschez bóle wotſamkuje. Diſkawoſcź nazionalneho wójſka wobſtejі w tym, ſo by wſchě do Madrida wiedźaze dróhi do ſwojej ruki doſtało. Hačle niedawno je ſo ważna dróha Madrid—Valencia pſchetorhnyła a někto ſpntaja nazionalni lětarjo ſ tym łóžby pschimóſ ſnjemóžnicź, ſo wſchě hiſchcze w rukach čerwjenych ſtejwace pódlanſke dróhi ſ bombami wobdźěłaja. Tuta tharta pokazuje nam frontſki wotrězk pſchi rěcu Jarama, w kotrymž ſo někotre hłowne bitwy bija. (Scherl Bilderdienſt. M)

Witanje pola němſkeho zwonkowneho miniſtra

15. a 17. februara ſtaj němſki ſwonkowny miniſter a mandźelſka wječerne witanje w domje němſkeho preſidenta wuhotowałoj. W Barlinje pschihólnaſći pódlanſkich a wupódlanſkich kaj tež pschiſłuſchnizh ſuſnych miſſionow, podſtawny němſkeho knježerſtwa, wobjaw wožebny ſtrowy a ſtata, ſaſtupjerjo wojeſkeje mozy a ſobuſtawy ſwonkowneho hamta ſe ſwojimi knjeniemi běchu pschitomni.

Sobjedźenja ſałożenja ſtrony w Mnichowje.

Nazionalſozialiſtiſka ſtrona 24. februara 1937 ſwój ſałożenſki dźeń woſwjeczeſi. Tež Hitler ſo najſtarſchi wojewarjo hibanja w ſali hoſćenja Hofbräu zhromadźi.

Sa pjerj lět milijon dźěłacerſkich wobydlenjow.

W Stuttgarcze je ſo dźałowe ſjednaczenſtwo ſ ſpěchowanju twarjenja dźěłacerſkich wobydlenjow ſtajiło. Sthadźowanje je pschede wſchěm dopokałało, ſo budże ſe wobdźělenjom wſchitkich pschiſłuſchnych měſtnoſćow wjace wobydlenja twaricź, kiž ſu ſa pschecerſkowe dohody mjenſchi dźěłacerſka finanznje inſejne. Dyrbja być tak ſtrowe, pschihódne a tranje, ſo němſkemu dźěłacerſkemu žiwjenje wužiwnja, pſchi kotrymž móže ſo jako połnohódny a ſrjedźewabny ſtaw ludoweje zhromadnoſće wuwiczі a cźicź.

Hejſte ſthadźowanja běšche wjednikowe pschecze, ſo ſo jemu ſ millionom ſtrowych dźěłacerſkich domow najrjeſchi pomnik ſtaji. Wſchitke měſtnoſće, kiž ſu na twarjenja dźěłacerſkich wobydlenjow wobdźěleja, ſu žebi ſo zhromadnym dźěłe ſ němſkej induſtriju a twerſkim rjemjeſłom wutwariłe, ſo chcejdźa ſa pjerj lět tutón million pſchi kładnych němſkich wobydlenjow natwaricź.

Němſki inſpekter ſa wupłodźerſku bitwu ſo pomjenował.

So by tej poſłednju možnoſć powjetſchenja wumołoda na němſkej ſemi wuſił a roſſudźaze nadawki wupłodźerſkeje bitwy pschewjedł, je němſki burſki wjednik a němſki miniſter ſa ſeſtajenje a rataſtrofu R. Waltar Darré krajneho nowiednika hłownego wobdźělenja Hermanna Schnellera Eckerdorfa- ja němſkeho inſpektera za wupłodźerſku bitwu pomjenował. S tym je ſo jenemu ſ najſtarſchich ſuwojowarjow němſkeho burſkeho wjednika w agrarno-politiſkim aparacje nazionalſozialiſtiſkeje ſtronje jedna ſ najważniſchich nadawkow zyłeho ſeſtajeńſkeho hoſpodarſtwa pschepodał.

Schoba chce wrócźo ſtupicź.

„Czeſke Słowo“ piſche, ſo je czeſkoſłowaſki wupoſłanc w Bukareſcie, Jan Schoba, 16. februara dopołdnja ſ rumunſkemu miniſterſkemu preſidentej Tatareſcej w Bukareſcu pschiſchoł a je jemu łódźił, ſo je preſidentu republiki proſył, ſo by jeho jako czeſkoſłowaſkeho wupoſłanza w Bukareſcu ſe ſłužby puſchcził.

Budyske ſtawniske powěſte

Sſrjedu 17. februara 1937.

Narodźiła je ſo: 16. 2. Hermannej Alwinej Deizy, cźěłi, dźowka.

Wumrěli ſu: 16. 2. Madlena Ledźhoriz, měſtarentniſka, 79 lět. — Marta Marja Auguſta Klara Kölkerowa rodź. Barmuthej, mandźelſka wyſchiſcheho pólizejoweho ſekretara, 62 lět. — Wjedrich Arnoſcht Domſchka, bur ſe Kumwałda-Klipphauſenа, 54 lět.

Pschipowědźiłoj ſtaj ſo: 17. 2. Korla Kurt Lehmann, ſchofer w Budyſchinje, a Gertruda Alma Wagnerez, kuchorka w Dźěſnikezach.

Na Librowych gruntach

Roman Terezy Novákoweje.

36] (Pokračowanje.)

„Nihdy na nihdy tomu wěrić njemóžu“, wurazy Libra skónčnje ze sebje. „To by ta — konſtitucija sće ju mjenował — woprawdźe wſitko wuporjedźila?“

„Mało toho!“ wułožowaše Brtoun dobyćerſcy. „Hiſće wjele wjacy zamóže, wſitko zamóže! Nó, ja to tak derje wułožił njemóžu, powěz jemu to ty, towaršo“, wobroći ſo k Wedrželej, „ty maš za to lěpši rozum.“

„Konſtitucija woznamjenja“, započa wuheńmjećeŕ ważnje a maznje, „zo wot nětčiſcheho časa knježićeŕ njebudże hižo ſam knježić, ale ze ſwojimi poddanymi. Ći wuzwola ſebi ze ſwojeje ſrjedźizny zapóſłancow, kotřiž budźa z kěžorom jednać na jich měſtnje! Konſtitucija njebudże hižo žanych knježkow znać, wona wſitko zruna, burow, podružnikow a wyſnoſć. Też k wojeńſkej ſłužbje muži łojić njebudźa, kóždy ſebi ſwój kraj ſam zakituje, a tomu praji ſo narodna wobora!“

Libra póžeraše wuheńmjećerjowe ſłowa, ke kotrymž Brtoun radoſtnje do takta z hłowu pohibowaše. Hdyž bě Wedrżel ſwój wukład ſkónčił, wopraša ſo Libra niekhroble: „A kak je ſo to mohło ſtać?“

„Wšako derje wěſće, zo je ſo to druhdźe hibało, w Francowſkej, w Němſkej, wſudźe chcychu ludźo ſwoje prawo, dospołnu ſwobodu; dawno hižo ſym do předka prajił, zo to k nam přeſkoči. A tak też to je přeſkočiło. We Winje ſu ſo njekrasnje pozběhnyli, nadběhowali ſu kěžora, w Prazy ſu też za ſwobodu wołali, — tuž je tomu kónc ſčinił a je ſwojim narodam konſtituciju dał.“

Bur ſo přeco hiſće njeſměrnje ſpodźiwaše a ſkoro kaž bjez rozuma: „A kak dha ſće to tu w měſće zhonili — do Wina je tola daloko a do Prahi też?“

„Z Wina ſu to po grotach do Prahi powědźili, — telegrafěrować, ſo mi zda, tomu rěkaju, a z Prahi ſu to ſem přinjeſli ſtudiozy, kiž ſu runje domoj jěli, — tomu je hižo štyri dny“, jimaše ſo zaſo Brtoun ſłowa. „Njeje móžno, ſtož ſo tam w tej Prazy ſtawa! Kóždy ma čerwjenu a běłu ſeklu, noſy mjeć a wſtke brónje, kajkeż ſo jemu lubja, hamty hižo njeporučeja, knježa rěča z ludźimi po češku. — Tak to je, hdyž wſa knježeſka móc pada, to też ta naša burſka rěč přińdże k ſławje.“

Wuheńmjećeŕ wijeſe z hłowu. „Towaršo, zo by wſa móc a wſitke zarjadniſtwo padłe — to njewěrju! Někajki zakoń dyrbi być, — bychu ludźo kaž zwěrjata žiwi byli! Swoboda budźe, a też ta narodna wobrona, ale kak budźe wſitko wupadać w přichodnem času, to hakle ći zapóſłancy na ſejmach z kěžorom dowuradźa.“

Brtoun ſo trochu wotmjelkny, a Libra wopraša ſo hnydom wuſkoſtliwje: „Myſliće, nanko Wedrželo, zo budźa też wo tych robotnych brěmjenjach jednać? Hdy by takle zabyli?“

„Na te dóńdże najprjedy“, praješe z wěſtoſću wuheńmjećeŕ. „Sym wuſi naſtajał mjez knježeſtwami, hórſa ſo knježa přećiwo zběhnjenju roboty a poddanſtwa pola ſameho kěžora, ale wědźa, zo ničo njewučinja.“

„Njemóžu a njemóžu tomu nihdy wěrić“, da ſo Libra zaſo ſłyſeć. To je tola njeſłyšana wěc, zo by wyšnoſć a poddany človjek přez jene byłoj!“

Zo by to naposledku tola wěrno njebyło, — hač njejsu ſebi ći knježa ſtudijozy na ſměch tole wumyſlili . . .“

„Ale Jobko“, roznjemdri ſo Brtoun. „Wšako je toho wſudźe połno! Snadź by ſebi tajku wěc njewumyſlili! A wědźa wo tom wuložować, kak to w Prazy khodźi, kak tam poruča ſamón ſtudijos a rjemjeſlnik, a nade wſěmi je někajki ſenkaŕ, tón wſitko wjedźe, kaž tajki češki kral!“

Bur wiješe dale z hłowu. „Hdy bychmy jenoŕ wědźeli, kak to budźe, — kak to z tej robotu dopadnje.“

Wuheńmjećeŕ położi jemu ruku na łoht: „To dosć bórzy zhoniće, dźenſa jědu z Prahi ke kěžorej zapóſłancy a wjezu sobu lejſtra, w kotrychž je napiſano, kak ſebi češki narod tu konſtituciju přeje. Tak ruče hač to kěžor ze ſwojimi radźićelemi rozſudźi, budźe wozjewjeno, kak mamy ſebi ſwobodu wułožować. Tudy w měſće a na hrodźe maju za to, zo budźa patenty z klětki čitane, kaž je to wotedawna bywało.“

Librej ſo we wočomaj zabłyſkny. „Hdy by to wot wjeledoſtojneho knjeza hižo mjez nas z klětki zlećało!“ wołaše radoſtnje. „Hdyž to wot njeho wuſłyšu, njebudu ſebi hižo hłowu łamać, hač je wěrno abo nic! To tola w Božim domje ſebi njebudźa z nami ſměchi činić!“ Stykny rucy a hładaše zbožnje před ſebje.

„Što pak ſebi myſliće, zo ſebi traš my z was błazna činimy?“ hórſeše ſo Brtoun.

„Njehněwajće ſo na mnje, nanko! Je to njeſłyšana wěc — z tajkimi nowinami dyrbi być jara wulka wobhladniwoſć!“ zakitowaše ſo Libra. „Zo to wjeledoſtojny knjez njeje hižo dźenſa wozjewił! Bych z toho měł radoſtny ſwjaty dźeń!“

„To je ſo jenoŕ kěžorowa wola wozjewiła“, přiſpomni Wedrżel, „ale patenty wo tym njejsu hiſće ſpiſane!“ Wón ſo wusmja a doda potom ważniſo, ſtyknywši ſwojej drobnej, žilkojtej rucy: „Dźenſa budźe po cyłym češkim kralestwje ſwjaty dźeń! Khwalmy Boha!“

(Pokračowanje ſćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 18. makeho rózka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Prawy muž rad kóždemu pomha, samo přećiwnikej.

— **Wo wjedrje.** Sewjna wětrowa nižina je so wčera do Połnócneje morjo hač do połodnišcheje Schwedskeje sčahnyła. Jeje kromy tuh dotal jenož zhłabje na wjedro w naščich končinach skutkowała. Nižina pak je wusłutkowała, so je so wětr bóle k połdnju wobročił a to nam lobje wocopłenje lubi. Powětr wschak swjetšcha njemérny wostanje, dokelž so na morju hižo sahso nowa nižina pokazuje. Wjedro pak budże dozhla jara niestajne, dokelž wyšcha je Serjedźoseńskeho morja šmo'e wuběžći tehorunja hač k nam ześele. — Jutśe pjatk klóncžko 7,06 hodź. zhadźa a so 5,22 hodź. zhowa. Měšaczk zhadźa jutśe popołdnja w 11 hodźinach a zhowa so na ranje 2,52 hodź.

— **Wuhladny na wjedro je jutśišchi pjatk: Khłódne a swjetšcha njewobstajne.**

*

Dźeń wopominanja rjekow 21. februara 1937

1. Reje na sjawnych městnach, w privatnych domach abo w městnoscach sapřijetych towarstwow a sawjazenja s ropotom njeje dowolena so 21. februara 1937 wotmětej. Wuwiazka so njedotrjba dowolicej.

2. Turnarske a sportiske sarjadowanja su dowolene, hdyž nieso i rejemi abo hudźbou sjednoczene.

3. Na sjawnych městnach smě so jenoż thutna hudźba poliscicej. Hudźbne poliscenja wscheje druzyny we torcmarskich městnoscach su sakazane.

4. S dźiwadłownych a kinematografiskich pschedstajenjow su na tutym dnju jenoż tajke dowolene, kiž so po khłutnoczi dnja hotuja.

5. Tute postajenja dnja pšacza za cžaž wot w nozy 1. hodźin hacž sažo do nozy 12 hodźin.

6. Pschecžiwjenja pschecziwo tutym postajenjam so s pjenježnym khłostanjom hacž do 150 hriwnow abo s jatbu hacž do 2 njedźel khłostaja.

— **Prěnja sjawna jenohornecna jědź w Budyšinje** je wulki wuspěch měła. Psches 6000 ludowych towarschow je je swojim wopornym wobdźělenjom dopokasało, so je w naschim měsče ludowna shromadnosć živa. SA-standarta 103 Budyškim ludowym towarschcham za tutón skutk shromadnosće swoje **wobsebite pschipósnacze wupraja a so** wschitkim wutrobnje dźakuje, kiž su k tutomu wuspěchei dopomhali. Dźak płaci wobsebje wjedniskom a dźelacžerjam Budyskich dźěłarskich a wjesnskich, wobsebje industrialnym pschedewzacjam a Budyskemu mikowarstwu, rěmješ'u a pschemyšlu, kiž su so storo wschitke shromadnje na jenohornicej jědźi wobdźělile. Němska dźelowa hłuzba, měšcžanske sarjadnistwo, Budyska piwarnja a měšcžanski wobkhadny hamt su městnoscze a wózy na dźakarskone waschone pschewoštajili. Stónczinje dźakuje so standarta 103 za hubulkutkowanje wopérišcze mozy a Drjezdźanskej mikowanškej banzu. Budyskej rěmiskej jednocze a wotrjadam nazionalsozialistiskeje stromy za jich wopornje podjetanje. S dźakom za wobdźělenje a hobudźěło so zdobom wjeselmy, so je Budyske wobudlerstwo we wulkej měrje we wopornjowosći sa skutk symskeje pomocy s SA a jeje hotowoscu k pomhanju hromadze steiało. Wschitku ludowu towarschiwo, kotrěž su Budyšku SA-jenohornczu jědź fotografowali, so prosicha, so buchu wotcžahi standarcze 103 (na Lessingskej dróhy 10) pschewoštajili.

— **Telefonowe aparaty kradnyli.** W pósnitskej nozy su w Budyšchinje s tśoch wobeńwojsowskowo, na rózku Fauseńskeje dróhi a Muriskeho pucza, na rózku Nowosalzskeje a Humboldtskeje dróhi a na rózku Marczina Mutschmannowneje a Fabriskeje dróhi małe ruczne telefonowe aparaty kradnyli. Aparaty su 16½ zm. dołhe, šyrokošo je 6½ zm a rěcžidło 6 zm. w pscherěsku wulke. Padu'schitwo ma so cžim bóle sahudźowacz, dokelž je so s nim pschiprawa sjawnene wěstosce wohrožyła. Schtóž może tu někoho zdźělicz, njech so pola kriminalneje policije na Ortenburgskim hrodze, telefon 2802, samotni. Powěsče so jako dorosčelkwe wobhladuja.

— **Tśjo nowi radni knjeza.** W pośedźenju radnych knjesow jutśje pjatk w 7 hodź. sapokazaju so tśjo nowi radni knjeza, dokelž nětkóśi dotalni radni knjeza dla wopuscženja města Budyšchina abo druhich wohobnišcich pschicžinow dla wuskutkowanja. Nowi radni knjeza su: stronjan Stoye, wjednik prěnjeho wudmerneho wotdźěła 48. SS-standarty, kotryž ma kłužbny rad wudmerneho słowneho wjednika, stronjan Sakris, rěmišli mischtr a wobrjesnjy skupinowny sarjadnik němskeje dźěłoweje fronty, kotryž je starny stronjan, a dr. Schilling, znaty a wobeńwšeny rěkar. Jako hłowny wobrjesnjer radowarjow w radowym politiskim hamcze je tež jako rěcžnik we wokrjesu wustupowak.

— **Schkłuczenje wjetbowe mizki!** Njepocžink je, hdyž so wjetbowe mizki, kiž su jako prěnje znamjenja wotucžacze pschirody pokazuja, wotlamaju. Kóždeho lubowarja pschirody boli, hdyž dyrbi husto wurubjene łetki widźecz. Postajcze druhim tola tej wjesele! Pomyslcze pak nimo toho na hospodarske schkody. Wjetbowe a łěschkowe mizki su prěnja piza za pczołki. Hdyž so jim tuta piza bjerje, schkodźi so cžełemu schkodowanju pczołarskiwa sadźiwacz. So pczołki trjebamy nic jenoż k noschenju myeda, ale tež k wopłodźenju kčenjow, kotrež we. Wemyslcze hnadź, „jenoż nětkore hałoški, to tola njemóže nicso schkodźicz". Wonka w zamoze, hdźez srědka cžłowjek pschinidze, njech hnadź tomu tak je; psched wrotami města pak wjele maliczkoczow wulku mnohosć wucžinjeja. Nimo toho so tež njewopravnjene wożenje, posklczenje a pschedawanje wjerchowych mizkow khłosta.

Kóždy khłuchi swój najlubschi kruch pschi konzercze po pschecju sa skutk symskeje pomocy SA-brigady 133 5. měrza w salomaj Krony.

S **Koporz.** W naschej gmejnje je so w saschłym lěcze wjele wuporjedźało. Tak je so tu natwarika studnja, so by woda pschi wohnjowym njesbożu stajnje k ruzu była. Ssadowe schtomy so wošadźachu. Do Nowych Koporz je dróha idźela snowa pośpya. Nětk pak je tuta dróha jako dróha 2. rjadowmje do wokrjesneho wobwjedyzstwa pscheschła. 1. haprleje pschidźeli so nascha gmejna Butezam. — Najstarscha wożoba nascheje wsy balako a schéroko znaty wumjeńkar Handrij Njeńcz njedawno swoje 83. narodninsy cžiły a strowy wošwjeczi. Njeńcz je nanej, kiž rady wo swojich zíwjeńskich nazonjenjach powěda, hischcze prawje rjany wjecžor zíwjenja pschejemy.

S **Budestcz** (wjesny dźel Hajnizy). Nohu skamała je žeby w tutych dnjach tudyscha wobydlerka na spodźiwne waschnje. Hdyž psched swojim domom pschebywasche, so nadobo žneh s tschi žnyny, pschi cžimž je wona wobžnuty, a njesbožo bě so stało.

S **Salomja.** (Sněh kaje.) Milische wjedro, kotrež je w posledních dnjach nastało, je tež žneh na tudyscich hontach rostało. Na wschelakich městnach wšy bórdo k powodźenjam. W domje dr. med. Laura stejesche woda w pinzy meter wyšoko. Hrjebje a pschérowy njemóžachu wody, kotrež so k połow do nich walachu, dobracz. Schkoda je tkěrko wulka. Tež w jahrobže tutoho doma je so wulka schkoda naczinika. — Tež druhe rěti a rěczki njemóžachu wody spěchnje tajazeho žneha dopschijecz, tak so w naschej Łužizy na někotrych městach k mjenschim powodźenjam dóndże. Wosebje Lubata bě wokolo Hrodźiščka a Njechornja a Worzyna s brjohow stupiła a so na zuzsodne łuki rozlíwa. Też Schprewja tróšk cžasa wokolo Hněwžeza a Brěsynki s brjohow stupi. Schkody, kaž złyschimy, nihdźe njeje nastało.

S **Huški.** Jenemu tudyschemu bjesbožnemu pokradny so pched tudyschim hoscženjom kolejo. Strazmischtr, kotryž należnosći do rukow dosta, możesche paduha bórzy swěscicz. Je to wobydlet H. s Noweje Wsy. Kolejo możesche so schkodowanemu wrócžicz. Njewobstajesche zwonje koleja pched hoscženjami njeschkitane stejo, potom njemóže nichtó do spytowanja pschijicz, so by je wotwjedł. Ludźo so tak njelubošcžow zminu. — W nozy k njedźeli njesnaty paduch s dworja hoscženjarja R. we Druzkezach wschelake schaty kradny. Ssamžny cžłowjek je 8 schtyrikrótnym wischenjam na Běłonožkowsko-Druzkezanskej dróhy wierschki wotkamał, tak so schtomy najskerje sahinu. Bjes dwěla so tu wo wjecžku jedna. Schtóž może blischse wo tutym njedocžinku sdźěliz, njech to wosjewi blischemu straźmischtrej.

S **Wiškopiz.** (Stótne wiki.) Pschihnako bě so 20 koni (płaczišny wot 1000 hacž do 1300 hr.), 219 schtuk howaseho stotu (płaczišny wot 350 do 600 hr.), 75 žrazkow (płaczišny wot 100 hacž do 200 hr.), 21 běhakow (płaczišny wot 35 hacž do 60 hr.), 162 prošatow (płaczišny wot 12 hacž do 20 hr.). Wobtłoch běsche žrěni.

S **Khelna.** (Straschne hrajki.) Sandźeny wdźeń hrajkachu žez dźěcźi ze schtlericžanej bleschu. Jedyn hólc cžišny ju pschi tom s mozu wo kamjenje. Pschi tom sdźěla malý cžłowjek schulskemu hólcej do wócžka. Schtleńza wóczkowu hrohowu tóžku frani a hólc dyrbjesche k lékarjej.

Z Różanta. (Njezbožo z motorskim kolom.) Pobywši z motorskim kołom w Sěrachowje, nas wjesnjan knjez Mikela wutoru wječor po puću z Njeswadźidła do Koslowa znjezboži. Najskerje bě so ze swojim motorskim kołom w njehkej rozjezźelenej zemi wobsunył a při tym padnył. Hakle wčera rano namakachu jeho při drózy w łósu we womorju ležo. Jeho hnydom domoj dowjezechu a hakle wčera wječor je zaso wědomje nabył. Bóh dał, zo bychu zranjenja jenoż lózšeho razu byle, tak zo by so znjezboženy bórzy zaso zhrabał.

S **Kamjenza.** Wokrjesne setkanje wohnjowych woborow. Wokrjesny swjazk dobrowólnych wohnjowych woborow w Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje běsche wjednikow woborow a podwjednikow ke kursusej pěscheho swuczowanja po nowych exerzérowanskich sahadach swołał. Pod wjednistwom hłowneho wopalneho mischtra Gottfrieda Lesche s Kamjenza je tutón kursus we wóscelej swuczowanskej halli wotmě. Po tym so nětkle 600 woborniков s wokrjesa, kaž tež strażnischtrowje a policajzy zastojnizy k towarschnemu sesdźenju w jurti „Městno Drjezdźany" zhromadźichu. Po postrowjanych słowach wokrjesneho woborneho wjednika Richarda Bergera s Kamjenza mě sche kriminalny sekretar Nowak s Budyšchina pschednoschł wo zhromadnym dźele wohnjowych woborow a pozitzije pschi sdźełowanych kapalerow. Tale rěczesche hłowny wopalny mischtr Gottfried Lesch a wo nadawkach dobrowólneje wohnjoweje woboty po norym woborstym zakonju.

S **Wojerez.** Wojerowske nowiny „Hoyerswerdaer Nachrichten" pschinjesu we swojim wozjerawschim cžišle powěsć, so je Wojerowske herbske burske towarstwo po pschedsydstwu wokrjesneho mukubłanskeho wjednika stronjana Pilarskeho s Lasa korporationje k swjatkej „Bund deutscher Osten" pschistupiło. Tak hrudźaza kaž za nas tuta powěsć je, dokelž žadyn wědomny Sserb na tym njedźiwuje, kajke samery tutón swjatk nospschežo naschemu ludstwu ma, tak tola niech so knjes Pilarski a jeho pschecželjo pschejara nad tym njeraduja. Możemy jim pscheradźicz, so je tuto herbiske towarstwo, dokelž bohužel nima žaneho samerneho wjednistwa, swoju thorhojczku stajnje po wětšinu měnjało. Wěmy derje, so we Wojerowskej wokolinje hišcze wjele stow dobrych herbskich zwjózbow bydli, kotrež bo dale k swojemu herbskemu ludstwu znaja a kotrež sazudźuja srědki, s kajkimiž je so pschistup towarstwa k mjenowanemu swjatkej wunuczili. Sserbski lud we Wojerezach budże njedźiwajo tuteho „bobycza" k. Pilarskeho" dale tracz.

*

S **Lěhnizy.** Sa Lěhniczanskeho knježeństwoweho prezidenta je wjednik a statny kanzler na namjet pruskeho ministerskeho pschedsydy a po namjerje statneho a pruskeho ministra inutskownych naležnoscow dr. Fricka dotalnemu kommisarskemu knježeństwoweho presidenta dr. Engelbrechta w Lěhnizach za knježeństwoweho presidenta pomjenował.

S **Rjeju.** (Morweho namakali.) Pod spodźiwnymi wobstejnoscemi je w Lorenzkirchu nědźe 60 lět stary rěsnik mischtr Damm swoje zíwjenje sčinił. Jenoż kschilu a spodnje khołowy wobleczeneho jeho w hnójnizy jicho statoka satepjeneho namakachu. Hacž so tu wo nieschodo, samomordarstwo abo njeschkit jedna, ma so hischcze wuiaźnicz.

Pruhowarz: „Kak z kandidato, mójeze mi wuiaźnicz, cžehodła su dotalne poispyty, cžełkosci mjerzacka wuliczicz, wschelake wuzkdki mełe?" — Kandidat: „Knjez profesoro, może to jenoż na tym sakjecz, so mějacz kas pschidźera a ras motebjera!"

Hospodarski rozhlad

Schwórtk 18. februara 1937.

Wczerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 polsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,18	100 čěskosł. krónow	8,656
100 swajc. frankow	56,74	100 franc. frankow	11,59

Barlinska burza 17. februara 1937. Na spočatku wczerawšcheje burzy so mjeńsche kupjenske pschikazy bankowskeje klientele pschewjedźechu, kotrež twjetšcha montanowe wiki nastupachu a tam wěste wožiwjenje sbudźichu. Tuto pschecželene ménjenje pschenježe so sdźěla tež na druhe wiki. Tute kursowe polepschenja drje hnyhu hischcze wjetšche rosmery nabyte, hdy njeby so mjes tym ja sličzbowanje Spermarktkonto wotpschedało. Też na rentowych wikach kursy dale postupowachu, wosebje so stara wójnska pożczonka wo dalschich 20 pjenjezkow na 121 proz. pownschi.

Barlinske žitne wulkowiki. Hacž runjeż so w druhej połojzy měsaza s wjetschimi wotedacjemi je strony ratatstwa licži, tu tola posliczenja na Barlinskich žitnych wulkowikach w pschenizy a rožuy zlabe a wobmjesuja so jenoż na waggonowe twory, kotrež mjeny hnydom pschedźelaja. Tež rožka je jenoż po małych dźělbach dostacz, wot kamjenjenskeje atzije pak so wěste wołożenja w sastaranju wocžakuje. Nicheczenje muli bě žaž dotal na typu 1050 jenoż malo na wikach, a też na posdźischje dacže njeźbu mjeny k wotsamknjenjam dwólniwe, dokelž dźensa postajenja měrzoweje twoty wocžakacz. Potrjeba rjaneje muli może so lohzy tryczi. Mouš a jeczmjeń a industrijow je jenoż wowš na wikach, kotrež pak jenoż srědka kupzow namaka. Sa jeczmjenje a pjwarnje a industriju je dale wulka potrjeba, tak so też mjenje dobre družinu so bjes cžełow samějeja.

Wožera płaczišne w Barlinje zentnar

pschenizy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr. — rožki W 8: 8,30 hr., W 11: 8,45 hr., — ječmienja G 7: 8,45 hr. G 9: 8,70 hr., — wowsa H 10 7,85 hr., H 13: 8,30 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symło po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny na złotej hriwnie.

	17. 2.	16. 2.		17. 2.	16. 2.
Pšenica	212,0	212,0	mmy	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woska	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmień now.	—	—	módre hrónvy	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmień, nat.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowš	—	—	zeradźelk	—	—
kukurica	—	—	rans. wosusk	—	—
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosusk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruški	—	—
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
broch. Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	ośeńč.		
lane symło	—	—	wowsna		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna		

Płaczizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaczizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 169.0 9: 174.0
Płaczizna za wowš za wupłodźerja 10: 157.0 13: 166.0

Hłowny redaktor Marko Smolek. Zamolwity za politiku, feuleton a wobrazy A. Dušman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolek; za nawdźěłki Pawoł Krjeńmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolek. Cišć: J. Cyž, dr. jar., w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1822. — Tu khwile tarifna liscina šo. 6 płatł.

Powěsće z cyłeho swěta

Jendźelske wojeńske lětadło so zhubiło.

Kaž ministerstwo za powětrowe łódźiwo wojewja, je wot pónđźele rano zhđźeńske lětadło, kotrež k maćerźiskej lětadłowej łódźi „Courageons" hłuschi, se tśi mi mužemi so zhubiło.

Cźeske zažnynjenśe njeśbožo w San Franzisko. Twarśe roschiny najdleschego mosta swěta so hypke.

Pschi nowotnarje mosta psches śłote wrota w San Farnzijsko, najdleschego wiźazeho mosta swěta, sta so hrjedu cźežke njeśbožo. Twarśe roschiny mosta, kotrež so dotwarjuje, so hynnychu a pscherasychu hyšć hrjadow a padnychu něhđźe 70 metrow hłuboko do pschistawoweje wody. Jyła liczba dźełacźerjow, kotśiž na roschiach dźełachu, so hobu do morja padny a pschi wulkim wotliwje so hobu do morja storhny. Sedmjeńscha 10 ludźi je so pschi tym zatepiło.

Autobuž do 50 metrow hłuboke je wudrjeźeny padnył. 4 morwi, 15 ranjenych.

Njedaloko Volos w Thessalisku se 24 puczowazym wobsadźeny autobuž do 50 metrow hłuboke je wudrjeźeny padny. 4 puczowarjo so pschi tym zarasny, 15 so ložo rani.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtliche Freibank Bautzen.

Diese Woche findet kein Fleischverkauf statt.
Bautzen, den 17. Februar 1937.
Die Freibankverwaltung.

*

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Im Handelsregister ist heute eingetragen worden: 1 auf Blatt 369 die Firma **Georg Zschornak in Ralbitz** betr.: Die Niederlassung ist von Ralbitz nach Cunnewitz verlegt. 2. auf Blatt 383 die Firma **Tenindustriewerk Kamenz i. Sa.** betr.: Friedrich Max Reif ist als Inhaber ausgeschieden. Die Fabrikbesitzerin Auguste Klara Alma verw. Reif geb. Zesche in Kamenz ist Inhaberin.

Amtsgericht Kamenz, 15. Februar 1937.

Pschedposchkowy wječor Kneippoweho hibanja.

Budyska skupina Kneippoweho hibanja měsesche sandźenu wutoru w žurli Serbskeho Doma derje wopytany pschednoschk dr. med. Mehlinga z kupjelow Ziegenhalsa. Tutón rěčeše wo skalkowanju žitkow jako cźiwili cźłowjestwa. Pokasa najprjedy na nastacze tuteje khorosće, kotraž so hałe w starschich lětach jewi, ale potom se swojimi njelubnymi scźěhnkami je z woprawdźitej cźiwilu. Skalkowanje žitkow ma ste scźěhwki sa mozy, wutrobu, ječhenje, haj skoro sa wschě organy cźłowjeskeho cźěła. Straschne sajejca (Schlaganfälle) su tohorunja scźěhwki skalkowanja arterijow. Jako ważne hojerske krědli pschećiwo nastacu tuteje khorosće mjenuje dr. Mehling nimo pschirodneho sežiwjenja a nimo pohibowanja na zlonzu w cźerstwym powětrje Kneippowe kupjele.

Nowe wjeźne mjena a stawniske liscźiny.

Wo wuźiwanju nowych mjenow na stawniskich liscźinach je statny minister za znutrkowne nale'nosće wukas stawnikam a dohladowazym hamtam pósłał. Po nim maja so gmejny abo dźele gmejnow, kotrež so pschemjenowachu, we wucźahach ze stawniskeho registra z mjenom mjenowacź, kotrež so pschi sapiźu wuźi, też potom, hdyž so wucźahi hakle po pschemjenowanju wustaja. Pschi wobkruczenjach, pschi kotrychž so na starsche sapiźby wjeźnych mjenow pokasuje, ma so na prénim městnje pschego nowe mjeno stajicź, kotremuž ma so stare mjeno z pschistajenjom złowjeźa „prjedy" pschisamknyć.

Něschto wo kupanju cźěschnych dźěći.

S pokinym žołdkom njedyrbjał žane dźěćo kupacź, też jo njeńmělich hnydom po kupanju won na powětr donjesć. Prjedy kupjele wumyj dźěćo wocźiši z cźistej płatowej, z khłodnej wodu namacźanej łapku. Jenje so k temu woda z wanje trjebacź njesmě. Hłowu małych dźěćo pschego hładku dźerźeć. Je-li pak tam někajka skora nastała, dha narybuj ju z woliwom a myj a cźeřaj ju, doniž njeje cźista a hładka. Po kupjeli wurjeźej dźěćo hubku. K temu trjebaj cźistu łapku, kotruž hy z wotwarjenej, cźopłej wodu namarkał. Pola cźi małych dźěći dyrbi kupjel 22—28 stholeńzkow Reaumura być, je-li dźěćo pak łeta stare, dosahać 24, a hač je łeto, 23 stholeńzkow Reaumura.

Směški

Michał je so wo stółzowu krunu dyrił. Wuje něšto kaž rjeczaśnik. Macź jeho troschtuje:

„Ty so tola hišće wulki hólz, a wulke hólzy njepiłchcźo, hdyž so tak něhđźe storcźa."

Michał hikoše: „Ja wschak też nochzu wjazy pischcźeć — macźi! Ale potom pak chzu ś najmjeńscha tak zwarjeć kaž nan, hdyž so tón něhđźe storcźi!"

*

Sskužobna: „Ssym se z wowim dźełom hotowa, gmejna, so něšto troschku wutkhodźowacź? — Profesor: „Schto? Ničźo wjazy sa dźěło! Tuj jenoż něschto wospjetujeje!"

*

Komponist spěwow Mjnyk wudawa, so wschitzy luźo dźo jeho spěwy spěwaja!" — „To je khětro pschehnate! Hdyž botal mója jenoż jeho wěricźeljo rjany spěw wo nim spěwacź!"

*

Puczowazy pschekupa swojemu kolegej: „Spilch tu derje w tutym hosćenzu?" — „Wulkotnje! Ssym na pschikład dźenża rano znjelcźka hodźinu zwonił, z mojimi cźrijemi wo durje bił, wumnwadło rosbił — žadyn cźłowjek w hosćenzu njewotucźi."

Narodny powěstnik.

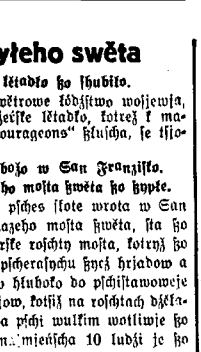
Bukecy. Wosadna skupina Domowiny. Njedźelu 28. februara wotměwa so zjawny Serbski wječor pola Stangee. Spěwny koncert. Nowe wulke dźiwadło wot Wjele: Naš statok — a reje.

Kuźina. Skupina „Sernicźka" leńbje so schtwórtk wječor we 8 hodźinach pola Teurichez w Kuźinje k spěwej a zabawje. Našeho hobustawa Domowiny su wutrobnje pscheproschene. Starosta.

Panćicy. „Lipa Serbska", spěwny wotrjad Domowiny za Panćicy a wokolinu, zeńđże so štwórtk 18. febr. pola Mórcźinkee w Panćicach. Sněwakhmani sobustawy Domowiny su nam witani.

Tunje
zeživjadła
Lutujće pjenjezy!

Běłe buny
500 g 24 pj.
Italski polny rais
500 g 20 pj.
Najlěpše socki
500 g 24 pj.
Wowsne truzki
500 g 24 pj.
Hrochowe nołožki
500 g 30 pj.
Krupy
500 g 24 pj.
Bźerniaca muka
500 g 22 pj.
Pšeńčna muka
500 g 19 pj.
Pšeńčna muka, nolmasotna
500 g 23 pj.
Krane jejkowe nudle
500 g 44 pj.
Dolhi makaroni
500 g 48 pj.
Wowsny kakao
500 g 80 pj.
Sokoladu k piću
500 g 80 pj.
Paleny jećmjeń
500 g 22 pj.
Kofej. narunańske měšenje
na 35 proc. bunow
500 g 100 pj.
Najlěpši bunowy kofej
sylny a aromatiski
125 g 55 pj.
Schokoladen-Deblitz
Fabrikska předawafnja
na Hłownym torhošću 9

je runje to najlěpše dobre dosć. Wěłko, štoš Waša dźowka na snóđnich šatach trjeba, jako dar a podobne, wěłko, štož trjeba Waš syn w snóđnich šatach, dale na zwjeršnych košlach, krawatach, rukajcach nohajcach, dostanjeće pola nas we wulkim wubjerku a tunjo. Na tajkim čestnym dnju zdraněće swoje dźěći z wěcami, kiž dołho dźerža a dopominaju na rjany dźeń
Bokelmann Nachf.
na Serbskich hrjebjach 2

Mały nawětk . . . wulki wuspěch
Miokowe křidy
z wolmanym přecydkom
SIEGEL w Budyšinje / na Zadnjej Bohatej hasy 15 / blizko Butrow. wikow

Büklinki
tyzku za 1,40 hr. ma na předań
Klemm na Kamjentnej hasy

Dwójcy wunošne
je wuspěch staineho podawanja nawětkow do
Serbskich Nowin!
Tuta reklama je zawěsće najlěpša!

Herbska grychta w Niebjelčicach
Sobotu wot 7 hodźin a njedźelu popołdnju wot 4 hodźin

škothraće wo myto
100 blidow. K temu přeprošujetej komitej a hosćenc.

Awtowy park do Barlina
na mjezynarodnu awtowu wustajeńcu
Njedźelu, 21. febr., w 5 hodź 10,-
Srjedu, 24. febr., w 5 hodź 8 hr.
Willy Pätschke do Lipska
k naležnjej masy
Njedźelu, 28. febr., 5.30 h.
Wutoru, 2. měrca, 5.30 h.
Štwórtk, 4. měrca, 5.30 h.
6,50 hr.
Z mojimi ježdźeńkami dostanjeće sniženy zasłup!
Zamołwjenja: Bismarckska 14, tel. 3950 a MER-biro, Zinkowa wikl 4, tel. 2140

Direkcija kupcertow K. Joh. Guder & Co. w Budyšinje
Stwórtk, 25. małeho róžka 1937, wječor we 8 hodź. w Kronje
Slawna spisowaćelka
Alja Rachmanowa
napisowaćka swětoslawn. knihow wo dźensnišej bolšewiskej Rusku
„Studenca, lubosć, ćeka a smjerć"
„Mandźelstwa w čerwjenym wichorje"
„Twornja noweho člowjeka"
Nowiny piseju: . . . městnosć wupohaza so jako přemala . . . wurjadna wosoba . . . kaž pućaši sćěhowachu pišomni jeje přednoš . . .
Hač dotal we wšěch městach wupředate!
Zastupjerski piaća 0,90, 1,20, 1,50, 2,— hr.
Je dostanjeće pola K. Joh. Gudera na Kołoiskej hasy 17, telefon 2884, kniharnie Hübner na Hórnčerskej hasy 36, telefon 2841, cyrkwinskeje kniharnie Dilgera na Zilnej hasy 9, telefon 3492

Swojemu čest. ludu wotběrateljstwu wozjewjam, so sym, hižo 105 lět we swójbnym wobsedźeństwje bywace
rěznistwo a hosćenc
Biesold
dźensa swojemu wunučkej, knjezej rěznikowi Mišrej Janej Herrmannej přenasła.
Za mi stajnje spožčenu dowěru a přećelnosć dźakuju so nutrnje a prošu, zo byšće ju tež mojemu naslědnikej wopokazali we samej měrje.
W Budyšinje na Taschenbergu 2 Johanna zwud. Biesoldowa
15. februara 1937.
So pochańlo na hornje wozjewjenje, zaruču, so nje počeścym woleběratelstwu a hosćam po swojich mocach nasłědnje posłužu.
Biesold nasl.
Jan Herrmann.

Hotel Winowa kić
Štwórtk 18. a pjatk 19. februara
swinjorězanje

Štwórtk wot dopołdnja 11 hodźin połčik
pjatk wše rězańske wosebitosće
Pjatk wječor wot 8 hodźin: KONCERT
K temu přećelnje přeprošujetaj Hermann Meier a mandźelska

Dr. Frenzel
so wróćił

Na puć do wěčnosće derje přihotowana, wumrě srjedu popołdnju 1/2 5 hodźin naša luba mać a wowka, sotra a přichodna mać,
Hańža Ledźborowa
swoje 78 lět a 10 měsacow.
W Njebjelčicach, 17. małeho róžka 1937.
Jurij Ledźbor a přiwuzni.
Pohrjeb budźe njedźelu 1/4 9 hodźin w Njebjelčicach.

Přiloha k číslu 41 SERBSKE NOWINY Čtvórtk 18. februara 1937

Dwaj dóńtaj

Ruska bajka.

Bě raz burik, wukubła dweju ſynow a wumrě. Samoſtišćetaj ſwój bratraj ſo wożeniłoj: ſtarſchi wſa khudu, młódſchi bohatu ſonu; ale ſtaj hromadze ſiwaj, ſo njechcyłoj ſo kuſacj. Jena praji: mój muż je ſtarſchi, ja mam roskaſowacj!" A druha: „Nę, ja mam roskaſowacj, ja ſnym bohatſcha hacj ty." Bratraj hladaſchtaj, widżeſchtaj, ſo ſo ſonje njeſnieſetaj, dżeleſchtaj nanowe kubło porunje a ſo roſenđżeſchtaj. Pola ſtarſcheho bratra ſu, kaj wjele lět, tak wjele kſchežiſnow a hospodarſtwo pſchezo hubieńſcho a khudſcho dże; đóńdże tak daloko, ſo zyle roſpadny. Tak dołho hacj tu khlěba a pjenjes bě, ſrađowa ſo wón, na dżećzi hladajo; ale khoſt bě wotkhudnył, ſo teſ nad dżećzimi njewjeſeleſche. Poda ſo k młódſchemu bratrej: „Pomhaj — wſchak we khudobje!" Tón ſo w runej měrje ſarjekny: „Živ ſo kaž chceſch, mi moje ſamſne dżećzi dorośćeja." Hlaj, po chwilzy pſchińdże khudy ſaſny k bohatemu: „Budź tak dobry, a poſćej mi", proſny. „hyrnjeć na jedyn dżeń konje, nimam, ſ čim woracj!" — Dźi na polo a wimi na jedyn dżeń, ale kedźbuj — njedracżuj! — Khudy dże na polo a widźi, ſo nękajzy ſubjo ſ bratrowymi konjemi ſemju woraja. „Saſtańće", woła wón, „prajče ſchto ſće wy ſa ludźo?" — A kajki maſch ty ſamyſł ſo praſchecź?

„Nó tón, ſo ſu tele konje mojeho bratra."

A njewidźiſch dha, wotwoła ſo jedyn ſ woraſchow, ſo ſnym ja ſboże twojeho bratra: wón pije, próſnuje, ničzo njerolumi, a my ſa njeho dźěkamy.

„Hdże je jenoż moje Boże woſtało?"

Ah, twoje Boże hlaj tam pod kerkom w cžerwjenej khlěcžy beži: ani wo dnjo ani w nozu ničzo njedźěła, jeno ſpi!

„Pěkne", mnjeli žebi burik, „dobjeru ſo k tebi."

Dźiſche, wuréſny žebi tokity kij, bliżeſche ſo mjelcžo k ſwojemu Sboju a pſchecźahny je wo boku ſe wſchej mocu. Sboje wotzucźi a ſo praſcheſche: „Schto ſo ſadżewaſch?"

Hiſchcze bóle cźe pſchebiju! Dobri ludźo ſemju woraja, ty pak bjes vſheſtacźa ſpiſch!

„A ty ſnano chceſch, ſo bych tebi worało? Na to ani njemyſl!"

Schto dha? Budźeſch dha ſtajnje pod kerkom khacj!

Woprawdźe na tajke waſchnje dyrbju ja hłodu wuſtrěcź!

„Nó jeli chceſch, ſo bych tebi pomoz dźěkało, dha ty buriſtwo ſkoj a ſo ſ pſchekupſtwom ſajimuj. Ja k wamaſchemu dźěku ſahła pſchimuczenu nje ſnym, pſchekupſke zaležnoſcze pak wſchě ſnaju." Sajimuj ſo ſ pſchekupſtwom! .... hdy by bylo ſ čim! Nimam ničzo jěſcź, hdyž hakle ſchto, na cžoſ pſchekupſtwo ſakoſcź. — Nó dha wſtani tola ſe ſwojeje ſony ſtarn ſarafan (doſka buriſka ſukna, wrědku ſ riadu wulkich kneflow) a jón pſchedaj; ſa te pjenjeſy kup nowy — tón też pſchedaj! A ſilom wſchi tym budu ja tebi pomhacź; ani krocžel wjazy prjecź njeńdźu!" — Derje!

Na druhe ranje praji khudźinka ſwojej ſonje: „Nó, ſona pſchihotuj ſo, póńdźemoj do měſta."

Cźomu?

„Cźhu ſo dacź do měſchcźanow ſapiſacź, ſapoczniu wikowacź."

Je wón kolwrótny? S niczim dźěcźi ſiwicź, a wón chce do měſta!

To tebje niczo njeſtara! Nakładuj wſcho wobhdźeńſtwo, ſhromadź dźěcźatka a póńdźemy.

Hlaj, ſo też ſhromadźichu. Pomodlichu ſo k Bohu, poczahu ſwoju iſtwiczku twjerdże ſapjeracź a ſaſłyſchachu, ſo nječzto w jiſtwi hórko płacze?

To ſnym ja — Horjo?!

Sächs. Heimatschutz.

Oskar Seyffert 75 létny

Pjatk 19. februara woswjeći dwórski radźićel profesor dr. Oskar Seyffert w Drježdźanach swoje 75. narodniny. Dwórski radźićel Seyffert je też nam Serbam derje znaty; je tola ſnje mużnje za naše ſerbſke ludſtwo wuſtupował. W ſwojim muzeju w krajnym muzeju za ſakſke ludowe wumělſtwo w Drježdźanach ma wjele ſerbſkich wěcow zaměſćenych. Wón je też ſobuſtaw Drježdźanſkeho ſerbſkeho towaſtwa „Čornobóh". Wulkej ličbje zbożopřećow, kotrež ſo na tutym dnju jubilarej wupraja, přizamknjemy ſo też my Serbja. Bóh zdźerž jeho hiſće dołho jeho ſkutkej.

„Čomu płaczeſch?

Kak njeđyrbjało płakacź? Ty ſam wujđźeſch a mje tudy wopuſchćiſch.

„Nę, moje lube! Ja tebje ſobu wo mu a tudy njewopuſchcźu. Hejda, ſona," praji, „wukiń ſ khſchinje ſwoje ſmatki!"

Žona wupróſdni khſchinju. „Nó dha, Horjo, połeź do khſchinje!"

Horjo tam ſaléže; wón ſo ſamkny ſ tſjomi ſankami; ſam khſchinju do ſemje . ajt: „Sahiń, ſaklate dźěcźmo! ſo bych ſo ſ tobu cźaſ ſiwenja wjazy njeſpóſnał!"

Đóńdże khudźinka ſe ſonu a dźěcźimi do měſta, wotmaca ſebi wobhdźenje a poczo witkowacź; wſa ſoninu ſtarn ſarafan, njeběſche jón na torhoſchcźo a pjcheda ſa rubl; ſa te pjenjeſy kupi nowy ſarafan a pjcheda jón ſa dwaj rublaj. A hlaj ſ tajkimle ſhołowunym witkowanjom, ſo mienujzy ſa khžđu wěz dwójnu płacźiznu đóſtawaſche, wobohaći wón w najkrótſchim cźaſu a da ſo do luznow ſapiſacź.

Sſtyſchawſchi wo tym, jědże młódſchi bratr k njemu na wopyt a ſo praſcha: „Praj mi wſchak tola bratſiſko, kak ſy to wumudrował — ſo ſ proſcherja bohacźſ ſcźinił?"

Zyle jednorje, wotmołwi kupz, ſnym ſwoje Horjo oo khſchinje ſawrěł a do ſemje ſahrjebał.

„Na kajtim měſcźe?"

Na wſu, na ſtarym dworje.

Młódſchi bratr ſtoro płacźo ſe ſawiſcźu ſajédże hnydom na wieſ, wury khſchinju a wupuſchcźi ſ njeje Horjo.

„Bźe", praji, „k mojemu bratrej a ſahub jeho do poſlednje nitki!"

Nę, wotmołwja Horjo, ja ſo radſcho k tebi pſchidruzu a k njemu njepóńdu; ty ſo bohaty cźłowiek, ty ſy mje na ſwětko puſchcźił! Tón tamny njeſkmanik je mje pak do ſemje ſarył! Krótki cźaſ ſo miny — ſawiſtny bratr ſo ſahubi a ſ bohateho burika bu hoły khudušchk. P.

Přehlada'će swoje lutowańske tyzki

Selčborne pjenjeſy ſo ſ wobběha bjeru.

Wot 1. haprleje 1937 ſłěborne pjenjeſy, a to 1-hriwnarje a 5-hriwnarje ſ létow 1924 hacź 1932 wjazy jako ſakonſke płacźidła njepłacźa. Kóždy ſmě po tutej termiji tutej pjenjeſy wotpokazacź. Jenoż hiſchcźe někotre ſjawne łoſy je do 30. junija 1937 ſaměnjeja. Bjes dwěla ma tón abo tamny w ſwojim lutowańſkim kaſchczíku abo ſnadź też w někajkej nohajzy ſhomane ſłěborne pjenjeſy, kotrež bóry ſwoju płacźiwoſcź ſhubja. Njech tohodla kóždy ſwoje pokłady pſchepytuje a njech tute pjenjeſy najkěſchiſcho ſaměni abo ſebi na nalutowańju donjeſe. Pſjedawſchich ſłěbornych pjenjes njeje ſo, kaž ſtatiſtika wucźi, wjele miliionow hriwnow do ſtatneje pokładnje wróćźiło. Wobhdźeńſerjo tutych ſnjehdnoſcźennych pjenjes ſu tak ſchkodu poczerpili.

Bobak:

K Němskemu morju

Pisane městačko na připlawninach.

Mjez Cuxhavenom a Hamburkom wupřestrěwa so po brjohach delnjeho Łobja pas spodźiwneje krajiny, kajkejež hewak po cyłej Němskej wjacy njenadeńdźeš. Tutón kraj je tak rjec wuplód zhromadneho skutkowanja rěki a morja. Z lětstotkami je Łobjo tu napławowało walankow, drobneho pěska a jila, kiž hromadźe z powostankami miliionow zhinjenych drobnych móſkich stworjeńčkow tu tworichu napławninu, tu „Marsch" mjenowanu. Ale je dołho trało, prjedy hač z njeplódnych spławkow a łuhow nasta tamna plódna nižina pastwiśćow a zahrodow, kajkaž je dźensa. Najprjedy dźě tu človjek bědnje žiworješe na nasypanych kopcach mjez bahniśćemi a wodami, stajnje wohroženy z přiwałom njewobličomnych žolmiskow, dóniž skónčnje so da do razniśeho wojowanja ze złowólnym žiwjołom, z njeličomnymi hobrskimi haćenjemi wodźe krocźel za krocźelu wudrěwajo kraj za rolu a pastwiśća a zahrody.

Dźensa je tuta smuha napławninow nimo měry bujna, plódna a bohata krajina, kraj kaž Boża zahroda, pas kćějateho zeleneho raja mjez śwětlimu wulkeje rěki a mjez pěskatymi kholmami jałoweje kole, wot tuteje zdźeleny z pasmom bahniśćow a łuhow.

*

Wichor howrješe wot wječora a ćmowe mróčna nizko so wlećechu nad krajinu. Tajke wjedro drje nichtón nihdźe njewita, ale je to přeco wjedro, kajkeż so derje hodźi za pobrjohi Němskeho morja.

Mój přećel bě cyły dźeń předundał po měśće Cuxhavenje a po jeho najbliżšej wokolinje a dokelž na kupu Helgoland so dostał njebě, chcyše nětko wróćźmjeńša na Neuwerk. Tuž ja wužich składnosć, z čahom wulećeć so doprědka do krasneje delnjołobskeje krajiny, zo bych tutón rjany kusk kraja prawje dołho a dokładnje sej mohł wobhladować.

Čah mje njeseše ke krótkemu ranju po kraju, kiž dźensa rěka „Hadeln" a před tysac létami „Hadulohe", štož woznamjenja „Lěs wojowanja". Je tuto mjeno dźě dostał w dobje, hdyž stari Saksojo napadnywši kraj, so pjerjechu z jeho prawobydlerjemi, wo kotrychž skónčnje wjele njewěmy.

Nimo šuskaju hona a bywaju to zwjetša pola, kiž su na spodźiwne wašnje rozrjadowane na wysoke hórkojte wosrjedki. Štomow tu mało rosće a te někotre so wšě bojazliwje khileja k ranju, jako bychu chcyle čěkać před surowym móſkim wětrom, kiž jim zadušuje liśćo a hałozy. Spochi hobrske haćenja zaraćuja wočomaj wuhlad do daliny a njeje ći ani móžno, zapopadnyć z nimaj kusk swětliny wulkeje rěki, kiž je tu tola cyle blizka.

Čah zastanje. Sym w Otterndorfu, kiž je hłowne město kraje Hadeln a cyl mojeho wulěta.

Něhdźe sym słyšał abo čitał, zo su Otterndorf natwarili na hnójniśćach. Dźensa wšak woprawdźe ničo w měśće wjacy njedopomina na njewonjate založki sydliśća. Nawopak, knježi tu překruta, runje fanatiska čistota.

Jeli čistota prěnja wosebitosć městačka, stej druha a třeća pisanosć a starožitnosć. A to wšo dohromady wuskutkuje, zo so tu krasni jene z nanajluboznišich, nanajšwarniših městačkow delnjeje Němskeje. Zo bych prawdu rjekł, sydliśćo so ani sem njehodźi, přetož nima ani němskeho ale niżozemskeho raza a by jo skerje pytał na brjohach Scheldy abo Ijsella dyžli tu nad Łobjom.

Drobne wuzke domčki hladaju z wysokimi swislemi na čiche haski a so na přemoh pyrja z čerwjenosću. Přirodna čerwjena barba cyhelow měšćanow njespokoješe, tuž přimachu za barbićom, zo bychu swoje přebytki porjeńšili ze sapatej pychu makoweho kćenja, z hłubokim šarlatom čeistweje krwě a z płomjenitosću wóhnja. A ze wšeje teje sapaceje, płomjenitеje, jaskraweje čerwjenosće błyšća so sněhběłe wobluki wulkich pyšnych woknow.

Drypotaš kaž zakuzlany po tych wuzkich haskach, po smuzy hładkich kamjenjow, kiž su mudri měšćenjo kładli srjedź horbateho plestra. Njeby so dźiwał, hdy by tu z wokna pohładła čěpcata měšćanka abo tam z wrotow wustupił poważny měšćanota ze šěrokim klobukom na hłowje a z běłuškej wokružu wokoło šije a w zmahowatych fałdatych pumpatych kolowach. Tute stare romantiske pisane haski runje wolaju za postawami mištrow Jana Steena a Gerarda Terbocha a wulkeho Rembrandta.

Njezabudź też měrić so k brjoham ćicheje rěki Medema, hdyž w přistawje swislate wysoke składźišća so wotbłyšćuja w ćichej wodźe, hdyž prastare drjewjane zběhadło soni. Też tu wšitko će dopomina na staru Hollandsku a wočakuješ, zo so jewi z nadutymi płachtami łódźstwo admirała Ruytera, kiž so wróći po dobyćerskej mórskej bitwje z Jendźelčanami, a sy nimale wostrózbnjeny, hdyž tam so přisunje jenoż běłna rybařska łódź ...

*

Potom smy hnali pod šlewjerjom deščika po Neuwerk dostał njebě, dokelž łódź so z Cuxhavenskeho přistawa njezwěri dla njemdreho wichora. A hačrunjeź ze zahim přijězdom přećela so mi njezmóžni wotmyslene dundanje po wokolinje města Otterndorfa, to tola so ani njehněwach, ale so zwjeselich, přetož bě runje so dało do deščа a zdaše so, jako by njebjo so hotowało na wutrajne mokanje.

Potom smy čerili pod šlewjerjom deščika po bujnej Hadeluskej krajinje a smy też wopuśćili krutu dróhu a so přez hačenja a hrjebje puščili do zeleneho kraja, dokelž tam wjedźeše dosć khmany puć, plestrowany z čerwjenymi cyhelemi. Kraj je tu jara husće wobydleny. Tuž też spochi přeměriš sydliśća, zetkuješ so z nahladnymi statokami, kiž so před rěznym mórskim wětrom khowaju za husćinu přittihanych a často połzawutlenych štomow. Štomy so tu derje nimaju. Njech też plódna a wložna póda jim dodawa dosć cyroby, surowy wětr jim žiwjenje žežke čini.

Rady bychmy dojěli k wodźe, k Łobju, kiž tu so wuliwa do morja, ale w šmjatańcy pućow a haćenjow a hrjebjow so zabludźimy a bórzy zaso dojědźemy na dróhu, kotruž běchmy hakle njedawno wopuśćili.

Připlawnina nima rad awtow, ale so wotwěra jenoż pěšemu pućowarjej.

Wusudźenja

§ **Straschneho schłódnika woistronili.** Straschny wobschudźer mětesche žo we wožobje Oty Langoša rodźeneho 23. haprleje 1905 w Lipšku-Małym Czocheru pśed wulkej khłostańskej komoru dla dokonjaneho a spytaneho wospjetneho jebańskwa samokwicź. Wobskorźeny dźěłasche po lickenju maturity na realnym gymnasiju we wschelakich wulkich firmach a posłužisko wustupowasche samostatnje jako pschirodny hojer. Wot haprleje 1929 napokožichu jemu dla pschekschtwjenja, jebanstwa, falschowanja liśćinow a druhich pschewźěnjenow khłostanja. Nětko žo pschećiwo njemu wjedu pschepytowanja dla mordarstwa. Hač do julija 1935 bźsche wscho hromadźe 1 lěto a 5 měsazow sastwa wotpokucźił. Bźsche w létomaj 1933—34 w Schleschkej wudawajo so jako „wuźiwaśi sekretar" a jako „wudrynny khorhojnik" jebanstwa skucźił, žo njenalshonitym wožobam k pichewźenju jich prawnych nałeżnosćow poruczał atd. a tak swojich dowérjenjow wukłukał. Dale bź jemu dowérjene drohotne wěcy pschekhiwił, a so by swoju nahladnosć powyschił, bź wotnat stronu nožyk. Sso puschćimschi s jastwa bź žo do Łužizy wobroćił. Tu bź wot oktobra 1935 do lěća 1936 khłostajomne cźiny skucźił, kotrež žo někto źudźachu. We wschich pschipadach bź jako „asesor" wustupował a bź na swoje wulke nashonjenje w źudnistich nałeżnosćach pokasował. Wožobje bź žo s tym khwalił, so je hižo wjele katolskich duchownych pśed źudnikom sastrowował. Na naikhrobliśe waschnje bź jemu žo dowérjazych ludźi pjenjesy wurećźał a wschelakim wožobam w Kulowje, Budworju, Njebjelčźicach, Rožency, Pančicach, Wrěsćecach, Hodźiju a Lipšku s tym wulku schkodu nacźinił. — W jednym padźe bź žo jemu poradźiło, so jednej swójbje žodnośne papjery we nominalnej hódnosći 2300 hr. wuwześchći, kotrež hnydom sa 1050 hriwnow pscheda. W dwěmaj padomaj poradźi žo jemu jako „nawoženski jebat" swojim njewjestam 200 hr. a 1090 hr. w nalutowanich knižkach wuwześchćiś a je nimale wschě wotsbéhnyć a pscheći nicź. W Budyschinje nawjasa pocźahi k žonje, kotraž pak na swožo schkody njepocźerpi. W Lipšku poradźi žo jemu k jednej maczeri a jeje dźowzy a hišcźe dalschej žonje žo pschibliźiś a tutymaj wo 20 a 257 hr. wulischcźiś. S wudrěknymi pjenjesami bź derje žiwy, schtož pak jeho njewoldźerjowasche, so w jednym hasćenju w towarstwje bomlu darjiwschi je njesaplacił a pśed pla-cźenjom cźetny. Dale bź Langes s autom jěchał do Budyschina, Kamjenza, Drježdźan, Lipška a Barlina a pschi tym autoweho droschkarja wo jěchny pjenjes sjebak. 23. septembra 1936 poradźi žo Langesa saiecź. Nětko je powschitkownje žo swojich njedocźinstwow wusnał. W tśoch padach njebź žo dopokas winy poradźił a tu jeho wuwinowachu. W dalschim njewažnym padźe žo jednanje dla amnestije njepschewjedźe. We wschich druhich padach skrudźichu Langosa jeho nilkeho smyslenja dla, pschiliczo jemu pschepytowanku jatbu, k tśom lětam a 4 měsazam khłostarnje, k pjenježnemu khłostanju 50 a 20 hr. abo k dalschim 7 dnjam khłostarnje a na 5 lět jo jemu cźestne prawa wotrjekowachu. Langos wušud pschija.

Nješto wo koteju

Kofej wschak wožebje žerbske žony rad pija, khwala žebt wožebje tón wot Splócźanskeho braschki. Kofejowy napoj pak hischcźe njeje pschedołho naschim europskim ludam znaty. Niz, so žadyn rośt njeby, ale ludźo jón njepijachu. Někto jwjetscha w Amerizy roscźe, jeho domizna pak je Azija. W 9. lětstotu jón picź počźachu. Powěda žo, so bźsche arabiskim pastyrjam nadpadło, kak bychu wowzy, hdy bychu nješchto kofejowych bunow sjźdle, wjeselé skakale. Duž počźa, tole shoniwschi, jedyn arabiski prior swojim lěnim a saspárnym mnichom kofej warić, so by jim spanje sahnał. Worzy rospschesćeraśe sho picźe kofeja po zytym rańschim traju a w Konstantinoplu kofejownje nastachu. Dokelž pak žo w nich jwjetscha jeno próżdnothodźerjo a źběžarjo sthadźowachu, sesamkachu sažo tute budy. W 15. lětstotku pjachu kofej hižom w Egiptowskej. W lěcźe 1569 pijesche němski lěkar Rauwolf w Małej Aziji kofej a je jón nadrobnje wopisał. Wokoło lěta 1650 nastachu prěnje kofejownje w Londonje a dokelž jón lěkarjo sa schłódny spóznachu, jón žwětne a zyrtkwinste wyschnosće sachajachu. Pomhale tute sakonje nicźo njejźu. W lěcźe 1694 pschindźe prěni njepaleny kofej do Lipska, ale hižo něschto prjedy bźchu jón paleny s Hollandskeje tupcźali. W tym žamžnym cźasu počźachu jón w Amerizy piahowacź, hdyž jara derje rośćeśeche. Witowanje s kofejom njeběźeche wjele pjenjes. Stary Fryza (Bjedrich II.) jón w žwojim kraju krucźe sakasowasche, runjež jón sam rad pijeśe. Wón njechasche, so by telko pjenjes sa tutón płód s kraja schło. Cźim bóle pak sakasowasche, cźim bóle jo ludźo skradźu kupowachu, sady wokoło, sa drohi pjenjes, kaž pola naš žito. W Sserbach žu kofej picź wokoło lěta 1820 sapoczeli, najprjedy wšo w měśtach. Ta prěnja wjeś, hdyž jón wužiwachu, bź, kaž žo sda, Wjeleczin. Do Wjeleczina mjenujzy bychu s delnich wžow rad na kermuschu khodźili, dokelž tam tutón ročźny cźaš kofej žydasche.

Radio

Pjatk 19. februara žo žłyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, tacźele. 6,30 rańschi konzert (s Königsberga), mjes nim 7 powěsće. 10 sa schule. 11,40 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (s Hamburga), mjes nim 12,55 cźasowe znamjo a 13 žožopschecźa. 13,45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 15,15 śpěwy dźěći. 16 popołdnischi konzert. 19 wjecźorna zabawa. 19,45 wothłós s Němskeje. 20 powěsće. 20,10 hudźba (1710). 21 balada wo němskej koloniji we Venezueli. 22 powěsće, sport. 22,20 wo hokajowych mischtrstwach na lodze w Londonje.

Lipsk: 6,10 gymnastika. 6,30 rańschi konzert (s Königsberga), mjes nim 6,50 sa bura a 7 powěsće. 8 gymnastika. 10,30 a 11,30 wjedro. 11,45 sa bura. 12 hudźba sa pschestajtwu w dźěle. 13 powěsće. 13,15 pschipołdnischi konzert (se Saarbrücken). 14 powěsće. 14,15 tacźele. 15 sa žonu. 16 tacźele. 18 konzert s Drježdźan. 20 powěsće. 20,10 hudźba we vogtlandskim hudźbnym kucźe. 22 powěsće, sport. 22,30 komorny konzert Weimarskeje statneje kapały.

Barlin: 20,30 orchestrowy konzert. — **Königsberg:** 20,10 wjecźorny konzert. — **Hamburg:** 20,10 operowa hudźba. — **Wrótsław:** 20,50 „Boži khchud". — **Kolin:** 20,10 wojazy-towaschojo. — **Mnichow:** 20,10 operetka „Njedźelske dźěćo". — **Win:** 21,10 buchowna hudźba. — **Warschawa:** 20,10 opera „Eugen Onegin".

Wjednikowy sastupjer pschija frontiskich wojowarjow.

Wjednikowy sastupjer Rudolf Heß pschija frontiskich woiowarjow se 14 statow, kotśi hětko w Barlinje pschebywaju. Rudolf Heß pschija wójnskeho hlepeho a jenoruczneho presidenta italskeho swjaska wójnskich cźeśtkrosnjenych Delcroiza, kotrnj je hnydom ttej s presidentom krajneje mjesynarodneje kommisije frontiskich wojowarjow. (Scherl Bilderdienst, M.)

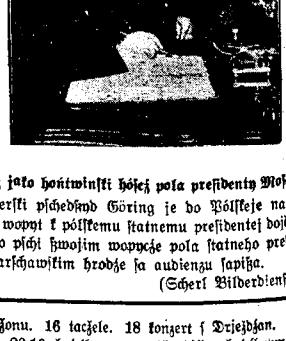
Statny inspektor sa wupłodźerśku bitwu.

Statny burski wjednik a statny minister sa sejiwjenje a rataśtwo Waltaŕ Darré je krajneho hlownego wothlowneho wjednika Hermanna Schneidera-Eckersdorfskeho sa statneho inspektora sa wupłodźerśku bitwu pomjenował. Nowy statny inspektor je statnemu burskemu wjednikej bjespośrědnje podstajeny a ma nadawk, so by nad pschewjedźenjom wupłodźerskeje bitwy strażował, so by žo němski lud hischcźe bóle hač dotal w žwojej sejwjeśtej politizy wot wukraja njewotwisny sćinił. — Statny burski wjednik Darré (na lěwo) wudźěla prěnje roskazy nowemu statnemu inspektorej Hermannej Schneiderej (na prawo). Ssrjedźa stejo wschischi knjezstwowy rada dr. Klaus. (Scherl Bilderdienst, M.)

Studowanske pucźowanje italskeho dźěłaczerskeho wjednika Cianettia.

Statny organisaziski wjednik dr. Ley a italski dźěłaczerski wjednik Cianetti pucźujetaj nětko po Němskej, so by schtaj sarjadowanja němskeje dźěłoweje fronty žebi wobhladałoj. W Frankobrodźe n. M. mkodźi kucharjo we wobluku statneho powołanskeho wubdźowanja žwoje wumělstwo pokasachu. Dr. Ley a Cianetti pruhujetaj jědź s jeneho hornza. (Scherl Bilderdienst, M.)

Göring jako honćwinski hójeŕ pola presidenta Mościckeho

Ministerski pschedsyd Göring je do Pólskeje na honćwinski wopyt k pólskemu statnemu presidentej dojeł. Göring žo pschi žwojim wopycźe pola statneho presidenta we Warschawskim hrodźe sa audienzu sapiźa.

(Scherl Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleń; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2667

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 42 — Budyšin — Pjatk 19. februara 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Rozmołwa wo kolonijach w jendźelskim hornim sejmje

W jendźelskim hornim sejmje su so frjedu wo mandatiskim systemje rozrěčowali. Sastupjer dźěłaćerskeje strony lord Noel Buxton běše namjetował, so by jendźelske knježerstwo z knježerstwami dominijow a z druhimi kolonialnymi mocami jednało. S tym by so mělo dozpěć, so by so mandatiski system w pschichodnych padach na jendźelske a druhe kolonije nałožił. Po dołhej rozmołwje pak lord Plymouth tutón namjet w mjenje knježerstwa wotpokaja.

Lord Buxton k swojemu namjetej praji, so je něšto na cžazu, Němsku sašo do jednanjow dla kolonialnych mandatow scžahnyć. Wón sjawnje pschijmo,, so Jendźelsko na wójnu dźěła, hdyž kolonije jako zdźěl wobhladuje. Potrjeba wikow je ważny dźěl němskeho kolonialneho žadanja. Wołožene hospodarskeho połoženja by była kroczeł k měrej. Hospodarske njeprawdobnosće pak dowěrjenju sadźěwaju. Kolonije so njeznjmědźa, jako privatne wobdźědźenstwo wobhladowacy.

Rěčnik też wo revisiji St. Germainskeho srěčenja porěča a rjekny, so němske wikowarstwo w zentralnej Afriki nima runeho prawa, Němska pak so za wikowarstwo w schorokich krajinach Afriki sajimuje. Wón namjetowasche, so by so politika wotewrjenych durjow mohła je srěčenejemi a pozjerjonkami rosscžerić, a pschisponmi, so w Afriki němsku industriju a němsku wědomosć trjebaju.

Konservativny lord Lugard napschećiwny namjet sapoda, kiž so temu picheciwja, so bychu so wěste kolonije pod mandatiki system stajile. Sastupjer dźěłaćerskeje strony lord Arnold pak zadasche, so ma so w tutym praschenju hnydom nješto stacz.

Jako sastupjer knježerstwa statny podsekretar za swenkowne należnosće lord Plymouth na wobcžežnosće pokaza, kiž bychu pschi mandatiskim systemje za krajiny nastałe, hdyž su wobhladerjo poddanoju jendźelskeho krała. W swojich dalšich zdźiwach wón dotalnu politiku jendźelskeho knježerstwa sakitowasche a stónčnje rjekny, so knježerstwo k swojemu wobzarowanju njemože Burtonowy namjet a Lugardowy picheměnjeniški namjet pschijeczi. Wono zebi myslli, so może so wo hospodarskich wobcžežnosćach lepje we wuradowanjach zjurowinoweho wuběrka rěczeć, kiž so w blizšichim cžasu w Genfu seidże.

K Plymouthowej rěcži hišcže dodamy, so je praził, so by pschi zwobadnym rukowanju w Afriki był a Japanska z najbžylniichim konkurrentom.

Chamberlain jendźelski brónjeński programm zakituje

W jendźelskim delnim sejmje je so frjedu wulka rozmołwa wo praschenju brónjenja sapocžała. Rozmołwa je so na dwaj dnjej wobsliczyła. Kaž hižo pišachmy, brónjenjski programm požcžonku wo 400 milijonow puntow sterlingow (nětkle 5 miliardow hriwnow) žada.

Po swucženym praschenišim cžasu finanzny minister Neville Chamberlain stany, so by knježerstwowy namjet sastupował. Rjekny, so jenoż wězwustojni wědża, kak wjele drohe wójnje brónjenje dźenża je hač pschi skónczenju wulkeje wójny. Liczba 1,5 milijardy puntow sterlingow sa brónjenje w blizšich pjeć létach (nětkle 18 miliardow hriwnow) njemože so jako połne placžiwa wobhladowacz. Pschemenja-li so pomery, so by mohła Jendźelska swój programm pomjenschicz, budże to cžim lepje. Je pak też možno, so tute 1,5 miliardy skónczne zhromadnu liczbu njewosnamjenjeja, kiž dyrbi kraj za tutón samer wudacz. Wón opposiziju namołwjesche, so by też jenoż jenicžki dypk beleje knihi mjenowała, kiž by so mohł wuwostajicz.

Sapósłanz dźěłaćerskeje strony Henderson finanznego ministra w jeho rěcži pschetorhny a so jeho woprascha, hač chze Jendźelska swoje bitwy na swoju ruku abo hač chze to w systemje kollektiwneho bjezstracha cžinicz. Chamberlain wotmołwi. Nasche plany so pschecžiwo wobsebitej mozy ani pschecžiwo skupinje mozow njemjerja. Ale je knježerstwowa winowatosć, so derje pschemyslene programm pschehopoła, kiž je za bjezstrach a za pschewjedzenje nascheje politiki nuzny. Hdyž opposizija proaramm pschima, dyrbi wosjewicz, hdże może so wón pschikrócicz.

Finanzny minister Neville Chamberlain potom wuprajene wjednika opposizije Attleja wotpokasa. Attlee běšche prajił, so knježerstwowy plan z wjetšeho dźela wójnsku naprawu wosnamjenja. Sadźerjenje opposizije tukanje sylni, so je wona we wutrobje pazifistiska. Hačrunjež so z hubomaj k nuznosći brónjenja wusnawa. S nałhonjenja so wě, so wliw Jendźelskeje z jeje sylnosću pschiběra abo wotběra.

Jendźelski delni sejm je do požcžonki sa wobrónjenje swolił.

Po skónczenej wrosmołwy w jendźelskim delnim sejmje je so resolizija, z kotrejž so jendźelskemu knježerstwu požnamowa k wupisanju brónjerskeje požcžonki hač do 400 milijonow puntow (nětkle 5 milijardow hriwnow) dawa, z 329 hłosami pschećiwo 145 hłosam pschijata.

Žarowanske khorhoje na dn'u wopominanja rjekow

S pschiležnosće dnja wopominanja rjekow němski minister sa ludowe powuczenje a propagandu wobydlerstwo namołwja, so by njedźelu 21. februara žarowanske khorhoje wupowěsćło.

Němsko-českosłowakske železniske srěčenje

W němskim sakoństim kopjenu je so němsko-cžěskosłowakske srěčenje wosjewiło, kiž poměrny železnizowy rjaduje, kotrejž pisches němsko-cžěske mjezy wjedu. Jednanja wo tutej należnosći zahaju hač do léta 1920. S Versaillejskim srěčenjom běchu wschitke statne srěčenja, kiž běsche w swojim cžasu Němska z Awstriisko-Wuherskej sčinika, swoju placžiwosć zhubiše, z nimi też rjadowanje železniskich pschehonow na mjezach. Dokelž je mjes Němsku a Cžěskosłowaksku niz mjenje hač 34 pschekhodow, kotrychž najwažniše su w cžěskim kraju, wozeje Cheb, Podmokły a Oberberg, a su dwórniscža, do kotrychž němske železniny wjedu, dóstawa 20 hač 30 kilometrow wot němskich mjesow dalene, běchu jednanja runje tak wobcžežne kaž politiski wažne.

S nětcžišchim srěčenjom je so powschitkownje rjadowanje sdźerjeło, kiž do wójny płacžeche. Němske železniny, kiž so do dwórnischcžow na cžěskej semi stónczeja, su so němskokrajnej železniny sdźerjałe. Jenicžny poměrnje njewažna jenotkolijata železniza z Liberza hač k němskim mjesam ma so Cžěskosłowakskej pschepodać. Na Chebskim (Egerskim) dwórnischczu němskokrajna železniza tworowy wobkhad runje kaž wschitke wozbite służby wobstara, cžěskosłowakske železniny pak so wo wožobowy wobkhad staraju.

Burkhardt wěsce do Gdańska přindże

Nazionalsozialistiske „Gdańske Raušche Nowiny" su z Genfa zhonile, so może so hižo pschipowědźene wuswolenje schwajcarskeho profesora Burkhardta za kommisara Swjatka ludow w Gdańsku nětko jako wěste wobhladowacz.

Bolšewikske wójsko cežko škodował

Madridska devisija wojenja, so su cžerwjenu blisko Raušcheho parka bjez wuspěcha strjelali, nazionalne wójsko nadběhacz a so su zdobi tute nadběhi wjele woporow na ludźoch žadali. Nazionalistowje su też bolschewikski napschećiwny nadběh na dobyte město La Manarosa w krajinje pschi rěcy Jamarje wotrazyli. Schěsć tankow běsche nadběh bolschewikow podpjeralo, dwaj tankaj nazionalnym do rukow padnyschtaj. W krajinje wokoło rěki Jamary nazionalni wojacy pomalu postupowachu a zwoje stejischcza klepschichu. Tři bolschewikske tanki sničzichu.

Štyri čerwjene létadła wottrělili

S Walenzije so powě, so su schpanišy nazionalni wojacy frjedu schtyri létadła bolschewikow wottrělili. Létadła stejischcza nazionalistow nadyjadowachu. Kaž so pischa, su někotre mjes nimi nawowische zwjetšerownje ichtyrimotorate bombowe létadła byle. Twójmaj cžerwjenymaj létarjomaj so poradźi, so z pabakom wukhowacz. Jako jejn sajachu, wonaj praješchtaj, so staj hakle 2. februara do Schpanišeje pschichłoj.

Bitwa mjes bolschewikskimi a nazionalnymi wójnskimi łódźemi.

Kommunistiski radiowy sćelak w Madridže sdźeluje, so je njedaloko mórskeho brjoha pola Tarragony k bitwje mjes tsjomi bolschewikskimi a dwěmaj nazionalnymaj wójnskimaj łódźemaj dóschło. Dokelž běchu nazionalni łódźni wojacy wustojnischi, dyrbjachu bolschewikske łódźe khětro wobschkodźene cžekacz. Pschi bitwje je franzowski kommunist Maisall zjiwjenje zhubił. Maisall hižo dlejschi cžas pola kommunistow w Schpanišej pschebywnjaše.

Nowe wulke strajki w Francowskej

W Peugeotiskich automobilowych dźěłarnjach w Sochaux pola Montbéliarda je nowy strajk wudyril. Nětkle 14 000 muži je dźěło složiło. Najwjazy strajkowarjow je so domoj podało, někotre dźěłaćerske cžrjódki pak su dźěłarnje wobsadźile.

Kaž so z Pariza powě, strajkowazy žadaju, so by so jich mjezy znowa powjetšcha a to wo 15 procentow. Ministeriski president je pjeza hižo najwyschischeho rosrjadarja poslał. Kaž so hischcze powě, běchu strajkowazy rjedu wjetšor schtyrjoch nawjedowazych pschistojenjow Peugeotiskich dźěłarnjow zawrěli. Hakle sa někotre hodźiny jich puschczichu, hdyž běsche jo sarjadniski prefekt w Montbeliardu žadał.

Sobotu wjecžor też na Denainskim dwórnischczu strajk wudyri. Tam železniarjo dla pschipada dźěło složichu. Burzy pak so strajk na wschitkich železniskich pschistajenjach Anginskeho podkokolowego towarstwa (w połnocnej Francowskej) wupschestrě. Sarjadniskemu prefektej we Valenziennesu so poradźi, so wožbowe cžahi we wuhlowej krajinje njepschestachu jěchaz. Twarowe cžahi pak njejěchaju. Wschi taskim połoženju je podkopika direkzija w jamach dla sastajila, dawši niebudże možno, sašo wuhlo wotwožowacz. Nětkle 16 000 dźěłacerjow we wuhlowych podkopkach dyrbi swobodźeju.

Francowske knježerstwo žebi dla strajka w Peugeotiskich automobilowych dźěłarnjach najwjetsche starosce cžini. Dźěłacerjo su dźěłarnje wobsadźili, cžerwjenu khorhoj z pišmikami „CGT" (markistiski dźěłacerski swjazk) wupowěsnyli. W Sachsnu a wožebje we wokolinje su so žylne wotdźělenja žandarmstwa zhromadźile. Wschitke dotalne jednanja wostachu bjez wuspěcha.

Bolschewikojo zebjeru belgiskeho sodowu dźěłarnju.

So schpanišy bolschewikojo też mjesched mukranym wobdźědźenstwom njesastanu, zo z powěsću Madridskeho bolschewikskeho radiowego sćelaka potwjerdza. Radio rosprawja, so wotpósłanz bolschewikskeho nawjednistwa we Valenciji, Torrelavega, do Santanderskeje provinzy puczuje, so by tamnischu ważnu sodowu dźěłarnju belgiskeho Solwayskeho konzerna zebral. We Valenzijli su w tutym swislu wosjewili, so ma so tójda dźěłarnja, wschjo jene, hacz ju tukrazijm abo wukrajniju wobsedźa. bolschewikskim postajenjam podwolicz.

Sowjetskoruski brónjeński kredit za španiskich bolševikow

Kaž francowske nowiny „Echo de Paris“ piśaju, je kowjetskoruske knježerstwo bolschewikskim móznarjam we Walencyji kredit wo 20 miliionow hriwnow wotewrilo. Za tutón kredit je je słotymi jerdkami je schpanielske banki rukuje. Kredit dyrbi k nakupjenju wójnskeho materiala w Sowjetskej Ruskej słužić. Schpanielske słoto, kaž nowiny piśaju, je je hižo f parnikom „Santo Tome“ do ruskeho pschistawa Odessy pschiwjesło. Tute nowiny hischcze rosprawjeja, je je je do francowskeho města Toulouse f ležadłom, kiž mjes Walencyju a Parisom leża, 23 kaschczikow słota pschinjesże. Słoto 1650 kilogrammow (21 zentnarjow) waži.

Bolschewikske papowe nuzowe pjenjezy.

W kowjetskej Schpanielskej poczinaju nuzowe a mjezne pjenjezy wudawać. Tak je w Almanzorje w prowinzy Castillonje jako jenjezke płacziwo papowe wotrězki wschelakeje barby zawjedli. „Revolucijski komitej“ je papowe pjenjezy je kowjetskim kolkom wobkrućił.

Amerizy hižo jadno strajk hrosu.

Amerikanskej brunjowej industrii cziefki dźełowy konflikt hrosy. Podkopkowi dźełacerjo žadaju mjes druhim schcziwjedobytnik dźełowe dnjow, pieczinjowy tydzeń powietschenje dnjoweje mzdy a nowe dźełowe sprjezenje na dwě lecze.

Němski wuwós w januaru.

W januaru 1937 je wobrotu w dowozu a wuwozu spadnuło. Dowós bě f 336 wo 31 miliionow hriwnow, to je wo 8 mjeńschi, hač w dezem.bru łaschcheho lěta. Dowós je je wo prěnim rzedze w rataršich wupłodach pomjeńschił. Tola też dowós pokhotowych twarow bě we januaru mjeńschi hač pschedchadny mězaz. Smjeńschenje dowoza skoro jenoż na europiske kraje pschinjesa.

Wuwós wuczinieschе w januaru 415 miliionow hriwnow. Pornjo pschedchadnemu mězazej je to smjeńschenje wo 42 miliionow hriwnow, to je nješchto wjazy hač 9 prozentow. Swadnjenje wuoża je łaisnowe a rozdźeli je na wschě skupiny wuwoża. Wornjo januarej 1936 je wuwós w januaru 1937 wo njebjes 9 proz. klupił. Pojmjeschi je je wuwos jenoż do Norwegskeje a do unije kowjetskich republikow.

Wobchodna bilanza za januar słonczi f wuwoźnym pschebytkom 79 pornjo 90 miliionam w dezembru. We januaru 1936 bě wobchodna bilanza f 19 miliionami hriwnami aktiwna.

Sport

Wo swětowe mištrstwo w hokeyu na lodze.

Hač do srjedź nocy so srjedu w Londonju hokey na lodze hraješe. We Wembleyskej halli doby Československa nad Norwegskej prěnju hru druheje skupiny. Československe mužstwo hraješe wuhjernje a doby z 7 : 0 (2 : 0, 3 : 0 a 2 : 0). Maleček a Zisář běštaj najwuspěšnišej hrajerjej, kóždy z njeju dwoje wrota trěli. W samsnym času nastupichu w Harringayskej arenje Pólska přeciwo Swedskej, kotrejž mužstwje, kaž Kanada a Francowska třećej skupinje přisłušetej. Polakam poradźi so w druhim wotrězku hry 3 wrota trěšić a při tym wosta. Wusłědk je potajkim 3 : 0 (0 : 0, 3 : 0, 0 : 0) za Pólsku. Wusłědki prěnjeho dnia: prěna skupina. Jendźelska přeciwo Němskej 6 : 0 (1 : 0, 2 : 0, 3 : 0, Wuherska přeciwo Rumunskej 4 : 1 (2 : 1, 0 : 0, 2 : 0); druha skupina Československa přeciwo Norwegskej 7 : 0 (2 : 0, 3 : 0, 2 : 0); Třeća skupina Kanada přeciwo Francowskej 12 : 0 (2 : 0, 5 : 0, 5 : 0; Pólska přeciwo Swedskej 3 : 0 (0 : 0, 3 : 0, 0 : 0. Stwórtk wječor so w hrach wo swětowe mištrstwo pokročowaše. Jendźelčanjo zbichu Wuherśku z 7 : 0 (0 : 0, 2 : 0, 5 : 0). We Wembleyskim palasco dobychu Kanadźenjo nad Pólskej 8 : 2 (3 : 1, 3 : 0, 2 : 1). W druhej hri stejeśo němsko mužstwo přeciwo rumunskomu. Němcy při tym dobychu 4 : 2 (0 : 0, 1 : 0, 3 : 2). Němsko mužstwo hrajeśo znowa bjez Jünecke.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Auf den Antrag der Bäuerin **Magdalena Kurjo** geb. Reinisch in **Radibor Nr. 28** wurde über ihren Betrieb in Radibor am 11. Februara 1937, nachmittags 4 Uhr, das **Entschuldungsverfahren** nach § 4 des Schulden regelungsgesetzes vom 1. Juni 1935 in Verbindung mit Art. 10 der 8. DVO. dazu vom 20. Juni 1936 eröffnet.

Die Aufgaben der Entschuldungsstelle nimmt das Entschuldungsamt selbst wahr. — Alle Gläubiger der Betriebsinhaberin, die am 11. Februar 1937 gegen sie persönlich oder an ihren Grundstücken sichergestellte Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Entschuldungsamtes (Justizgebäude, Zimmer 331) bis zum 31. März 1937 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlassung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinsichtlich der Betreibbarkeit der Forderungen zur Folge. Nach dem 3. Oktober 1934 begründete Forderungen sind nicht beteiligt, es sei denn, daß der Gläubiger die Beteiligung innerhalb der obigen Frist beantragt.

25 Lw. E. 436.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

In dem **Konkursverfahren** über das Vermögen des **Kegelerheim Bautzen, eingetragene Genossenschaft mit beschränkter Haftpflicht,** in **Bautzen** wird Termin zur Prüfung der nachträglich angemeldeten Forderungen auf **Freitag, 26. Februar 1937, 15.30 Uhr** vor dem Amtsgericht Bautzen, Saal 186, anberaumt.

Amtsgericht Bautzen, den 10. Februar 1937.

Nowy Gdanski kommišar.

Schwizarski prof. Karl Burkhardt bu po wobsamknjenju Swjatła ludow f dnja 27. januara za kommišara Swjatła ludow w Gdansku na 3 lěta pomjenowany.

(Associated-Preß, M)

Dźeń wopominanja rjekow w Budyskej garnizonje

Dźeń wopominanja rjekow je niedźelu 21. februara 1937 w Budyskej garnisonje f wojeskim światocznym appellom na dworze Krala Albertowych kasarnow wokmanowali, na kotrymž je wołaty garnisony, wojeske świaski, organisatije strony a sastupjerjo statnych a kommunalnych wyschnjoczow wobdźeli. Garnisona na tutym dniu na pole sczehora staru a nowu uczinku wójniku khorhoj wupowěsnje. Hudźba na tutym dnju niesakliczi.

Do wopomnjeńskeje światocznosce wotmeka je światocznje khorhojne parady w kasarnach, po poruczniscu garnisonskeho starschego wyschka Foltmanna je pschi wschitkich Budyskich wojerskich pomnikach w czasu wot 8 do 9 hodźin wenzy położa. Wotpósłanstwo II. wotdźelenja artilleriskeho połka cźišło 4 wenzy położa pschi artilleriskim pomniku, pschi pomniku sa 1870/71, pschi wopomnjeńskej talli a padnjenych nazionalsozialistiskeje stromy (na Lessingskej dróży), wotpósłanstwo pěschebo połka cźišło 52 położa wenzy pschi Hidowskim cześnym pomniku (na Hrodźišćanskej dróży), pschi cześnym pomniku pschi dwórnischczu, pschi kavalleriskim pomniku w Petrowskej zwrjelnej pschi pomniku sa samórišich wojakow (na Parkowej dróży) a pschi pomniku sa pok cźišło 242 na Tuchořskim pohrjebnischczu.

Wopomnjeńska światocznosci w Krala Albertowych kasarnach je sławna. Sa pschihladowarjow je sastup je Paulišeje dróhi wotmjerkny. Sswjatocznosci sapocznje je 10,45 hodźin f pschicześnjenjom wenzow k cześnym pomnikam Krala Albertowych kasarnow, hdźež budźa cześne straże stejeć. Po kónczenju narěcz garnisonskeho starschego a spěw Němskeje a Horsta-Wesselowa spěwachu hojnoje kompanije a wojakow. Pšches wótsierčkat budźe narěcz sa wschěch wobdźelnikow słužbnej. S swjatym słowom madrom dźełom f nazionalsozialistiskim sastaranjom wójnskich woporow je je postarało, so budźe sa wójnskich cześćerjanjenych sładnojcz k sedźenju. Nutskhód sa pschepowschenych hosći je pschi Lubijšej dróhi.

Wobydlerstwo je je prošyło, so by swoje spominanje na padnjenych srokowje wójny f wupomnjenjom garnisonskich khorhojow na twarjenjach a f wobdźelenjom na wopomnjeńskej światocznosci dopokazało.

Sy by je światocznosci mohła bjez kóždeho myleneja wotmdleć, je trjeba, so kóždy pschikasny wojerskeje poriadowje służby wobdźěłuje.

Na Librowych gruntach

Roman Terezy Novákoweje.

37] (Pokračowanje.)

„Wšak ja jeho khwalu a kěžora też sławju, zo je na nas burow spomnił! Hdyž tole doma wupowědam! Što też to naši rjeknu, a što dźědk! Wopomina hišće tu prěnšu złu robotu a khwali kěžora Józefa. Zaso budźe khwalić a sławić!“ Wza sebi čapku z drjewjaneho kolika a zapinywši sebi spěšnje krótki kabatk, rozžohnowa so z Wedrželom a Brtounec mandźelskimaj. Hospoza jemu porokowaše, zo je khlěb wotkrał, ale njepojědł, wón jenoż wospjetowaše: „Zaplać wam Bóh Knjez a wobradź wam wjacy, nimam mysle na jědź, zaplać Bóh“ — a hižo čěrješe z niskimi durjemi won. Brtoun hladaše za nim přez wokno: „Woprawdźe, za burski lud budźe to jara wulke wołoženje, jeli robota a poddanstwo padnjetej!“ dźeše k Wedrželej. „Wjetša hač za nas měšćanow!“

„Za nas wšak też“, wotmołwi wuheńmjećeř, „njebudźemy kóždemu knjezyjej ze zuwakom. A hdyž budźemy wšitcy w kraju sebi runja, to też tón čěski narod přińdźe k sławje.“

„Mam z Prahi radosć“, rybowaše sebi Brtoun roswjeselny rucy, „zo njeje so Winej zahańbić dała a je swoje přewjedła! Widźeć bych jich chcył, kak so z mječemi a pod čerwjenej a bělej seklu po tym kamjentnym mosće překhoduja! A toho „šenkarja“, kiž wšitko wjedźe, bych też póznać chcył. Hlejce jich! Prjedy samón jenoż hrabja a knjez, nětkole studijos a šenkaf!“

„Bóh Knjez dał, zo bychu te patenty byłe mudrje spisane a dospołnu swobodu přinjesłe! Čitam w tych starych lisćinach a lejstrach wo češkej sławje, a je mi hórko. Jeli nam to zaso njepřećeł njezniči, mohła by nětkole přińć k wobnowjenju.“

Wobaj mužej so zamyslištaj a hladaštaj bjeze słowa před sebje; wó jstwje běše ćicho, jenoż slaby brinkot sudobjow při kachlach zaklinča z khwilemi, hdyž so Brtounowa jich dótkny, a šeptacy hłós za sćěnu baraka, hdźež běše so wowka ze swojim różowcom bórzy po přikhadźe mužow wotsaliła. Nahle do ćišiny zaléhaše so hłuboki prawidłowy zwuk: zwonješe so połdnjo na tachantskej cyrkwi.

Wedržel stany: „Smój dołho bjesadowaloj; dyrbju domoj, žona budźe swarić.“ Sćin přeleća jeho

Rjane pisańske mapy a pućowańske potrjeby wot **T. ALBERT**
w Budyšinie Lawske hrjebje 10
su wobłubjene konfirmacijske dary

wobličo, hdyž mandźelskimaj podawaše ruku. W předkhěži zetka so z Brtounec dźěćimi, kiž khwastachu k wobjedu; hospoza połoži na blido w kuće łžicy, přinjese wot kachli šěroku šklu husteje połiwki. Wowka, wot dźěći zawołana, přićampa ke blidu, a wšitcy počachu so wótře a dołho modlić, přewodźeni z hłosom swjatočnych zwonow.

Mjez tym kročeše Libra po wložnej drózy k Jewicam kaž do hłubokeho sona ponurjeny; hižo měješe kedźbu spěwacych a zlětowacych skowrončkow, zelenych stwjelcow, běłych a žołtych kwětkow, — měješe hłowu k zemi skłonjenu a hdyž ju druhdy pozběže, zo by sebi woći střel, kotrejuž so słónčne pruhi wótrje dótkachu, hladaše před sebje tak zastróžany, jako by so jemu njezjewjała krajina wot dźěćatstwa znata, kotruž bě wjele zakrasnych stow króć, haj mnoho tysac króć hižo překhodźił.

Wobstajnje hišće rozběraše w swojej mysli powěsć, runje zaslyšanu, a rozwažowaše wo jeje możnosći. Hdy by tak dospołnje wěrno było, što Brtoun a Wedržel slubujetaj, hdy bychu wotposłancy wot kěžora z Wina přinjesli woprawdźe wotwalenje wšěch brěmjenjow było-li by możno, zo bychu woni na grunće hižo dosahnyli Boži pokoj, njetrjebali sebi konje kazyć a čas zabiwać w cuzych słužbach, dawki a płaćenja składować a mohli w měrje wobdźěłać swoju rolu.

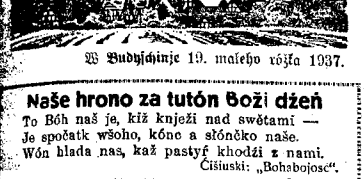
Prjedy hač Jobk do Jewic dóńdźe, bě radostna nadźija nad strachami dobyła a wón sebi sam dorěča, zo njejsu so ani Wedrželi, ani Brtoun, ani druzy měšćenjo w Bystrym mohli mylić. Hdyž zastupi do jstwy, wočakowachu jeho wšitcy hižo k wobjedu; běše tu słónčno a jasno, a dohladachu so jeho začeřwjeneho, rozhorjeneho wobliča, swěćacych so wočow.

„Mi so zda, zo sy w Bystrym woswjećił swjateho Józefa, Jobko“, přiskoči k njemu Terka, „zaso šoł sy na kapku.“

Tola bratr njedźiwaše ani na jeje worakawosće ani ju njenaswari, kaž budźiše to hewak činił, pokazajo na to, zo docyla palenca njepije, — zwaha přikroči k blidu w kuće, hdźež nan hižo sedźeše, wusłěknywši so kabat, a stary, do sebje so tulacy dźědk, połoži swoju wudrowu čapku na pódlanske „ložko“ a praješe swjatočnje, jako by při kwasach rěčał: „Najlubši staršej a dźědo! Njesu wam wulku nowinu! Dostali smy wšitcy wjazanje! Přińdźe k zběhnjenju robotneho brěmjenja, budźe dospołna swoboda, kěžor we Winje je konstituciju dał!“

Kaž Libra prjedy pola Brtounec, tak hladachu tu wšitcy zhromadźeni na njeho so dźiwajo, njedowěrliwje a njewěrźacu, što prajić. Hdyž skóncnje stary Libra po synu wospjetowaše: konstituciju? Zenje sym wo tom njesłyšał!“(Pokračowanje sćěhuje)

Ze Serbow

W Budyšinje 19. maleho róžka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

To Bóh naš je, kiž knježi nad swětami —
Je spočatk wšoho, kónc a stónčko naše.
Wón hlada nas, kaž pastyř khodźi z nami.
Čišiuski: „Bohabojosc".

— **Wo wjedrje.** Nižina je so do Finskeje wotžiwiła. Ca nje je so hyniwšchi powětr pychtawił. Nowa nižina wot Islandskeje do połnóčneje Europy cźehnje a žiwi wulkiž pyches zyłu wječornu Europu hacź k Alpam sćele. Wubělk z dešchcźowanjom dźenja hacź do srjedźnjeje Němskeje pichicźehnje a nam trochu deschcza pychinjeje. Sbožom pak je so z krótkowječornymi wětrami miły mórski powětr pychihlawi, je so pichi njewobstajnym deschcźowym wjedrje powětr trochu ześiwił. Jutśe mamy twopředka hižcze wiśate, poldźiścho pak sazo spodobnische wjedro wočakać. — Jutśe sobotu ńiónczło 7,04 hodź. schadza a je 5,24 hodź. thowa. Měźacźk schadza jutśe pychipołdnju 12,02 hodź. a thowa je rano 3,51 hodź. — Wežera wječor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer 0 a najwyschicha dnjowa temperatura 3 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer 0 a najnyschicha dnjowa temperatura 1 stop. cźopłoty.

*

— **Wuhladny na wjedro za jutśiśchu sobotu:** Swoprédka hischcze mutne, poldźiścho pak rjeńsche wjedro, pozdźiśchownje cźopłiścho pychi krótkowječornym wětśiku.

Hacź do 20. februara zhebi kóždy pischeje, kiž dha 5. měrza w Budyšinskim konzercje wo pischecju za Ruhr kwitowanje wumjenjenu Schriftsady 133 skruschecź!

— **Nastupa wotstajenje autow na Ssukelnitej haży.** S pichicźinowom wobkhadnieje policije je mutne, so bo parkowanje na Ssukelnitej haży wobmjezuje. Wot 18. februara 1937 je na Ssukelnitej haży sa auta, kiž ś Kěžorjeje dróhi na Moltkowu dróhu jedu łakajne, tśiśo wostajcź. Sakaiowazej tafli stej so stajiłej. W směru ś Moltkoweje dróhi na Kěžorjku dróhu pak je hacź na dalsche dowolene hižadła śiśo wottajcź. Wiedniuz jěsdźadłow je namoł-wjeła, je hychu łakas parkowanja na pokodnischej jědnej dróhowej stronje wobkedźowali, dokelž maju pichi niewobkedźowaniu kilometanje wočakacź.

S **Budestez.** (Stawnische powěsće.) Narodźiła je so: 11. 2. Mikławš Hermannej Urbanšemu, samkarjej w Minchowsu-Hornjej Hórcy, hólnka. Wumrěłoj staj: 11. 2. Mara Barowa rodź. Ssworcź we Wulkich Dębžecach, 80 lět stara. — 13. 2. Josef Holmann, invalidny rentnar w Budestezach, 69 lět stary.

Se **Sakorja.** (Zjšt kotry 256 lět stare.) Raschа wjeś je bohata na starych ludźoch. Nimo tšoch žónskich wobsedźerjow, kotrej 90. lěto pischekrocźichu, je tež pischeze wulka licźba mužow a žonow, kotśi krótko pisched swojim 90. lětom stejachu. Kara wiele je 80 lět pischekrocźiło. Sašimawa je schcźinad 50 tši kotry hromadże 246 lět liczha.

S **Klukscha.** Z gmejnu. Pola Bukanez w Lichanju wotmě so prěnje sjamne poradźenje gmejnskich sastupjerjow. Wjeśarowanasta Winkler wschitkich wutrobnje powitawschi, dźešiłi porjad wotsewi. W prěnim rjedźe so hacź wotal khory R. Jurak do pschihaźi wsa. Sa cźestnebo padlanikowebo namětnika so 1. februarom Richard Pischchon ze Sdźerca pomjenowa a do pschihaźi wsa. Wupowjedźenje dźěła, na puźach wobliczkadu so 2000 hr. Tež lětsa ma so pscheziwo schłódnikam na sadowych ichtach z wschej zahnosću postupować. Sa wězpwusłownych postajischa so ta Klukich kk. Prušla a Jurak, ta Lichań kk. Karich a Freund, ta Sdźež kk. Prušla a Kaschka, ta Sachow kk. Rychtař Bilkop. Na wokrjesnu zhromadźiznu dobrowólneho towarstwa 25. februara do Běłeho Konja so wobzbješći sastupjerjo pomjenowachu. Po hromadźe połoženu gmejnowu stai so dwaj wólbnaj wokrjesaj jariadowaschi. Prěni wólbny wokrjesk z Klukichom ze Sdźerjom a Sahłowom, druhi wólbny wokrjesk Lichań. Wjesne liśelšowe cźiła 39, 40, 41 w Lichanju słuscheja k prěnjemu wólbnemu wokrjesej.

S **Lichanja.** Hłowna zhromadźizna dobrowólneje wohnjowneje woborty. Wopowany mischtr a wjednik woborty Mats Karich bě zhromadźiznu dobrowólneje wohnjowneje woborty do bohcźenza k Liwje Łwołał. Po wotewrjenju a łobraźu połkhoda poda wopalny mischtr lětnu rosprawu. Woborta bě 13 swuczowanych, jene hłowne swuczowanje a na lońzu lěta jene nótne swuczowanje z dwórjenikami woborty w Klukichu a Sdźerju wobstarjeła. Mischi prudowanju je běło woborty jako dobre spóźnała. Pokładnischi Arnoltschi Nowoj so ta knježne běło po namjecze pruchowarja pokładnje ab'olutnjem wudźěli.

Z **Panéc.** Mjeńše hóley, kiž hišće do šule njechodźa, zabawjachu so wutoru popołdnju w tak mjenowanym „hłubokim ponu" a „šlejdźachu při nětko wložowej zemi po śrjiach a dźiewjenecach nahły wysoki hróh za sobu dele. Při tym wołachu so dełka wjacy hač sto na pjećlětneho Jana B. tak njezbožownje, so sej hornje sćehno praweje nohi złama. Lékarka dowjeze jeho do Kamjenskeje khorownje, hdźež so nětko lěkuje. Njech je to při druhich padach za kóždeho z warnowanjom. Tak ba swójba wospjet domapytana, hdyž hakle je před měsacami zastaraćerja w najlěpšich žiwjenskich lětach zbuhła.

Z **Rózanta.** (Druha powěsć.) Jara wobžarujomne mjezbožo sta so wutoru wječor na puću z Njeswačidła do Koslowa. Naš knjez kapłan P. Dominik bě pola přećelstwa w Sěrachowje pobył a jědźeše na sylnišim motorskim kolesu domoj. Při nětčišich wložnych pućach — snadź bě zemja pod roztatej nóc du w lělu hišće trochu zmjerzła — je so z kolom wobsunył a při padnjenju so cźežcy na hłowje zranił a bjez wědomja leżo wostał. Zo je pad khětro sylny był, sćehuje z toho, zo bě so jedyn pedal wotłamał. Njezbožo sta so wjeśor w dźewjatej hodźinje. Hakle nazajtra rano po šesćich namaka dźěłaćeř, kiž z Koslowa do Njeswačidła na dźěło jědźeše, jeho w přěrowje leżo. Wón to přistejacej policiji w Njeswačidle wozwjeł, kiž so postara hdyž bě tudomny lěkař znjeboži.

Plećeny grót we wšěch wuměrach
Kalačkojty grót
přeco na składze pola firmy
Joh. Miessner

zboženeho přehladał a ranu zawjazał, zo so do swojeho statoka přewjeze, hdźež wulka starosć knjeżeše. Hdyž njebě hišće k rańšej Božej mši domoj. Po lěkarskim wuswědčenju je sebi znjezboženy mozy strasł. Kuž słyšimy, połěpšuje so z paterom Dominikom hladajcy. Přejemy jemu, zo by so prawje bórzy wustrowił. (Podamy tutn powěsć k dopołnjenju naseje wčerawšeje.)

S **Bjiškopiz.** Njedaloko Cźešwjenych Nošlic, źrjedu 14 lět stareho wucźobnika thěžko sranjeneho bjes wědomnja leżo namakachu. Naskerje bě do hóicźeza cźežity wós sałeł a jeho na bol cźišnył.

S **Bjiškopiz.** (Wošoka staroba.) Mot lěta 1915 we naschim měsće na wotpoczinku pschebywaju jara wobluśjeny a waženy jarał. Jan Maximilian Herman Wjazka źrjedu w kole swojich pschiwuśnych cźelnje a dušchinje strowy swoje 82. narodniny wošwjecził. Narodźi

Hospodarski rozhlad

Pjatk 19. februara 1937.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,175	100 čěskosł. krónow	8,656
100 šwajc. frankow	56,73	100 franc. frankow	11,585

Barlinska burša 18. februara 1937. Sažadnje nieje je so na połoženju na akcijowych wikach na wječerawšchej buršy niczo pscheměniło, dokelž posticzenja a napraschowanja ikowo jenoj je strony burźowneho wobkhoda z powolenja wukhadźachu. Pschi tym bě swěsćenje prénich kursow dosć wobcźežene. Sakładne měnjenje pak bě w zuzku pschecźelne. Se spokojnjom zo pschija sdźelenje zlatneho ministerstwa wobkhoda, po kotrymž je prioritne akzije njepschemjenja, ani do dołżnych wupiskow, ani do dań sniži, ichtoż k powyschenju kursa tutych mjenowanych akzijow wjedźeše. Na rentowych wikach sćehuješe so wubołženja pożczonka gmejnow wo dalschich 15 pj., stara wójnska pożczonka wo 20 pj. popuschcźi.

Barlinske zitne wulkowiki 18. februara 1937. Mjeły tym nježiku je posticzenja na Barlinskich zitnych wulkowikach wobzeže jeschlinje, dokelž su łódzne pomjery za Barlin pschezo hischcze dosć njepschihódne. Mitny pytaja wobzeže pschenzu dostacź, tež je za to je zitne napraschowanje, dokelž ma za to wobstatki na kóżdy pad dopjelnicź. Na mukowych wikach nje'e za położenje pschemělo. Tež w pizowanskich zitach pohibuje je wobkhod w měrnych kolaich. Jeczjmjenje je puwanje a industriju tehorunja jenoj śrédka na wiki pschikhadźeja. Pschi tym je tež śrénje druzinu lohko wotbywaju.

Wiki w Lubiju.

Pschenza 9,95 hr., rožka 8,80 hr., jeczmień, nal. 8,45 hr., wowš 7,90 hr., běrny 3,30—3,60 hr., hrno 2—2,25 hr., kłoma 80—1,10 hr., pschenična muka 14,50 hacź 15,87½ hr., rżana muka 12 h r., pschenične wotruby 6,85—7,15 hr., rżane wotruby 5,70—6 hr., butra 75 pj. jeja 10—12 pj., twaroh 20—25 pj., běrny punt 3½ pj. běły kał 8—10 pj., cźerwjeny kał 11—12 pj., morchej 12—13 pj., jědna łoboda 20—45 pj., hydrotny kał 25 hacź 45 pj., kólrabi 5—8 pj., porej 30 pj. kišany kał 12 pj., zwbla 12 pj., radyšli 15—20 pj., jabłuka 13—50 pj., měrnik 10—30 pj.

Wiki w Kamjenu.

Pschenza 10,05 hr., rožka 6,50 hr., jeczmień, nal. 8,45 hr. wowš 7,90 hr., pschenična muka 18,50—21 hr. rżana muka 12,17½ hr., pschenične wotruby 6,75—7 hr., rżane wotruby 6—6,50 hr. hrno 2,90—3,40 hr. kłoma 80—1 hr., butra 76 pj., jeja 10 pj., probata 9 hacź 17 hr., běły kał 8—10 pj., cźerwjeny kał 10—12 pj., jědna łoboda 35 pj., zwbla 10—12 pj., sellerij 25 pj., khrěn 80 pj., morchej 10 pj., radyšli 10 pj.

Wiki w Khóśebuzu.

Twaroh 25 pj., lann wowli 1,45 hr., hrno 1—1,40 hr., jeczmuk 1 hr., karpy 1 hr., hołbje, młode schtuka 60 hacź 90 pj., kury žiwe punt 90—1,10 hr., khawony, žiwe pt. 70—1,10 hr., kólrabi 15—20 pj., morchej 10 hacź 15 pj., jědna łoboda 40 pj., hydrotny kał 30—60 pj., cźerwjeny kał 15 pj., běły kał 10 pj., wintrowy kał 20 pj., sellerij 25—30 pj., khrěn 60 pj., radyšli 25 pj., zwbla 10—15 pj., kulrěpa 8—10 pj., jabłuka 35 hacź 55 pj., worschi 40—60 pj., lěsne worschi 40—50 pjenjelkow. Prošata: 8—10, 12—16, 17—21 hr., běhafi: 21—28, 29—40, 41—60 hr., wobšhod bě žrěni.

Wežera zlaćeńcze w Barlinje zentnar

p cźežcy Ł 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr., — rožli R 8 8.30 hr., R 11: 8.45 hr., — jeczmjenia G 7: 8.45 hr., G 9: 8.70 hr., — wowša H 10 7.85 hr., H 13: 8.3 hr.

Płaćizny na Barlinskich pschadkowych wikach

Žito a wolliowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	18. 2.	17. 2.		18. 2.	17. 2.
Pšenica	212,0	212,0	rožk	3,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	wowka	25,0-28,0	26,0-28,0
jačmień nowy	—	—	mátre lnjany	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmień, nal.	—	—	kolte lnjany	24,0-25,0	24,0-25,0
wowš	—	—	seradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanš	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kriski	—	—
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
broch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšenč.		
lane symjo	—	—	wowsna		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźenja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźenja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmień za wuplodźenja 7: 174.0 9: 174.0
Płaćizna za wowsa za wuplodźenja 10: 157.0 13: 166.0

Drjećanske słotne wiki.

Wežerawschi wobkhod z cźelatami pohibowasche je w žamžnych kolijach kaž jaschke wiki. Howjadła a žwinje je pschidźelowachu. Wobkhod z wowzami bě bjeswuspamny.

Płaćizny rězneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

18. februara 1937 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne druźiny a wuznamjenjenja:

Celata: 440

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	60—63
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	48—53
Snadnje wuwite	38
Naišnatniše	—

Swinje: 408

Tučne swinje, přez 150 kg. cźežke	—
Pohonmisne swinje wot 120 hač 150 kg. cźežke	—
Pohonmisne swinje wot 100 hač 120 kg. cźežke	50.50
Pohonmisne swinje wot 80 hač 100 kg. cźežke	—
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. cźežke	—
Rancy	—

Budyske stawniske nowsće

Schtwórtk 18. februara 1937.

Narodźił je so: 15. 2. Willijej Erichej Riedelej, pschekupkemu pschihłasenjej, hnu.

Wumrěła je: 17. 2. Jngeburg Rocźiz, dźowka herza, dwaj měsazaj.

Pschipowědźitoj staj so: 18. 2. Kurt Rudolf Kubiza, pschekupki pschihłasenj, a Gertruda Elly Mawschej, frisefa, wobaj w Budyschinje.

Hłowny redaktor Marko Smolerź. Zamołwity za politiku, feuileton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerź; za nawěstki Pawoł Krječmarź, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerź. Ćišć: J. Cyž, dr. jur. w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1822. — Tu khwilu tarifna lisćina št. 6 płaći.

Poslednje politiske powěsće

Kentiski wójwoda a wójwodka do Mnichowa pschijědźetaj.

Kentiski wójwoda a wójwodka so zaboru w lětadle se Londona do Mnichowa podataj a tam hrabinku Törring, kotruž Kentikeje wójwodki, wopytataj. Wójwodzkaj mandźelskaj nětkuždy tři njedźele w Mnichowje wostajenetaj. Kentiski wójwoda je najmłódšchi syn prjedawšcheho jendźelskeho krala Jurja V.

Hischcze žaneho dojednanja wo stejischczu Portugalskeje.

Podwuběrk Londonskeho neutralnostneho wubjerka je schwórčk poždženje wotmě, kiž je dwě hodźinje trało. Wubjerk je so z portugalskimi wuměnjenjemi dla kontrollneho plana za Schpanišku saběrał. Kaž pak je z polhantskeho wosjewjenja wo poždženja spóznał, so w poždženju hischcze njejsu na niczo dojednali.

W najwjetšich wubłowych podkopkach Muherskeje

so dźěło sastajilo.

We wubłowych podkopkach w Pjeczikostelcu (Fünfkirchen) we Muherskej su krjedu dźěło sastajili. Podkopkowa direkcija znjemu 4 100 muži šulnemu dźiwačerstwu sajźd do podkopkow sawrě. Direkcija wosjewi, so je dyrbjała k tutej nahlej wobarajej naprawje pschimmnyć, dokelž zuby bolschewikskeje schežuwarjo spytaju dźiwačerjow k strajkowanju nawabić.

Schpanišle nazionalne lětadła su schpanisko-francowsku železnizu pschetorhle.

Nazionalne lětadła su schwórčk rano železniski viadukt pola Cuiery w provinzy Geronje z bombami tak cžežko wobschkodźile, so je so železniski wobtkad mjez Francowskej a bolschewikskej Schpanišlej mjes Barcelonu a Portom Bou dyrbjał sastajić.

Nazionalne lětadła su schwórčk popoldnju na stejischczu bolschewikow pola Madrida dołho bomby mjetałe. Pschi wojowanjach w powěstnje pola Madrida mějachu nazionalni lětarjo wulki wuspěch. Schěcz bolschewikskich honjerskich lětadłow so zmjerši.

Wožud 300000 shubjenych w šwětowej wójnje.

Njedźelu 21. februara spomina němski lud w přenim rjedźe na 2 milijonai wójnskich padnjenych w šwětowej wójnje, z kotrychž přiches 1,5 milijona na ruskowjenym zubje. Nimale 950 000 němskich padnjenych wotpoczuje jenoż w Franzowskej, shytni we wjazy hač 40 druhich krajach. Tola tež za franjenych a za wojowarjow, kotříž mějachu shoło, so sasko do swojeje domisny wróćicź, je wopomnjenjšti dźeń padnjenych wožebity cžestny dźeń. Pschi tutej składnosći dopopmnimy so tež na we wójnje shubjenych, wo kotrychž hač dotal njeje powěsće, hdyž su sahinyli a kak su sahinyli. Na kónzu wójny bě nětkuždy 300 000 shubjenych němskich wojakow. Se shromadnym sledźenjom wukrajnych hamtow, z wuprajenjow wróćenych wojakow, z druhich sledźenjow a z namakanych cžłkow, kotreż so dźensa hischcze na nětkuždych bitwiscžach pschi wobdźěłkanju role, pschi twarjenju atd. stanu, wukhadźa, so maja sloro wšch shubjeni so jako padnjeni wobhladowaci. Wujaznjenje wošuda shubjennch pak njeje jenoż z pschicznow pietánosce, ale tež z wažneho prawneho stejnischcza nusne. Sasoworoženje žony, rjadowanje herbskich praschenjow, pschede wšchim pschiwolenje sastaranskeje renty watwiśuja wot swésenja smjerce. Hač do knědź lěta 1922 je so nětkuždy 100 000 pschiwadnych shubjenych wujaznilo, tak so po hamtiskim wobliczenju z 22. meje 1922 bě hischcze nětkuždy 180 hač 200 000 shubjenych. Tuta liczba je mjes tym dale wróćo schła. Po nětcžischich wobliczenjach zentralneho sledźeńskeho hamta ma so hischcze nětkuždy 90- hač 95 000 němskich wojakow je šwětowtej wójnje jako shubjenych wobhladowaci. Ma so z tym liczić, so so w dohladnym cžasu z pschikšuschneho městna tuchi hamtiaj jako morwi wupraja, dokelž drje nichtó wjazy nima nadźije, so so wróćza, a je drje na cžasu. So so tež cži ludźo, kiž hischcze pschesa w žebi nětkaju nadźiju žiwja, so z wopraudźitosću wotmanakaja. W dźesacz tyšnzach padach, w kotrychž njeje zne wšte, pschi kotrej bitwie je shubjeny padnyk. je so 10. januar 1920 ta'o śmjertny dźeń postail.

Powěsće z cyłeho swěta

Zjatlsta motorowa łódź we wichoru so podnurila.

Italska motorowa łódź „Feltre" (6101 tunow wuh. ka) je so we wulkiwje rěki Columbia podnurika. 12 wa. sobow wobšadki je so shubiło. „Feltre" srały we wi. choru z amerikanskim parnikom „Eduard Luckenbach" hromadźe. Pschi tym so „Feltre" cžežko wobšadkodźi a so podnuri. Mjeršchi dźěl wobšadki samó so wuchowacz, sa shykom so hischcze sledźi.

Apfelsiny budja tunische.

Statny kommisar za tworjenje płacžišnow wojewja: S prawom so w poslednim cžasu na pschewulke płacžišny apfelsinow a mandarinow skorži. Wyšoke płacžišny poležuja tomu, so je dowós schpanielskich apfelsinow znjemóžnjeny. Někotre może so jenoż dźeń prjedawšchich apfelsinow a mandarinow z wukraja dowjesć. Po dorosumjenju z pschisłuschnymi hamtami su so tohodla płacžišny we wobłhodźe z apfelsinami a mandarinami postajile a njetrjebawschi mjeschwobtkad, kotryž tuton sad podróżeše, je so wusamknyk. S tym so płacžišna za apfelsiny nětkaje na połowizu dotalneje płacžišny, potajkim na 8 hač 10 pf. za schtuku krénjeje wusłoženi. Wschém wobtkodnikam je sakasane, wotedaci apfelsinow wot toho wotwiśne cžinić, so so tež druhe twory kupja. Pschišłuschne hamty so wo to postarali, so so tute wukazy wobkedźbuja a pschecžiwo tym, kiž so po nich nimaja, so krucže sastrochi.

Narodny powěstnik.

Bukecy. Wosadna skupina Domowiny. Njedźelu 28. februara wotměwa so zjawny Serbski wječor pola Stangec. Spěwny koncert. Nowe wulke dźiwadło wot Wjele: Naš statok — a reje.

Khelno. „Domišna" ma njedźelu, 21. małeho rožka, wječor we 8 hodźinach pola Schěžez generalnu hromadźišnu. Wschitke dobustawy su na niu wutrobnje pscheproschene. Starosta.

Za konfirmaciju
a swjate woprawjenje
wulki wubjerk we dobrych stupnjach
Přihódne płaćizny
Stupnjowy dom Pech
Zamóžny wotrjadny wobkhod na Bohatej hasy 10

Wobleki za konfirmandow
pruhowanja a swj. woprawjenje
Wosebje rjane **mantle za konfirmandkow**
Kwasne wobleki
kupuja Serb a hižo lětdźesatki dołho najpřihódnišo a tunjo pola
König w Budyšinje Žitna hasa 2/4

Ke konfirmaciji, k prěnjemu swj. woprawjenju, za naleco
rjany klobuk abo čapku
Bohaty wubjerk pola firmy Kurt **Märckel** Staromódny wobkhod!
w Budyšinje na Lawskich hriebjach čo. 6 a Nizke płaćizny

Konfirmaciske
a pruhowańske drasty
mantle a tkaniny
po tunich płaćiznach
Otto Hartmann
w znatej firmje W. Häcker Žitna hasa 7—10

Wosadna skupina Domowiny w Bukecach
(serbske towařstwo)
zarjaduje njedźelu, 28. małeho rožka, wječ. 1/28 hodźin w Stangec žurli w Bukecach
serbski wječor
ze spěwami a cyle nowym dźiwadłom
„Naš statok". — Po tym rej.
Wutrobnje wšěch Serbow z Bukec, z bliže a dale šeje wokoliny přeprošuje wosadna skupina

Dobre Joža . . . . wot 1⅝ hr.
Lěkarnje . . . . . wot 240 hr.
Bydlenje, kuchinje natuńšo
FRANC WOLLER
tyšeński meišter, na Hosće hasy 27
na Bismarckskej dróze 14, II
Mandźelske poščonki so přijimaja

Wšěde skutkowne
wulke a małe myše
zaniěce srědki poruča
drogownik. Dr. Hecher
na Bohatej hasy 27

Jstwinske wozy
Paidičožka, dźěcace wozy
Herbert Krietsch
na Sukelnskej hasy 10

Kupuješ wužitnje pola našich inserentow!

Wolma ze slébornej nitku je
wolma za knjeza
jenoż najlěpša hatnosć, wjele barbow, najtuńše płaćizny
wotri. wobkh. Günther
Rózk Žitnje hasy a mlas. jětkow

Hdyž sobotu do Budyšina přijědźeće, niezabudźće sebi rjanu bělu hłójčku tunjeho
sydrofteho kała
za 30 a 35 pjenjezkow sobu wzać wot firmy
Dienemann
na Kamjentnej hasy čo. 43
blizko Drjewowych wikow

Hosćenc w Zejicach . . .
Sobotu, 20. februara **swinjorězanje**
Njedźelu, 21. februara
jědźenje pječenych kołbasow
Na wobědmoj dnjomaj
točimoj kózłopiwo
Wutrobnje k tomu přeprošujetaj
Pawoł Nowotnc a mandźelska

Hosćenc w Lejnje
Sobotu 20. februara **swinjorězanje**
Wutočenje kózłopiwa ◆ Mytowański škot

Mam wot pjatka, 19. małeho rožka, w swojej filijalu w Budyšinje w hotelu „k Markhrabi" zaso nowy transport
kruwow a jałojcow
z połnym rukowanjom po znatych tunich płaćiznach **na předań.**
Paul Grosch, wikowarnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30
telefon 50628, prjedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

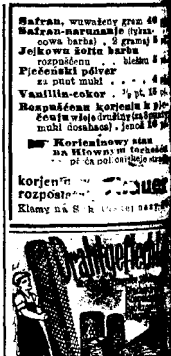
Małe nawěstki
kaž předawa, kupje, přenajeća, poskićenja a pytanja służbnych městnow, hdyž sće něšto zhubili, něšto pytace, wozjewi Serb jenož **w „Serbskich Nowinach"** dokelž maju temu zaručeny wuspěch

Grock
najsławniši směchaŕ (klown) swěta
přińdže sam!
Wutoru, 2. měrca w „Krónje" w Budyšinje
Zastupjeńki wot 1,50 hač 4,— hr.
Direkcija koncertow K. Joh. Guder & Co. na Kotołskej hrjy 17 Telefon 2884

Dary
za wšě swójbne swjedźenje
časniki a debjeńki
we wulkim wubjerku, po tunich płać, kaž přeco pola časnikarja
Fritz Hebold w Budyšinje na Serbskej hasy 4 — Tón nowy wěrow, pjerśeń, ze sléborneym hadrom a 585 złotym wobrubom — to najnowše!

Sylny walach,
5lětny, liška, jenopřeńk, na předań pola
Heinrich Dittricha w Kulowje na Wojerowskej dróze 12

Safran, wuwarjeny gran 40 pf.
Safran-narunanje (pjenjc. cowa barba) . 3 gramaj 1 hr.
Jejkowa žołta barba rozpušćena . . . hlejbu 2 hr.
Pječeński pólver za puut mukł . . . . 4 pf.
Vanillin-cokor . ½ pt. 15 pf.
Rozpušćenje korjenja k pjeczenju wjele drukich muhi dosahaca) . jenok 10 pf.
Korjenjowy sat na Hlowny w tachosći . . . pě ča pol. cwitanje stara
korjenje rozposte
Klamy na S

Schneider & Schulz
13 w Budyšinje 13
na Kamjentnej hasy

Babyowe šaty
(sochi, hołbički, podpołcki, pjelušliki, płeńk, hłowčerje atd.
Friedr. Bubach
rózk Krónprynzow, nasp. Lawskeje hasy

Zawołajće telefonisku
Budyšin čo. 2687, hdyž-li maće newěstk abo ważny podawk za Wašej wsy abo wokolnosće zjewić. Hdyž do Budyšina přijědźece, móžeće w Serbskej knihařni newěstk zapłaćić abo wudawk sebi dać zarunać. Serbska knihařnja to rad čini, dokelž wě, što něco to znajnowišeho swěrnym a cěscenym čitarjam poskići.

Příloha k čisłu 42

SERBSKE NOWINY

Pjatk 19. februara 1937

Lipskulijan

Sławni rubježnicy su stajnje wuznamnu rólu hrali w bajach a powěsćach luda. Lud pleceše wokoło nich cyły wěnčk powěsćow, w kotrychž so sympatija wšědneho luda mjenje bóle wobroćeše nadobnemu dyrdomdejnikej, kiž bohačkow wurubjowaše a khudych wobdarjowaše.

Nimale kóždy lud a kóžda krajina měješe tajkich wuwołanych rubježnikow, wo kotrychž dźensa hišće sej wjele powěda a baje. Běše to pola Polakow a Słowakow w Tatrach Janošik, pola bezkidskich horjanow Ondraš a pola nas Serbow Karasek a Lipskulijan.

Wšitcy tuči sławni rubježnicy wězo njejsu wuplod ludoweje fantazije, ale su woprawdźe něhdy žiwi byli, hačrunjež jich žiwjenje a skutki husto njewotpowěduja powěsćam, kiž so dźensa hišće wo nich powědaju.

Też rubježnik Lipkulijan, na kotrehož dopomina wjez druhim też serbska bajka „Lipskulijanowe ložo" je něhdy žiwy był a běše to najhrózbniši rubježnik Łužicy, Sakskeje a połnócnych Čech we 18. lětstotku.

Serbske mjeno Lipskulijan je trochu skepsana forma, přetož mjenowaše so Lips Tullian ale też to běše jenož jeho rubježniske přemjeno. Jeho prawe mjeno běše Elias Erasmus Schönknecht. Jako tajki je so rubježnik znajmjeńša wuznał před swojej smjerću.

Lipskulijan abo Elias Erasmus Schönknecht njeběše syn našeje domizny, ale z daloka pokhadźeše, přetož narodźi so w Straßburgu jako syn poručnika wjetchowskeho lotarinskeho wójska. Jeho mać běše dźowka wysokeho zastojnika.

Lipskulijan potajkim pokhadźeše z dobreje swójby a tola běše njedočink abo znajmjeńša dyrdomdejnik hižo za mlode lěta. Na šulskej ławcy jemu so wostudźi, skrótka wućekny a dźe do wojakow. Bu kěžorski dragunar a dokelž bě dobry wojak, bórzy jeho powyšichu za strażnišćera a jako tajki čehnje z wójskom do Nižozemskeje.

Jako zapyrity pachoł so raz zwadźi z towaršom, wućahny tesak a towaršа ćežko zrani. Na to ćekny. Běše tehdy runje 27 lět a do teho časa bě hišće žiwy był jako přistojny člowjek.

Tole pak so nětko skónči. Wućekny do Prahi a tam so zetka ze wšelakimi dyrdomdejnikami a zlóstnikami, kiž jeho zawjedu k njeskutkam. Wobdźěli so při wurubjowanju cyrkwjow. Bórzy čini so „samostatny" a zběra sej sam cwólbu rubježnikow, z kotrejž po Čechach rubi. Skónčnje też njepokoji Hornju Łužicu a Serby, čehnje k wječoru do Sakskeje a přińdże hač k Durinskej. W Lipsku jeho popadnu, čwiluja a do jastwa tyknu, ale jemu so poradźi, zasy tłochnyć. Znowa khodźi na rubježnistwo a znowa jeho lepja. W Drježdźanach jeho zasy čwiluja a sputaneho do jastwa čisnu. Khrobły rubježnik pak zasy z khłódy ćekny a nětko wosebje we Rudnych horach zakhadźuje. Tam cyrkwje wurubjuje, też burow a měšćanow njepřelutuje, při tym też ludźi zarazy, hačrunjež jenož so wobarajo nic jako mordař. W Freibergu skónčnje zakłó zastojnika. Wyšnosće su rozhorjene a poradźi so skónčnje Lipskulijana třeći raz zajeć a to 19. póžnjeńca 1710. W Drježdźanach jeho do khłódy tyknu, won dźe zasy spyta ćeknyć, ale tón króć so jemu to njeporadźi. Sputaju jeho na nohomaj a rukomaj z ćežkimi żeleznymi putami a rjećazami.

Skónčnje so rubježnik před sudom pokori. Wuznaje so swojich njeskutkow. Je to cyły rjad. Přiznaje so k 26 njeskutkam, skónčnje hišće 12 dalšich přida. Je cyrkwje wurubjował w Prazy, w Serbach, w Mišnjanskim kraju, wokoło Drježdźan, w Bělej Horje a Strjeli nad Łobjom, w Starohrodźe a druhdźe; je rubił w Prazy, Drježdźanach, w Jenje a w Rudnych horach. Nješto ludźi je zarazył. Lipskulijan je hordy na swoje rubježniske njeskutki. Stara so wo to, zo so wšě też swědomiće zapisaju a čuje so skřiwdźeny, hdyž sudnicy na někotrych njeskutkach dwěluja. Lipskulijan je rubježnik, kiž wjele da na „česć" swojeho stawa a powołanja. Chce być sławny rubježnik, najsławniši rubježnik swojeje doby. Hordźi so z tym, zo je swoje njeskutki wuwjedł jenož z namocu, z khrobłosću a ręči ze zapisowanjom wo drubich złóstnikach, paduchach, kiž so ponižuja k tomu zadobywać so z pomocu pakluchow. Praji, zo jeho pjero, z kotrymž wón pisa, je stajnje było pacadło.

Přez 10 lět běše Lipskulijan był z rubježnikom, přez 5 lět dyrbješe čerpjeć w ćmowym jastwje, prjedy hač jeho skónčnje wotprawichu. Sta so to 8. měrca 1715 w Drježdźanach, hdźež jemu hłowu ścachu a potom jeho ćełko na kole łamachu. Štyrjo jeho towaršojo mějachu samsny dóht.

Lipskulijan skónči swoje rubježniske žiwjenje 42 lět stary. Z tych bě 12 lět přebywał w jastwach.

Jeho žiwjenje a skutki pak su zwěčnjene w uniwersalnym lexikonje wšitkich wědomosćow a wumjełstwow w 45. zwjazku tutoho dźěła z l. 1745, kiž je wudał Jan Hendrich Zedler. Tutón je jenož rysował Lipskulijana jako rubježnika a mordarja. Lud pak we swojich bajkach a powěsćach wć wjacy wo tutym rubježniku a doby tu zasy přinarodźene sympatije khudeho luda k šlachotnemu dyrdomdejnikej a tak da serbski lud w bajcy wo Lipskulijanowym ložu sławnemu rubježnikej zbóžnje wumrěć, z čehož sudźimy, zo snadź Lipskulijan tola njebě jenoz tón surowy a bjezbóžny złóstnik, kajkehož jeho rysuje stara khrónika

* * *

Wěnc z pěsnjow Pětra Młónka

Pětr Młónk a Zernička*.

Hdyž Zernička na ranje swěći,
Dha z předběžerku jasnoh' słónca je
A z miłym swětłom rozeswěći,
Hdźež na ranje 'sće luta ćěmnosć je.
Ach njech nětk tola swěći na ranje
A za njej bórzy jasne Słónco dźe!

Hlaj! Zernička też druhdy swěći
Nam z wječora, hdyž Słónco zašło je.
'sće krótki čas, a potom na swěće
Nas wšitkich ćma a ćěmnosć přikryje.
Ach, Bóh to wě, hač nětko žiwi smy
We času prjedy tajkej' tolstej' ćmy.

Bóh daj, zo swěćiła by na ranje
Kaž z předběžerku słónca jasneho!
Swěć! swěć! Zo lud ze spanja stanje,
Nětk wulki čas ze spanja stawać je;
Što hišće chcył w tutym času spać?
Nětk dyrbi kóždy křesćan strażować.

* Pěseń je wěnowana Imišowemu časopisej „Zernička".

* * *

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Reminiscere, dźeń wopominanja rjetow, 21. měrca 1937.

S **Budyšinka.** W Michelskej cyrkwi śměje farar Kapler rano 1/8 hodź. serbsku spowědź, dop. 1/9 hodź. serbsće a w 10 hodź. němske kemšenje (pojawnišći dwór). Slěrka, 1/12 hodź. ma farář Wiktor Schołta Bohu słužbu za dźěći. — Wutoru wječor we 8 hodź. budźe póstna mutnosć pola Jenčez na Žydowje; štrjedu pop. 1/6 hodź. w Khelnje; štrjedu wječor w 7 hodź. w Jenkezach.

*

S **Barta.** Dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Bože słužba. Krajna sperka. Pop. w 2 hodź. dźěćiskemšenje. Zyrkwinske hudźba: Pos. chór: „Schtoj mój Bóh chže, to dobre je", hudźbna hada wot J. S. Bacha.

S **Budyšina.** (Krajnozyrkwinske sjednoćenstwo.) Shromadźizny w Budyšinje: Njedźelu dop. 1/11 hodź. hodźina dźěći. Pop. w 3 hodź. hłowna shromadźizna hobustaw, po njej 1/5 hodź. krótke předowanje. Sobotu wječor we 8 hodź. swjatk młodźiny. Schtwórtk wječor we 8 hodź. biblijska hodźina. — Shromadźizny swonka Budyšina: Pónjedźelu w Kumwałdźe, wutoru w Semjanach-Tumjach, štrjedu w Rachłowje a pjatk w Hornjej Hórze. — Hodźina za žony pónjedźelu w Budestecach.

S **Budestec.** Rano 1/8 hodź. śmě farar Bóžj němsku spowědź, farar Böttger dop. 1/9 hodź. němsće a w 10 hodź. serbske kemšenje. Sběrka. Pop. 1/12 hodź. śmě farar Bóžj kemšenje za dźěći 5. hacj 8. schulskeho lěta. Pop. 1/4 hodź. śmě farar Bóžj serbsće a 1/5 hodź. němske kemšenje. — Sobotu wječor 1/8 hodź. śmě farar Bóžj biblijsku hodźinu w młodźinowni. — Pjatk dop. w 9 hodź. śmě farar Bóžj serbske póstne kemšenje; wječor 1/6 hodź. śmě farar Njeńcj-Wjeleczanski němsku spowědź.

S **Budyšinka.** Dop. 1/9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Bože słužba. Sběrka. Wjes Bolmaj słužbowaj swjatočnosć pjich ponnmku. W 10 hodź. dźěćiskemšenje za mjetiske dźěći w Porschicach. — Schtwórtk wječor 1/8 hodź. serbska póstna mutnosć.

Bobak:

K Němskemu morju

Krajina přebohatych burow.

Krajiny delnjeje Połobskeje a jich wsy a města rěki maju zwjetša wšě někak spodźiwne mjena, kiž sej zwoprědka z pomocu spisowneje němčiny prawje wuswětlić njemóžeš, ale kiž runje ze swojej njewšědnosću cuzbnika wabja a sputaju a zajimuja. Hdy by chcył prawje zrozumić tute mjena, dyrbjał so najprjedy dokładnje zaběrać z delnjosakskej ręču a hišće z frizyskej a z nižozemskej a by dyrbjał hišće trochu studować zemjepis a stawizny wobsydźenja tuteje šlebjerdy kraja při wuliwje rěki Łobja. A też potom hišće by mnohe bódańčko zwostało njezhódane.

Što woznamjenja mjeno krajiny Kehdingen, to ani wučeni hišće njejsu wučinili a tuž też my sej podarmo hłowu łamać njechamy nad jeje mjenom, ale radšo so hnydom puśćimy do kraja, zo bychmy so wznali z jeho rjanosćemi a powabami....

*

Chceš-li z krajiny Hadeln do Kehdingen, dyrbiš najprjedy přeńć šěroku pomjeznu rěku Oste, a dokelž tu njeje mosta, dyrbiš sćerpliwje čakać, dóniž so přez rěku njepřisunje hobrski lěniwy přewoz. Šěre mazane wody klukotaju wokoło nabočnicow wozydła. Rybarski čołn nimo khwata. Na hrjozy wjerći so nad čmowozelenej kerćinu wětrnik.

A zaso awto dale třěla po hładkej drózy, kotraž je wobruhjena z njepřetorhnjenym pasmom wsow a statokow. Horde statoki přeradźuja zamóžnosć wobdźerbjerjow a njeje tu zwonkowneho rozdźěla mjez burskim kubłom a mjez knježim dworom zemjana. Bohaty bur, kiž je přišoł do pjenjez, njeznjewužiwa tute z tym, zo so wopiciuje po měšćanach a sej njetwari wostudłe domske po hyrgaršskim wašnju, kaž to bohužel rady čini naš serbski bur. Delnjopołobski wulki bur so njehańbuje też dale bydlić pod słomjanej třěchu staroźitneho twarjenja ale hewak sej swój statok porjeńšuje a wupyšuje, zo je radosć na nje hladać. Cyrkwje su rjenje čerwjene barbjene, styki a wokonowe wotłuki su bělene a durje a płót su zelene abo módre pomolowane a cyły statok so runje zyboli z čistotu a porjadnosću. A maš koło wokoło statokow lubozne zahrodki z pisanymi kwětniščemi a kamjeńcami a hačikami a rostu tam žadne wozdobne štomiki a keřki a keraški a čiste sćežki, kiž so wija po tutych zahrodkach, su posypane z běłuškim šćerkom. Je widźeć, zo maju tuči burja kulturu.

Ale njetrjebaš so tomu dźiwać, woni so też maja kaž wroble w jahłach. Rěka a morjo stej jim wobradźiłej napławinu a to je nanajtučniša, nanajtłódniša zemička na swěće. To tu wšitko rosće hładajcy. Wo wodu so bur tu scyła starać njetrjeba, wo dešćik prosyć njetrjeba, rěka by jemu wjacy wody dodawała hač je jemu lubo. Tuž je też kraj před rěku skitał z hobrskimi nasypami a hačenjemi a z hrjebjemi a spuščadłami mjez pola a pastwišća a łuki puśća jenoz telko wody, kelkož trjeba.

A dokelž burjo tu tak jara wotwisni njejsu wot njebjes (khiba zo dys a dys něšto słónca trjehaju), to też njejsu jara poniżni ale khětro hordźi a sebjewědomni a wjele wot so činja a khudych holanskich susodow zacpiwaju...

*

To so wě, zo w tajkich pyšnych wsach burskich bohačkow też wjesna korćma dyrbi so přiměrić powšitkownemu wosobnemu razej. Hdyž raz do tajkeje korćmy zastupichmy, to skoro swojimaj wočomaj wěrić nochcyhmy, přetož wuhotowanje a nadoba běštej runje přepyšnej. Sćěny wusadźene z desćičkami, po sćěnach koło wokoło wutykane lawki a stóły. Na blidźo pyšny drohotny rub, w rózku drohe pyšne kachle a po sćěnach ani jeničkeho plakata ani podobneho čapora, kiž hewak druhdźe wjesne a też měšćanske korćmy tak zwohiždźaja. A hospoza, nadobna šołtyša knjeni we wosebnej drasće bě skérje podobna na hnadnu knjeni na zemjanku abo na knjeni fararjowu dyžli na wjesnu korćmarku. Skoro spłóšiwje prosychmy wo šklenčen kropa a rumom. A dostachmy dymjacy napoj ze šklenčanym wjerćadłom, a to so mi hišće ani w Budyšinje stało njeje. Za to wšak běše napoj też dróžši hač w Budyšinje, přetož też płaćizna běše přiměrjena poměram krajiny...

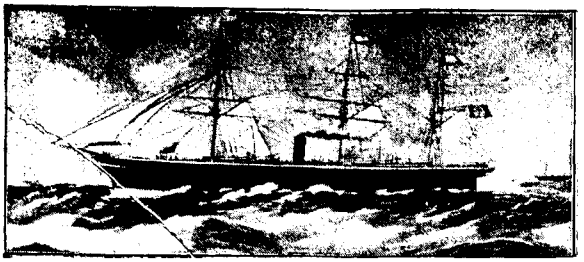
Za druhim hlidom sedźachu někotři burjo, sylni a strowi brodačojo, přetož dyrbiše wołźeć, zo delnjoněmscy burjo so hładcy njetruhaju kaž naši stari wjesnjenjo ale sej wšitcy dadźa rosć hrodn kaž Michał Nawka. A ći burja mjez sobu mudrowachu a mjenklowachu, ale njejsmy ničo rozumili, přetož rěčachu delnjoněmski, a delnjoněmčina so wot spisowneje němčiny bóle wotkłonja dyžli serbšćina wot półšćiny. Smy so pak wjedźili a prawje wótře so rozmołwili po serbsku a nětko tamni wuši nastajachu. A su so prašeli, što je to do rěče a njejsu nam wěrili, zo smy němscy staćenjo, ale su skradźu hładali za čistom našeho awta před woknami, hač tam pódła njeje někajke ČS abo PL abo Y abo H, přetož běchu dny sławnego olympijady a Němska so mjerwješe z wukrajnikami.

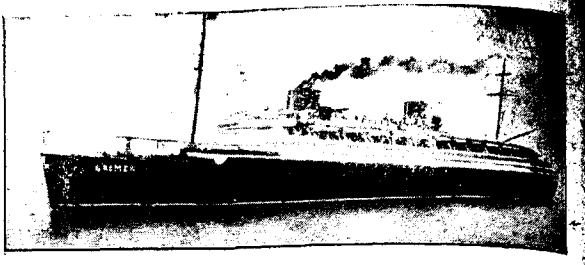
*

Zaso smy khwatali po bjezporočnych dróhach Kehdingenskeje krajiny. Rady cheychmy něhdźe so přełamać k hrjohej rěki Łobja, ale wšudźe so puće zhubjowachu w bjezkónčnych łučinach mjez haćenjemi. Běše pak tam městačko z mjenom Freiburg, a tam pućik wjedźeše při hrjehi na rěku. Smy jón sćěhowali a mjez zahrodami a zelnicami a łučinami a pastwišćemi so měrili po wuzkim haćenju a smy też dojěli k rěcy. Tam woda runje z mocu po rěcy horje khwataše a z njej dołhi rjad tódźow, přetož bě doba přiliwa...

Hdyž běchmy so nahladali wody a łódźow a krajiny koło wokoło, hotowachmy so na nawrót. Ale tón njeběše tak jara snadny, po wuzkim łučenju ani zawróćić njemóžachmy, po hokomaj běštej hłuhokej hrjehi. Tu stejachmy. Hišće runje w tym wokomiku zaso dość mócniso so hibaše a bu z njeho cyle nahladny zlíwk. Njezhy nam ničo, hač našu karu zaso z ruku naspjet storćić łać k městu, hdźež běše haćenje trochu šěrše a cyle stadło jałojcow, krowow a konjow nam z wulkim zajimom přihladowaše....

Potom smy stajnje pućowali pod hustym šlewjerjom šwihcla a spóznachmy, zo je tuta krajina wo-

80 lět Norddeutscher Lloyd.

20. februara shladuje „Norddeutscher Lloyd", zwětšnata łódźniska firma na zwoje 80lětne wobstacże. Saloži so w lěcze 1857 a wobstarasche najpriedy słužbu ſ Bremena do Zendjelskeje. Nasch wobras pokasuje nam prěni parnik Norddeutscher Lloyd „Bremen", kotryż so w lěcze 1858 do słužby stai. Na prawo jedyn ſ modernych hobiskich parnikow, kotryż so tohorunja „Bremen" mjenuje a kotryż do najwjetschich a najspěschnischich łódźow němskeho wobchadneho łódźstwa słuscha. (Scherl Bilderdienſt M.)

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź němske a w 10 hodź. serbske kemschenje. Mjes Božimaj słužbomaj pokjenje wěnza k wojerskemu pomnikej na pohrjebnischczu.

S **Hrodźischcza.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź se zwjatym wotkasanjom, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Sběrka sa wojerskich sawostajenych a wothladanje wojerskich rowow. — Pjatk 26. małeho rožka wječor w 7 hodź. serbska paßionska Boża słužba.

S **Huczinu.** Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź němska Boża słužba. Krajna kollekta. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. serbska paßionska nutrnosć w paczerskej zirkwi.

S **Khwaczizy.** Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje k wopominanju rjekow, ½12 hodź. kemschenje sa dźěći. Sběrka sa wojerskich sawostajenych a sa wothladanje wójnskich rowow. — Wumrěł: Wumrěł: Bjedrich Hermann Tannert, wyschschi paleŕ we Wulkej Dubrawje, 58 lět; pokhowany 17. februara.

S **Klukscha.** Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemschenje. Sběrka. Pop. w 3 hodź. němske kemschenje se spowědźu w Nowschanskej schuli. — Pjatk 26. febr. dop. w 9 hodź. serbske póstne kemschenje.

S **Koteŕ.** Dop. ½11 hodź. němske wopomnjenišče kemschenje (wosadny farař). Sběrka.

S **Lubija.** Krajnozyrkwinske zjednoćenstwo. Shromadźizny w Lubiju: Niedźelu dop. ½11 hodź. njedźelska schula, wječor we 8 hodź wječorna nutrnosć. Sšrjedu wječor we 8 hodź. biblička hodźina. — Shromadźizny zwonka Lubija: Niedźelu pop. w 3 hodź. w Dažinku, pónđźelu wječor we 8 hodź. we Wujezdźe, wutoru wječor we 8 hodź. w Malej Sšmódnizy, schtwórtk wječor we 8 hodź. w Trjebjenzy a pjatk wječor we 8 hodź. w Habrachczizach pola Lubija.

S **Lupoje.** Dop. w 9 hodź. smeje farski wikar Paleŕ-Lasowski němsku a ½11 hodź. serbsku Božu słužbu.

S **Maleschez.** Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Sběrka sa sawostajenych we wójnje padnjenych a sa wobstaranje wójnskich rowow. Pop. ½3 hodź. kischeščanska žónska słužba pola Preußowje w Delnjej Hórzy. W 3 hodź. serbska spowědź.

S **Minakala.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź ſ Božim wotkasanjom, dop. ½9 hodź. serbska Boża słužba, ¾10 hodź. zwjatočnosć pschi pomniku, w 10 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 3 hodź we Wieselu pola Maicharez a ¼5 hodź. pola Barthez w Lipiczu serbska póstna nutrnosć ſ Božim wotkasanjom. — Pónđźelu wječor we 8 hodź. ev. słužba młodźiny sa młodźenzow na farje (Utthoff). — Wutoru němska póstna biblička hodźina w Khróstawskej schuli. — Sšrjedu wječor we 8 hodź. ev. słužba młodźiny sa młode holzy na farje. — Pjatk wječor w 7 hodź. serbski póstny nyschpor w zyrkwi.

S **Njeswačidła.** W 9 hodź. němske kemschenje k wopomnjenju na tych, kiž su we wójnje padnyli. Sběrka sa jich sawostajenych a hladanje jich rowow. Pop. w 2 hodź. kemschenje sa dźěći. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. sa žony naschich wožadnych sendu w paczerskej zirkwi. — Pjatk w 5 hodź. serbska póstna nutrnosć se spowědźu pola Bierichez w Holeschowskej Dubrawzy. ¼4 a ½8 hodź. ev. słužba sa holzy (knj. Böttgarez).

S **Nožacziz.** Dop. w 9 hodź. wopominanska Boża słužba, po njej zwjatočnosć pschi wójnskim pomniku. Kollekta. — Pónđźelu 22. februara wječor we 8 hodź. sekretarka schescheščanskeje žónskeje słužby rěcži wodadnym žonam. — Sšrjedu 24. februara dop. ½9 hodź. serbska póstna Boża słužba na farje. Wječor ½8 hodź. słužba evangelskeje žónskeje młodźiny.

S **Porschiz.** Dop. ½9 hodź. němska Boża słužba, kemschikhód. Sběrka. Po tym zwjatočnosć pschi pomniku. W 10 hodź. dźěćikemschenje sa wjesche dźěći. Dźěćikemschenje w Boschezach: ½10 hodź. sa mjenische dźěći, ½11 hodź. sa wjetsche dźěći. — Pjatk dop. ½9 hodź. serbska póstna nutrnosć (farski vikar Wirth).

Se **Sslepcho.** Rano we 8 hodź. němska spowědź ſ Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża słužba. Mjes woběmaj Božimaj słužbomaj budźe zwjatočnosć pschi pomniku sa we wójnje padnjenych. Kollekta zo sběra sa hladanje rowow w njejschcheschelskim kraju a sa sastaranje sawostajenych tych, kiž su we wójnje padnyli. — Wot 1 hodź. hacz do ½2 hodź. zo k dopomnjenju na we wójnje padnjenych swoni. — Popołdnju budu zwjatočnosće pschi pomnikach: W 1 hodź. w Trjebinje, ¾2 hodź. w Mitorafu, ½3 hodź. w Rownem, ¼4 hodź. w Brěsowzy a w 4 hodź. w Dźěwinje. — Pjatk 26. februara, wječor w 7 hodź. serbska liturgiska póstna Boża słužba („Něschporny sa póstny czaß", 1. něschpor). Boži dom budźe wutepjeny. Kollekta sa naschi Boži dom. — Swěrowanaj: Richard Krka, dźěłaczeŕ w Sšlepom, ſ Hanu Nowaczkez, dźěłaczerku w Mitorafu.

S **Wóßlinka.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemschenje. Kollekta. Pop. w 5 hodź. zyrkwinski konzert. Wutoru wječor we 8 hodź. schescheščanska žónska słužba pola Mirschez.

S **Wóssporka.** Dop. ½9 hodź. wopomnjenišče kemschenje. Sběrka. — Pjatk 2. póstne kemschenje we wosadnej sali. Sběrka.

Start sa zwětsowe mischtrstwo w hokaju na lodje w Londonje.

Sšrjedu wječor wotewri so turnêr wo zwětsowe mischtrstwo w hokeju na lodje w Londonskim Wembleyskim palasce. Jako prěnjej muźtwje wustupischtej Němska pschećiwo Zendjelskej. Zendjelske muźtwo pschi tutym sekkanju ſ 6 : 0 dobyv. Psched spočzatkom hrow wustupichu wobdźelene narody je swojimi khorhojemi na lodje. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Prěnje pschihoty na zwětsowu wustajenzu 1941 w Romje.

Sa wulku zwětsowu wustajenzu w Romje so wulke nowe dwórnischczo na Romsko-Terminskej żelesnikej czerje natwari, ſ kotrymż maja so wopytarjo pschiwjeschcź kiž na wulku italisku wustajenzu pschitidu. Mussolini sam k prěnim dźěłam ruku złoži.

(Scherl Bilderdienſt, M.)

p.awdze z włožnosću žohnowana, přetoż dostawa so jej tuta nic jenoż z pódy ale też z mróčelow.

Tak smy khwatali hjez přestaća po krajinje pod deščom. A smy zwěścili, zo tučna zemja naplawninow poskićuje nie jenoż bujne pastwiśća a plódne pola a wunošne zahrody a zelnicy, ale też nimo telo hiśće dodawa twaridła wulkomėsta: wšudże so pozběhuja wysoke wuhenje nad cyhelnjemi.

*

Přeměriwši kraj Kehdingen smy skónčnje dojeli k jeho namjeznemu městačku Stade. Dokelž so přecy hiśće dešća dźěše, dźěchmy hač na dalše wobjedować nadźijejo so, zo mróčele mjez tym so dowusypaju. Nadźija nas njezjeba. Za hodźinu sčinichu mróčele swjatok a deščik přesta. My pak z polnym žołdkom a polnej wutrobu so puščichmy do města, zo bychmy wobdźiwali jeho powaby.

Stade je prastare sydliśćo a běše raz „wubjerny přistaw Lobja", kaž spisowaćel Hadam Bremjanski jo mjenuje, čomuž so trochu dźiwamy, hdyž tola dźensniše město je přez pjeć kilometrow zdalene wot rěki a z tutej zjednoćene jenoż z rěku Schwinge. Njewobstajna a njeswěrna rěka je z lětstotkami so dale bóle zdalowała města a z tym też spadowaše wuznam a slawa přistawneho města Stade, kiž nětdy běše přez město Hamburg. Město je scyła mało khětro njewěšdnu a dyrdomdejsku zašłość. Najprjedy saskcy wójwodźa a Bremjanscy biskopojo so wo njo hadrowachu, při čimž cyrkej skónčnje doby. Po třicećiletnej wójnje samo Šwedam słušeše a hiśće pozdźišo Danam.

Stade je hiśće dosć rjane městačko, hačrunjeż so z Otternđorfu runać njemóže. Ze srjedźeneho wěka so ničo njeje zakhowało, dokelž strašne wohnje město husto přeščěhowachu. A město też njeje tak pisane kaž stolica kraja Hadeln. Stadźenzo dźe lubuja šěrosć kaž wšitcy druźni poważni měšćenjo srjedźneje Europy. Tola stej rjanej staroj cyrkwi ze swojimaj raznymaj wěžomaj. A su tu přelubozne kućiki a rožki po wuzkich hasach a po nasypach stareho wobhrodźenja. Přetoż Stade běše twjerdźizna a je dźens hiśće koło wokoło wobdata ze šěrokej hrjehju. A najrjeńše cyleho města je stary přistaw.

Radio

Sobotu, 20. februara so žitkjchi:

Königswusterhausen: 6 zwony, tačzele. 6,30 rańschi konzert (ſ Barlina), mjes nim 7 powěźcze. 10 sa schule. 10,50 wotewrjenje mjesenarodneje wustajenzy automobilow w Barlinje. 12,30 pschipołdnischi konzert (ſ Königsberga), mjes nim 12,55 cźajowe znamjo a 13 zwonjenja. 13,45 powěźcze. 14 wschelaka hudźba. 15,30 hospodarski tydźenski pschehlad. 16 tačzele. 18 ludowe spěwy, ludowe reje. 18,45 sport tydźenja. 19 wječorna zabawa. 20 powěźcze. 20,10 konzert. 22 powěźcze, sport. 22,20 hokejowe zwětsowe mischtrstwa na lodje w Londonje.

Lipsk: 6,10 gymnastika. 6,30 rańschi konzert (ſ Barlina), mjes nim 6,50 sa bura a 7 powěźcze. 8 gymnastika. 9,30 sa žonu. 10 sa schule. 10,30 wsedro. 10,50 wotewrjenje mjesenarodneje wustajenzy automobilow w Barlinje. 12,30 pschipołdnischi konzert (ſ Wrótsławja). 13 a 14 powěźcze. 14,15 tačzele. 16 wjesely programm sa starych a młodych. 18,15 tačzele. 20 powěźcze. 20,10 rejwańska hudźba. 22 powěźcze, sport. 22,20 wo zymskim sporcze. 22,30 pschedwječor dnja wopominanja rjekow (ſ Barlina).

Hamburg: 20,10 k zwjatokej tydźenja. — **Köln:** 20,10 wjesely zabotnischi wječor. — **Beromünster:** 21 Zürischka měschczańska hudźba.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenježkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 43 | Budyšin — Sobotu 20. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Wulke wuspěchi nacionalneho španiskeho lětarstwa

Kaž ſ wójnſkeje rospravy wyſchſchcho roskasowarja w Salamanzy wukhadża, žu nazionalni lětarjo na wſchěch frontach žiwje dźěłali a wulke wuspěchi dobyli. Na Aragonſkej froncje a w provinzy Hueſzy nazionalni lětarjo tſi bolſchewiſkke létadła ſnicžichu a dwě wobſchkodźichu. Na froncje pſched Madridom žu dezyła 10 bolſchewiſkich honjerſkich létadłow a jene bombowe létadło wottſelili. Nazionalni lětarjo njeſpoczěchu pſchi žiwoſich wojowanjach jenoje ſchkody. Jenož jedyn honjerſki létać žo na ruzy ſrani.

5. diwiſia nakrajneho wójſka je dwě wažnej ſtejſchczi dobyła a wiele hódneho materiala nadeſchła. Pola La Maranoży bolſchewiſkojo ſpytachu nazionalnych nabbžhowacź, tuchi pak jich wotrafchu, ſo dyrbjachu ſe ſchkodu cźekacź. Liczba bolſchewiſkich pſchebźežnzow ſtajnje pſchibéra. Schtwórkt je wulka ſpła „offizjérow“ a muſi k nazionalnym wojakam pſcheſchła, mjes nimi běſche tež franzowſki heſtman. Pola Orzibý w Malagſkej provinzy bolſchewiſkojo ſchkodu poczerpichu.

Spjecźenja w Barcelonje.

Kaž ſ Barcelony pišaju, je nětkle 30 žobuſtawow Barcelonſkeje republikanſkeje gardy ſpytało, pſches franzowſke mjeſy cźeknacź a potom k wo'akam generała Franka pſcheſcź. Wjetſchinu cźekanzow pak ſu w namjeſnych wězach ſajeli a ludowemu ſudej pſchepodali.

Miny cźerwjenych na Atlantiſkim ozeanu.

Kaž žo ſ Liſſabona powě, na Atlantiſkim ozeanu miny pluwaju a łódźe wohrožnja. Pſchi poſledním wichoru ſu žo někotre miny wottorhle a nětko wonka na morju pluwaju. Swjetſcha žo pyecza wo miny jedna, kotrež ſu bolſchewiſtojo wupokožili a je njeſu prawie ſatótwili.

Mójzas Rosenberg so z Valencije wotwołał

S Moſkwy žo hamtſy ſdźěłuje, ſo je žo dotalny žowjetſki póſłanz pola ſchpaniſkich bolſchewikow Mójzas Rosenberg wotwołał. W ſdźělenju žo praji, ſo ſmje Rosenberg „druhn dźěławoſcź wukonjecź“. Tuta dźěławoſcź pak žo nadrobnicho njewopiſuje.

Potom žo ſdźěłuje, ſo žo na Rosenbergowe město Leo Jakobſohn-Gaiſki jako póſłanz Sowjetiſkeje unije k bolſchewikam we Valenzijti póſcźele. Jakobſohn-Gaiſki dotal jedyn žowjetiſki konſulat w Turkowſkej nawjedowaſche.

Wukrajniſzy w Moſkwje žebi wotwołanje Rosenberga ſ Valenzije tak wukuſnuja, ſo w Moſkwje ſ wuwiezom ſchpaniſkeje wobydlerſkeje wójny w poſledních dnjach njeſu ſpokojom.

20 spjecźiwych Francowzow zatřělili

S Valenzije žo powě, ſo je žo bataillon miejſenarodneje brigady ſpjecźował. 240 pſchiſłuſchnikow brigady, wobſtejce Franzowzoja, žadaſche, ſo bychu jich puſchcźili a tym žo do domiſny wrócźiſ deli. Na to ſłyſne bataillony ſpjecźiwych Franzowzow do jich kaſarnow ſawrěchu. Njedźiwajſzy rainebo proteſtowanje franzowſkeho konſula žu pjecza 20 Franzowzow ſtrělili, ſłyſnych chzedża pſched bolſchewiſkſi wójnſki ſud ſtajicź.

Zakaz dobrowólnikow ma njedźelu do mocy ſtupić

W pjatkownym pośedźenju hłownego wubjerka Londonſkeho neutralnoſtneho wubjerka je žo wobſamknło, ſo ma ſakaz ſłanja dobrowólnikow do Schpaniſkeje njedźelu 21. februara w 0 hodźinje powſchitkownje do mocy ſtupicź. Mocy, kiž ſu we hłownym wubjerku ſaſtupjene, temu pſchihłoſowachu. Portugalſku nalcźnoſcź pjatk hiſchcźe njewótachu dorjadowacź. Tež wo namótſkej kontrolli žo dalſe w bliſchich dnjach dorěcźa.

Strajki w Francowskej přiběraju

We Valencienneżu w połnóznej Franzowſkej je 2400 dźěłacźerjow jeneje industrijoweje dźěłarnje do ſtrajka ſtupiło. Strajkowazy žu dźěłarnje wobſadźili. Sylne wotdźělenje żandarmſtwa a mobilneje gardy je žo wokolo dźěłarnje ſhromadźiło. W Epinalu žu ſchtwórkt měſchczanſkeje pſchiſtajenzy ſjawnych jězdźadłow do ſtrajka ſtupili.

Francowske knježeſtwo we wuzkosćach

Franzowſki miniſterſki preſident Blum měješe ſańdźeny ſchtwórkt dźeſche rosrěcźowanje ſ finanzným miniſtrom Vincentom Auriolom a wójnſkim miniſtrom Daladierom. Hačrunjecź žo wo rosrěcźowanju njeje niczo hamtſkeho wozjewiło, Parižſke nowiny mjenja, ſo žu miniſtrojo wo wobcźežnoſcźach rěcźeli, kiž ma knjeżeſtwo w finanzným naſtupanju pſchewinjecź.

Franzowſki miniſterſki preſident je powěſcźe wotpokakał, ſo dhe žwoje knježeſtwo pſchetworicź abo ſo dhe w komorje abo ſenacze ſ wojſerwejſom wuſtupicź. S tutym žwojim dementowanjom pak Parižſke nowiny njeje ſmětrował. Nawopak, pſchipowědźenje pſiedawſcheho miniſterſkeho preſidenta Flandina, ſo dyrbjało žo wot Bluma žadacź, ſo by žo w komorje wo žwojej politiży wuprajił, je nowiny k žyhlnjſchemu rospominanju pohonjało. S naſtawkow wſchelakich nowin je ſpóſnacź, ſo žo we wſchěch worſchtach wobydlerſtwa pſchibéraża njeſpokojnoſcź pokaſuje.

Skručenje wo'efskeje mysle w Pólskej

Warſchawſka połhamtſka powěſcźernja „Iſkra“ wozjewja, ſo žo kommandant legionarſkich žwjaſkow wyſchi Coc njedźelu pſches pólſki radio ſ wojſerwejſom na ſjanoſcź wobrocźi. Wojſerwejſe ma być ſakład, na kotrymž maju žo wſchitke ſtworicźerſke mocy pólſkeho ludu w ſymble heßlow marſchalla Rydza-Schmigleho ſjednoczicź.

Tu žo wo wutworjenje noweho politiſkeho lěhwa jedna. Na pſchihotowanju tuteho lěhwa žu hižo do'ho dźěłali. W nowym lěhwje maju žo wſchě mocy, kiž chzedża pomhacź twaricź, wokoło knježeſtwa ſhromadźicź a žo do kruteje organiſazije ſjednoczicź. Na ſjeſdźe pólſkich legionarow we Warſchawje w nalěcźu 1936 je marſchall Rydza-Schmigły pſchihotowaze dźěła wyſchej Cocej pſchepodał. Jako heßło ſa ſjednoczenje wſchitkich ſtworicźerſkich mozow běſche marſchall Rydz-Schmigły ſełyhnjenje wojerſkeje mocy Pólſkeje na prěnje městno ſtajił.

Egiptowska chce do Zwjazka ludow

Kaž žo ſ Londona powě, je egiptowſke knježeſtwo na ſakładze § 1 juriſtiſkeho Swjaſka ludow próſtwu ſapodało, ſo by žo Egiptowſka do Swjaſka ludow pſchijała. Egiptowſke knježeſtwo může žo na § 3 jendźelſko-egiptowſkeho ſjwjaſkoweho ſrěcźenja ſakožowacź a jendźelſke knježeſtwo wo jeho podpieru proſyncź. Tohodła je jendźelſke knježeſtwo wobſebite pośedźenje Swjaſka ludow ſadało. Tuto ſrěcźenje budże najſerkerje na łońzu njeje. Jendźelſke knježeſtwo je tež druhe mocy proſyło, ſo bychu namjet podpjerale.

Burckhardtowe pomjenowanje ſa Gdańſkeho kommiſara žo hamtſy potwjerdźiło.

Sekretariat Swjaſka ludow je ſchtwórkt wobkrućił, ſo je ſo ſchwajzarſki profeſor Karla Burckhardt, žobuſtaw mjeſenarodneho komiteja Cźerwjeneho kſiża, ſa kommiſara Swjaſka ludow w Gdańſku na tſi lěta pomjenował.

Zawěſcźenje zastaranja Němskeje z khlěbom

Statny ſekretar Bache je w němſkim ſejelaku wo „ſamjenjenju pjezowańſkeho žita a rožki“ rěcźał. Wón na to pokaſa, ſo ma žo ſe žitnych žnjow na prěnim měſtnje khlěbowa potrjeba němſkeho ludu ſpokojicź.

Wěmy, tak ſtatny ſekretar pokracźowaſche, ſo móże žo w mnohich ſtronach Němſkeje rožka jako jenicźke žito ſ wóſtroſcźu plahowacź. Tohodła w tutych kónczinach rožka tež wulki dźěł kótneje pizy wucźinja, kiž žo ſe wichelakich pſchicźinow njehodźi narunacź. Pſchi położenju ſeſrowjenja pak tež tutu rožku trjebamy a ſmy tohodła ſ wulkim napinanjom pjezowańſke žito, jecźmjeń a majž wobſtarali, kiž bjeſe wſcheho ſchkodowanja płacźiſiny po nětčim na rožku ſamjenjowali. Wudawki, kiž naſtanu, ſtat pſchewoſmje.

Žiły němſki lud wocźakuje, ſo žo žadyn němſki bur a rataŕ, kiž ma hiſchcźe rožku k ſamjenjenju, wot ſamjenjeńſkeje akzije njewuſamknje! Jako wumjenjenje ſa ſamjenjenje žo žada, ſo žo poſtajena dźelba žita woteda, Cźim prjedy winowatoſcź wotedacźa dorjelni, cźim ſpěſchniſcho móże žo na ſamjenjeńſkej akziji wobdźělicź.

Hdyž žo w tutym lěcze jenotliwym hiſchcźe pomha, ſo žo rožka, kotraž žo wyſche poſtajeneho kontingenta woteda, na pjezowadła ſamjeni, dha bidźe w pſchihodże tajka pomoc ſdoma wjacy mózna. Tež dowos woſtanje na žyle nuſnu měru wobmjeſowany. Tohodła je winowatoſcź kóždeho bura a rataria, ſo žebi je trědkami, kiž ma k ruzy, žwoje faſtaranje pizy powjeſtſi. Sawěſcźenja faſtaranja ſ khlěbom a mało bělkowych pjezowadłow mějićzelam žwini winowatoſcź nakładuje, ſo pjezowanje žita wobmjeſuja a bělkowu pizu lutuja.

Kongres frontskich wojowarjow so skónčił

Preſident ſjednoczenſtwa němſkich žwjaſkow frontſkich wojowarjow N.S.K.-wyſchſchi ſkupinowy wjednik Koburgſki wójwoda běſche ſchtwórkt pſchipoldnju k roſžohnowanſkemu ſeńdźenju do hoiczenza „Kaiſerhof“ w Barlinie pſchepročył. Wódła połneje liczby pſchitomnych frontſkich wojowarjow 14 narodow, kiž ſu na kongresu wobdźělichu, běchu tež pósłanzy, wupósłanzy a wojerſcy ataſchejojo tutych krawow a mjes drubimi němſkimi hoſcźemi tež němſky miniſtrojo Gürtner, Rust a Dorpmüller pſchiſchli.

Koburgſki wójwoda w žwojej rěcźi na kongresowy wuſnam ſa měrowu politiku pokaſa. Jeho ſamér je, ſo by měr wutwori, kiž pſchichodnym generazijam wobjetowanje tannehe hróſneho podacza wot 1914 hacź 1918 ſalutuje. Prjedy hacź móże měr do ſwěta ſaſahnyncź, dyrbi ſo jěd ſ nieho wotſtronicź. Wojazy ſwědtoweje wójny lěcźu wojazy, ſu wojazy a woſtanu wojazy. W tutym hordym póſnaſu chzedża tež, ſo by ſo wojerſki element jako ſaſład naſcheho ludа k ſmuſkownemu wužitkej druhich ludow ſdźerżał.

Koburgſkemu wójwodźe, kotremuž žiwje pſchiſłeſłachu, nowy preſident ſjwjaſkow frontſkich wojowarjow, italſki wotpóſłanz Delcroix wotmołwi. W ſłónczażym pośedźenju kongreha ſtajneje kommiſije miejſenarodnych frontſkich wojowarjow, kiž běſche ſo prjedy wotmołło, běchu wotpóſłanzy ſtatuty jenohłóſnje ſjwalili.

Konferenca balkanskeho zwjazka w Athenje so skónčła

Po ſłónczenju pośedźenja konferenzy ſtajneje rady balkaniſkeho ſjwjaſka je ſo wojerſenje wudało, w kotrymž ſo ſdźěłuje: Rospominanja ſtajuce rady, kiž ſu ſo we wutrobnym pſchecźeſtiwje wotmełwale, ſu ſnowa dopokałale, ſo maju ſaſtupjerjo ſwonkowneje politiki ſchtyrjoch krajow doſpołnje jenake nahlady. Hdyž běſche rada powſchitkownje europſke położenje a praſchenja, kiž ſo balkaniſkich ſtatow wobjebe dótkaju, ſyle dokładuje pruhowała, wona w pſchejeńſnoſcźi ſwoju wolu wuprajì, ſo mohy balkaniſkeho ſjwjaſka na kóżde waſchnje ſa ſakkowanje měra faſtajeja. Wſchitke próżowanja w tutym naſtupanju namakaju połnu podpjeru balkaniſkeho ſjwjaſka. Swjaſcej ludowej ſwěrny je balkaniſki ſjwjaſk wobſamknył, ſo žo tež dalewon na dźělach w Genfu wobdźěli, ſo by Swjaſk ludow w

nětležišćich wobstejnych cžahach mohł swój wotmy nawanć dopjelnić. Schtož mjesenarodne prozpowanja wosmě nastupa, te rada balkanskeho swjatka niedawne dorěcženje mjes Jendželskej a Italskej wobsebišće witala, dokelž je to jara wažny pschinoschk k dsiwerjenju měra a nětležišcheho stawa w Srjedzoiemišim morju. Stajna rada je podpisanje pchecželskeho pakta mjes Bolharskej a Jugoslowjanskej, kiž je žo 24. januara 1937 w Beograđe stało, na wědomje wsała. Wona je swěsćita, so tutón pakt samoram balkanskeho swjatka wotpowěduje, to rěka, so jakhowanju měra na Balkanje služi.

Pschichodne pohedjenje stajnje rady balkanskeho swjatka budže w septembru 1937 pschi porjadnej shromadžiznje Swjatka ludow w Genfu.

Rumunski jwonkowny minister do Parisa pojedže.

S Parisa žo powě, so rumunski jwonkowny minister Tatarescu spočatk měrza do Parisa pojedže a so směje rozrěčowanja s franzowskim jwonkownym ministrom Delbosom a ministerskim presidentom Blumom.

Katolskeho duchowneho na smjerć pschebili.

W Chibouakna w Meriku běchu kommunistojo katolskeho farara tak cjeżko pschebili, so jo na to wumrěł. Wdyż měschnika hriebachu, ke krwawnym srażenjam dóńdže. Policija dyrbjesche zakročić, panzerowane auta wuzjeć a wojakow na pomoz zawołać, so by měr a porjad zachowała. Pschi pobriebie katolskeho měschnika žo wjazy hač 10 000 ludži wobdźěli.

Radio

Njedźelu 21. februara žo słyschi:

Königswusterhausen: 6 konzert s Hamburgskeho pschistawa. 8 sa kuru. 9 zabawna hudźba. 10 ranšcha zwjatocznosć Hitlerskeje młodźiny. 10,30 němske ludowe spěwy. 11,45 konzert, mjes nimi statny akt w statnej operze. 14 sa dźěcy. 14,20 tanzele. 14,45 wo krajnym wojowanju w hokaju w Frankfurcze. 16 konzert. 17,30 Insterburgski rjadowy zwjedźeń. 19 komorna hudźba. 19,40 symski sport. 20 symfonisti konzert. 21 hra „Lody". 22 powjesće, sport. 22,20 swětowe mischtrstwo w hokaju na lodze w Londonje. 23 zabawna hudźba.

Lipsk: 6 konzert s Hamburgskeho pschistawa. 8 pschezsele. 8,30 tanzele. 9 wječny raj Němcow. 10 ranšcha zwjatocznosć Hitlerskeje młodźiny. 10,30 konzert. 11,45 konzert, mjes nim statny akt w statnej operze w Barlinje. 14 wjedro. 14,05 zwonjopschecza wjeledžesnym zwónam. 14,30 za dźěcy. 15 wójsko spěwa. 16 popołdnischi konzert. 19,35 sport. 20 „Reims". 21,30 komorna hudźba. 22 powěsće. 22,30 symski sport. 23 zabawna hudźba.

Barlin: 8,55 ranšcha nutrnosć. — **Königsberg:** 19,50 opera „Turnanthe". — **Hamburg:** 20 „18. bataillon". — **Wróćkjow:** 21 hra „Wulki appell". — **Stuigart:** 19,40 opera „Fidelio". — **Mnichow:** 20 wjeczorny konzert. — **Win:** 21,10 hra „Demonski huślet".

Póndźelu 22. februara žo słyschi:

Königswusterhausen: 6 swony, wjesołe tanzele, mjes nimi 7 powěsće. 10 sa schule. 11,30 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert (s Lipska), mjes nimi 12,55 cžasowe znamjo a 13 zwonjopschecza. 13,45 powěsće. 14 wschelaka hudźba. 15,15 tanzele. 16 popołdnischi konzert. 18,20 romantiske spěwy. 19 wjeczorna zabawa. 19,45 wothlós s Němskeje. 20 powěsće. 20,10 hudźba tisoch kapalow. 22 powěsće, sport. 22,20 swětowe mischtrstwo w hokaju na lodze w Londonje.

Lipsk: 6,10 gymnastika. 6,30 ranšchi konzert (s Frankfurta), mjes nim 6,50 sa bura a 7 powěsće. 8 gymnastika. 10 sa schule. 10,30 a 11,30 wjedro. 11,45 sa bura. 12 pschipołdnischi konzert. 13 a 14 powěsće. 14,15 tanzele. 15 sa zonu. 16 tanzele. 17,40 kěžor Josef II. 18 wjesoły programm. 19,15 tanzele. 19,35 za hospodu. 19,50 wo Lipsczanskich naletnich wulkowikach. 20 powěsće. 20.10 Jana Straußowy wjeczor. 22 powěsće, sport. 22,30 nóžna hudźba (s Kölna).

Barlin: 20,10 zabawny konzert za skutk symskeje pomoza. — **Hamburg:** 20,10 Albert Lortzing. — **Wróćkjow:** 20,10 schěra pódźela. — **Mnichow:** 20,10 hra „Schelm pan Fadinger". — **Win:** 21 symfonisti konzert. — **Warschawa:** 20,20 komorny konzert.

Sport

Wuslědki druheho dnja při hrach wo swětowe mištrstwo w hokeyu na lodze.

Swicarska přećiwo Norwegskej 13 : 2 (3 : 1, 4 : 1, 4 : 0). Jendželska přećiwo Wuherskej 7 : 0 (0 : 0, 2 : 0, 5 : 0). Němska přećiwo Rumunskej 4 : 2 (0 : 0, 1 : 0, 3 : 2). Kanada přećiwo Pólskej 8 : 2 (3 : 1, 3 : 0, 2 : 1). Francowska přećiwo Swedskej 2 : 1 (0 : 1, 1 : 0, 1 : 0). Dale hrajachu Pólska přećiwo Francowskej 7 : 1 (2 : 1, 3 : 0, 2 : 0). Jendželska přećiwo Rumunskej 11 : 0 (3 : 0, 5 : 0, 3 : 0). Kanada přećiwo Swedskej 9 : 0 (4 : 0, 2 : 0, 3 : 0).

Hudźba — wumělstwo — dźiwadło

„Kino für Jedermann". „Druha macz", pod tutym titulom žo wot piatka hacz do póndźele Paramountski film hraje. Film je žo w Amerizy pschipramił a jeho stawizna žo w Amerizy wotměwa. Wschitzy hrajerjo s wulkeje wobrótnosću a wěrnym zajmjenjom do žiwotich rólow bóiit młodeje zamotarskeje žónjeje pschedstajeja a pschewodźuja. Husto sym zwdrkoju hłoboko hnuiazych wustupow. Wobhaj filma je skrótka, so tamnu zamotarku se amerikanskeho mateho města wuceřeria. Prjedy pak běsche žo s njej hólz spschećelił, kiž bórzy žiwojeju starscheju zhubi. Ssamotna žona w nowinach wo hólzownym dóńdże cžitasche a žo hnydom na puez poda, so by jeho k sebi wzała, nadeńdże pak pschi nim hischcze holczku, kiž tehorunja njemóżesche starscheju. Jej druheho njeboh hacz sebi holczku tehorunja zobrawjacz. S nimaj běsche nětko žiwa a jeju wocžahny. Wdyż běschtaj młodaj cžłowjekaj wotrostłej, njewostachu dobrocželzy nowe wulke starośće zaluwowane, haj zamo s zastrom žo wona sesna. Film pschihladowarja wot spočatka hacz do końza puta a je njedźiwajucy žiwojeho powschitkownoho zkutneho charakteru s mnohimi zortnischimi wusmjapami pschetkany. — W pódlanskim programmje pokazuje žo Deulig-tydźeń a film wo wudobywanju złóta a zlota. Arnoschk Duczman.

Offizielny statny akt na wotewrjenje automobiloweje wustajeńcy.

Wotewrjenje automobiloweje wustajeńcy, namjetschcze wustajeńcy tuteje druźiny na ſwěcże, kotrejž je wjednił a statny kanzler dźenża Hitschewjedł, bě žo w tutym lěcże jako offizielny statny akt sarjadował. Němska automobilowa wustajeńca žwoje najlěpše wudźełki pokazuje. Na lěwo: Najmjeńschi wožobowy mós (chassis) na wustajeńcy. Sriedża: Pohlad na wulke wleczaki. Na prawo: Dieselowy motor, s kotrymž žo loni na Barlinsko-Hamburgskej cžarje 200 km. sa hodźinu dojdže. (Scherl Bilderdienst, M.)

Na Librowych gruntach

Roman Terezy Nováková.

38] (Pokračowanje.)

„Nětko pječa kěžor njebudże sam knjeżić, ale ze swojimi poddanymi. Dźensa pojědu zapóslancy do Wina, ći tam wšitko wujednaja, kak to z tej swobodu a z tymi robotnymi brěmjenjemi budże", wusjasnjowaše Jobk, kaž najlěpje možeše.

Rěčeše w swojim swjatočnem rozpołoženju ducha tak wótře, zo też dźědk wšemu rozumješe a ze swojim słabym hłosom wuwjeze: „Budże to tak někak, jako za kěžora Józefa slawneho wopomnjeća, jenož zo ma so wša robota zběhnyć, tehdom wuby jeje jenož polojca."

„To so wě, to so wě", přiswědčowaše wnuk radostnje. „Hišće žadyn cłowjek njewě, kak to z tej swobodu budże, hač potom hakle, hdyž ći zapóslancy pola kěžora tu wěc wučinja. Pola Brtounec w Bystrym su prajili, njech to wuńdże kažkuli, robota budże zběhnjena. „Hižo so wyšnosće wo to staraja a so žałostnje boja."

„Jenož, zo by to wěrno było", praješe z dychnjenjom stary Libra, a jako by synowe myslički po puću z cyrkwje wospjetował, doda: „To bychu grunty přišle k sławje, hdy by kóždy na swojim dźěłał, a nic na cuzym."

„To budże wěrno, nanko, zawěsće wěrno, to so stanje", pokoješe jeho Jobk horliwje. „Bóh Knjez da nam to dočakać."

Stary dźědk da so do płakanja a wutrěwaše sebi ze rukawow swojeho kožuška stajnje woči a wobličo. „Bohu budź dźak, Bohu budź dźak a khwalba", spłakowaše, „hdźe też to bych sebi pomyslił, zo so tohole dočakam. To snadź je tohodla mi Bóh Knjez tajku starobu spožčił."

„Što jenož to w Jewicach rjeknu!" rozważowaše Librowa. „Zawěsće hišće nichtó wo tom ničo njebudże wědźeć."

„To drje budże", znapřećiwi syn, „pola Brtounec prajachu, zo je toho Bystry wšón połny. Ale njech je kažkuli, popołdnju póńdu sebi k Hejhankej, wuskušu, što Kukla wo tej konstituciji mysli."

„Haj wšak, haj", dopomni so hospoza a khwatajcy nošeše na blido. Za wobjedom běchu změrom, spěchachu, zo njeby jim jědź wustudła, ale na wšěch wobličach třeše to kaž prašenje. Hakle, hdyž běchu jahły, začinjene po starem póstnem wašnju z lanym wolijom, skoro dojědźene, poča so hospodař Jobka na wšitko wuwoprašować, a ći druzy z wćipnymi prašenjemi jemu přihłosowachu. Znowa dyrbješe powědać, što bě pola Brtounec słyšał, što Wedržel a Brtoun „wo tej Konstituciji" sudźitaj, što za přichod slubitaj.

Zo budże narod nětko hromadźe z knjeżićerjom wo zjawnych wěcach rozsudźować, zo je so narodna wobora postajiła, zo studenca a rjemjeslnicy khodźa po Prazy wobrónjeni, debjeni ze čeřwjenobělymi znamješkami, — to wšitko Librowu swójbu mjenje zajimowaše, hač to, zo njebudże hižo wyšnosće, ani poddanych. Posłuchachu na Jobkowe často njejasne powědanje wo překwapjacych tutych přemjenjenjach, ale přeco zaso wróćachu so z prašenjemi k zběhnjenju roboty.

K wulkemu wobžarowanju wšěch njemóżeše jim rjec, hdy hižo a na kajke wašnje budża brěmjenja wotstronjene: słubjowaše jim jenož, zo zapóslancy přinjesu wo tym patenty z Wina, a na kóždem knjeżstwje budże patent z klětki přečitany. Stary Libra počeše zaso dwělować, zo k tomu dóńdże, hdyž njezhoni wšěch wobmjezowanych powěsćow. Zo by jeho pokojił a na druhe myslički přiwjedł, podótkny Jobk: „Też su rěčeli, zo je tam w Prazy přišła naša burska češka rěč k sławje — a zo snadź přińdże k wobnowinju wša češka sława. To budża so w měsće njekrasnje hněwać; samoluty Němc tam, šule maju swoje, hamty maju swoje, a tola chcedźa poněmčić cyle knjeństwo, — a nětko Praha to njedopušći."

„Wo to njeje rěče", z wjesołym wobličom wotmołwi stary Libra, „to by była za nich přewulka rana, hdy by knjeńska robota přestała, a zo bychu hišće Češa swoje prawo dostali. To drje so budża wobarać."

„Potajkim je so to Tonikej tola wudźało, zo budże khodźić swobodnje z buškwju, a zo njebudże jemu pisać poručeć!" wołaše nadobo Terka dobyćersky, „dopominaš-li so, Jobko, kak staj tehdy rěčałoj, hdyž smy tehdom z hermanka šli?"

„Njeje Tonik jeničky sam we wsy, też druzy z flintu počahnu", wotrubny Malina kisale, — a Jobk dopomni so nic na tehdyšu rozmołwu, ale na četu Mourku, kotraž porokowaše jemu njepřirodźinske a mjerzace poměry w jich swójbje. Sam sebje so wopraša, hač nětko, po wotpadnjenju robotnych brěmjenjow a dawkow budże móc wupłaćić bratrej Lojzikej a wšitkim tšom holcam, zo by móżno było, je wudać, a wukorjenić wobstajnu hórkosć, kotraž puzoleše so mjez dwěmaj staršimaj sotromaj a młodej, dźiwjej Terku na cyle njeznjesliwe wašnje. A hač też to w tutej přemjenjenej domjacnosći zeskhadźa jemu wudźate swójbne zbožo? . . .

Mać pak, zo by wadźenju zawobarała, stany spěšnje wot blida a poča zwotnošować próżdne sudobja na ławku za kachlemi; młódši Libra wobleče so znowa kabatk, staji sej čapku a poda so na puć dele po Jewicach, ke kubłu „pola Hejhankec".

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 20. maleho róžka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Bjez prócy a potu brožeń próznda wostanje.

— **Wo wjedrje.** Nad połnócnej Europu nižiny ſ wjeczora k ranju cźahaju. Wdyž ſo jich wubéžki hacź do naſchich stron ſcźahnu, nam maczenje pschinjeſu. Powětr nad morjom je khérwo njemérny, a ſylnjiſche wětry ſu ſo hacź k nam ſcźahnyle. Mity mórſki ſkhadza jutſje powołdnu 1,14 hodź. a khowa ſo rano 4,37 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer plus 3 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 1 ſtop. cźopłoty. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 728, hygrometer plus 5 a najnižſcha nócna temperatura 2 ſtop. cźopłoty.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Hiſchcze trochu njewobſtajne, tola ſpodobniſche wjedro.**

*

— **Motorowy koleſaŕ do autoweje dróžki ſrajhł.** Schtwórtk 18. februara popołdnju wokoło ½4 hodźin je tu na Nowoſalſkej dróży k ſnjeſchożenju dóſchło. Motorowy koleſaŕ ſajědże do autoweje dróžki, kotraž do Melcherez garažowcho dwora jědźeſche. Pſchi padnjenju ſzebi nohu ſlama. Jeho loko ſo ſylnje wobſchkodźi.

— **We waggonowej fabrizy** ſo wczera popołdnju wokoło ½2 hodźin želeſniki wožobowy wós, kiž ſo tam mari, pſchi leſtowanju ſapali. Fabrikiſka wohnjowa wozbora woheń zhaſcha. Měſchczanſka motoriſta ſzukawa, kotruž běchu zawołali, njetrjebaſche wjazu ſapſchimnycź.

— **Staruſchka do auta ſabježała.** Wczera popołdnu wokoło ½11 hodźin 71ětna wonkowna žona na njekedźbliwe waſchnje Zitne wiki pſchekročiła a do wožobowcho automobila ſabježa, kiž runje nimo jědźeſche. Wona padże a ſo ſrani. Ju do jenjeje wokhéje donjeſechu. Sawołany lěkaŕ ſpóſna, ſo běſche ſzebi moſhy lohko ſtſchaſkła a ſzebi na prawym boku rjébła ſmiatła.

— **Kulturne ſawjedźenje w Budyſchinje** w tydźenju wot 20. hacź do 27. februara: Sobotu 20. februara w 20 hodź. w Keheſerni khowanoſtnymi koncert Budyſchkeho ſpěwaſkoho towaſtwa ſa zyrkownu hudźbu. — Njedźelu 21. februara 17.30 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi 128. duchowna wjeczerna hodźina (wopomninanje rjekow). — Pónđelu 22. februara w 20 hodź. w Keheſerni towaſtſchny wjeczor dźiwadłoweho kola MS-kulturneje woſadny. — Wutoru 23. februara, 20,15 hodź. w měſchczańſkim dźiwadle prěnje pſchedſtajenje dramy „Struenſee“. — Sſrjedu 24. februara w 20 hodź. w Krónje ſwiatka „Deutſcher Oſti“ (pſchednoſchk wo Gdańſku). — Schtwórtk 25. februara w 20 hodź. w Sozietece wahnoſtſki wjeczor ſa domizan hudźbu. — W 20 hodź. w Krónje pſchednoſchuje Alſa Rachmanowa.

S **Rachlowa** pola Kubſchiz. Hižo nježdźe 14 dnjow budźe móſcnu na naſchich honach ſaſo ſchkowronczki ſpěwacź ſzyſchcź. Tak khěts hacź ſzónczko ſaſwječi, ſbéhnu ſo k njebju a dadźa ſwój lubosny ſpěw ſaſkinczeź. Sſu to prěni póſtoju bliſkoho ſo nalěcza.

S **Rachlowa** pola Kubſchiz. Nahladny wohydlet naſchcze wſy, bur August Schołta, dźeńſa ſwoje 65. narodniny ſwjeczi. Pokhadza ſe ſtareho Torończanſkeho burſkeho rodu a narodźi ſo tam 20. februara 1872 jako najſtarſchi ſyn buru Jana Schołty. W lěcze 1899 wożeni ſo z dźowku mlynſkeho mišchtra Nowaka w Brěſowje Cruenſtinu a pſchewja ſeje wobſzędneſtwo w Rachlowje. S manželſtwa wuńdźechtej dwě dźěſcźi, ſyn a dźowku. W lěcze 1914 jako artilleriſt do pola cźehnjeſche. Po wójnje bě nékotre léta ſ heſtmanom Rachlowſkeje dyrbjeńſkeje wohnjowoje woboty. W lěcze 1929 ſzebi pſchi njeſbožowanym padnjenju prawu nohu wyſche kolena ſlama. Cźeſpjeſche ſej w poſzlednim cźaſu na wječi, tak ko dyrbjeſche ſzebi tute operěrowacź dacź. 37 lět do'ho něſko na ſwojim dworje pohodari a je ſón ſa tutón cźaſ połſkipčik. Něſko chze ſo we derje ſaſtuženy wumjeſnik podacź. Pſchejemy tej na tutym měſtnje jemu k narodninam a tej ſeho ſrdźernej manželſkej hiſchcze prawje rjany wječor ſ ſiwjenja.

S **Hliny.** (Meſtoraźja.) Wſchi mokrym wiedrje ſtechachu ſuki tudomneho rycźerſkubla ſtajnje pod wodu. Něſto ſo tute drenérnja. Něhdźe 1500 metrow rokow wotwodźa wodu do regulowaneje Lubaty.

S **Bobol.** Dźenſa ſwjeczi cźiły a khowy knjes radźca Jan Broda ſwoje 64. narodninu. Knjes Broda je ženjeny ſ Hanu rodź. Albertez ſ Rachlowa. W Brodźiſ ſwadźbje ſo hižo lětdźeſatki dołho Sſerbſke Nowiny cźitaja. Hižo jeho nan bě tehdyſhe tydźeńſke Sſerbſke Nowiny ſwéru cźitał a ſyn je dobry nanowy nachtkad wuſtawał. Pſchejemy knjezej Brodźe a jeho ſwójbje tej na tutym měſtnje wſcho dobre do dalſcheho pſchichoda.

S **Wjeleczina.** (Wyſoka ſtaroba.) Tu mójſeſche Emilija ſwud. Weinholdowa pomérnje ſtrowa a cźita ſwoje 80. narodninu ſwjeczeźc. Měſchczanoſta a teſ Budyſchki hamtſki heitman jej pſchi tutej ſkładnoſczi ſhoſo pſchejeſchtaj.

S **Habrachczitz.** W ſpjezjalnej pjerowej fabrizy we Gozzowalde ſtoczi 23 lět ſtaremu kowowemu dźěłaczerjej Rudolfej Gürtlerej na dotal njeſnate maſchnje pjerowo bo wobłicza a ſawjerza ſo ſ wulkej mozu do wóczka. Boja ſo, ſo ſranjene wóczko ſhubi.

Z **Pančic.** (Wysoka staroba.) Hakle njedawno piſachmy wo wjesnej ſtaruſcy, kiž bě swoje 80 lět dopěła, a hižo zaso ſwjeći jena pſchichodnu pónđelu wósomdźeſaćiny, mjenujcy zwud. Hilža Welsowa rodź. Zſchernſchneroc. Jubilarka narodźi ſo 22. mal. rózka 1857 w Muzkowje w pruſkej Hornjej Łužicy, hdźež běſe jeje nan z pólcejom. Jako tajki bu pozdźišo do Kulowa přesadźeny, hdźež potom na wotpočink dźěſe a zdobom hoſcźenc „Radnu pincu“ pſewza. Tu zezna ſo jubilarka z Kulowčanom Francom Welſom, kiž měješe zamkarſtwo w Pančicach (njaprjedy wo nětčiſim Kěžorjec ſtatoku, pozdźišo pola ſasnikarja Mikla w Kukowje a ſkónčnje w khěži, kiž ſej 1887 tu natwari a w kotrejž jubilarka hiſče dźenſa bydli) a zawda jemu 1877 ruku k zwjazkej žiwjeńſkemu. Wón wumrě w jenym wonkownym wuſtawje, hdźež léta dołho přebywaſe. Z mandźelſtwa wuńdźe 11 dźěći. Jedyn ſyn wumrě w dźěćacych létach a woženjena dźowka w Lipsku před nětkrymi létami. Zbytni dźewjećo, wšitcy woženjeni, su po cyłej Sakskej rozbrójeni — w Lipsku, Drježdźanach, Budyšinje, Pěrnje, Kamjencu a Pančicach. Wšitcich je ſej jubilarka derje woćahnyła hdyž we tym cyła ſtarosć na jeje ramjenjomaj wotpočowaſe, a měješe wjesele, zo ſo wšitcy ſynoſo zbožownje ze ſwětoweje wójny wróćichu. Na wšě 60 lět je tu zaſydlena a tak dołoho a ſkoro znata. Swój wječor žiwjenja přebywa pola přiwuznych, kotříž ju derje zastaraja a zeńſki přebytk porjeńšeja. Dźiwajo na wysoku ſtarobu, je trošku khorowata a cźełne mocy popuſčuja, nic pak jeje přećelne zmyſlenje, duchowna bibliiwoſć a zajim za wšě podeńdźenja a wobhladuje žiwjenje wot jeho najlěpšeje ſtrony. Hdyž je trěbne, zaprimnje hiſče w domjacnoſci dokelž lěnjeho paſć njeje zwučena. Tak njech kčěja čeſcźenej jubilarcy dałše zbožowne dny a žohnowanja polny ſwjatok!

S **Wóſtinka.** (Zyrkwinſka rosprawa.) W naſchej woſadźe je ſo w lěcze 1936 narodźiło 39 dźěći (1935 běſche 53), a to 23 hołcow a 16 hołzow. Mjes nimi běchtaj 2 njemandźelſtaj a 1 morwonarodźene. — Pacźeſtich dźěći běſche 71 (75). — Pſchipowědanjow běſche tu 28 (29), wěrowanjow 24 (25). — Wumrěło je tu 32 (34) wožobow; 25 buchu we Wóſtinku, 6 w Cźišowe khowani. Jene khowanje běſche na zuſnm pohrjebniſchcźu a 3 wožoby buchu k nam k khowanju pſchepokſane. — Spomeđnych běſche 1548 (1667). Mjes nimi bě 63, kiž ſu ſwj. wótkaſanje domach ſwjeczili. — Kollekty wunjeſechu 374,92 hr. 227,60 hr. ſmy wotedali a 147,32 hr. woſta we wožoadźe.

S **Kamjenca.** W nozy k ſrjedźe je ſo w Enđez młynje wulka liczba kokoſchi kradła, kotrež ſo jdźeła w kurjenju a jdźeła ſo ſady młyna ſarčachu. Wſcho hromadźe je ſo něhdźe 30 hacź 40 kokoſchow ſhubiło. Sa ſlójſtnikami njeje ſlěda.

S **Komorowa** pola Rakeź. Nucze běſche ſo ſaſdźenu ſrjedźu pſches ſerbſke a němſke nowiny w naſchej wſy wjeſela pomělcź rosnjeſta, ſo je tudomnemu lěſnemu dźiwacerjeſ Janei Elli jako pſchipoſnacźe ſa jeho ſmužity wulkhowanſki ſtutk wjednik a ſtatny kanzler wulkhowarſtwa medalju na banczitu ſpoczźik, kotruž jemu knjes hamtſki heitman dr. Sievert ſe ſwótcźeliſtim wonſimom kiž bě wjednik ſam podpiſał, ſwjatocźiſche pſchepoda. Cźim bóle pak ko hiſchcźe nad tym wieſcźetimy, dokelž naſcheho Jana Elln ſnaſemy jako cźeſtneho cźłowieka a ſmérneho. ſwoju maczerinu rěcź luowazeho Sſerba, kotruž je hižo ſkoro dwaſcźi lět dołho ſe ſobuſtawom Rakeczanſkeje „Lipy“ a ſ tym teſ naſcheje Domowiny. Tutón pak ſnowa wo tym ſwědcźi, ſo my Sſerbja kotriž ſmy ſrjedźi ſwojeho ſerbſkeho pokhada wdomni a kóſtk ſo ſe ſwojej pſchiſtuſchnoſcźu k naſchim ſerbſtim ſynkam ſtawnje k ſwojemu Sſerbſtwu ſnajemy a ſo wo jeho dałſche wobſtacźe pózujemy, wſchak pſchi tym teſ runje njeſmy cźi najbubjeńſchi a najnjeſwérniſchi němſky ſtaczenja.

S **Michowow.** Skała je ſo pod pſchirodny ſchkit ſtajiła. W poſlednich létach je ſo měſtcźanſke ſariadniſtwo we Wósporku pola krajneho towaſtwa „Sakſki domižniſki ſchkit“ wjazu krócź prózowało, ſo by Michowsku Skału kupiło. Pſchi ſkładnoſci 75. narodninow pſchedbyđy krajneho towaſtwa „Sakſki domižniſki ſchkit“ knjeſa dwórneho rady prof. dr. Seyfferta, je ſo něſko towaſtwo roſbyđiło, ſo Skału kupi a ju pod pſchirodny ſchkit ſtaji. S tym ſo Skała, kotraž ma w geologiſtim, botaniſkim a zoologiſtim nazipanju wulnan, pſched njewopraunjenymi ſaſahami ſchkita. Měſto Wósperk wocźakuje pak, ſo budźe do Skały wjazy turiſtow pſchikhađźecź.

S **Dažina.** Tudyſchi najeſk hoſtiwy, Richard Jähne, ſariadowa ſaſdźenu ſrjedu hoſtiwu na liſcki. Wſcho hromadźe mócźachu ſchtyri liſcki ſaſtcźicź. W poſlednim cźaſu bě tu wulka cźiwila liſchkow.

S **Kulowa.** Na dniu 23. februara, 7. ſmjertnym dniu nazionalſozialiſtiſkeho wojowarja ſa ſwobodu Horſta Weſſela pſchemjenuje ſo dotalna Hoikowſka dróha do dróhi Horſta Weſſela. — Dźiwowe khowo w Kulowje dóſtanje pſchihodne měſtno na ſchibeńcy. S prěnimi dźěkami je ſo ſapoczało. 20. měrza maja ſi lěhwa wokoło Kulowa a to w Kulowje, Kocźinje a w Spalach dotwarjene bycź.

S **Cźorneho Khołmza.** (Wyſoke ſtaroba.) Cźeſtne a duſchinje ſtrowaj ſwjeczeſchtaj ſu knjeſna Khryſtiana Balzerez ſwoje 88. narodninu a wudowa Hana Herrmannowa w Nowym Khołmzu ſwoje 85. narodninu. Pěrnja bydli pola dura Jana Pětſcheka.

S **Wojerez.** (Skhadźowanje wobſtejenjow lěſow.) Wobſtejenje lěſow we Wojerowſkim wokrjeſu běchu ſo ſrjedu do ſtelnika ſeſchli, ſo bychu ſebi tam wo lěſnych pralchenjach radu ſkładowali. Hajniſki miſchtr Hohlbaum ſe Shorjelza rěcźeſche wo ſakonju pſchećiwo nicźeniu lěſow, wobſebje ſo mia'a ſo młode khójniczki a ſadźenki ſchlowroncźeho drjewa jenoſ ſ pſchipoſnatych pladowańcjow bracź, dale wo 150 prozentowſkim puſchćenju lěża, kotrež pak nima k pſchewulkemu wurubjenju lěża dowjeſcź. Wotkrjeźny hajniſ Giesa budźe teſ lětſa ſaſo tak wjchitkim ſ radu k ruzu. Teſ ſo na to ſpomni, ſo ſa ſnowa ſadźenje ſtatneje pomozy njedawa.

Sſlanje dźěći na wſy w NS-ludowym ſpomožeſtwje.

Schtó wo nim hižo njeje ſłyſchał abo ſchtó bęſche je ſwědkom, kajke wjeſele tajke ſłanje dźěćom a teſ pohojescym ſtarſchinam pſchinjeſe. Běſche tola mózno, tuhzam dźěći w Němſkej wopraudźite wocźerſtwjowaje pſchebywanje poſlicźeſ a to na prěnim měſtnje dla woporniweho ſaſtajenja mnohich němſkich ludowych towaſtſchow, kiž ſ lubozje k dźěćom a ſ wolu k pomhanju hóſtnu měſtnoſcź darichu.

W planje NS-ludoweho ſpomožeſtwa leži, ſo ſo tuto ſłanje dźěći ſdobom jako wulke ludopolitiſke namědźenje wuſtuknje. Runje te, kiž ſu wocźerſtwjenja najbóle potrěbne, a najſtudniſche, dyrbja ſwoju zyłu domiznu ſejnacź. Dyrbja naſhonicź, ſo je Němſka wulka a ſchěroka, ſo je w ſwojim dźele, ſwojej krajinje, ſwojim wobydleriſtwje a narěcźi wſchelakoro ſarjadowana. „Schtóž mam lubowacź, dyrbju priedy ſejnacź“. Pomhajmy tu dźěćom, kotrej je najwſchelakorſchiſchi dźěłom Němſkeje k nam pſchińdu, ſo bychu naſchu ſakiku domiſnu jako namiešny kraj a wobzedže naſchu lubowanu a na rjanoſciach tak bohatu Łužicu jeſnali. Tuczi pſchichodni nanoſo a macźerje tunu ſ hordoſcźu na njedźeſe ſpomnja, kiž ju tu pſchebyli a je-li ſo by ſo wotſud hdy ždał, ſ tej ſamej lubošcźu ſaž k ſwojej ſemi teſ tutón kruch ſim lubeho němſkeho kraja ponthaju pſchećiſtwo wſchemu zujemu jakitacź. Sroſumjenje cźeſcźownoſcź a lubozej němſkich ſyłahow mieſ ſobu ſo runje po tutym puezu pſches myſſl dźěćzi ſpěchuje. Niz napoſledk ſo je ſkanjom dźěćzi poměr a ſmutkowne dorosumjenje mjes měſtami a wſami ſpěchuje. Tehoda chzemy tej mu najkhudſchemu němſkemu dźěćzu němſku domiſnu wotewrjeć, ſo by ſebi jeje było wědome.

W bliſchich dnjach waberjo NS-ludoweho ſpomožeſtwa k ludowym towaſtſchom pſchińdu.

Komuż je nětkaŕ mózno, dźěći na 5 njedźel pſchijeczź, ſapiſaj ſo abo pſchipowědź hóſtne měſtno pola bliſcheje NS-kluſnjeneje měſtnoſcze abo pola rjadnikow NS-blokow a blokłow. Nětke ſo ja cźaſ wot 6. haprileje hacź do 11. meje 1937 wabi. Ludowi towaſtſchojo, kotrymž ſo tutón cźaſ njebudźi, ſhonja wot wahjerjow teſ połſkiſche ſaměſnjenjſke cźaſy.

Pokaźmy jako lud namjeſneho kraja, ſo ſroſumimy woprowacź.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

S **Kupjelow Klóſter Nauhłitz.** Pſchi kradźenju ſmjertnje jitjeſdobźitaŕ. Mała dźiwka tydźeńſkeho dźěłaſcza ſe ſchkłada, a chcźeſche pſchez ſpěſujuſ ſwojom dróhu pſchejcź. Wjednik wosa, pſchaja ſo dźeſcu ſo wumiwnyć, ſajedże na khódnik a potorha pſched kłamami ſłhovu. Sadni dźěł wosa pak bě dźeſcu tola hiſchcźe potorhnył a na měſtnje morił.

S **Hirſchfelde.** Padnch pod ložom. Pſchi kradźenju w ſuſedźnym Schlegelu ſadobywarja lepichu, kotruż bě po błyſkowdźe do domſkeho burſkeho kubła do prěnjeho poſchuda ſalěł. Tam bě w najſtwi ſa pjenjeſami a drohotnymi wězami pytał a ſo pod ložo ſłhował. Dohładachu pak ſo wot wonka ſmjezy w najſtwje, a hdyž ſa tym ſlědźachu, namakachu paducha pod ložom ſłhowaneho. Paduch bě prjedy na kuble ſłuſał.

Powěſće z cyłeho ſwěta

S pomozu ſkokowoje jerdki cźekny.

Vaſil Horan dyrbjeſche w Szaimaru we Wuheńſkej ſwoje khłoſtanje wotkedźecź. Horan bě wulkotny ſportaŕ. Njedawno dyrbjeſche wotkłenje khłoſtanjow na ſportowniſchcźu bólſpanſkeje polo do porjadka ſtajicź. Měſtno je ſ 3 metry wyſokej murju wobdate, a wothładarjo khłoſtauzow tehodła jenoſ pſchi wrotach ſportiſke měſtno ſtražowachu. Vaſil Horan bě mjes tutymi khłoſtańzami. Jemu ſo ja ſwobodu ſtyſłaſche. Dopomnjwſchi ſo na ſwoju lohkoathletiſku wuthmanjenoſcź, hrabny bambuſowu jerdku, kotraž na ſportowniſchcźu leżeſche a ſ elegantnym ſkokom ſchwihnu ſo pſches muriu. Dohładowarjo jatych jeho wjazu doſcźěhnycź njemóſachu, dokelž Vaſil Horan njemóſeſche jenoſ derje ſkakacź, ale teſ wuběrnje běhacź.

Konferenza pſchećiwo běrnjazemu bruſej w Barlinje.

Mjeſynarodna konferenza pſchećiwo ſchtóđnemu běrnjazemu bruſej, pſchi kotrejž ſo wjele wuczenych ludźi ſ krajow wobdźěli, trjeba ſ běrnjazym bruk nadpadnyć, je ſo w Barlinje ſeſchła. Prof. dr. Fextaud ſ Franzoſiſkeje wupraji w mjenje wobdźělnikow konferenzy ſwój dźak ſa wutrobne pſchijeczźe. Po namieczu ſu němſkeho ſajtupjerja, wyſchſcheho knjeſerſtwoweho radu Schwarza ſa pſchedbyđnu tutoho ſeńdźenja wuſmolili.

Awſtriſka też na prawym boku jeđźi.

Awſtriſka pched rosriſanjom wulkeho a wažneho wobkhadneho praſchenja ſteji. Pſchiſtuſchne wyſchnoſcźe ſo roſwudźichu, ſo ma ſo w zyłej Awſtriſkej na prawej ſtronje jeđźicź. Dotal bě to jenoż w nětkotrych wobwodach ſajwedźene. Dwě lěcźe budźe drje trwacź, ſo ſo wſche wobkhadne naprawy tak pſchetwarja, ſo móže ſo po zyłej Awſtriſkej ſ jeđźenja na lěwej na jeđźenje na prawu ſtronu pſchejcź.

Budyske stawniske powěsće

Narodźili su so: 15. 2. Karli Fryzej Ryćhtarjej, wuknjerjej w Khróstawje, syn. — 16. 2. Waltarjej Pawołej Hönčej, serwěrowarskemu mišćhrjej, syn. — 18. 2. Malkej Dore Weinertej, wikowarjej, dźowka.

Wumrěli su: 18. 2. Gunter Groša, syn inženěra z Němišcheńza-Hornjeje Hórki, 1 měsaz. — Marja Ota Kirnštein, šamkar, a Hildegarta Hana Fuchsej, pšchedawarka, wobaj w Budyšchinje.

Pšchipowědźiłoj staj so: 19. 2. Wilhelm Wilda Kmonječkowa rodź. Dühlerez, mandźelska ſlěhtarja z Khelna, 52 lět. — 19. 2. Korla August Engemann, wobsedźer domu za 66 lět.

Dźěło, kotrež rady cźinišch, jenje njeſmuchnk. — Njepšchewcitaj jenje druhim, ſchtož mějeſch ſam cźinić. — Pyšchałſtwo a hordoſći płaćitej naš wjazy hač ſpokojenje błodu a lacźnoſće. — Sapoč tóžbu wěs na prawym tónzu. — Wotſtorcź wot ſebje wſche ſtaroſće a wſchu roam'erjanoſć, kotrež jenoż w twojej próſdnej wumyſlenoſći webſteja, we woprawdźitoſći pak jich niejo. — Lisť hač do 10 pr'edn hač roshńewany rěcźišch, a hač do 100, ſchtož ſu roshorjeny.

Wusudźenja

§ Jako njepózćiwy cźłowjek bě ſo 24 lět ſtary Woldemar Kurt Gruhl z Budeſtecz wukopał, kotryž wobſeže ſ dźeſcźimi pod 14 lětami njepózćiwy wobchad putnſche. So by ſwoje njepózćiwe ſamérny dozpěł, ſpyta dźěcźi k ſebi wabić. Tak bě w cźaſu wot 14. do 22. 1. 1936 na dróhach abo błiſko dróhow wokoło Niechornja, Morawna a Horjeje Kiny cźinił a ſ tym ijawny pohorſchł ſbudźowak. Mulka khłoſtowiſka komora kraineho ſuda w Budyſchinje bě jeho w měi 1936 k 1ku jatwa ſaſudźiła a na ſſi lěta jemu cźeſtne prawa wotrjekła. Naſe'nołſ ſo bitſchpſchedne'che. Po nowym pſchekſtuſchowanju ſtroſa Gruhla jako dla niebſtuka pſchecźiwo § 176, 3 a dla pſchdźenſtwow w ſmyſłu § 183 khłoſtarſkeho ſakonja k 1 jatwa ſaſudźichu a jemu na ſſi lěta cźeſtne prawa rjekłuchu.

Narodny powěſtnik.

Rakecy. Serbſkej wosadnej Domowinskej akupi „Lipje" njeje móżno, ſo na jutrſchej ſarowanſk njedźeli za padnjenych riekow ſwětoweje wójn z khorhoju na Bożej ſłużbje wobdźělić, dokelž t serbſkeho kemšenja nimamy. Wobdźělimy pak korporativnje na zhromadnej politiſkej ſwjatoſći pri wojeńſkim pomniku. K tomu ſo zeńdź my dop. w 10 hodź. pola Hönčec. Stóž z nas pa chce na němſko kemše hić, njech ſo potom hnyd po kemšach k naſej khorhoji přidruži. Prošu bohate wobdźělenje! — Naša wotmyſlena po zhromadźizna w Kačej korčmje pak dyrbi ſ wanſkeje njedźele dla ſo wotſtorčić. Starc

. . . Cinimy Wam wobkedźbowanja hódne namjety, kak móżeće płaćiźny hódno nakupować a pokazamy Wam někotre příkłady z bohatoſće na njetow za wuhotowanja a dary we wukładnym wokniu na Bohatej h.

Schaaf

Bohata hasa 20
Dźiwadłowa hasa 1
Kotołska hasa

Dźiwadło namjezneho kraja

Wjednik: Intendant zw. ſłużby Hanns Heinz Kämnff. Tel. 3263

Hrajny porjad

wot 21. 2. hač do 28. 2. 1937:

Njedźelu, 21. febr., 19.30 h.
Snaad k lěwicy
Cźinohra wot Heinza Steguweita
Poſledni króć.
Póndźelu, 22. febr. 20.00 h.
Předstajenje za młodźinu
Etapny zajac
Wojeńska wjeſelohra.
Wutoru, 23. febr., 20.15 h., k. A
Strnenſee
Cźinohra wot Oty Erlera.
Prěnje předstajenje.
Sſrjedu, 24. febr., 20.15 h., k. E
Etapny zajac
Wojeńska wjeſelohra.
Stwórtk, 25. febr., 20.15 h., k. B
Strnenſee
Cźinohra wot Oty Erlera.
Pjatk, 26. febr., 20,15 h., koło F
Kujeni Luna
Opereta wot Pawoła Linki.
Sobotu, 27. febr. 20.15 hodź.
Předstajenje za NS zjednoćeńſtwo „Móc z radoſće".
Njebrajkaj ſej z luboſću
Opereta wot W. Bromma.
Njedźelu, 28. febr., 16.00 h.
Kujeni Luna
Opereta wot Pawoła Linki.
Wječor 19.30 hodź.
Kujeni Luna
Opereta wot Pawoła Linki.

Najprjedy nazymnjenje, potom khripa

tak to porjadu dźe. Nazymnjenjam abo prěnim ſpočatkam khripy wobroćź, rěka ſo čežkich khoroſcow zminyć.

Najlěpje wužiwaće při kóždym nazymnjenju a zmjeńšenej ſtrowoſći tři króć wob dźeń ſalku harceho čaja, kotremuž něſto Klosterfrau-Melissengeiſt přidaće. Často wołóžace a nuzne poćenje njehowi khorobnym nakaźliwim, ale čućiwje ſtrowoſći ſłuži.

Dobre waśnje, před khoroſću ſo ſkitać, wosebje wob čas ſo přemjenjaceho wjedra, wosebje při tak mjenowanym khripinym wjedrje, je, poriadnje wob dźeń dwójcy abo trójcy medicinowu ſkleńčku, wopřijacu jedyn dźěl Klosterfrau-Melissengeiſt a dwaj dźělaj wody, rano nač wutroby, připołdnju a wječor po jědźi porěbnyć. Hdyž ſće ſo hižo nazymnili, potom natołče ſpěſne wuſtrowjace lěkowanje: jědźmu łžicu Klosterfrau-Melissengeiſt a łžicu cokora, změſajće w ſalcy derje, přiliće horcu wodu, změſajće wšo derje, a wupiće tuńn ſrědk horco jenu abo dwě ſalcy před ſpanjom.

Zariaduće ſebi tohodla we Waſej domiacej hantycy za ſtajnje Klosterfrau-Melissengeiſt. Dostanjeće jón pola Waſeho haptykarja abo drogiſta w bleſkach po 2,95, 1,75 a 0,95 hr. Jenož prawy w módrej wobalcy z tŕomi mniſkami.

Kerbska grychta w Radworju

Sobotu, njedźelu, póndźelu, 20., 21., 22. februara
toču ſwětłe kózłopiwo
a k jědźi podawamy **pječene kołbasy**
Přećelnje přeproſźe hoſćenc ſ E. Schubert.

Hoſćenc w Dobrošicach

pola Njeſwačidła

Sobotu, njedźelu a póndźelu 20., 21., 22. febr.
točimy kózłopiwo
K tomu wšěch wutrobnje přeproſuje
Jancec ſwójba

Wſchitko za muža

w najrjeńſchim a najwjeſelſchim wubjerku dostanjece tunjo pola firmy

Bohelmann

Budyšin :: Serbſke hrjebje

Też za mało pjenjez rjane
ſpańſke jſtwy, bydleńje, kuchinje
Wulki wubjerk / Móżnoſć wotpłaćenja
Za kajkoſć ručźi mjeno
Clemens Schmidt w Budyšinje
na Hrodowſkim naměſće / w kupnicy / na hrodźe
Přez 70 lět w ſwójbnym wobſedźeńſtwje (Ortenburg)
Kěn ſerbſki!

Prěni Budyſki wuſtaw za kuoanje čŕjewow wotewrjeny!
Alice Freund, Budyšin
Dróha SA 25, při zemi, róžk Jurkowſkeje dróhi
Wěźdnje wot 10—12 hodź. a wot 4—6 hodź. wotewrjene

Najlěpše **žołte jědźne běrny** předawa **ryćeńkubło we Wownjowje**
Telefon Budyšin 3301

Auto-Licht-
kóždeho ſyſtema wuwjedźe Engelbert **Ottige**
w Budyšinje na L
ſkej dr. 27. Telef. 2
DKW-elektr. ſluſ
Noris-ſłužba, U-H
Fensg Twar akum
latorow a fabr. akk

Lěhańje Jenotliwe meble
Jědźeńje Wulki wubjerk
Kuchinje
Přijimam mandźelſke poſčonki
Blidarſki mištr,
Händen
mebłowa wikowarnja w Budyšinje, Lubijska dróha 17

Srědźki přeč překſakańcy
na ſadowych ſtomac
a rózowych ſtomikac
Lěpkowe wobwalki
Stomowy wósk
wſchitko kupujeće zaſo pola firmy

Je-li Was hłowa boli
Je-li ſo Wam čoło morſći abo dostanjeće-li faldki, tak zaleži to často na tym, zo ſće zakomdźili, ſebi w prawym čaſu derje ſedźace nawóči wobſtarać wot
wosebiteho optikarja **Ericha Lenza**
w Budyšinje na Hoſćo hasy čo. 21 :: Telefon 2134

ERICH
WINTER
na Kamjentnej hasy

Serbſke a němſke
SPĚWAŘSKE
jednoreho a też najlěpšeho wuwjedźenja dostanjeće ſtajnje we
Serbſkej knihańi
w Budyšinje w Serbſkim Domje

Khartki
(ſerbſke a němſke) ke konfirmaciji, k ſwjatemu woprawjenju, k ſwjatym dnjam, k narodninam, k ſlubej a kwaſei, k ſlěbornemu a k złotemu kwaſej, žarowańſke a k druhim přileżnoſćam
w Serbſkej knihańi w Budyšinje

Blidne a taflowerne
Kurt Erler Žitne wiki

Pšeńcu a rózki
kupujetaj
Heinke & Sohn
Hamorſki młyn w Budyš

Spěwańſke w dobrym wuwjedźenju a po tunich płaćiznach
w domje pisańſkeje potrjeby **Stare & Paufler**
w Budyšinje na Zwonk. Lawſkej hasy 7. Tel. 3848
Bohaty wubjerk w konfirmaciſkich kartach a darach

Dobru ſłom
k picowanju ma na předaj
Žur w Zdźěſ

Wučobnika
za rěznjarſtwo přiſtaji k jutram
Otto Jurſch rěznjarſki mišter
w Budyšinje na Židowje

Dwójne městno
Njeżenjeneho dejerja k 1. abo 15. naſtupnej pyta
ryćeńkubło w Jaſeńcy
pola Nieſwačidła

Spuſčomneho
pohonča
pyta
bur Wornaŕ w Miłoćicach

Do Drježdźan
ſo dom'aca holca pyta. Jenož ſpuſčomne holcy, kotrež waŕnoſć na trawe měſno kładźa, njech ſo zamołwja z wopiſmami a ſułſkimi wotkhadnymi pismami
w Drježdźanach - N. 6
Forſtſtraße 14 (Lenz)

Kóń liſak-walach je na předaj
w Komorowje pola Rakec 31

Nyšpory
za póſtny čas
10 pf.
Serb. knihańa w Budyšinje

Wyſokoſućelna kruwa
na předaj w Rakojdach 23

Rjane serbſke dopiſnicy
dostanjeſ tunjo
w Serbſkej knihańi w Budyšinje

Přez 1000 litrow
połonoweho wina
wuriadne we ſłodźe, mam k wuteńju připrawjenych.
Litr 0,90 (ſtote); 1,10 běłe)
Proſu wotewzmiłcźeſebi hiſće dźeńſa pruhu.
Otto Schmaler Moltk. haſa 7
Telefon 2411

Štóž w „Serbſk. Nowinach" ſwoje twory njeposkła, nima kupcow abo je njewotbudźe, Tohodla njemóże nichtó, kiž ma něſto na předań, to biez naweſtka w „Serb. Now." činić!

GARDINY za wjeſne domy a ſmuhate gardinowe tkaniny kaž vitražowe płaty
◆ **canki a trancy**
ma w bohatym wubjerku na ſkładze vitražowe a gardinowe žerdki, wšě wulkoſće
Jan Pětſchka naſl. w Khróſće

Mam ſtajnje na předań
khójnowe kuluchi dołhe hromady walćinu
Saring w Ralbicach

Prjedy hač w Budyšinje abo Kamjencu kupujeće, wobkedźbujće nawěſtki we „SERBSKICH NOWINACH!"
Njezapomńće překupcej prajić, zo ſće jeho nawěſtk čitali!

Kupuješ wužitnje pola našich inſerentow!

Přiloha k čisłu 43

SERBSKE NOWINY

Sobotu 20. februara 1937

K ludowemu žarowańskemu dnjej 1937

Budź šwěrny hač do smjerće!

W Budyšinje, 20. małeho rožka 1937.

Na dźensnišnim dnju šahaju naše wutroby a myšle wróćo do časa, hdyž koło wokoło Němskeje hrimot kanonow zruhnjwašeše. Na hranicach wótzneho kraja stejachu tehdom pšes schtyri lěta naši nanoja a tworjachu je swojimi cźełami žiwu murju, kotraž bě njepschewinjomna. Sahrjebachu žo do zuseje semje,

so bychu domjaze hona schkitali.

Dwaj milijonaj s tych, kotšiž do njepschećelskeho kraja cźehnjechu, njewrócźichu žo wjazy. Nowne naspypy rosćechu wokoło Němskeje. A daloko wot krajnych mjesow wotpoczuja němšzy wojazy pod šnjehom a ledom, pod južnym njebjom, w njebduschich kolonijach a we hłubinach solmizaseho morja. Na wschěch tutych dyrbimy dźensa spominać, na tych s klinczatym mjenom, na njemjenowanych a njesnatych. Też na tamnych njeliczomnych, kotšiž jako ślepi abo s rostšelanymi stawami a sniczenej strowotu žo wrócźichu, a niz napośled na maczerjow a mandželskich, kotrychž wutroby hišcze dźensa krwawja.

Sso wróćazy namakachu dobrodanu domisnu. Swěra a wěra běchtej spacź schoj. Djakuje wróća žo w tutej hodźinje naše myšle też tym, kotšiž žo jako njekhabazy žiwnoju wótczinu wopokasachu. Tuczi sastajichu wospjet swoje žiwjenje, so bychu

kraj s najhórscheho wumohli.

Stejachu wschudźe, hdźež zusy šmólnizu měschczanskeje wójny do kraja njeżechu.

Wyšoki spěw šwěry běsche wojowanje a wumrěcze naschich rjekow w lětach 1914—1919. Swěra wupruhuje, strucza, šwěra njekhabla. Swěra ma towaršchu — to je nusa. Hakle w nusy pšacźi šwěra w połnej mjerje. We wulkej nusy wójny pokasa žo šwěra. Swěra k wótczinje wot Boha daseje, wot Boha žohnowaneje wótczinskeje pódy kowansche w hodźinje nuzy wschitkich hromadu: dźełacerja a studowanych, burskeho žyna, krajneho wobornika se 17lětnym wójnskim dobrowólnikom, prenjeho offiźera a poslednjeho wojaka. W hamej šwěrje stejachu hromadże a dźechu hromadnje do smjerće.

Swěra je luboscź, kiž wopory snjese.

Luboscź da wschitko, też to najdróžše, schtož cźłowjek wobhdźi, swoju krej a swoje žiwjenje. Tutón wopor je žo w padnjenych stał. Kaž šafna hwězda błyschcźi žo nad tutym skutkom: „Sa naš!" Sa naš žu wschitcy, też najhróšnische, snjeli. Sa naš žu šwěrni hač do smjerće byli.

A tuteje šwěry dla budźemy hač do najdalschich cźasow na mužow wójny spominać. Sa tutu šwěru žo jim dźakujemy.

Ale rowy padnjenych naš też napominaja: Budźće też wy šwěrni a wutšicze wot naš: Swěru sa šwěru — to je mjda, kotruž šmědža morwi wulkeje wójny hej wot naš žadaš.

Tuž je morwnych bratrow pošlednje pšecze: „Dźerźće naš skutk žiwy, potom njeje žadyn šwój šmjertny wopor podarmo pschinjeł." Niz jenoš duchi padnjennych steja w tutej hodźinje pšed nami, ale też žiwy a wschehomócny Bóh se šwojej zadanku: „Budź šwěrny hač do smjerće!" A boda tomu swoje šlubjenje: „Potom dam cźi dać hóru žiwjenja."

Schtóž we wěrje swojemu Bohu šwěru dźerži, tón ju dźerži też swojemu bratrej a towaršchej.

Spominamy na padnjenych.

Cźešiny pomnik Augustanow na wojeršim pohrjebnischcźu w Sajeczim lěżu pola Barlina.
(Scherl Bilderdienst, M.)

Potajnosću, kiž mozy dawa, šwěrny być, bě pola naschich bratrow wěra, wěra do modlitwy maczerje, njeslemjena wěra do Božeho wjednistwa a dóhta, ta wěra, wo kotrejž psalmist praji: „Tak wostanu pschego pschi tebi, dokelž mje dźerźiš se swojej prawizu, wjedźeše mje po twojej radźe a pschiwozmjesch mje skónczenje w cźeścź." To bě wěstosć: **Bóh je šwěrny.**

A dyrnjeż dyrbjeli pšes najtolschu cźmu, da nam tola krónu žiwjenja, toho žiwjenja, kotreż žana šmjerć moricź njemóże.

Na rowach naschich padnjenych

tam wonka steji kschiž pschi kschižu. Tam a sem šahaju nad rowniscźacom wyšoki kschiž. Wschě tute kschiže naschej wocźi wjedźetej na tamny kschiž na Golgaczje. Kschiž njeje nam šnamjo šmjerće a sniczenja, ale pschedstaja nam wyšoki spěw wo Božej šwěrnje. Šnamjo Božeho dobycza nad wschej hrosnoscźu a wschěm niskim a njeswjatym: kschiž je šawdamk wěcznjeho žiwjenja, kiž nam s wěcznosće do naschoho cźasa šwěcźi.

Tu dźerźmy žo toho a njedajmy žo šamykać. Wěra, po kotrejž běchu naschi wótzojo žiwi a wumrěchu, njech je też nascha wěra, dźensa a pschezo, hač do naschoho poslednjeho dychnjenja a hač do poslednjeje nuzy naših troschi.

Na wójnskim bitwišću

(Wobras se wšěm k dnjej padnjennych rjekow.)

„Ach, nano, kak je to wschо było — —!" rjekny hólcźej a wudźera wocźi.

„Mnohe su wěcze hischcze pschi jažnym rosumje byli, hdyž hodźiny dołho na krwawnym bitwischcźu leżachu, kaž prajichu, doniž šmjerć jich njewumohi. Schto je jim w tutych šmjertnych wokomikach wschо na mysle pschischło! Ach, nano, kak je to tola tehdom wschitko było."

Pschi tutych hłowach nanowe mieswocźo šnowa wozliwi. Runje tajke hodźiny je šam nawědźił a pschetrak. Wot ranja šedmich hač do wjecźora wokoło dźewjecźich je s rostšelanej nohu na bitwischcźu leżał. Mjes woběmaj frontomaj, wošrjedź granatow a schrapnellow, potajtim wošrjedź wěsteje šmjerće. Tehdom bě hižo je žiwjenjom žo mujednał w tutych hróbnych hodźinach a kaž s dźiwom bu wumóženy. Takle na wieczor rujachu njemdrje schtuki (kanony) a dokoło wokoło rostorhachu cźežše wutiše semju a rynachu dźery do Božeje role.

„Haj, haj — hólcźe! Schto je mi pschi tym takle wschitko na mysle pschischko! — Žyle njenadźijach wschak šmjerć nikomu njepschichło. Hlej, hdyž bo wójna wjedźe, dyrbiš hižo wot wscheho spocźatka s tym licźić, što trasch wjazy ko njewrócźiš. A hdyž potom na froncze dźeń wote dnja nětkrehožkuli lubeho towaršcha šu pabnyc widźał, dha šu na wschо pschihotowany; a žiwjenje wschak skoro niczo wjazy njepłaczi!

A hólcźe, hdyž takle nadobo stanjeny na bitwischcźu leżiš, brjedź swojeje krwe, to njemóżeš tak prawje še hłowami rospowědać, kak to je.

Pschezo sabu šym s lubymaj starschimaj doma rěcźał! Swym jeju troschtował, so njeje wschо tak šle a so matej dźeń hischcze dweju hólcźow a taj so wěcze strowaj domoj wrócźitaj. A dźatkowach so jimaj sa wschu luboscź, kiž běschtaj mi wot małosće wopokasatoj a jimaj wotproschowach, so jeju tak husto rosnjewcź a hnewach. A so rosłonowach s nimaj a jimaj ruku tłóczich a sabu hischcze ras! A wospjet jimaj prajach, so njebudźachtaj so strachowałoj a rudźikoj, hdyž so tola druhim starschim runje tak dźe a wschо stara so sa lud a wótczinu.

Mjeso, hólcźe, widźach so doma a dźeń po domje a statoku a sahrodze, pšes pola, hona a wjesku. Widźach so klecźo jako konfirmanda w zyrkwicźy a pschemyslowach wo wschitkich planach a protykach, kotrež hej jako hólcźej cźinjach. A nětko leżiłch tu a dyrbiłch tak młody wumrěcź? Hač njebuchu so politiske niedorosumjenja hinak dojednać hodźałe, dyžli s tajkim hrubym łonzowanjom. Schto dha so na šwěcze šaminował, so dyr-

---

A. S. Puškin:

Předawaŕ kašćow

Njewidźiš dha wšědnje kašće,
šědźizny mrějaceho swěta?
Deržavin.

Posledni kruch předawarja kašćow Hadriana Prochorowa nakładźechu na pohribeny wóz a rjebłataj konjej wlečeštaj so z nim štwórty raz z Basmanskeje wulicy do Nikitskej, hdźež so předawaŕ přećahowaše z cyłej swojej domjacnosću. Začini klamy, přibi na wrota wozjewjenje, zo je dom na předań a zo so přenaja, a pěši nastaji so do noweho bydlenja. Hdyž so bliżeše k žołtemu domčkej, za kotrymž bě hižo tak dawno žedźił a kiž bě sej skónčnje za šikwanu sumičku kupił, začuwaše stary kašćeŕ ze spodźiwanjom, zo so jeho wutroba ani njewjeseli. Přestupiwši njeznaty proh a namakawši w swojim nowym bydlenju žałostny njeporjad, zdychny sej po starej khałupje, hdźež bě wšitko cyłe wósomnaće lět khodźiło po zawjedźenym krutym porjedźe; naswari wobě swojej dźowcy a žonu jich lěnjosće dła a poča jim pomhać. Bórzy dachu wšo do porjada; khamor ze swjatymi swjećatkami, polcy z nadobu, blido, konopej a łoža stojachu w zadnjej jstwi na připokazanych městnach. W kuchini a přijimanskej jstwi zaměšćichu předawarjowe twory: kašće wšěch možnych barbow a rozměrow, khamory ze žarowańskimi kłobukami, płašćemi a smólnicami. Nad wrotami přičinichu wuwis, zwobrazowacy licateho amorka z wobročenej smólnicu w rucy z napismom: „Tu so předawaja a wupyšuja kašće, jednore kaž też lakěrowane, teź so wupožčuja a stare so wuporjedźuja."

Holcy woteńdźeštej do swojeje jstwički, Hadrian wobkroči nowy domčk, sydny so k woknu a poruči přihotować samowaŕ.

Nazhonity čitaŕ wě, zo Shakespaere, kaž też Walter Scott wopisuje swojich rowarjow jako wjesołych a žortniwych ludźi, zo by z tutymi napřećiwnosćemi sylnišo skutkował na našu wobrazotwornosć. W zajimje wěrnosće njemóžemy wšak jich přikład sćěhować a smy nuzowani wuznać, zo powaha našeho předawarja kašćow dospołnje wotpowědowaše jeho struchlemu rjemjeslu. Hadrian Prochorowič bywaše mjerzaty a čežkeje mysle. Mjelčenje přetorhowaše jenož, hdyž wuplistowaše swojej dźowcy, překwapiwši jej při prózdnym wudźeranju z wokna na nimokhodźacych, abo hdyž wužadowaše přehnatu płačinu za swoje twory na tych, kotříž mějachu njezboże (a druhdy snadź też zboże), zo je trjebachu. A tak sedźeše Hadrian pod woknom srěbało sedmu šalku čaja, a bě, kaž zwjetša přeco, zanórjeny do hłubokeho přemyslowanja. Mysleše na wulki zliwk, kiž bě tydźenja překwapił pohrjeb wusłuženeho brigadnika runje při kotčhowskich wrotach. Mnoho płašćow bě so skónčowało, mnoho kłobukow so zatołkało. Widźeše hižo, zo jeho čaka wjele wudawkow, dokelž běchu jeho stare składy pohribnje drasty hižo w žałostnym stawu. Nadźiješe so, zo sej něšto hódnje nakupi pola starej kupcowej Prjuchineje, kotraž hižo łeto mrěješe. Ale Prjuchina wuměraše na Razgulajskej hasy a Prochorow so boješe, zo mohł so dźědźićeł njedźiwajo swojeho přislubjenja dojednać z bližšej konkurencu, njemějo łóšta, pósłać po njeho takle daloko. Ze swojeho přemyslowanja wubudźi so nahle z třojim swobodnomuleńskim dyrjenjom na durje. „Stó tam?" wopraša so kašćeŕ. Durje so wotewrichu a do jstwy zastupi čłowjek, na kotrymž bě z přenim pohladnjenjom spóznać němski rjemjeslnik, a wjesele so wusměwajo přistupi k předawarjej kašćow. „Wodajće, lubv susodźe", rjekny w tamnej ruskej narěči, kiž je nam dźensa hišće k smjeću; „wodajće, zo wobćežuju ... Chcych so z wami tak khětř hač móžno zeznać. Sym šewc, moje mjeno je Gotlib Sulc a bydlu přez hasu, tamle w tej khěži napřeco vašim woknam. — Jutře woswjeću swój sléborny kwas a prošu was a vašej dźowdźičcy, zo byšće pola mje po přećelsku powobjedowali." — Přeprošenje so přećelnje přija. Předawaŕ kašćow požada, zo by so posydnył a wupił šalku čaja; a wotewrjenosći Gotliba Sulca mamy so dźakować, zo so bórzy tak wutrobnje rozpowědašaj. Kak dha pak wam wobkhod dźe, knježe?" wopraša so Hadrian. — „Che, che", wotmołwi šewc, „tak tak. Njemóžu skorźić. Hačrunjeŕ, to so wě, moje twory njejsu kaž waše: žiwy bjez čriji wunidźe, ale morwy bjez kašća njewobsteji". — „Swjata prawda", přispomni Hadrian; jenož zo, hdyž žiwy nima pjenjez k črijam, tak, njehněwajće so, khodźi bosy; ale morwy prošeŕ wozmje sej też row darmo." Tak bjesadowašaj hišće khwilu; potom šewc postany, wospjetowa swoje přeprošenje a rozžohnowa so z kašćerjom.

Na druhi dźeń z dypkom dwanaćich wunidźe předawaŕ kašćow ze swojimaj dźowkomaj z małymi wrótkami noweho domu a nastaji so k susodej. Njebudu wopisować ani ruski kaftan Hadriana Prochorowa a europsku paradu Akuliny a Darije, wotkhilejo so w tutym připadźe wot wašnja dźensnišich spisowaćelow. Myslu wšak, zo njebudźe zbytne, přispomnjuli, zo běštej holcy w žołtych kłobukach a čerwjenych črijkach, štož so stawaše jenož při swjatočnych přileżnosćach.

Maluške šewcowe bydlenje bě połne hosći, zwjetša němskich rjemjeslnikow ze žonami a towaršemi. Z ruskich rjemjeslnikow bě tu jedyn strażnik, Cuchonec Jurko, kotryž njedźiwajo swoieho skrom-

Kmótr Matej.

Kmótr Matej dźěše móta Jurja wopytać. Njedaloko jeho domu zetka kmótoweho hólca.

„Što nan čini, Józefko?“ praša so hólca.

„Runje chcyše jěść, ale hdyž was za hunami wohlada, stany wot blida,“ wotmołwi wěrnosćiwy hólc.

„A přeco pak?“

„Nó, nan praji, co byšće nam wjele zjědli a poruči maćeri, zo by wšo z blida znosyła.“

„A hdźe pak je to skhowata, Józefko?“

„Husycu je stajiła na kachličku, pleco na kachle, kołbasy z kałom do trujele, kulki na polcy a karanaj piwa pod ławku.

Kmót Matej so dale njeprašeše, wusmja so a z wokomikom stupi přez proh k mótej.

„Witaj k nam!“ witaše jeho mót Jurij. „Škoła zo njejsy khwilku prjedy přišoł, ty by z nami mohł pojěść. Runje dźensa nam wot jědže ničo zbyło njeje, z čimž bychmy ći poslužili.“

„Njemóžach prjedy přiić, luby móto. Po puću sta so mi něšto wjeselokwanjeho.“

„A što, powdaj!“

„Zarazych ći hada. Tón had měješe hlowu tak wulku kaž pleca, kotrež maće na kachlach, tołsty kaž kołbasy, kiž leža zwite na kale w trubjeli, a krwě bě telko, kelkož je w karanomaj piwa, kotrejž tamle pod ławku stojitaj.“

Derje to Matej dokonja. Mót Jurij so za swoju skuposć zhanjbowa. Žona staji jěditło a piće na blido, a wobaj hakle hosća nuceštaj, zo by jědł.

Češka bajka. Božena Němcowa.

Čistota.

Dźěćo dyrbi čiste być
Po duši a ćele,
Dyrbi rjedźić so a myć
A so česać wjele.

Čiste dźěćo spodoba
Čistotnym so ludźom.
W swěće pycha najrjeńša
Čistota je wšudźom. Radyserb.

Kak Hadam zwěrjatam mjena da a wotkel baćon klepotać nawukny.

Kaž bě Bóh Hadama stworił a jemu mjeno dał, stwori wón tež wšě zwěrjata, kiž na zemi su, wulke a małe, ale mjena jim njeda, přetož chcyše słyšeć, kak budźe wóte Hadam zwěrjata mjenować. Bóh derje mjena wšěch zwěrjatow wědźeše, ale wón wótca Hadama počesći z tym, zo wšě zwěrjata před njeho skaza pomjenowanja dla. „Syno Hadamje“, Bóh rjekny, „dam ći něšto za dźěło ze zwěrjatami, kiž sym stworił. Ty daj kóždemu mjeno, přetož wšě maju ći służić, a tohodla maš kóžde z mjenom wołać móc.“ Po Božej přikazni zeńdźechu so wšě zwěrjata před Hadamom, pokłoniechu so před nim kaž před swojim kralom, a Hadam da kóždemu mjeno. Hdyž běchu wšě zwěrjata před wótcom Hadamom přešli, zestupachu so do rjadu, pokłonichu so jemu, zo bychu wotešle na swoje dźěło, kajkež bě jim Bóh přikazał.

Hadam so zruna a dźeše k najwjetšim zwěrjatam: „Słyšće mje, najwjeršaši, přikaznju wam, zo kelžbnjeće, kóžde na swojich poddanych, zo kóžde zwěrjo wěste rjemjesło nawuknje a so z nim zabéra: jene nječi spěwa, jene hwizda, jene z křidłomaj šumi, druhe něšto z rukomaj a nohami dźěła. Skrótka, kóžde ma nawuknyć, štož zamóže, ale něšto dyrbi rozumić, njech je rjemjesło najnižše, wuknyć dyrbi. Za štyrceći dnjow so na tymle měsće zeńdźete, zo by mi kóžde zwěrjo swoju zamóžnosć pokazało. A wy poddani, sće słyšeli, što sym wašim wyššim přikazał. Kóžde z was ma posłušnje rjemjesło nawuknyć, kotrež najwyšši je wuči. Stóž by do štyrceći dnjow někajke rjemjesło njenawuknył, wězo so před cyłym zhromadźeństwom wohańbi, dokelž njeje ničo nawuknył.“

Na to zwěrjata woteńdźechu, a kóždy z najwyšších prócowaše so swojich poddanych někajke rjemjesło nawučić. Z tym so dźewjećatřiceći dnjow miny, a wyšši kazachu zwěrjatam do stadłow so zbožeć, kóždy družinje do wosebiteho stadła zo bychu k wótcej Hadamej wotešle a jemu pokazale, što su nawukle.

Najwyšši baćon jenički bě zabył swoje baćony něšto wučić, ale zbožo bě, zo zasłyša, kak so druhe zwěrjata do hromady wołaju, zo bychu k wótcej Hadamej šle a pokazale, što su za štyrceći dnjow so nawučile. „Smilny Bože, pomysli najwyšši baćon, jako pytny, zo bě Hadamowm přikaznju zabył, zo to nastajnosći hady a žaby pózeram a při tom zabywam swoje baćony někajke rjemjesło nawučić; to je rjany kał, kak ta wče před wótcom Hadamom wotběhnje, ja so njekrasnje wohańbju.“ Z tymi myslemi doleća k hnězdu a poča přemyslować, kak by započał, zo swoje baćony hišće někajke rjemjesło nawučił, zo by před wótcom Hadamom so hańbje zminył.

W tej khwili zlětowaše dypak (žołma) z drjewa na drjewo a dypaše do skory, zo by mrowje wušerił a spóżerał. Wón chcyše ze swojej čeledźu też wótcej Hadamej so předstajić a tele rjemjesło pokazać.

Zamysleny baćon słyšeše, zo žołma dypa: Tak, tak tak a spyta hnydom ze swojim pyskom klepot, ale tak kaž žołma to njezamó, dokelž słyšeše jeno žołminy wothłós z blizkeje hory a jeje tak, tak, tak zezda so jemu klak, klak, klak. A wón spyta tak, ale z jeho pyskom to klinčeše klep, klep, klep. To so jemu lubješe tuž zawoła baćony a nawuči je klepotać, a nazajtra zbožechu so k wótcej Hadamej ze swojim klepotom.

Na štyrcetym dnju zhromadźichu so wšě zwěrjata pola wótca Hadama a zestupachu so po stadłach. Wóte Hadam so kóždeho woprašа, što je nawuknył. A porjadu wšě swoje skntki pokazowachu. Law přeni ruješe a tak sylnje, zo so wšě zwěrjata stróžichu. Tuž jeho Hadam wšěm zwěrjatam za krala postaji. Wosoł to widźo lawej zawidźeše a zaru też z cyłej mocu, ale žane zwěrjo so njepostróži, a Hadam jemu drje ruć dowoli, tola tak, zo nikoho njezastróži. Tohodla wosoł stajnje rei, zo by zwěrjata nastróžił myslo, zo móže runje tak derje kaž law. Po nim wšě druhe zwěrjata swoje wumělstwo pokazowachu: jene spěwaše, jene hwizda, jene mjece z křidłomaj, druhe z nohami, a tak kóžde pokaza, što dokonja, naposled też baćony swoje klepotanje.

Te zwěrjata pak, kotrež ničo nawukle njeběchu, zasudźi wóte Hadam na wšě časy k němoće. A woprawdźe tak zawostachu wšě zwěrjata při swojich mjenach, kotrež bě jim Hadam spožčił, a při tych wumělstwach, kotrež běchu tehdy nawukle, a wot tehdy dnja hač do dźensniša a do kónca swěta někotre spěwaju a tak mjez sobu rěča a sebi rozumja, druhe pak něme wostawaju a sej jenož ze znamjenjenjemi roznmja.

Bołharska bajka. M. N.

Spodźiwne hrónčko.

Mas wedzec, zo sy ze serbskeho rodu,
A cuc a cinic mas tuz, kaz sej zada
Serb. Pre co wulke morjo wecna zwada
Jeł Dokelz ze wsech rekow mesa wodu.

Cisinski.

Wrjeczeńza.

Jene ł nafwužitnischich šwerjatkow, kotrehoż so ludźo pak tola boja, je wrjeczeńza. Pokaża so wona nětkuli, dha do njeje ł kamjenjemi mjetaju a ł kijemi bija, jako bychu šmijtju pšeheł hobu měli. Wona je po prawom jenoż jejchcjerza bjes nohow. Dokelž pak so tak had po brjuschu dale šunwa, so jeje bóle hacz cjornoho boja. To je wopak. Wona je wužitna a šiwi so ł mrawkami, šdlinkami a druhej schtódnej njerozdju. Druhdy ju też w blischtschi kotczow nadeńdźech. Wona pak je tam šwjetschka tehdy, hdyž pczoły trutwy tonzuja a je ł kotczow mjetaju. Wrjeczeńza so jara pschisporja; pschetoż hdyž wrjeczeńza wulehnje 15—20 młodych, tšy so po nětkotrych dnjach hižo same šiwja. Tuž njeczim wrjeczeńzam ničzo, a hdyž so tas, hdyž so psches lischze šunwa, je strózischa, dha njewšmi jej to ša schto!

Pózaj (ł wjeršnemu hólzej): „Ssy ty widźał, hacz je ti kładło padło?“ — Mały hólcej, tšy w ruzy pukawu dżerži, tschepotajo: „Nę, tnjes pólzajo, šym jenoż do wrobtitow šdelał!“

neho postajenja běše rozumił, sej dobyć wosebitu hosćićelowu přikhilnosć. Pječadwaceći lět zastawaše swěrnje a pócciwje swoje zastojnstwo, tak kaž postilion Pogorelskeho. Wulki woheń lěta dwanateho, zničiwši swjate hłowne město, njebě ani jeho žołtu strażnu budku přelutował. Ale hnydom po zahnaću njepřećela zjewi so na jeje měsće nowa, tajka šćra z běłymi stołpikami w dorskim stylu, a Jurko znowa wokoło njeje khodźeše w swojej suknjanej uniformje. Znaty běše wulkemu dźělej Němcow, blizko Nikitskich wrotow bydlacych; někotrym z nich so samo zeńdźe, zo pola Jurka z njedźele na póndźelu přenocowachu. Hadrian so z nim hnydom zezna jako z człowjekom, kotrehoż drje budźe prjedy abo pozdźišo trjebać móc, a hdyž so hosćo k blidu sydachu, sydnyštaj so pódla sebje. Knjez a knjeni Šulcowa a jeju dźowćička Lotchen, wobjedowachu z hosćemi, kazachu k jědźi a zdobom pomhachu kuchařcy posłužować. Piwo běšeše z čurami. Jurko jědźeše za štyrjoch a Hadrian njewosta za nim; teć jeho dźowcy so gratu přimaštej. Němska rozmołwa bywaše z khwilemi přeco žiwiša. Nadobo poprosy hosćićel wo měr a wočiniwši ze smołu zalepjenu blešu, přednjesy wótře po rusku: „Na strowosć mojeje dobreje Luizy!“ Šampańske (tajka bóle lohka družina) so ješćeše. Knjez toho domu wokoši nježnje młódne ličko swojeje štyrćećilětneje přećelnicy, a hosćo wjesele připiwachu dobrej Luizy. „Strowości mojich lubych hosći!“ zawoła knjez domu, wućahujo kork druheje bleše; hosćo so jemu dźakowachu a znowa wupróżdnjowachu šklenčy. Nětk sćěhowachu připića jene za druhim: pijachu na strowosć kóždeho hosća wosebje, pijachu na strowosć Moskwy a cyłeho ducenta germanskich městačkow, pijachu na strowosć wšěch stawow a worštow docyła a kóždeho wosebje, pijachu na strowosć mištrow a jich pomocnikow. Hadrian horliwje tutkaše a tak bě so rozwjeselił, zo sam někajki žortny připitk wunjese. Tu pozběhny škleńčku jedyn z hosći, tołsty pjekař a zawoła: „Na strowosć tych, za kotrychž dźěłamy, unsere Kundleute!“ Kaž wšitke, so tež tutón namjet zahorjenje přija. Hosćo so počachu jedyn druhemu pokłonjeć, krawc šewcej, šewc krawcej, pjekař jimaj wobeměj, wšitcy pjekarjej a tak dale. Srjedź tuteho powšitkowneho klonjenja skrikny Jurko, wobročeny k swojemu susodej: „Nó tak, batjuška, pij na strowosć swojich njebočičkich!“ Wšitcy so zasmjachu, tola předawař kašćow čuješe so ranjeny a pokhmuri so. Nichtó so wo to njestarașe, hosćo pokračowachu w tutkanju a hižo zwonjachu k nyšporu, hdyž wot blida stawachu.

Hosćo rozeńdźechu so pozdźe a zwjetša khětro rozwjeseleni. Tołsty pjekař a knihař, kiž měješe mjezwoćo, kaž by rjekł, zo je z čerwjeńkojtym safianom počehnjene, wotwjedźeštaj Jurka pod pažu do jeho strażneje budki, mějo so po ruskim přisłowje: spłačeny dołh — čestny dołh. Předawař kašćow wróći so domoj pjany a rozzlobjeny. „A to tak, na moju dušu“, mysleše wótře, „čehodla by njedyrbjało być moje rjemjesło runje tak čestne kaž wšě druhe? Je dha předawař kašćow někajki kat? Ja jim budu za błaznja, basurmanam, nic? Ha snadź być předawař kašćow někajki swjatočny čiban? Chcyh jich přeprosyć, hosćinu wuhotować k česći noweho domu, ja so jim wohladam! Přeprošu sej tych, kotrymž dźělam, njeboćičkich prawosławnych.“

„Što to rěčiš, batjuška!“ rjekny žona, kiž jeho runje skórnje zuwaše. „Što maš w myslach? Sćiń sej kŕiž! Stó by sej chcył morwych do noweho domu přeprosyć!“ — „A budźeš widźeć, zo přeprošu“, pokračowaše Hadrian, „a to hnydom jutře. Podwólnje prošu, moji dobroćeljo, přińdźće ke mni jutře wječor na hosćinu; pohosću was, z čimž je mi Bóh žohnował.“ Po tych słowach přewali so kašćeř na ložo a dołho njetraješe a smorćeše.

(Skóńčenje sćěhuje.)

Wuznamny wukónc 4. sakskeho burskeho dnja

4. sakski burski dźeń, kotryż bě nimo měry derje wopytany, je so hrjedu popołdnju ſ wulkej shromadźiznu we wšěch městnoscach skónčił. Pschi dostónčnej shromadźiznje rěčeschе prof. dr. Woermann ſ Halle wo hospodarskich praschenjach we wobłuku 4lětneho plana. Nadawki ratarskeho wupłodźeskeho programma žu scežowaze: Wjetschе naplahowanje pizowadłow bohatych na schrobje (schterzy) a běliku, so by so mohła powjetschicź produkzija skotu, a tak so pomjeńschicź mohł dowos sežiwjeńskich potrjebow sa skót, dale smóznjenje żurowinowych sakładow sa shotowjenje margariny ſ wjetschim plahowanjom wolijowych płodow, wjetscha produkzija nicjowych rostlinow (lena, konopeja) a samóscenje saſtaranja ſe selenitu a ſe żadom. W dalschich żwojich wumjeńenjach sadběrasche so rěčnik podrobnje se saſtaranskimi njedostatkami. Najważnischi njedostatk, žu pizowadła, kotreż w poſlednich lětach w pschirodku wumrěwaja 3 hač 4 millionow tunow żitneje hódnoty. Rěčnik pokasa potom pucze, kotreż maja so w jednotliwych krajach nastupicź, so by so niedostatk na pizowadłach smjeńschił, a kotreż žu na sakładze pschirodnych a hospodarskich wuměnjenjow wschelakore. Sakska ma we wobłuku němskeho ratarstwa wožebite stejnischcžo. Tu wuczinja podźěl pizowadłow pornjo druhim ſ role dobytych rostlinow jenoż 25 proz. pornjo 33 proz. w statnym pschereźku. Wunoschi pak je niedźiwajo pomérnje hubjenych pódow tola psches pschereźt. Rozbudźeze pak je tu wulki wobstatk dejeneho skotu a żwini, kotreż pschi dejnich krumach 35 proz. a pschi żwinjach 90 proz. statneho pschereźka pschekrocuja. Sakska je potakim potrěbna na pizowadłach a tehodła maja so tu wulke nadawki dopjelnicź. Po nim rěčeschе krajny burski wjednik Körner jako poſledni ſ rěčnikow. Pokasa na to, so je so burstwo dospołnje a krucže do nazionalsozialistiskeho statneho apparata saſtorniło. Mjes tym so wótsche we lěcze 1927 němske ratarstwo jenoż 66 proz. wschěch němskich sežiwjeńskich potrjebow sama wupłodźiła, dźe někto wo to, so potriebu wulkeho luda sami krużemy. Hižo smy tutón nadawk krucze sapschimnyli: W lěcze 1936 kwótschmy hižo 83 proz. wscheje sežiwjeńskeje potrjeby sa němski lud. Krajny burski wjednik skónczi swoje wuwjedźenja ſ tym, so budże tójdy bur sawěsćе we wobłuku 4lětneho plana wiazy wupłodźecź a wupłodźenje lěpje swužitkowacź. Burstwo je pokasało, so wulke nadawki mańnje bjerje. S postrowom na wjednika a ſ narodnym hymnomaj ſo 4. sakski burski dźeń skónczi.

Bohaty honťwjeſki dobytk Göringa w Bialowiczu.
Ministerski pschedźynda generalny wyschk Göring měješe w Pólſkej na honťwju wurjadne shożo. S na prěnim dnju wuscherjenych 4 wjelkow tſeli sam 3 a nimo toho dweju kundrosow. Generalny wyschk Göring a statny president Mościzki w Bialowjeſkich lěsach psched dźelom honťwjeſkeho dobytka. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Mjeſynarodni frontſzy wojowarjo pola Adolfa Hitlera. Sstrjedu wjednik a statny kanzler Zobuſtawy ſtajneje mjeſynarodneje kommiſije frontſkich wojowarjow we Hórſtim dworje w Hornim Salzbergu pschija. Frontſzy wojowarjo pschebywachu někotre hodźiny dołko pola wjednika. Tu rosmołwja so wjednik ſ presidentom kommiſije Carlos Delcroix.
(Presse-Illustrationen Hoffmann, M.)

Nowa póſtka ſnamka.
Pschi ſkładnoſczi 4lětneho wobſtacza ſwjatka ſa ſtatny powětrowy ſchkit němſkostatna póſta wožebite ſnamki ja 3, 6 a 12 pf. wuda. Nowe ſnamki, kotreż budża we wobmjeſowanej měrje wot 3. měrza 1937 so na póſtſkich hamtach wudawacź, pokaſuja tutón wobras, kotryż je prof. drs Ludwig Hohlwein nacžiſnył.
(Scherl Bilderdienſt, M.)

Karel Čapek:

Symješka

Někotři praja, zo so tam ma dodać drjewoweho popjela, mjez tym zo druzy to zaprěwaju; někotři doporučuja trochu žołtcheho pěska, dokelž pječa wobsahuje żelezo, mjez tym zo druzy jón wotradźeja z teje jednoreje pričiny, zo pječa wobsahuje żelezo. Druzy zaso doporučuja čisty rěčny pěsk, druzy lutu pochowinu a hišče druzy rěz. Skrótka připrawjenje pódy za symješka je wulke potanjstwo a kuzłaſski wobrjad. Ma so k njej dodawać marmjeloweho procha (ale z wotkel jón wzać?) tśiłětneho kruwjaceho hnoja (tu njeje jasne, ma-li to być hnój tśiłětnych kruwow, abo tři lěta stary kruwjacy planc), ščipki čerstweho knotwišća, na proch rozmjećeneho jila ze starych njepalenych cyhelow, Łobjoweho pěska (ale nic Woltawskeho), tři lěta stareje pódy ze skleńčnišca a snadź hišče pjerśče ze złoteho paprója a horšče pódy z rowa wobješeneje knježny; to wšo ma so prawje změšeć (zahrodniske knihi njepraja, hač při młodym abo połnym měsačku abo w nocy Filipa a Jakuba), a hdyž tutu potajnu pódu nasypaće do kwětkowcow (namočenych we wodźe, kiž tři lěta na słóncu steješe, na kotrychž dno daće wuwarjene črjopy a kus drjewoweho wuhla, přećiwo čomuž wšak zaso su druhe awtority), hdyž potajkim tole wšo wukonjeće, dźiwajo při tym na sta předpisow, kiž so mjez sobu zasadnje rozeznawaju, štož cyły wobrjad jara počeżuje, możeże přistupić k jadru wěcy, mjenujcy k wusyću symješkow.

Štož nastupa symješka, su někotre podobne na ščipak, druhe na swětłuške a płowe hnidki, druhe na swěćate a čornobrune pkhi bjez nóžkow; někotre su splacnjene kaž pjenježki, druhe kulojte a nadute, druhe ćenke kaž jehlički; kŕidlate, černite, drobne kaž słónčne próški. Wobkrućuju, zo je kóžda druzina hinaša a kóžda je spodźiwna: žiwjenje je zamjatane. Z tuteje wulkeje khocholateje potwory ma wurosć nizki a suchi wósćik, mjez tym zo z tuteje žołteje hnidki pječa wuńdże tučny, hobrski cotyledon. Što mam činić? Njewěrju tomu.

Derje, sće wusyli? Sće-li kwětkowcy postajili do liwkeje wody a je pokryli ze skleńcu? Sće-li zawěšeli wokna přećiwo słóncu a je zawrjeli, zo by wam wo jstwje nastała tepjetniska ćoplota štyrceći stopnjow? Potajkim derje, nětko so započina wulka a horliwa dźeławosć kóždeho symjenjerja, mjenujcy čakanje. Přepoćeny, bjez kabata, bjez laca a bjez dycha skhili so čakać nad swojimi kwětkowcami a wućahuje z wočomaj khocholki, kiž maju zeskhadźeć.

Prěnjeho dnja so ničo njepokaże; a čakaš so přewaluje w nocy we ložu, njemóże so dočakać ranja.

Druheho dnja so na potajnej pódze zjewi ćeć płesnje. Cakaš nimale wótře juska, zo to hižo tu je, a pěstoni prěnju sadźeńku kaž wóčko we hłowje.

Stwórtcheho dnja, hdyž tón khochoł hižo je docpěł njemóżneje dołhosće, wotuća w čakarju njeměr, hač to tola neje njerodź. Bórzy so pokaże, zo tutón strach běše woprawnjeny. Stajnje to dołhe a ćenke, štož wurosće w kwětkowcu, je njerodź. Kaž so zda, je to někajki zakoń přirody.

A hlej, wósmeho dnja abo hišće pozdźišo, tak kaž ničo wo to, w někajkim potajnym a njekontrolowanym wokomiku (přetož nichtó to nihdy njewidźeše a njelepješe), so scicha wotewri póda a zjewi so prěni khocholk. Stajnje sym sej myslił, zo rostlina rosće pak ze symješka dele kaž koruśk, abo ze symješka horje kaž zelišćo z běrny. Praju wam, zo tomu tak njeje. Nimale kóžda rostlina rosće pod symješkom horje, zběhajo swoje symješko na hłowje kaž čapku. Předstajće sej, zo by dźěćo rostło nošo při tym na hłowje swoju mać. Je to hotowy dźiw přirody; a tutón atletiski kusk přewjedźe skoro kóždy khocholk. Zběha symješko z dale khrobliším spaženjom, dóniž jeneho dnja jo puści abo ćisnje; a nětko tu steji, nahi a kipry, zasadźity abo suchi, a ma horjeka dwaj tak směšnaj lisćikaj, a mjez tymaj dwěmaj lisćikomaj so potom něšto pokazuje. —

Ale što, to wam hišće njerjeknu; tak daloko hišće njejsym. Staj to jenoż dwaj lisćikaj na błědej nóžcy, ale je to tak dźiwne, je w tym telko přeměnjowanjow, pola kóždeje rostlinki je to hinak — što sym to chcył rjec? Hižo wěm, ničo; abo jenoż to, zo je žiwjenje bóle zašmjatane, hač sej něchtó może předstajić.

Přełožił Bobak
z knihi „Zahrodkarjowe lěto".

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Reminiſcere, dźeń wopominanja rjekow, 21. małeho róžka 1937.

Po zwłym Budyſkim ſyrkwinſkim wokrjeżu ſo njedźelu Reminiſcere ſa wojeńſkich zawołanych a wotkładanje wójnſkich rowow kollekta sběra, kotruż je krajnoſyrkwinſki hamt w Drježdźanach postajił.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej ſyrkwi rano 1/2 8 hodź. ſarař lic. Ludwig predźuje. Syrkwinſki khór ſpěwa. Dop. 1/2 12 hodź. smeje ſarař lic. Ludwig kemſchenje ſa dźěći. Wjecžor 1/2 6 hodź. 128. duchowna wjeczorna hudźba „Wopomnjeczu morwych ſwětoweje wójny". — W Marijnej a Marczinej ſyrkwi smeje dop. w 9 hodź. ſup. Berg wojeńſke kemſchenje. Syrkwinſki khór ſpěwa. Syrkej deleka je jenicžki ſa pschiſtupnikow wojeńſkeje mozy poſtajena, wožada ſo proſzu, ſo by ju na ſlubje ſeſydała. Dop. w 11 hodź. smeje ſarař Große kemſchenje ſa dźěći. Pop. w 3 hodź. ma ſarař Paul kſchcženja. Wjecžor w 6 hodź. smeje ſarař Paul předowanje a po nim Boże wotkazanje. — Póndźelu wjecžor we 8 hodź. hodźina Młodreho kſchiża w Lutherſkim domje. — Wutoru pop. 1/2 3 hodź. nutrnoſcj ſa njedźelnicže w Pětrowſkej ſyrkwi. Wutoru wjecžor we 8 hodź. w Marijnej a Marczinej ſyrkwi wožadny ſpěwny wjecžor. Proſzy ſo, zo bychu ſo ſpěwarſke a žołte ſeſchiwki „Němſke ſyrkwinſke kěrluſche" ſobu pschinjeſle. Biblijska hodźina w Lutherſkim domje dla wobdźělenja na wožadnym ſpěwnym wjecžoru wupadnje a ſo wutoru 2. měrza wotmeje. Wutoru wjecžor we 6 hodź. smeje ſarař Schneider biblijſku hodźinu ſ roźrecžowanjom ſ pomocznikami. — Sstrjedu wjecžor we 8. hodź. smeje ſarař Vogel póſtne kemſchenje w Marijnej a Marczinej ſyrkwi. — Schtwórtk pop. 1/4 hodź. mijſionſke ſchijerſke towarſtwo we wožadnej diakoniji.

S **Bukez.** Rano we 8 hodź. ſerbſke a 1/2 10 hodź. němſke kemſchenje. — Wumrěła: Ida Bertha ſwud. Schmidtowa todź. Hauptez, wobydlerka w Cjornowje, 34 lět, 4 měſ. a 2 dnjej ſtara.

S **Huſki.** Dop. w 9 hodź. němſke předowanje a 1/2 11 hodź. kemſchenje ſa dźěći.

S **Rakez.** Dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, pop. w 4 hodź. ſerbſka ſpowědź w Schcžejnjy. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańſcha nutrnoſcj; wjecžor we 8 hodź. wjecžor ſonow w Rakezach. — Wutoru wjecžor we 8 hodź. wjecžor ſonow w Hermanezach.

S **Hornjeho Wujezda.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ſwjedźenſke předowanje, 1/2 11 hodź. kemſchenje ſa młodźinu (wokrjeżny poruczeny Uthoff pschindże). — Sstrjedu wjecžor biblijska hodźina na farje.

S **Wjelećzina.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje (ſyrkwinſki khór, poſawniſka hudźba). Pop. 1/4 hodź. ſerbſka ſpowědź.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. ſpowědź, w 9 hodź. němſke a 1/2 11 hodź. ſerbſke ſwjedźenſke Boże ſłužby. 1/2 11 hodź. dźěćzſkemſchenje w Kſchiżnej ſyrkwi. W 9 hodź. hłowne Boże ſłužby w Kulowje. W 12 hodź. ſerbſke kſchcženja. Pop. w 2 hodź. němſke kſchcženja.

S **Wulkich Sdźarow.** Rano 8,30 hodź. němſke Boże ſłužby we Wulkich Sdźarach, w 10 hodź. němſke hłowne Boże ſłužby we Werminghoffu. — Sstrjedu 24. februara wjecžor 7,30 hodź. němſka biblijska hodźina w Mucžowje. — Schtwórtk 25. februara wjecžor we 8 hodź. ſerbſka pósnińska pobožnoſcj we Wulkich Sdźarach. — Pjatk 26. februara wjecžor we 8 hodź. biblijska hodźina we Werminghoffie.

Zyle jednorje. Moleř: „Ale, hnadna knjeni, kak mózu ſ tuteju fotografiju jemu podobny wobras mołowacź? Jena je ſ lěta 1910 a druha ſ tutoho lěta!" — Knjeni: „Ow, mojeho hłowu ſ lěta 1910 a draſtu ſ tamneje fotografije wzacź."

Hospodařski kučik

Kelko kisaleje picy je skotej wužitne?

Wšelacy, kiž su sej wulke sila natwarili, su toho mėnjenja, zo móža skotej w zymje jenož kisalu picu dawać. To pak je wopaki! Kisała pica njeje nihdy čerstwa pica, je jenož jeje zamanje. Kisała pica žada sej potajkim přidawanje syna, slomy atd. Runjež kaž njemóžeš človjeka z lutym kisykałom zeživić, tak też nic dójnu kruwu jenož z kisałozelenej picu.

Jako wužitna je so sčěhowaca mnohosć na dźeń wupruhowała:

1. zakisane běrny za: 1 konja 12—13 kg, 1 howjadło přez lěto stare 12—13 kg, 1 wowcu 2—3 kg, 1 swinjo niže centnarja 5 kg, wyše centnarja 7—8 kg.
2. Zakisana zelena pica: 1 dójnu kruwu 25—30 kg, 1 młode howjadło 12—15 kg, 1 swinjo 4 kg, 1 wowcu 2—3 kg, 1 kokoš 50 gr.

K tomu so dawa za doroščene skoco 30—50 gr. krydy na dźeń.

Hdy hnójimy k nazymskemu ječmjenej?

Husto słyšimy prajić, zo nazymski ječmjeń jara wjele hnoja žežerje, w poměru k jeho słabym koruškam a dźiwajo też na to, zo za krótši čas narosče, dyrbjał potajkim mjenje hnoja přetrjebać. Trjeba pak wjele, a to wosebje dusyka.

Wěsty němski wučenc je tuto prašenje nadrobnišo přepytał a je přišoł mjez druhim k spóznaću, zo nazymski ječmjeń najwjacy dusyka w naléću přetrjeba. Praji, zo dyrbjał so dusyk naléto po možnosći hižo w februarju a měrcu dawać, dokelž zasadnje tehdy najlěpje skutkuje, hdyž zróst započina a dusykowy wutk so móže hnydom předźełać. Jako idealny hnój za to ma mjenowany wučenc Kalkammonsalpeter, dźiwajo na jeho přiměrjenu płaćiznu. Wón dale praji, zo sej nazymski ječmjeń ze wšěch žitow najwjacy dusyka žada. Přemało skoduje jemu wjacy hač přewjele. Wón też, hdyž leži, telko na wunošku njezhubi, kaž na př. druhe płody. Tohodla dyrbjało so k nazymskemu ječmjenej bohaće z dusykom hnojić.

Wotstrońće škódne hriby na štomach.

Skoro na wšěch druhich našich štomow mózemy z časami tak mjenowane štomowe hriby wobkedźbować, kiž na kóždej stronje rostu, so ze štomoweje mjezy žiwja, štomam samym pak při tom jara škodźa, haj druhdy samo dočasne zhinjenje zawinuja. Je to zwjetša tak mjenowany trubkaty abo dźěrkaty hrib, druhdy też znaty wjerbowy hrib (Porling) a hišće druhe; su zwjetša šwablojte abo cyle čmowe a skóncuja driewo pomału ale wěsće. Hdźež tute škódniki namakaš — zwjetša sedźa tam, hdźež je štom zranjeny abo dźěrawy — wudypaj je z błóckom a zamazaj dźeru derje z driewowym abo wuhlowym kołmazom abo z dobrym 10 procentowskim karbolinom. Nětkole zymje maš tomu khwile a njedyrbjał na to zabyć. Často ći wichor wjeršk abo sylnu hałzu wottorhnje, dokelž bě škódny hrib prjedy na městnje, hdźež je so wotłamała, driewo přetočił.

Jendźelski kał.
(Markstammkohl.)

W zańdźenym lěće je so pola nas wysoki zeleny kał (Markstammkohl) sylnje rozšěrił. Budźemy jón serbscy mjenować z krótka jendźelski kał, dokelž je z Jendźelskeje k nam přišoł. Tuta nowa pica je pola našich hospodarjow hižo jara woblubjena, štož sej woprawdźe też zasłuži; ma w sebi wjele bělkow a wysoku hódnosć skroba (šterki) a wudźerži też khětro zmjerzk. A byrnjež tola raz zmjerznył, móže so też potom hišće wužić, z tym zo jemu damy zakisać, při čimž skoro nicło na hódnosći njezhubi, město teho, zo na př. kukurica přez zmjerzk w swojej hódnosći přisadźi. Jendźelski kał doporučuje so wosebje jako překhódna pica, hodźi pak so też hišće na šćerniščo sadźeć a potom do zymy khować. Najbóle so dawa w pózdnjej nazymje, hdyž je pjeluška, kolij a druha zelena pica wša, potajkim prjedy hač z runklicu započnjemy. Symjo dostaneš w kóždej symješkarni, tola žadaj sej zeleny jendźelski kał, dokelž wše druhe družiny, kaž módroćeŕwjeny abo Jersey Kale, ani tajku mnohosć, ani hódnosć a wutrajnosć přećiwo zmjerzkej nimaja. Jeho jendźelske mjeno je: „Kale Marrow Stem Green“. Najlěpje rosće na wložnej dobrej roli, hnoja žada sebi kaž runklica wjele, to réka: wjacy daš a rjeńši maš. Štož jón dotal hišće sadźał njeje, njech na kóždy pad lětsa pospyta z najmjeńša z nětkotrymi rynčkami! Hodźi so wězo też na rune sadźeć, ale skěrje prawje rědko hač přehusto.

* * *

Rozwučowace drobnosće

Puknjene jeja hodźa so warić, zawalimy-li je **kruče** do žiđźaneje papjery a do wody trochu sele **přidamy.**

Zmjerzajene jeja położ do zymneje wody a **přidaj** na **liter** 2 **łžicy** sele. Tak su zaso k wuživanju **khmane.**

Hač je jejo woprawdźe čerstwe? Dótkni so z jazykom **wobeju** końcow; jedyn **kónc** je zymny, **druhi** copły.

Jeja se w čopłych dniach nieskaža, hdyž se do sele **połoža.**

Nowy serbski rozhlad

Sobotu 20. februara 1937.

Wčerawše kurwy w Barlinje

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,175	100 českosł. krónow	8,656
100 šwajc. frankow	56,74	100 franc. frankow	11,585

Barlińska burša 19. februara 1937. Kaž hač dotal khětro wobmjeńšowany wobkhod na akcijowych wikach měsćiše wjeršera poměrnje přihěšelne wobličko, dokelž so bankowske klientela z mjeńšichimi kupowanšimi přihěšałami wobdźěli. Bjes dwěla jedna so tu wo srědki, na kotrež bě so dividenda wupłaćiła. Tutu krutu tendenzu podpjerała też wočakowanja, so mulkobanki derje wotłamknu. Też pola Vereinigte Stahlwerke so i dobrym wunoščkom liči. W kurju wšěch přihěšenjow so pornjo přihěšenjow dnjam njeńšu mulke. Na rentowych wikach so kurjy spadźa strucháchu.

Barlińske žitne mulkowiki. Też posledni dźeń na žitnych mulkowikach tutoho tydźenja měsćiše jara měrny wobkhod. Polěćenja ležy doňahachu, so buchu bóžnu potrjebu krnje, ličii pak so hižo w přichodnym tydźenju se žiwšichimi wobkhodami, dokelž so to polěćenja pola žitnych hospodarskich swjatkow trochu powješćiše, šćitaj na to pokazuje, so chže ratarstwo w poslednich dnjach swoje barbarińske wotedacia dopjelnicz. Też su so poměrny na rěkach połěpšiše. S khlěbownych žitow so wobsebje pšenica pyta. Na wikach i pizowanšimi žitami njeje skoro jadła žanych wobrotow. Też i ječmjenjemi sa piwarńje a industriju je wobkhod jara malv. Hač runjež so też strenje kaikoicie kupuja. S mukow so wosebje pšenične muki pytaja a wobkhod by pichi trochu wurunanišchim sastaranju młynow wjele wjetšie rosměry měł.

Nětotre płaćišny i Drjezdźanskich wikow.

Husiny, sarčane 1.15—1,30 hr., kački, sarčane 1,10 hač 1,20 hr., kury, stare, sarčane 1—1,10 hr., kury młode, sarčane 1.10—1.20 hr., karpy 1 hr., tiny 1,60 hr., jabłuka 15—60 pj., běrny, po puntach 4—5 pj., koboda, jedina 80—85 pj., wobła 10—12 pj., třěšeń 70—80 pj., šalotej, ćerćak 25—30 pj., bily kał 8—10 pj., čerwjenny kał 8—12 pj., šwdrobity kał 25—40 pj., jelšerji 10—35 pj., pětršilka, walcał 5—7 pj., tomaty 60—70 pj., rapunzki 0,80—1 hr., rjenwjeń 40—45 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 9½—14 pj.

Wčerza płaćišny w Barlinje zeninać

pšenicy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožki W 8: 8,30 hr., W 11: 8,45 hr., — jačmjenja G 7: 8,45 hr., G 9: 8,70 hr., — wowsa H 10 7.85 hr., H 13: 8.30 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny na złotej hriwnje.

	19. 2.	18. 2.		19. 2.	18. 2.
Pšenica	212,0	212,0	rum	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	wolej	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre hriny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte luniny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenič. muka	27,50	27,50	lany wosušk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanc.	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. krnški		
ržane „	10,10	10,10	seno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšenič. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizny za pšenicu za wuplodźenja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźenja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźenja 7: 169,0 9: 174.0
Płaćizna za wows za wuplodźenja 10: 157.0 13: 166.0

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

19. februara 1937 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 78.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rěžneje hódnosće hač do 6 lět 43
Młode mjasne, niewukormjene, starše wukormjene . . 39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . 34
Mjenje picowane wšěch starobow . . . . . —

Byki: 121.

Połnomjasne, wurosćene, najwětšeje rěžneje hódnosće . 41
Połnomjasne, młódše 37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . 32
Špatne . . . . . —

Jałojcy a kruwy: 1073

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rěžneje hódnosće 41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rěžneje hódnosće hač do 7 lět 37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 20—23
Mjenje a špatnje picowane . . . . . —

Ćelata: 1932

Najlěpše wukormjene (1. družiny) 63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.) 53
Špatne (3.) 38

Wowcy: 3408.

Młódše a starše wukormjene (5. družina) . . . . . 40—42
Starše wukormjene (6.) . . . . . 35—39
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.) . . . . . 24—33

Swinje: 10921.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare 50
Wukormjene 50
Mjasne 50
Špatne . . . . . —
Rancy a kundrowe 50

Prohnowkowańske płaćizny w Budyšinje

20. februara 1937 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		namišše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjace mjaso z kośemi	1 kg	1,54	1,68
Čelace mjaso	1 kg	2,08	2,40
Skopjace mjaso	1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 kg	1,62	2,16
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,08
Pšenična muka	1 kg	0,40	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jadźene běrny	1 kg	0,09	0,10
Rais	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jódźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,10	0,12
Jódźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,48
Kamjeńśne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,20

Twora		Němski wupłod płaćizna pf.	Najwyša płaćizna pf.	Twora		Němski wupłod płaćizna pf.	Najwyša płaćizna pf.
Boby (Bony)	punt	—	—	Solotej	łopječ	—	25
Hroch	„	—	—	Šćerbak	„	15	30
Kórki za solotej	„	—	—	Kosćedło	punt	—	35
Kórki k nakładź.	„	—	—	Seler(i)	štuka	—	—
Kórki (žonon.)	„	—	—	Seler(i)	punt	—	30
Zydrobity kał	štuka	25	50	Lohnda	„	—	30
Bily kał	punt	10	13	Rapunclki	„	10	150
Čerwjeny kał	„	—	13	Tomaty	„	—	60
Wirsingowy kał	„	—	15	Cybla	„	10	13
Punkaty kał	„	30	35	Hromak	„	—	—
Zeleny kał	„	20	25	Kórěn	„	70	80
Kolrabi (młod.)	št.	—	—	Champignony	„	—	—
Kolrabi (stary)	pt	—	20	Čerstwe hriby	Htr	—	—
Karoty	walčk	—	—	Sušene hriby	Htr	60	100
Karoty	punt	10	13	Dobre jabłuka	punt	35	40
Korjeń pětršylki	„	—	20	Jabłuka k warj.	„	20	25
Porej	„	—	30	Dobre kruškv	„	—	—
Radiski	walčk	—	15	Kruškwy k warj.	„	—	—
Rjetkej	štuka	10	15	Wišnje	„	—	—
Rjetkej	punt	—	15	Słowki	„	—	—
Rjenšeń	„	—	—	Bróški	„	—	—
Čerwjena rěpa	„	—	15	Aprikosy	„	—	—
Kalerěpa	„	—	12	Wino	„	—	—

Wšědne płaćizny w Budyšinje.

20. februara 1937.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		namišša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,95
Pšenica —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna	50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Jačmjeń, nalětni	50 kg	—	10,75
Jačmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	8,95	9,45
Picowański jačmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	8,45
Wows 48—49 kg kruta płać.	—	—	7,90
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,55	2,85
Běrny	50 kg	3,00	3,30
Syno	50 kg	2,00	2,30
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	1,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	1,30
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,10
Pšenič. muka Type 815	100 kg*	—	31,75
Pšenična muka Type 502	100 kg	—	36,00
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24,25
Pšenič. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšenične wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy	—	—	—
Prosata 894 štuk	1 štk.	8,00	19,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Waha prosatow w přerězku 14—90 puntow.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das am 16. 12. 1931 über den Betrieb des **Nikolaus Mitjschke** in **Radibor** eröffnete Sicherungsverfahren wird hiermit aufgehoben.

Bautzen, am 14. Januar 1937.

Der Amtshauptmann.

Rjedowny redaktor Marko Smoleń. Zamołwity w politiku, feuleton a wobrazy A. Dušman; za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleń; za nawěstki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoleń. Ćišć: J. Cyž, dr. jar. w Budyšinje.
D. A. I. 1937 1323. — Tu khwila tarifna ličina št. 6 płaći.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 44 — Budyšin — Pónděelu 22. februara 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Wjednik při statnej swjatočnosći wopominanja rjekow

Němski lud je wčerawšu njedźelu dźeń wopominanja rjekow sašo při polnej twonkownej zwobodźe wobzwjezył. Swjatočnosće, kiž so po zyłej Němskej wotměchu, sejachu w znamjenju tuteje pokneje zwobody a w znamjenju wjednikowego natwarjezeho dźěła. Tehodła móžesche němski wójnski minister, generalny półny marschall Blomberg při statnej swjatočnosći w Barlinskej statnej operje w přichitomnosći wjednika nazionalsozialistisku Němsku jako dopjelnjenje sawostajeństwa woporow wójny sławiś.

Wot ½11 hodźin dopołdnja so cźełna kompanija wojeńskeje mozy, wotpósłanstwa wšěch organizaziow nazionalsozialistiskeho hibanja, němskeho wojeńskeho swjatka a wójnskich woporow při sedu Barlinskej statnej operu sešłuchachu. Přichiladowańke zwuki běchu so hižo dawno do cźaża zhromadźiłe. Tróha pod lipami běźeše z wobeju stron z mužemi luda wobstupjena, kiž chcychu widźeć wjednika přichěźeć a wotjěć. Krótko do 12 hodźin wjednik přichijedźe. Lud jeho se łahorjtym wuskanjom powita.

Swjatočnosć w statnej operje se žarowańskim přeswětłym Beethovenoweje „Eroiki" sapoca. Potom so generalny półny marschall z Blomberg zwona jimasche a dopominasche na dwaj milijonaj rowow němskich wojakow po zyłym zwěcie. Tež cźeźki łós wójnskich iranjenych naš na tamne cźełe dny a lěta wójny dopomina. W smyłe naschich morwych pak tež na padujenych wojakow tych narodow spominamy, kiž při wšěch 20 lětami přećeźiwo nam wojowachu. Woni nam přichiwołaju: Sapomńće hidu! Sadźiwajće se wšěmi mozami, so by tajke strózele wospjetowali.

Nowa Němska je tuto namołwjenje łžichałała. Němski lud a jeho wjednistwo staj w jandźonych schtyrjoch lětach murje hódny a njepřećelnosće spotorhałoj. Při swojim smutkownym wobnowjenju je němski lud žiwjeńske prawa druhich ludow cźešćił. Wjednikowa sadźawa w swonkownej politiźy je sakhowanje powschitkowneho měra. **Za mjesami dyrbjeli skónčnje srosumnić, kaki wusnam za moralniske směrowanje zwěta w tym leži, so je Němska Versailleski diktat se zwojeho znutskowneho žiwjenja wotstroniła. Jako zwobodny lud stejimy dźensa wobsrjedź Europy a zwobodu druhich ludow njewohrožujemy. Schlož pak w zwobodźe, w jenakim prawje a w zwjazanym žiwjenju narodow sakład mjesenarodneho porjada widźi, tej njenaprošne přichipowědźenje wojowanja srosumi, kiž je nazionalsozializmus zwětowemu strachej bolschewizma napischeczo wotewrył.**

Němski wójnski minister dale praji, so je so Němska k žórtam zwoje mozy wróćiła. Tute žu te žane, kiž nětždy žiwjenje a wumrěće naschich wojakow postajichu. Naschich morwych wojakow cźešćimy, hdyž Adolfa Hitlera strowimy a jemu słužimy. Tak je nowa Němska najhordośniši pomnik, kiž móžeše so morwym wojakam stajić. Němska wojeńska móz pak zhromadnje z nazionalsozialistiskej stronu rjap a podłoź nowego stata twori. Wjednikej pak po horzo dźakujemy za wšcho, schtoż je ja tak krótki cźas dokonjał.

Wjednik při cźestnym pomniku

Po statnym akcje w statnej operje so při cźestnym pomniku zwjatočnosć wotmě. Wjednik najprjedy frontu cźestnych kompanijow wojeńskeje mozy, frontu němskeho wojeńskeho swjaka a wotpósłanstwa wójnskich woporow wotkroči. Potom so z němskim wójnskim ministrom, generalnym półnym marschallom z Mackensenom, generalnym wyschkom Fritschom, generalnym admiralom dr. Raederom a jenym sastupjerjom generalneho wyschka Göringa do cźestneho pomnika poda. Offizěrjaj njeźeschtaj wěnz, kiž wjednik k cźešći mortwych da położić. Hdyž synki spěwa wo dobrym towarschu Klinczachu, so wěnz při schtyrjoch wěcznym p'omjenjom, kiž so w cźestnym pomniku wodnjo a w nozy pali, położi. Hdyž so wjednik z cźestneho pomnika wróći, wojazy a wotpósłanstwa při schtyrjoch wěcznym p'omjenjom, kiž so w cźestnym pomniku wodnjo a w nozy pali, położi. Hdyž so wjednik z cźestneho pomnika wróći, wojazy a wotpósłanstwa při nim nimokrocźachu.

Wjednik je wustajeńcu automobilow wotewrił

Wjednik a němski kanzler je sobotu dopołdnja se zwjatočnym statnym aktom mjesenarodnu wustajeńzu automobilow a motorskich kołow w Barlinje 1937 wotewrił. Při tej wjednika porućeźeschtaj němski minister dr. Goebbels a president němskeje automobiloweje industrije tajny rada Albmers, kiž přichipowědźi, so je ludowy automobil bórzy na wiki přichińdźe.

Wjednik w swojej wotewrjeńkej rěči praji, so hačle při spočatku motorizowanja stejimy a niz hižo na jeho wyschinje, a dopominasche, kak je w lěcze 1932 porjadne a rozsudne spěchowanje němskeho motorizowanja žadał. Hdyž su so schtyrjo lěta minyłe, może so prajić, so běźeše tuto stejiščcźo prawe. W lěcze 1936 je so trójzy telko automobilow pschedało, kaž w lěcze 1933. Njemóže pak dwěła być, so dźensniša lětna produkzija najwyschschi schodźeńk njewosnamjenja.

Přeco hačz nazionalsozializmus móz pschewza, pschińdźe na sto wobydlerjow jedyn automobil, dźensa hižo na nětkuždy 50 wobydlerjow. Hdyž pak wobmyslimy, so w połnocnej Ameriźy hižo w pscherěstku na pjeć wobydlerjow automobil wotpada, dha hačle spóznajemy, kak wulki nadawk je, kiž psched nami leži. Wjelo mjenju tutón nadawk halle potom dopjelnić, hdyž so nam poradźi automobil wudźěłać, kiž so naschim potrjebam w najtupanju wobkhadnje techniki přichimerja.

Tež w swojej płaćiwnje dyrbi so po hospodarskim połoženju němskich kupzow słožowacz.

W poslednich schtyrjoch lětach je so poradźiło, we němskim ludźe za myśl a nusnosć motorizowanja zrosumjenje zbudźić. Naša młodźina so saharicze nowym technikam nadawkam a wunamakańkam pschiwobrocza. Zyły němski lud pak je dźensa automobilam pschećelnje smyśleny. Nascha technika motorow steji z swojimi dokonjenjemi zwoju w prěnim rjedźe najlěpschich zwětownych dokonjenjow. W kajkosći wukrajne automobile dźensa wjazy njemóža němske auta zbić. Němske dróhi sdźela na kajkosći wjele wyschе nad wukrajnymi dróhami steja. Sa krótke lěta smějemy najnowaczasnische autowe dróhi zyłeho zwěta. **Wot lěta 1937 so němske autowe dróhi z wunoschkom němskeho wobkhada jězdźadłow finanzuja.**

Wjednik potom na nusnosć potaja, so mamy so pozdźenje wumjenjenja sa nowy ludowy auto sawěsćiś, so może so tuta družina autow zapoczeć twaricź. We Němskej może pak jenoź jena družina ludoweho automobila być a niz dźesać. Mjes pschichodnym ludowym wozom a mjes najlěpschimi druhimi wozami budźa wschelake rjadownje, kiž so po hospodarskim postupowanju kupzow słožuja.

Nasch najwjetschi nadawk pak je, so so Němska wot wschitkich k temu trěbnych surowinow wot wukraja zyle njewotwisna sčini. Słowo „to njeńdźe" je tu njelubjł. Proćenje pschetworjenja wuhla do benzina je so rozsrjaka. Kumschtny gummij dźełacej je so tehorunja poradźiło. Němska ma njewobmjesowane żelezowe składy, tehorunja němske wuhlowe składy na njezmjerne dołhi cźas dosahaju.

Wjednikowy njepschemińomny rozsud je, so so němske autowe hospodarstwo, kiž je jena naschich najwjetschich industrijow, pschezo bóle wot mjesenarodnych dowosow njewotwisne sčini. Sa jene hačz dwě lěcze njebudźemy trjebacz benzin a gummij wjazy z wukraja dowožowacz a při tym njeliczomnym němskim ludźom wěstu eksistenzu dawaju.

Słónčnje wjednik pokasa, so je Němska nocze wot wukrajneho hospodarstwa wotdźělicź a so budźe nowy schtyrilětny plan za wuwicze autoweho hospodarstwa njesmjerne ważny. Po tutej zwojej rěči wjednik mjesenarodnu wustajeńzu automobilow a motorskich kołow w Barlinje 1937 wotewri.

Němski minister dr. Goebbels so wjednikej dźakuje

S rěcze němskeho ministra dr. Goebbelsa při wotewrjenju mjesenarodneje wustajeńzy automobilow w Barlinje zhódowaze hłowne myśle wujźěchinjechu: Bjez motora by bohużel nazionalsozialistiskeho hibanja ledma możne było. Hižo dawno prjedy hač je móz najtupił, je so wjednik rozbudźił, němske dróhi wutwarićź. K powschitkownemu motorizowanju je wjednik zhódowace naprawy pschiprawił: 10. haprele 1933 je postajił, so dawk na wužbowne cutomobile, kiž z fabrik přichińdu, zbadnje 31. měrza 1933 je dawk na starsche auta wołóžił. 1. julija 1933 je dawk na wobstaranje narunanjow wotstronił. Dołhodobny dawk so pomjeńschi, hdyž so nowe auta jako narunanje za jestarjene kupichu. Wjednik dyrbješe jězdnych schulow wotstroni a dawki za jězdne wukhadźenja potuńschi. Wón spěchowaše motorski sport z tym, so wyschičku nazionalnu sportiku wupschirnosći postaji. Podpjeraše nowokonstrukziju němskich wujěchdźowańskich wosow. Wotstroni konkurrenzne wojowanje mjes żeleznicu a automobilom a wuda sakoń wo twarjeniu „němskich autowych dróhow".

Liczba dowolenjow automobilow je wot 104 000 w lěcze 1932 na 457 000 w lěcze 1936 postupiła. Produkzija automobilow je wot 51 000 w lěcze 1932 na 293 000 w lěcze 1936 postupiła. Liczba tych, kotrejž w autowej industriji dźełaju, je wot 33 000 w lěcze 1932 na 118 000 w lěcze 1936 přihibérała. Najwidomniše pak su wujěchi w twarjeniu němskich dróhow. 23. septembra 1936 běźeše 1000 kilometrow autowych dróhow natwarjenych. Tjenja 20. februara 1937 je so 1231 kilometrach němskich autowych dróhow jěchdźi. Powschitkowne wutwarjenje dróhow wo 40 000 kilometrow je němski stat do zwojeho zajadnistwa pschewzał. Při twarjenju němskich autowych dróhow 130 000 ludźi dźěła a nětkuždy 120 000 w pschedewzaćach, kiž potrjebu za twarjenje dróhow podawaju. K temu pschida so hišće cźe 115 000 ludźi, kiž w powschitkownym dróhitwarstwje zwoji chleb namaka.

Automobilowi dźełacerjo jako wjednikowi hosćo.

Dźełacerjow automobiloweje industrije, kiž k wotewrjenju wustajeńzy automobilow w Barlinje pschebywachu, běźeše zbohužel popołdnju němski minister dr. Goebbels w mjenje wjednika k zhromadnej jěchdźi do hotela „Kaiserhof" pschepruwał. Tež dźełowi towarschojo twarjenja němskich autowych dróhow, pschiwšišchnizy panzerowanehe wojerstwa a muzejo NSKK so wobdźělichu. Ke wulkemu wjeselu dźełacerjow, wojakow a NSKK-muzejow wjednik dlejschi cźas mjes nimi pschebywaše a k nim rěčeše.

Němski zwonkowny minister so do Wina poda!

Němski minister zwonkownych naležnosćow zwobodnu knjes z Neurath je njedźelu 19,40 hodźin z Barlina wotjel, so by so na statny wopyt awstriskeho knježerstwa do Wina podał. Ministra pschewodźeja nawjednik nowinarskeho wotdźělenja zwonkowneho hanta wupósłanz Aschmann, pschednoschowazy legazijski rada z Kotze, legazijski rada Altenburg a legazijski sekretar z Marchtaler. Tež awstrijski wupósłanz w Barlinje Tauschitz ministra pschewodźa.

Wopominanje rjekow w Budyskej garnizonje

Žyłe naše město stejsche wczera w znamjenju dwoh wopominanja rjekow. S wjeżow a druhich zjawnych a priwatnych twarjenjow so żorowniże khorhoje smahowachu. Swony Wożich domow wołachu kenjżerjow ke khutnemu spominanju. Sławne wopominanje Budyskeje garnizony pak so na dworje Krala Albertowych każarnow wotmě.

Pjsched tym pak běchu so w każarnach zwjatoczne paradny wotmě a po poruczenjosći garnizonskeho starschoho wyschka Folltmanna běchu so wjesny k wojeńskim pomnikam potorje. To běsche so w czasu wot 8 do 9 hodźin stało. Wotpółtražanjtwa H. wodźelenja 4. artillerijskeho polka położichu wjenzy pschi pomniku artillerije w Schillerjskich wulkowjednanschczach, pschi pomniku za wojowarjow wójny 1870/71 na Walkej dróży, a psched wopomnjenikej tafli za padnjenych nazionalizjalistiskeje strony na Lejsingskej dróży, mjes tym jo wotpółtražanjtwa 52. pěschoho polka i położenjom wjenzow k Židowskemu wojeńskemu pomnikej na Srodźischczu, k pomnikej pschi dwórnischczu, k pomnikej za kavalleriju w Pětrowskej zyrkwi, k pomnikej za samóżiskich wojakow na Parkiej dróży a k pomnikej za 242 polka na Tuchoźiskim pohrjebnischczu padjenych wojowarjow pocześischu.

Sławna wopomnjenika zwjatoczności na dworje Krala Albertiskich każarnow bu dopoldnja 11 hodźin japoza; na niej so wojazy tudomneje garnizony, wojeńskich swjasskow, organizazije nazionalizjalistiskeje strony a sastuperjo statnych a kommunalnych wyschnoscow wobdźělichu. Mimo noweje němskokstatneje wójnskeje khorhoje so też stara němska wójnska khorhoj na połsticzežu smahowasche. Wulke žały pschihladowarjow běchu każarniki dwór wobtwpili, jo bychu zwódkoso wopomnjenišče zwjatoczności byli.

Khorhojna kompanija pschikrocži a stare khorhoje priedawischeho 103. pěschoho polka sobu pschinjesche. Wyschk Folltmann jako garnizonski starschi na to frontu wojakow a wotpóżtanjtwow wotkroči. Potom hudźiny czah nijosesche dźakny modlitwu hudźesche. Jako běsche tuta wukónczała, narěkł garnizonskeho starschoho złědowaschče.

Wyschk Folltmann dopomni najprjedy na zwjatoczności, kiž wojazy i wotriadami strony shromadnje po zymym němskim kraju k wopominanju padnjenych rjekow wotměwaju a kak so zyły lud we wulkim sjednoczenstwje na nich wobdźěla. Tutón dźeń pak nieje dźeń skorzenja a żałoscenja, ale je dźeń hordeho żarowanja. Hordosći pak so na zwanje skutki naschich wojakow w zwótkowej wójnje żałuje. Woni su swoju winowatosć czinili hacz do zmierczje a su nam jako herbitwo nieiratujeny wótzny kraj sawostawili, na kotrymž mó'achmy my znowa twarić. A dźensa je to dowólnene, wo cżoż so woni prózowachu. Wiednik je pschikazał, so ma so na tutnym dnju stara zwjazowa němska wójnska khorhoj pokazowaći, kotraż je se cżeścu na wotrowch a i nawominanjom za naš żiwych.

Po tutych zwowach garnizoniki starschi wjenz k cżestnym pomnikomaj w każarnie położi. Kubźba k temu zunjo spěw wo dobrym zjednoćischu hudźesche.

Po poczescenju padnjenych garnizoniki starschi na ideal naschich padnjenych rjekow dopominaschče, kiž běchu Bóh, krat a wótzny kraj. Tola też naschе ideale su te zame: Bóh, wjednik, wótzny kraj. Wyschk Folltmann hićhcze na dwě wulkej organizaziji spomni, na naschе mlode wósło a na mlode hitlerjanje; wodź organizazije wopronaschtej a dźeńschtej za żiwotowny pschichod wótzneho kraja.

Swoju rěć kónczi garnizoniki starschi s lisikrócznym żarom na wjednika: na cżoł hudźba němsku hymnu a Horsta Wesselowy spěw hudźesche. S nimokrocznjom khorhojneje kompanije a wojakow wschech garnizonskim starschim a s wotthadom organizazijow so wopomnjenika zwjatoczności skónczi.

Powěsće z cyłeho swěta

Norwegski naślědnik trona so narodźił.

Mandźelska norwegskeho krónprynza Olafa, schwedska prynzesa Mártha, je po sdźělenju norwegskeho telegrafoweho běrowa syna porodźiła. Kronprynzki por ma dotal dwě dźowcy.

Strowotny staw bamża so dale polěpschuje.

Strowotny staw bamża Pia XI. so stajnje polěpschuje a jewi so wosebje w tym, so je w pschittomnosći swojeho lekarja prof. Milani jortal, so sevrědnich na wotklabaria chorny pěrši raz sasko po czasu dweju měsazow nektore krocżele so jitwje schcł. Tutón posmt je so poradźił. Też dźiaławosć mutrohy je spokojaza a tehodla njebě so lekać po sahojenju ranow na nohomaj tutemu posmtnej pschecżiwiał.

*

Rosbuchnjenje w Eschweileru — 2 żmjertnaj woporaj.

W elektrarni we Weilsweileru pola Eschweilera k rosbuchnjenjskemu njesbożu bóndże, pschi kotrymž 56 lět starn mischtr a 35 lět starn dźełaczeć žiwienje shubischtaj. Dwaj druhaj dźełaczerjej husbtai cżeżko sranjenaj a 7 lohn. Pschi sranjenjach wobna so swjetscha wo spalenja. Wěsna schkoda njeje wulka.

Zakostna zwójbna tragedija.

W Riedźichmenach je so niedźelu dopoldnja zakostny krwawny njesbtok stał. 44 lět starn Jakub Maus je swoju żonu, swoju pschichodnu macż a swojcho 12lětneho synna samorodowal a sebi potom sam żiwjenje wzał. Ma so ta to, so je Maus tutón njeskutk w. cżeżkich mysłach skutcził. — Też w Barlinje stajschi 27 lět starej mandźelskaj s pkunom sawdałoj. Pschi tym jeju 3 dźeczi sahinychu. Pschicżina też tu njeje znata.

Bohate popady jerjow w połnocnym morju.

Psched Mittelhewerom njedaloko Husuma su so wulke cżjódy jeriow pokasale. Rybarske łódże s Husuma, Toeninga, Bucsuma, Finkenwerbera a Curhavena su so na morju puschcżile. Jerje pkuwaju sdźela tak hukcże, so so żyscze torhaja. Husumscy rybarjo pschiwiesechu sriedu wieczor 7500 hacż 10 000 kg. domoj. S balschimi wulkimi popadami ma so liczicż.

Italski pomozny parnik je snicził.

Niedaloko kupy Antikythera je so italska pomozna łódź „Erdano" cżełan wobschkodźiła. Wobsadka s 59 muži wabitelja, mójesche ho hacż na jeneho, kiž je so satepił, wulkowacż. Wulkhowarske parnikl na městno njesboża wujeżdżechu, tehorunja tej lekarjo a khorobne żołtry.

Rosbuchnjenje na amerikanskej bitwinskej łódźi.

Po sdźělenju wyschschcho kommandanta amerikanskeho łódźiwa je so na bitwinskej łódźi „Wyoming", kotraż nětko jako schulska łódź służi, cżeże njesboże stało. Wschi swuczowańskim tkleniu sta so w jenej wěži sa kanonn rosbuchnjenje, kotreż kapitena każ też 5 muži wobsadki mori a 10 muži sdźela cżeżko sranj.

Sport

Wo župne mištrstwo:

Też zetkanja na třeczej posledn'ej niedźeli wo župne mištrstwo njejsu žanelho jasneho rozsudka přinjesle. Jenož za wobě Drježdźanskej žunnej muženstwje su dosć njepřihódnje so skónčile. Leipziger Bewegungsspieler, resp. Wacker DSC a też Guts Muts z 4:1 porazyłaj. Při hri Guts Muts přeciwo Wacker Lipsk postajeny sudnik njebě dóšoł, tak zo dyrbješe so druhi postajić a najskerje budże so tehodla tuta hra hišće raz wospjetować. Wusłědki su:

VfB Lipsk — Dresdner Sportklub 4:1 (2:0).
Wacker Lipsk — Guts Muts 4:1 (2:0),
Fortuna Lipsk — BC Hartha 1:1 (0:0),
Planitzer Sportklub — PSV Kamjenicy 2:2 (1:1),
Tura Lipsk — Riesaer Sportverein 3:0 (2:0).

*

Wusłědki we wokrjesnej rjadowni:

We wokrjesnej Drježdźansko-Budyskej rjadowni njeje wo to, štó titul dostanje, žaneho dwělujaceje: Sportfreunde 01 su z mištrom wokrjesneje rjadownje. We wotstupnej skupinje je so wobrazkhětro změnił. Freiberger Sportfreunde ze swojim dobyćom nad VfB 03 17 dobyćerskich dyrkow zwjesćichu, a z tym na 8. městno, z čimž sebi zwěsćichu, zo we wokrjesnej rjadowni wostanu. Za to pak su Mišnjanscy BV 08, Sachsen 1900 a Budissa skoro wšu nadźiju zhubili, zo w rjadowni wostanu. — Wusłědki:

Sportfreunde 01 — Sachsen 1900 3:0,
Spielvereinigung — Meißner BV 08 4:3,
Freiberger Sportfreunde — VfB 03 3:2,
Dresdensia — Radebeuler Ballspielklub 7:4.

*

Mjezykrajne zetkanja:

W Prenze Čěskosłowakska — Šwicy 5:3 (3:1),
W Brüsselu Belgiska — Francowskej 3:1 (1:1).

*

Kopańca w Hornjej Łužicy:

08 Biskopicy — Budyskemu sportowemu klubej 1:2.

*

Wojowanje wo swětowe mištrstwo w hokeju na ledźu:

Jendźelska — Šwicy 3:0 (1:0, 1:0),
Kanada — Čěskosłowakskej 3:0, (0:0, 2:0, 1:0),
Němska — Francowskej 5:0, (1:0, 3:0, 1:0),
Pólska — Wuherskej 4:0 (1:0, 1:0, 2:0).

Dźensa zetkaja so Kanada z Němskej, a Šwica z Wuherskej, Jendźelska přećiwo Pólskej a Čěskosłowakska přećiwo Francowskej. Wutorn Jendźelska přećiwo Wuherskej, Čěskosłowakska přećiwo Němskej, Kanada přećiwo Francowskej a Pólska přećiwo Šwicy.

Wusudźenja

S Wošobowy wós. kotryž Pawoł Jan Schneider je Stróže wodjesche, bě 3. nov. do jěchneho koła Sobineje je Estónkej na kichžowanischczu Dwórnischczoweje a Nowosalskeje dróhi pola pjerańje w Budyskimnje zawabił. Sobina bě wot dwórnischcza pschikhodźejo po Dwórnischczowej dróhi jěła. Schneider w kamjennym śmětu ja njej jědźesche. Chzyshe ho na kónzu dróhi do Swonowneje ławiske haży na prawo ławinowć, mjes tym so dajsche Sobina po Nowosalskej dróhi jěć. Na kónzu Dwórnischczoweje dróhi bě Schneider Sobinu, kotraż bě žiżo pola Pestalozziskeje schule wokasała, jo dwe śměr jěsche na lewo śmjenicz, s lewa pschez cżěkny. Sobina bě tohodla s kokom do wosa srańła a padła. Wschi tym bě so pod pažu thuła, schtož bě pola njeje pschedwżaznemu norodej dowjedło. Schneider bě dla pschestrujenja wobkhadnych pschedpisow a dla schkodźiwego stanjenja cżeła thlostańki pschikas na 50 hr. pjenježneho thlostnja abo 10 dnjow jastwa dostał. Na jeho powołanje jeho famili sud w Budyschinje dla nedźelskich dopokasow wuminowa. Na załadje powołanja stawneho rěcznika rosłudi powołaniki sud so Schneider njebě śměł jako wjednik auta krótko psched sawinjenjom na prawo kolesarku pschescżihnuć a so je tohodla schkodźiwje jednał a njebě so lawinował. Schneider bu 1 50 hr. njeježneho thlostnja abo 10 dnjam jastwa sadźbeny a też so jemu wjcze wudawki napołožichu.

Na Librowych gruntach

Roman Terezy Nováko weje.

39] (Pokračowanje.)

Librowa so myleše, myslo sej, zo je jeničzy jeje syn wo wulkej nowincy zhonił. tohorunja běchu někotři Jewičenjo w Bystrym w kemšach pobyli, a kóždy z nich, z wuwżaćom staruškow, kotreż so nimo bohoslužbow wo nicžo njezajimowachu, běše powěsć wo „konstituciji" zasłyšał, wězo jara njejasnu a zamotanu. Lědy bě Jobk nětko kročelow sčinił, a so k Pruškec khalupje přibližił, to hižo widźeše, zo při durčkach steji Tonik ze swižnym Nowotnec Hondu, a zo jara wótře hromadźe rěčitaj. Njerozumi zwopředka, što mataj mjeze sobu, ale hdyž bě so bóle přibližił, spózna, zo Honda nješto zaprěwa, z hlowu wije a wobstajnję wospjetuje: „To je njemóžna wěc, — blazni su byli, mjeće su měli."

„Wšak też ty zmjeješ mječ a flintu", słyšeše hižo cyle jasnje Tonika so horić. „Ty sy kaž stara baba, wšeho so bojiš, ničemu njewěriš!"

„To njejsym", wobaraše so Honda, „ale tajkale wěc . . ."

„Daj wam Bóh Knjez dobre popoldnjo, hólcaj", zarěča na njeju Libra. „Što dha so wadźitaj?"

„Hdyž je Honda kaž tajki njewěriwy Domaš", złobješe so Pruškec Tonik. „Móžu jemu rěcež, nječ rěcež, stajnje bledźi to swoje. Sće, wujo, dźensa we Bystrem był?"

„Wězo sym był", kiwaše Libra horliwje z hlowu a chcyše hólcomaj wulożować, što běše słyšał, hdyž Tonik nahle wujdźe: „Tuž jemu wy tola prajće, hdyž wy jemu rjeknjeće, zo by wědźał, zo je wšeho potłóčowanja a poručenja kónc, zo je nětko burski človjek kaž knjeski, zo hižo žana wyšnosć na swěće njeje!"

Libra so zastróži. Runje tak bě sebi też Brtoun wulożował, a Wedźel běše jeho mudrje warnował, zo by sebi njemolował, štož snadź docyla hinak wupadnje.

„Hač je wšeho poručenja, wšěch zakonjow na swěće hižo kónt, to wamaj, hólcaj, rjec njemóžu", praješe mérnje. „Ja sym jenož słyšał, zo je nam kěžor konstituciju dał, zo su dźensa zapósłancy do Wina jěli, a zo, tak ruče hač te patenty sobu přiwjezu, so wšitko wujewi, kak mamy sej tu swobodu wukładować."

Honda kiwny pokhwalnje z hlowu.

„Kajka dha by to była dospołna swoboda", reješe zazłobjeny Tonik, „hdy by mi hišće něchtó chcył rozkazować. Móže mojedla přiňć rychtař, pisać abo sam knjez syndikus a połmišter, na robotu hižo ani z nohu so njehibnu a hnydom jutře powěsnu sej flintu na ramjo a budu so z njej hajnikej před nosom błyskać. Po prawom by so słušało, tych hajnikow wuhnać! Hdyž hižo njeje wyšnosće, je lěs naš tak derje kaž jich, mózemy sebi w nim drjewa pušćeć, a njesmě nam nichtó zadźěwać."

„Ja pak wšemu tomu tola njewěrju", praješe Honda swojeje hlowy. „Hdźe też to by so to na jene dobo nabrało? To su ći nješto rjane narěkeli a tebje za błaznja poměli!"

„Tuž jenož dźi a pěknje jich poproš, zo bychu ći tu wotwjazanu robotu zaso wrócili", wołaše Tonik, ze złobami so přećiwo Hondej zahanjejo.

„Njeplecho!" swarješe na njeho świžny pachoł a by drje so do njeho dał, hdy njeby Libra, stupiwšn so mjez wobeju, porokujo rjekł: „Wój so Bohu Knjezej a kěžorej za tu konstituciju rjenje dźakownaj pokazujetej! Wopomńtaj tola, zo je to wulkotne zbožo! Na stajnosći pod tymi brěmjenjemi padamy a nětkole, hdyž maju so wotstronić — budźemy so rokoćić a zakliwać!"

Tonik dr'e wot Hondy wotstupi, ale hněwnje zabórča: „Wy, Libro, njesće tola na kwasach, zo byšće tu předował —" a Honda wołaše: „Hdy byšće wo tym zbožu nam radšo nješto prajił — mamy přiňć k něčemu a njewěmy k čemu."

„Njejsym wučeny človjek a w lejstrach so njewuznaju, zo bych wšitko wupowědać wědźał", wuhibowaše so Libra. „Wedrżel, wuheńmjećeć, tam w Bystrem, je znaty w tutych khrónikach a pismach, a tón je prajił, zo budźe dospołna swoboda, zo budźa poddanjo knjeźić zhromadnje z khěžorom, a to přez swojich zapósłancow na sejmach, zo so robota zbehnje, a naša burska rěc přiňdźe k sławje. Ale to je też prajił, zo zakonje při hamtach njepřestanu — potajkim sebi, hólcaj, njewumolujtaj, zo budźe kóždy činić móc, štož budźe sam chcyć."

Tonik wusmja so zacpěwańscy na Hondu, kiž z hlowu kiwaše, jako by rjec chcył: „Tak widźiš, što sym ći powědał".

Jobk widźo Pruškowe wusměwanje, pokročowaše horliwje w swojim wukładze: „A budźe sebi kóždy wot nětka škitać swoju zemju sam, tomu praja narodna wobrona. Tam w Prazy, studijozy a rjemjeslnicy hižo noša mječe a flinty a stražuja we wrotach a na nasypach; wójsko hižo . . ."

„Hejchcuchu!", přetorhny jemu Tonik z wukiwkom rěč a čisny tkhórjowu čapku do powětra. „Njejsym traš ja to hižo prajił? Tak widźiš, Hondo, ty stara baba! Hnydom póńdu sebi swoju flintu wuswětlić a hižo njeskhowam ju na ljubju!"

Wostajiwši towaša a Libru při wrotkach stejo, zhubi so z twarjenja. „Wšak ty so hižo stuliš, hdyž so pisać pokaže", hrožeše jemu Honda z pjasću. „Hdźe póndźeće, Libra", wopraša so, „bych z wami sobu šoł."

„K Hejhankecom na bjesadu; chcu so towaša woprašeć, kak wón wo tym mysli."

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 22. małeho róžka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Lěpje do wočow rjec, hač nazdala wuši trěć.

— **Wo wjedrje.** Ssobotu wječor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer ninuš 1 a najwyšschcha dnjowa temperatura 4 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer 0 a najnižscha nozna temperatura 1 stop. cźopłoty. Niedźelu nad baltiskimi krajemi a nad połodnišchim dźelu Skandinawiskeje nišinje leżeli, kiž mjezyschitej zymu wliw na wjedro w naschich stronach. Wuskutkowschcej, so žyšne wětry z dołheho wjezora dujachu a deschczowarje a žnjehowanje pschinjeżechu. Dźenża je so wětr trochu imerował a žo bóle k wjeczoru wobroćił. Njeńmenny pak woczakujemy, o šmórnemy wobstatnische wjedro. Wjeczorne wětry drje nam trochu cźopłischi powětr pschinjatwja. Zdobom pak nam nowe deschczowanje pschinjeżu. Powschitkownje móže žo wo jutšischim wjedrie prajicź, so budźe runje tak njewobstatne kaž je w pożledních dnjach było. — Jutše wutoru k 6. hodź. 6,58 hodź. ihadża a žo 5,29 hodź. howa. Wječaz ihadża jutše popołdnu 3,45 hodź. a hewa žo rano 5,43 hodź.

— **Ruhadły na wjedro sa jutšischu wutoru: Trochu mišische, tola hišcźe njestajne a k deschczam połkłone wjedro.**

*

— **Sohlny wětr,** kiž wožebje w nozy k niedźeli a też hišcźe we naschich stronach dujesche, je na wicźelatich městnach schkodu nacźinił. W Budyšchinje je pschi płoce Měšcźanskeje šahrody snapschecza Lawkleje wèze wulku tafłu sa płakaty powalił a na pěškowu hromadu, kiž běchu tam nawoshli, cźišnuł. Sněmjeny jako žbože wobkładowacź, so je žo tu w nozy stało, wodnio tam pschezo wjele ludźi mimo thodźi, a by žo lochko nechtó tranicź mohł.

— **Saczémnjenske štuczowanje powćerowego schkła.** Na wosswjenjenje Drježdźansko-Budyšchego wokrjesnego hejtmana dla saczémnjenskeho štuczowanja, kiž žo w cźišu wot 5. hacź do 15. měrza 1937 pschewjedźe, žo z tutym wožebje pokazuje. Tehodła wobkedźbujesche tuto wosjewjenje w hamtiskim dźelu dźenżnišcheho cźišła.

— **Sapokasanje nowesho nawjednika Techniskich a pschemyslowskich wuczerjnow.** Ssobotu dopołdnja we 9 hodźinach běsche žo w žwiedżenży wupyschenej auli tudomnych Techniskich a pschemyslowskich wuczerjnow wulka hyła wobdźelnikow sešchła, jo by hyła pschikomna pśi sapokasanju nowesho schulskeho nawjednika direktora Hohlfa. Wotkład sastatocznosce žo je schtyrinaschi klawérnym pschednoschkom. Schubertowym „Herostratom“ pschespołom“ sapoczał. Schulerjo Mariana Kapler a Hana Holsteinez jo hraješchtej. Schulečka Margareta Dieźnerez pak proloh pschednjeże. Na to wuschli měschczanoscha dr. Opitz z dlešchej rěcźu nowesho direktora do jeho sastojnistwa sapokasa. Najpriedy pschitomnych sastupjerjow schulstwa, němskeje dźełoweje fronty a hospodarstwa wutrobnje powita a potom na žiwjenjoběh nweho nawjednika spominasche. Tutón je po wothadje priedawschego direktora Mittaga wuczerjnje hižo wot 1. dezembra 1936 sastupiło nawjedował. Jeho wólbu sa nowesho direktora su nětko wschitke wuschnosće potwierdźiłe. Myschleši měschczanoscha jeho jako muża pschedstaji, kiž ma dobre swojeje wulkeje wobdarjenosće sa techniku tež prawy dar sa wuczerske powokanje. Do jeho nowesho sastojnistwa jemu wjele žbože pscheješche a jeho se sawdaćom ruki sawokasa. Pschemyslowskich wyschich schulskich rada Hohlfeld w swojej rěcźi na nadawnki powokańskeje schule w schtyrišstnym planje pokasa a nowemu direktorej do jeho sastojnistwa wjele žbože a wuspěch pscheješche. Wokrjesnych šamtskich nawjednik Herzewald nowemu nawjednikej Techniskich a pschemyslowskich wuczerjnow w mjenje wuczerskeho swjasła we mjenje Budyskich schulow žbožopschecza wuprajł. Schulski thór na to Knyczanow spěw „Bóh postrow cźe“ saspěwa. Potom pschemyslowski wyschschi wuczeŕ Fritze jako błónkowny nawiednik nowesho direktora postrowi. Sa schulerjow a schulerki pak schuler Rudolf Schmerder porěcźa. Nowy direktor Hóhig žo z wutrobnymi słowami ta pomienowanje a sa wschitke žbožopschecza dźakowasche, žrwoich wuczerjow dalschemu dobremu shromadnemu dźełu a žwoich schulerjow k prawemu prožowanju namokwiesche k lépschemu zyłeje ludowe shromadnosće. Potom ko rjekoło smětkowje wójny, padnjeni nazionalsozialistiskeho hibanja a też wopory dźeła z wopominanjom pocźesćichu. Nowy direktor, mjes tym žo zunje synki spěwa wo dobrym towarschu saklinczachu, k wopomnjeńskej tafli wěnz położi. Swjatocznosć je sławu na lud a wjednika a z němskim hymnomaj wuńlinca.

S **Bělschez.** W tudyschim stawnišskim wobwodźe žu žo w saschkim lécźe leśchowaze sapiśy stałe: 29 (26) narodźenjow, a to 13 (13) muźskeho a 16 (13) žónskeho rodu. 27 swjasanjow mandźelstwow (12) a 13 (23) žmjerinych padow a to 7 (8) muźskeho a 6 (15) žónskeho rodu.

S **Dobrusche.** Sapiśn na tudyschim stawnišstwje we lécźe 1936: 19 narodźenjow (w lécźe 1935 23) a to 12 (13) muźskeho a 7 (10) žónskeho rodu, 13 (12) swjasanjow mandźelstwow, a 14 (15) žmjerinych padow. Se žemjerych žu 6 (2) muźskeho a 8 (3) žónskeho rodu.

S **Triebjenju.** Sapiśy na stawnišstwje w lécźe 1936. Narodźenjow 33, (30 w lécźe 1935), muźskich 15 (14) a žónskich 18, (16), wobsamknjenych mandźelstwow 15 (28) a žmjerinych padow 23 (21), ź nich 14 (15) muźskeho rodu a 9 (6) žónskeho rodu.

S **Pjorschiz.** Stawnište sczežy w lécźe 1936: 29 (1935 44) narodźenjow, a to 18 (20) muźskeho a 11 (24) žónskeho rodu, 18 (20) swjasanjow mandźelstwow a 19 (20) žmjertnych padow. Wumrěli žu 8 (12) muźskich a 11 (8) žónskich wobydlerjow.

S **Khelnja.** Wschi njedawnym wichoru je wulki wětrik swinšte wotpalenje z Khežkez brońnje, kotrež běchu pschi wohnju stejo wostałe, w nozy k niedźeli powalił. Dokelž bychu žo swinšte dyrbiałe špotorhacź, priedy hacź žo z nowotworom sapocźnje, je wichor twarške dźełko wosschikował. Na žhoje njeje nichtó pschi zynjenju do schkody pschischoł.

Wusnaj žo k žwojemu ludej! Sapisch žo z hóstnym městnom sa NS-ludowe spomožerstwo.

Z **Kukowa.** (Počesćowanje padnjenych.) Zasy zjednoćichu so mnozy wjesnjenjo ke khutnej sjatočnosći při wójnskim pomniku, zo bychu zjednoćeni na luhych padnjenych spominali a jich počesćili. Hižo na dopołdnišich kemšach spominaše prédar na naších khrobłych wojowarjow, kotříž su na wšěch frontach, w powětře a na morju swojeho muža stajili a we znamjenju kříža swoje žiwjenje za kraj a wótčinu woprowali. Při Božej mši běchu sobustawy wojerskeho towarstwa z khorhojomaj městna namakali. Po Božej mši zestuna so w khóstrje dołhi ćah towarstwow khowancow khóstrskeho wustawa a dźěći wobeju ludoweju šulow a přiwuznych padnjenych a čehnješe pod mjedźanym zwukom zwonow po wsy hač k wójnskemu pomnikej. Tu přednjesechu šulske hóley hornich rjadowanjow najprjódy spěw a potom rysowase šulski wjednik Beimak tamne žałostne wojowanje naších rjekow, štož je dźěn je sam sobu nawěźił, a spominaše na tamne dwaj milijonaj woporow, kotrež je sej swětowa wójna na němskej stronje žałała a kotrež nětko po statysacach wotpočuja w cuzej zemi. Jich poslednje wotpočinki leža kaž swjate rowniśa wokoło Němskeje a maja wěstosće, zo potomnicy na nje njezabudu. Po rěči zaklinča cuni spěw wo dobrym towaršu a towarstwowy wjednik Glaws położi w mjenje wojerskeho towarstwa pyšny wěnc k nozy wójnskeho pomnika. Časnikar Natuš wunjese trikrótne zdar na wjednika a narodnej hymnje so přizamknyštej. Z tym skónči so jednora swjatočnosć při pomniku a wobdźělnicy podachu so po rjedźe naspjet.

S **Kaczeje kor-jmy.** Wječera njedźelu 21. februara w nozy w prěnjej hodźinje mumělkař knjes Handrij Guder w starobje 76 lět wumrje. Skerbiše Mowiny słužba z nim dołholětneho žiwerneho cźitarja a Kaleczanila zyrkwe pilneho žerbiskeho kemichikhodźerja, naicha wjelka pak pilneho a porjadneho hołpodarja, kotryž je žo zwěrnu za žwój dom a zjwójbnych starał z dźěłom, doniž jeho khorosći na ložu njeswjata. Nječh je jemu rodna jemla z mjenym wotwocźinkom po śpróšnym dźele. To je nětko hižo schesty smjertny pad w naschej małej wjesy, kotraž jenoj sedmaće cźišłow wopschija. Sa jene léto šemrěchu w tutym cźišu we Sokej dom je mazź, domjaza dźowka a pschichodna dźowka. Połsedźenja je jenoj staroba 24 lět dozwěła.

S **Rachnowa.** (Worakowski cźin.) 16 lět starý hólcźeš z Markersdorfa połoži nětkle 20 puntow cźeźki kamjeń na kolie Rachnowsko-Hermsdorfskeje cźarn, so žo blizan cźah na tutej cźarje wobrose. Lokomotiwnik pak sadźewk hišcźe z cźakom swóna a jeho rosthladniwoscźi ma žo dźiwowacź, so z niespožu niebóźdźe. Padoła wopomnjeńscźi a sawěsće žo jemu z cźeźkim połstaranjom taźe worakowstwo sacźiri.

Hdyž maćerje hrěša

Hdyž maćerje hrěscha, schto potom z dźěcźi budźe? Naschi wótzojo žwebi tole bajachu: Nědźy běchu małe raki, kiž dyrbjachu do schule hicź. Mučeŕ je najprjedy z wulkej prózu wuczeńe, do prědka khodźicź a niz do sadu. Sónczne zajschtminuchu wuczbu a lětychu do prědka. Domoj pschischedschi widźachu pak wone žwójich starschich do sadu khodźicź a duž łažachu też žaho tak a schuškli pjenjes bě podarmo wudaty.

W Turkowskej ras jedyn jara wuczenn Turka schulske dźěcźi pruhowasche. Wjcho derje dźěsche a wjele starschich bě pódła, kiž žo wjeselachu, so jich dźěcźi telko mójachu. Hdyž bě pruhowanje dokonjane, poręcźa tón Turka ladrjwe słowo a dźesche: „Na jenym dworje prdleschtaj w žwojej hródźi jedyn kamjel a kapon (lokot) hromadźe. Hróbjane durje běchu tak niske, zo dreblejse fo tón kamjel thlećź, hdyž chapsche ł hródźe. Duž by tón honacź, hdyž by móh schoł. Ko tež thlał, runjeż žaneho straćha njebě. Jo by ž hrjebjenjom do durjeho wjercha zamadźił. Cźehodła to cźinjesche? Wón widźesche, zo rola wulkeho kamjela tak a duž žo po nim też thlesche.“ Nałożenje tutcho pschirunanja bě łoste. Tón Turka pschistaji: „Wy mótece swoje dźěcźom najlépsche wucźby dawacź a do nich w schuli naimitlnische wězy saschćěpjećź, to wschо nicźo nomhacź njedźe, hdyž jim žami žaneho dobreho pschikłada piedacźe.“

Mnohitzy starschi dyrbja tehi telko wulkeho samowjednia wědomni bycź, kiž maju napschećiwo swojim a wschém druhim dźěcźom. Do mutentannch stopow ko we šmeźu naiłépsze stupa. Njedźiwaj ko so ty swoje hrěchi na swojich dźěcźach bórzo ześ wohładachi. Mone fu cźi łaš schwibel, w kotrymž fam swoje skutki wjelich šhań fu ty połnu hněwa a njewróćenje, dha budźo twoje dźěcźi to też. Jedyn bur běsche swojeho syna šlinchał kaž hrozuje sakrakoma a běsche jeho tehodła nabił. Jake nětko w kólni dźěłaschе, štwicheše, kaž ko jeho žynk ze swojimi towaršemi na dworje rozrěkowaše. Mén runje sałłnchа, so jeho žynk k swojemu wóčecźelej rěkny: „Dha, je mje dźensa mój nan tak njekmilnje wuł, dokelž žym žakrował, a món žam tola špochi seti.“ Toie teho nana do wutrobny tkó.

Hdyž nanoio a maćerje hrěscha, dha płakaju jandźelio, hela pak ko ž zyłeł schiju wošchcźerja, pschetoł jich dźěcźi budźa bórzy na tym žamym puću.

Přilopk

* **Poklad ruskeje baronki.** Kaž ko ž Warschawy p'ha je tam 72 lět stara žona we wulkej nuzy wumrěła. Hdyž bě swojeł bjedny wulke potrjebnym bowěrił. Schtyri lěta hdźe je skhowanka hobrskeho pokłada w Leningradźe. Jako wnuczka barone Ginsbórka, kiž bě ž finanznym poradnikom postyschnego zara, bě jemrěła w lěcźe 1917 skerznka, hdyž bě w jenym zamku swojeho knjeza semjenje, kotrež bě jej tuchi zawostajił, žamu dźěwała. Tuto leżała ko ž dwěma miši brow, ženskim cźišłow, brillantowej naschiwnej rjeczału, 800 000 tuhich hódnoch, z platinowego wjenca z šterlinkami a klobjerskich pschemjetow a drohokamjenjow. Starka žona bě swojej dźowce pschikłałała, so bu wo mětnje na kotrymž žo pokład khowa, mjelczała a lo niehy ko ž nětczischimi lnježerjemi w Rusłeł tohodła žwiałała. Jenoj hdy bu ko bolschewiske knjeżerstwo Pjetrohrjo dobyło ko wnuczka zarowebo bankliera do Leninzrada wróćicź a potom hy ko ž milionarku stała: hdy by pak ko to niestało, potom měła, kaž wona w khudobie žiwa bycź a też w khudobie wumrěcź.

Hospodarski rozhlad

Pónđelu, 22. februara 1937.

Barlinska bursa, 20. februara. Też na žobotnischej bursy sašo sa někotre dividendowe hódnoty sajim pschebjeżesche, kotryž žo w bohatschich kupowańskich skasańkach bankowskeje klientele jewjesche. S wjetschepo dźěła so to we wschitkich kursach jewjesche. Jara krute běchu kursy rentowych hódnotow, wožebje stara wójnska požčonka móžesche wo 30 pj. na 121.25 proz. postupicź. Też wudožeńska požčonka ko na 92,30 proz. powschi.

Rozorawa sakskeho krajneho burstwa

Žitne hospodarstwo: Posticźenja rośli nieběchu we saschkym tydźeniu wulke. Hischće mjeńsche běchu posticźenja pscheiży. S wuwsaczom mjeńschich dźělbow wotpadantow jeczmjenja i industrije ani pizowanska pscheiża ani pizowanski jeczmjeń na wiki niepschidźe. Posticźenje leczmjenja ja piwarńe a industriju bě dale mjeńsche, tak so njemóżesche žo napraschowanje w industrialnych jeczmjenjach dospołnje spokojicź. Wobroty rjaneje muki pohibowachu žo we wobłuku normalneje potrjeby. Pschenicźna muka ko žiwje žadasche. Zjawej potrjebje po rjannych a pschenicźnych wotrubach žtejesche jenoż mało posticźenjow napschećzo. Też na wikach małe dźělbu pschenicźneho womjeschka ja spokojenje potrjeby njedožahachu. Zjawy bě wobkhod i truźkami wschech druźin. Bjes posticźenja běchu bérnjage truźki. Po lanych wožuchach a lanych wožuchowych muczkach bě jara wulke napraschowanje. Na wikach še zjnom a dźeczelemi njeje žo położenje pschemeńiło.

Stótne hospodarstwo: Posticźenja howjaseho stotu njejšu žo porni pschekhodnemu tydźenjej skoro zyła pschemeńiłe. Potrjeba możesche žo skoro wschudźe krycź. Kajkosć na wiki pschihnatcho stotu je žo trochu połepschika. Też na cźelazych wikach njej pornjo pschekhodnemu tydźenjej pschemeńenjenow nastało. Na wschěch wikach bě možno, potrjebu krycź. Na słopjazych wikach běchu posticźenja potrjebje pschimérjene. Kajkosć bě źrjednja. Swinni bě žo na wiki telko pschihnało, so bě możno potrjebu we wobłuku postajeneho kontingenta krycź.

Hospodarjenje ź mlokom: Motedacie mloka je žo we saschkym tydźeniu dale powjetschiło. Też wotbrnk cźerstweho mloka bě wjetschi, mjes tym so wotbrnk žmietany žo njepschemény. W sakliich mlokarńach je žo nědźe saso telko butry nadźěłało, kaž saschn tydźeń. Twórcbe twarożki so pomału kupowachu. Mjechkich twarożkow je koro wjac w poticźenje.

Hospodarjenje ź běrnami: Se skónczenjom žymneho wjedra je wobkhod ź jedźnymi běrnami znowa wolniwi. Posticźenja běchu wulke. Wulkorozsěrjerjo tutu składnosć wuźichu, so bychu žwoje wobstatki dopjelnili. Posticźenja na wikach pizowanskich běrnow běchu khětro małe, tola žo wurunachu. W jednjenkach je wobkhod khětro měrny. Běrny za fabrikt žo jenoż mało kupowachu.

Hospodarjenje ź jejemi: Posticźenja saskich produzentow jeji njemčeskeje a sastaranje hłownych pschetrjebjanskich dźělow Saskeje wulik sajim. K wurunanju běchu wutkraine jeja na wiki pschilschke. W mjeńschich dźělbach pschihadźachu też bayerske cźerstwe jeja na wiki. Wschi niz pschewulkim napraschowanju je strony pschetrjebjarjow bě tola wobkhod jara žiwy.

Sahrodnistwo: W pożlednim tydźenju žo hischće jara rjane němske jabłuka posticźachu, kotrež žo derje wotbuchu. Wutkrajne jabłuka šedu na krycze potrjebu doežahachu. Posticźenja apjelsinow žo tónja tydźenja jara pomjeńschichu. Wožebje pytachu žo zitrony.

Hłowny redaktor Marko Smolerź. Zamołwity za politiku, feuileton a wobrazy A. Dučmanj za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerź; za nawołtki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerź. Cźišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1823. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Z Budyskeje radnicy

Na spočatku 4. sjawneho pošedšenja wyschleho měšćanoſty ſ radnymi knježemi wokrjesnyj wjednik tſjoch nowych radnych knježi a to ſtronianja Setkriſa, dr. Schillinga a Stona powoła a do pſchiſtajbi wſa. Potom měſeſche měſchćanoſta dr. Förſter jako dezernent finanznych naležnoſćow rosprawu wo hoſpodarſtim połoženju měſta. Pokaſa na to, ſo měſchćanſki hoſpodarſki plan wot 1934 njedźiwajo połepſchenja hoſpodarſkeho położenja hiſchće pſchezo njeje wurunany. Po ſtawje ſ 31. měrza 1935 wuczinjeſche ſamoſenje měſta po woſchenjeniu wſchich ſawjaſkow 29 miljonow hrimnow. S likwidazjiu Städte- a Staatsbanki je ſo tuto ſamoženje na 27 miljono pomjeńſchilo. Na tworjenje reſerwow iz měſto pſchi cżeſkich hoſpodarſkich położenjach jenoż we wobmjeſowanej měrje mohło myſliſ: wuczinjeja 163 000 hr. Pſchedležazny nacziſk hoſpodarſkeho plana je ſo derbjał wjazy tſóch pſchemjenjenicj. Doſtókczny nacziſk liczi ſ defizitom 415 332 hr., to je ſumma, kotraž pod wobličenjom loniſcheho hoſpodarſkeho plana leżi. Pſchicżina, ſo je defizit tak wulki, wošebje w tym leži, ſo ma Budyſchin pſchezo hiſchće tara wiele ſpomoženſke je podpjery płaczicj. Na 10 000 wobydlerj dońtawa 145 ludźi ſpomoženſku podpjeru. To je tſi krócz tak wjele kaž w Zitawje a Miſchnje. K temu pſchiſtupi ſchoda, kotraž je ſ likwidazju Städte- a Staatsbanki naſtała a kotraž letnje 134 000 hr. wuczinja. Pſchepytk ſ wodaſanje, plunańje a elektrańje ſo ſ 510 250 hr. wobliſa. Daŕkowe dohodn na hłowu nježku w Budyſchinje runje wſon jara pſchihódne. W lěcze 1935 wuczińſcheſche gmeńſki dawk 25,98 hr. na hłowu (pornjo Drježdźanam). S dawkow ſo w Budyſchinje na hłowu ſ 44,95 hr. wobliczi. Sa nowe hoſpodarſke lěto 1937 ſo ſnowa nońtaſichu: 150 proz. ſtatneho dawka jako gmeńſki pſchiraſk ſ leżownoſtnemu dawkej, 600 proz. měſchćańſkeho dawka ſe ſtatneje ſadźby. Njemjeńſkiſti dawk wuczińja 190 proz. ſe ſakładneje ſumy.

Snižene plunoweje płaczińy. Měſchćańſki rada dr. Jüttner ſako nekotre ſwjeſelace naležnoſće ſdźeli, wošebje to, ſo je ſo płaczińa za plun ſnižiła a to dźiwajo na wulkoſć wobydlenja. Měrjeńſka ſadźba wuczinja něſko jednotnje 40 pj. Bydlenja hacź dó 3 ſtwow płacża ſa prěnich 15 kubikmetrow w měſazu 20 pj., ſa dalſche 15 kubikmetrow w měſazu 12 pj., piſches 30 kubikmetrow ſa měſaz 8 pj. Pſchi bydlenjach ſ wjazy hacź tſjomi ſtwami, płaczi prěnich 20 kubikmetrow w měſazu 20 pj., dalſchich 15 kubikmetrow 12 pj. a piſches 35 kubikmetrow w měſazu 8 pjenjezkow. Pſchi tym nieliczja ſo jako ſtwy kuchnja, kupjele, pſchedſtwa a wjelby.

Witacj ma ſo tež ſnižene płaczińy ſa prud a to na jenej ſtronje w pſchihódnſchim ſtopnjowanju wukonoweje płaczińy po liczbje ſwěžow a potom w 20 proz. ſniženiu dźěłoweje płaczińy. W. pſchichodże wuczini wukonowa płaczińa (normalny tarif) ſa prěnjej dwě ſwěży po 35 pj. na měſaz, ſa dalſche 10 ſwěžow po 28 pj. ſa měſaz a ſa ſtyrne ſwěży po 12 pj. ſa měſaz. Płaczińa ſa cżerjeńſku mózu wuczinja w pſchichodże ſa prěnich 5 kilowatt 2,80 hr. ſa kilowatt a měſaz, ſa dalſche kilowatt 1,80 hr. ſa kilowatt a měſaz.

Płaczińa ſa ſmětło w domjaznoſtnym tarifje wuczinja ſa prěnjej dwě ſwěży po 40 pj. ſa měſaz, ſa dalſchich 10 ſwěžow po 32 pj. ſa měſaz, wſche druhe ſwěży po 15 pj. ſa měſaz. Płaczińa ſa mózu po domjaznoſtnym tarifje wuczinja ſa prěnich 5 kilowatt 3,30 hr. ſa kilowatt a měſaz. Sa wſche ſtyrne kilowatt 2 hr. ſa kilowatt a měſaz. Dale ſo wot meje 1937 dźěłowa płaczińa ſ 10 pj. na 8 pj. ſa kilowatt, potajkim wo 20 proz. ſniži. Mjes tym pſchi ſniženiu wukonoweje płaczińy maja wošebje wjeſchi woteběrarjo ſwěży a mózu ſ teho łepſchinu, ſo pſchi ſniženiu dźěłoweje płaczińy wſchitzy woteběrarjo wobkedźbuja. S tutymi naprawami wuczini wupadk měſchćańſkich pſchedewjacow nětkle 60 000 hr. Wyſchſchi měſchćanoſta dr. Opitz wupraji nadźiju, ſo by wobydlerſtwo nowy tarif ſ pſchipóſnaczom pſchijało a ſo by też pſchetrjebanje pruda, mózy a płuna roſtło, ſo njeby ſchoda ſa měſto pſchewulka była. Sjawnemu pożedźenju ſo njeſjawne pſchiſamknu.

Budyske stawniske powěśće

Pjatk, 19. februara 1937.

Wumrěli ſu: 18. 2. Gunter Grofa, ſyn inżenéra ſ Miniſchonja-Hornjeje Hórki, 1 měſaz. — Marja Milda Kmoničkowa rodź. Döhlerez, mandźelſka ſtedarja ſ Khelna, 52 lět. — 19. 2. Korla Auguſt Engemann, wobydlerſ domu ſa bědnych, 84 lět.

Pſchipowědźiłoſ ſtaj ſo: 19. 2. Wilhelm Otto Zirnſtein, ſamkar, a Hildegarta Hana Fuchjez, pſchedawarka, wobaj w Budyſchinje.

Rozdźělenje rybowego fileta w ſtutku ſymſkeje pomocy.

Wſchitzy ludowi towaršchojo, kotrychž ſtutk ſymſkeje pomocy wothladuje, a kotſiž hiſchće pſchipokazanku rybowego fileta ſa měſaz nowember wobžedža, móže žedi filet pódźelu a wutoru w pſchiſtuſchnych rybowych pſchedawarńjach wotewjacj. Rybowy filet ſo ſa jenotliwe měſtne ſkupiny w ſlědowazych wodkhodach wudawa:

ſa ſrjedźnju ſkupinu we Weberez rybowym domje na Schuſtkej haju,

ſa wjeczornu ſkupinu w Kurjez rybowej zentrali na Swonkownej Lawkej haju,

ſa połnóznu ſkupinu w Gnanczez rybowej pſchedawarni na Bohatej haju,

ſa połodniſchu a raŭſchu ſkupinu w Sellgez rybowej pſchedawarni na Pauliſkej dróſy.

Pſchipokazanki rybowego fileta, na kotrež ſo harcź do wutory wjeczora filet njeje wotewjkał, ſłuſaja žiwoju płaczińoweji. Pomocy potrěbni jenotliwych měſtnych ſkupinow maju ſo na žadny pad pſchedawarńjow dźerżeć, kiž ſo w tutym woſjewjenju naſpomnjeja.

Stutk ſymſkeje pomocy
Budyſke měſtne wjednińſtwo.

Posledńe politiske powěśće

Attentat na městokrala Gracianija.

Pjatk w Addiju Abebje attentat ſ rucznej granatu na městokrala maršchala Gracianija ſtuczichu. Na dobre ſboże bu jenoż lohży ſranjeny. Scherl Bilderdienſt, M.

Nadpad na městokrala Gracianija

W Romje ſu ſo wulkiż nad nadpadom roshoriłi, kiž je pjatk pſchipołdnju w Addiſu Abebje na italſkeho městokrala Grazjania ſo ſtucził. Grazjani pak ſo na ſboże jenoż lohko ſrani.

Wo nadpadże ſo hamtiży powě: S pſchileżnoſću narodźenja italſkeho trónſteho naſłědnika městokral marſchall Grazjani w pſchitomnoſći wjelkich doſtojnikow khudym města Addiſa Abeby a ſobuſtawam koptiſkeje a muhamedańſkeje wožady daŕy wudźělenje. Shromadźizny wjeſcheje žyły luda domorodni wuzichu, ſo bychu někotre ruczne granaty do ethiopſkeho městokrala marſchalla Grazjania cżiſnyli. Tutón pak ſo na ſboże jenoż lohko ſrani. Vitaſzki general Liotta a wſchelazy domorodni doſtojnizy, mjes nimi tež hłowa koptiſkeje zyrkwje, abuna Cirillo, ſo cżežko ſranichu.

S nowiſcheje powěſcje ſo ſhoni, ſo ſo ſtrowoſću městokrala ſpěſchnje połepſchuje. Tež tamnym ſranjenym ſo trochu lepje wjedźe. Generalej Liocje pak dyrbjachu nohu wotewjſacj, hewak pak njeje ſtrach wo jeho žiwjenje. Na ſboże nadpad njeje žadyn ſmjertny wopor žadał. W ethiopſkim hłownym měſcże normalne žiwjenje knježi. Tež w kraju je měr.

S Addiſa Abeby ſo hamtiży powě, ſo je policija hnydom po nadpadże 2000 wožobow ſajała. Wojeſći žud ſa naſchkarakami nadpada ſlědźi. S Roma je ſo pſchikaſało, ſo maju ſo winowacji hnydom wotprawicj.

Wjednik je miniſterſkemu preſidentej Miniſolinijej telegramm pôſłał, w kotrymž ſwoje roſtworjenje nad nadpadom wuprajo, a proſy, ſo by marſchallej Grazjaniej jeho ſwožopiſchcża k bórſomnemu wuſtrowjenju pôſłał.

Nacionalni 80 kilometrow pſched Almeri'u ſteja

Nazionalny radiowy ſcżelak w Salamanży je wozjewiſ, ſo ſu nazionalni wojazy pjatk dopołdnja Albunol, 80 kilometrow pſched Almeriju, wobžadźili.

Schtwórtk ſu nazionalni wojazy na Guadalajarſkej fronce ſ dołhemu ranju wot Madriba ſ offenſivu zapoczeli a ſu ſ njej pjatk ſ dobrym wuſpěchom poſtaczowali. Tehorunja ſo też jich nowa offenſiva pſchi rěce Jaramje ke krótkemu ranju wot Madriba pſchihódnje wuwiwa.

Němska wobdźělenje na ſpaniskej wójn'e zakazuje

Němſke knježerſtwo je ſlědowany ſakoń wobſanyło:

§ 1. Němſkim ſtacżanam je ſakſane, do Schpaniſkeje a ſchpaniſkich wobžedźenſtwow, też do ſchpaniſkeho pačma w Marokkowſkej, k wobdźělenju na wobydleriſkej wójnje zaruczować.

§ 2. Němſkemu ſnutſkownemu miniſtrej ſo pſchiſłuſchi, da, ſo trěbne naprawy poſtaji, ſo by wuruczowanju a pſchepruczowanju wožobow ſadźěwał, kotſiž chcedźa ſo do krajinow, w § 1 mjenowanych, podacz a ſo na wobydleriſkej wójnje wobdźělicj.

§ 3. Sakaſane je, wožobu k wobdźělenju na ſchpaniſkej wobydleriſkeje wójnje nałwabicj abo je k wobjeranı wobjicj.

§ 4. Schtóž ſo pſchecżiwo pſchedpiſmam §§ 1 a 3 tuteho ſakonja abo pſchecżiwo ſakaſej, kiž je ſo na ſakonje § 2 wudał, ſadźerži, ſo ſ ſaſtwom khłoſta.

§ 5. Němſki ſwonkowny miniſter poſtaji cżaſ, hdy ma ſakoń do mocy a ſaſo ſ mocy ſtupicj.

W Berchtesgadenje, 18 februara 1937.

Wjednik a němſki kanzler Adolf Hitler.
Němſki miniſter ſwonk. naležnoſcżow žwob. knjez ſ Neurath.
Němſki miniſter ſnutſk. naležnoſcżow dr. Frick.

Sa 5 dnjow ſ Londona do Kapſtadta a wróćo?

Jendżelſki lětaŕ David Llewellyn dże ſpytacz rekordne leczenje Amy Mollſonez, kotraž tutu cżaru ſa 11 dnjow pſchelecża, pſchetrjechicz. Knjeni Llewellynowa pomha ſwojemu mužej pſched wotleczenjom pſchi pſchipinanju padaka. (Aſſociated-Preſſ, M.)

Narodny powěſtnik.

Kukow. Wotrjad ſwj. Jurja a dowěrnicy Domowiny klóſtrſkeje wokoliny zeńdu ſo njedźelu 28. februara pop. w 3 hodź. (po nyšporje) pola Natušeo. Teſ sobuſtawy Domowiny ſu wutrobnje witani.

Budyšin. Zjednoćenſtwo evang. Serbow wotmjeje ſrjedu, 24. mał. rózka wječor we 8 hodźinach zhromadźiznu v Serbſkim Domje. Sobuſtawy a hoſcy ſu lubje witani. Staroſta.

Spěwarſke
ke konfirmaciji

ſerbſke a němſke, jednotneho a też najlěpšeho wuwjedźenja, dostanjeće

w Serbſkej knihařni
w Budyšinje w Serbſkim Domje

Doporučće

ſwojim lubym znatym abo přećelam naše

„Serbske Nowiny"

Prosymy Was zdwórliwje wo tutu prócu

Skazać

móża ſo „Serbske Nowiny" na wšěch póſtowych hamtach a też pola našich dowěrnikow a roznoſowarjow na wſach.

Šěſć razow

wob tydźeń a ſtyri króć z wosebitej přiłohu — „Łužica", „Domowina", „Serbſki Student" a „Nowiny za dźěći" — wukhadźeja a płaca jenoż 1,51 hriwnow na pósće

(Bitte ausſchneiden und als Drucſache einſenden)

Beſtellſchein

an den Verlag „Serbske Nowiny" in Bautzen

Herr .....

Frau .....

.....

in .....

Poſtanſtalt .....

Wohnung .....

beſtellt hiermit die „Serbske Nowiny" vom ..... Preis 1.51 Rm.

Datum: ..... Unterſchrift: .....

Přiłoha k čisłu 44

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 22. februara 1937

Oscar Wilde:

Dom suda

(Baseń w prózy.)

A čicho bě w Domje Suda a človjek přińdźe nahi před wobličo Boże. A Bóh wotewri knihu žiwjenja človjekoweho.

A rjekny Bóh k človjekej:

„Twoje žiwjenje je było špatne, kruty sy był napřećo tym, kotrymž bě pomoc trěbna a k tym, kiž njemějachu zepjery, sy był hrubeje a twjerdeje wutroby. Khudźi su so k tebi wolali, a ty jich njejsy wuslyšał, a twojej wuši stej byłej zawrjenej žałoseju wbohich so tyšnych. Zmócnił sy so za sebje dźědźiznatwa syrotow a póslał sy liški na winicu swojeho susoda. Dźěćom sy wzał khlěb a dał sy jón psam zežrać, a Mojich wusadnych, kotřiž běchu žiwi w bažinach a mějachu měr a khwalachu Mje, sy wuhoral na puće, a na Moju zemju, z kotrejež sym tebje stworił, sy přelał njewinowatu krew.

A wotmołwi Človjek a rjekny:

— To runje sym činił.

A Bóh wotewri znowa knihu žiwjenja človjekoweho.

A rjekny Bóh človjekej:

— Twoje žiwjenje je było špatne a pytał sy krasy, kotrež sym wotkrył a šoł sy nimo Dobra, kiž sym přikrył. Sćěny w twojej jstwi su było z wobrazami pomolowane a z ložа swojich hanibnosćow sy stawał při swukach tulawy. Postajił sy sydom woltarjow hrěcham, za kotrež běch ja čerpjeł a jědł sy wot toho. Hdyž so jěsć nima, a w šarlatu twojeje drasty běchu našite tři znamjenja hańby. Twoje přibohi njejsu byli ani ze złota, ani ze slěbra, kotrež traje, ale a mjasa, kotrež zhnije. Krjepił sy jich włosy z wonjawkami a kładł sy granatowe jabłuka do jich rukow. Mazał sy jich nohi ze safranom a přestrěwał sy před nimi pisane ruby. Ze strabikom sy barbił jich woči a z myrrhu sy mazał jich ćěła. Klonił sy so před nimi hač k zemi, a tróny twojich přibohow su so wupinałe w słońcu. Pokazował sy słońcu swoju hańbu a měsačkej swoju blaznosć.

A wotmołwi Človjek a rjekny:

— To runje sym činił.

A Bóh wotewri třeći króć knihu žiwjenja človjekoweho.

A rjekny Bóh Človjekej:

— Špatne bě twoje žiwjenje, ze złym sy płaćił dobre, a z křiwdu přećelnosć. Zranił sy rucy, kiž su će žiwile, a zacpěwał sy nadra, kiž su će ćěšile. Stóž je přišoł k tebi z wodu, je wotešoł lačny, a wulinarjow, kotřiž su će w nocy we swojich stanach skhowali, sy preradźił před switanjom. Nakładł sy kosydła swojemu njepřećelej, kiž bě će přelutował, a swojeho přećela, kiž je z tobu khodźił, sy předał za pjenjezy, a tym, kiž su ći přinošeli lubosć, sy dał přeco z wotmanjom rozwólnosć.

A wotmołwi Človjek a rjekny:

— To runje sym činił.

A Bóh začini knihu žiwjenja človjekoweho a rjekny:

— Zawěrno, póscelu će do Hele. Runje do Hele će póscelu.

A zakřikny Človjek:

— To njemóžeš!

A rjekny Bóh Človjekej:

— Čohodla pak tebje njemóžu póslać do Hele a z kajkeje přičiny.

— Dokelž sym stajnje žiwy był w Heli, wotmołwi Človjek.

A čicho bě w Domje Suda.

Wěnc z pěsnjow Pětra Mlónka

Pětr Mlónk swojemu přećelej Matiji Maticy w Lubušu pola Wojerec.

Ja praju nětk dźak wutrobny
Tom' lubom' wujej Maticy
Po Wojerec we Lubušu
Za wšitku jeho dobrotu.

Kiž je mje hač k nim dele wjezł
A wudawki wše za mnje njesł,
Mi wšudźom wšitko pokazał,
A cyły puć je powědał.

Hdyž přińdźech wječor k njemu dom,
Dha widźach hižom před dworom
Te rjane serbske napismo,
Kiž na joh' nowym domje jo:

„Z dowěrjenjom na Boha
Tutón dom sym twaril ja"
a spody: „Matij Matica",
Kaž mjenujcy jom' rěkaja.

A tak bě wječor dźesaći,
Hdyž běchmy domoj přijeli,
Dha jeho luba mandźelska,
Hdyž też bě trochu zasparna,

Mje přećelniwje witaše,
Też jěsć a pić mi nošeše
A wupósła też ložo mi,
Kaž maja knježa bohaći.

A za khwilu Bóh porěča a rjekny Človjekej:

— Dokelž widźu, zo će njemóžu póslać do Hele, zawěrno, póscelu će do Njebjes. Runje do Njebjes će póscelu.

A zakřikny Človjek:

— To njemóžeš!

A rjekny Bóh človjekej:

— Čohodla pak njemóžu tebje póslać do Njebjes a z kajkeje přičiny?

— Dokelž sej je njejsym mohł nihdy a nikdźe předstajić, wotmołwi Človjek.

A čicho bě w Domje Suda.

Žehliwe wuhlo na hłowu!

Rózeńka njeběše swojim Jurjom derje trjechiła. Prěnje léta wschak nětkaj běšeše, pschetoż món porjadnje na cźěłstwo khodźeše a rjanu mdu domoj nošeše. Wuschikny cźłowjek dźěn běšeše. Kóždy žo ſ nim runać njemóžeše. Ale potom do Běłeho jelenja na palenz khodźeše. Wot toho cźasa ſ nim dele běšeše. Teſ samożenje rozpadowaše, kaſ horiłka njerěšeše, hdyž ju ſ wodu połijeſ. Hdy budźiše [illegible] Rózeńka muža njecźiniła, dha bydlałej bórzy [illegible] Ale wona poc.a w bliſtim měścu ſ młokom wiłowaci. Kóždy dźeń rano by něſchto chanowm młoka do měſta njeſła a tam rosnožyła. Runjeż ſ toho wjazy njemějeſche, hač pośonjowu mdu, dha běchu to na tónzu měšaja tola pčheco něſtotre toleſti, kotrejż pak jenje njeby ſwojemu Jurjej do ruki połoſiła, ale na nalutowańju donjeſła ſa ſwojej dźeśći. Pſchi ttym by ſ měſta w ſwojim korbiku też hiſchcze pſchezo něſchto ſobu domoj pſchinjeſła, ſchtož hnchu jej měſchcjenjo darili, khléb, něſchto mjaſa abo něſchto podobneho.

„Jurjo, ty po prawom tajkeje pěknoje ſony hódny njeſy", prajeſche ras jedyn ſ jeho kobuzikow k njemu, jako w nozu ſa palenzowym blidom ſedźachu. „Ach ſchto", wotmołwi tón. „Jana rózа bjes cźerikow, moja Rózeńka też je ſamoho ſtota njeje. Schto ſadźicze na to, ja hiſchcze tutu nóz ſ njej haru ſapočzinu." „To tola dozmła njemóſeſch", ſnapiſcheźiwi tamny. „twoja ſona je ſa to pyſche mudra a pyſche měrna." „Nó, wo bleſchu najlěpſcheho!" wołaſche Jurij, „korčmarjo, ty ſy ſmědź. A ty, Handrijo mójeſch na měścje ſobu hicź a pſched domom cźakaćz, hačz tam k ſanej harje niebóńdźe."

Taj dwaj potajkim dźeſchtaj, tu njewuchmu hru wuwjeſeć. Jurij pak běſche ſebi tu wěz takle wumyſlił: Hdyž do jſtwu pſchińdu, cźiſchu ſwoju mězu na ſchpundowanje. Budźe ſo wona nětko ſa njej macźahowaci, dha cźu na nju ſarejtcź: „Wołtaj ju ſem, ſchto tebje moja měza ſtara!" Njeſche pak ju ſběhnuć, dha bi ſchcze wótſtſchno na nju ſawołam: „Ty pak też ſanjch wocźi nimaſch, njemóſeſch dha mi mězu ſběhnuć?" Tak darbi na kóždy pad k harje pſchińcź. Tatle też cźiniſche. Mězu na ſemju cźiſchu a Rózeńka ćhuſche ju ſběhnuć. Na měścje ſo na nju wottorhny. „Schto tebje moja měza ſtara, ſtaraj ſo wo ſwoje wězy!" Tak dha Rózeńka mězu ſaſo na ſemju połoji a njeprajeſche taneho ſłowcźka. Jako ćhuſche ju Jurij potom ſam ſběhnuć, ſamotykowaſche ſo a dyrł ſ hłowu do blidowcho rózła, tak ſo trochu k rohumej pſchińdźe a khétro ſłudźeny do ſwojeho borła łeſeſche. Tón wonkach ſtejazo pak janeje haru njeſtſnſcheſche.

Jako Jurij naſajtta wotwcźi, běſche jeho mandźelska bjło dawno ſtannła a dźeſlaſche w kuchini. Tuż ſo też ſběhny a ſtany, ſunu ſebi truch thléba do ſała, wſa motyku a dźeſche ſ poſtelcźu won do wininy, ſo by tam dźełał. „Niethdy tola hiſchcze," wołaſche ſa nim mandźelſka, „kołej je na měścje ſwarjenn." Tola tón wo tym nicźo wjedźeć njechaſche, powſchſchche hłowu a cźerjeſche do wininy won. Wonkach potom dźiſchaſche, hačz bě ſłónczńje tak hłódny a mucźny, ſo wjazy njemóſeſche a dyrbjeſche něſchto k ſebi wlacź. Ale tón łuſt thléba bě

A. S. Puškin:

Předawař kašćow

(Skónčenje.)

Wonka bě hišće ćma, hdyž Hadriana wubudźichu. W nocy bě kupcowa Prjuchina wumrěła a wosebity posoł wot jeje klamarskeho přijěcha na konju k Hadrianej z tutej nowinku. Kašćeř dari jemu za to hriwnu na wodku, khwatajcy so zwobleka, naja izvozčika (drózku) a jědźeše do Razgulajskeje hasy. Při wrotach njebočičcyneho doma stoješe hižo policija a kupcy kaž supowje, wučujo ćełO, khodźachu wokoło. Njeboha leżeše na blidźe, žołta kaž wósk, ale njebě hišće zwohidźena z tłačom. Wokoło njeje so tłóčachu přiwuzni, susodźa a domjacy. Wokna běchu wšitke šeroko zwočinjane, swěčki so swěćachu, duchowni spěwachu modlitwy, Hadrian přistupi k synowcej Trjuchinieje, młodemu kupcej w modernym zwjeřišniku a wozjewi jemu, zo kašć, swěcy, žarowański prewěšk a wše druhe pohrjebne wěcy budźa jemu hnydom w dospołnym porjadku doručene. Dźěćićel so jemu rozpjerješeny podźakowa, a doda, zo njeje zwučeny wotwikować, zo pak so we wšěm na jeho swědomje spušća. Předawař kašćow wězo kaž přeco wobkrućeše, zo njewozmje wjacy hač je trjeba, a jědźeše za swojim dźełom. Cyły dźeń jězdźeše z Razgulajskeje hasy k Nikitskim wrotam a wróćo; do wječora bě wšitko wobstarał a dźěše pěši domoj, puščiwši swojeho izvozčika. Bě měsačkowa nóc. Předawař kašćow dóndźe zbožownje k Nikitskim wrotam. Při cyrkwi Božeho spěća zawoła na njeho naš znaty Jurko a spóznawši kašćerja, přeješe jemu dobru nóc. Bě pozdźe.

Předawař kašćow bliježeše so hižo k swojemu domčkej, hdyž so jemu nadobo zezda, zo so něchtó mikny wokoło jeho wrotow, wotewri zadnje wrótka a zhubi so w nich. „Što ma to rěkać?" pomysli sej Hadrian. „To mje zaso něchtó trjeba? Snadź to ujeje paduch? Abo dyrbjeli traš lubkowarjo za tymaj mojimaj hłupymaj holcomaj khodźić? To budźe něšto rjane!" A kašćeř sej hižo chcyše zawołać na pomoc swojeho přećela Jurka. W tym wokomiku so hišće něchtó přibliži k wrótkam a ničo wjacy hač zastupić, ale wuhladajo přibčžawšeho knjeza domu, pozasta a zejmaše třirózkaty klobuk. Hadrianej zdaše so jeho wobličo znate, tola w khwatku njemóžeše sej jo tak prawje wobhladać. „Chceće ke mni?" rjekny Hadrian, dych łójo, „prošu jenož, zastupće, wopokažće mi tu česć". — „Jenož sej njeličće žanu haru, batjuška", wotmołwi tamny z dutym hłosom, „dźi jenož doprědka, pokazaj hoscom puć!" Hadrian ani khwile njeměješe, sej někajku haru činić. Zadnje wrótka běchu wotewrjene. Stupi na skhód a tam tón za nim. Hadrianej napadny, zo po jeho jstwi ludźo khodźa. „Kajki djabol tam to zakhadźa? pomysli sej a spěchaše nutř... Tu so jemu zecny. Jstwa bě połna zemrětych. Měsačk swěćeše přez wokno na jich žołte a módre wobliča, zapadnjene huby, mutne zańdźelene woči a wustupowace nosy. Hadrian w nich z hrózbu spózna wosoby, z jeho prócu pohrjebane, a w hosću, kiž bě z nim přišoł, brigadnika, kotrehož běchu njedawno w tym zliwku hrjebali. Wšitcy, kaž tu běchu, mužojo a žony, wobstupichu předawarja kašćow, kłonjachu so před nim a witachu jeho; jenož jedyn khudźina, njedawno darmo pohrjebany, kotryž sej z toho najskěrje swědomje činješe a hańbowaše so za swój kabat, njepřistupi bliže a skromnje stoješe w kućiku. Wšitcy druzy běchu přihódnje zhotowani: njebožki běchu w čěpcach z bantami, zemrěći zastojnicy w uniformach, ale njetruhani, kupcy we swjatočnych kaftanach. „Kaž widźiš, Prochorowje", poča brigadnik w mjenje cyłeho česćeneho towarstwa rěčeć, „na twoje přeprošenje smy wšitcy z rowa stanyli; doma zwostachu jenož ći, kotřiž hižo přińć njemóža, ći, kiž su so hižo dospołnje rozsypali a kotrymž su jenož kosće bjez kože zbyłe; ale jedyn so tola zdžerżeć njemóžeše — tak jara bě so jemu zechcyło tebje wopytać..." Tu so z crjódy přetłóci maluški kostliwc a přibliži so k Hadrianej. Jeho nop so přećelnje na domjaceho knjeza wusmějwaše. Trundle swětlozeleneho a čerwjeneho sukna a wjetkheho płatna wisachu na nim jako na žerdcy, a kosće na nohomaj kolebachu so w šerokich dołhich škórnjach jako palicy w tołkaču. „Njespóznaješ mje, Prochorowje?" praji kostliwc. „Njedopominaš so na wusłużeneho gardypodofficéra Pětra Pětrowiča Kurilkina, toho, kotremuž sy lěta 1799 předał swój prěni kašć — a hišće k tomu khójnowy město duboweho?" Při tutych słowach zwobjima jeho nježbočički ze swojimaj kosćojtymaj rukomaj — tola Hadrian so jemu z mocu wutorhny, zareji a wotstorči jeho. Pětr Pětrowič so zmotykowa, padny a cyły so rozsypa. Mjez zemrětymi nasta njeměr a wobuznosć. Wšitcy so zastawachu česće swojeho towarša, počachu Hadriana přimać, wumjetowachu jemu, hrožachu a wbohi předawař, pohłušeny z jich křikom a tak rjec zatołčeny, zhubi duchapřitomnosć, padny na kosće wusłużeneho gardepodofficéra a pozby wědomja.

Słónčko hižo dawno na łožo swěćeše, na kotrymž leżeše předawař kašćow. Skónčnje wotewri woči a wuhlada před sobu žonu, dujacu do samowara. Z hrózbu dopomni so Hadrian na wšitke wčerawše podeńdźenja. Předstawy Prjuchinieje, brigadnika a podofficéra Kurilkina stawachu njejasnje w jeho pomjatku. Mjelčo čakaše, dóniž njezapočnje žona sama powědać a powě jemu wo sćěhkach nócnych podawiznow.

„Ty ale sy sej zaspał, batjuška Hadriano Prochorowičo", rjekny Aksinja, podawajo jemu župan. „Susod krawc je tu pobył a naš strażnik přiběhny; měnješe, zo ma dohladować dźensa swjaty dźeń: ale ty sy spał kaž zaraženy a my će njejsmy chcyli wubudźić."

„Je tu štó wot njeboh Prjuchińeje pobył?"

„Njeboh? Je dha ta wumrěła?"

„Sy ty ale hłupa! Njejsy da mi wčera pomhała jeje pohrjeb wobstarać?"

„Što to rěkiš, batjuška? Sy ty wobłudnił? Abo maš hišće wot wčerawšeho we hłowje? Kajki pak běše wčera pohrjeb? Cyły dźeń sy kwasował pola Němca, domoj sy pjany přišoł, so na łožo walił a spał do teje khwile, hdyž běchu na wulku (Božu mšu) hižo wotzwonili."

„Woprawdźe?" rjekny wjesele kašćeř.

„Nó, to so wě", wotmołwi žona.

„Nó, hdyž je to tak, nalij mi khětć čaja a zawołaj holcy."

Přeł. Juhenko.

twjerdy a wón dyrbješe žebi ſ hriebiczki po łuſt wody hicz, ſo mohł žebi khłób trochu ſmjehczicz. Tajki tam někto žedźesche a pschemyßlesche žebi ſwoje žiwjenje. „Syn tola ßmiercz hubjeny człowiek," tak ſam k žebi rěczesche, „a wężera ßy brojił a djenża nimasch niczo. Kak dha to dale pódźe!"

Duż ſpěšne ſtupanje ſłyschesche. Pisches kečźinu ſo ſwótła khanka błyschczešeše a ſa njej ſtupasche jeho Rózenka, kiż na tutym czopłym dnju każ woprawdźita róża kčźěsche. „Symm cźi pomałki a khoſej pschinjeßka. A jako pola rěsnika nimo dźech, wikachu tam tunje ſjane hejduſchne kolbaßy, ſ tym ßym cźi jenu pschinjeßka, ty ßy tola djenża cźiſcze bjes ſnědanja wuſchoł." „Wostań tu khwilku a ſnědź ßo, mój chcemoj ju hromadźe jěſcz," rieknu Jurij ſ pschecźelnym hłoßom a chyſche jej korbik wotemſacz. „Nó, nó," wotmołkwi wona, „ja dyrbju khwatacz, hewak wobſedła ſa tebje w prawym cźaſu hotowy njebudźe," a ſ tym bě hižo po hórzy dele.

Tak dha Jurij ſam ſnědźesche. Ta kolbaßa bě dobra a tola prawje ſtołdźecz njechasche. Zehłiwe wuhlo jeho na hłowje palesche. Wón taiſt hrošny a jeho mandźelska taiſka dobra! Duż ſ pjaſcźu wo ſemju dyrł: „Wot nětk pak budże hinak! To ſłubju Bohu w njebjeſach!"

Mieczor jeho towarſch pschińdźe a chzyſche hleſchu naiłepſcheho měcz. Wón jeho ſhrabny a ſ durjemi won cźißny.

Wot teho cźaßa bě Jurij każ pscheměnjeny, ſtróžny, ſłutniwy, pschecźelny, ſo mějachu domjazy na nim ſ tóždnm dnjom wjetſche wjeſele.

Schfrizka jehlimeho wuhla wſchak wjazy dokonja hacz zaky khowaty bérti ſwarow.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Bekanntmachung.

Betr.: Schlagartige Luftschutz-Verdunkelungsübung im Bereiche der Kreishauptmannschaft Dresden-Bautzen.

Zur Überprüfung derjenigen Maßnahmen, die im Interesse der Landesverteidigung für „eingeschränkte Beleuchtung" und „Verdunkelung" vorzusehen sind, wird in dem Dienstbereiche der Kreishauptmannschaft Dresden-Bautzen in der Zeit vom 5. bis 15. März 1937 schlagartig eine Verdunkelungsübung durchgeführt.

Zeitpunkt und Dauer der Durchführung werden am Tage der Übung durch amtliche Bekanntmachung in den Amtsblättern bekanntgegeben.

Die Durchführung der Verdunkelungsübung erfolgt für die Luftschutzorte Dresden, Riesa, Bautzen, Freiberg, Freital, Meißen, Pirna mit „eingeschränkter Beleuchtung" und „Verdunkelung", für alle anderen Orte meines Dienstbereichs ausnahmslos mit „Verdunkelung" für die Gesamtdauer der Übung.

Während der Übung ist bei der „eingeschränkten Beleuchtung" und „Verdunkelung" jegliche Beleuchtung in allen **Wohn-, Büro-, Industrie- und sonstigen Gebäuden** (Warenhäusern, Kinos, Theatern, Gast- und Vergnügungsstätten, Krankenhäusern, Treppenhäusern, Wartehallen und sonstigen Aufenthaltsräumen) so **abzublenden, daß auch auf der Rückseite kein Lichtschein** nach außen dringt. Damit beim **Öffnen der Türen** nicht Lichtschein aus dem Innern der Gebäude (z. B. Theater, Kinos, Gaststätten usw.) nach außen fallen kann, ist bei diesen Gebäuden zwischen der Außentür und dem innen beleuchteten Raum ein abgeblendeter Vorraum (Lichtschleuse) zu schaffen.

Bei „eingeschränkter Beleuchtung" wird die **öffentliche Straßenbeleuchtung** auf ein Mindestmaß **herabgesetzt**. Alle **Lichtreklamen** an Häusern, Schaufenstern, Tankstellen, Straßenbahnhaltestellen, Telefonzellen usw. und die Beleuchtung von Turmuhren sind **auszuschalten**. Die **Schaufensterbeleuchtung** ist äußerst **einzuschränken und bei Geschäftsschluß auszuschalten**.

Radfahrer und Fuhrwerke haben **innerhalb** der Ortschaften abzublenden. **Kraftfahrzeuge** müssen **innerhalb** der Ortschaften mit **Parklicht außerhalb** der Ortschaften mit **Stadtlicht** fahren; **Straßenbahnen** haben **innerhalb** der Ortschaften **abzublenden, außerhalb** der Ortschaften mit **Stadtlicht** zu fahren: **Wasserfahrzeuge** lassen die **Fahrlaternen** brennen; **Fenster aller Verkehrsmittel** sind **abzublenden**.

Der **Fahrzeug- und Fußgängerverkehr** bleibt im übrigen **unverändert**.

Die **„Verdunkelung"** geschieht durch **vollkommene** Löschung der **öffentlichen** Beleuchtung. Mit diesem Zeitpunkt müssen **alle noch außerhalb** von Gebäuden angebrachten Beleuchtungskörper, sofern sie nicht behördlicherseits als abgeschirmte **Richtlampen** bestimmt worden sind, **gelöscht** werden.

Betriebe, die **im Freien** arbeiten, müssen ihre Werke **völlig verdunkeln**, sobald die öffentliche Straßenbeleuchtung von der „eingeschränkten Beleuchtung" in die **„Verdunkelung"** übergeht.

Die **Schaufensterbeleuchtung** ist, sofern die „Verdunkelung" **vor** Geschäftsschluß eintritt, ebenfalls **zu verlöschen**. **Landfahrzeuge aller Art** haben **innerhalb** der Ortschaften **abgeblendet** (auch **ohne** Rücklicht) zu fahren. Erleuchtete **Fahrtrichtungszeiger** sind **nicht** zu verwenden.

Außerhalb der Ortschaften (auf der **freien** Landstraße) haben **Kraftfahrzeuge** mit **Parklicht, die übrigen Landfahrzeuge** mit **entsprechend** eingeschränkter Beleuchtung zu fahren.

Wasserfahrzeuge haben die **Fahrtlaternen** zu **löschen** und nur im Notfalle zu zeigen.

Vermeidbarer **Fußgängerverkehr** ist zu **unterlassen**. Die **Bevölkerung** hat möglichst **in den Häusern** zu bleiben.

Zur **Abblendung** von Scheinwerfern und Lampen sind **Scheiben** aus Blech, Holz, Pappe oder ähnlichem Material zu verwenden, die einen wagerechten 5—8 cm langen und 1,5 cm breiten Ausschnitt haben. **Der Ausschnitt muß seitlich** und nicht unmittelbar vor der Lichtquelle angebracht werden.

Von der Einhaltung der vorstehenden Vorschriften für die Verdunkelungsübung sind befreit:

a) die Fahrzeuge der Feuerwehr, Drewag, Straßenbahn, für Krankentransporte und für öffentliche Hilfeleistung **bei Gefahr im Verzuge,**
b) die Fahrzeuge der Polizei und
c) die Fahrzeuge der Wehrmacht.

Die unter b) und c) genannten Fahrzeuge sind berechtigt, während der Gesamtdauer der Übung mit Stadtlicht zu fahren.

Außerdem führen die Fahrzeuge der Polizei an einem der vorderen Scheinwerfer blaues Licht und die Fahrzeuge der Wehrmacht an einem der vorderen Scheinwerfer grünes Licht.

Die **Polizeibeamten** und die ihnen zugeteilten **Hilfskräfte** haben Anweisung, die Durchführung der Übungsmaßnahmen strengstens zu **überwachen** und gegen Verstöße einzuschreiten.

Die von den Hausbesitzern und Wohnungsinhabern zu treffenden Maßnahmen werden außerdem von den örtlichen Stellen des Reichsluftschutzbundes durch Hauswarte und Amtsträger, die reibungslose Durchführung der Verdunkelung in den Industriewerken von der Werkluftschutz-Bereichsvertrauensstelle Sachsen der Reichsgruppe Industrie **durch die Werkluftschutzleiter** mit überwacht.

Von allen Kreisen der Bevölkerung wird erwartet, daß sie dieser Übung, die ausschließlich im Interesse des Gesamtwohls der Bevölkerung abgehalten wird, das notwendige Verständnis entgegenbringt und sie durch sachgemäßes Verhalten und gute Verdunkelungsdisziplin wirksam unterstützt.

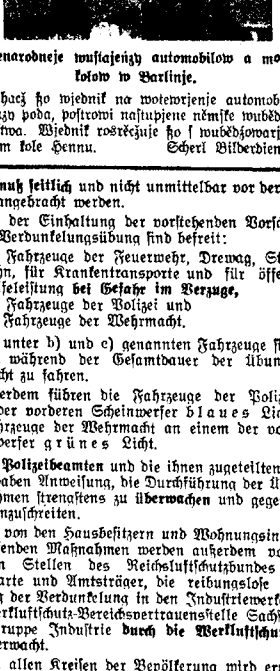
Dresden, am 20. Februar 1937.

Der Kreishauptmann zu Dresden-Bautzen.

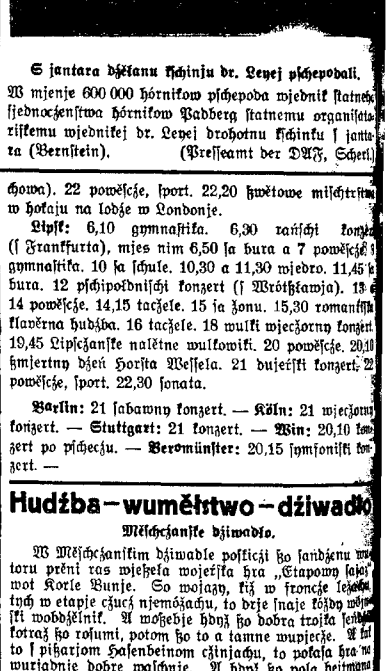
Adolf Hitler wohhlada žebi automobilowu wustajeńzu.

Po ſwjatocźnym wotewrjenju automobilowje wustajeńzy žebi wjednik a ſtatny kanzler jednotliwe dźiwy wosow wohhlada a da žebi je podrobnje wukładowacz. Wjednik ſ dr. Goebbelſom a korpſowym wjednikom Hühnlejnom na wustajeńzy. Scherl Bilderdienſt, M.

S mjeſenarodneje wustajeńzy automobilow a motorſkich kołow w Barlinje.

Pjedy hacz ſo wjednik na wotewrjenje automobilowje wustajeńzy poda, poſtrowi naſtupjene nimſke wuhbdźowarſke muſtwa. Wjednik roſtrěčuje ſo ſ wuhbdźowarjom na motorſkim kole Hennu. Scherl Bilderdienſt, M.

S jantara dźełanu ſchinju dr. Leyej pſchepodali.

W mjenje 600 000 hórnikow pſchepoda wjednik ſtatneje ſjednoczenſtwa hórnikow Padberg ſtatnemu organiſatorſkemu wjednikej dr. Leyej drohotnu ſchinku ſ jantara (Bernſtein). (Preſſeamt der DAF, Scherl.)

Wot ſtarſcheje ſtrony.

Wot ſtarſcheje ſtrony.

Wot ſtarſcheje ſtrony.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe čo, płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 45 — Budyšin — Wutoru 23. februara 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Němskeho zwonkowneho ministra we Winje wutrobnje witali

Němski zwonkowny minister zwobodny knjes z Neurath a zwobodna knjeni z Neurathowa kaž tež knjeza jeju pischewoda zu póndźelu dopołdnja 9,12 hodźin z porjadnym zwischnikom do Wina pschijeli.

Zwjazkowy kanzler dr. Schuschnigg a późtanz z Papen se wichěmi knježemi wupósłanstwa běschtaj jich pschischłoj powitacz. S awstrijskeje strony běchu po poruczniczej zwiazkowego prezidenta Miklasa kabinettowy direktor Huber, statny sekretar zwonkownych należnosćow dr. Schmidt a mandźelska a druhi pschischli. Psched dwórnischćom lud hołpi se zahorjazym wjsokim postrowi. Tež po puczu z hotelej Imperial, hdźež němizy wotpósłanzy jako hosćo awstrijskeho knježerstwa bydla, wulke zhyb luda stejachu.

Bórzy po pschischłdźe do hotela so němski zwonkowny minister z pschewodom awstrijskeho częstneho offizéra a z wotpósłanzom z Papenom a němskim wojerskim ataschejom z wjelkowikemu zomniki poda a tam wěnz se zekli w barbach Němskeje połoži. Wot tam němski zwonkowny minister na Winske zentralne pohrjebnischćo dojdźe a rowy wojakow wopyta, kotrjż su w zwětowej wójnje we Winje wumrěli.

Zdyž běsche so němski zwonkowny minister z Neurath z awstrijskim zwjazkowym kanzlerom dr. Schuschniggom a statnym sekretarom zwonkownych należnosćow dr. Schmidtom rozrěčował, zwjazkowy president Miklas zwobodneho knjeza z Neuratha w audienzy pschija. Statny sekretar za zwonkowne należnosće dr. Schmidt a kabinettowy direktor Huber běschtaj pschitomnaj.

Wo rozrěčowanju w zwjazkowym kanzlerstwje je so hamtźy wozjewiło, so staj statnikaj na pschečelske waschnje **narjadne politiske a hospodarske praschenja rospominałoj, kiž wobaj krajej nastupaju.**

Po audienzy da zwěsći zwjazkowy president knježich pschewoda němskeho zwonkowneho ministra pschedstajicz a so krótko z nimi rozrěčowasche. K audienzy so znjedan'e pschilamkny, kiž statny sekretar dr. Schmidt a mandźelska k cześći němskeho zwonkowneho ministra a jeho mandźelstwe w Grand-hotelu wuhotowaschtaj.

Pschi znjedanju so statny sekretar dr. Schmidt zdrowa jimaše a wupraji zwoje wjesele nad wopytom němskeho zwonkowneho ministra w awstrijskim hłownym měsće. Rozsud němskeho kanzlera a awstrijskeho zwjazkowego kanzlera z 11. julija 1936 je wutrobne pschecze němskeho luda w tym a tamnym kraju dopjelnił a je so jako realny skutk z wulkim wězowno-politiskim wuznamom wupokazał. Naspodnjenje je dopokazało, so je so w juliju 1936 prawy puć nastupił. **Wo Winskim wopytowanju němskeho zwonkowneho ministra so statny sekretar dr. Schmidt nadźija, so budźe z nowym měsnikom po puću duchownoho a hospodarskeho zhromadneho dźěła mjez Němskej a Awstrijskej.**

Němski zwonkowny minister zwobodny knjes z Neurath wotmołwi, so je po pschepytowanju awstrijskeho knježerstwa rad do Wina pschijěł, a dźakowasche so za pschečelne powitanje. Wutrobne dźěłowace awstrijskeho wobydlerstwa tuteho stareho němskeho města, dostojneho hłownego města Awstrijskeje tak najzdobne pokazuje, je staj wjednik a awstrijski zwjazkowy kanzler se srěčeniom z 11. julija prawy puć nastupiłoj. Politiski skutk, kiž wo wujednanju zwatowo mjez sobu leži, a nowe wotzjewjenje wole awstrijskeho zwjazkowego knježerstwa, so chce zwoju politiku na tamnej zasadnej cjarje dźerżeć, so so Awstrijka jako němski stat wuznawa, je so **ważny faktor europskeho měra** zdźiwk.

Zwjazkowy kanzler dr. Schuschnigg je póndźelu wječor k cześći němskeho zwonkowneho ministra a zwobodneje knjeni z Neurathowje w marmorowej sali hroda Belvedere hościnu wuhotował, na kotrejž so tež pschewodnizy němskeho zwonkowneho ministra a późtanz z Papen se zhromadnymi zobustawami wupósłanzstwa wobdźělichu. Tež zhromadnu zobustawu awstrijskeho knježerstwa a druhich běchu pschitomni. Dr. Schuschnigg so wjeselesche, so zmjedźesche hościi se Němskeje w mjenje zwjazkowego knježerstwa a w zwojim mjenje postrowi. Němski zwonkowny minister z Neurath jemu wotmołwi rjekny, so zwjazki se zwětoweje wójny němski lud hromadźe dźerża a so wschitke wobczežnosće, kiž so někdźe pokaja, pschewinu.

Oberlindober je we Winje rěčał.

Němski wjednik wójnskich woporow Oberlindober je n'edźelu pschi wopominanju rjekow němskeje kolonije we Winje rěčał.

Zastaranje frontskich wotlowarjow so polěpši

Němski a pruski dźěłowy minister Franz Seldte, kiž je za zastaranje frontskich wojowarjow pschiwzjaty, je zdźěli, so dotal hižo tři schtwórćiny wschitkich frontskich wojowarjow, kiž maju dla wobschkodźenja we wójnskej słužbje prawo na zastaranje, pódla zwoje renty frontski pschiwotnu dostawaju. W zastarańskim wotdźělenju němskeho a pruskeho dźěłowego ministerstwa so sakoński nacźisk pschihotuje a so w bliżšim czasu němskemu knježerstwu pschedpołoži. Koło dostawarjow frontskeje pschiłohi ma so na wschitkich wobschkodźenych rozsćerić, kotrychž dźěłowa khmanosć je so dla wobschkodźenja we wójnskej słužbje wo 30 procentow abo wjazy pomjeńschiła. Sakoń najskerje 1. haprleje t. l. do mozy stupi.

15 lět Kamjeničanskeje wotnožki nacionalsocialistiske'e strony

W Kamjenicy je tamnischa wotnožka nazionalsozialistiskeje strony sandźenu sobotu a njedźelu swoje 15-létne wobstatče wosmjewjeczila. S postrohom stareje gardy a se zwjatocznostnu w „Marmorskim palasje", starym schadźowanischću Kamjenicanskich stronjanow a z 73 wojowarskimi manifestacijemi, na kotrychž so ludźo po dźesatcinach hromadźachu, so zwjatocznosće prenjeho dnja skónczichu.

Najwažnischi podawk njedźele běsche kładźenje zakładneho kamjenja za roskasowarsku wěžu na pokodnischim sportnischću, hdźež so formacije w pschichodźe zhromadźuja. Zwjatocznosć so z narěčku němskeho ministra dr. Franka a z pohnjesćenjom wiazy hač 50 khorhojow wuznamjeni. Mjes mnohimi zwjedźenischimi hosćemi běsche tež zakski bohot Mutschmann, kiž tehoruna porěča.

Nowe hospodarske zrěčenje mjez Němskej a Pólskej

S Warschawy so powě, so zu 20. februara němski późtanz z Moltke a němski późtanzski rada Hemmen kaž tež podmischtr w pólskim zwonkownym ministerstwje hrabja Szembek a pólski wikowarski rada Gawronski němsko-pólske srěčenje wo podźělschenju hospodarskeho srěčenje mjez Němskej a Pólskej republiku je 4. nowembra 1935 podpisali.

Srěčenje na dwě lěcze, to je hač do 28. februara 1939, wikowańske poczahi mjez woběmaj zuzobodnymaj statomaj riaduje. Nowe srěčenje pornjo prenjemu srěčenju wschelake połepschenja pschinjese. Tehodla wočakuja, so so wobrot itworow lětnje na woběmaj stronomaj liczbje 176 milijonow złotych zbliži. Srěčenje ma wuznam, so hospodarske poczahi mjez Němskej a Pólskej na dlešchi czas stajne wostanu a so so wikowanje zesylni.

Do Spaniskeje wupućować so zakazało

Němski znutkowny minister je w němskim sakońskim kopjenu wukas wo pschewjedźenju zakonja dla wobdźělenja na schpaniskej wobydlerskej wójnje z 18. februara 1937 wudał. Wukas je 21. februara 1937 do mozy stupił.

S tutym wukasom so postaja, so puczowanske pasy němskich stacźanow, kotrež w tukraju bydla abo pschebywaju, za puczowanja do Schpanskeje a do schpaniskich wobsedźenstwow, kaž tež do schpaniskeho schtatiskeho pasma w Marokkowskej, a so pschepuczowanje pschez tute kraje zenoj płaca, hdyž je pschischłuchna pasowa wyschnosć płaczitwostny wobwod pasa wuraźnje na tute kraje postajiła. Němskim stacźanam je skasane, z Němskeje do tutych krajow wupuczowacz. Runje je tak wosobam, kiž němske stacźanstwo njewobsedźa, zakasane, k wobdźělenju na schpaniskej wobydlerskej wójnje do Němskeje zapuczowacz a z Němskeje wupuczowacz. Potom wukas tež postaja, so maju wyschnosće namiesnje polizije wožobam, pola kotrychž je pschiczina k tukanju, so dźěda so na schpaniskej wobydlerskej wójnje wobdźělicz, pschekrocenje wjesow wobaraca.

Nowe wuspěchi španiskeho nacionalneho wójska

Kaž so z Madrida powě, je tam bomba nacionalnych letarjow do běrowa marksistiskeho židowskeho zwjazka dyrila a zuzu liczbu tam zhromadźenych nawjednikow zwjazka morila. Druha bomba padze do běrowa syndikalistiskeje strony CNT a tam jeneho pschisłuchnika tuteje strony zarasy.

W poslednjej hamtskej wójnskej rosprawje so zdźeluje, so je 5. divisija nacionalnych wojakow Aragonskeje frontu bóle stróczała a krajinu wokoło Vivela del Ria wot cźerwjenych (w Teruelskej provinzy) wuczisczała. Tam běchu bolschewikojo hyšće stejischcza měli. Nacionalni wschelake wěže bobychu. Bolschewikojo zhubichu 100 morwych, 140 tšelbow, 3 maschinske tšelby, munizije a 10 jatych.

Nacionalnemu letarstwu so poradźi, pschi wojowanju z cźerwjenymi honjerskimi letadłami letadło franzowskeje Devoitinskeje znamki wottšelicz. Nacionalna artillerija z wobaranju je dwě bolschewistkej letadle wottšelika, kiž běschtej zpytałej na Toledo bomby mjetaj. Cźerwjeni na wschelake małe wěže sady frontu bomby mjetachu a mjes wjesnym wobydlerstwom a dźěłacerstwom někotre wožoby zarasychu.

Połodnische wójsko pola Orgiva a w Nevadskich horach krajinu wot cźerwjenych cźischesche. Pschi tym dóńdże k mjenschim wojowanjam z cźakanjami z Malagi. Cźakanju zhubichu 142 morwych.

Wo poměrach na španiskej połodnišej fronće

Wojowanje na froncze pola Motrila wobsteji zwjetscha z tšelenja pšichowskich a maschinskich tšelbow, kiž so z nadpadami artillerije podpjera. Marokkanzy pschi z wupschěchom wojowachu, so bolschewikojo pschestachu, wobthad na Malagsko-Granadiski a na Granadisko-Motrilski dróhi kaźeju. Po Motrilsko-Malagskej pschinošerej dróhi wjele cźakanjow cźehuje, kotrychž su bolschewikojo dla njedostatka na zwrobje z Almerije do krajiny pódźali, kotruž su nacionalni wobsadźili. Cźakanjy su zwjetscha zony, dźěcźi a stari ludźo. Na dróhy leźi drasta, kotruž su bolschewikojo rubili a pschi cźakanju sobu precz zmjetali.

Do Almerije su zobotu 5000 muži mjeńschenarodneje brigady pschinjeli. Połoja wojsanje w Almeriji, druha połoja so do Guadiza wotwjeze.

Franzowsko-schpanske mjezy so zawrěte?

Parišske njedźelske nowiny pišachu, so su so franzowsko-schpanske mjezy zawrěte. W połnocy wot zobotu k njedźeli su nowe dohladowanske postajenja do mozy stupile. Wyschnosće, prefektojo a żandarmitwo strażuje, so żadyn dobrowólnik wjazy do Schpanskeje njemóże. Wot Biskayskeho mórskeho saliwa so pschi Pyrenejskich horach hač k brjohej Sersejoseńskeho morja rjeczas strażerjow cźehnje. Pschidebe wschěm su so hłowne pschehodne dróhi zawrěte. Ale tež małe pódlanske dróhi, haj psamo schcejźi sa mała njeju zapomniti. Někotre nowinarny wschak so praschesa, hač njeje mózno po schčehnyskich schcejźkach k bolschewikam a tež do nazionalneje Schpaniskeje dóńć.

Wótra bitwa nad réku Jamaru

Dopišowarjo jendželskich nowin rosprawjeja, ło ło pschi nětčišchej bitwje pola Madrida ſ wožebitej saſaſkoſ:n wojuje. Bolſchewikojo ſu wješce ſpóinali, ło by mohło lohko ſich dospołne porażenje bycź, hdyż Madrid ſtuchja. Tehodła ſe wſchěmi mozami ſpytaju nazionalnych wojakow wot hłowneho města wotdżerżeć. Se wſchěmi ſwojimi mozami ło prózowachu, ło bychu ſtrategiſcy ważnu Madridſko-Walenzijſku dróhu ſaſo dobyli. W zwiſnoſci někotrych polkow nětk jenoż ſowjeſkoruſkich wojakow, ale też miliju do bitwy ſeſeku. Nazionalni wojacy pak czerwjenych wotrazchu a jim wulku ſchkodu nacźinichu.

Bolſchewikojo ſwoju ofenſiwu na ſtejiſchcźa nazionalnych ſ ſkłenjom cźeſkeje artillerije wotewrichu. Kich artillerija běſche wjetſche ſeſnyſnenje dóſtała. Ale ani ſwlna tźeleiża artillerije ani nadběh ſ tankami, kiż ło po tźeleiży ſapocza, njedowiedże ſ wuſpěchej, kiż ju czerwjeni woczakowali. Tanki a rjady nadběhowacych ſowjetiſkich Ruſow a wojakow miliji běchu kóma ſwoje ſtejiſchcźa wopuſchcźili, a hilo nazionalni wojacy ſe ſwojim derje pschihotowanym wobarańom tźeſnenom ſapocźachu. Bolſchewikojo ſu jara wjele ludźi ſhubili. Jenoż mały dźeł nadběharjow ſamó ło hacź k pschěrowanu nazionalnych ſlużicź. Tam pak ło we wobnoſu maſchinſkich tźełbow a ruczźnych granatow ſwjeſechu. Nazionalni wojacy ło pschi wobaraniu bolſchewiſkeho napſchećźneho nadběha na betonowe wobtwjerdżenja ſepjerachu, kiż běchu pschi ſwojim wuſpěſchnym poſtupowanju dobyli. Cźerwjeni běchu wobtwerdżenja pod dohladom offizjerow ſowjetſkoruſkeho generalneho ſtaba natwarili. Jim ło nijeſe poradżiło, nazionalnych wullóſcźicź a tute wobtwjerdżenja ſaſo dobyć.

Schpanijſki nazionalni woſowaſcy lětaju pschi nadběhu bolſchewikow na bolſchewiſkiu artilleriju bontby njeſtachu, ſo dyrbżachu kanony ſdżiła womjelkować. Pschicźina bolſchewiſkeho nadběha njeje napoſledku ta, ło ło wobſtupjenje Madrida w měſeje pschezo jako bóle kritiſke ſacźuwa. Bolſchewikojo cźerpja pschede wſchěm na njedoſtatku zyrobu.

Wulki nieporjad w kraju ſpaniſkich bolſewikow

Londonſke nowiny „Daily Telegraph" ſu rozprawu ſwojeho dopiſowarja wocźichcźake, kiż je dźeł Schpanijſkeje, w kotrymż bolſchewikojo knjeża, pschepucźował a ło wot tam do Gibraltara wróćił. Dopiſowar piſche, ło je ſjawny wobkhad jara woteběrał, a njenuje jako pschicźinu njedoſtatk na wuhlu a benzinje. Żeleſniſkich cźahow jenoż ſtźichcźe mało jěżdźi. Wjes ważnymi měſtnami jenoż hiſchcźe ſtabe omnibuſowe ſwiſki wobſteja. Najhórje je w provinzy Walenzijii. Tam apfelſiny, kiż ſu hłowny wuſpoł tuteje provinzy, pod ſchromami hnija. Wjele miliſonow tutych płodow kłometrow dalſko pschi żeleznicach leża. Město Walenzija je ſ ludźimi pschepelnjene, dokelż tam tróizy telko ludźi pschebywa każ w normalnych cźaſach. Wschitke hoſcźency wjeczor w 9 hodźinach ſamkaju. W 10 hodźinach njeſmě nichtó wjazy na dróhu ſtupicź. Město bywa potom zole ſaćemnjene. Bolſchewikojo, kotrychż ſu nazionalni pola Malagi ſbili, ſ khwatkom cźekaju.

Italſke ... kanſtwo pola ſe ...ſkeho nazionalneho knjeſ...ſtwa.

Romiſka telegraf...rańa Stefani pemě, ło je ło italſke diplomatiſke ſaſtupjerſtwo pola ſchpanijſkeho nazionalneho knjeżerſtwa w Burgoſu nětko na pózłanſtwo ...

100 miliſonow hriwnow ſa kanadiſke bronjenje.

Kanadiſki parlament je ſummu wo 100 miliſonow ... kanadiſkich domoſit.

Italſenjo abesynskich sběžkarjow zbili!

W krajinej jeſorow ke krótkemu wjeczoru wot Addija Abeby ſtej italſkej wotdżeleni Natale a Tucci pschi cźiſeżenju kraja na ſlężkarſku zwólnu ſtorezilej. Abeſynſki dedźak Gabre Mariam ſlężkarjow nawjedowaſche. Italſenjo ſlężkarjow po krótkim woſowanju dopołnje ſbichu. Někotrych jeje wodżku, mjes nimi też dedźaka Beienu Merida, ſajachu a hnydom ſaſtrělichu. Pſcheradniſki nawjedowar Gabre Mariam, kiż njedźiwajcy teho, ło běſche Italſkej żwěru pschiſłużał, ſwoje ſlężkarſke pozninanje njeſpuſchcźi, je w bitwje padnył.

Italski kral w bliżšim času Rumunsku wopyta

Romiſka telegrafowarnja „Stefani" powě, ło ło italſki kral a ethiopſki kěżor ſpoczatk meje na ſtatny wopyt k rumunſkemu kralej do Bukareſta poda.

Potom ło hiſchcźe powě, ło ło Muſſolini najprjedy na manevrach italſkeho wójnſkeho łódſtwa pschi mórſkich briohach połodniſcheje Italſkeje wobdżěli a potom jěchu po Libuſkej naſtupi. Tam ſtebi wołeſbje nowe města a ſydliſchcźa wobhlada. Też po nowej, nimale 1900 kilometrow dołhej autowej dróhy mjes egiptowſkimi mjeſami a Tuniſom Muſſolini pojěże. Wobſtrjedy dróhi ſu triumfalne wrota k cźeſći Muſſolinija pschi ſkładnoſći wutwarjenja italſkeho kěżerſtwa natwarili. Wón ſtebi tutón pomnik wobhlada a wſchelake nowe domy a kaſarny faſchiſtiſkich organiſazijow a wojerſtwa poſwjeczi.

Pojědże Schuſchnigg wopſet do Roma?

Każ ło ſ Wina powě, awſtriſki ſwjakowy kanzler dr. Schuſchnigg w bliżſchim cźaſu ſaſo do Roma pojědże, hdyż chże ło ſ Muſſolinijom a italſkim ſwonkownym miniſtrom Cianom roſrěczowacź. Awſtriſki ſwonkowny miniſter Schmidt budże ſwjakſoweho kanzlera pjecza pſchewodżecź.

Wuſchť Koz.

W Pólſkej je ło nowa knjeżerſtwowa ſtrona, „kěhwo narodneje konzentrazije" ſakoſiło, ſ kotrehż organiſatorom je dowěrnik pólſkeho marſchala Rydża-Śmigłeho, wuſchť Koz. Nowa ſtrona je kommuniſmej wótre wojowanje pſchipowědźiła. (Scherl Bilderdienſt. M.)

Njeměry w Shanghaju

We wjeczornym dźełu měſta Schanghaja wuſan bě 1000 ſtrajkowazych chineſkich dźěłaczerjow poliſajſkeje wyſchnoſcź nabydże a chineſkeho poliſaka ſtrani. Na to hnydom 300 japaniſkich namórnikow k tekſtilowym dźěłarnjam khwatachu. Pschi ſrażenju ſ dźěłaczerjemi woſoby ſaſtrělichu. Schto je hyła pschicźina njeměrow, njeje ſnate. Naiſterje nětk ſe ſtrajkom ſmjeruje.

W jenym Schanghaiſkim kinje běſche ło ſowjetſki film wo Abeſynſkej pschedwjedł. 200 Italczanow, offizjerſko a namórnizy italſkeje wójnſke łodźe „Levanto" kotrąż w Schanghaiſkim pſchiſtawje pschebywa, a pschiſtajeny Schanghaiſkeho italſkeho konſulata ſu w najwjetſchim roſhorjenju nad filmom kino ſnutſka do truchow ſbili a film ſniczili.

Paraguaniſka je Swjatk ludow wopuſchćiła.

Paraguaniſki ſwonkowny miniſter je generalnemu ſekretarej Swjatka ludow ... ſwój, ło ło Paraguaniſka na ſakładze jeho ſdźelenja ſ 23. februara 1935 wjazy jako ſobuſtaw Swjatka ludow njewobſtładuje.

Knjeni Goebbelſowa je dźewcźeſku porodźiła.

Knjeni Magda Goebbelſowa, narodżeńſka němſkeho miniſtra dra. Goebbelſa, je pjatk popołdnju dźewcźeſku porodźiła.

Budyske ſtawniske powěſće

Sſobotu 20. februara 1937.

Narodźili ſtej ło: 16. 2. Hendrichej Helmutej Henſelej, wikwarjej w Pomorzach, dźowka. 19. 2. Dóc Ehrenreichej Barthelej, ratarjej we Wałońzy, dźowka.

Wumrěli ſu: 19. 2. Rudolf Erhard Kutſcher, ſyn radżineho pópka, 5 měſazow. — Madleny Hrzyna rodź. Brankaczej, mandželſka ratarſkeho dźěłaczerja z Cźeſchcźez, 41 lět. — Bjedrich Arnoſcht Weigert, krowa, 60 lět — Korla Guſtav Ebers, ratar z Wóſporka, 67 l. — 20. 2. Hilża Marta ſwud. Grumbtowa rodź. Schołcźiż, małorentnarka, 82 lět. — Korla Auguſt Lehmann, wyſchſchi dawkowy ſtrażmiſchtr, 59 lět.

Swěrowali ſu ło: 20. 2. Bohaboj Korla Ehrhard Mehner, bankowſki pſchiſtajeńź, a Dorotea Irmgarda Schmidtez, domiżaa dźowka, wobaj w Budyſchinje. Pawoł Richard Jeſchka, cźeſłiſti połěr, a Marta Jadwiga ſwud. Lurowa rodź. Endlerez, hoſpoża, wobaj w Budyſchinje. Albert Stumpa, ſtukateur w Drježdżanach, a Marta Gertruda Hartmannez, wuſchiwarka we Budyſchinje. Willy Waltaf Wunderlich, podoffizjer, nětko wobkowarſki mſchtr w Karnkenberzu, a Johanna Doroteja Peineltez, pſchedawarka w Budyſchinje. Maxźin Helmut Nowak, żeleſniſki wudżerżeński dźěłaczer, a Selma Auguſta Leſchawiz, domjaza pſchiſtajeńża, wobaj w Budyſchinje.

Póndżelu 22. februara 1937.

Narodźili ſu ło: 18. 2. Arnej Hellmutej Albertej, pſchekupſkemu pomocznizej, ſyn. — 20. 2. Janej Rudolfej Woigtej, ſchlełcźerjej, ſyn. — Korli Pawołej Reinholdej Reinertej, fabrikſkemu dźěłaczerjej, ſyn. — 21. 2. Arnoſchtej Bjedrichej Bergerej, rěźnſkemu mſchtrjej, ſyn. — Hanjej Rudolfej Szykorje, żeleſniſkemu ſupernumerarej, dźowka.

Wumrěli ſu: 20. 2. Handrij Schtrympa, tapežěrſki a wikwarſki pomocznizej, 65 lět. — Khryſta ſwud. Budarowa bywſcha ſwud Cźornakowa rodź. Seifertez, invalidna rentnarka, 78 lět. — Jurij Lippert, dejeż ſ Cźichoitz, 18 lět. — 21. 2. Adalbert Berghofer, ſchewz, nětkle rentnaŕ, 80 lět.

Pſchipowědźiłoj ſtaj ło: 22. 2. Max Richard Hónaci, pſchiſtajeńź pola wyſchnoſcźe w Drježdżanach, a Olga Elſa Hühreneż, pſchedawarka w Budyſchinje.

Na Librowych gruntach

Roman Terezy Nováková.

40] (Pokračowanje.)

„Wěrće, wujo", wobkruċeše Honda, kročo pódla Libry po ſlónčnej dróży, „zo přeco hiſće tomu wěrić njemóżu. Haj wšak, w Bystrym, tam nam Jewičanam móża narěčeć, ſtož chcedża; radšo bych ſłyšał, što ta naſa wvšnoſć tomu praji. Sym ſebi wot myſlił, ſo wo tym wobhonjeć; tónle ſtwórtk je w měſce hermank — podam ſo tam — zawěſće nješto wuſkuſu!"

„Ščiť to, Honziko", wotmołwi jemu Jobk trochu rozhorejny, „tam přińdżeš tomu na grunt. Wona wšak ſej ta naſa wyšnoſć khwile wozmje, prjedy hač nam rjeknje, zo je z njej złe, a z nami derje."

Naſpomnjejo wo ſtwórtkownym hermanku znjepokoji Nowotnec Honda Libru jara a wuwabi zaſo trochu wěſte nadźije, kotrymž jeho žadoſć nastać da. Přeco zaſo wróćachu ſo jeho myſlički ke knjeżim w měſce, a jako woheń paleše jeho Wedrželowe wobkruċenje, kotreż běše před khwilku nanej tak hjeſtarostnje wospjetował, zo wyšnoſće ſo pola kěžora přećiwo zběhnjenju roboty přećiwjeja.

Hdyż k Hejhankecom zaſtupi a z Kuklu ſej wo wšěm dopowěda, štoż běchu jemu dźenſa rano w Bystrym powědźili, njezamó z dobom ſwoje wobmyſlenja potajić, a tak wobaj towařſej radoſtnje, ale we ważnych rozważowanjach přećinještaj popołdnjo ſwjateho dnja a rozeńdżeštaj ſo naposledy z přeswědčenjom, zo ſtwórtkowny hermank přinjeſe jimaj wjetšu wěſtotu, hač bě Librej rozmołwa pola Brtouna podać zamohła. Kukla namołwješe Jobka, zo by ſo ſam do města podał a ſwědomiće wobkedźował zadżerżeneje měšćanſkich knježi w kenclijach a proſtych měšćanow, tola tón wuzamołwješe ſo najprjedy z nuznym dźělom a ſkóncźnje towařſej na poł dowěri, zo jeho hač dotal na duši pali wuſmešowanje, tehdom wot měšćanſkich pachołow jemu načinjene, a zo by ſo z hańbu přepadnył, hdy by ſo připadnje z nimi na torhošću zetkał.

Spuśćeštaj ſo potajkim wobaj na Hondu a na Tonika Pruška, kiż chcyše tohorunja na hermank hić, hačrunjež Terka tónkróć wot ſtaršeju dowolene njedosta a bu nućena, k woli Maruški a Maliny wotſtupić.

Też ſotře rěčeštaj do Jobka, zo by jeju přewodźał; podarmo. Njeda ſo ani z powěſću nawabić, zo pónđże Albinka Hanuſowa ſobu z nimaj; wabješe drje jeho možnoſć, zo změje přileżnoſć, z lubym holćom nješto hodźinkow po ſwojim ſpodobanju porěčeć, — ale bóle wotraſowaše jeho myſlička, zo mohła ſo runje wona ze ſwědkom někajkeho hanjenja měšćanſkich knjezykow ſtać.

Stwórtk nběhże w štyrjoch popołdnju wuńdże Jobk z twarjenja, zo by za tym pohladał, hač ſotře a Albinka hižo z města du. Za nim přikhramoſći ſo też Terka, kiż běše hižo cyle popołdnjo na ſkoku. Wobſtajnje ju mać ſwarješe, zo njepřitomnej holcy ſpatnje zaſtupuje.

Jobk khodźeše njeſpokojom tam a ſem, Terka wuſtupowaše na palcach a zaſcinjowaše ſej wóčcy z dłońju, zo by lěpje do dalokoſće widźała. „Wěćc nje njeńdu", wurazy ſkóncźnje, „zawěſće je tola hižo po hermanku!"

„Štó dha wě, što ſo tam w měſce ſtawa", zdychny bratr, wšón ſtaroſćiwy. „Snadź ſu ći hólcy přejara zwažliwje wuſtupowali, na knježich doražowali — Tonik je khroblak!"

Terka zbłdny. Po khwili rjekny z třepotacym hłoſom: „Tonik ma tola rozum — — A zo njejſy jemu doſć rěčał — maš měć rozum za nas wšitkich — wěš, zo mje Tonik chce!"

Jobk machny zacpěwarſcy z ruku. „Dźiwa dha tón na moju rěč! Je ſebi do hłowy ſtajił, zo nima jemu nichtó nicźo rozkazować. — Jeli zo je to knježom prajił — — Dóniż njejſu patenty poſtajene, je to tola hiſće naſa wyšnoſć!"

Holca tupotaše njeměrna po dróży, pozaſtawaše přeco zaſo na khwilu, hladaše do dalokoſće a zaſo poběhowaše. „Hdy bychu hižo přiſli", ſkorżeše naposledy jara ſtyſkniwje. „Njemóżu ſo dočakać, ze ſtrachom třepotam — —"

Też na Jobkowym wobliču bě widźeć ważny ſtrach; njerěčeše, pokhodźi a přeco zaſo ſpohladowaše k ſewjernej ſtronje. Nadobo pozběhny ruku, pokaza z njej do polow a cźinješe Terku kedźbnu: „Nětkole, jako by ſem nechtó běžał... Ale ſnadź ſo mylu."

Holco z pospěšenym dychom posłuchaše a hladaše wótrje na puć. „Njemyliš ſo, Jobko! Hižo ſo wróćeja! Štó pak też to je?"

Bratr a ſotra zaſtaštaj a napjataj čakaštaj. Dołho njetraješe a ſpóznaštaj, zo bliżitaj ſo z wulkimi krokami celemi dwě muſkſej poſtawje, a potom wukřiknu Terka hnydom: „Je to Tonik, je! Budź Bohu dźak a khwalba! Nicźo nejeſo ſo jemu ſtało! A Honda Nowotnec też! A zady dźe Skrańka — a Kuklec maš a młoda Wotawowa!"

Přjedy hač běše radoſtnje wšěch mjenowała, kotřiż ſo pomałku k Librec kubłu bliżachu, doſkoči k nimaj Pruškec Tonik: „Terka, moja holčka — Librec wujo, wołaše, mjetajo ſwój kabat do powětra a zaſo jón rozwólnje łójo, „je to wšo wěrne, wšitko je čiſta wěrnoſć, ſwjata prawda, mamy dospołnu ſwobodu, wyšnoſć je čert wzał! Tam w měſce wšitko na hłowje ſtawa! Ejchuchu!" ſe wyſkny, zo ſebi Libra nimowole wuſi zadżerża.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšcinje 23. maleho rožka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Kak lubuju ću, słódka maćerščina!
Ju do kolebki dóstach z Božeje ruki;
Mać do rta wabješe jej' prěnje zwuki
Mi, hdyž tak zaskakowach ji do klina.

Cyšinski: „Maćerska r 6".

— **Wo wjedrje.** Móžeše wětrny nam njewobstajne wjedro pśichośowaś. Nad połnóstnej Europu žo nowa fyma wuśěrała. Jeje wliw žo teš hižo w naśichich stronach pokazuje. S bedźicha žu pśiches nóš śneh. Wiedrawustojni ja tśi dny wěsćicza, so njewobstaśne wjedro wobstawowany, a pak budźe powśichkowne sajšo trochu śymnišcho. — Jutśe źrjedu ś'óncźo 6,56 hodź. źkhadza a žo 5,31 hodź. zhowa. Měsacź śkhadza jutśe popołdnju 4,59 hodź. a zhowa žo rano 6,06 hodź — Wčerá wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer minus 1 a najwušicha dnjowa temperatura 2 stop. cyjorkoty. Dźeńša rano we 8 hodź. barometer 727, hygrometer minus 1 a najnišcha nócna temperatura 1 stop. śmny.

— **Wuhladny na wjedro za jutśišchu źrjedu: Pomérje śymne a k źnéhej pokhilene wjedro.**

*

Wosdźelenje rybowego fileta w śkutku śymśkeje pomocy.

Wichitzy ludowi towaršichoju, kotrychž śkutk śymśkeje pomocy wothladuje, a kotśiž hišchcze pśichipokazańku rybowego fileta za měsacz november wobdźeła, móže źebi filet wódsélu a wutoru w pśichišłuśnych rybowych pśchedawarńjach wotwiśaci. Rybowy filet žo za jenotlíwe městne skupiny w źlédowazych wothkhodach wudawa:

za źrjedźinu skupinu we Weberez rybowym domje na Schulśkej haśy,

za wjeczornu skupinu w Kuriez rybowej zentrali na Swonkownej Lawśkej haśy,

za połnócnu skupinu w Gnaućez rybowej pśchedawarni na Bohatej haśy,

za połodnišchu a rauśchu skupinu w Selgez rybowej pśchedawarni na Paulśkej dróhy.

Pśichpokazanki rybowego fileta, na kotrež žo hacź do zwony wjeczora filet njeje wotewśał, zhubja źwoju płaśiwosć. Pomocy potrébni jenotlíwych městnych skupinow dóstanu žo na kóždy pad pśchedawarńjow dźerjeź, hač žo w tym kóśśijelśkim naśpomnicu.

Skutk śymśkeje pomocy
Budyśke městne wjednistwo.

— **Śěžke śrajenje na drohowym khižowanišchcu.** Pónjeźu popołdnju wokoło ¼4 hodźin na khižowanju Malśkeje a Lessingśkeje dróhi a Ssukelnišcheje haśy wožołowy automobil a motorowy koleśaŕ ś pśichiboćnikom khaćinje do žo śrasnyśchaŕ. Motorowy koleśaŕ, hač ś Lessingśkeje dróhi na Ssukelniku haśu jédźeśche, njewobkedźowaśche prénje jéźne prawo wožołoboweho automobila, hač ju ś połnocy po Malśkej dróhy bliśeśche, a na khižowanišchcu do njeho sajédźe. Koleśaŕ padźe, žo na hłowje frani a źebi śtawy wuwiniy. Połdśišcho móżeśche pak jo we wobkhodźenym pśchibočniku wotwiśeć. Wonkowny šobuśédźaŕ, hač béśche w pśichbočniku śedźaŕ, béśche źebi pśchi śrażenju noha śtamak. Dobrowólna sanitetna kolonna jeho do jeneje Bistopčanśkeje kliniki dowiśe. Auto béśche žo pśchi śrażenju mjenie wobśchodźił.

— **Protyka powětroweho śchkita 1937,** kotruž je pśchedźěłowo nimśkeho śwjatka za powětrowy śchkit wudało, nazéwśche fotografije i wobśchérneho pola powětrowego śchkita wopśchi.a. Wobrazy je śwojimi wopśańjenimi podawaju pśchehlad wo śtrachach, kiž i powétra hroźa, wo nadawkach bjeśtrachowneje a pomownje śłužby a powětrowego śchkita w dźélarńach, kaž też wo rozśajenjeńkim a wutuhlańkim dźéle nimśkeho śwjatka za powětrowy śchkit. Mjeńśchcze pak žo na naprawy śamoschkita źibilneho wobydleśtwa dźiwa, so móże źebi kóždy nimśki ludowy towaršich pśchi tutych mnohich pśeměnjenych a powuzaćnych wobrasach žyśe dźeło powětrowego śchkita śiwje pśchedstajeć.

S **Cźichoz.** (Śmjertne njeśboże.) Sobotu rano we na tudyšchim rychtarkuble śmjertne njeśboże śta. Dešćiśti wuczobnik Jurij Lippert, 1919 w Mérkowje narodźeny, a dešćiśti wuczobnik Hänśch hnój ś hródźe na hnojowu hromadu wołeśtał. Hänśch cźišchcześe karu a Lippert pśédu śe źeleźnej hoku cźehnjeśe. S kólnje pśches hnojowu hromadu elektrišt powod 250 volt śyny do hródźe wjedźe. Hdyž béśchtaj wuczobnikaŕ na hnojowu hromadu dojéśoj, Lippert źeleźnu hoku wotkmanywšchi, pśchebiliśo elektriśkemu powodej pśchińdźe. Hoša móżne dyrjenje a bé bjes wědomnja, hdyž jeho po wośtajenju pruda śe śtrašchnemu położenju wotwobdźichu. Śpěśnje śe běchu dr. Franku ś Budyśchina zawołali, tola jeho połpytu, jeho woźiwicź, njeměźa nan wuśpěch. Śe śanitetnym awtom bjeśwědomiteho do Budyśkeje chorownje dowjeśechu, hdyž pak w 11 hodź. wumrě.

Wudźělenje pśchipokazankow w śkutku śymśkeje pomocy 1936/37.

Wśchitkim ludowym towaršichom, kotśiž žu žo hižo do śkutka śymśkeje pomocy 1936/37 pśchijeli, žo žyrobowe pśchipokazańki wudawaju a to

śchtwórtk 25. februara 1937 dopołdnja wot 9 do 12 hodźin

w Budyśkej rauśkej měśtnej śkupinje w hośćenzu „Lužanka" na Lubijśkej dróhy 26, nutśkhóh ś Lubijśkeje dróhi,

w Budyśkej wječornej měśtnej śkupinje w „Piwarńskej śahrodze" na Nowoślańskej dróhy 4,

w Budyśkej połodnišchej měśtnej śkupinje w hośćenzu „Albertśkej śahrodze" na Tśélanśkej dróhy,

w Budyśkej połnóśtnej měśtnej śkupinje w pišarni NSśpomoćeśtwa na Hornjećerišći haśy 19,

w Budyśkej śrjedźinjej měśtnej śkupinje na Hrodowśkej haśy 12 pódła ke mowarće.

Pśchi wotewśaću pśchipokazankow maju žo wupokazańśke papjery ka ćhartśi bjeśpołćicze, rentowe wupokazy abo podobne, za dźéławych mjidowe wupokazy pośledních śchtwórtych niedźel pśchedpołożić.

Pomocy potrébni, kotśiž śebi w pośtajenym cźašu po śwoje pśchipokazanki njepśchińdu, njebudźetaju žane pawješće a njemóža žaneho prawa na pośdźiśze wudaće žadaś.

Skutk śymśkeje pomocy němśkeho luda 1936/37.
Budyśke měśtne wjednistwo.

Z **Boranec.** W poślednim cźasu móžachu tu wobkedźowaś, kak hóley pśi hrajkanju, wosebje hdyž wojacy „cźinja", piwowe bleśe z karbidom pjelnja a potom rozbuchaja. To pak hižo wjacy hrajka njeje, ale cyle śtrašne počinanje. Njech tola starśi swojich hóleow kśe napominaja, zo bychu so tajkich wěcow wostajili!

Z **Radworja.** Kóne zajźeženeho tydźenja hrajkaśtaj śebi dwójnikaj jeneje swójby w zahrodze. Tam pak śtejeśe hišćo sud z kalkom, kotrež běchu k bělenju jatwy pśed něšto cźasom trjebali. Jedyn z hółeow zaléze na sud, zo by wodu z njeho čerpał. Pśi tom pak so pśekuli a padny do suda. Jeho bratr pak, jako by jomu jandźel pěston to prawe pśikazał, jeho z próeu wućahny a potom hakle běžeśe po pomoc. Hdy budźeśe hnydom běžał, budźeśe drje so maly bratřik zatepił. Dotal njemóže zmjezbożeny hółek hišćo wóčcy wotewrić, tola po słowach wóčeneho lěkarja budźe za nješto dnjow zaso widźeć móc.

Z **Panćic.** Wjesele a radosć knježeśe njedźelu we Bejmic domje, hdyž na pśedwjećoru wósomdźesaćinow Welśec maćerje mnozy pśiwuzni jako gratulantojo so zeńdźechu. Z wuwzaćom jeneho, kiž běśe zastojnscy zadźěwany, běchu wśitcy dźěći a zdźěła też wnučki a wnukojo pśikhwatali, zo bychu so z drohej maćerju a wowku radowali na hnadźe, kiž je Bóh Knjez śeśćenej starušcy śpožčił. Wo njej móże so woprawdźo rjec, zo su jeje lěta byłe próca a dźěło, jenož tam a sem je ji pruha wjesela so błyśćiła. Hakle pśed lětami dyrbješe ćežke dny pśeźiwiś, hdyž sama na khorołožu leźeśe. Bohu dźakowano je so po śasu zasy zhrahała a móžeśe swój wurjadny jubilej wobśtejnosćam pśiměrjenje w cźiłosći a strowosći woswjećiś. Mnohe zbožopśeća, ertne a pisomne, a wósałake dary swědźachu wo lubości a śeśćowności, kotruž je sej staruška pśez swoje pśeźelne, pokorne a zdobne waśnje nadobyła. A na ważnym dnju pśikhadźachu wjesni'enjo, wosebje susodźa, a druzy a radowachu so na dnju, kiž bě Knjez jubilarcy wobradźił. A pětko w staryem duchu z nowymi mocami do dźewzjateho khódźesatka! Hišće raz: Na mnohe lěta!

S **Łupcje.** Pśichi pośledńjej dyrbješćańśkej śhromadnej hinje w NSźjónśta móžeśe wiedniża teš wiedniżu wukhlaćana maćerjow knježenu Mumes poźtrewiś. Tuta na ważnośći wukhlaćana maćerjow a na jenotlíwe kurjy pokaża. Teš we Łupcii ma so taśi kurśus wotmék a sapoćzina žo 25. februara w hośćenzu we Łupcii, ke kotremuž so wśitke žony a dźowki ś Łupcje a wokolinu mutrobnje pśchepołoźchuja. Na tutym wjeczoru so teš hišćeze, kajše praśchenja hač wothkładanje cźišćenkow, domjanje wothładanje khorych abo śtrowotne śaśadny maja so pśchi tym rospominaś.

S **Minakala.** Dźeń wopomnjeśća padnjennych žo teš w naśchej gmejnje dostojnje woświeći. Wjeś běśche ś khorhojemi na poł ścźežora śćežbinengmi; pśichwa. 3/10 hodźin běśche krótka śwjatocźnośćej pśchi pomniku padnjenych, pśchi kotreź žo Minakalśke a Łuśćanśke wójeśke towaršiwo ś khorhojemi wobdźěliśchćej. Farař Laśer ź pśichitomnym śe śkowami napominanja, śpominanja na padnjenych śwětowe wójny rěcźeśe. Mjele wěnzow žo pśchi pomniku położi. Se śpěwom wo dobrym towaršichu žo śwjatocźnośći śkónći. Teš we źwojim pśedowanju farař Laśer na padnjenych śwětowe wójny śpominaśe, śkazujo žo pśchi tym na bibliśke śłowa 2. knihi Samuela 1,25.

S **Klětnoho.** (Zyrkwinśke.) Póśtne Boże śłužbu śu wjeczor a to ź śrjedu w Krawńelezach w 29 hodź. a ź pjatk we evangelśkej zyrkwi w Klětnom 19.30 hodź.

Hospodarski rozhlad

Wutoru, 23. februara 1937.

Wěrawśke kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 polśk. złotych	47,04
1 śendźelski punt	12,17	100 cźeskosł. krónow	8,656
100 śwajc. frankow	56,77	100 franc. frankow	11,58

Barlinśka bursa, 22. februara. Na śpoćzatku tydźenja njeje žo wobrot powjetśchił, tola knježeśe powśchitkownje pśicheźelne śakładne ménjenje. Bankowśka klientela bé dźiwajo na pśchihódne industrialne cźitne wotśamknjenja mjeńśche łupowańśke śkasanki na bankach zapodała, kotreź pśchi njedostatku materiała śwjetścha ź połcźiwjenjam kurśow dowjedźechu. Nadpadne běchu nětkotre wobžetbite hódnoty, kaž na pśch. podźéle śtatneje banki, kotreź běchu w połednich tydźenjach tśěrko popuśchćiśe, wcźera paś wo nimale 1% poćupichu. Teź Conti-Gummi wo 2% doby, śchtoź ma źwoju pśchicźinu we wulśchćinym poćupowanju w śhotowinju śyntheticźkeho kawcźuka. Na rentowych wikach běchu śkerje błabśche kurśy ztyśchcź.

Barlinśke żitne wulkowiki. Na śpoćzatku tydźenja jewieśche žo na żitnych wulkowikach dalśchi wulki kupowańśki śajim. Wulkominy njeśu powśchitkownje lépje śaśtarane. Wocźakaja paŕ hišćeze w tutym tydźenju wjetśche poźticźenja, dokeź žu žo kóždne poméry na rěcźach połćpišćne, a dokeź maju baś do żónza tuśeho mésa ratarjo źwoje dyrbjeśće bźělby wotedaś. Sa śaménjenje rožki do pjowadłow śu žo pśchihotyj śapocźaśe. Na mukowych wikach je wulki śajim śa pścheńcźnej mutu. Młyny pak maja łędy hišćeze twory na pśchedań, wośebje dokeź pścheńcy ześoka ześa njeje móżno kupowaś. Mjaneje muki je powśchitkownje dośći poźticźenjow. Wulke napraśchowanje je śa pjowańśkimi śamérymjenjemi. Kaž je śnate, śmédża žo po 28. februaru wowś a jećmjeń jenoŕ hišćeze śa pjowańśke śaméry pśchedawaś. Potrjeba paŕ je teź hišćeze śa industrialne a piwarńśke jećmjenje, tak so žo teź hubjeńśke kajśeje łoźo wotbywaju, hdyž žo hnydom podadźa.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hrivnje.

	22. 2.	19. 2.		22. 2.	19. 2.
Pšenica	212,0	212,0	buny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	wokaŕ	25,0-28,0	26,0-28,0
ječmjeń now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuśk	—	—
pšeńć. muka	27,50	27,50	lany wosuśk	16,38	16,38
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanć.	8,88	8,88
ps. wotruby	11,50	11,50	běrnj, kruški	—	—
ržane „	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšeńć. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	jećna „		

Płaćizna za pšenicu za wuploćźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuploćźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za ječmjeń za wuploćźerja 7: 169.0 9: 174.0
Płaćizna za wows za wuploćźerja 10: 157.0 13: 166.0

Wěcera płaćizne w Barlinje zentnaŕ

Pśchijom W 8: 10.10 hr., W 9: 10.15 hr., we wšěmi W 8: 8.30 hr., W 11: 8.45 hr., we wšěmi 8.45 hr.
Wotpšedaj W 9: 8.70 hr. — wowsa H 10: 7.85 hr., H 13: 8.3 hr.

Dźejźdźanske śkotne wiki.

Śtót wśićich dźeźinow bé žo po normalnych poměrach pśchijmał. Śéwinje žo za krute płaćitśmy dospołnje rozdźělichu. Cźełata mjeńchu śrjenj wobtłoś. Howaźy śtót dobreje kwalitśe bé bórśu rozebrany. Wobtłoś je śkopanc bé śwopśedka dobry, pośledńjścho popuśchćowaśe.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźańskich skótnych wiknach.

22. februara 1937 Płaćizny po centnaru a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 101

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnośće, młode	41
Starše	39
Hewak połnomjasne, młode	34
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 107

Młódše mjasne, najwjetśeje rězneje hódnośće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene	37
Mjasne	32
Snadnje wuwite	—

Jałojcy a kruwy: 403

Młódše połnomjasne kruwy najwjetśeje rězneje hódnośće	41
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	37
Mjasne kruwy	32
Snadnje wuwite kruwy	23
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnośće	42
Hewak mjasne jałojcy	38

Wowcy: 757

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	48 – 55
Śrěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	52—55
Mjasne wowcy	40—47
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Cełata: 1055

Najlěpše kormjene cełata wol cyca	58 – 63
Śrěnje kormjene cełata wol cyca	48—53
Snadnje wuwite	38
Najšpatniše	32 – 36

Swinje: 3108

Tučne swinje, pśez 150 kg. ćežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 120 hač 120 kg. ćežke	51,50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	50 50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	47,50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	51,50

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, fenileton a wobrazy A. Dušman; za lokalny dźěl a pśiłopk Marko Smoleŕ; za nawašćiki Pawoł Krječmaŕ, wšitcy w Budyśinje. Nakładnik: Marko Smoleŕ. Cišći: J. Cyž, dr. jur. w Budyśinje.

D. A. I. 1937 1822. — Tu khwilu tarifne Uadina šo. 6 wład.

S **Lětwalda.** Wječera pónjdželu najstarscha wobydlerka naschoje wsy Luisa swud. Janaschowa rodź. Rychtarjez cźila a strowa swoje 90. narodninu wošwjeczi. Wot swojeje mlodosće je Janaschez macź za kroßnami dźěłała a wschědny chléb sa swoje 10 dźěśi s tkanjom saklužowała. Sćěwtowa wójna je ju kruće trjechiła, tak ßynnjo a nětkuli pschichodnu ßynnjo ßo na wójnje wobdźělichu, dwaj pschichodnaj ßynnaj ßo wjazy njewróćśichtaj.

S **Dažinka.** Cźežke njeßoße ßaußeny schtwórtk twarz ßtudnjow a ratař Gustav Lock poczerpi. Sdonki domoj woza, bě tak njeßbožownje padnył, ßo ßebi mośny ßtschaßy. Dyrbiachu jeho do Lubijßkeje khorownje dowjeźć. Njeßboże bě ßo w Hornjo-Kunwaldßkich lěßach ßtako. Tutu ßwójbu ßtej khoroścź a ßmjerć w poślednim cźaßu krucźe pschesćěhowaleź. Hakle psched 4 njedźelemi jeho macź Wilhelmina rodź. Kohlmannez 79 lět ßtara wumrě. Swoje dźěłapołne źiwjenje po wjazyłětnej khorośći skonja. Teź wona bě psched nětkotrymi lětami ßnjeßbońła a njemóješe kózo wopuśćeć.

S **Lubija.** SSaßo 25 kur ßo kradnje. W nozu k pjatkej je padych ratarjej w Starym Lubiju ße ßamknjeneho kurjeńca 25 bělych kur (Leghorn) kradnył. Ma ßo ßa to, ßo je ßo dźěł kur źiwy ßobu wźał. Schtóž nječhto bliźße wo tym wě, niech to wośiewi kriminalnej policiji we Lubiji abo najbliźßichemu ßtrażmiśtrej.

S **Wojerez.** SSwiniarje wiki. Na ßwin aznch mitach bě jara źiwy wobkhod, tak ßo ßo mńśo wuwiklacha. Mńcho khromadźe běchu 164 prohatow a 4 bźhaći pschiwjeßli. Placźiny ßa prośtata trochu postupachu. Wucźinjachu 12 hacź 15 hr., ßa ßynje 16 hacź 18 hr.

S **Dyrbacha.** (Njeßboße.) Wichi nuschczenju ßchtomow w lěßu ßnjeßboli Marta Schaćiz. Psched padawym ßchtomom cźěkajo, ßo jakopnu a ßebi wichi tym nohu wokoło kolena ßama. Ju dyrbjachu do Shorjeßteje khorownje dowjeźć.

Powěśće z cyłeho ßwěta

122 000 ratařßkich dźěłacźerjow wuśamjenych.

So by ßo wuśnam dźěłkowoje ßhromadnoßće mjes ratarjom a jeho cźeledźu pokaßał, je ßtatny ßeźiwjeńßki ßtaw ß tym ßapoczał, ßo wschitkich ratařßkich dźěłacźerjow wuśamjenja, kotřiž wěßty dźeßki cźaß pola jeneho a to ßameho ratarja kluža. Hacź do nałsnmy lěta 1936 je ßo 122 000 ßobuśtawow ß cźeßtnym wopißmom ßa dołhotrwałe ßłużby w ratařßtwje wuśnamenito. 150 ß nich bě 60 lět a dźeße na jenym a tym ßamym dworje dźěłało. Wóßes 16 000 dźěłacźerjow ßhromadnoßće na 30ßětne ßtutkowanje pola jeneho a to ßameho knjeza. pßches 7000 na 40ćětne a 2915 dźěłacźerjow na 50ćětne. Dalßne poczeßcźenja tuteje druźiny ßcźěhuja. Pßches 35 000 dźěłacźerjej je ßa to ßamokwjeńcźenych.

*

Nowy ßněh w Zitawßkich horach.

Pjatk, ßobotu a njedźelu je w Zitawitich horach ßo tołsto ßněha napadało, ßo we wyßchßich położenjach hacź do 25 zentimetrow wyßoko leźi. Dokelź bě pßchi tym teź 2—3 ßtopniow ßymy, bě dobra ßkładnoßć ßa ßymßki ßport data. Teź hory ß połodnja Buhńßchina ßo wot njedźele wječzora ß nowym ßněhom bělachu.

Wulke ßněhowe ßawěźa w Allgäuiku.

Wulke ßněhowe mjeńcźele, kotrejž njedźelu ßakhadźachu, ßu wulke ßněhowe ßawěźa ßawinowale, tak ßo pón-dźelu rano wokobowu cźaß Isny-Kempten mjes ßaßtnißcźomaj Moośom a Hellengeritom w ßněźy tcźany wośta. Cźaß dyrbjachu wuśnjpacź.

SSyßne ßemjerjenje.

Njedźelu dopołdnja ßtej wobkedźbowańi ßemjerjenjow w Stuttgarcźe Ravensburgu a Meßßitettenach ßyłne ßemjerjenje ßapißałej, po kotrymž w běhu dnja a we nozy hißcźeße dalßne ßłabße ßtorki ßlědowachu. Prěnja ßołma dałokeho ßemjerjenja bóßdźe do Stuitgartßeje wobkedźbowańe 1/4 hodźin. druha 24 minutow po 8 hodźin. Po wobliczenjach je ßo ßemjerjenje mohło we pcźinoßnej Japańßkej abo na Korejißkich kupach ßtacź.

Rosbuchnjeńße njeßboße we Winßkim Neubaußkim wotkrjeju.

Wulke rosbuchnjenje ßo wječera we Winßkim wotkrjeju Neubau ßta. Liśtynoßchef ßaklinka w hydlenju ßony, kotraž bě wječzor pßched tym płunowny honacź wotwjertka, ßo by ßebi ß płunom ßawdała. Pßchi ßwonjenju naßtata elektrißka ßchkrizźka ßawinowa, ßo płun rosbuchny. W ßyłnym domje rosbuchnjenje wulke ßapißczenja naczini. Dotal ßu ßo jedyn morwy a nětkotrej cźeźkofrajenj ß rospadankow jednotliwych hydlenjow wurźahnyli.

Awßtraliße wobkhadne lětadło ße 7 puczowazymi ßo ßhubiło.

Awßtraliße wobkhadne lětdło, kotrejž bě w nozy ke pjatkej ße 7 wośobami ß Briesbane do Sidneya wótźcźało, njeje dotal nihdźe pßchißtałko. Blißcźe powěśće. hacź je lětadło ßnjeßboźiło, dotal njeßu dóßchłe.

Miljon na ßjawnej dróży rubili.

W Nizza bu pjatk rano na ßjawnej dróży njedaloko filialki franzowßteje banki bankowßki ßaßtojnik nadpadnjeny. Nětkotři muźojo rubichu jemu aktowu tołchu, kotraž wjazy hacź miljon frankow wopßchijeße. SStóßtnizy móżachu cźeknyć.

Ważny dokument pózrěła.

Roshorjazy podawk ßta ßo w hamtikim ßudnißtwje w Bytomju. Tam mandźelßka Bytomßkeho wobydlerja pßchißdże a proßcheße w jenym wotdźělenju, ßo by ßo jej dowoliło do aktow pohlaßacź kotrejž jeje leźownoßcź naßtupachu. SSaßtojnik ßonine pßchecźe dopjelni. Nadobo ßona ß ßakrom liśćinu wutorhnu a ßo ßpěchnje ß njej wotźał. SSaßtojnik bźeßche ßa cźěkajej ßonu, ßo by jej liśćinu wotewßał. Pßiedy pak hacź ßonu doßcźěże, bě tuta liśćinu do kulki ßwita a do huby ńyka, ßo by ju pózrěła. SSaßtojnißej ßo poradźi, jenoź położu liśćinu ß huby ßo ßpleźowazeje dostacź. Drubi dźěl bě hižo pózrěła. So by ßo ßhubjena położa liśćinu ßaßo do ßudnißkich rukow dóßtała, w ßtatnym ßtrowotnym hamcźe ßonje ßołdk wupłumpachu. Liśćinu pak njenamakachu.

Nowy ßněh w horach.

Taßo ßu ßo naßche hórßke lěßy do kraßneje ßymßkeje kraßiny pßcheměnile. Na naßchich ßuźißkich horach leźi někotre zentimetry wyßoko ßněh. Mudźerźi-li do ßobotu, śmeja ßymßcy ßportarjo w tutej ßymßkej kraßinje nowe rjane ßankowanje a ßněhakowanje. (Scherl B.-D., M.)

Poßlednje politiske powěśće

Wobleńenjeńßi ßtaw w Palestinje.

W Tiberiaßu ßu źiźa a Arabojo (nowa do ßo ßrańßi. Pschi ßrażenju ßo dwaj jendźelßkaj policißtaj a nětkle 30 Arabow a 30 źidow ßranichu. Policija Araba ßaja, kuh pak jcho ßaßo wuśwobodźi. Na mésto Tiberias je ßo wobleńenjeńßi ßtaw połoźił.

Pólßka w Moßkwje proteßtowała.

Pólßki póßłanz w Moßkwje je ßowjetßkemu ßwonkownemu kommißarej Litwinowej-Finkelßteinej protestowanu notu pßcheśiwo bolßchewißkej propagandźe w Pólßkej pschepodał. Njedawno bęßche ßowjetßki parnik pßchi ßwojim pßchebywanju w Gdyńßkim pßchißtawje ßa kommunißmus wabił.

Hamtßke wozjewjenje z Budyßina.

Das im Grundbuch für Jenkwitz, landger. Anteils Blatt 90 auf den Namen des Fleischermeisters **Friedr. Ernst Herzog in Jenkwitz** eingetragene Grundßtück soll **Freitag, den 9. April 1937, vorm.** ½9 **Uhr** an der Gerichtsßtelle (Saal 141) im Wege der Zwangsvollßtreckung verßteigert werden.

Das Grundßtück. Nr. 22 des Flurbuchs für Jenkwitz, Nr. 34 der Ortslißte, ißt nach dem Flurbuch 31,6 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 15 820 RM., einßchließlich 490 RM. für Zubehör, geßchätzt. Die Brandverßicherungßumme beträgt 14 800 RM., ßie entßpricht dem Friedensbaupreis vom Jahre 1914 (§ 1 des Geß. vom 18. 3. 1921, GBl. S. 72). Das Grundßtück liegt an der Staatßtraße Bautzen-Görlitz und heßitzt eine große, freie Einfahrt von der Straße aus. Es ißt mit einem Wohngebäude mit Keller, einem Stall, einem Geräteßchuppen mit Futterboden, einem Wagenßchuppen und einem Wirtßchaftsgebäude, das eine Tenne mit Bansen, einen Eiskeller und einen Pferdeßtall enthält, bebaut. Das Wohngebäude ißt als Fleißcherei einverlichtet, und enthält zwei Keller, einen Verkaufsladen, ein Schlachthaus mit Arbeitsßtube und Waßchhaus ßowie mehrere Wohnungen. Der bauliche Zußtand ißt im allgemeinen gut, am Wohngebäude machen ßich jedoch einige Erneuerungen notwendig.

Die Einßicht der Mitteilungen des Grundbuchamtes und der übrigen das Grundßtück betreffenden Nachweißungen, insbeßondere der Schätzungen, ißt jedem geßtattet (Zimmer 187).

Amtsgericht Bautzen, den 17. Februar 1937.

Sport

Wo ßwětowe mißtrßtwo w hokeyu na lodźe.

Němßka přećiwo Kanadßkej 0 : 5 (0 : 0, 0 : 3, 0 : 2).

Wojowanje přećiwo wjelekróćnemu ßwětowemu mißtrej bě knjez kapitana Gustava Jaenecke a Rudźija Balla jara wobźežne. Njedźiwajcy teho pak ßo němßke mużßtwo z wulkej ćeßu biješe.

*

Jendźelßka přećiwo Pólßkej 11 : 0 (5 : 0, 4 : 0, 2 : 0).

Narodny powěßtnik.

Bukecy. Wosadna ßkupina Domowiny. Njedźelu 28. februara wotměwa ßo zjawny Serbßki wječor pola Stangee. SSpěwny koncert. Nowe wulke dźiwadło wot Wjele: Naß ßtatok — a reje.

Skupina „Zernička" ma ßtwórtk wječor we 8 hodź. ßpěw a zabawu.

Kukow. Wotrjad ßwj. Jurja a dowěrnicy Domowiny klóßtrßkeje wokoliny zeńdu ßo njedźelu 28. februara pop. w 3 hodź. (po nyßporje) pola Natußec. Teź ßobußtawy Domowiny ßu wutrobnje witani.

Budyßin. Zjednoćenßtwo evang. Serbow wotměje ßrjedu, 24. mał. rózka wječor we 8 hodźinach zhromadźiznu w Serbßkim Domje. Sobußtawy a hoßća ßu lubje witani. SStaroßta.

Panćicy. SSpěwny wotrjad zeńdźe ßo ßtwórtk (25. II.) pola Natußec w Knkowje. Aktivne ßobußtawy ßo proßa, zo bychu porjadnje do ßpěwnych hodźin khodźiłe. SSpěwokhmani ßobußtawy Domowiny ßu nam lubje witani.

Baćon. Dla hubjeneho wjedra tón tydźeń ßpěwna hodźina wupadnje.

Za zeleny ßtwórtk

drasty a ßtrykow. wobleki za dźěći we wulkim wubjerku

Schaaf

Żelezne horney

2	4	5 litr
1,40	1,65	1,85

Żelezne pónoje

2	3	4
1,25	1,65	2,10

SIEGEL w Budyßinje / na Zadnjej Bohatej hasy 15 / blizko Butrow. wikow

Nyßpory za póßtny cźas **10 pj.**

Serb. knihařnja w Budyßinje

Awtowy park Willy Pätschke

ßrjedu, 24. febr., w 5 h.) 10,— njedźelu, 28. II., w 5 h.) hrißn. na awtowu wußtajeńcu **do Barlina** (njedźelu popołdnju kopańca Sakßkeje anny přećiwo Porhyßkej župje na Olympißkim ßtadionu)

njedźelu, 28. febr., 5.30 h. wutoru, 2. měrca, 5.30 h. ßtwórtk, 4. měrca, 5.30 h.) 6,50 hr.

na nałětne wulkowiki **do Lipßka**

Zamolwjenja na Bismarckowej dróży 15 telefon 3900 a na MER-biurowie na Žitnych wikach 4. telef. 2142

Čitarjo! płaćće porjadnje naßim dowěrnikam wotběrańßki pjenjez!

Pola firmy

Thams & Garfs

płaćiš za

500 gr. **ßnježnych ßlowkow** . . **40** pj.
500 gr. **měßaneho ßadu** . . . **60** pj.
2 róley **Harcźkeho twaroßka** **15** pj.

pječene jerje bjez hłowy

a wubrane litrowßka tyzka . . **60** pj.

jerje w żeleju litrowßka tyzka . . **80** pj.
½ litrowßka tyzka . **48** pj.

zawalene jerje, ßardiny, Bismarckowe jerje

litrowßka tyzka . . **75** pj.
½ litrowßka tyzka . **45** pj.

500 gr. **kranych nudlow** . . . . . **33** pj.
500 gr. **jejkowych nudlow** . . . . **40** pj.
500 gr. **lamkoweho makaronija** . . **35** pj.
500 gr. **grißoweho makaronija** . . **38** pj.
500 gr. **jejkoweho makaronija** . . **48** pj.
500 gr. **nudl. hwězdźičkow a krupičkow** **45** pj.
500 gr. **nudl. bańčkow a muśličkow** . **50** pj.

Thams & Garfs

W Kamjencu

Wjesna kowarnja

z hydlenjom ßo hnydom přihódnje přenaja. Serb ßo w přenim rjedźe wobkedźuje. Bliźße zhoniće we wudawarni Serbßkich Nowin.

Mały ale . . .

Haj, to je wosebitoßć mateho nawóńßka, ßo ke kóždemu rěči, kóždemu poruča ßtoź je na pře dań abo ßo kupić pyta a . . .

wjele njepłaći!

Njelićomnje wjele přećelow je ßebi hižo dobył. Poßłuźće ßo teź jeho.

Holćace

ßpódnje kholowčki ßuknički • čapki pulowry • rukajcy nohajcy • ßórcuchi ßtrykowane jaki

Bohelmann Kóčk

w Budyßinje Serbßke hrjebje 2

Kóždu knihu

wobßtara hnydom Serbßka knihařnja w Budyßinje

Pruhujće swój wobßtajk čißćerßkich wěcow

Njeńakajće, doniž njeje poßledńe łap ešku pißerje bane, ale zapodajće w prawym cźaßu swoju ßkazanku W čißćerni „Serbßkich Nowin" budźeće derje a płaćiny hódno poßłużeni.

Přiloha k číslu 45

SERBSKE NOWINY

Wutoru 23. februara 1937

Hrózbny podawk w holanskej korčmje

Spodźiwne podeńdźenje bě so přiheď někotrym cźasom młodemu muježej stało. Jaroměr Lěžnik běšche jej nječto nalutował a chcyše w symje po nješkónčnej holi puczować. Cźakałche jenož na prěni śměh. Ludźo běchu jemu powědali, kak rjenje je potom w holi, w bujnym lěsu. Sćiwjenje je tam tunje a tak nadźesche so Jaroměr, so móže po napinaznym dźěle tam na přichadźace wačonje wupřichahnyć a so woćerstwić.

Prěni śněh padny, a Jaroměr nastaji so na puczowanje. Najprjedy kónz ſ cźahom, a bórzy nóškowache do zamotneje a sapśěteneje hole. Prěći a podźe pschekrući cźemny lěs, pschebdźe wośmaconcźene puće a dróhi a pschenozowache w tunich korcźmiczkach.

Storo tydźeń puczowache a běšche błuki dźeł hole sejnał. A sapo bu wjeczor a dyrbjesche so wo nóźłeh rosbladowacź. Hišcźe dźěše po wobsćěrnym lěsu a daloko a ščero-ko ani khěžcźicźi. Jaroměr ždźesche sa śwětlicźku, sa ſnamjenjom wobydleneho městna. Cźma pschiběrasche a prěni ras na ſwojim puczowanju bu jemu swobźiwnje wokoło wutroby. Skónćnje w nadróžnym kolenju wuhlada śwězu, kotraž so mjes hakosami błyšcźeše. Bórzy spóšna wobroh statoka. Hnyž psched nim steješe, widźeše, so je to lěsna korcźmicźka.

Sso njedlijo sastupi do wotewrjeneje korcźmarskeje ſtwy. Pokhmurjeny korcźmař witasche jeho a wotmokwi jemu skótka, so móže drje nóźłeh dóstać, ale wjele wuschparankow cźinicź njeśmě, dokelž je ſam doma. Nasch Jaroměr bě ſe wichćim spokojom, dosta po ſadanju holanski twarožk a butru a burski khlěb k wjeczeri a dalše ſjedri wicho derje ſ hłodźecź. Bě po jědźi so rad ſ korcźmarjom rosmolwjał, tola tón wotmokwješe jemu sporje. Po khwilźu wopuschći ſtwu. Tuž so nasch puczowar rosbudźi, so sahe do loža pózdźe a dasche jej ſtwicźku pokasać. Leżeše zyle horjeka pod śćehu. Syma tam bě, a hdyž jemu korcźmař praješe, so nicźo k sahwjeźenju w domje nima, ani śmjerćki. nieſon Jaroměrej nicźo druhe, hacź ſpěcźnje po loža salěź. Lojowe ſchaty so wójnje pichimachu a nasch puczowar niebě wješeleje myśle. Dokelž bě daloke puće ſchol, pschemo jeho bórzy muczność a bórzy ſjej wuſnu.

Hłuboko w nozy — tak so Jaroměrej ſnajmjeńšcha ſdaše — wotucźi. Ropat krocźelom a bórbot hłoſnom bě jeho wubudźił. Swopródka njeczinješe ſej žadnych dalšich myślow, ſnadź běchu korcźmarjowe pschiwuſni domoj pschišłi. ſnadź ſapołoženi hołźo bóśeli. Tola bórzy bu ledźbniči. Sstśehśeše někoho po drjewjanym ſtłodźe horje ſtupać hacź k jeho durjam. Nadobo wšcho womjelkny. Pśches hubjene ſacźinjene durje pschedobywasche so błyšcźej ſwězu. Chcyše ſchtó k njemu nuts? Storo so ſdaše, dokelž ſłyšcźeše jachlenje ſtejazeho pśed durjemi. Bojoſcź pschewza nascheho Jaroměra. Chcyše jeho ſnadź nęchtó nadapadnyć a wurubicź? Tu w tutej wośamoćenej kraiinje njebu so žadyn cźłowjek praiſchał, hdyž je wośtał. Łožu móžachu jeho tu wurubicź a ſamordowacź. Chcyše-li so jeho nęchtó nęchtó wopraſchećі, móžeše so to wótśe a ſroumliwje ſtacź a hłeše wšcheho tajenja. Tu běšche wěſće nękajši ſły wotpołdan. Tchepotajo ſałeše pod khichtkym a ſo njepikny, niewěrł ſebi ani dreckacź. Saſłyſcha ropot ſa durjemi, nęchtó ſa ruczźu pschimasche, a nękto — ſtrach a hrosa — wotewrichu so znje cźiſche a wobhladniwje durje. Bórzy běchu znje wotewrjene a ſpóſna korcźmarica, kiž ſe ſaſtwěcźenej śwězku we wudwjernach ſtejeſche. Pod trochu pośabnjenym pośłeſkom wobkedźiwowaſche Jaroměr wſchitko. Korcźmař mějeſche potajkim śwězku w domje. Bjes dwěla chcyše cźicho ſa ſtrašu ſkónzowacź. Se ſtrachom njemóžeſche Jaroměr ani pikpycź.

Na porłach wleczeſche so korcźmař k loža. Prawu ruku bě prjedy ſa khribjetom měł, nękto ju wſa dopředka a Jaroměr — mój bożicźko, wkózny jemu ſtawachu — widźi, ſo w ruzu dołhi, hróbny nóž dźerži. Jemu so jeżny. Sasu ſtupi korcźmař nękotre krocźele dopředka a ſtejeſche jenoż nękajke pół metra psched jeho kožom. Jaroměr ſłyſcheſche ſwój ſpěſchny dych. Tu hlej — nękto ſbežny ruku ſ nożom, kaž by chcył ſmjertny ſtork wuſjeſć. W blaſnym ſtraſche kójeſche dych, cźicho wótſje ſarejicź, poſtanyć tola kaž pschitžmolenu leżeſche w ſawkach. S nożom wobrónjena ruka połběhaſche ſo wyſche a wyſche — hižo poruczi Jaroměr ſwoju duſchu Bohu — ruka běſche hiſcźeze wyſche, korcźmař wupſchestrě znuku, ſtupiwſchi ſo na pority. Nasch Jaroměr kukny ſtradźu ſe ſpody pschikrywa, hładaſche a ſo dźiwaſche. Nad nim pod śćehu bimbaſche ſo na ſerdźu zyły rynk ſuſchenych kołbaſow, a jenu ſebi korcźmař wotrěny ſ dołhim nożom. Padny na Jaroměrowe łoža, korcźmař ſo ſtróži, a Jaroměr wſa hłowu rucźe pod pschikrywu, tykny kuſt rjśeſcheća do huby, ſo by ſwoje ſmjerće podusył.

Korcźmař wſa ſwoju kołbaſu a wotſoli ſo runje tak cźiſche ſe jitwu kaž bě pschiſchoł. Po wuſtatym ſtrachu poczeſche ſo Jaroměr na zyłnym cźśe. Tola to běſche jemu nękto wicho jedne. Wjeſeleſche ſo, ſo bě ſo njetrjebawćhi ſtrachował, bórzy krucźe wuſnu. ſk.

Wěnc z pěsnjow Pětra Młónka

Pětr Mlónk a stara ɓurska ſstwa.

To je ta luba stara jstwa,
Hdźež rano a też z wječora,
Haj k jědźi a też wot jědźe
Sće modlili so hromadźe.

We tutej starej burskej jstwi
Sće — bratřa, sotry — ródźeni,
Tu waša luba maćerka
Je was też wšitkich cźěšiła.

Też luby nan tu wó jstwje jow
Je přez smjerć z tutoh' swěta šoł,
Jow da Bóh wašu lubu mać
Też přez smjerć k sebi zawołać.

Kak husto su we tutej jstwi
So khudźi ludźo najědli,
Jow nimo khlěba zeńskeho
Khlěb njebjeski jim dosta so.

Radio

Königswusterhausen: 6 jwon., tacźele. 6.30 rańſchi ſonzert (ſ Kólna), mjes nim 7 powěźe. 10 ſa ſchule. 11.30 ſa bura. 12 w domach dźěła (ſ Königsberga). 13 ſbožopschescźa. 13.15 pschipołdnišchi konzert (ſ Mrótſkawja). 13.45 powěźe. 14 wjchelaka hudźba. 15.15 tacźele. 16 nowołdnišchi konzert. 18.40 wo ſwórcź. 19 wieczorna ſabawa. 19.45 wothłoſ ſ Němſkeje. 20 powěźe. 20.10 kławérna hudźba. 20.45 hodźina młodeho naroda. 21.15 ſaſtorowe a jěchańſke pschenoſowanja. 22 powěźe, ſport. 22.00 ſwětowe mischtrſtwo w hokeju na lodźe we Londonje.

Lipſk: 6.10 gymnaſtika. 6.30 rańſchi konzert (ſ Kólna), mjes nim 6.50 ſa bura a 7 powěźe. 8 gymnaſtika. 9.30 wikt a kuchinja. 10.30 a 11.30 wiedro. 11.45 ſa bura. 12 w domach dźěła (ſ Königsberga). 13 powěźe. 13.15 pschipołdnišchi konzert (ſe Stuttgarta). 14 powěźe. 14.15 tacźele. 15.30 ſa ſonu. 16 tacźele. 17.30 ſwětopolitika měſacźna rosprawa (ſ Mnichowa). 18 konzert (ſ Frankafurta). 19.10 wjeſeły ſwiatok. 20 powěźe. 20.15 hodźina młodeho naroda. 20.45 ſ němſkeje dźełoweje fronty. 20 tryſt „Janſke cźerjenje". 22 powěźe, ſport. 22.20 ſwětowe mischtrſtwo w hokeju na lodźe w Londonje. 22.445 nóžny konzert.

Barlin: 21 wjeczorna hudźba. — **Königsberg:** 21 hra „Muž ſo ſpěwi". — **Wrótſkawy:** 20.45 hra „Bucź k Beethovenej." — **Frankfurt:** 20.45 „Cźkowjecźe. njeńdźemy ſo!" — **Stuttgart:** 20.45 ſa ſóźdeho nęchto. — **Wín:** 19.35 konzert. — **Warſchawa:** 21 Chopinowy konzert. — **Budapeſt:** 21.20 zwonika hudźba.

Wjelkam wučeknył

W tym běſche zyłe lěhwo pschesjene: Theo bě mischtrſki powědaŕ. Kóždy wjeczor po ſkutku namołwjachmy jeho, ſo by nam jenu ſe ſwojich ſtawiſnickow powědał. Spjeczowaſche ſo druhdy tomu, wośebje potom, hdyž na tym dwělowachu, ſo jeho róbna wieſka Knibołyn wobſteji. Wſchitzy běchmy Schwabojo a Knibołyn dyrbjachu w Schwabſkej leżeć? Muſamknjene! Najrańſcho bu ſ mjerſanjom ſ koże wuſćł, hdyž dyrbjeſche ſłyſcheć: „Theo, cźiniſch banjeczki, Knibołz njeje na ſwěcźe." Sa to ſo jeneho dnja ſałeſnje nad nami wjeſeſche.

Ras wjeczor njedaſche ſej dołho kaſacź, hdyž ſo na ſaſchcź, wuklepa ſwoju trubku a pocźa:

„Běch ſ druhimi wężnawuſtojnymi Siemenſkeje twornje do Sſibiriſkeje póſłany. W někajkim hubjenym ſnéſbdźe ſ lutymi drjewjanymi thežemi dyrbjeſche ſo fabrika natwarićź a tam ſo maſchiny naſtajeći.

Ale dźeło tak prawje njepoſtupowaſche. Hižo někotre dny cźakachmy na narunanke dźěle, wo kotrychž wědachmy, ſo ſu bawno ſ Barlina wotpóſłane. Tak mějach ſtónćnje nadawk, ſo ras ſam na naiblišſche dwórniſcźo, dwaj drjewjanej puća ſdalene, dóńcź a ſa prawom pohladacź.

Praju wam, dwaj drjewjanej pśches niekónćinu ſněhowu ruſcźinu běżeć, njeje ſane mędźiwonic. Prěni dźeń dźěſche zyle hładny. Hdyž ſu nóż nakhili, nadeńdźech ſamotny ſaſierdźeny burſki ſtatok. Ludźo běchu jara pschećelſkimi ke mni, hdyž jim ſpróſnje roſkłaſchćі ſchtó ſnym. A ſbožo mójach pschi wſchej mózy. Bur drjewjaneje naſajtra rano ſe ſnjemi na ſamſne dwórniſcźo kaž ja, po ſwinje dojeći. To bě kraſnje!

Běſche hiſcźe cźma, hdyž ſo na puć podaćmoj. Na ſanjach njebě nicźo hacź wulki kobr ſa ſwinje, ſ jeneho boka ſ łatami ſabitu. Najebacź kołuchow ſchafeſcźe ſłaſta ſyma cźimoweho ranja hacź do koſcźe.

Konjej krucźe cźeſnjeńſchtej. Ale nadobo ſacźuwach, ſo njeje mój ſnjeđo na prawizu wjacy knjes nad konjomaj. S kolwrótnej ſpěwńſcźeſu cźerjeńſchaj pśches niekónćinu runinu. Bur ſpóſna moje ſwódźiwanie a pokaſa ſ ſchudom nasad. Skróſne mie pschewza, widźach ſa panicmi a na bokach zyłu ſchwitu ſchelmſkich wocźow. Běchu to wielki.

„To je nasch kóna", bě moja nękaja myſlicźka. A ſane ſkłuby pschi ſebi! Schto nękto? Wiesmikołinje hrabja ſ Wjelkeje Dubrawy, ſ Ralbic abo ſ Rachlowa? Ha, ſ Rachlowa! Tam ſu ſ Wjelkim Dubrawu ſ Ralbic ſ Rachlowa

jesche kchud na parjazymaj khridjetomaj koni. Pschezo bóle bliseschtej so zehliwej wozźi. Dwaj wjelkaj bóschtaj hilo pornjo konjomaj ke skoki so hotujo.

Tuż hrabny mje mój pohoscźiczel sa khornat, zuny mie ſ kólka do wotewrjeneho zwinjazeho kobra, sapraženy durje, sawrě je ſ kneblom, storczi mje ſ kobrom je zani — a padnych na semju.

W tym wokomiku puschczichu wjelki konjow a walichu so na nowy wurubk. Spodźiwny wirubk! Wschu mje hnydom wuczuchake, ale ſ deskami a ſ katami sabity kobr sadźiwasche, so zwoju kreslaczinoscź spokojichu. Wusjo wobkhachu moju klétku, blischo durizkow wobdźrachu jich wocźi, wjeleźi dwch cźuzach w nošu — moje położenje bě k sadwélowanju.

Tuż so zmuzicze rossudźich: Pschitmnych psches katy sa wopuschomaj dweju wjelkow a dźerzach krucze! We zwojim strasche cźerlescitaj tutaj dale a cźehnjeschtaj kobr kaž zanje sa zobu. Sa krótki cźaz pschescźehnyschtaj zapschah a bźch hodźinu prjedy hacź zapschah na dwórnischczu."

Hacź do poslednjeje zadny bźchmy ſ napiatoszu poslúchali, potom hakle nam zwitasche. Ale Theo bě so mies tym thubik — ſ dobrym prawom. P. M.

Wusudźenja

§ Njezmilnje napschecźiwo zakoni. Policajski khowny straźmischtr Hartmann bě 28. dezembra wobkedźowak, kak pohonc Richard Maks Scholta ſ Budyschina, kotry je pola zwud. Lehmannowje w słužbje, ſ dwěmaj konjomaj popjel wjesesche a kak pschi tym podkobnik so ſ prědnymaj nohomaj podknywasche a kak se sadniej nozy pierjesche. Hartmann da konjow hnydom wupschahnycź a do konjeńza dowjesch. Teź sapoda hnydom wobkórzbu. W jednanju so mukopa, so bě Lehmannowa zlebi konjow sa wozenje zlebi wot Korle Strietzela w Budyschinje-pozczika a so bě tutón podkobnika hakle pched krótkim jako rěneho konja jenemu burej wotkupik. Schokta bě na zamnym dniu hizo pched Hartmannowym zakroczenjom dwaj cźerkaj wotzaj ſ popjekom ſ gymnasia do Wobitez pěskowje jamy sadu Tišlan dowjesk. Schokta a Strietzel dyrbjeschtaj nědźecź, so kóri taike strapaz niemóże wudźerzecź. Strietzel dosta 30 hr. pjenježneho khlostanja abo 10 dnjow jastwa, Schokta 12 hr. pjenježneho khlostanja abo 4 dny jastwa. Wudawki maja wobaj ſ zamnadnje płaczi.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Nach § 3 des Sächsischen Enteignungsgesetzes vom 24. Juni 1902 (GVBl. S. 153) wird die nachstehende Verordnung veröffentlicht.

Bautzen, am 22. Februar 1937.

Der Oberbürgermeister, Baupolizeiamt.

*

Verordnung über Enteignung für Zwecke der Reichsautobahnen. Vom 12. Januar 1937.

Auf Grund des § 9 des Gesetzes über die Errichtung eines Unternehmens „Reichsautobahnen" vom 27. Juni 1933 (Reichsgesetzbl. II S. 509) in der Fassung des Gesetzes zur Änderung des Gesetzes über die Errichtung eines Unternehmens „Reichsautobahnen" vom 18. Dez. 1933 (Reichsgesetzbl. I S. 1081) wird

zum Erwerb für Zwecke des Baues einer Teilstrecke von km 0,0 bis 60,0 der Kraftfahrbahn Dresden-Görlitz erforderlichen Geländeflächen

die Enteignung für zulässig erklärt.

Berlin, den 12. Januar 1937.

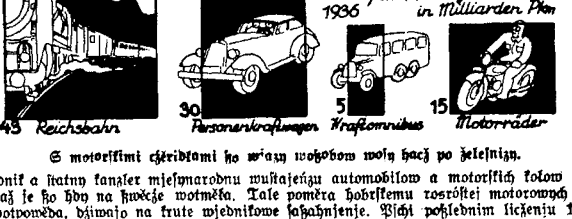
Der Führer und Reichskanzler.
gez. Adolf Hitler.

Der Verkehrsminister.
gez. Frhr. von Eltz.

Neurath do Wina pschijeł.

Swonkowny minister zwobodny knjes ſ Neurath je pondźelu rano do Wina pschijeł, hdźez jeho na zwjedźenju wupschenym Winstim wjeczornym dwórnischczu zwiatkowy kanzler dr. Schuschnigg (na prawo) a statny sekretar swonkownych naležnoscźow dr. Guido Schmid (na lewo) powitachaj. (Scherl Bilderdienst, M.)

S motorskimi cźerikami so wiazy wozobow woły hacź po żelesnizy.

Esobotu wjednik a statny kanzler mjesmarodnu mustajeńzu automobilow a motorskich kolow wotewri, najwjetschu, kotraj je so hdy na zwjecze wotmeła. Tale pomera hobrskemu rosróstej motorowych wozydłow tak w Němskej wotpowieda, dźiwajo na krute wjednikowe sapahnjenje. Pschi pohlednim liczenju 1. julija 1936 naliczichu w Němskej nědźe 500 000 motorskich kolow, 945 000 wozobowych wolow, 15 500 omnibusow, 220 000 cźeżkich wozow a mjeńschich dodawarch wolow a 47 000 wleczakow (cźahacych malkinow). Sa cźežke wozy a wleczaki stejesche nědźe 50 hacź 75 000 pschiwěschakow k wuzywanju. Powschitkownje może so prajiz, so je so ſ motorskimi wozydłami nědźe 50 miljardow wobzobnych kilometrow dozpelu, pornjo 43 miliardami statneje żelesnizy. Wjele je tworowy wodkhad na statnej żelesnizy hischcze daloko wjetschi, hacź tón ſ cźežkimi wolami. (Zeichnung Oehlschlägel, Scherl, M.)

Sozialny herbski dwór sakhudźi herbskeho bura.

Wróćkławski sozialny herbski dwór sakhudźi pjatk herbskeho bura Felixa Wiesnera je Spillendorfa we Neumarkskim wokrjesu k porjadkowemu khlostanju, 100 hr. wuczinjazemu. Wiesner bě loni zwojeho 20 lět stareho wotroczka ſ biczom nabił a jeho też hewak krjudowak. Wiesner bě wotroczkej kalak, so by w jeho njespschitomnosczi rěpu torhał, schtož pak tutón njebě cźinił, haj njebě zsyła niczo cźinił. Namjet dźesche na 500 hr. porjadkoweho khlostanja, snizi pak zo na 100 hr., dokelž njebě leni wotroczk zwoju winowatosci dopjelnił.

Jenoj hischcze wupruhowane druzyny seleninow a kwétkow.

W zahrodnistwje ma zo wulka liczba kumjenjow zelenotliwych seleninaschich rostlinow na nětkotre wupruhowane druzyny smjeńschicź. Na nětkotrych polach je zo tuto cźiłchczenje druzinow hizo pschewiedło. Wot wjeho cźasza pak změ zo jenoz pschipósnate zymjo pschechowacź. Wot 1. augusta 1938 sa to płaczi za pyschne bzny (Prunkbohnen), bělisnowy hroch (Schalerbsen), zadiski, zyble, karotty, cźerwjena rěpa a mětnik (Selerie). Teź zymjenja sa kwétki a zadźenźi maja w pschichodnje pschipósnate bycź.

*

Rumunska je je zohnowanej semju.

Rumunska steji w Europje po zwojej wulkosczi na 10. městnje a po liczbje wobydlerstwa na 8. městnje. Hustosczi wobydlerstwa stajnje pschibywa. W létach 1930 hacź 1933 powjetschi zo ſ 61,2 na 65,1 wobydlerja na jeden kóżny kilometer. Liczba wobydlerjow wuczinja 18,052 986 ludźi, ſ kotrychż 79,9 prozentow, potajkim najwjetschi dźeł, je wobydlerstwo wjesny a zbyt jenoz pschipada na města, a sajimawe je, so je w rumunskich wźach liczba zonow wjetscha hacź liczba muzł. Rumopak je jenoz w Dobrudźi a w městach, hdźez zu statne a worjesel hamty. Najwjetschi dźeł wobydlerstwa, to je 71,9 proz., je rumunskeje narodnosce, potom scźehuja Wuherjo, Němzy, Zidza, Wulkarjinja, Rusnja, Bothorjo atd. Zana ſ tutych mjeńschinow pak, kotrej hromadze wuczinjeja 27 proz. wobydlerstwa, njebozuje zama 8 prozentow. Natarjow je w Rumunskej 78,2 proz., industrije 7,2%, pschekupstwo 3,2% Rumunska ma na 1000 wobydlerjow 35 porodow a stej ſ tym na cźole zwětoweje statistiki. Bohuzel pak w Rumunskej jara wjele dźeći wumrěwa a to skoro 17 prozentow.

Nowe mjena w Shorjelskim wokrjesu.

Wyschschi president je w Shorjelskim wokrjesu mjena schkhowazych 11 gmejnow pschemjenował: Bozeńzin (Postottendorf-Leschwitz) do Weinhübel; Sserbski Wozyt (Wendisch-Ossig) do Marnsdorf; Deschko (Deschka) do Auenblick; Njechow (Niecha) do Buschbach; Nyba (Nieda) do Wolfsberg; Nikrisch (Nickrisch) do Hagenwerder; Zarow (Sohra) do Kesselbach; Zarow (Sohr-Neundorf) do Florsdorf; Kschischow (Krischa) do Buchholz; Sdźarki (Sercha) do Burgundenau; Cźetow (Tetta) do Margarethenhof.

---

pschewjasowacź, pok rubla cźize na kóżdy dźeń mécź, ja njeschożowna, wjele krócź njeschożowna, wboha zona. Mudźraj na to, ty wopitżo, mudźraj! Kelko budźische mohł mécź paleńza, a nětkole znadź zaka khżita na to polecźi. Schtó wě, kak dołho budźesch tu we koju dyrbjecź leżecź, znadź léto, znadź dwě, a znadź budźesch hacź do zmjerce braschniwy. Sznadź budźa cźi dyrbjecź nohy wotrélnycź. Ach ja njeschożowna — — —".

Janej bě saschło paleńz picź. Wocźi wumalejo zladasche na zwojej nohu a spominasche na to krute napominanje zwojeje droheje zony. Nětkole hakle zo dopomni, schto bě zo jemu wczera wjeczor stało. Bě do pschérowa padnył a zlebi wobej nohy picheraŕ. A nětkole je braschiwy, léto, dwě lécze, powéda zona, so budźe dyrbjecź leżecź, znadź jemu nohy — o beda! — wotrélnu a znadź hižo wostanje braschiwy hacź do zmjerce. Dwaj rubiej dyrbjesche zona pomoznemu lékarjej dacź a nětkole tóżdn dźeń pok rubla, ach, kelko budźische to paleńza bylo! Zuku korczmu budźische za to wukupik. Wokny jemu je strózenjom na hłowje stawachu, ſ hrołu wumali wocźi hacź na wjerschk hłowy a — zhubi rěcź. Ani zwuka wzazu wot zo njeda, bě kaž kurjatko, jeno w myślach zlebi rospominasche a liczesche, kelko budźische to mohło waleńza bycź, a nadawa zlebi starych wobzołow. Nětkole dyrbjesche cźinicź zhorjeho. Lékarski pomoznik khodźesche ſ njemu dźeń wote dnja. Khutnje tózdy tas nad Janom Pawlowiczom ſ hłowu wjesche, nozy jemu pschewjasowasche, znowa nacźahowasche, so Pawlowicź schkrezcźesche, kaž bychu jeho na noże kładli, niz tak jara ſ bolosczu, ale tehodła, so dyrbi tak léto leżecź, haj dwě a znadź hacź do zmjerce, a mélesche strach, so jemu nozy wotrélnu. A pomozny lékar jeno na stajnosczi ſ hłowu tschahesche a na wschitke Pawlowiczowe staroscźiwe praschenja wotmołwjesche je zwojim potajnym „njewém — njewém."

Paleńza niedoska ani tanki. Swoyrédka zlebi njezwért ani piknycź wo tym, hdyż bě zwójbje tajkele wudawki nacźinił, ale hdyż chżysche jemu ſ lacźnoscźu hižo schtija saprahnycź, so zo bies mała saduża a zlebi myślesche, so zo zadaji, zwazi zo a sapocza prožycź. Ale tu bě trjechił. Zona da zo do njeho, schtož jeno mózesche sapocza jeho a paleńz hanicź, haj, pok zwéta, wuticź jemu hacź na schtwórty dźeł kopejki, schto bě jeho njeschoże hižo ju khoschtowało, kelko prózy, starosce a napinanja, so po zyłych nozach njemóże spacź, so ju hischcze do rowa pschinjeze, a Jan wocźichny kaž rybo. Zona naczéri blachowu thanku wody a da jemu picź. „Na, nětkole krócź hn — ſ hłowu sawił a prajił zwoje potajne: „njewém — njewém." A pschi tym zona a dźeći wot ranja hacź do nozy hanjachu a zwarjachu na paleńz, schto bě nacźinił, kajke njeschoże je na nich pschinjeł. Jan sam sapocza hižo paleńz hanicź, haj, hižo zonje lubjesche, so ani do najdalscheje zmjerce wjazy njewopyta, jeno so by wotkhorił. Ale to njeńdźesche tak spěchnje. Hischcze miny zo tydźeń, teź druhi, a hdyż hižo trajesche schesty tydźeń, potom hakle bowoli pomozny lékar, khoreho ſ loża wjacź a krótke pucze khodźicź. Tajke, so njeby do korczmy dószhoł. Jan sevjeraschе zo na ki, tak hłaby bě wot dołheho leżenja. Ale Jan budźische do korczmy njeschoł, też hdy budźische změt hacź do konza zwéta běżecź. Wotwukny paleńzej dopołnje Nětkole je strowy kaž ryba we wodze, a paleńza njewopyta, też hdy bychcze jemu jón sapłacźiłi. „Nječinicźomny paleńz, to je khłostanje na ludźi, nozy budźich ſ nim pschiłabadźi, wotrélacź mi jej chżychu, pomnjicze zlebi to!" powéda a wukuje kózdemu, a kak bě dyrbjał leżecź. Nětkole je najwjetschi prědat poměrnoscźe.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

"Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smolerj; Čišć: J. Čyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 46 | Budyšin — Srjedu 24. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Mjez Němskej a Awstriskej přezjenosć we wšitkich prašenjach

Němski swonkowny minister zwobodny knjes f Neurath je wutoru wječor sašo f Wina wotjěł. Wo wunoschu jeho wopyta w awstriskim hłownym měsće je zo hamtske wosjewjenje wudało, w kotrymž zo na wutrobne a přećelne rozrěčowanja pokazuje.

Rozrěčowanja su na prěnim městnje poćahi mjez němskimaj statomaj nastupale. Srěčenje f 11. julija 1936 je zo jako přichódny sakład sa wobnowjenje poměrow, potrjebneho dowěrjenja a přećelestwa, wupokazało. Wono tež za přichod sa wulkosćiwe zhromadne dźěło rikuje. W tutym swisły je zo tež na poźledne hospodarske srěčenje se 27. januara t. l. pokazało a zo wječakowanje wuprajiło, so zo na jeho sakładze tworowy wobkhad a wobkhad zuzych přichódnje wuwijetaj. W kulturnym nastupanju zu zo jenotliwe nuzne praschenja kulturneho wobkhada mjez statomaj dokładnje rospominale. Mjez Awstriskej a Němskej je zo tež wubierk sa kulturne należnosće wutworik. Tutón hižo 25. februara sapoćnje dźěłacy.

K temu zo wjele rosmołwy wo nětčišćich najwažnischich prašenjach europiskeje, wosebje zjednoćenoeuropiskeje politiki přichisamknychu. Přichi tym je zo swěsćiło, so je přichi prózowanju k sdźerjenju a trajnemu sawěsćenju powschitkoneho měra swonkowna politika wobeju knježerstwow dopołnje jenaka.

*

Němski swonkowny minister knjes f Neurath je zo psched kwojim wotjězdom f Wina f redaktorom hamtskeje powěsćernje rosrěčował a je jemu praił, so ma zo poměra mjez Němskej a Awstriskej zyle hinak nabłonišćej hač mjez statami f zuzym wobydlerstwom. Shromadna rěcz, ta zama kultura, jenaka zaindźenosć dawaju wobydlerjam Němskeje a Awstriskeje shromadny wotnud. Minister je zo wjeselił, so je we Winje zmjeł mjez ludowymi towarschemi přichebywacz. Jeho přicheswědčenje wo tom, so tu jenaka nazionalna wola knježi, je zo sełnyłnika.

Němski swonkowny minister je zo tež se sastupjerjom italiskeje powěsćernje „Stefani" jtrótka rosrěčował a jemu praił, so zo rad na kwoju priedawschu dźiwkowosć w Rumje dopomina a so runje we Winje na schesa italiskeho knjezerstwa spomina. Musiolinijej je tola jara należało, so by zo přichewjedło, schtož je zo se srěčenjom f 11. julija stało.

Awstriski statny sekretar za swonkowne należnosće dr. Schmidt je Winskemu sastupjerjej němskeje powěsćernje rehorunja praił, so stej žeby Němska a Awstriska w praschenjach, kiž jej nastupaju, dospołnje přichesjene. Wot poźledniho němskeho statneho wopyta we Winje je schesć lět zaschło. Nad poměrom mjez statomaj czejki sčin leżesche, doniž zo 11. julija 1936 jako zlónzo njesaswěcži. Měrny stutk, f kotrymž ma zo połna přichesjednosć mjez němskimaj statomaj dozpěć, trjeba zwědomišiwego zhromadneho dźěła. Statny sekrtar zo jara wjeselł, so su Winske rosrěčowanja wschitke wječakowanja dopjelnile.

Putnikowanje k rowu Horsta Wessela

Wječera běsche tomu znadom lět, so je mlody SA-wudowny wjednik Horst Wessel jako wojowar za nazionalsozialismus a jako rjek za němsku zwobodu wumrěł. S přichileżnosću jeho zmjertneho dnja běsche jeho row na pohrjebnischczu zwj. Miłkawscha w Barlinje městno mnohich pocześerjenjow. Hižo rano sahe běsche zo Horsta-Wesselowym wudyr z starymi wjednikami tradizijskeho SA-wudyroweho zwjazka II/5 a se starej wudyrowej thorhoju sestupał, so by přiches zyły dźeń czestnu straju přichi rowje wukonjał. Dopoźdnja nimo druhich tež wyschschi skupinowy wjednik f Jagow a prynz August Wilhelm přichisdźeschtaj, so byschtaj czijsche na morwesho zobuwojowarja spominałoj a krajnaj wěnzaj k rowu położiłoj. Bjes přichestacza přichihadźachu wotpóstanitwa wschitkich stronnych wotriadow.

Hdyž běchu na zmjertnym dnju Horsta Wessela we Barlinje k dźełowemu zkhadźowanju zhromadzene zobustawy kulturneho loka SA hižo na zaznim dopołdnju přichi rowje Horsta Wessela f czichim postrowom za morwesho towarscha wěnz położite, wokoło přichpołdnja stabowy schef Lutze na Miłkawschowe pohrjebnischczo dójdże a dopomnjeczo na Horsta Wessela tohorunja f położenjom wěnza czejczejche.

Stabowy schef Lutze Horsta Wessela wopominał.

Němske radiowe zelelaki zu wutoru wječor k zmjertnemu dnjej Horsta Wessela zwjatočnosć „Němsku modlitwu" přichenješe. Přichi tutej zwjatočnosći zo tež stabowy schef Lutze zkowa jimasche a rejzku, so duch, kiž je nazionalsozialistiskich wojowarjow napjelnił, w Němskej wječnje żiwy wostanje, a so jenoż nazionalsozialistiska ideja samoże němskemu ludej wrota k wječnosći wotewrić.

Nowa němska 500miljonska pożczonka so wupołożiła

Statne knježerstwo je, so by mohło zwoje nadawki dopjelnić, wupiłanje dalschich 500 miljonow hrivnow 4½-prozentowskeje wulożujomneje statneje pożczonki wupołożiło. Picherskikowy wobběhowy czaj tuteje pożczonki wuczinja, kaž přichi poźlednich emmišijach 9 lět. K 1. měrzej wot léta 1944 hač 1949 zo kóżdy ras jena schesćina zyłkoweje summy tuteje pożczonki po přichedbadnym wulożowanju w nominalnej hódnoce wrócżo płaći. Dań płaći zo wot 1. měrza t. l. 100 miljonow tuteje pożczonki zu zo hižo krucże podpisałe. Sbytnych 400 miljonow hrivnow pożczonkowy konsorzium pod wjednistwom statneje banki stejazy, po kursy 98,75 k sjawnemu wupiłanju w człanu wot 4. hač do 18. měrza wupołoži. Płaczenja na pożczonku maja zo stacz w człanu wot 5. hapreje do 5. junija t. l. Tuta nowa statna pożczonka wuživa zhrotnu wěstosć a da zo pola statneje banki lombardowacz.

Göring zaso w Barlinje

Ministerski president generalny wyschi Göring je se statnym sekretarom Körnerom a zwojimi zbytnymi přichewodnikami póndźelu wječor f porjadnym człahom f Warschawy sašo do Barlina přichijeł.

Se zwojeho hontwinskeho přichebywanja pola pólskeho statneho presidenta w Bialowieži a f hontwinskich dnjow w Polezji zo wróczejo bźsche ministerski president Göring póndźelu rano přiches Warschawu přichijeł. Na Rańsche dwórischczo bźschtaj tamnischi němski pósłanz a pólski zwonkowny podminišter hrabja Szembek přichischłoj, so byschtaj zo f nim rosžohnowałoj.

Hospodarski wobkhad mjez Gdańskom a Pólskej zo tohorunja zrjadował.

We wobłuku němsko-pólskeho hospodarskeho srěčenja, kiž je zo 20. februara we Warschawje podpisało, staj sastupjerjej zwobodneho města Gdańska a pólskeho knježerstwa protokollej podpisałoj. S jenym protokollom zo wobdźelenje Gdańskeho wulkowkowarstwa na pólskim domoju do Němskeje zrjaduje. Druhi protokoll postaji postajenja wo pocżahach pólskeje rosliczerjnje we Warschawje f rosliczerjnju pola statneje banki zwobodneho města Gdańska, dalokoż zo wo rosliczenje tworoweho wobkhada na sakładze pólsko-němskeho hospodarskeho srěczenja jedna. Protokollej budżetej, kaž němsko-pólske srěczenje, hač do 28. februara 1939 płaciłoj.

Němska zo na Genfskim žurowišnowym wubjerku njewobdźěli.

Němske knježerstwo je generalnemu sekretarej Swjazka ludow na jeho přicheprošenje zdźěliło, so nima wotpohlad, zo na dźełach žurowišneho wubjerka wobdźělić.

Neutralnosny wubjerk so z Portugalskej dojednał

W pondźelnischim poźedźenju podwubjerka neutralnoscheho wubjerka přichedźyda lord Plymouth zdźěli, so stej zo jendźelske a portugalske knježerstwo wo dohladowanju schpanisko-portugalskich mjesow dorěczałej. Přichedźyda powschitkowny přichchlad wo tutym srěczenju poda. W srěczenju zo postaja, so maju jendźelszy staczenjo přichi namjetnej kontrolli zobusitkowacz. Lord Plymouth přichipomni, so to k temu dożaha, so je jendźelskemu knježerstwu możno samotwitosć přichewjesć.

Kaž Reuterez telegrafowarinja w Londonje powě, stej zo Jendźelska a Portugalska dojednałej, so zo 130 jendźelskich wobledźbowarjow k portugalsko-schpanischim mjesam staji. Franzowski pósłanz w Londonje, Corbin, je zo hórschił, so zo k franzowsko-schpanischim mjesam wjetsha liczba wobledźbowarjow staji hač přichi portugalsko-schpanischich mjesach, njemjnjej 180. Wón żadasche, jo bychu zo wobzwinstwojił k nowemu poźedźenju sešchi a swěżili, hač zo liczba wobledźbowarjow přichi franzowskich mjesach njeby hodźała pomjeńschicz. Tuto żadanje zo dopjelni.

Wo přewjedźenju mórskeje kontrolle

Podwubjerk pał zo pondźelu tež f rosprawu techniskeho radudawaczeho wubjerka wo dohladowanju na morju zaběrajche. Tuta rosprawa běsche zo hižo w prjedawschim poźedźenju přichedpokłożiła. Lord Plymouth wo wunoschku rosmołwy rjekny, so je nětko jaßne, so zu wschitcy zajtujerjo wojsewili, so zu jich knježerstwa zwólnitwe, plan wo dohladowanju na morju, kiž je techniski podwubjerk wudźełał, přichijeli. Jenoż knježerstwo Sowjetskeje Runkeje nechże kontrolne paßmo přichewjacz, kiž jemu plan přichipokazuje. Sowjetski koruski zastupjer na to wotmołwi, so chże zo zwoje knježerstwo hischcze wopraschacz.

Paßmo mórskeje kontrolle je zo posłajiło a zo do pjeczi dźełow dźeli. Přichi strażowanju Schpanskeje zo wójnske łódże Jendźelskeje, Němskeje, Franzowskeje, Italiskeje, Skowjetskeje Ruskeje a Portugalskeje wobdźěla. Diplomatiski dopisowar Londonskich nowin „Daily Telegraph" rosprawja, so zo wójnske łódże nětdże dźesacz mórskich mil rózno wokoło Schpanskeje sestajeja. Nimo teho zo hischcze wósom přichepytowanskich stazijow přichiprawi, hdyż móża dohladowaczy sastojnizy na łódże stupiś, kiž do Schpanskeje jedu. Stazije zo pjeczo na sledowanych městach přichprawja: Blisko Goodwina Sandoa přichi jendźelskich połednischim wórikim brjohu, w franzowskimaj městomaj Cherbourgu a Bordeauxu, Marsaillu, w Gibraltaru, w italiskim měsće Palermje, w algérskim měsće Oranje a na kupje Madeire. Dozpła zo nětdże 1000 dohladowarskich sastojnikow přichistaji.

Španiscy burja přećiwo bolšewikam

W katalanskej prowinzy Leridze, w Solsonskich horach, fu nětkotre nazionalne kóncziny, kiż zranjeni burja a dźełaczerjo sakitaja. Hač dotal je zo wschitkim bolschewikiskim nadběham f wulkećom přicheczi wjeli. Přichi wudurjenju schpanskeje wójny fu tuczi smuzicži do hór czeknyli a tam wot toho czasa njestajne zlwjenje wjedu. Woni w jamach spja, a jich zyle poczinanje a czinjenje zo na to měri, bolschewikskemu njepschecżelej sschkodzecz, hdyż je zim to nětkat możno. Tute nětkotre sta burow a dźełaczerjow fu woprawdzicži knjeża wobschérneje krajiny, kotruż žadyn bolschewik njeswěri přicheprěkowacz. S Barcelony běchu přichecziwo nim wotbłokowanja miliży pósłali. Burja a dźełaczerjo pak je zyle lubichu.

Krwawne zraženja w Madridże

Kuž je nazionalny radiowy ściełak w Salamancy wosćewik, žu w Madridże wóndželu anarchistoja a zmdzikalistoja propagandny pokład wotmełi. W cełym wulke plakaty žubu njeśechu, na kotrej běchu napišaći, so „Statne wiednišwo“ sa śebje žada'u. Pšchi wrotach kiž so „Puerta del Sol“ mjenuja, milizy „faktantskeho wubjerka“ demonstrazišći cełk sadjerżachu. Dóndże k ćśelenju, pšchi kotrejž ko 20 wošobow (mjes nimi nčkotre žónške) mori a so wjazy hač 100 wošobow srani.

Wójnske słowa při létnym dnju čerwjeneho wójska

Wječera wutoru žu w Moskwje 19. létny dżeń salożenje cżerwjeneho wójska wošwjeczili. Pšchi tutej składnosći žu wschitke žowietske nowinu šawodne nastawki wocżischczale, w kotrych so wótre wójnske słowa rěcża. Nowinu „Izwestija“ pišaju, so Sowjetska unija dżensa składa a artillerju, tankowe formazije a wójnske kódżelstwo, kavalleriju a technišle formazije wobšerdši, kiž najnowocżasnišne žadanja dopjelnjeja a wusłutkuja, so je „cżerwjene wójsko s nastrożadłom sa kóżdeho njepšecżeżela“.

Nowiny „Prawda“ pišaju, so žu referny organisazije „Ossoaviachim“ a mózne składy wójnskeje industrije rukowanje sa bjesstrach Ssowietskeje unije. Tute nowiny hišcże wosebje na nadawki cżerwjeneho wójska sa świetowu revoluziju pokazuja, pšchetoż wuzběhuja, so cżerwjene wójsko pšchikazam zentralneho komiteja kommunistiskeje stronu posłucha.

Pšchi składnosći dnja cżerwjeneho wójska je so wiele offizjerow a wojakow s rjadami wusnamenicho. S „Worošchilowych kasarnow“ w Katalonskej je so wójnskemu kommijarlatej telegramm pósłał, w kotrymž so na Stromadne saměry Ssowjetskeje unije a Katalonskeje pokazuje.

Pólski wyšk Koc je programm noweho lěhwa pšipowědźił

Njedżelu je wyšchi Koz pšches wschitke pólske radia programm noweho lěhwa pšchipowědał. Wón žam po poruczności marschalla Rydza-Schmigleho tuto nowe lěhwo sałożje. Jeho rěcź w radiu je so z wulkej napjatošcżu wocżakowała. Wyschi Koz rjekny, so je kommunismus pólskemu duchej tak zuty, so w pólskej republizy za njón njeje městna. Kommunistiska Pólska njeby była wjazy Pólska. Kóżdy stat žebi porjad wuswoli, kiž la najlepšchi wobhladuje. Pólska je kommunismuž hižo na bitwiskach létow 1919 a 1920 wotpokasała.

Potom wyschi Koz rjekny, so žebi wobornosć stata organisowanje hospodarskeho žiwjenja žada. Natarśke praschenje je tu najwažnišche praschenje. Tu wón śidowaze žadanja wosiewi: 1. Pšchetworjenje agrarskeje wustawy k powjelšchenju natarśkeho wobšedżeństwa bjes pomjelšchenja natarśkeje produkzije. 2. Melliorazije a pośběhnjenje natarśkeje kultury. 3. Nazionalisowanje samčnjenja tworow. 4. Naprawy pšcheźiwo dalšchemu rostšchełowanju burskeho wobšedżeństwa. 5. Smóžnjenje pšchihódnych kreditow. 6. Pośběhnjenje burskeho wukubłanja.

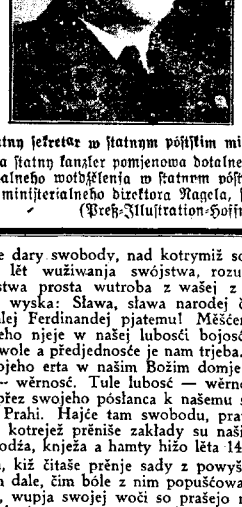
Rumunske knježeństwo so přetworiło

W Rumunskej žu hižo dłšchi cżaż wocżakowali, so žo knježeństwo pšchetwori. To je žo nčkto wcżerawšchu wutoru stało. Nowe knježeństwo je žo pornjo dotalnemu takle pšchemčniło: Ministerski president Tatarescu je snutskowne ministerstwo sobu pšchewsał. Bukarešćiski polizajski prefekt general Marinescu je žo sa statneho podsekretara w snutskownym ministerstwje pomjenował. Dotalny rólniskowy minister Sassu je justizne ministerstwo pšchewsał. Brónjenske ministerstwo je so rozpuščelo. Jeho dżeła žu so wójskowemu ministerstwu pšchepodałe. Dotalnaj ministraj sa justizu a snutskowne naležnosće Djuwara a Juka staj jako ministraj bjes hamta w nowym knježeństwje wostałoj. Sbytk knježeństwa so njeje pšchemčnił.

Pšchetworjenje knježeństwa może so jako šnamło popuščenjena snutskowneje napjatosće wobhladowacż. Ministerski president Tatarescu je po pšchetworjenju knježeństwa wojewiw, so měr a porjad w kraju knježitaj. Wón też pšchipowědźi, so knježeństwo rajnje pšcheźiwo wschitkim sakrocżi, kotśij wuždaizy wustupuja.

Khłostanje w Addisu Abebje

S Addisa Abeby so hamtižy powě, so žu nječs 2000 domorodnymi, kotrychž běchu hnydom po napadże na městokala marschalla Graziania sajeli, nčkotre sta žiwoju dopołnu njewinu dopokasali. Jich hnydom sałso pušcheżichu. Ale wschitkich sajatych domorodnych, kiž nječachu bróńe pšchi žebi abo w katrychž wobhladenjach pšchi pšcheppytowanju tehorunja bróńe nadeńdżechu, žu bjes komdżenja satjelili. Sa žiwtnych so wobšelnosće hišcże pšcheppytuja.

Nowy statny sekretar w statnym pósłšim ministerstwje. Wjednik a statny kanzler pomjenowa dotalneho wjednika personalneho wodhłelenja w statnym pósłšim ministerstwu, ministerialneho direktora Nagela, sa statneho sekretara. (Preß-Illustration-Hoffmann, M.)

Kapstadt so do wójnskeho pšistawa wutwari

Južnoafrikanski minister Pirow je w sandżenym cżu w Londonje s jendżelskim knježeństwom wulke ryny sa pšchetwarjenje Kapstadtskeho pšchistawa nawjesne rospominał. Tute plany ko nčkto pšchewjedu. Južnoafrikanske knježeństwo je nčkole wobłamkło, so 24 miljona puntow (nječo 30 mil. hrimnow) sa pšchedźełanje dżełu w Kapstadtskim pšchistawje sa pšchichowanje schtyrich léta pšchisłoli.

Njemóże tu dwěla bnyć, so žo pšchistaw jenicżny k lětschemu witkowatskeho kódżelstwa niewutwari, ale so w běhu cżasa też nowe „kamy wójnski pšchistaw nastanje, kiž budże žnadź runje tak ważny kaž dżenża Singapur. Južnoafrikanski minister Jutnoafrikanskeje unije blututych praschenjow schtyri njedżele w Londonje pšchebywa. Wo pšchipomozach, kiž Jendżelska sa twarjenje dała da, wo dotal nieje nicżo šnonika.

W błišchich létach ma so jenož pšchistaw wutwarich. Hdyž južnoafrikanske knježeństwo w Kapstadtskej kolonie wobtwjerdzenja na'wari, ko wono w tutnm swjatu mésće niemienu'e. Hamtšaj po powě, so je wutwarjenje Kapstadtskeho pšchistawa nužne, dokeli ma so kódżelstwo sepjerjnicż, fo'naj nimo Južneje Afrikt do dalokeho ranja wiedże, dokeli pucż pšches Sarjedżelsemske morje a Sueskik kanal pšchi wschich wobstejnoschach sa Jendżelku pšchezo njebě wěsty był.

Powěšće z cyłeho swěta

Sarjadowanje rjemjeślnišich komorow.

W pšchewiedżenju wukasa wo reformje organisazije rjemjeślnišeho hospodarstwa je statny hospodarski minister nětko pšchikazał, so ma'a so rjemjeślniške komory do hospodarskich komorow sarjadowacż. Pšchi hospodarskich komorach so nětkole wobhdżelenje sa rjemjeślnišku komoru sarjadowje kotrejž śměje jeneho wjednika, jeneho pšchijendnikeho radu a jeneho wobhłodneho wjednika. S wjednikom wobdżelenja je krainy rjemjeślnišnimišchtr, kotrejž swoje dotalne hamtške mjeno wobtho wa.

Zenajte knihiwjedništwo sa rjemjeślnikow.

Statny staw němskich rjemjeślnikow je žebi nadawk stajił, so žo wo to postara, so žo we wschich rjemjeślnišich pšchedewjacżach jenajke knihiwjedništwo sawjedże, so bychu žo rjemjeślnizy na porjadnu kalkulazaju swuczili. Statny hospodarski minister we wobjebitym wulasu wušchehuje, so maja žo prawidła wschi wobliczenja aeutl. i porjadkowymi khłostanjemi wunusowacż. Tute porjadkowe khłostanja žmědża wschischi mischtrojo jednotliwych sjednoczeńi mew napokoiicż.

Dwaj žmjertnaj woporaj na Barlinsko-Lipicżanskej statnej drohi.

Sćěhowkowopolne awtowe nieschoże so pondżelu pšchi polonju na Barlinsko-Lipicżanskej drohi mjes Seddinom a Michendorfom njedaloko Potsdamskeje měšćanskeje mjeju sta. Cżeżki wozobowny wós Zwikowskeje awtoweje firmy, kotrejž běšche je 6 wošobami po puciu do Barlina, do połda njeho ž driewom jěbżagego wosa ž talekej mozu jawadži, so žo deski do privatneho wosa sarachu. Pšchi tym buschtaj dwě wošobje morienaj. 3 wosżeby, mjes nimi wosowny wjednik, so cżežko sranichu a 6. žobupucżowazy so ložo srani. Dweju cżeżkotraneju dowjeschu do Beelitz, tjeżeso do Potsdamskeje khorownje. Njeschoże ma žwoju pšchicżinu w hustej šnebowej wěsenzo, kotraž wotowemu wjednikej wosa wschim wuhlad snjemóżni.

Na Librowych gruntach

Roman Terezy Novákoweje.

41] (Pokračowanje.)

Terka wza Tonika za wobě rucy a hladaše jemu jenož do rozjasnjeneho wobliča, ale Libra wopraša so wćapnje Tonika a Hondu, kiž běše jeho mjez tym doščehnył. „Su dha knježa w měšće wo tej konstituciji rěčeli a su to připóznali, zo přestanje wšo poddanstwo?“

„Njetrjebachu ani rěčeć“, wotrubny Tonik z horda a horliwje. „Je to čorne na bělem čišćane. Rozdawaše so tajke čitanje, kiž je jedyn knjez duchowny, rodżeny z města, zhotowić dał, a w tom je wšitko wuprajene, štož je kěžor rozkazał, a hišće druhe wěcy, jako zo budża so duchowni pječa ženić. Ani tomu wšemu njerozumju. — — Nó, wzał sym sebi też jene łopjno, ma ju tule w „lajbiku“, dočakaće, wujo, ja ju wam dam, zo byšče ju přečitał, snadź tomu lěpje rozumiće hač my.“

Tonik rozpny sej „lumberaki“ swojeho čěmnomódreho kabata a wučahny składżeny list hrubeje papjery z drobnym šwabachskim pismom počišćany. Hdyž jón rozkładże a Librej poda, widżeše tón, zo su někotre słowa z wosebje wulkimi pismikami čišćane, a te runje počahuja so na nowoty, wo kotrychž přeco hišće pytaše wěstotu a wujasnjenje. A přeskočiwši prěnje sady, narěč k měšćanam, hnydom tute wuznamjenjenje městna a pomalku, nimale kóżde słowo rozważujo čitaše, a Tonik, Honda, Terka a druzy z hermanka přikhadżacy, kotříž po něčim přibywachu, zestupachu so wokoło njeho a sluchachu z napjatošcu.

Rěkaše to: „Swoboda čišća, narodny škit a powołanje zapósłanow wšěch stawow ze zesylnjenym zastupjenjom měšćanskeho stawa k našemu krajnemu sejmej dla wot kěžora a krala našeje postajeneje konstitucije wótčiny, abo krajneje wustawy, su tři wulke dary swobody, nad kotrymiž so moja po štyrnače lět wuživanja swójstwa, rozumnosće a mandżelstwa prosta wutroba z waše j mužitošcu raduje a wyska: Sława, sława narodej češkemu a jeho kralej Ferdinandej pjatemu! Měščenjo! Wot dżensnišeho njeje w našej luboši bojosće; jeničcy dobreje wole a předjednosće je nam trjeba. Bóh, kaž sće z mojeho erta w našim Božim domje słyšeli, je lubosć — wěrnosć. Tule lubosć — wěrnosć zjewće też wy přez swojeho pósłanca k našemu sejmej tele dny do Prahi. Hajće tam swobodu, prawa a naše cyrkwje, kotrejež prěniše zakłady su naši prjedowničy susodża, knježa a hamty hižo lěta 1493 sčinili.“

Libra, kiž čitaše prěnje sady z powyšenym hłosom, čim dale, čim bóle z nim popuščowaše, třaseše z hłowu, wupja swojej woči so prašejo na swojich připosłucharjow, potom přesta čitać a jenož kaž za sebje słóžkowaše dalši tekst lisčiny. „Nětko tu hižo wo konstituciji a zapósłancach ani słowčka njeje“, rjekny, skónčnje z hłowu wijo, jenož wo tom, kak ze starodawnych časow mějachu duchowni w měšće mandżelske — a wo tych helvetskich modleńjach w Telecym a Borowje. Tón duchowny, — je-li tomu tak je, kaž je Tonik rěčał, — kiž je tole zestajał, je drje we hłowje někak zamućeny był.“

„Je z paterom, je“, padże jemu Kuklowa do rěče. „Dopominam so nětkole, zo sym jeho słyšała; khodżu na putnistwo, w Zadku mam wudatu sotru, měješe tam tónle duchowny předowanje wo Swjatym Duchu a w Telecym wo swj. Mariji Madlenje. Předowaše to někak tak, kaž to Jobk z lejstra čita; Bóh Knjez je lubosć a wěrnosć, a zo dyrbimy ju wšudże wuznać. Prajachu, zo je to wučeny knjez, ale jara dźiwny, nimaju jeho duchowni knježa rady; jeho nan pokhadża z Koroveckeje grychty. Też prajachu, zo by radšo z duchownym njebył, zo je hižo něšto króć chcył wustupić — —“

„A tajkemule, kotrvž chce swjate naše nabožnistwo wot so čisnyć, dawa Tonik wěru“, da so dobyćeńscy šwižny Honda słyšeć. „Tehorunja wo tej swobodźe a konstituciji ničo wěrno njebudże — to je so jenož w jeho mozhach porodźiło.“

„Što dha sej myśliš, zo bychu wšitcy w měšće zmućeni byli?“ wobaraše so Tonik mjerzacy. „Hdżeżkuli sym pohladał, wšudże su wołali, sława sława kralej sława češkemu narodej kaž to steji tule na papjerje. Wuj Libra njeje lejstro dočitał, snadź přiňdże hišće někajki wuklad. Na kóncu je napomnjenanje“, prošu was wujo, to nam přečitajće!“

Jobk zaso před sobu rozwali papjeru a njedočerliwje z hłowu třaso, čitaše:

„Khrobli bratřa, sotry zbóžne, stańće!
Zanošujće spěwy swoje zhromadnje!
Kaž w přezjednosći zaspěwajće:
Njech budże dżens a stajnje wulka sława,
Kralej, kotremuž khudy, bohaty,
W pěsni też kralownej khwału dawa!“

Wotmjelkny. „Druheho tam ničeho nic njeje?“ nadběhowaše Tonik zaso:

„Jenož podpis, a zo je so to na swjateho Józefa w Budějowicach čišćało“, wotmołwi Libra. „Kuklec maćerka je prawje měła, budże to tón, kotrehož je předować słyšała, — mjenuje so Michal abo Dražar, — rychtarjo w Korowje su też Michlecy.“

Nowotnec Honda wusměšujo na Tonika mikotaše, kiž běše dawno Tercynej rucy puščił a steješe tu z rozkročenymaj nohomaj, kaž by so chcył z kóždym bić. Wuwaleše njepokojnje do kola wočy, nahle zawohlada Skrańku, khalupnika, dožeđši před khwilku z nimi nadobo, zwosta z Jewičanskim gruntownikom Shejbalom wot nazdala stejo a horliwje z nim něšto wujednawaše.

(Pokračowanje sćěhuje.)

---

* Z powołania češkeho spisowaćela J. V. Michla, (1810—1862)

Ze Serbow

W Budyšchinje 24. maleho róžka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Po kraju serbskim cyrkwje stoja rjenje.
Serb wuskoržuje w nich, štož jeho tyši,
Duch kryje jeho w nich a kruči wyšši;
Nam twjerdźizny su serbske w Božim mjenje.
Cišinski: „Serbske cyrkwje".

— **Wo wjedrje.** Nižina, kotraž je nam nowy žnjeń přinjesła, je so k dołhemu ranju wotžalita. Sadły njeje so tymny powětr z dołheho wjezora do najchich stron wobsł a je nam jasno tymnische wjedro pschinjesł. S wjesorneje Europy pak so hižo jasno mily powětr z Atlantiskeho morja k nam bliži a dźensa hischcze wjeczornej Němcy, kaž dołchczowane pschinjesše. Tak mózemy so nadźijeć, mily powětr tymny powětr sabo wotstroni, je smějemy zaso jasno cyplische dny. — Jutsše schtwórtk zwjeczi so 7.54 hodź. zhadża a so 5,33 hodź. zhowa. Mjezańk zhadża jutsše wjeczor 6,11 hodź. a zhowa so rano 6,26 hodź. Jutsše mamy połny mjezańk. Protyka nam jasno pschitate a dołchczowane wjedro wołchczi. — Wczera wjeczor 7 hodź. barometer 727, hygrometer minus 1 a najwjschi dnjowa temperatura 2 stop. cyoplotty. Dźensa rano 8 hodź. barometer 734, hygrometer minus 2 a najnischa nózna temperatura 3 stop. symy.

— **Wuhladny na wjedro za jutsišchi schtwórtk: Njewobsahujne a k maczenju połchilene wjedro.**

*

— **Pójšše wupłaczenje rentow za mjezu mérz.** Wojerenty so pjatk 26. februara wupłaczuja. Sa Budyšchin na pólsce cyišlo 3 (Psched schulerskimi wrotami) wupłaczuje. — Snjeżbożeńske a invalidne renty so pónđelu mérza wupłaczuja. W Budyšchinje wupłaczuja so invalidne renty w Evangelskej towarschowni na Hornjeręskej haju 23; wschitke druhe renty na pólsce cyišlo 3 (Psched kuleršimi wrotami).

Strowa młodźina — strowy lud!

Zapisajce hólne mjetna sa młodźinske woczeństwjenje NS-ludoweho spomozeństwa.

— **Dźeńjachu wós wobkradnyli.** 23. februara popołdnju cyasu wot 3/4 do 1/6 hodźin zu jenej žonje z Wuriz, jeż tym so tuta w Budyšchej radupodawarni za cześchenje na Kamjenicznej haju pschebywasche, we wotewrjenej sani i dźeńjacego wosa, kiž bęsche tam wotstajiła, pschisaw so dźeńjazy hłowak, z bleje wokmi gaežkowanym kólikowym mustrom, z bełym płatowym poczehnjenjom a zelenymi rózkami, pod nimi bęše poczehnjenje małymi kwětkami krabnyli. Poczehnjenje bęsche z E. L., sadźeny wupjerk tehorunja z E. L. wotnamjenjeny. — Wo zelenja prošu kriminalna policija na Ortenburgskim hrodu, telefon 2802, abo blišcha policija.

S **Muischonza.** Pschi poczeschenju padnjenych seńcow so njedźelu pschichłuchnjacy strony, wotdźelenja Hornjo-Hórcanskeho wojerskeho towarstwa a druhi ludźo towarschoso pschi pomniku na Hornjo-Hórcanskim pschebyschcu, hdyž sastupoważy wjeśnjanosta Arnošt Krieczmar porěcza a w mjenje strony wěnz pokaži, a kamjenja zwjatocznosć wotmě so potom w Muischonzu.

Se **Stróže pola Wulkich Sdzarow.** K Delnjo-Schleskim sportiskim mischtrstwam w skěhanju a wjerhanju wjedźeli 28. februara w Shorjelzu tudyschi sportiski zhlutstwo klub sašo zyku tischu wobdźelnikow połcześe. Pschi wjerhanju w bantamskej wahy sastupuja tudyscha barby towarschoso Kurzbach, Schieber a Stolla. We schwerkowej wahy Ella a Norwenner. W lohkej wahy nimo lońscheho mischtra A. Kohla, towarschaj Czech a Dobrizki swoje wumjetstwo pokasataj. We welgerskej wahy wustupuja nimo lońscheho mischtra Bohla, Dobrizan Fr. a Polk. W połcześe wahy sašo zławny mischtr Bartusch wustupi. Mojowanja smeja też sa sjawnosć sčim, dokelž Delnjoschlesiska pschi tym z někotrymi nowymi towarstwami wustupi. W skěhanju wustupa Schieber w bantamskej wasy a w zrjedźnej wasy mischtr Lońscha.

S **Khróšta-Adolfskeje Hóty.** Tudyscha dobrowólna hońnowa wobora mjesche sobotu w kašinu w Adolfowej Hóze swoju mježaczu zhromadźiznu, kotruž wopaleny mischtr Klotka nawjedowasche. Jako zhołustaw pschi so hołschenzaz Pawoł Lehder z Minakala. Hłowny wopalny mischtr Klotka poda potom nadrobnu rozprawu wo połlednim seńdźenju hejtmanow woborow 25. februara w Běłym Konju. Nałpomnicz so ma, so sa sa cześne zhołustawy a też zhołustawy starobneho wobdźelenja uniformu dale nóżnje. Też so pod dypkom wobcześcziny połledni woheń w Drobach rospominasche a we switku z tym so nastork poda, so by so alarmowaza zena kupiła. Tuta należnosć pak so mjes tym wróći.

S **Wulkich Sdzarow.** Dwaj cześitaj wosaj do so sraz. Na Budyšku-Wojerowšku drózy dwaj cześitaj wosaj so zahawdźichtaj. Prědni dźeł mjeńscheho cześiteho wosa dopołnje rozbi. Wjednik rosbiteho wosa dyrbjesche so dopjerjanjeny do Kulowskeje khorownje dowjesć.

S **Mukranczu.** Na dnju wopomnjeczа padnjenych wotmě so w tudyschej zyrkwi njedźelu wopomnjenska służa, na kotrejž so wojerske towarstwo, dobrowólna wohnjowa wobora a młodolud wobdźelichu. Pastor Günther swoje předewanje na biblisce zkowa Jan 122, 24—26 zakoži. Poławniski khór kerluscke pschewodsche a też zyrkwinski khór zobu skutkowasche. Po Božej słužbje bě pschi pomniku za padnjenych krótka zwjatocznosć.

S **Mikowa.** Pschichodna kontrolla za biesdźelnych budże schtwórtk w Mikej wot 10 do 10,15 hodź., w Mikowje wot 11,15 do 11,45 hodź., w Kamjenicznej Wólschinje 12,15 do 12,30 hodź.

S **Kulowa.** Tu je so dyrbjeńska wohnjowa wobora sa město Kulow sestajała. Dotalne dobrowólna wohnjowa wobora njewotpowěda wjacy městnym poměram.

Se **Ssalowa.** Tudyschi kowarški mischtr Pawoł Mawry je so pschi skladnosći swojeho 45lětneho mischtrskeho jubileja z wosebitym diplomom pocześcił.

S **Rychwalda.** Wuttwarjenje wieśneje dróhi ma so w sajnym nałeżu dale wjesć. Dokelž so nascha wjeś jako wiczna wjeś wobhładuje, je wuttwarjenje wieśnych dróhow jara ważne. Hižo w lońschim lěcze je so dróha do Khrjebe wuttwarila. Wěsta ma so dróha hacz k póścze prosjedźeć.

S **Niśkeje.** W duchownym zaczěmnjenju cziśmy so dla cżuwowaje khorosće hižo dlěcheji cżaż w tudyschim domje Augusty Victorije pschebyważa Hana Kaśperez z Pjeńka z wokna prěnjeho posthoda do wóśom metrow hłubokeje jahody. Pschi tym žebi wjazyhkrócz kośce skuma. Dwěluja na tym, so by jej žiwjenje zachowa.

*

Sshdlerjo jako płahowarjo žiwiny.

Pschi zhromadźinje žydlerskeho sjedenoczeństwa Budyšcheje wjeczorneje zkupiny pschi Knježkim haće w Němskim domje w Sczijzach měješche dr. Büchner pschednoschk wo płahowanju žiwiny w žydlerskich domach. Pokaża na to, so piża nima pschejidka być, ale škerje husty wuśnuż. Pokaża wożebje na to, na cżo ma so hladać, so bychu žiwinje sirowe wustałe. Pschewjele žełow je schkódne. Wożebje pak nima so woda běrnjazych dźěliskow piży pschidawać. Pschi prawym pizowanju może žiwinjo wob dźeń 400 hacz 450 grammow pschibywać. Dwaj hacz tři litry selbernjeho mloka měte so na kóždy pad do piży pschimješchcz. Wulka wažnosć ma so wěnowacz płahowanju we wulkej horjoce. Najradżomnischo je, so so žiwinje woschczyża pschećziwo cżerwjenej židlawje. Po pschednoschku bě žiwa rosmolwa. Měschczanski rada Seżzat trěcżeje wo wuttwarjenju žiwinjazych khlěwow. Sshdlerjo dyrbja žebi tute je žiwotnych žrědkow natwaricz. Město pak chże žydlerjam trěbnu senju k temu dacz. Towaršch Ludwig Žydlerjow na zhromadźiznu pscheproże, kotraž budże 6. měrza na Tšelniku.

Powěšće z cyłeho swěta

Awto do towarstwa jaźel. — Dwaj morwaj a jedyn sranjeny.

Cżežke awtowe njeszoże, kotreż žebi dweiu morweju a jeneho lohko sranjeneho žadasche, so w Ofchatzu sta. Jene towarstwo bě w Lonnewizach žiwoju šabawu wotměło a wokoło połnoży so wobdźělnizy w małych zkupinach domoj wróćzachu. Jena zkupina, nětkle z 10 ludźi wobstejaza, thwatasche nimo Schadźiz šahrodnistwa, jako nadobo awto wot šady do zkupiny saježe. 37 lět staty Hayn, nan schesćzich njesastaranych dźěći, kaž też 62 lět staty Hehnel pschi tym žiwjenje zhubischtaj. Druha wozhoża so lózo srani. Polizija zwěsći, so bě wozowy wjednik fótra pjany a tohodla jasa zajaty.

Hospodarski rozhlad

Sserjedu, 24. februara 1937

Wczerawše kursy w Barlinju.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,046
1 jendželski punt	12,17	100 českosl. krónow	8,65
100 šwajc. frankow	56,72	100 franc. frankow	11,58

Barlinska bursa, 23. februara. Po lońschim wozniwjenju bursy sa połlednje dny knjeńskeje wczera sasu najwjetschi wobthodnny mér. S bankowskeje klientele běchu pschikazy jenoż w jara wobmjesowanej mérje dóschle, schtož mjesesche sa najlěpši, so też burzowny wobkhod z powokanja ha wróćzo ześahny. Sakładna tendenza pschi tym njebě njepschećzelna, dokelž posticznjenje skoro zpjta njebě, thiba někotre sa slicžbowanje dobromóćzow na Sperrmarki dla krućzischich žadźbow tuteje marki. Bursa pak liczi z tym, so publikum zwoje wólebi w nowej statnej pożczonzy zapokoji a so tehodla niecha so druhdże angażowacz. Na rentownych wiclach njebě wosebitych pschemjenjenjow.

Barlinske žitne wulkowiki. Na žitnych wulkowikach so wożebje poitaženje nowych mumlerwańskich twotow sa mježaz mérz wobledźbowasche. Wobrot w khlěbowych žitach njeje so zesnilnik, posticznjena mknyna su wschelakore, wożebje njeżbu dźělbu, kotreż po Wódrje pluważa, hischcze na postajene mětna so dowjesše. Motedacza ratarstwa z wjetschego dźěła we wagoonowych twarach wobsteja, kotreż žitne hospodarske zwjazki do pschetrjebarskich tónczin wjedu. Na mukowych wilach je wulki zajim. Też rżana muka so derje wotbywa, sastaranje pak je spokojaze. Wowż a jeczmjeń za pizowańke samežy njepschikhadżataj na wiki. Potrjeba pschetrjebarjow je wulka. Industrialne žita za hnydomne dodacze so je wichelakorych městnow posticzenja a so też za pschihódne płaczitny derje samésceja, wobkhod z industrialnym mowżom je wobcżežnischi hacz z jeczmjenjom.

Płaczitny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczitny po złotej hriwnje.

	23. 2.	22. 2.		23. 2.	22. 2.
Pšenca	212,0	212,0	hurs	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28 0	26,0-28.0
jeczmeń now.	—	—	módre łupiny	15,0-17,0	16,0-17,0
ječmeń, nal.	—	—	žołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk		
pšeńč. muka	27,50	27,50	lany wosusk	16,38	16,38
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanz.	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	běrnj. kruski	—	—
rżane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
broch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pieluski	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaczitna za pšenicu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaczitna za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaczitna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 169.0 9: 174.0
Płaczitna za wows za wupłodźerja 10: 157.0 13: 166.0

Wczera blacżeńe w Barlinskim cwitnar

pschenzy M 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr., — rožki M 8: 8,30 hr., M 11: 8.45 hr., — ječmjenja M 7: 8,45 hr., M 9: 8.70 hr., — wowsa H 10 7.85 hr., H 13: 8.30 hr.

Płaczitny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

23. februara 1937 — Płaczitny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 154.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rěżneje hódnosće hač do 6 lět	43
Młode miasne, niewukormjene, starše wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	34
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 216.

Połnomjasne, wurosčene, najwětšeje rěżneje hódnosće	41
Połnomjasne, młódše	37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 1071

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rěżneje hódnosće hač do 7 lět	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rěżneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 3002

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53
Spatne (3.)	38

Wowcy: 3875.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	39—45
Starše wukormjene (6.)	34—38
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	22—32

Swinje: 15660.

Połnomjasne, wos. rasow a jich kříženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Snatne	46
Rancy a kundrosy	50

Hłowny redaktor Marko Smolerź. Zamołwity za politiku, feuileton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerź; za nawěstki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerź. Cišć: J. Cyž, dr. jur. w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1822. — To zkwitle tarifne lisćina čo. 6 płaci.

Wulka woda we wječornej Němskej

Pichi Rhynje a jeho pobočnych rěčkach hrozy w poslednich hodźinach ztrach powodźenja. Hischcze pschedwjerchowschim so wo pobočnych rěkach Rhyna pišaschе, so woda spaduje, a so potajkim k powodźenjam njedóńdże, je tola wot wječerawschcje nozy znowa woda w rěkach napacz počzala. Réka Neckar sa krótki czas wo zwjetr metr stupi. Mosela wo dalschich 80 zentimetrow, też Mohan, Saar a Nahe wulku wodu wjedu. Tehodla su wschudže trěbne pschihoty czinja, so by wulka woda njepschekwapila a njetrěbneje schkody njenaczinila. Wobydlerjo z małych Rhynskich mjerčatkow su tehodla z wjetschcho dźela hłubje ležaze pinzy swojich domow wuprózdnike. W Koblenzu je woda tak pschibywała, so pisches brjohi staha. W Kölnje so tehorunja z tym liczi, so Rhyn na hłubje ležazych mětnach pisches brjoh stupi. Sarjadowana kluska pischeczíwo wulkej wodze wobydlerstwo z trěbnymi pokiwami sastarnje. W Rhynowej dolinje knježaca wulka śněhowa wjeczna, kotraž sastaranje města Anderbacha je zwězu a z prudom na hodźiny hschetorhny a město do czmy sawali, sawinowa też awtome njeschoże. Mjednik awta, kotryž bě we wjeczny brjohowej dróży pschehlad shubił, jědżesche na stronu k rěju. W poślednim wokomiku so dohlada rěki, njemóżesche pak wós wjazu sastajicz, tak so do Rhyna sajedże. Mjednik wosa pak tschu wosa rostorhny a pluwajo móżesche pschewšnu czołm dorěcz a so tak wuchowacz. Wós zyle rosbity po někotrych hodźinach wuczahnychu.

*

S Frankobroda so hischcze ześěhowaze pisa: Zyłu Rejnsko-Mohansku krajinu, je pisches nóz wulke powodźenje pschekrapiło. Po někotre 120 hodźinskim deschczowanju a śněhownym mjeczelu w horach maja poboczne rěki Mohana a Rhyna wulku wodu a z kóždej hodźinu wietsche wodowe žolmy do doła pschinoscheja. Też na Mohanu dyrbjesche so łódźnistwo w zyłej rosmjerje sastajicz, też pschewós pisches réku je dospołnje sastacz dyrbjał. Tam, hdźež su Mohanowe wody pisches brjohi stupile, twarjachu kulukowe drjewa wotpłowjeja, kotrejž běchu za Poruhrsku postajene. W Tawnuskich horach su so wjele rěczki do torhaznich rěkow pschetworike.

Też durinske réki maja wulku wodu. Mjele rěczkow, z durinskeho lěsa pschihladzajnych, je pisches hrioh stupiło a krajinu daloko-a schěroko saptawjeja. W kalijowych krajinach pola Bartkfelda a Salzungen, mjes Dornbergom a Vacha, su na wobkmaj bokomaj réki Werra hobrje jězory nastałe. Też réka Unstrut ma wulku wodu. Hłubje [illegible] hona w Riedu pola Sömmerda steja pod wodu. Dokelž so dale deschczuje, licza wobydlerjo z dalschim stupanjom wody.

*

Nowa wulka woda w Bayerskej

Zyłe dwory wot wschcho wobkhada wotsamknjene.

Dźěłaczerjo niemóża na dźěło.

Po trajazym deschczowanju a po nowym rostaczu śněha krajinje wokoło Straubinga tsecza wulka woda w tutym lěcze hrohy. Niz jenoż Dunaj, ale wschě pódlanske réki maja telko wody, so su daloko pisches brjohi stupile a luki a pola sapławike. S zyłeje krajiny Bayerskeje rańscheje marki pschedźeja powěsće, so je wjele dworow se sapławjenjom hłownych wobkhadnych dróhow wot wschcho wobkhada wotrěsnjenych dźěła tamo hišo pod wodu steji. Skót dyrbjachu z hródow wumjesecz a do wyschе ležazych krajinow dowjesecz. W Straubingenach je wodowy měrjaz z 75 zentimetrow, kotrejž so sańdżenu wutoru naměrichu, na 2,60 metrow stupił.

Zelesniske njesboże na Morawje.

Wječera rano czah mjes sastanischczomaj Nedwědźami a Doubravnikom wošobowy czah na tschižowanischczu dróhi do žani sawadźi, na kotrychž pohonc a 6 schulerjow jědżesche. Pohonc bě hnydom morwy, dwaj schulerjej so cżežko sranischtaj a dwaj lóžo.

Dr. Renata Tyrschowa wumrěła.

Pónđelu rano je w Prazy schłachotna cżeska narodna dźěłaczerka dr. Renata Tyrschowa w starobie 83 lět wumrěła. Tyrschowa bě wudowa po hławnym cżeskim žokolskim prózowarju Miroślawu Tyrschu. Po jeho sažnej žiwjerczi wěnowaschе so zyle narodnemu dźěłu a stutkowaschе jako ipizowaczelka, z czimž pak je žiwi wutrobu zyłeho cżeskosłowakskeho naroda dobyła, je to, so je se załoženjom instituzije „Cżeskeho žrdze“ (cżeskeje wutroby) najkhudschim a najbědnischim žiwjeho ludu wěnowaschе. Milijony khudych ludźi w tutym wustawje we wójnskich a powójnskich czasach najžiwjenje namalachu. Djenža so tutón wustaw saběra se wschěmi žiwjenskimi praschenjemi, wobzeže też na na staroscź strowosczź młodźiny. Semrěła je zyłu žiwoju wobzinu na wutwarjenje tuteho wustawa kładła. Njedźiwamy so, so tehodla wobzeže khudsche worschity cżeskosłowakskeho naroda a Renacże Tyrschowej jako žiwjej macżeri zładowachu.

Posledn'e politiske powěsće

Cżangsueliangowa pjecza wobhnadża.

Do Londona je powěsć dóschła, so Cżiankajschek marschalla Cżangsueliangowa w bližschim czasu wobhnadźi. Se powěsćow Chiny su zhoniłi, so dyrbi Cżangsueliang swoje priedawschе stanowiznjo sazo pschewzaczź z wuwzaczom namětneho pchedźydstwa we wójeskej radze. Cżiankajschek chze pjecza sa roskakowarja chinejskich wojakow w provinzy Sčinsuanje pomjenowacź. Cżangsueliang dyrbi pjecza też sazo zpowe městno w politiskej radże kommintangskeje strony dostacź. Kaž so zda, je Cżiangkajschek Cżangsueliangej jeho puczowanje w Sianfuwe wodał.

Wusudźenja

§ Po puczu na dźělu stujesboži 5. nowembra 1936 rano Heinrich Marschner z Khróstawy. Bě na zwojim motorskim kole je swojeho bydlenja w 7 hodźinach rano wotjěł a po dróhy k Budyschinej jěł. W Budestezach a to we wyschnym dźělu Hajnjach bě Kurta Fritza Appelta z Holbina dosczěhnył, kotryž tehorunja z motorskim kolom na dźěło jědżesche. Appelt chyzyche runje so na lěwo do mechaniskeje pschedźernje sawinyez, jako so Marschner prózowaschе, jeho pschesczěhnyez. Pschi tym Marschner do Appeltowego motorskeho kola sajědże. Marschner padny a wosta mortwy na dróhy ležo. Appelt stejesche wczera psched druhej wulkej khłostańskej komoru wobskorjeny, so je se swojim sadżerżenjom a też z tym, so niebě dróhu pschesczěhazemu wuprózdnił, sranenje a Marschnerowu smjerczź tohkomuždnje sawinował. Pschi pschesłyschowanju śwědkow so wukopa, so bě so Appelt pschi Marschnerowym bliženju wohladnył, potom pak njesawinowaschi runje won jěł a so njeběž jemu mózno, zyle na prawy bok jěcz, dokelž jemu to kolezario, na prawym boku jědżaju, sadżowachu. Appelt bě někhdże 60 metrow psched městnom njesboża znamjo na sawinjenje na lěwo z połschkenjenym lěwe rukł dał. Śwědkojo wuprajichu, so je Marschner jako łpschemy jědżeł znaty a so je kóżde ranje z někhdże 70 hacz 80 kilometrowych spschinoseju jěł. Na namjet sastupjerja statneho rěcznika a wobschorjeneho sastupjerja so Appelt bjes napokazenja wudawkow wuwinowa. We wukhudże so praji, so so jemu sadżerżenje, kotrejž so z pschedpiśmami njesnjeże, njemóże wumjetowacź a so je Marschner na njesboži sam wina.

Sport

Swětowe mistrstwo w hokeyu na lodźe:

Jendźelska — Wuheńskej 5 : 0 (2 : 0, 2 : 0, 1 : 0),
Świcarska — Pólskej 1 : 0 (0 : 0, 1 : 0, 0 : 0),
Świcarska — Wuheńskej 4 : 2 (0 : 1, 2 : 1, 2 : 0),
Cżěskosłowakska - Francowskej 8 : 1 (2 : 1, 2 : 0, 4 : 0),
Cżěskosłowakska — Němskej 1 : 1.

Tuta hra dyrbješe so wjacy króć podlěšić, poslednj wuslědk hišće njeje znaty.

Swójbne powěsće.

Wumrěli: Wobžedźer mlokarnje Maks Wólfle w Prěcżezach, 73 lět stary. — Erich Njeczka w Cżornowje pola Kamjenza. — Róża Mielina rodź. Schiebrichez w Kamjenzu, 58 lět stara.

Narodny powěstnik.

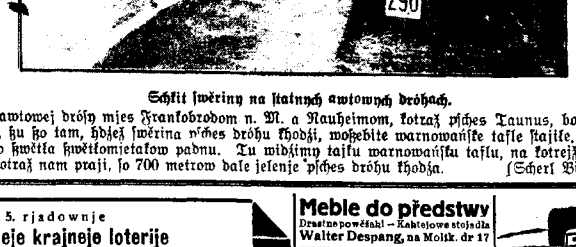
Domowina wozjewja: Hłowna zhromadźizna Domowiny budźe njedźelu 7. nalětnika 1937 pop. ½3 hodź. w Serbskim domje w Budyšinje. — Porjad: 1. Rozprawy. 2. Přednošk: P. Nedo, Tři lěta Domowinskeho dźěła. Nazhonjenja a myslički. 3. Wólby předsydstwa Domowiny. 4. Wustawki Domowiny. 5. Namjety a wšelěizny. — Na zhromadźiznje wobdźěla so wšitcy starostojo ze swojimi dowěrnikami. Dla ważnosće porjada wočakujemy nimo toho wulku sylu našich sobustawow z blizka a daloka.

Podp. P. Nedo,
starosta Domowiny.

Budyšin. Zjednoćenstwo evang. Serbow wotměje srjedu, 24. mat. rózka wječor we 8 hodźinach zhromadźiznu w Serbskim Domje. Sobustawy a hosćo su luhje witani. Starosta.

Drježdźany. Sobotu 27. maleho rózka zhromadźimy so wšitcy z „Cornoboha“, „Jednoty“ a „Hromadnika“ w Elisenhofje na rózku Elizyneje a Hamorskeje dróhi k rozrěčowanju dla rozprawy za Domowinu. Wšitkich zajimcow wutrobnje přeprošuje
Pětr Kowař.

Drježdźany. Njedźelu „Lätare“, 7. měrca, mamy zaso naše serbske kemše w Křižnej cyrkwi, popołdnja ¼4 hodźin. Přizamknje so skhadźowanka w Johanneshofje po znatym waśnju. Wo bohaty wopyt wutrobnje prosy
Pětr Kowař.

Schkit šwerinu na statnych awtowych dróhach.

Na statnej awtowej dróhy mjes Frankobrodom n. M. a Nauheimom, kotraž pisches Taunus, bohaty na šwerinje, wjedźe, žu so tam, hdźež šwerina wčhes dróhu chodźi, wobzebite warnowańske tafle stajike, kotrejž so šwěsća, hdyž do šwětła šwětłomjetakow padnu. Tu widźimy tajsu warnowańsku taflu, na kotrejž je jeleń natšowany a kotraž nam praji, so 700 metrow dale jelenje pisches dróhu chodja. (Scherl Bilderdienst, M.)

Čehnjenje 5. rjadowne

210. sakskeje krajneje loterije

Hłowne a skónčne čehnjenje

1. měrca hač do 1. haprileje 1937

Hłowne dobyče w najpřihodnišim padze **500 000 hr.**

hdyž hłowne dobyče a hłowna premija na poslednim dnju čehnjenja na samsny lós padnjetej.

Prošymoj losy hnydom zapłaćić!

Losy ke kupjenju su hišće dostać:

1/10	1/5	1/2	1/1
15,—	30,—	75,—	150,— hr.

Běrcaj statneje loterije w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej dróży čo. 22
Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy čo. 45

Meble do předstwy

Drastne powěšaki — Kabinetowe stojadła
Walter Despang, na Mollk. dr 17

Sližbornu nadobu

staru slébro a pjenjezy kupuje běžnje. Drježdźanska fabrika za slěborne twory (Dresdner Silberwarenfabrik G. m. b. H.) w Drježdźanach-A. 16 Hopfgartenstraße 22-24.

Fritz Nerger

Budyšin — Nowosolska dróha čo. 40. Telefon 2537

DKW

DKW motorske kola

wšě modele lětuješe awtowe wustajeńcy hnydom na předań

DKW-Lebelt

w Budyšinje
na Zwonkowej Lawkej h. 30

Wobalki sa listy

čisći derje a tunjo

Jan Cyž

serbska knihidźerńja w Budyšinje.

Kupuješ wužitnje pola našich inserentow!

Wot dźensnišeje srjedy steji pola naju nowy transport nětnje 20 štuk prěnjorjadnych rańšopruskich-hollandskich

kruwow a jałojcow,

wysokosoućelnych a z čelatami, dobre dejki płaćiny hódno na předań abo k zamjenjenju na rězny skót.

Max a Theodor Rychtař w Njebjelčicach

wikowarnja ze skotom. Telefon hamt Kamjenc 895

Serbja, rěčće ze swojimi dźěćimi serbscy

a přepodajće jim tutón drohotny pokład našich prjedownikow njeskaženy. Čitajće z nimi naše

Serbske Nowiny,

wosebje dźěćacy kućik, kotryž so z wulkej luboscu kóždy tydźeń za našich najmjeńšich pisa

příloha k číslu 46

SERBSKE NOWINY

Srjedu 24. februara 1937

Pos

„Ně", šawoła Korla Montfort, „niječinju wulkeho rozdźela mjes sobu a cźłowjekom! Ssmijerć mojeho pśichwiźnjeneho złoczeńca by mje trašoł runje tak rudźita, kaž śmjerć źiwerneho pśećeśeła. We wótrom lětach, kotrejž śmój hromadze źiwi, njeje wón mi jenoź pśeco bog najwubjerniśi towaršeš, ale je mi teź dwójnu źiwjenje we wobśiśenjach wukśował, w kótrychž śmadź mi cźłowjek njebudźiśe mógł lepje pomozny być. — Hdy bych teź sto lětnjećom śiwy był, niebych tola śabył na dźeń 18. julija lěta 1897 Bóh wuśoł, so bych śaleł na wótšoke Alpy. Wot małoseśe sym niemudry a śwažliwy. Dokelž běch na tamnej horje hižo śi raz pobył, myślał sebi, so ju hižo dokładnje śnaju. Nimo toho so śwuśiśowach teź na Mirotowy instinkt: śchwarmu noš je w horach na śwět pśiśiśoł a wusteji so pśi pomjatku sa pucźe teź jara na śamér.

Pśed raśiśim świtanjom so potajśim pod dachmoj Anśeindaśa a dozpěśmoj na wjeśśki dopołdnja we dźewjeśćich. Duzy wróćo śmyśich pucź, runjeź so poś śpjećowaśe. Do kamienjowowych nagupow wokoło łodowza, hdźeź sebi myślach, so sym śwědomy. To bě jene ś tamnych hróśnych městnow, ś kotrymiž so tuta góra mjeńi. Wśichkrośich bjes wobćeźnośćow tute nagupy kamjenjow a ptóżo mje pjećeśeśe, kotrejž — to śmém wobkrućiś — tam bóle źełi dyźeli w pusćinje Saharje. Snate je, ś kajkim wotmachom ptóńcźne pruhi runje na wjeśśku horow cźłowjeka trjechśa; mjaśo na ramjenjomaj a pod pazomaj bě so mi pośkownje śprahło. Běchmoj ś Mirotom jara wjeśeśaj, hdyž so w chłódku niesmérneho kamjenśka śmjećhmoj a hdyž mógachmoj so wośćerwiś ś pośnalnjazym śmjećanjom, kotrejž wobśtejeśśe śe śymneho mjaśa, kojazeho twarożka a ś wubjerneho chlěba śe śwušodneho dwora. Wśichi tym to běch tak hłupy, so śkabe, po daću prawje njeźdne Desalaeńke wino wupich, kotrejž pak prawje njelbožownje śkutkuje a kotrejž je jara falśchne. To śtupi mi do hłowy a rozbudźi mje. Sebrach so śnowa na pucź, pśechrokaźich rěcźniśiścźo a potom ronjazu hriebju kotruž, śebi myślach, běch hižo ms pśchebrodźił. Mirot so śaśo trochu śpjećowaśe, śpuśćich pak so potom na cźłowjeśku wobdarjenośćo a śćěhowaśe mje kaž mudrowy."

*

„Hdyž běch hrjebju pśchekrocźił, śpośnach ś wěśtośću, so běch so śabłudźił. Najjednoriśa mudrośćo budźiśe mi nětkole kaśała, so wróćiśa, a so nětkole jeniczay a jenoź na wubjerny nahon śwojeho pśa śpuśćaśćo. Tola Desalaeńke wino je tajśe, so cźini cźłowjeka nabuteho a śwojeje hłowy. Myślach śebi, so wukhód namakam a dźeń roźsudźenu po śwojim puću dale. Tón śywaśe dale wobcźeźniśi. Dwaj abo tśi króć śaśkoch, kaž śatkadźejo wulke kamjenje ko walachu, a bywajo trochu njeśaźny a śmyleny „pytaś śwoje mośny śaśo śjadowaś. Po nećźim so śłubiowachu mozy wina, ja to pak cźujach njepśihłomnu śłabośćo a muczńośćo w hibadłach. — Nadobo dohladach so, so śteju śnapśeśa wulkeje puśćiny."

*

„Nimale runowaźna, nětkdźe śto śtopow wyśoka murja, kotraž bě śedma ś nětkotrymi wukupami pśhećorhnjena, śjednoćeśe so ś cźemnej měśćeńcu kamjenjow. Koło wokoło śćěte macźišny, śurowe śkałne wupśupy, wjeśćki, kromy, ropaczowana, rostorbana hora, wichudźom biestrośchtnośćo a śmjerćy. Nahła hrózba mje wobja, a myślach śebi jenoź na to, tak rucźe kaž mózno so wróćiś. Pśedy pak pśchehladach śwoje wobrónjenje śwojej śchtórni, śwoju motyźku a pśchebe wśchém pak mój bobry Manilliśti powjas. Bźch jón wotwjasaf a wierćach jón bo wśćech końzow, tu mje śchubrowanje kamjenja naśtróźi. Rochju to cźiniś, kaž někotrź duelantojo, kotśiś pśchimanja a wuhibnjenja wobliczuja, kotrejž śu so śtałe pśched wośudnym śtorkom. Mśiach njejaśne cźucźe, so so kamjeń na mnje bliźi abo so śnajmjeńścha na mnje bliźićej śdaśche, tak so so wopak wobroćźich a — po padnjenju do próśdneho śa śwoju jaku — pódla chju pśchipomniś, śa prawje twjerdźe dźełanu

Wěnc z pěsnjow Pětra Młónka

Pětr Młónk pokoja slepeho Šubic nana*.

Luby wěry bratřiko,
Wbohi stary Šubic nano,
Češkoh' křiža nošerjo,
Kiž sy bjez pokoja snano,
Dokelž će bjez přestaća
Čěmna nóc nětk wobdawa.

Wjele lět — o zrudoba —
Sy přez Bože dopuščenje
Cyle bjez wšoh' widźenja.
Swětły dźeń ty nimaš ženje.
To drje tola na swěći
Je tón křižik najćežši.

To, mój luby přećelo,
Tebje drje najbóle tyši,
Zo Bóh, hdyž k njom' wolaš so,
Zda so, zo će njewuslyši.
Wěšće Bóh će wusłyša,
Přindże jeho hodźina.

Kohož, hlaj, Bóh luboh' ma,
Toho wón přez černje wodźi.
Tola Boža dobrota
Z nim tež w černjach sobu khodźi.
Haj, ta sćežka černjowa
Wjedże runje do njebja.

* Handrij Šuba w Žičenju, jedyn z najstaršich Serbow, běše přez 20 lět cyle slepy. — Wón běše so narodźił 1808 a wumrě nimale stoletny. — Běše 6 lět dołho w połku pryncа Alberta w Žitawje służił. K jeho 75. wojerskemu jubilejej přeješe jemu połk zbožo.

jaku — na śkałnym końzu śtiśaju wośtach, ćwitnj kaž wulki kamjeńtny rózł ś murje wutupowaśeńe.

Sranjenu njeběch, śedma pohłuśchenu, a pomyślich śebi na to, so budźićh runje tak derje teź dele so śunnoj mohł, śmjerć budźiśe śa wokomik pśchiśchła, nětkle pak dyrbjach zaśe hodźiny dołho śe śmjerću so bódźiś. Na pomoź njeběchu myśle. Sawěśće njeby nichtó do tohole końza pśichiśchoł. Najpriedy śebi pśchekładach, śchto nětkole cźiniś. Nimo toho pak mi w śamźnym wokomiku do pomjatka pśichódźe, so njeběch śam, mój pśchewodnik, kotryž hłowu nad biesbno wutyłowaśe, śapocźa śadwělowanje wucź. — Hdy jenoź bych měł pocwjaś, śebi pomyślich, tola běda, tón leźeśe pśchi śaśoju murje delka hromadźe ś mojej motyźku a ś mojim kłobukom."

*

„Nětkole dóńdu k najnjewěrliwśchemu kruchej śwojeho powědańcźka", powědaśe Montfort dale. „Pśiedy hacź wo tym porěcźu, dyrbiu wam praśiś, so běch ś Mirotom prawidłowne wumoźeńke śrědźi wunuhowaf. Wón śpomikowa śebi śmuk wěśtych śłowow, kaž motyka, alykki poias, łij atd., a dale bě nawukuył mi mjeśnje bóle wuśchiknje pśchedmjeta ś korka dele pośtajiśtaś wacź. Budźićh-li jemu na pśchikład śwój powjas pśchiśćiśnjeś, budźiśe mi jón hnydom śaśo wróćo śchmjeś. Tola tak budźiśe mi jón dank śaśo ś bjesbna njeśeś, do kotrehoż bě mi padnyś?

Spytajmy so tola, śebi rieknuch, — myślićź śebi możeźe bjeśe wśćeje nadźiśe. Rozběžech śłowu k Mirotej a wuprajach wśaw króć śłowo powjas. Potom pokaśach jemu na śałoźk murje. Mieńśchinu dołho bo Mirot ś tym śpokoji, so wujeśśe. Wón nieźrozumi, — a śamo hdy budźiśe tej źrozumiś?

Nadobo pśchesta jeho wucźe a jeho łłowa so śłubi. Na wośtach śamłukti w niewjeźeźki cźiśchinje; jenoź moja jaka śwaha wikotaśśe śchtoś so jara pomału pśchemeńeśśe. — Kelko cźaśow so po prawom miny, to niewěm, ale to traješće śurowje dołho. — Stónćnje śaśtnćhach pod łobu śchćełowkanje. Mirot bě do łłubiny doběžał. — Pśeńa pruha nadźiśe ho mi w buśchi śabśnjny. Cźinjach śkoczeńu kuraźu śe śwojim naiaunjśchim łłoźom a wośpietowach pśchego śaśo łłowo powjas.

Snowa mjelcźeńe, dołhe, hróśbne mjelcźeńe, potom śaśo poś blawkaśe, tón króćź nade mnu. Tu naklońi so jeho łłowa nad biesbno a widźach, so mźeśśe powjas mjes śubami. Śsurowa mjeśśchina! Pśchetoź tón ras ani kuśa njedwělowach, śchto budźe na mój roskas cźiniś. So budźe na mój roskas cźiniś, śchtoź bě tnźaz króćź cźiniś, hdyž jeno wućach. Ale niemohł powjas śaśo wróćo padnyś haćź do dna murje? Mieńśchinu so pokomdźiwśchi wuśtorcźich rośśudnu śaśtkich. Powjas śleźa do powětra. Jenoź mału malićkośćź nimo — zentimeter abo dźeśaś śekundy — a wćhitro bě podarmo. Ale poradźi so. Popadźech powjas a běch wukhomann. Triebach jenoź woko wokoło róźka śkały cźiśśnyć a so dele puśćiśćź. Hłubina wiebieśe ś pućźej, po kotrymž so hodźi khodźićź, a śa ći hodźiny běchmoj so śaśo do Anśeindaśa wróćiłoś."

Kak kofej do Europy přińdże

Mnoho sajimaweho wo našim najwažnišim napoju.

„Turkoju maja dobry napoj a śebi jón jara waźa, je nimale tak cźorny kaž tinta a je wośebje wużitny pśchi wśchelakich źołdkowych wobcźeźnośćach." Tute słowa pśiśaśe Augsburgśki lekaŕ w lěcźe 1682 we śwojej rosprawje „Pučźowanje do raśiśkich krajow". Sawěśće běśće to pśenja powěśćź wo koseju w Němśkej, dokelž króśka běśće hatle doba, so tutón napoj śwój dobnjeźeśći běh pśches śemju śapocźa.

Abeźnuśka, kotraž je nam a wśchemu śwětej śe śtawiśnjśich a wójnśkich podawkow najnowśich cźasow tak śnata a śbliźeca, je kraj, hdźeź wuźiwachu kofej drje pśched nědźe tyźaz lětami hižo jako napoj. Swopředka wśchak sawěśće njeźju kofejowe rołtliny pśahowali a śadźeli, ale śymjeśchka ado śornjatka bźiwje roźćaźeho ćerka hromadźili a źyle pśchipadnje na to pśchiśchli, so

Bobak:

K Němskemu morju

Přez němsku Holandsku.

Wodźaće, so hižo zaso so zaběram z rozjimanjom a wukładowanjom mjenow. Ale njehodźi so to bohuźel wobeńć. Hdyž sy wopuśćił městačko Stade, sy w krajinje, kiž so dźensa hamtsecy mjenuje „Das alte Land" a zwjeršny serbski pućowař by to khětře přełožił na „Stary kraj" a wěc by była wotbyta. Ale ja sym hrjebał a borkał w knihach a ta sym wuśnašił, zo wobydlerjo tutoho kraja swoju domiznu mjenuja „Oland" a to njewoznamjenja „Stary kraj", ale Holandsku, přetoż tutu krajinu su wobsydowali stari Holandźenjo z Nižozemskeje.

Po tym, zo sym nětko z puća stajił „Stary kraj", kiž bě jenoź njedorozumjenje delnjoněmskeho słowa, prošu was, zo byšće zo mnu so puśćili do noweho kraja, němskeje Holandskeje nad delnim Łobjom!

*

Wopuśćiwši Stade njejsmy so hnydom zaso měrili do wsow na připlawninach, ale smy khwilku sćěhowali Hamburksku dróhu, kiž wjedźe po wyšinach. Dróha so dźerži kromy wyšinow, k prawicy maš njepłódnu hórkatu holu, wrjosowniśća, pěski, khójny z khudej rolu, k lěwicy wupřestrěwajo so w nižinje připlawniny. Je to runina bujnych zelenych łučinow a čmowych hajow sadźiśćow, rozrjadowana z njeliśomnymi swětłymi hrjebjenmi a hrjebičkami, přehrodźena a wobhrodźena z dołhimi, wysokimi nasypami, na kotrymiž so zady słěhorni swětły pas rěki Łobja. Je to překrasny napohlad, kiž so ći tu poskića z khołmow wuběžkow hołe . . .

Wjes Agathenburg, kiž nětko přejódźemy, dopomina nas na pisanu zašłość tuteje krajiny, kiž běše dołho šwedska kolonija. Tu w Agathenburgu sydźeše šwedski bohot Hans Krystoł von Königsmark, kiž bě w třicyćilětnej wójnje sej zrudnu slawu dobył z wuruhowanjom Pražskeje Małeje Strony. Sława druheho raza doby sej jeho wnučka Aurora, lubka Augusta Sylneho, kotraž też často tu přebywaše we Agathenburgu.

Hewak su way na wuběžkach hole khětro njezajimawe a tuž rady zaso wopuśćimy dróhu, zo bychmy znowa so podali na připlawniny.

*

Kóžda z krajinow delnjopołobskich připlawninow so wot druheje rozeznawa. Mjez tym zo wobydlerjo kraja Hadeln je hłownje rólnik a pódła też trochu skotaŕ, to Kehdinski bur hłownje so zabéra ze skotarstwom, wosebje z płahowanjom šlachotnych koni a pódła też hišće cyhelo dźěła. W Styrikraju wyše Hamburka kóńe zahrodnistwo, kiž wulkoměsto zastarnje z kwětkami a zoleninu, a w Olandźe płahuja hłownje sad, pódła też trochu khrušy za Hamburkske hospozy.

Zo je Oland kraj sadowništwa, to ći hnydom do wočow hije. Pučźeš spochi po samych sadźišćach. Přewodźuje će po puću bjezkónčny łěs wišnjow a jabłonjow. Oland je tak rjec sadowna cyleje Němskeje, haj samo susodne kraje hišće zastaruje ze sadom, wosebje ze słowkami a knykawćkami.

Škoda, zo tu njejsym mohł pućować w smeji, hdyž tute sadowe łěsy zakćěwaju. To tu dyrbi być hotowy raj a wokřewjenje za woći a wutrobu.

Škoda, zo tu njejsym mohł pućować w smažniku, hdyž wišnje zrawja. To by nimo wočow a wutroby też žoldk hišće na swoje přišoł. To mohł spěwać z Michałom Nawku:

„Ja bych dał pjenjez kóre,
Hdy bych był škóre!"

Ale wězo jenoź škóre w Olandźe!

Škoda, zo tu njemóžu pućować w nóžnjeńcu, hdyž tu zrawja a ze wšěch śtomow so śmźja ličkate jabłuka. Nětko, na kóne prażnika, tola łódy pśeńčnaki dozrawjeja a tych překlepani Olandźenjo njeplahuja, přetož woni maju bóle zahć zymski sad.

*

Tola wišnjowe haje a słowčinowe husćiny a jabłonjace łěsy njebywaju jenička pyscha tutoho žohnowaneho kraja. Překrasne su twarjenja Olandskich wsow. Olandski dom je nanajpyšniši cyleje połnócneje a srjedźeneje Němskeje. Wosebje krasna je přédkowna strona ze swislemi, přetož te su přeco wobroćene k dróży a Olandźan chce před cuzymi so wulcy činić zo swojim rjanoćućom. Hrjady tykowaneho twarjenja su čiste bělene a krwjećeńwjene cyhele mjez hrjadami su nanajwěłakorišo a nanajrjeńšo zrjadowane a zestajene do krasnych ornamentow a malta twjerdźene. Wšitke cyhelemi je też hišće rjenje bělene, tak zo cyła śćěna zo zwislemi je podobna na wulki pyšnje wušiwany čerwjenobły přeśtrjenc. Hišće wustupuja swislowe tyki jene nad druhimi, tak zo cyle swisle tak rjec nawisuja a so wysoko nad nimi hordźa rjenje wurězane a bělene kićinki, kiž tu nimaju podoby konjaceju hłowow, ale předstajeja kołpjacej hłowje. A někotremužkuli wjesnjanej hišće wša ta pycha njedosaha; tuž je nad šěrokej hrjebju, kiž tu po wsach statoki wotdźěla wot dróhi, natwarił přepyšne wysoke wrota z małej třešku a to wrota su też tak wulkotnje wozdźełane a wurezowane a pomolowane, zo nichtó přez nje kročić njesmě, wone su tu jenoź pychi dla a stajnje zamknjene, a dyrbiš přez hrjebju po druhich skromnišich wrotach . . . A wšej tej pyše towaršei runje fanatiska čistota a porjadnosć, kajkuž hewak druhdźe na wsach njeanadeždźeš. ani njeźdźu dopołdnja. Zda so, zo Olandźenjo swój statok z wokнami a durjemi znajmjeńša kóždy měsac raz běla a čerwjenja zda so, zo Olandske hospozy kóždy ranje wokna čišća a swětła, zda so, zo tu čoledź nima druheho dźěła hač dwór a puće rjedźić a hrabać, zda so,

mała ważnosće a wšeteho wužitka. Wjele posdźišo hakle je so kultura tuteje rostliny sapočała a so potom też do južnodnych krajow Europy šěrješe.

Arabio běchu kofej z Afriki do swojeje domizny pschinjesli a tak spočatnje so nowy napoj mjes zyłym ludom rozsche'i, so dyrbjesche so 1511 kofejowy konzil w swjatym měsće Mekka swěcu a sakas wudaeć, dokelž w dworach a swonkownych městnosćach moschejow samo putnikam wot ranja hacž do wječora kofej pschedawachu a wschitzy pijachu z wulkej žadosću a wokschewjenjom we wulkej mnohosći. Tutón žudnisti wužud wschak wjele smužka njemějesche. Putnizy, kotřiž swjate městna wopytowachu a tam se wschěch kónčinow pschikhadźachu, rozschěrichu wužiwanje kofeja po wschěm mohamedanskim swěrće a pisches wliw orienta w 17. lětstotku namaka też do krajow wječzorneje Europy swój puć dobyczesan, dokelž hižo so krótki czas woblubowany mjes wschěmi worschtami luda. Wjele posdźinychu so też hłosy pschećiwo niemu. Lěkarjo napominachu a wotradźachu, „dokelž wužiwanje kofeja saždojcza człowjeczi organizm a podrywa strowotu". Knjezerstwa, bojo so wo swoje statne finanzy, pytachu kupowanju drohich bunow zadźěwacz. „Ssam smm w swojej młodosći z pivowej poliwku wotrostł, ta je wjele strowiła!" pišasche Biedrich Wulki pod dowolny sakas. Ale wschitko bě podarmo. Dženja hischcze wobknjeći kofej powschitkownje znadanke blido.

Afrika, jako prěnja a w dawnych czasach jenička domizna kofeja, je dženja swoju mažnosć zhěrka zhubiła, dokelž poměrnje malo jenož hischcze vlahute a na zmórkowe witi sczele. W naschich němskich kolonijach tam psched wójnu z dobrym wuspěchom wulke wobschěrje z kofejowej kerčzinu wobsadźachu a z kóždym lětom rozsczerjowachu dowoz do Němskeje a lubjesche rjany wuspěch. Hdyž so wójna wschitko wjainu. Hdyž so Němska jeje kolonije sažo wróczja, wotimi tuto prózowanje hjes dwěla sažo, dokelž ma [illegible] Amerika dźewjeć dźesatkow wschelo kofeja, kotryž ludy na naschej semi pschetrjebaja. A tu su sažo rauńsche krajiny Brasilsseje na prěnim městnje, tak so wjele druhe kraje hromadze telko kofeja niewupłodźa, kaž Brasilska je swojimi hobrikimi a nječzmernymi plantažemi.

Santos je město a pschistaw, hdjež nimale wschón kofej jako do zentrale sczelu a tu někto nakładuja wschědnje wulke a mjenjsche parniki, kotrež kofej do wschěch kónčin semje roswožuja. Santos rěka tohodła z poknym prawom „kofejowy pschistaw".

Po swojej hódnoći Brasilska jenož krěnje družiny wupłodźa. Prěnjorjadowske a wubjerne kofeje podawa nam kupa Java a krjedźna Amerika.

Schtož pod mjenom „Mokka" jako najlěpschi a najžadnischi kofej posticzuja, ma swoje mjeno po njeprawdźe. Mokka, město nicht Czeŕmjenym morju, je wschu mažnosći jako pschistaw a wuwos kofeja nimale dospołnje zhubiło, dokelž Arabika jenož hischcze jara znadny dźěl kofeja na witi podawa.

Dowos kofeja do Němskeje je pschi zyłnym wobydlerstwje a też poměrnje pornjo druhim krajam jara wulki, dokelž pola naš so teje „bruneje juschki" wjele pije, byrnjež też wschitko kofej njebuł, ale też dosć naschcheho paleneho sorna so wužiwako.

Njechamy tu z wěstymi liczbami pobłužowacz, dokelž je runje k cukam nimam a też hospodarstwu a strowotnje njechamy tu wo wužiwanju a pschetrjebanju kofeja rozsponinacz. Jenož tole skótka: Němska je w sandźenych lětach w pschereńku létnje pisches 3 milijony zentnarjow kofeja pschetrjebała. Rjany pjenjes ludowemu samożenja je do wukraja pschejschoł a so zhubił, na druhej stronje pak smy też naše wupłody wumělnjeju wuwožowali a hobrsce summy zła za dowožowany kofej do statneje pokładnje dostawali, dokelž zło je wjetsche hacž płaczisna za kofej zamy. Tohodła je kofej pola naš poměrnje drohi. —

Strowotnje może kofej pschesměrnje wužiwany schkodźecz, na druhej stronje może też sažo jako lekarstwo wjele dobreho wuskutkowacz.

W ludowym hospodarstwje je kofej ważny faktor, ale też w kóždej jenotlimej domjacnosći może a dyrbi so w nastupanju pschetrjebanja wěso liczicz.

zo Olandski skót na někak potajne ważnje pieu přeoyruje, přetož njewuhladaš nihdźe hnójnišcow ani druhich swědkow poživanja dobreje trawy, kiž tu rosće.

Hdyž tak pućuješ po njeskónčnje dołhich wsach tutoho kraja, hlžo zwonkownje pytnješ, zo je tute připlawniny wobsydlował druhi splah, dyžli susodne kraje. A njeje to jenož swojorazność twarjenjow, kiž će do wočow bije, też mjena sydlišcow hižo přeradźuja niožozemski pokhad tutych sydlerjow. Mjerwi so tu z tajkimi mjenami kaž Hollern, Hollerwisch, Frankop, Ninkop, Dodenkop, Elskop a druhimi, kiž móžeš sej wuswětlować jenož z pomocu holandskeje rěcze.

Haj, su to Holandźenjo, kiž tutu zemju wudrěwachu rěcy z pomocu hrjebjow a haćenjow, su to Holandźenjo, kiž tu hobrsku sadowu zahrodu załožowachu při delnim Łobju mjez Hamburkom a městačkom Stade.

Holandźenjo bywaja dobri překupcy a maju dar k bohatnjenju. Tuž so njedźiwamy, zo też němscy Holandźenjo su přišli do pjenjez a z nimi so tola bjeze wšeho kóždy druhi bur runać njemóże . . .

Tak smy přeměrili tutón kraj, smy pućowali po bujnych sadowych lěsach, wobdatych ze šěrokimi hrjebjemi, połnymi kaćidła, smy přejězdźili bohate wsy z rjadami přepysnych přestrjenconjych swislow a smy też założili nohdźe, dźe w Jorku w korčmje, kiž běše runje tak přepysna a zwulka kaž tón cyły kraj, a jabłučna brěčka dźe tam běše dobra, ale tež jara droha, přetož z darniwosće tuči Holandźenjo dźe njejsu zbohatnyli.

Stož ma so hewak hišće rjec wo Olandze a Olandźanach, je to zo tu, kaž so praji a pisa, stari ludźo hišće khodźa w narodnej drasce. A sym sej kupił pohladnicu, hdźež běše tuta drasta namolowana, přetož jeje žiwych nošerjow a nošerki njejsym nihdźe wuhladał.

Neurath awstriskich padnjenych počjesći.

W krypcze pomnika padnjenych rjekow we Minje němski statny swonkowny minister zwobodny knjes z Neurath wěnz se žołkomaj statnych barbow połoži. Na prawo widźimy późłanza z Papena. (Scherl B.-D.)

Statny wójnski minister wopyta awtowu wustajenju.

Generalny późny marschall Blomberg wutoru dopołdnja mjezynarodnu wustajenju awtomobilow a motorskich kołow w Barlinje wopyta. (Scherl Bilderdienst, M.)

Wočefstwjenje młodžiny! — Čehodla?

Hižo někotre NS-ludowe zpomožerstwo wocžerstwjenske jeho za naschu młodžinu pschihotuje. Ta je wulkotny nadawk! Nascha dźenźnjischa młodžina dyrbi so z pschewostajenjom hósinych městnow cželnje a duchownje wopraudźe skrucźiz. Nazionalsozialistiske hibanje dawa žebi wožebje nalečecz, so naschej młodžinje jako pschichodnej generaziji wocžerstwjenje je złanjom do domow a z pschijimanjom do hósinych městnow posticza

Kak rjenje je, hdyž so hólzy a holzy je wschěch dźelow Němskeje sczelu a tak naschu domizny sejnaja. Sa dźěcži, kotrež potrjechi, je pschebywanje pola hósinych staršich najrjeńsche nasłonjenje! Někotre pomognizy NS-ludoweho zpomožerstwa jako wabjerjo a pożrědkowarjo dźěcži a starschich w Budyšinim wokrjesu zwojeho nadawka hladaju. Budża z jenotkuymi zwójbami jednacz a wo podpiźanje hósineje městnosće prožyc.

Wschitzy ludowi towarschojo, kotrymž je hospodarstwo mózno, němsteho hólza abo holzu na schesć njedźel pschijeczez, so z tutym namołwjeja, so bychu hósine městno poskicźili. Dobry skutk je, hdyž dźeczo z khudych wobstejnosćow won pschińdże, zas bjes starosćow za wobjedowym blidom žebji a ma tołso zyle žante za žebje. Hischcze rjeńschi skutk pak je, hdyž so jeho nicze wěrnene ludowoje zhromadnosće wot města k městu a wote wsy k městu nawjasaju. Pomhajeze zobu, naschu młodžinu strowu zdźerżecz. Sapřijatsze so z hósinymi městnami za wocžerstwjenski skutk NS-ludoweho zpomožerstwa. Schtož je hižo ras blyschczatej wocži dźěcži a wjesele pschi nastupjenju próżdninskeje jěchy naschonić, wě, so je z pschijećzom hósineho dźěcza najrjeńschu mjdu žnjak.

Radio

Schiwórk, 25. februara so tłyschi:

Königswusterhausen: 6 zwony, taczele. 6,30 ranschi konzert (z Lipska), mjes nim 7 powěsczе. 10 za schule. 11,30 za bura. 12 pschipołdnischi konzert (z Wrótzławja), mjes nim 12,55 czasowe znamjo a 13 zbožopschecza. 13,45 powěsczе. 14 wschelaka hudźba. 15,45 taczele. 16 popołdnischi konzert. 18 klawěrna hudźba. 18,45 wo sportsczе. 19 wjeczorna sabawa. 19,30 wo wójsku. 20 powěsczе. 20,10 němski spěw. 20,30 Renerowy a Brahmsowy konzert. 22 powěsczе, sport. 22.20 zwětowe mischterstwa w hokaju na lodze w Londonje.

Lipsk: 6,10 gymnastika. 6,30 ranschi konzert, mjes nim 6,50 za bura a 7 powěsczе. 8 gymnastika. 10 za schule. 10,30 a 11.30 wjedro. 11,45 za bura. 12 hudźba za pschestawku w dźele. 13 powěsczе. 13,15 taczele. 14 powěsczе. 15 za žonu. 16 taczele. 17,10 spěwaj hołbu; towarschcho! 18 dujeriski konzert (z Kólna). 1930 konzert. 22 powěsczе, sport. 22,20 pschednoschk „Nowy porjad" zwětowych wikow a Lipczanske nalětne wulkowiti 1937.

Barlin: 20.10 pjeć kapakow k rejam piska. — **Königsberg:** 20.10 paradne pschespola. — **Hamburg:** 20.10 rejwanska hudźba. — **Wrótzław:** 20.10 komika opera „Così en tutte". — **Mnichow:** 19.30 opera „Madame Butterfly". — **Win:** 20.15 komedija žiwjenja „Sensa".

Budyske stawniske powěsće

Wutoru 23. februara 1937.

Narodźiła je so: 22. 2. Hermannej Brunej Brodźe, běrowemu pschisłužerjej, dźowka.

Wumrěł je: 22. 2. Arnoschtu Gustavu Seidel, inwalidny rentnar z Druzkez, 67 lět.

Pschipowědźili su so: 23. 2. Rudolf Jan Oswald, blidarski mischtr, a Hana Hilža Brandtej, obaj mjasa pschisłužerja, wobaj w Budyschinje. — Kurt Werner Górich, podoffizer, a Hana Marja Gerda Bieguszej, obaj mjasa pschisłužerja, wobaj w Budyschinje. — Kurt Robert Leikt, pohonc z w Budeschezach, a Marta Wikkeriz, domjacna pomozniza w Budyschinje.

Swěrowałoj staj so: 23. 2. Ota Rudolf Weiß, pschisłužerja w Budyschinje, a Alma Margareta Jandź, Jäckelowa dźowka dźěl. Kästnerowa rodź. Jorschick, z Hnaschezach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakład: Marko Smoleŕ, Čišć: J. Cyž, dr. pur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 47 — Budyšin — Štwórtk 25. februara 1937 — Bautzen — Lětnik 96

W jendźelskim hornim sejmje
Edenowu zwonkownu politiku wótrje kritizuja

W jendźelskim hornim sejmje so wčera wo zwonkownej politiki rozmołwjachu. Sastupjer dźěłaćerskeje strony lord Arnold žadasche, so by Jendźelska swoju zwonkownu politiku přeměniła a so bóle po swojim přerjenjenym položenju zarjadowała. Rěčnik wudawasche, so so jendźelska zwonkowna politika na Swjatym ludowym sejmu a so wo zhromadnym bjezstrach próšu'e, jako holu rěč wojnamjenješe a so přećiwo wojerskemu swětkej a Franzowskej wupraji, kiž po jeho myšli wjetšinu w jendźelskim ludźe njenamaka. Lord Arnold žadasche, so by so Jendźelska se njepřestajenych a njerozrisanych swadow na europskej twjerdźinje scajmyła. **Jendźelska tež nima wotpohlad, přećiwo Němskej wojowaći.** Jendźelska dyrbi pak tež k franzowsko-sowjetiskemu swětkej jasne stejišćo měć. Dohož tutón swětk w žiwojej nětčišćej formje wobsteji, so europske należnosće njesriaduja.

Arnold so potom prašeše, čehodla Eden přeco jenoš Němsku napomina, a čehodla druhdy Franzowsku njenamołwja, so by něšto činiła a swoju politiku w nadpadu swojeho sćerjenja se Sowjetskej Ruskej přeměniła. Nimo Franzowskeje pak so tež Moskwa ani Čěskoslowakska njenamołwjatej, so bychu něšto činiłej. Eden so k temu hišće, a Němskej jako k možnej njepřećelnizu wobhladaj: mělo jako k přećelnizu. Franzowsko-sowjetske sćerjenje won najwažnišim wěz nětčišćeho położenja mjenowaše, kotrež pak so ani z buchom Locarnskeho sćerjenja njesnješe. Rěčnik žadasche, so by Eden Franzowsku namołwił, so by tutón pakt wupowědźiła. Franzowskej a Čěskoslowakskej dyrbjałoby pak so rozestajeć, so njemóža jendźelskeje pomocy wočakować, hdyž tuteho pakta dla ke konfliktej dóńdže.

Lord Mount Temple Edenej radźeše, so by franzowskemu knježerstwu w dowěrliwych rozsćerjowanjach rozestajił, so by mjes 10 Jendźelčanami dźěwjerjo franzowsko-ruske sćerjenje njepřešeja. Hačrunjež je Sowjetska Ruska tak njezmérnje bohata, so niczo njestawa, so by 400 milionow puntow wotplaćiła, kiž je jendźelskim stačonam kradła. W Jendźelskej pak so kommunistiske propagandže přichiladuje, kotruž sowjetske knježerstwo płaći. **Pomér Jendźelskeje k Němskej pak njeje wutrobny, ale jenoš korektny.** Rěčnik wo franzowsko-sowjetskoruskim pakcu rjekny, so je so jenički tehodla sćinił, so je Němska wotbrónjenje namjetowała, kiž so Franzowskej n'eje lubiło. Stónčnje lord Mount Temple hišćeše nadrobnje wo wjednikowej rěči z 30. januara porěča a z tym dopokaja, so so Němska nochže wot druhich krajow wotdźělej a samotna wostacź. Němska je poskićiła swoje wójsko pomjeńšićeć, to je było najlepše poskićenje, na kotrež może so won dopomnjeć.

Wulki financny skandal w Londonje wotkryli

Londonske nowiny „Daily Herald“ rozsprawjeja, so so finanzny skandal wotkryli, do kotrehož su najwjerje wyšiscich sastojnizy Londonskeje kriminalneje policije sapleśeni. Tu so pjeca wo sudnišim śledźenju sa pschešuwarjemi dawkow a druhich cźěmnych finanznych ludźoch jedna. Někotři su so na pschedwjeczoru swojeho sajeca bjes śleda shubili. Myšla śebi, so su tuchi wyšiscich kriminalnych sastojnikow pschekakali. Należnosć je pjeca runje tak schěroko rozeńehnjena kaž wulki sawěscenski skandal w lěce 1934, kiž běše k sahubjenju židowskeho wobschudźerja milionow Leopolda Harrisa dowjedł.

Italska a jendźelske brónjenja

Wulki jendźelski wobrónjeński programm je do počasnow mjes Italskej a Jendźelskej nowu napjatosć pschinjesł. Počahi wschak dospła hischcze njedźechu zyle skruscene. Italske nowiny su so nad jendźelskim brónjenjom wulzy roshorile. Wótrosć jich nastawkow na cźasy abesynskeje kriły dopomina. W Romje śebi wulke starosće cźinja, so może so jendźelske brónjenje na politiku w Sdrjedźoseńskim morju wuskutkowacź a so Jendźelska swoje sejerawnischcza w Sdrjedźoseńskim morju wažnje sešłni.

Po krónowanju jendźelskeho krala Jurja VI. so sastupjerjo jendźelskeho knježerstwa a jendźelskich dominijow w Londonje ke konferenzy seńdu. Italcźenjo wočakuja, so budźe so na tutej konferenzy wo nowych wulkich planach zhromadneho dźela mjes Jendźelskej a jeje dominijemi jednacź. S Roma so pischе, so so tajke zhromadne dźeło na italsku politiku wójnskeho lódźerstwa w Sdrjedźoseńskim morju wuskutkuje.

W italskich nowinach so pischе, so njejapke napischemobrónjenje Jendźelskeje, Franzowskeje a Sjednoczenych statow polnonoweje Ameriki njemóže być někajki pschipad, ale so chzedza tute kraje druhich w spěschnosći pschesćěhnyć. Mussolini pak wěrcze hižo pschi počatku nowego tydzenja na pohedźenju wulkeje faschistiskeje rady pokaże, so nochže sady wostacź a so Italska w brónjenju we wójnskim lódźerstwje a w lětarstwje druhim krajam wahu dźerżeć. Hižo někotre je so pschipowědźiło, so so letnich 1900 hacź 1904 w pschichodnych měsazach na pruhu do wójska swolaju. Tuta prenja napschecźiwna naprawa je widźomny scěhnik mnohich pohedźenjow, kiž je wyschicha rada za krajne sakitanje w pozledních njedźelach pola Mussolinija wotměwała.

Koadjutorski biskop w Budyšinje

Kaž so z wobhonjeneje strony wobkrućo, dostanje Mišnjanski biskop eksellenza Pětr Legge koadjutorskeho biskopa. Kaž nowiny „Osservatore Romano“, Vatikanske oficielne nowiny, zdźěluja, je Swjaty Wótc wyšokodostojneho knjeza prelata a bamžowskeho tajneho komornika Hendricha Wienkena, direktora hłownego sastupjerstwa němskeho karitatiwneho swjazka w Barlinje, za titularneho biskopa z Arethuzy (w Syriji) a zdobom za koadjutorskeho biskopa za biskopa Pětra Leggu z pravom naslědnistwa pomjenował.

Hendrich Wienken je so 14. februara 1883 w Cloppenburgu w Oldenburgskej narodźił. Po wopytowanju gymnasija wón w Innsbrucku a Münsteru we Westfalskej filosofiju a bohoslowstwo studowaše a so 6. junija 1909 w Münsteru na měšnika wuswjećeći. Na Barlinskej universiće je wón někotre semestry prawa studował.

W duschownpastyrstwje Hendrich Wienken najprjedy w Münsteru (w farstwje swj. Antonija), potom w Barlinje (w farstwje swj. Bosćijana) jako kaplan skutkowaše, hdyž so wožebje wo młodźinu staraše. Sa cźaš wójny (w lěce 1916) won k Barlinskemu karitatiwnemu swjazkej pschińdże; po wójnje jeho do hłowneho sarjadnistwa němskeho karitatiwneho swjazka powolachu. Wot lěta 1921 wón jako direktor hłowne sastupjerstwo němskeho karitatiwneho swjazka w Barlinje nawjeduje.

W lěce 1930 je so wón sa bamžowskeho tajneho komornika, w lěce 1934 sa domjazeho prelata Jeho zwjatosće pomjenował.

Nacionalsocialistiska strona je swój programm dźeržała

K dopomnjenju na dźeń, na kotrymž psched 17 lětami Adolf Hitler z pschipowědźanjom programma nazionalsozialistiskeje němskeje dźěłaćerskeje strony prěni króć psched němsku zjawnosć stupi, so po starym waschnju stara garda ryjedu wjeczor na historiskim městnje, w sali hosćenza Dwórskeje piwarnje w Mnichowje sešła. Kaž hižo w pschedawschich lětach wjednik pschi pschiwzyknjanju swojich starych wuprahowanych zobuwojowarjow psched tuthymi rěčeše a hischcze raz pucź swojpschowasche, kiž je nazionalsozialistiska strona wot 24. februara 1920 schła. Won mózese pschi tym z hordosću swěsćicź, so je to, schtož je strona w swojim programmje zlubiła, dźensa dopjelnjene.

Krajny burski wiednik Körner so nakhwilnje do Barlina powołał

So by praktiske nałhonjenja sakskeho krajneho burstwa w najtupanju sarjadnistwa też za němskostatnu zentralu sarjadnistwa němskeho sežiwjeńskeho stawa wužitne sćinik, je so němski burski wjednik R. Walter Darré rosrudźił, krajneho burskeho wjednika Körnera na wabmjetowany cźaš k nowjedowanju sarjadnistwa we němskostatnym wjednistwje němskeho sežiwjeńskeho stawa powołacź. Krajny burski wjednik Körner pak pódla teho sakski krajny burstwi wjednik wostanje.

Podlešenje cźakanskeho sćerjenja.

Cźakanske sćerjenje za krótkokhwilny wukrajny dołh němskich krajow a gmejnow a sjednoczenjstwow zjawneho prawa je so pódla tu z podpisanjom kreditneho sćerjenja za němske zjawne dołžnikow za 1937 je zmadnymi pscheměnjenjemi wo lěto podleschiło. Shromadny dołh hischcze 42 milionow hriwnow wuczinja.

Tři semestry při zakładnej wysokej šuli

Němski minister za wukubłanje Rust je z wukazom z 22. februara 1937 porućił, so je kóždy student, kiž je wot pschichodneho lěkarskeho semestra dale prěni króć na jenej němskej wyšokej schuli sapisany, winowaty, prěnje tři studijowe semestry pschi tutej wyšokej schuli, začkadnej wyšokej schuli, sawoitacź. S tym ma so němskemu studentskemu rjadnikej smóžnicź, so by politiske a zwětonahladowe wočehnjenje a wukubłanje wschitkich němskich studentow, kiž staj jenmu němskim minister za wukubłanje a wjednikowy namołnik pschepodatoj, dopjelnik. Też ma so wuslschi swjast kóždeho studenta se swojej začkadnej wyšokej schuchu dopołcź.

Italski zakas dobrowólnikow.

W italskich hamtskich nowinach je so zakoń wo zakasu najimanja dobrowólnikow za Schpanisku wojewi. S zastawom wot jeneho hacź do tśoch lět so khłoto, schtož z Italskej nětchto cźini abo nětcźemu polkuje; z cźimż so wožuby za wobrónjene formazije w Schpanišku, w schpanišich wobžedźerskich abo w Schpanišce Marokkowskej nazimaju. S zastawom hacź do jeneho lěta so khłoto, schtož je swólniwy w nałpomnjenych kraach we wobrónjenych formazijach wojowacź. Też wupuczowanje a pschepuczowanje do nałpomnjenych krajow dla žłužby we wobrónjenych formazijach so khłoto.

300 wotprawjenych w Addisu Abebje

Kaž so z Roma powě, su w Addisu Abebje 300 Abesynjanow zasšełili, kotrychž běchu po nadpadže na městowarka Grazianja zajeli. Se zajatych su 1000 hižo zaso puschćili. 700 Abesynjanow je hischcze zajatych, dokelž ich pschešłuschowanje hischcze njeje skónčene. S marschallom Grazianiom so z kóždym dnjom połepschuje.

Němsko-italska žłedźerska ekspedizija do Ethiopskeje wujeła.

W nozy z wutorje je němsko-italska hospodarska ekspedizija k wuhłedźenju ethiopskich podjemiskich pokładow z parnikom „Colombo“ z Neapelskeho pschijahnyła wujeła. Do ekspedizije žłuschesche 11 němskich a 4 italske hobłarje. General Cattaneo ekspediziju nawjednje.

Hibanje zjednoćenja w Pólskej

Pólske nowiny su programowe słowa wyschi Kaca po Gwoje wocziszczate. We Warschawje su zentralnu pisárnju nowoho politiskeho ćełma wotewrili. Hižo su pr... wojewjenja dóschle, kiž Kozowemu programowej pschihłoknja. Dotal su so samotwile: Sjednoczenkowo swiatkow pólitich frontich wojowariow, tkelzowski swjatk, swjatk reserwnych offizirow, towarstwo statnych saktonikow, wichelake powolanjske swjatki pried awdyschich pschihłuschnikow wójska, swjatk kheschezanskich rjenjeżnikow, wjele rjenjeżnikskich jednotow a „legija mlodych".

20 Nemcow w Czeskoslowakiej zajeli.

W Sdankowje a Rumburku je statna policija nehdże 20 nemskich muzow zajata a do wotkrjeżneho łuda w Liberzu wotwjesta. Mjes zatutomi staj tej pschedbyda sudetskonemskeje strony w Rumburku, pried awdyschi schefowy lekar Rumburskeje thorownje dr. Reidtenhansl a pried awdyschi podkrjeżny nawjednik nazionalsozialistiskeje strony, kotraż je so wsched tsjomi lktami rospuschczisła, Müller w Rumburku. We pschiczinach zajeca czeskoslowakske wyschnosce mjelcza.

Chileske knjeżerstwo so wo Schpaniczanow stara.

Parizke nowiny „Jour" pisaju, so je w sandjemych tsjoch mjezajach 620 nazionalnych Schpaniczanow w chilesskim pólstanstwje w Madridsle wutkow pytało, so bychu bróńnemu sakhadzenju a pschejczehanju bolschewikow wuschli. Chileske knjeżerstwo je so ja tutych njeschłoż... nich horcziwało a so wo jich wulkowanje postarało. Windawki, kiž je Chilesta za tuto wulkowanje nałożila, 7000 puntow sterlingow abo nehdże 90 000 hriwnow wuczinieja.

Wusudźenja

S Czejzki dóńt zimjenja żony a macżerje pokaja so psched Budyskim pschisahanym sudom w jednanju pschecziwo 50ktnej w Zitawje bydlazej Idie Bercze dźel. Reichenbachowej bywschej swud. Schubertowej rodź. Metcrej, kotraż mjesche so dla mordarskeho pospyta samolwicź. Ju winowachu, so je w nozy k 17. dezembrej 1936 spotaka zjebi a zwojemu 17ktnemu zynej z pkunom sawdaż. Jeje wrchni muż, k kotremi bźsche w zdoswonym mandżelstwje zíwa była, bźsche 1914 we wójnje padnył. 20. august 1919 bźsche so na zamorje Eduarda Reichenbacha wudała. Tutón muż pak bźsche wopiła a hrubu cżłowjek, kiż so też z jastwom chłostasche. Tehodła so tuto mandżelstwo zule rostschaże a so po 10ktnym wobstacju dźeli. Po dźelenju mandżelstwa w Heidelbergu bźsche Reichenbachowa do Zitawa czahnyła, zwojeho syna Erycha zobuwała a zjebje a jeho z plnym dźłom żelziwała. Bórzy pak so pola hólca herbłe pocżesenje pokazowasche a hižo jako schulski hólc won wichelake n'ekhmanstwa skuczesche. Hdyż bźsche se schule, w zanej wuczbje a dźele njemutra. Smjerschca nam abo z druhimi hromadże zkólnistwa skuczesche. Doniża bźsche so Erich Reichenbach 21 krócz kólntstwa dla wojschnosczi wosiewił. Ani napominanja ani pschebywanje we wocziehnjenim wultawje tako njewolepschichu. Macz je so tehodła hižo tehdy z mnohu nopnka, zebje a njeporadżeneho synna se zmeta wotczonicz. W dezembru 1936 bźsche synn tako niedżele dołho w Zitawje pschebywał a doma we wosebitej komorje spał. Sobotu pak dezembra bźsche macz na tkripu Siberia. Krótko do kriedi dezembra bźsche 8 hriwnow podpjery dostała, kiż darbiachu jej pisches hodowne swiate dny pschepomhaci. 16. dezembra bźsche macz pinka, so je so mólcheń se 7 hriwnami podpjerańskich pjenjes zmbiła. Znje bźes pjenjes bźsche macz na ta Swjatki Dżiwa zutała a jako wokoło 144 hodżin w jenej korczmje wobrjedł pschecżelow pschi piwje hodła namakała. Synn bźsche macżerj zaprekł, so je pjenjezy kradnył a je je doma hodżinu dołho pomhał podarmo pytacź. Synn bźsche na to sajo wotecżoł. Jako bźsche ho wjeczor wokoło 11 hodżin wrócził, je macź jemu wotewrita, bźsche pak krutu wotpohlad wsała, z nim we tutej nozy do zmjerczje hicź. Dwě hodżinje dołho bźsche ho z nim mólczinje dla wuteczowała a njebźsche jemu kluczk k jeho komorje dała. Skónczinje bźsche teho namolwita, so by ho w kuchini na sofa lehnył. Wona bźsche ho na stoł hodła. Po stajnym wojowanju je sobu bźsche na ranje wokoło 8 hodżin pkunowy honacz wotwjertka. Posdżisicho je jón sajo sawjertka a zebi pschemyślowała, hacz znadź tola niehy druzeho wupuscza z jeje położenja hnlo. Wźsche pak sajo na zynowe zíwjenje spomnika a honacz sajo wotewrita. Posdżisicho je jón sajo sawjertowała a wotwjertowała, wot 4 hodżin pak wocżinjeny wostajita. Wokoło 5 hodżin je jej jara lć było, a je chżyła ho wody napicź, pschi czimż je ho bjes wědomja zwjesta. Sropotom bźsche zyn wotucził. Sdaboscze dła njemóżeske durze wotewrieź, tehodła je wokno roskił, na dróhu klocżił a tam wokoło bludził, doniż jeho njebźchu do thorownje dowjesli. Mjes tym bźchu wobydlerjo doma macź namakali a do zíwjenja wróczili. — Knjeżerstwowy medizinalny rada dr. Kral-Budyski w zwoim dobrosdaczu rjekny so ho njeje wo duchatkorocz abo wo samolwjesiu n'ekhmanosci zednako. Wobstorjenja pak nieje khmana była, hlóstneho czina ho wostajicź. Statny rěcznik Möbel so tutemu dobrosdaczu pschisamknu, tola pschisjomni, so je wona njelkuft i wotmyślenjom zyntala, na czoż wón 10 mězazow khłostarnje z pschemknjenjom khłostania do 1 leta a 3 mězazow jastwa namietowasche. Szud pak wobstorjenju dla zyntaneho morjenja z wusmolenjom wolósanskich wobstejnoscow a po § 51,2 f 6 mězazam jastwa sasudźi.

Statny wopyt zwonkowneho ministra zwobodneho knjeza z Neuratha we Winje.

K czejczi we Winje pschebywaczeho nemskeho zwonkowneho ministra zwobodneho knjeza z Neuratha, zwjatkowy kanzlej dr. Schuschnig pondżelu w marmorowej sali Belvedera hościnu zwjotowa. Po tym bź pschijecze, ke kotremuż bźchu zobustawy nemskeje kolonje we Winje, każ tez zastupjerjo diplomatiskeho korpsa, zastupjerjo generality a liczba wyschich statnych zastoinkow pischeproszeni. — Statny zwonkowny minister zwobodny knjes z Neurath rozrecżuje zo je statnym sekretarom dr. Guidom Schmidtom a jendżelskim wupósłanzom we Winje sir Selbyom. (Scherl Bilderdienst, M.)

Radio

Pjatk 26. februara zo hlyschi:

Königswusterhausen: 6 zwony, tacżele. 6,30 konzert (z Gelanika), mjes nim 7 powdże. 10 11,30 za bura. 12 pschestawka w bźelarni (z Kölna) czasowe znamjo. 13 zwopschecza. 13,15 pschipo konzert (z Kölna). 13,45 powdże. 14 wichelako 15,15 zpěwy dżeci. 16 popołdnjischi konzert. 18,30 czele. 19 wjeczerna zabawa. 19,45 wo Lipzkanskich ktnikach wulkowikach 1937 (z Lipzka). 20 powdże. 20 rejwatska hudźba. 22 powdże, sport, wotbłóż z Ne ikeje. 22,30 nózna hudźba.

Lipzk: 6,10 gymnastika. 6,30 rańschi konzert (z Gelan ska), mjes nim 6,50 za bura a 7 powdże, 8 gymnastik 10 za schule. 10,30 a 11,30 wjedro. 11,45 za bura. hudźba za pschestawku w dźele. 13 powdże. 13,15 pschi połdnischi konzert (ze Saarbrückena). 14 powdże. 14 tacżele. 15 za zonu. 16 tacżele. 18 konzert z Drježdzan 19,45 wo Lipzkanskich nalétnich wulkowikach 1937. powdże. 20,10 „To tež Tebje zajimuje". 22 powdż sport. 22,30 spěwy.

Berlin: 20,10 ludowe spěwy; 20,30 konzert. **Königsberg:** 20,10 wjeczorny konzert. — **Hamburg:** 20 komiska opera „Zra Diawelo". — **Wrótslawy:** 20,10 hudźbna zastela. — **Köln:** 20,10 wojazy — towarschow — **Win:** 19,35 konzert po pschecżu. — **Warschawa:** 20,1 symfoniski konzert.

Protyka dawkowych termijow za mězacy měrz 1937.

Finanznemu hamtej ma ho zaplacżicź:

5. měrza: Dawkowny wotczah wot dźełacżerskeje mzdy a mzdy, kiż zu ho w czasu wot 16. hacź do 28. februara 1937 wuplacżite.
10. měrza: Pschipowdżenja a naplacżenja wobrotowneho dawka za februar 1937.
10. měrza: Naplacżenja dukhoneho dawka.
10. měrza: Naplacżenja towarstwowskeho dawka.
15. měrza: Burjowy wobrotowy dawk we wolicżenju za februar 1937.
15. měrza: Pschewożny dawk.
15. měrza: Zawżerzejiski dawk.
15. měrza: Naplacżenja na pschemyślowy dawk.
20. měrza: Dawkowny wotczah wot dźełacżerskeje mzdy a mzdy, kiż zu ho w czasu wot 1. hacź do 15. měrza 1937 wuplacżite.

Spomożerska statistika města Budyschina za mězacy januar 1937.

1. **Spomożerstwo.** Wopytowarjow bźsche w radupodawarni za macżerje a zastararni cżeschenkow 158, w zastararni małych dźeci 47, w radupodawarni za zamodrowanje 17 a w zastararni tuberkulojnych 102. Budyschin je ho w zastararni cżeschenkow 277 puntow zywidłow a 141 drasczickow a schatkow; nimo teho bźsche ho wupołożiło 11 dźeczazych korbow a 54 tołow. W zastararni tuberkulojnych je ho wudźeliło 291 puntow zywoby, ho wupołożiło 131 wjezow za wothładanje thorchi, ho wuwiesło 102 pschesydźelenjow a 9 rontgentskich fotograwanjow.

2. **W hospodarskim zastaranin** je ho wudało 2028 kubikow chłeba, 216 potuschenych mloka a 252 zdżowych znamtkow, w zhromadnej hódnosczi wo 1874,91 hriwnow. Podpjerow w hotowych pjenjesach je ho wupłaczilo zapisanym rentnjarjam 9929 hriwnow, makorentnjarjam 106 hriwnow, pschi wożelej potrjebje atd. 26 410 hriwnow, dostawarjam spomożerstwa 63 764, dostawarjam jalmużny 10 429 hriwnow, wocżehnjerskich pschipomozow 40 hriwnow, hromadże 129 832 hriwnow.

Na Librowych gruntach

Roman Terezy Nowákoweje.

42] (Pokračowanje.)

Zhejbał woteńdże, a Skrańka, kiž często so za skupinu wokoło Libra wohladowaše, přibližowaše so nětko khwatajcy. Tonik k njemu přiskoči: „Skrańka", žadaše za jeho pomocu, „wy sće tež na hermanku był a sće tež lejstro teho duchownoho knjeza widźał, prajće wšak, wědźa tam w měsće, zo budże dospołna swoboda, abo njewědźa ničo wo tym?"

„So rozumi, zo wědźa!" wobkrućeše Skrańka sebjewědomje. „Nětko hižo njemóže na tym nichtó dwělować. Też sym nětko ke knjezom dóšoł, hdyž je moja holca za pěstońću, a sym jim prajił, zo sebi ju domoj wozmu; hižo nima mi žana wyšnosć w kenclijach ničo rozkazować a moje dźěćco mi brać! Też sym hižo ze susodom Zhejbalom wučinił, zo dam jemu holcu za pastyřku a pozdźišo za dźowku, wón ma wulki grunt, hospoza njemóže sama dočinić."

„Nó, to sebi wjele njewupomhaće", podótkny Kuklowa, kotraž steješe pódla Skrańki, „najprjedy sće žałoscźi, zo su wam holcu wzali, nětko ju sam gruntownikej přistajiće."

Skrańka machny z ruku. „Změju ju na wočomaj . . . A što dha by tež doma činiła? Nětko budże docyła druhi swět! Na robotu njebudźemy wjacy khodźić trjebać, tepidła nanosymy sebi z lěsa, hišće budźemy z njeho předawać, někajke młodźo, sorničku, kurwotwičku sej zabuchnjemy, přibudże něšto kulwatych do domu — nětko budże khalupnik sam swoja wyšnosć."

„To drje, to drje", přiswědči horliwje Tonik, „wšak sym to powědał, Honda, nětko słyšiš ze samsnymaj wušomaj. A wy, wujo", wobroći so k Librej, „snadź też nětko temu knjezej budźeće wěrić."

„Zo byštej lěs a zwěrina byłej našej", znapřećiwi Jobk měrnje, „wo tom ani w tom Drašarowym čitadźin w jenej korczmje wobrjedł pschecżelow pschi piwje hodła namakała. Synn bźsche macżerj zaprekł, so je pjenjezy kradnył a je je doma hodźinu dołho pomhał podarmo pytacź. Synn bźsche na to sajo wotecżoł. Jako bźsche ho wjeczor wokoło 11 hodźin wrócził, je macź jemu wotewrita, bźsche pak krutu wotpohlad wsała, z nim we tutej nozy do zmjerczje hicź. Dwě hodźinje dołho bźsche ho z nim mólczinje dla wuteczowała a njebźsche jemu kluczk k jeho komorje dała. Skónczinje bźsche teho namolwita, so by ho w kuchini na sofa lehnył. Wona bźsche ho na stoł hodła. Po stajnym wojowanju je sobu bźsche na ranje wokoło 8 hodźin pkunowy honacz wotwjertka. Posdżisicho je jón sajo sawjertka a zebi pschemyślowała, hacz znadź tola niehy druzeho wupuscza z jeje położenja hnlo. Wźsche pak sajo na zynowe zíwjenje spomnika a honacz sajo wotewrita. Posdżisicho je jón sajo sawjertowała a wotwjertowała, wot 4 hodźin pak wocżinjeny wostajita. Wokoło 5 hodźin je jej jara lć było, a je chżyła ho wody napicź, pschi czimż je ho bjes wědomja zwjesta. S ropotom bźsche zyn wotucził. Sdaboscze dła njemóżeske durze wotewrieź, tehodła je wokno roskił, na dróhu klocżił a tam wokoło bludził, doniż jeho njebźchu do thorownje dowjesli. Mjes tym bźchu wobydlerjo doma macź namakali a do zíwjenja wróczili. — Knjeżerstwowy medizinalny rada dr. Kral-Budyski w zwoim dobrosdaczu rjekny so ho njeje wo duchatkorocz abo wo samolwjesiu n'ekhmanosci zednako. Wobstorjenja pak nieje khmana była, hlóstneho czina ho wostajicź. Statny rěcznik Möbel so tutemu dobrosdaczu pschisamknu, tola pschisjomni, so je wona njelkuft i wotmyślenjom zyntala, na czoż wón 10 mězazow khłostarnje z pschemknjenjom khłostania do 1 leta a 3 mězazow jastwa namietowasche. Szud pak wobstorjenju dla zyntaneho morjenja z wusmolenjom wolósanskich wobstejnoscow a po § 51,2 f 6 mězazam jastwa sasudźi.

K czejczi we Winje pschebywaczeho nemskeho zwonkowneho ministra zwobodneho knjeza z Neuratha, zwjatkowy kanzlej dr. Schuschnig pondżelu w marmorowej sali Belvedera hościnu zwjotowa. Po tym bź pschijecze, ke kotremuż bźchu zobustawy nemskeje kolonje we Winje, każ tez zastupjerjo diplomatiskeho korpsa, zastupjerjo generality a liczba wyschich statnych zastoinkow pischeproszeni. — Statny zwonkowny minister zwobodny knjes z Neurath rozrecżuje zo je statnym sekretarom dr. Guidom Schmidtom a jendżelskim wupósłanzom we Winje sir Selbyom. (Scherl Bilderdienst, M.)

nju nic to najmjeńše njesteji, ani wo tym Wedrżel njeje ničo rěkał. Haj, neje tu ani wo zběhnjenju robotnych brěmjenjow, a to je za nas burow hłowna wěc. Honda je słubił, zo z hermanka powěsće přinjese", doda skoro zrudnje, „je widźeć, zo njeje so kěžor wo burskim ludźe hišće rozsudźił."

„Što wam to do hłowy přińdże", horleše Skrańka. „Zo změje robota kónc, to wěmy hižo něšto dnjowi! A w měsće maja wo tom dobru powěsć, hdyž sym swoju holcu sej žadał, njejsu ani zyknyli. A z toho strowy rozum sleduje, zo, hdyž njejsu měšćanscy knjeża nad nami, njebudźa ani nad lěsom a nad leżownosćemi! Rohočenjo a Swanowjenjo, kotřiž běchu na hermanku, tej konstituciji tej tak rozumja."

Skrańka rěčeše z hłosom a rozmachowaše z rukomaj při tom. Přiwabi tak k sebi wšitkich Jewičanow, wot města so nawróčacych, tak zo na jene dobo tłóčeše so před Librowym kubłom šwarna crjódka ludźi.

Tonika a Skrańku rěčeć słyšawši, Jobk začuwaše, kak je wuložk noweje swobody čěmny a njewěsty tež w manifestu knjeza Michała a w rěčach Wedrżela a Brtouna. Wón bě přeco bóle khabłowacych wobmyslenjow a nadźije, kiž běchu hižo wjele njedźel jeho mysle roztorhale. Na poł pokojo samsnu dušu, wotmołwi k horliwej rěči Skrańkowej: „Bóh dał, zo by nam konstituciju přinjesła dobru wěc, potom budźemy woprawdźiće kěžorej sławu wołać a jeho wosławjeć, kaž so słuša. Ale doniž to wjeledostojny knjez w Bystrym z klětki njewozjewi, njemóžu tomu wěrić."

Lědy běše tute słowa wuprajił, wobžarowaše tež hižo, zo běše je rjekł. Wuhlada mjez črjódu, wokoło Skrańki zhromadżenej, swojej sotře z Albinku. Naboja so, zo holca, přeswědčiwši so z jeho wupraje-njom, tohorunja wěrila, zo so swoboda ze skutkom njestanje a zo Librowe kubło ženje swojich brěmjenjow njewotbudźe! Wostaji Skrańku stejo, přetłóći so k sotromaj a z postrowom: „Witajće z hermanka", podawaše Albincy ruku, hladajo při tom do jeje wobliča, kajki začišć běše na nju jeho rodmołwa ze Skrańku činiła.

Ale holcyne wobličo běše cyle měrne; jenož wo hladaštej někak mučnje. Hdyž na postrow njewo mołwi, wopraša so starosćiwje: „Je wam něšto Albinka?"

„Sym wustała", praješe holičo, „je do mě šwarny kus a puće dosć hubjene. A na torhošću běše kaž w młyńcy! Křičachu a wyskachu tam, zo běše nam wuzko."

„To snadź teje konstitucije a lisčiny dla, kiž ten duchowny Michał napisał", na poł so Libra pr šeše. „Zawěsće sće wo njej słyšała?"

„My smy sej swoje wěcy wobstorali a nakupowali", wotmołwi Malina za wšitke. „Za žónskich to ničo njeje, wšako tomu njerozumja ani mužscy, hdyž so na dróży wo to wadźa", rubny bratra. „Njebě praweho hermanka teje wulkeje hary dla, ludźi běchu kaž bjez rozuma, duž smy so tak zakomdźili — bě čežko, něšto nać. Mać budźe nas rjenje witać. Pójmoj, Maruška, tamle Terka dźe z Tonikom k našim, zawěsće na nas praji, zo bachtamy. Božemje, Albinka!

Wobě holcy khwataštej do kubła; před nim bě so wuprózdnilo. Skrańka dźěše do wsy dele, horiwje wułožujo, kajka krasna swoboda skhadźa cyle knjeństwo a wurěčujo so z Hondu, kiž njepřestawaše so smjeć khroblym nadźijam khalupnikom a swarješe na błazniweho patera Michała. Kuklowa běše njemało zbožowna, zo móžeše wo spisach manifesta, na hermanku rozdawaneho, žonam wukładowal, kiž běchu so k njej přidale; hišće pak wrótkami swojeho grunta rozpowěda jim wo Zachim a Telecskim „putnistwje", a wo tym, štož mi sotra, kotraž to město často wopytuje, wo žiwjenju tamneho njepokojneho duchowneho knjeza dowědźiła. Njemóžeše swój wukład skóńčić, přetoś w khachu ju hižo za košik, wobmasowachu jej ka a muž wuńdże njedočakliwje do předkhěže, wusłu jeje hłós.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 25. maleho rožka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hišće w bźdze dźěła! Serb a w smjertnej nuzy
Tu rolu soj, o nam a dźěćom bóda,
Hdyż pluh jow zastajiš by hdy so cuzy!

Čišnski: „Serbski hospodaŕ".

— **Ro wjedrje.** S dołhoho wjeczora žo bjes pschesahacza symnu mórski powětr k nam pschipławja. Pola Jendźelskeje nižina leži a cyłoh mórski powětr k nam zelje. Tuton miły powětr pak žo świetscha jenoż we wjeczornej połozy Němskeje wusuknje a na wjedro w naschich stronach w tu khwilu hischcze njesmjeje wjetscheho wliwa. Dale naš hischcze symny powětr na khwilu z knjesom wotjenje. Pschi wschelakej temperaturze žo we wjeczornej němskej descheluje, w ranschej połozy pak žo hischcze dźeń jesdże. Pschi morju mam žašo khětro žylne wětry wobkatej. Wo wjedrje w naschich stronach pak móžemy powiedać, jo powschitkownje hischcze swój symski ras wobchowa. — Jutrje piatk stóne 6,52 hodź, zhadża a žo 5,35 hodź. khowa Měšačk. zhadża jutrje wjeczor 7,20 hodź. a khowa žo rano 6,45 hodź. — Wczera wieczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer minus 2 a najwyschscha dnjowa temperatura 2 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer minus 3 a najnischa nózra temperatura 2 stop. symy.

— **Wukłady na wjedro za jutrischi pjatk: Hischcze pozemske symno a k kneham pokklene wjedro.**

Wulnej žo k němskej młodźinje!
Hesine městno ju swjesela a schkinja. Samolwi žo pola NS-Frauenschaft swomocerstwa.

— **Mazorentnarjam** wupłacuje žo podpjera za měsaz měrc 1937 pódźelu 1. měrca popołdnju wot 1/4 do 1/45 hodźin w šeimowni na Srodowiskej haży 10 deleka.

— **Nježenjeni psches 65 lět stari.** W nowych směrnicach šatneho finanzneho ministra w nastupanju dochodneho wochežnienia žo pokaza, jo hjelobjerjerjo, kotrí po sapisku na damkowej kharcze žu z wudowzami tabo žu dźeleni a kotrí žu 55. žiwieńskim lěte dospěli, njepłacza po stónczenym 55. žiwieńskim lěcze jako nježenjeni, ale jako ženjeni bjes dźěći, hdyż na damkowej kharcze njeje dźěćo sapisane. Tołsame płacźi za dźěłobjerjerjow, na kotrych kharcze njeje dźěćo sapisane a kotrí žu 65. žiwieńske lěto dokonjcźe, hdyż njeby z wudowami a njeby dźeleni. Njewożenjeni 65 lět stari ludźo płacźa potajkim jako wożenjeni bjes dźěći.

S **Konjez pola Porschiju.** Na hladkej dróży wotjelskeho mlichtr Kurt Herzog z Jenkez se zwoźim lohkim motorikim łokom sjejebóli. Skama bješe nohu a po šachalenju dowjelscheu jeho do Budyškeje khorownje. Njeje sta žo pschi kowarni, hdyż dróha do Boschez wotdeli a dźeł khětro spaduje.

S **Hodźija.** Kaž hižo wjazy krócź w Sserbskich Nowinach pisachmy, žu žo w Hodźiskej wokolinje někotre dny watpalile. We wschich tutych pschipadach je žo dźiwo zapalerstwo swjerschko. W nozy k pódźelu bě žo stawa złomjana saima bura Hergota w Lutnjezach wotpalila. W saimje bě nětkaž 60 zentnariow złómy swotschomanych. Potriechenu njeje sawěscźenu, tak so schkodu tam njeje. Straznischtrojo w Hodźiju, Bacźonju a Porchowje mózachu tón ras stóitnika bórzy swěscźicź. Wohna žo we wětchu Nowaka z Hornjeho Wujezda, 26 lět stareho, dotal njewożenjeneho. Nowak bě Hergotez saimu se zapalku zapalił a potom z thowankami wohnjej wotstrašowak. Cźakalche jako za nim dźěćmi. Nowak je wuslerle thorobnje pokhiteny zapalerstwu. Nopała lajacu a statnemu rěcźnikej do Budyšchina pschedoschu. Bies dwěla je też wschě druhe saimy zapalił.

S **Hodźija.** Pódźelu rano saja tudyschi stra'mischtr 61 lět stareho cźeskoslowakskeho statneho pschisłuschnika, kotrej žane wopjelno w pschi šebi njemějeche a kotryż bě w Pomjanej saimje pschenozował. Hacź je žo też hewak schcze khłostaminy cźinił, pschepywowanje pokaje. Jeho dowolenku statnemu rěcźnikej pschepodachu.

S **Radworja.** Měrny cźaš ratarskich amejnow we wschich měrach wužijo je Budyška měšna skupina wjacora němskeho powětrowego schkita w Radworju kurs za to laschke pomonuju pschewjedź. Na kursu žo laschke pomonuju z Radworja Lupoc, Lunjanke a Dubrawki. Komisa, Lutobeja, Měrkowa Woranez a Bronja wobdźěłachu. Chtóżkuli druhich zonow žo też hischcze pschischamkny, so buchu pschihódnu składnosć k wukublanju sa prěnim pomoz wužłe. Wobdźělenje běšche jara žiwe a z lubym wjeczorom sajim za pschednoschki pschihótowane. Kurs wjedźeli nawědnik knies ing. Müller kursuk pschewjedźe z pomocu běchu kn. Fischerowa, Mjenkowa a Schnabelowa z Budyschina. Na jenym wjeczoru rěcźeschе knies dr. Schnabel wo prěnjej pomozy z lěkarskeho stejnischa. Pschi praktiskich swucźowanjach, kiž wulki dźeł kursa wuczinjachu, běchu towarschojo a towarschźi němskeho cźerwjeneho kschiża pomozni. W žwoich wobdźělnikach kłowach towarsch Müller napominaschе, so by so, schtoż žu nawukłe, w pschichodnym cźašu pschi swuczowanjach hischcze skruczyło. Myšl žamoschtika dyrbi pozdźischo powschitkowna. Gmejnski skupinowy wjednik Herrmann z Khrósta-Adolfskeje Hóty namolwjeschе k sastupej do němskeho swjalka sa powětrowy schkit a dźakowaschе so žwoim hobudźělacźerjam za mnohe drobne dźěło, kiž běschе k pschewjedźenju kursa nuzne. Po stónczenym kursu wobdźělnizy pschi rjanym towarschnym wjeczoru mjes sobu wostachu.

S **Wochos.** Cźežke wobkhadne njesboże. Pódźelu sta so njedaloko naschese wsy krótko psched wodarnju cźežke awtowe njesboże. Na dróży jedźeschе cźežiny wós, kotryż chyschе motorski koleśaŕ, montér z Nistkeje, pschesćežnyc. W žamknym mokomiku pschijědźe z druhe strony wołowowy wós. Motorski koleśaŕ so wjazy wumínycz njemóžeschе a sajědźe z wulkej mozu do wołowego wosa. S pukniejnym nopom a słamanej nohu na dróży leżo wosta. Dyrbjachu jeho do thorownje dowjesć. Koleso so pschi tym dopołnje snieli.

Se **Zitawy.** W jenym žndlischcu někotsi mužoju psches 2 metraj hłuboku hrjebiu rujachu. Nahodu so jemia zsypny a 45 lět stareho hyderia Pawoła Wórmera je Zitawy sasypny. S cźežkimi sranjenjemi dyrbjachu jeho do thorownje dowjesć.

Sćěhki khrinu

kaž hłowabolenje, spročnosć, słabosć, zymica atd. a tež khrina sama, so z pomocu Klosterfrau-Melissengeist lohko přewinu. Płiće tróicy wob dźeń šalku čorneho čaja abo mjatlicźkoweho čaja, kotremuž 1 hač 1½ tźicki Klosterfrau-Melissengeist přidaće. Jara dobry k piću je też Klosterfrau-Melissengeist, horcy nanoj (no wopisanju přihotować) abo dwóicy wob dźeń Klosterfrau-Melissengeist ze syrym jejkom a nješto cokorom wuživać. Dostaniće Klosterfrau-Melissengeist w haptykach a drogowanjach w bleškach wot 95 pjenjezkow. Jenož prawy z módrej zawalku z tkomi muškami.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 27. Februar 1937: 8—½10 Uhr für die Nrn. 5251—5500.

Rohes Rindfleisch 0,5 kg 30 Pfg.,
rohes und gepökeltes Schweinefleisch 0,5 kg 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Auf Antrag des Bauern **Otto Paul Sikor** in **Maschwitz Nr. 82** wurde über seinen Betrieb in Maschwitz am 18. Februar 1937 vorm. 11 Uhr, das Entschuldungsverfahren nach § 4 des Schuldenregelungsgesetzes vom 1. Juni 1933 in Verbindung mit Artikel 10 der 8. DVO. dazu vom 20. Juni 1936 eröffnet.

Die Aufgaben der Entschuldungsstelle nimmt das Entschuldungsamt selbst wahr.

Alle Gläubiger des Betriebsinhabers, die am 18. Februar 1937 gegen ihn persönlich oder an seinen Grundstücken sicherstellte Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Entschuldungsamtes (Justizgebäude, Zimmer 331) bis zum **5. April 1937** anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlassung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinsichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge. Nach dem 8. Oktober 1934 begründete Forderungen sind nicht beteiligt, es sei denn, daß der Gläubiger die Beteiligung innerhalb der obigen Frist beantragt. (25 Ew. E. 498.)

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Sport

Němska přećiwo Československej 2 : 1 po dleršenju (0 : 0, 0 : 1, 1 : 1, 1 : 0).

Jendźelska přećiwo Wuheńskej 5 : 0 (2 : 0, 2 : 0, 1 : 0).

Pólska přećiwo Świcarskej 1 : 0 (0 : 0, 1 : 0, 0 : 0).

Kanada přećiwo Francowskej 14 : 1.

Powěsće z cyłeho swěta

Wulka woda w drohach Porhynskich městow.

S Kólna žo piša: Rhyn pschezo dale stupa. W drohach, kotrež wulka woda wohrožuje, žo w bliskoscźi bydlazy ludźo pschi warnowanskich plakatach powodźenske służby steja, kotrež žo wschudże na wohrożenych městnach pschibiwaja. Ludźo su staroscźiwi, dokelž žo dopominaju na wulke powodźenja lětom 1920 a 1926. Tehdy woda někotre metry wyšoko w domach nize leżazych krajinow stejesche. Dźensa žu masane žolte wody Rhyna jenož hischcze dlóń schéroko wot brjohoweje kromy. Réka łóždy Łodźinu wo 2 zentimetraj stupa. Na dobre šboże pak žu powěscze z hornjeho Rhyna a pobocznych rékow pschihódnische. Tam woda spaduje a też w pobocznych rékach je žo najwjetschi strach wotwobrocził. W Koblenzu, hdyż bě Rhyn po wodomérjaku na 6,50 metrow stupił, popuschczuje cźischcźi réki Mosele pomalu, kotraż jenož hischcze błabje stupa a kotraż drje je mjes tym hižo spadowacź sapoczała. Réka Saar jara šnjuje spaduje. Město Koblenz posłicza pschi němskim rózku wobras ſ wodu wobdateho města. Łódźnizy pschi rězy Mosele steja se žwojimi twarjenjemi pot metra pod wodu. Drohi pschi rězy žu tehorunja saplawjene a wschě khubje leżaze domy dyrbjachu žo wupróżnicź. Promenada pschi rězy je zgnje pócźrjena.

Réka Mosela je khoro wschudże psches brjohi stupika. Prawa dróha pschi rězy je za wobrhad sawrjena, dokelž tam woda 60 zentimetrow wyšoko steji. Na dobre šboże njeje město Trier wohrożene, dokelž žu ichkitanske nażypy žo njedawno dotwarile. Wo wultich schkodach žo piša z mjeńšich městow pschi srjedźnym Rhynu. We Nowym Wiedze steji Rhyn 50 zentimetrow wyšoko psched z cźaškom hischcze sawrjenymi wrotami schkitazeje murje. W Bacharachu a Boppardu a druhich městaczkach wobdawa woda domy wulinywschi žo we khubjich położenjach do pinzow. Kupjele w Ssydmihorach maja pod wulkej wodu cźežko cźerpjecź. W Honeflu, Linzu, Remagenu a Oberwinterju žu hona dalako a schéroko zatopkawjene. Nasymste wuživny žu tu snicźene. Mjchi Delnim Rhynu žu žo wulke haczenja jara spomożne wupokakale, kotrež torhazej krjo wobaraju. W Duisburgu je pschistaw z dźěła powodźeny.

Dla wulkeje wody dyrbjesche ko pschi rězy Mohanu dróha z Aschaffenburga do Miltenberga sawrěci, tehorunja dróha z Lohra do Markiheidenfelda. Tuzej dróży jej sdźela hacź do 70 zentimetra pod wodu. W Rybewej hafn w Aschaffenburgu dyrbjachu žo wczera rano wschelake domy wupróżnicź. Po rězy Mohanu pschero hischcze wulke dźěłby twarskeho drjewa pluwaja. Lježi žo ſ tym, so je žo nětkaž 120 000 kóznych metrow drjewa wotpławiło.

*

140 000 do dźěłoweje służby sluschazych žo wrócźi.

Do dźěłoweje służby w symskim połlcze słuschazych žo 24. měrca 140 000 ludźi tón ras puschcźi. Jich sariadowanje do hospodarstwa pschi dźensnischim niedostatku dźěłowych mozow wulkich cźežow wjazy nieczini. Dokelž maja tucźi ludźo nasymu ſ wietscheho dźěła woiersku służbu wukonicź, su jenoż na krótki cźaš za dźěła w hospodarstwu k ruce. Najwjetschi dźěł puschczenych wrócźi žo sa tutón cźaš do zwojeho dotalneho powołanja. Druši žo sahuja, hdyż je niedostatk dźěłowych mozow, wobkedźe w ratarstwie.

Hospodarski rozhlad

Schwörik, 25. februara 1937.

Wěcerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,046
1 jendźelski punt	12,165	100 čěskosł. krónow	8,656
100 swajc. frankow	56,72	100 franc. frankow	11,575

Barlinska burza, 24. februara. Po wotsewjenju sa burzu niz zyle wocźakowaneho wupokojenja nowe statneje pozjeonki njemóżeschе wobkhod na aktijowych wikach wjetschich rosmérow nabyez, dokelž krédyt, kotrez bychu hewak žwobodne byle za aktijowe wiki, dyrbja žo sa wupiśanje za tutu nowu emisiju wrócźa dźerzecź. Hdyż pak žo na to dźiwa, so běchu wobrotu w pozledním cźasu bjes teho hižo jara błabe, njemóże wo žylnischim wliwje tuteje noweje pozjeonki na burzu rěcźe byez. Sakładna tendenza běšche dale pschecźelna. Pschemeńenja i proj. njepschekrocźachu. Na rentowych wikach běchu žłabschi kursy žłyschcźez.

Barlinske žitne wulkowiki. Žylkowe położenja na Barlinskich wulkowikach je žo ldy pschemeńiło. Wobkhod njesamó žo dźiwało na žłaby dowos możiwicź, wosebje dokelž žo poschicźenka ratarstwa dale skoro jenoż na waagonowe dodacźa wobmjesujeja. Sajim mjnowu je kaž hacź dotal wuriadnje wuli, pschi cźimž žo powschitkownje pschejza najbóle pyta. Też za pschecźelne muki maja wołsebity sajim. Tola też rźane muki ma'a jara žiwy wobkhod. Nizowisse žita su w Barlinje ldy dostacź tak so žo potrjeba niehodźeschе spokojicź. Industrialne jecźmjenje žo też w krénich zaskoczach lohaz wotbuchu.

Wczera płacźesche w Barlinje zentnar

p cźeńcy W 8: 10,10 hr., W 9: 10,15 hr., — rožź N 8: 8,30 hr., N 11: 8,45 hr., — jecźmjenja G 7: 8,45 hr., G 9: 8,70 hr. — owsa N 10: 7,85 hr., N 13: 8,30 hr.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe symjo na tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacźizny po złotej hriwnje.

	24. 2.	23. 2.		24. 2.	23. 2.
pšenca	212,0	212,0	symy	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
ječmień now.	—	—	módre hnjiny	16,0-17,0	16,0-17,0
ječmień, nal.	—	—	žolte hnjiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradelli	—	—
hukarica	—	—	rans. wosusk		
pšeńc. muka	27,50	27,50	lany wosusk	16,38	16,38
rźana muka	22,25	22,25	such. trubanc.	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruški	—	—
rźane „	10,10	10,10	syna, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rźana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płacźizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płacźizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płacźizna za ječmień za wuplodźerja 7: 169.0 9: 174.0
Płacźizna za wows za wuplodźerja 10: 157.0 13: 166.0

Wiki na zyblowych hadźenkow w Drježdźanach.

Létusche wiki zyblowych hadźenkow, kotrez maja ža zyku Srjedźnu Němsku wulki wuznam, mějachu lětha hischcze wjazy poschicźenjow hacź loni. Wschě wulkocze rozcźinjo ſ malymi kaž hrohowe zornjatko wulkimi hacź k worjech wultim zyblam běchu zastupjene. Njedźiwajo nischi płacźiznow njemóżachu žo wschě poschicźenja dospołne wupschedacź.

Hłowny redaktor Marko Smoler. Zamolwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Dučmanš za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoler; za nawěstki Pawoł Krječmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoler. Čišć: J. Cyž, dr. jur., w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1829. — Tu khwilu tarifna lisćina čo. 6 płaći.

Nješboże pśichi śněžowej wjeźicy.

S **Drježdźan.** Wutoru popołdnju sakhadźeśe nad Drježdźanami a wokolinu mózny śněžowon mjeczeć. We Pśikławśim parku stama žo pod śněžnym khójna. Padazy śichtom srani śiśoch ludźi, kotśiž runje pod śichtomom nimo dźěchu. Glětny hólczej žo tak cźežko srani, so dyrbjachu jeho do therownje dowjeść.

Se śpěśnika padnył.

Niedaloko dwórnišćeja Woltorja na cźarje mjes Brunšwiskom Hannoverom w nozy k wutorje na kolijach něhdźe 60 lět staru žonu morwu leżo namakachu. Bě se śpěśnika, kotryž Brunšwig 1,37 hodź. wopušćił, padła. Po detailnych pśeśpytowanjach jedna žo wo žonu, kotraž ſ Rieśy pokhadźa a kotraž do Westfalskeje puśowaśe. Naśćerje chcźe žona wustupiś, pśichi tym pak bě burje śmuśiłoſchi ſ cźaha padła.

Hady wohrožuja město.

Dołhotrajaca śuchota we wśěch dźělach Argentinskeje ma zyle njewśěchnu cźiwilu jako śćěhwk. Hady žu śuche lěźy wopušćiśile a puczuja ſ wulkimi cźěrjódami do wośrjódnjenych dźělow kraja. S Clorinda žo pišu, so je město wulka hromada hadow nadpadła, mjes nimi žu nekotre jara jedoite hady. Pśichi śniczenju hadowego hněźda namakachu 92 młodych hadow. Wobydlerstwo žo tuteje cźwile jara boji.

Pśilopk

* **Skopy žu žiwnisce hacź lětario.** Provinzy kanadiskich prerijow (tučnicnicźow) žu je žakoźnej skopcźkazej cźiwilu wobrośene. 210 000 tośnych kilometrow žu w straśe, so je śtocki doćišta wuźeru. Kak mózne tute skopcźkaze roje žu, wukhadźa ſ powěśće se Ssewierneho Dakota (w Ameriki), hdźež dyrbjeśe lětaś, kiž žo do tajśeho roja dosta, žo ſ semi puśeśiś a pśiśiśaś.

* **Na dešwanym wośu k rownu wjeźi.** W nižosakśej amerikanišce Grok-Hänślingen wumrě bur Hendrich Dettmar, kiž běśe jako dobry ratař daloko a śěrokko znaty. Po šarowańśi kwiatocźnosći we wulkej burśkej jitwi stajiśu kaśnći ſ jeho cźěknymi powostankami na deśwanym wośu. Po starym wašnju w nižosakśich krajinach wjeźe žo bur ſe šamžnym wośom na kěrchow, ſ kotrymž kwoźe rólne płody domoj wožeśe. — Tuto waśnje pak žo hdźeś teź hišće poła nas nakožuje, kaž je to sa cźaš naśich prawótzow bźo.

Posledńe politiske powěśće

Wjednik w Nürnbergu postrěla.

Do Minichowa puczuło wjednik grjedu město stronitych sjěźdow, Nürnberg, wopyta. Najprjedy źedźi pod wjednistwom župneho nawjednika Sreichera nowonatwarjenu frankiśi župny dom wobhlada. Potom žo wjednik na krajinu stronitych sjěźdow poda a žo tam w pśichtomnosći architekta profesora Speera wo pokročenju twarow na krajinje stronitych sjěźdow pśeheźwdcźi.

Statne mjesy na cźěstožiwarskej stronje žo wožeśe wusběhnu.

So bu žo temu sadźěwało, so we wokolinje zuse wośoby statne mjesy njebnchu ſ njeśedźiwosće pśeśtupiłe, dokelž mjesy njeśěźiwajo wśelakich měśnikow, stokpow atd. njeźu pśiźežo śpśinacź, wožeśe niz, hdyž je krajina do śněha šawalena, je sakiśi minister śnutskowych naležnosćow pśikazał, so maja žo na najwažnišich puczach pśeś mjesy wjedźajucych, pśichi kotrychž žo pažowe a złowne pśehladanje njepśeśewjedźe, namjeśne cafliczki staźiś.

Mošwa je sakas dobrowólnikow wudała.

Kaž telegrafowarnja „Taś" powe, je rada ludowych kommiśarow Sśowjetiskeje unije ſ wukazom sakazała, dobrowólnikam do Schpaniśkeje puczowacź. Trěbne pśeśwjedźenśke postajenja žu žo tehorunja wudałe.

Rozbuchnjenje w belgiśkim wojeśkim lěhwje.

W Brassćhaetśkim wojeśkim lěhwje pola Antwerpena žu źrjedu rano ſ dotal njeznateje pśicźiny nekotre granaty rozbuchle. Pśichi tym žo žydom offiźěrow mori a dwanaceje žo hdźeś cźežko a hdźeś lóžo srani.

Budyske stawniske powěśće

Sźrjedu 24. februara 1937.

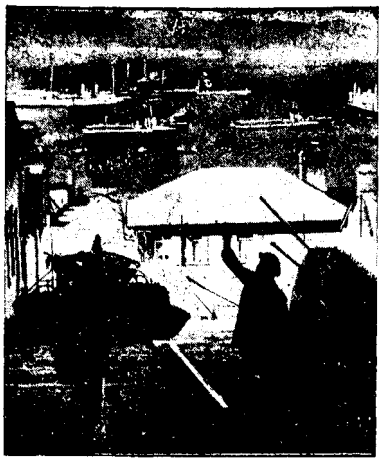
Narodźiła je žo: 23. 2. Jurjej Bjebrichej Kruschwizu, pśechupśikemu pomocnikej, dźowka.

Wumrěli žu: 22. 2. Marja Theresa Fusteg, lězna dźěłaćerka ſe Sdźerje, 38 lět. — 23. 2. Gustav Adolf Pjetasch, privatnik, 85 lět. — 24. 2. Marja Sidonija ſwud. Rökflerowa rodź. Oswaldeg, privata, 77 lět.

Pśichipowědźiłoj staj žo: 24. 2. Richard Herbert Wendler, ſeblaŕ, a Hildegarda Hilžbjeta Rychtegej, pśechodawaćka, wobaj w Budyšinje.

Swěrowakoj staj žo: 24. 2. Viktor Helmuth Kießling, ratař w Delnim Königshajnje, a Katharina Dorotheja dźěł. Starkowa rodź. Biesoldeg, bjes powołanja, w Budyšinje.

Kak ji to jeno praju? Lěkaŕ: „Sćo tola zyle strowy, cźežpicze jenož na naibatosćǐ" — Bojaśny muź: „Njemójecze mi toźame łacźańśki wospjetowacź, knjes medizinalny radźiceljelo, potom móžu to teź ſwojej žonje rjeź."

Dojednanje w schpaniśkim wubjerku.

W praśchenju pśechewjedźenja namótśeje kontrolle móža chu žo w sašadnych bypkach w podwubjerku Londońskeho wubjerka sa njemélčenje žo do schpaniśkich naležnosćow w. dojednacź. Po tutym kontrollowańskim planu je žo wókom pśicźeptowańśich stazijow postajiło, hdźež maja pśicźeptowarjo sastojnjow sa Schpaniśku postajene tódźe pruhowacź. Naśich wobtras pośtiźuje nam rjany napohl ad na Gibraltarśti pśichstaw. (Assoziated, Nreš. M.)

Ze Serbow

S **Khrośćiz.** Póndźelu wjeczor wotmě śtót pla ze družśitwo pola Völkleź ſwoju generalnu ſchroma kotraž bě wot ſobuśtawow dołcź derje wopytana. ſyda M. Schram pozdźakowanje wotewrì a pśicźitka porjad. Lětna rosprawa ſo thwalobnje pśihja. ſyda ſo wołośenje wuprajì. Mětjeśelaj bytow bu śtótny lěkaŕ Schołta a hur Brěśan podaśhtaj tohorunj ſwoje rosprawy. W saźdźenym lěće ſo 175 ſkumow pśihpuśchcźi. Wólby wuwołachu, dokelž ſo pśichedźyda družśitwa po wuśtawach śtótnjahowańskeho hamta wo tuteho postaja, a ſebi potom ſwojich ſobudźěłaciertow powoła. Po dalśich wuradźowanjach družśitwa śtónźi pśichedźyda hłownu ſhromadźiznu.

Narodny powěśtnik.

Domowina wozjewja: Hłowna zhromadźizna Domowiny budźe njedźelu 7. nalětnika 1937 pop. 1 hodź. w Serbskim domje w Budyšinje. — Porjad 1. Rozprawy. 2. Přednošk: P. Nedo, Tři lěta Domowinskeho dźěła. Nazhonjenja a myslički. 3. Wólby předsydstwa Domowiny. 4. Wustawki Domowiny. 5. Namjety a wšelčizny. — Na zhromadźiznu wo dźěła so wšitcy starostojo ze swojimi dowěrnikami. Dla ważnosće porjada wočakujemy nimo toho wulku sylu našich sobustawow z blizka a daloka.

Podp. P. Nedo,
starosta Domowiny.

Mnišonc. Domowinski wotrjad „Łužica" změje nje dźelu 28. małeho rožka t. l. wječor w 19 hodź swoju měšačnu zhromadźiznu w Teichertec hoscźencu. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Ho sćo su lubje witani. Starosta.

Drježdźany. Sobotu 27. małeho rožka zhromadźi so wšitcy z „Cornoboha", „Jednoty" a „Hromadźizna" w Elisenhofje na rožku Elizyneje a Hamorske je dróhi k rozrěźowanju dla rosprawy za Domowinu. Wšitkich zajimcow wutrobnje přeprošuje

Za zeleny štwórtk

drasty a štrykow. wobleki za dźěći we wulkim wubjerku

Schaaf

Namołwjenje

na zapodaće hišće njepředpołożenych Łužiskich zastawnych a kreditnych listow stareje měny.

Na zakładze sakskeho wukaza wo nahódnoćenju zastawnych listow a druhich dołżnych wupisow zawnoprawnych zemskich kreditnych wustawow z dnja 26. februara 1926 po słowach sakskeho wukaza z dnja 28. februara 1931 žadamy wobsedźeri hišće njepředpołożenych, na papjerjane hriwny (staru měnu) wustajenych zastawnych listow a kreditnych listow, zo bychu tute k nahódnoćenju pola nas zapodali.

Zastawne a kreditne listy, kotrež maja so nahódnoćić, kotrež pak so do 1. januara 1938 njepředpołoža, so na nahódnoćenju njewobdźěla.

W Budyšinje, 20. februara 1937.

Krajnostawska banka
němdušeho sakskeho Hornjołužiskeho markhrabinstwa.

Kóždu knihu
wobstara hnydom
Serbska knihafnja w Budyšinje

Tunje šokolady a praliny
znate dobre kajkosće!

Wocźerstwjeńske kuski
125 g 13 pj.
Kremowe kuski
125 g 14 pj.
Ludowe měšeńe
125 g 15 pj.
Bayerski słód
125 g 15 pj.
Kaśelowe měšenje
125 g 15 pj.
Čornuch. hłójčki ze šokol.
125 g 18 pj.
Figowe praliski
125 g 18 pj.
Likérowe słódne buny
125 g 20 pj.
Pjelnjene a posypane šokoladowe placki
125 g 19 pj.

Schlager pjećw. měšenje
125 g 13 pj.

Pralinowe měšenje
125 g 20 pj.
Cajowe pjećwo
125 g 15 pj.
Półnomlóčna šokolada
100-g-tafla 22 pj.
Moka-šokolada
100-g-tafla 25 pj.
Półnomlóčna worjechowa šokolada
100-g-tafla 25 pj.

Schokoladen-Deblitz
Fabriska předawarnja
na Hłownym torhošću 9

Železne hornery

2	4	5 litr
1,40	1,65	1,85

Železne pónoje

2	3	4
1,25	1,65	2,10

SIEGEL w Budyšinje / na Zadnjej Bohatej hasy 15 / blizko Butrow. wikow

MEBLE
a półstrowane twory do
poruča po najnišich płaćiznach
Handrij Strympa
w Budyšinje na Rožowej hasy 15
Nym Serb!

Khamor polny šatow
to je radosć kóždeje ho spozyl Je-li pak so něšto narunać dyrbi, kupujcie to pśihódnje a płaćiny hódno pola firmy

Bohemska Kosť
Budyšin u Serbske hrjebje 3

Serbske a němske
SPĚWAŔSKE

jednoreho a teź najlěpšeho wuwjedźenja dostanjeśe stajnje we

Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Poručam k póstnym dnjam

čerstwy lany woli a marinowane jerje, tohorunja krupy do kołbasow a korjeniny. — Teź mam za powětrowe zwučowanje ćěmnu papjeru na składze

Schmidtec pjekaŕnja w Nowej Wjesce
pola Worklec

Čitarjo

wostańće Serbskim Nowinam swěrni, teź hdyž so nałětne dźěła započnu. Při mnohosći wšědnych nowych předpisow a wukazow njemóže žadyn dom bjez dźenika być.

Přez 1000 litrow
potonoweho wina
wurjadne we słodze, mam k wuwołowanju připrawjenych.
Litr 0,90 (złoty) 1,10 bźo)
Proša wotewrjmócesebi hišće dźensa pruhu.
Otto Schmater Mołtk. hasa 7 Telefon 5411

Sofy, matracy a druhe
kupjeśo pola firmy
P. Rubel w Budyšinje / Mušak. dróha 1 Rěču serbsce!

Oskar Brückner w Kamjencu
wobhlbod rěźi Budyšinje a Wróćhorskeje dróhi
Wotriadny wobkhod časnikow, złotych a slébornych twornic

Konjace gra
wšěch družin, wuzdy, wo khomoty, nakhribjetne pasy, pasy, hłowojcy, grat do wozow, postronki, sšł, kabrioletowe kluśowe pasy, widliłowe rjeme nje atd., wšo derje adźerje stajnje we wulkim wubjer
předawa tunjo
Emil Schmidt, Radeberg
Pirnaer Strasse 89

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. jednotliwe ło. płaći 10 pj. Nakładr Marko Smoler; Čišć: J. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjezkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 48 | Budyšin — Pjatk 26. februara 1937 — Bautzen | Lětnik 96

Španiscy čerwjeni su znowa wulku škodu poćerpili

W hrjedowšej rozprawje nazionalneho wójska so spjeluje, so su bolschewikojo na froncze w Asturiji stejišcza nazionalnych wojakow pola Otera, Traspelarra, a Mojona nadběhali. Nazionalni pak nadběhi wotpokazachu. Bolschewikojo žylnje schladowachu. Nazionalnym wojakam tež wjele wójnskeje potrjeby do rukow padje.

Tež pola San Tirsa bolschewikojo nadběh na nazionalne wójsko spytachu. Tola tež tu jich nazionalni wojacy krwawnje wotstokachu.

Połodnišche wójsko tež w rožlednich dnjach Nevadske hory wot cjerwjenych cjišcje, naczini njepschecjelej wjele schkody a doby wjele wójnskeje potrjeby. W połodnischej Schpanistej liczba cjerwjenych pschibéra, kotryž z nazionalnym wojakam pschedu.

10000 morwych před Madridom

Se schpanischeho nazionalneho hłowneho kwartéra w Salamanzy so sdźeluje, so su bolschewikojo na froncze pšched Madridom pschi poślednich wojowanjach pšches 10 000 muž shubili. Nazionalni wojacy tež nadběh cjerwjenych a Elkorial krwawnje wotrashychu a jim pschez 120 kanonow, 150 tankow a žydom panzerowanych wozow wotewzachu. Pschi posledn. cju, reku Jaramu pschetrocjicz, cjerwjeni nědźe 200 morwych shrabichu.

S Oviedo so powě, so chce nazionalny hłowny kwartěr wójnišku ekipedyziju k podpjeranju sakitarjow tuteho města pósłacz. Bolschewikojo su tam wjele porackow poczerpili, so rozmysle jich nadběhow bóle a bóle wotewěra.

We wobšyrnym dolinu Monte Pringarrona polu Madrida nad rěku Tajumu je dramatiska bitwa nastała. Na wobémaj stronomaj so wschitke mozy, kiž móża so někak wobdźicz, do wojowanja cjelu.

Wulki nadběh španiskich nacionalnych wojakow na aragonskej fronče

S Barcelony je so do Lisabona powěło, so su wojacy tatalanskeje bolschewikiskeje milizy dyrbjeli pschi nowej offensiwje nazionalnych wojakow mjes Sararossu a Teruelom zajacz. Bolschewikojo dyrbjachu swoju frontu wjacy hacz 40 kilometrow wróczo wjacz. Schpanišzy nazionalni wojacy su městacžo Ottrillas wobhadźili a su so tam do wobtwjerdzenych stejišcznjow podali. Tam su jenoz hischcje 20 kilometrow wot brjoha Sdrjedźosemskeho morja shaleni.

Pschcje so powě, so su bolschewikojo w Barcelonje z dźelacerjow dźěłarjow, kiž su za žiwjenje ważne, nowe militske batailony sestajeli. Bolschewikojo so boja, so schpanišzy nazionalni woazy w blišcych dnjach dale postupuja.

Mostwa pschejo blischcje brónje do Schpanskeje sczele.

W dnjach wot 16. hacz do 23. februara su 12 sowjetskich z 2 parnikaj schpanischich bolschewikow, po puczu z Czornoho morja do Barcelony Dardanelle pschejsče. W tym samym czasu je so 10 sowjetskich parnikow je Schpanskeje wróczilo, so tuchi so z nowej wójnskej potrjebu za Schpanišzu nakładu.

Jrišti sakas dobrowólnikow so pschijal.

Jrišti žejm je wo zakonjomaj wo wożenju dobrowólnikow a wójnskeje potrjeby do Schpanskeje dowuradźił a zakonjej je 77 hłožami pschecjiwo 56 hłožam pschihłosował.

Doriot pschecjiwo kommunismej w Franzowskej.

Sakožeř a pschedsyda franzowskeje ludoweje strony a měšcjerzanoſta Parizkeho pschedměsta St. Denis, Doriot, je hrjedu wjecjor wo kommunismje w Franzowskej a Schpanskej rěcjał. Kommunistow w Franzowskej je wuzamne wójsko wjetrował, kiž je žebi na franzowskej semi swoje lóžwo pschipraviło. Wo Stalinje Doriot praji, so w Sowjetskej Rusłej njeje zjednoczenje socialistiskich a kommunistiskich pschipravam sadźewało. Franzowskich kommunistow Doriot niewólnikow wojnamjenjeiche, kotryž pod rosskim Moskwy stoja. Sowjetska politika w Schpanskej pak je skandal. Mojstwa chze tam wójnu, so by jej w rańcjich stronach wobaraka. Kommunistiska strona w Franzowskej je so jamo hižo sjawnje k wójnje wusnała. Doriot wschitkich Franzowsow namołwjesche, so bychu so k wojowanu pschecjiwo sahubnemu kommunistowej sjednoczili.

Krwawne stralkowe njeměry we Wuhelskej

Psched jenym schachtom podkopkow Dunajskeho parnołóžowego towarstwa w Pjecjikostelcu (Fünfkirchen) so hrjedu popołdnju nětkle 300 hacz 400 wołožobow shromadźi. W tutych podkopkach dźěl hórnikow wot pónđźele pod jemju strajkuje. Shromadźeni chcychu do města cjahnycz a tam demostraciju wotměcz. Duzy do města setkachu pjecz žandarmow. Tuczi žadachu, so by so cjrjoba roseschła. Demonstrantojo pak na namołwjenje žandarmow njedźiwachu, ale so z kijemi a kamjenjemi do nich dachu. Žandarmojo na to trójcy k warnowanju wutrélichu. Cjrjoba pak wosta spjecziwa a žandarmow nadpadowasche. Tuczi na to schtyri kulki wutrélichu, jeneho muża sasrélichu a schtyrjoch demonstrantow cjeżko ranichu. Se franjenych je wjecjor hischcze jedyn wumrěł. W měsece pak wschudże měr a porjad kniežitaj.

Ribbentrop na Lipščanskich wulkowikach poręči

Kaž kóżde lěto tak tej lětka pschi Lipscjanskich nałetnich wulkowikach kommišija za hospodarsku politiku nazionalsocialistiskeje strony wulku manifestaziju z hesłom: „Wola k zwětowemu wikowarstwu" wotmeje. Nječjej budźetaj pósłanz SS-skupinowy wjednik z Ribbentrop a nawjednik kommišije za hospodarsku politiku němsko-statny hamtski nawjednik Bjarnat Köhler. Manifestazija so 1. měrza wjecjor 1/28 hodźin w Albertskej halli Krystalowskeho palasta w Lipsku wotmeje.

Němska kolonialna khorhoj so wróćiła

Sir Cloud Hollis je hrjedu wjecjor pósłanjej z Ribbentroppej w městnosczach němskeho pósłanstwa khorhoj wróćił, kotraž je hacz do lěta 1916 na knjeżerstwowym twarjenju w Tansy (w Němskej krótkoranskej Afrizy) smahowała. Khorhoj běsche 1916 do rukow podoficzera južnoafrikanskeho wójska pschischła. Tutón ju posdźischo Cloudej Hollisej pschepoda. Pósłanz z Ribbentropp khorhoj pschija a srej Cloudej Hollisej dźak němskeho knjeżerstwa wupraji. Jendźelsko-němske towarstwo běsche žwjatocznosć namjetowało. President towarstwa lord Mound Temple běsche tohorunja pschitomny.

Neurathowe puczowanje do Wina běsche wutspěsne.

Na pschihłusnych městnosczach němskeho hłowneho města so pschebywanje němskeho žwonkowneho ministra z Neuratha we Winje jako połny wuspěch pohódnoscja. Wschitko, schtoż su wot tuteho puczowanja wocakowali, je so dopołnilo.

Neurath je wjednikej rosprawjał.

Němski žwonkowny minister žwobodny knjes z Neurath je so je žiwojej mandźelskej schtwórtk rano z Wina do Barlina wrócił. Sdrjedu je wón w Mnichowje wjednikej a němskemu kanzlerej wo žwojim puczowanju rosprawjał.

Poměry pólskich Němcow k pólskemu statej

Senator Wiesner krajny wjednik młodoněmskeje strony w Pólskej Hornjej Schlesyskej, w Pósnanskej a Pomorju je w Pósnanskej wulku shromadźiznu Němcow nawjedował, na kotrejž so pšches 10 000 pschisłuschnikow tuteje strony wobdźěli. Senator Wiesner pschi tym tute programatiske thezy pschednješe: 1) Pschisnawam so k sahadze, so je pólski narod je statnym narodom a so ma jam prawo, zebi tutón stat sarjadowcz po žwojich žiwjenskich potrěbnosczach. 2) Pschisnawamy so k tomu, so nasche narodne žiwjenje może so sarjadowacz jenicžzy po němskich sahadach a po naschim žwětowem nahladze. 3) Jako czestni a sprawni statni pschisłuschnizy chcemy se wšemi mozmi žobu skutkowacz na wutworjenju stata. 4) Wusdźěhujemy, so smy runje tak žwérni stacjenjo, kaž žwérne dźěle žwojeho naroda, schtoż so nawšem sjednoczicz hodźi. haj schtoż je tu žamo trébne. 5) We žwojim dźěle stejimy na pódze sakonja. Ssmy dospolnje njewotwisni wot wschich faktorow, kotrejž žwonka tutoho stata steja a chcemy žwoje žiwjenje sarjadowacz jenicžzy po możnosczach, kotrejž tutón stat dawa. 6) Jako wukrajni Němzy wobhladujemy so jako bratrja znjeho němskeho luda. Dawamy statej, schtoż statej skuscha, chcemy jón podpjeracz na wschich polach dźěła, dalokoż nam to budźe smóžnjene. Tola swoje najdrohotnische kubło, žwoju němsku narodosć, njemóžemy wot so cžišnycz. Tute sahadze su z wuraslom politiskeho myslenja znjeho němskeho wobydlerstwa w Pólskej.

Sowjetska Ruska je 10 Němcow wupokazała

Ssowjetski žwonkowny kommišariat je schtwórtk němskemu pósłanstwu w Moskwje hamtsky dźěl, so je so 10 Němzam, kiž hižo mězachu dołho w jatbie pschebywachu, w administrativnym žudniskim jednanju k wupokazanju se Ssowjetskeje unije sahadźiło. Dotal so njeje zane pschicžiny za wupokazanje wotžewile.

Potrjecheni 10 Němcow su: inżener Franz Melchior, klótny wikowar Wilhelm Pfeiffer, inżener Arthur Thilo, schofer Ota Goldschmidt, dźełarski mischtr Eugen Klein, dźełarski mischtr Ota Fischle, studentka Tatjana Bärwaldez, inżener Pawol Bärwald (nan Tatjanje), technikar Emil Larisch a lithograf Ota Walther.

S wupokazanjom su Němzy žwoju žwobodu sazo dostali, ale žu sahad žwoje eksistenzy žhubili. Wupokazanje w administrativnym jednanju je ekstanje, kiž so na sawinowanje sahoje, kotrejž pak bowjetske wyschnoscze dotal njeżu dopokakale. Dokelž su w poslednich mězazach 43 Němcow w Ssowjetskej unije saleli, pschejo hischcze 33 sajatych wostanje. Niedźiwajcz mnohich sakrocženjow němskeho pósłanstwa je so jemu dotal kóżde wuzaknjenje zapowědło. Wocakuje so, so so tez wo jich dóscze bórzy k jaznosczi dóńdże.

Štó wobdźěli so na krónowanskich swjatocznosćach w Londonje

Jendźelske knjeżerstwo je hižo wjele pschihotowanjow z zuzych krajow dostało, kotrejž so pschi krónowanskich swjatocznosczach wobdźěla. Tak na pschikład budźe zastupowacz Belgiju: wjerch Flandriskeje, bratr belgiskeho krala, Bolhariju: wjerch Pschekłav, bratr bolharskeho krala, Cžekoslowakiju: ministerski pschedsyda dr. Hodża, Dansku: danski nastupnik trona, estonsku: general Lajdoner, Griechiju: nastupnik trona, Lotyschsku: minister žwonkownych nałeżnosczow Munters, Litwu: minister žwonkownych nałeżnosczow Loserajtis, Hollandsku: wjerchowna Juliana a wjerch Bjarnat, Norwegsku: nastupnik trona a jeho mandźelska, Ssowjetsku Rusku: kommisar Litwinow, Schwedsku: nastupnik trona a jeho mandźelska, Turkowsku: ministerski pschedsyda Ismet Inonu, Juhoslowjansku: pryncregent Pawol z wjerchowsku Olgu, Sjednoczene staty w Ameriky: wupósłanz w Barlinje, Gerard. Mies pschesrocženymi na krónowanisku žwrjacženosczej je tej pschedawschi kžor Abessynskeje Haile Selassije. Tuto pschesrocženje je w italskich kruhach wulke snjesepokojenje sbudźiło.

Italska so dla negusa na Jendźelsku hněwa

S Roma so pische, so je powěsć, wo kotrejž jendźelski statny podsekretar Cranborne w delnim žcjmje rjekł, so je Jendźelska „abessynske knjeżerstwo", z druhimi hłowami hnywschcho negusa Hailu Sellassie, k wobdźelenju na žwjatocznosczach pschi krónowanju jendźelskeho krala pschepschorhła, w Romje rosumliwe roshorjenje sbudźiła. Wosciwjenje, so jendźelske knjeżerstwo wobžhnadnjenje Abelwulkeje hischcze njeje pschipósłało a so je pschepro-

ſchenje tchodla formalnje w porjadku, w Romje jako ptaczíwe niewobhladuja. Tam pat ſa to hižo ceopominaju, hacj dyrbi ſo italiſka kralowſka ſwójba nětko hiſchcze pichi krónowanju dacj ſaſtupowacj. Tež hiſchcze njeje wěſte, hacj ſo ſtatny ſchef Muſſolini roſhudźi, italiſke ſaſtupjeſtwo do Londona pósłacj.

Naihlubiſcha wichtčina njedoroſunjenja mjes Italſkej a Jendźelſkej je wěſo nowy plan jendźelſkeho wobrónjenja. Romſke nowiny „Giornale d' Italia" a „Poce d' Italia" pſchecźiwo waſchnju pišaju, kak Jendźelſka ſwoje hobrike wobrónjenje wuſprawnicj poſa. Hiſchcze jenje w ſtawiſnach paſifiſtiſkich demokratijow a woſebje Jendźelſkeje ſo wola k wobrónjenju njeje tak brutalnje pokaſowała. So chze Jendźelſka wobrónjena bnyć, je jeje dobre prawo. Wopaki pat pjecźa je, ſpěchnoſcź a měru bróńenja ſ wohrożenjom wuſprawnacj chcyć, kiž ma ſo w bliſkim czaſu woczakacj. Runje tak njeje wěrne podobne, ſo dyrbi Jendźelſka k ſakitanju Swjatſka ludow abo demokratiſje, kotruž pjecźa faſchismus wohrožuje, bróniċ. Wojowanje faſchiſtiſkich narodow pſchecźiwo kommunismej je wojowanje wobaranka, nikakſakkuli demokratija może ho jenoż potom tſechena cjuċ, hdyż ſo ſtama ſ kommunismom naſadźiwje. Demokratije ju ſo na cźiko bróńenja ſtajile; wone ſu lamolwite, hdyż ſo Europa do wſchelakich lěhwow roſchcźepi.

*

S Londona ſo k tomu hiſchcze piſche, ſo jendźelſke nowiny pſcheproſchenje hnwiſcheho negusa jenoż jako formalny akt wobhladuja. Nimo toho woczakuja, ſo bynſchi negus ſcźeſća wobſobinſky do Londona pſchidźe. Món drje je dał ſdźělicź, ſo pſcheproſchenje pſchijima, dokelž pak wobſobinſky niemóže pſchiſcź, póſcźele ſaſtupjerja. Haile Sellaſſie w Londonje też nětſke hiſchcze ſaſtupjeſtwo wudźerżuje, kiž ſo wupóſłanſtwo Abeſynſkeje mjenuje. Tuto ſaſtupjeſtwo je jendźelſkim měſtnoſcam pichipraſenje hnwiſcheho negusa pſchepodało.

Jendźelſke nowiny tohorunja pſcheproſchenje Haile Sellaſſija krtiſuja. Pſchede wſchěm maju ſa to, ſo nětko Italſka ſwoje pſchilubjenje wobdźělenja pichi krónowanſkich ſwjatoczńoſcach wróco wośmje. Londonſke nowiny „Daily Mail" krjedu hižo piſaju, ſo italſki kral a ethiopſki kěžor do Londona njepſchińdźe, dokelž ſo wot njeho njemóże ſadacj, ſo ſo tam ſe ſaſtupjerjom pſcheda-wſcheho negusa ſetka. Dla krtiſowanja jendźelſkich nowin je ſo ſ jendźelſkeje ſtrony hamtſky wotſtawiło, ſo je jendźelſke ſadźerjenje korketne. Wſchelake Londonſke nowiny widźa hižo ſa jendźelſko-italſke ſrěcźenje dla Sa-ſo morja nowu njewěſtoſcź naſtawacj.

Jendźelſka ſo Zwjazka ludow dźerži

Pichi ſrjedźowjeſej roſmołwje wo ſwonkownej politiſy w jendźelſkim hornim ſjemje jako poſłedni ſtatny ſekretar w ſwonkownym miniſterſtwe lord Plymouth rěcźeſche a ſwonkowneho miniſtra Edena a jendźelſku politiku wobrónjenja ſakitowaſche. Wón praji, ſo Jendźelſka njebróni ſo by někoho nadpadła, ale ſo ſo ſ wobrónjenjom ſaſtara, kiž jeje ſamołwitoſcźi w Europie wotpowěduje. Jendźelſka je winowata bróniċ, niż jenoż ſo by ſwoje mórſke briohi a druhe dźěle ſwjetoweho ſwjetowa ſakitała, ale ſo by też ſwoje winowatowcźe dopjelniła, kiž ſ kollektiwnym ſyſtemom ſwiſuja. Saſtupjeſ jendźelſkeho knježerſtwa pchiſpomni, ſo je Jendźelſka winowata, Franzowſku a Belgiju pſchecźiwo njewuſadanem nadpadej ſchkitacź, a ſo je tuta winowatoſcź w pichesſjenoſcźi ſ Locarnſkim rěcźnjom.

Potom ſo lord Plymouth pſchecźiwo namjetej wobdźělí, ſo by ſo Jendźelſka měła Swjatſka ludow ſdałowacź a praji, ſo njeby wicze ſchkodniſcheho a ſtrašchniſcheho ſa ſwětowy měr bylo hacź hdy by to cźiniła. Jendźelſke knježerſtwo ſo ſwojeho ſobuſtawjenja w Swjatſku ludow dźerżi. Stónczńe ſe lord Plymouth hiſchcze pchiſpomni, ſo njeje wuhladow, ſo ſo jendźelſke poſtrědkowanje w ſchpaniſkej wobydlerſkej wójnje pſchiſłuſa. Hłowna wěc je, ſo wójna w Schpaniſkej jenicźku ſchpaniſka naležnoſcź woſtanje.

Jendźelſka ſkładowanje ſa plunowe maſki twari.

Statny podſekretar w ſmuſkownym miniſterſtwe Lloyd je w belnim ſjemje wojſewiſ, ſo ſu w Mancheſteru a Londonje podkrjejowej ſkładowni natwarili, w kotrymaj mója ſo dozyka ſchtyri miliony plunowych maſkow khowacź. Krjejerſtwo chze hiſchcze 11 tajkich ſkładownjow we wſchelakich kónczinach kraja natwaricź. Nimo teho mahu ſo w pſchejednoſcźi ſ gmejnſkimi wyſchnoſcźemi nětſne ſkładownje pſchiſprawicź, w kotrychž móże ſo hacź do 25 000 plunowych maſkow khowacź. S tuthych ſkładownjow mója ſo pſchi hrožazym wójnſkim ſtraſche plunowe maſki wobydlerſtwu wudźělicź.

Wulka faſiſtiſka rada ſo 1. měrca ſeńdże

Romſka powěſcźernja „Stefani" ſwoju priedawſchu powěſcź potwjerdźa, ſo ſo wulka faſchiſtiſka rada pod pſchedſydſtwom Muſſolinija 1. měrca ſeńdże. Swonkowny miniſter hrabja Ciano ſwonkownu politiku Italiſke a powſchitkowne europiſke połoženje nahrobnje wopiſche. Rada budźe pat też hojpodarſſe a woerſke praſchenja roſpominacź.

Kaj powěſcźernja „Stefani" powě, maju ſo **lětuſche manevry italiſkeho wójſta na kupje Sizilji** wotmećź. Wichitke bróniowe druzyny, woſebje pak lětarſtwo, ſo na ſwuczowanjach wobdźěla. Wotmyſlene je, ſo ſo też wójnſke namórniſtwo wobdźěli. Po ſtónczeńu manevrow chze Muſſolini po Sizilji puczowacź.

Italſta ſo na Genfſkim ſurowiſnowym wubjerku njewobdźěli.

Wukrajne nowiny běchu piſkale, ſo ſo Italſta na konferenzu dla ſurowiſnow, kiž ſo 8. měrca w Genfu ſajeſnje, wobdźěli. Pſchiſłuſchna italſka ſtrona tutu powěſcź ſako wopaczny wozſamjenja. Italſka ſo na tutej ani na druhej konferenzy, kiž Swjatſk ludow namjetuje, njewobdźěli, dokelž nima pſchicźiny, ſwoje ſmyſlenje wo Swjatſku ludow pſcheměnicź.

Wójnſke prawo w Addiſu Abebje

Kaj ho ſ Roma powě, je ho na Addis Abebu a wokolne krajiny wójnſke prawo połožiło. S nowiſchimi poſtajenjemi je ho domorodnym ſakaſało, wjeczor po 7 hodźinach ſwonka twarjenjow pſchebywacź. Italſkim wojakam Addis-Abebſkeje garniſony a domorodnym wojakam je ho pſchikazało, ſo bychu wobſchernu krajinu k połodnju wot Addiſa Abeby wucziſćili a wjeſća Deſtu, kotrehož maju ſa nadpjerarja k nadpadej na měſtokraſa Graziania, zhiwho abo mortwho paduchi.

Wjerſcha Deſtu zajeli a zatrělili

Najnowiſcha powěſcź ſdźěluje, ſo ſu italiſke wotdźělenja w krajinje jězorow wjerſcha Deſtu, hdyżkuli nepuſtowiſcho pſchichodneho hnua, ſajeli a zatrělili. Kaj ho powě, běſche wjerch Deſta podczińſenſke jednanja ſ Italcźanami jenoż tehodla wjedł, ſo by chwile nabył k ſhromadźenju ſwojeho ibeźkarſkeho luda. Hdyż běſche to dospěł, je nowe jednanja wotpokaſał. Se ibytkom ſwojich ludźi bo krajiny jězorow cźekny. Tam jeho 24. februara Italcźenjo wobſtupichu a ſajachu.

Pichi podcźiſkowanju ſdźěłarjow ſu Italcźenjo ſchtyri kanony, 30 maſchinſkich tčělbow a pches 500 tčělbom podobnych wichnika pſchewinyli a poſłedni pokuſ wobránjenego ſpjecźowanja ſtamali. Kaj ho ſ Roma powě, ho po tutych wojeſkich pſchedewjacźowe měrne koloniſowanje Etiopſkeje ſapoczńe.

Léona Degrella zajeli

Na ſhromadźiſnje w belgiſkim měſeſe Gentu, hdźež miniſterſki preſident van Zeeland pſchednoſchowaſche, ſchitwórſk pſchipad ſta. Wjednika rexiſkeho hibanja Léona Degrella polizija ſaja.

K temu ho hiſchcze piſche, ſo je, jako preſident wiſokowanſkeje komory miniſterſkeho preſidenta pichi ſpocźatku ſhromadźiſnj powitał, Léon Degrelle njeſapoſy ſtanył a wot pſchedźiwy ſadał, ſo by temu dał wěcźerj, hdyż miniſterſki preſident pſchestanje rěcźeć. W ſali wulki nimer naſta. Polizaiſzy ſaſtupinjy Degrella a rexiſtow, kiž běchu ſ nim pichiſchli, ſe ſale wupokaſachu a jich na polizajſtwo wotwjedźechu.

Franzowſki wojeſki transport pſches puſczinu Saharu.

So by ho ſwěſcźiło, kak ſpěchnje ho cźorni wojacy ſ Senegalſkeje do Algěrſkeje hodźa pſchiwiješcź, je franzowſke lětarſtwowe miniſterſtwo dako 100 ſenegalſkich ſtrělcow na dwěmaj cźěſtymaj automobilomaj pſches puſczinu Saharu do Algěrſkeje pſchewiſło. Transport je ho pſchecźiwo woczakowanju derje popadnył. Cźeſtaj awtaj trjebaſchtaj jenoż ſchtyri dny k pſcheprěkowanju Saharu.

Scheba ho pſcheſadźi.

Parižſke nowiny piſaju, ſo cźěſkoſłowakiſki wupóſłanc w rumuńſkim hłownym měſeſe Bukareſtu, Scheba, w ſlužbſchim czaſu ſwoje tamniſke měſtno wopuſcźi. Wón je ho hižo na dowol póſłał. Kaj ho ſhoni, wón w cźěſkoſłowakiſkej diplomatiſkej ſłužbje woſtanje.

Egiptowſka ſwoje wójſko poſtanje.

Egiptowſke knježerſtwo chze nětko, hdyż je ho ſ jendźelſkeho nadknježiſtwa ſcźahnyło, 20 000 muži ſwjne wójſko ſeſtajacź. K temu trěbne pjenježne ſrědki wuſadźi 7 milijonow jendźelſkich puntow wuczińjeja. To je po naſchich pjenjeſach nětdźe 87½ milijona hriwnow. Jendźelſka budźe bróniċ podawacź.

Schef rumuńſkeho generalneho ſtaba wróco ſtupi.

Kaj ho powě, je ſchef rumuńſkeho generalneho ſtaba, general Samſonowiċi, ſwoje ſaſtojniſtwo ſtajił, ſo by ho do privatneho żiwenja podał. Pichiczina ma ho w njeſrjedźnoſcźi dla ſwonkowneje politiki pytacź.

Wólbne dobyće indiſkich nacionaliſtow

W Indiſkej ſu ho na ſakładje noweje wuſtawy wólbne do provinzialnych parlamentow wotmyſle. S wólbnych wuſlow, kiž ſu ho dotal wojſewiſe, je wſchudźe **ſwjetowa nacionaliſtiſkeho hibanja** abo kongrejowa ſtrony ſpóinacź. Tuta kongrejowa ſtrona nowu wuſtawu wotpokajuje a ho **we politiſku njewotwiſnoſcź Indiſkeje** prózuje. W indiſkich zentralnych provinzach je kongrejowa ſtrona jaſnu wjetſchinu dóſtała. Hacź runjeż hiſchcze njeżu wſchitke wólbne wunoſchki ſnate, ma tuta ſtrona hižo 59 ſydłow mjes 112 parlamentiſkimi ſydłami.

Żołnjace toſki a penieżne toſki wot firmy

T. ALBERT w Budyšinje na Lawskich hrjebach 10

ſu rad witany dar ke konfirmaciji

Na Librowych gruntach

Roman Terezy Nováková.

43] (Pokračowanje.)

Libra z Albinku ſteještaj wſamoćenaj na drózy. „Hdy byšće ſo njehněwała, to bych kusk z wami šoł", poskići ſo bur a hižo wobroći ſo po měrnej wyšinje dele a na prawo mjez twarjenjemi.

„Cźehodla bych ſo hněwała?" podótkny Albinka ze luboznym, ale trochu muċnym poſměwkom. „Waše holcy ſu ſo runje wottorhle — —" potom wšak doda, zo by ſnadź Libru ze ſwojim porokom njerozhněwała, „ſu też tak wuſtałe, każ ja."

Jobk bě na ćernju. Kak jenoż mohł do holcyneje duše ſo zanurić? Naposledku wopraša ſo rozhorjeny: „Was njeje zwjeſeliło, štoż ſu tam na hermanku wuwołali, zo budźe dospołna ſwoboda, zo je nam kěžor konſtituciju dał a zo ſo robotne brěmjenja wotſtronja?"

Albinka pohlada jemu runjewon do wočow. „Wy ſam ſće tola prajił, zo to njeje wěſte, a zo nichtó njewěł, kak z robotu budźe."

„Ale hdy by, Albinka . . ." naležnje rjekny Jobk. „Hdy bychmy byli wot tych brěmjenjow wuswobodźeni, hdy by naš grunt doſoł k rozkćěwej, hdy bychmy Lojzikej wupłaćił a holcy wudać mohli — a ſtaršej na wuměnk ſloj. — Hač też to by mje potom waš nan z hańbu njewupřewodźał, hač też to byšće ſebi mje, Albinka, wzała — a **nada**?"

„Wšak hišće ničo njewěmy", wuhibny ſo holca. „Ale nazhonimy to, Albinka, daſli Bóh, w prawem času! Pšińdu patenty, wjeledoſtojny knjez jich wozjewi w Božim domje tam w Bystrym, a tak ruče hač to zhonju, ſčinju kónc tomule twojemu zrudnemu położenju. Zakhował ſym ſebi młodźencowu póćciwoſć, zo bych ſwojemu rodej njebył na hańbu — hdy by teho wěčneho dźěła njebyło . . . Ale nětko budźe druhe žiwjenje. Jenoż bych rad wědźał, prjedy hač k waſemu nanej dóńdu, hač byšće wy, Albinka, mje měć chcyła?"

Měrne holčo ſo začeřwjeni a wobłędny při dojimacej Librowej rěči. Rady by jemu něšto rjekła k pokojenju a pozbudźenju, ale bě tak podwolena krutemu a wumyſlenemu nanej, zo ſebi njezwěri bjez jeho dowolenja něšto ſlubić. Libra wuložowaše ſebi jeje mjelčenje hinak. Ze zamyſlenym wobličom a ćichim hłoſom naſpomni: „Derje, ſym za was hižo přeſtary. —"

„To nic", zhraba ſo holca ſkóńčnje k raznej wotmołwje. „Hižo ſym wam wjele raz prajiła, zo mi na młodem njezaleži, zo bych chcyła radšo rozważniſchego mandźelſkeho měć! Hdy by nan njebył přeciwo tomu . . ."

Jobk hrabny jeje rukua tłóčeše ju kruće. „Hdy by něſtkole kěžor wědźał, kajke zbožo ſpožčuje, z tymi patentami, zawěšće by je hnydom podpiſał", rjekny po khwilcy, přewinywši rozhorjenje, kiž ćerješe jemu krew k hłowje a po cyłym ćele přejědže, jako by z dótknjenjom Albincyneje ruki wušła.

„Njepopřeju ſebi prjedy měra, doniž wo nich njezhonju! Tak ruče hač změju khwilku časa, doběhnu do Bystreho, woprašam ſo tam Wedrželа. Tón zawěšće budźe hižo wo wšěm wědźeć. Mjez tym pak ničo nikomu njeprajće, Albinka", napomina naše holčo, kiž ſo prócowaše, ſo z jeho ruki wuswobodźić.

„Njepraju", Albinka ſlubi. „Ja wšak ſo tak dosć nana boju. Nihdy njeje chcył wo mojim kwasu słyšeć. A wy też waſim ničo njeprajće . . ."

Albinka zhubi ſo zady wuměnka. Jobk ſtupaše ze spěšnymi kročelemi k ſwojemu kubłu, ale njeđźeše nutř do jstwy — wza ſebi ſekeru, hrabje karu, a đźěše do najbliżšeho lěſka, kiž ke grunt ſłušeše, do drjewa. Přejara běše hnuty, njezamołwi ſo ſ nikim rěcźeć.

X.

Po tamnym pomnjećahódnym hermanku z wſchednym wjedrje nalětnje đźěa na grunće, kaž so słuſa, do praweho hibanja přiňđźechu. Jobk njenadeńdźe „khwile", ale bě nimale cyły đźeń wonka na polu woraše, włóčeše a też syješe, hdyż sto druhich đźelow dla holcy tak činić njemóžachu, hačrunjeż bě z jich nadawkom. A mjez tym jeho rychtař zajě z wjezbu kalka do města pósła, wotwoženje dołoho drjewo do cyhelnicy, — njepřińđźe k tomu, zo by mohł do Bystreho k Wedrželej so nastajić, — a z druheje strony też wěstotu njezhoni.

Hdyžkuli připadnje Albinku zetka, mócźeše ju jenoż pošepтać, zo njejsu patenty hač dotal wozjewjene byle; holčo stajnje na jeho zamyſlenym wobliču doprědka spózna, zo nima za nju přijomnych nowin.

Ale to wšak njeběše jenoż ćwilowaca njewěstota, kotraž Jobka wobćežowaše: wot hermanka sem bě wšitko w Jewicach, kaž by na hłowje stało. Prudkec Tonik kruće wěrješe do „dospołneje swobody" a z nim někotři młodši pacholjo. Wućahachu jakoby dźiwi hońtwjerjo z buškwicami na ramjenju do lesa a potrělachu, štož jim před trělbu přińđźe; hdyž jim rychtař zakaza na knjeże khodźić, wusmjachu ſo jemu; hdyž Nowotnec Honda z Juklec Cyrilkom hišće dwěmaj pachołomaj ſo do nich dachu, zo bě njećestni dźiwjenjcy, młóčachu ſo z nimi do krwe. Też k měšćanskemu pisarjej, kotrehož bě ſebi rychtař na pomoc zawołał, hdyż z młodej cwólbu sam ničo njewuċini, spjećowaše ſo Tonik a jenoż Libram přitomnosć tomu zadźěwaše, zo ſo předstajeli měšćanskeje wyšnosće njezeńdźe kaž před Hondej.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje 26. małeho rožka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Pod hwězdami so tak nježnje soni . . .
Dych so Boži nosy z křidłom nocy
Z njebjes k nam a miły hłós a mjehki
Duši zynči, hotk hdyž z měrom stoji.
Na njebjesach hdyž so hwězda pase,
Hwězdy skhadźeju toż w čichej duši.

Čišinski: „We hwězdnej nocy".

— **Bo wjedrje.** Nižina, kotraž ſ Atlantiskeho morja k nam ciśnje, je so hižo hacź do naſchich stron ſcjahnyła. Mitſchi powětr ſo tu ſe ſymnym powětrom ſerkuje. Tedła je ſylny wětr nastał. Rano je ſo do ſnjeha dało a pichi ſylnym wětrje po zyłej krajinje ſylnje wjeſeſche, ſo mnohe wonka derje pſchebywacź. Nižina ſ khětro wulkej mocu pſcheciwo ſymnemu powětrej nad ranſchej Europu wanduje a ſo wěſce khětro dałeko k ranju pſchedobudźe. Z nej ſo cźopłiſchi powětr pſchipiſkawi, ſo drje ſo deſcheze, ſnjeſ ſo hiſo we wjeczornej Němſkej du, teſ hacź k nam ſcjahnu. Wěſcje pak ſmějeny nětko inowa njewobſtajne, kaſke a trochu mazkate wjedro woczakacź. — Jutſche ſo bonj ſtónčko 6,50 hodź. ſkhadźa a ſo 5,37 hodź. khowa. Mjazkź ſkhadźa jutſche wjeczor 8,30 hodź. a khowa ſo rano 7,04 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer minuſ 3 a naiwyſchicha dnjowa temperatura 2 ſtop. cźopłoty. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer minuſ 5 a nainiſcha nócna temperatura 6,5 ſtop. ſymy.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſchu ſobotu: Trochu mjilſche, hewak pak njewobſtajne wjedro.**

*

— **Dźełowy jubilej pola firmy August Nowak akt. tow. w Budyſchinje.** Dźenſa rano w 7 hodźinach ſkhłaſ Rajwał Lehmann w dyrkarni Nowakez firmy ſwój pjerwy dźełowy jubilej wotſwjeczeli. Pichi tutej ſkładnoſcźi ſo jemu ſe wſchěch ſtron wutrobne ſhożopſcheczja wupraſchi. Za ſwoich towarſchow pſcheſeſche jemu towarſch Nimſch, ſa wjedniſtwo pſchedewſaca prokuriſt Ota Nowak, wjele ſboża. Sa hudźbny ſpěch, kotryż jemu pichi tutej radoſcźi ſahra, pſchepoda jemu towarſch Nitſchert drohe ruczne dźiko na ſnamjo, kaſ ſkebi jeho towarſchojo ſkoja.

— **Rozbuchnjenje na Tſelaniſkej dróſy.** Wczera rano wokoło ¼5 hodź. ſta ſo we wrótkaſkej ſjiwi tudyſchoje żelesoliwarſke a maſchiniſke fabriki na Tſelaniſkej dróſy, ſ cźeſke rozbuchnjenje. Ma ſo ſa to, ſo bleſcha ſ karbidom, a łohka wopalnym paliwom we wrótkaſkej jimi rozbuchny a wſchelake pſchedmjety ſapali. Wrótkaſ Becker ſo pichi tym we wobliczu a na rukomaſ wopali. Dyrkjet pſchedewſaca Nowak ſe mózny ſuſt ſaſtyſchoi, mjenjeſche rak, ſo ſu ſo nětkdyž ſaprejſke, tola hiſo ſ njemu pichi hnata wopruwowali. Becker ſo ko'ſoje, hdyž Nowak jeho rany ſwobala a potom do wrótkaſkeje ſhwa wuſche, ſo by tam wohoń ſgaſał. Wrótkaſnja ſ nutſka nawołaſ policajſkeje, kaſ budźiſche tam mózne pkomjo wukmarko. Wokna běchu rosbite a durje běchu wopaleſ ne, ſamoſchi a mebje ſo palachu. Nowakej ſo bórzy powjedźi, wohoń ſ wodu ſaleczź. Mjes tym pſchithwataſchej też mandjeſlita a ſyn ſnjeſhożeneho. Tutón ſo potom ſam na pucź k ſanitetnej ſtraži poda. Kaſ je ſ rosbuchnjenju dóſchło, njeje hiſchcze ſwěſczene. Bjes dwěla njeje łowowa bleſcha ſ katalytom dóſcź krućze ſaſtrjena była, tak ſo mózachu benzinowe pary lohko ſ njeje wuſtupowacź. Hdyž Becker ſe ſapalenej karbidowej lampu do wrótkaſnje ſtupi, dóńdże k rosbuchnjenju.

— **Sserbſke kemſche w Drježdźanach.** Njedźelu 7. měrza tutoho łěta popołdnju ¼4 hodźin budu, kaſ pſcheſo njedźelu Lątare w ſwjatnym pólnym cźaſu, ſerbſke kemſche ſe ſpowědźu a ſ wudźělenjom Bożeho wotſtajenja w Drježdźanſkej Kſchiſnej zyrkwi. Knjes farar Krawc ſ Hrodźiſchcźa je wědowanje ſa tute kemſche ſchkubił. Nałożnje ſo proſy, ſo bychu ſo Drježdźanſke Serbja w bohatej licźbje na tych kemſchach wobdźělili. Po możnoſci też na towarſchnym ſeidźenju kemſcherjow we kemſchach, ſ pſchećom. ſo by Bože ſłowo, w maczerſtej rěcźi pichipowědane, jich dopominało na wěrų a poboſnoſcź dźěſtaſtwa w ſtarſchiſkim domje ſim nutrnje a wutrobje ſchło. Kaž hewak ſo ſkrluſchowe kopjeſchka pſchi zwrkwinſch duriach rosdźěla. Niech cźitarjo naſchich Serbſkich Nowin ſwoich Drježdźaniſch pſchitnuſlnych a ſnatych ſ doptżnju abo ſ liſcźikom na to kedźbliwych kjenja.

— **S Jenkez.** Sſrjedu ſta ſo ſahrodźe tudyſcheho ſadnika Seyfrieda wobſkarujomne njeſboże. W njewobkedźbowanym wokomiku ſtupi 2½ lět ſtary ſahrodźerowy ſynk na ſ cźeſnikim łodom pocźeſnjeny hacźik. Hacźerujeſ hnydom ſa hólcźkom hladachu, pſchijidże to ſo pomaj pſchepoſdże. Widźachu, ſo bě ſo mały pſcheſamał a mózachu jeho teſ hórzy wucźahnyć, tola wſche ſo njeſtyły, jeho wozimicź, běchu podarmo.

— **S Jernokow.** Naſcha wjeſka je w 30lětnej wójnje wjele pſchěſtrała. Mało ſaſy ſu tehdy wſchitko ſebrali. Wſchelakeho běchu do horow roſcźěkali. Mór je ſakhadał. Nadrobniſche ſhortcźe pſchichodnu njedźelu, 28. 2., wjeſcźor pola Stangeza w Butezach wo tutych hroſnych ſaſach. Naſchi herbſky hrajeriſo nam wo tym rjane herbſke dźiwadło pſchedſtaja.

— **S Wuježiny.** W naſchej wſy je pſches ſymu 11 ſchkorſow wotkało. S nich 9 ſchkorſow ſymu derje pſchétra. Jenkez ſu wobſebje ſ winowymi ſornjatkami. W ſahrodźe pſekarja Hoffmanna je ſo jedyn porik w kukawje ſahnjeżdżił.

Kospodarſki rozhlad

Pjatk, 26. februara 1937.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólſk. złotych	47,04
1 jendźelſki punt	12,105	100 cźeſkoſt. krónow	8,056
100 ſwajc. frankow	56,74	100 franc. frankow	11,575

Barlinſka burſa, 25. februara. Teſ pſchi mcźerawſchim wobtkodźe njebě dołkad pſchikałow wjetſchi, tak ſo bě wobtkod po dorſadowanju prěnich kurſow wurjadnje mały. Wěſta tendenza ſo da taſkich wobſtejnoſcźi njemóżeſche wuwicź. Na kurſy mějachu hižo najmjenſche kupne pſchikały abo wotwiſchedacźa wliw. Na montanowych wikach běſche ſylniſchi ſajim ſa Laura-Hütte. Teſ na rentowych wikach ſo ſłabſche kurſy ſapiſachu.

Barlinſke żitne wulkowiki. Poſtſcienja na Barlinſkich żitnych wulkowikach běchu dale jenoſ mérne a wobmjeſſowachu ſo na kruce běžneje potrjeby. Wodowe pomérny ſo wſchudże kedźbliwe ſcźěhuja, woſebje, dokelž ſo też na Wóbrje ſ możnoſcźu wobcźežnoſcźow we ſódźenſtwje licźi. Dalokoſ tódźne nakłady do Barlina dopluwaja. ſo rozbehuje pſchenica hnydom w młynach pſchedźěła, pſchi cźimž ma ſo wobſtejnowacź, ſo je ſo wo tutnich nakładach hižo dopołdła diſponowało. Pižowańſke żita ſu ſedy na wikach, tak ſo ſo potrjeba nieda ſpokojicź. Induſtrialne wowſy a jecźmjenie w dobrych kaſtoſcźach ſo dale pytaja, hačrunjeſ 28. februara cźaſ ſa pſchedawanje induſtrialnych twarow ſo ſkónczi. Mſcheńcźne muki ſo wſchudże ſadaja. Rjane muki maja normalny wobtkod na kruce běžneje potrjeby.

Wcźera ſtacźeſche w Barlinje centnar

pſchenicy M 8: 10,10 hr., M 9: 10,15 hr. — rožki M 8: 8,90 hr., M 11: 8,45 hr., — jecźmjenia G 7: 8,45 hr. G 9: 8,70 hr., — wowſa H 10 7,85 hr., H 13: 8,30 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnie.

	25. 2.	24. 2.		25. 2.	24. 2.
Pſchenica	212,0	212,0	lany	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
jecźmjeń now.	—	—	módre łupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
jecźmjeń, nat.	—	—	ſołte łupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wowſ	—	—	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	rana, wosuſk	—	—
pšeńć. muka	27,50	27,50	lany wosuſk	16,38	16,38
rana muka	22,25	22,25	ſuch. trihanſ.	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni, kruſki	—	—
rane „	10,10	10,10	ſyno, 50 kg	—	—
raps 1000 kg	—	—	rżana ſloma	—	—
broch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšeńć. „	—	—
lane ſymjo	—	—	wowſna „	—	—
mjeluſki	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „	—	—

Płaćizny za pſchenu za wupłodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizny za rožku za wupłodźerja 8: 166.0 9: 169.0
Płaćizny za jecźmjeń za wupłodźerja 7: 169.0 9: 174.0
Płaćizny za wowſ za wupłodźerja 10: 157.0 13: 165.0

Wiki w Lubiju.

Pſchenica 9,95 hr., rožka 8,30 hr., nałetni jecźmjeń 8,45 hr., wowſ 7,90 hr., běrny 3,30—3,60 hr., ſyno 2 hacź 2,25 hr., ſłoma ſ maſch. młócź. 0,80—1,10 hr., pſchenicźna muka 14,50—18 hr., rżana muka 12 hr., pſchenicźne wotruby 6,85—7,15 hr., rżane wotruby 5,70 hacź 6 hr., butra, ½ punta 75 pj., jeja, ſchtuka 10—13 pj., twaroh, punt 25 pj., kał, běły, punt 9—12 pj., kał, cźerwjeny 11—12 pj., karotu 12 pj., łoboda jěźina 40 hacź 45 pj., kał, ſydrolny, ſchtuka 25—45 pj., kołrabi 5—10 pj., porej 20 pj., kał, kiſały 12 pj., zyhła, punt 10 pj., radiſki, walcźał 10—15 pj., jabłuka, punt 13—45 pj., mérnik 10—30 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſchenica 10,05 hr., rožka 8,50 hr., jecźmjeń, nałetni 8,45 hr., wowſ 7,90 hr., pſchenicźna muka 18 50—21 hr., rżana muka 12,17½ hr., pſchenicźne wotruby 6,50—7 hr., rżane wotruby 6—6,50 hr., ſyno 2,20—2,40 hr., ſłoma, ſłotna 0,80—1 hr., ſłoma ſ ſaſtanju 0,80—1 hr. butra 76 pj., jeja 10 pj., proſata 9—18 hr., běhali 25 hacź 55 hr., kał, běły, punt 10 pj., kał, cźerwjeny 10—12 pj., łoboda, jěźina, punt 35—40 pj., zyhła 10—12 pj., ſelerij, buła 25 pj., thrěn 80 pj., morchej, punt 10 pj. radiſki, walcźał 10 pj.

Wiki w Khojebuſu.

Twaroh, punt 25 pj., lany wolij, litr 1,45 hr., lany punt 1—1,40 hr., ſchcźuki 1 hr., karpy 1 hr., hołbje, młode, ſchtuka 60—90 pj., kury, żiwe, punt 0,90—1,10 hr., khapony, żiwe 0,70—1,10 hr., kołrabi 15—20 pj., morchej 10—15 pj., łoboda, jěźina 40 pj., kał, ſydrolny, ſchtuka 30—50 pj., kał, cźerwjeny 15 pj., kał, běły 10 pj., kał, wirſinowy 20 pj., ſołotej, terćźał 35 pj., mérnik 25—90 pj., thrěn 60 pj., radiſki, walcźał 25 pj., zyhła 10 pj., kulrépa 8—10 pj., jabłuka, punt 35—55 pj., worſchi, lěſne 40—50 pj. — Proſata: 8—10 hr., 11—16 hr., 17—21 hr.; běhali: 22—28 hr., 29—40 hr., 41—60 hr. Wobtkod je ſrěnt

Płaćizny rěznego ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

25. februara 1937 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 447

Nailepše kormjene ćelata wot cyca	59–63
Sréne kormjene ćelata wot cyca	53–53
Snadnje wuwite	38
Najſpatniše	—

Swinje: 302

Tuċne ſwinje, přez 150 kg. ćežke	—
Połnomjaſne ſwinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	—
Połnomjaſne ſwinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	50.50
Połnomjaſne ſwinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	47,50
Mjaſne ſwinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Drježdźanſke ſkótne wiki.

Niż pſchewulke pſchihnaċe ćelatow wjedźeſche k temu, ſo ſo ſpěſchnicho roſpſchedachu hacź ſaſchke wiki. Pſchidźelowachu ſo ſa krute płaćizny. Tehorunja ſo ſwinje ſpěſchnje roſpſchedachu. Wobkhod ſ howjaſym ſkotom a ſe ſkopami bě bjes wuſnama.

Drobnowikowarſke posedźenje Zitawskeje industrijoweje a wikowańskeje komory

Zitawſka industrijowa a wikowańſka komora je 18. februara 1937 w Budyſchinje poſedźenje drobnowikowarſtwa wotmėła. Nawjednik wubjerka ſa drobnowikowanje pola komory, ſobuſtaw pſchedſtajerke rady Milly Peukert najprjedy wo namjeſce rosprawjeſche, ſo by ſo **ſpoczatk leċźnych a ſymiſkich ſkónczanſ pſchedawanjow** wot poſlednjeje pódźele w januaru a julišu na pjatk pſchepoložiło. Rosmołwa dopokaſa, ſo ſo pſchi nětkſchim ſrjadowanju wobcźežnoſcźe njeſłu pokaſane a ſo tohodła njebudźe pſchicźiny k pſchemėnjenju.

Pſchi rosponiminju praſchenja **wotewrjenych njedźelow pſched hodami** ſo pſchitomnym ſaſtupjerjam drobnowikowarſtwa wo naſhonjenjach rosprawjeſche, kſi ſu ſo ſ nowym rjadowanjom pſched hodami 1936 nahromadźile. Poſchitkownje je ſo praſiło, ſo ſo drobnowikowarſtwo 3. njedźele njemóże wſdacź, dokelž hewak porjadne wotwinanje hodowneho pſchedawanja nieje móżne a ſo też pſchiſtajeni wurjadnje ſynje poſeſeja. Komora, kotraž je ſo hižo loni wo ſdźerżenje ſleċźeje njedźele podnje, dże komora hižo nětko ſapoczeċź, ſo wo to prózowacź.

Dokelž ſo w drobnowikowarſtwie husto hiſchcze njeſaſnoſcź wo **poſtajenjach firmoweho prawa** nadeńdże, ſu ſ pſchedpiſma, kiž je naſtupaju, woſjewiſe. So bychu ſo njedoſtatki, kotreż w tutym naſtupanju hiſchcze ſbywaju, wortſtronile, dże komora w nowinach ſwojeho podkrjeſha roſſaſnjenja woſjewiċź.

Schtož ſkórżby drobnowikowarſtwa dla **jeſdźenja kocjowych wołeſhitych cźahow do Drježdźan** naſtupa, je ſo wo krocźelach rosprawjało, kiž je komora cźiniła. Kaž je ſo w poſedźenju roſkoſiło, drobnowikarſtwo wołeſhe ſ tym ſchkoduje, ſo tute cźahi na dźiwkowych dnjach jeźdża a ſo k nakupjenjam we kulmiſkeſce wuſija. Wono ſtebi pſchaje, ſo tute kocjowe wołeſhite cźahi niż jenoſ ſ maloměſtom do wulkomėſtwa, ale wołeſhe ſo rjanoſce dla wołubjenych krajinow jěźdża. Komora tohodła hiſchcze ras ſ němſkoſtatnej żelesniżu do ſwiſka ſtupi.

Pſchi dlėſchej rosmołwje ſo wo naſhonjenjach **wo praktiſkim nałożowanju ſakonja ſa ſchtit drobnowikowarſtwa a automatoweho ſakonja** roſrėżowachu. Komora tute naſhonjenja a naċźiſli, kiž ſo jim pſchidachu. pſchi namjetach, kiž ſo jej k poſudźowanju pſchedpokaja, wobkedźbu'e a wuźiſe.

Druhi naċźiſł drobnowikowarſtwa **hodowne wabjenje** naſtupaſche. Poſtajena termija ſa ſpoczatk wabjenja ma też ſa wobkhody płaċźiċź, kiž twory roſeſcźelu. Maju pak ſa ſėpiſche, ſo ſo ſpoczatk wabjenja ſaſo hacź w ſaſdźenym łėċźe połoji (nėhdże tydźeń pſched ſkónczenjom mėſaca).

Djiwajo na to, ſo ſu w poſlednim cźaſu nėkotre **pſchetrjebarſke druſtwa** ſaſo ſapoczałe **towarſchne khadźowanja** pſchewjeſcź, pſchi kotrychż ſu ſobuſtawy dorno abo po tunjej płaċźiſnje poſoſcźe, je ſo pismo nėmſkeho hoſpodarſkeho miniſtra ſwjatkej nėmſkich pſchetrjebarſkich druſtwow k wėdźenju dało, w kotrymż ſo piſche, ſo móże ſo ſ taſkimi pſchedewſacźemi § 1 łakonja pſchecźiwo njeprawej konkurrenzy każ też ſakas dawanja pſchidawkow pranicź.

K dlėſchej rosmołwje dowjedże woſjewjenje w tuchwilu płaċźiwych **pſchedpiſmow wo tworjenju płaċźiſnow.** Schtož ſeſtajenje płaċźiſnow naſtupa, je ſo w poſedźenju zyły rjad praſchenjow roſpomnėwał a je ſo na nje wotmołwiło. Saſtupjeŕ ambulantneho pſchemyſła je pſchecźe wuprajił, ſo by ſo pſchi **wunihanju wopiſmo ſa pſchemyſło we wokolojſahanju** kruċźiſko poſtupowało a ſo jenotliwe pröſtwy dokładnje pruhowale. Mėn też na **pſchibėranje ſhromadnych ſtajanſkow w industrijowych dźěłarniach** kedźbnje cźinjeſche a proſcheſche, ſo by ſo pſchecźiwo tomu ſakrocźiło. Sahady, kiž je němſki hoſpodarſki miniſter wo tym wudał, ſo woſjewja.

Hłowny redaktor Marko Smoler. Zamołwity za politiku, feuilleton a wobrazy A. Duėnuan; za łokalny dźěl a pſlopk Marko Smoler; za newběſtki Paweł Krjeċźmar, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smoler. Cišć: J. Cyż, dr. jur., w Budyšinje.
D. A. I. 1987 1823. — Tu khwilu tarifna liſcźina ſo. 6 płaċ.

S **Budestez.** (Stawniske powěsće). Narodźikof staj so: 17. 2. Janej Alwinej Schokcze, wobkhodnemu pomocnikej w Budestezach, hólčka. — 19. 2. Franzej Josefej Jandze, fabrikskemu dźěłacźerjej w Budestezach-Hajnizach, knjn. — Pschipowědźili su so: 23. 2. Jan Alfred Wenzel, inźenér w Stolpnju, a Irmgard Heitkej, pschekupkla pschistajenja we Wulkich Dobkezach. — Jan Jurij Zur, maschinski dźěłacźer w Mnischoizu, a Elly Elsa Filipej, fabrikskej dźěłacźerce w Budestezach-Hajnizach.

S **Bukej.** Pschichodnu njedźelu wocźakuje Bukeczanske herbske towarstwo wulki a wažny wopyt. Hnadna knjeni ſ Kleschiz, kurwjerschowski offizér a schwejdowski heitman tu pschiźidu. Na Stangez jewischću budźa so podawki ſ lěta 1639 wo„pierowacź. Tutym nadobnym knjezam so herbšay burla a cźeladnizy pschidruża. To budźe žadna składnosćź, so jesnacź ſ tak skawnymi ludźimi. Tuž njech nichtó njestomdźi, pschichodnu njedźelu wjeczor k Stangezom do Bukej pschińcź.

S **Dźěnikej.** Wežera schtwórtk swjeczesche druha najstarscha wosoba nascheje wěsy Paulina ſwud. Swozrina ſwoje 85. narodniny w kole ſwojich dźěcźi a wnuczkow. Narodźi so 25. februara lěta 1852 w Malych Dobkezach a zyle ſwoje žiwjenje je ſwoim lubym wěnowała. Hižo wiele lět dołho je ſ wudowu a bydli pola ſwojeje dźowki, kotraž ju ſ luboscźu wothladuje. Sworiz macźeri też na tutym městnje wjele ſboża pschejemy.

S **Wjasowizy.** S dynamitom so do powětra wjerhny. Dynamitni (Ringenhainu) je žeble 53 lět stary Gustav Richter w cźežkich mnišlach na žalostne waschnje žiwjenje wsał. Sapali dynamitowu patronu, kaiſeż so we skatach pschi rosbuchnjenjach wužiwaju. Wón bě na městnje mortwy.

S **Khrósćizy.** Puczowanske radupodawanje sa macźerje w Khrósćizach a Worklezach budźe hrjedu 3. měrza 1937 popołdniu w 2 hodźinomaj w Khrósćizach a 4 hodźin we Worklezach.

S **Kamjenza.** Po dojednanju ſ wokrisnym burskim wjednikom budźa w ludowych schulach tudyschcho hamtskeho heitmanstwa próżdniny w schulskim lěcźe 1937/38 w scźěhowanych cźasach: jutrowne próżdniny wot 22. měrza hacź do 8. hapreleje, swjatkowne próżdniny wot 18. meje hacź do 22. meje. Mulke próżdniny wot 9. julija do 11. auguſta. nalymske próżdniny wot 27. septembra do 9. oktobra, hodowne próżdniny wot 23. dezembra hacź do 6. januara. Kermuscha, katolske ſwjate dny atd. so wot wulkich próżdninow wotcźahnu.

S **Kwětanez** (Quitzdorf). Regulowanske dźěła Cźornego Schepza pola nascheje wěsy, na kotrychž je nětko 100 dźěłacźerjow wobdźěłkenych, dyrbjachu so dla wulkeje wody sastajicź. Woda je też na wschelakich twarskich městnach schkodu nacźinika.

S **Wuskidze.** Tu so awtowe njesboże sta, pschi kotrymž so wosowy wjednik khěrko cźežko skani, mjes tym, so jeho žona njeskanjena wosta. Wós jědźeſche pschikhadźejo ſ Barlina na stronu ſ Shorjejez. Na khadźej dróſy na južnym dźěle wěsy pschiźidźe wós do ſmykanja a skasy do schtoma. Skanjeneho wosowego wjednika dyrbjachu do khorownje dowjesćź.

S **Kletneho.** Tudyschi konfirmandoju wobdźěla so njedźelu w Mužakowje na wokrjesnym setkanju konfirmandow. Do Mužakowa pojedu ſ awtobuſom.

S **Khocźebuza.** Pschisłužny ſud w Khocźebuzu sasudźi 43 lět stareho Adolfa Zochu ſ Hródka k 9 měsacźam jastwa a 54 lět stareho Wilhelma Brodu ſe Skomjenja pola Hródka dla wospjetneho padukschiwa k 2 lětoma pschistarnje, a na 3 lěta so jemu cźesne prawa wotrjeknychu. Wobskorženaj běschtaj 1. dezembra sašudźeneho lěta ſe samknjeneho kurjenza 13 kokoschi pokradnykoj.

Hudźba — wumělstwo — dźiwadło

Alija Rachmanowa se ſwojich dźěłow cźita.

Ruska ſpisowacźelka Alija Rachmanowa, kotraž je se ſwojimi ſpisami, wopisowacymi cźežki wosud rusčeho ludu po ſmětowej wójnje, kotreż ſu też temu abo tamnemu herbskemu cźitarjej znate, cźitasche wcźera w Króni ſe ſwojich dźěłow. Psched rěźnišćim blidom stejesche schwižna žónska postawa brónjeje wulkosće, kotrejež mase žive wobliczo ſ błyskatymi wocźkomaj bě wobdate ſ cźornymi włosami. S nežnym hołcźim hłosom cźitaše ſe ſwojich dźěłow, pschi cźimž ſ krótkim mahnjenjom ruki wažnym mišnam wospebity do„o danje. Pscha hodźinu dołho cźitasche pospschi a na wschitkich, kiž měsachu ſboże ju ſłyschcźeć, jeje ſkowa hłuboki sacjischćiwy cźitanjacu. Najprjedy cźitaſche ſ hłischcźe njewospjetneho romana „Njeje žanych winowatych“, ke kotremuž jej autentiſti material pschedležeſche. Skwischachmy, kak wěcźnje pytaju Tolstoj žo ſ njepłodnymi praschenjemi. Cźehodła a ſa cźo je wschitko na ſwěcźe, saběrałche. Jeho ſwérna a ſtarosćiwa mandźelſka, kotraž sahubnosćź tutych jeho myſli ſnajeſche, žo podarmo prózowaſche, je žo na druhe ważniſche nadawki pschiwjeſcź. S romana „Mandźelſtwa w cźerwjenym nadběhu“ cźitaſche ſpisowacźelka kapitułu „wótcźina“, w kotrejž ſrudny wosud ſwojeho wupokasanja ſ Ruſkeje wopiſuje, kotruž tak njezmjernje lubuje. Mischtrſay rožuje tu wſchě podrobnoſcźe tragiſkeho tuteho wošuba. Kak wjele miljonow ſwójbow na ſwěcźe, kotſi žu kaž wona ſwoju wótcźinu wospuſchcźicź dyrbjeli, namaka w tutej jeje kapitułi ſwój wosud ſapiſany. Skónczniže cźitaſche wotrěſći ſ romana „Mokowa žona w Ottakringu“, w kotrychž na žortniwe waſchnje wopiſuje prěnje ſpocźatki noweho žiwjenja w zuſtje, hdźež jako pschedawaſerka mjeſa k ſwójbu nowe žiwjenje ſapocźa. Hobrſta duſchina wuteuje žony kóždeho puta. Njedźiwajo wſchěch cźežkoſcźu a ſwéru wiſa na ſwojej ruſkej domiſnje, kotraž ju wot žehje ſtorcźi. Jeje žiwnoſcź ſo na to ſatoſuje, ſo wěri do žiwjenja, kotreż drje jej wjele bolosćow nacźini, kotreż pak je ſa nju ſ najwetſchim ſbožom.

Marko Esmolef.

Sport

Wo swětowe mištrstwo w hokeyu na lodze:

Kanada — Němskej 5 : 0 (1 : 0, 2 : 0, 2 : 0).
Jendźelska — Swicy 2 : 0 (0 : 0, 0 : 0, 0 : 0, 2 : 0).

Narodny powěstnik.

Domowina wozjewja: Po hłownej zhromadźiznje zarjadujemy wjeczor w 7 hodź. w žurli Serbskeho Domu jenož za našich sobustawow zawrjeny hudźbny wjeczor pod wjednistwom knj. hudźbneho direktora Bj. Krawca z cyle wosebitym wubranym programom. (Instrumentalna hudźba, spěwy, khory, melodramy). Přeprošujemy na tutón wuznamny wjeczor wšitkich našich sobustawow wosebje pak wšitkich wopytarjow hłownej zhromadźizny. Po programje budźe swobodna bjesada! P. Nedo, starosta Domowiny.

Bukecy. Wosadna skupina Domowiny. Njedźelu 28. februara wotměwa so zjawny Serbski wjeczor pola Stangec. Spěwny koncert. Nowe wulke dźiwadłowot Wjele: Naš statok — a reje.

Mnišonc. Domowinski wotrjad „Łužica“ změje njedźelu 28. małeho róžka t. l. wjeczor w 19 hodź swoju měsacznu zhromadźiznu w Teichenhoscźencu. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Hišćo su lubje witani. Starosta

Rakecy. Wosadna Domowinska skupina „Łipa“ wotměje příchodnu njedźelu 28. februara pop. w 2 hodź. w Kamjenej pola Richec swoju měsacznu zhromadźiznu, na kotruž maju wšitke naše sobustawy z wěstosću přinć. Starosta

Drježdźany. Sobotu 27. małeho róžka zhromadźimy so wšitcy z „Cornoboha“, „Jednoty“ a „Hromadnika“ w Elisenhofje na Elizyneje a Hamorske je dróhi k rozrěčowanju dla rozprawy za Domowinu. Wšitkich zajimcow wutrobnje přeprošuje Pětr Kowař.

Hólčace
košle
khołowy
pulovry
šawle
rukajcy
nohajcy
Bokelmann Nachf.
w Budyšinje
Serbske hrjebje 2

Molkerei-Artikel aller Art

Für Qualität Ausführung wird gebürgt.
Schneider & Schulze
13 w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13

Nyšpory
za póstny čas
10 pj.
Serb. knihafnja w Budyšinje

Wšitko štož trjebaš
k pisanju:
papjeru, wobalki
pjera, dopisnicy
cornidła
dostaneš
w Serbskej knihafni

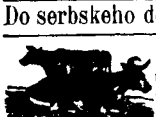
Tunia cvroba
Pšeńična muka type 790
500 g 19 pj.
italski polny raja
500 g 20 pj.
hroch, holte połoiški, bělene
500 g 30 pj.
krupy, srěnje a dobre
500 g 25 pj.
łamkowy makaroni
500 g 36 pj.
krane nudle
500 g 35 pj.
slodowy kofej
500 g 28 pj.
ječny a žitny kofej
500 g 25 pj.
krane buny
1/1 tyza 48 pj.
měšenje za domiacnosć
1/1 tyza 36 pj.
slowki, srěnjo dobre
1/1 tyza 48 pj.

połne jerie
10 štuk 75, 55, 45, 35 pj.
pječene jerie
1/1 puntowska tyza 60 pj.

Naju palene kofeje
su pjeco čerstwe
125 g 80, 70, 65 pj.
60, 50, pj.

Thams & Garfs
Budyšin :: Hłowne torhošco 8

Do serbskeho domu - Serbske Nowiny!

Mam w swojej filijali w Budyšinje w hotelu „k Markhrabi“ wulki wubjerk
kruwow a jałojcow
płaciny hódno na předań abo k zamjenjenju.
Paul Grosch, wikowafnja ze skotom a konjemi w Drježdźanach-N., Hechtstraße 30
telefon 50628, pryedy Franz Augustin. Telefon Budyšin 3665

Hdźe? Do Worklezanskeje korčmy
Hdy?
Čehodła? ke kózlopiwu
Sobotu a njedźelu, 27. a 28. februara, a pónđelu, 1. měrca 1937.
Poskićamoj něšto dobreho k jěđźi a něšto čerstweho k piću!
Přećelnje přeprošujetaj Oskar Borsch a mandźelska

Drasty / mantle
za konfirmandki
we wšěch płaćiznach, wulki wubjerk pola
Hartmann
na Žitneje hasy 7 a 10

Wosadna skupina Domowiny w Bukecach
(serbske towarstwo)
zarjaduje njedźelu, 28. małeho róžka, wjeczor 1/28 hodźin w Stangec žurli w Bukecach rjany
serbski wjeczor
ze spěwami a cyle nowym dźiwadłom
„Naš statok“. — Po tym **reje**
Wutrobnje wšěch Serbow z Bukec, z bliže a dale je wokoliny přeprošuje wosadna skupina

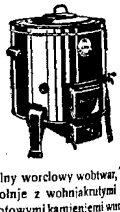
Khartki
(serbske a němske) ke konfirmaciji, k swjatemu woprawjenju, k swjatym dnjam, k narodninam, k slubej a kwasej, k slěbornemu a k złotemu kwasej, žarowańske a k druhim přiležnosćam
w Serbskej knihafni w Budyšinje

Dospołne wupředawanje
Hósec železoweje wikowafnje
dla spuščenja wobkhoda, w Budyšinje na Kěžorskej drožy 9
Zniženje płaćizny 30 % a wjacy

Gardinowe
dekoratie — Volle, markisette, čišćane płaty, patentowe rolowy
Friedrich Bubach
rólny Kónjorycow. mosta
Lawskeje hasy

Dwójcy wunošne
je wuspěch staineho podawanja nawěstkow do
Serbskich Nowin!
Tuta reklama je zawěsće najlěpša!

Slěbornu nadobu
staru slěbro a płenjacy kupuje běžnje. Drježdźanska fabrika za slěborne twory (Dresdner Silberwarenfabrik G. m. b. H.) w Drježdźanach-A. 16 Hopfgartenstraße 23-24.

BALDUR
worclowe kotłowe kachle

Sylny worclowy wobtwar, zhonjene z wohniakrutymi dwumotowymi kamjenjemi wumurjowane. Sylne dwójne durje palnišća z lateho żeleza, zawjazanym filcom. Durje popjelnišću k suwanju, tohodła wulka złutniwosć na powětlide. Kachle su za kóždu wosebitosć swojeho raza!
Żelezowy dwór Jo
MIESSNER
O. m. b. H. w Budyšinje
při Žitnych wikach

Dein täglicher Kaffee: **Kaiser's Kaffee!**

Spytajće naše dobre měšenja:
125 g
Wohlubjena druzina .. -.50 hr.
Znamka Kaffeekanne .. -.68 hr.
Kaffeekanne extra ... -.70 hr.
Slódne měšenje .... -.75 hr.
Wjerškowe měšenje .. -.80 hr.
3% rabata w znamkach
KAISER'S KAFFEE GESCHÄFT

SERBSKE NOWINY

Pjatk 26. februara 1937

Wjeselosć w dźěłcowym žiwjenju

(Někotre słowa maćerjam.)

W Ameriży sarjadowachu hižo pjeden wjele lětami mułke zwjedźenje sa dźěći. Wšcho běšche derje pschihotowane a měrješe so wšcho na to, do dźěćoweho žiwjenja a jeho nježneje dušce sanjesć tak wiele wjesela a radosće, kaž běšche jenož možno. Pola nas so powschitkownje hatle sa nowšchi cšaš runje tak próniła, hdyž smy cšežke a staroscšowe polne cšasy pschětrali. A možemy widźeć, kak so to dźěćom wobliča rozsajnjuja, tak dostawaju jich wocši tamnu měrny wotbłyscšcź, wuronjeju pokoj, radosć a wjesełu mysl.

A tole spěchowacź wschědnje, je žiwjata pschiwšłuschnosć maćerje. Wyrnjeż też swonkowna nusa a staroscź ju cšasto mózne potłóczowakej a spinakoj. Jenje a nihdy njeje maćź tak khuda, so njemohła dźěćcu ważny a njebjelki dar wjeselosće podawacź a pozrědowcź. A wěnsli, so je wopraudźe tak khuda, njesnaje duschu swojeho dźěćka. Njeje jenje spytała so sanuricź do jeho dźiwopołnjeje hlubokosće.

Dźěćo mózemy lohko spokojicź, njeje wopraudźe wjele trjeba, so w jeho nutrinach wjesele šhudźimy. To su wšo hinaše wjesela, hacź šmadź samóže je wona tołsazorje podawacź, a hdyž ma wotewrjenej wocši, kuzoho k tutym wjeselam stajnje a pschezo nadosćź namatacź.

Kuk papjery, pišany barbicź, někotre, njech też wothromjene, wokolowe wojaki — kelko wjesela, kelko radosće, kelko wobdźiwanja, kelko cšaša so ś tym šame saběra pčhes dołhe hodźiny, haj šamo dny dołho ma swoje dźěło. A kak wjele wjetšhe budźe wjeselo dźěćcja, hdyž so macź na nim wutrobnie a šobuczuczźiwje wobdźěli, hdyž wjeselo wobliczo pokasuje a šobu rěcźi a šobu so šmóje po dźěćcowškim waschnju. Kak lohko so k poradźi, so w tak wjeselych hodźinach dobuwa młodu wutrobu a pčhes to ji wona wostanje wotkwrjena cšaš zyeho žiwjenja.

A kelko wjesela pschihotuja zyle jednore, njenaždane wobraški, politiczeju podawki ś dźěćcowcho šwěta a jeho smyslenja, zyle dźěćcowšky rukowane, ale w šnych, žiwych barbach. Tajše wobraški ś biblijskich stawiznow abo ś raja bajkow, šnadź k dorosumjenju ś někotrymi hrónczkami wobohacjene, politiczuja wjele wjazy wjesela, hacź hnadźmy dźěćo wjedli pčhes galerije wumělickich najwulkotnischich mólbow. Tam by dźěćo bórzo wustało a šapraiło šhubiwschi wschón šajim, mjes tym so we wobrazkowej knihy šwój šwět namala ś znymi jeho małymi wjeselami a pčheživja to wschó šame šobu. Tohodla dajcze dźěćcom, schtož jenož mózecze a schtož je ša nio pschiměrjene a njeczinšce dźěći do cšaša sprózných, hdyž jim politiczicze wězy, pschi kotrychž dzjoze swoje žadanja a pschecza šobu spokojicź.

A potom hakle prěni schuliki cšaš! Kelko srosumjenja ma macź tehdy pokasacź, kelko luboscze, scšerpnoscze a dowidźenja, ale kelko też wjesela ś małymi wusperzami, so by ś tym też wjesele w dźěćcu wubudźiła. Prěnje rjenje napisany pismik, prěnje wuczitane słowo ako prěnja šada, kajki to nowy šwět, kotruž ma macź so wjeseluju nad dźěłom šwojeho dźěćcja hajicź a pěstowacź. A njedokonja-li dźěćo wschо tak derje, kaž šmy to wocžakowali a bychmy rady widźeli, niešmémy jo nietrbawschi šwaricź a cšwilowacź. Wschitke njeisu jenajkemu nadawkej powolane. Nałožli hajicź a pěstowacź je nałcha winowatosć, ale je wudźělecź teži wschak we wyschischej mozy. Tohodla budźmy spokojni a scšerpni a wjeselemy so nad dźěłom nowym, też šnadnym wuspěchom; jenož tak budźemy postup spěchowacź a dźěćom wjesele rubi, drje srědka hdy abo jenož nakwilnje něschto dozpěsemy. Bjes wjesela šaneho tyca, šaneho rostcšiwa. Kak mnoho dźěćcom so na tuto waschnje klucź k wschemu wjeselemu šmyslenju b'erje. A to šu potom te šawrjene, poschmurjene, wostudźe a wobuzne dźěćzi.

Cšaš je bjes toho khutny dosć a njeje trjeba. So hižo małym, kotrychž wo so w njewinosći šaňnitej. cšese žiwjenja na pucź my. A byrnjež nusa wjetscha była, dyrbimy dźěćcu stajnje pytacź žiwjenske wjesela politiczeć.

Podawaj šwojemu dźěćcu stajnje ś lubym pośmějkom łóždu zyrobu a potrjebu, niz stonajo, morkotajo a šałościcźo. Njeskorź šwiu nuzy šenje psched dźěćimi, hdyž šu w mkodušchich lětach, so njedorósnuwaju hischcze šwiki a cšeže žiwjenja. Wjeseła myšl so žehli we dźěćcowškej wutrobje a tu maschi hajicź jako šwiaty woheń a to powjedźe jich w posdźischim žiwjenju pčhes cšeže a cšerne, psches bój a bědu — a to ma pschewinncź mjenje abo bóle łóždy cšłowjek.

Spytaj cšitacź w duschi šwojeho dźěćcja! Daj jemu wjesele a njedaj jemu krawicź se šwojej winu. Měj stajnje wocši k njebju a dowěru k Bohu wschehomóznemu Wótczej, kiž cši pokaja prawy šmér a wschě twoje cšinjenje a prózowanje stanje so we wjeselej myšli. w rózowym šwěcźe. A tutu šnadnu potom dźěćcoh šobu šwojemu dźěćcju jako drohotny pokład žiwcźi.

Wěnc z pěsnjow Pětra Młónka

Pětr Młónk powita wučerja Halmu do Dźiwotic.

Tak budźće z česću powitani,
Kiž Wy naš luby nowy wučeř sće,
Wy přińdźeće k nam připósłani
Wot wyšnosće na naše žadanje,
A stupiće wětř z Bohom do hanta
Do tutej wučerńje za wučerja.

Hlaj, dźensa Wam knjez Jezus praji:
„Pas swěrnje tute moje jehnjatka",
Hdyž wón za wučerja Was staji
Za naše njewědomne dźěćatka,
Zo byšće je teš swěru wučili
Tón puć, kiž wjedźe k wěčnej zbóžnosći.

Tak budźeće Wy zawostajić
We wutrobach tych dźěći krasny syw,
Zo budźa jónu z česću prajić:
Tutón je nětdy teš naš wučeř był.
Tam w njebju Bože wóčko kedźbu ma
Na prócu, kiž sej swěrny wučeř da.

wjesele dźěrżecź. Haj, jenož naschich šhebičnych a wuschokahajcych nadźijow dla njechamy dźěćcom wjesele w dźělu rubicź. Pothilmy so k dźěćcu a dajmo młodemu žiwjenju šwětło a šłónčko, prěnje to wumóžnjenje sa wjesele wuwicje.

Dohuzel wschak je to iěra wěrnosći, so so ś dnjom hdyž dźěćo do schule sastupi, w dźěćcownm žiwjenju ztórcźi. cšasto woteběracź pózdnje, mjes tym so dyrbjało wot tutoho dnja šem pschezo wyšche postupowacź a mlode žiwjenje wěnzowacź. Sažiwcze so šami ras do dusche waschcho dźěćcja, hdyž jo dźeń wote dnja še šamžnymi radawkami cźwilujece, hdyž šnadź dołho nad pijmikami a liczbami hedźo ś nimi prózujecze, wusłamknjenymi wot hrajkow a wjeselnych tow.; a tola žada tak iara sa nimi, dekelš šu dźě to kaž šlónczne pruhi žiwjenjše. S hrubej njeśmilnej krutoscźu, kotraž wschě

Radio

Ssobotu 27. februara so słyschi:

Königswusterhausen: 6 šwony, tacźele. 6,30 ranšchi konzert (j Barlina), mjes nim 7 powěsće. 10 ja schule. 11,30 pokuwy ša hosporu. 11,40 ša bura. 12 pschipołdnischi konzert (j Königsberga), mjes nim 12,55 cźaśowe šmanjo a 13 šwojapschecza. 13,45 powěsće. 14 wichelaka hudźba. 15,30 hoipadarški tydźeńšći pschehlad. 16 wjesełe słohotnische popołdnje. 18 ludowe špěwy, ludowe reje. 18,45 šport tydźenja. 19 wieczorna šabawa. 20 powěsće. 20,10 němšći šcźelak na wopyce w Lübecku. 22 powěsće, šport. 22,20 šmětowe mischtrstwa w hokaju na lodze w Londonje.

Lipsk: 6,10 gymnastika. 6,30 ranšchi konzert (j Barlina), mjes nim 6,50 ša bura a 7 powěsće. 8 gymnastika. 9,30 ša šonu. 10 ja schule. 10,30 a 11,30 wjedro. 11,45 ša bura. 12 pschipołdnischi konzert (j Wrótšławja), mjes nim 13 a 14 powěsće. 14,15 tacźele. 15,20 ša dźěći. 16 wjeselu programm ša starych a młodych (j Frankfurta). 18,15 ś němšćele wupłodźerśeje bitwy. 19,45 wo němšćich mischtrstwach na šnědakach. 20 powěsće. 20,10 konzert k lepschemu šwnikeje pomocy. 22 powěsće, šport. 22,20 šmětowe mischtrstwa w hokaju na lodze w Londonje. 22,45 rejwańska hudźba (j Mnichowa).

Barlin: 20,10 wieczorna šabawa. — **Köln:** 20,10 wjeselu słohotnischi wjeczor. — **Frankfurt:** 20,10 operetta „Mutrowa pjsches łódźnu kromu". — **Mnichow:** 20,10 wulki rejwańši wjeczor. — **Wín:** 19,10 operetta „Muž še tšjomi žonami". — **Warschawa:** 19,30 pólske ludowe reje a ludowe špěwy.

Pos přećiwo psej

Spodźiwny „płyćzi wušud".

Běchmy ś hoścom na knježim dworje w naschej domišnje. Knjes bě nam šwój dwór pokasał, polne brózanje, kormny łkót — šwnje, krowy a konje, so šo cźi wutroba šmějeschce, Stónczńje stejachmy psched płyćzim šwérjenzom.

Hušcźišcho běchmy hižo słyschcheli, so je knjes tajki „płyćzi blaseŕ" — schtož pak nětko widźachmy, pschetrjechi wschě naše wocžakowanja. W rosšahnjych, ś bělymi łachlemi wušadźenych hródźach mjerwjejsche so ś kraśnymi pšami — mjes nimi bě na schtyrzeći wullich a mała jendźelskich pšow. Jene stoćo pschego rjeńsche a šulnschi hacź druhe, ś jantarskimaj wocźomaj, ś cźerwjenej hubu, ś mjaknymi nohami, šwijzym cźełom, ś błowu kaž ś drjewa rěsanej, krute a rózkoite, kaž tajke žiwe dźiwy.

Wjecźor šedźachmy we wulkej šitwi knježeho domstwa. Sso šamo rosumi, so so pschi tym wo wšacy rěcźeschce, — wo jich šwérje, wutrajnosći. šmužitosći. A tunje tu, hdyž so wo šmužitosći rěcźeschce, mnajsche knjes wobmyślnje ś hłowu, kaž by w tym wschelake nałhonił.

„Haj", měnjeschce, „šmužite šu, to mózu wobkrucźicź. Tak šmužite, so šamo šwojich róbnych šnicza, hdyž so w šraschne šmužici njepokasaju. Mózu wam wo tym wschitko powědacź — šda so wérje njepodobne bycź, ale tym to še šwojimaj wocźomaj widźał.

Běsche w šymje 1927. We tehdom khěrro šyma, njewěm, hacź mózeće so na tutu šymu dopomnicź.

Ssym šwucźeny, bźěł šwojich płow wschědnje wošoschinu do płchirody wuwjeźł. Dotelž mje šwérjata derje šnaja, šu kaž pošłuschne dźěćzi — pokłaja na łóždy połow a łóžde słowo — tuž je njeitrašchne, je še šwérjeiza puschośicź, hdyž šym płcźitomny.

Na jenym šymšim dnju dźěch ś wóšom najwětšhimi pšami do połow. Mam, kaž je wam šnate, hišchcze jedyn wudwór sa Łobjom, tam šu mowcy. A dyrbjach šaby ras sa prawom pohlědacź. Płuy so pschehonjowachu a wjeselachu so na tolstych šnéhowych mjeczelach, kotreż zyłu krajinu pschikrywachu. Harowachu ś wólnoscźu a walachu so w šnéhu.

Tak bóhdźemy k hrjohej. So hych wokolopucź šej šalutował, kiž šej dobre pol hodźiny cźaša žadasche, wobšamknych, prěti po łodje pšches rěku hicź. Njedasche so mi štrašchne, dokelš běch w nowinach cźitał, so šu łodowe šchrtuty hacź na 40 zentimetrow tolste, ja šamo še šapschahami a ś autami psches rěku jěchcźa.

Ale njeběch ś pšami licził. Boja so — dracź wé cźehodła — łodu, šnadź je jim pschehładli a njemóža so ś panochtami na nim dodźerzecź, šnadź teš na tym, so šu brjuschki na nohach jara cźuczliwe a łohzy šmjerinu — štrótka: wone štrajkowachu. Nohapdhu. Hižo běch wotrjedź rěti — zyła zwólha štejeschce pschezo hischcze winczo a wujo na rěczjnym brjohu, pacźkachu do koleń, skakachu a rejwachu — ale žadyn nodźyschce mje šcźěchowacź. Wołach, hwišdach — tola to njeczinjeschce na nich žadyn šacźišchcź. Jich wucze pschiběrałche, ale wostachu na brjohu.

Najprjódzy dźyschce so mi šmjeczł, hdyž jich šměschne cźinjenje a reje widźach. Swérjata, myšlach pschi šebi, kotreż mója šhtomy powalecź — a pšched hladkoscźu so boja.

Potom so šnéwach. Hubjenje dreščerowane, šej porokowach. Pschelatohdnje šy ś nimi wobthadźował, njeišy kruty dosć był. Ssmy štónczńje dosć wo pšach šłyschcheli, tam w Seleńšći (Groniand), hdyž nicźo druhe njeimaja hacź łód, łodowy šnéh, a njedźiwajo toho šwoje šanje cźahaju a šamo so wuběhaju.

Pschemyślich šej, hacź njebych jo wrócźił a ś biczom jich k posłuschnosći nuśował.

Ale nadobo jaczuwach, tak łód pod nohomaj pikoze a wrěšta. Hobrite twěrdnyj thwatachu je wschědch rózkow ruče na mnje, woda so pschecźišchcźeschce, pucherje so jewjachu — a pridy hacź so dohladach, zojasche łód, pschetamach so a leżach hacź k tmnjenjomaj we wodźe. Běch so pschepadnył!

Njewjeschła situazija! Sdasche so mi, kaž bychu punty na nohomaj wiśałe a cźehnjechu mje dele. A hdyž wjeselu rubi, drje srědka hdy abo jenož nakwilnje něschto dozpěsemy. Bjes wjesela šaneho tyca, šaneho rostcšiwa. Kak mnoho dźěćcom so na tuto waschnje klucź k wschemu wjeselemu šmyslenju b'erje. A to šu potom te šawrjene, poschmurjene, wostudźe a wobuzne dźěćzi.

Cšaš je bjes toho khutny dosć a njeje trjeba. So hižo małym, kotrychž wo so w njewinosći šaňnitej. cšese žiwjenja na pucź my. A byrnjež nusa wjetscha była, dyrbimy dźěćcu stajnje pytacź žiwjenske wjesela politiczeć.

Podawaj šwojemu dźěćcu stajnje ś lubym pośmějkom łóždu zyrobu a potrjebu, niz stonajo, morkotajo a šałościcźo. Njeskorź šwiu nuzy šenje psched dźěćimi, hdyž šu w mkodušchich lětach, so njedorósnuwaju hischcze šwiki a cšeže žiwjenja. Wjeseła myšl so žehli we dźěćcowškej wutrobje a tu maschi hajicź jako šwiaty woheń a to powjedźe jich w posdźischim žiwjenju pčhes cšeže a cšerne, psches bój a bědu — a to ma pschewinncź mjenje abo bóle łóždy cšłowjek.

Spytaj cšitacź w duschi šwojeho dźěćcja! Daj jemu wjesele a njedaj jemu krawicź se šwojej winu. Měj stajnje wocši k njebju a dowěru k Bohu wschehomóznemu Wótczej, kiž cši pokaja prawy šmér a wschě twoje cšinjenje a prózowanje stanje so we wjeselej myšli. w rózowym šwěcźe. A tutu šnadnu potom dźěćcoh šobu šwojemu dźěćcju jako drohotny pokład žiwcźi.

Spytaj cšitacź w duschi šwojeho dźěćcja! Daj jemu wjesele a njedaj jemu krawicź se šwojej winu. Měj stajnje wocši k njebju a dowěru k Bohu wschehomóznemu Wótczej, kiž cši pokaja prawy šmér a wschě twoje cšinjenje a prózowanje stanje so we wjeselej myšli. w rózowym šwěcźe. A tutu šnadnu potom dźěćcoh šobu šwojemu dźěćcju jako drohotny pokład žiwcźi.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Okuli, 28. maleho róžka 1937.

S **Budyšchina.** W Michalskej zyrkwi směje farar Kapler rano ½8 hodź. němsku spowědź, farar Petermann z Lipska dop. ½9 hodź. němske kemšchenje z mišijonskim předowanjom a se shromadnym kemšchikhodom khěrkowskich jónskeje skłuby (25lětne wobstarse); farski vikar Schołta w 10 hodź. serbske kemšchenje. Sběrka. — Póstne nutrnoscje: Schtwórtk pop. ½6 hodź. we Mulkim Wielkowje a wječor ½8 hodź. w Sstonej Bohschězi; pjatk ½7 hodźin w Brěsowje. — Mutoru pop. w 3 hodź. khěrkowskich jónske towarstwo w Societecze (25lětny jubilej).

S **Budyšchina.** (Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo.) Shromadźizny w Budyschinje: Njedźelu dop. ½11 hodź. hodźina za dźěći, wječor ½8 hodź. evangelisazija. Mutoru pop. w 4 hodź. hodźina za jonu. Sstrjedu wječor we 8 hodź. swjatk młodźiny. Schtwórtk wječor we 8 h. biblijska hodźina. — Shromadźizny swonka Budyschina: Njedźelu pop. we Warnoskizach pola Wieleczina, pónđelu wječor we Mulkej Hartawje, mutoru we Mulkej Dubrawje a pjatk w Zyłezach. — Hodźinje za jonu schtwórtk wječor na Ždowje a pjatk wječor w Hornjej Hórzy.

*

S **Barta.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża skłužba. — Sběrka. Pop. w 3 hodź. němska spowědź (knj. farar Handrik-Porschitzki). — Mutoru pop. ½3 hodź. jónske towarstwo. Wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holzow — Sstrjedu pop. w 3 hodź. němska nutrnoscź se spowědźu w Stróži. Wječor ½8 hodź. w Bukojnje serbska nutrnoscź. — Pjatk wječor ½8 hodź. serbske póstne kemšchenje w zyrkwi.

S **Budestej.** Rano ½8 hodź. směje farar Böttger serbsku spowědź, farar Bóžj dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšchenje. Sběrka. Dop. ½12 hodź. smě'e farar Bóžj kemšchenje za dźěći 5. hacź 8. schulskeho lěta. — Mutoru pop. w 4 hodź. khěrkowskanska jónska skłužba w młodźinowni. Pop. ½5 hodź. směje farar Böttger w Hornjo-Hórčanskej schuli serbske póstne kemšchen'e a na to serbske Boże wotkazanje, ½6 hodź. němske póstne kemšchenje a na to němske Boże wotkazanje. — Sstrjedu wječor ½8 hodź. smě'e farar Bottger biblisku hodźinu w młodźinowni — Schtwórtk pop. ½5 hodź. směje farar Bóžj w Kobanez domje w Cjornych Noskizach serbske póstne kemšchenje a na to serbskn spowědź, wječor ½7 hodź. němske póstne kemšchenje a na to němsku spowědź.

S **Budyschinka.** Dop. ½9 hodź. serbska Boża skłužba. Sakrament wječor ½8 hodź. serbska póstna nutrnoscź.

S **Bukez.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšchenje. — Pjatk dop. w 9 hodź. němske póstne předowanje. — Pokhemana: Marwonarodźena dźowscička Augusta Stósz.

S **Hodźijca.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšchenje. — Pjatk 5. nalětnika pop. ¾4 hodź. němska spowědź.

S **Hrodźischcza.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź se swjatym wotkazanjom, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża skłužba. — Pjatk 5. nalětnika wječor w 7 hodź. serbska pałonska Boża skłuba.

S **Kucziny.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop w 9 hodź. němska Boża skłužba, ½11 hodź. Boża skłužba za młodźinu. — Pjatk wječor we 8 hodź. póstna hodźina za młodźinu.

S **Klukscha.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšchenje. Pop. w 3 hodź. serbske kemšchenje pola Kurkez w Jatschobnu. — Pjatk 5. nalětnika dop. w 9 hodź. serbske póstne kemšchenje.

S **Kotez.** Dop. ½11 hodź. serbske předowanje, na to serbska spowědź a swjećenje Božeho wotkazanja (farar Krawz-Hrodźischczanski). Sběrka.

S **Khwaczicy.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšchenje. Sběrka za naschu zyrkej.

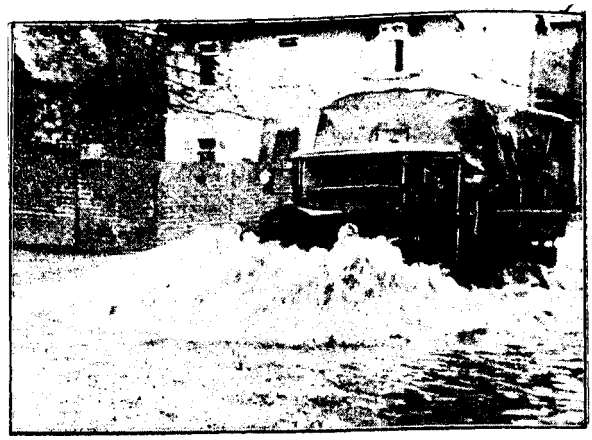
S **Lubija.** (Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo.) Shromadźizny w Lubiju: Njedźelu dop. ½11 hodź njedźelska schula, wječor we 8 hodź. wječorna nutrnoscź. Sstrjedu wječor we 8 hodź. biblijska hodźina. Pjatk wječor we 8 hodź. swjatk młodźiny. — Shromadźizny swonka Lubija: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Cjornjowje, pónđelu wječor we 8 hodź. w Kumwaldze, mutoru wječor we 8 hodź. w Bukezach, schtwórtk wječor we 8 hodź. w Nowym Gersdorfu a pjatk wječor we 8 hodź. w Dažinku.

S **Lupoje.** Dop. w 9 hodź. žo serbske předowanje cźita.

S **Maleschez.** Dop. w 9 hodź. serbske kemšchenje. Sběrka za paczerske dźěći. ½11 hodź. dźěcźikemšchenje. Pop. w 3 hodź. za młodźinu na farje. — Schtwórtk wječor ½8 hodź. serbska póstna nutrnoscź na farje. — Wumrěła Ema Terezija Schusterowa, samkarjowa mandźelska w Maleschezach, 28 l., 9 m. a 27 dnjow stara.

S **Minakala.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża skłužba. ½12 hodź. dźěcźikemšchenje. Pop. ¾3 hodź. dźěcźikemšchenje w Adolfskej Hěcze, ¼4 hodź. němska Boża skłužba w Adolfskej Hěcze. — Mutoru pop. w 3 hodź. khěrkowskanska skłužba w Adolfskej Hěcze, wječor we 8 hodź. skłužba młodźiny za młode holzy we Adolfskej Hěcze. — Sstrjedu wječor we 8 hodź. khěrkowskanska skłužba w Minakale. — Pjatk wječor w 7 hodź. serbska póstna nutrnoscź w Minakale.

S **Nješwačidła.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšchenje. — Sstrjedu pop. w 5 hodź. němske póstne kemšchenje se spowědźu pola Sperlingez w Khasowje. — Pjatk pop. w 5 hodź. němske, w 6 hodź. serbske póstne kemšchenje se spowědźu pola Pětschikez we Luschu. — Evang. skłužba za młodźinu: pop. ¼4 hodź. za hólzow a holzy, wječor we 8 hodź. za konf. młodźinu (Krausa).

Mulka woda w Němskej.

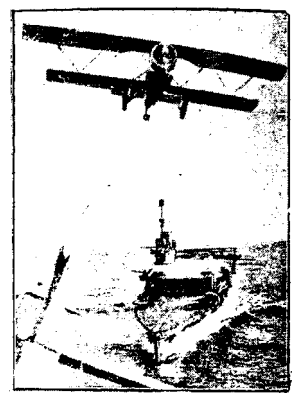
Po trajazych sněhowych a deschczowych njewjedrach je wjele němskich rěkow z rěcznischczow stupiło. Wjelka Okar, ben pschi rěcy Ribdze, małej poboczniej rěcy Mohana, je dospołnje z wodu wobdata. Jenoz wulki wosam je mózno, wodu pschejěcź. (Scherl Bilderdienst, M.)

Generalny pólny marschall z Blomberg khorhoje němskeje dźěloweje fronty woběwjeczi.

W swojej wobsebitosći jako wjednik pschedewšacźa mjezjesche generalny pólny marschall z Blomberg narěcź, we kotrej wuhbhyn, so wojazy a dźiłacźerjo hromadze skłuscheja. Po tym wotmě žo wobwjeczenje 31 khorhoji němskeje dźělweje fronty wotdźělenja woboroweje mozy.

(Scherl Bilderdienst, M.)

Startowanje z „pluwozeho kraja".

Wójnske létadło jendźelskeho létadłowskeho łódźstwa startowaschе z łubje maczerskeje łódźe za létadła „Courageous", so by žo na shromadnych swuczowanjach domilnskeho łódźstwa w srjedźnym morju wobdźělilo.

(Scherl Bilderdienst, M.)

---

drje trochu stracha měł", praju a chžu žo k njemu skhilicź.

Ale zwólha žo wottorhnje. Kaž błudne wala žo wschitke pěn na njeho. Hižo widźu, so žo druhi hłuboko do Hassowych ścźehnow sakuśnje. —

Sstreju na nich; ale cźinju, kaž njebychu słyschecli. Pjeru z tolstej wikowej hałoku do nich; njebrachi žo jam na Hassowa schkitajo malik a jich dalsche kuźanje znjemóžnić — pok njeby žiwi wotesłeł.

Sstónčnje dźěch domoj. Mojt wumožerjo běchu we cźrjódźe wokoło mje a tupotachu pódła mje. Dałoko za nami, hłowu hłuboko k semi powěschcio, wlecźeschе žo Hasso. Wostach stejo, lehnu žo dźesatcź krocźel pschede mnu z tamnymi sydom na semju a powěźnu hłowu mies nohomaj, kaž nochcył niczo widźeć. Wokach jeho, hrozeschе dźiwje mórcźenje z bytnych žydom — a njeswěri žel ke mni bónicź. Swobitwna wěz — a mi bě tehdy na domvucźu sasne, so běchu wón tałke rosžudźiłe — pschecźiwo tomu, kiž bě žo sapowědźił."

Knjes mielcźeschе. Też my druhi njenamałachmy žłowa, so hnchmy žo dale wo tym rosmołwili.

Ale knjeni potom rěcźeschе. „Mój muž", praji, „bě žo khětro sa'mnił. Hnydom, hdyž so wrócźi, tschaseschе jeho symiza. A potom leżeschе na wschě schtyri njedźele we łoku. Haj — a mjes tym —? S naš niewědźeschе nichtó wo spodźiwnym „pěnczam hudźe".

Jedyn z cźeładnych pschewša cźrjódźu płowa dowjedźe ju kaž hewak do swérjenza. Pizowachu a napojachu je, a nicźo wobsebiteho žo njesta. „Hasso nieje nicźo žrał", mi hischcźe na wjeczor wojsemischi. Mějach dźěn z mojim khorym muzom cźinicź a njedźiwach na tutu powěsć.

A nasajtra bě pschepołdźe.

Rano sahe hudźeschcźe mje wothładowaŕ pšow. Dźěch nim do swérjenza. Pod žłomu sahrjebany leżeschе Hasso z pschekusanym krkom . . .

Knjes bě stanył a dźěsche nětotre rasy po jitwje.

„Potajkim žmjertny wužud", praješche. „Rozumicźe. So bě jich wopuschcźił, hdyž knjeser strach hrožeschе, to njeje swérjata Hassowej wodake. A wukonjachu wuhud hischcźe w žamej nozy . . ."

S **Rožaczij.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża skłužba. Sběrka za Boži dom. — Sstrjedu wječor we 8 hodź. němska póstna nutrnoscź. — Pjatk wječor ½8 hodź. Evangelska skłužba za jónske młodźiny.

S **Porschicy.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska Boża skłužba, w 10 hodź. serbske kemšchenje za mjeńsche dźěći. Mutoru wječor ½8 hodź. serbska biblijska hodźina w Kumischzach. — Pjatk rano ½9 hodź. serbska póstna nutrnoscź (farski vikar Mirth). — Wumrěł: Arnoscht Schmidt, palěr w Porschizach, 76 lět a 4 měsazow stary.

Se **Selepeho.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom a dop. w 9 hodź. serbska Boża skłužba. Ssmjertny kěrluch za spěwa za Hanjo Chobo, wumjeńkarja w Sslepym. ¾11 hodź. němska Boża skłužba. Sběrka za dźěło evang. zyrkwje na žónjej młodźinje. Pop. ½1 hodź. khěrkowskanska; w 2 hodź. němske dźěcźikemšchenje. Pop. ½6 hodź. serbska Boża skłužba se spowědźu a z Božim wotkazanjom pola Pauloz w Rownom a wječor w 7 hodź. serbska Boża skłuba se spowědźu a z Božim wotkazanjom pola Stopirij w Mulkezach. — Pjotk 5. měrza wječor w 7 hodź. serbsći liturgiska póstna Boża skłužba (Olschporn za póstny cźaz, 2. nyschpor). Wobdom budze tepjeny. Sběrka za naschi Boži dom. — Pokhowani: Hana Kubikaj (Nickel), wumjeńkarka w Sslepym, 62 l. 4 m. 28 dn. Hano Hanuschi, wumjeńkar we Brěsowzu, 80 l. 11 m. 9 dn. Khrystian Domaschk, wumjeńkar w Rownom, 75 l. 3 m. 8 dnjow.

S **Wóßlinka.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšchenje. Kollekta. Pop. w 2 hodź. kemšchenje za dźěći, ¼4 hodź. Boża skłužba a žiw. wotkazanje w Lěsej.

S **Wósporka.** Rano we 8 hodź. spowědź a cźicze swjećenje Božeho wotkazanja, dop. ½9 hodź. předowanje. Sběrka. — Pjatk wječor we 8 hodź. we wobsadnej cźi 3. póstne kemšchenje (wobsadny farar). Mišionska sběrka.

Bjes dwěla. „By bylo sajimałe, schto je mój prawy wótz Hadam k Jěwje prajił, hdyž je ju k prěnjemu rajej widźał." — „Sstyj žej wěrny, so bě Hadam twój prjedownik?" — „Haj, zyle wěsće!" — Potom je bjes dwěla, so je rjekł: Możeźe mi dźeńcź hriwnow pożcźicź?"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. Jednotliwe čo. płaći 10 pj. Nakładnik Marko Smoler; Čišći j. Cyž, dr. jur., wobaj w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjeźki. Za reklamowy milimeterski rjadk płaći so 15 pjenjeźkow. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 49 — Budyšin — Sobotu 27. februara 1937 — Bautzen — Lětnik 96

Němska chce stajnje neutralnosć Swajcarskeje wobkedźbować

Wjednikowe rozrěčowanje z přejedawšim schwajcarskim swjatkownym radu Schultheßom.

Kož Schwajcarska depeschowniska powě, je žo pjatk w swjatkowej radže wosjewiło, so je němski kanzler Hitler w Berlinje přichi składnosći rozrěčowanja z přejedawšim swjatkownym radu Schultheßom žo w jara wěstej formje a z wulkej energiju wo poměrje k Schwajcarskej wuprajił. Jeho słowo hodźa so hakle skrótka wozjewjetowacz:

„Wobłacje Schwizy je za Europu nusne. Pschejemy sebi, so bychmy z njej jako dobri susodźa w najšěpšim dorozumjenju žiwi byli a so z njej we wschěch wězach loyalnje dorěkeli. Hdyž w swojej posledźnjej rěči w němskim sejmje wo neutralnosći rěčach, njejsym Schwizu z wotpohladom naspomnił, dokelž na jeje starej neutralnosći, kotrejž so wona dźerži a kotruž zu mosy, mjes nimi tež my, stajnje pschipósnate, na žane waschnje dwěla njebudźa. Kóždy czaš, njech pschindże schtožkuli, budźemy njestratnosć a neutralnosć Schwajcarskeje respektowacz. To Wam se wschej wěstosću praju. Hischcze jenje njejsym z druhemu stejišcu pschiczinu dał."

Swjatkowa rada je tuto wosjewjenje z dosćěčinjenjom na wědomje wjala.

Gdański president Greiser žo do Pólskeje podał.

Gdański senatowy president Greiser je schtwórtk popołdnju do Pólskeje wotjěł, so by na druhej statnej hranicy w Białowieży žo wobdźělił.

Wustupjenja z zyrkwje so njewosjewja.

W pschesjenosći z němskim a pruskim ministrom za zyrkwinske należnosće je němski a pruski nutskowny minister z wukasom z 18. februara 1937 na jakadźe wukasa němskeho presidenta k schkitej ludu a stata z 28. februara 1933 zakazał, mjena wołsobow, kiž su z zyrkwje wustupili, zjawnje wosjewić. Potajkim je žo tej wołsebje zakazało, mjena tajkich wołsobow, kaž je to na někotrych městnach dotal waschnje bylo, z klětki pschečitacz.

Zaso Němca w Sowjetskej uniji zajeli

W Leningradze žu 22. februara němskeho staczana diplomoweho inżenéra Franza Schustera sajeli. Jeho po dołej znatym waschnju statej njepschećelskeje propagandy winuja. Schuster hižo wot léta 1931 w swojim powołanju w Sowjetskej uniji dźěła. S tutym sajeczom žo liczba Němcow, kotrychž žu w posledźnich měsacach w Sowjetskej uniji sajeli, na 44 powjetschi. Mocakowanje, so bo jimanje a z nimi zwisowace pschesćěhanja Němcow w Sowjetskej uniji po khudušchim wunoschku dotalnych prozejow skónczi, žo po zdaczu njedopjelni.

Powučacy příklad

Strajk dźěłaczerjow amerikanskeho pschedewzaca „Heneral Motors", kiž je žo někto skóncził, je jasnje dopokazał, kajke czežke izbežliwki może wulke strajkowe hibanje za zyle ludowe hospodarstwo a za strajkowacych samych měcz.

Spočatk januara dźěłaczerstwo tuteje wulkeje automobiloweje fabriki do strajka stupi. To běšche najwetše mjedowe hibanje, kiž je žo w posledźnim czasu w Sjednoczenych statach wotmětło. 125 000 dźěłaczerjow žo na nim wobdźěli. Schešcz niedźel dołho wojowachu wo powjetschenje mzdy a pschikrocenje dźěłanskeho czasa. We tutym czasu wojowanja dozpla 17 644 000 dollarow na mjedź zhubichu. Jenotliwy wuczeny dźěłaczer měješe hač do 164 dollarow mjedowe zhubdy, kóždy njewuczeny dźěłaczer wo njebdže 120 dollarow. Munoschi tutoho hobrźeho mjedowego hibanja běšche pornjo tomu jara khudušchi:

Firma wojeswi, so je swólniwa, w pschichodze mzdy wo 5 zentow na hodźinu powjetschicz, ale so by mjedowu schkodu se strajkowego czasa za žo narunak, dyrbi dźěłaczer 84 njedźel dźěłacz. Je to wuspěch za dźěłaczerja? Schesć njedźel njeměra, starosćow, hłoda a rudźenja, horzoty, krawalla a skónczne schkoda na sajstužbje, kotruž žo njedźiwajcy powjetschenja mzdy hakle sa dźeše hač poldra léta naruna! K tomu wupad produkzije, firmine schkodowanje na samoženju a wothwyczu, kiž ma skónc nje zyle njewuznate hospodarstwo, potajkim sašo też dźěłaczer, njeneš. Ale schtó dźěłaczerjej sa to ruknje, so pr... ...ischim mjedowym zadowanju wotsanje a so žo w běhu bliščeho poldra léta pschi pschemenjenju konjunktury z wusamknjenjom z dźěła k jeho schkodze njepscheměni? Schto budźiše mohło ludowe hospodarstwo, kiž žo prawje wodźi a kajkeż je Němska hospodarstwo wobsedźi, z pjenjesami sapoczeczi, kiž žo z taikimi strajkami pschecyšinja!

Němska wschitku mózy, kiž ma k ruzu, a wschitke žrědži sastaja, so by nowe dźěłowe městna pschiprawiła, zapłacenju dowol sa dźěłaczerja zawěrczíła, puczowanja „Mozy z radoscze" finanzowała, wobydlenja a domy twariła a kóždemu dźěłazemu ludowemu towarschej pucze k sozialnemu postupej wotewrila. W nazionalsozialistiskej Němskej njeje na žodyn žanych strajkow wjazy; tola też žanych wusamknowanjow. Strona a stat žo za sozialne wurunanje a sozialnu prawdosć staratej.

W létach němskeho ponižena a knježstwa marxistiskeje strony zmy zami nasponili, schto sa dźěłaczerja pschi dźěłowych swadach wuskoczi. W létach 1919 hač 1931 běsche w Němskej 33 800 strajkow a wusamknjenjow. Niz mjenje hač 287 miljonow dźěłowych dnjow žo pschi tym shubi; to wosnamjenjeske poldra miljardy hriwnow shubjenych mzdowych pjenjez sa schesć miljardow hriwnow schkody na produkziji! A wunoschki běsche khudschi: Jenoż 11 prozentow wschitkich strajkow běsche pjeća „wuspěschnych" sa dźěłobjerjerja, a też tehdy žo swjetscha jenoż wo poldaczny wuspěch jednalske kěz pola General Motors. Tak běsche w Němskej psched létom 1933, tak je dźenża hischcze we wukraju.

Schtóž rozumi je zjawjenja wukuzyć, wuknje z hubjenych naschonjenjow tych lět, kiž běchu w Němskej je strajkami a wusamknjenjemi, z dźělowymi wojowanjemi wscheje druzyny napjelnjene, tón wuknje z něsto skónczeneho strajka pola General Motors, kiž je amerikanskemu ludowemu hospodarstwu a dźěłaczerstwu njeznerne wopory napokazło.

700000 strajkowacych w Zjednoćenych statach

Kaž žo z Newyorka powě, chze žo president Roosevelt z pósłednim czasu w amerikanskich ludowrocach zajimowacz. Jemu wobsebje wo to dźe, so bychu sozialne konflikty pschestale, kiž su w posledźnim czasu wulki njeměr do amerikanskeho hospodarskeho žiwjenja pschinjesle.

Ssu wobliczili, so žo w Sjednoczenych statach w tu khwilku w něhdže 20 wulkich a malych dźěłarnjach strajkuje. Se strajkami žo něhdže 700 000 dźěłaczerjow potrjechi. Pola někotrych pschedewzaczow su dźěłaczerjo dźěłarnje wobsadźili, so bychu swoje žadanje na powjetschenje mzdy rasnisko sastupowali.

Ze syzowym płunom přeciwo strajkowacym w Americy

W jenej metallowej dźěłarni njedaloko Chikaga je schtwórtk rano k wótremu wojowanju mjes strajkowazymi a policu dóschło. Strajkowazy běchu fabriku wobsadźili. Policistojo twarjenje nadběhachu, so bychu dźěłaczerjow z nich wuhnali. 125 muži žyšna policija žo z pomozu mulkeho cźežiteho automobila do dźěłarnje doby. S autom běsche wrota wustorczíła.

Policistojo z płunowymi maskami schkitani do fabrikskeho dwora pschikhwatachu a bombły se žołtowym płunom do jenotliwych dźěłarskich łóknjow mjetachu. Strajkowazy so wobarachu a blesche z kišalinu, metallowe kruchi, cźerki grat a druhe wězy do policistow mjetachu. Ssamo woheń strajkowazy do policije mjetachu a z tym z khwilemi fabrikske twarjenje wohrožhychu. Dźěłaczerjo dyrbjachu pschi žyliowym płunje zofacz a skónczne dźěłarnju wopuschczicz.

Strajk we Wuhefskej so skónčił

Podkopowi dźěłaczerjo wuhlowych jamow w Pjeczikostelcu (Fünfkirchen), kotž wot posledźnjeje wutory pod semju strajkowachu, su pjatk rano pschestali strajkowacz. Hižo schtwórtk wjeczor běsche z 265 strajkowazych 23 z jamy wusło. We nozu k pjatke 55 hórnikow podkopki wopuschczi. Pjatk rano so zbytni hórnizy wróczichu.

Jendźelski parnik na minu zajěł

Do Londona je powěsć dóschła, so je jendźelski parnik „Llondovery Castle" w blizkim Sźerjedźozemskim morju na minu sajěł. S rozbuchnjenjom je žo do tódźinchu prędka wulka dźera wudrěła.

Łódź běsche něhdže dwě mile k połdniu wot Kapa Creuza pschi francowsko-schpanskich mjescach sdalena. Běsche po puczu do Afriki a wjesesche 150 puczowazych. Hnydom po rozbuchnjenju parnik sastajichu, so bychu za schkodu hladali. Kapitan žo rozsudźi, łódź do Venceskeho pschistawa dowjesć. Sa něhdže dwě hodźinje tam parnik dojdźe a žo lohko na stronu khilesche. Puczowarjo swoprędka na łódź wostachu, hačrunjež dyrbjesche łódź pschez nóz jwonka pschistawa stejo wostacz.

Sowjetska Ruska so mórskeje kontrolle wzdawa

W pjatkownym pozedźenju podwuwerka Londonskeho neutralneho wubjerka sastupjer Sowjetskeje Rusleje wosjewi, so žo jeho knježerstwo wobdźělenja na mórskej kontrolli Schpanskeje wzdawa.

Też portugalski sastupjer wosjewi, so žedźi jeho kraj tehorun za njepschecze, so by žo na mórskej kontrolli wobdźělił. Podwuwerk na to swěczi, so někto jenoż hischcze schtyri mozu za mórsku kontrollu słowjaju, mjenujcy Němska, Italska, Jendźelska a Franzowska.

Juhosłowjanski zakaz dobrowólnikow

Juhosłowjanske knježerstwo je wukas wo neutralnosći pschi Schpanskej wobydlerskej wójnje wudało. Wukas dwě postajeni wopschija. Sprěnja po wschu najmjanje dobrowólnikow a kóžde wupuczowanje dobrowólnikow sakasuje. Pschestupjenja juhosłowjanskich stacjanow žo po wojerskim zakonju skótaja, kiž winowatym stacjanske prawo wotrjekuje. S druha žu pjenjezne słódki za Schpanišku w Juhosłowjanskej sakasane.

Franko katalonske wuhlowe podkopki wobknježa

Na Aragonskej frowce schpanišcy nazionalni wojacy w frontisim wotrěkli pola Montalbana z wuspěschnym wojowanjom postupuja. Dobyte stejišcza žu wutwarili a wobniwjerdźili. Pschidobyli žu hórki pola Portalrubia, z kotrychž wuhlowe krajinu pola Utrillasa wobknježa. Tute wuhlowe podkopki žu wožebje bohate, z nich žo bolschewikita Katalonika w tu khwilu jenicźky z wuhlom sastarnje.

Bolschewikizy nawjedowarjo žu też strach spóstali, kiž jim hrozy, a žu wotdźelenje mjesenarodneje brigady pósłali, so by Utrillski kraj sakitala. W Barcelonje žo hižo njedostatka wuhla pokazuje, so žu hižo płunowe wobswětlenje sakalali.

Nazionalni lětarjo žu schtwórtk też na podkopkowu krajinu pola Puertollana z połdnja wot Ciudada Reala wjele bombow cźišnyli. Tak žo bolschewikam sastaronje je žurowišnami dźeń a bóle wocźežuje.

Bolschewikojo we Walenziji žu schtwórtk wojsewili, so jiwojeho „generala", kiž je jich wójsko pola Malagi nawjedował, wotjadźichu.

Maćefny škleńčany khamor

Fantastiski wobras je wón.

Hlejcje, taklle schkleńčany khamor je tola nješto kraśne. W dobrej jitwi steji, tamle w rózku, zyle blisko pschi wokne, kuka do zwěrjeho dnja a jo wjeźeli. Chodźi teź nizy. Je ho hordy, haj jara hordy. Wjerschcej blizo tamle snapschecza, runje prěti wot knjezeho dwora, je jón tak rjenje wudźěłał a shotowił. Najrjeńśne desćiźki a najjaźnišnu schkeńu je k tomu wjal. A kak derje su jo jemu te pśiśane kwakle a śekle poradźśe, a te nježnje wjerśane kónźki, kotrež su horjeka na rózkach, akurat kaž make wóśe steja. Wšcho schtož je prawje — maćefny schkleńčany khamor je rjany.

A potom hakle wšcho, schtož je w khamorje. Mój jejdyrko nź, tale jaźnosć a kraźnosć! Dyrbiśch śeź cukrunad wocźomaj dźerźeć, hdyž runje śłónčne pruhi do njeho śmjeźa a potom so wšcho w złotu a krištalu trinkoli. To maśch tam schalti, taleriź, schkleńzy, śmjeźniki, zokrowe schkinckli, kwětkowe vasy, piwowe schkleńzy a Bóh schto hišcze drugeho. Jednu kruch je pschezo rjeńśi hač drugi. Ssu tam schalti se schérokej połocźanej kromu, śwonka a śnutska, a mohł kej mysliś, so maśch połocźanu hubu, hdyž sy i nich pił. Druge maja selene, módre, cźerwjene a žołte žmuhi na kromkach, žu pschitene i mjódnymi kwětkami, i rjeńśimi hač we sahrodźy. A žu tam taleriź runje i taźkimi pśijanymi žmuhami, a i pschepaczenymi kromami, so ho lepje pschimaja. Na nich śteja wibelaźe śerbśe hrónćka kaj „Njech cźi zbožo lećśe", „Wschecźeśtwo — bratrowstwo", „S luboscźe", „Mojej lubej maćeri".

A śrjedźa w hornim regalu leźi na terrinje njewjeśćinski wénz. Je drje po létach lekhonk, ale pak ho zdaśe derje dźerźaź. Ach, schto je ho dyrbjał napołpschaś te léta, kotrež tam hižo leźi. Ssym jeho prošył, mi ras wupowědaś, schto je hižo khschaś — ale, wicha próśtwa bź podarmo. Mjeleźeśe, kaj te njewjeśćinske wénzki cźinja. Tuž žym so smuśiś a schkleńčany khamor so wuwopraschaś. Najrjśdy wschak so zhorda puchorjeśe a nabuźe mi wotmołwi: Na žym ja a pśiam so wu! Hdyž pak dokeź rjenje i nim cźinjach, dasźe so śmjeźcźeś. Najrjeńy kuśka łakalchlowa a potom łapocźa.

Mudry muź je ras praviś: „Nrai mi, ś kim wobkhadźujeśch, dha chu cźi rjeź. schtó žu." A muś ma prawje. Tehdom, hdyž je mje Wjerschca blidak pschiprawił, je teź khamor sa Kalcźkez Khatu dźěłał. Ja waš proschu, wobhladajśe kej najrjeńy leźe a potom mje. Mam tola zyle hiraliski wobkhad hač Khacźiny khamor a tohodła mam žej nješto na to być hač. Ssym tola pschekrašne wékzy pschewźał a je khowam.

Wobkhadajśe žebi tutu łokśowu schalku, tu zyle prědku. „K 25. narodninam" na njej śteji. To bź prěni dar wot nawożenje. Schalka je mi wubleźiła, so bu hromadźe ś kopu łubkami pschi cźmicźaju pod łipu pschi staroj bróži wot Jakuba dariena. Hewak pak nicźo njeśpiceradźi. Tamle piwowy karancźk wot hornich Mlynkes Antona ź njanm napśikmom: „Khmjeł a jeczmjeń, radźi žo", bu łóśny króć zyły wóśrny, hdyž nowěda wo tych wieciorach, hdyž w kole ś njeho pśiśeśe. Ma śodom na briulschu pékne wobrałki. Hlejcje tu tośiteho rěźnika, kak žwojej žonje wotmu dźerźi pschi wiću. A tamle karancźk wot Hobartej Franza, bambori wo dobrym žužodźwju, kiž je śtajnje było.

Jara hordje wupiera žo zokrowa tyła. Je je śkotom a ś drobimi kamjeńjemi pschena. Widźiśch hnydom, je wot Nieńcźej kmótra, haj tón sa tym ma. Rjana palenzowa schleńćka drje wiaźy nóźki nima, na, kiž je iu darił, tu wiaźy nieje. Zyle dźiwje je, hdyž ho bóńćki hnydom sa zokrowej tyłu wadźa, hač zu wot Juraśkej Madleny abo Heinochej cźetu; wém lépje, žu wot Krawźiją Hany — to pak jim njepraju. Wośtaju teź zigarowu kańku w mysli, so k dwusetnej śinacźe śchtuk łžuścheja, haj, žym sam jara mérniwy.

Sméśćne wschak je, hdyž riany połocźany tykanzowy talef, na kotrymž nóź a widlički leźa, wo starych cźasach powźda. Ke łóśnym khcźińnam bu nóź snowa wótśiwy. Hdyž cźi tón kmói

jo tamne njepitnu. Druhdy wjacak bruhu natradscho žobu śpěwale, ale to cźi rjenje wutrjechja. Sonnedźa jenoź pschitpołtucźach, hdyž śpěwaja:

Schtóž chce na kermuschu hicź,
Njeśmě žo śmjerci dołho dlicź.
Ssn naiprjed žo wuhótownik,
Stuptsch nuts do pschedtyźe.
Dołho wschak žo njeprospeśch,
Hdyž žo k blidu žnduteśch.
Widźiśchi-li dobroh' tykanza,
Sso kóždy rady do njoh' da.
Śtś žo žobu kromicka,
Hdyž je ś butru masana.
K tomu pschidźe polìwka,
S kośczow tucźna warjena.
Potom mjaso howiale
Hościom dobre połicźa.
Pśeczeń teź žwiniazej
Kisnkat žo pschidruźi.
Hospoża ta kermuschna
Twarožk, khleb ćschcze podawa.
Skónczńje reśka wjeśćeła
Tołsty briuschk saž wutkała.

Por schwallow śtejitej na stronie, niemółetej žo do tutoho hoka a harp tak prawie sajiwicź. Stej zyle pětnej, rjenje połśełbrowanej. Monej śluschećej „Sślébornemu nawożeni" a „Sślébornej njewjeśće". Njedorozumitej wschak pschikłowo: Mudri maju dobrej wuśchi, ale jasnk pieźa kuśchi. Stej drje pschi ślébornym kwaśu wjele žłuschałoj, ale to bźchu sa njej schpaniśke wžn. A tamne połocźane noch h:śkcze thwillu cźakała, hdyž pschijúdźe łkotn jubilej. Njech tak dołho w žwojim błyschcźu žo hordźa.

Cyrkwańske powěsće

Njedźela Okuli, 28. mat. róžka 1937.

S **Budyschina.** Pschihótowanšti dźeń sa konfirmandow sa wschitkich konfirmandow a konfirmandit Pětrowskeje wohady w Towaŕschowni a Tuchoŕskej zyrkwi. Narobnišnje je žo konfirmandam w pacźeŕskej wuczbje sdźeliło. — W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. farar Schneider pśeduje. Zyrkwinšta hudźba mšz. duješkeho thóra. Dop. ¼22 hodź. śmjeje farar lic. Ludwig spowědź a Boże wotkalanje sa cźišnje sadźěwannch. Pop. w 3 h. śmjeje farar Vogel kschesćenja. — W Marijnej-Marcźinej zyrkwi śmjeje rano we 8 hodź. farar lic. Ludwig spowědź a Boże wotkalanje, dop. w 9 hodź. farar Große pśeduje. Zyrkw. hudźba mšz. duješkeho thóra. Wjecźor w 6 hodź. śmjeje eforalny vikar Heyda mišijonske kemšchenje (śwonk. mšśijonstwo). Sbérka ł wobstaraniu drasty sak hude pacźeŕske dźěśi. — Póndźelu pop. ¼4 hodź w Ev. towaŕschowni kschesćanska jónska śłužba. Sup. Berg wo zyrkwinstwim potokenju pschednoschuje. Póndźelu wjecźor we 8 hodź. w Lutheŕskim domie biblisle loko ja žony. Póedźelu wjecźor we 8 hodź. w Marijnej-Marcźinej zyrkwi wobadny śpěwowy wjecźor. Niech žo śpěwaŕke a žolte śeschiwki „Němśke zyrkw. kŕluśche" žobupschinjeju. — Wutoru pop. 8/3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi nutrnosć sa niedźelniće. Wutoru wjecźor we 8 hodź. śmjeje farar Große bibliśiu hodźinu w Lutheŕskim domje. Wutoru wjecźor we 8 hodź. bibliśe dźěkowe śjednoćenśtwo evang. łkutła na mušoch w Ev. towaŕschowni. — Ssrjedu wjecźor we 8 hodź. śmjeje farar Vogel róśtne kemšchenje w Marijnej-Marcźinej zyrkwi. Srjedu wjecźor we 8 hodź. w Ev. towaŕschowni zyrkwinšti wjeźor sa maćerje. Sswětowobrasowy pschedosch we Jeźušowych pschirunanjach.

S **Hulki.** Rano we 8 hodź. němśka spowědź, dop. we 9 hodź. němśke kemschenje. — Póndźelu wjecźor we 8 h. bibliśka hodźina w Sśónkezach pola Rabowskea. Srjedu wjecźor we 8 hodź. w Miedźiońu pola Göbelez, schtwórtk wjecźor we 8 hodź. w Kokańni pola Hausez.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. śerbśka spowědź, dop. w 9 hodź. śerbśka Boża śłužba, dop. ½11 hodź. Boża śłužba sa dźeśi. Pop. w 4 hodź. kemschenje je spowědźu w Strózi. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańśka nutrnosć; wjecźor we 8 hodź. wjecźor zonow w Strózi.

S **Hornjeho Wujesda.** Rano we 8 hodź. němśka spowědź a dop. w 9 hodź. němśke kemschenje, ½11 hodź. kemschenje sa konfirmandow 8. schulskeho léta. Pop. w hodź. pohrjeb. — Ssrjedu wjecźor we 8 hodź. póstne kemschenje.

S **Wjelećzina.** Dop. w 9 hodź. němśke kemschenje, ½11 hodź. kemschenje sa dźeśi. — Wutoru pop. w 2 h. šeitkanje wowkow w mkodźinowni.

Radio

Njedźelu 28. februara žo słyšchi:

Königswusterhausen: 6 konzert ſ Bremenskeho pschistawa. 8 ſa bura. 9 rańśka žwjatocźnosć. 9,45 fantazija na Wurlitzijskich pschećelach. 10 ludowa žabawa (ſ Mnichowa), mjes nje rosprawy wo němśkich mischtrstwach na śnježakach. 12 konzert ſ Hale pólneho wódnika (ſ Mnichowa). 12,55 cźaśowe znamjo. 13 žbožopschecza. 13,10 pschipołdnišći konzert (ſ Mnichowa). 14 ſa dźeśi. 14,30 konzert ſ Argentinskeje. 16 tacźele. 17 konzert po pschecźu ja ſtutk łymskeje pomocy, mjes nim 19,40 ſport. 22 powěśće, ſport, wothłóž ſ Němskeje. 22,30 rejwanšta hudźba.

Lipsk: 6 konzert ſ Bremenskeho pschistawa. 8 evangelika rańśka nutrnosć. 8,30 pschpśele. 9 wécźny raj Němzow. 10 ludowa žabawa (ſ Mnichowa), mjes nje rosprawa wo němśkich mischtrstwach na śnježakach. 12 pschipołdnišći konzert (ſ Barlina). 14 wjedro. 14,05 rospraw ſ burskeje schule. 16,15 rospraw wo kopańzy mjes Sakśej a Delnjej Porheiniśej. 16,45 konzert. 18,40 wo Lipscźanskich nałétnych wulkowikach. 19,40 ſport. 19,45 opera „Oberon". 22 powěśće, ſport. 22,30 rejwanšta hudźba.

Barlin: 8,55 rańśka nutrnosć. 20 konzert. — **Königsberg:** 20 konzert po pschecźu. — **Hamburg:** 20 ludowy konzert. — **Wrótkław:** 20 hra „Koź nébdy bź — kak jónu budźe". — **Frankfurt:** 20 wjeśoły wjecźor. — **Wiu:** 21 komedija „Dźećo".

Póndźelu 1. měrza žo słyšchi:

Königswusterhausen: 6 śwony, tacźele, mjes nimi 7 powěśće. 10 ſa schule. 11,40 ſa bura. 12 pschipołdnišći konzert (ſ Lipska), mjes nim 12,55 cźaśowe znamjo a 13 žbožopschecza. 13,45 powěśće. 14 wichelaka hudźba. 15,15 tacźele. 16 popołdnišći konzert. 19 wjecźorna žabawa 19,45 wothłóž ſ Němśke. 20 powěśće. 20,10 filharmoniśi konzert. 21,30 tacźele. 22 powěśće, ſport, wothłóž ſ Němskeje. 22,30 maka nózna hudźba.

Lipsk: 6,10 gymnastika. 6,30 rańśki konzert (ſ Frankfurta), mjes nim 6,50 ſa bura a 7 powěśće. 8 gymnastika 10 ſa schule. 113,0 wjedro. 11,45 ſa bura. 12 pschipołdnišći konzert, mjes nim 13 a 14 powěśće. 14,15 tacźele. 15 ja žonu. 16 tacźele. 17,40 na śnježakach w Vogtlandźi. 18 konzert (ze Stuttgarta). 19,20 hudźba ſa hušle a harmoniji. 20 powěśće. 20,10 wjeśoły, džiwny namjetny lud. 22 powěśće, ſport.

Hamburg: 21 wobśiśe śpěwy a historiśke pschespola. — **Wrótkław:** 20,10 ičkera póndźela. — **Stuttgart:** 20,15 wojeśiśi konzert. — **Mnichow:** 20,10 tacźele. — **Wiu:** 21 konzert.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 25. februara 1937.

Narodźili žu ho: 22. 2. Alfredei Gerhardei Rudolfej Vogelej, pschekupzej, dźowka. — Janej Pawołej Teichmannej, diplontowenu pschekupzej, dźowka. — 23. 2. Arthurei Waldemarej Jurjej Hellwigej, feldweblej, žyn. 24. 2. Nemandźelska dźowka.

Wumrěli žu: 24. 2. Wilhelm Bruno Bernhardt, żelesniśi wjschiśchi inspektor, 60 lét. — Herbert Kurt Krohn, woiak, 22 lét. — 25. 2. Gustav Pawoł Lehmann, twaŕski dźěłaćeź, 46 lét. — Kurt Gerhard Rudolph, žyn rybžowarja ſ Habracheśiz, 2 lećze.

Na Librowych gruntach

Roman Terezy Nováková.

16] (Pokračowanje.)

Terka běše zwopŕedka na khkobłosć a dźiwjosć lubeho horda a pohonjowaše jeho samo w rozwólnosći a napominaše, zo by so njepoddał, zo by swobody wužiwał; ale, hdyž rychtaŕ počeše hrozyć, zo Tondu do jastwa wza, to tola bratra prošeše, zo by so mjez njemdreho pacwoła a knjeza pisarja stajił.

Skrańka so tak mérnje niezadźerža; holcu wza sebi z města domoj a wukhwalowaše so, kajku haru bě tam nahrał a kak běše jenoj z mocu nad knježemi dobył. W lěsu zakhadźeše, jako by tón woprawdźe jemu słušał; hrabaše sej słanje, ani zo by na to dźiwał, zo wobškodźi korjenje štomow, nazběra sej ze žonu a dźěćimi telko walćiny, zo z njej skoro cyłu „khalupu" wobłoži, a hišće so wjeseleše, zo teho wjele wjacy hišće nanose, tak ruče hač so Lojzik z wojakow wróći — dołho dźe wjacy za nětčiše „dospolne swobody" tak hižo słužił njebudźa. Na dorečenju gruntownikow a rychtarja wospjetowaše, zo woprawdźe „žaneje wyšnosće" hižo njeje, zo cyłe knježe wobsydstwo nětko poddanym jenak słuša, — njech jenož do Rohozneje a do Swojanowa pohladaju, tam wšak su wobydlerjo hišće raznišo swojej hrodowskej wyšnosći dopokazali, što rěka konstitucija.

A to běše wěrno: Swojanowscy a Rohžeńcy běchu nic jenož z wuwzaćemi, ale přezjedni na hrodže poslušnosć wupowědźili, na robotu njekhodźachu, we hłubokich wokolnych lěsach, hač k hranicam so čehnjacych, puščachu najstarše štomy a podrost, bohatu tamnu zwěrinu třělachu a ju na Morawu a do Pruskeje předawachu.

Po cyłej Bysterskej krajinje rozsěrjowachu so powěšće wo jich zakhadźenju, kiž pola Skrańki a Pruška wubudźowaše woprawdźite wobdźiwanje. Haj, Skrańka šukotaše hišće składźu, zo je na někotrych knježetwach hišće hórje, — tam potłóčowani robotnicy zapaleja dwory wyšnosćow, wjeću so ze tym za křiwdy wjele lět přećerpjene. „Tež naši měšćanscy knježa buchu sebi to zaslužili", doda pokhmurjeny, „nas su dosć jara našarowali, do nas kopali kaž do psow." Tež Skrańcy hrožeše rychtaŕ často a husto z jastwom.

Wša tale hara nastróža a zarudźi dobroćiweho Libru; zetkawajo so na polach při dźěle abo při jězdženju z Kuklu a Češku, swojimaj přećelomaj, zdźěli jimaj swoje wobmyslenja, zo čí dźiwi ludźo wšitko skaža a zo Jewicy změja přez nich hubjene mjeno. Hdyž zaslyša kěžor a jeho radnicy, kak sebi burscy poddanojo konstituciju wulożeja, zawěšće njedadža ani k patentam dóńć.

Něhdy Kukla, njewědźo sebi rady, přewostaji wšitko jenož Bohu Knjezej a žedźeše za tym, zo by jich z tutych dźiwnych časow wuwjedł; ale w Češcy přiběraše hida k njerozważnemu Skrańcy, a wón nětko často ze Hanušom, wuměnkarjom, hudźeše jenajku pěseń wo rozwolnistwje khalupnikow, podružnikow a khalupniskich synow, kotřiž gmejnje jenož hańbu načinjeja a pola knježi jim škodźa. Hanuš docyla njewěrješe powěšćam wo přichodnych swobodnišich a za burski staw přihódnišich dobow; z wuskostliwosću wobkedźbowaše Albinka, zo so nan konstituciji jenož zasakle směje, widźi w bręmjenjach na gruntach cyle přirodnu wěc.

Ze započatkom jutrownika da rychtaŕ jeneho dnja po wsy wozjewić, zo přichodnu njedźelu budźa ze klětki wozjewjene patenty, kotrež je najmilosćiwiši kěžor a kral wo nowych postajenjach a zakonjach wudał. Jewičenjo so namołweja, zo bychu do Boženo domu bohače přišli a tam słyšeli, što budźe jim wo jich přichodnym stawu připowědźene.

Někto hakle roznjese so po hórskej gmejnje najwšelakoriše mjenjenje wo přichodnych přemjenjach, a wadźinja běchu na wšědnym rjedźe: Tonik a Skrańka a Hanuš, Kukla a Honda z Cyrilkom mějachu, zo su někto prawdźe na zub pomasali a wostachu zasakle při swojim. Njedźelu khwatachu Jewičenjo hromadźe z wobydlerjemi susednych wsow z wulkimi črjódami do Bystreho.

Mjez sylami žadosćiwje posłuchacymi běše drje nanajbóle pohnuty Libra. Kukny druhdy za Albinku, što praji wukładej wjeledostojneho knjeza: běše wčera na wječor z njej rěčał, hdyž běše z kanami po wodu šła, a slubješe jej, zo dźensniša njedźele přinjese jimaj skónčnje wěstosć. Njedźiwajcy wšeho toho běše holca polna njedowěry do přichoda a staje nje boješe so nanoweje twjerdošijosće. Někto sama słyši, zo budźe robota woprawdźe zběhnjena, a zo budźe kěžor ze swojimi radźićelemi rozważować, na kajke wašnje bychu so z jich pomocu gruntownicy a khalupnicy wukupowali.

W cyrkwi běše dźensa malo nutrnosće; modlachu traž so dospolnje hłuche staruški, kotrež wozjewjenje z klětki njerozumjachu; druzy šeptachu a storkachu so samo mjez Božej mšu a njemóžachu so jeje kónca dočakać.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje** 27. maleho róžka 1937.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Radšo samlutki za płotam sedźeć,
haš w njedušnej bjesadźe być.

— **Bě wjedrje.** Nižina pola Jendźelskeje běše wczera rano pichipław cyłkeho powdrha k ranju storczyła. Wod wjelkowom so w nadchich stronach k śnježnej a dešczowej běłdže. S wječorom so hižo sajdu nowy dešcz bliži a so wjelce tej hacź k nam jeśehnje. — Jutśje njedźelu ź rańcza 7 hodź. śkhadźa a so 5,38 hodź. khowa. Mjeźacźt śkhadźa jutśje wczor 9,38 hodź. a khowa so rano 7,23 hodź.

— **Wuhladny na wjedro sa jutśiśchu njedźelu: Njewobjasnjene.**

*

— **Sźwérny hobudźéjaczer.** Sśedłaŕ Pawoł Lehmann z Budyšinje na Sserbśich hrjebjach 30 móześe 26. februara na 25létnu njepśichetorhnjenu dźěławosć pola firmy Aug. Nowaka aktiowego towaŕśtwa w Budyšinje pódwacź. S tute'e pśicźiźiny jeho na radźinym mjeśtnje wśichi mjeśćańcy a dr. Oppitz ź pśchepodaczom mjeśćańskeje pśichipołnawazeje liśeźiny a jeho dołholétnu swérnu słužbu wulnamjeni a jemu k jeho jubilejej śwóju śeśejesche. Pśichi pśchepodaczu liśeźiny běśche dźěłaŕśkich sobuźélnik Nowakez firmy, direktor Sprenger pśichitomny.

— **Sthodźit so kradnyć.** 26. februara źu pśched lejnowoźu na Sserbśich hrjebjach 2 żokty śkhodźit kradnyli. Śkhodźit je mél tśi abo śchtyri śkhodźeńki a nagromo „A. L. Lasch, Dresden." Powésśe wo śkhodźiku abo wo padukschnizy (źona je pjeźa śkhodźit wotnjeśa) pśijimuje kriminalna polizija, telefon 2802. Pśichodźa so ju so wo mjenje wośewieria mjelcźi.

— **Kulturne sawjedźenja w Budyšinje** w tydźenju wot 28. februara hacź do 6. měrza: Niedźelu 28. februara w 16 hodź. w mésśechćanskim dźiwadle opereta „Knjeni Luna"; 19,30 hodź. tehornnja. — Pónźelu 1. měrza w 20 hodź. w Sozietece pśchednoschć w skupinje źonow w Sserbskeźeństwie ża Němzowstwo we wukłaju." — Wutoru 2. měrza w 20 hodź. w Krónie hósćna hra Barlinkeje skale; 20,15 hodź. w mésśechćanskim dźiwadle opera „Freischütz". — Sśrjedu 3. měrza w 20 hodź. w Sozietece Sserbowskeho rukowarjeŕstwa pśchednoschć w humorie kajerjow po pórach. — Pśatk 5. měrza w 19 hodź. w sali wyšśichego wótcźi pśchednoschć wo prawnym rěźenju; w 20 hodź. w Krónie konzert po pścheću SA-brigady 133 ża ikutt symfonu pomoźu 1936/37. — Sobotu 6. měrza, 20,15 hodź. w Krónie konzert muźiskeho śpěwneho towaŕśtwa „Sängerbund" (87. łaŕśeferli śwjedźeń).

— **Domjaze rěźanja.** Hłowne sjednoczeństwo němskeho hospodarjenja je skotom běśche pocźinało ź 21. 11. 1936 wukalale, so śmědźa ko dowolenja sa domjaze rěźanja wotśiść, ta so ża tute dowolenja niebź wjazy dosta trébny, so ju domjaze rěźanja ża tej hižo w prjeswišich lětach stake. Tuto wolóśenje je so ża sajo wróćo dało. Potaśikim płacźa sajo pśedawśche krute pśichetorhnjeny, kotrejž praja, so ża dowolenje sa domjaze rěźanja jenoź potom wudźěli, kbyź je źadaczej hižo w pśchedchadnych lětach w ramsnum rosméru w domje rěźał. We praktiki su sa dowolenje domjaznych rěźaniow kaž hacź dotal wotrjeśne buršwa pśichiśkuśkne, kotrymž je prawo na dowolenje swjaśk sa hospodarjenje se skotom pśchesłeźi.

— **Sjawna rěčzna hodźina krajneho burśtwa** sa burske twarśke naležnośće budźe w Budyšinje 20. februara a sa małoskniśke naležnośće 5., 12. a 19. měrza wót 10,30 do 13,30 hodź. w Drježdźanach, (Dresden-Altstadt, Sidonienstraße 26).

— **Wožebity potuńšćeny cźah do Drježdźan,** 3. měrza. Statna żeleźniza sarjaduje pśichodnu śrjedu powótnu śnowu wožebitn cźah do Drježdźan se 60 proz. lisenjom jśdźenje płaćźiny. Tutón cźah śteji teź we Wilsterjazach, tak so mósa jón teź Sserbja ź tamnišchich stron wužiś. Sa Sserbow ź Mósporiśkich stron je wažny cźah, kotryž je ź Drježdźan 22,35 hodź. wróćźi. docźaka.

— **Tuni dwaidnjowski wožebitny cźah se Shorjelza do Barlina na mjesynarodnu awtomobilowu wustajenju.** Kaž nam statna żeleźniza piśa, pojźźe na mjesynarodnu wustajenju awtomobilow a motorišchi tokow do Barlina wožebitny cźah na dwaj dnjej se 60 proz. lisenjom jśdźenje płaćźiny. Wotjśd sobotu 6. měrza ź Budyšina 5,18 hodź., pśichiźd do Barlina. Shorjelske dwórnišćo 11,48 hodź. Wotjśd ź Barlina 7. měrza Shorjelske dwórnišćo 18.40 hodź., pśichiźd do Budyšina 23,46 hodź. Jśdźona płaćźina se Shorjelza tam a sem 7,20 hr. Radowniki 9,80 hr., 3. radownje 6,80 hr. Wobdźélnikam tuteho wožebiteho cźaha bu pśchileźnosć pośtkća, se jakkaždže wožebiteje dopiełnjeńskeje tkartki 3 dny pśed wótjśdom. potaśikim śrjedu 10. měrza 1937 ź Barlina. Shorjelske dwórnišćo 14,32 wróćo jść. Dokelž je wóžba dopiełnjeńskich tkartkow wobmjesowana, poruča se, so bychu so tute dopródka kupile. Statna żeleźniza poradźuje nimo tego sa Barlin płaćźiny hódne pśchenocowanja, jśšny po mjeźe atd. Sa jśšny wot a do dwórnišćow, kbyź jo na wožebitn cźah nastupi, pośtkća se we wobłuku 100 kilometrow po pśchedpołożenju skerti na wožebitn cźah 50 proz. lisenje jśdźeje płaćźiny. Darmotne łopjeńko, w kotrymž je wšcho podrobnje rospisane, dostanjeśe w najbliśšej wudawarni jśšnych tkartkow abo w naśchim puczowańskim běrowje.

— **Na sjawne wośewjenje finanzneho hamta,** so 1. měrza 1937 pśchewóźny dalkź we wośebnym wobkhadźe ź automobilemi do mozy stupi, so dla jeho ważnośće teź na tutym mésśnje pokazuje.

— **Rjemjeślnišća banka w Budyšinje 4½ proz. dividendy muwšacźi.** Na sałładze pśchedleźaceho wotsamkinjenja za 16. wobkthodne lěto budźe sarjadnišćow rjemjeślnišćeje banki w Budyšinje na generalnej shromaždźinje, kotraž so w najbliśšim cźasu wotmjeźe, wupłaćenje 4½ proz. dividendy namjetowacź. Zyłkowny wobrot je so nětkle 10 proz. powyšchił.

S **Budeśez.** Na hladkej dróży bé fachwórtk dowokolnia Schmitżez łóń ź Budeśez na Raschowskej hóry so wobźunnk. Pohonch chaśche sajśchach sawrócićź, pśchi tym pak bé so łóń wobźunnk a padnył. Nedźiwajo hodźinu dołheho próżowanja so njeporadźi, kon'a śkhowa, tak je dryhieśche ża Budyška wohnjowa wobora sawołaczi, kotraž konja ź pomocu śkłakow wułožnu.

S **Raschowa.** Swoje 75. narodninu śrjedu Ernestina swud. Kubaschowa rodź. Schwarzez w kole swojich pśchiwuwnych wośewjeśći. Hižo 49 lét dołho bydli we swojim nétkźišćim domie. Dwé lśeśe dołho je ź wudowu. Staruśchka je w zyłej wśej woblubjena a rady widźana.

S **Luha,** 85. narodniny. Swoje 85. narodniny tu Thomaźez nan wośewjeśći. Nśchi tutej łkadnoschći ża jemu se wśěch stron łbožopschesa wunraichu. Knjes śchulliki wjednik Birnich ża'pówa jemu se swoimi schulskimi dźěćimi nékotre śpěwy ź młodych lét. Teź jemu dźěći mały cźesny dar pschepodachu. Po krótkej thoroschći może nétko śajo cźiły a strowy w śchuli, když wćhelake rjedźerśke dźěła wukonja, potnje tuto méstno sastawacź.

S **Kamjenza.** Shubjeneho namakali. Ssrjedu wot 5. januara t. l. shubjeneho C. ź Kamjenza satepieneho namakachu. W Jězowśkej skale mésśechćanki dźěłaczeŕ popjek do wody w skale mietaśche. Pśichi tym we wodze cźełko pkuwacź widźeśche. Hnydom to sdźeli policiji, kotrejž ko poradźi ź pomocu druhich ludźi cźełko ź wody wuczahnychć. Morwy je, kaž hnydom śwśećichu, shubjeny C.

*

Se **Žitawy.** Straschny śłóśnik cźeknył. Po sajubjenju k poldralétnej thloštarni dla wśchelakich paduschtwow mésśeśe ź oschtwórtk rano hižo wiele krótź połhkóstany cźeśkoskowakśki statny pśchiśtkuśchnik Vinzenz Victorin do Budyšeho jastwa dowjeźeź. Niedźiwajo keho, so mésśeśe puta wokoło rukow, łkoczi krótka pśched dwórnišchczom w Leutersdorfu ź jédźazeho cźaha. W cźmi cźekny na stronu k cźeśkoslowakskim misam.

S **Hohnsteina-Ernstthala.** W jenym domje na Teichplatzu bé podruknina w kuchni bliskowy pschikrym ź benzinom wurjedźika. Jako ża hodźinu ptun sażwećźi, falichu hu w kuchni a w pschedthkźi nasbérane benzinowe dymy. Jona so pschi tym khétro we wobliczu, horsnim cźéśe a na rukomaj wopali. Rosbuchnjenje méśesche taiku moź, so so kśěna w pschedthkźi dospolnje wustorczi a so so wschelake dźele meblow śapalichu.

S **Mischna.** Schtwórtk wuczahnychu tódźnjo ze Rottewizach žónike cźéko ź Lobja. Jedna so wo nébdże 45 lét staru žonu, kotrejž personalitje so hischcze njedechu śwéśćicź.

Appell hajnikow Budyskeho wokrjesa

Hajniźy Budyšeho wokrjesa běchu so pśched nékotrymi dnjemi w Budyškej Kcheleńi ześchli, so bychu dźeło sańdźeneho léta rospominali. Se wśěch kónćin wokrjesa běchu pśichiśli a rěźachu wo swojich naśhonujenjach, ź kotrychž wukhadźeśche, so nowe postajenja pśchećza a ża̧danje spokojeju, kiž̧ hu prawi hajniźy sdawna sajtupowali.

Wokrjeźny hajnikli mischtr Scholta appell wotewri a potom wo liczbach połśelenjow w sańdźenym lécze rosprawjeśche. S 1063 żornikow, kiž̧ běchu ź sałśelenju dowolene, je so 842 (79 prozentom) połśélilo. Sornow a młodźatow je so 1623 natśélilo, dowolenych běśche 1964.

W pśchichodnym lécze so połśeleńśke liczby śmjeśćicha. S pśichiśnu ku nékotre thorośće, kiž̧ hu ju we wokrjesu wśeśćile a mjenje połśelenjow ża̧dału. Kśóde świnjenje śwérjo ma̧ so na tóždy pad do Tharandta k pschepytowanju pósłacź. Ssuche śéta hu tej na bażanty njepśchihódnje stutkowale.

Kaž loni hu hajniźy tej téśka symiku pomoz śynlnje podźerali. W Budyšim wokrjesu je so dariło 131 kilogr. połcźa, 6 żornjazych thribietow, 96 żernow, 26 śajazow, 16 bażantow, 328 tarnikow, 2 kaczy̧ a 616 hriwnow pjenjes.

Wokrjeźny hajniśki mischtr potom wo pizowanja dźiwiny porécźa. Sa hajniśki dwór w Grillenburgu je so 1595 hriwnow dariło. W tuthwiłu je we wokrjesu 378 méśeśelow hoitwinśkele thkarty. Wśchitky méśeśelio maju na połépśenym téleniku nékotre winowatośne tśélne śwuczowanja dopielnicź. Wśchi télenju je so hižo 6 hajnikow słote, 17 śléborne a 31 bronsowe wusnamjenjenie dostało. Hoitwinśki dohladowaŕ Kunza ź Luha-Khajowa jako wośebite wusnamjenjenje ża śchkitanje śwérinu nathkribjetnił dosta.

Snižene dawka na woinajenje hoitwu je so we wokrjesu thétro wusłutkowało. Hoitwaŕo móża w pśchichodźe wróny po swojim dobrosdacźu tśélecź.

Hajniśki mischtr Meyer ź Kriegwalda méśeśe sajmawy pśchednoschć wo wusnamje némskeho hoitwaŕstwa a wudźěhny, so je prénja minowatośći łóśdeho hoitwaŕstwa, so na wobstatk bżiwiny dźerži. Nécźnik nadrobnje poczinki rospominaśche, kiž̧ praweho hoitwaŕstwa wusnamjenjeja.

Wśchi appellu hajnikow wotmé so tej wustajeńja rohlinow, kotraž dyrbjeśche na prénim méśnje ź powuczenju służiźcź. Wustajeńja je ja̧sim wśchitkich namakała.

Sport

Wo śwětowe mišterstwo w hokeyu na lodze:

Pjatk wječor drje rozsudźi so w Londonje, štó budźe ze śwětowym mištrom w hokeyu na lodze. Kanada wothy Jendźelsku z 3 : 0 (1 : 0, 1 : 0, 1 : 0) a Świcarsko muźstwo zhi němskich zastupjerjow 6 : 0 (2 : 0, 2 : 0, 2 : 0). Z tym drje je wésće, so budźe Kanada z nowym śwětowym mištrom a njeda so wócakowaćź, zo pśi poslednjej hri mjez Kanadu a Świcu prénja podleźi. A Jendźelska budźe, je-li zo Němska we wojowanju napśeko tutej pśihraje, z europskej mištrku, a Świcańska wobsadźi trécze méstno pśed Němskej.

Hamtske wośewjenje z Budyšina.

Gemäß § 3 des Sächsischen Enteignungsgesetzes gebe ich hierdurch die nachstehende im Sächs. Gesetzblatt Nr. 3 vom 9. Februar 1937 Seite 15 abgedruckte Verordnung des Führers und Reichskanzlers bekannt.

Bautzen, am 23. Februar 1937.

Der Amtshauptmann.

Verordnung über Enteignung für Zwecke der Reichsautobahnen vom 12. Januar 1937.

Auf Grund des § 9 des Gesetzes über die Errichtung eines Unternehmens „Reichsautobahnen" vom 27. Juni 1933 (Reichsgesetzblatt II S. 509) in der Fassung des Gesetzes zur Änderung des Gesetzes über die Errichtung eines Unternehmens „Reichsautobahnen" vom 18. Dezember 1933 (Reichsgesetzblatt I S. 1081) wird

zum Erwerb der für Zwecke des Baues einer Teilstrecke von km. 0,0 bis 60.0 der Kraftfahrbahn Dresden-Görlitz erforderlich. Geländeflächen die Enteignung für zulässig erklärt.

Berlin, den 12. Januar 1937.

Der Führer und Reichskanzler.
gez. Adolf Hitler.
Der Reichsverkehrsminister.
gez. Frhr. von Eltz.

Bekanntmachung.

Nach der im Reichssteuerblatt Nr. 2. Seite 21 vom Jahre 1937 veröffentlichten Verordnung zur Einführung der Beförderungsteuer im Personenverkehr mit Kraftfahrzeugen vom 18. Dezember 1936 — RGBl. I S. 1131 — und den in demselben Reichssteuerblatt, Seite 22 bekanntgegebenen zweiten vorläufigen Durchführungsbestimmungen zum Gesetz zur Änderung des Beförderungsteuergesetzes (II. Vorl. BefStDB.) vom 2. Juli 1936 (Beförderungsteuer beim Personenverkehr mit Kraftfahrzeugen) vom 18. Dezember 1936 — RGBl. I S. 1131 — tritt am 1. März 1937 die Vorschrift des § 1 Abs. 2 Ziff. 1 und 2 des BefStG. in der Fassung des Gesetzes zur Änderung des BefStG. vom 2. Juli 1936 — RGBl. I S. 531 — in Kraft. Von diesem Zeitpunkt ab wird die Beförderungsteuer außer für den Güterfernverkehr, Möbelfernverkehr und Werkfernverkehr u. a. auch erhoben:

für die gewerbsmäßige Beförderung von Personen mit Kraftfahrzeugen
innerhalb des Bezirksgebietes im Linienverkehr und im Gelegenheitsverkehr.

Nähere Auskunft erteilt das für die Geschäftsleitung des einzelnen Unternehmens örtlich zuständige Finanzamt.

Finanzamt Bautzen, am 27. Februar 1937.

Kónz hamtiśich wośewjenjow.

Skótne wiki w Njeswačidle

Srjedu, 3. nalétnika 1937. Měšćanosta.

400 000 sadowych štomow trjeba wothladanja

Prénja shromadźizna nowotworjeneho swjazka sahrodniśkich towaŕśtwow.

Sahrodniśke towaŕśtwa žo, kaž je znate, do wokrjeźneho swjazka sjednoczichu a pśchiśłuścheja jako wotrjadna słupina „sadaŕstwo" do sesiwjeśćeho stawa. Schtwórtk mésśeśe nowy wokrjeźny swjazk w Bélym konju w Budyšinje swoju prénju shromadźiznu, kotraž bé derje wopytana. Pśchedhyda swjazka, hamsti heitman dr. Siewert w źwojej dléśchej narécźi na to spomni, so do tudyšeho wokrjesneho swjazka 4 towaŕstwa słuścheja a to Budyšk, Bišopske, Porchowske a Sakośitke. W zyłej sakśkej hornjej Łužicy je nébdże 400 000 žadowych śchtomow, tola jenoź 800 sebustawow tutym towaŕśtwam pśchiśłuscha, schtož je bjes dwéla mała liczba. Swjazk je loni 128 wézowuśtojnych w pjećich kurśach jako wothladarjow śchtomow a jako nicźerjow śchkódnikow wukubłał.

Wo nadawkach žadaŕstwa we wobłuku wupkodźeńkeje bitwy rěčeśche pśchedhyda krajneho hwjazka Helmut Hanka ź Drježdźan, pokazujo na to, so Němska nébdże 3 milijony tunow žadu trjeba, so pak jenoź dotal žama 2 milijonaj wuplahuje. Tehodła je trébne, so ko wśchudje wothladarjo śchtomow a wézowuśtojni wukubłaju. Njedaloko Rochliz žo tajśe wukubłanśke méstno sarjaduje, hdźež maja žo młodźi ludźo la tute samery wukubłaćź. Zyły kraj rosdźéli žo na žadnapłahowaŕśke kolo ź nébdże 3000 hacź 5000 žadowymi śchtomami, kotrež maja potom wothladarjo śchtomow dohladowaćź.

Sajimawy pśchednoschć méśeśe teź ratarśki rada ja žadaŕstwo Wolanta ź Wurzena. Schkody na žadownych śchtomach, tak wón wudźěhny, žu wulke a wunoschći njeźu dawno hłśchcze porjadne a njepokojaze. Wukas wo niczenju śchkódnikow na žadownych śchtomach (15. februara 1935) lubi, so žo žadaŕstwo sbéhnje. Pśchedwśchém maja žo žadowe sahrody pod dohladom wézowuśtojnych wot wśěch pśchesłarnych a khorych śchtomow wu-

swobodźicz, kröny maja so wurěsacz a dalenosć jstomow ma so tak rjadowacz, so ma kóžby schtom dosć zwótka, powětra a wody. Město pricdawschcho pschischpjenja ma so w pschichodze pomkodženje starschich schtomow, to rěka pschirěsanje krönom pschewjesćej. To schtomej woprawdźe pomha a wunjese lépsche wunoschći. Pich knojenju, powodźenju a smjelnjenju semje wiele na tym saleži, kak hluboko so tute dźěła wschewjedu. Wuplacći so, hdyž ras pluh po žadowej zahrodze jedźe a jom pichistup powětra, wody a hnoja hacź k jamym korjenjam smóžni.

Najwjazy žadowych schtomow zahlódni a strada. Ke niczenju schkódnikow zluscha w prénim rjedźe pschiwjasania lépowych wobalkow a wobzjakanje je žadowymi wobzjakanymi srědkami. Tute dźěła maja so w prawym czasu a wězywustojnje pschewjesć. Prawy wuspěch pak smeja hakle potom, hdyž so wschudże w zylim kraju tute naprawy pschewjedu. W burskich zahrodach steja žadowe schtomy husto zyle kriwotki na zamjetnym městnje. Dokelž su tute městna bjez dwěla wutrjebane, porucja so, nowe žadowe schtomy na druhich městnach zadźeć.

Pschipowědźili su so 26. 2. Hermann Richard Gerhart Pawlik, wojnar, a Margareta Elfrieda Langnerez, domizaja pschistajeriza, wobaj w Budyschinje. — Korla Jan Thamm, dekorazijki molerž we Weinhübelu w Sborjelskim wokrjesu, a Khata Eleonora Paterez, fabrikska dźěłaćerka w Budyschinje. — Bjedrich Lux, wojnar, a Hana Frieda Twupatez, domizaja pschistajeriza, wobaj w Budyschinje.

Powěsće z cyłeho swěta

Nózny wulki wohoń w Magdeburgu.

W nowomělčzańskim dźělu Magdeburga sriedu posdźe wječzor w tśěch dwaj poschłodaj wuznóskeho składźiscza wohoń wudyri. Bórzy so na zyle twarjenje rozscherji, w kotrymž je fabrika meblow, tyschernja a wobchod z tobakowymi twarami. Wjesoko pahachu płomjenja k njebju, kotrež so zyle cjerwjenjesche. Milijony schtrichłow njeješche poknózny wichor na šusnodne domy, kotrež běchu wschě wohrožene. Tehodła so wobdźerjo wćěch twarjenjow alarmowachu, so bychu jich mohli wukhowacz, hdy by trjeba było. Zyła Magdeburgska wahnjowa wobora dyrbjesche zapschinmnyć. S konzentrisknim nadběhom so jej poradźi, strach je šusnodnych twarjenjow wotwobroćicź a stónčnje po połnozy móc fabrikeho wohnja šemicź. Kak je wohoń nastał, nieje so hischće wuiasnicź dało.

Narodny powěstnik.

Drježdźany. „Hromadnik" změje swój wječork hakle 11. měrca a nic 4. měrca. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Domowina wozjewja: Hłowna zhromadźizna Domowiny budźe njedźelu 7. nalětnika 1937 pop. 1/4 hodź. w Serbskim domje w Budyšinje. — Porjad: 1. Rozprawy. 2. Přednošk: P. Nedo, Tři lěta Domowinskeho dźěła. Nazhonjenja a myslički. 3. Wólby předsydstwa Domowiny. 4. Wustawki Domowiny. 5. Namjety a wšelčizny. — Na zhromadźizny wohdźěła so wšitcy starostojo ze swojimi dowěrnikami. Dla ważnosće porjada wočakujemy nimo toho wulku sylu našich sobustawow z blizka a daloka.

Podp. P. Nedo,
starosta Domowiny.

Bukecy. Wosadna skupina Domowiny. Njedźelu 28. februara wotměwa so zjawny Serbski wječor pola Stanece. Spěwny koncert. Nowe wulke dźiwadło wot Wjele: Naš statok — a reje.

Mnišonc. Domowinski wotrjad „Łužica" změje njedźelu 28. mćeho różka t. l. wječor w 19 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Teichertec hoscenccu. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Hosćo su lubje witani. Starosta.

Rakecy. Wosadna Domowinska skupina „Lipa" wotměje přichodnu njedźelu 28. februara pop. w 3 hodź. w Kamjenej pola Richec swoju měsačnu zhromadźiznu, na kotruž maju wšitke naše sobustawy z wěstosću přiné. Starosta.

Drježdźany. Njedźelu „Lutare", 7. měrca, mamy zaso naše serbske kemše w Křižnej cyrkwi, popołdnju 1/4 hodźin. Přizamknje so skhadźowańka w Johanneshofje po znatym wašnju. Wo bohaty wopyt wutrobnje prosy Pětr Kowař.

Poskićamy w bohatym wubjerku:

Wobleki za konfirmandow
Sportske wobleki - Sakko wobleki
Jenotliwe kholowy
Powołańsku drastu

Hellmig & Schönbohm

Hdźe? daśa swoja filmy, platy atd. ruče wołožiny hódno a derje wuwiwać? Pola wosebitoho optikarja

Ericha Lenza

w Budyšinje Hoska hasa 21 Telefon 2134

Po zawrjenju klamarki t. hańce swoja fotowěcy proša do hańca při mojich klamarki ZEISS-TESSAR

Spěwarske
ke konfirmaciji

serbske a němske, jednotnelo a tež najlěpšeho wuwjedzenja, dostanjece

w Serbskej kniharni
w Budyšinje w Serbskim Domje

Tkaniny z česanoho přeđzena a tkaniny za sportske wobleki
Gerhard Kahre
we wšěch płaćiznach. Po přeču po měrje konfekcionowane. w Budyšinje Kamjentna hasa 24

K požohnowanju
K přenjenju
swj. wopraw'enju
Kmótřace dary

Zamóžny dom wotrjadnika

Dźiwadło nam'ezneho kraja

Wjednik: Intendant zw. służby Hanns Heinz Kämpff. Tel. 3263

Hrajny period
wot 28. 2. hač do 7. 3. 1937:

Njedźelu, 28. febr., 16.00 hodź.
Knjeni Luna
Opereta wot Pawoła Linki.
Wječor 19.30 hodź.
Knjeni Luna
Opereta wot Pawoła Linki.
Pónjdźelu, 1. měrca, 20.00 hodź.
Etapny zajac
Wojerska wjeselohra w. Bunje.
Wutoru, 2. měrca, 20.15 hodź.
Přenje předstajenje. Koło A
Swobodny třěl
opera wot C. Maria v. Weber.
Sriedu, 3. měrca, 20.15 hodź.
Koło C
Etapny zajac
Wojerska wjeselohra w. Bunje.
Štwórtk, 4. měrca, 20.15 hodź.
Koło B
Swobodny třěl
opera wot C. Maria v. Weber.
Pjatk, 5. měrca, 20,15 hodź.
Koło D
Etapny zajac
Wojerska wjeselohra w. Bunje.
Sobotu, 6. měrca, 20.15 hodź.
Předstajenje za NS zjednoćeństwo „Móc z radosće".
Etapny zajac
Wojerska wjeselohra w. Bunje.
Niedźelu, 7. měrca, 16.00 hodź.
Etapny zajac
Wojerska wjeselohra w. Bunje.
Wječor 19.30 hodź.
Knjeni Luna
Opereta wot Pawoła Linki.

Ke konfirmaciji
k swjat. wopraw'enju
poskićamy rjane spódnje šaty, rukajcy a nohajcy we wulkim wubjerku a we wšěch płaćiznach
Chemnitzer Strumpflager
na Sukelnskej hasy 4 a 6

Srědki pře překasańcy
na sadowych štomach a róžowych štomikach
Lépkowe wobwalki
Stomowy wósk
wšitko kupujeće zaso pola firmy
ERICH
WINTER
na Kamjentnej hasy 14

Pytam k jutram
pjekarskeho wučobnika
z dobrymi šulsk. wuswědčenjemi
Strauch, piekarnja w Drožźiju

K 1. 4. 1937 so
pilny, spušćomny
pohonč
do trajneje służby pyta, kiž so wuznaje we wšěch ratarskich dźěłach. — Bliže zhonice w Serbskich Nowinach.

Dobra, sprawna
swobodna holca
abo jednora pomocnica (Stübe) do lěpšeje evangelskeje domjacnosće so bórzomnje do trajaceje służby pyta. Poskićenja z wuswědčenjemi niech so pósćelu na
knjeni Käte zwud. Meise,
w Kamjenicy.
Friedrich-Augustowa dróha č. 7

Holca
ze wsy, kotraž móže derje dojić, so do trajneje służby do ratarskeho hnydom abo pozdźišo pyta Bliže zhonińe we wudawarni Serbskich Nowin.

Jutrowna holca
za domjace a zwonkowne dźěła pyta so w Mješicach čo. 47

Holcu a pohončа
do hurstwa pyta
Pěčka w Torońcy.

Syno je na předań
w Minakale 48.

Młoda, wysokosućelna
kruwa steji na předań
w Radworju
čisło 52.

Wot pónd'ele 1. měrca steji zaso wulki transport, do płahowańskeje knihi zapisanych
rańso-pruskich
kruwow a jałojcow
na předań. Přihódnje nakupowarwši, móžu je zaso najtuńšo wotedać.
Gustav Greibig
w Supowje, tel. Kumwałd 295

Srjedu, 3. měrca 1937
popołdnju w 4 hodźinach — wječor w 8 hodźinach
modowa přehladka
Paul Otte
w salomaj „Króny"
Zastup 75 pj., čisłowane městno 1.— hr. z dawkom

Tunje dobre meble. Wulki wubjerk!
Clemens Schmidt, Budyšin
na Hrodowym naměsće 2 - w Kupicy - na Hrodźe Ortenburg
Rěčimy serbscy. Podawam bjez wudawk. do domu. Załož. 1863

Bata stupnje
su najlěpše wukonje
w kwalkosći
w sedźenju
w hódnej płaćiznje
a tehodła tak woblubowane w měšće a na wsach pola młodych a starych
Bata akc. tow.
w Budyšinje na Bohatej hasy 16
předawarnja

Jězdne kola / šijace mašiny
centrifugi / pisańske mašiny
Wuporjedźenjo.
PAUL GRAFE w Kamjencu
Talstrasse 7 -- Blizko bat. cyrkwje

Sćěbornu nadobu
stare sćěbro a pjenjezy kupuje běžnje. Drježdźanska fabrika za sćěborne twory (Dresdner Silberwarenfabrik G. m. b. H.), w Drježdźanach-A. 16 Hopkaricnstraße 28-30.

Tuni wosebity čah na swjatoku tydźenja wot Zhorjelca do
Barlina
na mjezykrajnu wustajeńcu awtow a motorsk. ko'ow

Wotjědźe: 6. měrca 5,18 z Budyšina
So wróći: 7. měrca 23,45 do Budyšina

Jězba płaći tam a sem wot Zhorjelca:
3. rjadownja 6.80 hr., 2. rjadownja 9.80 hr.

Přizamknjenske zniženje 50%. Za niske dopłaćenje móžeće też srjedu 10. měrca hakle so wróćić. Ličba wobdźělnikow je wobmjesowana. Žadajće sebi darmo rozjasnjenja we wudawarnjach jězdźeńkow abo w bamtskich pućowańskich běrowach.

Wobkhadnaj hamtaj statneje železnicy w Zhorjelca a Budyšinje.

Srjedu, 3. měrca 1937
zespěšejeny kofejowy wos. čah
do Drježdźan z 60% zniženjom jězdn. płaćizny

13,25 z Budyšina . . . . . do 22,37 2,00 hr.
13,46 z Zemic . . . . . do 22,19 1,60 hr.

Čah zastanje też w Žičenju (wotjěžd 13,36, přijěžd 22,27)

W kabaretach »Barberina« (Pražska dróha 52), Princeske dwadło a »Vaterland« (Pražska dróha 6) potuńšeny kofej při darmotnym zastupje a njeskrótšenym programje.

Statny wobkhadny hamt w Budyšinje

Herbska grychta / Njebjelčicy

Dźensa sobotu a jutře njedźelu
Škothraće wo myto
Slědowace soboty a njedźele so z hrać pokraču.

Fotowe, projekcijowe a powjetšeńske aparaty, domjace kinowy a wšě wěcy za amatérske fotografowanje
Fotowy dom Huth
mějićel Arno Lehnert w Budyšinje na Serbskej hasy 13
Wuwiwamy filmy a platy, zhotowjam wotkhi wěcywustojnje a najspěšniše

Twoju potrjebu k pisanju kupuj w Serbskej kniharni w Budyšinje
Wóskowany płat
we wšěch šěrach — wulki wubjerk
Kurt Erler, na Zitnych wikach 20

Plakaty
čiśći derje a tunje
J. Cyž
serbska knihićišćerńa w Budyšinje

Přiloha k čisłu 49

SERBSKE NOWINY

Sobotu 27. februara 1937

Oskar Wilde:

Wučeŕ mudrosće

Baseń w prozy.

Wot dźěćatstwa sem běše jako nichtó druhi napjelnjeny z dospołnym póznaćom Boha, a samo hdyž bě hišće mały hólčec, mnoho swjatych muži a někotre swjate žónske, bydlacy w swobodnym měsće, hdźež so narodźi, spodźiwachu so wulcy nad khutnej mudrosću jeho wotmołwow.

A hdyž jemu jeho staršej daštaj suknju a pjerśeń mužskeho wěka, wokoši a wopušći jeju a woteńdźe do swěta, zo by připowědał swětej Boha. Přetož w tamnym času bě na swěće mnoho ludźi, kotřiž pak Boha njeznajachu, pak mějachu jenož njedospołne póznaće jeho, abo so kłonjachu njeprawym boham, kotřiž sydla w hajach a njestarasja so wo swojich česćowarjow.

A wobroći so z čołom k słońcu a pućowaše bosy, kaž bě widźał khodźić swjatych mužow, njeso při pasu kožanu móšnju a mału blešku z paleneje hliny za wodu.

A kroče po drózy bě napjelnjeny z radosću, kotraž so rodźi z dospołneho póznaća Boha, a khwaleše bjez wodychnjenja Boha; a po času dóńdźe do cuzeho kraja, hdźež bě mnoho městow.

A přeńdźe jědnaće městow. A někotre z tutych městow běchu w dołach a druhe na hrjohach wulkich rěkow a zaso druhe rozlěhachu so na wyšinach. A w kóždym měsće nadeńdźe wučomnika, kiž jeho lubowaše a sćěhowaše, a tohorunja wulke syły ludu dźěchu z kóždeho města za nim, a póznaće Boha so rozšěrješe po cyłej zemi, a mnozy knježerjo buchu wobroćeni na wěru, a měšnicy w templach, w kotrychž běchu přibohojo, dowidźachu, zo su přišli wo połoju swojeho dobytka a hdyž připołdnju do bubonow ćepjechu, njepřińdźe nichtó abo jenož mało ludźi přikhadźeše z pawami a mjasnymi woporami, kaž bě z wašnjom w tamnym kraju, prjedy hač bě do njeho přišoł.

Ale čim wjacy ludźi za nim dźěše, čim wjetša bě ličba jeho wučomnikow, čim bóle jeho zrudoba rosćeše. A njewědźeše, čehodla je jeho zrudoba tak wulka. Přetož připowědaše stajnje Boha a z połnosće dospołneho póznaća Boha, kotreż jemu Bóh sam poskići.

A jónu wuńdźe z jědnateho města, kiž bě město w Armeniskej, a jeho wučomnicy a wulke čŕjódy ludu dźěchu za nim; a stupi na horu a posydny so na skalisko, kiž běše na horje a jeho wučomnicy so zestupachu wokoło njeho, a čŕjódy poklaknychu so w dole.

A ponóri hłowu do rukow a płakaše a rjekny k swojej duši:

— Čehodla sym połny zrudoby a bojosće a čehodla je kóždy z mojich wučomnikow jako njeprećel, kiž kroči we swětle připołdnišim?

A wotmołwi jemu jeho duša a rjekny:

— Bóh je će napjelnił z połnym póznaćom sebje samoho, a ty sy rozdawał tuto póznaće druhim. Ty sy rozdźělił parłu wulkeje hódnoty a roztřihał suknju bjez šowow. Štóž rozdawa mudrosć, wobkradnje sam sebje. Je kaž člowjek, kiž paduchej da swój pokład. Njeje pak Bóh mudriši, hač sy ty? Štó sy ty, zo rozdawaš potajnstwo, kiž je ći Bóh wozjewił? Była sym něhdy bohata, a ty sy mje wokhudźił. Widźała sym něhdy Boha, a nětko sy mi jeho zakrył!

A zapłaka znowa, přetož wědźeše, zo je jemu jeho duša prawdu prajiła a zo je rozdawał druhim dospołne póznaće Boha a zo je jako člowjek, kiž hraba za kónčkom drasty Božeje, a zo jeho wěra jeho wopušća w poměru k ličbje tych, kotřiž do njeho wěrja.

A rjekny sam sebi:

— Njebudu hižo připowědać Boha. Štóž rozdawa mudrosć, wobkradnje sam sebje.

Wěnc z pěsnjow Pětra Mlónka

Jedyn z najrjeńšich troštowacych kěrlušow Pětra Mlónka.

Junu, junu budźe to,
Štož nas tyši tudy,
Wšitko, wšitko minyć so,
Hdyž też runje druhdy
Dołhi čas
Tyša nas
Bje wšoh' přeměnjenja
Čežke podeńdźenja.

Tuž dha zrudnje njepłakaj,
Duša wurudźena,
Sćerpliwje wšak dočakaj,
Hač b'dźeš wumožena.
Bóh wšak chce
Zawěsće
Junu pomhać tomu,
Kiž ma lubosć k njemu.

Bratřa! Junu zawěsće —
Hdyž też nic na zemi —
Změjemy trošt, wjesele
W njebju z jandźelemi,
Tam, hdźež ći
Wěriacy
W Božim krasnym raju
Wěčnu zbóžnosć maju.

Jónu, jónu zaswita
Jene krasne ranje
Wšěm, kiž swojej' wěry dla
Zjeneš přesćěhanje;
Njebjesa
Budźeja
Tajkich wobydlenje;
Bratřa! to b'dźe rjenje!

A hdyž bě zašło něšto hodźin, přistupichu jeho wučomnicy k njemu a klonjo so hač k zemi rjekhnychu:

— Mištrje, připowědaj Boha, přetož maš dospołne póznaće Boha a žadyn druhi člowjek nimo tebje nima póznaća toho.

A wotmołwi jim a rjekny:

— Budu k wam rěčeć wo wšěch druhich wěcach, kotreż su na njebju a na zemi, ale Boha wam njebudu připowědać. Ani nětko ani hewak hdy njebudu wam připowědać Boha.

A rozhněwachu so na njeho a rjeknychu:

— Zawjedł sy nas do pusćiny, zo bychmy na tebje posłuchali. Chceš nas wottud póslać hłódnych, kaž też wulke čŕjódy, kotreż sy pohnuł, zo bychu šli za tobu?

A wotmołwi jim a rjekny:

— Njebudu wam připowědać Boha.

A morkotachu čŕjódy přećiwo njemu a prajachu jemu:

—Zawjedł sy nas do pusćiny a njejsy nam dał jědźe, zo bychmy pojěli. Připowědaj nam Boha, a nam budźe to dosahać.

Ale njewotmołwi jim ani słowa. Přetož wědźeše, hdy by jim připowědał Boha, zo by rozdał swój poklad. A woteńdźechu jeho wučomnicy zrudni, a čŕjódy luda so wróćichu do swojich domow. A wjele jich dołhe zahiny.

A hdyž bě samotny, postany a wobroći so z čołom k měsačkej a pućowaše sydom měsacow, njeréčo ze žanym člowjekom a njedawajo wotmołwow. A hdyž sedmy zańdźe, dóńdźe do pusćiny, kotraž je pusćina wulkeje réki. A nadeńdźe prózdnjeńcu, w kotrejž přebywaše z časami Kentauer, wza sej ju za bydlenje a napleće sej w njej rohožku ze syćiznow, na kotrejž by spał, a sta so ze samotarjom. A kóždu hodźinu samotar Boha khwaleše, zo je dowolił, zo by sej wukhował něšto hódnje póznaća jeho a jeho dźiwapołnje wulkosće.

A tak, raz na wječor, hdyž samotar sedźeše před prózdnjeńcu, hdźež bě sej připrawił bydlenje, wuhlada młodeho muža, złeho a krasneho wobliča, kiž tu nimo dźěše w hubjenym wohleku a z prózdnymaj rukomaj. Kóždy wječor tudy młody mužski z prózdnymaj rukomaj nimo dźěše, a kóžde ranje so wróćeše z połnymaj rukomaj šarlata a parlow. Přetož běše to rubježnik, kiž wurubješe karawany kupcow.

A putnik na njeho hladaše a wobžarowaše jeho. Ale njeprajі ani słowa. Přetož wědźeše, zo tón, kiž rjekuje słowo, zhubi swoju wěru.

A raz na ranje, hdyž so młody mužski nawróćeše, z rukomaj połnymaj šarlata a parlow, pozasta, zmorśći čoło, dupny z nohu do pěska a rjekny samotarjej:

— Čehodla stajnje takle na mnje hladaš, hdyž tudy nimo du? Što dha w twojimaj wočomaj widźu? Přetož žadyn člowjek njeje takle na mnje hladał. A to mje mjerza a mjerza.

A wotmołwi jemu samotnik a rjekny:

— Štož widźiš w mojimaj wočomaj, to je sobuželnosć. Sobuželnosć na tebje z mojeju wočow hlada.

A rozesmja so młody mužski zacpiwawje a skřiknу na samotarja z njemdrym hłosom a rjekny jemu:

— Mama šarlat a parle we swojimaj rukomaj, a ty maš jenož rohožku ze syćiznow, na kotrejž ležaš. Kajku sobuželnosć by měł zo mnu? Z kajkeje přičiny maš sobuželnosć?

— Mam z tobu sobuželnosć, rjekny putnik, dokelž nimaš póznaće Boha.

Je póznaće Boha drohotna wěc? wopraša so młody mužski a přistupi k zastupcej do prózdnjeńcy.

— Je drohotniše hač wšitkán šarlat a parle na swěće, wotmołwi putnik.

— A ty jo maš? rjekny młody rubježnik a přistupi hišće bliže.

M. Kral:

Stawizniske powěsće z našich serbskich wsow

Boranecy.

Ke krótkemu ranju wot Radworja wjedźe puć přez Boranecy a kilometr dale do Nowych Boranec. Tute su zwjetša dźěła při Libuchowsko-Lutowčanskim puću natwarjene, kotrvž so tam z přeńšim zjednoća a do Budyšina wjedźe. Najstarši puć z Budyšina do Boranec pak je stara Radwořska dróha, kotraž pola nadróżneje běrkownje pola Čichońc wot Rakečanskeje dróhi wotboči. Niže Sibienčneje korčmy pola hata Libuchowa po sćežcy do Boranec dóńdźemy.

Wjesne mjeno nam praji, zo je so tu w přenjej dobje serbskeho přičahowanja rodźina zasydliła, swobodni serbscy ratarjo jeneho pokhoda. Po jich włodyku so wjes mjenowaše, a z kóždym nowym włodykom so wjesne mjeno přeměni. Naposled, jako po němskim dobyću počinachu zwićeznjenja, požčonki, kupje a druhe ważne wěcy zapisować, skrućichu so wjesne mjena. Tu je so to stało, jako bě Serb Boran z włodykom, a jeho rodźinje a wsy rěkachu Boranowici, na čož hišće stare zemjanske mjeno „de Boranewitz" a „de Bornewitz" pokazuje. W urbariju krajneho bohota z lěta 1419 ma wjes mjeno Boranowitz.

Njewěmy, čehodla su něhdy naspomnjenemu włodykej Boran narjekli. Boran wowće stadło nawjeduje a wě so wobarać a swoje stadło skitać. Wěsće je włodyk tajkich kajkosćow dla swoje mjeno dostał. W muri narodneho doma našeho slawneho łužiskeho krajana Lěšinka w Kamjencu je abo bě kamjeń ze znamjenjom borana. Pućowacy so nad tym pohórši a znatemu wučenemu praji, zo je spodźiwne, hdyž je na domje tak mudreho člowieka znamjo hłuposće připrawjene. Tón jemu hnydom w štyrjoch łacanskich rjadkach wotmołwi, zo ma so kóžda wěc prawje zrozumić, zo boran njeje znamjo hłupeje wowcy, ale zmužitosće a khrobłosće, a k tomu też mjeno připrawy, z kotrejž murje torhaju, kaž je to Lěšink ze zestarjenymi, ale kaž murje krutymi nahladami činił. Snadź je tajki też włodyk Boran był, po kotrymž ma naša wjeska swoje mjeno.

Rodźinske wsy su najstarše serbske sydlišća, a Boranecy móža só w tym měrić z Khwaćicami, Dalicami, Hněwsecami, Małsecami, Mikećicami a Smochćicami a wokolnymi rodźinstwami.

Po němskim dobyću su Boranecy hnydom němskeho knježka dostałe. Dotal njeběchu pod žanym knježkom byle. Hižo 1280 so Mikławš de Bornewitz naspomni, kotryž měješe při někajkej zwadźe w Budyšinje ze swědkom być. Lěta 1320 so mjenuje Magnus (Wjela) de Boranewitz mjez přewodnistwom (družinu) ślezyskeho wójwody Henrika z Jawory. Hač ma tutón rycéř swoje mjeno wot našich Boranec abo wot druhich, njewěmy. Mjeno pak staru šěroku twórbu wjesneho mjena pokazuje. W urbariju krajneho bohota je Dr. von Bötticher też twórbu Bornewicz nadešoł.

„Der Landvoigtei Intraden" z lěta 1419, z kotrehož je naš dr. Muka po wotpisku Abrahama Frencla w Čas. Mać. S. l. 1881 starše mjena serbskich wsow wozjewił, namakamy twórbu Boranowitz, štož za to rěči, zo je tamny Magnus de Boranewitz přiwuzny Borančanskeho knježka był.

Přeni němscy wjesni knježkojo z wuwzaćom wobsedźerjow wulkich knježstwow a jich wojerskich pomocnikow njebydlachu we wsy, kotruž běchu dostali, zo bychu jim burjo wšo k žiwjenju nuzne podawali, ale mějachu swoje bydło z wopředka we a při kralowskim abo knježskim hrodźe. Hakle pozdźišo sebi we swojich wsach ryćerske sydlišćo, a z burskich kublow, kotreż běchu z prawom wróćeneho napada dostali, knježe kublo wutworichu, kotremuž nuknica, němski Vorwerk a po „kumwaldsku" fórbark rěkachu. Tak je to też w Boranecach było.

Z wopředka běchu wšitke statoki burske kubła. Někotři z nich tworja dźensa knježe kublo, druhe su so na wjetše a mjeńše žiwnosće a khěžki rozdźělile. Městna zbytnych kublow, kotreż hišće wobsteja, pokazaja na stare wjesne kolo. Na městnje knježeho kubła su někdy někotre burske statoki stejałe.

Zastarsku njeměješe statok swoje wěste leżownosće, kaž dźensa, ale kóždy statok dosta kóžde lěto abo za někotre lěta dźěl wjesnych polow a łukow připokazany. Leżownosće z mjenom „přeměny" (Wechselfelder, Wechselwiesen) abo podobnym, na kotrychž je so zhromadne wobsydstwo z dźěła hač do najnowišeho časa zdźeržało, hišće na tute prjedawše wužiwanje zhromadneho wjesneho wobsydstwa dopominaja. Wjesne wobsydstwo wosta też hišće zhromadne, jako so hižo knježe (dominialne) a wjesne (rustikalne-burske) leżownosće rozeznawachu. Hakle w nowišim času so wjesnym ratarjam z dowolom knježstwow po wzajimnym zrěčenju wěste parcelle přidźělichu, kotreż běchu potom přisłušk jenotliwych statokow a po připadźe wosobinske swójstwo. To so potom před někto něhdźe sto lětami po nowych swobodnišich statnych wustawach powšitkownje přewjedźe a w leżownostnych knihach, kotreż so za kóždu wjes a gmejnu wudźełachu, zapisa. Dźensa so mnohich přeměnjenjow a noweho pohódnoscenja leżownosćow dla nowe leżownostne knihi a leżownostne kharty wudźěłaju, kaž je to wšitkim wjesnjanam znate.

(Pokračowanje sćěhuje.)

— Druhdy, wotmołwi putnik, sym měł woprawdźe dospołne poznaće Boha. Ale we swojej blaznosći sym jo wobdarował a rozdźělił jo mjez mnoho druhich. Ale też wětko hišće je tolo poznaće, kiž jo mi zwostało, za mnjo drohotniše hač šarlat a parle.

A hdyž młody rubjeżnik tute słowa zasłyša, čisny wot so šarlat a parle, kiž měješe w rukomaj a wnčahnywši wótry mječ zo zekřiwjenchu worcela, rjekny samotarjej:

— Daj mi wokomiknje poznaće Boha, kotrež maš abo će zawěrno zabiju. Čehodla bych njezabił člowjeka, kiž ma wjetši poklad, dyžli je mój poklad?

A rozpja putnik swojej rucy a rjekny:

— Njebudźe-li lěpje za mnje, hdyž wotendu na najzdaleniši z nadworow w domje Knjeza a budu jeho wulcy khwalić, dyžli bych žiwy był na swěće a njeměł poznaće jeho! Zabij mje, jelli to twoje přeće. Ale njewudam swoje poznaće Boha.

A poklakny so młody rubjeżnik a prošeše jeho, ale putnik nochcyše jemu připowědać Boha, ani jemu dać swój poklad a postany młody rubjeżnik a rjekny putnikej:

— Njech so stanje, kaž sej přeješ. Ja wšak pójdu do města sydom hrěchow kiž je jenož tři dny puća zdalene wot tutoho města, a za mój šarlat mi dadźa wužiwanja a z mojeje parle mi předadźa radosć.

A zebra šarlat a parle a wotendže khwatajcy.

A zakřiknу samotař a dźiše za nim a prošeše jeho. Tři dny dołho sćěhowaše młodeho rubjeżnika po puću a jar jeho prošeše, zo by so wrócił a njekhodźił do města sydom hrěchow.

A z khwilemi so młody rubjeżnik wohladny za samotnikom a zawola jeho a rjekny jemu:

— Chceš mi dać poznaće Boha, kotrež je drohotniše hač šarlat a parle? Daš-li mi jo, njepójdu do města.

A putnik stajnje wotmołwješe:

— Dam ći wšitko, štož mam, z wuwzaćom toho jeničkeho. Přetož to mi njeje dowolene dawać.

A při směrkach třeceho dnja dóndźeštaj k wulkim šarlatowym wrotam města sydom hrěchow. A z města klinčeše k nimaj zwuk wulkeho smjeća.

A młody rubjeżnik so směješe sobu a chcyše zadumpać do wrotow. A hdyž tak činješe, přibłža samotař sa nim a hrabny jeho za rózk jeho wobleka a rjekny jemu:

— Rozpřestrěj swojej rucy a połož jej wokolo mojej šije a přikloń swoje wucho k mojemu ertej a dam ći, štož je mi zwostało z poznaća Boha.

A pozasta młody rubjeżnik.

A hdyž jemu putnik da swoje poznaće Boha, padny na zemju a płakaše a wulke čěrnoty jemu zasłonichu město a młodeho rubjeżnika, zo jich hižo njewidźeše.

A hdyž tak dźeše, płačo, pytny, zo něchtó steji ro jeho boku; a štóž steješe po jeho boku, měješe nozy z kowa a wlosy kaž mjechku wołnu. A zbožny samotarja a rjekny jemu:

— Hač dotal sy měł dospołne poznaće Boha. Nětko maš dospołnu lubosć Božu. Čehodla płačeš?

A wokoši jeho. jhk.

Wulke škody powodženja w Porhynskej

Rhyn měrjejsche wčera pola Kölna na wodowuježiaku 7,17 metrow. S tym je 7 metrowika mjela hižo thětro pjschetrocjena. Tej w Kölnje ju wody brjohowu dróhu saplawile a dobywaja jo do pinzow tam ležazych domow. Liczi jo j tym, so woda hischcje dale stupa. Kölnjanjsle wobydlerjstwo po wiele tyzazych k Rhynej khwata, so bychu saklradženje torhajeje rěki widżeli.

Se spadowanjom wody njemóże jo někotele hischcje licjicj, dokelž rschipowědženja wjedra znowa na dejschcj a na tacje žněha w Rhynskich horach pokajuja. Schkoda, kotruž žu wulke wody nacjinile, je hižo jara wulka. Pschi delnim Rhynje je jo tódźnistwo mjes tym dyrbjało dospołnje sastajicj, dokelž tódźam njeje móżno pschecjwo torhajej rězy jěcj. Tej w Bosarslej je wulka woda wjele schkody nacjinila. Sstypnjenje hory a saplawjenja žu tu na wjele měsnach wojowy wobkhad a tej želesnjschi wobkhad dospołnje sastajite. W Saarburgu njeschche wulka woda pjecj jelenjow hona. Wšěty cjah jich woda njeschche, potom pak wuskočinschi j rěki jo w lěju sbubidu. Wulka woda Rhyn wobrožuje tej składjschcja w Pohrurskich městach, kotrej dyrbjachu jo zdżela wuprózdnicj.

Woda w Porhynskej spaduje.

Wulka woda Rhyna a jeho pobocznych rěkow spaduje. Pomałe spadowanje rěkow Mosele, Mohan a Hornjeho Rhyna jo někto też w strjedźinym a delnim Rhynu sacjuwa. Pola Koblenza je Rhyn j 6,79 na 6,65 metrow wotběžał. S tójdej hodźinu Rhyn wo 1 zentimeter spaduje. W Kölnje je tehorunja stupanje rěki popschestało a wot wczerawschich rauschich hodźinow woda pomału spaduje. Sawrjene dróhi pschi rězy Mjseli a pschi Rhynu jo mjes tym za wobkhad njewotewrja, dokelž sdżela hischcje pod wodu stcja. Wulke schkody powodženja jo wožeje j Posaarsleje, j doliny rěki Mosele a Ahry powédża. Wohoby na dobre sboje nihdże do schkody njepschinódżechu.

Hudźba — wumělstwo — dźiwadło

Palastowe dźiwadło pokajuje Harry-Piel-film „Jeho najlepschi pschecjel". W tutej hri knježi napjatosć, koncentrazija a nazbytnische namědženje Harry Piel a jeho najlepschi pschecjel, policajski poš „Greif" staj i hlownymaj hrajerjomaj. Tutaj dwaj dżerżitoj pschihladowarjow w dychadżerjazej roshorjenosći. — W pschedběžazym programmje widżimy zajimawy Deulig-tydżeń. M. Sswolef.

„Kino für Jedermann" pschedwjeduje hacj do pónđele kriminalny film „Wo Kriggeerowy dejmant". Tu pschihladowar roshorjazu stanišmu wo jednym najwjetschich dejmantow zwěta naschonja. Tutón amerikanski Paramountski film wě kóždeho wot spocjatka hacj do konza je žiwojimi dyrdomdejstwami wusłupanu, hdyž jo stawaju na ozeanišim parniku, njedy w hotelu abo w pschedmjetnym pschedewarjowym a stolitnikom. Wschudże pschihladowar j pomocjakaje a jomu cjuje. Wulka paduschnitza dejmantow je jebi dała row j pomnikom pschipraviecj, jo by swoje stare stolitnitske žiwjenje wobsamkła a wob druhim mjenom nowe žiwjenje sapocjała. Tola na łódźi jo je snatym padnikom juwelow setka, tutón ju spóznaje j przedawschich lět a něsto jo sajimawa stawišna, pschi kotrejž też nowinar važnu rólu hraje, sapocjina j kriminalnej policaju a rozlakimi druhimi pschekwapjenjemi. — W pódlanskim filmje pokazuja jo wobrazy je žiwjenja pra, wosebje pada o wowjeżeschkeho pra. — Deulig-tydżeń pschinjese nowosće j sykeho zwěta.

Arnoscht Ducjman.

Robinson

Stara, ale stajnje nowa stawizna.

Zawod.

Běše dom, w kotrymž wjele wulkich, ale hišće wjacy małych ludźi bydleše. Cile běchu mjez sobu zjednoćeni, někotři z krwju a někotři z lubosću. Hospodař a hospoza lubowaštaj wšitkich kaž swoje dźěći, hačkuliž bě jeno jeniče, mała Hańška, jeju dźowčička.

Tuta swójba měješe přisłowo, kotrež rěka: „Spěwaj a dźělaj!" A wšitcy w domje, mali a wulcy, njeznajachu rjeńše wjesela, hač po tajkim přisłowje so měć. Wječor po dźěle pak posłuchachu wšitcy radźi na nanowe wučby, Nan powědaše pak wo tym, pak wo tamnym, a wšitcy připosłuchachu z kedźbliwosću.

Tajke wječorne powědańčko je też tuto wo Robinsonje.

Prěni wječor.

Jako běchu so wšitcy zesydali, započa nan powědać:

Něhdy běše w Hamburgu muž, tomu rěkachu Robinson. A tón měješe tŕoch synow. Najstarši dźěše do wojakow a bu we wójnje zatřěleny. Sršeni bě na šuli a wukniješe na duchownstwo; přepołi pak so něhdy, a hdyž so ducy domoj na to zymneje wody napi, skhnješe a krjakaše krej, dóniž njewumrě. Nětko bě hišće najmłódši žiwy; a na teho nan a mać swoju cyłu nadźiju staještaj, dokelž bě jeju jeničk. Wonaj jeho lubowaštaj kaž zerničku we wóčku, ale lubowaštaj jeho z njerozumom.

Michał praji: „Što to rěka: z njerozumom lubować?"

Nan rjekny: „Posłuchaj, hnydom to zhoniš. My was też lubujemy, a dokelž was lubujemy, dźeržimy a přiwučujemy was k dźěłu a nawučimy was wšelake dobre a wužitne wěcy, dokelž wěmy, zo je to k vašemu zbožu. Robinsonowaj staršej pak nic tak! Taj wostajištaj swojemu lubemu synkej we wšitkich wěcach wšu wolu, a dokelž tón luby synk radšo w pěsačku hrajkaše, hač nětko dźěłaše abo wukniješe, dawaštaj jemu spochi prózdnemu wokoło běhać a hrajkać. A tak njenawukny Robinson ničo hódneho. Wón rosćeše a přibywaše na čěle, ale nichtó njewědźeše, što z njeho budźe. Jeho nan chcyše, zo by Robinson překupstwo wuknył, ale toho so jemu njechaše. Wón praješe, zo chce radši do swěta, zo mohł kóždy dźeń wjele noweho widźeć a słyšeć.

To pak běše jara njerozumne měnjenje teho młodeho pachoła. Haj, hdy budźiše wón prjedy něšto nawukny! Štóž chce do cuzych krajow a chce tam swoje zbože namakać, dyrbi najprjedy něšto nawuknyć a sej wšelaku wusiknosć nadobyć. Na to pak njebě Robinson dotal ze žanym dychnjenjom pomyslił. Wón bě hižo sydomnaće lět dóspěł a njebě dotal skoro ničo činił, hač wokoło běhał. A nětko přeséčhaše stajnje a wšěndnje swojeho nana, zo by jemu dał pućować. Nan pak jemu wotmołwi, zo hólc njeje prawje mudry, a njechaše ničo wo tym słyšeć. Też mać jemu dźeše: „Synko, synko, wostań w kraju a žiw so sprawnje!" —

Jedyn dźeń, jako wón kaž přeco při Łobju wokoło běhaše, namaka tam jeneho ze swojich towaršow, kotryž bě syn kapitana abo łódźnika; a tón dyrbješe dźensa ze swojim nanom do Londona jěć.

Jan so wopraša: „Što to je: London?"

Bjarnat wotmołwi: „To je wulke kralowske město w Jendźelskej a njemóžeš do teho kraja hinak přińć, khiba na łódźi po morju."

Nan pokrašowaše: „Haj. Syn tamneho kapitana wopraša so Robinsona, hač chce z nim sobu. — Rady, wotmołwi Robinson, ale mojej staršej njezechcetaj mi to dowolić. — Ach, što budźeš so dołho prašeć, rjekny tamny, pójdź sobu! Za tři njedźele tu zaso budźemy a twojimaj staršimaj móžeš prajić daž, zo sy sej na khwilku do Londona wujeł. — Ale ja nimam žanych pjenjez, rjekny Robinson. — Ničo wo to, rěčeše tamny, ty žanych njetrjebaš; jěsć a pić změješ pola mje darmo!

A tak da so Robinson narěčeć a jědźeše sobu.

Za někotre hodźiny wuzběhnychu matrozojo (to su wotročzy na łódźi) kótwicy z Łobja, rozwalichu a stajichu płachty po wětře, wutřělichu šěsć króć z kanónow, a prajichu Hamburgej Božemje! Wětr duješe do płachtow a hnu łódź, a tak so wotwjezechu z města.

Běše pak jara rjany dźeń. Wětr duješe a honješe łódź tak spěšnje, zo za krótki čas Hamburga wjacy njewidźachu. Na druhi dźeń přiwjezechu so k městu Ritzebüttelu, hdźež so Łobjo do morja wuliwa. A tak wjezechu so nětko po morju. Kak so Robinson dźiwaše, jako ničo wjacy njewidźeše hač njebjo a wodu. Kraj, wot kotrehož běchu so wotwjezli, njebě wjacy widźeć a swěćak na kupje Helgoland bě před jich wočomaj kaž šěra smužka. Też ta so zhubi a woni njewidźachu ničo wjacy, hač njebjo wyše so a koło wokoło samu wodu."

Michał: „Što to je: swěćak?"

Hrjehoř: „To je wulki natwarjeny stołp abo wěža na kupje Helgoland při morju. Na wjerschku stołpa so wječor woheń zaswěći a so cyličku nóc swěći, zo by łódźam puć pokazował, kiž w nocy po morju jědu, zo njebychu nihdźe zawadźile, wosebje nic na skału pod wodu. Tajke swěćaki su też na druhich městnach při morju. Při kóždym je wšěty służebnik postajeny, kiž ma wječor na swěćaku lampu zaswěćeć a rano zaso wuhasnyć."

Nan: „Tak je, a służebnik dostawa też za to swoju mzdu. — Ale naš Robinson — tón hepjel je na łódźi a łódź leći po morju wotsal, kaž ptačk pod njebjesami. Dwaj dnjej bě za sobu tak, ale na třećim dnju počinachu so njebjesa čornić. Wichor so zběhaše a poča přeco strašniše howrić. Błyskaše so, jako by cyle njebjo w płomjenjach stało, a bu čma kaž w nocy. Dešć šučeše z njebjes, a wichor wuješe a ryješe w morju, zo žołmy postawachu kaž khěže; a łódź kolebaše so na nich jako škorpizna, pak horka nad wodu, pak delka we hłubinje morja; pak skhili so na tu, pak na druhu stronu. To bě hara a torhanje w powjazach mjez sćežorami, to bě krokot we łódźi samej. Ludźo dyrbjachu so dźeržeć, jeli zo nochcyše padnyć. Robinson, kiž teho zwučeny njeběše, bu wjerćaty. Jemu so žołdk wobrócješe a wón bu tak khory, zo myšeše, zo hnydom wumrě. Ach mojej lubej staršej, wón je tłoščeše, wój mje njebudźetaj wjacy widźeć! Ach, ja njerozumny člowjek, zo mózach wot njeju hić! —

Krak! załuskny so na dobo na łódźi. — Bože, budź nam hnadny! wołachu namórnicy a běchu blědźi kaž smjerć, a łamachu rucy. — Što je? praše so Robinson. — Ach my smy wšitcy zhubjeni, Bože njewjedro je do prěnjeho sćežora dyrbło, a sréni sćežor steji nětko też njewěsće. Nam njeje pomocy, wołaše hłós z łódźe horje, delka we łódźi hižo woda dwaj łohći (wyše metra) wysoko steji. — Robinson padže a wosta ležo, tak bě so stróził. Namórnicy běžachu wodu z łódźe klumpać, zo so njebychu podnórili. Namórnik, kiž nimo Robinsona běžeše, torhaše a wołaše jeho, zo by pomhał. Hólc stany a pomhaše klumpać, hač runje bě tak słaby, zo móžeše lědma na nohomaj stejeć.

Kapitan łódźe daše z kanóny třeleć, zo by druhim łódźam na morju swoju nuzu zjewił. Robinson, kiž njewědźeše, što ma to na sebi, stróži so zaso a padny. Druhi namórnik stupi na jeho město k klumpje, a wšitcy klumpachu; też zmjetachu wšitke čežke wěcy do morja, zo so njebychu potepili.

Druha łódź běše jich třělenje wuslyšała a wotpósła čołm na pomoc. Ale tón čołm njemóžeše k jich łódźi, dokelž morjo jara stawaše a žolmješe; a tola njeprěstachu so ći wotpósłani prócować, zo bychu k nim dojěli, a njekedźbowachu smjertneho stracha, z kotrymž jim rozlobjene morjo hrožeše. Dołho prócowachu so woni podarmo; ale naposledk tola tak blizko k łódźi přińdźechu, zo mózachu jim njezbožowni z łódźe powjaz přičisnyć. A nětko ssahnychu z postronkom čołm k łódźi a zeskakachu do njeho. Robinsona, kiž na nohomaj stejeć njemóžeše, čisny želny łódźnik do čołma. Lědma běchu so wotwjezli, tu widźachu, kak jich wopuščena łódź před nimi so do morja podnóri. Zbožo bě, zo wichor a morjo wočichnyštaj, hewak by jich čołm, w kotrymž nětko tak wjele ludźi sedźeše, też morjo pożrěło. Pomału a z wulkim strachom přiwjezechu so k łódźi, kotraž běše čołm wotpósłała, a buchu do njeje přijeći.

Ta łódź wjeseše so do Londona; a za někotre dny přijědźechu tam, hdźež so rěka Themsa do morja wuliwa. Na woběmaj brjohomaj Themsy je pak město London natwarjene. Tam zasta łódź w přistawje. Kótwicy so z łódźe do wody spuščichu, zo bychu łódź na zastatym měsće dźeržale a zo ju njeby wětr wotehnał. A wšitcy wuštupichu z łódźe na kraj a wjeselachu so swojeho wukhowanja.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Z wulkeje Barlinskeje wustajeńcy awtomobilow

Sandźenu žobotu je wjednik ľetuščnu wulku awtowu wustajeńzu w Barlinje wotewrił. Wustajeńza je wulzy wažna za wschěch, kotřiž móža něšto hižo awto wužiwacź. Zichcěje mjes wobžedźerjemi awtomobila, ludoweho awtomobila.

Mały ludowy wós dyrbi žo natwarićź. Tu žo njemóže prajićź, so to njerjeďže. Hdyž wjednik to jada, žo teź we Němskej na 54 wobhdleriow jedyn awtomobil, w Sjednoćenych statach poknóznejše Ameriki pak hižo na kóžde 5 wobhdleriow jedyn. S tuteho rozdźěla spóznawamy, kelko dźěła nam w Němskej ľičšeje ľbywa.

Wjelo dyrbi wós tajku płaćišnu měćź, so móža žebi jón mnohi kupićź. Dyrbi pak teź w trjebanju tak tuni byćź, so móže jón jeho wobžedźeŕ teź wudźerjećź. Shubićź dyrbja žo wobsteinoscźe, so awtowa kólna wjazy wotnajeńkich pjenjes płaćeji hač wumeblowana jistwa.

Kaž žo powźe, hu hižo tři konstruktźije ludoweho wosa, kiž je tajny rada Porscha zchiprawił, zchi wschěm wjedrje wupruhowali. W bliščim czasu žo prěnja serija wo 30 wosow na pruhu dotwari. Zchi taſkich poměrach a hdyž na wjednikowe wuprajenje spominamy, so smy ſ cźeŕibłom a gummijom wot wutraja njewotwiſkni, móžemy hižo hižeńa rjeź: Ludowy wós tu je!

Smějemy pak jenoź jenu druſinu ludoweho wosa. Wschelake druſiny budźa sa taſkich ľudźi, kotřiž chcźeja žebi drohi wós kupićź. Dźiwakwemu cźłowjekej žo smóžni, so może žebi zchi zchibiwrazných dokhodach, kiž žebi ſ lepschimi dokonjenjemi sasłużi, teź hódniſchi awto kupićź. Na wustajeńzy je 186 wschelakich druſinow wosowych awtow a 78 druſinow motorſkich kolow, kotrež móže žebi kóždy po ſwojich dokhodach kupićź. W płaćišnje hač do 2000 hr. žo na ľetuſchej wustajeńzy 9 wschelakich awtow pokłicza. Mjes nimi naituſchi wós so schtyri wosowy Opel P. 4 jenoź 1450 hr. płaćeji. W płaćišnje wot 2000 do 3000 hr. žo 23 wschelakich awtowych typow pokasuje, w płaćišnje wot 3000 do 4000 hriwnow pak hamo 40 druſinow. To dopokasuje, so je industrija na polěpschenje kupneje mozy ľeźita.

W płaćišnje mjes 4000 a 5000 hriwnow žo 26 druſinow, mjes 5000 a 6000 hriwnow 25 a hač do 7000 hriwnow 17 druſinow wosow wustajeńch. Potom płaćišnu hač do 8000 hriwnow 14, hač do 9000 hrinow 9, hač do 10 000 hriwnow tehorunja 9, hač do 20 000 hriwnow 16 a wjsche 20 000 hriwnow 8 wschelakich wosowych druſinow. Najdróžschi wós je Maybachiſch typ Zeppelin, 200 PS, 8 litrow, 12 zylindrow, kiž 35 000 hriwnow płaći.

Motorſkich kolow je 9 wschelakich druſinow w płaćišnje hač do 500 hriwnow wustajenych. Naituſchi motorſke koło je NSU-Quick, ſe 100 kubikzentimetrowskim dwjotaktnym motorom, kiž 290 hriwnow płaći. W płaćišnje mjes 500 a 1000 hriwnami žo 46 druſinow motorſkich kolow pokłicza, mjes 1000 a 1500 hriwnami 18 druſinow. Pjeć druſinow motorſkich kolow je drózschich hač 1500 hriwnow. Jako najdróžschi motorſke koło žo maſchina ſnanki BMW R. 17 ſ dwěmaj zylindromaj, 750 kubikzentimetrow pokłicza a je ſ 1975 hriwnami najdróžscha.

Mjes awtobusami nadeńdźemy mnoho hobrſkich modellow ſ dźelelſkimi motorami. Tute wozy žu žo tak natwarile, so žo kražnje na awtowe dróhi hodźa.

Cźežite awta mózemy žebi na wustajeńzy we wschěch druſinach wobhladowacź. Sa najwschelakoršche samerty žu žo natwarile. Wjele druſinow małych cźežnych awtow a wobhodnych wosow pokasuje, so žo někto wožebje teź na motorisowanju małeho pschemyſła dźiwa. Małe wobhodne awta maju teź jenoź mały motor, kiž pak hač do 20 zentnariow cźeže wuczehnje.

Tak ľetuſcha awtowa wustajeńza w Barlinje ſako jara wjele noweho a wulzy ſajimawego pokasuje. Awtomobilowa wustajeńza teź stajnje najwjetſche ſtuły wopytarjow pschitwabja. Wona móže žo we wobſchěrnym ſmyſle ſako ſchribel dźensniſcheho wožiwjenja we wschěch wotnožkach němſkeho hospodarſkeho žiwjenja wobhladowacź.

Göring na awtowej wustajeńzy.

Ministerſki preſident, generalny wyſchi Göring, je źriedu popołdnju Barlinſku wustajeńzu awtomobilow wopytał. Na wobrazu žo nam ministerſki preſident pschi wobhladowanju wujeſdźowarſkeho Mercedes-wosa pschedstaja. Na lěwej stronje: wyſchi Udet, sady generalneho wyſchicka Göringa statny sekretar Körner a jeho adjutent major Drape.

(Scherl Bilderdienst-M.)

Wulka awtowa wustajeńca w Barlinje zaso dopokaza

Mercedes-Benz-awtomobile

su najwyšše dokonjenja němskeje pilnosće

Zastupjeństwo:

Carl Gast, Budyšin

na Drjewowych wikach. — Telefon 3290

Sachsmotor ježdne koła a šiiace mašiny Köhler a Kayser wot 130,— hr. wot 38,— hr.

kupuječe jara płaćiny hódno we wotrjadnym wobkhodźe

Kolesowy dom Fuhrmann

w Budyšinje — na Hornčeńskej hasy 10 — Telefon 3004

BMW HANSA

BMW wot 3750 hr. Hansa wot 2950 hr.

Z tutymi wozydłami dyrbiće na pruhu jěź, prjedy hač sebi wóz kupiće

Zastupjeństwo:

Paul Vogt w Budyšinje

na Přišečanskej drózy, telefon 2837

Auto-Biro Bautzen

Mój porjad: Auto-Union

DKW WANDERER AUDI HORCH

Modelle 1937

Moja zasada: Spokojni kupcy

Franz Conradi Fröbelstraße 7 Ruf: 2954

HANOMAG

„Hanomag“

dobudźe sebi wiki přez swoju

připóznatu dobru kajkosć

překwapjace dokonjenje

a wosebitu płaćiznu!

Garažowy dwór Brückner

w Budyšinje, telefon 2661

Generalne zastupjeństwo za Budyšin Biskopicy a Lubij

Vulkanizěrowarnja Alb. Porsche Mužakowska dr., rózk Stiftskeje dr. Telefon 3129

wuwjedźe wše dźěła na hadźicach a wobručach wotrjadniscy a tunjo.

Boschowe baterije za awta Albert Lehner

w Budyšinje na Drježdźańskej drózy čo. 18 / Telefon 3311

Prajće,

zo sće nawěšćk w Serbsk. Nowinach čitali!

Auto-Licht- reparatury kóždeho systema wuwjedźe Engelbert **Ottiger**

w Budyšinje na Lubijskej dr. 27. Telef. 2751

DKW - elektr. służba Noris-służba, U-H a Fensg. Twar akumulatorow a fabr. skład

Hansa-Lloyd- a Goliath-

předawarnja za Budyske hamiske heitmanstwo a Wojerowski wokrjes

Th. Marczinski, Budyšin Lubijska dróha 59 telefon 2935

Kožanu drastu Kholowy za motorskich kolesarjow

T. Albert

Budyšin, Lawske hrjebje 10

Wjednistwowe wopismo

za wše rjadowanje - swědomićiwe wukubłanje - wobkhadny a mašinowy film - Započatk wukubłanja kóždy pjatk we 18 hodź.

„Awtowa šula Ostsachsen“ (Fr. Müller)

w Budyšinje na Hošic hasy 23

Serbja wobkedźbujće při nakupach tute nawěšćki

Zündapp

hdyž wurjadnje khmanu wuſtrowańsku mašinu rytaće! Pruhujće sami pola mje runje dóšle nowe wudźěłki **1937**

Zündapp-Kieschnick na Hošic hasy 17

Hospodařski kučik

Wuwodźenje zemje

W zymskim času, hdyž powšitkownje ratařske dźěła njetłóča, móže sebi ratař swoju rolu atd. porjedźić.

Přeco wšěm je woda, kotraž móže wunošk polow a łukow, nastupajcy kelkosć a też kwalitu, pomjeńšić. Kaž bjez wody rósć móhły njeje, tak też přewjele wody rósć kulturnych rostlinow kazy abo niči. Mali zemja přewjele wody, potom su wšě, też najmjeńše škodny a próżdniny zemje z wodu napjelnjene a powětr nima přistupa do zemje. Z tym so rozwjazanju a přetworjenju hnojidłow w zemi zadźěwa a město šiwiacych wutkow za rostliny nastawaju kisałe, škódne zerjawy, kwaliny atd. Teš najlěpše dźěło so z přewjelkej mokrotu zemje zakomdźi, tak zo škodowanje widźimy na wše wašnje.

Za škody přewjelkeje mokroty móže so snadnje na wuwitk sněsnja zemje sudźić. Wotstronjenje škódneje wody połěži přistup powětrej do zemje a přinjese z tym wšitke dobytki mjelnjeje pódy. Też přetraja rostliny zymu lěpje, hdyž je zemja mjenje mokra. A w nałěču móže so tola dwě njedźeli prjedy rola dźěłać a potom móža też žně dwě njedźeli prjedy być. To wšak hižo je wjele wažne, ale najwěše wuwitk wotstronjenja wody ze zemje pytnješ, hdyž so přepokaza, zo nam wusušena zemja wo 30 hač do 200 proc. waicy njese.

Wažnje wuwodźenja čehnje so po mnohosći škódneje wody. Njeje-li wjele wody wotstronić, pomha hižo zwjetša hłubše woranje. Z tym rozdźěli so woda stajnišo do cyłeje role. Při wjetšej mokroće zemje njedóstanje hłuboke woranje samo; dyrbi so tu wosebite wuwodźenje stać, kotrež traš susodnej wodě přistup wobara abo hižo zastupjenu wotwjedźe. Přećiwo powodźenju a počasnemu wustupjenju rěkow, jězorow a hatow pomha natwarjenje hačenjow. Přećiwo mokroće, kotraž je sčěhwk wulkeje wody w rěkach a hatach, pomha zniženje dna rěkow a hatow z wobwoženjom błóta. Tola tole wobaranje přećiwo wodźe njeje powšitkownje jenotliwemu móžne, ale wulke zjednoćenstwa abo wyšnosće dyrbja jo přewzać. Jenotliwy ratař móže sebi jenož z wuryćom wotkrytych abo přikrytych hrjebjow pomhać.

Wuryće wotkrytych hrjebjow ma so tam stać, hdźež póda přewjele njepłaći a hdźež ma so mnoho wody wotwjesć. We wšitkich druhich padach je twarjenje přikrytych hrjebjow lěpše, dokelž wotkryte hrjebje wjele pódy trjebaja, pólne dźěło, přijězd a wotjězd poćežnja a njerjadjej a njerodźi přihódny přebytk tworja. Při załoženju wotkrytych hrjebjow ma so najprjedy z kedźbliwym wuměrjenjom spad wuslědźić: šěrokosć a hłubokosć hrjebje ma so po kelkosći wody čahnyć. Pobočne hrjebje maja po wšelakosći pódy 50 hač do 100 metrow jena wot druheje zdalene być. Čim wjacy wody a čim tuńša zemja, čim bliže dyrbja pobočne hrjebje ryte być. Dno hrjebje je zwjetša poł tak šěroke, kaž hrjebja horjeka. ¾ hač do 1½ metra njech je hłubokosć hrjebje, a na 100 metrow dołhosće słnca znajmjeńša ½ metra spada. Wuryće tajkich hrjebjow žada wjele dźěła a wotwoženje wulkich zejpjow pjerśe.

Lěpše je wuwodźenje přez přikryte hrjebje abo drenažu. Drenaža, kóždemu znata, njepóźrje žaneho łohča pola. Wona wobsteji też z hłownych a pobočnych drenow. Do hłownych kładu so sylniše, do pobočnych šeńše roły. Najtołše přiňdu tam, hdźež so skónčenje wša woda hromadźe zběži. Spad ma 30 cm na 100 metrow być a za tym maja so spočatki a kóncy mjenje abo bóle hłuboko kłasć. W tučnej zemi maja pobočne dreny łohka 15, w přepuščiwej zemi móža 25 cm rózno ležeć. Hłubokosć drenow njech je 1¼ metra potom pólne dźěło a zmjerzk drenam wjacy škodźiš njemóžetaj.

Wudawki za drenaže su wšelake. Štož nas drenaža płaći, zhonimy najlěpje pola wěrywustojneho mnża. Skónčenje móžemy prajić, zo je dobre, wotkryte hrjebje a drenaža, ale drenaža so bóle khwali, hač přenjotne wašnje. Čehodla, je z prajeneho widźeć.

Rozwučowace drobnosće

Wački z łubje wuběriš, hdyž čerstwy konopej na łubi rozkładźeš. Wački njemóža wónje znjesć a čěkaja.

W zymje maja so hródźe hladać. Kóń žada čisty, suchi konjenc. Syre městno je konjej jěd. Je-li morje wjedro a kóń njepřińdźe wjele won, trjebaj srědki, kotre na moč ćěrja, a to je jalorcowa jahoda najkhmańša. Wudyrja-li w konjencu žalzy, wzmi sklěčku, połož na nju chlorkalk a liń na njón selowu abo šwablowu kisalinu. Sam čekń a zawjazaj sebi nós a huhu, zo njesrěbaš. Na to přizačiń durje na někotre hodźiny. Potom wočiń khwilku, a nětko hakle směš konja zaso do buchty stajić.

Nakapane swětliki nješkrabaj z nožom, ale wumyj je z warjacej wodu a potom šudruj z někajkim prochom k wuswětlenju.

Stary bur nětdy mjenješe, zo pohonč, kotryž praji: „konje mojeho knjeza", k nicěbu njeje. Kiž rjeknje: „naše konje", je khmańši. Najlěpši pak je tón, kotryž praji: „moje konje".

Stare mjaso so lohcy wari, hdyž kapku kisała přidaš.

Słowki njedawaj swinjom z bóčkami! W bóčkach je sylny jěd. Swinje wot njeho bluwaja a ruče kónc bjeru.

Sušene mjaso wjecy króć z kurom zelenych a łopjenatych hałžkow pokuř, potom muchi na nje njeńdu.

Rozkwěkane rucy zahoji citronowa juška.

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 27. februara 1937.

Wčerawše kurzy w Barlinje

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,04
1 jendźelski punt	12,16	100 čěskosł. krónow	8,656
100 šwajc. frankow	56,73	100 franc. frankow	11,57

Barlinska burša, 26. februara. Na cźichich wikach, kotrejž běchu se znamjenjom bursowneho wobkhada hišo někotre dny dołho, njeje so też wjeźera powšitkownje niczo pšemjeńkło. To wožebje płaćił sa hibliźiwe hódnoty, a pohibanje kursow bě wot pschitapdnych kupowanich abo pschedawanišich pschikasow wotwisne. W běhu wobkhodneho jednanja kursy skerje popschichowachu, dokelž spekulazija wotpschedawasche. Na rentowych wikach i běchu kursy wo něschto mało dobychu.

Barlinske žitne wulkowiki. Djiwajo na hubjene wjedro a na wobzežnosće, pod kotrymiž łódźnistwo na naschich wěkach cźerpi, bě dowos na žitne wiki na tónzu tydźenja skerje hubjeńschi hacź pschedhdbdne dny. Sa wumiłowanske žita je dale wulki sajim mknow, waggonowe twory so tu a tam poschiczeja, swjetschka pak so tute partije hišo w provinzy pokupia. Na mukowych wikach so pschenčžna muka pyta, potrjeba mózesche so spokojić, hdyž też žadane fabrikaty njeběchu pschezo k ruce. Rjane muki so sa běžnu potrjebu pschi dožahażych poschiczenjach žiwje kupowachu. Pizowanske žita su częžko dostacź. S industrialnych žitow bě wowsz skerje dostacź hacź jeczmjeń. Jeczmjenje sa piwarnje a industriju so pytaja.

Někotre płaćizny z Drježdźanskich witkow.

Huby, sarjene 1,15—1,30 hr., kaczki, sarjene 1,10 hr., kury, stare, sarjene 1—1.10 hr., kury, młode, sarjene 1.10—1.20 hr., karpy 1 hr., linje 1.60 hr., jabłuka 15—60 pj., běrny, po puntach 4—5 pj., koboda, jědźna 30—40 pj., jabła 10—12 pj., thrěn 70—80 pj., žołotej, kefćik 30—40 pj., běły kał 8—10 pj., cźerwjeny kał 12 pj., šndrožty kał 25—45 pj., pětršilka, walcźk 5—7 pj., rapunzički 0,80—1 hr., rjerwjeń 40—45 pj., butra 1,42 hacź 1,52 hr., jeja 9¾—13¼ pj.,

Wjezera płaćiśe w Barlinje zeutnk

pschenčžu W 8: 10,10 hr., W 9: 10.15 hr., — rožli R 8: 8,30 hr., R 11: 8.45 hr., — jeczmienja G 7: 8,45 hr. G 9: 8,70 hr., — wowsza H 10: 7,85 hr., H 13: 8 30 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po wulej hriwnje.

	26. 2.	25. 2.		26. 2.	25. 2.
Pšenica	212,0	212,0	hnuny	23,0-24,5	23,0-24,5
rožka	175,0	175,0	woka	26,0-28,0	26,0-28,0
jeczmień now.	—	—	módre lupiny	16,0-17,0	16,0-17,0
jeczmień, nal.	—	—	žołte lupiny	24,0-25,0	24,0-25,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosusk	—	—
pšenč. muka	27,50	27,50	lany wosusk	16,38	16,38
rjana muka	22,25	22,25	such. hrušanč.	8,88	8,88
pš. wotruby	11,50	11,50	běrni. kruškl	—	—
rjane	10,10	10,10	syno, 50 kg		
raps 100 kg			rjana słoma		
hroch, Viktor.	36,0-40,5	36,0-40,5	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	26,0-29,0	26,0-29,0	ječna „		

Płaćizna za pšenicu za wuplodźerja 8: 202.0 9: 203.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 166.0 11: 169.0
Płaćizna za jeczmjeń za wuplodźerja 7: 169.0 9: 174.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 10: 157.0 13: 166.0

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

26. februara 1937 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 158.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	43
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	34
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byk: 207.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, młódše	37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 1188

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	41
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	37
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 2008

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	53
Špatne (3.)	38

Wowcy: 3645.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	39—42
Starše wukormjene (6.)	34—38
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20—32

Swinje: 12 402.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	50
Mjasne	49
Špatne	46
Rancy a kundrosy	50

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

27. februara 1937 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora	najniše płaćizny hr.	najwyša płaćizna hr.
Howjazo mjaso z kosćemi 1 kg	1,54	1,68
Ćelace mjaso 1 kg	2.08	2,40
Skopjace mjaso 1 kg	2,20	2,60
Swinjace mjaso 1 kg	1,52	2,10
Tukrajny swinjacy šmałc 1 kg	—	2,08
Pšeńčna muka 1 kg	0,40	0,56
Rjana muka 1 kg	0,34	0,36
Khlěb 1 kg	0,25	0,37½
Jědźne běrny 1 kg	0,09	0,10
Rais 1 kg	0,28	0,80
Hroch 1 kg	0,56	0,84
Soki 1 kg	0,48	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc 1 kg	—	—
Sušeny połć 1 kg	2,10	2,28
Dobre mloko 1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra 1 kg	2,84	3,20
Jeja štuka	0,10	0,12
Jědźne buny 1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny —	—	0,76
Petrolej 1 ltr.	—	0,46
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty 1 ctr.	—	1,20

Twora	Němski wuplod: Najniša płaćizna	Najwyša płaćizna	Wětrowy wuplod:	Twora	Němski wuplod: Najniša płaćizna	Najwyša płaćizna	Wětrowy wuplod:
	pf	pf	pf.		pf	pf	pf
Roby (Buny) punt	—	—	—	Solotej kefčk	—	—	25
Hroch „	—	—	—	Ščerbak „	—	—	20
Kórki za solotej „	—	—	—	Kosćadło punt	—	—	—
Kórki k nakładź.	—	—	—	Selerij štuka	—	—	—
Kórki (tonco.) „	—	—	—	Selerij punt	—	90	—
Sydrołe kał štuka	35	50	—	Łoboda „	—	30	—
Běły kał punt	10	13	—	Rapunelki „	110	150	—
Cerwjeny kał „	—	13	—	Tomaty „	—	—	70
Wirsingowy kał „	—	15	—	Cybla „	10	13	—
Pupkaty kał „	30	35	—	Hromak „	—	—	—
Zeleny kał „	20	25	—	Khrěn „	70	80	—
Kolrabi (młod.) št.	—	—	—	Champignony „	—	—	—
Kolrabi (stary) pt.	—	20	—	Cerwjene hrjby litr	—	—	—
Karoty walčk	—	—	—	Sušene hrjby litr	60	100	—
Karoty punt	10	13	—	Dobre jabłuka punt	40	50	50
Korjeń pětršylki „	—	20	—	Jabłuka k warj. „	20	25	—
Porej „	—	30	—	Dobre kruški „	—	—	—
Radiski walčk	—	15	—	Kruški k warj. „	—	—	—
Rjetkej štuka	10	15	—	Wišnje „	—	—	—
Rjetkej punt	—	15	—	Słowki „	—	—	—
Rjewjeń „	—	—	—	Brěskwi „	—	—	—
Cerwjena rěpa „	—	15	—	Aprikosy „	—	—	—
Kulrěpa „	—	12	—	Wino „	—	—	—

Wiśne płaćizny w Budyšinje.

27. februara 1937.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet	najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 76-77 kruta płaćizna 50 kg	—	9,95
Pšenica —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Rožka, 69-71 kruta płaćizna 50 kg	—	8,50
Rožka —— kruta płaćizna 50 kg	—	—
Jeczmjeń, nalětni 50 kg	—	10,75
Jeczmjeń, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	8,95	9,45
Picowański jeczmjeń 61-62 kg 50 kg	kr. pł.	8,45
Wows 48—49 kg kruta płać.	—	7,90
Wows 50 kg	—	—
Raps 50 kg	—	—
Běrny (wewulkowikowanju) 50 kg	2,55	2,85
Běrny 50 kg	3,00	3,30
Syno 50 kg	2,00	2,80
Słoma z mašinu młóć., pras. 50 kg	—	1,00
Słoma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	—	1,30
Słoma z cypami młóćena 50 kg	—	—
Butra 1 kg	3,00	3,20
Jeja 1 štk.	—	0,10
Pšeńč. muka Type 815 100 kg*	—	31,75
Pšeńčna muka Type 502 100 kg*	—	30,00
Rjana muka Type 997 100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby 50 kg	6,60	6,85
Rjane wotruby wokrjes. młyn. 50 kg	—	5,85
Wikowańske rjane wotruby 50 kg	6,10	6,30
Husy —	—	—
Prosata 803 štuk 1 štk.	8,00	20,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)
Waha prosatow w přerězku 14—30 puntow.

Commerz- a přiwatna banka powyšchi dywidendu je 4 na 5%.

Commerz- a přiwatna banka akc. tow. w Hamburgu a w Barlinje, kotraž jako druha w tole wulkobankowe kupjenstwo zapadnje, je swoju wobkhadnu rozprawu za lěto 1936 pschedpołoži, po informazijach němjeskeje wobkhodneje žitnje dywidendu wo 1% je 4 na 5% powyšchi.

Hłowny redaktor Marko Smolerj. Zamołwity w politiskim feuleton a wobrazy A. Dučman; za lokalny dźěl a přiwatne Marko Smolerj; za nawěsćki Paweł Krjeńmař, wšitcy w Budyšinje. Nakładnik: Marko Smolerj. Cišć: J. Cyž, dr. w Budyšinje.

D. A. I. 1937 1823. — Tu khwilu tarifna liścina šo. 6.